SYDENHAM, T.
C

THOMAS SYDENHAM.

J. G. Seiller Sculpsit

THOMÆ SYDENHAM

MED. DOCT.

AC PRACTICI LONDINENSIS

Celeberrimi

OPERA MEDICA;

in Tomos duos divisa.

EDITIO NOVISSIMA aliis omnibus quæ præcesserunt multò emaculatior, & novis Additamentis ditior. Imò Indice Alphabetico locupletissimo in locum ELENCHI RERUM suffecto, utilissimè ornata.

TOMUS PRIMUS

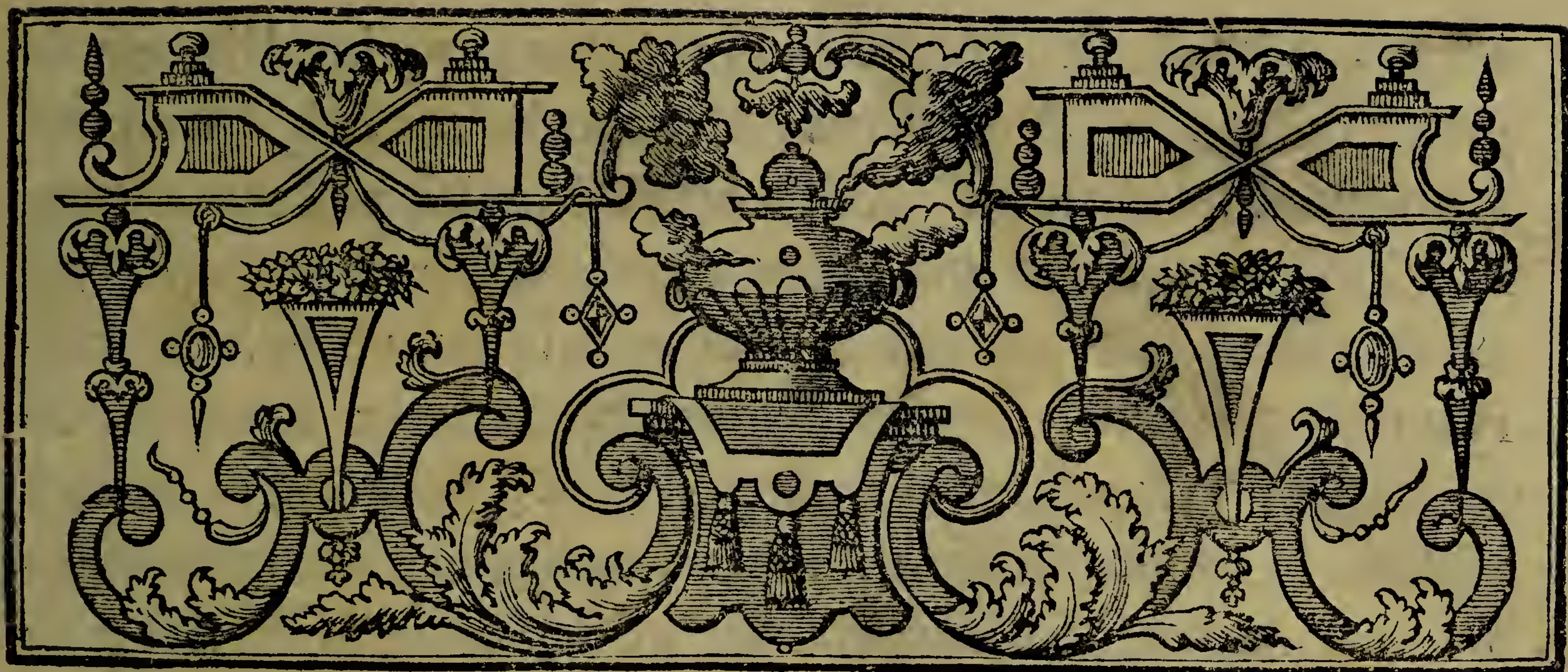

GENEVÆ,

Apud FRATRES DE TOURNES.

M. DCC. LVII.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

BIBLIOPOLÆ

LECTORI.

Ræclariſſimi Viri, Thomæ Sydenham, Medicinæ Doctoris, & Practici quondam Londinenſis longè Celeberrimi, Opuſcula quotquot hactenùs ſeorsùm prodiere omnia, unico Volumine comprehenſa, ſub variis formis, jam pluries Tibi tradidimus, LECTOR HUMANISSIME, & jam hic duobus Tomis in 4°. comprehenſa de novo damus, eaque multò quàm in aliis omnibus quæ præceſſerunt Editionibus, correctiora, ac Indicibus locupletiſſimis condecorata. Unde jam habebis Obſervationes Medicas, in Conſtitutionibus Epidemicis Londinenſibus annorum 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672,

1673, 1674, & 1675. occurrentes, quales Illæ evulgatæ fuere in Nobilissimi Authoris nostri Operum Londinensi Editione, anni 1676. & alias præterea quæ in Constitutionibus annorum 1676, 1677, 1678, 1679, 1680; Imò ex parte ad annum usque 1685. se obtulerunt; Item Dissertationes Epistolares super Lue Venereâ, Affectione Hystericâ, & Hydrope; quales itidem in Accuratissimi hujus Authoris Operum Editione Londinensi quartâ, ann. 1685. superadditæ sunt: Et præterea Schedulam Monitoriam de Novæ Febris ingressû, & Febre Putridâ Variolis Confluentibus supervenientе, cum Dissertatiunculâ de Mictu Sanguineo à Calculo renibus impacto, & Processibus integris, in Morbis ferè omnibus curandis, in filii gratiam à Fœlicissimo hoc Practico conscriptis, annexo etiam de Phthisi Tractatulo: Quæ jam omnia in Nostrâ anni 1696. Editione inclusa fuere. Utinam tam Sedulus Vir quicquid ad Medicam Praxim ulteriùs perficiendam, pari, quàm quæ ab ipso perscripta sunt, diligentiâ, typis mandâsset! Sic sanè abundè instruerentur Medicorum Filii, iis auxiliis quibus securiùs, magno Ægrorum suorum beneficio, in morbis curandis progrederentur. Verùm cùm tot tantaque ab unius Viri, etiam laboriosissimi, ævo, quantumvis protracto, expectari nullatenus debeant, & à plurium tantùm laboribus adjunctis sperari queant: A Doctore Medico, Nobis Amicissimo, impulsi fuimus ut in eorum quæ deficiebant aliquale supplementum, selectiora quædam undiquaque ex Accuratioribus Practicis conquisita,

ac ea præprimis quæ Methodo Sydenhamianæ maximè affinia forent, Noſtræ anni 1715. Editioni inſereremus; quò ſcilicet, ſi non integram prorsùs Medicam Praxim, illam ſaltem minùs mancam ſiſteremus. Cujus Clariſſ. Viri Conſiliis lubenter admodum annuentes, id omne quod præ manibus ipſi fuit, pergrato à nobis animo acceptum, Tibi tum læti tradidimus; Ea autem quæ tum addenda accepimus, duplicis fuere generis: Illorum ſcilicet partem, Diſſertatiunculæ & Tractatuli plures conficiebant: Aliam verò Epidemicæ Conſtitutiones, in Italiâ, Germaniâ, Hungariâ, Helvetiâ, & aliis locis, (ad normam quam olim Magnus Hippocrates ſuo ſuaſerat exemplo, quamque Sibi Excellentiſſimus Noſter Sydenham, prudentiſſimè in pleniorem Artis Medicæ perfectionem, à Syſtematicis Authoribus non parum retardatam, præſtituerat) ab innumeris Viris Doctis, magnâ diligentiâ eventilatæ ac examinatæ componebant. Partis Primæ Articulos, ſuo quoſque loco, nunquam ſatis laudandi Authoris Noſtri Textui annexos, & Argumentis pro iſtiuſmodi connexionis ratione indicanda, munitos dedimus. Partis verò Poſterioris Conſtitutiones Epidemicas quas tum in duo membra diviſas, & minùs ſedulò, quaſi diſcerptas, duobus in locis collocaveramus, quaſque in Editione anni 1723. ſine ulla ordinis vitioſi reformatione, pauculis in majus complementum adjectis, exhibueramus; jam permultis novis aſſociatas, in unum Corpus coactas, ac ut ita dicamus, conglobatas,

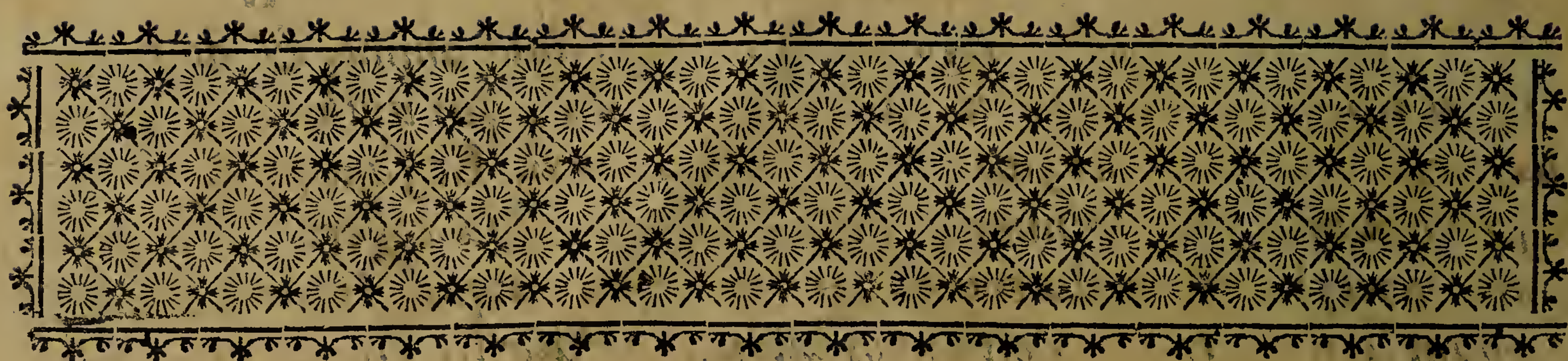
tas, unà cum Clariſſ. Guilhelmi Muſgrave, de Arthritide Symptomaticâ & Anomalâ Tractatibus, ad Tomum noſtrum II^dum rejicimus. Atque ſic de Noſtrâ hâc Editione ſatis.

SERIES

THOMÆ SYDENHAM,
MED. DOCT.

OBSERVATIONES MEDICÆ,
CIRCA
MORBORUM ACUTORUM HISTORIAM ET CURATIONEM.

AMICISSIMO VIRO

DOMINO

JOHANNI MAPLETOFT,

M. D.

In Collegio *Greshamensi*

APUD LONDINENSES

PROFESSORI,

Nec-non Societatis Regiæ *ibidem* Socio.

UO omninò sunt (Humanissime Vir) de quibus hìc mihi tecum agendum est: Primum ut causas exponam, quibus impulsus Tractatum hunc meum in publicum edo; alterum, quamobrem eundem Tuo potissimùm nomini dicandum censeo. Primum quod attinet, tricesimus jam agitur annus, à quo Londinum *petens, ut inde* Oxonium *denuo proficiscerer, (à quo primi belli calamitas me ad annos aliquot distinuerat) in virum Doctissimum & maximè ingenuum Dominum* D. Thomam Coxe, *(qui per eos etiam annos, atque ad hunc usque diem Medicinam magna cum celebritate factitavit) Fratri meo tunc ægrotanti consulentem, auspicatò inciderem; qui quidem Vir, pro nota sua humanitate suavitateque morum me percontatus est, cui me demum Arti, intercisa jam repetens studia, sumptâque togâ virili,*

virili, pararem addicere. Ego verò incertus adhuc animi, & de medica Arte ne vel ſomnians quidem, tanti viri hortatu atque authoritate permotus, neſcio quo fato meo; me ad eam ſeriò accinxi. Et ſanè ſi quando hæc noſtra conamina vel minimum in publica commoda ceſſerint, illi grato animo accepta referenda erunt, quo Promotore atque Auſpice ea ſtudia primùm ſum aggreſſus. Poſt annos aliquot in Palæſtra Academica inſumptos Londinum *reverſus, ad Praxim Medicam acceſſi, quam cùm intento admodũ oculo omnique adhibita diligentia curiosè obſervarem, mox in eam veni ſententiam, quæ mecum ad hodiernum uſque diem crevit; Hanc ſcilicet Artem haud rectiùs perdiſcendam eſſe, quàm ab ipſius Artis exercitio atque uſu; veroque admodum eſſe ſimile, quòd qui ad naturalia morborum Phænomena oculos animumque accuratiſſimè maximeque diligenter adverterit, in eliciendis Curativis Indicationibus veris ac genuinis maximè pollere debeat. Huic itaque me Methodo totum tradidi, ſatis ſecurus, quòd Naturam ſi ſequerer Ducem, etiam* Avia terrarum peregrans loca, nullius antè Trita ſolo, *nuſquam vel latum unguem à recto tramite diſcederem. Hoc me filo regens, primò ad preſſiorem* Febrium *obſervationem animum appuli, & poſt devoratum haud mediocre tædium, & moleſtiſſimas mentis agitationes, quibus me ad annos aliquot fatigandum permiſi, tandem in methodum incidi, quâ iſtæ poſſent ſanari; quam etiam amicis flagitantibus, in lucem promendam jam dudum conceſſi. Cùm vero ab illo tempore* novas *Febrium* ſpecies, *mihi hactenus incognitas, ſibi invicem jugiter ſuccedentes animadverterim, ſtatui apud me quæ ad eas pertinebant ſingula, vel ab eiſdem pendebant, ſummâ quâ poſſem diligentiâ in unum congerere: quo tandem aliquando prioris cœpti mei tenuitatem atque anguſtias paulò accuratiori ac magis abſolutâ horum morborum Hiſtoriâ penſare valerem. Sed dum hæc animo verſarem, atque indagarem ſedulò, & proinde jam in eo totus eſſem, ut pro multifariis Naturæ mutationibus & verſatili ingenio Medendi, Methodum, ceu Gladium Delphicum, procuderem omnibus parem, ſtatim didici me ideò tantum aperuiſſe oculos, ut pulvere, haud quaquam verò Olympico, iidem complerentur, atque* his *quidem, proprii cerebri phantaſmata,* illis, *nullum me prorſus habere ducem benè viderer. Quamvis optaſſem Lucubrationes haſce meas non niſi annorum porrò aliquot experientiâ auctas & confirmatas typis evulgaſſe, contumeliis tamen ac ſannis procaciſſimi cujuſque*

Ardelionis tandem plus satis delassatus, *amicis eo usque morem gessi* (*inter quos cum honore mihi semper nominandus est sagacissimus Vir Dominus Doctor* Gualterus Needham, *tam Medicæ Artis*, *quàm rei Literariæ decus*, *& laus*) *ut mihi tandem consulerem*, *ac justam pararem Defensionem*; *ea nempe facta prodens scriptis publicis quæ ingenuos*, *quod spero*, *omnes mihi Patronos conciliabunt*. *Cæteros quod attinet*, *expectabo scilicet*, *quemadmodum acutè Romanus Philosophus*, ut quicquam Calumniæ sit sacrum, cui nec Rutilius sacer fuit, nec Cato? *Si qui itaque reperiantur*, *quos præ immanitate quadam ac asperitate naturæ convitiandi libido adhuc incesserit*, *rectène an secus scripserim haud æstimantes æqua lance*, *qui vitio statim vertunt*, *si quis novi aliquid*, *ab illis non prius dictum*, *vel etiam inauditum*, *in medium proferat*; *hujusmodi ego homines æquo me animo laturum spero*, *certè convitiorum serram neutiquam reciprocabo*. *Illud tantùm opponam*, *Viro Christiano sanè perdignum*, *quod olim* Titus Tacitus, *obtrectanti* Metello *regessit*: Facile est in me dicere, cum non sim responsurus: Tu didicisti maledicere; Ego Conscientiâ Teste, didici maledicta contemnere. Si tu linguæ tuæ Dominus es, ut quicquid lubet effutias; Ego Aurium mearum sum Dominus, ut quicquid obvenerit audiant inoffensæ. *Atque hæc sunt*, *quorum victus pondere Librum hunc luce donandum esse sentiebam*.

Tibi verò (*Charissime Vir*) *eundem dedicatum volui*, *tum ob mutuam quâ nos invicem complectimur Amicitiam Benevolentiamque*; *tum etiam quia nemo te melius judicare valeat*, *si quo in loco aut pretio habendæ sint quas hìc trado* Observationes, *cùm per septennium*, *quod jam ultimò excurrit*, *plura è præcipuis atque insignioribus*, *quæ sequentes exhibent pagellæ*, *Tute etiam oculis usurpaveris*. *Uti verò eâ tu es morum integritate probitateque notissima*, *ut religio tibi sit fictis insinuationibus alios in errorem pellicere*, (*maximè ubi de Corio humano agitur*) *ita ea etiam polles sapientiâ atque eruditione*, *quæ tibi à me imponi*, *si id seriò agerem*, *nullatenus paterentur*, *multo minus tu tibi imposueris istis experimentis*, *quibus in tuis etiam ægris nonnullorum*, *quæ vel hìc descripsi*, *vel tibi aliàs affirmavi veritatem comprobasti*. *Nosti præterea*, *quàm huic meæ Methodo suffragantem habeam*, *qui eam intimiùs per omnia perspexerat*, *utrique nostrum conjunctissimum*

Dominum

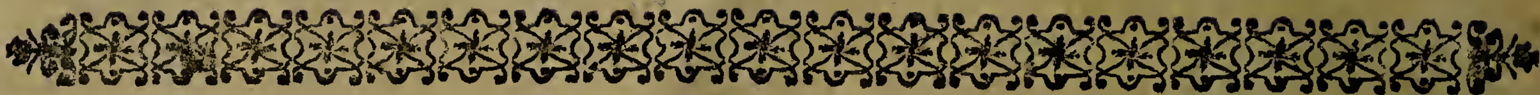
Dominum Joannem Lock, *quo quidem Viro, sive ingenio judicioque acri & subacto, sive etiam antiquis, hoc est, optimis moribus, vix superiorem quenquam inter eos qui nunc sunt homines, repertum iri confido; paucissimos certè pares. Verùm non opus est, ut ulteriùs tuam fidem sollicitem, de qua jamdiu persuasissimus sum. Cæteros quod attinet, jacienda alea est, qua utcunque ceciderit, sortem haud gravatè feram. Cùm enim jam senex sim, &, summi Numinis favore, tantum mihi sit Viatici, quantum restat viæ, de reliquo dabo operam, ut nec ipsi mihi, neque aliis molestus eum assequar felicitatis modum, quem ita eleganter depinxit Vir magnus:*

Felix ille animi, Divisque simillimus ipsis,
Quem non mendaci resplendens Gloria Fuco
Sollicitat, non fastosi mala gaudia Luxûs.
Sed tacitos sinit ire dies, & paupere cultu
Exigit innocuæ tranquilla silentia vitæ.

Quod restat, exorandus mihi es, ut hoc propensi in te animi, &, quo te prosequor, Honoris pignus æqui bonique consulas; præsertim cum nullo jure Tibi imputari possint quotquot in hoc Opere nævi ac σφάλματα *comparuerint, quorum omnium in me solùm cudenda est faba; nec tu plectendus, si quà ego forte deliravero. Quamlibet neque ejus quem exantlavi laboris omnis mihi fructus perierit, cùm vel ex erroribus & hallucinationibus meis ansam nactus fuero, quâ omnibus palam faciam, quanta te colam amicitiâ, & quod ex animo sim*

Tibi semper addictissimus

THOMAS SYDENHAM.

PRÆFATIO.

Uemadmodum à natura ita comparata est humani corporis Fabrica, ut nec præ jugi particularum fluxu sibi semper constet, nec præ externarum rerum vi sui juris ubique permaneat, unde multiplex ægritudinum cohors terris ab omni ævo incubuit; sic procul omni dubio à multis jam sæculis ante natum non *Græcum* modò, sed (qui mille annis hunc anteceffit,) *Ægyptium Æsculapium*, hominum ingenia investigandæ medelæ necessitas exercuit. Et profectò, ut quis primus ædificiorum, aut vestimentorum usum ad depellendam cœli inclementiam instituit, nemo facilè dixerit, ita & *Artis Medicæ* Natales, ut *Nili* fontem, indigitare nequimus; cùm ars medica perinde ac cæteræ artes, in usu nunquam non extiterit, licet nunc diligentiùs, nunc frigidiùs exculta, pro vario temporum ac regionum habitu. Quantum *Veteres*, ac inter primos *Hippocrates*, præstiterunt, abunde notum est; quibus scilicet, ac eorum scripta compilantibus maximam *Therapeuticæ* solertiæ partem acceptam ferimus. Quin & succedentibus deinde sæculis emicuit nonnullorum industria, qui aut *Anatomiæ*, aut *Pharmaciæ*, aut *Methodo* ἰατρικῇ operam navando, Medicinæ pomœria ampliare pro virili fategerunt: ut taceam nec in hac nostra *Britannia*, ipsoque hoc seculo defuisse, qui in omni scientiarum genere, quo res Medica adaugeri possit, optimè meruerunt; quorum quidem laudes impari calamo non attingo. Cæterùm quantacunque fuerint aliorum conamina, semper existimavi mihi vitalis auræ usum frustra datum fore, nisi & ipse in hoc stadio versatus, symbolum aliquod, utcunque exiguum in commune *Medicinæ* ærarium contribuerem. Quo circa post diuturnam meditationem, ac diligentem fidamque annorum aliquam multorum observationem tandem aliquando decrevi; Primò sententiam meam in medium proferre, quâ demum ratione Medendi scientia ulteriùs promoveri possit: Deinde meorum in hoc negotio conatuum specimen aliquale in lucem dare.

Sentio autem nostræ Artis incrementum in his consistere, ut habeatur (1) *Historia*, sive *morborum* omnium descriptio, quoad fieri potest, graphica & *naturalis*, (2) *Praxis* seu Methodus circa eosdem *stabilis* ac *consummata*. Sanè morbos crassè depingere satis obvium

vium eſt: atqui Hiſtoriam eorum ita conſcribere, ut evitetur Cenſura, quam *Clariſſ. Verulamius*, in nonnullos ejuſmodi Promiſſores vibravit, longè majoris eſt negotii: *Satis ſcimus* (inquit Vir Nobiliſſ.) *haberi Hiſtoriam Naturalem, mole amplam, varietate gratam, diligentiâ ſæpius curioſam. Attamen ſi quis ex ea fabulas, & authorum citationes, & inanes controverſias, Philologiam denique & ornamenta eximat (quæ ad convivales ſermones, hominumque doctorum Noctes potiùs, quàm ad inſtituendam Philoſophiam ſint accommodata) ad nil magni res recidet. Longè profectò abeſt ab ea Hiſtoria, quam animo metimur.* Similiter etiam & morborum curationes pro more facillimè proponuntur; Atqui hoc ita præſtare, ut verba in facta tranſeant, atque eventus promiſſis reſpondeant; magis ardui moliminis illi judicabunt, qui vident haberi apud Scriptores Practicos morbos complures, quos nec illi ipſi Scriptores, nec quiſpiam hactenus Medicorum ſanare valuerunt.

Quod autem ſpectat ad *Hiſtoriam Morborum*, ſi quis rem attentiùs perpendat, facilè videbit ſcribentem ad multò plura animum debere advertere, quàm vulgo exiſtimatur. Quorum pauca hæc impræſentiarum attingere ſuffecerit.

Primò, expedit ut morbi omnes ad definitas ac certas *ſpecies* revocentur, eâdem prorſus diligentiâ ac ἀκριβείᾳ quâ id factum videmus à *Botanicis* ſcriptoribus in ſuis *Phytologiis*. Quippe reperiuntur morbi, qui ſub eodem genere ac Nomenclatura redacti, ac quoad nonnulla ſymptomata ſibi invicem conſimiles, tamen & naturâ inter ſe diſcreti diverſum etiam medicandi modum poſtulant. *Cardui* quidem nomen ad plures herbarum ſpecies extendi nemo neſcit: at verò parum accuratè faciet rei herbariæ ſcriptor, qui generalem hujus plantæ deſcriptionem, quâ ſcilicet à cæteris ſtirpibus diſcrepat, proponere contentus, propria interim & peculiaria cujuſque ſpeciei ſigna & characteres, quibus ab invicem diſcriminantur, contempſerit. Eodem planè modo nec ſatis eſt ſcriptori communes duntaxat morbi alicujus πολυειδοῦς apparentias annotaſſe. Eſto ſanè non omnibus morbis eandem contingere varietatem; tamen complures eſſe, qui licet ab authoribus ſub eodem titulo citra ullam ſpeciei diſtinctionem tractentur, diſſimillimâ ſint indole, in ſequentibus pagellis, uti ſpero, palam fiet. Imò etiam ubi diſtributio in ſpecies reperitur, id fit plerumque, ut *Hypotheſi* alicui, quæ veris Phænomenis ſubſtruitur, ſuus reſervetur honos; ac proinde ejuſmodi diſcriminatio non tàm ad morbi, quàm ad Authoris ingenium, philoſophandique theoriam accommodata eſt. Quantum Medicinæ obfuerit ἀκριβείας hac in parte defectus, oſtendunt multorum morborum exempla: quorum nempe curationes hodiè non deſideraremus, ſi ſcriptores,

dum

dum Experimenta & Observationes Medicas benevolo saltem animo communicarint, unius scil. speciei morbus pro alio speciei diversæ substitutus non fefellisset. Atque hinc etiam arbitror profectum esse, quod materia Medica in sylvam tam immensam, sed fructu perexiguo, excreverit.

Porrò autem in scribenda morborum Historia, seponatur tantisper oportet quæcunque *Hypothesis Philosophica*, quæ scriptoris judicium præoccupaverit; quo facto tum demum morborum *Phænomena* clara ac *naturalia*, quantumvis minuta, per se accuratissimè adnotentur; exquisitam *Pictorum* industriam imitando, qui vel nævos & levissimas maculas in imagine exprimunt. Enim verò dici vix potest, quot erroribus ansam præbuerint *Hypotheses* istæ *Physiologicæ*, dum scriptores, quorum animos falso colore illæ imbuerint, istiusmodi Phænomena morbis affigant, qualia, nisi in ipsorum cerebro, locum nunquam habuerunt, debebant autem in conspectum venire, si Hypothesis, quam ipsi pro concessa ac rata habent, constaret veritas. Adde quod si quando symptoma aliquod, quod cum dicta Hypothesi appositè quadret, revera morbo competat, cujus typum delinaturi sunt, tum illud supra modum evehunt, ac planè reddunt ἐκ μυὸς ἐλεφάντα, quasi in hoc scilicet totius negotii cardo verteretur, sin Hypothesi minùs congruat, aut prorsus silentio, aut levi saltem pede transmittere consueverunt, nisi fortè beneficio subtilitatis alicujus Philosophicæ in ordinem cogi, ac quoquo modo accommodari possit.

Expedit autem tertiò, ut in describendo aliquo morbo peculiaria & *perpetua Phænomena* seorsim ab *accidentalibus* & adventitiis (qualia sunt, quæ non tantùm ob ægrotantium temperiem & ætatem, sed etiam ob rationem medendi diversam variè se habent) enarrentur. Nam sæpè accidit, ut facies morbi variet pro vario medicandi processu, ac nonnulla symptomata non tam morbo quàm Medico debentur; adeò ut eodem morbo laborantes, sed variâ methodo tractatos, varia etiam symptomata exerceant. Unde nisi cautela adhibeatur, necesse est, ut admodum vagum & incertum sit circa morborum symptomata judicium. Prætereo, quòd *Casus oppidò rari* ad morborum Historiam propriè non pertineant; quemadmodum & in descriptione *Salviæ*, v. g. Erucarum morsus inter signa discriminantia istius plantæ neutiquam recensentur.

Denique *Anni tempestates*, quæ scilicet cuivis morborum generi potissimùm faveant, diligenter observandæ sunt. Non inficior nonnullos esse omnium horarum; alii tamen, nec pauciores, occulto quodam Naturæ instinctu, annorum tempora, non secus quàm quædam aves aut plantæ, sequuntur. Sæpè quidem

subiit

ſubiit mirari hoc morborum quorundam ingenium, ſatis obvium, à paucis tamen fuiſſe hactenus obſervatum, cùm quo ſydere ſtirpes, aut pecudes ſolemniter procreentur plurimi curioſiùs adnotârint. Sed quæcunque ſit hujus oſcitationis cauſa, pro certo ſtatuo tempeſtatum, in quibus ægritudines ingruere conſueverunt, notitiam multum Medico prodeſſe, tam ad ſpeciem morbi dignoſcendam, quàm ad ipſum morbum extirpandum; atque horum utrumque minus feliciter evenire, ubi iſtiuſmodi obſervatio negligitur.

Hæc quidem etſi non ſola, ſaltem inſigniora ſunt, quæ in ſcribendâ morborum Hiſtoria obſervari convenit. Cujus *Hiſtoriæ* utilitas ad Praxim, omnem æſtimationem excedit: ac præ qua ſubtiles Diſquiſitiones, ac argutiolæ, quibus Neotericorum libri ad nauſeam ferè infarciuntur, nullo in numero ſunt habendæ. Quâ enim aut compendioſiore aut etiam aliâ viâ, vel cauſæ morbificæ, quibus obviam eundum eſt, deprehendi, vel indicationes curativæ elici poſſunt, quàm certâ ac diſtinctâ peculiarium ſymptomatum perceptione? Neque enim ulla eſt circumſtantia tam levis aut exigua, quæ ſuos uſus ad utrumque non habeat. Nam ut demus aliquid varietatis à temperamento individuorum, & tractandi ratione proficiſci, nihilominus adeò æquabilis ac ſibi ubique ſimilis eſt naturæ ordo in producendis morbis; ut in diverſis corporibus eadem plerumque reperiantur ejuſdem morbi ſymptomata; ac illa ipſa, quæ in *Socrate* ægrotante obſervata fuerint, etiam generaliter ad *Hominem* quemcunque eodem morbo laborantem transferri poſſint, non ſecus ac univerſales plantarum Notæ ad omnia cujuſque ſpeciei individua ritè ſe diffundunt. Qui v. g. *Violam* accuratè deſcripſerit quoad colorem, ſaporem, odorem, ac figuram, cæteraque id genus; omnibus ubique terrarum *Violis*, quæ ſub ea ſpecie continentur, Hiſtoriam illam in pleriſque ferè omnibus convenire facilè animadvertet.

Et quidem exiſtimo, nos ob eam potiſſimùm cauſam accuratiori morborum Hiſtoriâ ad hunc uſque diem deſtitui, quia ſcil. plerique eos pro confuſis inconditiſque Naturæ, malè ſe tuentis & de ſtatu ſuo dejectæ, effectis tantùm habuere, ac proinde laterem lavare crederetur is, qui juſtam eorundem enarrationem moliretur.

Sed ut ad rem revertamur. Non minus certò etiam à minutiſſimis morbi circumſtantiis Indicationes curativas poſſit Medicus deſumere, quàm ab iiſdem ſumpſit Diagnoſtica. Atque adeò non ſemel mihi in mentem ſubiit, quòd ſi morbi cujuſlibet Hiſtoriam diligenter perſpectam haberem, par malo remedium nunquam non ſcirem adferre, variis ejuſdem Phænomenis viam, quâ mihi

incedendum foret, haud dubiam permonstrantibus; Quæ quidem Phænomena, si inter se sedulò conferantur, manu quasi ducerent ad Indicationes illas maximè obvias, quæ ex intimo naturæ sensu, non verò Phantasiæ erroribus depromuntur.

Atque his sanè gradibus, & ut ita dicam, his adminiculis ad cœlum ascendit, ad medicinæ nempe fastigium, Medicorum ille *Romulus*, nunquam satis laudatus *Hippocrates*, qui hanc Arti Medicæ insuper struendæ solidam ac inconcussam substernens basin, *viz.* νέσων φύσιες ἰητροὶ, i. e. *Naturæ morborum medicatrices*, id egit, ut morbi cujuslibet Phænomena apertè traderet, nullâ Hypothesi adscitâ, & in partes per vim adactâ: ut in ejus libris *Morbi*, *de Affectionibus*, &c. videre est. Regulas etiam quasdam tradidit ex observatione methodi istius, quâ utitur natura tàm in morbo provehendo, quàm in eodem amoliendo, natas, cujusmodi sunt *Coacæ Prænotiones*, *Aphorismi*, & reliqua id genus. Atque in his ferè stetit magna illa Divini senis θεωρία, non ab irrito lascivientis Phantasiæ conamine desumpta, ceu vana ægrorum insomnia, sed legitimam exhibens Historiam earum Naturæ operationum, quas in hominum morbis edit. Cùm verò dicta θεωρία nihil esset aliud, quàm exquisita naturæ descriptio, par erat omnino, ut in praxi eò tantùm collimaret, ut eidem laboranti, quibus posset modis subvenire contenderet; unde etiam non aliam Arti demandat provinciam, quàm ut deficienti naturæ succurrat, effrænem coërceat & in ordinem redigat; utrumque verò hoc, tum passu illo, tum etiam methodo, quibus natura morbum expellere satagit atque amovere: Animadverterat nempè sagacissimus Vir, quod sola Natura τὰς νέσυς κρίνει, καὶ ἐξαρκίει τὰ πάντα πᾶσι. Atque hæc omnia peragit Natura paucissimis simplicissimisque adjuta remediorum formulis, alicubi etiam prorsùs nullis.

Altera ab hac Methodus, quâ Ars medendi, si quid ego judico, possit ulteriùs provehi, in eo potissimùm cardine vertitur, ut certa aliqua, & *consummata* undique ac *fixa Methodus medendi* in publica commoda tradatur, eam intelligo, quæ satis magno Experimentorum numero corroborata suffultaque, huic vel illi morbo devincendo suppar invenitur. Neque enim satis esse arbitror, ut successus particulares, sive Methodi cujuslibet, sive etiam Remedii, scriptis prodantur, si neque illa universaliter atque in omnibus scopum attingere deprehendatur, (positis saltem his vel illis circumstantiis.) Contendo verò ego nos æquè certò scire debere, hunc illumve morbum expugnatum iri, si huic aut alteri intentioni satisfecerimus, ac certò jam scimus, nos hoc aliove remedii genere huic aut alteri intentioni satisfacere posse; quòd quidem licèt non semper & ubique, frequentissimè

ta-

tamen, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ votis reſpondet exhibentium, ita *ſennæ foliis* v. gr. alvum ſubducimus, *Papavere* invitamus ſomnum. Non is ſum, qui negem, debere Medicum animum diligenter advertere ad particularia, tum Methodi, tum Remedii eventa, quibus eſt uſus in morborum curatione, & in uſus ſuos reponere, tàm ad ſublevandam memoriam, quàm ut anſas inde arripiat, quibus paulatim peritior evadat Medicus, tandemque poſt diutina, & repetita ſæpius experimenta, Methodum ſibi figat firmetque, à quâ in hujus aut illius morbi curatione ne hilum ſibi recedendum putet. Obſervationes autem particulares in lucem dare, non ita magnam, me judice, adfert utilitatem. Nam ſi id tantùm agit *Obſervator*, ut nos doceat hunc morbum ſemel, vel etiam ſæpius huic remedio ceſſiſſe, quid mihi, obſecro, profuerit, ſi infinitæ ferè medicamentorum decantatiſſimorum copiæ, quâ jamdiu obruimur, adhuc aliud mihi hactenus inauditum accreſcat? Quod ſi repudiatis cæteris omnibus remediorum formulis, huic me unicè addixero, annon innumeris ferè experimentis probanda mihi venit ejus vis, innumeræ etiam circumſtantiæ trutinandæ, tum ægrum, tum ipſam Methodum ſpectantes, antequam ex obſervatione ſolitaria fructum aliquem queam decerpere? Si Obſervatori nunquam non reſponderit Medicamentum, quare in particularibus verſatur, niſi aut ſibi diffidat ipſe, aut minutatim potius quàm in ſolido impoſuiſſe orbi videri præoptet? Quàm verò in proclivi ſit denſiſſima hujus generis volumina conſcribere, nemo vel mediocriter in praxi verſatus ignorat; uti nec econtra quàm ſit illud difficile, perfectam & confirmatam undique Medendi Methodum in quovis morbo condere ac ſtabilire. Si vel unus tantùm per ſingula mundi ſæcula hoc modo unicum tractaverit morbum, Medendi Ars (quæ Medicorum eſt provincia) à multis retro annis ad ἀκμὴν perveniſſet, omnibus abſoluta numeris, ſaltem in quantum fert mortalium ſors. Quæ verò fundi noſtri eſt calamitas, jamdiu ab antiquiſſimô & peritiſſimô duce *Hippocrate*, & priſcâ Medendi Methodô, cauſarum conjunctarum (utpote quæ certò ſe prodant) cognitioni ſuperſtructâ, deſcivimus; unde eſt, ut quæ hodie exercetur, à Logodædalis conficta, confabulandi magis ſit Ars, quam Medendi. Sed ne hanc ego dicam temerè impegiſſe videar, fas mihi ſit è via parumper deflectere, quò ſcilicet evincam Cauſas illas remotiores, in quibus aſſignandis & in lucem extrahendis hominum Curioſorum & περιέργων vanæ ſpeculationes unicè deſudant triumphantque, prorſus eſſe ἀκαταλήπτȣς ac inſcrutabiles; ſolas verò proximas & conjunctas à nobis poſſe cognoſci, atque ab his ſolis indicationes curativas eſſe mutuandas.

Obſervandum eſt itaque, quòd ſi Humores vel diutiùs, quàm par eſt, in corpore fuerint retenti, (quia ſc. Natura eoſdem concoquere nequeat, ac deinceps expellere) vel ab hac aut illa aëris Conſtitutione labem morbificam contraxerint; vel denique contagio aliquo venenato infecti in ejuſdem caſtra tranſierint; his inquam modis & his ſimilibus, dicti Humores in formam ſubſtantialem, ſeu *ſpeciem* exaltantur, quæ his aliiſve Affectibus cum propria Eſſentia convenientibus ſe prodit; quæ quidem ſymptomata, licet minus cautis videantur oriri, vel à natura partis, quam humor obſedit, vel à natura humoris ipſius, antequam hanc induerat ſpeciem, nihilominus reverà Affectus ſunt ab eſſentia dictæ ſpeciei in hunc gradum recèns evectæ, pendentes. Adeò ut quilibet *morbus ſpecificus* Affectio ſit ab hac vel illa ſpecifica Exaltatione, vel ſpecificatione ſucci cujuſdam in corpore animato ortum ducens. Sub hoc genere poteſt comprehendi maxima pars morborum, qui certum aliquem typum ac formam agnoſcunt. Et profectò haud minus ſe natura methodo aſtringit in his tum producendis, tum maturandis, quàm in *Plantis*, ſive etiam *Animalibus*. Quinimò ut cuilibet ſive Plantæ, ſive Animali proprii quidam ac peculiares Affectus competunt, ita ſe res habet in qualibet ſucci cujuſcunque Exaltatione; ubi ſemel in *ſpeciem* proruperit. Exemplum hujus rei ſatis luculentum quotidie nobis ingerunt, & ob oculos ponunt variæ iſtæ Excreſcentiarum ſpecies, quas Arbores, Fruticeſque emittunt, vel ob ſucci Nutritii perverſionem & depravationem, vel alias ob cauſas, in forma ſcil. *Muſci*, *Viſci*, *Fungorum*, aliorumque id genus: quæ omnia *Eſſentiæ* ſunt ſive *Species*, à parente, ſeu Frutice, diverſæ planè atque diſtinctæ. Et ſanè qui ſeriò atque ad amuſſim penſitaverit φαινόμενα illa, quæ Febrem v. g. *Quartanam* comitantur: Quòd viz. ferè ſemper ſub Autumno ingreditur; quòd certum ordinem ac typum ubique ſervat, revolutiones periodicas quarto quoque die non minus certò repetens, quàm ſuas repetit Horologium, ſive aliud quoddam ejuſmodi ἀυτόματον, (niſi ab accedente aliquo extrinſecùs adveniente hic ordo perturbetur) quod cum rigore ac notabili frigoris ſenſu aggreditur, quem excipit caloris perceptio non minus ſenſibilis, quæ tandem in ſudore effuſiſſimo terminatur; quod denique morbus hic, quemcunque demum invaſerit, vix ante *Vernum Æquinoctium* abigi poterit & fugari; Qui hæc, inquam, omnia penſiculatiùs trutinaverit, haud minus firmis rationibus inducetur, ut credat, morbum hunc *ſpeciem* eſſe, quàm ſunt illæ, ob quas credit Plantam eſſe ſpeciem, quæ parem ſemper ad normam è terra naſcitur, floret, interitque, atque in reliquis afficitur pro ratione Eſſentiæ ſuæ; neque facilè comprehendi

di poteſt, qui fiat ut hic *morbus* oriatur à combinatione ſive principiorum, ſive qualitatum evidentium, cum *plantâ* ſubſtantia ac ſpecies diſtincta in rerum natura ubique agnoſcatur. Illud interim non diffitemur, quòd cùm ſpecies ſive Animalium ſive Plantarum ſingulæ (demptis perpaucis) per ſe ſubſiſtant, iſtæ Morborum Species ab iis dependent humoribus, à quibus generantur.

Tametſi verò ex jam dictis conſtare videatur morborum plerorumque cauſas inſcrutabiles prorſus eſſe, ac ἀνεξιχνιάστους, non tamen inſolubilis erit illa quæſtio, *Quo pacto ſanari poſſint?* cum de cauſis remotioribus nos hoc aſſeramus: Nemo autem eſt qui non videat curioſos iſtos ſpeculatores in cauſis primo primis ferè ac remotiſſimis indagandis, ac in lucem (ut ut invitâ Minerva ac reclamante naturæ ſenſu) protrahendis operam perdere; immediatas verò & conjunctas, ſeu ante pedes jacentes, contemnere, quæ tamen neceſſariò debent cognoſci, & poſſunt etiam, ſine ficulneis hujuſmodi adminiculis, cum Intellectui ſe apertè ſiſtant, vel proprii ſensûs teſtimonio, vel Anatomicis Obſervationibus ab aliis jampridem factis, retectæ. Atque ut impoſſibile planè eſt, ut Medicus eas morbi cauſas ediſcat, quæ nullum prorſus cum ſenſibus habent commercium, ita neque eſt neceſſe, abundè enim ſufficit, ut ſciat, undè immediatè oritur malum, taleſque ejus effectus atque ſymptomata, ut inter hunc aliumque morbum hujus non diſſimilem, valeat accuratè diſtinguere. In *Pleuritide* v. g. diu atque incaſſum ſe fatigabit aliquis, nec tamen mente aſſequetur pravam illam Craſin & malè cohærentem ſanguinis texturam, quæ prima eſt hujuſce mali origo; qui verò cauſam à quâ immediatè producitur rectè cognoverit, & ab aliis morbis quibuſcunque ritè valeat diſtinguere, non minus certò curandi ſcopum attinget, etiam neglectâ otiosâ iſtâ atque inutili remotiſſimarum cauſarum indagine. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ.

Jam verò ſi quærat aliquis, an ad prædicta in Arte Medica deſiderata duo (Veram ſcilicet & Genuinam morborum *Hiſtoriam*, & certam confirmatamque medendi *Methodum*) non etiam accedat tertium illud, Remediorum nempe *Specificorum Inventio*? Aſſentientem me habet & in vota feſtinantem. Etſi enim *Methodus* ſanandis morbis *Acutis* maximè accommoda mihi videatur, quibus exigendis cùm natura ipſa certum aliquem Evacuationis modum ſtatuerit, quæcunque Methodus eidem fert opem in promovenda dicta evacuatione, ad morbi ſanationem neceſſariò conferet; optandum eſt tamen, ut beneficio *ſpecificorum*, ſi quæ talia inveniri poſſint, æger rectiori ſemitâ ad ſanitatem proficeret; & [quod majoris etiam momenti eſt] extra aleam malorum, quæ ſequuntur aberrationes iſtas, in quas ſæpe invita dilabitur Natura in morbi cauſa

expellenda, (ut ut potenter & doctè ei ab assistente Medico subveniatur) possit collocari.

Verùm quod ad morbos *Chronicos* sanandos attinet, licet nihil dubitem ulteriores in medendo profectus vel à sola *Methodo* posse sperari, quàm qui in primam statim cogitationem incurrant, attamen plùs satis constat deficere illam in curatione *Chronicorum* aliquot vel maximè spectabilium inter eos, quibus homines urgentur; quod ob hanc præcipuè causam usu venit, quia scil. Natura in hujuscemodi morbis non habet Methodum tàm efficacem, quâ materiam morbificam foras ejiciat, (perinde atque in *Acutis*) quô nos cum eadem manus jungentes & ad debitum dirigentes scopum, morbum debellare valeamus. In vincendo itaque morbo Chronico is demum jure meritoque Medici nomen sibi vindicat, penes quem est ejusmodi medicamentum, quo morbi *Species* possit destrui: non qui id tantum agit, ut è primis secundisque qualitatibus nova aliqua introducatur, & prioris subeat vicem; quod fieri quidem potest non extinctâ specie: v. gr. calefieri potest, aut refrigerari, qui *Podagrâ* laborat, vigente adhuc podagrâ, nedum devictâ. Methodo hâc, quâ diversæ tantùm qualitates introducuntur, morbi *Specifici* non magis immediatè perdomantur, quàm ignis gladio extinguitur. Quid enim, obsecro, Calor, Frigus, Humidum, Siccumve, aut è secundis qualitatibus, quæ ab his pendent, alia aliqua ad morbi curationem faciet, cujus essentia in harum nullâ consistit? Si quis hìc objecerit, satis magnum Remediorum Specificorum numerum jam diu nobis innotescere, hunc ipsum, si examen paulò diligentius instituerit, in oppositas partes facilè transiturum confido, cùm unicus *Cortex Peruvianus* à suis militet. Toto enim cœlo distant, quæ huic aliive *Indicationi Curativæ* specificè respondent Medicamenta, cui si faciamus satis morbus abigitur; & quæ hunc aliumve *Morbum* specificè atque immediatè persanant, nullo habito respectu ad hanc aut illam Intentionem sive Indicationem Curativam: v. gr. *Mercurius* & *Sarsæ radices* in *Lue Venerea specifica* vulgò audiunt, quæ tamen pro specificis propriis atque immediatis non debent haberi, nisi argumentis satis validis atque irrefragabilibus possit confici, *Mercurium* nullâ excitata *Salivatione*, *Sarsæ* verò radices sine motis *sudoribus* tàm egregiam operam præstitisse. Ad hanc pariter normam alii etiam morbi aliis Evacuationibus curantur, cùm tamen quæ adhibentur Remedia, non magis propriè competant immediatæ curationi istorum morborum, qui eis sanantur Evacuationibus, quibus faciendis ejusmodi remedia maximè propriè designantur, quàm *Scalpellum Phlebotomum Pleuritidi*; quod tamen nemo opinor *Specificum* hujus morbi facilè appellaverit.

Specifica proinde medicamenta, si ad hanc mentem nostram restringantur, non cuivis homini contingunt, neque oscitantibus temerè se ingerunt; nullus tamen dubito, quin in exundanti illa plenitudine, quâ turget natura diffluitque, ita jubente *Optimo Maximo* rerum omnium *Conditore*, in singulorum præservationem prospectum pariter sit de curatione malorum magis insignium, quæ homines vexant; idque pro foribus, & in patrio cujuslibet solo. Et sanè dolendum est, *Plantarum* naturam nondum magis exploratò nobis innotescere; quæ mihi videntur reliquæ omni, quâ patet, Materiæ Medicæ palmam præripere, & quæ inveniendorum, de quibus jam diximus, Remediorum uberrimam nobis spem faciunt: Cum *Animalium* partes cum humano corpore nimium convenire videantur, nimium diffidere *Mineralia*; unde est quod Mineralia Indicationibus potentiùs respondere, quàm vel plantas vel ex animalibus desumpta, lubens fateor; at non specificè tamen mederi, eo quo diximus sensu ac modo. Me quod spectat, non hîc aliud mihi sumo præter laborem ac tædium hæc atque hujusmodi diu multumque jam per aliquot annos animo versandi, necdum mihi tam feliciter cessit, ut cum prudenti fiducia, quæ de iis cogitaverim, in publicum dare ausim.

Quantumlibet verò mihi præ cæteris arrideant *Plantæ*, non tamen is sum, qui eximia illa Medicamenta ex alia tribu desumpta, quæ vel hoc, vel alio aliquo sæculo hominum industriâ atque labore Intentionibus aptè respondentia reperta fuêre, contemnam. Inter quæ primum sibi locum vendicant quæ nomine *Guttarum Doctoris Godard.* insigniuntur, & à Viro *Doctissimo* & *solertissimo* tàm Methodi quàm Remediorum indagatore, *Domino Doctore Goodall* præparantur; quarum vim ac efficaciam in attingendo, ad quem vulgo diriguntur, scopo, cæteris quibusque *Spiritibus Volatilibus* jure præfero.

Coronidis loco, cùm in hac introductione fuerim pollicitus, me daturum specimen eorum, quæ in hujus Artis augmentum utcunque conatus sum; fidem liberare jam tentabo in tradendis Historiâ Curationeque *Acutorum Morborum.* Qua in re licet satis advertam, me supinis atque ignorantibus fructum omnem eorum, quos per meliores vitæ annos corpore animoque exantlavi laborum, expositurum, malum tamen pessimi hujus sæculi genium satis habeo perspectum, ut non aliam ex hac semente, quàm conviciorum atque contumeliarum messem expectem: Meque famæ meæ longè melius consuluisse, si inanem aliquam atque inutilem speculationem commentatus fuissem. Hoc verò mihi perinde est: Mercedem aliunde præstolor. Si quis hîc objiciat alios æquè in hac arte versatos non idem mecum de his rebus sentire; meum non est, quid sentiant alii, disquirere, sed meis observationibus adstruere fidem, quod ut

faciam,

faciam, Lectoris patientiam desidero tantùm, non favorem. Res ipsa etenim brevi loquetur, an fideliter & sincero animo hîc egerim, an è contra ad instar sceleratissimi hominis morumque profligatissimorum, homicidam me præstiterim vel in terra defossus. Illam tantùm mihi veniam peto, quòd minùs accuratè quàm proposueram morborum *Historiam* ac Curationem descripsero; cùm non tam metam figam, quàm animos iis addam, qui feliciore ingenio præditi ad hoc opus posthâc se accingent, quod jam ego imperfectè molior.

Unum adhuc restat, de quo monendus est Lector, mihi in animo non esse, sequentes paginas infinito particularium observationum numero distendere, quibus Methodo ibidem traditæ fidem astruam: Frustra enim & cum tædio Lectoris repeterentur ista singulatim, quæ in summas contraxi. Satis autem ad calcem Observationis cujuslibet Generalis (saltem quæ ad annos nuperos spectat) Particularem hîc illic adnectere, quâ Methodi præcedentis medulla contineretur. Hoc interim spondeo, nullam à me Methodum Generalem fuisse evulgatam, quæ experientiâ reiteratâ non est stabilita, atque confirmata.

Sed & spe frustrabitur, qui ingentem Remediorum, seu Formularum sylvam hîc expectaverit, cùm Medici judicio permittatur, ut pro re natâ iis utatur; mihi sufficit innuisse, quibus Indicationibus satisfaciendum est, quo etiam ordine & tempore; Etenim in eo præcipuè stat Medicina Practica, ut genuinas Indicationes expiscari valeamus, non ut remedia excogitemus, quibus illis satisfieri possit; quod qui minus observabant, *Empiricos* armis instruxêre, quibus Medicorum opera imitari queant.

Quod si quis objecerit, me in aliquibus non tantùm medicamentorum pompæ renunciasse, sed ea insuper remedia proposuisse, quæ ad materiam medicam vix possint referri, adeò sunt simplicia atque inartificiosa; vulgaribus tantùm opinor ac plebeis animis hac in re displicebo. Norunt enim Sapientes, Bona ea esse omnia quæ sunt utilia, atque *Hippocratem*, dum Follium usum in *Ileo* sanando proponit, & in *Cancro* nihil prorsus agendum præcipit, [atque ejusmodi alia quæ in singulis ferè pagellis scripta leguntur] non minus benè de re medica meruisse, quàm si pomposis remediorum formulis omnia implevisset.

In animo erat & *Chronicorum* morborum *Historiam* tradere, eorum saltem, quos frequentissimè tractaveram, sed cùm operosius id sit, cumque harum, quas jam edo, Lucubrationum fortunam experiri primùm libuerit, impræsentiarum supersedendum mihi esse duxi.

AUTHORI,

IN TRACTATUM EJUS

DE

FEBRIBUS.

FEbriles æſtus, victumque ardoribus orbem
Flevit, non tantis par Medicina malis.
Nam poſt mille artes, Medicæ tentamina curæ,
Ardet adhuc Febris, nec velit arte regi.
Præda ſumus flammis; ſolum ſperamus ab igne,
Ut reſtet paucus, quem capit urna, cinis.
Dum quærit Medicus Febris cauſamque modumque,
Flammarum & tenebras, & ſine luce faces;
Quas tractat patitur flammas, & Febre caleſcens,
Corruit ipſe ſuis victima rapta focis.
Qui tardos potuit morbos, artuſque trementes
Siſtere, Febrili ſe videt igne rapi.
Sic faber exeſos fulſit tibicine muros,
Dum trahit antiquas lenta ruina domos.
Sed ſi flamma vorax miſeras incenderit ædes,
Unica flagrantes tunc ſepelire ſalus.
Fit fuga, tectonicas nemo tunc invocat artes,
Cùm perit artificis non minus uſta domus.
Se tandem Sydenham *Febriſque Scholæque furori*
Opponens, Morbi quærit, & Artis opem.
Non temerè incuſat tectæ putredinis ignes;
Nec fictus, Febres qui fovet, humor erit.

Non bilem ille movet, nulla hic pituita: Salutis
Quæ spes, si fallax ardeat intus aqua?
Nec doctas magno rixas ostentat hiatu,
Queis ipsis major Febribus ardor inest.
Innocuas placidè corpus jubet urere flammas,
Et justo rapidos temperat igne focos.
Quid Febrim extinguat, varius quid postulet usus,
Solari ægrotos quâ potes arte, docet.
Hactenus ipsa suum timuit Natura calorem,
Dum sæpè incerto, quo calet, igne perit:
Dum reparat tacitos malè provida sanguinis ignes,
Prælusit busto, fit calor iste rogus.
Jam secura suas foveant præcordia flammas,
Quem natura negat, dat Medicina modum.
Nec solùm faciles compescit sanguinis æstus,
Dum dubia est inter spemque metumque salus;
Sed fatale malum domuit, quodque astra malignum
Credimus, iratam vel genuisse Stygem.
Extorsit Lachesi *cultros, Pestique venenum*
Abstulit, & tantos non sinit esse metus.
Quis tandem arte novâ domitam mitescere Pestem
Credat, & antiquas ponere posse minas?
Post tot mille neces, cumulataque funera busto,
Victa jacet parvo vulnere dira Lues.
Ætheriæ quanquam spargant contagia flammæ,
Quicquid inest istis ignibus, ignis erit.
Delapsæ cœlo flammæ licèt acriùs urant,
Has gelida extingui non nisi morte putas?
Tu meliora paras victrix Medicina, tuusque,
Pestis quæ superat cuncta, triumphus erit.
Vive liber, victis Febrilibus ignibus; unus
Te simul & mundum qui manet, ignis erit.

J. Lokc A. M. Ex Æde
Christi Oxon.

OBSER-

OBSERVATIONUM MEDICARUM CIRCA MORBORUM ACUTORUM Hiſtoriam & Curationem SECTIO PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

De Morbis Acutis in genere.

DICTAT ratio, ſi quid ego hìc judico, Morbum, quantumlibet ejus Cauſæ humano corpori adverſentur, nihil eſſe aliud quàm Naturæ conamen, materiæ morbificæ exterminationem, in ægri ſalutem omni ope molientis. Cùm enim hominum genus, ita volente ſupremo rerum omnium arbitro ac moderatore *Deo*, variis impreſſionibus, forinſecus advenientibus, excipiendis aptum natum ſit, fieri non poteſt quin idem variis etiam malis fuerit obnoxium: quæ quidem partim ab iſtis aëris particulis naſcuntur, quæ, cùm corporis humoribus malè convenientes in idem ſe inſinuaverint, nudo ſanguini permiſtæ, corpus omne morbifico afflant contagio; partim à variis fermentationum generibus, vel etiam putrefactionibus humorum, qui in corpore ultra juſtum tempus ideò ſint commorati, quia ſcilicet iiſdem digerendis primùm, dein excernendis, vel ob nimiam eorundem molem vel qualitatem incongruam, ſuppar idem non fuit. Hiſce rerum circumſtantiis ita intimè eſſentiæ humanæ intertextis complicatiſque, ut nemo quiſquam ſe ab aliis in ſolidum queat liberare, Na-

tura de ejusmodi methodo, ac symptomatum concatenatione sibi prospexit, quibus materiam peccantem atque alienam, quæ totius Fabricæ compagem aliter solveret, è suis finibus possit excludere. Quamlibet autem frequentiùs longè quàm fieri cernimus, illum, ad quem remediis hisce ingratis collimat, sanitatis scopum attingeret, nisi ab ignaris à recto, quem tenet, cursu detorqueretur; verum tamen cùm sibi relicta vel nimio opere satagendo, vel etiam sibi deficiendo hominem letho dat, ferreæ illi atque insolubili mortalitatis legi obsequitur, cui debemus nos nostraque. Rectè enim *Boëthius*, atque ex rerum sensu.

Constat æternâ positumque lege est,
Constet ut genitum nihil.

Sed ut instantiâ unâ alterâve jam dictorum veritatem afferamus; Ipsa *Pestis* quid, obsecro, aliud est, quàm Symptomatum complicatio, quibus utitur natura ad inspiratas unà cum aëre particulas μιασμάδεις, per emunctoria, apostematum specie, vel aliarum eruptionum operâ, excutiendas? Quid *Arthritis*, nisi Naturæ providentia ad depurandum senum sanguinem, atque expurgandum corporis profundum, ut cum *Hippocrate* loquamur? Potest & idem affirmari de plerisque aliis morbis perfectè formatis.

Jam verò nunc hoc munere celeriùs fungitur natura, nunc verò tardiùs, pro variâ methodo, quâ causam morbificam deturbare nititur. Nam cùm *Febris* opem deposcit, quâ adjutrice particulas inquinatas à sanguine divellat, divulsasque progressu adhuc ulteriori per Sudores, Diarrhœam, Eruptiones, aut aliam istiusmodi evacuationem expellat; cùmque in sanguinis massâ corpore pertenui ac fluido res omnis peragatur, idque motu partium violentiore; necesse omninò est, non solùm ut subitò vel in salutem ægri, vel in mortem determinetur (prout sc. Natura vel materiam morbificam criticè norit solvere, vel ab eâdem oppressa fatiscat) sed etiam ut pejora vehementioraque symptomata se ubique comites adjungant. Atque hujusmodi planè sunt morbi isti quos Acutos appellamus, qui velociter sc. atque cum impetu & periculo ad statum moventur. Quamvis, si minùs accuratè, haud tamen minùs verè loquamur, isti etiam morbi pro *Acutis* sint habendi, qui, licèt respectu Paroxysmorum, si omnes simul sumantur, tardiùs moveant, respectu tamen Paroxysmi cujuslibet particularis, citò atque etiam criticè ad finem perveniunt; quales sunt Febres intermittentes omnes.

Ubi verò continens morbi materia ejus est indolis, ut febrem in partes suas pertrahere non valeat ad dictæ materiæ separationem universalem; aut cùm hujusmodi materia parti alicujus affigitur, quæ eidem explodendæ prorsus est impar, sive ob propriam conformationem (uti se res habet in materiâ Morbificâ *Paralyticorum* nervis impactâ, in materiâ item suppuratâ in cavitate Thoracis *Empyicorum*) vel ob defectum caloris naturalis & spirituum, (ut cùm Pituita in pulmones decidit, vel Senio vel Tussi diuturniore labefactatos) vel denique ob continuum materiæ novæ affluxum, quâ sanguis vitiatus & ad ejusdem eliminationem unicè dispositus, partem obruit gravatque;

que: In his, inquam, casibus, vel tardè admodum ad coctionem pervenit materia, vel non omninò; adeoque morbi ab hujusmodi materiâ inconcoctili provenientes CHRONICI & nuncupantur & sunt: A duobus his itaque principiis sibi invicem contrariis, de quibus modò egimus, morbi alii *Acuti*, alii verò *Chronici* exurgunt.

Acutos quod spectat, quos impræsentiarum tractare mihi est animus, eorum alii à secretâ atque inexplicabili Aëris alteratione, hominum corpora inficientis, gignuntur, neque à peculiari sanguinis & humorum crasi omnino dependent, nisi quatenus occulta aëris influentia dictis corporibus eandem impresserit. Hi durante arcanâ illâ aëris constitutione nec ultrà pergunt lacessere, neque alio tempore invadunt. *Epidemici* hi dicti sunt.

Acutorum alii, ab hâc vel illa particulari corporum particularium ἀνομαλίᾳ oriuntur, qui cùm à causâ magis generali non producantur, ideò neque plures simul corripiunt. Hi insuper Acuti quibuslibet annis & quolibet anni tempore indifferenter invadunt; exceptis tamen iis quæ dicemus, ubi de genere hoc peculiariter agetur. Hos ego Acutos *Intercurrentes* sive *Sporadicos* appello, quia nullo non tempore contingunt, quo Epidemici grassantur. Ab *Epidemicis* primum exordium mihi sumam, generalem eorundem historiam ante omnia proponens.

CAPUT II.

De Morbis Epidemicis.

NIhil quicquam, opinor, animum universæ quâ patet Medicinæ pomœria perlustrantem tantâ admiratione percellet, quàm discolor illa & sui planè dissimilis Morborum Epidemicorum facies, non tam quâ varias ejusdem anni tempestates, quàm quâ discrepantes diversorum ab invicem annorum *Constitutiones* referunt, ab iisque dependent. Quæ tam aperta prædictorum morborum diversitas tum propriis ac sibi peculiaribus symptomatis, tum etiam medendi ratione, quam hi ab illis disparem prorsus sibi vendicant, satis illucescit. Ex quibus constat, Morbos hosce, ut ut externâ quadantenus specie & symptomatis aliquot utrisque pariter supervenientibus convenire paulò incautioribus videantur, re tamen ipsâ, si benè adverteris animum, alienæ admodum esse indolis, & distare ut *Æra Lupinis.* Haud equidem satis scio, an diligentius examen (quali ritè instituendo vix unius hominis brevis ætas par esse videatur) nos edoceret, Epidemicorum alios continuâ quadam serie, ceu facto circulo, alios semper excipere; an verò omnes indiscriminatim nulloque servato ordine, pro occulta Aëris diathesi & inexplicabili temporum ratione, mortales incessere. Hoc saltem pro comperto habeo ex multiplici accuratissimarum observationum fide, prædictas morborum species, præsertim Febres continuas ita toto, quod aiunt, cœlo differre, ut quâ Methodo currente anno ægrotos liberaveris, eâdem ipsâ an-

no jam vertente forsitan è medio tolles: quodque, ubi semel in genuinam medendi rationem, quam hæc vel illa Febris species sibi vendicat, auspicatò inciderim, ad eundem scopum collimans (favente, ut fit, optimo Numine) metam quasi semper attingam, respectu ad temperamentum, ætatem & reliqua ejusmodi usquequaque habito, donec extincta illa specie novoque gliscente malo, anceps rursum hæreo, qua mihi via insistendum ut ægris subveniam, ac proinde nisi ingenti adhibitâ cautelâ, intentisque omnibus animi nervis, vix ac ne vix quidem possum efficere ne unus aut alter eorum, qui se primi meæ curæ commiserint, vita periclitetur, donec investigato jugiter tandemque perspecto morbi genio, ad eundem perdomandum recto pede & intrepidus denuò procedam.

Quamvis autem diversas diversorum annorum habitudines, quoad manifestas aëris qualitates, maxima qua potui diligentia notaverim, ut vel exinde causas tantæ Epidemicorum vicissitudinis expiscarer, me tamen ne hilum quidem hactenus promoveri sentio; quippe qui animadverto annos quoad manifestam aëris temperiem sibi planè consentientes, dispari admodum morborum agmine infestari, & vice versâ. Ita enim se res habet. Variæ sunt nempe annorum *Constitutiones*, quæ neque calori, neque frigori, non sicco humidove ortum suum debent, sed ab occulta potiùs & inexplicabili quadam alteratione in ipsis terræ visceribus pendent, unde aër ejusmodi effluviis contaminatur, quæ humana corpora huic aut illi morbo addicunt determinantque, stante scilicet præfatæ Constitutionis prædominio, quæ exacto demum aliquot annorum curriculo facessit atque alteri locum cedit. Unaquæque harum Constitutionum generalium propria ac peculiari sibi Febris specie funestatur, quæ extra illam nusquam comparet, cujusmodi Febres idcircò *Stationariæ* nobis audiunt.

Ad hæc sunt & particulares quædam ejusdem anni, ut ita dicam, Crases, in quibus licèt secundum manifestas aëris qualitates, ejusmodi Febres quæ generaliorem anni Constitutionem sequuntur magis minùsve Epidemicè grassentur, vel seriùs ocyusque ingruant; præ cæteris tamen ejusmodi Febres, quæ omnibus in universum annis competunt (quas ideò *Intercurrentes* vocò) ab hoc, illove manifesto aëris temperamento ortum ducunt; verbi gratiâ, *Pleuritis*, *Angina*, & reliquæ ejusdem farinæ, quæ à subito calore, intensius ac diuturnum frigus statim excipiente, plerumque invadunt. Potest itaque fieri, ut sensibiles aëris qualitates ad illas quidem Febres producendas faciant, quæ in qualibet constitutione se exerunt; non verò ad istas alias quæ certæ alicui constitutioni quasi propriæ ac peculiares existunt: Fatendum tamen est, prædictas aëris qualitates corpora nostra ad hujus illiusve morbi Epidemici generationem magis minusve disponere; quod & de quocunque errore circa *sex res non naturales* dictum volo.

Animadvertendum autem est, Epidemicorum alios in hoc aut illo anno regulariter & eodem semper modo se habere, iisdem planè phænomenis & conformi symptomatum agmine in plerisque ferè omnibus quos adoriuntur, sti-

patos,

patos, atque eâdem prorsus viâ sibi fugam & exitum parantes. Ex his itaque tanquam in suo genere perfectissimis, vera & certa Morborum Epidemicorum Historia ediscenda est atque tradenda.

Sunt verò alii, aliorum annorum Morbi, qui licèt Epidemicorum insigniantur nomine, enormes tamen sunt & perquam *anomali*, ut potè qui nulli Typo patiuntur astringi; & reverà mali sunt moris, tum quoad incertam symptomatum varietatem certissimamque dissimilitudinem, tum quoad methodum quâ se ipsi expediunt & amoliuntur. Hæc tanta illorum disparitas exinde oritur, quòd scilicet quælibet Constitutio morbos parit, à morbis ejusdem generis, qui alio tempore grassabantur, multùm abludentes, quod non tantùm in Febribus locum habet, sed in plerisque aliis Epidemicis.

Neque hîc finitur *Orestes*: restat enim & aliud paulò subtilioris θεωρίας luxuriantis, si fas est dicere, naturæ lusus; quòd nempè idem morbus in ipsissima anni constitutione varia sæpè & dissimili se facie ostentat, quod ad tempora attinet Principii, Status, & Declinationis; quòd quidem tanti potest esse momenti, ut pro ejus arbitrio Curativæ Indicationes ponendæ, sumendæve fuerint.

Porro observandum est, Epidemicos quoscunque in duos omninò ordines dispesci; *Vernos* dico, & *Autumnales*: & quamvis fieri potest, ut aliâ quâlibet anni tempestate subnascantur, ad illam tamen sunt relegandi, Ver Autumnusve fuerit, quàm proximè contingunt: Accidit enim nonnunquam, aëris temperiem cum Epidemicorum aliquo in tantum conspirare, ut, eo fautore, ante tempus sibi debitum miseros invadat, & è contra est, ubi tam parùm illis inter se convenit, ut corpus prædispositum non nisi aliquandiu post aggrediatur. Cùm itaque *Ver* dico vel *Autumnum*, non de ipso statim *Æquinoctio*, sive *Verno* sive *Autumnali*, ad amussim loquor.

Epidemicorum, qui *Verno* tempore grassantur, alii maturè admodum se ingerunt, mense scilicet *Januario*, & exinde pedetentim increbrescentes circa *Æquinoctium Vernale* ad Statum perveniunt, à quo sensim imminuti circa *Solstitium Æstivum* evanescunt, nisi quòd paucissimi postea forsitan hunc illumve petant. In horum numero sunt *Morbilli*, ut & *Febres Tertianæ Vernales*, quæ, licèt seriùs aliquandò emergant, *Februario* nempè, tamen appetente *Æstivo Solstitio* pariter se subducunt. At verò alii *Vere* orti, & de die in diem invalescentes non nisi sub *Æquinoctium Autumnale* statum indipiscuntur, quo præterlapso paulatim cedentes, tandem adventante brumali frigore vertuntur in fugam; hujusmodi sunt *Pestis* ipsa, & *Variolæ*, istis annis quibus eorum utervis aliorum morborum prædominio fuerit potitus.

Cholera Morbus ex Epidemicorũ Autumnalium familia mens. *Augusto* exorsus intra angustos unius mensis cancellos conclusus percurrit sua tempora. Sunt tamen alii qui eadem tempestate prognati usque ad hyemem excurrunt, v. gr. *Dysenteria, Febres Quartanæ, & Tertianæ Autumnales.* Hi omnes, utut eorum aliquos quos semel invaserint longiori vel breviori tempore affligant, plerumque

que tamen intra duorum mensium spatium, & nomen & Epidemicorum naturam prorsus amittunt.

Febres autem speciatim quod attinet, observandum est, maximam earum partem, quæ *Continuæ* sunt nulla huc usque nomina, in quantum à Constitutionis generalis Influentiâ pendent, obtinuisse, appellationes autem quibus dignoscuntur ab insigni aliqua alteratione sanguini impressa, vel evidentiori symptomate mutuari. Hac ratione *Putridæ* dicuntur, *Malignæ*, *Petechiales*, *&c.* Quandoquidem verò singula ferme constitutio præter has quas parturit Febres, ad alium morbum aliquem magis Epidemicum eodem tempore propagandum proclivis est celebrioris nominis, cujusmodi sunt *Pestis*, *Variolæ*, *Dysenteriæ*, *&c.* non satis video, cur istiusmodi Febres non potius sortirentur nomina à Constitutione, quatenus horum morborum alterutri producendo favet, eodem illo tempore quo comparebant, quàm à qualibet sanguinis alteratione, vel symptomate particulari, quæ diversæ speciei febribus pari jure possunt competere. *Intermittentes* verò nomina sibi desumunt ab intervallo Paroxysmi interjecto, atque hoc quidem charactere satis discriminantur, si variarum etiam anni tempestatum quibus contingunt, Veris sc. & Autumni, habeatur ratio. Licèt nonnunquam earum aliquæ de Intermittentium naturâ reverà participent, nullo charactere admodum visibili easdem prodente. Ut cùm præmaturæ, *Julio* mense, v. gr. Intermittentes Autumnales ingrediuntur atque increbrescunt, non statim genuinum Typum induunt, (quod Intermittentibus Vernis quidem solemne est) sed continuas Febres ita per omnia imitantur, ut nisi castigatissimo utrasque examine trutinaveris, ab invicem discriminari non possint, ac retuso paulatim Constitutionis impetu, & frænata vi, jam in Typum regularem migrant, atque exeunte Autumno, larvâ abjectâ, Intermittentes se esse, quales ab initio reapse fuerunt, palam fatentur, sive Quartanæ illæ fuerint, sive Tertianæ; quod si non diligenter animadverterimus, cum magno ægrorum nostrorum malo medicantes hallucinabimur, dum hujusmodi Febres, quæ ex Intermittentium numero sunt, pro Continuis veris & genuinis habeantur.

Porrò, quod sedulò advertendum, quum plures aliquot horum morborum eundem fatigent annum, unus eorum aliquis reliquorum prædominio potitur, cæteris in ejus quasi ditionem redactis, & parcius id temporis sævientibus, ita ut illo augescente imminuantur hi, eodemque rursus imminuto, mox recrudescant. Atque ita vicissim mortales lacessunt, prout anni genius & sensibilis aëris temperies huic aut illi magis suffragantur. Qui verò morbus circa Æquinoctium Autumnale maximoperè furit & cumulatissimam edit stragem, totius anni Constitutioni nomen impertit suum; quisquis enim fuerit morborum, qui ea tempestate præ cæteris invaluerint, principatum omnium qui isto anno invadunt, obtinuisse facilè deprehendetur, cujus ingenio Epidemici, quotquot sunt σύγχρονοι se accommodant, in quantum eorum fert natura; v. gr. cum *Variolæ* eo tempore latissimè depopulantur, Febris toto anno sparsim oberrans ejusdem planè inflammationis est particeps, quæ

Variolas

Variolas parit. Uterque nempe Morbus ad eandem ferè normam adoritur, maximaque inter maximè propria utriusque Symptomata intercedit cognatio, (exceptâ Variolarum eruptione, & reliquis, quæ ab illa pendent) ut ex ingenti illo tum ad spontaneos sudores, tum ad salivam excernendam propensione, in quâ utrique convenit, abundè constat. Pariter, cùm *Dysenteriæ* dicto tempore præcipuè fuerint grassatæ, Febris, quæ eo anno infestat, earundem indolem non leviter æmulatur, nisi quòd illæ causam morbificam per sedes eliminent, & pauca alia exinde nascantur symptomata, quod tùm à consimili utriusque morbi insultu, tum etiam quòd utroque malo correpti Aphthis similibusque invicem symptomatibus admodum sint obnoxii, satis evincitur. Et sanè Dysenteria de quâ agitur, ipsissima illa Febris est; hoc tantùm discrimine, quòd introvertatur & in intestina se exonerans per eadem viam sibi faciat. Notandum autem est, Epidemicorum illum principem, qui sub Æquinoctio Autumnali, ceu rupto aggere torrens, omnia straverat, ingruente hyemis frigore intra suum se alveum condere: cùm ex adverso Epidemici inferioris ordinis, qui sub eo merentur, tunc temporis præsertim ingravescant & rerum potiantur, donec dictus anni princeps eorum vires denuò frangat & deleat nomen.

Postremò observandum est, quoties Constitutio aliqua varias Epidemicorum species parit, singulas has species genere ab illis differre, quæ cùm idem planè nomen sortiantur, aliâ tamen Constitutione generentur. Quotcunque sint autem Species illæ peculiares, quæ in unâ eâdemque Constitutione invadunt, in communi unâ atque generali causâ singularum productrice, omnes conveniunt, hâc scilicet aut aliâ aëris Diathesi peculiari; & ex consequenti, quantocunque ab invicem, quoad Typum & Formam specificam, intervallo distent. Constitutio tamen omnibus communis subjectam singularum materiam ad ejusmodi conditionem atque statum effingit formatque, ut præcipua symptomata, quæ ad particularem evacuationis modum nihil attinent, omnibus paria sint; singulis etiam in hoc conspirantibus, ut eodem pariter omnes tempore & intendant sævitiam & remittant. Notandum est insuper, quibus annis variæ illarum species grassantur uno eodemque tempore, eas omnes modo quo primùm aggrediuntur, atque invasionis symptomatis, consentire.

Hinc itaque cernere est, variam admodum & accuratam naturæ methodum, quam ad morborum generationem adhibet, quam nemo hominum, arbitror, hactenus pro rei dignitate satis observando est assecutus. Atqui ex pauculis hisce omninò conficitur (cùm specificæ Popularium morborum differentiæ, nominatim Febrium, arcanæ annorum constitutioni innitantur) incassum desudare illos, quotquot diversarum Febrium rationes à causâ morbificâ in humano corpore aggestâ deducunt; nam liquidò patet, quemlibet, pancreaticè licèt valentem, si certa quædam hujus nostræ regionis loca adeat, Febre ibidem grassante intra dies aliquot laboraturum; vix autem credibile sit, manifestam aliquam *mutationem* ab aëre præfati viri humoribus tam brevi impressum iri. Neque minùs difficile est, generales regulas Febribus his debel-

landis accommodare, & certos aliquos limites figere, quos ultra citraque progredi, aut in iisdem consistere, non liceat. In hac itaque tam spissâ rerum caligine, nihil mihi prius est, quàm quando novæ Febres grassari incipiunt, cunctari paulisper, & ad magna præsertim remedia non nisi suspenso pede ac tardiùs procedere; diligenter interim illarum ingenium atque morem observare; quibus itidem præsidiorum generibus ægri juventur vel lædantur, ut quamprimùm his repudiatis, illis utamur.

Verbo dicam, Epidemicorum Species omnes juxta Phænomenωn suorum varietatem in classes redigere, ac characteres cujusque idiopathicos enucleare, nec non propriam medendi rationem unicuique sigillatim accommodare, ut res est multi otii ac summè ardua, ita etiam cùm nullo certo (aut saltem nondum explorato) annorum ordine emergant, ad justum de iisdem observationum apparatum congerendum fortasse unius Medici ætas non suffecerit. At verò hic labor, ut ut improbus, priùs est exantlandus, quàm nos aliquid memoratu dignum in extricandâ tam multifariâ horum morborum serie præstitisse jure possimus gloriari.

At verò quibus demùm modis, rationem reddemus distinctarum specierum *Epidemicorum*, qui non tantùm, quatenus saltem nobis liquet, fortuitò incursant, sed etiam qui uno anno aut certa aliqua annorum serie ejusdem sunt generis, anno alio specie ab aliis alii distinguuntur? Nulla hîc mihi unquam methodus æquè commoda est visa atque illa, quæ per sufficientem annorum numerum protensa, eodem illos ordine describeret, quo se invicem excipiebant & insequebantur. Quod ut jam pro meo modulo efficiam, Historiam & Curationes Epidemicorum, qui ab anno 1661. ad Annum usque 1676. [per 15. videlicet annorum spatium] depopulabantur, ex accuratissimarum, quas mihi facere licuit, observationum fide orbi erudito tradam. Cùm mihi impossibile plane videatur, effectum id dare, vel causas eorundem exortûs assignando à manifestis aëris qualitatibus desumptas, vel multò etiam minùs à particulari aliqua dyscrasiâ in sanguine atque humoribus, nisi in quantum secretæ aëris influentiæ illa deberetur. Quin & magis adhuc, si fas est dicere, impossibile fuerit Variorum Epidemicorum Species tradere, qui à specificis aëris alterationibus oriuntur; quantumvis in proclivi illud esse videatur, istis videlicet qui Febrium nomina attexere norint notionibus, in speculatione istarum alterationum, quæ in sanguine humano atque ejus humoribus per hanc illamve principiorum degenerationem fieri possunt, malè fundatis. Quo quidem pacto, cùm non naturam sequamur, optimam semper ducem, sed conjectandi libidini indulgeamus, tot nobis erunt morborum species, quod comminisci placuerit: Eam nobis interim arrogamus licentiam, quam nemo facilè Botanico concesserit, à quo in describendâ Plantarum Historiâ sensuum requirimus testimonium, ac fidem, non rationis Commentationem, quantumlibet istâ polleat, atque aliis longè antecellat.

Haud equidem tantùm mihi sumo, ut me in his, quæ jam trado, omnem absolvisse numerum existimem, fortè ne in recensendâ quidem universâ

Epidemicorum familiâ; multo minus in me recipio, ut qui morbi elapsis, de quibus nobis sermo est, annis, ordine infrà dicendo se mutuò exceperunt, venturis sæculis eundem perpetuò servaverint. Unum hoc molior, ut quo pacto hæc se res habuit nuper, astipulante paucorum aliquot annorum observatione, enarrem, quod ad has scilicet regiones spectat, & hanc in qua degimus Urbem, ut meum, quale quale sit, symbolum conferam ad opus inchoandum, quod, si quid ego judicando valeo, in maximum humani generis emolumentum cedet, ubi tandem à Posteris, quibus integrum Epidemicorum curriculum venientibus annis sibi invicem succedentium intueri dabitur, ad umbilicum perducetur.

CAPUT III.

Constitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64. *Londini.*

ANno 1661. Febres Autumnales Intermittentes, quæ jam ab aliquot retrò annis obtinuerunt, de novo vires redintegrabant (*Tertiana* præsertim *mali moris*) sub initio Julii, & quotidie increbrescentes, mense Augusto quàm immanissimè debacchabantur, inque multis locis, correptis ferè integris familiis, maximam hominum stragem edebant; dein verò sensim decrescentes superveniente hyemis frigore extinctæ sunt, perpaucos Octobris mense aggressæ. Quæ dictæ Tertianæ famulabantur Symptomata, illa ab Intermittentium Tertianarum aliorum annorum Symptomatis, his præsertim discriminabantur. Ægri Paroxysmus atrocior, lingua magis nigra siccaque, extra paroxysmum ἀπυρεξία obscurior, virium & appetitûs prostratio major, major item ad paroxysmum ingeminandum proclivitas, omnia summatim Accidentia immaniora, ipseque morbus quàm pro more Febrium Intermittentium funestior. Si quando ætate provectiores, aut etiam Cachecticos invasisset, quibus pariter vena secta, aut aliæ quævis evacuationes minuissent vires, nunc ad duos nunc ad tres menses perdurabat. *Quartanæ*, rariores licet, Febres jam descriptas comitabantur, utrisque verò primum brumæ impetum non sustinentibus (neminem enim, ante intactum, feriebant) subsecuta est *Febris continua*, ab intermittentium Autumnalium genio in hoc tantùm abhorrens, quòd hæ statis solùm temporibus, illa continenter urgebat. Etenim eodem fermè modo ægrotos adoriebantur, qui utrisque pariter vehementer laborabant, vomituriebant, cum partium externarum siccitate, siti, linguæ nigredine, & sudoribus sub morbi finem materia morbifica in utrisque promptissimè exterminabatur. Quin imò vel hinc liquebat, Febrem hanc ad Autumnalium Intermittentium classem attinere, quod rarò admodum surgente anno compareret. Dicta itaque Febris Continua Intermittentium quasi compendium quoddam: & è contra singuli earum Paroxysmi compendium hujusce mihi videbantur; atque adeò discrimen in hoc maximè versari, quod *Continuæ* conceptam semel effervescentiam συνεχῶς eodemque

semper tenore perficerent; *intermittentes* autem partitis vicibus ac diversis temporibus eadem defungerentur. Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non sum, quum mihi hactenus satis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias annorum crases, aut ejusdem anni varia tempora easdem distingui posse animadverteram. Hoc saltem scio, unicam fuisse *Continuæ* Febris speciem usque ad annum 1665. ac *Intermittentes Autumnales*, quæ ad illum usque annum frequentes incursabant, jam deinceps occurrisse.

Sed ut ad rem redeamus: *Febris* illa *Tertiana*, quæ dicto anno omnia longè latèque fuerat prædata, eodem elapso intra angustiores limites se continuit: insequentibus vero Autumnis *Quartanæ* Epidemicis reliquis prædominabantur, stante hac aëris Constitutione. Quartanis semper post Autumnum vela contrahentibus, *Febris continua* (quæ per hoc omne tempus, parciùs licet se immiscuerat) jam inclementius debacchabatur ad usque ver, quo tempore *Febres Intermittentes Vernales* succedebant, quibus ad Calendas Maii pariter fatiscentibus, *Variolæ* hinc & inde sparsim se ostendebant, quæ denuò ad conspectum *Epidemicorum Autumnalium* (Febrem continuam volo & quartanas) terga dabant victoribus. Hoc ordine Morbi Epidemici integram hanc aëris Constitutionem pervadebant, & se mutuò insequebantur. De his mihi sermo erit in specie, & nominatim tum de Febre hac, tum etiam de Intermittentibus, sive Ver sive Autumnum attinerent, quibus hæc constitutio præ cæteris infamabatur.

Telam ordiar ab hac *Febre Continua*, quæ aliarum, quotquot sunt, omnium præcipua & Coryphæa mihi videtur, eo quòd Natura in hac præ aliis quibuscunque uniformiter & ad eandem ferè normam tum Materiam Febrificam ad debitam Concoctionem perducat, tum coctam certo ac præfinito tempore exigat eliminetque. Ad hæc, quandoquidem illæ annorum constitutiones, quæ Intermittentes Autumnales promovent, communibus annis multò sæpius recurrant, quàm illæ, quæ ad cæteros Epidemicos faciunt; necessariò sequitur, ut quæ illas comitatur Febris Continua frequentiùs accurset.

At præter Symptomata, quæ cæteras Febres stipabant, dicta Febris sequentibus insuper urgebatur: Æger plerumque animam tantùm non agebat, vomituriebat; lingua sicca & nigra; ingens ac subitanea virium consternatio; & partium externarum siccitas. Urina ubique vel crassa, vel tenuis, utraque ex æquo cruditatis indicium. In morbi declinatione, Diarrhoea, nisi fortè Medicus principio obstitisset, superjungebat, unde Morbus pervicacior redditus diutius affligebat. Sed suopte ingenio ac propria indole vix ultra diem 14. vel 21. perdurabat, quo primùm tempore, oborto sudore vel potius leni madore, morbus solvebatur. Neque prius Urinæ Coctionis signa prodibant, quod jam ut plurimum eveniebat. Quin & alia superveniebant Symptomata, quoties hic morbus minus peritè tractabatur. At verò tum hæc, tum etiam omnis morbi genius clariùs elucescent, ex peculiari Me-

thodo,

thodo, quam olim huic Febri accommodaveram, quam itaque hàc transferam, (saltem quod ad rem nostram apprime faciat) prout jamdudum typis evulgaveram. Quo quidem tempore nondum mihi innotuerat, aliam aliquam Febris speciem in rerum natura inveniri.

CAPUT IV.

Febris Continua Annorum 1661, 62, 63, 64.

I. PRimò quidem adverto inordinatam illam massæ sanguineæ commotionem Febris hujus seu causam, seu comitem, à natura concitari, vel ut heterogenea quædam materia in eadem conclusa, ac ipsi inimica secernatur; vel ut sanguis in novam aliquam diathesim immutetur.

Atque in hoc negotio magis arridet latius & generalius *Commotionis* vocabulum, quàm vel *Fermentationis*, vel *Ebullitionis*; quippe quod inanis λογομαχίας occasionem præscindat, quam fortassis istiusmodi voces (quæ etiamsi explicationem non incommodam admittant, tamen minus propriæ, ac non nihil duriores nonnullis videntur) haud satis caverent. Quamvis enim Cruoris in Febribus *commotio*, liquorum vegetabilium aliàs *fermentationem*, aliàs etiam *ebullitionem* æmuletur; non desunt nihilominus, qui eandem non uno modo ab utraque plurimùm differre arbitrantur. De *Fermentatione* unum alterumve ab illis sumatur exemplum. Primò, licet fermentescentia liquida vinosam quandam indolem ita nancisci soleant, ut spiritum ardentem ex iisdem destillatio eliciat, atque in acetum facilè desciscant, quod ipsum insigni acore pollet, & spiritum acidum destillando exhibet: neutram tamen ejusmodi mutationem in sanguine hactenus observatam fuisse contendunt.

Deinde adverti volunt, quod cùm in liquoribus vinosis *fermentatio* & *depuratio* eodem tempore peragantur, & quasi paribus passibus procedant, *depuratio* tamen sanguinis in Febribus ejusdem *æstuationem* non comitetur, sed consequatur, id quod in paroxysmo febrili per sudores soluto, vel oculorum testimonio, patere existimant.

Quod autem ad *Ebullitionem* attinet, difficilior illis hæc videtur analogia, quæque experientiam habet summopere refragantem, in multis nimirum casibus, quoties non adeò effrænis est cruoris orgasmus, ut *Ebullitionis* appellationem mereri possit. Verùm utut sit, (neque enim hisce controversiis me ullatenus immisceri patiar;) quandoquidem *Fermentationis* & *Ebullitionis* vocabula apud recentiores Medicos plurimùm invaluerunt, ego quoque eadem subinde usurpare non dubitaverim, quum modo ex jam dictis satis constet voces istas in hoc Tractatu clariori solummodo dicendorum explicationi inservire.

Porrò febrilem hanc sanguinis commotionem ob materiæ cujusdam heterogeneæ, ipsique naturæ adversantis, secretionem ab eadem concitari, omne genus febrium, quæ eruptionibus stipantur, testatum facit, utpote in quibus

istius ebullitionis sanguinis beneficio, fit excretio ad cutim excrementi in eodem latitantis, & pravâ qualitate affecti.

Quin imo nec, meâ quidem sententiâ, minus liquet, febrilem sanguinis commotionem sæpe (ne dicam sæpius) non alio collineare, quàm ut ipse sese in novum quendam statum, & diathesin immutet, hominemque etiam, cui sanguis purus & intaminatus perstat, febri corripi posse; sicuti in corporibus sanis evenire, frequenti observatione compertum est, in quibus nullus apparatus morbificus, vel quoad plethoram, vel quoad caaochymiam fuerit, nulla insalubris aëris anomalia, quæ febri occasionem subministraret. Nihilominus etiam hujusmodi homines, præcedente insigni aliquâ aëris, victûs, cæterarumque rerum non naturalium [ut vocant] mutatione, identidem febre corripiuntur, propterea quod eorum sanguis novum statum, & conditionem adipisci gestit, qualem ejusmodi aër aut victus postulaverint; minime verò quòd particularum vitiosarum in sanguine stabulantium irritatio, febrim procreet. Etsi nequaquam dubitem materiam in sanguinis despumatione post febrilem commotionem, solemniter excretam, vitiosam esse, quamvis sanguis laudabilem anteà diathesin obtinuerat (id quod vix magis mirandum est, quàm quòd esculentorum portiones aliquot corruptæ & fœtidæ evadant, postquam insignem in corpore alterationem subierint, ac jam à reliquis segregatæ fuerint.)

II. Secundò ita mecum reputo, Indicationes veras, ac genuinas, quæ in hoc morbo consurgunt, in eo versari, ut sanguinis commotio intra modum naturæ proposito congruentem, sistatur; eâ nimirum ratione, ut nec hinc plus æquo gliscat, unde periculosa symptomata insequi solent, nec illinc nimium torpeat, quo pacto vel materiæ morbificæ protrusio impediretur, vel sanguinis novum statum affectantis labefactarentur conatus. Adeò ut sive materiæ heterogeneæ irritanti, sive cruori res novas molienti febris ortus debeatur, Indicatio utrobique eadem existat. Hisce positis fundamentis Therapiæ methodum hoc ritu instituo.

Quoties mihi cum ægris res est, quorum sanguis vel per se imbecillior existit, (uti fere in pueris) vel justâ spirituum copiâ destituitur (ut in decliviore ætate, atque etiam in juvenibus diuturno aliquo morbo confectis) à venæ sectione manum tempero. Enimverò si Phlebotomiam his imperarem, sanguis etiamnum circa ejusmodi imminutionem plus satis debilis, despumationi suæ obeundæ prorsùs impar redderetur; unde totius massæ perversio, ac proinde forsan ipsius ægri interitus sequeretur (quemadmodum si cerevisiæ aut alius cujusvis musti fermentatio intempestivè sistatur, liquores illi vitium plerumque contrahunt.) Quippe particularum, quas semel exterminare cœperit, quæque, tametsi dum reliquæ cruoris massæ æquabiliter immiscerentur, puræ extiterant, jam verò putredinem deterrimam acquirere, & cæteros humores gravi inquinamento inficere habiles evaserint, consortium natura ferre amplius non potest. Quanquam haud me latet ægros temeraria sanguinis missione mulctatos, convenientium Cardiacorum usu aliquando servari, sanguinemque ad tenorem defæcationi suæ peragendæ idoneum restitui posse. Sed præstiterat plagam non infligi, quàm sanari.

Attamen

Attamen ubi in contrariæ indolis ſanguinem incido, qualis in juvenibus athletico habitu & temperamento ſanguineo præditis reperiri conſuevit, primum in curatione locum Phlebotomiæ attribuo; quæ [præterquam in caſibus inferiùs memorandis] ſine ſalutis periculo hîc omitti nequit. Nam aliàs non ſolùm præ nimia ſanguinis ebullitione, Phrenitidum, Pleuritidum, aliarumque id genus inflammationum periculum immineret, ſed præ copia etiam, impeditio omnimoda Circulationis, & totius maſſæ quaſi ſtrangulatus conſequeretur.

Menſuram quod attinet, mihi ſolemne eſt eam dumtaxat ſanguinis quantitatem detrahere, quantum conjicere liceat, quæ ægrum ab incommodis, quibus immodicam ejuſdem commotionem obnoxiam eſſe diximus, incolumem præſtet. Æſtuationem verò illam deinceps rego ac moderor, Phlebotomiam vel repetendo, vel omittendo, Cardiacis calidis vel inſiſtendo, ac denique alvum vel laxando, vel compeſcendo, prout motum illum vel efferari, vel languere animadverto.

Poſt Venæ ſectionem (ſiquidem ipſa juxta caſus præmemoratos neceſſaria fuerit) ſollicitus ſeduluſque inquiro, nunquid ægrum vel vomitus, vel inanis aliqua vomendi propenſio ſub Febris initium interturbaverit. Id ſi contigerit, omninò medicamen *Emeticum* præſcribo, niſi vel ætas tenella, vel inſignis aliqua debilitas ægri ab eo temperandum ſuaſerit. Sanè Vomitorium propinare, ubi iſtiuſmodi prægreſſa eſt vomendi proclivitas, adeò eſt neceſſarium, ut niſi humor ille expellatur, in ſentinam complurium malorum difficilium ſit abiturus, quæ crucem figent Medico toto durante medicationis tempore, ægrumque in haud leve periculum conjicient. Ex horum præcipuis, & maximè ſolitis eſt *Diarrhœa*; quæ ut plurimum in deferveſcentia Febris conſequitur, quotieſcumque Emetica, quando ea ſuadebat indicatio, omiſſa fuêre. In febris quippe progreſſu, ubi malignum in ventriculo humorem nonnihil ſubegerit Natura, & ad inteſtina amandaverit, illa ab acri humore ex hoc in ſtomacho fonte perpetim ſcaturiente uſque adeò corroduntur, ut non poſſit inſequi *Diarrhœa*. Obſervavi nihilominus in Febribus inflammatoriis, quæ malignæ vulgò habentur, omiſſionem Vomitorii, tametſi talis vomendi propenſio præceſſerit, *Diarrhœam*, quemadmodum in hac Febre, neceſſariò non inferre; ſed de iſta re plura in ſequentibus.

Jam autem in eo verſatur iſtiuſmodi *Diarrhœæ* periculum, quòd æger ſatis jam morbo debilitatus, enervatur ulterius, & præterea (id quod majoris eſt in ipſius noxam momenti) in febris declinatione, quo tempore contrahere ſe ſanguis, ac viam ſuam exerere debebat ad deſpumationis officium peragendum, penitus præpeditur hac emiſſione.

Jam verò ne quid dubites humorem hunc in ventriculo nidulantem niſi fortè vomitu eliminetur, hanc Tragœdiam (*Diarrhœam* dico) quaſi ex inſidiis aliquanto poſt daturum, inquiſitione inſtituta nunquam ferè non comperies, ſi quando Febrim hanc *Diarrhœa* comitetur, ægrum in morbi principio in vomitum proclivem fuiſſe, nec tamen Emeticum fuiſſe propinatum. Porrò

non etiam

etiam compertum habebis, etiamsi proclivitas illa ad vomendum jampridem præterierit; Diarrhœam tamen quamprimùm Vomitorium exhibueris plerumque cessaturam; dummodo Emetico ferendo pares fuerint ægri vires: Sæpiùs autem observavi Diarrhœâ semel oborta, medicamenta adstringentia vel nihil omninò, vel parum admodum ad eandem sistendam conferre, sive intro sumpta, sive exteriùs applicata.

Emeticum, quale passim à me propinatur, hujusmodi ferè est: *℞. Infus. Croc. Metall.* ℥vj. *Oxymel. Scillit. & Syr. Scabios. comp.* ā ā ℥ß. *M. F. Emet.* Quod hauriri jubeo tempore pomeridiano, duabus horis post leve prandium. Verùm quò tutius, ac felicius vomitio subsecutura succedat, illud etiam in mandatis habetur, ut *Zythogalæ* ℔vj. vel viij, sint in promptu, quippe quòd periculosa sint ista medicamenta, nisi copiosè diluantur: Ideoque quoties vomuerit æger, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumendus erit haustus: quo facto, & inania illa tormina præcaventur, & vomendi conatus auspicatò procedunt.

Sæpe miratus sum dum fortè materiam vomitu rejectam aliquando curiosè contemplabar, eamque neque mole valde spectabilem, nec pravis qualitatibus insignem, quî factum fuerit, ut ægri tantùm levaminis exinde senserint; Nempe vomitu peracto, sæva illa symptomata (nausea, v. g. anxietas, jactationes, suspiria luctuosa, linguæ nigredo, &c.) quæ & ipsos excruciarant, & adstantes perterrefecerant, mitigari solent ac solvi, quodque morbi reliquum est εὐθύμως tolerari.

Illud hîc loci non omittendum erit, si ægri conditio utrumque auxilium postulaverit (Venæ sectionem intelligo, & Vomitorium) tutum omnino esse, ut Venæ-sectio Emetici exhibitionem præcedat; aliàs enim dum vasa sanguine distenta sunt, periculum imminet, ne ex violentis illis vomendi conatibus, vel rumpantur vasa pulmonum, vel Cerebrum lædatur, affuso cum impetu sanguine atque effuso, adeoque æger Apoplexia correptus pereat. Cujus rei quamvis historias aliquot commemorare possim, illis tamen hîc supersedere visum est, monuisse contentus maximâ hac in re cautela utendum esse.

Si quis autem quærit, quo tempore Febris Vomitorium exhiberi velim, dico, In ipso planè Febris initio, siquidem optio daretur, Emeticum propinarem: ita enim fiet, ut ab horrendis illis symptomatibus, ex humorum in ventriculo, locisque vicinis delitescentium illuvie ortum ducentibus, ægrum præmuniamus; imo verò & fortasse in ipsis quasi incunabulis opprimamus morbum, qui aliàs cum ægroti periculo grandescet, ac longævus evadet; nutritus nimirum dictis illis humoribus, qui vel substantia sua in penitiores corporis partes transmissi cum sanguinis massa commiscentur, vel ex ipsa mora pejores facti, atque venenata pravitate inquinati, ex foco suo jugiter pertranseunti sanguini malignam auram afflabunt. Hujus rei (ne longius abeamus) Cholera morbus exemplum nobis exhibet; fit enim aliquando ut intempestiva opera vomitum in illo morbo cohibere satagentes [sive illud Laudano fiat, sive adstringentibus medicamentis] eo cohibito non minus periculosam

culosam malorum catervam invehant. Humores enim acres corruptique, quorum exclusionem tantisper permittere oportuerat ut satis evacuarentur, hoc pacto repulsi vires suas, ac sævitiam in sanguine exercent, febremque accendunt, quæ ut mali moris, & gravibus symptomatis stipata esse solet, ita nisi propinato Emetico, tolli vix potuerit, etiam ægro jam nequidem vomituriente.

Quod si nobis (ut sæpe fit) serò accersitis non licuerit Emeticum propinando, ægrorum saluti sub febris initium consulere, certè tamen convenire existimaverim, ut quovis morbi tempore illud fiat, modò vires eo usque morbus non attriverit, ut Emetici vim ferre jam amplius nequeant. Equidem ego die febris duodecimo vomitum imperare non dubitavi, etiam cum ægre vomiturire desiisset, neque sine fructu; Eo namque Diarrhœam sustuli, quæ sanguinem in peragenda despumatione impedivit; quin & serius idem facere minimè dubitarem, nisi virium attritarum ratio prohiberet.

Vesperi, celebratâ jam vomitione, semper illud ago, ut tumultum ab Emetico id humoribus excitatum consopiam, & quietem conciliem; ideoque sub noctem, vel hora somni Paregoricum quempiam haustum exhibere jubeo. Ex. g. ℞. *Aqu. papav. rhœad.* ℥ij. *aq. Mirab.* ʒij. *syr. de mecon. & syr. papav. errat. an.* ℥ß. *M. F. Haustus.*

At si vel ob copiosam sanguinis jacturam, quam curationis decursu passus est æger, vel ex vomendi frequentia, dejectionibusque in Emetici hujus usu facti, vel ex præsenti ejusdem ἀπυρεξία, vel ex debilitate ejus, vel ex Febris jam declinantis vetustate, nullum jam supersit in posterum concitandæ nimiæ Ebullitionis periculum; tum metu procul habito, vice haustus præscripti, Diascordii satis largam dosin, vel impermixti, vel aquæ alicui Cardiacæ sociati exhibere jubeo. Præclarum sanè Medicamentum, modò ea quantitate exhibueris, quæ remedii potiùs quàm tituli mensuram impleat.

Hic autem loci, priusquam de Emeticis dicendi finem faciam, prætereundum non est, omnino tutum non esse (saltem in hac Febre) Vomitoria ex infus. Croc. Metall. parata, puerulis, ullisve infra adolescentiam constitutis vel minima quantitate exhibere. Optarem equidem, ut illius loco alia nobis tutiora, sed satis interim efficacia suppeterent, quæ humorem hunc in febris declinatione ferè semper Diarrhœam minitantem radicitùs extirpare possent, vel saltem ut medicamento aliquo idoneo acrem istam materiam, ejusque vim corrosivam ita mutare liceret, ac retexere, ut commovere Diarrhœam nequiret. Sæpiùs profectò mihi molestum illud accidit, quòd ad infantes, puerosque febre correptos accersitus, indicationem conspexi, quæ quidem medicamenti usum suasit, cujus ope extra periculum collocari potuissent, quod tamen exhibere, veritus infelicem exitum, non sum ausus. Verùm in adultis nullam inde noxam hactenus observavi, modò cum cautionibus prædictis Emeticum propinetur.

Vomendi exantlato negotio, illud mecum ulteriùs disquirere soleo, utrum evacuationibus prægressis non obstantibus, sanguis etiamnum adeò exæstuet,

ut illius effervescentiæ limites adhuc ponendi sint, ac sufflamen addendum; an verò eo usque elganguerit ut indigeat incitamento; vel denique, an Fermentatio ad gradum idoneum, ac debitum reducta permitti sibi absque ægri periculo possit. De horum singulis nonnulla mihi dicenda sunt.

1. Itaque si sanguis eò usque exæstuet, ut meritò adhuc suspicari liceat, ægrum vel Phrenitidi, vel alii alicui molesto symptomati, ex nimia sanguinis ebullitione prognato, obnoxium esse, postridie Emetici exhiberi *Enema* præscribo. Ut ℞. *decocti communis pro Clystere* ℔j. *Syr. Violarum & Sacchari culinaris aa.* ℥ij. *M. F. Enema.* Idemque repeti, pro re nata jubeo, quo sæpe fit ut sanguine nonnihil ventilato refrigeratoque, illius effervescentia satis compescatur. Interdum tamen usu venit, ut Venæ sectionem etiam semel adhuc atque iterum repetere necesse sit, nempe in temperamentis admodum sanguineis, & ætate florentibus, aut in iis, qui nimio vini usu inflammatoriam quandam diathesin sanguini suo impresserunt. Verùm plerumque tanto, tamque insigni remedio (quale quidem est repetita Venæ-sectio) non opus est; ac proinde, si prædictos casus exceperis, effervescentiam illam Enematum adminiculo satis reprimemus. Quare si sanguis nimium æstuet, atque effervescat, singulis, vel alternis diebus, prout res postulaverit, Clysterem injici jubeo, idque ita fieri ad decimum usque morbi diem vel circiter. Verum tamen si magna vis sanguinis amissa fuerit, vel æger sit ætate provectâ, tunc temporis Enemata nulla impero, etiamsi sanguis multum efferbuerit. In his etenim casibus, uti metuendum non est, ne omissis Clysteribus, ebullitio concepta eò usque procedat, ut insignis alicujus, & infesti symptomatis periculum immineat; ita certissimum est, eorundem usu sanguinis robur, ac vim, atque (ut ita dicam, etsi minus propriè) tonum relaxari, eatenus quidem, ut in senibus præcipuè (neque enim illis Enemata tam prosperè, ac juvenibus cedere solent) Naturæ opus interturbetur, atque impediatur. Quod si vena secta quidem fuerit, sed non multum sanguinis emissum, tunc, uti dixi, Clysteres ad usque decimum, plus minus diem impero; nonnunquam etiam ad usque duodecimum; quod in illis præsertim obtinet, quibus sanguinem demere non audeo. Sunt enim, qui post intermittentes Autumnales (sive Tertianæ fuerint illæ, sive Quartanæ) febribus continuis, ex purgationis, in præcedentis morbi fine, defectu, corripiuntur; His si sanguinem miseris, periculum est, ne sedimentum illud, quod prægressa fermentatio deposuerat, in massam sanguineam resorbeatur, novasque turbas excitet. Venæ sectionis itaque loco, rebus ita se habentibus, Clysteribus utor, & quidem ad diem usque duodecimum, modò æger sit juvenis, atque fermentatio nimis exaltata.

2. Verum è contrario, sive Venæ-sectionem adhibueris, sive omiseris, si sanguinis effervescentia nimis elanguescat, adeoque stimulo egeat, ne Naturæ juvandæ impar fuerit, tunc equidem sic Clysteribus etiam ante diem decimum, multoque magis eo præterlapso, prorsus abstinendum arbitror. Quorsum enim jacentem jam, & nimis elanguidam fermentationem ulterius compescere atque reprimere conaremur? Quod si verò post tempus illud, in-

mor-

morbi nempe declinatione, Clyſteribus utaris, profectò non minùs abſonum id fuerit, atquè ab omni ratione alienum, quàm ſi quis efferveſcenti Cereviſiæ nimis amplum ſpiraculum aperuerit: Etenim aperto illo ſpiraculo præpeditur Natura, quo minùs ad morbificæ materiæ ſeparationem unitis viribus incumbat. Poſtquam igitur vel mediantibus evacuationibus idoneis, atque opportunis, æger ἔξω βελῶν poſitus fuerit, quantum ad illa ſymptomata attinet, quæ ex nimia ebullitione naſcuntur, vel morbus jam declinaverit, quantò magis aſtrictam illi alvum præſtitero, tantò magis eam extra periculi aleam colloco; nempe febrili materia ad ſui concoctionem ſuaviter, ac blandè propendente. Quocirca ſi præcedentes evacuationes, ſanguineæ maſſæ quaſi laxitatem quandam induxerint, vel inducere minentur, vel æger ante debitum tempus febre levatus fuerit, vel etiam febris ad ultimam ſuam periodum pervenerit, non ſolùm Enemata procul haberi volo; ſed & Cardiacorum opem atque auxilium ſuggerendum arbitror, atque mox ad alvum adſtringendam memet accingo.

Cardiaca verò quod ſpectat, quoniam uſu mihi compertum eſt, eadem propere nimis exhibita non contemnendam noxam inferre (vena ſcilicet nondum ſecta metuendum eſt, ne materia cruda adhuc exiſtens in Cerebri membranas, *&c.* aut pleuram decumbat) ideo curæ mihi ſemper eſt, ne Cardiaca exhibeantur, dummodo vel nihil omnino, vel parum ſanguinis emiſſum, nullaque alia inſignior evacuatio facta fuerit, aut æger ætatis vigorem nondum exegerit, neque enim video, quorſum ſanguis ejus per ſe ſatis locuples, ulterius in ipſius perniciem diteſceret: Locuples autem atque opulentus ſatis eſt, neque ſuccendiculis eget, quamdiù evacuationes inſignes calorem ejus inſitum non proſtraverint. Hujuſmodi ægris domi naſcuntur Cardiaca, & quæ foris adduntur, aut fruſtranea ſunt, aut etiam damnoſa: quaproptér ego vel nulla omnino, vel ſaltem leviſſima permiſerim. Interim verò ſi æger ex profuſis evacuationibus laſſus & languidus, vel ætate fuerit provectus, ſolemne mihi eſt, Cardiaca vel in ipſo febris initio propinare; Morbi autem die duodecimo, negotio tunc temporis ad ſecretionem vergente, medicamentis calidioribus liberalius indulgendum cenſeo, imo paulo maturiùs idem fieri poteſt; modò non metuendum ſit, ne febrilis materia in partes principes præceps agatur; Namque hoc tempore quò magis calefecerim, eò magis concoctionem acceleravero. Neque reverà cogitando aſſequi poſſum, quid ſibi velint Medici, cùm ſua præcepta toties ingeminant, de remediis ad promovendam febrilis materiæ concoctionem adminiſtrandis, id quod in morbi initio accerſiti ſæpè faciunt; nihilominus tamen eodem ipſo tempore medicamenta ejuſmodi imperare non dubitant, quæ febrim ſcilicet attemperare poſſint. Profectò enim eſt Febris ipſa Naturæ inſtrumentum, quo partes impuras à puris ſecernat: hoc illa modo planè imperceptibili præſtat ab initio, atque etiam in ἀκμῇ morbi, verùm in ejuſdem declinatione apertiùs, atque manifeſtiùs idem opus aggreditur, id quod ex urina cernere licet. Materiæ febrilis *concoctio* nihil aliud reverà ſignificat, quàm peccantis materiæ à ſana ſeparationem. Hanc igitur

ut acceleres, non satagendum nescio quibus attemperantibus, sed Febris effervescentia tamdiu permittenda est, quamdiu salus ægrorum passa fuerit, cùm autem finem spectat, atque declinationem, secretione jam conspicuâ, tunc quidem calidioribus medicamentis illam à tergo insequemur, ad rem eò celeriùs ac certiùs perficiendam. Atque hoc re ipsa est, febrilis materiæ concoctionem promovere; cùm evacuationes & refrigerantia moras nectant, & curationem impediant, ipsamque sanitatem jam appropinquantem abigant, uti sæpius à me fuit observatum.

Si fermentatio satis progrediatur, despumatio circa diem decimum quartum peragetur: Verùm si refrigerantia quælibet seriùs adhibueris, atque ita eorum ope effervescentia sufflaminetur, mirum non est, si febris ad diem vicesimum primum, quin & in effœtis corporibus malè tractatis multò longiùs excurrat.

Illud porrò observatu dignum est, quandoque accidere, ut æger Clysterum aliorumve catharticorum usu circa declinationem morbi intempestivè præscriptorum, parùm alleviari videatur, imò nonnunquam apyrexiâ omnimodâ frui, post diem autem unum alterumve senties, non tam pristinam febrim vires suas redintegrâsse, quàm novam accendi, rigor nimirum, atque horror subitò invadet, quem mox excipiet calor atque febris, idem stadium (nisi forsan in intermittentium classem se reponat) decursura, quod in præcedentibus monstratum fuit. Cum ita se res habeat, non aliter tractandus est æger, quàm si anteà febre non detentus fuisset, verùm quoad res agendas calcata jam vestigia repetenda; despumatio enim, quæ cœptæ jam ebullitioni debetur, non nisi prædicti temporis, scilicet 14. dierum spatio peragetur, utcunque molestum fuerit ægro, à prægresso morbo satis jam debilitato, eo usque sanitatem expectare.

Cardiaca, quæ adhibeo, passim sunt ejusmodi, quæ statim subindicabo, quorum *moderatioribus* utor in morbi principio, æstuatione maximè fervente; gradatim ad usum calidiorum, juxta morbi progressum, vel ebullitionis gradus pergens; semper memor licere, siquidem multum sanguinis missum, vel æger senex fuerit, ut Cardiaca fortiora administrentur, quàm cum vel nulla præcesserit Venæ sectio, vel æger ætate floruerit.

Moderata autem illa quæ dixi, Cardiaca fiunt ex aquis stillatitiis [*ver. gr.*] Borag. Citr. Scord. compos. fragor. Theriacal. cum admixtis Syrup. Melissophyl. Fernel. Caryophyl. & de succo Citr. &c. *fortiora* verò ex pulver. è Chel. Cancror. Comp. Bezoar. Confect. de Hyacinth. Theriac. Androm. aliisve ejusdem indolis. Quæ sequuntur in frequenti usu sunt.

℞. *Aq. borag. citri, Scordii compos. & cerasor. nigr. aa.* ℥ij. *aq. cinnamomi hordeati* ℥j. *margarit. præparat.* ʒij. *sacchari crystallini q. s. Misce, sumat cochl.* iiij. *sæpius in die, præcipuè in languoribus.*

℞. *Aq. totius citri, & fragor. aa.* ℥iij. *aq. cord. frig. Saxon.* ℥j. *aq. theriac. stillat. syr. melissophyl. Fernel. Caryophyl. & de succo citri, aa.* ℥ß. *Misce f. Julapium, de quo capiat sæpius.*

℞. *Pulv. è chelis cancrorum compos. lap. bezoardici Oriental. & Occiden-*

tal.

tal. contrayervæ, aa. ℈j. *fol. auri n. j. Misce, f. pulvis subtilissimus: Capiat ad quant. gr.* xij. *quoties opus fuerit, ex syr. è succo citri, & Caryophyll. aa.* ʒij. *superbibendo cochl. aliquot Julap. præscript.*

℞. *Aq. theriac. stillat.* ℥iiij. *semin. citri* ʒij. *contundantur simul & f. Emulsio. Colaturæ adde sacchari perlati q. s. ad gratum saporem, sumat cochl. 2. ter in die.*

Plures verò formulas recensere supervacaneum arbitror, & quoniam & innumeræ sunt, aut esse saltem possunt, & in morbi decursu juxta varia ejus tempora, ac diversa symptomata variandæ sunt.

3. At si Fermentatio neque nimiùm æstuet, neque langueat, eam in isto gradu relinquo, nec ullis remediis utor, nisi ægrorum, vel amicorum quibus stipantur, importunitas à me aliquid extorqueat, quod ipsis citra instituti, & scopi mei fraudem placeat.

Atque hoc loco non prætermittam, me sæpius ad *tenuis conditionis homines,* quorum crumena prolixo apparatui Medico ferendo non erat, accersitum, nil fecisse aliud post Venæ sectionem, & vomitionem peractam (siquidem eas postulâsset indicatio) nisi quod ipsis præscriberem, ut toto morbi tempore lecto defixi, non nisi juscula avenacea, & hordeacea vel similia haurirent; tenuem cerevisiam (dempto frigore) moderatè biberent ad sitim sedandam; Enema ex lacte Saccharato singulis, vel alternis diebus usque ad diem decimum, vel undecimum injici curarent; & versùs febris finem, cœptâ jam separatione, siquidem segnior esset, ad eam juvandam fortiorem subinde potum Cardiacorum loco, bibere ipsis permisi. Atque ita sine ulteriore aliquo apparatu, nisi quod leve Catharticum in fine morbi addere soleam, eos salvos, & incolumes dimisi.

Sed ut ad institutum meum revertar, si prædicta methodus sollicitè observata fuerit, usitato circa 15. diem, tum ex laudabilis in Urina separationis signis, tum etiam ex manifesta omnium symptomatum remissione, principio tempestivum tunc esse potionem purgantem exhibere, quæ sedimentum è prægressa fermentatione hic illic depositum subducat; quòd nisi tempestivè factum fuerit, periculum est ne in sanguinis massam remigret, ejusdemque febris recidivam conciliet, vel etiam suâ in partibus naturalibus, ad quas amandatum fuit, morâ, in mineram tenacium deinceps in corpore malorum feracem abeat. Nimirum separatione jam factâ, humores crassi ac impuri ex arteriis sanguini in venis refluo immissi, regressum ejus facilè impediunt, ex quo varia obstructionum, ac tandem fermentorum genera nascuntur.

Ubi tamen animadvertendum, non adeò planè necessarium esse post febres Vernales, atque post Autumnales purgationem celebrare; idque propterea, quòd sedimentum à Vernalibus depositum, tum copiâ, tum qualitate terreâ, malignaque ab autumnali superetur. Quod ipsum etiam in Variolis obtinet, multisque morbis aliis Verno tempore grassantibus, in quibus purgantium omissio non tàm grave periculum (quod ego quidem observaverim) quàm in casibus priùs memoratis inferre solet.

Et sanè non multùm is à veritatis scopo aberraverit, qui affirmaret ab hoc capite [purgandi scil. post morbos Autumnales omissione] plurium morborum colluviem, quàm ab ullo alio, quo demum cunque causarum fonte, dependere.

Si valdè debilis sit æger; vel alioquin perfecta adeò depuratio facta non fuerit, ut audacter possim purgans exhibere die decimo quinto, rem differo ad decimam septimam, quo tempore sequentem, vel similem, pro ratione ægri virium, potionem propino. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. sennæ* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. s. q. aq. Colaturæ* ℥iij. *dissolve mannæ, & syr. rosac. aa.* ℥j. *Misce, f. potio cap. mane.*

Purgatione peractâ, ægrum, hactenus lecto, ex præscripto meo defixum, surgere, & paulatim ad pristinam victûs rationem reverti jubeo. Ea quippe, quam ad hoc usque tempus præscripsi, eadem propemodum est cum illa, quam modò commemorabam; Uti juscula avenacea, & hordeacea, panatellæ ex pane & vitello ovi, in aqua cum saccharo confectæ; juscula tenuia ex decocto pulli, Cerevisia tenuis lupulata, cui quandoque æstuante ardore Febrili, immisceri potest succus Aurantiorum recens expressus, & super ignem ad cruditatis tantummodò sublationem coctus, & his similia, quamvis juscula avenacea sint instar omnium. Negare verò cerevisiam tenuem, quæ subinde in mediocri quantitate sumatur, severitas est minimè necessaria, imò sæpenumerò etiam detrimentosa.

Accidit interdum (maximè in senibus) ægrum Febri jam curatâ, & corpore satis jam superque purgato, nihilominùs valdè debilem esse; & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi, viscosique phlegmatis copiam expectorare: quod symptoma non tantùm ægro terrorem injecit, sed & ipsi Medico, præsertim minùs cauto, imposuit, eumque in opinionem induxit, quasi affectus iste Phtisi viam sterneret; licet observaverim ego, rem adeò periculosam non esse. Hoc in casu ægrum jubeo Vinum Melaganum, annosum, vel Falernum, sive Muscatum, cum pane tosto ei immisso bibere, quod crasin sanguinis multùm prægressa æstuatione debilitati (proindeque nuper ingestorum succis assimilandis imparis) corroborans, symptoma illud paucorum admodum dierum spatio abigit, ut crebra experientia mihi constat.

Hac ipsa, quam proposuimus ratione, ægrum à multis affectibus, symptomatibusque, quæ malignitati tribui solent, tutum præstabimus; cùm nihil magis solitum sit Medicis in arte sua minùs exercitatis, quàm quando medicamentis nimis refrigerantibus, vel usu Enematum intempestivo, crasin sanguinis ita relaxarint, Naturamque in perficienda sanguinis depuratione adeò debilitârint, ut animi deliquia, aliaque symptomata (quæ genuina sunt ejusmodi impedimentorum arte positorum effecta) contingant, *malignitati* culpam transcribere: at si diuturnitas, in quam abierit morbus, eum ab hoc vitio vindicet, tùm quicquid eos in medela deinceps fatigat, id *Scorbuto* acceptum referunt: quamvis re ipsa neque symptomata, quæ accidebant, quamdiu vigebat

bat morbus, *malignitatis* erant effecta, neque ea, quæ contigerunt in declinatione ejus *Scorbuti*; sed utrumque rei malè gestæ debetur, quemadmodum crebrò id à me observatum est.

Non quòd ego, aut quisquam alius, qui Morborum historiam vel delibaverit, nescius esse possit, Febres esse, quæ non intemperie sola, aut putrido tantùm calore, sed etiam maligna qualitate (cujus signa evidentissima in ægris non possunt non apparere) constent: vel etiam quod inficias eam, complicari aliquando cum Febre *Scorbutum*, & complures illos morbos posse; hoc tantùm dico, has affectiones immeritò sæpè in litem vocari.

Si fermentatio sanguinis ritè processerit, fiet omninò materiæ morbificæ despumatio intra tempus modò dictum. At si remedia refrigerantia, vel Enemata seriùs exhibita fuerint, multò longiùs excurret Febris, præcipuè in hominibus grandævis, malè à Medico curatis; ad quos quandoque accersitus, postquam Febri per quadraginta dies & ampliùs laboraverant, nihil non expertus fui, quo despumationem sanguini inducerem: sed nempè usque adeò debilitatus erat sanguis, partim senio, partim Enematibus, & medicamentis refrigerantibus, ut neque Cardiacis, neque ullis aliis corroborantibus remediis scopum meum assequi possem; sed vel illorum Febris virium suarum tenax permanebat, vel alioqui, si adesse videretur ἀπυρεξία, vires ægrorum admodum prostratæ erant, & tantùm non emortuæ.

Aliorum autèm remediorum successu frustratus aliò consilium vertere sæpè coactus fui, cum successu non vulgari; nempe adolescentulorum vivum vegetumque calorem ægris applicando. Nec est quòd quis multùm miretur, hac methodo, licet inusitatâ, ægrum tantoperè corroborari, naturamque debilitatam juvari, ut semet à materiæ secernendæ, eliminandæque reliquiis exoneret; cùm proclive sit intelligere, insignem effluviorum vegetorum copiam à sano, & athletico corpore in corpus ægri exhaustum transfundi. Neque unquam comperi iteratam calentium linteorum applicationem ullatenus id præstare valuisse, quod modò præscripta methodus præstitit, ubi calor applicatus tum magis est humano corpori congener, tum simul blandus, humidus, æqualis, perennisque. Atque hæc ratio, spiritus, & halitus, forsitan Balsamicos, in ægri corpus immittendi, ex quo ipse illam adhibui tempore, licet aliena primum videretur, ab aliis cum successu felici fuit adhibita: neque profectò me pudet hujus remedii meminisse, tametsi petulci quidam homines, atque arrogantes, omniaque vulgaria ingenti supercilio contemnentes, me forsitan hoc ipso nomine aspernabuntur. Ego enim proximi mei commodum, ac salutem vanis illorum opinionibus longè anteferendam censeo.

Methodus hactenus enarrata, si quis illam prudenter, & cum destinato animi consilio observaverit, ægros, si non ab omnibus, saltem à plerisque molestis illis symptomatibus immunes præstabit, quæ hanc Febrem vel comitari, vel eidem supervenire solent, quæque Medicum animi ancipitem, atque sæpe in curationis decursu consilii penè expertem reddunt, imò & illius curæ commissos non raro è medio auferunt, etiamsi morbi natura [mortem

non

non interminari visa sit. Sed quandoquidem vel ægrorum culpa Medicum non satis opportunè accersentium, vel ipsius Medici minori sive peritia, sive cautela, ejusmodi accidentia sæpissime oborta cernuntur, non gravabimur peculiarem eorumdem curam summatim hîc attingere; verùm ad ea tantùm symptomata me restringam, quæ, tametsi sæpenumero præverti potuerint, modò via atque ordine prædicto quis usus fuisset; cùm tamen semel acciderint, diversam quandam, sibique propriam curam postulant.

Atque (ut hinc ordiar) si æger, vel calidiora medicamenta nimis properè atque intempestivè sumendo, vel calido nimis temperamento sua natura fretus, in * *Phrenitidem* prolapsus fuerit; vel [quod proxime illuc accedit] si non omninò dormiat, sæpè exclamet, aut inconditis vocibus utatur, si vultu ac loquela ferociat, si medicamenta, potumve communem avidè & quasi raptim bibat, vel denique urinam habeat suppressam; in hoc, inquam, casu, liberaliori manu, quàm suprà indulsi, ad venæ sectionem, clysteres, ac medicamenta refrigerantia me accingo, verno tempore præsertim, [quo etiam, aliàs symptomate hoc non apparente, juvenes atque vegeto calore præditi, ejusmodi auxilia sine multo discrimine admittunt] atque talibus remediis utens, ægrum eo usque sustinere conor, donec in diuturnitatem aliquam affectus excurrat, quo tempore non admodum difficile erit eum & à morbo & à symptomate una eademque opera liberare: id quod fiet *Narcoticum* aliquod medicamentum in largiori paulò dosi exhibendo. Quamvis enim febre vigente, quæ ναρκώσεως vi prædita sunt non omninò prosint, neque destinatum à Medico scopum feriant, tamen opportunè, & in declinatione morbi adhibita, præclaros effectus edunt: anteà verò prodesse non possunt, partim quia fermentationem vi atque impetu procurrentem sistere nequeunt, etiam in maxima dosi exhibita, partim verò (quod quidem majoris adhuc momenti est) materiæ peccanti tunc temporis massæ sanguineæ æquabiliter admistæ, neque versùs separationem adhuc vergenti ab exhibito hujusmodi medicamento manus injicitur, adeoque depuratio illa tantopere expetenda impeditur. Verùm sive hæc ratio sit hujusce phænomeni, sive alia aliqua magis abstrusa, judicent illi quibus animus atque otium est talia speculari. Interim ex fideli atque idoneo observationum plurimarum complexu rem ipsam certissimam esse pronuncio. *Laudanum*, vel alia quævis Narcotica in principio, augmento, vel statu hujus febris ad symptoma hoc levandum, vel non prodesse omninò, vel, quod sæpe accidit, etiam obesse; verùm in ejusdem morbi declinatione eadem mediocri dosi adhibita non sine successu usurpari. Semel equidem Narcotico die morbi duodecimo usus sum, nec frustra; citiùs autem nunquam prosperè exhibitum novi. Quod si autem illius usum ad decimum quartum usque diem distuleris, tantò magis proficuum evadet, separatione nempe perfectiori tum facta. Neque verò hæc mora, tametsi forte astantes magnopere perterrefaciet horrendum hoc symptoma, mortem statim subinfert; cùm sæpe observaverim, hanc rem plerumque inducias ferre posse ac solere, donec ad Narcotica descendere fuerit opportu-

* *Phrenitis.*

opportunum; ſaltem ſi caveatur, ne *Cardiacis*, calidiſque medicamentis adhibitis, intemperies cœpta accendatur uberius, quo caſu ægri ſubitò pereunt. Narcotica, quibus ego uti ſoleo, ſunt vel *Laudanum Lond.* ad gr. I. ß. vel ſequens. *Rec. fl. Paralyſ. M.* I. *Coq. ſ. q. aq. ceraſor. nigr. Colaturæ* ℥iij. *Diſſolve ſyr. de meconio* ℥ß. *ſucci limoniorum Cochl.* ß. *Miſce.* vel *Rec. aq. Ceraſor. nigr.* ℥iß. *aq. Epidemicæ* ʒij. *laudani liquidi gutt.* xvj. *Syr. Caryophill.* ʒj. *miſce.*

Illud unicum hic addere placet, quod ad hanc rem obſervaſſe non inconſultum arbitror; nempe ſi ſymptoma hoc eo uſque inducias ferat, & Febris adeò in diuturnitatem abeat, ut æger ante aſſumptum Narcoticum commodè purgari poſſit, medicamentum illud tanto fœliciùs effectum ſuum editurum. Quocirca ego imperare ſoleo Pil. coch. maj. ℈ij. in aq. Betonicæ diſſolut. atque hoc 10. vel 12. horis ante Narcotici exhibitionem. Neque metuendum eſt à tumultu illo, quem calidior illa maſſa pil. aliàs excitare ſolet; ſubſequentis enim Narcotici vis penſabit illas turbas, & quietem ſuaviſſimam, blandiſſimamque inducet.

Quod ſi vigiliæ ultra febrem excurrant, ceſſantibus aliis ſymptomatibus, obſervavi, linteum in aqua roſar. immerſum, & frigidè ſincipiti, ac temporibus applicatum, plus quàm Narcotica quævis prodeſſe.

Sæpe accidit ægrum per totum morbi decurſum * *tuſſi* moleſtâ divexari; nimirum commota vehementer ac tumultuante ſanguinea mole, omnibus jam ad ſeditionem & partium ſtudia ſpectantibus, fit ut humores quidam ſoluti diffluenteſque è maſſa ſanguinis per vaſcula pulmonaria, vel etiam per diapedeſin in tracheæ membranam interiorem, teneriorem ſcilicet atque exquiſito ſenſu præditam, transferantur: hinc *tuſſis* oboritur, quæ primò ſicca eſt, quoniam tenuis adhuc materia vim expultricem eludit; mox craſſeſcit, atque expectoratu difficilis evadit, eò quod ſenſim febrili calore torreatur, atque aſſetur: hinc fit, ut ſuffocationis metu percellatur æger, utpote cui vires deſunt ad lentam hanc viſcidamque materiam tuſſi eliminandam. Ego in hoc affectu rarò alio aliquo medicamento utor, præter *oleum amygdalarum dulcium* recenter expreſſum, niſi forſan acciderit, (accidit autem aliquoties) ut ægrotus oleum prorſus averſetur; tunc enim vulgaribus illis pectoralibus, ut licet, opem ferre conamur. Interim oleum illud amygdalarum, ſiquidem illo per ægrum uti licuerit, Bechicis aliis anteponendum cenſeo, ob eam cauſam præcipuè, quòd cùm neceſſe ſit hæc liberaliùs, & majori quantitate exhibere, modò prodeſſe velimus, hoc pacto ventriculum jam ſatis ſuperque debilem & ad nauſeam proclivem oneramus; nonnunquam etiam eadem opera præpedimur, ne reliqua, eodem ipſo tempore tranſigenda, procuremus. Neque verò ſatis, aut intellectu aſſequor, aut experientia eò ductus ſum, cur ab hujus olei, quod jam diximus, uſu in febribus abhorreamus, eò quod ſcilicet inflammabile ſit, adeoque metuendum, ne febrim adaugeat. Fac enim illud ſua natura calidum eſſe, certè tamen calor ille tantus non eſt, ut aliundè non abundè penſetur: præ cæteris manifeſta vi pectori conducit, aperit-

* *Tuſſis.*

que vias, ac lenit, adeoque expectorationem promovet, qua (præsertim si copiosior acciderit) tum exoneratur sanguis à molesto humore, commodè jam excreto, tum eâdem operâ nonnihil refrigeratur, adeoque me non admodum malè habet, si quando viderim symptomata hoc intercurrere, cujus beneficio non parùm etiam ægro beneficii accedit. Illud unicum nunc moneo, unâ eâdemque vice tutum non esse, totis cochlearibus hoc oleum exhibere; periculum enim est, ne & ventriculo nauseam & alvo fluxum inducamus; parcè itaque sed frequenter interdiu noctuque propinandum erit, quo non solùm expectoratione facta tussim lenìemus, verùm etiam, quod alicujus momenti est, attritas ægri vires blandò nutrimentò nonnihil solabimur.

Fit nonnunquam, ut * *hæmorrhagia narium* superveniat; sive quòd medicamenta nimis calida in morbi initio fuerint exhibita, sive quòd ebullitio non satis coërcita fuerit, ægro nempe vel in florenti ætate constituto, vel anni tempestate coadjuvante. Hoc si fiat, non admodum juvabunt ea quæ ad sistendum sanguinis motum vulgò fieri consueverunt, qualia sunt venæ sectiones, ligaturæ, medicamenta adstringentia, atque agglutinantia, vel etiam sanguinis acrimoniam contemperantia, &c. quamvis enim pro Medicorum consilio, ac prudentiâ, his atque hujusmodi aliis uti liceat; in eo tamen cardo rei vertitur, ut idoneo aliquo medicamento sanguinis ebullitioni frænum imponatur, quod sistat, figatque illius impetum in præcipitia quæque ruentem. Verùm quidem est, si symptoma seorsim spectetur, ea quæ suprà enumeravimus (ac venæ sectionem potissimùm) accommoda satis esse, nec ego ipse dubitarem iisdem uti; sed nempe symptomatis hujus causam (saltem si phlebotomiam exceperis) non satis attingunt, quam profectò non majori ratione per prædicta tollere, quàm si gladio ignem extinguere satageres. Ego itaque in hoc casu, frustra aliis tentatis, tale quidpiam adhibere soleo, quale nunc subnectam. *Rec. aq. portulacæ, & papaveris erratici aa.* ℥iß. *syr. de meconio* ʒvj. *syr. paralyseos* ℥ß. *M. f. haustus.* Nolim autem hæc ita intelligi, quasi hæmorrhagiam quamlibet ita statim curari velim, quin potiùs illa sæpe permittenda est, atque ægro plurimùm prodesse potest, partim nimiam ebullitionem reprimendo, partim etiam criticè aliquando morbum solvendo. Atque reverà parùm proderit huic symptomati frænum prædictum aptare, priusquam illud aliquantisper excurrerit, vel etiam priusquam vena in brachio secta fuerit. Illud diligenter advertendum est, hanc ipsam, atque alias omnes immodicas hæmorrhagias peculiare illud obtinere; quod quamprimum illæ, quomodocunque sedatæ fuerint, nisi leniens aliqua purgatio celebretur, metus est ne recidivam æger patiatur; proindeque purgandum erit, quamvis (si Febris tempora spectentur) seriùs aliquanto id fieri soleat, atque debeat, nisi symptoma hoc accesserit.

Hoc symptoma plerumque senibus accidit post copiosas evacuationes, vel per secessum ex diarrhœa, vel maximè per vomitiones, atque sæpenumero mortem præ foribus adesse denunciat. Ingenuè fateor, me mihimet ipsi de † *Singultus* causa disquirenti satisfacere non posse; nihilominus observavi

* *Narum hæmorrhagia.* † *Singultus.*

ſæpe illum ex turbis, ac tumultu ab aſperioribus medicamentis in ventriculo, locisque vicinis excitato, ortum ducere, quibus ſedandis atque in priſtinam pacem reducendis cùm naturæ vires non ſuffecerint, fit ut ingens periculum immineat: proindeque conſentaneum exiſtimavi curam eò dirigere, ut quod natura per ſe nequibat, artis adminiculo ſuffulta perficeret. *Diaſcordium* igitur larga doſi exhibitum, nempe ad ʒij. à ſcopo meo non aberravit, cum *ſemine anethi*, aliiſque, quæ tanquam ſpecifica decantantur, uſus nihil profeciſſem.

Si in morbi hujus decurſu * *Diarrhœam* obortam conſpexeris, quæ (uti jam alicubi ſuprà notavimus) accidere tum ſolet, cùm in morbi initio vomitorii propinandi indicatio ſe obtulit, neque tamen illud propinatum fuit: dico in hoc caſu convenire, ut quovis morbi tempore (niſi vires contra indicaverint) *emeticum* exhibeatur, etiamſi jampridem illa ad vomendum propenſio præterierit. Quoniam autem hac de re ſatis opinor in ſuperioribus pagellis à nobis dictum eſt, illud hoc in loco duntaxat annectam, quid facto ſit opus, ſi exhibito licèt emetico nihilominus *Diarrhœa* ſupervenerit. Quod tamen oppidò rarum eſt, niſi in Febre inflammatoria, ubi vomitorium, hoc ſymptoma non ſolum non impedit, ſed quandoque creat, quod notatu dignum eſt. Itaque cùm ſic ſe res habuerit, præ quibuſvis aſtringentibus hujuſmodi clyſterem profuiſſe comperi. *Rec. Cort. granator.* ℥ß. *roſ. rubr. p.* ij. *Coq. in lactis vaccini ſ. q. Colaturæ* ℔ß. *diſſolve Diaſcordii* ℥ß. *M. F. Enema.* Non ſuaſerim ut majori quantitate Clyſterem injicias, quamvis enim propria vi adſtrictionem polliceatur, metuendum tamen eſt, ne ſua mole laceſſat inteſtina, adeoque fluxum alvi, quem conſopire animus erat, uberius provocet.

Sed forſitan objiciet his aliquis, magis è re videri, ut, præſertim declinante morbo, diarrhœam, ſi quidem acciderit, permittas potius quàm ſiſtas, quandoquidem fluxus ille alvi nonnunquam criticus eſt, morbumque ſolvit. Reſpondeo, me non inficias iturum, fieri aliquando, ut Febris per hanc portam ſibi viam faciet, atque effugiat; verùm illud rarius accidit, quàm ut illius ſpe quicquam moliamur: quin & ratio illa, quâ de medelâ Febrium univerſim loquuti fluxus hujuſce ſiſtendi neceſſitatem oſtendere conati ſumus, etiam hic omnino locum obtinet. Nunc autem illud addendum eſt, meâ quidem ſententiâ animadverſione non indignum, nempe ad genuinam ſanguinis depurationem non tantùm neceſſariam eſſe illam quarundam partium ſecretionem, quæ per *fæces* fit, ſed requiritur etiam ut ſecernantur aliæ, tanquam *flores*, id quod in aliis etiam liquoribus opulentis atque heterogeneis quotidiè cernimus. Itaque ſi Diarrhææ nimium indulſeris, mediam ſolummodò depurationem, tantoperè expetitam, procurabis, atque etiam forſan, quod poſtremo in loco rejiciendum erat, primò excernetur. Fateor equidem ſeparatione illâ per flores jam factâ (quæ, ut obiter id attingam, ſenſim, & ſine ſenſu peragi ſolet, atque plerumque paulò pleniori διαπνοῇ potiùs, quàm ſudore manifeſto) Diarrhœam, ſi fortè acciderit, periculi non multum interminari: Sciendum tamen eſt, illam tum non aliunde accidere, quàm quòd purgatio ſubducendis fæci-

* *Diarrhœa.*

bus dicata, non opportunè exhibita fuerit; quæ quidem fæces morâ suâ fermenti alicujus maligni indolem adeptæ, inteſtina jam ad excretionem irritant, ſtimulantque; ut omittam dicere, liquidiſſimam illam excrementorum conſiſtentiam (tali enim formâ plerumque viſuntur) ſatis indicare ea pro criticâ morbi ſolutione habenda non eſſe.

Forſan etiam inter ſymptomata Febribus ſupervenientia recenſeri poteſt * *Iliaca passio*, eo quòd vomitus enormes qui initio Febrium accidere ſolent, huic occaſionem quandoque ſubminiſtrent.

Horrenda hæc affectio eſt, & huc uſque omnium ferè judicio funeſta, ex inteſtinorum motu inverſo, ac præpoſtero originem ducens. Nimirum inteſtinorum fibræ, quæ à ſuperioribus verſus inferiora contrahi debent, contrahuntur ad ſuperiora, & quæcunque in inteſtinis continentur non verſus alvum, ſed ventriculum protruduntur, & impetu facto ad os regurgitant; adeò ut Enemata, quantumcunque acria, Emetica evadant; ubi etiam Cathartica per os aſſumpta per vomitum ſubitò excernuntur. Et, meâ quidem ſententia, exquiſitus ille, ac intolerandus dolor huic morbo ſuperveniens, non aliunde oritur, quàm ex præpoſtero inteſtinorum motu modò dicto. Cùm enim ſinus illi, quos multiplices inteſtinorum circumvolutiones conſtituunt, ita à naturâ formati ſint, ut ad deſcenſum fæcum quàm aptiſſimè conducerent, cum ii, inquam, motui ſuis fibris contrario cedere cogantur, exoritur inde prædictus dolor; qui quidem uni parti inſtar terebelli infigitur, cum aut valvula quæ ad initium coli appoſita excrementorum ad ileon regreſſum impedit, aut alia quavis membrana ad ſinum pertinens, vim hujus præpoſteri impulſus ſola ſuſtinet.

Hujus verò inverſionis, unde dolor ille exoritur, duplicem cauſam aſſignare licet. Obſtructionem nempe, vel irritationem.

Primò igitur quæcunque inteſtina vehementer obſtruunt, ut nihil per inferiora deſcendere valeat, hunc contrarium in inteſtinis motum ut producant neceſſe eſt, & nemini non notum. In horum cenſum ab Authoribus referri ſolent fæces induratæ, flatus craſi, magnâ copiâ collecti, ac inteſtina velut in nodum convolventes, conſtrictio inteſtinorum in hernia, inflammatio denique aliique tumores magni, qui cavitatem internam inteſtini occludunt. Interim verò haud negandum, quod motus contrarius hiſce cauſis originem debens, potius ingeſtorum, quàm inteſtinorum motus habendus; neque hæc totius inteſtinorum ductus inverſio eſt, ſed illorum tantùm, quæ ſupra ſedem iſtius obſtructionis ſita ſunt. Quam ob cauſam *affectio iliaca* hinc profecta à me *notha* appellatur.

Secundò verò opinor, quòd in affectu iliaco cauſa inverſionis periſtaltici inteſtinorum motus ut plurimum ita ſe habet. Nimirum ex tumultuante ſanguine in Febre nuper concepta, in ventriculum & proxima inteſtina deponuntur humores acres & maligni, ex quibus ventriculus primò motum ſuum invertere, ac violento impetu materiam moleſtam in eo contentam per os rejicere cogitur: Ventriculi tandem motui validiori inteſtina *tenui* ipſi conti-

* *Iliaca Passio.*

nua

nua jam debilitata cedunt, & cum his demum *majora* in consensum trahuntur, vomituriente ventriculo quasi choream ducente. Hunc affectum *verum ileum* voco, & ille hujus loci est. Methodus eum curandi hactenus ferè incognita fuit, quicquid nonnulli jactent de usu *argenti vivi*, & *globulorum*, quæ præterquam quòd parum conducunt, noxam sæpè haud contemnendam inferunt. Ego cum felici successu hâc methodo utor.

Quando liquet ex Clysteribus per os rejectis & aliis signis verum esse ileum, tunc in hæc tria enitor: 1. Ut contrarius iste ventriculi motus, qui similem motum in intestinis efficit, impediatur. 2. Ut intestina acri humore debilitata corroborentur. 3. Ut ventriculus ac intestina ab istis humoribus liberentur. Quibus indicationibus ut satisfaciam, curationem hoc ritu instituo: Primò *salis absinthii* ℈j. ex cochleari uno *succi limonum* mane, & serò sumendum præscribo, intermediis verò temporibus *aquæ menthæ stillatitiæ* sine saccharo, aliove quovis additamento cochlearia aliquot bis quâque horâ propino, cujus vel solius repetito usu & vomitus & dolor ex eo natus subitò evanescent. Dum hæc fiunt *catulum viventem* nudo ventri indesinenter accumbere jubeo. Postquam verò dolor cum vomitu per spatium bidui triduive omninò cessaverit, tum *pil. cochl. maj.* ℥j. *in aqua menthæ* dissolutam exhibeo, quam etiam aquam (quò certius vomitûs recursum prævertam) totò catharseos tempore sæpius sumendam injungo. Neque catulus removendus, antequam usum pilularum æger aggrediatur.

Observavi frustra pilulas istas, vel quodvis aliud catharticum, utcumque forte propinari, donec ventriculo corroborato, atque adeò ad motum naturalem reducto intestina etiam ad proprium motum æquè reducta fuerint. Aliàs enim cathartica omnia intus assumta emetica evadent, & plus damni quàm commodi inferent. Inde est quod remediis purgantibus viam facere non aggredior, donec per spatium quoddam medicamentis istis ventriculum respicientibus usus fuerim.

Victum valde tenuem ægro præscribo, ita ut nonnisi cochlearia aliquot jusculi ex pullo Gallinaceo parati sorbenda bis vel in die permittam. Interim verò ut per totam ægrotationem in lecto decumbat jubeo, donec perfectæ sanationis signa appareant; ac etiam post sanationem per longum tempus in prædictæ aquæ usu persistere & laneis duplicatis ventrem à frigore bene defendere impero, quò minus recidiva fiat, cui hic affectus præ omnibus aliis est obnoxius.

Pauca hæc universam meam in curando hoc affectu methodum exhauriunt, quam à nemine consulto ob simplicitatem suam & splendidioris sive verborum, sive pharmacorum apparatus defectum, aspernatum iri confido.

Atque hæc sunt illa symptomata, quæ in febre hac occurrere solent. Sunt autem & alia quædam, quibus memorandis nunc supersedebimus, partim quidem, quoniam ea minoris momenti sunt; partim verò, quòd peculiarem nullam curationem postulent; febre enim ritè tractatâ sponte suâ cessant.

De *Febre continuâ* hujus Constitutionis, ac de symptomatibus ejus hactenus.

CAPUT V.

Febres Intermittentes Annorum 1661, 62, 63, 64.

QUandoquidem, ut jam sumus præfati, quæ prædictos annos omnes Constitutio pervasit, producendis omnium generum *Intermittentibus* tam egregiè favit, quas tum de illis feci observationes haud indiligentes, hîc impertiam: Addam insuper & quæ de paucis illis intermittentibus observavi, quæ ab illo deinceps tempore sporadicè contigerunt, quò minus orationis filum insequentium deinceps annorum historiam complectentibus, cogat intercidere.

Primo loco quò naturam illarum atque genium conjectura saltem assequamur, advertendum est, quòd in paroxysmis Febrium intermittentium hæc tria tempora spectanda sunt. 1. Tempus *Exhorrescentiæ*. 1. Tempus *Ebullitionis*. 3. Tempus *Despumationis*. Et quidem ad *exhorrescentiam* quod attinet [ut de his rebus summatim loquar] ego illam exinde oriundam arbitror, quòd materia Febrilis, quæ nondum turgescens à massa sanguinea utcunque assimilata fuerat, jam tandem non solùm inutilis, verùm & inimica naturæ facta, illam exagitat quodammodo atque lacessit, ex quo fit, ut naturali quodam sensu irritata & quasi fugam molita, *rigorem* in corpore excitet atque *horrorem*, aversationis suæ testem & indicem. Eodem planè modo, quo potiones purgantes à delicatulis assumptæ, aut etiam toxica incautè deglutita, horrores statim inferre solent, aliaque id genus symptomata. Natura itaque hoc pacto irritata (ut ad tempus *ebullitionis* jam transeamus) quò faciliùs hunc hostem à suis cervicibus depellat, *fermentationem* aggreditur, solemnem nempe machinam, quâ in Febribus & quibusdam aliis acutis morbis uti consuevit, cùm sanguinis molem ab intestinis inimicis liberare conetur: hujus enim effervescentiæ beneficio disjunctæ peccantis illius materiæ partes, quæ sanguini æquabiliter admixtæ fuerant, aggregari quodammodo incipiunt, atque adeò leviori operâ subigi possunt, ut ad despumationem opportunæ evadant. Et quidem ut hoc fiat, vel ex eo plurimum referre constat, quod qui ex Febribus Intermittentibus moriuntur, siquidem in paroxysmo pereant, in primo illo tempore (*exhorrescentiæ* scilicet) fato funguntur, nam si ad tempus effervescentiæ pertigerint, saltem pro illa vice non moriuntur. Atque per hæc duo tempora res ægrorum in angusto versantur; quibus elapsis, tertium tempus, quod *despumationi* dicatum est, insequitur, quò succedente symptomata omnia primo leviora fiunt, atque tandem planè evanescunt. *Despumationis* autem nomine nihil aliud significatum volo, quàm materiæ Febrilis jam subactæ, & quasi devictæ, expulsionem, seu separationem; atque illud quod separatur, partim (ut in aliis liquoribus cernere licet) *florum*, partim *fæcum* rationem & sortem obtinet.

His ita positis, videamus quomodo fiat, ut redeat Paroxysmus, quando quidem ægrorum sors in vado jam constituta videtur. Nimirum Febrilis materia

teria nondum tota emigravit, sed quemadmodum apum Embrya statis temporibus sensim succrescunt, ita latens hæc materia pro typorum ratione denuò caput effert, ac novum negotium naturæ facessit, idem stadium decurrens, quod in præcedentibus modò ostendimus. Nunc autem si quis à me causam quæsiverit, cur fomes ille delitescens effervescentiâ præcedenti non satis subactus, ac proinde cum reliqua materia peccante non expulsus, proindeque novas tragœdias daturus. non eodem modo in omni Febre intermittenti progrediatur (nam nunc unum, nunc duos, nunc tres dies exigit, priusquam ad maturitatem perveniat, novumque Paroxysmum excitet,) de hac re, inquam, si quis mihi negotium exhibeat, ego planè me nescire fateor. Neque verò quisquam alius, quod sciam, in hac causa tam præclare se gessit, ut arcanum hoc opus naturæ satis enarrâsse videatur. Ego Philosophi nomen non ambio, & qui titulum illum se mereri existimant, atque me fortassis hoc nomine culpandum putabunt, quòd in hæc penetralia non irrumpere conatus sim, moneo illos, ut in aliis naturæ operibus, quæ ubique nobis observantur, vires suas experiri velint, antequam aliis dicam scribant. Libenter enim quæsierim, cur *equus* ad ἀκμὴν suam pertingat septem annorum spatio, *homo* 21. cur in *plantarum* regno, hæc mense *Maio*, illa *Junio*, ista alio florere soleat, ut innumera alia nunc sileam. Quòd si doctissimos quosque viros non pudeat suam ignorantiam in his rebus palam fateri, non video, cur mihi vitio verti debeat, si in re non minùs difficili, atque forsitan prorsus inexplicabili, manus ab αἰτιολογία abstineam: quippe cùm persuasissimus sim, naturam non minùs hìc loci quàm in aliis quibuscunque, methodo quadam certa atque ordine progredi: *quartanosa* enim (ut sic dicam) ac *tertianosa* materia non minùs naturæ legibus subjacet, iisque regitur, quàm alia corpora qualiacunque.

Cum rigore atque horrore in universum *Intermittentes* omnes incipiunt, cui mox calor succedit, atque huic deinceps sudor; Per utrumque paroxysmum, tum illum quo friget æger, tum quo plus satis incalescit, vomiturit ut plurimum, vehementer ægrotat, cum siti & linguâ aridâ, *&c*. Quæ quidem Symptomata, iisdem omnino gradibus recedunt, quibus provehitur sudor, quo uberius prorumpente Paroxysmus solvi videtur. Satis rectè valet qui modò ægrotabat, donec Paroxysmus periodo sibi consueta denuò recrudescat; in *Quotidiana* scilicet quolibet νυχθημέρῳ, in *Tertiana* alternis diebus, in *Quartana* tertio quoque die, calculatione videlicet facta ab unius Paroxysmi initio, ad initium subsequentis. Licet haud raro ingeminentur posteriores duo, ita ut Tertiana quolibet die invadat, Quartana per duos dies continuos, tertio quidem ab insultu libero manente; quandoque etiam ter tribus diebus continuis infestet, cùm *Triplex Quartana* est, morbo ab isto, quem primum assumpsit, Typo nomen sortiente.

Quæ sanè Paroxysmorum reduplicatio nonnunquam à materiæ Febrilis excessu activitateque nimia producitur, quo in casu Paroxysmus *adventitius primarium* antevertit; nonnunquam etiam virium prostratione, cùm in Ægro nempe nimium illæ fuerint dejectæ, & paroxysmi vigor retusus, sive refrige-

frigeratione intensiore, sive etiam evacuationibus præter modum effusis: in hoc verò casu cum Paroxysmus adventitius primarium insequitur, mitius insuper, neque ita prorsus diu atque alter ægrum affligit. In priore instantia, materiæ turgescentia sive ὀργασμὸς tardiùs revertentem & sibi debitam periodum nequaquam præstolatur, ac proinde aliquantò præmaturius despumatione sua defungitur: in posteriore autem cum sanguis non jam ea vi polleat, quæ materiæ Febrili uno impetu excutiendæ sufficiat, mox alium de novo Paroxysmum substituit, quo ejus reliquias è sinu suo exturbet. Quinimo è duabus hisce causis sibi invicem adversantibus fortè etiam pendet tam Paroxysmorum Anticipatio in Febre Intermittente ordinaria atque regulari, quàm eorundem tardior accessio; quarum utraque in his Febribus frequenter occurrit, quæ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ... ἰυχθήμερον omne percurrunt, vel solitum Paroxysmi tempus anticipantes, vel eò serius accedentes.

Febrium autem Intermittentium quædam *Veris* sunt, quædam *Autumni*: quamvis enim in tempestatibus intermediis nonnullæ oboriantur, quoniam tamen illæ & minus frequentes sunt, & ad prædictas reduci possunt (illas nempe quibus magis appropinquant,) idcirco omnes sub duobus hisce generibus, *Vernalibus* nempe, atque *Autumnalibus*, complectar. Tempora ad quæ particulariter ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ referuntur, menses sunt *Februarii* atque *Augusti*; licèt quandoque maturius invadant, tardius etiam nonnunquam; prout scilicet uberior parciorve in aëre apparatus, vel ad easdem producendas facit, vel officit, & ex consequenti magis etiam minusve Epidemicè deprædantur. Cujus rei exemplum habemus satis obvium in Febribus Intermittentibus Autumnalibus Anni 1661. quo anno memini fœminam quandam ædibus meis vicinam primo Quartanæ suæ Paroxysmo, ipso scilicet *Johannis festo* correptam fuisse. Et complures alii circa idem tempus præmaturum Febribus illis correpti fuere, quæ postmodum adeò Epidemicæ evaserunt; quod argumento est magnum tum fuisse in istâ quæ tunc obtinebat aëris temperie, ad istos morbos apparatum, qui deinceps procedente anno stipatiores grassabantur.

Et quidem usque adeo necessaria est hæc Febrium distinctio, ut nisi eandem in praxi sedulò contemplemur, neque de earum duratione prognostico aliquo rite facto quicquam pronunciare, neque quomodo regimine ægrorum corpora curare poterimus, habita tum tempestatum, tum naturæ Febrium diversæ ratione. Verum quidem est Febres utriusque tempestatis ingenium non planè dissimile nancisci, sive modum spectes primi insultus, qui cum horrore primùm incipit, mox in calorem erumpit, ac tandem per sudorem solvitur; sive typorum discrimina, quorum respectu quædam *Tertianæ* sunt, tum *Vere*, tum etiam *Autumno*. Interim tamen dubito, quin Febres istæ totâ suâ naturâ sive essentialiter distinguantur.

Atque ut de * *Vernalibus* primò dicam, illæ fere omnes vel *Quotidianæ* sunt, vel *Tertianæ*, & vel serius, vel ocyùs ingruunt pro vario tempestatis apparatu. Nam per brumale frigus spiritus concentrati vires in suo recessu sibi

ac-

* *Intermittentes Vernales.*

acquirunt, quos appropinquantis poſtea ſolis calor jam vegetos evocat, qui cum viſcidis humoribus (minus tamen viſcidi ſunt hi, quam quos in Autumno prægreſſi fervores excoxerunt ac torrefecerunt) commiſſi, quos durante hyeme natura in ſanguinis maſsâ congeſſerat, dum avolare nituntur, implexi detinentur, & quaſi irretiti; adeoque vernam hancce ebullitionem concitant. Eodem planè modo, quo vaſa cerevifia repleta atque in arena vel cella frigida diutius repoſita, ſi igni admoveantur, tumultum ſtatim concipiunt, & liquor ad volatum pronus eſt. Sanguis hoc modo affectus purgationem ſui molitur, atque ſpirituum volatilium ope negotium hoc ſat citò peragit, niſi forte nimia viſcidorum ſuccorum vi inſtructus fuerit, qui fermentationem cœptam remorentur, & licet hoc ipſum accidat, effervefcentia tamen verna rarò continua, ſuique ſimilis manet, verum diſſilire atque in diverſos Paroxyſmos quaſi findi ſolet. Sanguine enim opulentis hiſce ſpiritibus jam turgido, natura negotium ſuum quaſi præceps aggreditur, & quarundam partium ſecretionem ad modum perfectæ ſolutionis per Paroxyſmos particulares peragit, priuſquam univerſali ſeparatione defungatur. Atque hæc mihi quidem ratio non inidonea videtur, quod verna tempeſtate, præſertim illa, quæ æſtatem propius attingit, paucæ Febres continuæ occurrant, niſi forte conſtitutio fuerit Epidemica. Fermentationes enim tunc temporis obortæ vel ſubitò conſopiuntur, vel ad intermiſſionem properant; vel denique partes humorum ad ſeparationem proniores, præmaturè & cum vi quadam aliò transferuntur; ex quo mox *Anginæ*, *Peripneumoniæ*, *Pleuritides*, aliæque id genus peſtes ſuccreſcunt, quæ deſinente potiſſimum Vere caput ſuum exerunt.

Animadverti * *Febres Intermittentes Vernales* rariſſimè fuiſſe diuturnas, ſemper verò ſalutares; ita ut vel maximè ſenex, vel debilis quiſpiam, officioſiſſima damnoſiſſimaque imperitiſſimi cujuſlibet περιεργία modò probus is fuerit, è medio vix queat tolli. Contigit mihi tamen videre *Tertianas Vernales*, quæ ob Phlebotomiam, & Catharſin indebitè celebratas, & regimen inſuper cum morbo malè quadrans, moras traxere etiam uſque ad tempus illud quo Autumnales ſolent invadere; quæ tempeſtas cum hujus morbi genio ſit admodum contraria, eundem continenter extinguit; Ægro interim frequenti Paroxyſmorum reduplicatione, & duratione longiore ita penè confecto, ut in extremis verſari videatur; quæ nihilominus (quatenus mihi hactenus obſervare licuit) ſemper eſt eluctatus. Neque in convaleſcentibus ab hoc morbo mihi adhuc ſubiit videre graviſſima illa ſymptomata, quæ, ut infra dicetur, intermittentes Autumnales diuturniores ſequuntur; *Lethalem* intelligo *tonſillarum inflammationem*, *ventrem induratum*, *tumores Hydropicos*, *&c.* Plus ſemel tamen adverti ægros à morbi diuturnitate, & Paroxyſmorum ingeminatione (accedentibus ad malorum cumulum evacuationibus repetitis) ad ſummam debilitatem redactos, ubi primùm cœperint convaleſcere, in *Maniam* incidiſſe, quæ pari cum illo paſſu receſſit, quo eorumdem vires de novo redintegrabantur.

Intermittentes verò *Autumnales* longè aliter ſe habent. Primò enim

* *Intermittentes Vernales.*

Tertiana, licèt quibus annis Epidemica non eſt, & ſanos invadit, citò nonnunquam ſe proripit, neque pluribus ſtipatur Symptomatis, quàm quæ Verno tempore contingere ſolent Tertianæ; ubi tamen Epidemicè graſſatur, & ætate provectiores, aut pravo corporis habitu præditos ferit, haud vacat periculo; quin etiam ad menſes duos, vel tres, forte etiam in ſequuturum uſque Ver tyrannidem exercet. Deinde *Quartanæ* & periculoſiores ſunt, & obſtinatiores longè quam ſunt illæ de quibus ultimò diximus: Ubi enim natu grandiores impetunt, eoſdem paucis adhuc Paroxyſmis multatos quandoque jugulant; quo in caſu æger tempore *exhorreſcentiæ*, ineunteque adeo Paroxyſmo ut plurimum moritur, quod jam dictum. Quod ſi æger in ſenectutis tantùm fuerit confinio, nec dum ejus limen prætergreſſus, licet non in eodem verſetur diſcrimine, ne inter Paroxyſmos primò laceſſentes luce privetur, haud tamen facile à Febre hac elabetur, niſi vertente anno, appetenteque illo tempore quo primò corripiebatur. Nonnunquam etiam *hæret lateri lethalis arundo*, nec niſi à morte, langueſcenti decutitur. Quartana interim Typum ſubinde variat, plurima etiam parit Symptomata, *Scorbutum* v.gr. *Ventrem induratum*, *Hydropem*, *&c.* Juniores verò ferendo huic morbo pares ſunt, à quo nonnunquam circa *Solſtitium Brumale* liberantur, frequentius tamen non niſi adveniente *Verno Æquinoctio*, vel etiam Autumno inſequenti, ubi ſc. venæ ſectionem aut Catharſin admiſerint. Sæpe non ſine ſtupore ſum intuitus, infantes tenellos cum hoc morbo per totos menſes ſex commiſſos, nec oppreſſos tamen, ſed de eodem, *Herculis* inſtar pueri, in cunis triumphantes.

Hic notandum, quod cujuſcunque demum ætatis aut temperamenti fuerit is qui Quartanâ corripitur, ſi quolibet alio vitæ tempore (vel etiam ab hoc remotiſſimo) eadem ſemel laboraverit, non diu admodum eum ſecunda hac vice fatigabit morbus, ſed poſt paucos aliquot Paroxyſmos ſponte ſua ſolvetur, quod ſcitu dignum erat.

* *Intermittentium* autem *Vernalium* curationem quod ſpectat, licet illas ſuo ſemper arbitrio permittendas exiſtimaverim, & nihil prorſus movendum, cum nemo quiſquam, quod ſciam, earum unquam opera ſatis conceſſerit; atque ex adverſo, qui illas abigere ſategerunt, remediis præſertim evacuantibus, id tantum egerint, ut morbus inde confirmatior pertinacius obſiſteret, ſi tamen importuna ægri impatientia medici opem obnixè efflagitet, Intermittentes Vernales variis modis, & quidem cum optato exitu aggredi licet, uti mihi non infrequenti obſervatione abunde conſtitit.

Nonnunquam *Emeticum* tempeſtivè propinatum, ut nempe ante Paroxyſmum negotio ſuo defungi poſſit, fœliciſſimè ſucceſſit; præſertim ſi quantitatem mediocrem *Syr. de Meconio*, vel cujuſvis Narcotici poſt finitam Emetici operationem, exhibueris immediatè ante Paroxyſmi inſultum.

Eſt ubi ſanitatem videas reſtitutam per *diaphoretica*, quæ ſudorem in Paroxyſmi ſolutione obortum promoveant, ægro interim optimè ſtragulis cooperto, id quod tantopere, ac tamdiu faciendum eſt, quamdiu vires ægri patiantur.

* *Intermittentium Vernalium Curatio.*

tur. Atque hoc in Veris Intermittentibus, præcipuè Quotidianis, ſæpe obtinuit: humoribus enim in hac tempeſtate non admodum craſſis exiſtentibus; ſolutio aliàs imperfecta futura, in perfectam adoleſcit, quod quidem in Autumno nunquam accidit.

Quid quod Clyſteris in diebus intermittentibus per triduum vel quatriduum adhibiti beneficio, Tertianas aliquando curaverim.

Interim ſi ob Phlebotomiam liberiori manu celebratam (quo tempeſtas ipſa parum cautos facilè inclinat,) vel ob ægri debilitatem antecedaneam,ſpiritus illi qui ſubitò ad deſpumationem ſe accingerent,pauperiores facti minùs valeant accidere poteſt, ut hujuſmodi Febres Vernales auxiliis quibuſcunque fruſtra tentatis, Autumnalium diuturnitatem æmulentur. Sed ſanè non ſolent illæ eò uſque durare, quippe quæ vel ſponte ſua deſinant, vel leviori remediorum ope facile in fugam vertantur.

* *Intermittentes* autem *Autumnales* non tam levi opera ſe amoveri patiuntur. De illis igitur nonnulla mihi dicenda ſunt. Si autumnalis Conſtitutio fuerit Epidemica, circa *Junium* adultum ſolent invadere. Sin minus, *Auguſtum* præſtolantur, & *Septembris initium:* in ſubſequentibus verò menſibus rariùs occurrunt.

Cum earum ingens aliquod agmen ſimul invaſerit,obſervare licebit earum paroxyſmos plerùque una eademque diei hora contingere,acceſſionibus nunc prævertentibus, nunc poſtponentibus, ſimili planè modo, atque eodem tenore, niſi quod accidere queat ut ordo ille medicamentis adhibitis, quæ retardandi vel præcipitandi vi pollent, in quibuſdam corporibus immutetur vel pervertatur.

Obſervandum eſt etiam quod in principio Febrium Intermittentium (Epidemicarum præcipuè quæ Autumno contingunt) haud ita in proclivi eſt Typum ſub primis Invaſionis diebus rite diſtinguere,quandoquidem Febre continua adſcita primum adoriuntur, neque facile eſt aliquandiu, niſi diligenter adverteris animum, quicquam aliud præter aliqualem morbi remiſſionem deprehendere: quæ tamen paulatim in perfectam deſinit Intermiſſionem, & Typum anni tempeſtati aptè reſpondentem.

Typorum ratione vel *Tertianæ* ſunt,vel *Quartanæ*. Atque de Quartanis quidem illud meritò affirmari poteſt, eas genuinam eſſe Autumni ſobolem. Utræque profectò ea affinitate inter ſe connexæ ſunt, ut ſæpenumero vices permutare, ſaltem ad tempus, deprehendantur, mox fortaſſis ad priſtinum genium rediturae. Sed Tertianæ Vernales Quartanarum typos nunquam induunt, cum toto (ut ita dicam) cœlo à ſe invicem diſtinguantur. Neque porro obſervavi unquam hac tempeſtate Quotidianam contigiſſe,niſi quis Tertianam duplicem, vel triplicem Quartanam hoc nomine cenſuerit ἀκυρολόγως appellandam.

Has autem Febres intermittentes eo fere modo ſuam originem nanciſci arbitror, quem nunc ſummatim attingemus; Nempe anno ſurgente atque progreſſo, ſanguis etiam pro rata proportione exaltatur (haud ſecus ac vegetabilia quævis augmentis atque declinationibus ſuis anni curſum referunt)

* *Intermittentes Autumnales*.

 donec

donec ad ἀκμὴν suam, ultimumque vigorem pervenerit; hinc parallelis motibus cum tempestatibus anni pergens, eo declinante relaxari tandem & ipse incipit; ac tum præcipuè cum ab accidentali aliqua causa promotus fuerit, puta sanguinis immodicâ jacturâ, frigore admisso, cibis crudis atque excrementis, balneorum usu intempestivo aliisque non paucis. Jam verò sanguis in hoc decidentiæ statu constitutus impressioni morbificæ, cuicunque obnoxius est, quam in illum faciet quælibet aëris constitutio, quæ hoc tempore dictis Intermittentibus est Epidemica. Atque huc spectat ebullitio mox inducta, qua liquorem sanguineum quandoque valde degenerem corripiente, Febris inde oriunda mali moris esse solet, & malignis atque horrendis symptomatibus plenissima. Illud utcunque accidit ut sanguis spiritibus suis magnam partem exutus, & ab æstate præcedenti plurimum adustus, ebullitione sua non nisi tardissimis motibus defungatur, suæque despumationi longissimam periodum postulet.

Jam verò ut manifestum evadat, quàm difficulter hæ Febres (Autumnales puta) curationem admittant, hoc loco perpendendum est: Continuarum hujus tempestatis, atque intermittentium discrimen in eo maximè versari, quod *Continuæ* conceptam semel effervescentiam συνεχῶς unoque tenore perficiant; *Intermittentes* autem partitis vicibus ac diversis temporibus eâdem defunguntur. Interim in utrisque fermentatio naturæ ductu peragitur spatio horarum 336. aut circiter, neque enim citiùs aut tardiùs massa sanguinea in humano corpore ordinario repurgatur, si negotium naturæ permiseris: haud secus ac pomatium suam, vinum atque cerevisia suam, ac peculiarem habet periodum, quâ depurentur. Quamvis autem in Febribus intermittentibus sanguis nonnunquam (ut in Quartana contingit) sex mensium spatio despumationem suam moliatur, ac tandem perficiat; non tamen (si ritè calculum ponas) plus temporis in eadem absolvenda impenditur, quàm quod in continuis impendi naturaliter solet; quatuordecim enim νυχθημέρα, sive dies naturales efficiunt horas 336. tribuendo nempe horas quinque cum dimidia cuilibet Paroxysmo Quartanarum, habebis in Quartana valorem 14. dierum, h. e. horas 336. Jam si quis dixerit quartanam, verbi causâ, (eadem enim reliquarum intermittentium ratio subintelligenda est) ultra sex mensium spatium aliquando excurrere, antequam periodum suam absolvat; respondeo, idem etiam non raro in continuis Febribus hujus constitutionis spectari, quæ sæpe ultra dies quatuordecim protrahuntur; in utroque nimirum casu si effervescentiam (præsertim circa Febrium finem) ritè atque ordine decurrere, ac sustineri vegetam curaveris, despumatio intra prædicti temporis spatium, hoc est, quatuordecim dierum, vel 336. horarum peragetur: quòd si verò effervescentiam illam seu fermentationem refrigerantium medicamentorum, aut Clysterum usu tunc temporis (scilicet versus Febrium declinationem) importunè inhibueris, & quasi frænum illi injeceris, mirum non est, si in longum evagentur, ordine quippe naturæ perturbato. Namque hoc modo relaxatur quodam modo sanguinis humani tonus, unde se ad despumationem accingere

cum

cum effectu nequit. Imò verò in Corporibus debilibus & effœtis idem aliquando vel sponte accidit, nisi cardiacorum ope naturam in illis languentem adjuves, quò sanguini despumando par sit.

Verùm illud hîc jam porrò notandum arbitror, ea quæ de fermentationis spatio atque continuatione suprà tradidimus, de illis solummodo Febribus intelligenda esse, quæ statam quandam naturam atque habitum nactæ sunt. Sciendum enim est, neque me præterit, Febres quasdam esse, tum continuas tum intermittentes, quæ transeuntis & incerti genii sunt; neque in suis effervescentiis ad destinatam periodum pertingunt. Hujus generis sunt quæ à levi aliqua offensa ex sex rerum non naturalium, quas appellant, ut cibi, potûs, aëris, & his similium, abusu, nonnunquam ortum ducunt; his enim morbis correpti subitò sæpe convalescunt. Idem etiam adolescentulis, sanguine puro, ac multis spiritibus referto præditis, aliquandò accidit: nimirum Febres illorum spirituosâ quâdam ac nimis tenui, volucrique materiâ, fermentationes suas citiùs perficiunt, ac celeri gradu spatia sua emensæ evanescunt. Ad fermentationem enim illud primò requiritur, ut materia fermentescibilis, sive illa sanguis sit, sive vinum aut alius aliquis liquor quilibet, eâ tenacitate & viscositate polleat, ut spiritus implexos, atque irretitos eatenus detinere valeat, ut in liquoris massa moveri atque agitari possint, eodem ferè modo, quo aves visco captæ, aut muscæ atque apiculæ melle detentæ, motitare quidem, & murmura sua peragere possunt, avolare interim non valentes. Neque tamen, (ut obiter illud dicam) eam tenacitatem obtinere debent liquores memorati, ut spiritus prorsus obruant opprimantque, adeò ut non omnino moveantur.

His jactis fundamentis (quæ quidem nescio an aliis, mihi certè ratione non contemnendâ niti videntur) mirum non erit, si illis non aliam medendi methodum superstruam, quàm quæ in Febribus continuis ad despumationis debitum opus ritè perficiendum, adhibenda videatur: cùm nimirum illæ à continuis nullo discrimine sejungantur, si ordinem spectes, quo natura earundem materiam expellere solet, scilicet per effervescentiam certâ periodo comprehensam. Etsi quod ad earum speciem, atque naturæ proprietatem attinet, illas & à continuis, & à se invicem plurimum differre non diffitear. Itaque vel methodum, quâ se natura liberare ab hoc morbo solet, cautè sollicitèque observando indicium sumere oportet, quo fermentationem obortam acceleremus, atque ita ad sanitatem ægros perducamus: vel in ipsam causam specificam penetrando, danda erit opera, ut remediis efficacibus ac specificis morbo obviam eatur. Ab horum alterutro indicationes sumendæ sunt. Ego utramque viam ingressus aliquando fui, atque illæsâ (uti opinor) verecundiâ profiteri possum, non sine summa cura atque attentione animi indefessâ, sed nondum eam felicitatem adeptus sum, ut Autumni Febres intermittentes certâ aliquâ praxi atque medicandi ratione tollere possim, antequam statas illas Fermentationes (de quibus supra locuti sumus) peregerint, utcunque molestum hoc febricitantibus videatur; qui eousque sanitatem suam expe-

ctare inviti coguntur. Revera autem si quis inter mortales reperiatur, qui sive methodo aliquâ certâ, sive remedio specifico adhibito; Febrium harum intermittentium cursum non solùm inhibere, sed etiam omninò abrumpere novit, existimo eum omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat: quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen mereri pronunciare ausim; neque enim civis boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet, nec viri prudentis, divinâ benedictione semetipsum privare, quam à summa bonitate liceret expectare, si ad publicum bonum promovendum se accingeret. Honoris autem ac divitiarum longè minor apud probos ratio habetur, quàm virtutis & sapientiæ.

Quantumlibet autem fuerit difficile, Intermittentes has Autumnales certò fugare, tradam tamen quicquid ad earundem curationem præ reliquis facere mihi visum est.

* Intermittentium Autumnalium curationem non sine ingenti discrimine per Catharsin tentari, (nisi eo, quem mox dicemus, modo instituantur) præsertim verò per Phlebotomiam, frequenti nimis observatione jam olim didici. Etenim in Tertianis (maximè si ea Constitutio admodum fuerit Epidemica) hâc methodo sanandis, nisi Chirurgi gladiolus eodem ictu, quo venam pertundit, ipsam etiam Febrem confodiat, dictæ Febres, etiam in vegetioribus & Athleticè cætera valentibus, non nisi longo temporis tractu expugnari se patiuntur: in provectioribus autem diutinum Febris cruciatum tandem etiam mors excipit, quam præ foribus jam esse haud raró denunciat lethalis illa Tonsillarum inflammatio, cujus fecimus mentionem. Adde, quòd Venæsectio alia etiam symptomata illa maturiùs accersivit, quæ Febres Autumnales Intermittentes in statu declinationis vel comitari diximus, vel à tergo sequi. Quartanariis verò in tantum obest Phlebotomia, ut Juvenes, qui à morbo aliàs intra sex menses fuissent liberati, per sex adhuc alios ab eodem detineantur: Ætateque provectiores, qui nisi sanguinem detraxissent, intra annum poterant sanari, morbum etiam ultra statutum illud tempus alere periclitantur, ac denique ab eodem victi succumbere. Quæ de venæsectione jam dixi, levi operâ ad Catharsin possunt transferri, nisi quòd hæc non usque adeò perniciosa sit, nisi crebrò repetita.

Intermittentes Tertianas Autumnales hoc pacto aggredior. Ægro in lectulo composito, & stragulis undiquaque cooperto, sudores provoco sero lactis Cerevisiato, cui Salviæ folia incocta fuere, quatuor circiter horis ante Paroxysmi adventum: quibus jam obortis mox præcipio, ut devoret ℈ij. *Pilularum Cochiarum majorum* solutarum in ℥j. sequentis misturæ. ℞. *Aq. vitæ* ℔j. *Theriac. Andromach.* ℥iij. *Croci Angl.* ʒj. *M.* stent simul pro usu. Hæc ubi assumpserit, in sudoribus continuè eliciendis persistat, donec elapsæ fuerint aliquot horæ ab illo tempore, quo Paroxysmus ingruere debuerat, magnâ cum cautelâ se muniens contra illas sudationis interruptiones, quas illi fortè creabunt dejectiones aliquot à medicamento Cathartico profectæ. Sæpiùs mihi

* *Intermittentium Autumnalium Curatio.*

mihi ex animi voto cessit medicamentum hoc in fugandis Tertianarum Paroxysmis, quàm usu receptum illud ad eundem scopum tendens, Decoctum sc. *Rad. Gentian. Summit. Centaur.&c.* cum pauca *Sennæ* atque *Agarici* quantitate. Cum enim duos illos contrarios sudandi ac dejiciendi motus eodem tempore excitet, eundem cum vulgari isto effectum obtinet, ordinatum scil. Paroxysmi processum confundendo atque interturbando; idque efficacius, nec tamen tuto minus. Atque hac sanè methodo Intermittentes Autumnales Tertianas benè multas pepuli; necdum præstantiorem alium experiri his annis mihi licuit.

In *Tertiana duplici*, quæ Typum variavit, ob Ægrum vel evacuationibus vel alio quovis modo debilitatum, sudor pari etiam modo provocandus, & pari temporis intervallo à futura Paroxysmi invasione, vel medicamento jam laudato (omittantur verò *Pilulæ Cochiæ*, cum nec tutum sit, nec ad rem faciat, Cathartico jam ab eodem fractas ægri vires amplius dejicere, & Paroxysmis ejusdem ope ingeminatis suppetias ferre) vel diaphoretico alio aliquo δραστικωτέρω atque efficaci, quod etiam repeti potest Paroxysmo genuino proximè subsequente: In summa ægri debilitate à dicta Paroxysmi ingeminatione Electuarium, quod jam sequitur, præscribo: ℞. *conserv. fl. Borag. Buglos. an.* ℥j. *Conserv. Anthos.* ℥ß. *cortic. citri condit. Nucis Mosch. cond. Theriac. Andromachi a.* ʒiij. *Confec. Alkermes* ʒij. *M.F. Opiata*, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ mane & vesperi, superbibendo cochl. 6. sequentis Julepi, ℞. *Aquæ Ulmariæ & Theriacalis stillat. an.* ℥iij. *Syr. Caryophil.* ℥j. *M.* vel hujus loco Aquam aliam Epidemicam simpliciorem sacchåro dulcoratam exhibeo, interdicto Enematum usu; ægro Jusculа è pullorum carnibus, Avenacea, *&c.* concedo.

Quartanarum quod attinet Curationem, nemo est, opinor, in hac arte vel mediocriter versatus, qui nesciat quàm parum votis respondeant methodi istæ omnes, quæ huic medicorum opprobrio eluendo hactenus destinantur, si *Corticem Peruvianum* excipiamus, qui tamen inducias sæpius impetrat morbo, quàm eundem debellat, cùm postquam ad septimanas duas vel tres delituerit, magno cum ægri emolumento, qui ab illo malè multatus paululum interim respirat, mox de novo recrudescens haud segnius quàm prius lacessit, atque ut plurimum, quotiescunque demum repetatur illud medicamentum, non nisi longo temporis tractu expugnatur. Referam tamen quicquid de methodo ejusdem exhibendi habeo compertum.

Curandum est ante omnia ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quam morbus suo se marte aliquantisper protriverit (nisi collabescentes & jam fractæ ægri vires eundem temporius sumendum esse dictaverint), neque enim illud solum est metuendum, ne à præpropero ejus usu inefficax iste reddatur, & spem ægri fallat, sed etiam ne de ægri vita agatur, si sanguini omni fermentationis nisu se despumanti eam derepente injiciamus remoram. Proximò loco, neq; Catharsi, multò minus Venæ-sectione, subducenda est materiæ Febrilis pars aliqua, quo liberius cortex suo fungatur munere: cùm enim ab utraque

recru-

recrudescent Paroxysmi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut sanguinem dicto medicamine sensim, longiorque à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quàm ut uno omninò ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quò suum opus plenius absolvat, & evitatur quicquid id est periculi, quod ægro poterit oriri ex subito isto atque intempestivo nimis sufflamine, quo Paroxysmum jam invalescentem, atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus istis temporis intervallis repetendus est pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus, antequam altera exhibeatur: crebrâ enim repetitione istâ εὐεξία tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cæteris antepono: *Peruviani corticis* ℥j. *cum Syrup. Rosar. rubr.* ℥ij. misceatur; æger verò quantitatem Nucis moschatæ majoris manè & serò quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetatur porrò ad tres alias vices interjectis semper diebus quatuordecim.

Neque fortè cum minori fructu usurpari poterit cortex hic in Tertianis, quâ Vernis, quâ Autumnalibus, quàm in Quartanis, adhibetur. Sed ut vera loquamur, nec Artem ἀπροσδιονύσως ostentemus; Si harum Febrium alterutrâ correptus æger vel infans sit, vel ætate floreat, convenit omninò (quantum ego hactenus edoctus sum) nihil medicamentorum quorumvis ope, aut aëris, ac diætæ mutatione moliri: Nihil enim hinc mali natum hucusque intellexi, si modò totam rem naturæ permiserim. Id quod ego non sine admiratione, præcipuè in infantulis, sæpe observavi; sanguine namque depuratione suâ defuncto, Febres illæ sponte sua evanuerunt. Quod si autem è contrario vel strictiori aliquo regimine utaris, vel medicamenta purgantia subinde adhibeas, (adhiberi scilicet solent eo prætextu, ut obstructiones expediantur, atque humores in primis viis stabulantes exturbentur) vel si, quod præcipuum est, in constitutione Epidemica Venæ-sectio celebretur; fiet ut morbus in longissimum tempus procurrat, atque interim ut ægri mille symptomatis, iisque periculosissimis exponantur.

Si verò febricitantes provectioris ætatis sint, ex utroque morbo (Tertianas dico Autumnales, ac Quartanas) non solùm diuturnitatis, verùm etiam ipsius mortis grave periculum imminet. Hîc itaque Medicum illud agere oportet, si neque cortice *Peruviano*, nec aliâ quâvis methodo morbum submovere valuerit, ut naturæ saltem suppetias ferat, eamque illis adminiculis sublevet, quibus ad negotium suum peragendum opus habuerit. Certè enim in effœtis corporibus, nisi fermentatio cardiacorum, & corroborantis diætæ, ut vini *absinthitis* ac id genus similium, beneficio sustineatur, illud accidet, ut ægri incertis atque frustraneis Paroxysmis divexati debilitentur, atque morbus eo usque duret, donec languida prius natura Paroxysmo aliquo graviore correpta, ad ebullitionis tempus pertingere non possit, adeoque in ipso exhorrescentiæ tempore diem suum obeant ægroti. Atque hoc in senibus non raro

usu

usu venit, qui longâ Catharticorum serie debilitati fuerunt, imò, ut aliquando visum est, in ipso vel primorum Paroxysmorum rigore penitus defecerunt cùm exhibito cardiaco satis forti saltem ad tempus aliquod sustineri potuissent.

Cùm sanguis tempus illud exegerit, quod ad despumationem suam perficiendam requiritur, necessarium est, ut provectioris ætatis ægri eodem ipso tempore, vel paulò antea insignem aliquam aëris mutationem subeant, sive (quod potiùs optandum esset) in calidiorem aliquam regionem commigrando, sive mutando saltem locum, in quo primùm hoc morbo correpti sunt. Mirum sanè est, quantum valeat hæc aëris mutatio ad morbum hunc prorsus abigendum. Interim ut ante hunc temporis articulum aër mutetur, non tantùm non necessarium est ad sanitatem ex hoc morbo restituendam; sed & minùs convenit. Etiamsi enim quis in regionem quantumcunque Australem & calidam migraverit, sanguis tamen ejus in morbido hoc motu semel constitutus, depurationem suam ut peragat necesse est; quod quidem beneficii frustra expectabitur ab inusitato novoque aëre, priùsquam procedente atque adulto jam sanguinis motu, sanitatis recuperandæ capax fuerit. Insignis ergò illa aëris mutatio tum demum adeunda est, cùm primùm æger à Paroxysmo liberari potest: Exempli causâ: In Quartana, quæ primùm in Autumno invasit, non citiùs aër mutandus est, quàm circa Februarii initium. Interim si æger mutare locum vel nolit, vel commodè nequeat, oportebit ut hoc ipsius temporis articulo, forti aliquo medicamento utatur, cujus eæ sint vires, ut uno quasi ictu languescentem illam depurationem potenter promoveat; & si fieri poterit, perficiat. Ad hanc rem consulerem ego, ut *Electuarii de Ovo* vel *Theriacæ Andromachi sesqui drachma in aquæ Cœlestis*, vel *aquæ Vitæ communis unciis duabus dissoluta exhibeatur*, duabus scil. horis ante paroxysmum. Id quod à me, cum successu non infelici, in morborum hujusmodi declinatione factum est. Licet agnoscam calidiora hæc citius exhibita vel morbum duplicare, vel in Febrim continuam permutare, quod à *Galeno* jamdudum observatum est. Idem in juvenibus hoc morbo detentis fieri potest, cautelâ adhibitâ. Ut autem in puerili ætate idem fiat, non tantùm non convenit, verùm etiam periculo non vacare dudum observavi.

Priusquam huic argumento clausulam addamus, illud monendum venit. Ea quæ de Febrium Autumnalium intermittentium duratione, atque de tempore ad sanguinis despumationem requisito jam dicta sunt, ita intelligenda esse, ut nos solum illud nunc spectemus, quod Natura vulgaribus atque usitatis tantùm medicamentis suffulta, præstare soleat. Nequaquam enim eo consilio de his rebus ita locuti sumus, ac si doctos ac solertes Medicos despondere animum velimus, atque vel de melioribus medendi rationibus excogitandis, vel nobilioribus remediis inveniendis spem totam abjicere; quorum ope hujusmodi morborum sanationem accelerent; tantum enim ego profectò ab hoc proposito absum, ut non desperem, vel à me ipso tale quidpiam sive methodi, sive remedii aliquando repertum iri.

Sublato morbo æger sedulò purgandus est; incredibile enim dictu, quanta

H morbo-

morborum vix ex purgationis defectu poſt Febres Autumnales ſubnaſcatur. Miror autem hoc à Medicis minus caveri, minus etiam admoneri. Quandocunque enim horum morborum alterutrum paulò provectioris ætatis hominibus accidiſſe vidi, atque purgationem etiam omiſſam, certò prædicere potui periculoſum aliquem morbum eoſdem poſteà adoriturum, de quo tamen illi nondum ſomniaverant quaſi perfectè jam ſanati.

Omnino interim cavendum eſt, ne purgetur æger, niſi morbo penitus depulſo. Quamvis enim partes naturales illuvie iſtâ, quam in illas congeſſit Febris, hoc pacto quadantenus ſublevari videantur: nova tamen materia derepente ſuccreſcet, Febre ſcil. à Cathartici impetu, atque humorum agitatione jam revocata, eandem ſuppeditante; ac proinde id tantùm à Purgatione lucri fecerimus, ut morbus contumacior evadat. Quotidiana id nos docent eorum exempla, qui in morbi παρακμῇ, ut *Theoriæ* iſti morem gerant, quæ in tollendis obſtructionibus, & evacuando humore melancholico, qui mali fons & origo vulgò habetur, Curationis ſpem omnem ponit, repetitis purgationibus miſerè plectuntur; quibus ſanè, quicquid id demum eſt humorum, quod à corpore divellitur, atque eliminatur, compertiſſimum eſt nobis Febrem altiores exinde radices agere, & pertinacius ſtationem ſuam tueri, quàm ſi non fuerit proritata. Quapropter religio mihi eſt Catharticum propinare ante tempus illud, quo non tantùm Paroxyſmi perceptibiles, ſed etiam alteratio iſta, qualis qualis ea fuerit, quæ diebus illis, in quos Paroxyſmus incidere debuerat, perſentiſcitur, omninò evanuerint, atque unus inſuper menſis fuerit elapſus, quo quidem effluxo Potionem aliquam ex Lenitivis vulgaribus præſcribo, atque eandem ſemel in ſeptimana ad menſes duos treſve ſubſequentes repetendam impero; addito etiam ſingulis vicibus hauſtu aliquô Paregorico horâ ſomni aſſumendo, finitâ jam medicamenti operatione; ut nempe Paroxyſmo ſe de novo ingerendi anſam præſcindamus, quam aliter fortè arriperet ex occaſione tumultûs atque orgaſmi, quos vel mitiſſima excitant Cathartica.

Purgationibus inſtituendis idcirco ſpatia iſta ampla interpono, ut ſc. æger à recidivæ metu liberetur, quæ quidem à nimis crebra & confertim repetita ſanguinis atque humorum exagitatione, de facili poterat induci. At cùm jam iſta res vacet periculo, Apozema ſequens frequenter uſurpari poterit. ℞. *Rad. Rhabarb. Monachor.* ℥ij. *Rad. Aſparag. Bruſci. Petroſel. & Polipod. quer. an.* ℥j. *Cortic. Median. fraxini, & Tamariſci an.* ℥ß. *fol. Agrimon. Ceterach. & capill. Ven. an. M.j. Sennæ mund.* ℥iß. (*irrotat.* ℥iij. *vini albi*) *Epithim.* ℥ß. *agarici troch.* ʒij. *ſem. fœnicul.* ℈iiij. *Coq. in aqua fontana ad* ℔ß. *ſub finem adde ſucci aurantiorum* ℥iij. *In colatura diſſolve Syr. Cichor. cum Rheo & Magiſtral. ad melancholiam an.* ℥iß. *F. Apozema*, de quo capiat ℔ß. ſingulis matutinis per triduum, & repetatur quoties opus fuerit.

Ut tandem *Symptomata* illa memoremus, quæ Febres intermittentes in declinationis ſtatu comitantur, obſervandum eſt, Vernarum pauciſſima eſſe, ſi ad illa comparentur, quæ Autumnalibus accidunt, tum quia non itâ diu hærent iſtæ, tum etiam, quia in humoribus non uſque adeò terrenis, & minus etiam malignis fundantur.

Pri-

Primum hic ſibi locum vendicat, ſubinde occurrens * *Hydrops*; unde primò quidem Crura intumeſcunt; deinde etiam venter; qui exinde naſcitur, quòd ſcil. ſanguis crebris illis fermentationibus,quas peperit morbi diuturnitas, (præcipuè in natu grandioribus) plures Spirituum manipulos prodegit, unde ſummâ eorundem inopiâ jam laborans, ſuccos cum alimentis ingeſtos non amplius valet aſſimilare, quorum cruda adhuc indigeſtaque moles in crura tandem deponitur, atque his jam diſtentis, neque ulterius quicquam admittentibus, in ventrem etiam, unde verus Hydrops formatur. Raró autem juvenes obſidet hæc malorum Ilias, niſi Catharticis per Febris decurſum ſæpenumerò iteratis eandem inconſultò nimis accerſiverint.

Verùm Hydrops ex cauſa memorata ſuperveniens aperientium & catharticorum uſu facilè ſanatur, ſi modò recens fuerit. Neque mihi moleſtum eſt, quoties hunc natum morbum audio atque intelligo, nempe de rei exitu omnia bona tunc temporis animo concipiens. Nonnullos enim uſu Apozematis jam appropriati perſanavi.

Verum tamen obſervavi,fruſtra eſſe,ſi quis Hydropem ex Febre intermittente natum, medicamentis purgantibus tollere conetur, Febre illâ adhuc durante: Febris enim hoc pacto radices profundiùs agere deprehendetur, non autem amovebitur Hydrops;expectandum itaque,donec Febris exulet,ac tum demum negotium proſperè ſuſcipiendum.

Verùm enim verò ſi tam importunè atque acriter inſtet ſymptoma hoc, ut ejus curatio non eo uſque videatur differenda, donec Febris receſſus Catharticorum uſum permittat, aggredienda omninò illa eſt Infuſionibus *rad. Raphani ruſticani*; *ſummitat. Abſinthii*, & *centaurii min. baccarum Juniperi*, *Cinerum Geniſtæ*, &c. in vino factis; quæ non ſolùm huic ſymptomati obſiſtunt, effœtas ſanguinis vires de novo inſtaurando, ſed naturæ etiam de morbo jam triumphaturæ tempori ſubveniunt.

† Infantes autem poſt Febres Autumnales tum Continuas, tum Intermittentes, Hectici aliquando fiunt. Ventres eorum inflati, tumentes, ac duri evadunt; ſæpe etiam tuſſis, aliquaque tabidorum ſymptomata ſubnaſcuntur, quæ *Rachitidem* planè mentiantur. Hos ego ſequenti modo tractandos conſulo. Paretur potio Cathartica, quam in Febrium continuarum fine aſſumendam præſcripſi. Hujus capiat infantulus Cochl. j. vel ij. plus minus pro ætate, mane per 9. dies, uno atque altero die, ſi opus fuerit, intermiſſo. Interim verò purgatio ita moderari debet ac regi, doſin vel augendo vel minuendo, ut ultra 5. vel 6. ſedes ſingulis diebus non procedat. Poſt finitam catharſin totus venter inungatur linimento aliquo aperitivo per aliquot dies. Sequenti uti ſoleo ℞. *Ol. lilior. & tamariſci an.* ℥ij. *Succi rad. brioniæ & apii an.* ℥j. *bulliant ad ſuccorum conſumptionem, addendo unguenti de althæâ & butyri inſulſi an.*℥j. *gummi ammoniaci in aceto ſoluti* ℥ß. *ceræ flavæ q.ſ.f. linimentum.* Sanè quamplurimi infantes, etiam verâ Rachitide laborantes, hâc methodo à me liberati fuerunt.

Veruntamen (ut ante monuimus) cavendum ſedulò ne purgationem aggre-

* *Hydrops.* † *Rachitis.*

diamur, nisi Febre jam perfectè fugata; licèt enim hoc pacto humoris in partes naturales amandati portio quædam evacuari non sine causa videri possit, nihilominus ab ipsa Febre nova subinde pravæ materiæ copia suggeretur, quæ non solum purgationem reddet frustraneam, verùm & ipsum morbum diuturniorem præstabit, ob rationes antea memoratas.

Observatu non indignum est, quod cum Febres Autumnales teneram ætatem diu cruciarint, nulla spes sit easdem abigendi, donec abdominis regio, circa lineam præcipuè, indurari atque tumefieri occœperit; iisdem enim gradibus quibus hoc symptoma supervenerit, Febris etiam fugam meditatur. Neque forte ex meliori aliquo prognostico morbum hunc brevi abiturum dixeris, quàm si sedula animadversione suboriri hoc symptoma perspexeris. Idem porro in crurum tumoribus obtinet, qui in adultis aliquando spectantur.

Ventris tumor qui Infantibus accidit post has Febres, quibus annis aëris constitutio Intermittentibus Autumnalibus progignendis Epidemice determinatur, tangentis digitum haud aliter ferit, ac si materiam aliquam continerent viscera in Scirrhum induratam; cùm qui aliis annis simili licet τροφάσει, contingit, tactum ita afficit, ceu Tensio tantum foret Hypochondriorum à subjectis flatibus. Hinc nisi annis quibus intermittentes Autumnales prædominium habent, veræ Rachitides rarius occurrunt, quod observatu dignum.

Tonsillarum dolor & inflammatio post Febres sive Continuas, sive Intermittentes, cum deglutiendi primum difficultate & molestia, supervenientibus deinceps raucedine, oculis cavis, & Hippocratica facie, mortem certò imminentem præmonstrant, intercisa planè omni redintegrandæ sanitatis spe. Funesto huic symptomati producendo evacuationes justo copiosiores in ægris vi morbi jam ferè attritis, ut & longiorem Febris moram sociam operam ut plurimum commodasse observavi.

Multa alia sunt accidentia quæ morbos hosce consequi solent ob purgationem vel non omnino, vel non rite celebratam, quibus impræsentiarum enumerandis supersedebimus, cum curationis eadem fere ratio sit utrobique, nempe sedimenti ab effervescentia præcedanea depositi repurgatio, quippe quod sua mora malis hujusmodi materiam præbuerit. Quanquam licet hic loci non contemnendum symptomatis genus referre, quod non tantum purgationibus & evacuationibus aliis quibuscunque, Venæ-sectioni præsertim, cedere dedignatur, verum & ab illis vires sibi acquirit. Illud autem peculiaris quædam est ac sui generis * *Mania* Intermittentes diuturniores (Quartanas præcipuè) nonnunquam excipiens, quæ communem medicandi rationem aspernatur, & post evacuationes fortiores adhibitas in miseram quandam stultitiam degenerans, non nisi cum ipsa ægrorum vita terminatur. Miratusque sæpenumero sum nullam hujus rei mentionem ab Authoribus factam fuisse, cum non raro accidisse viderim. Cum reliquæ Amentiæ species copiosis evacuationibus, & Venæ-sectione, & Catharsi ut plurimum persanentur, hæc neutram potest ferre. Sed cum jam æger in sanitatis limine est, si *vel* Enema ex lacte saccharato semel injeceris, statim de novo recrudescet malum. Et si reite-

* *Maniæ species quædam.*

reiteratis Purgationibus, venæ sectioneque contra nitamur, ejusmodi evacuationes morbi quidem ferociam possunt domare, ægrum verò certissimè non tantum Fatuum, sed & incurabilem omnino reddent. Quod quidem nemo mirabitur, qui secum reputaverit, alteram Amentiæ speciem à nimis exaltata & vivida sanguinis crasi produci, hanc verò ab ejusdem debilitate, & ut ita dicam, vapiditate à diutina Fermentatione quam invexit Febris, qua mediante Spiritus functionibus Animalibus obeundis impares planè sunt.

Huic malo ad hunc modum mederi soleo. Ægro ter in die Cardiacum aliquod è Generosioribus exhibeo dosi paulò liberaliori, e. g. *Theriacam Andromachi. Elect. de ovo. pulverem Comitissæ. pul. Gualteri Raleigh*, vel similem in *Aq. Epidemicâ, Theriacali*, vel aliâ. Possunt etiam in aliâ quavis formâ exhiberi Cardiaca medicamenta. Æger interim victu quidem moderato, Analeptico tamen, & potu generosiore reficiendus est; foras ne exeat, in lecto se diu multumque contineat. Alvus sub hoc regimine justo erit astrictior, unde ut etiam à calidiorum medicamentorum usu à Febre quis sibi metuat, sed vano prorsus timore; cum spiritus antecedente morbo pene exhausti novum deinceps non valeant accendere. Post aliquot septimanas paulatim in melius proficiet, quo tempore omitti possunt Cardiaca ad dies pauculos. Diæta verò Analeptica jugiter instituenda, & post brevem intermissionem repetendus est denuo Cardiacorum usus, atque in eo persistendum donec integra sanitate fruatur.

Dicta methodus *Maniam* etiam quæ has Febres minimè excepit, quandoque sanavit, frigidiori sc. atque infirmiori temperamento præditis. Anno nuper elapso *Sarisburiam* accersebar, ut cum Medico erudito & sagaci, mihique conjunctissimo, Domino Doctore *Thomas* fœminæ nobili consulerem, cui imaginatio haud parum fuit læsa. Verùm adhibitis, etiam cum jam prægnans esset, remediis modò dictis, ad sanam omnino mentem rediit.

Attamen *Mania communis*, quæ vegetis hominibus atque etiam nulla Febre prægressa, accidere solet, alius sanè prosapiæ est, ac proinde longè diversa, quoad evacuationes, methodo tractanda, tametsi vel in hac specie, ea quæ cerebrum atque spiritus animales corroborant, haud omitti debent. Curationem autem ejus, etsi non sit hujus loci, obiter tamen prædictæ speciei subnectere non gravabor, ne quis fortè præ similitudine morborum in errorem illabatur.

In Junioribus ac sanguineo habitu præditis, mittatur sanguis ex brachio ad uncias octo vel novem bis vel ter, diebus tribus inter singulas venæ sectiones interpositis: Deinde semel extrahatur sanguis ex venis jugularibus. Ultra hunc modum repetitæ venæ sectiones ægrum potius in *stultitiam* ducunt, quàm curationem absolvunt. Postea aggrediatur usum *Pil. ex duobus*, quarum drachmam semis vel scrupulos duos (pro ratione operationis) capiat semel singulis septimanis stato die, ita ut si, verbi gratia, die lunæ primo Pilulas assumpserit, præcisè eodem ipso die, nec frequentius, sequentibus septimanis eædem repetantur per longum tempus, usque dum perfectè convaluerit. Hac methodo humores qui in hoc morbo mentis arcem impetere solerent, sensim in inferiores sedes dilabentur, alia quasi ῥοπῇ eis inducta.

Diebus à purgatione liberis per totum decursum Electuario sequenti, vel alio medicamento eadem virtute prædito, utatur.

℞. Conf. Absinth. Rom. Anthos, & Theriac. Androm. aa. ℥j. *conf. flaved. Aurant. Angelic. condit. nuc. mosch. condit. aa.* ℥ß. *cum s.q. syrup. Caryophil. f. Electuarium*, capiat ad magnitudinem nucis moschatæ bis in die: superhibendo haustulum vini Canarini, cui fuerint frigidè infusi Flores *Paralyseos.*

Febris Continua atque *Intermittentes* quas suprà descripsimus, soli ferme erant morbi Epidemici, qui durante illa Constitutione quæ per annos 61, 62, 63. 64. regnabat, emicuere; quot retrò annis eum obtinuerant principatum, non habeo dicere, id certò scio, quod ab anno 64. ad annum usque 77. rarissimæ omnino Londini caruere.

Dicendum mihi etiam erat de *Variolis*, quales-nam scilicet erant istæ quæ tum contingebant, respectu habito ad Constitutionem illam; quandoquidem (ut jam subindicavi) vario admodum se habent modo pro varia Constitutione qua incessunt: sed cùm non satis attentè per id temporis animum ad eas adjecerim, missas jam facio: id tantum tradam illis peculiare, quod sc. iis annis labentibus, sub initio Maii confertissimæ invadebant, supervenienti verò Epidemicorum Autumnalium cohorti (Febrem volo Continuam, atque Intermittentes) locum dare solebant. In pustularum summitate foveolæ quædam ad instar capitum acicularum minorum plerumque subsidebant; atque in *discreto* genere æger octavò maximè die periclitabatur, quo tempore, abrupto derepente qui hucusque dimanaverat sive sudore, sive madore, externa exarescebant, nec revocari poterat sudor Cardiacis quibuscunque; æger phrenitide, atque anxietate insigni corripiebatur, cum magno dolore & ægritudine, urinam frequenter, at in parva quantitate, reddebat, ac intra paucas horas de magna spe decidens, ad plures migrabat.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1665, & 1666. *Londini.*

PRægressâ Hyeme frigidissima, & sicco gelu in veris usque tempora indesinenter perdurante, cum ex improviso solveretur, fine sc. *Martii*, ineunteque, ex Anglorum computo, Anno 1665. *Peripneumonia*, *Pleuritides*, *Anginæ*, aliique id genus morbi Inflammatorii magnam derepente stragem edebant: quo ipso tempore caput etiam extulit *Febris* quædam *Continua Epidemica*, à Febrium Continuarum genio, quæ præcedenti Constitutione vige-

vigebant, longè diversa; quarum vix ullæ ea anni tempestate solebant invadere. Dolor Capitis quàm in priore illa intensior, & vomituritiones adhuc magis immanes ad hanc Febrem accedebant; in plerisque *Diarrhœa*, quam prius diximus assumpto Emetico præcaveri potuisse, jam ab eodem provocabatur, nec tamen cessabat Vomituritio. Externa hîc pariter ac in Febribus Constitutionis præcedentis sicca reperiebantur; attamen, præmissâ maximè Venæsectione, æger in sudorem solvi poterat, quo provocato leviora mox Symptomata; atque hoc nullo non morbi tempore fieri potuit, cum in Febre prægressa nec tutò ante diem 13. vel 14. id tentaveris, nec facilè voti fueris compos. Sanguis sæpe Pleuriticorum, & Rheumatismo laborantium sanguinem colore referebat, non verò usque adeo Gelatina illa albescente qua illorum sanguis prætexitur. Hæc primò erant Phænomena hujus morbi Διαγνωστικά. Anno verò surgente ipsa *Pestis* irrupit magno symptomatum Pathognomicorum numero stipata, *Carbunculis, viz. Bubonibus, &c.* Hæc indies magis ac magis invalescens, circiter Æquinoctium Autumnale ἀκμὴν attigit, quo jam instante unius septimanæ decursu octo plus minus hominum millia delevit; tametsi duo ad minimum Civium trientes ob metum contagii se in rus subduxerant; à quo tempore receptui canere cœpit, & urgente Brumali Frigore tantum non evanuit, nisi quod sparsim unum atque alterum hinc inde feriret per omnem hyemem, & insequentis veris exordium; quo apparente & ipsa omnino est delata, mansit tamen *Febris*, quamvis non ita Epidemica, excurrente integro anno sequente, imò ad Ver usque ortum Anni 1667. De his nonnulla hîc subnectam.

CAPUT II.

Febris Pestilentialis & Pestis Annorum 1665. & 66.

IN superioribus obiter admonui è febribus nonnullas in malignarum classe vulgo reponi, cum indomita symptomatum sævitia, quæ huic opinioni patrocinari videtur, non à venenosa morbi indole, sed à therapeia perperam administrata proficiscatur. Nam cum ad morbi solutionem à natura destinatam haud satis attenditur, sed alia medendi ratio temerè instituitur, hinc perturbatâ totius corporis œconomiâ, ac omnibus susque deque conversis, non modò tristissima rerum facies ultra consuetum morbi morem inducitur, verùm morbus jam à seipso alius, etiam anomalis accidentibus velut alienigenarum satellitio stipatur. Atqui *Febris verè maligna* non est omnium dierum morbus, utpote quæ ab aliis Febrium speciebus ob symptomatum anomaliam eâ nomenclaturâ utcunque insignitis, totâ suâ ideâ ac ingenio diffideat. Reverà enim cum ipsissimâ Peste specie convenit, nec ab ea, nisi ob gradum remissiorem, discriminatur. Quocirca utriusque affectûs ortum ac curationem in eodem capite complectar.

Aëris massæ occultam ejusmodi sive crasin sive texturam obtingere, quæ diversarum

diverſarum diverſis temporibus ægritudinum anſa atque pararia exiſtat, nemini obſcurum eſt; qui modò animadvertit unum eundemque morbum certâ aliquâ tempeſtate infinitam mortalium vim corripere, ac Epidemicum fieri, aliàs tamen unum alterumve hominem afflixiſſe contentum, ulteriùs non graſſari. De variolis, ac imprimis de Peſte, hujuſce capitis argumento, res eſt ſat ſuperque manifeſta.

At verò quæ qualiſque ſit illa aëris diſpoſitio, à qua morbificus hic apparatus promanat, nos pariter ac complura alia, circa quæ vecors ac arrogans Philoſophantium turba nugatur, planè ignoramus, quicquid ſit, hoc ſaltem nomine Dei Opt. Max. clementiam ac bonitatem meritiſſimo jure veneramur, quod aëris conſtitutiones λοιμώδεις, id eſt, Peſtem malorum omnium immaniſſimum, ac humano generi maximè internecinum inferentes, rariùs evenire voluerit, quàm quæ cæteris affectibus minus exitialibus ſuſcitandis inſerviant. Unde fit quod hunc orbem noſtrum *Britannicum* Peſtis vix frequentius quàm poſt annorum circiter triginta vel quadraginta intervalla (ſummo ſc. perniciei vigore, ac tota furiarum acie) adoriatur. Quæ per annos aliquot Peſtem inſigniorem ſubſequentes, ſparſim occurrunt peſtiferorum funera, paulatim imminui ac evaneſcere ſolita, Peſtilenti aëris diatheſi etiamnum ex parte perſeverandi, nec dum in aliam ſalubriorem penitus immutatæ attribuenda ſunt, quippe quæ antegreſſæ meſſis duntaxat ſpicilegia reputari debeant. A quibus etiam nuperæ luis reliquiis, fit ut Febres quæ anno poſt graviorem Peſtem uno aut altero paſſim graſſantur, Peſtilentes eſſe ſoleant; & licet aliquibus veræ Peſtis notis deſtitutæ, tamen ejuſdem naturam ac indolem quamplurimum referant, nec non conſimilem medendi rationem ſibi vindicent, quemadmodum inferiùs oſtendemus.

Verùm præter iſtam aëris conſtitutionem, ceu cauſam communiorem, accedat oportet & alia procatarctica, nimirum μιάσματος ſive ſeminii à peſtifero aliquo corpore, vel immediatè ac propiore conſortio, vel mediatè ac per fomitem aliunde tranſmiſſi, ſuſceptio. Hoc enim ſi inſtante qualem diximus aëris diatheſi fieri contingat, ab exigua primum ſcintilla mox horribile erumpit incendium, ac denſatis undique funeribus, univerſo aëri per iſtum terræ tractum à Peſte, tum laborantium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, labes & contagium inducitur; adeò ut ad triſtiſſimæ ægritudinis propagationem jam non ampliùs vel fomite, vel perſonali conſortio opus ſit, verum quemcunque hominem, vel ſumma cura à Peſte correptis ſemotum, ipſe aër cum ſpiritu intro ſubiens per ſe ac ſuo Marte inficere valeat, modo ille corpus habeat humoribus ad afflatum excipiendum paratis, refertum.

Quanquam autem hic morbus, cùm duntaxat ſporadicus exiſtit, nullo tempeſtatis diſcrimine paucos aliquot, tradito quaſi per manus contagio, affligat, tamen ubi adeſt etiam Epidemica aëris conſtitutio, exoritur circa eam anni partem quæ inter Ver ac Æſtatem ambigit, utpote quæ ad producendam ægritudinem, cujus eſſentia in humorum φλογώσει ſive inflammatione, ut poſtea oſtendemus, imprimis conſiſtit, maximè idonea atque ac-

com-

commodata sit. Porro & sua habet Incrementi ac Declinationis tempora, non secus ac cæteræ rerum naturalium species. Nascitur eo quo diximus tempore, crescente anno adolescit, eodemque vergente collabascit, donec tandem aërem in diathesin huic morbo adversantem, glacialis bruma transmutet.

Quod si tempestatum anni vicissitudines in hunc affectum nihil imperii exercerent, verùm seminium Pestilentiale, nulla aëris mutatione domabile de alio in alium perpetua propagationis serie transmitteretur, fieri non posset, quin ubi in frequentiorem aliquam Urbem semel pedem intulisset, continuatâ strage funera usque & usque densaret, donec tandem nemo superesset, in quem Pestilentis miasmatis labes impingat. Atqui contrarium sæpe evenisse animadversum est numero extinctorum, quos unica mensis *Sextilis* septimana ad aliquot millia extulerat, sub *Novembris* exitum valdè imminuto ac propemodum nullo. Nec tamen diffiteor fieri posse, quod & nonnulli authores factum prodiderunt, ut Pestis aliis etiam anni tempestatibus caput primum exerat; hoc autem rariùs accidit, nec ejusmodi lues in populum admodum debacchatur. Interea, aëris dispositionem quantumvis λοιμώδη pesti suscitandæ per se imparem esse vehementer suspicor, quin Pestilentiæ morbum alicubi semper superstitem aut per fomitem, aut per pestiferi alicujus appulsum, è locis infectis in alios deferri; ibidemque non nisi accedente simul idoneâ aëris diathesi popularem fieri. Aliàs enim non assequor, quî fiat, ut in eodem cœli tractu dum unum aliquod oppidum Peste gravissimè affligitur, aliud non longè dissitum, omnem commercii necessitudinem cum loco contagioso cautè inhibendo, prorsus immune se præstiterit; quemadmodum non ante multos annos Pesti per universam ferè *Italiam* immaniter grassanti, *Magni ducis* cura atque prudentia aditum in *Hetruriæ* fines penitùs interclusit.

Primus insultus rigorem ac horrorem, quemadmodum & Febrium intermittentium accessiones, ferè perpetuum habet comitem. Mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, ac si torculari premeretur, Febris ardens usitatâ symptomatum συνδρομῇ stipata, indesinenter ægros divexant, donec aut mors ipsa, aut benigna *Bubonis* vel *Parotidis* eruptio, quæ materiam morbificam foras ablegat, eos ab luctuosissimo discrimine liberet. Rariùs quidem accidit, ut circa ullam Febris præsensionem ingruat, ac homines de improviso è medio tollat, *maculis purpureis*, præsentanei interitûs nuntiis, etiam dum in foro versantur, erumpentibus. Quæ repentina exanimatio (quod animadversione dignum) nisi in Pestis admodum funestæ exordio vix contingit, remittente ac refractâ jam lue, aut in annis, in quibus non existit popularis, nunquam observata est. Fit etiam nonnunquam, ut tumores prorumpant, nec Febre, nec graviore aliquo symptomate prægresso, quanquam suspicor rigorem; & horrorem leviusculum, ac minus perceptibilem semper præcessisse. Quibus autem hoc obtingit, iis integrum est per publicas plateas pro lubitu obambulare, ac communia vitæ munia, sanorum more, spretâ omni regiminis curâ obire.

Cæterùm quod ad morbi essentiam spectat, eam enucleatè definire in me

non suscipio. Nec fortasse hominibus cordatioribus rem minùs importunam ille facere videbitur, qui à me postularit, quid hanc aut illam ægritudinis speciem constituat, quàm ego etiam facerem, si ab illo idem de *Equo* v. g. inter animalia, vel de *Betonica* inter stirpes vicissim sciscitarer. Nimirum certissimis ubique legibus, ac artificio sibi soli intellecto rerum omnium generationes natura parens exequitur, quæque uspiam è causarum gremio in actum ac quasi in lucem educit, eorum essentias, quidditates, ac differentias constitutivas, altissimis tenebris obvelat. Hinc unaquæque, morborum non minùs quàm animalium, aut vegetabilium species, affectiones sibi proprias perpetuas, ac pariter univocas ab essentia sua promanantes, sortita est. Neque interim magnopere urgebit ista Quæstio, Quî demum morborum medela administrabitur, dum causæ ipsorum nos latent? Quandoquidem non causarum, sed methodi convenientis atque experientiæ comprobatæ cognitione, affectuum plurimorum curatio absolvitur. Sed ut ad rem redeamus. Quoniam similarium omnium morborum ortus à qualitatum vel primarum, vel secundarum vitio (quod solum in hac rerum caligine nobis licet) deducere solemus, propè est ut credam Pestem peculiarem ac sui generis Febrim esse, quæ à particularum sanguinis spirituosiorum *Inflammatione*, originem ducit, utpote cujus naturæ subtilissimæ, præ tenuitate sua, maximè proportionatæ ac adæquatæ videntur. Quod si subtilitate qua potest maxima pollet (ut in principio & statu constitutionis Epidemicæ videre est) subitò ac quasi ex improviso calorem nativum dissipat, & ægrum è medio tollit: Cadaveribus interim hujus morbi ferociâ tam subitò extinctorum maculis purpureis undiquaque conspersis, atque fœdatis; nempe Fibris cruoris præ intestini conflictus violentia dissilientibus, & compage ipsius prorsus dissoluta. Atque hæc tragœdia præ hujus quasi flammæ subtilitate eximia, etiam sine aliqua sanguinis Febrili ebullitione, vel alterius ægritudinis præsentatione, cietur. Secus quàm utplurimùm accidit, ubi causa morbifica minùs subtilis existit, & quasi obtusiori telo vitam impetit. Discriminis modus pinguiori exemplo sic adumbretur. Si acus vel quid aliud cuspide graciliori præditum pulvinari supponatur, ac vi adigatur, illud, æquè ac obtusiore instrumento similiter adacto, in sublime non attollitur, sed perforatur. Verùm ejusmodi subitanea extinctio rariùs occurrit, nec nisi (ut suprà innuimus) circa initium Pestis, vel incrementum. Etenim, ut in aliis Febribus, plerùmque rigor atque horror primùm invadit, quem calor mox excipit, tantisper excurrit, donec particulæ cruoris inflammatæ provido naturæ ductu ad Emunctoria amandentur, ac ibidem ad instar phlegmonum communium in pus vertantur. Jam si inflammatio adhuc remissior existat, Febres, quas pestilentes vulgò appellant, producere solet; ut in fine pestilentis constitutionis sæpenumerò accidit, ac forsitan etiam uno alterove post anno, donec ista Febrium species prorsus disspareat.

Certè, me judice, in inflammatione ista, quam Latini *Ignem Sacrum* appellant, quandam Pestis imaginem non obscuram intueri licet. Est enim morbus hic apud saniores Medicos Febris Continua à sanguinis parte tenuiori

cor-

corruptâ ac inflammatâ originem ducens, quâ ut natura se liberet, eam in corporis aliquam partem externam expellit, in qua tumor, aut potius (cum tumor adeò notabilis sæpe non appareat) Macula rubra, lata, dispersa, quam *Rosam* appellant, oritur. Solvitur autem ista Febris, postquam uno atque altero die ægrum afflixit, criticè per hunc tumorem, & proinde aliquando in glandulis sub alis, vel in inguinibus dolor, ut etiam in Peste fieri consuevit. * Et ferè invadit hoc malum ut Pestilentia, cum horrore & insequenti calore Febrili, ita ut qui ipsum ante non sunt passi, existiment lue pestifera se corripi, donec tandem in cute aut alio loco sese affectus prodat. Quibus accedit quod & maligni aliquid huic morbo inesse nonnulli Authores suspicantur, ac proinde curationem in sudoriferorum atque alexipharmacorum usu constituunt. Hæc quidem flamma, ubi Ebullitionem commoverit, cujus ope particulæ sanguinis leviusculè ustulatæ ac quasi syderatæ brevi spatio foras ablegantur, sponte sua, nec ulteriorem noxam molita, extinguitur.

Verumtamen Ignis noster isto *Sacro* longè *divinior* est, ut qui summa qua pollet substantiæ tenuitate intimiores corporis recessus ad instar fulgetri permeare aptus natus sit spiritibus cruoris derepente profligatis, ipsiusque compage nonnunquam citius dissoluta, quàm Natura præcipiti malo oppressa, Ebullitionem Febrilem (solemnem nempe machinam qua quicquid sanguini infestum est, suis è finibus amovere satagit) concitare valeat.

Quod si quis mihi hîc litem paret de eo quod hunc morbum ab inflammatione oriri existimem, is attendat non modo Febris præsentiam, sed & complura alia huic sententiæ suffragari, nempe sanguinis detracti colorem, qui Pleuriticorum ac Rheumatismo laborantium sanguinem planè æmulatur; adustam *Anthracum* faciem, Pyrotici actualis impressioni non absimilem; nec non *Bubones* ipsos, qui inflammationem æquè solemniter excipiunt, ac eandem alii cujuscunque generis tumores consequi solent, uti & inflammationes pleræque omnes in abscessum terminantur. Quin & anni tempestas qua Epidemica Pestis ut plurimum exoritur, ad hanc rem symbolum suum conferre videtur. Eodem enim tempore, nimirum quod inter vernum æstivumque medium est, *Pleuritides*, *Angina*, aliæque inflammati sanguinis affectiones populariter ingruere consueverunt: quemadmodum etiam nunquam frequentiores mihi visæ sunt, quàm per aliquot septimanas, quæ nuperæ *Pestis Londinensis* exortum antecesserunt. Nec verò nullius est momenti illum ipsum annum tot millium strage funestum, alioquin mitissimum ac saluberrimum extitisse; omnesque qui à Peste immunes perstiterunt, nunquam meliori valetudine usos fuisse; quin & eos qui ab eadem convaluissent, cachexiæ aliisque affectibus à residua priorum morborum labe provenire solitis, non magis obnoxios deinceps vixisse. Quibus accedit, quod & quantæcunque latitudinis, *Apostemata & Carbunculi*, postquam inflammatæ particulæ unà cum sanie decessissent, Chirurgicis auxiliis, iisque non admodum conquisitis, facilè sanata fuerint.

Verùm perquirat hîc fortasse aliquis, si Pestis in inflammatione quadam con-

* *Vid. Sennertum, lib.* 2. *cap.* 16. *de febr. Sympt. contin.*

sistat, qui fiat ut medicamenta calidioris censûs, qualia sunt *Alexipharmaca* propè omnia, tàm ad hujusce affectus Therapeiam, quàm Prophylaxin tanto cum fructu usurpentur. Cui respondeo, illa duntaxat per accidens auxilium præstare, nempe Diaphoreseos, quam suscitant, beneficio, quo particulæ sanguinis inflammatæ difflantur, atque exterminantur. Quòd si fortè exhibita sudores commovere non valeant (ut persæpè accidit) mox sanguinis incendium ab addititio calore magis efferatum, eorum noxam palàm proclamat. Prophylaxin ut verbo attingam, non sum nescius etiam ad illam *Antidotalium* calidorum usum passim deprædicari; at quo emolumento adhuc probandum restat. Imò vinum liberius ingurgitatum, aliquaque fortiora præservativa statis horis dietim assumpta, complures, qui aliàs salvi intactique verisimiliter permansissent, in hunc affectum conjecerunt.

Quod ad harum Febrium *Therapeiam* attinet, erunt fortasse, qui me temeritatis atque arrogantiæ eo nomine insimulabunt, quod ab Urbe dum nupera Pestis grassaretur, maximam partem complurium milliarium intervallo semotus, adeoque observationum copiâ minus instructus, de hac re tamen disserere sustineam. Verùm cùm Medicis illis longè peritioribus, quibus per totum calamitosæ luis decursum inter media pericula & mille mortis imagines commorandi animus ac fiducia non defuisset, tamen ea, quæ crebriori usu de hujusce morbi ingenio annotassent, in lucem edendi voluntas hactenus defuit, mitiorem, uti spero, de consilio meo sententiam laturi sunt omnes boni, quòd meam de truculentissimo affectu sententiam, paucis quidem, sed propriis observationibus superstructam, in medium expromam.

Ac primus quidem locus *Indicationibus curativis* debetur, quæ eò in universum dirigendæ sunt, aut ut naturæ ductum in exterminando morbo accuratè sequentes, eidem subsidiariam porrigamus manum; aut ut methodo, quâ natura in intestino hoc hoste debellando uti solet, minimè fidentes, diversam ac tutiorem ex nostro penu atque artificio vice illius substituamus. Nisi fortè hìc aliquis regerat rem etiam satis feliciter per pestifuga alexiteria geri posse, quorum ingentem apud Practicos copiam reperire est. Verum enim verò an non auxilium quod præstant hujusmodi medicamenta, potius manifestæ ipsorum facultati, quâ sudores affatim proliciendo simul materiæ morbificæ exitum aperiant, quàm occultæ cuidam indoli, quâ à Natura ad Pestilentis malignitatis labem delendam donata fuerint, referri debeat, magnam atque ancipitem habet disceptationem. Nec de hisce tantummodo, sed & de aliorum morborum Alexiteriis dubitare fas est, utrum evacuationem aliquam sollicitando, potius quàm virtute quadam specifica ægrotantibus non succurrant. Qui enim, v. gr. in *lue Venerea*, vel *Mercurium* vel *salsaparillam*, veneni in isto morbo reperti alexipharmaca objiciat, adducenda sunt ei curationum exempla, in quibus ille sine sputo aut secessu, hæc verò sine sudoris suscitatione sanitatem aliquando restituerit, quod ego quidem credo ei admodum difficile futurum. Mihi autem verisimile est, peculiare Pestis remedium, propriumque ipsius perniciei alexiterium adhuc in naturæ sinu abditum delitescere, nec eandem nisi ratione quadam mechanica tolli posse.

Quo-

Quocirca ut intentionem illam priorem paulò plenius expendamus, quæ eò ſpectat, ut Naturæ in materiæ morbificæ exterminatione ſuo more & modo auxilium ſuppeditetur; advertendum venit, quòd in verâ Peſte Natura, dum neque ſponte ſuâ aberrat, neque vi aliquâ tranſverſim agitur, per *abſceſſum* aliquem in Emunctoriis erumpentem, unde materiæ exitus pateſcit, negotium ſuum exequitur. Atqui in Febre, quam Peſtilentem nuncupamus, mediante diaphoreſi per univerſam corporis ſuperficiem idem efficitur. Unde colligere eſt, pro diverſa, quam natura in utroque morbo præmonſtrat, via ac ordine, etiam diverſam medendi rationem inſtitui debere. Nimirum ſi quis materiam veræ Peſtis, ope ſudoris amoliri ſatagat, is diverſa à natura via inſiſtit, utpote quæ id per apoſtemata molitur. Contra verò qui alias quam per ſudores Febris Peſtilentis materiam eliminare tentat, is curſum inſtituit cum naturæ ductu ac ῥοπῇ nequaquam convenientem. Cæterùm in Peſte vera, quonam idoneo ac certo remediorum genere naturalis morbificæ materiæ ejectio, id eſt, apoſtematum eruptio promoveri poſſit, nondum conſtat; niſi quis fortè victum corroborantem atque Cardiaca ad illud conferre poſſe exiſtimet; quæ tamen multum dubitarem ne ægrũ, jamjam plus æquo caleſcentem, in majorem æſtum conjiciant. Certè ſudores in hoc caſu fruſtra eſſe compertiſſimum habeo; quanquam haud inficior poſt magnos ſudores ad trium quatuorve horarum ſpatium productos, ac deinde abruptos, tumorem ſe in conſpectum dare, quem ego à ſudore proficiſci minimè arbitror; utpote quo vigente, nullum appareat eruptionis indicium, finito quidem, veluti per accidens conſequatur, nimirum cum jam aliquam ſarcinæ partem, quæ naturam plus ſatis gravabat, ſudores abſtulerint, ac corpus à Cardiacis ad Diaphoreſin ſuſcitandam propinatis vehementius incaleſcat. Verum quàm fallax & infida ſit hæc peccantis materiæ per apoſtemata à ſudoribus foras evocatæ, exterminatio, teſtor funeſtos eorum exitus, qui hoc modo tractati fuerunt, è quibus vix tertius quiſque (ut modeſtiſſimè dicam) medicationis ac morbi periculum evaſit. E contra verò multi, quibus laudabili ritu tumores eruperunt, etiam dum negotiis ſuis intenti verſarentur, nec ullius ſive naturalis ſive vitalis, ſive denique animalis facultatis læſione perceptâ, ſanitatem brevi recuperarunt; niſi qui malo ſuo fato in medicaſtrum aliquem incidentes, ejuſque monitu, quantumvis corpore pariter ac animo optimè valentes, ad ſudandum in cubilibus compoſiti, ab eo ipſo tempore deterius ſe habere inceperint, ac demum ingraveſcente ægritudine, inauſpicati conſilii noxam ſuo interitu comprobarunt. Verùm lubricam atque aleæ plenam in ſe eſſe hujuſce morbi per tumores judicationem ex eo manifeſtum eſt, quod interdum *Bubo* qui primum laudabiliter ac cum ſymptomatum remiſſione protuberavit, poſtea ex improviſo diſpareat, ejuſque loco *Maculæ purpureæ* certiſſimi mortis indices, ſuccedant; cujus retroceſſionis cauſa magnis illis ſudoribus ad eruptionem promovendam deſtinatis, jure tribuenda videtur, ut qui bonam materiæ partem, quæ tumoris molem infarcire ac ſuſtentare debuerat, aliò verſum per ambitum corporis diſtrahendo ac diſſipando leves in auras diſflaverint. Ut ut ſit, hoc fal-

tem planissimè constat, cæteris affectibus, à Dei Opt.Max.benignitate, certam amoliendæ causæ morbificæ rationem, huic autem, enormium delictorum flagello, non nisi lubricam admodum & versatilem adjunctam esse. Atque hinc fortasse non minus commodè, quàm à *malignitate*,ut loqui amant, eximiæ perniciei causa atque origo peti possit. Nam & in *Arthritide* aliisque morbis, qui exiguam habent malignitatis suspicionem, materiæ morbificæ recursus non minori certitudine fatum accersit. Ex quibus omnibus manifestò consequitur, Medicum, qui in aliorum morborum medicatione, naturæ ductum ac propensionem pressim, ac passibus æquis sequi tenetur, hîc ejusdem auspiciis renunciare debere. Cujus effati veritatem, quia paucissimi hactenus perspexerunt, hinc numerus eorum, quos tumulo Pestis intulit, haud paulò auctior evasit.

Quare cum minimè securum sit in exterminando hoc morbo naturæ vestigiis insistere,proximo loco dispiciendum venit, quâ demum arte secundæ quam diximus Intentioni satisfiat; nempe aliam atque à Naturali diversam, hujusce morbi solutionem aggrediendi. Hoc autem dupliciter omnino fieri posse existimo; scilicet vel per sanguinis missionem, vel per sudores. Priorem quod attinet, non sum nescius sacram apud plerosque audire in hoc morbo venæ sectionem. Verùm vulgi præjudicia parùm moratus, rationum in hac quæstione momenta, quâ par est æquitate atque candore; paulisper expendam. Ac primum quidem Medicorum, qui grassante nupera lue in Urbe perstiterunt, fidem appello. Numquis eorum, Phlebotomiam largâ manu ac repetitis vicibus, nec non tumore nullo adhuc protuberante celebratam, Peste laborantibus funestam esse animadvertit? Parcam quidem, vel tumore jam conspicuo, sanguinis detractionem semper damnosam esse, neutiquam mirandum est, Siquidem cùm mediocris tantum quantitas cruoris adimitur, hinc Naturæ, quæ tumori protrudendo totas intendit vires, rei administratio è manibus eripitur, nec interea alia satis efficax materiam morbificam evacuandi, ratio substituitur. Apparente autem jam tumore, celebrata venæ sectio, cùm à peripheria ad centrum trahat, motui naturæ, qui fit à centro ad circumferentiam, inducit motum planè adversantem. Nihilo minus vix quicquam frequentiùs factitatum videas, quàm Phlebotomiæ perverso hoc ritu administratæ, noxam, à contrariæ patronis universim ac in genere adversus sanguinis in hoc morbo detractionem validissimi argumenti loco torqueri; uti in *Diemerbroeckio* aliisque Observationum scriptoribus passim videre est. Quod ad me attinet, equidem eorum ratiocinationi assentire non possum, donec intellexero, quid Quæstioni superiùs propositæ respondeant. Sanè venæ sectionem in Peste convenire, complures, iique gravissimi scriptores jampridem senserunt, quorum præcipui sunt *Ludovicus Mercatus*, *Joannes Costæus*, *Nicolaus Massa*, *Ludovicus Septalius*, *Trincavelius*, *Forestus*, *Mercurialis*, *Altamarus*, *Paschalius*, *Andernachus*, *Pereda*, *Zacutus Lusitanus*, *Fonseca*, aliique. Verùm qui totum curationis negotium in copiosa, qualem nos postulamus, sanguinis detractione collocaverit, unus, quod sciam, repertus

tus eſt *Leonhardus Botallus*, Medicus ſuperioris ſæculi celeberrimus, quem, ne ſolus in hac palæſtra verſari videar, Lector accipiet ſuis ipſius verbis de hac re differentem. * *Ego* (inquit) *ut uno verbo dicam, nullam Peſtem eſſe puto, cui hæc non poſſit eſſe ſalutaris ſupra omnia remedia, modo opportunè & quantitate convenienti uſurpata ſit, propterea quod aut tardius aut parcius quàm opus eſſet, aut quod utroque modo circa eam uſurpandam peccatum ſit.* Et paulò poſt hæc ſubjungit; *At in tanta timiditate & parca detractione qui fieri poteſt, ut quis rectè poſſit judicare quantum ea in Peſtilenti morbo prodeſſe valeat, aut obeſſe? Non enim morbus pro cujus curatione requirebatur detractio librarum quatuor ſanguinis, in quo una tantum detrahitur, ſi hominem interficiat, ideo interficit, quia ſanguis eſt miſſus, ſed quia non juſto modo miſſus eſt, nec forte etiam opportunè. Verùm nebulones nequiſſimi & ignaviſſimi in id ſemper culpam convertere ſatagunt, non quod nocuit, ſed quod per fas & nefas à cunctis vituperari exoptant. Aut ſi id nequitia non faciant, ignorantiâ tamen pravæ diſpoſitionis efficiunt: utraque certè pernicioſa, ſed illa magis.* Quæ omnia experientia confirmaturus, paulò inferius ſic pergit; *His obſervatis nemo rationis capax jure in his morbis vituperare miſſionem ſanguinis poteſt, ſed mirificè & tanquam divinum auxilium commendare, extollere, & confidenter uſurpare; quod ipſe profectò ab annis quindecim facio. Ideo in morbis Peſtilentibus, in obſidione Rupellarum, & montibus Hannoniæ ab hinc quadriennium, & Pariſiis toto biennio, & Cameraci anno proximè acto in omnibus meis ægrotis (qui innumeri fuerunt) nullum præſentius ac ſalutarius reperi ipſa largâ & tempeſtivâ ſanguinis miſſione.*

Deinde ad curationum exempla deſcendit, quæ brevitati ſtudens, huc transferre ſuperſedeo. Libet tamen rei in hac noſtra *Britannia* ante aliquot annos geſtæ hiſtoriam oppido raram ac à propoſito noſtro non alienam, hic loci apponere.

Cùm inter cæteras belli civilis calamitates, quæ hanc patriam noſtram miſerrimè afflixerunt, peſtis etiam multis in locis graſſaretur, ac fortè in Caſtrum *Dunſtar*, quod in provincia *Sommercetocenſi* ſitum eſt, aliunde invecta, aliquot præſidiariis cum macularum efflorefcentia derepente exanimatis, complures etiam alios corripuiſſet; Chirurgus quidam qui à longa in regionibus exteris peregrinatione redux tunc temporis ſtipendia inter alios faciebat, à præſidii Præfecto enixè rogat, ut ſibi liceret commilitonibus ſuis truculento morbo correptis pro virili ſuccurrere, quo annuente, ſingulis ægris, ſtatim à primo morbi inſultu, atque nullo adhuc tumore conſpicuo, ſanguinem ingenti copia detraxit, donec pedibus deficere inciperent, nam ſtantibus ac ſub dio vena pertuſa eſt, nec aderant vaſcula quæ cruoris in terram effluentis menſuram definirent. Hoc facto eos in tuguriola ſua ad decumbendum dimiſit. Et quanquam à Phlebotomia nullum omnino remedium adhibuit, tamen ex complurimis iis, quos hoc modo tractaſſet, mirum dictu, ne unus quidem deſideratus eſt. Vir Nobiliſſimus juxta ac morum probitate atque fide ſpectabilis

* *Cap. 7. de curatione per venæ ſectionem.*

bilis *D. Franciscus Windham*, militum Tribunus, ac prædicti castri tunc temporis Præfectus, mihi hæc retulit, & etiamnum in vivis est, pro eâ quâ est humanitate rei gestæ veritatem cuilibet dubitanti confirmaturus.

Quid mihimet ipsi circa hanc rem singulare ac memoratu dignum aliquando observare contigit, Lector inferiùs accipiet, ubi pauca ea, quæ desæviente nupera Peste *Londinensi* à me usu atque experientiâ annotata fuerunt, inferiùs ostendam.

Hujusce autem praxeos utilitatem etsi non mente tantùm ac judicio assequor, verùm etiam re ipsâ atque editis experimentis dudum exploravi, tamen Pestilentis fermenti per diaphoresin dissipatio, præ ejusdem per Venæ-sectionem evacuatione mihi multis nominibus arridet; utpote quæ nec ægrorum vires æquè prosternat, nec medicum infamiæ periculo objiciat. Atqui & hæc difficultatibus suis non vacat; primò enim, multis, ac præsertim calidioris temperamenti juvenibus, sudores ægriùs proliciuntur; cujusmodi ægrotos, quò hydroticis fortioribus, ac cumulatiori tegumentorum pondere diaphoresin conciere satagas, eò in manifestius Phrenitidis periculum adduces; aut quod tristioris adhuc ominis est, vanâ spe aliquantisper lactatus, tandem pro sudoribus *Exanthemata Pestilentialia* elicies. Cùm enim præcipua hujusce mali labes in spirituosiori massæ sanguineæ parte resideat, unde crassiorum particularum exagitatio nonnihil languidior, quàm in aliis inflammationibus plerumque existat, tenuior illa portio novi caloris accessione in majorem rabiem acta, impetu demum facto omnes cruoris fibras ultra texturæ modùm distensas prorsus frangit ac comminuit. A qua fibrarum sanguinearum dissolutione macularum Pestilentialium causam petendam esse censeo, quippe non secus ac *vibices* à plaga fortiore in partem aliquam corporis musculosam inflictâ, primò intensius rubicundæ in cute efflorescunt, ac brevi post tempore livorem quendam aut nigredinem induunt.

Deinde verò, in corporibus quæ satis promptè in sudorem solvuntur si diaphoresis justo præmaturiùs (nempe totâ materiâ morbosâ nondum penitus dissipatâ) abrumpatur, bubonum, qui laudabiliter quidem sub finem sudoris prodire inceperant, postea deterior evadit conditio. Nam subductâ quæ eos in molem attollere deberet materiæ parte, aut de facili intrò remeant, aut saltem ad legitimos abscessus nunquam perducuntur, (quemadmodum etiam in Variolis accidere solet, quoties æger per primos dies impensiùs sudavit) recepto autem denuò intra muros hoste ferali, in sanguine commotio excitatur, cujus operâ eô, quô superiùs innuimus, modô, sæpè ecthymata imminentis lethi indicia foras propelluntur.

Verùm quibusnam modis his aliisque difficultatibus obviam iri possit, ut luculentiùs patescat, quid in hoc morbo à me pro modulo meo factum observatumque fuerit, initiô à nuperæ luis primordiis ductô, summâ fide edisserere lubet.

Nobilem fœminam ineunte *Majo* anno 1665. ætatis circiter 21. annorum, ac temperamento sanguineo præditam invisi. Præter Febrem ardentem, quæ paulò

paulò ante invaserat, vomitiones importunæ, aliaque symptomata febrilia ægram excruciabant. Curationem à Venæ sectione auspicatus, postero die ad præcavendam Diarrhœam, (quæ, ut in hujusce Tractatus initio monuimus, ob omissam, quod postulabat in principio morbi vomendi propensio, Emetici exhibitionem, deferyescente Febre supervenire consuevit) Vomitorium imperavi, quod satis commodè ventriculi saburram elicuit. Postero mane, cùm ægram iterùm adirem, ei alvum profluere intelligo, quæ res ab aliquot annorum usu insolentior visa, mihi non levem sollicitudinem injecit. Exindè autem Febrem non vulgaris generis esse judicavi, (quemadmodum etiam eventus docuit) proindeque aliam ab ea quæ superius tradita est, quæque constanti successûs serie hactenus à me usurpata fuisset, medendi rationem sibi vindicare. Quocirca adscito in negotii societatem medico alio seniore, venæ sectio, quam ægrotantis ætas, temperamentum, ac inordinata sanguinis ebullitio flagitare videbantur, ex communi nostro consilio iterum celebrata est; etiam cardiaca moderatè refrigerantia propinata, ac denique clysmata alternis diebus injecta sunt. Sub finem ægritudinis, quoniam symptomata valdè anomala ac inconsueta (malignitatis egregiæ indicia vulgò habita) ingruebant, ex Alexipharmacorum classe fortiora aliquot præscripsimus. Quibus tamen omnibus nequicquam proficientibus, ægra circa diem decimum quartum è vivis excessit. Insolitum hujusce Febris ingenium per aliquot post dies animum meum variè exagitabat; ac tandem in memoriam revocans, summum ardorem, etiam post reiteratam venæ-sectionem in prædicta ægra perseverasse; ruborem genarum adfuisse: cruoris aliquot guttulas paulò ante mortem è naribus fluxisse; nec non sanguinem ipsius in acetabulis refrigeratum, ei qui à Pleuriticis detrahitur, non absimilem fuisse, quin & tussim aliquam & obscuros quosdam in partibus vitalibus dolores emicuisse; porrò & eam anni tempestatem incubuisse, quæ finem veris ac initium æstatis complectitur, quæque Febribus continuis producendis minus esset idonea, (illæ enim hoc tempore sua spontè quasi dissiliunt, & in intermittentium classem se reponunt, vel in Pleuritides atque id genus alias inflammationes præcipites ruunt) denique Pleuritides eo ipso tempore admodum populares fuisse: His inquam omnibus ritè perpensis, in eam deveni sententiam, ut Febrim hanc, etsi pathognomicis Pleuritidis, aut etiam Peripneumoniæ signis destitutam, tamen symptomatis rationem habuisse judicarem, inflammationis cujusdam respectu circa partes spirituales delitescentis, etiamsi nullus aderat lateris dolor, nulla insignis spirandi difficultas. Ut rem contraham, eò tandem deveni, ut eadem omninò mihi methodo procedendum fuisse in prædicto casu arbitrarer, quâ in Pleuritide sæpius cum successu singulari usus fueram. Quæ sententia deinceps feliciter atque ex voto cessit. Vocatus enim non multò post ad hominem consimili prorsus modo ægrotantem, reiteratis venæ sectionibus, quales ad Pleuritidem suprà laudantur, curationem commisi & absolvi. Circa mensis modò memorati exitum atque initium *Junii*, complures operam meam implorantes ab eadem Febre (quæ jam valdè populariter grassabatur) prædictæ

praxeos beneficio convaluerunt. Ab hoc tempore immaniter debacchari cœpit calamitosa illa Pestis quæ eo tandem truculentiæ devenit, ut septem dierum spatio totidem animarum millia in hac una urbe extinxerit.

Febri autem illi, de qua modò loquebar, an pestis appellatio attribui mereatur, non ausim definitò pronuntiare. Hoc tamen exploratè cognitum habeo, omnibus, quos illo & aliquanto post tempore ipsissima Pestis cum universo symptomatum sibi peculiarium apparatu, in mea vicinia afflixit, eandem tam in primo morbi insultu, quàm in decursu, accidentium συνδρομὴν adfuisse. Cæterùm cùm proximo pariete ardente propiùs ædibus meis immineret periculum, ego tandem amicorùm suasu numerosissimis fugientium turbis me adjunxi, familiâ etiam meâ ad aliquot ab Urbe lapides subductâ. Eò tamen vicinis meis maturiùs redii, ac dum calamitosæ illius luis in tantum perseveraret sævitia, ut fieri non potuit, quin meliorum medicorum penuriâ ad Pestiferorum auxilium advocarer. Nec multò post complures Febricitantes invisi, quorum Febrem, illius quæ ante decessum meum tam prosperis ægrorum rebus, à me tractata fuisset, morem atque genium æmulari non sine magna admiratione deprehendi. Ideoque propriâ experientiâ fretus ceu duce, quibuscumque præceptis umbratilibus anteponendo, Phlebotomiam similiter administrare non dubitavi.

Hunc autem ritum imminuendi liberaliùs sanguinem (cui etiam Ptisanæ ac diætæ id genus refrigerantis usus accessit) in multis ægris miro profectu continuavi, donec tandem in nonnullorum tractatione solito successu destitutus præ adstantium proterviâ, qui præjudiciis inanibus occupati debitam sanguinis quantitatem auferri non patiebantur, (magno ægrotantium malo, quibus, saltem dum in hoc cardine curandi scopus versaretur, sanguis aut sufficienti quantitate, aut non omninò detrahendus fuerat,) insignem obicem conatibus meis oppositum sensi, ac proinde alium à venæ sectione huic morbo occurrendi modum reperiri, magnopere ex usu futurum judicavi. Nocumenti quod aliquando insons dedi, non ex eo, quòd sanguinem ademerim, sed quòd ex voto eundem adimere impeditus fuerim, exemplum hîc adducam; Vocatus ad juvenem quendam, temperamento sanguineo ac habitu athletico præditum, quem Febris vehementior cùm doloribus capitis vertiginosis, vomitu enormi, aliisque id genus symptomatibus à biduo corripuerat, cùm nullum adesse tumoris signum interrogatus responderet, statim liberali manu sanguinem emitti imperavi, cujus refrigerati superficies puriformem Pleuriticorum sanguinem referebat, præscriptâ etiam ptisanâ cùm jusculis ac Julapiis refrigerantibus. A meridie pro secunda vice parem sanguinis jacturam subiit, quâ etiam sequente aurorâ similiter mulctatus est. Sub hujus autem diei exitu ægrũ meum invisens, eum quidem multò melius se habere, & nihilominus amicos ejus adversus ulteriorem venæ sectionem animis vehementer obstinasse deprehendo; quam tamen ego denuò celebrandam esse enixè contendi, superesse alteram duntaxat venæ sectionem dictitans, quæ ægrum in sicco collocaret,

sin

ſin contra niti pergerent, ſatius fuiſſe, ut nullo omninò ſanguine detracto curatio per ſudores inſtituta fuiſſet; uno verbo, ægrum certò certius interiturum. Præſagium eventus confirmavit; nam dum hæc alteratio rei agendæ occaſionem corrupiſſet, maculæ purpureæ poſtridiè eruperunt; nimirum materiæ peccantis reliquiis, quas radicitùs evacuari oportuit, cùm jam omnem abſceſsûs ſpem Phlebotomia toties repetita abſtuliſſet, morâ ſuâ univerſam cruoris maſſam pervertentibus, ejuſdemque compagem ſubtilitate eximiâ diſrumpentibus. Æger autem poſt aliquot horas fatis conceſſit. Cùm ergo frequentior hujuſmodi obſtaculorum occurſus mihi moleſtiam faceret, magna cogitandi ſollicitudine mecum agitavi, ecquis demum reperiri poſſit medendi modus, qui morbum non minus efficaciter abigeret, nec hominum offenſionem æquè incurreret. Re diu multumque apud animum meum deliberatâ, tandem in hanc methodum incidi, quam nunquam non proficuam, ac omnibus numeris abſolutam deinceps expertus ſum.

* Primò, ſiquidem tumor nondum protuberaret, ſanguinem pro ægrotantis viribus ac temperamento, moderatè detraxi, quo facto, Diaphoreſis, cujus aliàs ſollicitatio in nonnullis corporibus non modò ſummam habebat difficultatem, verum etiam majoris incendii, proindeque ecthymatum purpureorum periculum minitabatur, facilis erat atque expedita. Atque hanc ſanguinis jacturam, quæ utut exigua aliàs graviſſimum incommodum attuliſſet, diaphoreſeos immediatè inſequentis beneficium abundè compenſavit. Poſt Venæſectionem (quam in lecto celebrandam curavi, cùm jam omnia ad ſudores proliciendos in promptu eſſent) ne vel minima interpoſita mora ſtragulis ægrum obrui, ac laciniam laneam ſincipiti alligari juſſi, quæ quidem capitis obtectio ad ſudorem ciendum plus proficit quàm quis facilè crediderit. Deinde, ſi vomitus non adeſſent, hæc & ſimilia hydrotica exhibui; ℞. *Theriac. Androm.* ʒß. *Elec. de ovo.* ℈j. *pul. è chel. cancror. comp. gr.* xij. *cochinell. gr.* viij. *croci gr.* iiij. *cum ſ. q. ſucci. kermes. f. bolus, quem ſumat ſextâ quâque horâ, ſuperbibendo Cochl.* vj. *ſeq. Julapii.*

℞. *Aq. Card. benedicti & ſcord. comp. an.* ℥iij. *aq. theriac. ſtill.* ℥ij. *ſyr. caryophill.* ℥j. *miſc. f. Jul.*

Quod ſi vomitio interpellaret, ut in Peſte ac Febribus Peſtilentialibus ſæpiſſimè accidit, medicamentum ſudoriferum tantiſper propinare diſtuli, donec ſolo tegumentorum pondere (niſi quod linteaminis pars ſubindè ad colligendos halitus vultui ſuperinduceretur) ſudor promanare inciperet. Nam (quod quidem obſervatu ſummè dignum eſt) cum materiæ morbificæ radii verſus ambitum corporis ſeſe exporrigant, illico alvi profluvium & vomitiones, ab eiſdem introrſum reflexis, ac in ventriculum & inteſtina decumbentibus provenientes, ultro ſedantur; Adeo ut quantacunque ſtomachi ſubverſio præceſſerit, aſſumpta deinceps medicamenta probè retineantur, ac ad ſudores ex voto proliciendos conducant.

Memini cum me aliquando Pharmacopola quidam ad fratrem ſuum ex

* *Curatio.*

Febre Pestilentiali graviter ægrotantem vocasset, atque ego de medicamento ad sudorem suscitandum exhibendo, sermonem injicerem, retulit se jam varia eaque fortiora sudorifera incassum propinasse; siquidem æger omnia vomitu rejecerat. Cui ego, adduceret, inquam, ex omnibus iis quæ antea exhibuisset vel ingratissimum ac summè fastidiosum, me facilè effecturum ne illud deinceps evomeretur. Promissi fidem eventus liberavit, quippe æger, ubi à sola stragulorum mole paululum maduisset, largiorem *Theriacæ Venetæ* bolum deglutivit ac retinuit, cujus beneficio in copiosiorem sudorem conjectus incolumitatem recuperavit.

Sed ut ad institutum redeam, inceptam jam diaphoresin haustibus *Zythogalæ salviâ alteratæ*, vel *cerevisiæ*, *cui macis aliquantulum incoxerit*, subinde repetitis, ad naturalis diei spatium continuari præcepi, absterſione interim omni religiosè interdictâ, imò nec infra quatuor ac viginti horas à sudoribus finitis indusium utcunque madidum ac immundum mutari permitto; Id quod summa cautela observari velim. Quod si sudatio angustiori temporis limite circumscribatur, recrudescit illico symptomatum sævitia, atque ægroti salus, quam prolixior diaphoresis extra aleam constituisset, in acie novaculæ relinquitur.

Et profecto *Diemerbroeckium* aliosque nequeo satis mirari, quoties adverto eos tam levi prætextu ad diaphoresin interpolandum adduci, ut scilicet ægrotantium viribus consulatur. Primò enim ægrum sudore diffluentem viribus melius quàm antea constare, nemini in hujus morbi medicatione vel tantillum versato non potest esse animadversum. Quid me in hac re usus atque experientia docuit, palam eloqui ac etiam propugnare non verebor. Multi me authore in 24. horarum diaphoresin conjecti tantum abest, ut se exinde debiliores factos quererentur, quin totius quantum supervacanei humoris sudando decessisset, tantundem novi roboris sibi accrevisse profiterentur. Circa horas autem aliquot posteriores, sæpè non sine stupore observavi erumpere sudorem quendam, priore illo, quem vis medicaminum expresserat, magis naturalem, genuinum, copiosum, quique multo plus de levaminis afferret, planè ac si verè criticus foret ac totius morbi eradicativus. Porrò in summo sudoris vigore jusculis ac sorbilibus confortativis ægrum reficere, quid secum trahat incommodi non video, ideoque ad nihilum recidit illa objectio de virium ad longos sudores perferendos impotentia. Si qua igitur defectio sub finem imminere videatur, jusculi ex pullo tantillum, vitellum ovi, vel his similia sorberi permitto; quæ cum cardiacis & haustibus ad sudorem continuandum ex more destinatis, virium labefactationi abundè succurrunt. Cæterum in re adeò manifesta non opus est, ut plura argumenta adducam: Etenim, quod hujus praxeos utilitatem palam proclamat, videre est, quod quando æger sudore diffluit, benè se habere existimet, neque minus ex astantium judicio res tota in vado constituta videatur; Atqui quam primum corpus arescere incipit ac sudor abrumpitur, omnia in pejus ruant morbo quasi postliminio redeunte.

Per horas à finito sudore viginti quatuor, moneo ut frigus cautè vitetur, indu-

indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hauriantur, & Zythogalæ salvia alteratæ usus etiamnum continuetur. In sequenti luce commune Catharticum exhibeo, *ex infusione sc. tamarind. fol. sennæ. rhabarb. cum manna, & syr. rosar. sol.* Atque hac medendi ratione, anno à Peste proximo, complurimis febre Pestilentiali correptis sanitatem restitui, adeò ut ne unus quidem ex eo morbo mihi desideratus sit, postquam eandem exercere inceperam.

Verùm ubi tumor jam enatus fuerit, venam aperire, etiam in corpore ad sudandum quantumvis inhabili, hactenus non sustinui, veritus ne materia morbifica in depleta vasa confertim remeante, subitaneus ægri interitus destinatam diaphoresin anteverteret. Nihilominus fortasse satis tutò administrari poterit Phlebotomia, modò confestim ab ea peracta, ac nulla mora interjecta eliciantur sudores, qui ad spatium superiùs requisitum producti, omnem tumoris molem paulatim absumere ac dissipare valeant, idque longè minore salutis periculo, quàm si legitima apostematis maturatio, quæ in præcipiti affectu admodum incerta ac fallax existit, seriùs expectaretur.

Denique, ut ad calcem tandem perveniam, sicubi circa Theoriam me hallucinatum fuisse Lector deprehendat, errori veniam peto; verum quod ad Praxim attinet, profiteor me omnia ex vero tradidisse, nihilque uspiam proposuisse, nisi quod probè exploratum habeam. Sanè cum supremus vitæ meæ instabit dies, confido mihi adfuturam alacrem in præcordiis testem, me non solum ægrorum omnium, cujuscunque demum sortis, qui sese curæ meæ concrediderant, summâ fide ac diligentia salutem procurasse (quorum interim nemo à me alias tractatus est, quàm ego memet tractari cuperem, si mihi ex iisdem morbis ægrotare contingeret) verùm etiam pro ingenii modulo omnes animi nervos in hoc intendisse, ut si quo modo fieri possit, morborum medela post cineres meos majori cum certitudine administraretur; ratus quantulamcunque in hoc scientiæ genere accessionem, etsi nihil magnificentius, quàm *odontalgiæ* aut *clavorum pedibus* innascentium curationem edoceat, longè maximi faciendam esse, præ inani subtilium speculationum pompa, ac levicularum rerum notitia, quæ fortasse Medico ad abigendos morbos non magis ex usu futura est, quàm *Architecto* ad construendas ædes *Musicæ* artis peritia.

Unicam hanc annotatiunculam, ne quis forte sinistra interpretatione mentem meam detorqueat, aut eam saltem non satis assequatur, postremo loco subjungam. In præcedenti nempè Diatriba, *Naturæ* nomine sæpius utor, illique varios effectus attribuo, perinde quasi rem aliquam singularem & seorsim subsistentem, sed per totam hanc mundi machinam ubique diffusam sub hoc titulo mihi repræsentarem, quæ ratione aliqua & consilio freta corpora quævis regeret, ac moderaretur, quale quidpiam de *Mundi anima* nonnulli Philosophorum cogitasse videntur. Verùm ad me quod attinet, uti nec rerum, ita nec verborum novitatem affecto, adeoque antiquam quidem vocem, sed sensu (ni fallor) & sobrio, & à sanis omnibus non intellecto solum, verum

etiam usitato, in hisce pagellis usurpavi. Ego enim, quoties *Naturam* nomino, toties *causarum naturalium complexum* quendam significari volo; quæ quidem causæ brutæ licet, atque omni consilio destitutæ, non tamen sine summo consilio reguntur, dum suas quæque operationes edunt, suosque effectus exequuntur. Nimirum supremum illud Numen, cujus vi producta sunt omnia, & à cujus nutu dependent, infinita sua sapientia sic disponit omnia, ut ad opera destinata se certo quodam ordine atque methodo accingant, neque frustra quicquam molita, neque nisi quod optimum est, ac toti Rerum Fabricæ, suisque privatis naturis maximè accommodum, exequentia: perinde atque *automata* non pro suo, sed artificis consilio moventur.

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica Annorum 1667. *&* 1668. *partim etiam Anni* 1669. *Londini.*

ANno 1667. appetente Æquinoctio Verno, *Variolæ*, quæ durante illa, quæ proximè est prægressa, constitutione Pestilentiali, vel prorsus delituerant, vel rarissimè comparuerant, caput cœperunt attollere, jamque in dies latius grassantes, sub Autumno Ἐπιδημικώτατοι factæ sunt; à quo tempore paulatim imminuta vi, superveniente brumali frigore parcius lacessebant; at proximo Vere adolescente, postliminio invaluit hic morbus viguitque, donec ab insequentis hyemis gelu, uti prius, retuso impetu coerceretur. Posthæc tertio demum cum Vere surgente increbuit, ac jam languidior, & succiso quasi poplite, minus latè dominabatur, quàm duabus quæ præcesserant æstatibus: Mense verò Augusto 1669. penitus intercidit, Dysenteriæ Epidemicæ locum cedens. Labente primo illo biennio, quo hæc Constitutio regnabat, Variolæ plures in Urbe aggrediebantur, quàm unquam aliàs, quantum ego memini, seu prorsum spectes, seu retro: Quo non obstante, cum genuinæ per id temporis fuerint, neque mali moris, paucos jugulabant, si ingentem laborantium numerum reputemus.

Quo primùm tempore Variolæ incessebant, & novum quoddam Febris genus exortum est, à Variolis, quales se tum gerebant, non multum abhorrens, si pustularum eruptionem demas, & quæ ab illa pendent, de qua in sequentibus speciatim agemus. *Febris* hæc licèt multò pauciores invaderet quàm Variolæ, easdem tamen duratione æquabat: Hyeme verò cùm jam illæ minuerentur, invaluit, atque, illis Vere novo invalescentibus, recessit, prædominium Epidemicorum hujus constitutionis hoc pacto illis relinquens; Nihilominus

minus per hæc tempora non planè desiit unquam, donec tandem cum Variolis mense Augusto 1669. omnino disparuit.

Binos hosce morbos Epidemicos & tertius comitabatur, ultima præsertim æstate, quam dicta Constitutio defamabat, *Diarrhœa* scilicet, aëris Constitutione jam tum ad subsequentem *Dysenteriam* vergente: Utut verò hæc se res habuerit, id saltem constabat, morbum hunc Febrem quæ tunc regnabat, ita proximè attingere, ut nihil aliud esse videretur, quàm ipsa Febris introversa & visceribus incumbens.

De tribus hisce morbis, qui soli in hac *Constitutione* Epidemicorum nomen sibi jure vendicabant, sigillatim jam agam, à *Variolis* initium faciens; quas idcirco paulò fusiùs tractabo, quoniam quæ per hos annos regnabant, mihi Genuinæ præ cæteris & *Regulares* maximè videbantur, utpotè eadem prorsus exhibentes φαινόμενα, & parili symptomatum agmine omnes, quotquot adoriebantur, ubique impetentes, & à quibus proinde, tanquam in suo genere perfectissimis, tum vera morbi Historia, tum etiam medendi methodus est desumenda. Notandum enim est, non tantùm Febrim quandam propriam & peculiarem cuilibet peculiari constitutioni competere, sed peculiare etiam Variolarum genus, quæ hanc quidem speciem referunt durante hac annorum serie, aliam verò annis sequentibus, quamtùmlibet inter se convenire videantur quoad certa φαινόμενα omnibus communia. Ita ludit natura in morborum Epidemicorum generatione! Sed ut ad rem redeam; Variolarum hujus generis Historiam ante omnia præscribam; quas ideò *Regulares* mihi licebit indigitare, ut ab *Anomalis* subsequentium annorum valeam dispescere: Tum etiam methodum adjiciam, quæ mihi in earundem θεραπείᾳ ex animo votoque maximè cessit.

CAPUT II.

Variolæ Regulares An. 1667. 68. *& partim* 69.

VAriolæ, quibus annis Epidemicè grassantur, si *Regulares* etiam sint atque mitiores, circa *Æquinoctium Vernum* (uti hæ, de quibus sermo nobis est) ingrediuntur; quibus verò annis non tantùm grassantur Epidemicè, sed & *irregulares* atque periculosioris sunt generis, maturiùs nonnunquam mense puta *Januario*, invadunt. Integras familias contagio suo afflantes, nemini parcunt, cujuscunque demum ætatis is fuerit, nisi prius hoc morbo laboraverit; Neque tamen eximuntur illi, quos adulterinum Variolarum genus aliquod, ad hunc morbum nihil attinentium, priùs obsederit. Duplex est harum species, (ut & Variolarum, quæ quibuslibet annis infestant) vel sunt enim *Distinctæ*, vel *Confluentes*; quæ licet essentialiter, ut aiunt, non differant, per illustriora tamen quæ *hanc* comitantur speciem, *illam* verò non item haud difficulter ab invicem discriminantur.

1. *Interdictæ* vel Discretæ cum rigore atque horrore invadunt, quos mox excipiunt calor intensus admodum, Capitis & dorsi vehemens dolor, vomituri-

minturitio, ingens in sudores propensio (quod de Adultis dictum volo, neque enim in infantibus hujusmodi διάθεσιν mihi unquam observare contigit, vel ante pustularum eruptionem, vel etiam post) doloris sensus in partibus, quæ scrobiculo cordis subjacent, si manu premantur, stupor etiam & somnolentia, in infantibus præsertim, nonnunquam & Paroxysmi Epileptici: Qui si infantes Dentitione jam perfunctos corripuerint, suspicor ego ubique, Variolas in procinctu stare, quæ intra pauculas horas se exerente Prognostico ut plurimum fidem conciliant, & authoritatem; ita ut si fortè infans insultum Epilepticum sub vesperam, quod fieri solet, partiatur, Variolæ sequente aurorâ in conspectum se dederint, & (quod sæpè sæpiùs observavi) quæ Variolæ infantes statim ab hujusmodi paroxysmo aggrediuntur, pustulas emittunt magnitudinis conspicuæ, mites etiam sunt, atque boni moris, & rarissimè confluunt. Atque hæc ferè sunt illa symptomata, quibus hic morbus sub initio stipatur, quæque eruptionem pustularum ut plurimum antecedunt. Quamvis interim hîc loci consentaneum fuerit subindicasse, in sanguine laxiori atque εὐμεταβλήτῳ nonnunquam accidere, ut separationis periodus sensim atque gradatim sine insigni aliqua ægritudine transigatur, priusquam expulsio materiæ pustularum eruptione se prodat.

Variolæ discretæ quarto ut plurimum die, (si primum etiam incluseris) ab invasione erumpunt, nonnunquam seriùs aliquantò, antè illum verò rarissimè, quo quidem tempore vel minuuntur admodum symptoma, quod plerumque fit, vel etiam penitus evanescunt, ac proinde iis affectus satis pulchrè sibi videtur valere, nisi quod adulti in sudores propensi vix ab illis possint cohiberi, utut leviter tegantur, quæ quidem διάθεσις nonnisi pustulis jam maturationem attingentibus ægrum deserit, idque sua demum sponte. Eruptionem quod spectat, hoc ferè habet modo: Primò pustulæ subrubræ, tenuissimarum acicularum puncta æquantes magnitudine, sparsim se produnt, faciem imprimis occupantes, vel etiam collum & pectus, dein corpus universum. Per id temporis & fauces dolor infestat, qui unà cum pustulis surgentibus augetur, quæ indies grandescentes, & in majus fastigium elevatæ cutem carnesque vicinas rubore afficiunt atque inflammatione.

Circiter enim *octavum* à primo insultu diem (quam in hoc morbo Epocham ubique servo) intervalla, quæ prius subalbebant, pro pustularum, quibus obsidentur, numero, rubere jam incipiunt, atque in molem attolli, non sine partium dictarum dolore tensivo & lancinante, qui in horas auctus inflammationi & tumori prædictis viam sternit; ita ut progrediente morbo palpebræ usque adeò impleantur extendanturque, ut æger luce quandoque privetur, qui quidem palpebrarum tumor vesicam inflatam ac resplendescentem per easdem extensam non malè refert. Est etiam ubi temporiùs oculis capiuntur ægri, si nempè major pustularum vis à prima eruptione se in illos effuderit. Proximæ à facie intumescunt manus, digitique pro pustularum numero distenduntur. Usque ad hunc diem pustulæ, quæ faciem obsederant, læves ad tactum fuere atque rubræ, jam verò asperiores evadunt (quod quidem primum est incipientis

pientis maturationis indicium) & subalbidæ; paulatim insuper succum quendam luteum, colore à favo non abludentem, evomunt. Faciei interim & manuum inflammatio ad summum evecta apicem, colorem exhibet in pustularum interstitiis satis floridum, & Rosarum Damascenarum æmulum. Et sanè quò mitiores sunt Variolæ & genuinæ magis, eò etiam magis tum ipsæ pustulæ, tum & cutis in earundem interstitiis dictum colorem ad vivum exprimunt, qualem jam descripsi. Uti verò quæ faciem occuparunt pustulæ, asperiores quotidiè ac magis flavæ pro maturationis ratione; ita è contra, quæ manus & reliquum corpus, minus asperæ, albæque magis conspiciuntur in dies.

Die *undecimo*, faciei tumor atque inflammatio satis apertè recedunt, & pustulæ tàm faciei quàm reliqui corporis jam maturitatem, & justam magnitudinem adeptæ, (quæ his annis ad pisum grandiusculum ascendebat) exarescunt deciduntque; atque, in hac variolarum specie, die *decimo quarto* vel *decimo quinto* ut plurimum funditùs pereunt. Verumtamen manuum pustulæ, cæterarum partium pustulis pertinaciores plerumque, recentes adhuc albæque, diei unius aut alterius morâ illas vincunt. Faciei & reliqui corporis pustulæ desquamatione, at verò manuum quæ sunt, diruptione abitum sibi parant. Pustulis faciei succedunt squamulæ surfuraceæ, quas aliquando excipiunt foveæ cutis. Etenim ubi primùm decidunt pustulæ, nulla adhuc in cute cernitur inæqualitas, at verò hujusmodi squamulis exurgentibus recedentibusque vicissim, tandem excavantur foveæ istæ, quæ sæpenumero in convalescentibus ab hoc morbo diu visuntur, quamvis rarò admodum *Variolæ Interstinctæ* ulla sui linquant vestigia; atque illæ fermè solæ, quæ sex postremis anni mensibus invasere, cùm quæ hos præverterint, nullas cuti notas imprimant, nisi fortè confluxerint, ut postea dicetur. Decurrente morbo omni, æger vel constipatam prorsus habet alvum, vel saltem rarissimè dejicit. Atque hæc de Variolis *Discretis* dicta sunto.

2. Symptomata cum Discretis communia habet & illa Variolarum species, quas *Confluentes* appellavimus, nisi quòd hîc atrociora sint omnia: Febris scilicet, anxietas, atque ægritudo, vomituritio, *&c.* immaniùs affligunt, quibus signis Medico sagaci etiam ante eruptionem *Confluentes* se produnt. Nihilominus non ita promptè hîc in sudores dissolvitur æger ac in illo genere jam suprà descripto, ubi magna, ut fit, ad eosdem propensio ut plurimum prænunciat variolas, quæ mox erumpent, minimè confluxuras: Diarrhœa insuper nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum alterumve post illam protrahitur; quod quidem in *Discreto* Variolarum genere nondum mihi contigit observare.

Tertio ut plurimum die erumpit species hæc, *ante* illum aliquando, vix unquam *post* illum; cùm *Discretæ* vel ipso die *quarto* inclusivè à primo insultu morbi, vel postea, ante illum rarò admodum se monstrent. Quantoque magis quartum illum diem præverterint Variolæ, tantò etiam confluent magis. Quamvis autem, ut generaliter loquamur, *confluentes* diem quartum vix præstolentur unquam; fit tamen, licet oppido rarò, ut ob atrocius aliquod

ſymptoma, ad quartum vel quintum uſque diem differatur eruptio: Verbi gratiâ, acutiſſimus dolor nunc in regione lumborum, Paroxyſmi Nephritici æmulus, nunc in latere, qualis Pleuriticos vexat, nunc in artubus, ut in Rheumatiſmo, nunc denique in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu enormi ante eruptionem ægrum fatigat angitque. Hiſce in caſibus, licet infrequentes ſint, Variolas ſolito ſeriùs erumpere animadverti, ut potè ab immani ſymptomatum dictorum violentiâ conſtrictas atque impeditas: Quæ quidem ſymptomata ſolitis vehementiora, cùm agmen ducant, mihi ſatis apertè indicant ſecuturas Variolas, & è *Confluentium* genere eſſe, & periculo minimè vacare.

At verò (quod jam proximè dicendum) licet in *Diſcretis*, mox ab eruptione (uti dictum eſt) quæ morbi inſultum comitabantur ſymptomata, nullum jam amplius faceſſant negotium, in *Confluentibus* longè aliter ſe res habet: cùm tam Febris quàm alia ſymptomata etiam ad multos dies à puſtularum eruptione ægrum diſcrucient.

Variolæ dictæ nunc Eryſipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt, à quibus nonniſi à Medico in his morbis verſatiſſimo diſtinguuntur, ſaltem quoad faciem externam: Nam qui ad diſpar in utroque morbo eruptionis tempus, aliaſque circumſtantias, quas utriuſque hiſtoria longè ab invicem diſcrepantes exhibet, ſedulò animum adverterit, haud difficulter hunc ab illo diſcriminaverit. Creſcente morbo non in molem aliquam ſpectabilem, uti *Diſcretæ*, attolluntur, quæ faciem præſertim occupavere; at ſibi invicem implicitæ primò ſe habent inſtar veſiculæ rubræ vultum omnem contegentis, quem maturius etiam in tumorem elevant, quàm ſolent *Diſcretæ*: dein ad inſtar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ, ſolitam cutis ſuperficiem non multum ſuperantes. Præterlapſo die *octavo*, pellicula alba quotidiè paulatim magis exaſperatur judice digito, & ad colorem fuſcum, non verò flavum, ut in *Diſcretis* accidit, intenduntur indies tum aſperitas, tum etiam cutis color, donec tandem pellicula dicta latioribus laminis deſquamatur, quod in quibuſdam faciei partibus, ſi morbus truculentior fuerit, non niſi poſt viceſimum diem ſolet contingere. Quantò atrociores fuerint Variolæ, tantò magis puſtulæ matureſcentes ad colorem ſubfuſcum vergunt, tantò etiam lentius, ſi ſuo utantur genio, abſcedunt; ut e contra quantò minus confluxerint, tantò magis & flaveſcunt, & ſe ocyus proripiunt. Pellicula hæc ſeu ſcabies omnia pervadens, ubi primùm deciderit, nullâ quidem ſcabritie vultu afficit, at verò mox illam excipiunt ſquamulæ furfuraceæ indolis perquam corroſivæ, quæ non modò patentiores excavant foveas, quàm ſolent Variolæ diſtinctæ, ſed etiam faciem cicatricibus fœdè deturpant. In *Confluentium* genere, ſi admodum ſævierit morbus, humerorum etiam & dorſi cuticula nonnunquam deperditur, nudatis partibus ſubjectis expoſitiſque.

Animadvertendum eſt autem, Morbum hunc magnum æſtimari, non pro Variolarum frequentia, quæ reliquum corpus, ſed pro earum numero tantùm, quæ faciem obſedêre, quæ ſi his tanquam injectâ arenâ ubique contegatur, utut paucæ atque Diſcretæ ſint eæ, quæ in reliquo corpore cernuntur, haud

minus

minùs periclitatur æger, quàm si membra omnia denso agmine pervaserint: Atque ex adverso quantumlibet spissè truncum & artus occupaverint, si in facie rariores comparuerint, magis in vado res est. Quod de numero diximus, & de Variolarum more potest affirmari, malusne scilicet is fuerit, an secus, vultus apertè indicat.

In *Confluentium* genere ubique observavi Pustulas manuum atque pedum majores fuisse, quàm reliqui corporis, & quo altiùs ab artuum extremitate truncum versus ascenditur eò sensim minores & contractiores semper extitisse. Atque hæc de *Pustulis* censui dicenda.

Sunt verò & alia symptomata duo, quæ Variolis *Confluentibus* accidunt, haud minoris momenti, quàm vel Pustulæ ipsæ, vel tumor; vel aliud quodlibet è prædictis; *Salivatio* nempè in adultis, atque in infantibus *Diarrhœa*. Horum prius ita perpetuum se comitem adjungit, ut unicum tantùm viderim Variolis *Confluentibus* laborantem, nullâ superveniente Salivatione: Posterius autem, nempe Diarrhœa, infantes hac specie laborantes non ita certò discruciat. Utrum providens natura has evacuationes idcircò substituerit, quòd in pusillo hoc ac humili genere materia morbifica ita penitus nequeat exterminari, ac in pustulis istis majoribus ac magis fastigiatis generis *Discreti*, nullus definio, cum Historiam tantùm scribam, non solvam Problemata. Hoc certò scio, quod non solùm Variolas *Confluentes* plerumque comitantur, sed etiam quod quæ per illas fit evacuatio tam est necessaria, quàm sunt vel Pustulæ, vel faciei & manuum intumescentia.

Dicta *Salivatio* nonnunquam sub primum eruptionis tempus se prodit, nonnunquam non nisi postridie, biduove præterlapso. Materia primò tenuis excernitur, ac facilè ad tempus aliquod rejicitur, ægro interim multa lintea eadem nocte conspurcante. Neque sanè multum cedit Ptyalismus hic alteri illi qui ope *Mercurii* excitatur, nisi quod non ita malè oleat. Die autem ferè *undecimo* saliva viscidior jam facta, ægerrimè excreatur; siticulosus est æger, tussit subinde inter bibendum & potus per nares revertitur, atque ab hoc die cessat ut plurimum Salivatio; licet aliquando (rarius tamen id accidit) ubi per diem unum alterumve omnino cessaverit, tandem postliminio recrudescat. Dicto autem die, undecimo scilicet, tumor faciei unà cum Salivatione imminui incipit, ac tunc primum ejus loco manus intumescere solent, aut debent.

Diarrhœa non ita maturè infantes solet invadere, atque adultos *Ptyalismus*; quocunq; verò tempore ingruerit, nisi ante sistatur, singula morbi stadia decurrit.

In utraque Variolarum specie Febris à primo statim insultu ad eruptionem usque præcipuè dominatur; qua peracta inducias ferè dat usq; ad pustularum maturationem, & tempus in quo pus conficitur, quo demum elapso prorsus desinit.

Observavi semper in morbo vehementiori, ægrum sub vesperam quasi Paroxysmo laborasse, & funestiora symptomata vespertinis præsertim horis se ostendere, atque exacerbari.

En justam Variolarum hujus generis Historiam; vera ac genuina hujusce morbi Phænomena, prout scilicet naturaliter se habet, complectentem: De

Accidentibus Anomalis, quæ eidem, ubi minus recte tractetur, ſuperveniunt, jampro ximè diſſeremus.

Animadvertendum eſt itaque, iſta quæ die *octavo* in genere *diſtincto* occurrunt Symptomata Anomala, & quæ *undecimo* die in *Confluente*, (facto ſemper à primo morbi inſultu computandi initio) maximum ad ægri ſive vitam, ſive interitum pondus habere, magiſque ad amuſſim expendi debere, cum liquidò conſtet, maximam eorum partem qui utrolibet morbi (ſc. *jam deſcripti*) genere intereunt, præfatis ſingulatim diebus defungi. Primò enim qui *Diſcretis* Variolis laborat æger, cum ſatis prompte ſudoribus diffluat, (quod hîc in adultis fieri ſolere jam diximus) ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; (diligenter ideo huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intro aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito) atque hæc eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio ſibi meliùs videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Aſtantium opinionem propiùs accedat. Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis illis quæ ad puſtularem elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *octavo* quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facie, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licet interim rubeſcant puſtulæ atque eleventur, etiam poſt ægri morem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor, jam ſubito ſuaque ſponte evaneſcit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Verum tamen hîc eſt notandum, quod, ſi paucæ compareant Variolæ, hyems ſi fuerit, æger ætate provectior, aut venæ ſectio fuerit celebrata, regimen illud calidius in quod jam animadvertimus, non ita certò faciei turgeſcentiam impedit, & proinde mortem accerſit, atque ubi confertæ Variolæ, Ver æſtaſve fuerit, æger ætate florens, neque ſanguis detractus.

At verò in *Confluentibus* maximè periclitantur ægri, & plerique etiam moriuntur die *undecimo*; nam cum hoc fere tempore *Salivatio*, quæ ægrum hactenus in tuto poſuit, ſoleat deſinere ſponte ſuâ, niſi faciei intumeſcentia adhuc aliquantulum perſiſtens, ac manuum inſigniter jam incipiens ejus vicem ſubeat, neceſſe eſt ut pereat æger: Id enim eſt perpendendum, quod in hoc Variolarum genere, ubi puſtulæ tam ſunt exiguæ, non Salivatio tantùm, ſed faciei inſuper & manuum intumeſcentia ad materiam morbificam ritè eliminandam omnino requiruntur, quarum utralibet, ſi vel non adſit, vel ante juſtum tempus recedat, ægro protinus moriendum eſt. Jam verò nimio ſæpiùs evenit in morbo calidiori, ut ſanguinis craſi à regimine præfervido disjecta fractaque, atque eo uſque accenſa ut particularum inflammatarum exterminationi ſenſim faciendæ non amplius competat, (ut quæ ſudoribus importunè extortis debentur mala jam taceamus) hinc vel non omnino intumuerint facies manuſque, vel tumor ille unà cum ſalivatione evanuerit, quamvis

vis enim faciei tumor ipſo hoc die aliquantiſper debeat remitti, non debet tamen niſi poſt diem unum alterumve omnino recedere, manuum interim tumore perſiſtente vigenteque, quo quidem vix aliud eſt minùs fallax Convaleſcentiæ προγνωστικόν, uti neque è contrario certum magis imminentis periculi indicium.

Sed utut id ſit; materia Ptyaliſmi quæ ad hunc uſque diem cruda fuit, tenuis, & facilè excreabilis, viſcida jam facta & tenax, ægro ſuffocationem intentat; Potus quem aſſumit in pulmones ferè dilabitur, unde cum Tuſſi violenta per nares rejicitur, voce eſt rauca; ſomnolentia & ſtupore corripitur ingentibus, oppreſſus undique vi morbi atque in hujuſmodi agone ut plurimum extinguitur, eo quem jam diximus die.

Sunt & alia adhuc ſymptomata, quæ in quolibet morbi ſtatu occurrunt; tam *Diſcreto* Variolarum generi, quàm *Confluenti* pariter communia.

Phrenitis, v. g. à nimia ſanguinis ebullitione nonnunquam ægrum corripit, & caloris tam parum eſt patiens, ut magnis viribus, ac furibundo niſu injectas prehendentium & lecto incarcerantium manus eludere conetur.

Aliquando eadem cauſa effectum longè diverſum, ſeu contrarium, ut videtur, producit, Affectum ſc. *Comatoſum*; ita ut æger nunquam fermè evigilet, niſi continuo pulſu excitatùs.

Eſt etiam ubi in hoc morbo, perinde atque in Peſte, laxata, inflammationis vi, ſanguinis compage, *maculæ purpureæ* ſe oſtentant Puſtulis interſperſæ, mortis ferè ſemper Prænunciæ. Frequentius hoc evenit, ubi aëris Conſtitutio morbo iſti Epidemico graſſanti præ cæteris favet. Aliquando in puſtularum ſummitate maculæ nigræ exiguæ, acicularum capita vix æquantes, in medio verò ſubſidentes, ſe produnt variis in locis; quæ cum nimio fervori ortum debeant ſuum, tandem beneficio regiminis magis temperati fuſcum colorem acquirunt, poſteaque pedetentim ſubflavum illum, qui variolis genuinis, ac ſuum morem obtinentibus, naturaliter competit; quod ſatis liquidò cernitur in illa quæ circa morbum hunc verſatur praxi, in quo omnia Symptomata eò ſunt mitiora, quò magis puſtulæ maturitatem adeptæ ad dictum colorem accedunt, atque è contra.

Adoleſcentum porrò, & ætatis flore vigentium, (præcipuè ſi vino, aut alio quovis liquore ſpirituoſo ſe nimium impleverint) uſque adeo in hoc morbo nonnunquam ſanguis accenditur furitque, ut per Arterias & veſicam viam ſibi faciat, & qua data porta ruat; quo quidem *mictu ſanguineo* vix aliud ſymptoma pejoris notæ atque ominis invenire licet, per omnem hujus morbi tragœdiam.

Ab eadem inſuper cauſa nonnunquam, licet rarius, ſanguis è pulmonibus ejicitur. Utraque verò Hæmorrhagia hæc ſub morbi initio plerumque contingit, puſtulis nondum erumpentibus, vel ſi in quibuſdam locis ſe oſtendant, in pleriſque tamen aliis adhuc ſub cute denſæ latent, atque ejus ſunt generis, quæ in maximè *Confluentes* adoleſcerent, niſi jam dictum ſymptoma ægri morte morbum finierit.

Aliquando etiam *Urinæ ſuppreſſio* totalis ad malorum cumulum accedit, in juvenibus præſertim, idque in ſtatu, vel etiam declinatione *Diſcreti* generis.

Sunt & alia ſymptomata, quæ à προφάσει aliqua jam dictis contraria interdum oriuntur, ſi nempè æger à frigore nimis intenſo fuerit læſus, vel ſi præter jus faſque vena fuerit pertuſa ad ingentem vim ſanguinis amiſſionem, aut alvus nimia Catharſi ſubducta, unde puſtulæ nonnunquam faſtigiis cedunt & derepentè conſidunt, ſuperveniente inſuper *Diarrhœa*, à qua ægro, (adultus ſi fuerit, ut ſuprà innuimus) ingens eſt diſcrimen, & anceps morbi exitus, materia ſc. Varioloſa intro verſa, ita ut natura eidem per cutis poros debitè exterminando impar prorſus inveniatur. Huc accedit, quod faciei manuumque tumor ab his retunditur, non minus in boni ægri rebus eſt cenſendus quàm ipſa Puſtularum eruptio, niſi eæ fuerint *perpaucæ*.

Quæ verò à ſuſcepto frigore pendent ſymptomata, raró admodum occurrunt ſi cum illis conferantur quæ à contrario, calidiori nempè regimine, naſcuntur; Cum enim morbus hicce inter calidiſſimos jure optimo habeatur, longè minùs ab hac parte peccatur, quàm altera.

Qualis verò ſit hujus morbi eſſentia, ob naturalem & communem mihi cum reliquis hominibus Intellectus defectum, neſcire planè me fateor; veruntamen prædicta ſymptomata penſiculatim trutinata mihi videntur ſubindicare, *Inflammationem* eum eſſe (à cæteris tamen Inflammationibus ſpecie diverſam) tum ſanguinis, tum reliquorum humorum, in qua amolienda, per dies priores duos treſve id agit natura, ut particulas inflammatas digerat coquatque, quas poſtea in corporis habitum ablegatas maturat adhuc, & ſub Abſceſſulorum forma ſuis demum finibus expellit. Quapropter ut fundamento alicui medendi methodus ſuperſtruatur, notandum eſt, duo eſſe hujus morbi tempora, quorum primum *ſeparationis* eſt, ſecundum *expulſionis*. Atque primum quidem illud tempus plerumque cum Febrili ebullitione tranſigitur, quod tribus vel quatuor primis diebus peragi ſolet, quorum decurſu natura id ſatagit, ut partes ejuſmodi inflammatas ſeligat congregetque quæ ſanguinem laceſſunt, atque etiam ut illas in carnoſas corporis partes relegatas ibidem deponat, quo facto priſtina quiete fruitur, ſedato jam tumultu, qui, dum hoc ageretur, in ſanguine ciebatur. *Separatione* ſic ope ebullitionis, in ſanguine peracta, *Expulſio* jam locum obtinet, quæ per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis illis *abſceſſibus*, in carne perficitur. Sicut enim à natura abſceſſuum ſua ſpecie non abludunt, ita parem cum aliis, cruditatis, maturationis, atque exareſcentiæ ſtatum percurrere ſolent; quæ omnia ſi ritè atque laudabili modo abſolvant & exequantur, in tuto res eſt, cum exinde curationis ſumma dependeat, ſin minùs, omnia peſſum ruitura ſunt. Et quidem poſtremum hoc negotium, priori illo *ſeparationis* opere, tanto plus temporis ſibi vendicat, quod prius illud in tenui fluidoque corpore tranſigatur, atque in ipſo (ut ſic dicam) naturæ foco; poſteriùs autem denſo ſpiſſoque theatro, atque à vitæ fonte paulò remotiori, partes ſuas exequi cogatur.

His ita præmiſſis, Indicationes exurgunt: 1. Ut æquabilis ille tenor ebullitionis

litionis in ſanguine conſervetur, qui neque nimis properè ſeparationem nimia ſua vi perficiat, neque tamen torpido nimis motu eandem remoretur, vel non ſatis idoneam præſtet. 2. Ut abſceſſuli, puſtulæve ſumma cùra ſuſtineantur, quo debita tempora percurrentes, tandem contentam in ſe materiam omninò avehant, ipſæque etiam evaneſcant.

Ut itaque paucis de *primo* agamus; ſollicitè in primis cavendum eſt, hoc tempore præſertim, ne nimium aſſurgat ebullitio, ſive id fiat ex congeſtis ſtragulis, ſive ex aëre loci in quo decumbit æger, igne nimium excalefacto, ſive ex calidorum medicamentorum & cardiacorum uſu; præcipuè verò ab his cavere oportet, ſi æger in ætatis flore conſtitutus fuerit, vel ſanguinem habeat generoſiori potu nimis exaltatum, vel anni tempeſtas aut verna ſit, aut ſaltem ultra æſtatis initium non proceſſerit. Hinc enim fiet, ut ſeparatio, quæ ſenſim lentiſque gradibus peragi debebat, ut ad univerſalem quandam deſpumationem opportunius pergat, præcipiti curſu feratur, atque ita vel non ſatis idoneus partium numerus congregetur, vel (quod fortè contingat) nonnullæ partes ad ſecretionem damnentur, quas aliàs Natura illam ſubire noluiſſet; niſi quod ultra debitos limites excurrere coacta, noxam hanc ſibi creet: ſecretis enim illis, quæ ad ſeparationem minus opportunæ ſunt, aliorum illuc propendentium motus, eorum commixtione impeditur, adeoque redduntur expulſioni minus accommodæ. Mihi quidem rationi conſentaneum videtur, ut quo diutius natura *ſeparationem* molitur, ac perficit; dummodo ebullitio non omnino torpeat, eo certius atque univerſalius eadem *ſeparatio* abſolvatur. Atque ex illa ſic abſoluta, curationis inſequentis ſucceſſus potiſſimum ut dependeat neceſſe eſt, uti ex methodo contraria, contrarius planè rei exitus; ex calido enim iſto regimine nihil boni naſcitur, ſicut ex præcoci fructu, nihil frugi: cum frequenter uſu veniat, ut vel in Phrenitidem æger prono lapſu ruat; vel (quod pejoris notæ eſt) ſudores ingentes oboriantur, ex quibus partes non ſecerni aptæ, neque *puris* naturæ reſpondentes (quod ipſum tamen pus genuina ſoboles eſt hujuſce excretionis) eliminentur, vel ex cardiacis illis adminiſtratis, calidaque cuſtodia, Variolæ nimis profuſæ in unum confluant, fœdo certè ſpectaculo, triſtemque eventum interminanti.

Atque hæc & hujuſmodi ſymptomata ex his erroribus progigni ſolent, cum ex altera illa methodo nihil unquam mali obſervaverim. Natura enim ſibi permiſſa negotium ſuum ſuo tempore exequitur, materiamque debito ordine ac via tum ſecernit, tum etiam expellit; ut (in Junioribus præſertim vegetiſque temperamentis) noſtra ope, noſtris artificiis, atque auxiliis non indigeat, ſuis viribus optimè inſtructa, ſuis opibus locuples, ſuo denique ingenio ſatis edocta. Neque ſanè vel ipſe vidi, vel fando accepi, quenquam ex eo periiſſe, quod Variolæ primò non eruperint, etſi nimis multi perierint, quorum Variolæ primùm laudabiliter, & cùm ſumma ſpe erumpentes, poſtea recedentibus puſtulis præmaturè detumuerunt.

Quemadmodum autem inconſultum eſt atque periculoſum, calidioris regiminis

nis vel cardiacorum ope cœptam ebullitionem nimis evehere; ita è contrario non minùs vacat periculo mediantibus venæ sectione, clysteribus, emeticis, catharticis, aut id genus aliis eandem minuere, cum hoc pacto partium separabilium commoda secretio plurimùm impediatur. Licet enim vulgare illud atque tralatitium argumentum quo adversus Phlebotomiam, aliasque evacuationes utuntur (nempè quòd non liceat à circumferentia ad centrum movere humores, cùm natura in hoc morbo contrarium affectare videatur) nullarum planè virium sit; eo quòd ex earundem usu contrarius omnino effectus, subitanea scilicet variolarum eruptio, sæpissimè consequi deprehendatur; aliæ nihilominus rationes in promptu sunt, quæ vehementer suadent, ut, siquidem ullo modo vitari possit, ab hac praxi manus abstineamus. Namque (ut earum præcipuas paucis attingamus) per hasce evacuationes, non tantùm ebullitio nimis imminuitur, cujus interim ope partes despumandæ accuratè secerni debuerant, verùm etiam illud ipsum subducitur, quod cœptæ secretioni quasi pabulum continenter suppeditaret; unde sæpenumero contingit, ut variolæ primùm laudabili impetu erumpentes (eoque fortasse melius, quòd evacuationes jam dictæ præcesserant) paulò post ex improviso quasi repercussæ detumescunt, idque ob eam potissimum causam, quòd materia desit, quæ quasi à tergo præeuntem insequeretur, atque agmen clauderet. His verò non obstantibus, si vel minimum suspicari liceat variolas mox erumpentes è Confluentium genere futuras esse, utile prorsus erit, ut non solùm sanguis quàm primum mittatur, sed & Emeticum propinetur, ob rationes alio in loco fusè dicendas.

Tandem ut ad secundam illam indicationem pedem promoveamus ad tempus *expulsionis* accommodatam; quo tempore materia separata, parvorum abscessuum sive pustularum ope, amandatur atque expellitur; nempe illud hîc agendum est, ut pustulæ debito modo sustineantur, quo ritè atque ordine destinatam periodum assequantur.

Sicut itaque suprà satis, ut opinior, ostensum est, inprimis periculosum esse, si æger præsenti Febre, at pustulis vix dum apparentibus, in ipso *secretionis* tempore nimium calefiat; ita etiam non minori periculo plena res est, si idem quovis morbi tempore fiat, atque illo præsertim quod ad expulsionis initium vergit, crudis adhuc existentibus pustulis: Quamvis enim sanguis, peracta jam *separatione*, atque relegata ad carnosas partes materia, ab intestino tumultu magnam partem immunis sit, interim tamen tener adhuc, recensque, ac vix novo statu & quasi textura indutus, εὐπαθὴς est, facileque vi caloris immodici undecunque appellentis afficitur, atque adeò levissimo momento irritatus flammam concipit, & in novam ebullitionem proclivis est; quæ quidem nova ebullitio, non, uti prior illa, *separationem* jam molitur (illam quippe peractam supponimus) verum illius loco non tantùm symptomata superius memorata excitat, sed & cœptam per pustulas *expulsionem* interturbat, & contentam materiam exagitando noxam parit. Vel itaque partes jam secretæ, atque in corporis ἕξιν depositæ, vehementi illo rapidoque sangui-

ſanguinis ebullientis curſu abreptæ in ejuſdem maſſam reſorbentur; vel partes carnoſæ ultra gradum ſuppurationi debitum excalefactæ, minus commodè illam exequuntur; vel denique fortaſſis oborta hac nova ægritudine, ſanguinis œconomia, ipſarumque carnium tonus pervertitur, uſque adeo ut materiam illam expulſam vincere, eamque ſolemni more abſceſſuum coquere nequeat.

Interim non uſque adeo nos illuc intentos eſſet oportet, quo ebullitionem nimiam in ſanguine prævertamus, ut ægrum frigoris injuriis exponendo, puſtularum eruptio impediatur. Gradus ille caloris ad harum expulſionem promovendam accommodatiſſimus, naturalis ſit oportet, atque ejuſmodi, quæ carnoſarum partium temperiei conveniat, quique hunc excedit, aut ab eodem deficit, utrinque periculoſus eſt.

Ex dictis itaque ſatis manifeſtum videtur, in quàm incerto lubricoque ſit loco, tum morbus ille, de quo loquimur, tum praxis medica, quæ eidem accommodanda eſt. Atque etiam exinde pronunciare auſim, illius famam, qui in medicando hoc morbo frequenter ſe ſe exerceret, in anguſto verſari; quandoquidem non vulgus ſolummodo mortis cauſam ſatagenti nimis Medico tranſcribere paratum ſit, verum etiam ejuſdem artis profeſſores calumniandi anſam inde cupidè arripiant, atque coram iniquis Judicibus cauſam dicentes, ſeveriſſimam ſententiam facilè eliciant; eo ſcilicet conſilio, ut ipſi pluris æſtimentur, & ſuper aliorum ruinis viam ſibi ſternant ad famam: id quod viris literatis indignum prorſus eſt, imò & vilioribus Artificibus, modò probitatem colant. Hinc porro cernere eſt, quod minus mirum ſit, ſi nutricibus, per ſe nimium plerumque officioſis & ſatagentibus, res malè ſæpenumero ſuccedat; Nempe res ardua eſt, & quæ muliercularum ingenium atque judicium ſuperat, gradum caloris huc requiſiti definire, præſertim cum anni tempeſtas, ægrorum ætas, & vitæ ratio, aliaque huc ſpectantia ſimul penſanda veniant, id quod prudentem profectò atque ſagacem Medicum omnino poſtulat.

Si contigerit, ut vel Phlebotomia minùs opportunè celebrata, vel admiſſo frigore puſtulæ reciderint, vel facies ac manus detumuerint, Cardiacis utendum eſt. Sed cavendum tamen, ne in his exhibendis nimii ſimus: Quamvis enim ſanguinem ademeris, fieri tamen poteſt, ut virium inde jacturam metuens, adeoque Cardiacis aut fortioribus aut ſæpè repetitis utens, novam ebullitionem ex improviſo ſuſcites. Nimirum ſanguis adhuc tenuior eſt, & vim calidioris ſtimuli facilè ſentit; unde fit, ut ſæpe repetitæ ebullitiones in eodem excitentur, quibus ægrorum mors majori jure tribuenda eſt quàm prægreſſæ venæ-ſectioni. Atque hæc generatim de iis, quæ primariis Intentionibus ſatisfacere poſſint, dicta ſunto.

* Jam ut calcata veſtigia repetam, ac ad Praxin propiùs accedam: Quamprimùm manifeſta hujus morbi indicia ſe produnt, ægro aura liberiore, vino, ac carnium eſu interdico, cerevifiam verò tenuiorem pane toſto leviter tepefactam

* *Curatio.*

pro potu ordinario, ac ſubinde pro arbitrio hauriendam concedo; pro victu etiam juſcula avenacea, hordeacea, poma cocta, aliaque, quæ neque frigoris neque caloris vim aliquam egregiam obtinent, aut ventriculo concocturo moleſtiam exhibent, injungo. Nec vulgarem illam ruſticamque diætam admodum improbo, nempe ut lacte cum pomo cocto & contuſo veſcatur, modò cautum ſit ut eo per vices utatur, & modicè, dempto etiam lactis frigore. A regimine calidiore protinùs inhibeo, ut & ab uſu medicamentorum Cardiacorum quorumcunque, quibus variolas in cutem ante diem *quartum* qui eruptioni proprius eſt ac naturalis, temerè propellere nonnulli ſatagunt: Cùm pro certo habeam, eò magis univerſalem fore materiæ varioloſæ ſeparationem, quò tardiùs iſtæ prorumpunt, proinde & ſecuriores poſſumus eſſe ne ſe denuò intro condant, & rectius matureſcent, cùm, ſi ante tempus extrudantur, præcipitatur materia cruda adhuc atque inconcocta, quæ ad inſtar fructuum præcociorum inani ſpe lactat. Adde, quòd ab hac nimium feſtinata diligentia periculum eſt (in calidioribus præſertim temperamentis ac vegetioribus, quorum principia activa plus ſatis Cardiacorum ſupplent vicem) ne natura nimis incitata coactaque, univerſam pene corporis ſubſtantiam in variolas effundat; ita ut jam *confluant* illæ, quæ, niſi plus æquo properaſſes, in *diſtinctarum* ordine lætiori omine ſubſtitiſſent. Porrò non ideò ſtatim foras propellendæ ſunt Variolæ, ubi primum aliqua morbi hujus ſuſpicio oritur, quia ſc. æger ante eruptionem vehementer ut plurimum laborat angiturque, cùm ne vel una quidem inſtantia poſſit oſtendi, quempiam ideò interiiſſe, utut graviter ægrotaverit, quod non mox prodirent Variolæ, vel naturam iiſdem ſeriùs ocyus extrudendis defuiſſe, niſi ſicubi regimine calidiore & remediis cardiacis, præmaturè ingeſtis, fuerit impedita. Etenim non ſemel obſervavi in junioribus & temperamento ſanguineo præditis, regimen calidius, & Cardiaca eo animo exhibita, ut Variolas ante juſtum tempus exturbent, ita parum eruptionem acceleraſſe, ut eidem è contra obicem ponerent: Sanguine enim his modis excalefacto, & in motum violentiorem, quàm qui materiæ varioloſæ ſeparationi ritè peragendæ par eſſet, concitato, certa tantùm quædam morbi indicia ſe prodidere, latentibus intra cutim puſtulis, neque ſe ultrà efferentibus, quibuſcunque demum Cardiacis ſolicitarentur, donec tandem ſanguine ad moderatam debitamque temperiem redacto, conceſſa ſc. Cereviſia tenuiori, demptoque partim ſtragulorum, quibus torrebatur onere, puſtulis exiturientibus commodam viam ſtravi, atque ægrum in tùto, favente Numine, collocavi. Neque magis, ſi quid ego judicando valeo, ab illis ſtat Ratio, qui ægrum ita pertinaciter ante diem *quartum* lecto addicunt, modo cubiculi ambitu ſe contineat, quàm ab his, qui adeo præmaturè atque intempeſtivè Cardiaca ingerunt; Etenim *Sanguinis mictus*, *maculæ purpureæ*, & reliqua ſymptomata lethalia, (de quibus ſuprà) eo tantum nomine, præſertim ætate florentibus, ſuperveniunt, quod nempe lectulo præproperè nimis affigantur. *Quarto* verò die lectulo ægrum adjudico, ac tum temporis, ſi eruptio parum pro votis ſuccedat, rectè exhiberi poteſt Cardia-

diacum aliquod blandius, unica ſaltem vice, quo exigantur puſtulæ. Inter iſta quæ huc faciunt medicamenta, *Paregorica* dicta, qualia ſunt *Laudanum liquidum*, *Diaſcordium*, *&c.* ſi in pauca quantitate Aquis cardiacis appropriatis admiſceantur, cæteris prælucent: Hæc enim cum ſanguini æſtuanti fræ̓num injiciant, Natura materiam morbificam opportunius atque liberius ejicit, atque amolitur. Neque etiam conſulerem, Cardiacum ante hunc diem propinare vel urgente *Diarrhœâ*, atque illud, ut videtur, indicante. Licèt enim, quod antea innuimus, nonnunquam Variolarum *Confluentium* eruptionem præcedat *Diarrhœa* (quæ oritur ab halitibus inflammatoriis, vel humoribus à maſſa ſanguinis per primos dies exagitati atque æſtuantis, in inteſtina exoneratis) non tamen hîc magis deerit natura dictis materiæ varioloſæ halitibus in corporis habitum propellendis, (quo facto, ſua jam ſponte ſiſtetur Diarrhœa) quam ſolet in halitibus iſtis extravertendis eliminandiſque, qui in ventriculum inverſi ſub initio morbi vomitum provocant.

Animadvertendum verò eſt, quod ſi ad adoleſcentem vegetiorem accerſor, & qui inſuper liberaliore ſive vini ſive liquoris cujuſcunque ſpirituoſi compotatione morbo anſam dedit, non ſatis habeo ad frænandam ſanguinis ebullitionem, ut tam Lectulo, quàm Cardiacis abſtineat, niſi ad hæc ſanguis è brachio mittatur: Quòd ſi non concedatur, obtinente vulgi præjudicio, miſſionem mihi ſaltem eſſe petendam exiſtimo. Superinducta enim inflammatione iſta, quam ſanguini impreſſit liquorum ſpirituoſorum fervor, intenſo illi calori, quem hic morbus naturaliter comitem habet, ita furit ſanguis, ut non rarò in veſicam vaſorum ductu irruat; vel maculas pariat purpureas, aliaque ejuſmodi ſymptomata, quæ per omnem morbi decurſum crucem figunt Medico, atque ægrum è medio tollunt. Atque hæc de illis quæ ante puſtularum eruptionem ſunt peragenda.

Ubi primùm eruperint Puſtulæ, jam proximò diligenter mecum perpendo, an *Diſcreti* fuerint generis, an verò *Confluentium*; cum longo hæc intervallo ab invicem diſtent, quantumlibet conveniant quoad ſymptomata quædam utriſque communia. Si itaque ex puſtularum magnitudine, & paucitate, tardioreque eruptione, tum etiam Ægritudinis, aliorumque ſymptomatum graviſſimorum, quæ in *Confluentibus* etiam poſt eruptionem fatigant, evaneſcentia, de genere *Diſcreto* mihi conſtet; ægrum Cereviſia tenuiori, juſculis avenaceis, hordeacis, &c. reficiendum curo, modo quem ſuprà deſcripſimus. Atque ſi tempore æſtivo eoque calidiſſimo Variolæ non ita multæ obtingant, quorſum attineat ægrum in lecto jugiter ſtratum obrutumque detinere, ego quidem non video. Quin potius ſingulis diebus, per aliquot horas de toro ſurgat, eâ lege, ut tàm loco, quàm veſtitu, frigoris pariter ac caloris nimii incommoda præcaveantur. Quid quod ægroto à cubili quandoque abſtinente, morbus minori cum moleſtia, ac etiam breviori ſpatio tempora ſua peragat, quàm ſi eidem continenter affigatur, quod non modò ægritudinis tædium adauget, verùm etiam febrilem æſtuationem fovet, & prodeuntibus veſiculis dolorificam inflammationem conciliat. Quòd ſi aut frigidior anni

tempeſtas, aut copioſior Exanthematum eruptio perpetuò decumbendi neceſſitatem ægrotanti imponat, proſpicio, ut non intenſiore caloris gradu, vel adjectis pluribus ſtragulis in lecto decumbat, quàm quibus in proſpera valetudine uti ſolebat, accenſo interim nonniſi hyeme incumbente, manè & ſerò foco mediocri. Neque etiam exigo, ut in eodem loco ſemper jaceat, nempe ne ſudores erumpant, quos ego tum rationibus ſuprà allatis, tum ipſa experientiâ fretus, fidenter affirmo non abſque ingenti periculo promoveri poſſe.

Determinante morbo, cùm halituum à materia jam in pus converſa prodeuntium eruptio liberior à puſtulis tandem cruſtoſis ac duriuſculis impediatur, abs re non erit *Vini Canarini ſemi-cocti cochl.* 5. *vel* 6. vel aliud medicamentum Cardiacum temperatum exhibere, ne ſcilicet halitus illi putridi in ſanguinis maſſam poſtliminio revertantur. Et ſanè jam nunc, neque prius, Cardiacis locus eſt. Eodem pariter tempore Diæta paulò calidior & cardiaca magis poteſt concedi; juſcula v. gr. ex pane & cereviſia ſaccharata, è farina avenacea cum cereviſia & ſaccharo &c. Neque aliis omnino erit opus, in genere ſcil. *Diſcreto* ac leniori, ſi æger hâc Methodo ac diæta, utriſque moderatis, ſe tractari patiatur; niſi fortean inquietudo, vigiliæ, aut alia ſymptomata Phrenitidem minitantia, Paregorici uſum ſubinde ſuadeant.

Hæc ſanè, reclamante licèt immani iſto ac malè fundato hominum præjudicio, quod ex adverſo militat, vera eſt ac genuina Methodus huic Variolarum generi medendi, & obtinebit demum, me vitâ functo. Et licet non negem, multos regimine admodum oppoſito tractatos nihilominus convaleſcere, fatendum eſt tamen, (& ſanè dolendum etiam, ſi vobiſcum reputemus, quàm omni prorſus periculo vacat ex ſua natura hoc *Diſcretum* genus) plurimos etiam interire, quin & alii complures fatis pariter concederent, niſi vel à frigidiore tempeſtate, in quam incidit morbus, vel à Phlebotomia (aliter ſupervacanea atque inutili) nuper celebrata ſervarentur. Quo nomine, ſi vel obſtinatio amicorum, vel ægri diffidentia prædicto regimini interceſſerit, tutius mihi videbatur ſanguinem detrahere; quod quidem, licet in hac ſpecie per ſe officiat (quatenus ſc. & ſeparationem perturbat confunditque, & pabulum inſuper tum puſtulis, tum tumoribus elevandis deſtinatum ſubducit) aliquantiſper tamen ſecuturum regimen calidius penſat, ac proinde hanc, quam non niſi coacti uſurpamus, Methodum, non uſque adeò periculoſam atque ancipitem reddit.

Ex dictis (ut obiter attingam) facile erit vulgare illud Problema ſolvere; quî fiat ſc. ut perpauci adeò è plebe hoc morbo pereant, ſi ad eos comparentur, qui inter divites eodem trucidantur; quod quidem vix ad aliam cauſam poteſt referri, quàm quòd ob rem domi anguſtiorem, & agreſte vivendi genus, vix illis fiat copia ſibi nocendi regimine magis accurato ac delicatiori. Quinimo & plures inter vulgus jugulavit hic morbus, ex quo *Mithridatii*, *Diaſcordii*, *Decocti C. C. &c.* uſum didicere, quàm in ſæculis *indoctioribus* quidem, at magis *ſapientibus*; cùm in ſingulis fermè ædibus reperiatur ſtolida aliqua ac ſciola muliercula, quæ in hominum perniciem, quam non didicit,

Ar-

Artem exerceat. Atque hæc de Variolarum, quas *Interſtinctas* appellavimus, curatione.

At ſi *confluant* Variolæ, periculoſæ plena res aleæ eſt; arbitror enim ego, genus hoc non minus ab altero illo diſcrepare, quàm ab hoc ipſa peſtis, licet apud hominum vulgus, quibus nomina & verba pro rebus ſunt, utriuslibet curatio ex æquo prædicetur. In hac morbi ſpecie, cùm intenſioris ſanguinis inflammationis proles ſit, major pariter adhibenda eſt cura, ne calefiat æger, ut in prioris curatione jam dictum eſt. Quamvis autem ſpecies hæc ex ſua natura majorem ſibi vendicet refrigerationem, quàm altera iſta, ad promovendam tamen faciei ac manuum intumeſcentiam, (ſine qua de ægro actum eſt) & puſtularum elevationem atque augmentum, tum etiam, quia æger ob exulcerationes dolorificas lecto abſtinere nequeat, expedit, ut in eodem contineat & ſe, & manus etiam ſuas, modò ſtragulis modicè contectus ſit, & conceſſa fuerit venia ab hac in illam lecti partem corpus pro arbitrio ſuo transferendi, ut in genere *Diſcreto* innuimus. Præſertim verò morbo exeunte, cùm jam appetat *Febris maturatio*, non tantùm hac libertate privandus eſt æger, ſed monendus etiam, ut eâ utatur, quin & verſandus perſæpè nocte atque interdiu, ut ingens calor contemperetur, & evitentur ſudores, quibus amandatur lenis iſte humor, quo diluendæ ſunt Variolæ, ut miteſcant.

Quandoquidem verò, ut diximus, *Ptyaliſmus* hanc ſpeciem jugiter comitatur, qui cùm è præcipuis ſit Naturæ evacuationibus, atque hîc in ejus locum, quæ per puſtulas fieri debuit, ſubſtituatur, (quæ quidem per puſtulas evacuatio in hac ſpecie humili ac depreſſiore non æquè atque in altera procedit) ſummopere annitendum eſt, ut dicta Salivatio in vigore perſtet & conſervetur, nec ante diem ſuum ſiſtatur, vel remediorum calidorum uſu, vel à cereviſia tenui aut ſimili alio liquore liberaliter hauriendo, ægrum arcendo. Jam cùm Ptyaliſmi mos naturaliter ſe habentis, ut cum prima eruptione incipiat, & die *undecimo* minuatur, neque tamen niſi poſt diem adhuc unum aut alterum omninò deſinat, ſi ante diem illum penitus ceſſet, in lubrico ſunt ægri res. Nam cùm faciei tumor (per quem nonnihil materiæ morbificæ evacuatur) nunquam non eo ipſo die diſpareat, ſi Salivatio eodem pariter tempore ſe ſubducat, æger materiâ varioloſâ jam putreſcente, ceu veneno, inficitur; cumque nulla amplius detur porta, per quam evacuari poſſit, in buſti limine conſtituitur; niſi fortè (quod fit nonnunquam) manuum intumeſcentia, quæ ut feriùs quàm illa faciei ſe oſtendit, ita tardius recedit, ejus fit molis ac momenti, ut ab Orci faucibus illum eripiat. *Salivatio*, quæ tanti hîc eſt tamque neceſſaria, admodum promovetur, ſi ægro affatim propinetur Cereviſia tenuis, vel liquor alius quilibet, qui nec illum calefaciat, nec ad ſudores provocet.

Præter hæc verò, ut conſopiatur vehemens illa ſanguinis ebullitio, quâ hæc Variolarum ſpecies alteram illam longè ſuperat, & ſuſtentetur *Ptyaliſmus*, (neceſſaria nempè hujuſce morbi evacuatio) conveniunt medicamenta *Narcotica* præ aliis quibuſcunque: quæ licet ob vim, quâ donantur, incraſſan-

tem, educendæ Salivæ videantur officere, jamdiu tandem ego me iſto liberavi præjudicio, atque eadem in hoc morbo adhibui, adſtipulante ubique rerum eventu, modò æger pubertatem exceſſerit. Sanguis enim Infantium Puerorumque (qui per integrum morbi ſtadium plerumque ſatis benè dormiunt) cùm mitiùs ferveat, minùs hujuſmodi eget ſufflamine; atque inſuper horum uſu *Diarrhœa*, quam in hoc morbi genere infantibus evacuationem natura inſtituit, cum ægri damno ſiſtitur. Adultis verò *Paregorica* Medicamenta, ſi frequenter uſurpentur, hæc adferunt commoda: Primò, ſomnum moderatè conciliando, efferam minus ſanguinis ebullitionem ac proinde Phreneſin cohibent præcaventque. Dein, ab eorum uſu Faciei & Manuum intumeſcentia, quam inſignem in hoc morbo natura habet evacuationem, rectiùs procedit. Quinetiam, quod non parum facit ad ægri ſecuritatem, cum non rarò juſto citius detumeſcat facies cum malis ægri rebus, tumor Narcoticorum ope ad debitum uſque naturæ terminum ſuffulcitur & protrahitur; mitigato enim ſanguinis fervore, radii inflammati opportunè ad manus, faciem atque omnem corporis ſuperficiem pro morbi ingenio feruntur. *Ptyaliſmus* denique hiſce propagatur, qui licet vi medicamenti ita fortiter incraſſantis ad horas aliquot ſiſtitur in quibuſdam, mox tamen aucto novis hiſce ſuppetiis robore, inſurgit denuò natura, & cœptum opus feliciter peragit. Quin etiam animadverti *Salivationem*, quæ circa diem *undecimum*, aliquando etiam citiùs, cum ingenti ægri periculo minui ſolet, exhibitis plus ſemel *Paregoricis*, de novo fuiſſe redintegratam, nec ante diem *decimum quartum*, alicubi etiam & poſt illum, deſiiſſe. Propino ego ut plurimum vel *Laudani liquidi* guttas 14. aut circiter, vel *Syr. de Meconio* ℥j. in *Aq. flor. Paralyſ.* vel ſimili ſtillatitia ſolutam: Quæ ſi adultis poſt plenam eruptionem ad morbi uſque finem ſingulis noctibus propinentur, non modò incommodi nihil, ſed & magnum inde emolumentum capient, quod frequenti experientiâ didici. Expedit verò, ut cenſeo, paulò temperiùs quàm aliter fieri ſolet, *Paregoricum* exhibere; facilè enim obſervatu eſt in Variolis peſſimi moris, *caloris*, ut ita dicam, *Paroxyſmum* veſperi plerumque ægrum inquietudine, anxietate, aliiſque ſymptomatis laceſſere, quæ ſi *Paregoricum* hora ſextâ ſeptimave veſpertinâ ſumatur, aliquatenus præcaveri poſſint.

Proximo loco, cum in Variolis *Confluentibus* haud minus certò *Infantes Diarrhœa* comitetur, quàm *Adultos Ptyaliſmus*, naturâ, ut ſuprà oſtendimus, alterutram harum evacuationem materiæ morbificæ eliminandæ ubique conſtituente, ut nec hîc *Ptyaliſmo*, ita neque iſtic *Diarrhœæ* frenum injicio, cùm utrumque ex æquo ſit abſurdum: Malè locata interim imprudentium aliquot muliercularum opera in ſiſtenda hujuſmodi Diarrhœa, multa infantium millia letho dedit, dum falsò ſecum reputant, Diarrhœam par in hac Variolarum ſpecie atque in *Diſtincta* diſcrimen apportare; neſciæ ſcilicet, *illic* tantùm officere Diarrhœam, ubi per puſtulas evacuatio, *hîc* verò naturæ opus illam eſſe, morbo effugium quærentis. Miſsâ itaque Diarrhœâ, καὶ τῇ φύσει ex præcepto Divini ſenis συμπράττων, quo cœpi pede pergo;

go; in cunis ut nunc jaceant infantes, ut nunc iſtinc auferantur, conſulo; & ſi fuerint ablactati, eandem, quam ſuperiùs Adultis, Diætam iſtis concedo.

Ultimis morbi diebus, cùm facies ob puſtulas cruſtoſas, duras aridaſque fermè riget, eandem *oleo Amygdal. dulc.* inungo perſæpè, tùm ad mitigandum dolorem à regiditate ortum, tùm ut effluvia calidiora liberiùs exhalent.

Facies ne cicatricibus deturpetur, nihil quicquam molior; cùm *Olea, Linimenta, &c.* id tantùm agant, quò tardius evaneſcant albi iſti furfures, quibus ſe invicem pellentibus excipientibuſque, poſtquam æger jam lecto ſurrexit ac mediocriter valet, paulatim ſuccedunt fœdæ illæ cicatrices. Sed ab his non valdè metuendum eſt ægro, ubi ob regimen moderatius puſtulæ minus exacerbatæ nullam qualitatem cauſticam contraxêre.

* Jam verò, licet Methodus hæc (ſi cautè ſcil. ac prudenter circumſtantiis particularibus accommodetur) prædicta illa à natura abhorrentia atque periculoſa ſymptomata præoccupet, & ſecurum atque perbenignum morbum reddat; à quacunque tamen cauſa extorta ſint hæc, me nondum accerſito, neceſſe habeo in aliquibus, quæ hîc ſubnectam, aliâ viâ inſiſtere, eadem ut ſubmoveam atque debellem.

Imprimis igitur, ſi in *Diſcreto* genere ob regimen juſto calidius, & continuos ſudores, ægri facies die *octavo* non intumeſcat,) puſtulis interim ſatis densè ſe exerentibus) ſed flaccida ſit, & palleant puſtularum interſtitia, in caſu poſito, ultra quod ad temperatum magis regimen, & compeſcendum ſanguinis ὀργασμὸν velis remiſque contendo, *Paregoricum* aliquod medicamentum è veſtigio hauriendum præcipio; quod quidem ſomnum blandè conciliando (niſi plus nimio cerebrum incaluerit) & mitigando proinde effrænem ſanguinis ferociam, ſanguinem unà cum calore ad faciem, prout morbi ratio poſtulat, tempeſtivè determinat. Quòd ſi eo uſque proceſſit malum hîc προφάσει ortum, ut ſudor, qui huc uſque copiosè manavit, ſponte ſuâ defecerit, æger Phrenitide corripiatur, de vehementi queratur ægritudine, urinam paucam at frequenter reddat; jam non aliis auxiliis (cùm in propinquo mors ſit) ægro ſubveniri poſſe autumo, quàm vel Narcotica affatim exhibendo, vel ſanguinem liberaliter extrahendo, corpuſque auræ exponendo. Et profectò haud ita temerarium atque ἄτοπον videbitur, quod jam propoſui, ſi ad illos animum advertamus, qui ob copioſas narium Hæmorrhagias ſubitò ingruentes, ferreas imminentis lethi manus ſalvi evaſere. Illud inſuper eſt perpendendum, quòd in extremo hoc agone non idcirco inſtat mors, quòd puſtulæ intrò recedant, (extant enim hæ eminentque cum inſigni rubore, etiam animam agente ægro) ſed quòd facies non turgeſcat; ad promovendam verò hanc faciei intumeſcentiam, quicquid id demum eſt, quod ad ſanguinem contemperandum facit (Venæ-ſectionem autem & modicam refrigerationem eam vim obtinere nemo, opinor, negaverit) neceſſariò æquè ac Paregoricorum uſus, atque ob eaſdem planè rationes, debet conferre.

Non hæc ita velim intelligi, ac ſi in qualibet *Phrenitide*, Variolis ſuperveniente, (cùm nullum hîc ſymptoma frequentius occurrat (Venæ-ſectio-

* *Curatio Symptomatum.*

nem

nem ſtatim ſuaderem, ſed in illam tantùm, quæ ideo accidit, quia facies non turgeſcit, in *diſtincto* ſc. genere, & puſtulis copiâ ſatis magnâ comparentibus; vel ubi ob regimen admodum calidum, & Cardiacorum uſum, ſanguis adeò effetus eſt, atque ultra omnem modum evectus, ut inducias ferre nequeat, donec medicamentis *Paregoricis*, & reliquis eodem facientibus, ad debitam temperiem reduci poſſit. Cùm enim ita ſe res habeat, Medicus ad conſcientiam ſuam potius, quàm ad incertam famam ſe componens, vel ſanguinem, ut ante dictum, detrahere debet, vel ut æger aëre liberiori refocilletur, præcipere: Quod ut ſatis efficeretur, ſæpè mihi viſum eſt in tali agone phrenetico, ut æger lecto aliquantiſper exſurgeret, quo facto plures à morte liberavi. Præter iſta verò, quæ oculis ipſis uſurpavi, innumera ſunt illorum exempla, qui his modis quaſi Orci faucibus erepti ſunt. *Phreneticorum* enim nonnulli Nutricum curam fallentes (miris ſc. artibus utuntur homines ita affecti) atque è lecto dilapſi aëris frigori ſemetipſos etiam noctu expoſuerunt: Alii frigidam vel furtim, vel raptim nacti, vel etiam precibus à nutrice emendicatam hauſerunt, adeoque felici errore ſalutem jam planè deſperatam conſequuti ſunt.

Unicam hîc loci hiſtoriam adſcribere non gravabor, quam ab eo ipſo accepi, cujus res agebatur. Is nempe *Briſtolium* profectus, juvenis adhuc, inque ipſo ætatis flore, circa mediam æſtatem Variolis correptus eſt, iiſque paulo poſt Phrenitis acceſſit: Nutrix in urbem ingreſſa, interim ægrum ſuum aliorum curæ commiſit, mox nempe reditura. Verùm dum paulo diutius moratur, ægrotus (ut aſtantibus viſum eſt) interea moritur. Aſtantes & anni tempeſtatis, & habitûs ægri, craſſi ſcil. atque corpulenti, rationem habentes, ne oleret cadaver, è lecto ſublatum ac nudum menſæ imponunt, linteo ſuperſtrato; Nutrix tandem rediens, accepto nuncio, cameram intrat triſtiſſimo ſpectaculo interfutura; mox amoto linteo, vultuque conſpecto, ſubobſcura quædam vitæ indicia conſpicari ſibi viſa eſt, ac proinde ſtatim projectum corpus in lectum repoſuit, adeoque ſub manu conſilium capiens, ac neſcio quid ſatagens, ægrum ſuum in vitam revocavit, atque diebus aliquot interpoſitis, ſanum conſpexit.

Sed ut ad propoſitum revertar; Proximo loco, ſi in Variolis *Confluentibus* Saliva eo uſque excocta ſit & viſcida ob calorem præcedentem; ut tantum non ſuffocetur æger, (quod *undecimo*, ut ſuprà diximus, die non inſolens eſt) *Gargariſma* neceſſariò in uſum trahatur, & ut ſæpè die nocteque ſiringâ in fauces ſedulò injiciatur, ſeriò imperandum. Componatur verò illud è Cerevisia tenui, vel aquâ Hordei, cum melle Roſarum. Vel ſequens uſurpari poterit: ℞. *Cort. Ulmi* ℨvi. *Rad. glycyrrhiz.* ℥ß. *Paſſular. enucleat. n.* xx. *roſ. rubr. p.* ij. *coq. ſ. q. aq.* ℔iß. *coláturâ diſſolv. Oxymel. ſimp. & mel. roſ. ãa* ℥ij. *M. f. f. Gargariſma.* Quòd ſi æger ritè fuerit tractatus, *Ptyaliſmus*, etiam cùm jam cœperit imminui, ita pulchrè ſuo fungetur munere, ut hoc remedio opus non fuerit. Et profectò ubi eò res rediit, ut æger ſingulis momentis à ſuffocatione periclitetur, ſtupore obrutus, & ſpiritu ferè undiquaque præcluſo,

non

non satis tutò huic remedio fiditur: Ægro ita ad incitas redacto *Emeticum* peropportunè ac feliciter nonnunquam exhibui ex *Infusione Croci Metallorum*, sed dosi paulò majori, sc. *ad* ℥iß. quando, ob eximiam, quâ laborat æger, stupiditatem, minor dosis haudquaquam operabitur, atque interim eos exagitando humores, quo nequeat educere, ægrum in magnum vitæ discrimen conjiciet. Sed neque huic remedio satis fidere possimus, atqui (quod verè dolendum) aliud adhuc certius desideratur ad truculentissimum hoc symptoma debellandum, quod solum ac suo marte eos ferè omnes jugulat, quotquot in hac Variolarum specie *die undecimo* intereunt.

Cætera quæ in hoc morbo accidunt symptomata, ut *præcaventur* ope regiminis moderati, ita ab eodem pleraque etiam *tolluntur*: e. g. ut *Phrenesis* ante dicta, à nimia cerebri excalefactione prognata, sanguine quovis modo paululum ventilando curatur, eâdem Methodo & *Comati* (quod alteri contrarium prorsus videtur symptoma, & ab obstructione corticis cerebri fit, dum halitus calidiores à sanguine regiminis ac medicatorum calidorum usu attenuato, magnâ copiâ ac vi illic impelluntur) facilè occurritur.

Eâdem hâc sanguinis contemperatione & *Maculas Purpureas* vidi sublatas: Sed neque hâc, neque aliâ Methodo quâcunque, vel *mictum sanguinis*, vel violentam ejusdem è pulmonibus eruptionem adhuc sufflaminare potui; utraque verò Hæmorrhagia hæc, quatenus mihi hactenus observare licuit, indubiè mortem prænuntiat.

In *Urinæ suppressione*, quæ juniores ac vegetos nonnunquam incessit (à confusione sc. magna & spirituum ἀταξίᾳ, ejusdem excretioni subservientium, ob sanguinem & humores nimio fervore agitatos) omnes *Diureticorum* tribus in auxilium accersivi, sed nihil æquè feliciter hîc mihi cessit atque è lecto eximere ægrum, qui postquam adstantium manibus suffultus cubiculum bis terve circumambulaverit, mox urinam satis copiosè reddet, haud parvo cum levamine. Testes hîc possim compellare Medicos quosdam è familiaribus meis, qui in hoc casu ex meo consilio idem fieri præceperunt, neque eos fefellit eventus.

At verò quæ à materiæ variolosæ repercussione ob frigus extremum, vel evacuationes indebitè factas, proveniunt symptomata, usu Cardiacorum & conformi regimine sunt tollenda, qui tamen non ultra spatium, quo ista perstant, continuandus. Horum præcipua sunt Pustularum depressio seu procidentia, & *Diarrhœa* in Variolis *Discretis*. Neque enim in *Confluentibus*, vel Pustularum depressio mali quidquam ominatur, cùm ea sit morbi natura; neque *Diarrhœa* infantium iisdem laborantium, cùm salutem ista adferat, non periculum. In utroque hoc casu potio Cardiaca ex *Aquis stillatitiis* appropriatis, cum *Diascordio*, *Laudano liquido. &c.* jure optimo concedetur, idque non tantùm ad dicta symptomata submovenda, sed quolibet morbi tempore, si æger de cordis dolore atque ægritudine conqueratur. Sed ut verum loquamur, symptomata hujus generis oppidò rara sunt, si cum illis conferantur, quæ extremorum alteri, exitiabili magis, licet minus culpato, debentur.

tur. Et quidem opinor, rumorem illum, qui de crebra puſtularum retroceſſione invaluit, ex eo natum eſſe, quòd qui earundem depreſſionem in genere *Confluentium* obſervaverint, illam pro materiæ varioloſæ ob ſuſceptum frigus receſſu habuerint, cùm nihil ſit hìc præter morbi morem: Atque in genere *Diſtinctio* idem ſuſpicantur, quia ſc. puſtularum eruptionem atque augmentum ante diem expectant, cùm non ſatis attenderint ad tempus illud, quo natura fructum hunc ad maturitatem ſolet perducere.

Ægro jam convaleſcente puſtuliſque deciduis, ubi per dies aliquot carnes idem deguſtaverit, circa diem nempe *primum & viceſimum*, ſanguinem è brachio extrahendum cenſeo, ſi morbus fuerit vehementior; cùm inflammatio, quam ſanguini impreſſerunt Variolæ, ſive adultus fuerit æger, ſive infans, non minus Venæ-ſectionem indicet, quàm colluvies, quæ eidem accrevit, Catharſin: quod ſatis liquet, *tum* à ſanguinis colore, qui poſt atrociorem morbum educitur, Pleuriticorum ſanguini omninò ſimilis, *tum* etiam à magnis iſtis inflammationibus, quæ poſt morbum hunc in oculos decumbunt, aliiſque diris ſanguinis excalefacti & à morbo depravati effectibus, unde etiam, qui antea pancraticè valebant, poſteà cum humoribus calidis acribuſque in pulmones, aut aliam aliquam partem depluentibus, per reliquam vitam omnem confligunt. At ſi pauciores extiterint puſtulæ, Phlebotomiâ non opus erit. Poſt venæ-ſectionem Catharticum exhibeo ad tres vel quatuor vices.

Adhæc, ægro à *Confluentibus* Variolis jam diu liberato, & è lecto quotidie ſurgenti nonnunquam accidit *Crurum tumor* ferus ac moleſtus; qui tamen vel ſponte faceſſit poſt Venæ-ſectionem & Catharſin, vel uſu Herbarum emollientium ac diſcutientium, (quales ſunt *Malvæ, fol. Verbaſci*, *Sambuci*, *Lauri*, cum *flor. Chamomillæ & Meliloti*) in lacte coctarum, facilè fugatur. Atque hæc de Hiſtoria Variolarum quæ hoſce annos graſſatæ ſunt, quas, ut ab aliis ſpeciebus, quæ inſecutæ ſunt, dirimam, *Legitimas* appellare libuit.

CAPUT II.

Febris Continua Annorum 1667, 68, *& partis* 1669.

JAm de *Febre* illa dicam, quæ durante *Varioloſâ* hâc *Conſtitutione* dominabatur, & cum Variolis ingreſſa, ſtetit cùm iiſdem, ceciditque. Ita ſe hìc res habuit; Doluit æger in regione, quæ cordis ſcrobiculo ſubjicitur, nec ſuſtinuit, ut manu illa premeretur; quod quidem ſymptoma non memini me obſervaſſe in alio morbo præter hanc Febrem, & hanc ſpeciem Variolarum. Capitis dolor, & calor totius corporis, ut etiam Petechiæ, ſatis manifeſto indicio ſe prodebant. Sitis interim non urgebat. Lingua ſanorum ſimilis non rarò comparuit, niſi quod quandoque albida, ſicca rariſſimè, nunquam verò nigra. Æger in ſpontaneos eoſque effuſiſſimos ſudores ab initio morbi ſolvebatur, ſed cum nullo levamine; quinimo ubi calidioribus medicamentis & regimine provocabantur iſti, periculum erat, ne mox Phrenitide corriperetur.

Petechia-

Petechiarum insuper numerus augebatur, atque alia symptomata adhuc efferebantur omnia. Urinæ separatio, quæ satis videbatur laudabilis *vel* ab initio, spem faciebat salutis; neque tamen æger magis exinde in melius proficiebat, quàm post διαφόρησιν, de qua prius diximus. Si minus rectè tractaretur hic morbus, diutissimè protrahebatur plerumque; neque Crisi aliquâ factâ, nec sponte more aliarum Febrium desinens, sed vehementibus symptomatis miserum excrucians ad septimanas sex vel octo, nisi mors intercederet. *Ptyalismus* quandoque satis copiosus sub finem accedebat, si nempe nulla insignior præcesserat evacuatio, atque ægro Julapia refrigerantia imperata fuerant, quo quidem, si neque evacuationibus, neque usu Medicamentorum calidorum fuerit interceptus, morbus ultra spem omnem fugam sibi quærebat.

Ut verò Febris hæc ab ista aëris Constitutione Epidemica pendebat, quæ eodem tempore variolas producebat, ita profectò dicta Febris, si non eadem planè esset, ejusdem ferè cum illis naturæ atque indolis per omnia videbatur, demptis solummodo symptomatis istis, quæ eruptionis vel consequentiæ, vel effecta erant necessaria: Nam eodem modo uterque morbus aggrediebatur, dolor idem in partibus, quæ cordis scrobiculo subjacent, si manus admoveretur, linguæ item color, urinæ consistentia, & Sudores spontanei copiosi ab initio oborti ubique respondebant. Propensio itidem quam habebat hic morbus, quoties in flammam vehementiorem assurgeret, se per *Ptyalismum* exonerandi, eadem prorsus erat atque in variolis hisce, quoties scilicet *confluebant.* Cùm insuper hæc Febris eo præcipuè tempore sæviret, quo latiùs quàm unquam aliàs, quantum ego observavi, hîc locorum grassabantur variolæ, nemini dubium esse potest, quin ejusdem omnino sint prosapiæ. Id certò scio, Phænomena practica omnia, quæ Curationem respiciebant, eadem planè fuisse in utroque morbo, exceptis istis, quæ variolarum eruptio, ejusque effecta in isto morbo indicabant, quæ, cùm nulla essent in hac Febre, indicari proinde non potuêre; quod quidem mihi abundè constabat ex accuratissimis illis observationibus, quas feci, dum utroque morbo laborantes tractarem. Quapropter danda mihi est venia, (non quòd nova rerum nomina affectem, quæ perinde mihi sunt invisa atque illi cui maximè, sed ut hanc Febrim à cæteris distinguam) ut istam à similitudine quam cum hac variolarum specie habet, *Febrem Variolosam* insigniam.

Utut verò Febris dicta Variolas referebat, nemo tamen sanus eadem illam methodo debere curari facilè sibi persuaserit, cùm in his mediantibus Abscessulis particulæ inflammatæ in habitum corporis amandentur eliminenturque; in hac Febre autem non nisi per Salivationem ejiciantur: Qui enim in morbi principio manabant *sudores* profusi, *Symptomatici* erant, non *Critici*; cùm natura non aliam hîc evacuationem videretur designavisse quàm *Salivationem*, quam tamen ipsa eadem natura pervertit ut plurimum, vel *Diarrhœa*, quæ sæpissimè à radiis inflammatoriis per arterias mesentericas in intestina delatis, atque eadem ad excretionem solicitantibus, exoritur, (quod etiam in *pleuritide* usu venit, aliisque Febribus Inflammatoriis, ob sanguinis par-

ticularumque fervidarum orgaſmum, ut eventilentur ſatagentium, vel immenſis etiam qui *ſudoribus*, morbum hunc pariter cum Variolis ex naturæ præſcripto ubique comitabantur: quibus, cùm ſymptomatici eſſent ipſi, *Salivatio* quæ Critica aliàs erat futura, aliò derivabatur, ita ut niſi evacuationem aliam ſuggereret Ars, ad ſeptimanas aliquot perſeveraret morbus, nec aliarum Febrium more Concoctionem ſubiret.

Sed ut paulò ulteriùs progrediamur, quò & Febris hujus naturam rectiùs capiamus, & ea pariter ſubſternamus, quibus *Indicationes Curativæ*, tanquam immobili fundamento, ſuperſtrui poſſint, omnino animadvertendum eſt, quòd in *Febre* illâ quæ in *Conſtitutione Intermittentibus Epidemicâ*, vigebat, materia quæ à ſanguine erat ſejungenda tantæ erat craſſitudinis, ut ſeparari nequiret ſine prævià Digeſtione, quâ ad debitam evacuationem diſponeretur, (determinato ſcil. ad hoc tempore) idque vel διαπνοῇ paulò pleniori, vel Dejectionibus Criticis; ita ut id tantùm negotii Medico daretur, ſic ſe ad morbi genium accommodare, ne ex una parte in ſymptomata periculoſa aſſurgeret neque ebulliret, neque ex altera ita parum efferveſceret ut materiæ inimicæ exterminandæ impar prorſus eſſet, cum Febris Naturæ inſtrumentum fuerit, ad hujus ſecretionis opus debita opera fabricatum. Quin & in *Peſte* materia aliqua reperiebatur à ſanguine ſegreganda; ſed cum ſubtiliſſimarum fuerit partium & maximè inflammabilium, (ita ut quandoque ubi ſummè exacuerentur, ſanguinem, fulguris inſtar, pervaderent, nec ebullitionem quidem in eodem ciere valerent) ictu oculi per eum trajiciebat, nec niſi in glandula aut parte aliqua externa ſiſtebatur; ubi irretita carnes circumjacentes primò in inflammationem, poſtea in Apoſtema, pertraxit. Eſt autem *Apoſtema* Naturæ machina, quâ iſta, quæ carnibus infeſta ſunt, amolitur, ſicut *Febris* ejuſdem eſt machina, ad difflanda ea, quæ ſanguinem malè habent. Quo in caſu, Medicorum eſt, evacuationem materiæ Peſtilentialis, quam per hos abſceſſus natura molitur, prout decet, regere; niſi fortè quis magis conſultum eſſe putaverit, aliam aliquam evacuationem ſubſtituere, quæ magis penes illum fuerit, ejuſque arbitrio certius obtemperaverit, quàm illa Naturæ. Eodem etiam modo procedit Natura in expellenda *Variolarum* materia, licet ea ſpecies ſit inflammationis pinguioris ac magis craſſæ, quæ per puſtulas ubique ſparſas ejicitur, *Carbunculorum* loco ac *Bubonum* &c. Atque in hoc etiam caſu Judicationes Curativæ eò ſunt dirigendæ, ut naturalis per puſtulas evacuatio ritè adminiſtretur. Jam verò cum in hoc *Febris inflammatoriæ* genere, de quo nunc agimus, non inveniatur craſſior illa materia, non niſi præviâ Digeſtione egerenda, ſicut in Febre ſuperiùs deſcripta, incaſſum Ebullitioni obſecundamus ad obtinendam hujuſmodi Digeſtionem; quin imo econtra, haud leve eſt periculum, ne huic viæ inſiſtentes, ſtimulos addamus morbo, cujus *eſſe* in inflammatione plus ſatis violentâ conſiſtit: atque porrò, cùm natura nullam huic Febri evacuationem per modum eruptionis conſtituerit, quod in Febre Peſtilentiali & Variolis fieri cernimus, (utut rebus aliis poſteriori huic morbo reſpondeat) neceſſariò in hoc ſtabit rei ſumma, ut

ſedetur

sedetur *inflammatio* evacuationibus & medicamentis contemperantibus. Hunc mihi proponens scopum, hujusce Febris Curationem aggressus sum, quæ methodo hâc difficulter expugnata fuit.

* Ad ægrum accersitus, mox sanguinem è brachio educendum curavi, modò nimia debilitas, præsertim verò provectior ætas, non contra indicaret; & Venæsectionem insuper alternis diebus ad duas adhuc vices repetendam jussi, nisi redeuntis sanitatis signa aliter suaderent. Diebus interjectis *Enema* è lacte & saccharo, vel simile injiciendum præcepi; præscripsi & Julapium sequens vel aliud ejusmodi, frequenter per omnem morbi decursum assumendum; ℞. *Aq. Portul. Lactuc. fl. Paralys. n.* ℥iiij. *Syr. de Limon.* ℥iß. *Syr. Violacei* ℥j. *Cap.* ℥iij. quater vel quinquies in die, & ad libitum; serum lactis, Aquam hordei, & similia ejus farinæ pro Potu ordinario concessi; pro victu jusculà etiam Hordeacea, Avenacea, Panatellam, Poma cocta, *&c.* jusculis verò è carne pullorum, vel aliâ quacunque interdixi.

Præ reliquis omnibus edixi ne se in lecto assiduè contineret, sed illo abstineret bonam diei partem, idque quotidie; quando observaverim in hâc Febre, (uti etiam in *Pleuritide*, *Rheumatismo*, aliisque omnibus morbis Inflammatoriis, in quibus abigendis Venæsectio & Refrigeratio primas obtinent) medicamenta summè Refrigerantia, & repetitam sæpissimè Phlebotomiam ne hilum prodesse, dum interim æger lecto indesinenter affixus, ejus calore torreatur, æstate præsertim. Quocirca nec sudores quibus subinde diffluebat æger, ab hac methodo refrigerandi, tum Medicamentis exhibitis, tum jugem lecti usum vetando, me deterrebant: Etsi enim, sumpta à plerumque juvantibus *Indicatione*, magnum sibi quis inde emolumentum haud injuria pollicitaretur, refragabatur tamen ubique experientia, qua magistra didici, ægrum non modò nihil exinde commodi capere, sed è contra vehementius incalescere; ita ut non rarò *Phrenesis*, *Petechiæ*, cæteraque pessimi ominis symptomata mox hujusmodi sudores exciperent, quæ non tam à morbi *malignitate*, quam *sinistro regimine* oriri videbantur.

Si è contra dicatur, jam laudatam Febrium curandarum Methodum Authorum Theoriæ omnimodè adversari, qui omnes uno ore pronunciant, Febrim per διαφόρησιν rectissimè ac maximè naturaliter expediri; hæc habeo quæ pro me militant, præter certissimæ ac constantis Experientiæ testimonium mihi in hujus particularis Febris curatione nunquam non suffragantis: Suppono ante omnia viros doctos, qui sudorum provocationem ad tollendam Febrem efflagitant, eos velle sudores qui à prævia Digestione humoris alicujus in sanguine stabulantis excernuntur, in quo humore elaborando præparandoque ut per διαφόρησιν eliminentur, natura certo aliquo ac determinato tempore fuerit occupata. Verum enimverò longè aliter hîc se res habet; æger enim à primo statim morbi impetu in sudores uberrimos solvitur, qui soli morbi hujus pars magna sunt, & si Phænomenis omninò omnibus sit habenda fides, morbus hicce à nudo potius calore & sanguinis æstu, quàm ab humore aliquo delitescente, & post debitam Concoctionem à sanguine per sudores

* *Curatio.*

dores expellendo, pendere videtur. Quod si demus, hujusmodi humorem Digestione maturandum in hac Febre, pariter atque in multis aliis reperiri, quorsum attinet, Naturæ (cujus enormiora molimina in ordinem redigere opis est nostræ) plus nimio satagenti morem gerere, hujusmodi sudores vel Cardiacis provehendo, vel regimine calidiore, cùm non minus sudores respiciat quàm Dejectiones tritum illud Axioma, *Cocta, non cruda, sunt medicanda.*

Stante hâc Constitutione, accersebar ad virum doctissimum D. D. *Morrice* (qui tum temporis *Londini*, jam *Petworthiæ* Medicinam cum laude facit) hâc Febre cum effusissimis sudoribus & frequentibus Petechiis laborantem; Consentientibus aliis aliquot Medicis, utrique nostrum familiaribus, Vena secta fuit, surrexit è lecto, abstersо primùm sudore, Medicamentis & Diætâ Refrigerantibus usus est, præsentissimo cum levamine, multis malis atque periculosis symptomatis mox difflatis, &, cùm eidem methodo insisteret, intra paucos dies sanitati restitutus est.

Sed ad rem. Neque etiam *Diarrhœa*, quæ Febrim hanc sæpissime comitabatur, me à dicta Methodo vel latum unguem dimovit; quinimò expertus sum (cum sc. ab halitibus inflammatoriis è sanguinis massa per Arterias Mesentericas in intestina excretis, atque eadem vellicantibus, illa nasceretur) nihil huic profluvio sistendo æquè conducere atque Venæ-sectionem, & sanguinis contemperationem, *aquâ Hordei, sero lactis* atque aliis suprà nominatis procurandam.

Hæc sanè Methodus optimè mihi cessit in hujus morbi curatione, ad quam quidem apta nata præ cæteris mihi videtur. Non quòd ego nunquam via longè contraria incedentibus spectator interfuerim, adhibitis sc. Cardiacis & calido regimine, ægro nihilominus à morbo sæpe liberato, ita tamen ut mihi semper videretur is non mediocre discrimen adiisse, nulla id suadente necessitate: Etenim *Petechiæ*, quæ aliter perpaucæ erant, his modis numerosissimæ scatebant; sitis, quæ utplurimum vix molestabat, jam intensius urgebat; Lingua, quæ aliàs humida solebat esse, neque à sanorum linguâ, nisi quòd, ut diximus, subalberet aliquantisper, multum abhorrens, sicca in hoc regimine arefactaque, quin & nigra sæpe comparebat. Postremò illi ipsi sudores, quos Cardiacorum usu extorquere satagebant, tandem eorundem ope penitus intercidere: Exacta enim per corporis habitum nimis larga seri copia, sanguis humori istiusmodi ulterius suppeditando par non erat, cumque ista qua dilui debuerat humiditate in solidum jam spoliaretur, exarescebat protinus æger; atque in externis partibus constringebatur, omnino præter naturæ morem quem in hac Febre observare solet, donec tandem sanguis humiditate ab absumptis mutuata denuò repletus, partim Medicamentorum, partim etiam Febris vi, serum hoc recens ingestum, ac cum illo Febrem, à finibus suis pelleret. Quæ quidem Crisis erat coacta nimis, & nimis periculosa, & (quod adhuc pejus) rariùs etiam contingebat.

Jam verò, ut suprà monuimus, Febris hujus solutio, ut etiam Variolarum,

(quæ

(quæ ſoror ejus germana meritò audiunt) per *Salivationem* non raro fiebat; quæ quidem nunquam non ſalutaris fuit, ita ut eâdem liberaliùs procedente tam maculas revera purpureas, quàm Febrim ipſam evaneſcere oculis viderim meis. Oborta itaque *Salivatione*, nulla omnino Evacuatio convenit, nec quæ venâ pertuſa, nec injectó quæ fit Enemate; cùm ab utraque periculum ſit, ne humor aliò divertatur. At ſerum lactis, atque alia refrigerandi vi pollentia neceſſariam in *Salivatione* elicienda operam navabant, ut è contra Cardiaca, & quæcunque alia calefaciebant, materiam inſpiſſando ejuſdem eductioni officiebant.

Superſtite adhuc Febre hâc, nec dum extincta penitus, anno maximè 1668. * *Diarrhœa*, ſine manifeſto aliquo Febris indicio, Epidemicè graſſabatur: Jam enim *Conſtitutio* ad *Dyſentericam* illam accedebat, quæ inſequenti anno invaluit, ut jam proximè dicemus. Hanc nihilominus eandem ego cenſui Febrem eſſe cum *Variolosâ* adhuc regnante, forma tantùm diverſa, atque alio ſe ſymptomate efferentem. Cùm enim mihi conſtaret, rigorem atque horrorem hanc etiam *Diarrhœam* præcedere ſolere, atque illam inſuper ut plurimum ex eadem προφάσει invadere, ex qua ſolebat iſta quæ tùm depopulabatur Febris, veriſimile mihi eſt viſum, Febrem hanc ortum ſuum debere radiis inflammatoriis in inteſtina inverſis, atque eadem ad expulſionem hanc ſolicitantibus; cùm interim ſanguinis maſſa, ope hujus diverticuli à malis, quos aliter radii iſti attuliſſent, effectibus integra maneat atque illæſa, nullo Febris viſibili ſigno exteriùs ſe prodente. Adhæc æger partes cordis ſcrobiculo accumbentes manu premi non tulit (quod quidem ſymptoma & *Variolis* & *Febri* hujus *Conſtitutionis* accidiſſe jam pridem oſtendimus.) Idem etiam dolor, atque eadem carnium teneritudo ſæpenumero externè in Epigaſtrium protendebatur; nonnunquam etiam inflammatio, quæ in Apoſtemate, atque ægri morte demum terminabatur. Quæ omnia luce clarius indicabant, *Diarrhœam* hanc ejuſdem omnino naturæ fuiſſe atque eſſentiæ cum illâ, quæ tum dominabatur, Febri. Sententiam hanc meam magis adhuc ratam faciebat felix eventus, quem Venæ ſectio & Medicamentorum, Diætæ, atque Regiminis refrigerantium uſus, quæ in *Febris Varioloſæ* curatione uſurpaſſe nos ſæpe diximus, in ſananda etiam hac *Diarrhœa* perpetim habuere, utpote quæ huic Methodo promptè ceſſit. Cùm verò alia longè diverſa tractaretur, ſive exhibitis *Rhabarbaro* aliiſque *Catharticis lenitivis* (ad deturbandos ſc. mordaces iſtos ſuccos, qui inteſtina ad hujuſmodi Excretiones putabantur irritaſſe) ſive etiam Aſtringentibus: ex levi, ſuâ naturâ, morbo, in exitialem ſæpiſſime evaſit; ut, qui eo anno concinnabantur *Diem obeuntium Indices*, plus ſatis teſtantur. Atque hæc dicta ſunto de *Morbis Epidemicis*, qui ab hac *Conſtitutione* pendebant.

* *Diarrhœa.*

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670, 1671, 1672. *Londini.*

INeunte *Augusto* An. 1669. *Cholera Morbus*, immania *Ventris tormina sine Dejectionibus*, uti etiam *Dysenteria*, quæ per decennium jam parciùs comparuerat, grassari cœperunt; *Cholera Morbus*, quem nunquam antehac ita fuisse Epidemicum animadverteram, hoc non obstante, eo etiam anno, uti semper, intra *Augusti* cancellos stetit, vix in priores *Septembris* Hebdomadas evagatus. Ventris autem *Tormina absque dejectionibus* ad *Autumni* exitum usque perseverabant, & *Dysenterias* comitabantur, quibus etiam latiùs spargebantur *illa*: Superveniente verò hyeme tormina ista sine dejectionibus, penitus disparebant, nec deinceps infestabant per sequentes Annos, quibus vigebat hæc *Constitutio*, quâ nihilominus Dysenteriæ ἐπιδημικωτάτως sæviebant. Cujus rei hanc ego causam fuisse arbitror, quòd scilicet *Constitutio* ista nondum ita perfectè in *Dysentericam* transierat, ut symptomata illa omnia quæ Dysentericos affligunt, in singulis valeret producere. Etenim insequente Autumno cùm jam redirent tormina, nullo non symptomate Pathognomonico stipatus incessit morbus. Inter *Tormina* hæc dejectionibus cassa, & *Dysenterias* jam memoratas quæ ubique populabantur, exoriebatur & novum *Febris* genus, utrique morbo comes, quæ non eos tantùm invadebat, qui priorum alterutro laborabant, sed etiam illos, qui ab utroque adhuc immunes perstabant; nisi quòd nonnunquam (at rariùs id quidem) ventris tormina admodum levia accederent, nunc soluta alvo, nunc verò adstricta; quæ cum illam Febrem quadantenus referret, quæ morbis præfatis non infrequenter adhærebat, *Febris Dysentericæ* nomine ab aliis distinguenda est, maximè cùm, ut mox docebimus, à *Dysenteriæ* genio atque indole in eo tantùm recederet, quòd *Dejectionibus* istis caruerit, quæ in *Dysenteria* indesinenter molestabant, cæterisque iis effectibus, quæ huic evacuationi necessariò debebantur. Appetente jam Brumali frigore *Dysenteria* ad tempus se subduxit; *Febris* autem *Dysenterica* magis grassabatur; *Variolæ* etiam, at mitiores, & fractis admodum viribus quibusdam in locis, impetebant.

† Anno verò subsequente vix dum ingresso, ipso nempe *Januario*, successêre *Morbilli*, qui indies auctiores facti, nullam ferè familiam, nullos saltem infantes intactos sinebant; atque ad *Vernum* usque *Æquinoctium* sensim invalescentes, ab illo tempore iisdem ferme quibus insurrexerant gradibus

† 1670.

dibus paulatim referebant pedem, & *Julio* menſe evanuêre, non ampliùs viſi per eos annos omnes, quibus dominabatur *Conſtitutio* hæc, niſi quòd proximo anno ea ipſa tempeſtate, qua in præcedente, eruperant, rari hac illac diſſiparentur.

Morbilli iſti *Variolarum* generi, mihi hactenus non cognito, viam ſternebant, quas ut à cæteris diſtinguam, ob Phænomena irregularia inuſitataque à me obſervata (quæ poſtea in earundem Hiſtoria tradentur) à præcedentis *Conſtitutionis* Variolis longè diſtantia, *Variolas Anomalas Conſtitutionis Dyſentericæ* compellare lubet. *Variolæ* hæ, licet morbillis longè infrequentiores, non paucos tamen aggrediebantur, donec inchoante menſe *Julio*, *Febres Dyſentericæ* prævalerent, epidemicè incurſantes; approximante verò Autumno, *Auguſto* ſcilicet, *Dyſenteriæ* poſtliminio revertebantur atque omnia pervaſtabant, etiam inclementiùs quam prægreſſo anno deſævientes. Hyberno tamen frigori terga dederunt, ut priùs. Verum enim verò his fugatis *Dyſenteriæ Febris* & *Variolæ* hyemem omnem funeſtabant.

At circa initium *Februarii* * Anni inſequentis, ſubſtitutis *Tertianis Intermittentibus*, uterque morbus rarior prodibat. Dictæ *Intermittentes*, licet non admodum Epidemicæ, frequentiores tamen erant, quàm quovis alio tempore obſervaſſe me memini, à quo ſc. expiravit *Conſtitutio* iſta, quam ſibi adeò faventem illas habuiſſe ſuprà notavimus. Atque hæ, pro more *Intermittentium Vernarum* Solſtitio æſtivo vix præterlapſo omnino evanuêre. Incipiente menſe *Julio*, *Dyſentericæ Febres* quam præcedentibus annis obtinuerant ſtationem de novo repetebant; Autumno verò aliquantum provectiore, *Dyſenteria* jam tertiò regreſſa eſt, ſed contractior quàm anno ultimo elapſo, quo ad ἀκμὴν perveniſſe videbatur, ſupervenienti autem Hyemi tertiùm etiam ceſſit, *Febre Dyſentericâ*, & *Variolis* reliquam eam tempeſtatem iterum contriſtantibus.

† Cùm verò, ut jam monuimus, ſub ingreſſu utriuſque anni præcedentis morbus aliquis valdè Epidemicus invaleſceret, *morbilli* ſcil. exoriente Anno 1670. *Intermittentes* autem *Tertianæ* Anno 1671. inchoato, quorum prædominio ita intercidebantur *Variolarum* copiæ, ut fines ſuos, prædictis annis ineuntibus, longè lateque propagare nequirent: Hâc inquam de cauſa remoto jam obice, (nempe initio Anni 1672.) cùm ſolæ dominarentur Variolæ, *Epidemicè* admodum ex conſequenti graſſabantur, donec ſubintrante rurſus *Julio*, *Febres Dyſentericæ* denuò invaderent, quæ redeuntibus jam quartò *Auguſto Dyſenteriis* mox faceſſebant; *Dyſenteriæ* verò non pauciores tantùm quàm prioribus annis fuerant, ſed mitiora inſuper apportabant ſymptomata. Porrò *Variolis* hinc indeque ſimul ſparſis, haud facile erat dictu, quis morbus præpolleret. Exiſtimo quidem ego, *Conſtitutionem* aëris ad *Dyſenterias* progignendas minùs facientem, Variolis eam ſubminiſtraſſe facultatem, quâ pari paſſu procedere valerent, ſecus atque iis annis quibus *Dyſenteriæ*, *Auguſto* menſe confertim magis trucidabant. *Hyems*, ut ſolebat, *Dyſenterias* ablegavit, ſed neque *Febrem*, nec *Variolas*: Variolæ hîc etiam pro more ſuo, exulantibus *Dyſenteriis*, rerum denuò potiebantur, & per omnem reli-

* 1671. † 1672.

quam brumam regnabant. Quinimò subsequente *Vere*, ut etiam *æstatis* initio, huc atque illuc deferebantur, longè tamen mitiores quàm pro hoc genere.

Verùm enim verò quando assero, *Epidemicorum* alterum ab altero, ut clavum à clavo, pelli, non statim dico, eum, qui pellitur ac cedit, morbum in solidum evanescere, at verò rariùs invadere. Durante enim hac *Constitutione* uterque morbus reperiebatur, etiam illa tempestate, qua cum minùs ei conveniebat; e. gr. *Dysenteria*, etsi morbus *Autumno* maximè propriùs, unum fortasse aut alium, licèt raro admodum, *Vere* incessebat.

Satis itaque evicimus, quòd per integram hanc *Constitutionem*, subintrante *Julio* (qui mensis certissima est *Febrium Autumnalium Epocha*, uti *Vernarum Februarius*) *Febres Dysentericæ* grassabantur; Autumno verò jam se propiùs admovente, *Dysenteriæ* (morbus, si accuratiùs loqui velimus, verè Autumnalis) iisdem succedebant, quas ab hyeme difflatas excipiebant *Febris Dysenterica* & *Variolæ*; quæ quidem Variolæ non eam tantùm hyemem, sed & subsequens etiam Ver, nec non æstatem illi conjunctam peragrabant, donec reverso *Julio*, à *Febribus Dysentericis* Epidemicè prædantibus ejicerentur: Atque hæ rerum erant vices dùm vigeret prædicta *Constitutio*.

Observare insuper est, quod sicut Epidemicorum quilibet in subjecto particulari suas habet periodos, *Augmenti* sc. *statûs*, & *Declinationis*; ita etiam *Constitutio Generalis* quæcunque, quæ huic alterive morbo Epidemicè producendo favet, pro ratione temporis quo dominatur suas etiam periodos habet, quatenus sc. indies magis ac magis Epidemicè grassatur, donec ἀκμὴν attigerit suam, atque exinde iisdem ferè gradibus decrescat, donec tandem penitus exoluerit, alteri *Constitutioni* locum cedens. Symptomatum enim quod attinet vehementiam, atrociora sunt omnia ubi primùm se ostendit; quæ quidem paulatim mitescunt, & in Constitutionis Catastrophe tam sunt benigna atque εὐφόρητα, quàm patitur morbi natura, in quo fundantur; quod satis demonstrant *Dysenteriæ*, & *Variolæ* hujus *Constitutionis*, ut mox fusiùs declarabimus. Hujus *Constitutionis* morbos particulariter tractandos aggredior, eo quem ipsi servarunt ordine.

CAPUT II.

Cholera Morbus An. 1669.

MOrbus hic, qui, ut antea diximus, Anno 1669. se latius diffuderat, quàm alio quovis anno, quantùm ego observaveram, eam anni partem, quæ Æstatem fugientem atque Autumnum imminentem complectitur, unicè ac eadem prorsùs fide, quà veris primordia Hirundines, aut insequentis tempestatis fervorem Cuculus, amare consuevit: Qui ab ingluvie aut crapula nullo temporis discrimine passim excitatur affectus, ratione symptomatum non absimilis, nec eandem curationis methodum respuens, tamen alterius est subsellii. Malum ipsum facilè cognoscitur, adsunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & angustia per alvum dejectio, Ventris ac intestinorum dolor

dolor vehemens, inflatio & distentio; Cardialgia, sitis, Pulsus celer, ac frequens, cum æstu & anxietate, non raro etiam parvus & inæqualis; insuper & nausea molestissima, sudor interdum diaphoreticus, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas; cum aliis consimilis notæ symptomatis, quæ astantes magnopere perterrefaciant, atque etiam angusto viginti quatuor horarum spatio ægrum interimant. Est etiam & *Cholera sicca* à spiritu flatuoso, suprà & infrà erumpente, idque sine vomitu vel secessu; cujus unicum duntaxat exemplum me vidisse memini, ineunte hujus anni Autumno, quo tempore prior illa species mihi creberrimè & facto quasi agmine sese obtulit.

* Sedulâ mentis applicatione, & multiplici etiam experientiâ edoctus, quod si hinc acres istos humores, fomitem morbi, Catharticis expellere conarer, idem agerem, atque is, qui ignem oleo extinguere satagit, cum Cathartici vel lenissimi operatio omnia magis perturbaret, & novos insuper excitaret tumultus: Et si ex adverso medicamentis Narcoticis aliisque astringentibus in ipso statim limine primum humoris impetum compescerem, dum naturali evacuationi obsisterem, & invitum humorem detinerem, æger, inimico visceribus incluso, bello intestino indubiè conficeretur. Has, inquam, ob causas, mediâ mihi viâ insistendum esse duxi, ut partim scilicet humorem evacuarem, partim etiam diluerem; morbum itaque hâc arte mihi à multis retro annis compertâ ac comprobata, toties quoties in ordinem coëgi.

Pullus tenerior in tribus circiter aquæ fontanæ congiis elixatur, adeò, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat; hujus decocti (vel defectu ejus, liquoris possetici) capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhaurire jubetur, eodemque tempore bona ejusdem quantitas pluribus *Enematis* successivè injiciendis inservit, donec quà per superiora, quà per inferiora, tandem omne jusculum absumptum, ac denuò rejectum fuerit. Hisce haustibus, pariter ac Clysteribus, Syruporum *Lactucæ, Violarum, Portulacæ, Nymphææ*, eorumve alicujus, Uncia subinde admisceri poterit; quanquam & citra ejusmodi additamenta, jusculum ipsum per se rem satis commodè exequatur. Ita Ventriculo insigni liquoris quantitate sæpiùs onerato, atque, ut sic dicam, subverso, ac reiterata Enematum injectione, humores acres vel foras eliminantur, vel retusâ acrimoniâ ad debitam temperiem revocantur. Exantlato hoc eluvionis penso, quod tres vel quatuor horas sibi vendicat, medicamentum aliquod *Paregoricum* curationi coronidem imponit: Mihi hoc crebro in usu est, ℞. *Aq. Paralyſ.* ℥j. *Mirab.* ʒij. *Laudani liquidi gutt.* xvj. cujus loco Narcoticum quodvis officinale succenturiari poterit. Atque hæc quam proposui diluendi humores via multò tutius ac expeditius, quàm quæ vel per evacuantia, vel per astringentia vulgò instituitur, periculosissimo affectui occurrit, quippe cùm ab *illis* tumultus concitatior & ferocior evadat, ac omnia susquedeque vertantur; hæc è contrà hostem in mediis visceribus detineant, ac ex advenâ reddant planè inquilinum; ut taceam, protracto in longitudinem morbo præter

* *Curatio.*

periculum ex ejusmodi mora, quâ in massam sanguinis tandem humores vitiosi irrepunt, atque mali moris Febrium facilè accendunt; etiam ægris gravissimi mali tædium procreari.

At verò diligenter est animadvertendum, quòd si non accesserit Medicus, nisi postquam æger vomitu ac dejectionibus ad horas aliquàm multas continuatis, puta 10. vel 12. fuerit exhaustus, & jam frigescant extrema membrorum; hoc, inquam, casu, omissis aliis quibuscunque auxiliis recto cursu ad sacram hujus morbi anchoram, *Laudanum* intelligo, confugiendum est; quod non tantùm exhibendum est urgentibus Symptomatis, sed etiam cessantibus Vomitu ac Diarrhoeâ manè & serò quotidiè repetendum, donec pristinas vires æger, ac sanitatem tandem receperit.

Hic morbus, quantumlibet Epidemicus, rarissimè tamen (quod suprà dictum est) *Augusti*, quo prmum cœpit mense, terminos excessit; ex quo mihi subest contemplari elegantissimum illud subtilissimumque artificium, quo utitur natura in Epidemicorum natalibus atque ortu; Licèt enim eædem prorsus maneant causæ, unde plures sub finem *Septembris* æquè ac mense præcedente, hoc morbo possunt corripi, nimia sc. Fructuum Horariorum ingestio; eundem tamen non sequi videmus effectum: Quisquis autem *Choleræ morbi legitimi*, quôcum solo nobis impræsentiarum res est, Phænomena studiosè collegerit, fatebitur morbum istum, qui quovis alio anni tempore invadit, quamvis ex eâdem occasione prognatum, atque eorundem symptomatum nonnullis stipatum, ab hoc nostro toto cœlo distare, haud aliter ac si in aëre peculiaris mensis hujus lateat reconditum, ac peculiare quiddam, quod specificam hujusmodi alterationem soli huic morbo adaptatam, vel cruori vel Ventriculi fermento valeat imprimere.

CAPUT III.

Dysenteria partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670, 71, 72.

VEntris *tormina sine dejectionibus* initio *Augusti* 1669. ut suprà innuimus, invadere cœperunt; & excurrente eo Autumno, *Dysenterias*, quæ cum iisdem ingrediebantur, æquabant numero, ne dicam exuperabant. Febris nunc iis accessit, nunc aberat. Dysenteriarum per id tempus grassantium torminibus dicta Ventris tormina omnino respondebant; atrocissima nempe hæc erant, & per intervalla cruciabant, nullæ verò sequebantur Dejectiones vel *Stercorosæ*, vel *Mucosæ*. Pari passu cum *Dysenteriis* per *Autumnum* hunc omnem procedebant, sed, ut jam docuimus, non cum iisdem per Annos sequentes hujus *Constitutionis* Epidemicè amplius invadebant. Cùm verò tormina hæc sine dejectionibus neque naturâ suâ, neque illâ, quâ promptissimè sopiebantur methodo, à *Dysenteriis* multum diffideant, ad has me confero.

Animadverti, morbum hunc uti nunc, ita ferè semper, *Autumni* initio inva-

vadere solere, & appropinquanti hyemi pro tempore cedere; cum verò annorum series eidem epidemicè producendo nimium faveat, unum alterumve, etiam quovis alio tempore potest ferire; quin & circa *Veris* ingressum, fortè etiam maturius, (si nempe aura calidior intemperantiori gelu derepente soluto mox supervenerit) plures aliquot incessere. Unde, perpauci licet fuerint, qui hoc corripiantur morbo, cùm tamen id tempore ita alieno contingat, satis scio illam *Constitutionem* haud mediocriter huic morbo suffragari. Atque ita se res habuit per eos annos, quibus *Dysenteriæ* ita latè depopulabantur; quandoque enim circa finem hyemis aut Veris initium, uti dictum, hic morbus hunc illumve vexabat.

Nunc cum rigore horroreque aggreditur hic morbus, quos sequitur totius corporis calor, (ut in Febribus solenne est,) atque hunc brevi post ventris tormina; ista verò dejectiones; Sæpè verò nulla antecedit Febris præsensio, agmen autem ducunt tormina, dejectiones subsequuntur: Semper tamen adest ingens cruciatus, & intestinorum depressio cum dolore, quoties exoneratur alvus, cum crebris itidem dejectionibus, & molestissimo viscerum omnium quasi descensu. Dejectiones *mucosæ* sunt omnes, non *stercorosæ*, nisi quod nonnunquam stercorosa interponitur, idque sine dolore insigni. Mucosis hisce dejectionibus intertexuntur sanguinis quædam lineamenta; quandoque tamen ne minimum quidem sanguinis per omnem morbi decursum iisdem admiscetur; quo non obstante, (modò frequentes sint Dejectiones, cum ventris torminibus & colluvie mucosâ,) morbus haud minus rectè *Dysenteria* vocabitur, quàm si unà manaret sanguis. Interea temporis æger, si vel ætate floreat, vel Cardiacorum ope incalescat, febricitat; linguâ subalbidâ quadam mucilagine densè obsita, &, si vehementius fuerit excalefactus, nigrâ etiam atque sicca: Prosternuntur admodum vires, dissipantur spiritus, nullum non adest Febris malè moratæ indicium. Non dolores tantùm summos atque ægritudinem adfert hoc malum, sed, nisi peritè tractetur, ingens etiam in vitæ discrimen ægrum perducit; cùm enim jam imminutæ caloris vitalis ac spirituum copiæ à crebris hisce dejectionibus ante exhauriantur, quàm peccans materia possit è sanguine exturbari, manuum ac pedum frigore superveniente, à morte periclitabitur, etiam intra morborum acutorum periodos oppetendâ; quod si intentatas *Parcarum* manus hac vice eluserit, plura tamen diversi generis symptomata miserum expectant: v. gr. nonnunquam progresso morbo, loco filamentorum sanguineorum, quæ eodem incipiente dejectionibus permista conspici solebant, *sanguis sincerus*, ne muco quidem intermixto, largiori quantitate singulis conatibus egeritur, quod, cùm corrosionis majorum aliquot vasorum quæ intestina perreptant, argumentum sit, ægro interitum minatur. Nonnunquam etiam intestina è magno illo incendio, quod excitavit materiæ calidæ atque aëris ad partes læsas affluxus copiosior, *Gangræna* insanabili afficiuntur. *Aphthæ* insuper exeunte morbo oris interna faucesque sæpenumerò obsident, imprimis ubi corpus diu fuerit excalefactum, & materiæ peccantis evacuatio medicamentis astringentibus impedita, non exacto priùs per

Cathartica morbi fomite. Atque hæc quidem mortem imminentem ut plurimum denunciant. Quòd si prædicta symptomata superaverit æger, & morbus in longum trahatur, tandem intestina ordine quæque suo deorsum versùs affici videntur, donec in *rectum intestinum* malum omne detrudatur, & in *Tenesmum* desinat; quo facto, longè secus atque in Dysenteriis Dejectiones *stercorosæ* vehementissimum intestinis dolorem inferunt, alvi scil. fæcibus teneriora adhuc intestina inter descendendum radentibus; cùm Dejectiones *Mucosæ* eo tantùm tempore inferiori intestino, *Recto* nempe, molestias creent, quo materia in eo solo conficitur atque inde excernitur. Hic autem morbus licet *Adultis*, maximè *grandævis*, haud rarò exitialis, *Infantibus* nihilominùs perbenignus reperitur, qui ad menses aliquot ab eodem quandoque afficiuntur sine quovis incommodo, modò res naturæ permittatur.

Quantum cum hac, quam descripsimus, affinitatem habeat *Endemia* ista *Hybernorum Dysenteria*, non satis scio, cùm nondum ea mihi innotuerit; quin & in his, quas incolimus, regionibus quomodo se habeat *Dysenteria*, quam jam depinximus, si ad illas referatur quæ aliis annis infestabant, mihi pariter incompertum est, cùm fieri quidem possit, ut variæ enascantur *Dysenteriarum* species, ut sunt *Variolarum* & Epidemicorum aliorum, diversis *Constitutionibus* propriæ, & quæ proinde medendi methodum in aliquibus diversam sibi suo jure vendicent. Neque est, cur hos Naturæ lusus in re tantopere demiremur, cùm in confesso apud omnes sit, quòd quo profundiùs in quæcunque Naturæ opera penetremus, eo luculentiùs nobis affulgeat ingens illa varietas, & divinum pene artificium operationum ejus, quæ captum nostrum longissimè superant. Adeò ut quisquis ille fuerit, qui in se receperit hæc omnia mente assequi, & multifarias Naturæ operationes κατὰ πόδας indagare, partim magnis ausis excidit, neque voti per omnia compos reddetur: Convitia interim, (si quid judicando valet) pro repertorum vel utilissimorum quàm fecit semente, certò certius sibi metenda proponet, idque eam tantùm ob causam, quòd primus invenit.

Porrò observandum est, quòd *Epidemici* omnes ubi primùm è Naturæ sinu emergunt exiliuntque, quantum ex eorum Phænomenis licet conjicere, principio magis spirituoso ac subtili videntur inhærescere, quàm ubi jam magis adoleverint, quoque magis ad occasum vergunt, eò magis indies crassi atque humorales fiunt: Etenim quales quales demum fuerint inimicæ istæ particulæ, quas aëri intimè permixtas *Constitutionem Epidemicam* formare opinabimur, omninò par est, ut easdem majori agendi potentiâ per ea tempora pollere existimemus, quibus primùm eruperint, quàm postquam earum vires fuerint refractæ. Ita primis mensibus, quibus grassabatur *Pestis*, nullo ferè non die ejus contagio afflati, dum in triviis versarentur, inopinanter extincti sunt, nihil prorsus mali præsentientes, cùm, ubi morbus magis adoleverat, neminem, nisi Febre atque aliis symptomatis præcedentibus, unquam prostravit: Ex quo abundè conficitur, morbum hunc in ipsis incunabulis magis efferatum atque acutum fuisse, quàm post principia, licet pauciores

pri-

primâ acie jugulaverit, aucto jam ſc. habebat in humana corpora influxu. In *Dyſenteriis* pariter, de quibus jam agimus, omnia univerſim ſymptomata atrociora ſub primo morbi ingreſſu comparebant, & licèt, ſi ad ægrorum numerum reſpexeris, latius indies malum ſerperet, donec tandem ad ſtatum perveniſſet, in quo ex conſequenti plures interibant, quàm ineunte morbo, ſymptomata tamen ſub initio ſæviebant magis quàm in *ſtatu* ac multo adhuc magis quàm in *Declinatione*, & cæteris paribus plures pro ægrorum numero *Ἔλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. Adde quòd quo diutius perſeverabat morbus, eò magis Humoralis etiam videbatur; v. g. primo quo invaſit Autumno, quamplurima nullis omnino Dejectionibus moleſtabantur; Torminum verò quod ſpectat atrocitatem, Febris intenſionem, ſubitam virium proſtrationem, aliaque ſymptomata, inſequentium annorum Dyſenterias longo intervallo poſt ſe reliquit. Quinimò Dyſenteriæ cum Dejectionibus, quæ primæ inceſſebant, principio magis ſpirituoſo ac ſubtili videbantur inhærere, quàm quæ illas ſequebantur. Etenim in primis Dyſenteriis & conatus & ad deſidendum irritatio majores erant tum etiam frequentiores; ipſæ verò Dejectiones, ſtercoroſæ præſertim, & minores, & magis inſolentes: Quibus autem gradibus morbus in genere ſe promovit, iiſdem etiam imminuebantur Tormina. Dejectiones verò magis ſtercoroſæ erant, donec tandem fatiſcente *Epidemicâ* hâc *Conſtitutione* Tormina vix perciperentur, Dejectioneſque *ſtercoroſæ* magis eſſent quàm *mucoſæ*.

* Ut ad Curativas Indicationes tandem procedamus, cùm varia quæ huic morbo accidunt ſymptomata, diligenter ac maturè mecum penſitaſſem, *Febrem* eum eſſe (ſui ſc. generis) in inteſtina introverſam deprehendi, cujus ope humores calidi atque acres in maſſa ſanguinea contenti atque eandem exagitantes, per Arterias Meſaraicas in dictas partes deponuntur: unde à vehementiori ſanguinis atque humorum eò contendentium impetu patefactis vaſorum orificiis, ſanguis per ſedem effunditur. Interea temporis importuno inteſtinorum niſu, quæ omnem adhibent operam ut humores continuò infeſtantes expellant, mucus iſte quo naturaliter obducuntur, ſingulis ſedibus, nunc parciùs, nunc copioſius, una egeritur. Proinde ultrò ſe *Indicationes* offerre videbantur, neque mihi aliud quippiam incumbere exiſtimavi, quàm ut primùm acres iſtos humores ſecta vena immediatè revellerem, quo facto inſuper reliquam maſſam contemperarem, tum etiam dictos humores per Cathartica ſubducerem.

Hâc itaque Methodo ſum uſus; Quo primùm accerſebar die, venam cubiti tundendam ſuaſi, eadem nocte & *Paregoricum* propinavi, & ſequenti aurorâ Potionem hanc Catharticam Lenitivam, mihi familiarem. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. Sennæ* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. ſ. q. Aquæ, Colaturæ* ℥iij. *diſſolve Mann. & Syr. Roſ. ſolut. an.* ℥j. *m. f.* Potio ſumenda ſummo mane. Hanc ego potionem Electuario cuilibet cum Rhei pauca quantitate parato, ſoleo præponere: licet enim *Rhabarbarum* Choleræ atque acrioribus quibuſque humoribus evacuandis ſit dicatum, attamen niſi *Mannæ* aliquid, aut *Syrupi Ro-*

* *Curatio.* *ſacei*,

facei, vel aliud ejusmodi, ea quantitate admisceatur ut ad pleniorem Catharsin assurgat, in Dysenteriis *curandis* non admodum conducit. Quandoquidem verò satis est obvium Medicamenta Cathartica etiam lenissima, & tantum 'Εκκοπρωτικὰ ventris tormina intendere, spirituum etiam dejectionem, atque ἀταξίαν universalem ægro inferre, adventitio nampe illo tumultu quo sanguinem ac humores commovent inter operandum; ea propter solenne mihi est *Paregoricum* temporius aliquanto subjicere quàm post Cathartica consuevimus, hora sc. pomeridiana quacunque, modò Catharticum suo defunctum munere videatur; quo sc. quem concitavi motum denuò sufflaminare valeam. Deinceps ad duas adhuc vices, dictum Catharticum præscribo; alternis scil. diebus hauriendum; Paregoricum etiam post singulas Purgationes, quo suprà monuimus tempore. Hoc insuper diebus à Purgatione vacuis tam mane quàm serò exhibendum curo, quo sc. symptomatum ferociam debellem, atque inducias impetrem, dum cum humore peccante exterminando mihi res est. *Anodyno* autem utebar maximè *Laudano liquido*, guttis nempe 16. vel 18. in Aqua qualibet Cardiaca, pro dosi una.

Post Venæ sectionem & Catharsin semel celebratam per totum morbi decursum Cardiacum quodvis è temperatioribus, ut *aq. epidem. aq. scord. comp.* & his similibus, subinde degustandum concessi. *Ex. gr.* ℞. *aq. cerasor. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *aq. epide. scordii comp. & cinnamomi hordeat. an.* ℥j. *margarit. præparat.* ʒiß. *Sacchari Crystallini q. s. adde aq. rosarum Damasc.* ʒß. (ad gustum sc. gratiorem) *misc. f. Julap. de quo cap. coch.* iiij. *vel v. in languoribus, vel ad libitum.* Hæc autem imprimis in senioribus ac Phlegmaticis usurpavi, quo nempe spiritus magna Dejectionum vi, quo in hoc morbo usu venit, prostratos erigerem quadantenus, & resarcirem: Potus erat Lac coctum cum Aquæ triplo; aut *Decoctum album* (quod appellant) *ex C. C. & micæ panis albiss. an.* ℥ij. *coctis in aq. font.* ℔iij. *ad* ℔ij. *& postea s. q. sacchari albiss. edulcoratum*: aliquando etiam lac cerevisiatum; vel, ubi dejectio virium id postulaverit, *Aq. font.* ℔ij. *cum Vini Canarini* ℔ß. *simul coctæ* pro potu ordinario frigidè assumebantur. Panatella item nonnunquam vescebatur, nonnunquam jusculo è carnibus ovinis macilentioribus. Grandæviores lectulo magis addixi; Aquam item Cardiacam illis familiarem liberalius indulsi, quàm infantibus aut junioribus par erat. Laudata Methodus omnibus, qui mihi hactenus innotuere, in hoc morbo vincendo facilè palmam præripuit; qui perraro ultra tertiam Purgationem duravit.

Quod si morbus præfractior his non cederet, dictum *Paregoricum* ægro exhibui singulis diebus mane, & hora somni, donec omnino convalesceret; imò quo certius adhuc hic affectus debellari potuerat, Laudanum prædictum octava quaque hora, *i. e.* ter spatio diei naturalis, propinare non dubitavi, idque in majore dosi quàm suprà recensui, nempe ad gutt. xxv. si prior dosis fluxui cohibendo haud par fuerat. Insuper *Enema ex lactis vacc. libra dimidiâ, & Theriac. Androm. sesquiuncia* sing. diebus injiciendum curavi, quod quidem in quibuscunque alvi dejectionibus mirè confert. Nec vel minimum quidem

incom-

incommodi à tam frequenti Medicamenti Narcotici repetitione mihi adhuc videre contigit; (quantamlibet noxam inde sequuturam comminiscantur inexperti) licèt plures noverim qui in morbo contumaciori idem ad septimanas aliquot continuas quotidie usurpaverint. Hìc autem admonendum, quòd cùm alvi fluxus ad *Diarrhœam* tantum assurgat, satis erit ut (Phlebotomiâ ac Catharsi fortiori omissa) *Rhabarbarum* solum singulis matutinis exhibeatur, nempè ejusdem *pulv.* ℈ß. (plus minus pro ægri virium ratione) *in Bolum s. q. Diascordii concinnata addendo ol. Chym. cinnamomi gutt.* ii. noctibus autem insequentibus *Paregoricum ex aq. Cinnamomi hordeatæ* ℥j. *& laudan. liquid. gutt.* xiiij. Diætam interim observando qualem in curatione Dysenteriæ suprà descripsi, atque etiam singulis diebus, si opus fuerit, clysterem injiciendo ibidem laudatum. Sed hoc obiter.

Ut unica instantia (neque enim pluribus Convalescentium exemplis, nulla cogente necessitate, Lectori tædium creabo) Methodum jam à me propositam commendatam faciam; Vir pietate atque Eruditione insignis *Th. Belke* S.T.P. & *Comiti Sancti Albani* à Sacris Domesticis, durante hâc Constitutione *Dysenteriâ* acutissima laborans, me in subsidium accito, ipsissima hac methodo restitutus est.

Infantes hoc morbo correpti eodem planè modo erant tractandi; sanguinis tamen extrahendi quantitate, tum etiam Medicamentorum, tam Cathartici, quàm Anodyni viribus pro annorum ratione imminutis; ita ut v. gr. Narcotici guttæ duæ infanti unius anni suffecerint.

Laudanum Liquidum, quod in quotidiano, ut dictum, usu mihi erat, hanc ad normam simpliciorem præparavi. ℞. *Vini Hispanici* ℔j. *Opii* ℥ij. *Croci* ℥j. *pulv. Cinnamomi, & Caryophyllorum an.* ʒj. *infundantur simul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam acquirat; Colatura servetur pro usu.* Hanc nostram præparationem *Laudano* Officinarum *solido* anteferendam virtutibus quidem non censeo, sed ob formam saltem commodiorem, & majorem Dosis certitudinem, eidem antepono: cùm sc. Vino, Aquæ distillatæ, aut liquori alii cuicunque instillari possit. Et profectò non hîc mihi tempero, quin gratulabundus animadvertam, Deum Omnipotentem πάντων δωτῆρα ἐάων non aliud remedium, quod vel pluribus malis debellandis par sit, vel eadem efficacius extirpet, humano generi, in miseriarum solamen, concessisse, quàm sunt *Opiata*, Medicamenta sc. ab aliquâ *Papaverum* specie desumpta. Et quamlibet sunt nonnulli, qui credulis persuadere velint, omnem ferè Narcoticorum, *Opii* præsertim ipsius, virtutem ab artificiosa ac debita, quam soli adhibent, præparatione pendere; qui tamen experientiâ judice certaverit, & tam simplicem succum à natura oblatum, quâ ejus præparata cum diligenti observatione in usum frequenter revocaverit, nullum ferè discrimen intercedere comperiet, & mirandos illos effectus, quos edit, nativæ ipsius plantæ bonitati atque excellentiæ, non verò artificis polydædali solertiæ deberi certò sciet. Quinimo ita necessarium est in hominis periti manu organum, jam laudatum Medicamentum, ut sine illo manca sit

ac claudicet Medicina, qui verò eodem instructus fuerit, majora præstabit, quàm quis ab uno Remedio facilè speraverit: Rudis enim sit oportet, & parum compertam habeat hujus medicamenti vim, qui idem sopori conciliando, demulcendis doloribus, & Diarrhœæ sistendæ applicare tantùm novit, cùm ad alia plurima, gladii instar *Delphici*, accommodari possit, & præstantissimum sit Remedium Cardiacum, unicum penè dixerim, quod in rerum natura hactenus est repertum.

Hâc Methodo erant tractandæ *Dysenteriæ* in genere. Observandum est autem, quòd cùm primo quæ ingrediebantur anno, indolis magis subtilis, uti dictum, ac spirituosæ essent, quàm quæ sequentibus annis infestabant, idcircò non ita promptè Catharticis parebant Medicamentis atque illis, quæ tam sanguinem diluebant contemperabantque, quàm acres istos humores, qui ex eodem in fistulam intestinalem excernebantur. Quamobrem primo autumno, quo *Tormina sicca* & *Dysenteriæ* invadebant, Methodum sequentem constanter ad utrumque morbum abigendum adhibui, eventu ubique astipulante; donec appetente frigore eandem etiam anno eodem minus efficacem esse sentirem, atque annis sequentibus, cùm jam magis à subtilitate recederet morbus, prorsus inutilem.

Ita verò processi, si æger ætate florens febricitaret, cubiti venam tundendam præcepi, atque elapsâ hora una aut altera, eundem ingesto affatim liquore diluendum, ut in *Cholera morbo*, factitaram; non verò, ut illic, jusculo è carnibus pullorum, aut Lacte Cerevisiato, aut Lactis ipsius sero, quod eadem quâ illic copia frigidè propinandum, tepidè verò inferiùs injiciendum curavi, nec Saccharo adjecto, nec alia re quacunque. Tormina, & Dejectiones sanguine permistas, rejecto jam quarto Enemate semper evanescere animadvertebam: Hoc labore exantlato, & transmisso sero lactis omni (quod duarum triumve horarum spatio fiet, si diligenter operam navaverit æger) lectulo protinus eum commisi, ubi brevi sponte sua in madorem solvebatur (à sero lactis sanguinis immixto) quem ad horas 24. continuari, minimè provocari jubebam; nihil interim concedens præter Lac crudum paulò tepefactum, quo etiam utebatur solo ad dies tres vel quatuor postquam è lecto surrexerat. Si vel ob lectuli, vel lactis usum nimis præmaturè intermissum, recidivam pateretur æger, eadem vestigia denuò repetenda erant. Hæc Methodus, si certa atque expedita fuerit, non ideo à viro quolibet prudente repudiabitur, quòd fastuoso Remediorum apparatu non se venditet.

Hujusmodi *Febrem* symptomatis, qualia supra descripsimus, stipatam, iis in locis & temporibus reperiri quibus *Dysenteria* Epidemicè regnat, & Methodum hanc quam delineavimus, eidem omnino deberi, testimonio viri probi atque eruditi Doctoris *Butler* ampliùs confirmabitur, qui Nobilissimum D. D. *Henricum Hovvard*, à S. Maj. Regia *Britannica* ad *Maroccensem* in *Africa* Legatum comitabatur; quibus in regionibus, ut mihi ipse retulit, observavit *Dysenteriam* per ea tempora, uti semper, epidemicè grassari, & *Febrem*, quæ cum illa jungebatur, omnino illi similem quam depinximus;

qui-

quibus ille medebatur tam in urbe *Tingitanâ*, quàm aliis in locis, sive *Nostrates* essent ægri, sive *Mauri*, dicta Methodo, felici semper exitu. Quam quidem neuter alteri debemus, sed pari fortuna in eandem dilsitiffimi incidimus. Profitebatur autem, optimè istic sibi cessisse in illius morbi curatione Methodum illam, qua liquoris diluvio submerguntur *Dysenteriæ*. Atque existimo ego, omnino par esse ut in calidiori isto Climate longè rariùs successu careat hæc Methodus quàm in nostra *Britannia*.

Primo illo Autumno quo vigebat hæc *Constitutio*, *Daniel Coxe* M. D. vir ingenio & eruditione ornatissimus, *Dysenteria* acutissima laborans, me quem consuluit suadente, ope Methodi jam laudatæ, citò, tutò, & jucundè sanatus est; post tertium sc. quartumve Enema, dum lecto assiderem, & Tormina & Dejectiones sanguineæ evanuêre; nec qualibet re alia, præter lecti ad dictum spatium patientiam, & Lacteam Diætam, ad sanitatem redintegrandam opus habuit. Eodem planè modo & idem postea alios quàm plurimos hoc malo affectos restituit exeunte eo Autumno. Anno autem proximo, illum etiam idem molientem spes fefellit.

Jam olim diximus, quod sæpenumero hic morbus, si diutius excurrat, intestina seriatim omnia deorsum versus afficiat, donec tandem omnis ejus vis in *Rectum* decumbat cum assidua desidendi cupiditate, qua nihil præter mucosum quiddam & subcruentum excernitur. Hoc si fiat, frustra erit, me judice, qui medicari satagit vel quavis Methodo prædicta, vel Clysteribus Abstergentibus, Glutinantibus atque Astringentibus, quæ pro variis ulceris, quod supponitur, temporibus injici solent; vel etiam Fotu, & Insessu, Suffumigiis, ac Suppositoriis dictos scopos respicientibus. Liquet enim, hoc ab ulcere *Recti* non procedere, sed ex illo potiùs, quod *Intestina* quibus gradibus vires resumpserint, iisdem etiam materiæ morbificæ reliquias in *Rectum* deturbaverint; quod quidem indesinenter proritatum singulis sedibus mucosam illam materiam, qua ex naturæ providentia intestina duplicantur, elidit. Corroboranda est itaque pars affecta, quò possit, aliorum intestinorum exempla, jam fatiscentes mali reliquias funditus eliminare. Hoc autem ea sola præstabunt, quæ corpori in genere vires adjicere apta nata sunt. *Topicum* enim, qualecunque id demum fuerit, parti dolenti applicatum, cum alienum quid sit, contactu molesto debilitatem magis adferet, quàm robur subministrabit. Tolerandum itaque est ægro, donec Diæta Analeptica & liquore aliquo Cardiaco, qui palato arridet maxumè, pro libitu ingesto, revocari possint vires, quibus redeuntibus, pari passu suaque sponte proripiet se hoc *Tenesmi* symptoma.

Accidit etiam nonnunquam, licet rarò admodum, ut *Dysenteria* sub initio non ritè curata, particulare subjectum ad annos aliquot discruciet, integra sanguinis massa Crasin quasi Dysentericam jam indepta, unde acres calidique humores intestinis continuò suppeditantur, ægro interim singula vitæ munia mediocriter bene obeunte. Hujus specimen se mihi obtulit non ita pridem in muliere quadam meis ædibus vicina, quæ per tres annos hujus *Constitutio-*

nis postremos hoc malo continenter exercebatur. Cùm remedia quàm plurima esset experta antequam ad me accederet; Venæ-sectionem tantùm, missis cæteris præsidiis quibusque, celebrandam censui, quam ut sæpiùs repeterem, longioribus tamen intervallis, tum sanguinis color, Pleuriticorum sanguinis æmulus, tum insigne illud quod post singulas vices magis ac magis auctum sentiebat levamen, mihi addebant animos; cujus ope tandem pristinam sanitatem consequuta est.

Antequam finiam, hoc est notandum, quòd tametsi in his annis quibus Dysenteriæ adeò epidemicè grassarentur, evacuationes priùs memoratæ prorsus necessariæ erant antequam ad usum Laudani deventum fuisset; attamen in *Constitutione* quavis huic morbo minùs faventi, istæ tutò omitti possint, ac curatio compendiosiori viâ, solo nempe usu Laudani, absolvi, eo quem descripsimus modo. Atque hæc de *Dysenteriis* dicta sunto.

CAPUT IV.

Febris Continua partis Anni 1669, *atque integrorum* 1670, 71, 72.

EO ipso tempore, quo sæviebat *Dysenteria*, & *Febris* quædam illi simillima, quæ Dysentericis accidere sæpè solebat, unà exorta est, quæ quidem non eos tantùm, quos jam sauciaverit Dysenteria, sed ab illa prorsus immunes, (nisi quod subinde, at raro, tormina haud quidem atrocia, nunc *cum* Dejectionibus, nunc *sine* illis, paterentur ægri) pariter incessit: Easdem enim ubique προφάσεις seu causas manifestas & apparentes habuit, quas *Dysenteria*, eadem etiam per omnia symptomata, quæ Dysentericorum Febrem comitabantur. Ita ut, si evacuationes per alvum Dysenteriâ laborantium excipias, & quæ ab istis necessariò pendebant symptomata, dicta Febris ejusdem prorsus naturæ cum ipsis Dysentericis videretur; & deinceps per hujus *Constitutionis* decursum omnem, parem cum illis subiit symptomatum quorumlibet alterationem, eisdem scilicet differentiis, quoad Augmentum, Statum & Declinationem, affecta, quibus afficiebantur in genere *Dysenteriæ*. Hæc itaque *Febris Dysenterica* mihi audiebat.

Memorata *Febris* nonnunquam, uti dictum, cum alvi Torminibus, sed mitioribus, ingrediebatur (prioribus annis maximè, quibus invasit) vel ista ad eam post accedebant, sæpiùs verò nulla erant. Sudores, qui in Febre *Constitutionis* prægressæ copiosissimi erant, ut suprà notavimus, in hac rari ac pauci, sed Capitis dolor in hac quàm in illa specie immanior: Linguæ ægrorum, licet humidæ atque albæ, ut in altera specie, crassâ insuper pelliculâ oblinebantur. Rarius hæc per *Ptyalismum* sibi fugam quærebat; quod in alia non erat infrequens. Ad *Aphthas*, cùm jam discessum meditaretur, erat pronsior, quàm vel prior ista, vel alia quævis Febris species, quam mihi hactenus contingit videre; huic etenim perquam familiare fuit (uti & Febri etiam

illi,

illi, quæ Dyſenteriis ſupervenit) cùm jam ferè deſineret, materiam fœdam atque acrem è ſanguine in os atque gulam deponere; unde naſcebatur dictum ſymptoma, in iis præſertim, quos contumacior morbus diutius maceraverat, & regimen juſto calidius amplius infirmârat.

Eodem etiam modo generabantur *Aphthæ* iſtæ, quæ *Dyſenteriis* pervicacioribus cùm Febre conjunctis nullo non die accidebant; præſertim ſi præter regimen calidius evacuationes etiam per alvum medicamentis aſtringentibus priùs fuerint coërcitæ, quàm morbi fomes è venis Phlebotomiâ & Catharſi exigeretur.

Hæc erant certiſſima hujuſce Febris κριτήρια; reliqua ſymptomata variabant quotannis, & pro manifeſtis aëris qualitatibus certis quibuſdam temporibus, & pro Dyſenteriæ in genere progreſſu, tum etiam vario ejuſdem ſtatu. Sed ut hæc clariùs intelligantur, cùm hoc præſertim artificio in *Epidemicorum* productione triumphet natura, rem pauló altiùs repetam. Notandum eſt itaque, quod, licèt aëris *qualitates manifeſtæ* non eam vim cuilibet *Conſtitutioni* imprimant, ut cauſæ ſint Epidemicorum, qui ad illam propriè referuntur Productivæ, (cùm à recondita atque inexplicabili ejuſdem conditione fluant iſti,) pro tempore tamen in eos habent poteſtatem, & proinde intromittuntur *Epidemici*, aut etiam excluduntur, prout illis favent qualitates manifeſtæ, vel adverſantur; *Univerſalis* autem *Conſtitutio* eadem prorſus manet, ſive eam promoverint iſtæ, ſive quadantenus retardarint. Unde etiam eſt, quòd, cùm varii *Epidemici* in eandem incidant *Conſtitutionem*, hic aut ille morbus particularis eâ potiſſimùm tempeſtate ſe exerat, ad quam ſenſibiles aëris qualitates eundem deſtinaverint, atque alteri demum *Epidemico* locum cedat, quem ſc. diverſæ ſubſequentis temporis qualitates advocarint. Ex quo fit, ut Febris *Stationaria*, quæcunque demum illa ſit, quæ ad *Epidemicum* eo anno regnantem attinet, *Julio* menſe potiſſimùm ſæviat, cujus initio plures hominum catervas ſimul aggreditur; *Autumno* verò appropinquante, magno illi Epidemico, à quo annus inſignitur, rurſus invaleſcenti decedit, & parciùs infeſtat, ut quilibet ſemper annus ſatis docet. Excalefacta enim à prægreſſa æſtate hominum corpora Febres, *Conſtitutioni Generali* propriæ quæ ſunt, promptiſſimè eodem tempore invadunt, appetente verò *Autumno*, quo qui prædominatur *Epidemicus*, faſces reſumit, iſtis omnino recedendum eſt.

Sicuti verò nominatæ *Febres* ſenſibili aëris Qualitati acceptum referre debent, quòd jam hoc menſe exoriantur; ita etiam ſymptomata varia, à ſua natura, quatenus ab ejuſmodi *Conſtitutione* generali pendent, prorſus aliena, à manifeſtarum qualitatum, quæ in illum incidunt *menſem*, peculio ſumunt mutuo. Hinc eſt, quòd quibus annis dictæ Febres hoc menſe turmatim ingrediuntur, variis ſymptomatis novis ſtipantur, præter illa, quæ eis ſunt propria, quatenus ab ejuſmodi *Conſtitutione* generali procreantur, eædem tamen ipſæ maneant, licet apud vulgus ob φαινομένων diverſitatem *Novæ* quot annis *Febres* audiant. Ad paucas verò tantùm ſeptimanas perſeverant

symptomata hæc magis peculiaria, quibus elapsis propria solummodo symptomata, quæ eis accidunt, quatenus Febres sunt *Stationariæ* talis *Constitutionis*, reperiuntur per reliquum annum.

Hoc tum in aliis liquebat Febribus, tum magis peculiariter in *Dysentericis* mensis *Julii* 1671. & 72. in quarum *priore* vehemens ægritudo, & Bilis æruginosa, cum magna in Diarrhœam propensitate sub morbi finem, continuò observabantur. In *posteriore*, doloris sensus in partibus corporis musculosis, Artubus maxime, ad Rheumaticorum fere dolores accedens; Faucium insuper inflammatio, mitior tamen quam in Angina laborantibus. Utraque tamen hæc in eadem *Febre specifica* coibant; & eadem plane medendi ratione utraque profligabantur; differebant autem respectu tantùm qualitatum sensibilium, quibus donabantur tempora illa, in quæ incidebant. Improvisa verò subitaneaque harum Febrium circa dicti mensis initium eruptio, & nova ad tempus aliquod peculiarium symptomatum facies, (licet neque specie distarent, neque methodo medendi, quam postulabant, à Febre illa, quæ integrum percurrebat annum.) Hæc, inquam, plus satis evincunt, quàm sit difficile certam Febris speciem omni tempore e Phænomenis elicere, licet eam satis recte possit dignoscere, qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligenter attenderit, & propria insuper Febris symptomata, quæ ad hunc vel illum *Evacuationis* modum spectant, ritè observaverit. Nec parum fecit ad investigandam Febris speciem consideratio, sive Methodi, sive Medicamenti, à quibus eadem minimo cum negotio expugnatur.

Quod ad reliquias symptomatum, Febres *Stationarias* comitantium; differentias spectat, *varia* Constitutionis *tempora* eæ tantùm respiciunt, atque eo nomine vel sunt intensiora, vel remissiora, illa prout intenduntur, vel etiam remittuntur, symptomata aliorum Epidemicorum, ad quos ipsa pertinent.

Sed ut ad rem revertamur, *Febris* hæc, quæ cum *Dysenteriis*, ut suprà dictum, est ingressa, parem cum iis passum tenuit, nisi quod se paulum subduceret, dum alii horum annorum Epidemici prævalerent; persistebat tamen illa, nunc plures, nunc pauciores petens, durante hâc *Constitutione*.

* Pro hujusce *Febris Curatione*, cùm observassem, uti prius dictum, Phænomena *Febris Dysentericorum* quamplurium eadem plane esse cum illis, quæ hujus anni *solitarias* comitabantur, consentaneum mihi videbatur sanatos iri ægros meos, si evacuationem illam quadantenus imitarer, quâ natura materiam illam corrosivam atque acrem, quæ & ipsius Dysenteriæ, & supervenientis Febris causa *Continens* est, solet ablegare. Ac proinde eadem ipsâ Methodo, tum quoad Venæ sectionem, tum repetitas Purgationes, Febrem hanc aggressus sum, quam in Dysenteriæ curatione suprà fusius deduximus; Nisi quod *Paregorica* Purgationibus interjecta non hîc juvare, sed & obesse deprehenderim; (secus atque in *Dysenteriâ*) cùm ab his detineretur materia illa, quæ Catharsi eliminari debuerat. Pulticulâ Avenaceâ, Hordeaceâ, Panatellâ, & similibus sub primis morbi diebus victitabat æger; potus erat Cere-

* *Curatio.*

visia tenuis tepefacta: Post celebratam vero semel iterumve Catharsin nulla suadebat necessitas pullorum carnibus, aut similibus Eupeptis ægro interdicere, cum hæc per Purgationem Medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, si aliæ viæ insisteretur. Tertia ut plurimum Purgatio, interposito semper die, morbum absolvit; neque tamen perpetuum id fuit, sed aliæ insuper nonnunquam instituendæ erant. Si Febre jam pulsa, fractiores adhuc essent ac magis effœtæ ægri vires, atque is tardius convalesceret; [quod *Hystericis* frequentissime accidebat] *Laudano* in parva dosi exhibito easdem restaurare, & spiritus transfugos ac dissipatos in desertas stationes revocare conabar; raro autem remedium illud repetebam, neque unquam præscripsi, nisi biduo triduove à postrema Catharsi. Nihil vero æque ad renovandas vires refocillandosque spiritus faciebat, atque auræ liberior usus mox ut Febris recesserit.

Ansam autem ad praxin hanc instituendam hinc primum arripui, quod nempe, nascente ferme *Constitutione* hac, dum irrequieto solicitoque animo novæ hujus Febris naturam volutarem, ad juvenculam mihi vicinam advocabar; Febricitantem quidem illam atque acerbissimo sincipitis dolore fere enectam, aliisque symptomatis, quibus *Febrem Dysentericam* onerari jam diximus: Hæc cum à me interrogaretur, & de modo, quo Febris primum invadebat, & de ejusdem duratione, fassa est se à *Dysenteria*, quæ tum ubique fere grassabatur, à quatuordecim retro diebus fuisse liberatam; cui sive sui sponte discedenti, sive medicamenti ope depulsæ protinus successit dicta Febris cum dolore capitis; Quibus ego me rectissime occurrere posse conjectabam, si *Dysenteriæ* loco aliam evacuationem substituerem, ejus simillimam, qua præclusa Febris oborta est; ac proinde methodo supra laudata eandem restitui; Atque huic quidem se promptissime dedebant hujus *Constitutionis* Febres. Semper enim rebar non sufficere ad comprobandam in *Acutis* medendi rationem, ut feliciter ea cederet, (cum ab imperitissimarum mulierculárum temeritate sanentur nonnulli) sed requiri adhuc, ut morbus nullo negotio victus quasi suopte genio cedat, atque abitum affectet, quantum ejus fert natura. Sed hæc obiter.

Ineunte *Junio* 1672. Vir Nobilissimus, ac Prudentissimus Dominus Comes *Salisburiensis* hac Febre laborans cum torminibus, (alvo tamen non soluta) accersiri me jussit, & Methodo proposita sanitati redditus est. Neque alia mihi ulla fuit opus, dum hæc staret Febris.

In adolescentibus, aliquando & in paulò provectioribus, Febris hæc caput nonnunquam petebat, unde delirabant, non quidem ut in aliis Febribus Phreneticorum more; sed quasi stupore, ad *Carum* proxime accidente, perculsi. Hoc illis præ cæteris accidebat, qui sub morbi principio in sudoribus quoquo modo extorquendis operam inauspicato collocarant. Non id mihi contingebat Felicitatis, ut his sublevandis per tunc temporis essem, licet nullum non moverem lapidem, nullumque non è remediis hactenus notis in suppetias advocarem. Atque hæc de Febre hujus *Constitutionis* possint sufficere.

CAPUT

CAPUT V.

Morbilli Anni 1670.

SUb initio *Januarii* 1670. (ita ut ſolent præmaturè) *Morbilli* ſunt ingreſſi, atque indies magis invaleſcebant, donec inſtante *Verno Æquinoctio* ἀκμὴν adepti, exinde iiſdem gradibus imminuti tandem *Julio* ſequenti penitus extinguerentur. Horum jam ego Hiſtoriam (cùm omnium, quos hactenus vidi, in ſuo genere perfectiſſimi illi mihi videantur,) certam atque exquiſitam, quatenus mihi tum obſervare licuit, literis conſignabo.

Ortum habet hic morbus, atque Occaſum temporibus ſuprà notatis. *Infantes* plerumque aggreditur, omneſque adeò ex illis, iiſdem mœniis concluſos. A rigore atque horrore, caloriſque & frigoris, quæ ſe mutuò *primo* die expellunt, inæqualitate tragœdiam orditur; tandem affulgente *ſecundo* die, in Febrem conſummatam deſinit, vehementi ægritudine, ſiti, inappetentiâ, linguâ albâ, (non verò ſiccâ) tuſſiculâ, capitis atque oculorum gravedine, & ſomnolentiâ perpetuâ ſtipatam. Plerumque etiam è naribus atque oculis ſtillat humor; atque hujuſmodi lacrymarum in oculos effuſio certiſſimum eſt ſignum morbillorum ingruentium. Cui & hoc addendum haud minùs certum, quod etſi in facie, exanthematum ſpecie, hic affectus ut plurimùm ſe prodit, in pectore tamen non tam exanthemata quàm maculæ latæ & rubræ ſuperficiem cutis non ſuperantes, conſpiciuntur, ſternutat æger tanquam à ſuſcepto frigore, intumeſcunt palpebræ, (paulò ſc. ante eruptionem) vomit, ſæpius tamen laborat *Diarrhœa* cum Dejectionibus coloris ſubviridis. Dentientibus autem maximè id convenit. Infantes etiam per hunc morbum ſolito ſunt moroſiores. Ingraveſcunt ut plurimùm ſymptomata ad *quartum* uſque diem, quo tempore plerumque (licèt ad diem *quintum* aliquando differantur) circa frontem & reliquam faciem maculæ parvæ rubræ, pulicum morſibus perſimiles, prodire incipiunt, quæ tam numero quàm magnitudine auctæ, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis variæ figuræ, interſtinguunt. Quæ quidem maculæ rubræ è parvulis quibuſdam papulis rubris haud longè ab invicem diſſitis, ſupra cutis ſuperficiem paululum elevatis, conflantur, quarum protuberantia, digito leviter admoto, tactu poteſt deprehendi, licet oculorum longiùs remotorum aciem ferè effugiat. A facie, quam primò ſolam occupant, ſenſim ad pectus ventremque, crura deindè ac tibias ſe diffundunt hæ maculæ, licèt truncum atque artus rubore inficiant tantùm, nulla eminentia ſenſibili cutis æquabilitatem tranſgreſſæ. Eruptione *Morbillorum* non perinde deliniuntur ſymptomata, atque *Variolarum*; Vomitum tamen poſt eruptionem nunquam obſervavi; Tuſſicula nihilominus, Febriſque intenduntur, cum ſpirandi difficultate, oculorum debilitate defluxioneque in eoſdem decumbente, ſomnolentiâ perpetuâ, atque inappetentiâ, uti priùs adhuc perſeverantibus. Die *ſexto*, aut circiter, frons & facies aſpereſcunt, emo-

emorientibus pustulis, ruptâque cuticulâ, & per id temporis maculæ per reliquum corpus & latissimæ sunt, & maximè rubescunt. *Octavo* circiter die maculæ in facie evanescunt, & vix in reliquo corpore cernuntur; *nono* verò nullæ sunt prorsus, facie atque artubus, quandoque & toto corpore, quasi farinâ conspersis, particulis scilicet disruptæ cuticulæ paulum elevatis & vix cohærentibus, quæ morbo jam abituriente in frusta distrahitur, & postea à toto corpore squamularum formâ decidit. Evanescunt itaque *Morbilli* die ferè *octavo*, quo tempore vulgus (à spatio quo perdurare solent Variolæ, deceptum) eosdem introverti affirmat, licèt reverâ illi cursum à naturâ destinatum absolverint, & symptomata quæ iisdem recedentibus superveniunt ex eo nata autumat, quod justo citius se intro *Morbilli* receperint. Observare enim est, Febrem atque spirandi difficultatem tunc temporis augeri, importuniùs urgere Tussiculam, ita ut nec interdiu, nec etiam noctu ferè somnus possit obrepere. Infantes præsertim sub regimine calidiori, aut, qui calidioribus usi sunt medicamentis ad promovendam Morbillorum eruptionem, huic malo sunt obnoxii, quod Morbillis jam facessentibus se ostendit, unde in *Peripneumoniam* conjiciuntur; quæ plures jugulat, quàm aut Variolæ ipsæ, aut symptoma quodcunque ad eum spectans morbum; licet omni prorsus periculo vacent *Morbilli*, si modò peritè tractentur. His etiam non rarò accidit *Diarrhœa*, quæ vel morbum statim excipit, vel etiam ad plures septimanas excurrit, post morbi, omniumque ejus symptomatum fugam; haud sine magno ægri discrimine, in quo abhinc ortâ spirituum profusione continuâ, versatur. Aliquando etiam post regimen intensè calidum Exanthemata livescunt primò; mox nigrescunt; id verò *Adultis* tantùm contingit, de quibus conclamatum est, ubi primùm nigredo ista conspicitur, nisi Phlebotomia & temperatioris regiminis refrigerio iis acturum subveniatur.

* *Morbillis* ut naturâ, ita & medendi, quam sibi poscit hic morbus, ratione, cum *Variolis* satis convenit: Medicamenta, & regimen calidiora periculi plenissima sunt, utut frequenter in usum revocentur ab ignaris ægrorum Curatricibus, eo animo ut morbus à corde procul submoveatur. Feliciter præ aliis mihi cessit methodus illa, quâ æger ad dies binos solùm, ternosve ab eruptione lecto adstringebatur, quo sanguis leniter pro morbi genio particulas inflammatas facilè separabiles, à quibus ostendebatur, per cutis spiracula difflaret, nec lodicibus, nec igne, præter modum, quem sanus tenebat, adjectis: A carnibus quibuscunque arcebam, jusculà avenacea, hordeacea, & similia, nonnunquam & pomum coctum concedebam; Potus vel erat Cerevisia tenuis vel Lac cum Aquæ triplo coctum. Tussim, quæ huic morbo ferè assidua est, decocto aliquo Pectorali subinde hausto delinitam volui; uti etiam eclegmate aliquo eundem scopum attingente. At præ reliquis *Diacodium* omni nocte ab ipso morbi insultu per totum ejus decursum exhibendum curavi. Ex. gr. ℞. *Decoct. pectoral.* ℔jß. *syr. violac. & capill. Veneris an.* ℥jß. *misc. f. Apozema. Cap.* ℥iij. *vel* iiij. *ter vel quater in die.* ℞. *ol. amygdal. dulc.* ℥ij. *syr. violac. & capill. Ven. an.* ℥j. *sacchari cand. albi q. s. misc. f. eclegma, de quo sæpius lam-*

* *Curatio.*

lambat, præcipuè quando tussis urget. ℞. *aq. cerasor. nigr.* ℥iij. *syr. de meconio* ℥j. *misc. f. haustus, sumendus sing. noctibus.* Si verò infans fuerat æger, minuenda erat tam Pectoralium quàm Narcotici dosis, pro ratione sc. ætatis.

Rarissimè perit qui hoc utitur regimine; nec præter necessaria atque inevitabilia morbi symptomata, novis insuper malis atteritur: Tussis præ reliquis fatigat; à qua tamen nihil est periculi, nisi morbo jam prætergresso, cumque adhuc per septimanam unam aut alteram persistat, auræ liberioris usu, ac remediis Pectori dicatis, haud difficulter fugatur; quin imò sponte sua & paulatim decrescit & tandem fatiscit.

Si autem æger à Cardiacorum, vel Regiminis justo Calidiorum usu, post eorum discessum, (quod valdè est familiare) Febre vehementi atque *Dyspnœa* aliisque Accidentibus, qualia *Peripneumonicos* solent affligere, in vitæ discrimen adducatur; felicissimo semper eventu *vel* tenerrimorum infantum venas in brachio secui, educta ea sanguinis quantitate quam ætas viresque indicarent. Quandoque etiam, urgente morbo, Phlebotomiam iterare haud sum veritus. Profectò haud paucos Infantes hoc statim symptomate enecandos, benedicente summo Numine, misso sanguine eripui. Infantibus autem accidit illud post *Morbillorum* recessum, quibus ita est exitiale, ut inter præcipuos *Parcarum* ministros jure habeatur, plures jugulans quàm vel ipsæ Variolæ; nec dum mihi visus est qui certa alia methodo, eidem potuit occurrere. Quin & *Diarrhœa*, quam *Morbillos* excipere diximus, Venæ-sectione pariter sanatur; cùm enim halitibus inflammati sanguinis in intestina ruentibus ortum suum debeat, (quod etiam in *Pleuritide, Peripneumoniâ,* aliisque qui ab *inflammatione* creantur, morbis usu venit) à quibus illa ad excreationem stimulantur, sola Venæ-sectio levamen adferet, à qua tum revelluntur acres isti humores, tum etiam sanguis ad debitam redigitur temperiem.

Nec est cur quis miretur me in teneris infantibus Venæ-sectionem instituendam suadere, cùm sanguis, quantum ego hactenus potuerim observare, haud minùs tutò ex eorum venis quàm ex adultorum extrahatur. Et profectò ita est illa necessaria, ut nec symptomati memorato, nec aliis quibusdam quæ infantibus accidere solent, omissa phlebotomia certo mederi valeamus. Exempli gratia, quo pacto Puerorum *Dentientium Convulsionibus*, quæ *nono decimoque* mense superveniunt, (cum Gingivarum intumescentia doloreque, à quibus comprimuntur nervi atque irritantur, unde etiam Paroxysmi isti nascuntur) sine Venæ-sectione opem feremus? Quæ sola in dicto affectu *specificis* quibuscunque *vel* decantatissimis, quæ hactenus innotuere, longè est anteferenda; quorum nonnulla adventitio calore nocent etiam, & dum occulta aliqua proprietate morbo adversari creduntur, manifesto calore eidem militant, atque ægrum ad plures deducunt. Prætereo impræsentiarum ingens illud solatium quod adfert Venæ-sectio Infantum *Pertussi*, (quam Nostrates vocant *Hooping Congh*) in qua Remedia quælibet Pectori dicata longô post se linquit intervallô.

Quod de horum symptomatum *Morbillis* decedentibus supervenientium, curatione jam diximus, nonnunquam etiam eisdem florentibus potest competere,

petere, si nimirum artificiali, si fas est dicere, atque adscititio calori ea debeantur. Hoc anno 1670. famulam Dominæ *Annæ Barington* hoc morbo laborantem, unà cum *Febre, Dyspnœa, Maculisque purpureis* corpus omne deturpantibus, aliisque symptomatis quàm plurimis periculosissimis, Medicus invisebam; cùm regimini, Medicamentis, quæ satis multa usurpaverat, calidioribus ista omnia tribuerem, sanguinem à brachio extrahendum curavi, & Ptisanam Pectoralem atque Refrigerantem sæpe assumendam præscripsi, quorum ope, & regiminis simul temperatioris, & maculæ, atque alia omnia symptomata pedetentim evanescebant.

Hicce Morbus mense *Januario*, ut dictum est, natus, ad *Æquinoctium* usque *Vernum* crescebat indies; à quo tempore imminuta paulatim vi, sequenti *Julio* planè desiit; nec est reversus per omnes annos quibus hæc *Constitutio* dominabatur, nisi quod insequenti Vere, nonnullibi, licèt rariùs, se ostenderet, de *morbillis* hæc dicta sunto.

CAPUT VI.

Variolæ Anomalæ Annorum 1670, 71, 72.

MOrbilli prædicti (quod jam suprà innuimus) *Variolarum* speciem ab illa quam propagaverat *Constitutio* præcedens, diversum introducebant, eodem ferè cum illis tempore ingredientem, initio scil. *Januarii* 1669. 1670. quæ licèt non usque adeo Epidemica atque ipsi Morbilli eosdem tamen comitabatur per omne illud tempus quo dominabantur, atque iis etiam satiscentibus, per residuos hujus Constitutionis annos perseverabat, *Dysenteriis* nihilominus primas concedebat, sub auspiciis *Autumni* iisdem faventis atque amicissimi, grassantibus; *Hyeme* verò, *Dysenteriis* aliena tempestate pressis, denuo recrudescebat hæc de qua agimus species. Atque hunc servabant ordinem per singulos hujus *Constitutionis* annos, nisi quòd postremo quo illa vigebat *Autumno*, Anno sc. 72. (languescente jam ista *Constitutione*, & Dysenterias jam exolescentes segnius promovente) *Variolæ* præter solitum hoc quoque tempore grassabantur, atque ita pares *Dysenteriis* concurrebant, ut haud facile esset dictu, quas morbus plures occuparet, licèt quantum ego conjectando valui, prævalere *Dysenteria* adhuc videretur. Quin & hæ etiam *Variolæ*, ad exemplum Epidemicorum aliorum quorumlibet, primo statim insultu atrociores erant, atque indies increbrescebant donec ad statum pervenissent, quem semel transgressæ, tum quoad symptomatum vehementiam, tum ægrorum numerum, senum imminuebantur.

Sed ut particularia earum Phœnomena referamus; haud parum præter opinionem mihi primum comparebat hoc *Variolarum* genus, cùm animadverterem istud quàm plurimis Phænomenis insignioribus ab eo differre quod produxerat *Constitutio* præcedens, & in quibus observandis me operam satis

sedulam olim collocasse rebar. Hæc tantùm *earum* Phænomena ab alterius generis Phænomenis diffidentia, impræsentiarum tractabo, prætermissis iis quæ cum Variolis ita prolixè supra descriptis habebant communia.

Discretum Variolarum genus *his* tantum à genere *Discreto communi* alterius *Constitutionis*, disterminabatur: Primò, quòd cùm in iis, quoties erant *interstinctæ*, Eruptio diem *quartum* prævertere non soleret, hic in *tertium* plerumque incidebat; quod *Confluentibus* solenne quidem est. Deinde non ad eam magnitudinem, procedente morbo, hic assurgebant pustulæ atque in alio genere; magis autem exasperabantur in minori mole, & sub diebus ultimis ubi jam maturuerant *nigræ* frequentius visebantur. Illud etiam addam, quod nonnunquam, licet rarius, ægrum etiam paucissimis notatum pustulis, *Ptyalismus*, haud secus atque in *Confluentibus*, exerceret. Ex quibus conficitur, *Distinctas* hujus *Constitutionis* Variolas, ad *Confluentium* naturam propiùs accedere, atque *Inflammationis* magis intensæ esse participes, quàm quæ in *Distincto* Genere usu venire solet.

Confluentes verò ab aliis, quas per alios annos ego observaveram, *Confluentibus*, in multis, quæ jam recensebo, discrepabant. Nunc *secundo* nunc *tertio* die se primùm monstrabant, specie tumoris subrubri, atque uniformis, vultum omnem contegentis, *Erysipelate* quidem densioris, nullo ferè visibili pustularum discrimine; reliquum corpus congeries quædam (ceu panni latiores) ex infinitis propemodùm pustulis rubris efferatis in unam conflatæ variegabant, inter quas sparsæ, in femoribus præcipuè, vesiculæ quædam satis conspicuæ, ambustorum ad instar, sero limpidiore distentæ eminebant; quod quidem disrupta subinde pellicula copiosè effluebat, subjecta carne nigredine & Sphacelo quasi affecta. Rarius autem occurrebat hoc tam dirum symptoma, idque primò tantùm mense quo hæc species regnabat: Quo tempore inter alios ita malè multatos, ineunte *Januario* 1669. 1670. accersiri me curavit vir probus, nomine *Collins*, Zythepsa in Parochia *S. Ægidii*, cujus filius adhuc infans vesiculas habuit in femoribus Juglandem nucem exæquantes, sero limpidiore repletas; quibus disruptis substrata caro quasi mortificata omnino comparebat, atque non ita diu post æger satis concessit; quæ & eorum omnium sors fuit, quos hoc tam funesto symptomate correptos vidi unquam. Die *undecimo* circiter, pellicula alba resplendens tumori subrubro, variis faciei partibus, & paulatim vultui omni obducta est. Pellicula hæc alba brevi post materiam quandam crustosam splendescentem eructabat, colore quidem neque flavo, neque fusco, (qui duo in aliis Variolarum speciebus reperiuntur) sed rubro saturato, concretum sanguinem imitante, qui maturescente pustula ad nigrorem indies magis accedebat, donec tandem facies integra nigredine fuliginis omnino æmula, tingeretur; Cumque in alia Variolarum *Confluentium* specie dies *undecimus* in maximum vitæ discrimen ægros adduceret, & plerisque emorientium supremus esset; in hac specie æger nisi regimine immoderatè calido oppressus, mortis refrigerium maturiùs præoccupasset *decimum quartum* ut plurimum diem, aliquando etiam *decimum septimum* expecta-

expectabat, quo demum elapso salva res erat. Notandum est tamen, quod qui lethalibus istis vesiculis ac mortificatione, quæ nonnullis primo mense quo hæc species invadebat accidisse memoravimus, Libitinæ destinabantur, intra paucos dies ab eruptione interibant.

Et Febris, & symptomata alia omnia quæ vel præcedebant, vel comitabantur hoc Variolarum genus, graviora erant quàm in præcedente, & Inflammationis adhuc majoris manifesta dabant indicia, Ægri ad Salivationem erant procliviores; Pustulæ & efferatiores, & mole longè minores; ita ut non facilè, ubi primum apparebant, ab *Erysipelate* quis eas discreverit, vel etiam à *Morbillis*; nisi quod hi ex die Eruptionis, & aliis signis in historia morbillorum suprà recensitis, certò innotescant. Pustulis decidentibus furfures diutiùs hærebant, fœdioraque stigmata inurebant cuti.

Operæ pretium est & illud adjungere, quòd durante hâc anni *Constitutione*, quâ tam epidemicè sæviebant Dysenteriæ, *Variolæ* regimine justo calidiore provocatæ per Dysenteriam nonnunquam viam sibi facerent, quod ne semel accidisse hactenus quidem animadverteram.

Observare autem convenit, *Variolas* hasce non ita diris symptomatis per omnia sua tempora fuisse stipatas; postquam enim binos exegerant annos, tertio, sc. 1672. mitescere cœperunt, & exuto nigro colore, paulatim ad flavum illum, *& favorum* similem, accedebant, qui *Variolis Legitimis* maturescentibus est proprius, ita ut postremo hujus *Constitutionis* anno benignæ planè essent & boni moris, habita generis ratione. Quo non obstante, satis liquebat illas ad aliam prorsus Classem relegandas esse, ex pustularum nimirum exiguitate tam eximia, ad salivationem dispositione, atque aliis.

* Quamlibet ob causarum Differentiæ cujuslibet specificæ qua immergimur, ignorantiam, impossibile fuerit *rationem* harum Variolarum *formalem* comprehendere, quatenus ab illis, quas alia promit *Constitutio*, contra distinguuntur, mihi tamen liquidò constabat ex singulis Phænomenis *inflammationem* in his quàm in illis longè immaniorem fuisse, ac proinde omnem medendi rationem in eo stare, ut pluribus adhuc repagulis sisteretur effrænata sanguinis Ebullitio. Id autem maximè efficiebatur (post *Hypnotica* dicto modo exhibita) regimine temperato, indulgendo sc. ægro usum liberaliorem liquoris alicujus qui non eum excalefaceret, sed potiùs fervidissimum illum æstum (quo hic morbus, pustulis maximè ad maturitatem jam pervenientibus, miseros præ cæteris quibusque morbis fatigat atque exurit) illico commitigaret. *Decoctum Album* dictum, ex *pane sc. &* C. C. exigua quantitate in multa aqua factum, & Saccharo dulcoratum hîc juvabat; at Hydrogala è tribus Aquæ partibus & Lactis unà simul coctis, & ægri palato & votis magis ut plurimum, refrigerando respondit; nec eo tantum profecit ingesti liquoris copia, quo insignem calorem, cum *Maturationis* Febre præcipuè vigentem, restingueret, sed quatenus Ptyalismum etiam promoveret, atque eundem diutiùs protraheret, quàm poterat fieri si æger nimio æstuaret calore. Præter hæc omnia, sæpenumero ita bene cessisse liquores hosce affatim haustos obser-

* *Curatio.*

obſervavi, ut eorum uſu *Variolæ*, quæ cum peſſimis *Confluentiæ* ſignis exibant, progrediente morbo *Diſtinctæ* ſint factæ; puſtulæ quæ matureſcentes rubram primò, mox nigram materiam aliter evomuiſſent, flaviſſimæ comparerent; pro efferatis inſuper atque minutulis, *benigni* atque optimi moris haberentur.

Neque etiam *Fluxus Menſium*, qui fœminis hoc morbo laborantibus haud infrequens accidit, liberalem horum liquorum uſum quicquam prohibet; imo verò & ſuadet, ſi nempe tempore non ſolito iſti fluant. Etenim non jam alia de cauſa periclitantur fœminæ, niſi quod ſanguis ab immodico morbi calore plus juſto attenuatus, qua data porta ruat, naturæ ductus ſequens; præſertim ubi noxia Curatricum temeritas, regimine calidiori, & *Decocto C. C. cum floribus Calendulæ, &c.* adhibitis, oleum igni affuderit. Quicquid autem ſanguinem potenter diluit contemperatque, licet non immediatè, in quantum tamen ejuſdem fluxum cohibet, tum puſtulis, tum faciei manuumque tumori in ſtatu conſervandis neceſſariò conferet: cùm ex adverſo Remedia calidiora, licèt ad hunc ſcopum rectius videantur collimare, cùm tamen jugem hunc ſanguinis fluxum promoveant, longiſſimè aberrent. Quinimo, nec dubium mihi eſt quamplurimas mulieres hoc errore periiſſe, dum ſc. Aſſiſtentes, ne puſtulæ ob ſanguinis fluxum conſiderent, veriti, malo huic Cardiacis medicamentis, & regimine adhuc calidiori adhibitis occurrere niterentur, quo facto miſellas certiùs peſſundederunt; quantumlibet *aſtringentia* varia Cardiacis admiſcentes, Hæmorrhagiam ſiſtere, atque puſtularum unà tumoriſque debitam elevationem tueri ſategerint.

Haud ita pridem *Dominam* tam virtutibus quàm ſtirpe prænobilem, *Variolis* nigris & mali moris laborantem, tractavi. Quamvis autem ab initio iis omnibus illi interdixeram, à quibus ſanguis exagitari poterat, cùm tamen temperamento eſſet admodum ſanguineo, viridi juventâ vegetâque, fervida etiam anni tempeſtas accederet, derepente, tertio ſcilicet die ab eruptione, ita largo *Menſium profluvio*, tempore illis non debito, correpta eſt, ut aſtantes mulieres eam jam abortiviſſe ſuſpicarentur. Licèt hoc ſymptoma ad dies multos importunè urgeret, non tamen idcirco exiſtimavi Lactis & Aquæ uſum à me præſcriptorum, intermitti deberi: quid quod magis jam neceſſarium illum eſſe, & liberalius adhuc indulgendum cenſuerim? quod etiam per omnem morbi decurſum factitavimus, præſertim cum appeteret *Febris Maturatio.* Quo quidem tempore Medicus Doctiſſimus, Candidiſſimuſque, Dominus *Do. Millington*, ejuſdem mecum *Collegii Socius*, jam amiciſſimus, ad ſociam operam invitabatur; qui cùm omnia ſatis bene reſpondere, pro hujus morbi genio animadverteret, mihi lubens aſſenſit, ut pergeret ægra dictos liquores affatim haurire, quos ipſa ſibi gratiſſimos, & tam ad ſalivam facere, quàm ad refrigerium & refectionem ſæpè affirmabat. Cùm verò jam indurari facies cœperit, & cruſtâ obduci, ab halitibus putridis à materia purulenta, quæ in hoc peſſimo *Variolarum* genere malè olebat, intromittendis ægræ noſtræ metuentes, vini Canarini ſemicocti cochlearia paucula, ſemel in die

aſſu-

assumenda, vel quoties in ventriculo ægritudinem aliquam persentisceret, concessimus. Pauculis hisce, nisi quod haustulum etiam *Paregoricum* horâ somni quotidie imperavimus, convaluit; neque delirio, neque alio quovis symptomate, præter dictam Hæmorrhagiam, grave aliquod periculum minitante. Facies manusque satis intumescebant; pustulæ, quantum tulit morbi species, satis magnæ erant; Salivatio copiosa & facilis ad metas usque; postremo quantumlibet pustulæ, quæ faciem obsidebant, cum maturescerent, nigredinem affectare viderentur, in plerisque tamen ejus partibus flavescebant.

Quibuscunque verò caloris atque inflammationis gradibus *Variolarum* species, huic *Constitutioni* peculiaris, alias aliarum *Constitutionum* species superaverit, cùm tamen *Discretæ* essent Pustulæ, vel saltem *paucæ*, docuit experientia, non opus esse tantâ prædictorum liquorum quantitate ingerendâ; satis autem fuit, ut æger pro sitis modo atque imperio cerevisiam tenuem potaret, jusculis Avenaceis, Panatellâ, & pomo cocto subinde vesceretur, & si ex Ephebis excesserat, *Paregoricum ex Syrupo de meconio*, cùm vel ægrotaret, vel ob nimias vigilias delirare inciperet, assumeret. Neque aliud quicquam tentabam (nisi quod ægros lecto addicerem) ubi pustulæ *raræ* comparebant. Atque hâc solâ Methodo Charissimus mihi filius, *William Sydenham* distincto hujuscemodi Variolarum genere laborans mense *Decembri* 1670. favente Numine, restitutus est.

De Variolis hujus *Constitutionis* nihil superaddam, cùm jam aliam speciem fusiùs tractaverim, à quibus hæ in eo tantùm discrepant, quod naturæ sc. calidioris fuerint, & magis *inflammatoriæ*; unde sequitur, diligentiorem adhuc operam fuisse navandam, ut restingueretur intensior iste calor, qui tam iis naturalis erat, & ægro ita certum minitabatur incendium.

CAPUT VII.

Colicæ Biliosæ An. 1670, 71, 72.

PEr omnes hujus *Constitutionis* annos, cùm sanguis ad humores cholericos fervidosque in viscera deponendos propensior esset, *Colica Biliosa* præter solitum plures invasit; qui morbus licèt *Chronicis* annumerari debeat, ac proinde extra oleas mihi sit, cùm tamen ab eâdem sanguinis indispositione penderet hoc tempore, à quâ & *Epidemici* plerique qui tum grassabantur, vel eo nomine hic mihi veniet tractandus, præcipuè verò quia animadverti, morbum huncce eadem planè præcessisse symptomata Febrilia, quæ *Dysenteriam* per illa tempora regnantem præcedere solebant; atque eundem, etiam aliquando (quod suprà notavi) *Dysenteriam*, quæ post diuturnos cruciatus ægro tandem valedixisse videretur, fuisse insecutum. Ubi verò *Dysenteriam* diutinam non excipiebat, plerumque à Febre ordiebatur, quæ per horas aliquot tantùm affligens, in hunc morbum solebat desinere. Juvenes, ut plurimùm, temperamento calido ac bilioso præditos, æstate præsertim adoritur. Intestinorum

norum dolor atrocissimus est, & præ cæteris omnibus, quibuscum mortalium calamitosissimi committuntur, maximè intolerabilis. Intestina nonnunquam quasi injectâ fasciâ constringit, nunc in punctum contractus quasi terebello perforat: subinde remittitur dolor, mox recrudescit Paroxysmus, quem æger præsentiens, vultu miserabili atque ejulatu ceu præsentem exhorret, & aversatur. Sub initio hujus morbi non ita certò ad unum aliquod punctum determinatur dolor atque in ejusdem progressu; neque tam crebra est vomituritio, neque alvus ita pertinaciter *Catharticorum* vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eò obstinatiùs in puncto figitur; vomituritio succedit, frequentior & major alvi Adstrictio; donec tandem ab ineluctabili horum symptomatum vi *totalis Peristaltici intestinorum motûs inversio*, (nisi maturiùs quis tulerit suppetias) atque *Iliaca Passio* procurantur; in quo morbo *Cathartica* Medicamenta omnia in *Emetica* statim transeunt: Enemata etiam injecta, unà cum alvi fæcibus, per omnem intestinorum ductum sursum lata, vomitu ejiciuntur. Quæ hoc modo excernitur materia, sincera si fuerit atque ἀμιγής, viridis aliquando, aliquando etiam flava, aut insoliti cujusdam coloris spectatur.

Cum singula hujus Affectus Phænomena, eum ab acri aliquo sive humore sive halitu, è massa sanguinea in intestina excusso, nasci apertè doceant, Indicatio Curativa primaria mihi hæc est, ut sc. evacuetur dictus humor, tàm *Antecedens* in venis, quàm *Continens* in visceribus conclusus; altera verò ab hac, ut Anodynorum usu & compescatur humorum eò tendentium impetus, & mitigetur immitissimus dolor.

* Sanguinem itaque è brachii venis paulò liberaliùs educi, (si nempe id fuerit hactenus intentatum) & post horas 3. vel 4. Anodynum exhiberi curo. Postero die Catharticum aliquod Lenitivum præscribo, interposito die uno repetendum, ad tertiam etiam nonnunquam vicem, prout humoris reliquiæ plures mihi videntur, aut pauciores. Observandum est autem, quòd si malum hoc sive Fructibus Horariis nimis avidè ingestis, sive alii cibo cuicunque δυσπέπτῳ originem suam debeat, unde sc. succi pravi corruptique primùm in sanguinem transmittebantur, atque ex eodem postliminio in viscera; rebus, inquam, sic stantibus, ventriculus ante omnia eluendus est, Lacte Cerevisiato affatim hausto, & per vomitum rejecto, quo exantlato, Anodynum propinandum est, sequenti autem die primùm vena secanda, & in cæteris eo, quem jam docuimus, ordine procedendum.

At verò cùm & doloris vehementia, & vomituritio, ob quam intestina ad inversionem quasi feruntur, Catharticorum operationi obsistant, intendendæ sunt eorundem vires, neque Leo subere excipiendus, frustra enim mitius Catharticum exhibueris, nisi fortè æger alvo sit facilè solubili, quod diligenter inquirendum est: Cùm enim hujusmodi medicamen viam sibi facere per intestinorum canales non valeat, æger ab eo læditur magis, dum scilicet ab ejusdem inefficaci agitatione & vomitus & dolor augentur. Potio Cathartica Lenitiva ex infusione *Tamarind. fol. Senn. & Rhei*, in qua dissolvi possunt

Man-

* *Curatio.*

Mannæ, & *Syr. Rosaceus*, Catharticis aliis anteferenda, cùm humores minùs exagitet & commoveat. Cùm tamen sive ob ægri adversationem medicamenti formæ liquidioris, sive vomituritionem, in ventriculo retineri vix queat, Pilulæ necessariò in subsidium vocandæ; inter quas *Cochiæ* mihi præ cæteris semper placuere, utpote certissimo pede quam cœperunt viam insistentes, tum in hoc casu, tum in aliis plerisque. Ubi verò tanta est sive Ventriculi debilitas, sive etiam Vomituritio, ut nec Pilulæ possint detineri, ibi remedium primò *Anodynum* impero, & paucis horis elapsis *Catharticum*, eo temporis spatio interjecto, ut *Catharticum* à *Narcotico* tanto distet intervallo, ut ab eo non vincatur & pereat, eas autem in ventriculo moras trahat, quæ ad virtutem purgativam eidem communicandam sufficiant, ut suam demum exerat operationem, cessante altero. Licèt *Catharticum*, modò id possit fieri, diu post *Anodynum* rectissimè propinetur, cùm etiam ad horas duodecim ab hoc assumpto, alvus isti ægriùs respondeat, atque non nisi operosiùs solvatur.

Cùm autem hìc uti in aliis plerisque morbis in quibus indicantur *Narcotica*; *Catharticum* semper dolorem intendat, (saltem finitâ jam operatione, quâ quidem vigente mitiùs nonnunquam cùm ægro agitur;) idcirco solenne mihi est *Anodynum* ingerere, ubi primùm expiravit *Cathartici* ἐνέργεια. Quale quidem mane etiam & serò quotidie hauriendum impero, spatio sc. omni inter Purgationes medio, quo certiùs dolorem consopiam, donec Catharsis debitè fuerit celebrata.

Peractâ *Cathartici* operatione humorum ὀργασμὸν compescere (quod jam solum restat agendum) *Anodyno* mane & vesperi jugiter exhibito, contendo; quod etiam sæpius aliquando est repetendum: nec unquam mihi contigit, dolores vehementiores sedare posse nisi Dosi largiori & reiteratâ; quæ enim alteri malo debellando par esset, ab hoc vincitur, violentiâ doloris remedii vires frangente. Tutissimò autem repetuntur *Narcotica*, urgente hujusmodi dolore, non item ubi ille desierit. Quamobrem doloris indicium secutus, *Narcoticum* repeto, donec vel cessaverit ille, vel admodum fuerit mitigatus; eo nihilominus interjecto temporis spatio, ut compertum mihi sit, quid à dosi præcedente sperari debeat antequam alteram superaddam. Plerumque verò, nisi ubi summè viget dolor, *Paregoricum* mane & serò exhibitum sufficiet. *Anodynum* mihi familiare *Laudanum* istud *Liquidum* est suprà descriptum, cujus *guttæ* xvj. in Aqua Cardiaca stillatitiâ solvuntur, vel augetur dosis pro doloris magnitudine.

Simplicissima hæc Methodus, quâ primùm Humor peccans Venæsectione & Purgatione evacuatur, deinde *Narcoticorum* ope conciliatur quies, semper mihi felicissimè cessit præ aliis quæ mihi hactenus innotuêre omnibus. Cùm *Enemata* Carminantia, eo fine injecta ut humores acres exterminent, crabrones irritent tantùm, & concitato humorum tumultu diuturniorem reddant morbum. Hìc autem imprimis animadverti volo, quòd licèt tam Phlebotomiam quàm Catharsin huic sedando morbo necessariò esse præmittendam affirmavero, nonnunquam tamen, re ita postulante, eâ utrâque omissâ à *Paregoricis* ordienda tela est. Exempli gratiâ, ubi ob prægressam ægritudinem

R tudinem

tudinem aliquam Evacuationes copiosiores non ita diu ante *Colicæ* adventum institutæ fuerint; (non rarò enim ob viscerum debilitatem, maximè si accedat major caloris gradus à vino, vel spirituoso liquore alio immodicè hausto, qui nuper ab alio convaluere morbo in hunc præcipitantur) hoc, inquam, in casu non modò non necessarium, sed & noxium esse censeo, alia insuper adjiciendo Cathartica novos excitare tumultus, atque omnia denuò perturbare. Illud jam taceo, quod in hoc Affectu æger ut plurimum, priùs quàm consulatur Medicus, repetito *Enematum* usu intestina satis proluit; ita ut partim hac de causa, partim ob diuturniorem morbi moram *Narcotica* ferè sola in usum videantur revocanda.

Mense *Augusto* 1671. Nobilissimus Dominus Baro *Annesly Colicâ Biliosâ* laborans cum cruciatu intolerabili, & frequenti vomituritione, jam ab aliquot diebus ad Castellum de *Belvoir* accersiri me jussit, nullum non enematum genus, atque alia insuper remedia à Medicis Doctissimis, Experientissimisque eo locorum degentibus præscripta jam tentaverat. Ego nullis usus ambagibus, repetitum Narcoticorum usum ad normam jam traditam suasi, quorum ope propediem convaluit, & mecum ab urbem sanus rediit.

Quandoquidem autem dolor hic præ cæteris quibusque ex sua natura reciduus sit, omnis ei revertendi ansa *Anodino* bis quotidiè ad aliquot dies exhibito præscindenda est. Quòd si, quoties intermittitur Narcoticum, dolor subinde recrudescat, (ut nonnunquam fit) nihil à me hactenus excogitari potuit, quod ad persanandum ægrum ita certò faceret atque *Equitatio*, vel in curru vectio, quo longiora itinera confici debuêre, Anodino interim mane & serò indesinenter propinato. Hujusmodi enim exercitiis materia morbum committens in corporis habitum deducitur, & sanguis perpetuâ agitatione comminutus de novo quasi depuratur; ipsaque demum intestina caloris nativi excitatione haud parum corroborantur ac refocillantur. Nec pudet fateri, me dicto exercitio in partes adscito morbum hunc, cui alio quovis modo devincendo par non fui, plus semel penitus expulisse. Neque verò illud tentandum est, nisi post evacuationes debitas sufficienter celebratas, neque ab eo nisi post dies aliquàm multos desistendum.

Pauper quidam mihi vicinus, qui & adhuc est superstes, *Colicâ Biliosâ* vehementissimâ per hos annos laboravit, quam *Catharticis, Clysteribus, Globulisque plumbeis* devoratis expugnare, diu, sed frustra erat conatus: Hîc *Ego* ad frequentem Narcoticorum usum confugi, neque pœnitendâ operâ, quamdiu enim ista repeterentur, satis rectè habuit, sed cùm his palliaretur tantùm malum, non extirparetur: (revertebatur enim ut primùm erat exhausta Narcoticorum vis.) Ego hominis misertus, & gravi morbo, & re angustâ afflictissimi, Equum ex meis commodabam, quo iter dicto jam modo peragendum aggrederetur; eoque ad dies pauculos continuato, viscera eas vires recepêre, ut morbi reliquiis excutiendis paria jam essent, & sine Anodinorum præsidio omnino convalesceret.

Et, ut quod res est loquar, non in hoc tantùm casu, sed in morbis aliis

Chro-

Chronicis quàm pluribus hoc exercitii genus nunquam non cum uberrimo fructu usurpatum memini, modò quis in illo improbiùs perseveraret. Si enim nobiscum reputemus ventrem inferiorem, in quo disponuntur organa secretoria, hoc maxumè exercitio vibrari, eaque succussationibus aliquot mille uno in die exagitari solere, facile credemus, eadem succum quemlibet recrementitium ibi impactum ope dicti exercitii posse excutere, & (quod majoris adhuc momenti) validioris istâ caloris nativi excitatione ita corroborari, ut munere, quod iis mandavit natura, in sanguine depurando rectè defungantur.

Diætam, si junior æger & calidioris temperamenti, refrigerantem atque incrassantem impero, puta Hordei cremorem, Panatellam, *&c.* & tertio quoque die, si latret adhuc stomachus, pullum teneriorem, merulamve piscem coctum; Potum non alium concedo, quàm cerevisiam tenuem mitemque, vel lac cum Aquâ coctum, neque ulteriùs quidquam indulgeo, nisi Equitatio ad redintegrandam sanitatem necessaria, pleniorem victum & generosiorem postulet liquorem, quibus rependantur spirituum exercitio exhauriendorum damna.

Quin imò observatione constat, quod ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutissimè fatigaverit, ita ut viscera elanguesceret, atque æger extremâ jam macie atque debilitate tantùm non esset confectus, in hoc, inquam, casu liberalior sive *Aquæ Epidemicæ*, sive *Mirabilis*, sive aliùs demum cujuscunque, quâ sanus maximè delectabatur, usus, hoc tempore eundem ultra spem omnem juverit; hujus enim ope paucissimæ istæ caloris nativi spirituumque reliquiæ excitabantur, & fermentum præternaturale visceribus adhærens, & novis paroxysmis fomitem subinde ministrans, à liquoribus magis spirituosis extinguebatur.

Porrò ut in morbi curatione, ita etiam & eodem jam depulso, Diæta illa tenuis, de qua diximus, adhuc aliquandiu est observanda. Cùm enim morbus hic recidivam præ aliis omnibus affectet, atque insuper sedem sibi delegerit præcipua Coctionis instrumenta (*viscera* intelligo, jam ab eodem infirmata) vel levissimus hujus generis error malum haud leve confestim apportabit. Quo circa tam in hoc, quàm in cæteris omnibus viscerum Affectibus cibi δύσπεπτοι cane pejus & angue sunt vitandi; & qui conceduntur, εὔπεπτοι eâ tantum quantitate sumendi, quæ ad vitam sustinendam possit sufficere.

* Fœminarum nonnullas vexat *Affectus Hysterici* species quædam, *Colicam Biliosam* ita ad unguem referens, tam doloris acerbitate, quàm situ, tum etiam humoribus coloris flavi viridisque vomitu rejectis, ut mihi obiter tractanda veniat, ne à quopiam pro jam dicto morbo hæc habeatur.

Quæ habitu corporis laxo crudoque sunt mulieres cum hoc malo præ cæteris conflictantur, quæque alio aliquo Affectu Hysterico jam pridem laboravere, aut (quod sæpenumero fieri solet) quæ à partu difficili ac laborioso ob natum infantem grandiusculum, qui vires & naturam maternas nimis exhausit,

R 2 vix

* *Colica Hysterica.*

vix evasêre. Regionem ventriculi, nonnunquam & paulò inferiorem, dolor haud mitior quàm in Passione Colicâ Iliacâve primum obsidet, quem vomitiones sequuntur enormes, nunc viridis materiæ, nunc verò flavæ. His accedit (quod sæpe observavi) major animi dejectio desperatioque, quam in morbo alio quocunque. Post diem unum alterumve facessit dolor, qui post paucas septimanas revertitur, nihilo leniùs sæviens quàm antequam solveretur Paroxysmus, *Icterum* quandoque satis spectabilem, comitem sibi adsciscit, intra dies pauculos sponte evanescentem. Cessantibus jam symptomatis omnibus, ubi ægra sibi satis valere videatur, levissima animi commotio, sive ab ira sive à dolore ea fuerit excitata (quibus hoc in casu promptissimè afficiuntur fœminæ) dolorem ferè revocat; quod etiam & de Ambulatione, & de alio exercitio quolibet præmaturè nimis suscepto dicendum est; cùm ab hujusmodi causis eleventur vapores in habitu corporis laxo atque imbecilliori. *Vapores* cum vulgo dico, cùm sive istiusmodi sint, sive *Convulsiones* particularum partium, utrovis pariter modo solventur φαινόμενα. Hi vapores, sive Convulsiones hæ, ubi hanc illamve corporis regionem invaserint, pariunt symptomata, ei, quam invasere, parti accommoda; ac proinde licet unum atque eundem ubique morbum faciant, plerosque tamen quibus miseri cruciantur affabre simulant; quod vel ex hoc liquet Affectu, qui cùm partes *Colo* adjacentes insederit, *Colicam Biliosam* ad amussim imitatur. Neque minùs id patet in multis aliis corporis partibus eodem morbo tactis; e. g. nonnunquam *Renum* alterum vehementissimo dolore afficit, unde vomitus immanis; atque etiam per ureteris ductum persæpe delatus, *calculum* simulat, & cùm ab Enematis aliisque medicamentis Lithontripticis & calculo exturbando dicatis exasperatur, uno eodemque tenore diutissimè affligit, subinde etiam (præter morem suum, cùm per se omni vacet periculo) ægrum ad plures deducit. Vidi insuper & symptomata ab eodem prognata, quæ *vesicæ calculum* omninò referebant: Non ita diu est, à quo noctu excitabar, ut Comitissæ mihi vicinæ, dolore in vesicæ regione admodum violento & urinæ suppressione derepente correptæ, consulerem: Cùm ego illam Affectibus Hystericis variis obnoxiam certò scirem, atque ex eo augurarer, non isto eam, quem putabat, laborare morbo, Enemata, quæ parabat ancilla, injici non patiebar, ne ab iis cresceret morbus, at horum loco, atque Emollientium, v. gr. *Syr. de Althæa*, *&c.* quæ adferebat Pharmacopola, *Narcoticum* exhibui, quod symptoma illud subitò compescuit. Neque sanè *vel* una aliqua pars corporis ab hujus mali insultibus penitus eximitur, sive interna ea fuerit, sive externa, ut sunt Fauces, Coxæ, Crura, in quibus omnibus dolorem excitat intolerabilem, atque, ubi discesserit, teneritudinem quandam quæ tangi recuset, relinquit, perinde ac si carnes multo verbere fuerint emollitæ.

Quemadmodum autem quædam ad *Colicæ Hystericæ* historiam pertinentia obiter tradidi, ne sc. illa pro *Biliosa* falsò haberetur; ita & quædam etiam alia ἐν παρόδῳ attingam, ad *Symptomatis* doloris, qui eam comitatur, curationem facientia;

cientia; *Curatio* enim *radicalis*, quæ *morbum* sublatâ causa tollit, alterius omnino est & speculationis, & loci.

Venæ sectio & repetitæ purgationes, quæ in *Colica Biliosa* incipiente apertissimè indicantur, hìc locum non habent nisi in casu infrà dicendo. Docet etiam experientia, & exasperari dolorem, & invalescere symptomata alia omnia, à tumultu, quem ista cient, adjuta; atque adeò plus semel animadverti, *Enematum*, vel lenissimorum, repetitionem, continuam symptomatum seriem invexisse. Experientiæ ratio etiam astipulabitur, quæ morbum hunc à spirituum potius ἀταξία atque inordinato motu, quàm humorum vitio aliquo produci dictabit, si expendamus nempe circumstantias illas, quibus ut plurimum originem suam debet: Hujusmodi sunt, magnæ atque indebitæ sanguinis profusiones, motus animi uti etiam & corporis violentiores, & alia id genus. Quæ omnia, remedia illa suadent proscribenda, à quibus major spirituum perturbatio possit excitari, atque eorum loco *Anodyna* esse usurpanda, licèt *viridis* ac pravus materiæ vomitu rejectæ color contrarium indicare videatur. Subtilior enim est atque minutior colorum speculatio, quàm ut evacuationibus, quas ipso facto nocentes deprehendimus, authoritatem conciliare valeat. Nullusque dubito, morbum hunc (qui licèt acerbissimum dolorem, nullum tamen vitæ discrimen apportat) ob errores hoc nomine commissos, lethalem sæpenumerò evadere. Adde, quod si quis *Emeticum* vel fortissimum hodie propinaverit, ut sc. eam, quam putat, morbi mineram exhauriat, ægra postero die materiam æquè viridem aut pravi alterius coloris, atque erat prior illa, evomet.

Observandum est tamen, eam quandoque sanguinis atque humorum copiam reperiri, quæ *Narcotici* operationi eò usque obsistat, ut, quamlibet sæpissimè repetatur, orgasmum tamen cohibere nequeat, nisi secta prius ægræ vena, aut alvo subducta; quod in fœminis temperamenti magis sanguinei atque viraginibus mihi subiit notare. Si ita se res habeat, vel Phlebotomia, vel Catharsi, fortè etiam utraque, *Anodyno* via aperienda est. Celebrata enim harum utravis, *Narcoticum*, quòd priùs summâ licèt dosi exhibitum nihil quicquam profecit, jam etiam in mediocri dosi, effectum obtinebit, cui destinabatur. Raro autem hoc contingit, neque tum reiteranda sunt hæc remedia. Quibus præmissis, ubi opus iis fuerit, in *Anodynis* eâ methodo, quam in *Colica Biliosa* proposuimus exhibendis progrediendum est, quæ crebriùs parciusve sunt ingerenda pro doloris recedentis ratione. Quæ quidem Methodus præsens atque instans vehementissimi doloris *symptoma* tantùm respicit; cùm non hìc loci illam, qua morbi *causæ* occurritur, tractandam in me receperim.

Cùm verò hic morbus tam in Hypochondriacis, quàm Hystericis [nam utroque, ut alio loco dicetur, par est ratio] sæpissimè in *Icterum* desinere soleat, atque iisdem passibus quibus hic ingreditur, iste se proripiat; observandum occurrit, quòd in hac Icteri specie curanda Cathartica omnia, vel omnino omittenda, vel si adhibenda fuerint, *Rhabarbaro* solùm, vel leni quovis Medicamento utendum. Etenim metuendum, ne à Catharsi novi tumultus cieantur, ac

R 3 proinde

proinde Symptomata omnia postliminio recurrant. In hoc itaque casu nihil omnino agendum, cùm Icterus huic occasioni originem debens, sensim sponte sua facessat, ac tandem brevi temporis spatio penitus evanescat: Sin autem Icterus longas moras nectat, atque non nisi ægrè discedere videatur, ad Remedia confugiendum. Hoc uti soleo, ℞. *Rad. Rub. Tinctor. & Curcumæ an.* ℥j. *Chelidon. maj. cum toto, & summitat. Centaur. min. an. M.*1. *coq. in æqualibus partibus vini Rhenani & aquæ font. ad* ℔ij. *Colatura dissolve syrup. de quinque Radicibus* ℥ij. *M. f. f. Apozema, capiat* ℔ß. calidè manè & serò usque dum convaluerit. At ubi Icterus per se invadit, Colicâ neutiquam prægressâ, omnino oportet, ut præter alterantia jam dicta, etiam *Chalogoga, i. e.* quæ per alvum bilem subducunt, ægro exhibeantur, nempe semel vel bis antequam aggrediatur usum præscripti Apozematis, & postea semel singulis septimanis durante ejusdem usu. Ut ℞. *Electuar. è succo rosar.* ℥ij. *Rhabarb. subtiliss. pulv.* ʒß. *Cremor. tartari* ℈j. *cum s. q. syr. Cichor. cum Rheo f. Bolus. Sumat. summo mane, superbibendo vini Rhenani haustulum.* At si vel his continuatis morbus adhuc obstiterit, ad *Aquas ferreas* quales sunt istæ *Tunbrigenses,* adeundum, quæ ex ipso fonte bibendæ sunt singulis matutinis dum convaluerit. Atque hæc de morbis hujus *Constitutionis.*

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1673. *atque integrorum* 1674, 1675.

CIrca initium mensis *Julii* 1673. alia quædam *Febris* species est ingressa, *Constitutione* verò necdum ita ad eam unicè disposita, ut penitus excluderentur *Constitutionis præcedentis* morbi, non admodum fuit Epidemica. Nondum enim desierat ista *Variolarum* species, quæ Anno 1670. primum cœpit invadere, licèt jam & rariùs occurreret, & mitiora symptomata; ita ut bini hi morbi pari ferè passu procederent, neuter verò multum grassaretur: *Priori* Constitutione nondum ita prorsus evanescente, ut nullos proferret morbos veteris prosapiæ, (*Dysenteriæ* enim perpaucæ adhuc reperiebantur) neque *Novâ* ita adhuc confirmatâ, ut eos produceret, qui alios exterminarent omnes.

Et per Autumnum hunc & Hyemem omnem *Variolæ* pari cum hac *Febre* incedebant passu, neutro tamen morbo admodum grassante, atque interim tantùm non extinguebantur *Dysenteriæ. Novembri* autem tum currente, post acerrimum Gelu ad dies aliquot perdurans, succedente insperatò tempestate

ſtate calidiori, quàm ego me per iſtud anni tempus unquam obſervaſſe memini, pauculæ Dyſenteriæ & paulò ante, & circiter Feſtum *Nativitatis Domini* hîc illic ſpargebantur: Hæ autem extremum morientis Lucernæ conatum referebant, mox enim morbus hicce (iſta ſaltem ejus ſpecies) omnino intercidit.

* Præmaturè admodum ſequente Anno, menſe ſc. *Januario*, invadebant *Morbilli*, haud minùs Epidemici atque erant iſti, qui eodem fermè tempore Anni 1670. fuerant ingreſſi. Etenim in nullam non ferè familiam ſe inſinuabant, infantes præ cæteris omnes adorti. Non autem perinde Regulares erant, neque Typum ita ad amuſſim ſervabant, atque iſti, qui prædicto anno infeſtabant. De hac autem illorum ab invicem diſcrepantiâ plura dicam, ubi de illis agam particulariùs. Hi magis indies magiſque graſſabantur ad *Æquinoctium* uſque *Vernale*, à quo tempore iiſdem gradibus decreſcebant, donec paulò poſt elapſum *Solſtitium Æſtivum* tandem evaneſcerent.

Sicut autem *Morbilli Epidemici*, qui invadebant initio anni 1670. *Variolas nigras* ibidem deſcriptas, introducebant, hi pariter haud minùs Epidemici, qui initio hujus anni comparebant, *Variolarum* ſpeciem introduxêre iſti perſimilem. Cùm enim (quod priùs eſt notatum) *Variolæ* præcedentis *Conſtitutionis* poſt priores annos duos puſtulas emitterent minùs nigricantes, majores inſuper ſenſim & majores donec ſub finem anni 1673. pro ſpeciei ratione, mites eſſent & benignæ, jam receptâ priſtinâ feritate, & peſſimis ſymptomatis ſtipatæ revertebantur. Invaluit hæc Variolarum ſpecies Autumno proximo, longiùs etiam in Hyemem excurrens, quæ, cum ſolitis calidior multò eſſet, morbo favebat; appetente verò tempeſtate frigidiore imminuta eſt, Febri jam graſſanti mox locum cedens.

† *Febris* hæc, quæ per annum perſeverarat omnem, initio *Julii* 1675. longè latèque depopulata eſt; ſed *Autumno* jam appropinquante in viſcera cœpit converti, nunc *Dyſenteriæ* ſymptomatis, nunc *Diarrhœa* ſe prodens, licet quandoque neque hanc haberet comitem, neque illam, ſed caput magis tentabat, ſtupidiores reddens ægros. *Variolæ* interea, quæ jam pauculos hinc inde affecerant, ſub *Æquinoctium Autumnale* penitus diſparebant, vix unum alterumve jugulantes. Jam enim *Febris* alios vincens Epidemicos, anni prædominio potiebatur. Obſervandum eſt nihilominus, quòd cùm proclivior eſſet Febris hæc materiam morbificam in viſcera deponere, quæ Dyſenteriam quandoque, ſæpius autem Diarrhœam excitabat, ex hac occaſione Ventris Tormina eam edidiſſe ſtragem vulgò putabantur, quæ Febri huic revera fuerat imputanda; licet nemo, qui ægrotos hoc Autumno tractaverit, neſcius ſit, quantum invaluerit hæc Febris; ut nec etiam, *Dyſenteriam* dictam & *Diarrhœam* pro *ſymptomatis* magis quàm *morbis* Eſſentialibus ac *Primariis* haberi debuiſſe.

Hunc Febris iſta curſum tenuit per omnem Autumnum, nunc caput petens, nunc viſcera, ubique ſæviens ſub perſona ſymptomatum iis partibus accidentium, ad finem uſque *Octobris*: Quo tempore quæ eo uſque tepida atque

* 1674. † 1675.

ad instar æstatis placida fuerat tempestas, derepente in frigidam humidamque est mutata; unde etiam *Catarrhi* & *Tussis* increbuêre magis quàm alio ullo, quod memini, tempore. Quod autem maximi erat momenti, Tussibus hisce supervenire solebat *Febris* hujus Constitutionis *Stationaria*, quæ ansa hinc arreptâ & magis grassabatur, & quædam etiam symptomata variabat. Cùm enim paulò ante, insultus, ut jam dictum, in præfatas partes plerumque fieret, nunc in pulmones & Pleuram præ cæteris detorquebatur, unde symptomata nascebantur *Peripneumonica*, & *Pleuritica*, licèt eadem omnino Febris esset, quæ *Julio* 1673. ingressa sine quavis symptomatum alteratione progrediebatur, donec *Catarrhi* isti accederent.

Hi *Catarrhi* & *Tusses* usque ad exitum *Novembris* perseverabant, quo elapso derepente minuebantur. Febris autem eadem planè mansit atque erat antequam Catarrhi se ostenderent, licèt nec ita prorsus Epidemica, neque iisdem symptomatis stipata, cùm horum utrumque per Accidens à Catarrhis penderet. Quin etiam recedentibus Catarrhis *Variolæ* hinc inde spargi cœperunt, ejusdem planè generis cum *Variolis* anni præcedentis; sed cùm jam secundum fermè annum explevissent, non ita atrocia erant symptomata, ac ubi primùm invaderent. Quamdiu adhuc stabit hæc *Constitutio*, dicere non habeo; id certè scio illam perquam *Anomalam* atque irregularem hactenus fuisse, atque morbos omnes per eam natos ejusdem omninò indolis.

De hujus *Constitutionis* Epidemicis, eo quo se invicem ordine excipiebant, jam agam.

CAPUT II.

Febris Continua An. 1673, 74, 75.

HÆc, perinde atque alii Epidemici, mox ab ingressu socia habebat symptomata, quæ indicia haud obscura dabant majorem & spirituosam magis tunc esse inflammationem, quàm ubi morbus magis adoleverat. Etenim primo quo invadebat anno, uti & *Vere* insequente, symptomata Pleuritica Febri superveniebant, & sanguis è venis extractus (saltem pro primâ & secundâ vice) *Pleuriticorum* referebat sanguinem, at morbo jam provectiori cessabant ea signa Inflammationis intensioris.

Præter symptomata Febribus *universis* communia, *hanc* Febrem ista sequebantur: Ut plurimum afficiebatur æger dolore Capitis & Dorsi satis atroci, stupore item, & dolore Articulorum, Artuumque tensivo, imò & totius corporis, at mitiori aliquanto quàm Rheumatismo laborantes. Primis diebus calor & frigus sibi invicem succedebant, quandoque etiam ineunte morbo æger in sudatiunculas erat propensior. Lingua, ubi Febris suo genio erat permissa, nec sicca, nec à calore naturali multum recedens, nisi quod magis alberet, neque sitis multùm urgebat: Quòd si excalefieret æger ultra ordinariam Febris sortem, lingua aridissima erat cum flavedine subfuscâ, sitis etiam

etiam intendebatur; Urinaque aliter colorem ferè naturalem servare solebat, intensè rubebat.

Febris his tantùm gravata symptomatis, si peritè tractaretur, die *decimo quarto* ægro valedicebat; pertinacissima, *primo post vicesimum*.

Inter hujusce Febris symptomata eminebat affectus quidam *Comati* haud dissimilis, quo correptus æger obstupebat delirabatque, imò ad septimanas aliquot dormitabat nonnunquam, nec nisi valido clamore expergiscebatur, à quo ægrè excitatus oculos aperiebat tantùm, & post ingestum sive medicamentum, sive potum, cui assueverat, mox in stuporem dilabebatur ita quandoque profundum ut in Aphonia desineret absolutissimâ.

Qui sic fuerat affectus æger ubi ad se rediit, die *vicesimo octavo*, vel *trigesimo* cœpit convalescere; cujus primum signum erat, quòd cibi aut potûs genus aliquod insuetum aut absurdum deperiret. Convalescentis caput ad dies aliquot debile atque infirmum, nunc versùs hanc partem, nunc illum nutabat; aliaque aderant signa, quæ caput plurima fuisse passum ostenderent. At quo passu vires restituebantur, eo ipso discessit dictum symptoma.

Quandoque non tam dormitabat æger, quàm tranquillè delirabat, incongrua tamen subindè effutiens ceu iratus, ac mente motus; at non eò excandescentiæ & furoris ascendebat, quo solent ii, qui à Variolis atque aliis Febribus Phrenetici fiunt; à quibus hic in eo etiam discriminabatur, quòd per intervalla abrupta dormiebat, stertebat etiam profundiùs. Adhæc non ita erat acutum hoc symptoma atque illud, sed erat diuturnius. *Pueris* etiam hoc plerumque accidebat, aut iis, qui nondum adoleverunt, illud *Adultis* maximè. In utrisque verò si ingererentur calidiora remedia, & solicitarentur sudores, malum in caput facilè transferebatur, & dictis symptomatis ansam præbebat.

Ubi verò symptoma hoc nec sponte suâ accessit, nec medicamentorum vi coactum, morbus intra diem *decimum quartum* terminabatur ut plurimum, nonnunquam etiam intra tertium quartumve, quod factum vidi.

Autumno 1675. ut suprà innuimus, Febris hæc per Dysenteriam sibi fugam quærere, nonnunquam & per Diarrhœam affectabat: Harum posterior præcipuè sæpè excurrebat, stupore adhuc manente. Utraque verò quantum diligenti observatione assequi poteram, nihil erat aliud, quàm Febris symptoma.

* Curationem hujus Febris quod attinet, sub primum introitum, nempè *Julio* 1673. tum ex variis phænomenis ab istis longè diversis, quæ præcedentem comitabantur, tum ex eo quòd Catharticis minus pareret, quibus felicissimè Febres omnes Constitutionis prægressæ deviceram, statim didici, Febrem hanc esse alterius planè familiæ, & diutius, quàm solebam aliàs, in ejus specie investigandâ hærebam, & ex consequenti anxius dubitabam, quem mihi Curationis scopum proponerem. Quo enim tempore primum erupit hæc Febris, nullum habuit alium Epidemicum sibi σύγχρονον, cujus perspecto genio de hujus naturâ verisimile aliquid conjectare possem, cùm Variolæ, uti dixi, quæ illam comitabantur, nigrarum istarum, quæ anno 1670. invaserant,

* *Curatio.*

rant, reliquias omninò referrent, jamque & mitissimæ essent & tantùm non exolerent. Nihil mihi itaque aliud jam restabat, nisi ut in hunc morbum nudum & ab aliis sepositum accuratissimo examine inquirerem, atque oculo ad *Juvantia & Lædentia* quàm diligenter maximè potui semper intento, viam pro virili, Exploratoris instar, prætentarem. Atrox capitis dolor, propensioque quam habebat hic morbus ad dolores lateribus infigendos, tum etiam sanguis Pleuriticorum similis, me statim edocebant, Inflammationem haud mediocrem huic Febri subesse, nec tamen eam posse ferre largiorem istam evacuationem, quæ Pleuritidi convenit: Sanguis enim post primam aut secundam saltem vicem detractus Glutinis colorem, quo tegebatur superficies, protinus amisit, nec repetita adhuc venæ-sectione levabatur æger, nisi fortè morbus in Pleuritidem veram transiret; quod nonnunquam accidebat post regimen justo calidius, præsertim primo *Vere* quo invadebat, sc. *Anno* 1674. quo tempore à Solis accessu occasionem nactus (cum etiam nondum adolesceret morbus & principio magis spirituoso inniteretur quàm postea) ad genus Peripneumonicum videbatur accedere. Cùm verò & experientiâ & exemplo à repetita Phlebotomia deterreret, licèt luce clarius esset Febrem hanc, præcipuè sub primum ingressum, haud parum inflammatoriam fuisse, nihil jam restabat, quo ejus calor restingui posset præter *Enemata* sæpius repetenda, & medicamenta Refrigerantia. At præter hos Affectus Inflammationem apertè prodentes, illud *stuporis* Phænomenon, Febri huic quàm alii cuilibet familiarius, omnino indicabat, continuò repetenda esse Enemata, quibus materia Febrilis, quæ ita promptè caput petebat, ab eo diverteretur; quin & Venæ-sectioni repetitæ, quam ægrè tulit propria hujus morbi natura, substituebantur illa, atque ejus pensabant defectum, sanguinis fervorem placidè ac sensim contemperantia, & causam eliminantia morbificam. Porrò judicabam Emplastra *Epispastica* satis ampla cervici posteriori applicata in hac Febre potiùs ex usu fore quàm in aliis, quibus materia Febrilis haud ex æquo caput tentabat; Etenim à cruciatu & fervore vehementibus, quos dicta Epispastica parti, cui imponuntur, solent imprimere, materia, quæ secus in caput ascenderet, in locum affectum corrivatur. His, & regimini ad eundem refrigerandi sanguinis scopum facienti, tandem morbus quasi naturaliter sponteque suâ cedebat, quantumlibet sæviret, si methodo ab hâc diversâ eum quis aggrederetur; quod mihi ab experimentis plus satis frequentibus abundè liquebat.

Hunc itaque cursum institui: Sanguinem è brachii venis mittendum; eâ quantitate, quæ ægri viribus, ætati, aliisque circumstantiis convenire mihi visa est, ante omnia curabam, atque eodem ferè tempore Emplastrum Epispasticum benè largum nuchæ applicandum. Die proximo Clysterem lenitivum ita tempori injiciendum præcepi, ut ante noctem sedari posset tumultus, qui ab eo inter operandum excitaretur, horâ scilicet secunda tertiave post meridiem. Repetebatur Enema illud singulis diebus donec imminueretur morbi vis. Quo quidem tempore ab eo cessandum esse duxi, imò & maturius, si nempe Febris diem quartum & decimum excessisset, jamque inveterasceret, quo in casu

licet

licet ab Enematis præcedentibus debellata non fuerit, eadem tamen post elapsos hos dies supervacanea esse comperi: Morbi enim acie per Ebullitionem prægressam jam retusâ, atque ægro ἔξω βέλους constituto, & à symptomatis violentioribus, quæ ab eo pendebant, securo, nihil prius erat, quàm ut morbum suo uti Genio, & quasi sensim deflagrare, ac suis viribus ruere sineremus. Quod mihi semper cessit melius quàm evacuationem qualemcunque violentiorem hoc tempore moliri. Ægro interim carnibus interdixi, cerevisiam verò tenuem ad arbitrium concessi.

Restat & aliud, quod, quia multiplici experientiâ astipulante ægris optimè solebat vertere, in describendo hujusce morbi regimine mihi minimè prætereundum fuit, nempe ut æger quotidiè lecto abstineret, saltem ad horas aliquot; vel si id vetaret major ejus debilitas, vestes saltem indueret, & supra lectum cubaret, capite paulò elatiori. Etenim cùm magnum illum impetum, quo Febris in caput ferebatur, & inflammatoriam simul sanguinis Diathesin contemplarer, subiit mihi in mentem, ægrum à corporis positura nonnihil emolumenti capere posse, si nempè ea talis fuerit, ut à circumambiente nullatenus augesceret calor, (quod omninò fieri necesse est, si in lecto se jugiter contineat) neque sanguis in capitis arcem tendentis impetus promoveretur, cùm illinc cerebri fervor intendatur, proindeque spiritus animales calefiant atque exagitentur, à quibus & vehementior cordis vibratio & Febris augmentum.

Quantumlibet autem ægris conducat in Febribus omnibus, quæ inflammationis intensioris sunt participes, ut non semper lecto incarcerentur, animadvertendum est tamen, eosdem, si diutiùs, quàm par erat, pro una vice à lecto abfuerint, declinante præsertim morbo, in dolores vagos, qui in *Rheumatismo* desinere possint, nonnunquam de facili incidere, nonnunquam etiam superficiem corporis *Ictero* deturpari; quæ si cui contingant, lecto addicendus est, quo apertis cutis spiraculis commodè difflari possint istiusmodi particulæ, quæ malorum alterutri fomitem præbent; hoc verò ad diem unum aut alterum tantùm, sudore non provocato: Hujusmodi autem Accidentia oppidò rara sunt, nec nisi in Febris declinatione comparent unquam; quo tempore cùm jam morbus mitior est, longè tutius ægro permittes, ut in lecto assiduè decumbat, quàm vel initio, vel in statu; quin imò per hoc tempus id magis confert ad materiam Febrilem digerendam, quæ, si æger maturius lecto affigatur, efferatur magis atque incenditur.

Hîc si quis objecerit, dictam Methodum, licet ad sanguinis impetum à capite amoliendum reficiendumque ægrum, satis commodam, minus tamen expedire, eò quòd evacuationi per sudores, quâ materia Febrilis jam concocta eliminanda omninò erat, officiet: Respondeo, nihil agere contra-sentientem, nisi prius argumentis confecerit hujusmodi evacuationem omni Febri deberi, quod haud ita in proclivi atque facile est. Docet enim Experientia, non autem Ratio, quænam Febrium species per Diaphoresin, & quæ per Catharsin sit exterminanda, &c. Quin imo est cur arbitremur, dari quas-

dam Febrium ſpecies, quas Natura methodo ſibi peculiari, ſine viſibili aliqua Evacuatione, ablegat, reducendo ſcil. in ſanguinis maſſam eique aſſimilando materiam illam morbificam, quæ cum eodem minus quadrabat. Quâ ego nixus ratione, ſæpenumero tam in hac Febrium ſpecie, quàm aliis, modò intermittentes non eſſent, mox à primo inſultu, totoque ſanguine nondum inquinato, eaſdem in ordinem redegi, imperato tantùm Cereviſiæ tenuiſſimæ, quoties ac quantum deſiderarent, potu, eſuque tam juſculorum, quàm aliorum, cujuſcunque generis ſint, ægris interdicto; Permiſſis interim & exercitii conſueti uſu, & aurâ liberiore, nullâque prorſus evacuatione vel ſemel inſtitutâ. Sanè omnimoda ſolùm hujuſmodi per biduum triduumve, abſtinentiâ liberos meos, ac amicitiâ mihi conjunctiſſimos, curavi; Verùm hoc remedio non niſi in junioribus, ac temperamento ſanguineo præditis eſt utendum.

Quòd ſi demus, Naturam non alia methodo quàm per Diaphoreſin morbum vincere poſſe, an non eos volumus ſudores, qui morbo jam fatiſcente prorumpunt, & à præviâ Digeſtione fluunt, non verò iſtos, qui primis morbi diebus protruſi, ab interrupta furentis naturæ œconomiâ naſcuntur; Hujuſmodi, opinor, ſudores non erunt promovendi, at compeſcendus potius tumultus ille, cui ortum ſuum debent. Iſtiuſmodi autem ſudores multas Febrium ſpecies, licèt non omnes, ſolent comitari. Neque enim ſum neſcius, quaſdam Febrium ſpecies ejus eſſe indolis, ut in παρακμῇ ſudorem hunc Criticum ſibi poſtulent: Tales ſunt particulares Intermittentium Paroxyſmi; magna item & frequentiſſima Naturæ Febris ab illa pendens Conſtitutione, quæ ad Intermittentes epidemicè producendas unicè facit. In his enim, ſi cui methodo inſiſtatur, quæ non eò tendit, ut materia morbifica digeratur primùm, dein per ſudores eliminetur, augebitur morbus: Quocirca nullæ hîc evacuationes locum habere debent; niſi quatenus morbi impetum primis diebus, quibus aggreditur, ſufflaminare valent, ne inter medentium operas æger fato ſuccumbat. Quin & Febris Peſtilentialis cauſa, cùm tenuiſſima ſit & perquam ſubtilis, vel primis morbi diebus, ſudoribus diſſlari poteſt, ſuffragante ubiq; experientiâ.

Iſtis autem in Febribus, in quibus ordinario ſymptomatum ductu, & ſi ſuo genio uti permittantur, nuſquam videmus naturam materiam morbificam jam præparatam tempore præfinito evacuare ſolere; neſcio an non plus ſatis temerarius is fuerit, qui ſudore provocando vim morbo inferre cogitet, atque ægrum eâ ſola methodo reſtituere, cùm ut docet divinus ſenex, τῆς φύσεως ἀντιπρατ[illegible] κενεὰ πάντα: Atque illud quidem uſu venire autumo in Febre hac particulari, de qua hîc agimus, quam, multiplici experientiâ edoctus, ſatis ſcio ſine ſudoribus fugari poſſe; ægrum etiam, dum eoſdem importuniùs ſollicitamus, ſæpenumero nullâ cogente neceſſitate in manifeſtum vitæ diſcrimen conjici, à materiâ morbificâ in caput ſurſum latâ: Attamen neque in hac Febre, neque in alia qualibet, vel ex eis, quæ ſudore critico ſolvi non ſolent; ſi forte hujuſcemodi ſudor morbo jam imminuto ſpontè ſupervenerit, quem ſymptomatum omnium remiſſione debitæ concoctionis ſobolem eſſe arbitremur, medicorum prudentiſſimus quiſque eum contemnet; ubi verò non

ita

ita sponte exit, qui certò scire possumus, an non hominem è medio tollamus, dum humores regimine & cardiacis calidioribus ad ejusmodi sudores disponere nitimur? Si quis forte in Thesaurum inciderit, nisi desipiat, humo tollet; stultus autem sit oportet, qui hâc fretus fortunâ omnem adhibet operam, ut alium ejusmodi cum vitæ periculo adipiscatur. Quo verò cunque modo hæc se res habeat, mihi abundè constat, solam Febrem calorem eum secum adferre, qui materiæ Febrili ad Coctionem præparandæ possit sufficere, neque eo intensiorem à regimine fervido forinsecùs accersendum.

Præfatam Methodum per Venæ-sectionem atque Enemata in hujusce febris curatione quàm felicissimè succedere comperiebam; eam verò, quoties à Diaphoreticis lacesseretur, non solùm mali moris symptomata, sed etiam dubium semper exitum habuisse; Inter symptomata eminebat tacitum illud delirium, quod non tàm insana loquacitate se prodebat, quàm *stupore* Coma æmulante; quod, uti diximus, huic Febri frequens solebat accidere. Hoc symptoma, (licet nonnunquam sponte suâ ortum illud viderim (à nimia tamen Curatricum diligentia in provocandis sudoribus malè posita, ut plurimùm invitabatur: Hoc enim pacto materia morbifica, quæ in hac Febris specie sudoribus morem gerere recusabat, vehementer exagitata in caput tandem elevabatur cum ingenti ægrorum discrimine.

Jampridem animadverti in Curatione Febris Constitutionis alterius, quod per ultimos annos hujusmodi *Stupor* Pueros maximè, atque eos, qui ex ephebis vix excesserant, subindè invadebat, sed nec ita profundus, nec perindè Epidemicus atque erat is, qui hanc Febrem comitabatur. Neque tamen illum, licèt huic inferiorem, multò minùs hunc, ubi primùm ingrederetur morbus, edomare potui; licèt nullum non lapidem moverim, repetitis Venæsectionibus, non in brachiis tantùm, sed cervice etiam & pedibus, Emplastris, Vesicatoriis, Cucurbitulis, Enematis, Diaphoreticis omnis generis, &c. in partes adscitis. Tandem statui, post sanguinem è brachio eductum, Epispasticum Cervici applicatum, atque Enemata duo vel tria è Lacte & Saccharo injecta primis morbi diebus, nihil quicquam amplius moliri nisi quod ægrum & à carnibus, & à liquoribus spirituosis quibuscunque arcerem: Ad naturæ methodum interim attendebam, cujus ego vestigiis inhærens symptoma hoc superare tandem discerem. Morbus interim cui invigilabam, tutò licet tardè recedens, tandem evanuit. Huic itaque methodo insistendum mihi esse duxi in Febribus, quas deinceps tractavi universis; quod quidem, si & symptomatis magnitudinem & eventum ubique votis respondentem spectamus, haud parvi momenti mihi videtur.

Et sanè mihi nonnunquàm subiit cogitare, nos in morbis depellendis haud satis lentè festinare, tardiùs verò nobis esse procedendum, & plus Naturæ sæpenumero committendum, quàm mos hodie obtinuit. Errat enim, sed neque errore erudito, qui Naturam Artis adminiculo ubique indigere existimat. Namque id si fieret, parciùs humano Generi ea prospexisset, quàm postulat speciei Conservatio: cùm ne minima sit proportio inter morborum ingruen-

tium frequentiam, & facultates quibus pollent homines ad eosdem fugandos, *vel* iis sæculis, quibus Medendi Ars maximè caput extulit, & à quampluribus exculta est. Aliis in morbis quid hoc profecerit nescio. Illud satis scio ex diligenti observatione mihi astipulante, quòd in Febre, de quâ jam agimus, dictum symptoma post usurpatas evacuationes generales, Venæ-sectionem dico, & Enemata, solo tempore feliciter solebat vinci.

Anteà diximus, Convalescentiæ prænuncia Signa ut plurimum ad diem usque *Tricesimum* differri solere, (in *stupore* scilicet paulò confirmatiori) ægro nonnunquam etiam *Aphoniâ* correpto: quibus elapsis, incongruum aliquod atque absurdum sive cibi, sive potus genus importunè flagitabat, Ventriculi fermento à morbo diuturniore impensè vitiato. Hoc in casu, quandoquidem jam exhaustæ corporis vires refectione omnino indigerent, lubens ea etiam concessi, quæ minùs ægro convenire viderentur, modò palato magis arriderent.

Mense Septembri 1674. filium novennem Librarii cujusdam ædibus meis vicini, nomine *Not*, hâc Febre unà cum Symptomate jam sæpe memorato laborantem tractabam: Extracto è brachio sanguine, & Clysteribus per primos aliquot morbi dies continuos injectis, importunissimæ Matri obstabam, quæ rem ocyùs expedire acriter urgebat quàm ego cum salute filii stare posse arbitrabar. Datis itaque induciis, nulloque medicamento alio propinato præter Julapium aliquod è vulgaribus, quod pacandæ quidem matri potiùs destinabatur, quàm filio restituendo, trigesimum circiter diem melius habere cœpit; edulia varia etiam absurda miserè discupiens, quorum pars aliqua concedebatur, licèt nullo alio nomine concedi debuisset; atque ita tandem prorsus convaluit.

Quamvis autem *Stupor* hic ad *Comatis* accedens naturam, huic Febri aliis symptomatis frequentiùs superveniebat, quandoque tamen, ut rariùs, *Phrenesis* absque stupore nonnullos invadebat, in quâ æger insomnes dies noctesque agebat, nullâ ratione poterat regi, aliaque patiebatur symptomata iis similia, quæ vel ab aliis Febribus, vel à Variolis in Phrenesin actos infestabant. Inducias non tulit symptoma hoc, ut solebat Affectus Comatosus jam memoratus donec fieret digestio, ægrum verò intra paucos tollebat, nisi inflammatio cohiberetur. Atque hîc mihi suppetias præ cæteris tulit *Vitrioli spiritus*, quem post Venæ-sectionem atque Enematis unius alteriusve injectionem cerevisiæ tenui instillatum pro potu ordinario concessi: Qui intra dies paucos & somnum conciliabat, & sanitatem, superatis symptomatis, ægro reddebat: quod quidem nullâ alia methodo efficere valebam. Atque hoc reiterata sæpe Experientia mihi abundè constabat.

Febri huic, Autumno 1675. & *Dejectiones Dysentericæ* superveniebant, quandoque & *Diarrhœa*. Istas ego statim perspexi *Symptomaticas* fuisse huic Febri, non verò, ut in Constitutione præcedenti, *originales* & primò ortas. Quo non obstante, cùm morbi causa in sanguinis massa clauderetur, Venæ-sectionem ea indicabat; quæ quidem, propinato etiam post Narcotico ad duas vices, symptomati huic debellando par erat.

Sep-

Septembri 1675. Domina *Conysby* juxta Equilia Regia habitans me accersivit, laboraverat ea hac Febre, ventris torminibus derepentè jam correpta, quæ deinceps excipiebant Dejectiones sanguineæ ac mucosæ: Licèt protritæ jam ab aliquot diebus, ob morbum diutinum, vires essent, maximè verò à Dejectionum frequentiâ, quæ nocte prægressâ multùm fatigaverant, sanguinem tamen è brachio statim educendum curavi, & paulò post Narcoticum exhibendum, quibus peractis ea ipsâ nocte Dejectiones stercorosæ conspiciebantur. Manè & vesperi sequentibus Narcoticum repetebam prædictum, imperato etiam medicamento Cardiaco moderatiori quo spiritus refocillarentur: atque ab his statim convaluit.

Diarrhœam quod attinet, quæ eodem ferè anni tempore huic Febri haud raro accidebat, minùs adhuc ista facessebat negotii, cùmque ea neque ægro prodesset, neque etiam officeret, quantùm mihi observare licuit, (sive adesset stupor, sive etiam abesset) nullam ab illa indicationem Curativam elicere valebam, modò intra eos staret limites, ut æger ab eâ de vitâ non periclitaretur: quo in casu Narcoticum sine dubio indicabatur, atque in eo solo probandus Anodynorum usus per omnem morbi hujus decursum, ingens enim illa propensio quâ hac Febre laborantes in stuporem ferebantur, ab his intendebatur, ac proindè nisi urgente necessitate in usum nunquam erant revocanda.

Notandum est haud raro accidere tam ab hâc Febre quàm Febribus aliis, convalescentibus iis maximè quos illæ diutiùs maceraverant, nec nisi post longas magnasque evacuationes tandem dimiserant, (præsertim si invalidiori essent corporis habitu) ut noctu in lecto cubantes incalescerent primùm, mox sudore diffluerent, à quibus vehementer infirmabantur, & vires tardiùs recipiebant, nonnulli etiam præcipitabantur in tabem. Cùm symptoma hoc non aliundè nasci existimarem quàm à sanguine ob morbum contumaciorem eo usque depauperato debilitatoque, ut succos, quos recenter advectos nequiret assimilare, per sudores ejicere moliretur; ita affectis author semper fui, ut singulis auroris noctibusque cochlearia quinque vel sex Vini Malacensis annosioris haurirent, cujus usu ægris vires crescebant jugiter, & evanescebant sudores. Atque hæc de Febre hujus Constitutionis continuâ, quam ob insignem stuporem eam ferè semper comitantem, lubet *Comatosam* appellare.

CAPUT III.

Morbilli Anni 1674.

ORiente anno, mense sc. *Januario* 1673, 1674. ingressa est *Morbillorum* species quædam ab eâ diversa quæ eodem mense Anno 1669, 1670. invaserat; neque tamen minùs epidemicè sæviebant hi atque isti, sed non perinde erant regulares, neque ita constanter Typum observabant: Nunc enim citiùs, nunc seriùs erumpebant; cùm in alia specie, eruptio in diem ab invasione *quartum* semper incideret. Adhæc humeros, & cæteras trunci partes, pri-

primùm occupabant, cum isti alteri faciem primùm peterent, & in reliquum corpus paulatim spargerentur. Ne hâc in specie observare licuit, nisi rarissimè, eas cuticulæ desquamationes ad instar farinæ inspersæ, quoties recederent morbilli, quæ in aliâ specie haud minùs certò conspiciebantur, quàm post Febris Scarlatinæ decessum conspici solent. Plures insuper è medio tollebant, quoties imperitè tractarentur, quàm priores illi. *Febris* enim & *Dyspnœa*, quæ Morbillis abiturientibus solebant accidere, vehementiores erant, & *Peripneumoniam* hîc propiùs referebant, quàm in altero genere. Quantumlibet autem fuerint *Anomali* atque irregulares hi *Morbilli* quoad jam memorata symptomata, in præcipuis tamen satis iis competebat Historia quam de morbillis tradidi, cùm morbos An. 1670. Epidemicos describerem, quæ idcircò impræsentiarum repetenda non erit. Hi, uti etiam Priores isti, ad Vernum usque Æquinoctium invalescebant, à quo tempore decrescentes, appetente Solstitio æstivo, aut non diu post, evanuêre.

* Curatio, cùm nullâ ferme in re ab illa differat quàm in Morbillorum historiâ jam fusè tradidi, exinde petenda est. Unicam tantùm hîc, pro meo more, instantiam adferam Methodi quâ illas aggrediebar.

Februario 1674. Domina virtutibus ornatissima, atque in exemplum nata, Comitissa *Sarisburiensis* me accersivit: Infantium unus tantùm tum temporis ægrotabat, mox reliqui (5 autem vel 6 erant) quos omnes eadem methodo tractavi. Lectulo eos addixi ad dies binos ternosve ante eruptionem, ut sanguis, pro suo genio, particulas facilè separabiles morbum committentes, per cutis poros eliminaret. Neque autem vel stragulis, vel igni quibus sani assueverant, quidquam adjici patiebar; ab esu carnium arcebam, juscula Avenacea, Hordeacea, ac subinde pomum coctum concedens, cerevisiam tenuem insuper, vel lac cum aquæ triplo coctum pro potu. Urgenteque pro more Tussi, Ptisanam Pectoralem sæpe assumendam præscripsi. His peractis omnino convaluere, brevi illo spatio quod hic morbus solet percurrere; neque vel per ejus decursum, vel eodem fatiscente, symptomate quovis morbo huic non familiari, tentabantur.

Duobus primis mensibus quibus hæc morbillorum species se prodebat, intercurrebat & *Febris* quædam *Morbillosa* hic illic sparsa, in quâ ἐκθύματα nonnulla per truncum corporis, colli præsertim posteriora, atque humeros erumpebant, Ecthymata Morbillorum imitantia; à quibus in illo saltem disterminabantur, quod non universum corpus pariter occuparent, quas diximus partibus contenta; Febris etiam (licet ejusdem planè generis) immanior erat, & ad dies 14. nonnunquam etiam plures, protrahebatur. Nec venæ-sectionem tulit hæc Febris, nec Enemata, ab utrisque irritata; at Methodo quæ Morbillis superius dicata est, lubens concessit. Atque hæc de Morbillis fuerunt dicenda.

* *Curatio.*

CAPUT

CAPUT IV.

Variolæ Anomalæ An. 1674, 75.

QUemadmodum Morbilli Epidemici initio anni 1670. incursantes, *Variolas nigras* ibidem delineatas introduxere, ita etiam hi, qui haud minus epidemicè grassabantur initio Anni 1674. Variolarum speciem introducebant tam earum similem, ut eædem istæ revixisse omnino viderentur, non aliæ subnasci: cùm enim (uti jam diximus) in priore illa variolarum specie post elapsos priores annos duos, pustulæ minùs in dies nigræ comparerent, & grandiores etiam pedetentim conspicerentur, donec exeunte anno 1673. morbus jam mitis, habita generis ratione, ac benignus esset, jam pristina ferociâ, & infausto malorum symptomatum agmine stipatus denuò revertebatur. Etenim pustulæ fuliginem nigredine æquabant, ubi nempe confluxerint; & æger non priùs extingueretur quàm ad maturitatem istæ pervenerint; immaturæ enim fusco tantùm erant colore. Pustulæ quin etiam perpusillæ erant, si numerosæ (Paucæ enim ubi fuerant tantùm, haud erant minores, quàm in aliis Variolarum generibus, nigræ verò rarissimè.) Verbo dicam, istas quas anno 1670. descripsimus satis referebant; licet non in omnibus cum iis quadrarent, distarent autem pauculis quibusdam, quæ quidem majorem sub his quàm illis putredinem latere, naturæque eas esse magis crassæ & incoctilis ostendebant: Maturæ enim pejus olebant, ita ut iisdem graviter laborantibus præ fœtore vix quidem accedere. Tardiùs enim periodum absolvebant, hærebantque diutiùs, quàm ulla species alia adhuc videre contigit.

Notatu interim est perdignum, quòd quantò mitior est morbi species, tantò citiùs pustulæ ad maturitatem, atque morbus ad finem perducitur. Ita in specie istâ regulari Variolarum Confluentium quæ anno 1667. ingressa est, Dies *Undecimus* maximum adferebat vitæ discrimen, quo semel elapso, non ampliùs ut plurimum ægro metuendum erat. In proximè sequenti specie anomalâ Confluentium, quæ initio anni 1670. cœperunt invadere, æger die *Decimo quarto*, vel ad extremum *Decimo septimo* maximè periclitabatur, quos si æger superaverit, salvus omninò erat, nec quenquam post hunc diem ab hoc morbo interemptum hactenus observavi. At verò in hac specie Confluentium, æger etiam post diem *Vicesimum* contrucidabatur; nonnunquam & si convalesceret, quæ paucorum sors erat, non tantùm tibiæ intumescebant, (quod quidem in Variolis Confluentibus quibusque familiare est) sed brachia insuper, humeri, crura, partesque aliæ; qui quidem tumores ab intolerabili dolore *Rheumaticorum* per omnia æmulo, tragœdiam ordiebantur; postea haud raro suppurabantur, & in sinus ingentes & partium musculosarum apostemata desinebant, ægro in vitæ periculo etiam ad multos dies à discessu Variolarum adhuc versante. Adeò ut mihi luculenter constaret de gradibus, quibus hic se Epidemicus promoveret per tres hasce Constitutiones, quarum

posterior priorem semper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tum quoad morbi materiam minùs coctilem.

Videntur autem mihi hæ quas jam tracto *Variolæ*, nova quædam Variolarum species, è priore jam inveterascente suborta. Quamvis pro aëris diathesi eum producente Epidemicum, Variolæ nigræ, quæ initio anni 1670 primùm se ostendebant, ad ἀκμὴν suam usque progrederentur, tamen ad instar recidivæ alicujus morbi à materia pristinâ denuò fermentescente, aër rursùs ad Variolarum productionem faciens, ex veteri penu easdem deprompsit; qui quidem morbus redintegratus sumptisque de novo viribus, reviviscere planè & quasi rejuvenescere videbatur. Tantò autem magis anomalæ hæ erant, tantòque magis intensam redolebant putrefactionem, quantò materia, è quâ generabantur, istâ crassior erat atque fæculentior, ad quam præcedentes primum ortum referebant. Quod ut magis elucescat, existimandum omnino est, nullam ejusmodi diathesin in ipso aëre supponi debere, quæ hunc hoc in loco Epidemicum propaget, alium verò longè diversum in alio non ita multùm distante; hoc enim si fieret, (fit autem subinde) quilibet ventorum motus Constitutionem difflare valeret; vero autem similius mihi videtur hunc vel illum particularem aëris tractum effluviis repleri à minerali aliquâ fermentatione, quæ aërem, per quem feruntur, particulis nunc huic animalium generi, nunc alteri exitialibus, contaminantia, morbos variis terræ Affectibus appropriatos eò usque propagant, donec expiraverit subterranea illa halituum minera; quæ pariter in novam denuò fermentationem agi possit, ex reliquiis nempè materiæ exolescentis, uti in casu jam memorato. Mihi verò, qui non ultra quàm res ipsa loquitur sapere audeo, perinde est, an hæc, an alia aliqua Hypothesis Phænomena rectiùs solvat. Id saltem pro comperto habeo, quas jam tractavi Variolas, præcedentis Constitutionis Variolis fuisse simillimas, nisi quòd & crassiorem naturam, & putredinem longè intensiorem redolere viderentur. Quibus etiam de causis duabus, ubi admodum *confluerent*, plures orco dabant, quàm species alia quælibet, quam mihi hactenus videre contigit; &, si quid meo judicio tribuendum sit, Pestem ipsam, pro numero sc. ægrorum, pernicie æquabant, licet, ubi *Discretæ* invaderent, haud certiùs intentarent periculum, quàm alia quævis species, & tàm pustularum magnitudine, quàm colore, aliisque circumstantiis boni se moris esse faterentur.

* Curationem quod attinet; Jam à multis annis miratus sum Indicationes planè contrarias, quas hic mihi morbus subinnuere videbatur. *Hinc* enim luce clariùs fuit, à calidiori regimine symptomata, quæ à nimia inflammatione pendent, statim produci, Febrim scil. Phrenesin, maculas purpureas, & similia, quibus hic morbus præ cæteris quibusque est obnoxius, *inde* verò regimen justo frigidius faciei manuumque intumescentiæ, quæ hic apprimè est necessaria, officere, & pustulas flaccidiores reddere. Postquam hæc diu multumque apud me satis anxiè revolveram, intellexi tandem, utrique huic incommodo eodem simul tempore posse occurri. Usum enim Aquæ cum Lacte co-

* *Curatio.*

ctæ,

ctæ, Cerevisiæ tenuis, aut liquoris alterius similis liberaliorem concedendo, penes me erat internum sanguinis ὀργασμὸν frænare; Atque ex adverso ægrum in lectulo jugiter detinendo, ne brachio quidem exerto, blando ejus calore pustularum elevationem & faciei manuumque intumescentiam valebam promovere. Neque hæc secum methodus pugnare videtur, sanguis enim, eruptione jam finitâ, particulas inflammatas in corporis habitum eructasse putandus est, neque jam stimulis ad ulteriorem materiæ secretionem indigere: Ita ut, cum jam in habitu corporis, maturandisque Abscessulis rei cardo versetur, id tantum sit agendum *sanguinis* nomine, ut sc. sanguis ab halitibus calidis, à carne pustulis obsessa retro agendis, sartus tectus conservetur; *Pustularum* verò, ut blando partium externarum calore ad maturitatem illæ perducantur. Jam verò, ut ut feliciter mihi cesserit hæc Methodus, uti priùs docui, in Variolis aliis *Confluentibus*, in istis tamen hujusce Constitutionis illa me fefellit; ita ut eorum plerique qui vehementiùs laborabant interirent, sive methodo jam à me laudata, sive regimine & Cardiacis calidioribus uterentur. Omnino itaque intellexi, desiderari adhuc aliquid præter ista, quæ vel ad compescendam sanguinis ebullitionem, vel ad pustularum elevationem, manuumque atque faciei intumescentiam facerent; desiderari scil. aliquid, quod Putrefactioni magis intensæ, quàm in his Variolis præ cæteris quibusque observâram, vincendæ par esset. In mentem mihi tandem venit *Vitrioli Spiritus*, quem existimabam utrique intentioni, tum Putredinis oppugnandæ, tum perdomandæ caloris ferociæ, satisfacere posse. Quamobrem Ægro sibi relicto, donec & dolor & vomituritio, quæ eruptionem præcedere solent, jam desinerent, & Variolæ conferto agmine prodirent omnes, tandem die *quinto sextove* dictum *spiritum*, cerevisiæ tenui ad levem aciditatem instillatum, pro potu ordinario concessi ad libitum sumendum, liberaliùs verò, cum appareret Febris maturatio, quem Potum, donec perfectè convalesceret, imperavi usurpandum quotidie.

Hic spiritus, ceu morbo reverâ specificus, symptomata omnia ad miraculum ferè compescebat. Facies & maturiùs, & longè altiùs intumescebat. Variolarum interstitia, ad colorem magis rubrum, & Rosæ Damascenæ æmulum magis accedebant: Pustulæ quoque minutissimæ grandescebant, saltem quantum ea species pateretur: Pustulæ etiam quæ aliter nigræ comparuissent, hìc materiam quandam flavam & colore Favum referentem eructabant. Facies deinceps, pro nigra, colore flavo saturato ubique tincta conspiciebatur; Celeriùs maturescebant, atque tempore alia omnia diei unius aut alterius spatio, citiùs percurrebant. Hæc autem accidebant omnia, si liquorem nempe laudatum liberaliùs haurirent: Quapropter, quoties ægrum copiam subjugandis symptomatis debitam respuere animadverterem, spiritum istum, vel Syrupo aliquo in cochleari permistum, vel Aquæ Destillatæ cùm Syrupo junctæ additum, subindè ingessi quo pensaretur sc. liquoris parcior usus.

Varia hujus Medicamenti commoda recensui, incommodi ne minimum quidem ex eo natum hactenus potui deprehendere: Licèt enim Salivatio die undecimo decimove ferè ab eo sistatur, cujus vicem per id temporis Dejectio-

nes aliquot ſubire ſolent; tamen ab his minus ægro erit periculi, quàm ab iſta fuit; Quandoquidem, quod plus ſemel diximus, qui Variolis *Confluentibus* laborant, eô præcipuè urgentur diſcrimine, quòd ſaliva his diebus viſcidior reddita fauces præcludat, cui quidem ſymptomati hoc in caſu Diarrhœa ſuccurrit, quæ vel ſponte ſua deſinet, vel ſaltem, ubi nullum amplius à Variolis periculum eſt, Lacte & Aqua miſtis, & Narcotico aſſumptis facilè compeſcetur.

Ægro interim in lecto jacenti, incluſis quoque bronchiis, ſtragula præter ſolita adjici non patiebar; conceſſi etiam, ut ab hac in illam lecti partem ſe pro arbitrio transferret, ad ſudores arcendos, in quos procliviſſimus erat, hoc non obſtante remedio. Juſculis interim avenaceis atque hordeaceis victitabat, nonnunquam & pomo cocto. Ultimis diebus, ſi vel langueret æger vel ægrotaret ſtomacho, Vini Canarini cochlearia tria quatuorve indulſi. Hauſtum verò Paregoricum jam à quinto ſextove die ſingulis veſperis temporiùs propinandum Adulto (Infantibus enim eo non erat opus) præcripſi; *Laudani liquidi* ſc. *guttas* 14. *in Aq. fl. Paralyſ.*

Die decimo quarto ægrum è lecto ſurgere permiſi; viceſimo primo ſanguinem è brachio educendum curavi; Catharticum deinde ad duas vel tres vices exhibui; quibus peractis ægri facies coloratior ac magis vivida conſpiciebatur, quàm ſolebat eorum, quos hic morbus ita malè mulctaverat: Adde, quòd Methodus laudata vix patitur faciem cicatricibus deturpari, quæ ab humoribus calidis efferatiſque proveniunt cuticulam rodentibus.

Die *Julii* 26. 1675. Vir Nobilis mihique Amicus, Dominus *Elliot* Regi à cubiculo, Domeſticum è ſuis meæ curæ commiſit, ferâ hâc Variolarum *Confluentium Nigrarum* ſpecie propediem laboraturum. Habebat is annos octodecim circiter, temperamento erat admodum ſanguineo, & in hunc morbum à nimia Compotatione recens inciderat: Confluebant puſtulæ denſiore agmine quàm alias vidi unquam, ita ut nulla ferè inter eas intercapedo linqueretur, quâ diſtingui poſſent. Remedii hujus δραστικωτάτου confiſus viribus, venam nullus ſecui, licet tempus quo accerſebar, id liberum faceret; atque etiam ſecare debuiſſem, cum à nimia Vini ingurgitatione invitaretur morbus. Poſt Eruptionem finitam, die viz. quinto vel ſexto, *Spiritum Vitrioli* in lagenas aliquot cereviſiâ tenui repletas juſſi inſtillari, atque hunc Potum ordinarium conceſſi pro arbitrio ſumendum. Die octavo ea ſanguinis quantitas è naribus fluxit, ut Noſocoma hoc ſymptomate territa, me ocyus accerſendum putaret: Adveniens ego, cùm ab immodico ſanguinis calore & impetu inuſitato illud oriri animadverterem, Cereviſiam tenuem dicto ſpiritu imprægnatam uberius adhuc hauriendam imperavi, quo facto Hæmorrhagia dicto citius eſt coërcita. Salivatione ſatis copioſa, faciei & manuum intumeſcentiâ, puſtularumque augmento ritè procedentibus, morbus ſe ſatis feliciter expedivit; niſi quod ultimis diebus Dejectiones aliquot mucoſæ ſanguineæque interpellarent, quæ fortè nullum faceſſiſſent negotium, ſi venam, eo quo diximus nomine, mox accerſitus aperuiſſem. Nihilominus nullo alio præſidio Dyſenteri-

teriam adoriebar, quàm Narcotico illo, quod aliàs etiam, si hoc symptoma non ursisset, singulis noctibus fuisset assumendum, quo vis ejus retusa erat donec evanescerent pustulæ; postea que extracta è brachio sanguinis quantitate satis largâ. Lactèque atque Aquâ affatim haustis, subitò convaluit.

Eodem ferè tempore quidam è meis vicinis Dominus *Clench* duos mihi liberos sanandos tradidit, quatuor annos habebat alter, alter adhuc lactebat, nec dum sextum mensem attigerat. Pustulæ utrisque perpusillæ erant, *Confluxiles* admodum, & ad Erysipelatis modum prodibant, generisque nigri dicti. *Vitrioli spiritum* utrique in potu omni instillandum curavi, quem non obstante ætate, Junioris præsertim tenellulâ, ne hilum aversabantur; quin & nullo symptomate graviori affecti convaluêre illico. Amicissimus mihi vir, Dominus Doctor *Mapletoft*, utrosque mecum invisens, ætate majorem jam convalescentem reperit, minorem verò in cunis adhuc laborantem.

Animadvertendum est autem, quòd, sicuti Variolæ hujus Constitutionis quæ non confluebant, satis erant benignæ, ita neque remedio jam præscripto opus habebant; satis verò erat istâ eas Methodô tractare quam generi *Distincto* jam suprà deberi docuimus.

Habes jam, Lector, quæ de *Variolis* mihi erant dicenda omnia; quæ licèt non nemo fortasse parvi penderit pro sæculi genio, scio tamen ego haud parvo mihi labore, curâ atque industria, per multos annos continuos ea stetisse; neque jam à me fuisse evulganda, nisi vicisset charitas in proximum, & studium aliis benefaciendi, vel pretio existimationis propriæ, quam satis intelligo à subjecti novitate gravandam fore. Neque tamen video, cur aliquem malè habeat nova Methodus ei morbo medendi, (cujus nec apud *Hippocratem* vestigium ullum, nec apud *Galenum* invenitur, nisi quis fortè locus difficillimâ ratiocinatione torqueatur) cùm quæ à Modernis adaptantur Curationes, à magnis illis rei Medicæ luminibus non institutæ, æquo jure ab his negliguntur, atque ab illis magnifiunt.

Quin & pari ratione nemini mirum debet videri, si quid immutavero in ea Methodo, quâ expugnandæ sunt istæ Febres, quæ ab iis pendent Constitutionibus, quæ Variolis Epidemicæ sunt; Etenim si in prioribus illis mundi sæculis Variolæ nusquam gentium comparuerint, sequitur neque istiusmodi Febres uspiam locorum extitisse unquam. Verò autem simillimum est, ne quid dicam audacius, Variolas nondum tunc temporis in rerum naturâ fuisse repertas: si enim per antiquiora tempora perinde atque nunc dierum hic morbus invaluisset, sagacissimum *Hippocratem*, opinor, is nunquam latuisset; qui cùm morborum Historias & clariùs intellexerit, & descripserit accuratiùs, quàm post-natorum quispiam, & hujus etiam descriptionem genuinam, atque simplicem pro suo more nobis reliquisset. Quocirca opinari mihi fas sit, morbos certas habere periodos pro occultis illis atque adhuc incompertis Alterationibus, quæ ipsius terræ accidunt visceribus, pro variâ sc. ejusdem ætate ac duratione: quodque, sicuti alii morbi jam olim extitêre, qui vel jam ceciderunt penitus, vel ætate saltem penè confecti exolevêre: & rarissimè com-

parent; (cujusmodi sunt *Lepra* atque alii fortasse nonnulli) ita qui nunc regnant morbi aliquando demùm intercident, novis cedentes speciebus, de quibus nos ne minimum quidem hariolari valemus. Hæc se ita res habere potest, quicquid de eâ videatur nobis βραχυβίοις, qui heri tantùm nati sumus, cras fortè interituri, neque quas de morbis Authores, vel antiquissimi, congesserunt rationes, ævi multò productioris, si cum Antiquissima mundi Epochâ conferantur.

CAPUT V.

Tusses Epidemicæ Anni 1675. *cum Pleuritide & Peripneumoniâ supervenientibus.*

CUm tempestas placida ac tepens, imò verò æstatis simillima, præter solitum ad postremos usque *Octobris* dies perseveraret, Anno 1675. eam verò mox exciperet alia multum diversa, frigida scilicet atque humida subitò ingruens, *Tusses* ubique numerosiores grassabantur quàm alio quovis, quod memini, tempore, nemini ferè parcentes, cujuscunque is fuerit sive ætatis, sive temperamenti, integras verò simul familias pervadentes. Neque numero tantùm erant spectabiles (cùm quælibet hyems haud paucas nobis generet) sed etiam ob anceps illud periculum, in quod eos, quos affecerant, per accidens conjiciebant. Cùm enim *Constitutio*, & jam, & per Autumnum omnem modò elapsum, in producenda Febre Epidemica suprà descripta omnes nervos intenderet, cùmque jam nullus existeret morbus alius Epidemicus, cujus contranisu hujus vires aliquantisper possint refringi, Tusses istæ Febri sternebant viam, atque in eam quàm libentissimè commigrabant. Interea, quemadmodum Tussis Constitutioni opitulabatur in Febre producenda, ita etiam Febris occasionem ex Tussi natam arripiens, jam Pleuram ac Pulmones haud aliter invadebat, ac caput invaserat vel septimanâ illâ, quæ harum Tussium exortum fuerat prægressa; Quæ tàm improvisa symptomatum mutatio nonnullis, qui minus diligenter adverterant animum, ansam præbuit, Febrem hanc pro *Pleuritide Essentiali*, aut *Essentiali Peripneumoniâ* habendi, licet eadem omninò illa maneret atque fuerat per integram hanc Constitutionem. Nunc enim, uti prius semper, cum dolore Capitis, Dorsi, atque Artuum quoslibet aggrediebatur; quæ symptomata omni ubique hujusce Constitutionis Febri conveniebant. Materia tantùm Febrilis, cum stimulante Tussi in Pleuram ac Pulmones uberius deponeretur, symptomata dictas partes attinentia excitabat, attamen Febris quantum mihi licuit observare, eadem prorsus cum illâ fuit, quæ ad eum usque diem fuerat depopulata, quo hæ Tusses primùm comparebant; quin & remedia quibus promptissimè parebat, idem planè demonstrabant. Et quantumlibet lateris dolor punctorius, spirandi difficultas, color detracti sanguinis, & reliqua signa Pleuritidi familiaria, *Essentialem Pleuresin* subesse innuerent, non aliam tamen

men medendi methodum postulavit hic morbus, quam quæ Febri hujus *Constitutionis* quadrabat, ab illa verò quæ *Veræ* Pleuritidi conveniebat, abhorrebat admodum, ut ex infrà dicendis liquebit. Addo, quòd cùm Pleuritis, quoties est morbus primarius, eo plerumque anni tempore soleat invadere, quod inter Ver atque Æstatem ambigens, utriusque quasi fibula est; hic morbus alieno prorsus sydere natus, pro symptomate tantùm Febris, quæ isti anno propria fuit, ducendus est, atque accidentalis Tussis sobole.

* Ut ad eam methodum ritè procedam, quam hujus Anni Tussibus, tum etiam istis quæ aliis contingunt, (modò ab iisdem causis nascantur) deberi monuit experientia, animadvertendum est, effluvia ista, quæ à sanguinis massâ per insensibilem transpirationem ablegari solent, à frigore cutis spiracula subitò contrahente intrò verti, & in Pulmones deponi, quos irritando, Tussim mox excitant. Cùmque hoc pacto detineantur calidæ istæ & recrementitiæ sanguinis exhalationes, quo minùs per cutis poros exeant, Febris in sanguinis massa facilè accenditur; ubi scilicet vel tanta est halituum copia, ut pulmones iis eliminandis haud sufficiant, vel calore adventitio sive Remediorum, sive Regiminis justo calidiorum quasi adjecto oleo ignis augetur, & qui in Febrim jam plus satis erat proclivis in eandem præceps agitur. Verùm enim verò, qualiscunque fuerit Febris *Stationaria*, quæ illum annum funestat, atque per id temporis dominatur, nova hæc Febris statim in ejus nomen ac familiam adoptatur, ejusdem ubique genio obsequens, licèt symptomata quædam adhuc retineat, à Tussi, quam habuit parentem, pendentia; Ac proinde satis constat in Tussi qualibet ex hac προφάσει natâ, non tantùm ipsi morbo, sed & Febri, quæ Tussi huic paratissima accedit, occurrendum esse.

Hâc innixus basi, iis qui meam implorant opem hoc modo succurrere conabar. Si Tussis nondum Febrim, atque alia symptomata, quæ ut plurimum se adjungere solere diximus, accersiverat, satis esse arbitrabar, ægrum à carnibus & liquoribus spirituosis quibuscunque arcere, hortabar item ut exercitiis uteretur moderatis, & frueretur aurâ liberiore, Ptisanam pectoralem refrigerantem subinde hauriens. Sufficiebant nimirum paucula hæc & ad Tussim perdomandam, & Febrim, aliaque symptomata quæ illam comitari solebant, prævenienda. Sicut enim abstinentiâ à carnibus, & liquoribus spirituosis, tum etiam refrigerantium usu ita contemperabatur sanguis, ut impressioni Febrili ineptior esset; ita etiam exercitii ope fervida illa sanguinis effluvia, quæ, quoties corporis Pori à repentino frigore occluderentur, intro acta Tussim excitabant, viâ sibi naturali ac genuina exhalabant opportuniùs, & cum bonis ægri rebus difflabantur.

Tussim quod spectabat sedandam, haud vacabat periculo Narcoticis atque Anodynis illam aggredi; nec minus periclitabatur, si quis liquoribus spirituosis calidisque medicamentis idem moliretur, cùm utroque modo inviscatâ, atque induratâ Tussis materiâ. halitus isti, qui à sanguine placidè ac sensim discedentes tussiendo in auras invanescerent, jam exitu negato, in cruoris massa

præ-

* *Curatio.*

præclusi Febrim ibidem ciebant. Atque hoc sæpenumero non paucis è vulgo inconsultioribus pessimè cessit, qui cùm spiritu vini ustulato aliisque calidis liquoribus Tussi obicem ponere niterentur, Affectus Pleuriticos & Peripneumonicos invitabant, atque insanâ hac sapientiâ morbum suâ naturâ levissimum & facilè sanabilem, in periculosum ac sæpè lethalem transformabant: Nec minus hallucinabantur (licet magis cùm ratione insanire viderentur) qui provocatis sudoribus morbi causam exterminare volebant: Quamvis enim non diffiteamur, sudores sponte prorumpentes haud rarò præ cæteris quibuscunque præsidiis causam morbificam expellere, liquet tamen, nos, dum in iis extorquendis sumus, sanguinem incendere, & quem servare volumus ægrum letho dare posse.

Quandoque verò, non tantùm ubi minùs ritè tractaretur morbus, quo scil. suprà descripsimus modo, sed etiam nonnunquam sua sponte (maximè in delicatioribus ac tenellulis) nunc statim ab initio, nunc post diem unum aut alterum, Tussi superveniebat caloris ac frigoris vicissitudo quædam, capitis, dorsi, atque artuum dolor, ad sudores nonnunquam propensio, noctu maximè, (quæ omnia pariter Symptomata Febrim hujus *Constitutionis* plerumque sequebantur) quibus sæpè adjungebatur lateris dolor, nonnunquam etiam Pulmonum quasi constrictio coarctatioque, unde difficulter spirabat æger, inhibebatur Tussis, excitabatur Febris vehementior.

Febri, & pessimis ejus symptomatis rectissimè, (quantum accuratè facta observatione mihi constitit) occurrebatur venæ-sectione in brachio, & Epispasticô Nuchæ applicatô; Clystere item quotidie injiciendo. Ægrum interim monebam, ut singulis diebus ad horas aliquot lecto absisteret, abstineret à carnibus, nunc Cerevisiam tenuem, nunc Lac Aquæ permistum, nunc Ptisanam aliquam Refrigerantem ac Lenientem sorberet. Elapsô jam biduô triduove, si nondum minueretur dolor lateris, sed adhuc vehementer urgeret, sanguinem secundo detraxi, & ut in usu Enematum persisteret adhuc, suasi. Enemata autem quod attinet, diligenter advertendum est (tam in hac, quàm in aliis Febribus) ea, jam fractis morbi viribus, & retusa acie, non diu & continuò repetenda esse, maximè in Fœminis Passioni Hystericæ obnoxiis, aut Viris Hypochondriacis; cùm talium sanguis atque humores εὐμετάβλητοι sint, ac nullo ferè negotio exagitentur atque æstuent, unde perturbatur corporis œconomia, & symptomata Febrilia etiam ultra solidam periodum ægros discruciant.

Sed ut ad rem revertamur, dum hoc pacto spatium morbo concederemus, quo sanguis calidas illas particulas, quæ in Pleuram ac Pulmones impegerant, sensim excuteret, symptomata universa placidè solebant evanescere; cùm qui morbum ferociùs atque hostili manu aggrediebantur, ingenti remediorum molimine bellum inferentes, vel suos Ægros amitterent, vel saltem Phlebotomiâ sæpius repetitâ, quàm vel postulabat morbi genius, vel etiam tutò ferebat, eorundem vitam redimere cogerentur. Cum enim in vera Pleuritide Venæ-sectio repetita omnem numerum absolvat, solaque ad Curationem sufficiat, (modò non obstiterint medicamenta & regimen calidiora, quæ contrà militant

litant) ex adverso in hoc symptomate satis erat semel, vel ut plurimum bis venam secasse, modò ægro concederetur ut è lecto exurgeret, & potu refrigeranti uteretur. Nulla autem cogebat necessitas, si benè observaverim, sanguinem sæpiùs educere, nisi ubi à calore foris accedente admodum intenderetur dictum symptoma; neque etiam in hoc casu periculo id omninò vacabat.

Hanc jam nactus ansam, paucula de eo dicam quod omnium ore tritissimum est, *Pleuresin* scilicet quandoque ita *Malignam* reperiri, ut per eos annos Phlebotomiam ferre nesciat, saltem toties repetitam, quoties hic morbus communiter deposcit. Censeo quidem *Pleuresin* Veram atque *Essentialem*, quæ,ut posthac dicetur, omnibus annorum omnium Constitutionibus indifferenter infestat, omnibus indifferenter annis Venæ-sectionem pariter repetitam indicare; aliquando tamen accidere ut Febris ejus anni propriè Epidemica, à repentinâ aliquâ manifestarum aëris qualitatum alteratione, materiam morbificam in Pleuram aut Pulmones libenter deponat, ipsaque Febris nihilominùs eadem prorsus maneat. In hoc casu, etsi Venæ-sectio possit concedi ut huic symptomati, si multum sæviat, occurratur; generaliter tamen si loquamur, non multò plus sanguinis symptomatis ratione educendus est,quàm Febris nomine debuerat educi, à quâ pendet istud symptoma: Namque si hæc ejus sit indolis, ut à repetita Venæ-sectione non abhorreat, potest ea repeti in Pleuritide quæ ejusdem symptoma est; at verò si Febris repetitam Venæ-sectionem respuat, neque juvabit ista, imò & nocebit in Pleuritide, quæ cum Febre stabit cadetve. Hoc autem modo se res habuit, me saltem judice, in *Pleuritide symptomaticâ* quæ Febrem comitabatur hoc in loco grassantem, quo tempore subingrediebantur *Tusses*, hâc nimirum hyeme 1675. Atque hoc quidem mihi ideo reticendum non erat, quòd existimem dubio illum tramite errare, atque incerto duci filo, qui in Febrium Curatione non continenter ob oculos habet anni *Constitutionem*, quatenus huic aut alteri morbo Epidemicè producendo favet, cæterisque morbis omnibus unà concurrentibus in ejus similitudinem ac formam detorquendis.

Novembri anni præfati, Dominum *Thomam Windham*, Domini *Francisci Windham* Equitis filium natu maximum, hâc Febre laborantem tractabam. Querebatur is de lateris dolore, aliisque symptomatis, de quibus cæteri hoc morbo affecti. Venam haud plus semel tundendam curavi, Epispasticum Nuchæ apponi, Enemata quotidie injici; nunc Ptisanas atque Emulsiones refrigerantes, nunc Lac Aquæ immistum, nunc Cerevisiam tenuem propinavi, suasi ut lecto absisteret quotidiè ad horas pauculas, quâ methodô intra paucos dies restitutus est, & celebratâ Catharsi omnino convaluit.

Notandum autem est, quòd tametsi symptomata hæc, quæ tussi supervenire solerent, ea propè essent, quæ hanc hyemem funestabant, attamen tussis ipsa sine illis sola invadens, eâ tempestate magis dominabatur. Hujus autem medela neque venæ-sectionem, neque Clysteres sibi vendicabat, modò febris à regimine vel medicamentis calidioribus non excitaretur. Cùm satis erat ad eam compescendam ægro liberioris aëris foras usum concedere, & carnis

esum, ut & vinum ac id genus liquores spirituosos, qui Febri ansam præbeant, omninò interdicere. Porrò *Tabellas* sequentes sæpiusculè devorandas imperavi; quæ quidem ad tusses à frigore susceptas coërcendas omnibus aliis, quæ mihi adhuc innotescunt, longè præcellunt. ℞. *Sacchar. Cand.* ℔iiß. *Coq. s. q. aq. communis usque dum adhærescat extremis digitorum, tum adde pulv. Liquirit. Enul. Campan. sem. anisi & sem. Angelic. an.* ℥ß. *pulv. Irid. & flor. Sulphur. an.* ℈ij. *ol. chym. sem. anisi* ℈j. *f. s. a. tabellæ, quas secum continuò portet, ac earum unam frequenter assumat.*

At priusquam his, quæ de morbis Epidemicis disserui, ultimam imponam manum, Objectioni, quàm contra eorum nonnulla adferendam prævideo, occurrendum mihi est, quòd nempe non satis cum *malignitate* istâ pugnare videantur, quæ pluribus horum morborum adhæret. Non is sum, qui receptam à Viris doctissimis, sive hujus seculi, sive antiquioribus, de malignitate opinionem convellere aut possim, aut etiam velim, cùm ista indiciis plus satis se prodat manifestis, in Epidemicis plerisque. Liceat mihi tantùm quæ de ejus natura sentio in medium proferre, quò hæc nostra Praxis minùs à ratione abhorrere videatur. Ipse enim cum eruditissimo *Scaligero*

Non mihi, sed Rationi, aut quæ Ratio esse videtur,
Milito; securus quod mordicus hic tenet, aut hic.

Censeo itaque ego *malignitatem* eam omnem quæ Epidemicis competit, (qualiscunque tandem fuerit specifica ejus natura) particulis calidissimis ac spirituosissimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ plus minusve adversantibus, consistere ac terminari, quia solæ istiusmodi particulæ humores ita subitò alterare valent, atque in morbis malignis fieri videmus. Censeo item calidas illas & spirituosas particulas assimilando maximè agere: Cùm ex naturæ lege quodlibet Principium Activum sui simile procreare satagat, & quæ ei cunque obsistunt ad propriam indolem inflectere atque accommodare. Ita ignis ignem generat, & maligno infectus morbo socium inficit, spirituum sc. emissione, qui humores mox inficiendos sibi assimilant, & in naturam suam perducunt trahuntve.

His præmissis, omninò sequitur nihil esse prius quàm ut dictæ particulæ sudore eliminentur; hoc enim modo morbus confestim funditus extirparetur: At hîc reclamat experientia, docetque hoc in omni *malignitatis* specie fieri non posse. Quamvis enim in ipsâ *Peste* particulæ pestilentiales, tùm quòd admodum fuerint subtiles; tum etiam quod sanguinis partibus maximè spirituosis insideant, dissipabiles sint, atque excitato sudore non interrumpendo ejici queant, in aliis tamen Febribus, ubi particulæ assimilantes non in eam subtilitatem sunt evectæ, atque etiam humoribus magis crassis incorporantur, minera illa maligna non tantùm sudoribus difflari non potest, sed sæpenumero etiam augetur, quibus isti solicitantur, Diaphoreticis. Quantò enim magis usu calefacientium actuantur particulæ hæ calidæ ac spirituosæ, tantò magis inten-

tenditur ea quam habent aſſimilandi facultas, quandoque etiam magis excale-fiunt humores iſti in quos agunt, tantò libentiùs in aſſimilantium caſtra mi-grant, earundem impreſſionibus cedentes. Cùm ex adverſo ratio dictare videa-tur, medicamenta illa quæ contrariæ ſunt naturæ non tantùm particularum ca-lidarum atque acrium vim inhibere, ſed etiam humores condenſare obfirma-reque, quo ſpirituum morbificorum fortiùs ſuſtineant impetum, vel etiam frangant. Atque appellanda hìc mihi venit Experientia, quâ magiſtrâ edo-ctus ſum & Purpureas Febrium maculas, & Variolarum puſtulas nigras, eò promptius ſumpſiſſe incrementum, quò magis calefieret æger, eaſdem verò pro ratione moderatioris regiminis, quod iis omnino debetur, decreſcere ſo-lere ac minui.

Jam ſi quis me roget, quî fiat ut, cùm *malignitas* in ejuſmodi particulis calidis ac ſpirituoſis conſiſtat, haud rarò ita parca Febris ſigna conſpiciantur, etiam in morbis ſummè malignis; reſponderem percontanti, Primò in præcipuâ illâ, & maximè inſigni malignitatis inſtantiâ, ipsâ *Peſte*, abundè conſtat Par-ticulas νοσηρὰς ita ſupra modum ſubtiles eſſe atque aculeatas, (præſertim ubi primùm incipit graſſari) ut auræ ad inſtar ſanguinem pervadant, ac ſyderatis quaſi ejus ſpiritibus, ne in Ebullitionem quidem illum attollant, unde æger ſine Febre perit.

At verò in minori iſto malignitatis gradu qui in aliis Epidemicis reperitur, ſymptomata Febrilia ita parum conſpicua redduntur, nonnunquam à confu-ſione in ſanguine atque humoribus excitatâ à particulis inimicis eorum in gre-mio concluſis; unde natura quaſi oppreſſa non potis eſt, ſymptomata illa magis regularia exercere quæ morbo competunt, at anomala ſunt φαινόμενα, ferè omnia ob οἰκονομίαν penitus everſam dirutamque; quo in caſu deprimitur ſæ-pè Febris, quæ obtinente genuino naturæ ductu, omnino vigeret. Quando-que etiam pauciora ſe oſtendunt Febris indicia quàm pro morbi genio, ob metaſtaſin mineræ malignæ vel in Genus Nervoſum factam, vel in alias partes corporis, vel etiam humores extra ſanguinis pomœria, dum turgeret adhuc materia morbum committens.

Quicquid verò id fuerit, ne hariolari quidem poſſum quænam alia Meden-di Methodus *malignitati* qualicunque adhibenda ſit, præter eam quæ Epide-mico, cui inhæret, debetur. Ita ut ſive Epidemicus de eorum numero ſit, qui primò Concoctionem materiæ Febrilis, mox ejuſdem ritè diſpoſitæ eli-minationem per ſudores ſibi vendicant: vel eorum, qui per eruptionem aliquam fugam ſibi quærunt; vel etiam eorum, qui ab artis præſidio viam ſibi aperiendam præſtolantur, in ſingulis his, inquam, generibus, *Maligni-tas* morbi comes, cum ipſo morbo ſtabit cadetque, pari uſa fortunâ, & pari etiam paſſu recedens; atque ex conſequenti, quæcunque evacuatio Febri in genere competit, eadem & malignitati debetur: quantumlibet evacua-tiones iſtæ ſibi invicem fuerint contrariæ. *Malignitati* itaque iſti quæ *Febres Autumnales Intermittentes* comitatur, uti & *Febrem Continuam*, quæ ejuſ-dem eſt indolis, medebitur Diaphoreſis, quæ concoctionem ſubſequitur ceu

ejus effectum. *Variolarum malignitati* ſubveniet tempeſtiva Abſceſſulorum maturatio, atque ita de reliquis; in quibus omnibus, peculiaris *malignitatis* ſpecies iſtis præſertim modis ac methodô illâ optimè ſuperatur, quibus libentiſſimè cedunt peculiares iſti morbi, ad quos illa ſpectat, ſive hâc methodô procedendum fuerit, ſive alterâ. Hoc mihi dictat ratio, niſi pro Junone nubes, atque huic etiam Experientia jugiter ſuffragatur.

CAPUT VI.

Anacephalæosis.

ATque ita demùm animadvertimus, ſpatium illud annorum, quo finiuntur prægreſſæ obſervationes genera *Conſtitutionum* omnino *Quinque* peperiſſe; Quinque nimirum peculiares aëris Diatheſes, totidem *Epidemicorum* ſpecies peculiares, Febrium nominatim, producentes: Febrium autem harum prima, quæ iis annis infeſtabat quibus *Intermittentes Autumnales* maximè graſſabantur, unica mihi videtur, (quantum obſervatione diligenti fidâque hactenus aſſequi potuero) in quâ Natura ita omnia ſymptomata moderabatur, ut materiam Febrilem debitâ Coctione præparatam certo ſuo tempore ad exitum diſponeret, vel per juſtam διαφόρησιν vel διαπνοὴν paulò liberaliorem; (quæ idcirco *Febris Depuratoria* mihi audit.) Et profectò facilè adducor ut credam, præcipuam hanc eſſe atque *Primariam* Naturæ *Febrem*, tùm ob regularem illam methodum, quâ utitur in promovendâ materiâ morbificâ eâdemque præfinito tempore digerendâ; tum etiam quia hæc Febribus aliis quibuslibet frequentior occurrit, cùm credibile ſit *Febres Intermittentes* Epidemicè ſæpiùs graſſari, quàm alios morbos quoſcunque, ſi illis nempe habenda ſit fides, qui de earum frequentiâ in ſeculis jam elapſis tot & tanta ſcripſerunt; quicquid demum in cauſâ fuerit quod ita raræ comparuerint, à quo *Peſtis* hanc urbem eſt depopulata: Enim verò *Febris* hæc *Peſtilentialis Inflammatoriis* iis omnibus, quæ poſt invaſere, ſe ducem præbebat, ac πρόδρομον. *Febri* autem iſti *Primariæ*, de quâ ſuprà, adaptantur, ni fallor, illuſtria illa, atque neceſſaria Axiomata, quæ tradiderunt *Hippocrates*, aliique Medici antiqui; quorum ope ita illa eſt regenda, ut præparetur materia Febrilis ad Criſin per ſudores ritè faciendam: Neque enim ſatis video, qui poſſint accommodari dicti Aphoriſmi ſubſequentibus iſtis Febrium ſpeciebus, quæ diverſam longè habent indolem; & rarò ejuſmodi Methodo aliquâ ſolvi ſolent, quâ nos adjuti, ſi ad eam accedamus ſcilicet, eamque perficiamus, morbos hoſce ſubjugare poſſimus. Ut ut verò hæc ſe res habeat, notatu dignum eſſe autumo, quòd cum Febris hæc, quæ ab illa *Conſtitutione* pendebat, qua Intermittentes cæteris prædominabantur, (ſi vel diutius perſiſteret, vel æger nimis evacuationibus fuerit exhauſtus) ſubindè in Intermittentium caſtra de facili tranſiret; iſtæ Febres quæ ſequentes funeſtabant annos, etiamſi diutiſſimè cruciarent, rariſſimè tamen Intermittentes fierent, indicio ſatis manifeſto

eam

eam *Febrem Continuam* atque *Intermittentes* istas, vel natura quadantenus convenire, vel non multum ab invicem abhorrere.

Jam si quis à me percontetur, quo demum pacto *Febris Continuæ* speciem ex notis in Febrium descriptionibus à me traditis queat expiscari, cùm plerumque singulæ iis implicentur symptomatis, quæ omnibus in genere competunt Febribus, (cujusmodi sunt calor, sitis, inquietudo, *&c.*) Huic ego responderem, difficile id quidem esse, at non planè impossibile, modò quis seriò atque ad amussim exegerit circumstantias eas omnes quas in Historia præcedenti indigitavimus; maximè si in urbe aliqua, aut loco alio hominibus referto, examen instituat. Ponamus enim Medicum ad Febre Continua laborantem accersiri, id primò habet adminiculi ad judicium ritè formandum, quod vel ex observatione propria, vel aliis indicantibus facilè resciscat, quinam alii morbi præter hanc Febrem, & cujus demum generis, eo locorum Epidemicè grassantur; quo cognito, non ampliùs dubitabit cujus generis esse debeat Febris ista, quæ huic alteri Epidemico regnanti famulatur. Quamvis enim fieri possit ut Febris iis tantùm se prodat symptomatis, quæ omnibus omninò Febribus sunt communia, (præsertim si in ἀταξίαν & confusionem agatur à Methodô quæ ab ejus curatione prorsus aliena est) alii tamen Epidemici characteres naturæ atque indoli suæ proprios ac peculiares apertissimè agnoscent. Verbi gratia, qui *Variolas* inspexerit, facilè conjectabit: (modò ejus morbi Historiam probè calleat) vel à die quo primùm erumpunt Pustulæ, vel ab earum magnitudine, atque colore, *&c.* ad quodnam Variolarum genus species illa particularis fuerit referenda: atque ubi semel cognoverit quænam sit illa Variolarum species, quæ eo anno atque per loca ista increbrescit, satis illi constabit de specie Febris cujusvis per id temporis, atque eo locorum grassantis. Et sane si morborum Historias ad unguem perdidicissem, (quam ego mihi laudem minimè sumo) sicuti Epidemico quovis conspecto, non dubitarem de Febris tum regnantis genere pronunciare, licèt ne unam viderim quidem; ita *Febris* quælibet conspecta, quisnam ei jungeretur Morbus Epidemicus, me satis doceret, an *Variolæ* scilicet, vel *Morbilli*, vel *Dysenteria*, *&c.* Cùm tam peculiare aliquod horum genus, quam Febris peculiaris, particularem quamlibet Constitutionem jugiter comitetur.

Secundò autem, præter indicia illa quæ Epidemicorum, una invadentium consideratio nobis suggeret, & ipsa cujuslibet Febris symptomata ad ejusdem speciem dignoscendam, haud obscuram lucem fœnerantur. Quamlibet enim, ut suprà innuimus, Febres in universum omnes quædam habent symptomata omnibus communia, sunt tamen & certæ aliquæ Distinctionis notæ, quas singulis speciebus sigillatim impressit Natura; quæ cùm subtiliores sint ac magis reconditæ, non nisi à cautissimis, & minutissima quæque pensiculatim trutinantibus erui solent, aut investigari. Inter hæc signa distinguentia semper existimavi ego, ægri sive sudationem sive siccitatem in hoc vel illo morbi tempore, Febris speciem præcipuè & præ cæteris demonstrare, modò illa à statu naturali ac sua Methodo minùs congrua non fuerit dejecta. Atque hoc ip-

sum liquidò mihi constabat in Febribus omnibus Epidemicis, quotquot observationes hæ nostræ hactenus complectuntur. Exempli gratiâ, iis in Febribus quæ vigebant exolescente *Intermittentium Autumnalium* prædominio, ægri externa arescebant, nec vel minima sudoris præsignatio ante materiæ Febrilis concoctionem, quæ die decimo quarto plerumque perficiebatur, in conspectum se dabat. Neque etiam cieri hîc poterat sudor sine ingenti ægrorum discrimine, qui in Phrenesin, aliaque symptomata periculosissima mox à coacto sudore præcipitabantur. In *Febri Pestilentiali*, quæ hanc quidem subsecuta est, (*Inflammatoriarum* autem omnium quæ ab illo tempore invasêre, chorum duxit) nulli sudores sponte suâ prorumpebant, at à sudorificis excitari poterant vel primis morbi diebus, atque iis semel obortis æger nullo non symptomate levabatur. Febre proximè succedente quæ *Variolas* iis annis comitabatur quibus illæ *Regulares* erant, æger suâ sponte effusissimis sudoribus totus dimanavit, vel à morbi initio; at qui istis indulgebat æger, intendebat illicò symptomata omnia, haud mitigabat. In binis Febribus quæ duabus *Variolarum Anomalarum* speciebus, atque *Dysenteriis* se comites adjungebant, & sudores Anomali etiam fuere; at plerumque solis primis diebus exeuntes, licèt qui primam Febrem comitabatur sudor, quàm qui posteriorem, aliquantisper esset copiosior, sed in neutrâ emolumento fuit ægro, cùm non à præviâ Concoctione, sed à confuso particularum noxiarum motu is eliceretur.

Arduum verò id mihi imprimis videtur, Novæ Febris speciem, vertente primùm anni *Constitutione* indagare, cùm nec dum specimen ejus aliquod quis oculis usurpaverit, nec dum resciverit, qualesnam demum sint futuri morbi Epidemici, quos ut plurimùm Febris prævertit. Molestum esset singula enumerare quæ iis annis, de quibus egi, occurrebant, quò liqueret ansas haud obscuras à natura nobis suggeri, quibus adjuti hoc præstare valeamus, ac proinde Cognitio hæc à perdiligenti atque accuratissimâ Circumstantiarum omnium observatione necessariò pendebit. Quantumlibet autem difficile id fuerit, imò si & impossibile planè supponamus, Novæ Febris, ubi primum ingreditur, speciem certò distinguere; tamen ad Curationem quod attinet, Indicatio à *Juvantibus* & *Lædentibus* sumenda, nobis saltem relinquitur; cujus ope viam paulatim præsentantes ægrum in tuto possimus collocare, modò ne plus satis properemus; quâ quidem *festinatione* nihil ego quicquam exitialius esse autumo, nec re ulla alia Febricitantium plures vita spoliari. Neque pudet fateri, me non semel in curandis Febribus, ubi nondum constaret quid mihi agendum esset, nihil prorsus agendo & mihi & ægro consuluisse optimè; dum enim morbo invigilarem, quò eum opportunius confodere valerem, Febris vel sponte suâ sensim evanuit, vel in eum se Typum redegit, ut jam mihi innotesceret quibus armis esset debellanda. Sed, quod dolendum omnino est, ægrorum quamplurimi, haud satis gnari quòd perinde sit Medici periti quandoque nihil agere, atque alio tempore efficacissima adhibere remedia, probitatis atque fidei fructum hunc capere nolunt, sed vel negligentiæ vel ignorantiæ id impu-

tant;

tant; cùm Empiricorum insulsissimus quilibet medicamenta medicamentis adjicere æquè novit, ac solet magis, quàm Medicorum prudentissimus.

Hæc sunt ferè quæ hactenus observavi, saltem quæ ad normam aliquam reduci potuerint, de *Morborum Epidemicorum* speciebus, atque ordine illo quo invasêre ab anno 1661. ad finem usque anni 1675. Quo quidem tempore *Variolæ*, & *Febres Continuæ* earum comites, qui fermè à biennio dominatæ sunt mitiores jam factæ videntur exolescere. Qui post sequentur morbi, solus novit, qui novit omnia.

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

OBservationes annorum, quos jam descripsi, satis arguunt Febrium alias *Stationarias* meritò audire, ejusmodi Febres intelligo, quæ, cùm à particulari quadam, at nondum satis cognita hujus aut alterius anni *Constitutione* pendeant, singulæ suo ordine invalescunt, grassantur admodum, & quasi cæteris dominantur per continuam illam annorum seriem. An dentur etiam aliæ species præter jam dictas: An etiam exacto quodam annorum curriculo, aliæ alias certo ac constanti ordine excipiant, an secus se res habeat nondum mihi licuit deprehendere. Sunt verò & aliæ *Febres Continuæ*, quæ licet jam parciùs, jam inclementiùs sæviant & depopulentur, tamen cum Stationariarum quibuslibet, ut etiam & secum invicem eodem anno indifferenter commiscentur, quas idcirco *Intercurrentes* appellandas censeo. Quid tam de illarum ingenio, quàm de Methodo Medendi eisdem adhibendâ, hactenus observando didici; in sequentibus tradam. Sunt verò, *Febris Scarlatina*, *Pleuritis*, *Peripneumonia Notha*, *Rheumatismus*, *Febris Erysipelatosa*, *Angina*, & fortè aliæ quædam.

Jam verò cùm universos hosce morbos, vel adhuc comitetur Febris, vel saltem fuerit comitata, donec exonerata in partes sive has, sive illas, pro morbi ratione, materiâ Febrili, sive exitum invenerit; nullus dubito Febrem ipsam pro morbo primario habendam, reliquosque affectus à quibus ut plurimum morbi isti nomen mutuantur, symptomata esse, quæ vel peculiarem κρίσεως modum, vel partem, in quam ruit morbi vis, præcipuè spectant. Verùm modò de re conveniat, nullam de nominibus movebo litem; mihi integrum fuerit morbum hoc vel illo nomine designare, pro arbitrio meo.

Animadvertendum est, quòd sicuti *Febres Stationariæ*, de quibus suprà egimus, magis minùsve Epidemicè infestant, quod jam diximus, prout annorum Constitutio in secretâ atque inexplicabili aëris temperie fundata, eisdem

dem favet, ita etiam *Intercurrentes* hæ nonnunquam, licèt non ita frequenter atque iſtæ, Epidemicè graſſantur. Quamvis enim plerumque oriantur ab hac vel illa particulari corporum particularum ἀνομαλίᾳ, quâ ſanguis atque humores quoquo modo vitiantur, aliquando tamen originem debent ſuam mediatè quidem cauſæ alicui generali in aëre manifeſtis qualitatibus hominum corpora ita diſponente, ut exinde tales taleſve ſanguinis atque humorum dyſcraſiæ generentur, quæ *Intercurrentium* ejuſmodi *Epidemicorum* cauſæ fuerint immediatæ. Uti cùm Gelu acrius diu perſeveraverit, ſe in Veris uſque pomœria longiùs extendens, derepentè autem calidior tempeſtas ſuccedat, *Pleuritides*, *Anginæ*, ſimileſque morbi alii ſolent invadere, qualiſcunque demum fuerit *Conſtitutio* annorum *Generalis*. Et quoniam hi nonnunquam Epidemicè graſſantur perindè atque alii iſti, idcircò ut hos ab illis Febribus diſpeſcam, quæ ad certam annorum ſeriem determinantur, omnibus indifferenter annis communes *Intercurrentes* appellare libet.

Quanto autem à ſe invicem intervallo diſſideant duo hæc Febrium Genera, quantum ad cauſas aëre ſubminiſtratas, quoad alias tamen cauſas externas, ac Procatarcticas ſpectat, ſæpenumerò conveniunt. Ut enim jam mittamus Contagium, quod quidem nonnunquam Febrium Stationariarum aliquibus anſam exporrigit, & crapulam taceamus, quâ matre proſeminantur tum iſtæ Febres, tùm hæ etiam de quibus jam ago; cauſa evidens externa Febrium quamplurimarum inde petenda eſt, quòd quis ſcilicet vel præmaturiùs veſtes abjecerit; vel ab exercitio incaleſcens ſe frigori incautiùs expoſuerit; unde poris ſubitò occluſis, retentiſque iis halitibus, quibus aliàs per cutis ſpiracula patebat exitus, hæc vel illa Febris ſpecies in ſanguine ſuccenditur, prout vel Generalis Conſtitutio, quæ tùm temporis obtinet, vel particulares humorum dyſcraſiæ in hanc vel illam Febris ſpeciem potentiùs determinaverint. Et ſanè exiſtimo plures modo jam deſignato, quàm *Peſte*, *Gladio*, atque *Fame* ſimul omnibus perire: Etenim ſi quis ægrum Medicus de primâ morbi occaſione paulò minutiùs interrogaverit, (modò ex Acutorum iſtorum numero ſit quos ſuprà tractavimus) audiet quaſi ſemper, vel eum veſtem aliquam temerè depoſuiſſe cui pridem aſſueverat, vel corpus motu excalefactum ſubitò frigori permiſiſſe, atque ex alterutrâ harum προφάσει incidiſſe in morbum. Quam ob cauſam familiares meos ſemper moneo, ut nullo alio anni tempore quicquam veſtium, quibus aſſuevere, ſibi detrahant, niſi menſe uno ante *Solſtitium Æſtivum*: Nec minori cum ſtudio eoſdem hortor, ut ab exercitio caleſcentes frigus ſedulò evitent.

At verò diligenter hîc loci notandum eſt, quòd licèt morbi iſti, qui ſub Intercurrentium titulo jam mihi tractandi veniunt, plerique, ſi non omnes, *Eſſentiales* fuerint morbi, ſæpenumero tamen Affectus quidam, tum eos quoad Phænomena referentes, tum eodem etiam inſigniti nomine, iſtis Febribus ſuperveniunt quas *Stationarias* appello, & ſunt nuda earum *ſymptomata*: Quo in caſu non jam illa Methodus adhibenda eſt, quæ iis debetur quoties morbi ſunt Eſſentiales, at iſta potiùs quam ſibi poſtulat Febris cujus nunc

ſunt

ſunt ſymptomata, ad quorum quidem curationem ea leviter tantùm inflectenda eſt: In genere autem ad Anni Febrim ſeriò attendendum eſt, inveſtigandumque quo illa pacto facillimè expugnari poſſit, Venæ-ſectione, an ſudoribus, vel aliâ methodo quâlibet. Hoc ſi ſuſque deque habeatur, cum ingenti ægrorum diſcrimine perſæpe errabimus. Si quis objecerit hos ipſos Affectus, quos ego Eſſentiales voco, & de quibus jam ago, reverà ſymptomata tantùm eſſe, reſpondeo, ſymptomata ea fortè eſſe reſpectu febris ad quam propriè ſpectant, at ſymptomata ſunt ſaltem Febrium, quæ illa ſemper ac neceſſariò producunt. V. gr. in *Pleuritide* Eſſentiali, Febris ejus eſt indolis, ut ſemper materiam morbificam in Pleuram deponat; in *Angina* Eſſentiali, ejus indolis eſt, ut eadem ad fauces ſemper amandet; atque ita ſe res habet in cæteris: Cùm ubi affectuum memoratorum utervis Febri ſuperveniat, quæ ad hanc illamve annorum Conſtitutionem ſpectat, atque ab ea pendet, idem per accidens tantum neutiquam verò neceſſariò producitur. Quo nomine haud parum à ſe invicem diſterminantur.

Jam autem, ut Affectus *Eſſentiales* mihi dictos ab iis qui *Symptomatici* tantùm ſunt, ritè diſtinguamus, multum confert nobiſcum perpendiſſe, quod qualia ſint ſymptomata quæ invaſionem Febris hujus alteriuſve *Stationariæ* comitantur, talia omnino erunt ſymptomata quæ inſultum ſive *Pleuritidis*, ſive *Anginæ* ſequuntur, quoties ejuſmodi Febris Accidentia ſunt tantùm. Quod quidem cernere erat in *Pleuritide ſymptomatica* prædictâ, quæ Febri per hyemem graſſanti, anno 1675. ſuperveniebat. Quotquot enim hac laborabant Pleuritide, ubi primùm corripiebantur, Capitis, Dorſi, & Artuum patiebantur dolorem; quæ certiſſima erant & maximè vulgaria Febrium earum omnium ſymptomata, quæ & antequam ingrederentur Pleuritides, invadebant, atque illis expirantibus adhuc durabant. Cùm quoties uterlibet horum Intercurrentium morbus *Eſſentialis* eſt, omnibus indifferenter annis pari modo aggreditur, nihil prorſus habens commune cum Febre Stationaria per id tempus regnante. Ad hæc ſymptomata omnia quæ poſt emergunt magis perſpicua ſunt, cùm non obſcurentur ac confundantur ab aliorum φαινομένων, quæ naturæ ſunt diverſæ, & ad aliam ſpectant Febrem, admixtione. Præter hæc, Anni tempus, quo eſſentiales Intercurrentes plerique, non tamen omnes, ſolent infeſtare, haud rarò ſubinnuit ad quam claſſem hujuſmodi Affectus referendi ſint. At verò ad Morborum, tum horum, tum aliorum etiam omnium Diagnoſin, iis demum inſtructiſſimus accedet, qui obſervatione ac diligenti ita intimè eorum Phænomena rimando perſcrutatus fuerit, ut ubi eos inſpexerit, genus ſtatim nôrit diſtinguere; licèt Differentiarum characteriſticarum aliæ ita ſint fortaſſe ſubtiles ac delicatæ, ut eaſdem alteri verbis nequeat exprimere.

Quandoquidem autem variæ hæ Febrium ſpecies, (quantum quidem aſſequi poſſum ex Phænomenis, quæ tum morbos ipſos, tum medendi rationes attinent, ſedulò penſitatis) peculiari, ac cuilibet morbo propriæ ſanguinis inflammationi ortum debent ſuum, in eodem refrigerando contemperandoque omnis mihi ferè Curationis vertitur cardo; Methodo interim pro morbi genio

variata, & cui, experientiâ jugiter suffragante, ea species libentissimè concedit materiæ morbificæ eliminandæ ubique satago. Et profectò in Febrium quarumlibet curatione omne punctum tulerit, quâ portâ excludenda veniat materia Febrilis, qui certò nôrit; Venæ-sectione v. gr. Sudoribus, Catharsi, aut si qua est alia magis apposita.

CAPUT II.

Febris Scarlatina.

SCarlatina *Febris*, licèt nullo non tempore possit incidere, ut plurimum tamen exeunte æstivo se prodit, quo quidem integras Familias, Infantes verò præ cæteris infestat. Rigent, horrentque sub initio; ut in aliis Febribus, qui hâc afficiuntur, neque vehementer admodum ægrotant; postea cutis universa maculis parvis rubris interstinguitur, crebrioribus certè & multo latioribus, magisque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac sunt illæ quæ *Morbillos* constituunt. Ad duos tresve dies persistunt hæ maculæ, quibus demum evanescentibus, decedenteque subjectâ cuticulâ restant furfuraceæ quædam squamulæ ad instar farinæ corpori inspersæ, quæ ad secundam aut tertiam vicem se produnt, conduntque vicissim.

* Cùm hic morbus nihil aliud mihi videatur, quàm mediocris sanguinis effervescentia, à prægressæ Æstatis calore, aut alio aliquo modo excitata, nihil quicquam molior, quo minus sanguis sibi despumando vacet, & materiæ peccanti, quæ satis promptè adjungitur, per cutis poros ablegandæ. Quamobrem tùm hinc & à Venæ-sectione, & ab Enematum usu mihi temperans (quibus remediorum formis factâ revulsione particulas sanguini infestas cum eodem intimius permisceri, & motum Naturæ magis congruum sufflaminari autumo) tum ex altera parte ab exhibendis Cardiacis, quorum æstu impetuosius fortè exagitabitur sanguis, quàm propagatâ & leni illâ separatione in qua jam totus est; (Quid quod & vehementior Febris hoc fomite possit accendi) satis habeo ut æger à carnibus in solidum abstineat, & à liquoribus spirituosis quibuscunque, tum ut neque usquam foràs prodeat, neque se perpetim lecto affigat. Cute jam penitus desquamatâ, & cessantibus symptomatis, è re fore existimo, ut purgetur æger leni aliquo medicamento, ætati atque viribus accommodo. Simplici hâc & naturali planè methodo; hoc morbi *nomen*, (vix enim altius assurgit,) sine molestia, aut periculo quovis facillimè abigitur. Cum è contra si plus negotii ægris facessamus, vel lectulis continenter incarcerando, vel Cardiacis aliisque remediis supervacaneis nimis doctè, & (ut vulgo videtur) secundùm artem supra modum ingestis, morbus statim intenditur, & æger non rarò, nullâ aliâ de causâ, quàm nimiâ Medici diligentiâ, ad plures migrat.

* *Curatio.*

Veruntamen hoc animadvertendum volo. Si *Convulsiones Epilepticæ* vel etiam *Coma*, huic morbo sub initium eruptionis supervenerint; (quod quandoque accidit in pueris ac junioribus hoc morbo laborantibus) omninò oportet, ut *Epispasticum* amplum, ac forte, posteriori cervici applicetur; atque porrò ut *Paregoricum* è Syrupo de Meconio statim exhibeatur, repetendum singulis noctibus usque dum convaluerit; imperando interim ut æger bibat pro potu ordinario lac cum triplo aquæ coctum, & à carnis esu abstineat.

CAPUT III.

Pleuritis.

HIc morbus, quo nec alius frequentior, nullo non tempore infestat potissimùm verò anno inter Ver & Æstatem ambigente. Nam per id temporis sanguis à nova solis vicinia excalefactus in effervescentias & inordinatos motus effrænatiùs ruit. Temperamento sanguineo præditos præ reliquis aggreditur, sæpè etiam rusticos, *& duro jam fractos membra labore.* A rigore plerumque atque horrore orditur, quos excipiunt calor, sitis, inquietudo, & cætera Febrium symptomata plus satis nota. Elapsis pauculis horis, (licet aliquando multò serius ingruat symptoma hoc) æger vehementi dolore, eoque Punctorio, in laterum alterutro circa costas corripitur, qui nunc versus Omoplatas, nunc Spinam, nunc ex adverso versus anteriora pectoris se propagat. Tussi etiam crebrâ affligitur, quæ magnum adfert cruciatum, à partium inflammatarum contentione ortum, unde spiritum subinde reprimit, ut prima tussiendi molimina coërceat. Quæ singulis vicibus *Anacatharsi* rejicitur materia, sub initio morbi pauca & tenuis conspicitur, & sæpè sanguinis particulis intermista; sed procedente morbo copiosior est & magis concocta sanguine etiamnum permixto. Febris interea pari passu incedit, quin & vires sumit à symptomatis illis, quæ ab ipsa nascuntur. Atque dicta Febris cum funesto comitatu omni, [*Tussi* scilicet, *sputo sanguinis*, *dolore*, &c.] pro ratione liberioris materiæ morbificæ expectorationis, sensim minuitur. At verò materia hunc morbum committens, non semper, eodem procedente, concoctionem expectorationi debitam attingit: fit enim non rarò, ut materia paucula adhuc & tenuis, sicut in principio morbi, tussiendo educatur, & consequenter Febris cum reliquis symptomatis, ne hilum remittat, donec ægrum jugulaverit. Æger interea nunc alvo est nimis adstrictâ, nunc solutâ nimis, dejectionibus crebris & liquidissimis. Est ubi morbo admodum invalescente, & Venæ-sectione non celebratâ, æger ne tussire quidem valeat, sed immani dyspnœâ laborans, tantùm non suffocetur inflammationis vi; quæ tanta aliquando reperitur, ut pectus ne ad spatium quidem respirationi debitum sine exquisitissimo dolore queat expandi. Est etiam ubi post ingentem inflammationem, & omissam Phlebotomiam, quæ nascente morbo fuerat impe-

 randa,

randa, mox ad Apostema res redit, *pure* in thoracis cavitatem subinde depleto; quo in casu, quamvis Primaria Febris vel omnino cesset, vel minùs saltem urgeat, attamen, in vado non est æger, sed *Empyemate*, atque *Febre Hecticâ* succedentibus, miser *Tabe* extinguitur.

Jam verò licet *Pleuritis* propriæ illi atque specificæ sanguinis inflammationi, quæ eam, quando affectus primarius existit, producere solet, originem suam debeat, per accidens tamen aliis Febribus quandoque supervenit, cujuscunque demum generis eæ sint, ex præcipitatione scilicet materiæ Febrilis in pleuram, vel musculos intercostales. Atque illud quidem in ipso ferè Febris initio accidit, crudâ adhuc existente materiâ Febrili, nondumque per idoneam ebullitionem subactâ, adeoque nec ad separationem debitam per loca magis conferentia præparata. Hoc autem incommodi sæpissimè ex intempestivo ac præpostero calidorum medicamentorum usu infertur, qualia à nobilibus quibusdam fœminis exhiberi solent; quarum interim benevolentia charitasque multo meliùs in pascendis pauperibus, quàm in iisdem medicandis, collocaretur. Atque illæ quidem eo consilio (si tamen ullo utantur) id faciunt, ut in primo statim Febris insultu provocetur sudor; parum cogitantes, quàm inconsultò atque infeliciter idem tentent. Natura enim hoc pacto turbata, humores adhuc crudos existentes expellere, qua data porta cogitur; atque adeò nunc in cerebri Meninges impetu fertur materia Febrilis, indeque *Phrenitis* nascitur; nunc ad membranam costas succingentem idem malum appellit, ex quo *Pleuritis* oboriri solet; præsertim ubi ægrorum ætas ac temperamentum, annique tempestas inter Ver atque Æstatem ambigens, sua etiam symbola ad rem contulerint: Certè enim tempestate illâ Febres Pleuritidem transire proclives sunt.

Pleuritis autem, ejusmodi quam diximus præcipitationi ortum suum debere, evacuati per Venæsectionem cruoris calor subindicare videtur. Nimirum sanguis (saltem ille qui post primam vicem extrahitur) ubi refrixerit, sevi liquati præ se fert speciem ad crassitiem satis conspicuam; ac superficiem habet veri *puris* æmulam, & tamen ab eo longè diversam utpote quæ fibris instar reliqui sanguinis, arctè contexitur, nec ad modum puris defluit, quin à reliquo divulsa discolor illa pars, formam cuticulæ tenacis & fibris refertæ exhibet; & fortasse nihil aliud est quàm Fibræ sanguineæ, quæ rubicundo ac naturali suô integumentô per præcipitationem exutæ, ambientis aëris frigore in membranam hujusmodi subalbidam concrevêre. At verò (ut id obiter attingam) animadvertendum est, quòd si sanguis è secta vena non recto flumine versùs Horizontem prosiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, utut celeri se proripiat gradu, sæpe tamen ad dictum colorem non accedit, cujus ego me causam nescire fateor. Neque æger ab istiusmodi sanguinis missione perinde levatur, ac si modô primùm descriptô fluat. Quinimo cùm hoc ipso modo extrahitur sive orificium angustius, sive quid aliud obstiterit, quo minùs pleniori exeat gurgite, neque hic sanguis Pleuriticorum sanguinem colore æmulatur, neque æger par exinde commodum capit. Ob-

ser-

ſervavi etiam, quod ſi ſanguis recèns extractus, quocunque demum modo fluxerit, immiſſo digito agitetur, ſuperficie rubenti ac florida, ut in aliis morbis quibuslibet, ſpectabitur.

Utut verò ſanguis ſe habet, Morbus hic tametſi infamis, & pleriſque aliis ſuapte natura periculoſior, tamen ſi peritè tractetur, facilè vincitur; & quidem non minùs certò conſtanter, quàm alii Medicorum conatus ad homines ab orci faucibus liberandos, morboſque averruncandos, perduci ad exitum fœlicem ſolent.

Variis hujuſce morbi Phænomenis diligenter perpenſis, nihil aliud illum eſſe arbitror, quàm Febrem à propria & peculiari ſanguinis inflammatione ortam, quâ natura materiam peccantem in Pleuram deponit, nonnunquam & in Pulmones, unde *Peripneumonia* ſuboritur, quam à priore, gradu tantùm, & pro majore ejuſdem cauſæ intenſione, extentuque latiori differre autumo.

* Hunc itaque in dicto morbo pellendo mihi ſcopum propono, ut ſcilicet ſanguis inflammationem reprimam, & particulas ejuſdem accenſas, quæ in membranam coſtas ſuccingentem vim fecerunt, & incendio collabefactarunt omnia, per evacuationes debitas revellam.

Quamobrem in Venæ-ſectione ſpem ponens maximam, ut primùm accerſor, ſanguinem è brachio lateris affecti ad *uncias decem* aut circiter mittendum curo. Potionem deinde ſequentem ſtatim à Venæ-ſectione primùm celebrata ſumendam præſcribo.

℞. *Aq. Papav. Rhœad.* ℥iiij. *Sal. Prunell.* ʒj. *Syr. Violar.* ℥j. M. F. Hauſtus.
Eodem tempore ſequentem Emulſionem præſcribo.

℞. *Amygd. dulc. N.* vij. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ß. *Sem. Papav. alb.* ʒij. *contundantur ſimul in mortario marmoreo ſenſim affundendo Aq. Hord.* ℔iß. *Aq. Roſar.* ʒij. *Sacchar. cand.* ℥ß. *M. F. Emulſio*; *Cap.* ℥iiij. *quartâ quâque horâ.*
Pectoralia etiam impero frequenter uſurpanda, e. gr.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Violar. & Capillor. Ven. an.* ℥iß. *M. F. Apozema*; *Cap.* ℔ß. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygdal. dulc.* ℥ii. *Syr. Violar. & Capill. Ven. an.* ℥j. *Sacch. cand.* ʒß. *M. F. ſ. a. Eclegma, de quo lambat ſæpius in die. Oleum* etiam *Amygd. dulc.* per ſe, vel *Oleum Sem. Lini* recenter extractum, magnô ſæpe cum fructu aſſumuntur.

Diætam quod ſpectat, carnibus omnino interdico, atque inſuper earundem decocto quamlibet limpidiſſimo. Conſulo ut juſculis veſcatur Hordeaceis, Avenaceis, & Panatellâ, & pro Potu utatur Ptiſanâ ex decocto Hordei cum rad. Acetoſæ, Liquirit. &c. ac nonnunquam Cereviſiâ lupulatâ tenui.

Porrò, ſequens Unguentum præſcribo. ℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Ung. Pomati, & Dialthææ an.* ℥j. *M. F.* Linimentum, quo inungatur latus affectum manè & ſerò, ſuperimponendo folium braſſicæ. Jubeo item, ut in dictorum remediorum uſu perſiſtat per omnem morbi decurſum.

Eodem ipſo die, quo primùm accerſor, ſi dolor vehementer urgeat, ſan-

* *Curatio.*

guinis eandem quantitatem rurſus detrahi præcipio,vel nihilominus die ſequenti, ut etiam tertio die, atque hoc modo ad quartam uſque vicem, continuis quatuor diebus, (niſi prius æger convaluerit) Venæ-ſectionem repeto,ubi ſcilicet dolor, atque alia ſymptomata admodum ſæviunt. At verò, ſi vel morbus remiſſior & minoris periculi, patiatur ut lentiori pede progrediar, vel etiam dejectæ ægri vires non facilè ferant Venæ-ſectionem poſt tàm brevia intervalla repetitam; Phlebotomiam jam bis celebratam non deinceps repeto, niſi interjecto die uno aut altero inter ſingulas vices: Quâ quidem in re normam mihi ſtatuo Contraindicantia; hinc nempe morbi violentiam, inde verò imminutas fractaſque ægri vires ad invicem trutinatas. Et quanquam in curandis morbis integrum mihi eſſe volo, ut plus minuſve ſanguinis pro rei ratione demendum præcipiam, raro tamen obſervavi *Pleureſin* confirmatam in Adultis minori quàm 40. circiter *unciarum* ſanguinis impensâ ſanatam: licet in Pueris ſemel tantùm aut bis ſecuiſſe venam ut plurimum ſuffecerit. Neque, quæ nonnunquam ſupervenit, *Diarrhœa*, repetendis jam dictis Venæ-ſectionibus obicem ponit, quæ quidem ipſa hac methodo brevi ſiſtetur, etiam non adhibitis medicamentis reſtringentibus.

Enemata vel in ſolidum omitto, vel maximâ, quâ fieri poteſt, inter repetitas Venæ-ſectiones intercapedine curo injicienda,eaque non niſi ſimpliciſſima illa è Saccharo in lacte ſoluto.

Durante morbo id ago, ne æger nimis exæſtuet,ac proinde liberum illi facio, ut lecto quotidiè eximatur; idque ad horas aliquot, prout vires ſuaſerint; quod quidem tanti eſt in hoc morbi genere, ut ſi æger lecto jugiter affigatur, neque hæc tam larga ſanguinis evacuatio, neque remedia alia utcunque refrigerantia, ad dicta ſymptomata perdomanda vel minimum aliquando proficiant.

Mox ab ultima Venæ-ſectione, niſi forte prius id contingat, ſymptomata omnia miteſcent, & æger (qui per aliquot adhuc dies & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, & à craſſioribus cibis arcendus eſt) priſtinas vires non ita diu poſt reſumet: quo quidem tempore non abs re erit, ut alvus tenuiori aliquo Carthartico ſolicitetur.

Jam verò ſi quem moveat, quod huic viæ inſiſtentes, *Expectorationem* vix quidem attingamus, nedum quibus illa rationibus per varia morbi tempora ſit promovenda, operoſius differamus; ſciat ille hæc non per incuriam nobis excidiſſe, ſed deditâ operâ diuque ſatis cogitata, neglecta tandem fuiſſe & præterita: Cùm ſemper exiſtimaverim in ſummo diſcrimine verſari illos, qui morbum hunc expectorationi eliminandum committerent. Nam ut tædium hujus methodi, quâ natura materiæ morbificæ ejiciendæ ſatagit, omittamus, nimiùm periculoſæ inſuper res eſt aleæ; cùm non rarò eveniat, parte aliquâ materiæ jam concoctâ, fortè etiam per ἀνακάθαρσιν rejectâ reliquam adhuc crudam manere, idque ſucceſſivè, præſtantiſſimis quibuſque remediis maturantibus expectorantibuſque incaſſum uſurpatis, cùm expectoratio nunc quidem ſatis auſpicatò procedat, nunc penitus ſupprimatur;

ægro interim usquequaque periclitante, atque pro meo in expectorationem imperio (quod sanè nullum prorsus est) sive vivis, sive etiam mortuis adjudicando. Cùm è diverso, mediante Venæ-sectione, morbifica materia penes meum sit arbitrium, & orificium à Phlebotomo incisum tracheæ vices subire cogatur. Quin imò constanter assero, huncce morbum, qui, si juxta præcepta à nobis damnata tractetur, inter patentissimas orci januas meritò recenseatur, æquè certò ac tutò Methodo jam à me præscripta (ut de brevissimo quo jam profligatus tempore nihil jam dicam) ac alium quemlibet morbum debellari. Nec dum mihi innotuit vel minimum damni à tam larga sanguinis (ut imperitis videri potest) detractione cuiquam fuisse illatum.

Sæpè quidem aggressus sum in tractando hoc affectu θεραπείας rationem aliquam stabilire, quæ citra ingentem hanc sanguinis jacturam subsisteret, nempe vel humorem resolvendo, vel expectorationis promotione illum evacuando: Sed nondum ea sors mihi contigit, ut huic ipsi, suprà memoratæ praxi, parem aliquam reperire potuerim, cujus beneficio (non obstante tristi illa apud Hippocratem de *Pleuritide sicca*, prognosi) ægrum etiam non moratus expectorationem ab insultu morbi vindico; per ipsum sectæ venæ orificium & Pleuritidi fugam parans, & sanitati reditum.

Quandoquidem verò hujus morbi curatio in repetita venæ-sectione ferè tota stat, quæ tamen ab imperitis Chirurgis, & nescio quibus Medicastris in locis ab oppidis populosioribus longè dissitis celebrata, miseros à *punctura Tendinum* in artûs amittendi, atque adeo in vitæ magnum discrimen sæpissimè conjicit; non è re fore duxi, rationem huic malo succurrendi, si fortè fortunâ impingatur, hîc subnectere. Qui verò puncturâ hujusmodi plectuntur, dolorem non statim sentiunt, sed duodecim horis post Phlebotomiam se eodem affici conqueruntur, non tàm in orificio nuper facto, quàm in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor se figit, & tunc maximè percipitur, cùm brachium extenditur; attamen læsa pars tumore admodum insigni non afficitur, eodem avellanæ magnitudinem vix superanti, sed ex orificio humor aqueus vel ichor quidam jugiter destillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis diagnosticum est habendum. Ita curatur, ut & propriis oculis ipsius observavi.

℞. Rad. lilior. albor. ℥iiij. *Coq. ad teneritudinem in lactis vaccini* ℔ij. *Deinde* ℞. *farin. lini & avenac. an.* ℥iij. *Coquantur farinæ ad Cataplasmatis consistentiam in s. q. lactis à radicibus prædictis colati, & radicibus contusis misceantur. f. Cataplasma, parti affectæ calidè applicandum mane & vesperi.*

CAPUT IV.

Peripneumonia Notha.

HYeme ingruente, at sæpius sub ejusdem exitum, Vereque adhuc nascente, quotannis emergit Febris *Symptomatis Peripneumonicis* haud paucis conspicua.

conſpicua. Paulò habitiores ac craſſos ea præ cæteris aggreditur; virilem ætatem vel aſſequutos, vel etiam (quod ſæpius accidit) prætergreſſos, liquoribus ſpirituoſis (vini maximè ſpiritui) plus æquo addictos. Cùm enim in hujuſmodi hominibus ſanguis humoribus pituitoſis brumæ tempore congeſtis, fuerit oneratus, atque idem ab ineunte Vere in novum motum cieatur. Tuſſis hanc nacta occaſionem, mox ſubingreditur, quâ miniſtrâ dicti humores pituitoſi in pulmones irruunt: quo tempore ſi fortè æger nullo vivens conſilio, liquores ejuſmodi ſpirituoſos adhuc liberaliùs hauriat, craſſeſcente jam ferè quæ tuſſim excitabat materiâ, & ab eâ præcluduntur Pulmonum aditus, & Febris omnem ſanguinis maſſam depaſcitur. Primo Febris inſultu nunc incaleſcit æger, nunc friget: Vertiginoſus eſt, de capitis dolore queritur lancinante, quoties Tuſſis importuniùs fatigat. Potulenta omnia vomitu rejicit, nunc ſine Tuſſi, nunc illa vexatur. Urina turbida cernitur, & rubens intensè. Sanguis detractus Pleuriticorum ſanguinem refert; Anhelus ſæpenumerò ſpiritum crebro ac celeriter ducit. Si moneatur ut Tuſſim provocet, haud aliter dolet caput, ac ſi in partes mox diſſiliret, (quâ loquendi formula ægri ut plurimum utuntur.) Dolet & Thorax omnis, vel ſaltem pulmonum coarctatio adſtantium auribus percipitur quoties tuſſit æger, pulmone non ſe ſatis dilatante, præcluſis adeò ab intumeſcentiâ, ut videtur, meatibus Vitalibus; unde intercepta circulatione, ſanguineque quaſi præfocato, nulla ferè, præſertim in habitioribus, Febris indicia ſunt; licèt hoc accidere etiam poſſit ob materiæ Pituitoſæ copiam, quâ horum ſanguis gravatus in plenam ebullitionem nequit aſſurgere.

* In curanda hac Febre id mihi negotii dari ſentio, ut ſanguinem iſtum, qui ad Pulmonum & ſuffocationem & incendium facit, Phlebotomia revellam; ipſos pulmones remediis Pectoralibus deobſtruam atque eventilem; & diætæ refrigerantis ope, totius corporis calorem compeſcam. Cùm verò *hinc* materiæ Pituitoſæ ſaburra in venis contenta, Pulmonum inflammationi fomitem quotidiè ſubminiſtrans, Venæ-ſectionem ſæpe repetitam videretur indicare; *illinc* verò obſervatio, quam facere potui diligentiſſima, me doceret Phlebotomiam ſæpe repetitam Febricitantium iis qui craſſiore eſſent corporis habitu (præſertim ætatis florem prætergreſſis) peſſimè ceſſiſſe, atque adeò ab ejuſmodi repetitione haud minùs abſterret; *Catharſin* ego crebriorem Venæ-ſectioni ſuccenturiabam, quæ ei ſatis rectè ſubſtituitur, in illis qui à largiori & iterata ſæpius Phlebotomia abhorrent.

Ad hunc itaque modum proceſſi; ſanguinem è brachio in lecto jacentis extrahendum præcepi, nec paſſus ſum ut ex eo ſurgeret ad duas treſve horas; cùm omnis ſanguinis eductio, quæ univerſam corporis compagem labefactat quadantenus concutitque, hoc pacto faciliùs toleretur; ita ut mitius cum ægro agatur cum in lecto cubanti unciæ decem fuerint detractæ, quàm ſi ſex ſeptemve tantum amiſerit, poſtquam è cubili ſurrexerit. Die ſequenti Potionem ſequentem manè ſumendam propino.

℞. *Caſſiæ*

* *Curatio.*

℞. *Cassiæ extract.* ℥j. *Glycyrrhiz.* ʒij. *Ficus pingues N.* iiij. *fol. Senn.* ʒiiß. *Agarici trochiscat.* ʒj. *Coq. s. q. aq. Colat.* ℥iiij. *dissolve Mannæ* ℥j. *Syr. Ros. sol.* ℥ß. *Misc. f. potio.*

Postridie sanguinem secundâ vice mittere soleo, atque interjecto die uno Potionem Catharticam modò præscriptam iterum exhibeo, diebus alternis jugiter repetendam, donec omnino convaluerit æger. Diebus à purgatione vacuis, *Decocto Pectorali*, *Oleo Amygdal. dulc.* ac id genus aliis, ut utatur consulo.

A Carnibus & earum jusculo, maximè verò à liquoribus spirituosis quibuscunque, ægrum interim inhibeo; quorum loco Ptisanam ex hordeo & liquiritia, (Cerevisiam item tenuem, si eam efflagitet) pro potu ordinario concedo.

Atque ista quidem methodo vincenda est *Peripneumonia* hæc *Notha*, orta ab exundanti colluvie Pituitosa in sanguine aggesta ob Hyemis analogiam, & in pulmones explosa; in qua non tantùm iterata Venæ-sectio, sed & Catharsis etiam indicabatur, secus atque in *Vera Peripneumoniâ*: quam ego ejusdem planè indolis cum *Pleuritide* esse arbitror, atque ab illa in eô tantùm differre, quod *Peripneumonia* Pulmones universalius afficiat. Quin & utrique morbo pari omnino methodo medemur, Venæ-sectione sc. præ cæteris, & medicamentis Refrigerantibus.

Notha hæc *Peripneumonia*, licèt ad *Asthma siccum* aliquantulum accedat, tum quoad spirandi difficultatem, tum etiam alia quædam symptomata, ab illo tamen satis dignoscitur, cùm in ista manifesta Febris atque inflammationis signa se prodant, quæ in hoc nusquam comparent; quamlibet in hâc specie minora sint longè ac obscuriora illis quibus insignitur *Verâ Peripneumonia*.

Diligenter autem animadvertendum, quòd ubi spiritui aut aliis id genus liquoribus, cum hoc morbo conflictantes se olim addixerint, minimè tutum erit eos statim ac derepente ab iis depellere; sed sensim id agendum, quò minus *Hydropi* tam repentina mutatio, ac abrupta viam sternat. Quod etiam in morbis quibuscunque ab hac προφάσει oriundis, observari debet. Cum verò de *Spiritu Vini* mentio fuerit facta, hìc obiter dicam. Optandum sanè esset, quod aut idem omnino exulet, aut saltem spiritibus reficiendis, non verò iisdem extinguendis usurpetur: nisi quis internum ejus usum prorsus abdicandum maluerit, proindeque à Chirurgis solum ad *Ulcera digerenda* fotubus immiscendum, aut *Ambustis* extus admovendum: quo postremo casu omnibus remediis, quotquot adhuc inventa fuere, hic liquor facile palmam præripit, cum cutem subjacentem ab omni putrefactione tueatur ac vendicet, atque eo nomine curationem quam citò absolvat, *digestionem*, quæ non nisi admodum tardè sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lintea spiritu vini imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyriô, vel simili læsis, quam primum hoc infligitur malum, applicentur, eademque spiritu dicto madefacta subinde repetantur donec dolor ab igne penitus evanuerit, & postea solùm bis in die.

CAPUT V.

Rheumatismus.

NUllo non tempore incessit hic morbus, maximè *Autumno*, & præ cæteris annis florentes & οἷς γόνυ χλωρόν. Hac ut plurimum occasione nascitur; æger sc. sive exercitio aliquo vehementiori, sive alio modo excalefactus, mox repentinum frigus admisit. A rigore atque horrore orditur tragœdiam, quos statim excipiunt calor, inquietudo, sitis, & reliqua illa infœlix symptomatum caterva, quibus stipantur Febres. Elapso die uno alterove, (est & ubi citiùs) æger atroci dolore, nunc in hoc, nunc in illo artu infestatur, in carpis, humeris, genubus præsertim, qui locum subinde mutans, vicissim illos occupat, rubore quodam & tumore in parte quam postremùm affecit adhuc residuis. Primis aliquot diebus, Febris & symptomata jam memorata quandoque coincidunt; Febris autem sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immanius sæviente, materia sc. febrili in artus translata; quod satis arguit Febris ipsa sæpiùs recrudescens ob materiam morbificam ab intempestivo Externorum usu repercussam. Morbus hic quoties à Febre sejungitur, *Arthritis* sæpe audit, quamvis essentialiter ab illa distinguatur, prout cuivis facilè constabit, cui uterque morbus intimiùs fuerit perspectus: unde forsan petenda est ratio, cur tam sicco illum pede transiverint scriptores Medici: Nisi forte arbitremur, hanc morbi speciem ad reliquam malorum Iliada de novo accessisse. Utut se res habeat, jam plus satis grassatur hic morbus; & licèt rarissimè hominem è medio tollat, Febre semel depulsa, tamen & vehementia doloris & diuturnitas eum prorsus contemni non sinunt. Etenim si minus peritè tractetur, non ad menses tantùm, sed ad annos etiam aliquot, imò per omnem adeò vitam miserum haud infrequenter discruciat; quamvis in hoc casu, non eodem semper vigore, sed Paroxysmis quibusdam periodicè repetitis, ad instar Arthritidis, subinde lacessit: imò verò potest fieri ut ubi diu multumque vexaverint dicti dolores, tandem sponte desistant, atque interim æger omni membrorum motu ad mortem usque privetur, digitorum articulis quasi inversis, & protuberantiis, ut in Arthritide, nodosis in interna magis quàm externa digitorum parte se prodentibus: stomacho nihilominus valeat, & cætera sanus vitam toleret.

Est & alia hujus morbi species, licet non hujus esse prosapiæ vulgò credatur, quæ *Lumbago Rheumatica* aptissimè dicetur: immanis dolor, sc. idemque fixus circa lumborum regionem, ipsumque aliquando ad os sacrum se demittens, *Paroxysmum Nephreticum* mentitur: nisi quòd æger non vomituriat: nam præter dolorem atrocissimum & vix ferendum circa ipsos renes, aliquando & ureteres per omnem eorum ductum ad vesicam usque, eodem licet mitiori, tentatur. Qui & mihi olim imposuit, tanquam à materia aliqua sabulosa in iis partibus hærente penderet; cùm revera materiæ *Rheumatismi* peccantis

canti & inflammatæ ortum suum debeat, quæ quidem partes illas jam solas urit, intacto reliquo corpore. Immanis hic dolor, nisi abigatur eodem modo, quo prior species pariter etiam perdurat, pari sævitiâ excrucians; adeo ut miser nequeat procumbere, sed vel lecto exiliat, vel super eodem erectus sedeat, corpore interim perpetuâ agitatione nunc versus anteriora, nunc posteriora inclinato, reductoque.

* Cùm utraque hæc morbi species ab inflammatione videatur oriri, quod tum jam dicta arguunt Phænomena, tum præsertim sanguinis Venæ-sectione educti color, utpote qui Pleuriticorum sanguini tàm est similis, quàm ovum ovo, neque quisquam reperiatur, qui hos inflammatione laborare vel quidem dubitaverit; his, inquam, ita se habentibus, censeo ego, Curationem non aliunde quàm à Phlebotomia debere sumi, sanguine interim contemperato, ejusque nimio fervore represso, tum medicamentis refrigerantibus atque incrassantibus, tum etiam conveniente regimine.

Ac proinde ut primùm accersor, statim sanguinis ℥x. è brachio lateris affecti mitti jubeo, & Julapium refrigerans incrassansque ad hanc ferè normam præscribo. ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. an.* ℥iiij. *Syr. è limonibus* ℥jß. *Syr. Viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo libat. ad lubitum*: vel etiam Emulsionem in curatione morbi lateralis jam descriptam. Ad dolorem sedandum, *Cataplasma è mica Panis siliginei, & lacte croco tincto*, vel *fol. brassicæ* parti affectæ applicandum, & sæpè renovandum curo. *Diætam* quod spectat, carnibus prorsus interdico, quin & eorum jusculo, quantumlibet tenui limpidoque; quibus substituo juscula Hordeacea, Avenacea, Panatellam, & ejusmodi. Cerevisiam tenuem mitemque pro potu tantùm concedo, vel etiam (quæ magis ad rem facit) Ptisanam ex hordeo, rad. Liquirit. Acetosæ, &c. in aqua fontanâ incoctis. Volo interim, ut per aliquot horas singulis diebus lecto se abstineat, cùm calor, qui à jugi decubitu, morbum promoveat intendatque.

Die sequenti sanguinis tantundem detrahi præcipio; atque intercalato die uno alterove, pro ægri viribus, tertio; dein interjecto trium quatuorve dierum intervallo (prout ægri vires, ætas, constitutio, aliæque circumstantiæ suadent monentque) quartò, atque ultimò, ut plurimum, Venæ-sectionem repeto; raro enim usu venit, ut ultra quartam vicem venam incidamus, nisi vel regimen justo calidius præcesserit, vel medicamina calidiora ægro præter necessitatem fuerint ingesta. Quin & Anodyna sive Paregorica dicta Remedia effusiorem sanguinis missionem postulant: Quamobrem utut sæviat dolor, per omnem hujus morbi decursum, religiosè mihi ab his temperandum existimo, modò mihi animo sit, curationem à sanguinis missione solùm petere, cum illorum usu figatur morbus, neque tam facilè Venæ-sectioni cedat, quæ ideò ob hæc ipsa medicamenta officiosè nimis exhibita, sæpiùs quàm erat opus, celebranda est. Quid quod & in morbi statu, neque eam, quam titulo pollicentur, ἀναλγησίαν valeant præstare.

Interim dum prædicta remedia, diætaque sedulò usurpantur, *Enema* è Lacte

* *Curatio.*

saccharato subinde injici curo, diebus scilicet à Phlebotomia vacuis. Porrò ut hæc omnia ad dies minimùm octo ab ultima Venæ-sectione diligenter observentur, seriò hortor moneoque; quibus elapsis, *Potionem Catharticam* è Lenitivis præscribo manè hauriendam, & insequenti vesperi dosin paulò liberaliorem *Syr. de Meconio in Aqua fl. Paralys.* quo sc. sanguinis orgasmus, unde & recidivæ periculum aliter intentari poterit, penitus reprimatur. Quibus ritè peractis, ut in pristinum vitæ genus, quoad victum, exercitia, atque aërem, pedetentim se recipiat, lubens patior, ita tamen ut neque vinum, neque liquorem spirituosum quemlibet, neque etiam cibos, sive sale, sive aromatis conditos, sive etiam δύσπεπτα quæcunque, nisi diu posteà degustare liceat.

Post venam, quoties suprà innuimus, pertusam, ægri dolores admodum imminuentur, neque tamen adhuc prorsus evanescent; at verò resarcitâ, quam fecerat sanguinis detractio, virium jacturâ, (superveniente maximè proximo illo anni tempore, quod magis faciet ad redintegrandum corporis robur, quàm id, quo primum decubuit æger) symptomata ad unum omnia cessabunt, atque æger pancraticè imposterum valebit.

Jam verò, tametsi prædictâ Methodo, aut aliâ huic simili, tempestivè atque sub ipsô morbi ingressu adhibitâ, eum, quem jam dixi, finem utplurimum sortiatur; non rarò tamen accidit, ut ubi æger per errorem contrario planè modo fuerit tractatus, doloribus vagis, nunc quidem mitioribus, nunc verò atrocioribus, per omnem vitam miserè discrucietur: qui quidem minus cautis nullo negotio imponunt, & pro *Scorbuti* symptomatis vulgò habentur. Hìc enim obiter, sed & liberè tamen dicam, quod licet nullus dubitem, quin *Scorbutus* in his Plagis Borealibus reverà inveniatur, tamen eum morbum non tam frequentem, quàm fert vulgi opinio, occurrere persuasum mihi habeo; multos autem ex iis Affectibus (ne pluribus dicam) quorum nomine *Scorbutum* incusamus, vel morborum *Fientium*, nondum verò *Factorum*, quique nullum adhuc certum induerunt Typum, effecta esse; vel etiam infelices *reliquias* morbi alicujus nondum penitus devicti, à quibus sanguis cæterique humores contaminantur: Verbi gratiâ, quibus in corporibus materia aliqua *Arthritidi* producendæ apta recens generatur, nondum tamen in artus depluit, varia se ostendent symptomata, quæ *Scorbuti* suspicionem facient, donec *Arthritis* jam formata, atque actu se exercens, nullum amplius dubitandi locum relinquat. Neque ignoramus, non pauciora symptomata *Scorbutum* mentientia, *Podagricos* jam à Paroxysmo liberatos infestare; dum scilicet vel intempestivus evacuantium usus, vel ægri effœta ætas, vel alia aliqua causa naturam interpellaverit, quò minus materiam omnem Arthriticam in artus exonerare valuerit; quæ adhuc retentam, cùm τὶ ἀνεπιτήδειον existat, totam sanguinis massam inquinat, & confertissimo pessimorum symptomatum agmine hominem lacessit. Quod quidem non de *Arthritide* tantùm, sed & de *Hydrope* adhuc incipiente dictum volo; de quo morbo licet vulgò jactetur, *Ubi desinit Scorbutus, ibi incipit Hydrops*; hæc tamen regula

sæpe

ſæpe ſæpius non aliter eſt accipienda, quàm quòd, ubi primùm ſe *Hydrops* manifeſtis prodit indiciis, præconcepta de *Scorbuto* opinio ſtatim collabaſcit. Poteſt & idem hoc affirmari de quamplurimis aliis morbis Chronicis, vel adhuc in corpore humano naſcentibus, quique proinde nondum certum aliquem ſibi cuderunt Typum; vel etiam de illis, qui, licèt partim fugati ſint, nondum tamen penitus debellati exterminatique videntur. Et ſanè niſi hoc concedamus, *Scorbuti* nomen, uti hodiè fit, in immenſum creſcet, & omnem ferè morborum numerum abſolvet. Cùm, ſi id ſedulò agamus, ut abdita cujuſque morbi penetralia perſcrutemur, eumque poſt irregularium ſymptomatum vela latentem eruamus, ſuâ ſe mox ſpecie ſit proditurus, & ad illam ad quam attinet familiam haud difficulter relegandus. Quin & Methodus, quâ hujuſcemodi morbi ſunt abigendi, non adulterinis illis ſymptomatis, ſed ipſi morbo, qualiſnam is demum fuerit, ceu perfectè formato, jamque actu exiſtenti accommodanda.

Sed hic notandum, non adeò conſultum eſſe, quando *Rheumatiſmus* aliquot annorum diuturnitate altas radices egit, ſanguinem tam brevibus ac ſub ejuſdem primordiis fiebat, intervallis mittere; quin præſtare, ſeptimanarum aliquot intercapedine repetitas illas Venæ-ſectiones diſterminare; quæ tandem vel penitus materiam morbificam averruncabunt, vel ſaltem eò conducent, ut Fontanellâ in crurum alterutro excitatâ, & Spiritu quovis Volatili in vino Canarino manè & ſerò exhibito, reliquiæ ejus extirpentur.

Jam verò quantumcunque diſcriminis inter verum Rheumatiſmum, ut ſuprà innui, & Scorbutum intercedat, aliam tamen ſpeciem eſſe Rheumatiſmi quæ ad Scorbutum quàm proximè accedit, omnino confitendum eſt, utpote quæ inſigniora hujus morbi ſymptomata æmulatur, & pariter eadem fermè remedia ſibi vendicat, ideoque mihi *Rheumatiſmus Scorbuticus* audit. Dolor nunc hanc, nunc illam partem obſidet, ſed eâdem in tumorem ac in alia ſpecie rarò attollit, neque febrim ſibi comitem adjungit. Inſuper non adeò fixus manet, ſed indolem magis vagam ac incertam refert, cum anomalis inconditiſque ſymptomatis ſtipatus. Nunc hunc vel illum artum diſcruciat, mox internas ſolùm partes afficit, proindeque ægritudinem parit, quæ redeunte externarum partium dolore iterum ſe proripit; ita ægrum alternatim divexans, ac in diuturnitatem longam ſe protrahens, ad inſtar morborum, qui vel maximè Chronici habentur. Fœminas præ reliquis adoritur, ut & viros, qui imbecilliori naturâ ſunt; adeoque ad affectuum hyſtericorum claſſem referri debere planè ſuſpicarer, niſi quòd iteratâ experientiâ comprobaſſem eum remediis hyſtericis minimè ceſſiſſe. Illi etiam, qui longum & repetitum *Corticis Peruviani* uſum experti ſunt, huic malo ſunt obnoxii; quod quidem (ut obiter attingam) unicum eſt incommodum, quod ex hoc remedio illatum novi unquam. Sed utut id ſit, hic affectus ſive ex hac occaſione, ſive ex alia quacunque cauſa originem ducit, quàm facillimè debellatur vinciturque uſu ſequentium, quæ niſi privato commodo publicum prætuliſſem prorſus mihi reticenda eſſent. Etenim his ſolis quàm multos, eo quo deſcripſimus modo

laborantes, ſanavi, quibus Venæ-ſectiones, quantumlibet repetitæ, Cathartica, Diæta lactea, Pulveres teſtacei, &c. ne hilum profecerunt. Atque hæc ſunt.

℞. Conſerv. Cochlear. hortenſ. rec. ℥ij. *lujul.* ℥j. *pulv. Ari Comp.* ʒvj. *cum ſ. q. ſyr. Aurant. f. Electuar. Capiat.* ʒij. *ter in die per menſem integrum, ſuperbibendo aquæ ſequentis* ℥iij.

*℞. Cochlear. hortenſ. M.*viij. *Beccabung. Naſturt. aquat. ſalviæ, menthæ, an. M.* iiij. *Cort. Aurant. n.* vj. *nuc. Moſchat. contuſ.* ℥ß. *Infundantur in Cereviſiæ Brunſvicenſis* ℔xij. *ac deſtillentur organis communibus, & eliciantur tantummodo Aquæ* ℔vj. *pro uſu.* Atqui præciſa doſis *pulv. Ari comp.* obſervetur, aut ſaltem eadem non minuatur.

CAPUT VI.

Febris Eryſipelatoſa.

NUllam non corporis partem, idque nullo non tempore inceſſit hic morbus, at præ reliquis faciem, exeunte præſertim æſtate, quo tempore ſæpe dum ſub dio verſatur, corripitur æger. Facies ſiquidem ex improviſo in tumorem attollitur, qui ſubitò exorſus cum dolore ruboreque ſummis, denſo minimarum puſtularum ordine diſtinguitur, quæ auctâ magis inflammatione in veſiculas ſubinde faceſſunt; hinc per frontem ipſumque caput latiùs ſerpit, oculis interim tumoris magnitudine planè obrutis, (ruſticis *Syderatio* audit) neque multum profectò abludit, niſi quod adſunt puſtulæ, ab iis ſymptomatis, quæ inflicta ab apum veſparumque aculeis comitantur vulnera. Hoc ſe habet modo *Eryſipelatis* notiſſima ſpecies ac vulgaris.

At verò quamcunque corporis partem hoc vitium obſederit, ut etiam quocunque anni tempore rigor atque horror, niſi præceſſerint, (quod nonnunquam pridie, aut nudius-tertius ſolet contingere) huic ſe inflammationi utplurimum adjungunt, ſatis inſuper, inquietudo, ac reliqua Febrium indicia, procedente morbo, uti primùm Febris dolorem, tumorem, atque alia peperit ſymptomata, (quæ indies ingraveſcentia nonnunquam in *Gangrænâ* terminantur) ita hæc invicem haud mediocrem ad Febris augmentum conferunt operam, donec remediis idoneis utraque reſtinguantur.

Eſt & alia hujuſce morbi ſpecies, licèt rariùs occurrens. Hæc quolibet anni tempore invadit, idque hâc utplurimum προφάσει, quòd ſcilicet æger vinorum ſubtilium magis magiſque attenuantium potationi paulò liberaliùs indulſerit, aut liquoris ſimilis ſpirituoſi. Febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit, puſtularum per univerſum ferè corpus eruptio, quæ urticarum punctūras referunt, & nonnunquam in veſiculas attolluntur, mox recedentes tuberculorum more ſub cute ſe condunt, cum pruritu mordaciſſimo & vix tolerando, at quoties leviſſimam ſcalpturam ſubeunt, rurſum apparent.

* Hìc ego materiam peccantem ſanguini permixtam ritè evacuandam, ejuſdemque

* *Curatio.*

demque ſanguinis ebullitionem remediis illam contemperantibus ſufflaminandam cenſeo; eam denique, quæ jam partibus impacta eſt, materiam evocandam, diſcutiendamque.

Hæc ut fiant, ubi primùm accedo, ſatis largam ſanguinis quantitatem è brachio extrahi præcipio, qui quidem Pleuriticorum ſanguinem ferè ſemper æmulatur. Die ſequente blandam illam Potionem Catharticam mihi in Praxi familiarem exhibeo, & horâ ſomni (ſi paulò frequentiùs dejecerit æger) hauſtum aliquem Paregoricum, e. gr. *Syr. de Meconio in Aq. fl. Paralyſ.* vel alium ejuſmodi. Peractâ Catharſi, partem affectam ſequenti decocto foveri jubeo. ℞. *Rad. Alth. & Lil. an.* ℥ij. *fol. Malv. Sambuc. Verbaſc. an. M.* ij. *flor. Melilot. ſummit. Hyper. & Centaur. min. an. M.* j. *Sem. Lini & Fœnugr. an.* ℥ß. *Coq. in ſ. q. aq. ad* ℔iij. Coletur liquor, & tempore uſus adde ſingulis libris Decocti, *Spir. Vin.* ℥iij. Stupæ è panno laneo levis texturæ hoc decocto immerſæ ac expreſſæ calidè, admoveantur parti bis in die, quæ poſt fotum quotidie illinatur ſeq. mixturâ. ℞. *Spir. Vin.* ℔ß. *Theriac. Androm.* ℥ij. *pulv. Piperis longi, Caryophyl. an.* ʒj. *M.* Charta emporetica hâc mixturâ madefacta parti circumvolvatur.

Æger inſuper ut juſculis tantùm hordeaceis atque avenaceis, cum pomis aſſatis veſcatur, volo, tum etiam cereviſiâ utatur tenuiſſimâ, & per horas aliquot ſingulis diebus à lecto ſibi temperet. Hâc methodo tum Febris, tum alia ſymptomata citiſſimè utplurimùm fugantur. Sin aliter, rurſus venam ſeco; quod & tertium nonnunquam fieri debet, interpoſito ſemper die uno, ſi prava nempe adſit ſanguinis diatheſis, & Febris intenſior. Diebus à Venæ-ſectione liberis *Enema* è Lacte cum Syr. Violaceo, & Julap. refrigerantia ex Aq. Nymph. &c. in *Rheumatiſmi* curatione jam dicta, qualibet horâ diei uſurpanda præſcribo. Ut plurimùm verò unica Venæ ſectio & ſubſequens Catharſis, ſi tempore adhibeantur, rem expediunt.

Quæ urticarum puncturas, cum pruritu, refert ſpecies, pari modô eſt amolienda, niſi quòd hæc remediis ab extra applicandis minus egeat.

Hìc obiter dicam, quod licet non ſolum hic affectus, de quo jam loquimur, ſed & plerique eorum, qui cutim impetunt, & eruptionem aliqualem comitem ſibi adjungunt, (modò Chronici ii non ſint) facilè huic methodo cedant, ac proinde ſanguinis miſſione & Catharſi iteratis brevi ſe proripiant, eorum tamen aliqui viâ planè diverſâ tractandi ſint, nec evacuationes modò dictæ quantumlibet repetitæ, nec *pulveres teſtacei* ſanguini edulcorando deſtinati quicquam proficiunt, cùm recrementa quædam pravam diatheſin adepta intimiùs cuti impingantur, non niſi remediis, quæ ſanguini robur ac vim concilient, proindeque cutis ſpiraculis de obſtruendis apta nata ſunt, ullatenus amovenda debellandaque: Cùm ſucceſſu itaque non vulgari ſequentem methodum aggreſſus ſum in *Pruritu ſenili*, atque inveteratis id genus cutis eruptionibus. Ut

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *electuar. de ovo* ℈j. *rad. ſerpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulverat. gr.* xv. *lapid. Bezoard. Oriental. gr.* v. *cum ſ. q. ſyr.*

è Con-

è Conditura Citri f. Bolus, sumendus mane & horâ somni per dies 21. *superbibendo Cochl.* vj. *seq. Julapii.*

℞. *Aq. Card. Benedict.* ℥vi. *aq. epidem. & theriacal. stillat. an.* ℥ij. *syr. Caryophyl.* ℥j. *mis. f. Julapium.*

Singulis matutinis post assumptum medicamentum sudet horæ unius vel alterius spatio, vel potius pluribus stragulis quàm soleret coopertus in lectulô levi madori indulgeat per dictum tempus. His finitis si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti linimento partes affectæ inungantur. ℞. *Unguent. ex oxylapatho* ℥j. *unguent. pomati* ℥j. *flor. sulphuris* ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. *f. liniment.* Verumtamen medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venæ-sectione atque catharsi ritè præmissis; quæ tametsi solùm adhibitæ curationem non absolvunt, ægrum tamen contra febrim præmuniunt, ob usum medicaminum calidorum alias occursuram.

Est & alia *Eruptionis* species, etsi minùs frequens, ad cujus medelam nullæ prorsùs evacuationes conferunt. Hæc tametsi in aliis quandoque partibus, ut plurimum tamen in pectore apparet, ac loco aliquo determinato se figit, vix cutim supereminens, atque latiorem maculam præ se ferens, nisi quod aliquantulum porriginosa, ac quasi furfuracea, cum squamulis colore ad flavum vergente tinctis, cernitur. Hac sive *macula*, sive *impetigine* vigente, æger bene se habet, eadem verò evanescente, ut sæpe fit, leviculam ægritudinem patitur, atque urina ejus turbidior, & rubicundior, sed ad flavedinem accedens, redditur. In hujus etiam affectûs curatione eadem via atque iisdem post evacuationes universales, planè remediis insistendum, ac in Pruritu ferino modo dicto; ac proinde, quod non omittendum, vini, ut & carnium εὐπεπτων usus omnino concedendus, cùm refrigerantia omnia magis officiant quàm prosint. Atque ita hæc postrema Eruptionis species curatur, quæ tamen aliquando non nisi *Aquis Ferreis* diu epotis cedet.

CAPUT VII.

Angina.

QUolibet anni tempore aggreditur, maximè tamen illo, quod Ver atque Æstatem interjacet, juvenes præ cæteris, & temperamento sanguineo præditos; Rufos etiam, quod non semel observavi, præ reliquis omnibus. Rigent horrentque mox à primô morbi insultu, sequitur Febris, & paulò post dolor, & Faucium inflammatio; cui nisi maturè succurratur, æger statim nec deglutire valet amplius, nec spiritum per nares ducere, sed cum sensu quodam strangulationis precluduntur Fauces ab inflammatione & tumore Uvulæ, tonsillarum, laryngis, ita ut tantum non suffocetur. Ingens ab hoc morbo periculum, utpote qui paucis nonnunquam horis hominem jugulat; quoties scilicet magna vis materiæ Febrilis in prædictas partes conjicitur, neque satis tempestivè convenientium remediorum usu, ingruenti occurritur procellæ.

Opem

* Opem laturus, sanguinem cum primis è brachio copiosè detraho, mox ex ranulâ utrâque; dein ut partes inflammatæ *melle Rosaceo spiritu sulphuris* ad summum acorem permixto tangantur, author sum: mox *Gargarisma* sequens præscribo, non vulgari modo usurpandum, sed ita ut in ore sine ulla agitatione contineatur, donec incalescat, dein exspuatur, & repetatur subinde. ℞. *Aq. Plantag. Ros. rubr. & Sperm. Ranar. an.* ℥iiij. *Album. ovorum in aquam agitando redact. N.* iij. *Sacch. cand. Alb.* ℥iij. F. Gargarisma. Jubeo etiam ut de Emulsione in cura *Morbi lateralis* præscriptâ vel simili, in dies sumat.

Sequenti mane, nisi Febris & dolor inter deglutiendum perceptus aliquantulum remiserint, venam in brachio rursum ferio, Catharsi in diem posterum rejectâ. At si utraque hæc minuatur, *Catharticum* Lenitivum statim exhibeo; quod quidem post sanguinis missionem præ omnibus aliis perutile, ac apprime necessarium esse multiplici experientiâ comperii. Si fortean, quod quidem oppidò rarum est, Febris, aliaque symptomata, etiam post Catharsin, bellum minentur, iteratâ, ut priùs, Venæ-sectione perdomanda sunt, ut & *Epispastico* amplo ac forti, posteriori cervici applicando. Per integrum hujusce morbi decursum, Enema Refrigerans Emolliensque omni mane, dempto illo quo Catharsi vacat, injiciendum, atque ægrum hoc pacto reficiendum quotidie præcipio. Carnes, cujuscunque demum generis, ut & juscula ex iis parata, sacra sunto; jusculis verò hordeaceis, avenaceis, pomis coctis ac id genus aliis vescitor; ptisanâ ex hordeo, vel cerevisiâ tenuissimâ utitor. Lectulo interim per horas aliquot quotidie absistat: cùm hujus tepor tum Febri, tùm reliquis symptomatis, quæ hâc methodô expugnare satago, vires addat. Animadvertendum est autem, quòd istiusmodi *Angina*, quæ Febris, mihi *Stationariæ* dictæ, symptoma tantùm est, illa ipsa methodo curari amat, quam Febris ea sibi vendicat, ac proinde vel per διαφόρησιν & cutis spiracula exterminanda est, vel per aliam qualemcunque medendi methodum, quæ Febri Primariæ, cui inhæret, debetur, quod sedulâ observatione dignum.

Sunt & aliæ Febres *Intercurrentibus* jure merito annumerandæ, quæ, quoniam alio aliquo modo immediatè abitum sibi parant, & in hoc vel illo symptomate desinunt, vulgò Febres non habentur; licèt tales ab origine verè fuerint, atque Affectus ille à quo morbus nomen mutuatur, Febris tantùm sit *Symptoma*, quæ in illo demum terminatur.

Impræsentiarum duas tantum Hæmorrhagiarum species, *Hæmorrhagiam* scilicet *Narium*, ac *Hæmoptoen*, leviter perstringam.

† *Hæmorrhagia Narium* quavis anni tempestate infestat, præcipuè sanguine præfervido, temperamento verò debiliore præditos; idque magis ætate ingravescente, quàm adolescente. Primò utplurimùm appulsu Febris præ se fert indicia; quâ derepente sibi per nares, quâ data porta, faciente viam, dolor & calor sinciput adhuc torquent. Sanguis ad horas aliquot profluit, dein aliquandiu sistitur, mox denuò erumpit, atque hæc vicissim: donec tandem vel remediorum usu, vel sponte suâ ob imminutam copiam, deperditamque co-

* *Curatio.* † *Hæmorrhagia Narium.*

hibitus, omnino cessat; ita tamen, ut ægro singulis annis à recidiva metuendum sit, si vel à liquoribus spirituosis, vel alia occasione quâlibet æstuare contingat.

Eum hîc mihi scopum propono, ut sanguinis fervor nimius atque Ebullitio, unde oritur dicta præter naturæ modum extravasatio, frænis omnibus compescatur, ejusque impetus aliò vertatur. Ea propter frequenter brachii venas tundo, & sanguinem liberaliter extraho, *Pleuriticorum* sanguini colore semper respondentem. Victûs rationem refrigerantem atque incrassantem injungo. Ut aq. fontan. partes tres, Lactis unam simul coctas, & frigidè hauriendas; poma cocta, juscula hordeacea, & similia à carnibus abhorrentia. Julapia insuper refrigerantia atque incrassantia, unà cum Emulsionibus, in morbis Inflammatoriis suprà descriptis. Lectulo item ut absistat per aliquod spatium quotidiè, nec vel semel quidem omittatur: Haustu quin etiam horâ somni Paregorico è Diacodio, ceu catenâ constrictus sanguinis furor coërceatur. At verò cùm hujusmodi Hæmorrhagias non rarò comitetur lympha acrior, quæ sanguini permista ejus motum adjuvat, venarum orificia reserando, præter revulsionem & refrigerationem, solenne mihi est Catharticum blandius, vel in ipsius morbi ἀκμῇ propinare, cujus operatione finitâ, Anodynum exhibeo præter solitum viribus auctum; & ubi symptoma penitus evanuerit, aliud denuum Catharticum.

Quoad externas applicationes, Lintea quadruplicata immersa aquæ frigidæ, in qua *Sal prunellæ* dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur Nuchæ ac utrinque Cervici sæpius in die. Item post universas evacuationes peractas liquor sequens applicetur. ℞. *Vitriol. Hungar. & Alumin. an.* ℥j. *Phlegmatis Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta. Liquorem frigefactum filtra, & à Crystallis subinde natis separa. Liquori residuo adde Ol. Vitriol. duodecimam partem. Turunda ex linteo raso liquore hoc probè humectata, nari ex quâ sanguis stillat indatur, per dies duos isthìc relinquenda.* Quo etiam liquore linteamina imbuta & applicata sanguinem sistunt ex quâcunque demum parte externa idem defluat.

* *Hæmoptoe* etiam, quæ in æstatis ac veris confinio homines calidioris temperamenti, at minus robusti adoritur, & quorum pulmones minus rectè valent, præ senibus item juniores, ejusdem ferè indolis cum Hæmorrhagiâ jam tractatâ mihi est, cùm & hæc quoque Febris sit, quæ tam nomen, quàm essentiam exuit suam, illâ quâ soluta est Crisi; hôc ferè tantùm discrimine, quòd in morbô *priori* sanguis nimiùm agitatus in narium venulas, in *hôc* verò in pulmones impetum facit; utque in illo, durante fluxu dolor & calor sinciput jugiter lancinant, ita in hoc pectus uterque obsidet cum debilitate quadam. Quin & hoc vitium eandem ferè quàm Hæmorrhagia narium methodum medendi sibi vendicat, nisi quod Catharsin minus ferat, à quâ, præsertim repetitâ, æger facilè in tabem conjicitur. Ad Phlebotomia crebrò celebrata, Enema quotidiè injectum,

* *Hæmoptoe.*

ctum, Diacodium horâ somni propinatum, Diæta insuper, & medicamenta, tam incrassantia, quàm refrigerantia, opus pro voto absolvent.

Atque hæc sunt, quæ hactenus observavi de numerosa ista Morborum Tribu in varias familias dispertitâ, qui *Febrium* sub nomine censentur, atque de iis symptomatis, quæ ab illa pendent, in quibus id seriò egi, ut nullas Putationes meas, nulla imaginaria Cerebri commenta orbi venderem; animo verò sincero candidoque, nullique adeò Hypothesi adstricto, eorum Historiam & naturalia Phænomena aliis traderem; Curationes enim pari fide, & cautelâ pari subnecterem. Quòd si vehemens desiderium Methodum certiorem minusque lubricam, in utilissimo tuendæ mortalium vitæ negotio, expiscandi constabiliendique, me in semitas nullo antea pede calcatas pertraxerit; nemo eruditorum, uti spero, mihi imputabit, quòd vel spretis aliorum judiciis, meo nimiùm fidam, vel rebus studeam novis; cùm & non spernendus rerum eventus mihi hæc investiganti ingentes hucusque animos dederit, & posterorum experimenta sine dubio meam fidem sint liberatura. Et profectò haud oscitanter impugnandum est hoc morborum tam pestiferum agmen, quod nullo non die cum genere humano bellum gerit internecinum, atque ἄσπονδον; & cujus telis duo ad minimum hominum trientes, si eos demas, qui violentâ morte perimuntur, confossi quotannis occumbunt. Indesinentes horum morborum impetus, & quotidianæ, quas etiam de viris robustissimis & ætate maximè florentibus reportabant, Victoriæ, (non obstantibus suppetiis iis omnibus, quæ nobis hactenus attulere speciosæ istæ Methodi in speculativorum libris satis fidenter descriptæ) animo meo hæc primùm agitanti minus satisfaciebant; cum reâpse cernerem, ludicra ista Cerebrosorum commenta ita parum ad redintegrandam ægrorum sanitatem conferre, ut qui ad Asyla hæc confugerant, quicquid pollicitarentur Thrasones Dogmatici, haud meliori in loco essent, quàm qui neglectâ Arte se totos naturæ permiserant. Si quid ego hîc egero, quo vel periculi, vel etiam difficultatis, quæ in his morbis persanandis plerumque occurrunt, pars aliqua levetur, (quod salvâ verecundiâ, me mihi polliceri posse saltem spero) scopum quadantenus assequutus sum, & dulcissimum improbi laboris in bono Proximi quærendo rectè collocati, fructum fero. Hæc præcipua ferè sunt quæ jam habeo comperta, (vel saltem ad methodum aliquam novi reducere) circa *Febres* & *symptomata*, quæ ab eisdem pendent ad hunc usque 30. Decembris diem, An. 1675. quo hæc conscribo.

EPISTOLÆ RESPONSORIÆ DUÆ

A THOMA SYDENHAM M. D.

Prima

DE MORBIS EPIDEMICIS

ab Anno 1675. ad Annum 1680.

Ad ROBERTUM BRADY M. D.

Secunda

DE LUIS VENEREÆ HISTORIA ET CURATIONE

Ad HENRICUM PAMAN M. D.

CLARISSIMO VIRO

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

NEMO *uspiam Medicorum, Vir eruditissime, adhuc vim aëris & influentiam in humana corpora attentè perpendit, nec in vita nostra perennanda quas agit partes eorum quispiam consideravit satis, viresque quas exerit in fermentando, & circumducendo sanguinē, aut in motibus animalibus quibuscunq; peragendis cujus sit energiæ, & efficaciæ, horū non aliquis notavit; neque ejusmodi temperiem naturalem, alterationes multiplices & mutationes, quas* Constitutiones *haud perperā indigitas, ne leviter quidem, vel Medici, vel Historiæ Naturalis Scriptores attigerunt, multò minùs perscrutari sategerunt. Fieri sanè nequit,*

quit, cùm in omnes corporis partes, etiam reconditiſſimas, aër ſeſe inſinuet, quin quas ſubit alterationes & mutationes à rebus quibus impraegnatur eaſdem ſanguini & ſuccis communicet, & imprimat; unde ut plurimùm ab hac vel illa prava aëris conſtitutione oritur hujus vel illius indolis prava ſanguinis Diatheſis. Optimo itaque conſilio Obſervationes Medicas circa morborum acutorum hiſtoriam & curationem juxta varias annorum & eorundem partium conſtitutiones inſtituiſti, cum in iiſdem, aëris actiones in ſanguinem, ſuccos, & ſpiritus praeſertim (ſi ipſe non ſit ſpirituum materia) conſpiciantur. Et nullus dubito quin Febrium indoles ab annorum temperie in quibus graſſabantur obſervata, utiliſſimam, ſi non unicam, methodum conſtituit ad praxim ſtabiliendam. Perge itaque, & ſi quae adhuc reſtant Obſervationes Febrium annorum nuperrimè elapſorum, fac ut palàm fiant, quâ in re quàm maximè humani generis ſaluti proſpicies.

In Sectione prima, Cap. quinto, *libri tui, paucis egiſti de uſu* Corticis Indici, *& ejuſdem exhibendi methodo. Equidem ſcio quoſdam haud infimi ſubſellii Medicos, qui in magnâ quantitate & doſi ſaepius repetitâ eum exhibent; alios item qui ex eodem extracta, infuſiones, & ex infuſionibus julapia, & emulſiones conficiunt, quibus modis ſe non tantum Intermittentes, ſed & continuas quaſdam certò curare affirmant: Magnum procul omni dubio in curandis Intermittentibus eſt remedium. Ego quidem per.* 20. *plus minus annos dictum Corticem variâ forma & multiplici praeparatione maximo cum ſucceſſu exhibendum curavi. Si verò peculiare quippiam de uſu hujuſce Corticis noſti, vel quid melius progrediente experientiâ fueris edoctus, id ne graveris precor in lucem proferre.*

In curatione Rheumatiſmi *frequentem Phlebotomiam, & largâ manu celebratam tanquam neceſſariam propoſuiſti. Quaererem Ego annon rejectâ tam ſevera & crudeli methodo, alia non humani ſanguinis adeò prodiga, nec minùs certa inveniri poſſit. Dum haec agis, Digniſſime Vir, malevolorum jurgia, & invidorum ſtigmata atque calumnias ſat ſuperque perſenties; neque nunc minùs quàm olim nomini tuo aut famae parcent, licèt ingenuis ferè omnibus diſpliceant, & candidioribus, apud quos ſolenne eſt iſtiuſmodi detractores deſpicere. Iſti verò, ſi Febrium hiſtoriam longo uſu comprobatam, vel earundem eſſentias, cauſas, & differentias, vel veram tandem*

Medendi Methodum expiſcari volunt, Te Ducem & viam præmonſtrantem ſequi neceſſe habent; cùm vix, aut ne vix quidem, alia, vel earum naturam inveſtigandi, vel curandi ratio poſſit aſſignari. Macte itaque eſto, & ſperne ſciolorum dicteria; ſincerorum hominum ingenia excita; tu methodum monſtraſti, & ſi tua non placet, qui carpunt dent politiorem & magis firmam. Vale, Vir Integerrime, qui hiſce peragendis totam Medicorum turbam meritò devincies, inter reliquos verò

Tibi jure meritoque amiciſſimum,

Cantabrigiæ,
Decemb. 30. 1679.

R. BRADY.

Ampliſſimo Doctiſſimoque Viro

ROBERTO BRADY, M. D.

Collegii Cajo-Gonevillenſis Cuſtodi, nec non Regio in Medicinâ apud Cantabrigienſes Profeſſori longè celeberrimo.

ME certè, Vir Humaniſſime, ſi quid in morborum curatione profecero, ad omne id cuivis efflagitanti impertiendum præ cæteris qui nunc ſunt homines facillimum eſſe omnino par eſt: ſi enim ea tantùm mihi innoteſcant quæ & reliquis mortalibus, (quod mihi plus ſatis conſtat) nullo pacto mihi obfuerit levidenſia iſta & è triviis deſumpta evulgare; ſin autem aſſecutus ſim aliquid quod è re Medica ſit, & ad certiorem morborum Therapeian faciat, non tam mihi laudi dabitur, quàm aliis daretur quibuslibet, ea in lucem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis plus minus triginta, & calculo diu malè multatus, facilè mecum reputo, quàm feriò gauderem, ſi quod meis malis levamen aliorum indicio poſſit afferri. Cùm autem pauciſſimis ingens illud privilegium à Deo Opt. Max. concedatur, ut publico commodo hâc in re inſervire queant, iiſque tantùm, quibus *è meliore luto* quàm mihi *finxit præcordia Titan*, votis agendum eſt, quod reapſe effectum dare non

non satis est virium: Semper enim existimavi, neque id sine ratione, majoris esse felicitatis certam vel levissimi alicujus morbi debellandi methodum ægris mortalibus prodidisse, quàm vel *Tantali*, quod aiunt, vel *Crœsi* thesauros accumulasse. Feliciorem hoc illum dixi; dicam & meliorem, sapientioremque: quòd enim uberius & sapientiæ & bonitatis suæ specimen quis potest edere, quàm, cùm se è communi generis humani natura decimum animadvertat, ea quæ molitur omnia ad publicam magis omnium utilitatem, quàm ad suam ipsius, qui tam exilis totius particula & contempta res est, jugiter referre? *Ut enim* (loquor cum maximo illo dicendi sentiendique magistro *Cicerone* meo, sui sæculi, ne dicam universæ hominum naturæ Genio) *leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt, sic Vir bonus & sapiens & legibus parens, & civilis officii non ignarus, utilitati hominum, plusquam unius alicujus, aut suæ consulit. Cicero de fin. bon. & mal.* Quinimò satis liquet, quòd cùm facinorosi sit hominem jugulare, boni viri erit eundem vel conservare, vel alios iis instruere præsidiis, quibus adjuti eum ab interitu vindicent, etiam authore vitâ jam functo. Et vox illa planè inhumana & scelerata audit eorum, qui negant se recusare, quò minus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur.

His autem impræsentiarum missis factis, fatendum est, debere me ea, quæ de his morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, utut exilia, tibi planè aperire, Tibi, inquam, Eximio Viro, & *Spartâ* quam ornas dignissimo; cujus ego & eruditioni & probitati, animique candori ea tribuo encomia, quæ reliqua Togatorum Gens, inter quos nites. Prætereo etiam, quantum tibi debeo gratiarum, quòd te tam malè habeant immerita illa, quibus à nonnullis proscindor convitia; de quibus hoc habeo dicendum, quòd si vita innocua hominis, qui neminem neque facto neque dicto læserat, me ab illis sartum tectum reddere valuisset, nunquam in me detonuerant. Cùm autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut spero, eveniet unquam, stat sententia non me ideò plectere, quod alii deliquerint, id tantùm ratus ad me attinere, ut viri probi scilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas nostra.

Morem itaque geram in tradendis observationibus, quæ mihi in morbis, de quibus sciscitabaris, occurrebant. Primùm autem agam de *Febribus intermittentibus* nunc apud nostros Epidemicis. Quo nomine non abs re fore arbitror annos istos ordine, sed breviter percurrere, qui illum excipiebant, quo claudebatur *Historia Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per præterlapsos annos 15. grassabantur, & quædam obiter perstringere in eorundem curatione à me pridem notata. Quo facto meliùs innotescet, quo tempore & quibus gradibus, quæ jam obtinet Febrium *constitutio*, nobis obrepserit.

* Annus 1676. eosdem peperit morbos quos genuerat Constitutio postremo loco commemorata in dictis Observationibus, *viz.* Annor. 1673. (in cujus

* *Annus* 1676.

jus Autumno ea se primùm exeruit) 1674, & 1675. At verò exolescente fermè hâc crasi, mitiores erant, quàm pro suo genio, qui subpullulabant morbi, & minus insuper Epidemici; non obstante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifestas aëris qualitates, quibus ab annis præcedentibus perquam abludebat, cùm & æstatis fervor, & frigus hyemis omnes fermè annos, quorum memoriam habemus, longo intervallo superaverint. Et cùm tam ingens tempestatum discrepantia similes tamen morbos produceret, satis hinc liquet, non tam manifestam quàm occultam aëris temperiem Epidemicis morbis favere. At verò fatendum est, morbos eosdem quoad symptomata quædam aliquando à manifesta aëris diathesi pendere, quod & *Morbilli* & *Cholera Morbus* hoc anno invadentes testatum faciunt, de quibus breviter agam.

Morbilli enim nascenti anno coorti, licet non admodum Epidemici, id tamen eximii habebant, quòd solitò longiùs procurrerent; nam cùm pro more suo mense primùm Januario comparentes, ad Æquinoctium usque vernum ingravescerent, dein paulatim imminuti cum Solstitio ferè expirarent, hoc anno ad Æquinoctium fermè Autumnale pertingebant, ab æstatis calore, nisi fallor, aucti viribus, quò diutius obsisterent. Neque tamen Methodum Medendi ab usitata illa diversam postulabant.

Exeunte æstate *Cholera Morbus* epidemicè jam sæviebat, & insueto tempestatis calore evectus, atrociora Convulsionum symptomata, eaque diuturniora secum trahebat, quàm mihi prius unquam videre contigerat. Neque enim solùm abdomen, uti aliàs in hoc malo, sed universi jam corporis musculi, brachiorum crurumque præ reliquis, spasmis tentabantur dirissimis, ita ut æger è lecto subinde exiliret, si fortè extensô quaquaversum corpore eorum vim posset eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam à recepta medendi rationem sibi vendicabat, *Anodyna* tamen fortiora, eaque sæpius ingerenda quàm aliàs solebam, omninò indicabantur. Ex. gr. Ad quendam vocatus per id temporis truculentissimo illô, quod modò descripsi, symptomate tantùm non enectum, (me autem comitabatur *Carolus Goodall* M. D. cujus animi Candor, Probitas illibata, summus in me amor, labor improbus in morbis dignoscendis curandisque unà cum nomine mihi semper occurrunt) & enormi vomitione, spasmorumque violentiâ animam agentem, cum sudore frigido, & pulsu vix micante, guttas 25. *Laudani liquidi*, à me jam olim publicati, in cochl. 1. *Aq. Cinnamomi fortis* exhibendas curavi, veritus sc. ne vehiculum paulò copiosius medicamento rejiciendo (quod in movendi tam impenso conamine persæpe fit) ansam daret: dein lecto assidens quasi ad semihoram, & expertus Remedii vires nec Vomituritioni compescendæ, nec sedandis Convulsionibus adhuc pares esse, toties illud ipsum repetere, & dosin in tantum augere cogebar, (interposito tamen spatio, ut quid à jam ingesto mihi foret sperandum prius ediscerem, quàm novas adferrem suppetias) donec tandem pervicacissima illa symptomata sub jugum victoris mitterentur, quod tamen vel mi-

nimo corporis motu excitata denuò excutere satagebant. Seriò itaque imperavi, ut & corporis quieti modis omnibus indulgeret ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum, sed in minori dosi, subinde assumeret, etiam postquam convaluerit, ad ἐνεξίαν sc. confirmandam; quod nobis ex animo cessit.

Neque est cur me quispiam justo audaciorem pronunciet, eô sc. nomine, quòd tantam Laudani Liquidi vim ægro infundere non dubitaverim; cùm judice experientiâ certò constabit, quòd in quibus affectibus ex *Opio* parata indicantur, (sunt autem tres, *vehemens dolor, vomitus, vel dejectio enormior, & insigniores spirituum animalium ἀταξίαι*) in iis & Remedii Dosis, & repetendi vices cum symptomatis magnitudine omnino sunt conferendæ. Quæ enim dosis remissiori symptomati coërcendo par est, ea ab aliô fortiore superabitur, & quæ aliàs ægrum in manifestum vitæ discrimen conjiciet, eundem impræsentiarum ab orci faucibus liberabit.

* Atque hi sunt morbi isti, qui hoc anno populabantur, iidem sc. ut jam innui, cum morbis trium annorum præcedentium. Quales autem fuerint, qui annum sequentem *viz.* 1677. funestaverint, non habeo dicere. Cùm enim molestissimo sanguinis mictû, à motû vel levissimô, sub anni initiô malè multarer, neque ita diu posteà Podagrâ etiam, quæ non jam tam artus, quàm viscera sævissimo dolore excruciabat, accedentibus insuper virium & appetitûs prostratione, crurum tumore, aliisque symptomatis non minùs periculosis, (quem, si tùm fuerim extinctus, mors certè non tam à bonis quàm à malis abstraxisset, haud equidem repugnantem) me domi meæ ad menses tres continere, deinde redintegrandæ sanitatis causâ per idem ferè spatium rusticari cogebar: *Autumno* reversus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde sparsas esse (quarum tamen pars maxima ægros non in urbe primùm invaserat) ab amicis didici; cùm autem mihi per valetudinem non liceret ægros invisere, de hôc anno nihil melius silentiô possum adferre.

† Proximi anni (*viz.* 1678.) *Constitutio* prorsùs immutata *Febribus Intermittentibus* (quæ jam ab anno 1664. ad tredecim sc. annos urbe ferè exulaverant, nisi quòd nonnullos sporadicè occuparent, vel ex agris fortè comitarentur) usque adeò favebat, ut Epidemicæ rursùs audirent; neque eum tamen gradum hodie tuentur, quin & fines latiùs proferent, donec hæc, à qua pendent, aëris διάθεσις suam ἀκμὴν attigerit. Quantumlibet autem dictæ intermittentes pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortæ, eo usque tamen exeunte Æstate & Autumno subeunte præ cæteris sæviebant, ut nulli ampliùs morbo Epidemici nomen relinquerent. Hyeme verò paululùm fatiscentes *Variolis* locum cedebant, atque aliis insuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur, donec Intermittentibus apta tempestas in orbem rediret.

Sed ut jam edisseram, quæ de harum Febrium & naturâ & causis sedulâ observatione assecutus sum: imprimis notandum est, quòd licet olim *Quartanæ* frequentiùs occurrerent, nunc dierum aut *Tertianæ* erant, aut *Quotidianæ*, (nisi quis postremas has *Duplices Tertianas* malit appellare) & pariter quod licet

* *Annus* 1677. † *Annus* 1678.

licèt Tertianæ Quotidianæque aliquando cum rigore atque horrore invadentes, subsequente primùm calore, mox etiam sudore, tandem in omnimoda ἀπυρεξία desinerent, atque post statam periodum ægros de novo lacesserent; ne hunc quidem jam morem servabant ultra tertium quartumve Paroxysmum, maximè si æger lecto addiceretur, & assumptis Cardiacis calidioribus oleum camino, quod ajunt, addiderit. Postea verò Febris hæc eò usque etiam præter indolem suam incrudescebat, ut *Intermissionis* loco *Remissionem* tantùm ægro concederet; & magis indies ad *Continuarum* speciem accedens, tacto Cerebro tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod spectat, jam à multis annis mihi innotuit, quàm sit periculosum eam in Tertianis & Quotidianis (quæ cùm recentes sint nullumque typum indutæ in continuitatis vicinia adhuc hærent) per sudorifica moliri: quamvis enim notissimum sit simul cum sudore prorumpente inquietudinem atque alia symptomata statim evanescere, & ἀπυρεξίαν succedere, & ex consequenti huic paululum esse indulgendum, saltem non esse obsistendum Paroxysmo fatiscente, tamen est compertissimum, quod si justo copiosiùs eliciatur sudor, quæ intermittebat, Febris jam fit Continua, ægerque tanquam incerto aleæ casu in vitæ discrimine versatur, hic servatur, perit ille. Ratio est hæc, nisi mea me fallit conjectura, quòd sc. istiusmodi profusus sudor, cùm materiæ febrilis, paroxysmi calore eo usque evectæ, ut jam per despumationem ejici possit, modum exuperet, exterminatâ eâ parte, quæ unico paroxysmo respondet, de reliquo sanguini incendendo impenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationum, Venæ-sectionis v. gr. & Catharseos incommoda (quarum utraque relaxando tonum sanguinis morbum protrahunt) dum mecum perpenderem, *Peruvianus Cortex* certissimam mihi spem fecit, de quo verè affirmare possim, non obstante tàm vulgi, quàm perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali ægris accidisse ab ejus usu vidisse unquam, vel cum ratione suspicari potuisse, nisi quòd illi, qui longum & repetitum corticis Peruviani usum experti sunt [ut in *Capite de Rheumatismo* præmonstraverim] in speciem quandam *Rheumatismi Scorbutici* nonnunquam incidunt. Hoc autem malum perquam rarò ex hac occasione nascitur, & quando accidit facillimè Remediis ibidem descriptis cedit.

Et profectò si tam effectorum durationem, quàm Corticis hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia quotquot sunt remedia deferre nullus dubitarem; cùm non tantùm in hôc morbô insignium esse virium deprehendatur; sed & in Uteri & Ventriculi etiam affectibus: Tantum abest, ut de ejus insalubritate meritò quis conqueratur.

His autem potissimùm de causis, nisi fallor, dictus Cortex malè audit. Primò quia plurima illa horrendaque symptomata, quæ Febres Intermittentes jam diutiùs ægrum cruciantes comitantur, etiam ubi ne minimum quidem Corticis degustaverit, Cortici, vel semel assumpto, imputantur. Secundò quia cùm occultâ vi & non per sensibilem aliquam evacuationem morbum averruncet, statuunt plerique materiam morbum committentem quæ propelli debue-

debuerat, tanquam hostem intra mœnia vi Corticis astringente inclusam latere, novos daturam tumultus, atque ægrum non penitus evasisse cùm adhuc catenam trahat. Ast hi non satis attendunt Sudores paroxysmum finientes id omne quod in lucido sanitatis intervallo accumulabatur prorsus eliminasse, manere tantum morbi seminium tempore maturandum; quodque Cortex fugientem paroxysmum à tergo urgens, & intercepto qui debuerat subministrari morbi commeatu sive fomite, non potest in sanguine retinere quod jam in illo non nisi tanquam in embryone reperitur; ac proinde neque strangulationum, neque obstructionum, quæ vulgò objiciuntur, reus est peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus Corticem vi sua astrictoria Febres fugare? Qui id probare velit, necesse erit priùs alia astringentia pari virtute prædita in medium afferat; mihi certè vel eorum fortissima adhibenti in experimentum nondum è voto cessit. Quid quod illos etiam sanat, qui ab ejus usu tanquam à Cathartico assumpto (quod nonnullis accidit) frequenter alvum deponunt? Id verò demùm est rectè sapere suo se quemque pede ac modulo metiri. At si quis fucum sibi faciens, aliis se præditum esse facultatibus existimaverit, quàm quæ inserviunt percipiendæ vel *Naturali Theologiæ*, (ut Deo sc. rerum omnium Architecto & Moderatori debita veneratio cum profundissima animi prostratione jure merito exhibeatur) vel *Philosophia Morali*, (ut virtutem exerceat, & mores tàm ad privatum quàm publicum Societatis Humanæ bonum accommodet) vel denique *Arti Medicæ*, *Mathematicæ*, & *Mechanicæ* (quibus vita communis adjuvatur.) Hic primùm Hypothesin aliquam è schola *Naturalis Philosophiæ* depromat, quâ vel unicam differentiam specificam rerum in natura possit enodare; ex. gr. rationem reddat quare *Gramen* omne viridi ubicumque colore, nusquam aliô cernitur infectum, *&c.* Hoc si effecerit in ejus castra haud invitus transeam; sin aliter, non verebor dicere quò Medici cura omnis atque industria in expiscanda Morborum Historia, iisque remediis adhibendis, quæ Experientiâ Indice ac Magistrâ eosdem valent depellere, debent collocari; observata tamen istâ medendi Methodô quam recta ratio (non speculationum commentis, sed tritô & naturali Cogitandi modô innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis quod usu didici de Methodô, qua Cortex nobis usurpandus venit.

Cortex Peruvianus, cujus *Pulvis Patrum* vulgò nomine insignitur, annis abhinc quinque & viginti [si benè memini] apud Londinenses nostros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maximè Quartanis, primùm cœpit inclarescere. Idque optimo sanè jure, cum hujuscemodi morbi rarissimè ab ullo alio, sive Remedio, sive Methodo Medendi, antea expugnarentur, unde etiam opprobria Medicorum & erant & audiebant. At verò non ita multo tempore elapso, duabus de causis, non quidam levibus, damnatus in desuetudinem prorsus abiit. Primò quia paucis horis ante adventum Paroxysmi, pro recepto id temporis more, exhibitus ægrum nonnunquam è medio tolleret; quod & civi cuidam Londinensi eidemque Senatori Urbano, *Underwood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter* in vico vulgò dicto *Black Fryars* Pharmacopolæ me-

mini accidisse. Funestior hic pulveris exitus, quamvis oppido rarus, medicos tamen paulò cordatiores ab ejus usu meritò retraxit. Secundò quia æger ope pulveris à Paroxysmo alias invasuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies 14. recidivam ut plurimum pateretur, in morbo scilicet recenti, necdum temporis cursu suoque Marte commitigato. Maxima pars hominum his permota rationibus spem de hoc pulvere jam pridem conceptam protinus abjiciebat: Neque enim tanti æstimabant Paroxysmum ad paucos dies protelare, ut se eo nomine in vitæ discrimen à pulvere intentatum induci paterentur. Ego verò jam ab aliquot retro annis haud vulgarem hujus Corticis vim seriò perpendens, animoque revolvens, non aliô magis quàm hôc Herculeo medicamentô Febres intermittentes debellatas iri confitebam, si quâ par erat cura accederet, & diligentia. Diu itaque multumque apud me agebam, ut & *Periculo* à pulveris usu impendenti, & *Recidivæ* intra paucos dies subsecuturæ [quæ duo erant amolienda incommoda] possem occurrere, atque ægrum hujus ope ad perfectæ sanitatis gradum promovere.

Primò *Periculum* quod minitabatur, non tam ex ipsô Cortice natum arbitrabar, quàm ex eô quòd minus opportunè ægro ingereretur: cum enim vis ingens materiæ febrilis diebus à Paroxysmo vacuis in corpore fuerit aggesta, pulvis prædictus, si immediatè ante Paroxysmum deglutiatur, facit quo minùs materia morbifica ipsâ naturæ methodô, Paroxysmi scilicet impetu, possit eliminari, quæ proinde præter fas inclusa ægrum in vitæ discrimen solet conjicere. Hoc ego me malum propulsare posse existimabam, materiæque pariter febrili de novo generandæ obicem ponere, si ubi primùm Paroxysmorum unus affligere desierit, confestim pulverem exhiberem quo insecuturus sufflaminaretur, & diebus Intermissionis statis subinde vicibus eundem repeterem usque dum novus invaderet Paroxysmus, atque ita paulatim, tutòque proinde, sanguinis massam salutiferâ Corticis virtute penitus inficerem.

Secundò cùm *Recidiva*, [quæ intra dies 14. plerumque accidebat] ex eo mihi videbatur nasci quòd sanguis non satis exsaturaretur virtute febrifugi, quod utut efficax, una tamen vice morbo penitus exterminando par non fuit, idcirco autumabam nihil ad eam præcavendam æquè posse conducere atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad præsens morbo, justis semper intervallis, antequam scilicet vires præcedentis dosis prorsus elanguescerent.

His itaque rationum momentis innixa mens, eam, quâ jam utor, mihi methodum dictabat. Ad ægrum *Quartanâ* Febre laborantem accersitus (*die Lunæ* v. gr.) si Paroxysmus eôdem die sit invasurus, nihil prorsus moveo, sed id tantùm ago ut spem faciam eum à proximè venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermissionis, (*Martis* sc. & *Mercurii*) Corticem exhibeo hunc in modum. ℞. *Cortic. Peruv. subtiliss. pulverat.* ℥j. *cum s. q. syr. Caryophyl. vel de Rosis siccis, f. Electuar. dividendum in* 12. *partes, quarum unam capiat quartâ quâque horâ, incipiendo immediatè post paroxysmum, superbibendoque haustum vini cujuslibet.* Vel, si *Pilulæ* magis arrideant, ℞. *Cortic. Peruv. subtiliss. pulv.* ℥j. *cum s. q. syr. Caryophyl. f. Pil. mediocris magnitudinis, quarum capiat*

piat vj. *quartâ quâque horâ.* Sed minori cum molestia, eodem tamen fructu, hujus *Pulveris uncia una* admisceri poterit *libris duabus Vini Clareti*, atque ejus *cochl.* viij. *vel* ix. exhiberi iisdem quæ dicta sunt temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxysmus, nihil impero, cùm utplurimum nullus accedat, reliquiis materiæ febrilis per solitos sudores, qui præcedentem paroxysmum absolvunt, despumatis ejectisque è sanguine, atque intercisa novæ mineræ vel fomitis accumulatione repetito pulveris usu, diebus Paroxysmos disterminantibus adhibiti.

Verùm enim verò ne morbus denuò recrudescat (quod è prædictis incommodis erat alterum) *die octavo* præcisè à quo postremam dosin æger assumpsit eandem præfati pulveris quantitatem, (*Unciam sc. in partes* 12. *divisam*) eadem quâ priùs methodo, certo certius exhibeo. Quamvis autem repetita hôc modô semel Medicatio persæpe morbum conficiat, non tamen prorsùs in tutô collocatur æger, nisi Medico tertiò, quartòve eandem methodum eôdem temporis intervallô iteranti parere non gravetur; maximè ubi sanguis à prægressâ aliquâ evacuatione fuerit debilitatus, aut se æger incautiùs auræ frigidiori feriendum exposuerit.

Verùm etsi hoc remedium nullâ purgandi vi polleat, tamen ob peculiarem quorundam corporum temperiem atque idiosyncrasiam persæpe accidit, ut ab ejus usu tanquam à Cathartico fortiori assumpto æger violenter expurgetur. In hôc casu omnino oportet ut *Laudanum* cum eo exhibeatur, quò minùs hanc operationem, tam suæ naturæ quàm morbo planè contrariam, ciere valeat, neque pulvis justo citiùs per alvum expulsus disperdatur, antequam suo fungeretur munere. In hoc itaque casu *Laudani* ejusdem *gut.* x. Vino instillari jubeo, & post alternam pulveris dosin assumi, modò Diarrhœa perstiterit.

Dicta Methodus usu mihi venit in cæteris Intermittentibus sive *Tertianis*, sive *Quotidianis*; utrasque enim statim à finito Paroxysmo aggredior, & repetito per jam commemorata Paroxysmorum interstitia medicamine (quantum scilicet earum fert indoles) urgeo atque à tergo premo; hoc tamen discrimine, quòd cùm Quartana rarissimè nisi *Uncia una* in doses dispertitâ, reliquæ *sex Drachmis* possint ita expugnari, ut inducias saltem concedant.

At verò Tertianæ, Quotidianæque, etsi post unum alterumve Paroxysmum omnino videantur intermittere, tamen non ita rarò (quod & à me ante est notatum) postea ad Continuarum fere speciem vergunt, & ad *Remissionem* tantùm, etiam diebus quæ *Intermissionem* pollicebantur, accedunt; præsertim ubi æger lecto defixus regimine justo calidiore, aut medicamentis Febri per sudores ejiciendæ dicatis fuerit multatus. Hoc in casu à remissione, quantumlibet exiguâ (id enim mihi unum superest) ansam arripiens, pulverem quam proximè à Paroxysmo [quantum conjecturâ valeo] ingerendum propino, nempe quartâ quâque horâ ut modò dixi, ne quidem ipsum morans Paroxysmum, cùm aliter in spatio interjecto plus satis brevi alexeteria Corticis vis sanguini impertiri nequeat.

Cùm autem Febres quæ jam apud nos grassantur, etsi post secundum tertiumve paroxysmum reponere se in classem Continuarum nitantur, tamen ad Intermittentes debeant referri; nulla mihi est religio *Corticem* vel in maximè *Continuis* hujus speciei sumendum proponere, qui dicto more iteratus ad apyrexiam certò ægrum perducet, modò assiduus Lectuli calor, & intempestivus Cardiacorum usus continuitatem Febri non conciliaverint; quô in casu Peruvianum corticem nihil quicquam profecisse plus semel observavi. Neque mihi unquam contigit ut viderem Vinum in quo propinatur Cortex [quod jure quis possit suspicari] febricitanti obfuisse; è contrà verò, calor, sitis, cæteraque Febris Symptomata ut plurimum post assumptam hujus remedii quantitatem sufficientem, mox evanescent, vino haud obstanti. Hîc autem observandum, quòd quò magis Febris sive sponte suâ, sive regimine calidiori ad Continuitatem accedat, eò major Corticis quantitas exhibenda; ita ut nonnunquam viderim morbum hunc non nisi sesquiunciæ, vel unciis ejusdem duabus cessisse.

Cum verò sint aliqui qui Corticem hunc nec in Pulveris forma, nec Electuarii, nec tandem Pilularum ferre queant, his ejusdem infusum in frigido factum propino; ℥ij. *sc. Corticis grosse pulverati in Vini Rhenani* ℔ij. aliquandiu macero. Liquor hic per manicam Hippocratis sæpiusculè trajectus, colore limpidus adeò non officit, ut vel delicatulorum palato arrideat; ac dictæ Infusionis Unciæ quatuor ad dies aliquot factæ, virtutem Drachmæ unius Corticis in pulvere exhibiti videntur continere. Quæ cùm nec ingrata sit, nec ventriculum premat, duplo frequentius usurpari poterit, quàm reliquæ ejusdem remedii formulæ, nempe donec Paroxysmi terga dederint.

Quandoque accidit ut in hoc morbo malè formato, nec dum in typum regularem evecto, æger ob vomituritionem ferè continuam Corticem deglutitum, quacunque demum forma exhibeatur, retinere nequeat: In hoc casu vomitio prius est compescenda quàm Cortex propinetur. Ad quem scopum collimans jubeo, ut sexies vel octies spatio duarum horarum *Succi limonum recens expressi Coch.* j. *cum salis Absint.* ℈j. *assumat*. Deinde *Laudan. liquid. gutt.* xvj. *cum aq. Cinnamom. fort. Cochl.* j. Ac brevi post, si vomitus cessaverit, usum Pulv. Peruv. aggrediatur.

Pro Infantibus, quorum ætas tenella vix feret, ut aliâ formâ hoc remedium assumatur, (saltem ea quantitate quâ devincatur morbus,) sequens Julapium præscribere soleo. ℞. *aq. Cerasor. nigr. & Vini Rhenani an.* ℥ij. *Cort. Peruv. subtilissimè pul.* ʒiij. *syr. Caryophil.* ℥j. *m. f. f. Julap. Cap. Cochleare unum alterumve pro ratione ætatis, quartâ quâque horâ, donec paroxysmi non ampliùs discrucient; instillando alternis dosibus, si Diarrhœa adfuerit, Laudani liquidi gutt.* j. *vel* ij.

Observandum est insuper, quod cùm breviora Paroxysmorum interstitia in Tertianis & Quotidianis Intermittentibus non satis temporis concedant ad sanguinem febrifugâ Corticis virtute plenè exsaturandum, fieri non potest ut æger proximum à prima medicatione Paroxysmum, uti in Quartana solet evenire,

certò

certò effugere valeat, sed in his medicamentum sæpe non nisi post biduum promissam curationem absolvet.

Animadvertendum autem quòd si æger, non obstante abundanti cautelâ superiùs traditâ, nihilominus recidivam patiatur, (quæ in Quartanâ ipsâ rarius accidit, quàm in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit non nimiùm pertinaciter insistere methodo Corticis per dicta intervalla exhibendi, sed pro suo judicio aliis modis curationem aggredi, cui præ cæteris *Decoctum amarum*, quod appellant, magnopere conducere vulgò creditur.

Diætam quod spectat cæterumque regimen, nec à cibô nec à potû arcendus est æger, qualis qualis is demum fuerit qui ad stomachum facit; Fructibus tamen horariis & liquoribus frigidis (utpote & infirmandæ sanguinis massæ & Febri postliminiò reducendæ admodum conferentibus) semper exceptis. Vescatur itaque carnibus eupeptis & euchimis, & vino modicè utatur pro potu ordinario; quâ re solâ ægros nonnunquam restitui, etiam eos quorum corpora ob frequentem febris recursum contra Corticem quasi communita, salutiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque verò se temerè auræ frigidiori committere debet æger, donec sanguis pristinum vigorem de novo obtinuerit.

Hîc autem advertendum, quod cùm de Febribus Intermittentibus olim agens, ægrum sublatô morbô sedulò purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis solùm febribus quæ vel sponte suâ, vel aliô sive medicamentô sive methodô præter Corticem Peruvianum erant debellatæ. Etenim Curatio, cùm huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione nec eget, nec eandem planè fert. Ita potenter dictus Cortex sine ope Catharticorum non solùm *Paroxysmis*, sed & *Dyscrasiæ* quam corpori iidem inflixerunt, subvenit. Vitandæ itaque ante omnia Evacuationes qualescunque, cùm vel blandissima Catharsis, quin imò Enema à lacte Saccharato in morbi discrimen certissimè, fortè in morbum ipsum denuò ægrum conjiciet.

Hîc autem commemorare libet, quòd sub primos hujus Constitutionis annos, symptoma quoddam insigne Febribus Intermittentibus quandoque supervenerit. Nempe earum Paroxysmi non cum rigore & horrore, quas postea Febris excipit, invadebant, sed æger iisdem planè symptomatis tentabatur, ac si *Apoplexiâ* verâ laborasset, quæ tamen nihil aliud esset, utcunque hunc affectum æmularetur, quàm ipsa Febris caput impetens: ut ex aliis signis, ita ex colore urinæ satis liquebat: quæ in intermittentibus ut plurimùm rubore saturato extat, qualis cernitur in urinâ eorum qui Ictero laborant, etsi non adeò intensè rubet, & pariter sedimentum deponit pulverem laterum ferè referens. Hoc autem in casu quantumlibet evacuationes omnes, cujuscunque demum generis sint, indicari videntur, ad revellendos scilicet ex cerebro humores, ut in Apoplexiâ primariâ fieri solet: eædem tamen omnino omittendæ sunt, utpote quæ originariæ hujus symptomatis causæ, Febri nempe intermittenti prorsus adversentur, ac proinde mortem accersant; quod & ipse novi. At è contrà expectandum donec paroxysmus sponte suâ evanuerit,

quo

quo tempore Cortex, modò citiùs idem ingeri non poterit, quamprimum est exhibendus, & intervallis ab ejusmodi accessionibus liberis idem sedulò repetendus, usque dum perfectè convaluerit æger.

Nonnunquam accidit, etsi perquam rarò, ut Senes qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venæ-sectionibus & Catharticis imperitè fuerint mulctati, in *Diabetem* incidant, etiam Febre jam perfectè fugatâ. Etenim cum sanguis eorum abhinc debilitatus assimilandis succis ei illatis prorsus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc & inconcocti exitum sibi quærunt, proindeque præ ingenti urinæ copiâ, quoties eam reddunt, excreta sensim vires labefactantur, & quasi substantia Corporis per hanc Cloacam exinanitur. In hoc affectu, uti & in omni *Diabete* ex quâcunque προφάσει originem ducat, Curativæ Indicationes ad sanguinem invigorandum corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinæ præternaturalem restringendum omnino dirigendæ sunt. Ut ℞. *Theriac. Androm.* ℥iß. *conserv. flaved. Aurant.* ℥j. *Diascordii* ℥ß. *Zingib. condit. & nuc. moschat. condit. an.* ʒiij. *pulv. è chelis Cancr. compos.* ʒiß. *Cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hispan. Coral. rubr. præp. & trochisc. de terra Lemniâ an.* ʒj. *boli Arm.* ℈ij. *Gum. Ar.* ʒß. *cum s. q. syr. de ros. siccis. f. Electuar. de quo sumat ad magnitudinem nuc. mosch. maj. manè, hora quinta pomerid. & nocte per mensem integrum, superbibendo seq. infusionis Cochl.* vj. ℞. *rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an.* ℥ß. *fol. absinth. Rom. marrub. alb. Centaur. min. & calaminth. an. M.* j. *Baccar. Juniper.* ℥j. *Incidantur minutim, & infundantur Vini Canarini* ℔. v. *stent simul in infusione frigida. Coletur tantummodo tempore usus.* Vescatur cibis εὐπέπτοις, *viz.* Carne vitulinâ, vervecinâ, *&c.* Abstineat ab esu olerum & fructuum qualicunque, & singulis pastibus bibat vinum Hispanicum.

Eâdem ferè methodo atque iisdem remediis contumax iste & diuturnus affectus, *Fluor* sc. *muliebris*, sanatur ac *Diabetes* modò dictus, nam utrobique Indicationes curativæ eædem sunt, quantumcunque inter se hi duo morbi dissidere videantur. At in *fluoris muliebris* curatione Venæ-sectio semel celebrata, ac postea Catharsis ex *Pil. Coch. maj.* ℈ij. tribus vicibus repetita *Corroborantium* usui præmitti debent, deinde verò per totum processum omninò omittendæ; cum quælibet evacuatio evertit quicquid corroborans substruxerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruviani Corticis usu summatim dicenda: Neque enim Remediorum pompæ libuit indulgere: Cùm sanè qui aliquid Cortici adjiciunt præter vehiculum eidem in ventriculum transmittendo necessarium, aut ex ignorantiâ peccent, ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir Probus ex animo abhorrebit; qui cùm pars sit ejusdem communis naturæ, ut ὁμοφύλοις fraudem faciat nullo unquam privato suo commodo poterit adduci. Quod superest, si ætati placuisset ad ea animum advertere, quæ annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quæ & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sc. Cortex in interjectis Paroxys-

morum

morum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti ægro jam convalescente: viverent fortassis haud pauci eorum, quos jam terra tegit, ut ut homines vilipendant tenues sanè illos conatus nostros communi omnium bono dicatos, & monita spreverint ibidem dictata verbis insequentibus, quibus ea breviter continentur, quæ hîc fusiùs explicare visum est, *viz.*

Curandum est ante omnia, ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante scil. quàm morbus suo se Marte aliquantisper protriverit (nisi collabescentes & jam fractæ ægri vires eundem temporiùs sumendum esse dictaverint) neque enim illud solum est metuendum, ne à propero ejus usu inefficax iste reddatur & spem ægri fallat, sed etiam ne de ægri vitâ agatur, si sanguinem omni fermentationis nisu se despumanti derepente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharsi, multò minus Venæ-sectione, subducenda est materiæ Febrilis pars aliqua, quò liberiùs cortex suo fungatur munere: cùm enim ab utraque labefactetur quadantenus œconomia corporis, eo promptiùs certiusque recrudescent Paroxysmi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut sanguinem dicto medicamine sensim longioreque à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quàm ut uno omnino ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quo suum opus pleniùs absolvat, & evitatur quicquid ibi est periculi, quod ægro poterit oriri ex subito isto atque intempestivo nimis sufflamine, quo Paroxysmum jam invalescentem atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus istis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus antequam altera exhibeatur: crebrâ enim repetitione ista ἰνεργία *tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cæteris antepono. Peruviani corticis* ℥j. *cum syrup. Rosar. rub.* ℥ij. *misceatur; æger verò quantitatem Nucis moschatæ majoris manè & serò quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetantur porrò ad tres alias vices interjectis semper diebus quatuordecim.* Morb. Acut. Sect. 1. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex suprà laudatus in Febribus hisce medendis, omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facilè præripiat, attamen in *Tertianis Vernalibus*, si modò æger sanguineo temperamento præditus esset, atque etiam ætate floreret, Remedia sequentia curationem absolvisse observavi. Ex. gr. Mittatur sanguis è brachio die à paroxysmo libero, & post aliquot horas eodem die exhibeatur *Emeticum ex Infusione Croci Metallorum*; ita tempus præfigendo, ut Vomitorium opus suum absolvat ante Invasionem paroxysmi insequentis, quo elapso immediatè aggrediatur usum sequentium. ℞. *Extracti gentian. Absint. & Centaur. min. an.* ℥ij. *Misceantur ac dividantur in* ix. *doses, quarum unam capiat quartâ quaque horâ, superbibendo decocti amari sine purgantibus & vini albi an.* ℥iij. est & altera methodus curandi has Tertianas, in pauperibus scil. quorum facultas prolixo apparatui Me-

dico ferendo non sit. Ut ℞. *Serpentar. Virginian. subtiliss. pulv.* ℈j. *vin. alb.* ℥iij. *M. f. sumat duabus horis ante paroxysmum, & stragulis bene coopertus sudet per tres vel quatuor horas. Idem faciendo per duas alias vices paroxysmo ingruente.*

* Sequenti anno (nempe 1679.) sub initio Julii eædem Febres de novo vires redintegrabant, & quotidie increbrescentes mense Augusto quàm immanissimè debacchabantur, ac magnam stragem edebant. Cùm autem de his jam fusiùs egerim, nil ampliùs adjiciam, nisi quòd *Novo Epidemico* à manifestâ aëris crasi pendenti sub mense Novembris prorsùs locum cedebant.

Etenim unà cum *Novembri* subingrediebantur *Tusses* cæteris quas mihi contigit observare annis ἐπιδημικώτεραι cùm in singulis ferè familiis universi laborarent. Harum aliæ opem medicam non magnopere desiderabant; aliæ verò pulmones ita vehementer agitabant, ut æger ventriculi contenta per os ejicere subinde cogeretur, vertigine insuper correptus, à nisu violentiori & laborioso. Primis ferè diebus Tussis, siccam æmulans, nullam materiam spectabilem exantlavit; mox ætate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo quòd parciùs expectorarent ægri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxysmorum duratione, ad *Tussim puerorum Convulsivam* mihi propiùs accedere videbatur, nisi quòd mitiùs aliquantum sæviret. In hoc saltem Convulsivam superabat, quòd & Febre, & solitis ejus symptomatis stipata ægrum invaderet, quæ in Tussi puerorum nondum me vidisse memini.

Solenne sit licet Tusses sub Hyemis adventum affligere, mirabantur tamen omnes eas hoc anno ita præter solitum increscere: quod quidem hac præcipuè de causâ arbitror contigisse. Quum mensis *Octobris* crebrioribus quàm solebat, & fermè continuis permaduisset imbribus, & sanguis hominum tempestati consentiens particulas crudas atque aquosas affatim imbibisset, transpiratione per cutis spiracula à primo frigoris insultu prohibitâ, Natura colluviem hanc serosam vel per ramos Venæ Arteriosæ, vel quod alii volunt, Asperæ Arteriæ glandulas eliminare satagit, & tussis ope explodere.

† Curatio ritè ut institueretur, quoties sc. Medico fuit opus, tam per Venæ-sectionem, quàm Catharsin evacuandum esse nullus dubitavi: Neque enim aliâ aliquâ methodo æquè commodè ejiciuntur redundantes seri particulæ, ac per Phlebotomiam & Cathartica quæ tam insigniter vasa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod attinet, (præterquam quòd eorum usu gratificamur ægris) non intelligo quo pacto amoliendæ Tussis causæ queant conferre, cùm omnis eorum actio vel in incrassanda materia, quoties justo tenuior vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuanda, quoties ob viscididatem ægriùs expuitur, poni videatur. Id certò scio inutiliter in his tantum temporis impendi; nonnunquam etiam sanguinis massam eò usque debilitari à retentis particulis seri naturæ inimicis, pulmonesve insuper Tussi irritatos ita conquassari motu violento ac ferè continuo, ut non rarò via sternatur ad *Tabem*; à cujus insidiis celeritate Curationis æger vindicari debuerat. Neque multò tutiùs adhi-

* *Annus* 1679. † *Curatio.*

adhibentur Sudorifica, à quorum usu æger nonnunquam in Febrem incidit, nonnunquam etiam particulæ sanguinis facilè inflammabiles ita Pleuræ impinguntur, ut accendatur *Pleuresis*, quod per decursum dictæ Tussis Epidemicæ ingenti vi hominum cum suo magno periculo contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam, *Epispasticum* satis amplum ac forte posteriori cervici applicandum curavi, quo materiæ peccantis pars aliqua aliò derivari possit. Posthæc *Catharticum* è Lenioribus, Infusionem sc. *Sennæ, Rhei*, cum *Manna*, & *Syrup. Rof. Sol.* quotidiè exhibui, donec vel prorsus convalesceret æger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, si Potio minùs ægro arrideret, *Pil. Coch. Major.* ℈ij. quotidiè devorandos imperavi; horâ scilicet quintâ matutinâ superdormiendo.

Hâc etiam Methodô, Phlebotomiâ scilicet & repetitâ Catharsi, eâque solâ expugnatur *Tussis Puerorum Convulsiva*; malum aliàs pertinacissimum & penè insuperabile. Alii quid valeant hîc præstare planè nescio, me in variis atque omnis ferè generis remediis operam non semel perdidisse, satis scio. Sed leniora tantùm Cathartica hîc conveniunt, eaque cochleatim sunt ingerenda pro ratione ætatis. Quæ quidem κατ' ἐπικρᾶσιν evacuatio eo nomine, ut arbitror, dictæ Tussi medetur, quòd scilicet, licèt non multum humoris serosi in Pulmonibus inveniatur, fervidiores tamen & spirituosi Halitus è massa sanguinis in pulmones statis temporibus transmissi atrociores illos tussiendi Paroxysmos in tenellis excitent; horum autem in pulmones impetus haud aliâ methodô æquè sisti posse videtur & præcaveri, atque hac quâ motus priori contrarius (per viscera scilicet) morbi causæ conciliatur.

Verùm in Morbis *Epidemicis* cujuscunque demum generis sint, (si modò recens adhuc ægrum corripuerint) summoperè cavendum, ne alvus ei ducatur, nisi, misso priùs sanguine. Qui enim Morbi à Constitutione aëris Epidemicâ pendent, aut jam Febres sunt, aut in earum classem levissimâ de causâ transeunt; cùm ex tumultu in sanguine & humoribus à Catharsi vel lenissimâ excitato, & subsequente calore facilè accendatur Febris, quam aliàs Natura propulsasset consuetis materiæ morbificæ evacuationibus; *gravedine* ex. gr. aut *Tussi* in hoc, de quo jam agimus, Epidemico, aut *Diarrhœâ*, quoties Febris cùm illa faciens epidemicè grassabatur. Idem potest dici de quacunque alia aëris Constitutione, quâ corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur: quæ quidem non semper actu invadit, sed benignioris naturæ ductu morbi fomes è sanguine, mediante evacuatione aliquâ ejus Genio accommodatâ, exturbatur. Hoc constanter assero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venæ-sectionem, vel quod adhuc est periculosius, eâ penitus omissâ. Licèt enim objiciatur fæculentias in primis viis stabulantes toties in vacuas venas propelli, quoties detrahitur sanguis, alvo non priùs subductâ, certissimum tamen est evacuationem, quam isti præmitti volunt, nullo modo resarcire posse injuriam sanguini illatam à tumultuante Cathartico Phlebotomiæ præmisso. Atque negari non potest Catharticum mox à dempto sanguine assumptum longè mitiùs vim suam exerere, ne-

que perinde sanguinem vel calefacere vel exagitare, atque idem solet si Phlebotomiam præcedat. Neque paucos, ex Infantibus maximè, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam periisse existimo.

Atque hoc mihi suffragante experientiâ multiplici compertissimum est. *Experientiâ*, inquam, optimâ duce & magistrâ, ad cujus leges & normam nisi exerceatur Medicina, eam prorsus exulare satius esset. Luditur enim, quod aiunt, de corio humano plus satis, cùm hinc Empirici, neque morborum historiam, nec Methodum medendi callentes, & Receptis tantùm freti; isthinc Sciolorum vanissimi spem omnem in affectato Artis ambitu & speculationibus utrinque pari ferè momento disceptatis ponentes, quasi junctis viribus majorem edunt stragem, quàm ederent morbi eorum destituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque sola ægris mortalibus opem feret, quæ Indicationes curativas ex ipsis morborum Phænomenis elicit, dein firmat experientia: Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad cœlum ascendit. Et si dictâ Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licet morbi unius aut alterius Curatio cuilibet è vulgo possit innotescere, integra tamen Ars, quaqua patet, homines prudentes & peritos etiam magis exquireret, quàm in statu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet. Cùm enim subtilitas longè accuratior in Naturæ operationibus (in quarum observatione vera Praxis Medica fundatur) quàm in Arte aliquâ, Hypothesibus etiam luculentissimis suffultâ, inveniatur, medendi Ars, quam præcipit Natura, rude vulgi ingenium longiori intervallo superabit, quàm ista, quæ à Philosophia docetur. Fidem hîc mihi facient *Febres*, quæ duas è tribus in Medicina facienda partes occupant, & quemvis mihi arbitrum constituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere solitum, vera dicam necne. Quis enim vel ex insulsissimis Empiricis est, qui se huic morbo curando imparem fatebitur, si id tantùm agendum est; ut duabus istis Indicationibus Curativis, quæ vulgò obtinent, fiat satis? Nempe ut Sudoriferorum ope exterminetur materia morbum committens, & symptomatis eatur obviam, quæ ejusmodi evacuationibus superveniunt. Certissimum enim est, *Theriacâ Andromachi, Pulv. è chelis Cancr. comp. Aq. Epidem. &c.* intrò assumptis, unà cum regimine calidiori sudores posse propelli; quem sibi scopum unicè proposuit in hujus morbi curatione, maximè si fortè *Malignitatis* nomen auribus usurpaverit. Et ad mitiganda quod attinet symptomata, *Diacodium* in promptu est, quo somnus invitetur, quoties urgent vigiliæ, *Enema* quoties alvus non respondeat, & sic de cæteris. At nec ipsius valet comprehendere suo Marte, nec è Medicorum præscriptis ediscere, quæ demum illa sit Febris species quam debellare satagit; si modò credimus (credent saltem fortè Posteri) varias dari Febrium species, quarum singulæ suam sibi methodum medendi à reliquis diversam ferè postulant; Unam insuper eandemque Febrem, cujuscunque sit generis, uno modo ubi primùm aggreditur, atque alio paululùm diverso per singulos gradus, quo usque grassabitur, tractandam esse. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc vel illo Phænomeno minus insigni mutuabitur naturalem morbi Historiam ignorans,

(quæ

(quæ sola veram medendi rationem indigitare poterit) cùm nequeat dijudicare, an hoc vel aliud Phænomenon à Curandi quam adhibet Methodo, an ab ipso nascatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia & subtiliora illa minutioraque, quæ in hoc atque in aliis morbis curandis observanda occurrunt: quæ cùm tot sint & tanti momenti ad liberandos à morte homines, semper licebit Posteris & seris Nepotibus aliquid adjicere iis Observationibus, quibus traditur varietas penè infinita operationum naturæ in Morborum productione, & Curativæ indicationes ex eo fonte depromendæ enumerantur. Non itaque vilescet Ars, si quid hujusmodi lucem aspiciat, quin potiùs illustrabitur, & difficilior reddita nonnisi sapientes & subacti judicii viros in filiorum numerum cooptari sinet. Sed hæc obiter.

Tusses modò dictæ, si imperitè tractarentur, *Febrem* accendere solebant ei haud absimilem, quæ Hyeme Anni 1675. adeo epidemicè grassabatur, & cujus historiam tradidi *Sect. quintâ Cap. quinto* libri de *Morbis Acutis*. Sed cùm Febris hæc soboles tantùm esset ac effectus Tussis Epidemicæ, eâdem ipsâ methodo Febrem, felici semper cum successu, aggressus sum, quam in Tussis curatione suprà descripsi; nempe *Venæ-sectione*, *Epispastico* cervici apposito, & *Cathartico* deinde tribus auroris exhibito. Quamlibet enim in Tussi sine Febre nullum præfiniebatur tempus, quamdiu æger purgandus esset, (utpote quæ continuari deberet, ut suprà notavi, donec vel prorsùs convalesceret, vel admodum imminuerentur symptomata) in Febre tamen quæ à Tussi pendebat, purgatio per tres dies instituta ei prorsus debellandæ par erat; quod in Constitutione, de qua jam agimus, sæpiusculè observavi.

Hìc autem notandum occurrit, licet hanc Febrem, quando se primùm exerebat, comitarentur defluxiones in Pulmones molestissimæ, post mensem tamen unum vel alterum, cùm colluvies ista seri sensim è sanguine eliminaretur, Febris ejusdem planè indolis hinc inde sine Tussi aliqua infestabat (non penitus deleta, sed manente adhuc in sanguine malæ Crasis impressione) ac proinde haud diversam Curationem ab ea, quam Tussis comitabatur, sibi vendicabat.

Verùm eodem, quem dixi, modo hæc Febris se extendebat usque ad initium Anni 1680. quo hæc conscripserim: quo tempore etiam cum anno surgente *Febres Intermittentes* modò dictæ apparere incipiebant. *Exinde verò ad initium usque Anni 1685. quo *secundam* hanc nostram *Editionem* jam conficio, eædem adhuc perdurarunt. Etenim tametsi in hâc urbe non adeò Epidemicè nunc temporis invadunt ac in quatuor primis Annis, & mitiores etiam sunt; in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minùs grassantur ac sæviunt. Atque etiamnùm generalis Constitutio Intermittentibus producendis adeò favet, ut ad hunc usque diem affirmare possim, me ne unicam quidem Febrim per hos dies verè *Continuam* vidisse unquam, nisi fortè re malè gestâ in earum classem fuerit evecta, vel una esset *Intercurrentium* mihi dictarum, quòd scilicet omni ferè anno invaderent. Ita pertinaciter hæc Constitu-

* *Anni* 1680, 81, 82, 83, 84.

tio hujusmodi Intermittentibus conducit; cujus certè acies priùs est retundenda quàm *Continuæ depuratoriæ* mihi dictæ, epidemicè grassari fuerit integrum. Etenim in Intermittentium specie natura plus satis festinare videtur, & agendi vehementiâ justo citiùs tempora materiæ morbificæ subigendæ, mox etiam despumandæ, debitâ percurrere: Quod in Depuratoriâ secus accidit: in qua non nisi post dies 13. vel 14. apparent signa materiæ febrilis tandem concoctæ, per sudores subinde, vel potius per διαπνοὴν paulò pleniorem, eliminandæ. (His ritè perpensis nullus dubito quin Febres istæ *Depuratoriæ*, quæ annis 61, 62, 63, 64. regnabant, quasi feces fuerint *Intermittentium* quarundam quæ ante id tempus per seriem Annorum certam sæviissent;) quanto autem tempore hæ invaluissent haud equidem scio) Cùm enim Constitutio, quæ ad Intermittentes faciebat sævitiem suam deponens jam fermè exolevisset, Febres quas postea parturiebat magis humorales erant ac terreæ, unde non nisi lentè ac pedetentim sanguinem depurare fategerit, quæ in primis Constitutionis Annis subtilioribus principiis innixæ, atque adeò Intermittentium typo indutæ, celeri passu suis temporibus defungi solerent. Quòd si res ita se habeat, verisimile mihi videtur hanc Febrim (*Depuratoriam* volo) postliminiò reversuram quàm primum præsens Constitutio aliquantulum remiserit, eandemque serie quadam annorum permansuram antequam *Pestis* eam exceperit. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint quibus Febris hæc grassabitur, *Intermittentes* etiam subinde se exerent, ac fortean nonnunquam pro brevi tempore Epidemicæ evadent; quando scilicet manifesta aliqua aëris temperies ad id symbolum suum conferet. An huic Febri *Cortex Peruvianus* æquè medebitur ac nunc dierum Febribus intermittentibus solet, non habeo certò dicere. At in *Peste* atque *Epidemicis Continuis*, quæ eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus usu expectare licet, quàm eos, quos hodie in *Pleuritide*, *Peripneumoniâ*, *Angina* ac id genus *Febribus inflammatoriis* videmus, quibus non tantum non prodest, sed & planè obest. Sed utut id fuerit, eo quem diximus modo in posterum Epidemicorum alii alios excipient, siquidem natura eundem ordinem, ac per 24. annos ultimò præterlapsos, observaverit.

Atque hæc ferè sunt omnia, Vir plurimùm Honorande, quæ de morbis Epidemicis Annorum nuperrimè elapsorum observavi. In *Rheumatismi* verò curatione (nam & de illo etiam morbo quærebas) sæpenumero mihi subiit tecum dolere, quòd non nisi ingenti sanguinis vi repetitis venæ sectionibus eductâ, ea possit perfici; unde non tantùm ægri vires pro tempore franguntur, sed si paulò fuerit naturâ debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior ferè redditur; cùm post illos elapsos materia Rheumatismum prius committens jam in pulmones depluat, ægro scilicet frigore perculso, vel aliâ aliquâ προφάσει leviori diathesis latens in sanguine jam foras in actum protrudatur. His de caussis experiri statui, an nulla alia methodus daretur à reiteratâ toties Phlebotomiâ diversa, quâ hic morbus possit debellari. Seriò itaque perpendens, quòd affectus iste (uti jampridem in *Acutorum Historia* subinnui)

ab

ab inflammatione videatur oriri, quod tum cætera arguunt Phænomena; tum præsertim sanguinis è pertusa vena color, utpote qui *Pleuriticorum* sanguini per omnia similis est; tandem vero simile esse judicabam morbum hunc Diætâ simplici, admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, ægro imperatâ, æquè feliciter atque repetitis Venæsectionibus profligari posse; etiam evitatis quæ alteri methodo adjungebantur incommodis: neque me fefellit *Diæta è sero lactis* Phlebotomiæ loco substituta.

Prægressa æstate Pharmacopola mihi in vicinia nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non vulgari) me accersebat. Rheumatismo autem miserè cruciabatur his symptomatis stipato. Coxendice primò ad biduum claudicabat, exinde Pulmones dolore tentabantur gravativo cum dispnœâ, quæ post aliud fermè biduum evanescebat; dein caput vehementer cœpit dolere, mox etiam coxendix dextri lateris, quæ omnium primò laborabat; postea que, pro morbi indole, omnes ferè tam brachiorum quàm crurum articuli per vices molestabantur. Cùm debiliori esset & sicco corporis habitu, veritus ne minus firmas jamdiu vires & labescentes, dempto copiosiùs sanguine prorsus exsolverem (maximè cùm æstas eò usque adoleverit, ut jam metus esset, ne superveniens hyems redintegrandis viribus frequenti venæ sectione attritis intercederet) imperavi, ut solo *lactis sero* ad dies quatuor vesceretur æger, quibus elapsis præter serum lactis pro victu ordinario panem similagineum concessi loco prandii, semel nempe in die, donec penitus convalesceret.

Tenui hac diætâ contentus, ad dies octodecim perseverabat, nisi quod postremis eorum alium insuper panem pro cœna indulgerem. *Serum* autem *è Lactis Libris octo* domi paratum quotidiè insumebat, quo satis benè nutriebatur. Post hos dies cùm non amplius urgerent symptomata, & jam sub dio versaretur, carnes etiam permisi, Pullorum scilicet elixorum, cæteraque εὔπεπτα. Tertio autem quoque die solo lactis sero victitabat, donec tandem pancraticè valeret; incommodis quæ suprà memoravi hac methodo elusis, quibus decimo abhinc anno pessimè excipiebatur, Venæ sectione ex meô præscriptô in curationis subsidium tunc adhibitâ ac sæpè repetitâ.

Si quis hanc methodum tanquam rudiorem & Artis laude carentem contempserit, sciat is velim, primò leviora tantùm ingenia res quaslibet vilipendere, quòd simplices fuerint & apertæ, dein me, vel imminutæ existimationis pretio, publico hominum bono inservire paratissimum. Quibus edico quod nisi obstarent præjudicia vulgi nullus dubitarem methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum impræsentiarum nomen reticere libet, accommodare. Quod sanè magis prodesset, quàm solennior illa remediorum pompa, quæ in jam moribundis, tanquam bestiis, ut mox immolentur, coronatis, malè collocatur.

Quòd verò etiam ista, quæ pro vilissimis habentur, & nullius sunt pretii, accedente eâ, quæ in Medico quæritur solertiâ & ἀγχινοίᾳ hominibus ab orci faucibus liberandis queant inservire, exemplo docebo: quod licet ad morbum, de quo jam agimus, nihil pertineat, non tamen prorsus est ἀπροσ-

διόνυσον,

δείνωτον, nec ab eo quem mihi proposui scopo alienum. Duobus abhinc mensibus quidam in vicinia me rogabat, ut servum inviserem, qui haud modicam *Mercurii Sublimati Corrosivi* quantitatem deglutiverat, sive, ut postea audivi, ex amore μελαγχολῶν. Hora ferè elapsa erat, à qua venenum hauserat, cùm ad eum accederem, jamque os & labia valde intumescebant, vehementer ægrotabat, ardente ventriculi dolore, caloreque tantùm non confectus: Ego tres *Aquæ tepidæ Congios* repetitis haustibus summâ qua potui celeritate & diligentia ebibendos imperavi; atque ut toties nova ingereretur copia, quoties ventriculus jam ingestam per vomitum ejecerat: volui etiam ut eluerentur intestina aquâ tepidâ sine ullo additamento copiosè per sedem injectâ, ubi primùm ventris tormina admonerent venenum jam per inferiora exitum quærere. Paruit miser, jam vitæ avidus, & plures etiam aquæ libras quàm præscripserim, absorpsit. Amici, qui ægro, utpote in casu insolito, assiderent, ab eo didicerunt, quas primùm evomuit aquas gustu perquam acres fuisse, sale scilicet venenato plenius exsaturatas; singulis autem vicibus rejectas aliquam semper acredinis partem amittere, donec tandem nihil prorsus saperent. Quæ mox urgebant tormina, solâ aquâ injectâ ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum apparatu, benedicente Numine, intra paucas horas convaluit æger, nisi quòd labia non statim detumescerent, ore etiam à veneni particulis, quæ aquam, quam evomuerat penitius infecerant, adhuc exulcerato. Quæ symptomata *Diæta è lacte* solo ad quatriduum adhibitâ mox evanuere. Aquam *Oleo* (quod hîc unà cum opere ignari solent perdere) atque aliis omnibus liquoribus ideò prætuli, quòd cùm ea magis esuriret, exinde magis idonea mihi videretur devorandis salinis hujus veneni particulis, quàm alius quilibet liquor, qui vel crassior esset, vel particulis alieni corporis jamdiu prægnantior.

Sed ut ad *Rheumatismum* revertar. Utut è sero lactis Diæta conveniat juvenibus, atque iis, qui temperatè & cum consilio vixerunt, tamen inconsultum fuerit virilem ætatem prætergressos, vel vino ac aliis liquoribus spirituosis jam à longo tempore plus æquo addictos hâc methodô tractare; utpote quæ in hujusmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter præ inusitato frigore sanguini inducto viam sternat ad Hydropem. In hoc igitur casu omnino par est, ut eo ferè modo, quem Libri nostri *de Morb. Acut. Sect. VI. Cap. V.* tradidi, curetur æger: Tametsi ex quo eum scripsi, experientiâ didicerim satius esse post secundam vel ad plurimum post tertiam Venæsectionem *Cathartica* sæpè sæpius exhibere atque repetere, donec symptomata omnia penitus cessaverint, quam Phlebotomiæ rem totam committere. Etenim ob Catharsin suppetias ad averruncandum morbum Phlebotomiæ ferentem, citra ingentem istam sanguinis jacturam subsistere fas erit: atque porrò locus relinquetur *Paregoricis*, à quibus aliàs, utut sæviret dolor, ægro temperandum esset, cùm illorum usu fingatur morbus, neque tam facilè Venæsectioni cedat. Purgativa verò ista è *Lenitivis* solùm constent, ut *Tamarindis*, *Sennâ*, *Rheo*, *Mannâ* & *Syr. Rof. Sol.* cùm alia, quæ ex *Scammonio*, *Zalapio* &c. parantur, tumul-

tumultum cieant & dolorem exasperent. At singulis vespertinis post peractam Catharsin syr. de meconio ℥j. aliquantulum temporius, quàm id fieri solet propinetur.

Hìc autem commemorare libet, me per constitutionem instantem observasse affectum quemdam modò Rheumatismum æmulantem, modò etiam à Nephritico dolore, quoad sævissimum lumborum cruciatum non multùm abludentem, qui cùm Febres intermittentes excipere soleret, translationi materiæ febrilis in musculosas corporis partes originem suam debebat.

Hoc symptoma haud diversam medendi methodum postulabat ab illa, quam morbus ipse, cui adhæreret, Febris nempè Intermittens, sibi vindicabat, cùm à frequenti Phlebotomia & quibuscumque aliis evacuationibus exasperetur illud, atque æger in vitæ discrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id attingere voluit.

Atque hæc sunt, Spectatissime Vir, quæ in his affectibus, de quibus scisscitari libuit, sedulâ observatione habeo comperta; quæ si aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi sententia; me saltem pro tenuitate mea debitum tuæ Claritati observantiæ specimen exhibere conatum, mihi seriò gratulabor.

Tibi semper addictissimus

THO. SYDENHAM.

Doctissimo Amplissimoque Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Magnum rei Medicæ exortum est lumen, & commodum, Vir Clarissime, ex consummatâ tuâ de Morbis Acutis Historiâ, eâque sedulâ observatione, & fidâ experientiâ stabilitâ, non lucri aut famæ aucupiô scriptâ, sed sincerâ fide, & mente honestâ: Cùm tibi amplum satis theatrum sit officium fecisse, & præsenti seculo quôvis modô profuisse. Ipse hactenus celavi quod volui; at fortasse quid jam parem tibi è longinquô subolet. Qui laudat quod facis, urget ut facias quod adhuc laudetur. De Morbis

bis Acutis ſcribere ſumma difficultas eſt, ut pote quos tam rapida volvit rota, ut niſi opportunò ſiſtatur ſufflamine, in præceps ruat vita, nullis in poſterum auxiliis, nullis ſuppetiis redimenda. Tu ſingula eorum momenta notas, & quid quôvis temporis articulô fieri neceſſe ſit. Opus quidem perfectum, & abſolutum, cui nihil addi poterat, niſi majus promiſeris, de Morbis ſcilicet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores examinandi, & judicandi moras.

Sæpe nobis incidit ſermo de propudiô illô Morbi Venerei, cujus ignominioſam originem Gentes Europæ à ſe invicem ſedulò ſatagunt propellere, & ut ejus magis adhuc occultentur veſtigia ad ipſos Indos remotiſſimos amandant. Scortatorum audit flagellum, furioſæ, & indomitæ libidini aptiſſimè reſpondens pœna, eo fortaſſe fine tardius remota, ut tanti conſtet pœnitere. Et humanitatis, & peccati ſimul ſenſu tactus videbatur, qui palam optavit impuriſſimam hanc luem ſemel tantùm curari poſſe. Cùm jam autem ad Agyrtas, Tonſores, & infimos quoſque ſciolos ejus ſæpè devoluta ſit curatio, illi aut fraude, aut imperitiâ magnô eam ſumptu, majori etiam moleſtiâ, tamdiu differunt, & protollunt, ut vitæ planè tædeat inter carnificum tormenta, & longiſſimas Medicinæ moras protractæ, & ferè levius ſit ægrotaſſe, quàm ſanari. Jus igitur promiſſi, amicè tamen, exigo; præmittas oro, in arrhabonem reliquorum, ſi quid habes hâc in re confectum. Humaniter, & ſincerè explices quâ methodô, quibus auxiliis hôc morbô captus ſe redimat quàm queat minimo. Satis eſt ut æger ſub Deo, non etiam pejus ſub Medicô vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me aliqualis ſaltem pars gloriæ redibit, utpote cujus precibus deſideratiſſimum hoc opus in lucem dederis.

Tibi omnino officio addictiſſimus,

Ex Ædib. Lambeth.
Febr. 12. 1679-80.

H. PAMAN.

Ornatissimo, Eruditissimoque Viro

HENRICO PAMAN M. D.

Divi Johannis Cantabrigiensis Socio, Academiæ Oratori Publico, & in Collegiô Greshamensi apud Londinenses in Medicinâ Professori.

QUanquam eum, quem de *Acutis Morbis*, Vir spectatissime, nuper edidi Tractatum, quæ est tua tam humanitas, quàm animi in me propensio, ceu opus undique consummatum deprædicare digneris; usque adeò tamen tenuitatis tùm istius opellæ mihi sum conscius, ut me nihil aliud egisse existimem, quàm viam præmonstrasse, quâ qui ingenio magis valent, dictorum Morborum & Historiam & Curationem queant investigare.

——*Fungor vice Cotis, Acutum*
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Et profectò ita multiplex, incerta, & delicata, ut ita dicam, est natura, atque ita ludit in his morbis producendis, ut unius non sit hominis, utut vivacis, varia eorum φαινόμενα, & curationes iisdem accommodatas graphicè depingere. Unum hominem dixi? quid quod vel decem quidem homines per tot sæcula sibi invicem succenturiati, atque iidem tum maximâ ingenii vi, tum indefessâ industria præditi, tum etiam in Praxi quæ numerosas observationes suppeditaret versatissimi; perpulchrè hîc operam suam collocare possint? Tantum abest ut ad Artem Medicam vel pervenerim ipse, vel me putem pervenisse.

Mecum habito, & novi quàm sit mihi curta supellex.

Morbos istos *Chronicos* quod attinet, quorum Historiæ perscribendæ spem tibi feceram, ita penitus animo meo insedit ejus rei studium, ut non tam aliâ de causâ, si bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quàm ut istiusmodi aliquô conamine communi hominum utilitati inserviam: At verò singuli me dies docent quàm sit arduum cœptum id, & quàm periculosæ plenum aleæ, (mihi præ cæteris qui isto ingenii acumine atque solertiâ, quibus hîc est opus, non satis valeo) cùm apud Scriptores rei Medicæ (Divinum *Hippocratem* si demas, atque alios paucissimos numero) vix ulla deprehendi queant vestigia, quibus adjutus per rerum avia spinis & sentibus impedita iter faciam; cùm quæ promittunt subsidia Authores & Lumina ostentant, magis Ignes Fatui sint, quàm veræ faces, & in salebras potiùs ac præcipitia sequentem agant, quàm mentem fideliter & rectà dirigant in genuina naturæ

Methodo indaganda atque invenienda: utpote quorum scripta ferè omnia *Hypothesibus* innituntur, quas peperit lascivientis ingenii & Phantasiæ luxuria; ipsaque adeò Morborum Phænomena, (in quibus eorundem Historia vertitur) prout ab iis describuntur, ex eadem Hypotheseων officina prodeunt; quin & ipsa Praxis qua Morbos aggrediuntur (quod humani generis Pestis est certissima & pernicies) ad hujusmodi Postulata componitur, non ad rei veritatem. Usque adeò grassantur, & regnant ferè in singulis paginis Cerebrosorum hominum commenta, jacent interim naturæ judicia. Quibus non obstantibus, si vitam Deus atque otium concesserit, experiar fortassis aliquando quid valeant humeri. Impræsentiarum, ut animum agnoscas in tui obsequia paratissimum, en tibi offero, ceu ejus quod molior operis specimen, dissertationem hanc, brevem illam quidem de *Lue Venereâ*, & quam solam adhuc prælo adornavi.

Primùm autem id attingere volo, me haud paucos convenisse, qui sive præ studiô, honestô quidem eô, incontinentiores à peccato coërcendi metu insecuturæ pœnæ, sive ut Castimoniæ laudem sibi arrogarent, non dubitabant asserere *Luis Venereæ* Curationem docendam non esse. His ego non assentior, utpote qui existimem nullum ferè locum Charitati atque operæ mutuæ relictum iri, nisi ea quæ sibi suâ ipsorum culpâ improvidi accersunt mala, humaniorum officiis sarciantur. Omnipotentis Dei est sontes castigare, nostrum verò miseris pro virili succurrere, atque ægris opem ferre; non autem curiosâ causarum indagatione illos acriùs urgere, aut censorio vexare fastu. Tradam itaque quæ in morbo observavi atque expertus sum: non quò hominum animos deteriores efficiam, sed ut corpora (quod mihi negotii datum est) reddam saniora.

* *Lues Venerea* ex *Indiâ* primùm *Occidentali* An. Dom. 1493. *Europam* appulit; cùm ante id tempus ne quidem nomine tenus, quantum scire licet, nostro orbi innotuerit: Undè etiam Morbus vulgò censetur iis tractibus *Americæ Endemius*, in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi verò potius è regione aliquâ *Nigritarum Guineæ* conterminorum originem traxisse videtur; cùm à plurimis nostratium, iisque fide dignis, qui *Insulas Caribes* dictas incolunt, didicerim, mancipia recèns à *Guineâ* allata, etiam antequam in terram descenderint, tum alia ibidem degentia hoc morbo tentari, nullâ copulâ impurâ prægressâ; ita ut non rarò universam aliquam eorum familiam, viros scilicet, mulieres, liberosque malè mulctet. Neque ista Lues quæ afflictissimos hosce sæpe sæpius invadit, vel hilum à *Venereâ* nobis dictâ, quantum ego quidem intelligo, quoad symptomata, *Dolores* scilicet, *Ulcera*, *&c.* habitâ nempè diversorum Climatum ratione, videtur discrepare; licèt nomine prorsus abludat, cùm *The Yaws* ab illis dicatur. At nec medendi methodus quâ utuntur illi, à nostrâ abhorret, utrobique enim *Salivatio* ex *Hydrargyrô* utramque facit paginam; non obstante eô quod hîc apud nos dicitur de eximiâ *Guaiaci* & *Salsaparillæ* vi, quam in natali solo

exerant,

* *Luis venereæ Historia.*

exerant, quæ ex longo ad nos itinere tantùm non exhausta putatur. Probabile itaque mihi videtur *Hispanos* qui in Europam primi hunc morbum traduxere, eodem infectos fuisse ex contagio *Nigrorum* emptorum in *Africa*, quorum genti alicui (multi enim sunt populi *Guineæ* confines, apud quos invaluit mos ille barbarus homines Europæis mercibus permutandi) *Endemius* esse potest. Ut ut sit, contagiosa ista Lues paulatim serpens, has orbis terrarum partes eò usque inquinavit, ut si eâ celeritate grassaretur adhuc qua primùm invasit, intra sæcula aliquot actum esset de genere humano, vel saltem Nosocomiis de cætero addictum, prorsus impar esset iis rebus gerendis quibus continetur hominum societas: nisi quòd, Vegetabilium instar, in alienum à patrio solum quasi transplantata, Europæo nostro non perinde lætatur, sed languet indies, & mitioribus Phænomenis fatiscit. Novus apud nos hospes cùm esset, si quem arripuerat, mox omnem sanguinis massam contaminabat, & diris capitis atque artuum doloribus, tum etiam ulceribus variis in partibus se prodebat. At verò centum retrò annis *Gonorrhææ Virulentæ* specie se primùm ostendebat, ostenditque adhuc, hâc sibi portâ exitum quærens; nullo alio manifesto symptomate, nisi quòd in perpaucis ulcusculum in pudendo (vulgò *a Shanker*) primum morbi est indicium; cujus virus cum per Gonorrhœam non ejiciatur, sanguinis massam dictô citiùs pervadit inficitque.

Propagatur autem Venerea hæc Lues vel per *generationem*, undè misellus Infans ab inquinatô parentum alterô mala ducit stamina vitæ; vel per *contactum mollioris alicujus partis*, quo virulentia atque inflammatio corpori insinuantur ex occasionibus hoc in loco dicendis. Primò in lactatione v. gr. vel *Infans* Nutricem per rariores mammillarum poros, vel *Nutrix* Infantem per os tenerum inficere potest. Secundò Infantes si nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licèt enim Adulti quorum caro jam firmior ætate obduruit, vix nisi intercedente impuro coitu, quamvis simul dormiant, possint infici, Infantium tamen laxior caro & texturæ rarioris venenum facilè excipit; quod non semel observavi Infantibus à genitoribus, quibuscum dormiebant, infectis contigisse. Tertiò autem, partis mollioris contactus maximè in Coitu impuro fit, ac proinde eô præ cæteris modô serpit Lues; cùm scilicet penis Spiritibus Generationi dicatis turgidus, à Venereo sive ulcere, sive etiam pustulâ in uteri vagina stabulante noxam de facili haurit, quorum alterutrô intùs latente Mulier nihilominus sana videri potest; venenô nempe, vel istarum partium illuvie ita detento, ut segnius invadat sanguinem, vel per menstruas purgationes dilutò sæpius, & quadantenus exterminato. Contagio hæc carnosam virgæ substantiam, quantum ego judico, primum adoritur, quam quidem corrumpens, eidemque primò inflammationem, mox ulcerosam διάθεσιν sensim inducens, efficit ut sanies, qualem in *Gonorrhœâ* cernimus, in urethram lentè exstillet: quòd ut credam hâc ratione promoveor, ipse scilicet vidi virulentam hujusmodi

materiam per ſubſtantiam glandis poroſam exudare, non per urethram ejectam, nulloque ulcere vel glandem occupante, vel præputium. Tandem verò altius penetrans, glandulas *Proſtatas* efferatô ulcere ſolet depaſcere; quod haud rarò cernitur in eorum cadaveribus quos hic morbus è medio ſuſtulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic morbus, Æger, (ocyùs aut ſeriùs, prout mulier quacum conſuevit magis minuſve fuerit inquinata, pro ratione etiam temperaturæ μιάσματι excipiendo magis minuſve idoneæ) primùm dolore genitalium inſolito cruciatur cum quâdam rotatione quaſi teſticulorum, poſteà, ſi recutitus non ſit, macula primò Morbillum jam erumpentem magnitudine & colore æmulans glandis partem aliquam invadit. Statim ab hujus maculæ exortu, liquor quidam lentè extillat, ſeminis inſtar, qui quotidie à ſeminis tam colore, quàm conſiſtentiâ recedens, flâveſcit tandem aliquanto dilutius ovi vitello; & in Lue virulentiore intenſioreque non modò vireſcit, ſed & aqueo humori permiſcetur ſanguine affatim tinčto. Puſtula jam dičta *ulcus* tandem fit, primò haud abſimile, *Aphthis* Infantium ora obſidentibus, quod indies latiùs & profundius depaſcatur, ſupervenientibus orificii callo & duritie. Animadvertendum eſt autem quòd memorata puſtula rarò Gonorrhœam comitem habet in iis qui, aut jam pridem Gonorrhœâ laborarunt, aut recutiti ſunt; utpote quorum Glans tum ab aëre cui expoſita eſt, tum à frequenti linteorum attritu indureſcens, noxam non ita facilè ſuſcipit. Hujuſmodi Verpi igitur glandis ulcere ferè non tentantur, ſola *Gonorrhœa* dičto modo naſcitur. Hanc alia mox ſymptomata excipiunt, ut primò magnus doloris ſenſus in pene quoties erigitur, perinde ac ſi validâ manu tranſverſus fortiter conſtringeretur, qui nočtu præcipuè urget, quoties in lečto æger cœpit incaleſcere: quam quidem conſtričtionem penis dolorificam morbi hujus in hoc ſtatu exiſtentis ſignum παθογνωμονικώτατον exiſtimo. Incurvatur etiam veretrum à fræno jam contračtiore, quod cùm in erečtione extenditur pro natura ſua, acutiſſimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor urinæ*, qui plerumque inter mingendum vix percipitur, at verò æger jam à mičtu ceſſans per omnem urethræ dučtum acriter admodum uritur, maximè quà in glandem deſinit. Nonnunquam etiam eroſâ atque excoriatâ urethrâ jugi puris acrioris fluxu, natura in carne nova vice jam deperditæ juſto occupatior, laxam quandam & ſpongioſam ſubſtituit, quæ mole quotidie aučta & ſenſim indurata *Caruncularum* excreſcentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus; quæ quidem carunculæ nihilominus ex ulceribus ſibi adnatis ichorem quendam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum ægro magis ipsâ morte timendum malum. Quinimò ſæpe accidit ut ſanies quæ per Gonorrhœam deplenda erat, vel à motu violentiori, vel Adſtringentium uſu in Scrotum depoſita, atrociſſimum dolorem, & Scroti inflammationem accerſat, nunc alterutrô, nunc utrôque ejus latere in molem

ingentem

ingentem elatô ; Gonorrhœa interim progreditur tardiùs, at verò urinæ ardor non mitiùs urget. Atque hæc sunt communiora morbi hujus symptomata, manente hôc ejus statu.

At verò quoties sive Morbi diuturnitate, & in dictis partibus morâ contagium sursum fertur, & sensim sanguini labem imprimit, aut materiâ virulentâ indebito Adstringentium usu in corpore retentâ humores putrescunt, *vera Lues* exoritur, in quâ Tumores sive *Bubones*, sæpe in inguine comparentes, primum ejus gradum constituunt. *Dolores* tum caput, tum artus in articulorum interstitiis, humeros scilicet, brachia, & talos crudeliter laniant, nullô ordine invadentes, & per intervalla, licèt noctu ægrum lectuli calore perfusum rarissimè destituant, nec nisi sub auroram libenter evanescant, Crustulæ etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant. Flavescunt hæ fermè ad instar favi, quô signô à cæteris omnibus queant internosci. Quandoque superficie latiore varia occupant corporis spatia, ad eum modum, quo *Lepra* in Medicorum scriptis depingitur. Quanto autem magis scabies hæc diffunditur: tanto minùs æger discruciatur. Universa symptomata pedetentim incrudescunt, dolor præ reliquis, qui tandem eò usque exacerbatur, ut se nequeat miser diutiùs in lectô continere, sed protinùs exiliens, huc illuc in cubiculô cursitet irrequietus fermè, donec illucescat. Adde quòd præ doloris vehementia, Cranium atque ossa tibiarum brachiorumque hinc inde attolluntur in perdura tubera, *Exostoses* dicta, excrescentiæ osseæ in equorum tibiis (vulgò *à Spavin*) haud absimilia: quæ quidem ossa tuberculis obsessa jugi dolore ac inflammatione tandem, cariosa redduntur & putrescunt. *Ulcera* etiam *Phagedænica* varias corporis partes depopulantur, quæ fauces utplurimum primò aggredientia, sensim per palatum in nasi cartilaginem propagantur, quam mox absumunt, ita ut is jam fulcro destitutus planè concidat. Crescentibus indies ulceribus, & dolore aucto, æger partim indesinenti carnificinâ enectus, partim ulceribus confectus & putredine vitam trahit cruciatu, fœtore, carie, opprobrio molestissimam, & quavis morte longo intervallo miseriorem, donec tandem, pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

Intrinsecam hujus morbi naturam, Essentialem quam vocant, nisi quatenus ea ex istis, quæ jam depinximus, symptomatis elucescat, non mihi magis perspectam esse arbitror, quàm est Essentia sive Plantæ cujuslibet, sive Animalis: Quicquid verò de ea sit, certò mihi constat humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris participem esse, unde hæc tot malorum Ilias: constat etiam dictum humorem evacuandum esse, idque iis mediis, quorum efficaciæ Experientia, medicorum Magistra, suffragatur. Cùm nondum inveniatur immediatum aliquod *Specificum*, cujus ope sine evacuatione prægressa Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exsiccantia* dicta, Specificorum titulo sunt donanda, nisi exemplis in medium allatis probare quis possit, vel Mercurium absque Salivatione, vel

Lignorum

Lignorum Decoctum nullo ſubſequente ſudore Luis Venereæ curationem quandoque abſolviſſe. Utque experientiâ didici ſudorifica vulgaria haud minùs profeciſſe in hôc morbô quàm lignorum decoctum, ita nullus dubito, quin ſi reperiri poſſit aliud quid, ſive in Regno Vegetabili, ſive Animali, quod in excitandâ ſalivatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad ſanandam Luem valeret. Quandoquidem autem hic morbus adhuc intra Gonorrhœæ limites ſubſiſtens, longè ab eadem diſtat cùm jam omnem ſanguinis maſſam contaminaverit, & Venereæ Luis nomen præcisè mereatur, ita etiam Evacuatio quâ Gonorrhœæ materia ejicitur, alia prorſus eſt atque illa, quâ Lues jam formata eliminanda eſt.

* *Gonorrhœam* itaque quod attinet de quâ primò agemus, in remediis *Catharticis*, quantum huc uſque uſu comperimus, Curationis omnis cardo vertitur, quorum auxilio vel educitur humor peccans, vel procuratur diverſio ſuccorum corporis naturalium, qui aliter hoſti in pabulum cederent. Quamvis autem, tum ratio, tum experientia mihi dictant hunc morbum & quôlibet demùm Catharticô ſæpe diuque exhibitô ſanatum iri, ea tamen cæteris δραστικώτερα mihi videntur, quæ bilem, maximè verò quæ ichorem ſeroſum fortiter è ſanguine expurgant & ſubducunt. Ac proinde ſolâ *Jalapii radice* pauperibus aliquoties ſubveni, quorum tenuitati & rebus domi anguſtis conſulendum erat. Cum verò & morbus conſpicuam ſecum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia quibus expugnandus is eſt, calida etiam ſint, *Diæta refrigerans* omnino eſt imperanda, à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic itaque ſoleo præſcribere. ℞. *maſſ. Pilul. cochiar. maj.* ʒiij. *Extract. Rudii* ʒj. *reſin. Jalap. & diagryd. an.* ʒß. *cum ſ. q. Opobalſami f. Pil. è ſingulis Drachm.* vi. Quatuor ex his ſingulis auroris deglutiendæ ſunt horâ quarta vel quinta (ita ut æger ſuperdormiat) ad dies 12. vel 14. vel etiam plures, donec ſc. urinæ ardor & materiæ ſeminiformis color flavus admodum imminuantur; quæ cùm pro voto ſucceſſerint, ſatis eſſe autumo, ſi æger interjectô ſemper die unô, eaſdem repetat ad ſeptimanas adhuc duas; quô tempore elapsô, ſufficit ut bis in ſeptimana ſumantur Pilulæ, donec humor ex urethrâ ſtillare ſolitus prorſus evaneſcat, quod ut plurimum non niſi poſt multos dies contingit. Quamvis enim vulgò affirmetur, quòd ejuſmodi ichor qui ardore urinæ & flavo materiæ extillantis colore diſparentibus, manè præſertim, in ſummitate colis digitis compreſſi ad guttulam unam alteramve cernitur, à debilitate tantùm, & à laxitate partium ob diutinam viroſi fomitis in eis moram oriatur; miſeri tamen experiuntur magnô ſuô malô reliquias has eſſe contagii non penitus deleti; quod licèt quadantenus ſubactum, ex leviſſimâ quâque occaſione (à potu ſcilicet nimiô, aut exercitiô quôlibet vehementiori, aut ſimili aliâ) novas excitat tragœdias, Gonorrhæa poſtliminiò recrudeſcente, ſi nempe æger catharſeôs

moleſtiam

* *Gonorrhœæ virulentæ Curatio.*

molestiam defugerit, nondum extirpatô radicitùs morbô.

Si post hujusmodi purgationem Gonorrhœa nondum cedat, ex usu erit loco pilularum, maximè in iis, qui difficiliùs purgantur, potentius aliquod medicamentum subinde intercalare, cujusmodi est Potio sequens, quæ semel tantùm hausta magis aliquando fecit ad sistendam Gonorrhœam, quàm leniora Cathartica sæpenumero ingesta. *℞. Tamarind.* ℥ß. *fol. sen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. s. q. aq. Colaturæ* ℥iij. *dissolv. Mannæ, & syr. Rosar. solut. an.* ℥j. *syr. de spinâ Cervin. & Electuar. è succo Rosar. an.* ʒij. *M. f. f. potio.* Vel curatione tardiùs procedente detur *Turbith. minerale ad gr.* viij. tantùm bis vel ter, idque interposito debito temporis spatio, ne fortè oboriatur Ptyalismus; quod quidem remedium in eradicanda Gonorrhœa pervicaciori facilè primas fert. Vel bis in septimana pil. sequentes exhiberi poterunt. *℞. pil. ex duobus* ʒß. *Mercur. dulc.* ℈j. *cum s. q. Opobalsami f. pil.* iiij. *sumendæ summo mane.*

Est autem ubi æger à Catharsi dictô modô repetitâ usque adeo abhorret, ut ne conspectum quidem, vel odorem solum remediorum ferre queat. Est etiam ubi corpus ex ἰδιοσυγκρασίᾳ quâdam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impensiùs in hoc laboratur nullo cum fructu Lues tandem obrepit, quæ eos sæpissimè ægros adoritur, quorum corpora catharticis fortiùs obsistunt; cùm ita se res habeat, *Enematis* agendum est, quibus injectis utrique indicationi, humoris scilicet tum expurgandi, tum ab affecta parte derivandi satis fieri potest. Quin etiam hæc Methodus expeditior est nonnunquam præmemorata ista, at non æquè tuta, me judice, cùm prior illa licèt diuturnitate molestior, minus tamen habeat periculi, ne qua contagiosi fomitis particula in visceribus hæreat, novos datura tumultus; Hoc verò incommodum facillimè evitatur, si Cathartica per os assumpta diebus ab usu Clysterum liberis, mutuam iis operam commodent.

Hâc itaque viâ incedo, *Pilulas* jam prædictas, aut alias ejusmodi, duabus tribusve auroris continuis exhibendas curo; posteà *Enema* sequens manè, & horâ quintâ pomeridianâ quotidiè injiciendum, donec penitùs cessaverint symptomata; nisi quod semel aut bis in hebdomade Catharticum impero, misso die isto Clystere. *℞. Electuar. è succo Rosar.* ʒvj. *Terebinth. Venet. vitello ovi solut.* ℥ß. *dissolvantur in aq. Hordei* ℔j. *Colaturæ adde El. Diacathol.* ℥ij. *m. f. Enema*: Singulis etiam noctibus *Opobalsami* vel *Balsami è Mecha gut.* xxv. sacchari frustulo exceptas concedo, sub lecti ingressu; quod quidem medicamentum, cum *Terebinthinæ* quoddam genus sit liquidum ac purum, iisdem quibus illa facultatibus pollet, & ulcerosæ genitalium diathesi apprimè succurrit; hujus itaque defectu *Terebinthina Cypria* ad quantitatem avellanæ dictis temporibus devoranda substitui possit.

Procedente Curatione, quâcunque ea demum methodô tentetur, ægro cibis omnibus sale conditis, vel aliàs dyspeptis (quales sunt carnes Bovinæ,

D d Porcinæ,

Porcinæ, Pisces, Caseus, Radices, Olera) & fructibus horariis quibuscunque interdico; quibus substituo carnem Vervecinam, Vitulinam, Pullorum, Cuniculorum, & cætera εὔπεπτα. Volo etiam ut vel his parcissimè utatur, tantùm ut ægri vires non labascant. *Potus*, vino in genere abdicato, ut & liquore omni sive spirituoso, sive acescente, *Hydrogala* esto, ex tribus aquæ coctæ partibus & lactis unâ, nisi quòd in prandio & cœna Cerevisia tenuis in parvâ quantitate possit indulgeri. Ad contemperandam insuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinæ, refrigerantem aliquam *Emulsionem* ad sequentis normam compono, in Purgationum interstitio frequenter potandam. ℞. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ß. *sem. Papav. albi* ʒij. *Amygdal. dulc. excorticat. n.* viij. *contund. simul in mortario marmoreo, sensim affundendo aq. Hord.* ℔. iß. *Colaturæ adde sacchari Crystallini q. s. m. f. s. a. Emulsio.*

In temperamentô admodum sanguineô, & affectû pertinaciore, post mensem catharsi datum, aut circiter, utplurimùm *sanguinis Uncias octo vel novem* è brachio dextro detrahendas suadeo; ut maturiùs celebretur venæ-sectio author non sum, ne hâc ἀφορμῇ contagium penitiùs inferatur. *Injectiones* in urethram non magni facio, utpote quæ sive acrimoniâ suâ mordaci, sive stipticitate non rarò magis officere soleant, quàm prodesse: verumtamen sub morbi exitu *Aqua Rosacea* in pauca quantitate potest injici.

Hâc methodô, quæ mihi semper pro votô cessit in Gonorrhœâ sanandâ, meliorem nondum comperi; maximè in iis qui facile purgantur. In iis enim qui purgantur ægriùs, curatio, licèt nunquam fallax, tamen non nisi post longum temporis spatium perficitur. In his itaque sanguis iterum mittendus, & acuenda sunt Cathartica, tum etiam repetenda sæpiùs, atque in eorum usu diutiùs est perseverandum, aut clysteres modo jam signato usurpandi. Etenim *Catharsis* hîc ad instar omnium est. Atque in hoc affectu, si in alio quopiam, vere asseritur, quòd qui mundificat bene, bene sanat: modò ab *Aquis Mineralibus* sibi temperet, quas certò mihi constat morbi reliquias è corpore eliminandas vi astringente & plus satis sanativâ arctiùs constringere, & quasi clavo figere trabali; unde quod sæpius observavi, *Scroti tumores* enascebantur quoties in morbi principio, vel statu, pejoraque adhuc symptomata, ut *Carunculæ*, si quando sub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fidenter assero, quantumlibet ex more hodiè recepto Aquæ Minerales in dictô casû haud rarò præscribantur.

Neque sum nescius quantum se ventitent Practicorum nonnulli in hujus symptomatis curatione, quà breviore temporis spatio, quà remediis magni nominis & tituli absolvendâ; interim observatione plus satis frequenti certò deprehendi, materiam, quæ eliminanda fuit, astringentium vi in corpore detentam maximum ægris dedisse malum, ex quo persæpe sanguinis massam de novo subiens ipsam demùm Luem parit. Nec majore cum fructu, licèt periculo minore decoctum *Lignorum exsiccantium* usurpatum comperi; quo scilicet,

ſcilicet, ſub prætextu *Specificorum*, tum univerſum ægri corpus, tum præ cæteris affecta pars jampridem nimis incaleſcentia ulteriùs adhuc inflammabantur; nonnunquam etiam *Gonorrhœa* quæ paulo antè evanuerat, quod me obſervaſſe memini, denuò in conſpectum prodiit.

Animadvertendum eſt autem, quòd ſi ægri glans præputio undiquaque contegatur, atque ejuſdem ora præ inflammatione uſque adeò tumida, dura, ac calloſa reddantur, ut nullo modo queat reduci; laterem lavat quiſquis Gonorrhœam remediis purgantibus, fortiſſimis licèt, & quotidie ad nauſeam repetitis, aggreditur, niſi eodem tempore id agatur ut pars ita affecta ad ſtatum ſibi naturalem redeat, ſublatis & duritie & tumore, undè Gonorrhœæ novus utrique fomes ſubminiſtratur. Quod quidem ego admolior *Fotu* ſequente. ℞. *Rad. Althææ, & liliorum an.* ℥iß. *fol. Malv. Verbaſc. Sambuc. Hyoſcyam. flor. Chamæmel. & Melilot. an. M. j. ſem. lini* & *Fœnugræci an.* ℥ß. *Coq. ſ. q. aq. font. ut f. Fotus, parti affectæ admovendus per horæ unius ſpatium bis vel ter in die.* Peractâ fermentatione partem affectam *Oleo è ſemine lini* recenter extracto perungendam curo, deinde *Emplaſtrum è Mucilaginibus* alutæ agninæ inductum labiis præputii tumidis circumponendum. Quòd ſi *Ulcus* vel in ipſius præputii labiis, vel in ſubjectâ glande hærens ſuâ calloſitate facit ut illud non niſi ægrè poſſit retrahi, præter fotum jam dictum ſequens etiam *Linimentum* præſcribo. ℞. *Unguent. Baſilici* ℨvj. *Unguent. è Nicotianâ* ℨij. *Præcipitat. aq. Roſ. lot. & optimè lævigat.* ℨß. *m. f. Linimentum, quo lintei raſura imbuatur, & ulcuſculo admoveatur ſemper pòſt Fotûs præſcripti uſum.*

Ubi verò, ſive quòd juſto maturiùs Gonorrhœa ſiſtatur, ſive ab exercitio vehementiori, aut aliâ quacunque de cauſa, Scrotum jam morbi ſedes, ab eadem in tumorem inſigniorem attollitur, prædictum *Fotum* bis in die parti affectæ admoveo, modò non imminuantur & dolor & tumor, *Cataplaſmate* vulgò noto *ex Oxycrato & farinâ Fabarum.* Hæc dùm foras peraguntur, non deſino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quæ modò præſcripſimus, intrò ſumptis, tum etiam Diætâ ſupra dictâ hoſtem urgere; neque mihi religio eſt quovis hujuſce mali tempore ſanguinis ℥jx. vel x. è brachio iſto detrahere quod teſticulo tumefacto reſpondet, ſi tumoris magnitudo & vehementia doloris id mihi ſuadeant. Atque hæc hactenus de *Gonorrhœâ.*

* Cùm verò eò uſque invaluerit morbus, ut jam *Venereas Lues*, vel *Lues confirmata* præciſè dici mereatur, alia omnino porta quærenda eſt, & duriori huic nodo cuneus itidem durior eſt adhibendus: quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod ſciam, adferri poſſit extirpati hujuſce morbi, niſi per *Salivationem* ab *Hydrargyro* excitatam: quicquid tam doctorum nonnulli, quàm indoctorum de aliis ſanandi modis ſatis temerè & audacter effutiverint. Cùm itaque *Salivatio* omnem hîc numerum abſolvat, id tantùm mihi incumbit, ut quæ in ea excitanda tum etiam regenda, & ratio

* *Luis confirmatæ Curatio.*

(qualis qualis ea demum fuerit) & observatio rationi suffragata mihi dictaverint ; edisseram.

In principio autem ne conjectura quidem assequi possum, quid sibi velint crebra ista monita, quibus de corpore remediis *Catharticis* & *Digerentibus*, Balneo puta & cæteris id genus, ritè præparando, ita seriò cavetur; Ut de Venæ-sectione jam taceam, cui nonnulli hîc loci primas deferunt. Quum enim, si veritati sit litandum, eò res redigatur, ut *Veneno* Salivatio procuranda sit, (neque enim adhuc innotescit salubre aliquod medicamentum, quo possit excitari, neque æger sine ejus ope in tuto collocari potest) quæritur utrum corpori constantibus adhuc viribus, vegeto & valenti, ac proinde frangendis inimici conatibus haud impari; an eidem missione sanguinis & tenui diæta jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubiè satiùs esse duxerit æquus rerum æstimator nihil agere, quàm ita importunè satagendo nocere. Quid quod experientia testatur, nullis evacuationibus, aut alio modo infirmatos, salivationis impetum multò melius sustinere, quàm eos, quorum quasi ante prælium incisi sunt nervi?

Misso itaque damnoso omni hujusmodi præludio, statim atque accersor *Unguentum* præscribo ex *Axungiæ Porcinæ* ℥ij. & *Mercurii crudi* ℥i. Neque oleum aliquod è calidioribus, neque aliud quid admisceo; cùm deterius fiat Unguentum, si quod adjecta ista frænum injiciant, & nihilo efficacius, si nihil prorsùs agant: Et fortasse additamenta ejusmodi sub nomine *Correctivorum*, idem hîc præstant (si quid tamen præstant) quod *Catharticis* adjuncta judice experientia, solent præstare; tormina nempe excitant, & catharsin reddunt laboriosiorem, à lucta scilicet inter Antidotum & Catharticum, cujus vis omnis purgans in eo posita est, quod naturæ hominis inimicetur. Verùm ut *tertiâ parte* dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam qua accersor includo) manibus suis æger perungat injungo; ita tamen, ut neque axillas, neque inguina attingat uspiam, & abdomen panno laneo tenuiore circumposito, & posteriùs consuto, à linimenti contactu diligenter muniat. Post tertiam inunctionem gingivæ ut plurimum intumescunt, & *Ptyalismus* suboritur. Si verò intra tres dies post ultimam inunctionem idem haud procedat, tum gr. viij. *Turbith. Mineral. in Conserv. ros. rubr.* exhibeantur ægro, qui post singulas vomitiones aut sedes sumat haustum liquoris possetici calidè. Cùm expuere inceperit, id jam medico negotii tantùm est, ut gradum salivationis scrupulosè expendat, ne invocatis temerè suppetiis, salivationem eò usque evehat, ut æger de vita periclitetur. Ubi jam Ptyalismus statum debitum fuerit adeptus (in quo expuuntur ut plurimùm libræ quatuor spatio Nycthemeri) vel symptomata, etiamsi parciùs expuat æger, evanuerint, (quod plerumque contingit post quartam diem à statu salivationis) & indusium & tori lintea aliis, quæ à quo ultimò lavabantur usurpata aliquandiu fuere, sunt permutanda: cùm priora ista unguento infecta salivationem & magis quàm erat opus

opus intendere, & longius protrahere, quàm ægro expediat, apta nata sint. Quod si fortè priùs elanguescat salivatio quàm symptomata penitus disparuerint, extimulanda subinde est *Mercurio dulci ad* ℈j. pro dosi exhibito.

Nonnunquam accidit, præsertim in corporibus εὐμεταβλήτοις, quòd post unam vel alteram inunctionem (nempè simul ac Hydrargyro sanguis affici inceperit) natura illicò per intestina hunc hostem expellere satagat, undè non solùm dejectiones mucosæ & tormina ventris, ut in iis qui dysenteria laborant, eveniunt, verùm etiam curatio morbi impeditur, utpote qui salivationi tantum modò cedere soleat. In hoc casu à Mercurio sive extra applicito, sive intrà assumpto, prorsùs absistendum, donec hæc symptomata penitùs evanuerint; atquè porrò dictus alvi fluxus (qui plerumque accidit, antequam salivatio bene assurgat) sistendus est usu *laudani liquidi*, ita dosim augendo atque repetendo prout urget symptoma; aut *Diascordii sesquidrachma*, aliquoties prout opus fuerit, devorata. Diarrhœa tandem cohibita, salivatio debito modo procedere solet, quæ antea vix appareret.

Convalescente de cæteris ægro, nisi quod os adhuc exulceretur, (qui genuinus & ptyalismi fructus) salivatio quæ jam indies imminuitur, nec purgatione nec alio modo quocunque sistenda est: fieri enim potest ut etiam post consopitum dolorem, atque exsiccata ulcera aliquid de morbi fomite adhuc in corpore delitescat, bella denuò moturum, nisi sibi permittatur sputatio illa moderata, quæ postquam redintegrata sanitate homo se auræ liberiori aliquandiu exposuerit, desitura est. Periculosum itaque esse arbitror ptyalismi jam abiturientis & mox evanituri reliquias *Catharsi* deducere, vel *Lignorum decocto* exsiccare velle; à qua praxi, quæ vulgò obtinet specie vel Mercurii è corpore eliminandi, vel corrigendæ ejus malignitatis, nascuntur sine dubio frequentes istæ *Recidivæ*, quæ miseris accidunt, sanitatem tandem aliquando post tantùm impensarum, tot exantlatos labores, tantum tædii devoratum anhelantibus, ad quam etiam certò pervenissent, si salivatio non nisi suo tempore determinaretur. Longè itaque consultius esset, Ptyalismum promovere *Mercurio dulci* semel in hebdomade exhibito, etiam postquam omninò convaluerit & jam sub dio versetur, (quod & ego per menses aliquot fieri aliquando jussi) quàm eundem præmaturiùs inhibere.

Quantumlibet autem à catharsi in salivationis declinatione ob jam dictas causas abhorream, fieri tamen potest ut in ejusdem statu ea nec prætermitti possit, nec debeat, quoties scilicet re malè gesta eo usque fuerit evecta salivatio, ut jam ægri vitæ metuatur: quo in casu non tutum modò est, sed & necessarium etiam Cathartico ingesto Ptyalismum ad eum gradum deprimere, ut cum ægri εὐφορίᾳ procedat, qui deindè suo juri relinquendus.

Si quis jam quærat, an nudâ Salivatione contenti esse debeamus, nec Catharticis, nec aliis remediis solennibus in usum, post eam peractam, revocatis? Respondeo, præter jam dicta, quibus & ratio astipulatur, & experien-

tia, me velle doceri quam ob causam magis sit necessarium purgare post Salivationem, quàm Salivationem excitare post Catharsin, cùm remedia purgantia (*Scammoniata* maximè & id genus acria) malignitatis quidpiam in corpore relinquant, quod naturæ tamen committimus, cujus vi tandem subjugatur istud, quicquid est veneni, eo scilicet qui purgatus fuit ad regimen consuetum, exercitium, & liberiorem aëris usum se recipiente. Atque id porrò libenter scire velim, quâ demum arte freti Mercurii reliquias per Catharsin expellere conamur, cùm genuinam illam ac propè unicam methodum (per salivationem scilicet) quâ natura id efficere solet ac debet, non solùm negligamus, sed etiam impediamus? Hujusmodi autem hallucinationes minimis istis rationis scintillulis imputandæ sunt, quibus nos miseri mortales tantùm præditi, ad veritatem in profundo demersam non penetrantes, quamlibet ejus umbram & speciem amplectimur, pro Junone, quod ajunt, captantes nubem; mox colloquia miscentes, præjudicia malè fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantasmata nostra & delirantium insomnia pro principiis Apodicticis haberi velimus; cujus specimen, ni fallor, præ manibus nobis est.

Quamvis autem in plerisque Curatio modô jam dictô absolvatur, *viz.* *Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith Minerali*, Ptyalismo haud ritè procedente, *Mercurio* item *dulci* ad vices aliquot, eodem justo citiùs fatiscente; seriò tamen animadvertendum est, in quibusdam reperiri idiosincrasiam sive temperamentum quoddam peculiare tàm salivationis respectu, quàm purgationis, (atque eadem plerumque in iisdem, ut qui ægrè purgantur, ægrè etiam ad Ptyalismum perducuntur) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multò minùs salivationem eam procurare, quæ malo eradicando par sit. In hujusmodi ægris Medico summopere cavendum est, ne animo nimiùm obstinato salivationem importuniùs urgeat, recalcitrante naturâ, atque ab isto evacuationis genere prorsus abhorrente; quod qui minùs intellexere, ægros haud paucos letho dederunt: Etenim in corporibus ita factis, quotiescunque medicamenta, sive externa illa fuerint, sive interna, pertinaciter ingeminaveris, loco salivationis perfectæ nil præter ventris tormina, & dejectiones dysentericas obtinebis, naturâ per hanc portam Hydrargyri virus amoliente; vel dolores ventriculi & ægritudines, sudores frigidos, horrendaque alia symptomata accerses, ita ut æger tantùm non agat animam, fortè etiam mox eam evomat. In his licèt Medico concedi possit, ut postquam ad dies quatuor vel quinque à postremâ inunctione salivationem frustrà præstolatus fuerit, inunctionem jam sæpè dictam, & *Turbith Minerale* denuò repetat, (interjectis inter singulas inunctionum vices diebus aliquot) religiosè tamen cavere debet, ne cùm tanto conamine salivationem incassum sollicitaverit, eam per vim invitæ naturæ extorquere pergat. Hic itaque modus, quantùm ego judicio valeo, Medico tenendus est, ut ubi primùm vel ægritudo ventriculi, vel ventris tormina succedant,

dant, statim sibi temperet à remediis adhibendis donec ea penitus evanuerint symptomata; pluribus enim & fortioribus remediis ad cogendum φύσεω ἀντιπρατλέσης salivationem accumulatis, *Dysenteria* certò certiùs tormina ventris, & ventriculi ægritudinem Mors excipiet. Cum ex adverso si lentè festinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* ℈j. semel aut bis in septimana exhibendo, vel per se, vel cum ʒj. *Diascordii*, si æger in Diarrhœam propensior sit, tandem aliquando cum bonis ægri rebus optata potietur arenâ. Quantumvis enim Ptyalismus ad plenum nunquam assurget, æger tamen copiosiùs quàm pro more solito expuet,& fœtor justæ salivationis comes neque immunitiorem hanc destituet: unde evincitur sanguinem & humores eam sive putrefactionem, sive alterationem, quæcunque ea demùm sit attigisse, quæ vel parit salivationem, vel cum ea nascitur. Atque hac Methodo universa hujus morbi symptomata tandem expugnabis, concessô utique debitô temporis spatiô.

Observandum est autem, quòd licèt salivatio remedia alia, qualiacunque ea fuerint, in extirpanda *Lue confirmatâ* longè exuperet, *Gonorrhœam* tamen cum Lue concurrentem neutiquam valet sanare; nec sistetur illa, hac jam penitus devicta: undè rectè colligitur nullam vim specificam Mercurio inesse quâ Venerea Lues immediatè debellari possit; quamlibet *Specificum mediatum* fortè dici mereatur, in quantum mediante ptyalismô morbum expellat, pari fermè καταχρήσει (quod aliàs subinnui) atque scalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat appellari. Sed ut ad rem redeam. Quoties *Lues* & *Gonorrhœa* unà stabulantur, vel ante Salivationem, vel ea jam peracta, Gonorrhoeæ curatio tentanda est; quod & tutiùs fit, me judice, & faciliùs etiam post finitam salivationem, cum Luem habens comitem Gonorrhœa ægrius dometur; quæ verò à prægressa salivatione quadantenus subacta fuit, minori negotio expugnari soleat. At verò Catharticis religiosè abstinendum est quo usque vel minimæ salivationis reliquiæ supersint; Quamobrem *Turbith Minerali* semel aut bis in hebdomade exhibito securius rem committemus, quàm aliis Purgantibus quibuslibet, cujus vi promovebitur aliquantulum ptyalismus, dum interim materia Gonorrhœam comitans paulatim excernetur.

Porrò observandum est, si tumor ossi alicui, *Exostosis* vulgo dictus, insideat, qui etiam tamdiu permanserit, ut os jam carie afficiatur; incassum prorsus erit sive salivatione, sive alia aliqua methodo curationem aggredi, nisi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Caustici* denudandum, & quamprimum idem, quod ajunt, *exfoliandum*, usu scilicet remediorum quæ intentionem hanc implere solent.

In *Ore exulcerato*, quod Salivationem passis ita familiare, si vel æger dolori ferendo par non sit, vel eo usque illud excorietur ut sanguine diffluat, idem nocte dieque vel *aquâ Rosarum Damascenarum*, vel *lacte aquæ permisto*, vel *hordei*, *radic. Althææ*, & *semin. Cydoniorum decocto* sæpissimè proluendum est. Unicum hoc symptoma memorabile, quod scio, salivationi

livationi accidit, saltem quoties eâ more debito administratur; & sanè si *dolor* & *oris exulceratio* arte aliqua protelari potuerit, haud multo esset molestior morbi hujus curatio, quàm est aliorum aliquot longè minus famigeratorum.

Diætam quod spectat & reliquum ægri regimen, eadem prorsus in *Salivatione*, saltem donec ad finem jam ferè vergat, ac in *Catharsi* imperanda censeo: Cumque ei qui medicamentum aliquod purgans assumpsit, id tantum incumbat, ut se in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis εὐπέπτοις moderatè vescatur, nondum mihi constat quo nomine vel lecto semper addicatur qui Ptyalismum subit, vel à victu modico arceatur, qui scilicet naturæ cum veneno conflictanti vires animumque addat; unde etiam naturâ tanto oneri succumbente, haud pauci, spiritibus, atque omni vitæ robore, diaphoresi, purgationibus, & jejuniis supervacuis (præter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhaustis, miserè confecti sunt; Persæpè etiam morbo jam pulso, æger eâ spirituum copiâ quâ erat opus ad redintegrandam sanitatem destitutus, præ imbecillitate concidit; aut si forte *Libitinam* valeat effugere, tot tantisque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non sit vivere. De quibus Poëta è Neotericis haud ineleganter:

Graviora morbis patimur remedia;
Nec vita tanti est, vivere ut possis, mori.

Hîc autem in promptu est istam objectionem diluere, quî fit ut nonnulli hôc morbô, (scilicet in statu ejus modò dicto) malè multati in *Galliam* commigrare cogantur, ut ab eo liberentur? Cujus rei hanc esse rationem, quantum judicare possum, existimo; Hujusmodi ægris, œconomia illorum corporum eversâ ac viribus prostratis, apud nos aër crassus ac humidus resarciendis minùs idoneus est, cùm iste *Galliæ*, utpotè qui salubrior ac magis serenus, spiritus corporis & vires deperditas instaurare aptus sit. Non quòd Practici ibidem degentes, utut docti quidem, methodum quâ hic morbus devinci possit, meliùs calleant, quàm nos hîc in *Angliâ*. Sed ut ad Diætam revertar.

Existimo itaque (& experientia mecum facit) quòd præter jusculum Avenaceum, Panatellam, Lac cerevisiatum, & Cerevisiam tenuem tepefactam, *&c.* juscula insuper è carne Vitulinâ, Pullorum, atque alia ejusmodi in mediocri quantitate ægro & possent concedi, & debeant; atque ut, ubi primùm eo usque subsederit gingivarum tumor ut dentes conserere valeat, Cuniculorum, Pullorum, Agnorum carnes, atque ejusmodi teneriores, at parcâ manu, sint indulgendæ; ut vel in lecto se contineat, vel ad ignem sedeat, prout hoc vel illud magis allubescat animo: Cùm enim *Ptyalismo* expugnetur hic morbus, non *Diaphoresi*, hariolando non sum, quorsum æger, nulla urgente necessitate, nimio calore mactetur.

Dicta Methodus uti expeditior est, cùm neque tot dies corpori ante salivationem præparando inutiliter insumendos, nec frequentes istas purgatio-

nes,

nes, aut decocta solennia post salivationem, ægris imponat; ita certissimus sum eandem longè faciliorem esse, minus itidem periculosam, & minus recidivæ obnoxiam: quod experimento suo discet quisquis in altera praxi versatus, ad hanc se demum conferet. Mihi saltem ex animi sententia successit in quamplurimis ægris, quorum nonnulli salivationis tædium & laborem plus semel irritô conatû exantlaverant, recidivam semper denuò passi, ex occasionibus, & propter causas quas suprà memoravimus.

Non est autem, Vir Candidissime, cur tuam fidem verborum ambagibus anxiè sollicitem, qui jam dudum de probitate mea persuasissimus, existimationi etiam nostræ favere dignaris. Plura itaque de hoc morbo non addo, cùm mihi neutiquam placeat, nec placebit unquam, longis verborum ambagibus & sermonibus, ἀπροσδιονύσοις nucleum involvere, quo rei caput, seu *Nili* fons, ægriùs innotescat. Quantulicunque autem sit hoc opusculum sive pretii, sive molis, id ut boni consulas rogo: cùm illud eô præcipuè fine elaboraverim, ut & in bonum publicum cederet, & quô in te essem animô palàm testarer: quantumlibet autem magni te faciam, major tamen adhuc tibi honos debetur & à me, & ab iis quibus summa illa tua eruditio, morum suavitas, animique candor, cæteræque virtutes laude dignissimæ ita clarè elucescunt. Haud equidem tibi assentor, quoties profiteor me tuam amicitiam, ex quo me primùm ea condecorabas, inter illa, quæ mihi comparavi, pretiosissima luculentissimaque semper habuisse. Inter alia enim in brevi vitæ curriculo à me observata eximium est istud, (quod etiam filio meo commendatissimum esse volo) hominum sc. probitate cæterisque virtutibus præcellentium consuetudinem semper mihi commodo vertisse atque emolumento; atque ex adverso pravorum amicitiam, (nisi ea potiùs combinatio, sive etiam conjuratio dicenda sit, quæ in virtute non fundatur) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me læserint unquam, tamen nescio quô pactô, tandem aliquando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quippiam affricasse. Vale, Vir Humanissime, & amare perge

Tui semper Observantissimum

THOM. SYDENHAM.

INnumeri propè Autores ſcripſere de Lue venereâ, quam paucis explicat Clariſſ. noſter Autor. Longum nimis foret illorum vel partem aliquam hic recenſere, pro pleniori fœdi ejuſce morbi, ac ipſius curæ, illuſtratione. Sufficiat itaque Doctiſſimi alius Angli perbrevem, ſed verè accuratam, eôdem in argumentô Diſſertationem addere, cujus hæc eſt inſcriptio.

GUALTERI HARRIS, M. D.

Celeberrimi Medicorum Londinenſium Collegii, Socii.

DE

LUE VENEREA, *ejuſque* Origine, Naturâ & Curatione,

DISSERTATIO.

HIC morbus tàm gravis & acerbus eſt; tàm latè ſerpit, & perniciem ſuã undique ſpargit; tantis cruciatibus miſeros plerumque opprimit; & priſtina ſanitas tàm difficulter reſtituitur, ut ab annectendo quædam eò ſpectantia nòn potuerim prorſus abſtinere. Primordia hujus mali quæ pudendis ſolis labem inurunt, contemptui & ludicro habeant, ſi ita placet, ganeones & Belli noſtri, & petulantibus facetiis, tanquam nugas & crepundia, ea excipiant; ſed quandocunque aut prima illa inquinamenta aut ſuccedentia, in ſanguinem denuò transferentur, atque per totum corpus virus diſtribuetur, pœnas inſipientiæ debitas illi abundè perſolvent.

De Origine hujus morbi ambigitur, an ab omni ævo, poſt homines natos, extiterit; an ſuperiori ferè ſæculo in *Europam* ex *Indiâ* Occidentali fuerit advecta. Multa ſunt teſtimonia, aut ſaltem ſuſpiciones non contemnendæ, de antiquitate hujus Luis, quanquam tot ferè Regna non ita pridem contrà ejus Natales probroſos decertarunt, alterum in alterum illud opprobrium rejiciens, quot urbes olim *Homerum* ſibi glorioſè vendicârunt. Certè nomen ejus legitimum uſque ad noſtra hæc ſæcula in tenebris latuit. Nec forma & figura hujus Monſtri à prioribus Medicis ſatis clarè & diſtinctè ſunt deſcripta, neque ante novam ſuam denominationem niſi confusè admodùm cognita. Hoc autem procul dubio ſcimus,

ſcimus, plurima olim apud nos Noſocomia leproſis recipiendis fuiſſe extructa; & multùm fallor, ſi unica & ſingularis domus apud nos etiamnùm maneat, Leproſis vulgò recipiendis peculiariter dicata. Porrò Venerei contagii eadem ſemper cauſa tyrannidem exercuit, nempè vaga & promiſcua ſcortatio; nulliſque ſæculis defuerunt meretrices infames, quæ corpore proſtituto vilem quæſtum facerent: *poſita* verò *cauſa ponitur* etiam *effectus*, quemadmodùm *& ſublatâ* ſemper *tollitur*. Quibuſcumque enim in regionibus, quibuſcumque demùm locis proſtibula iſta, ac corruptelæ juventutis vulgares prorsùs exulant; legumque aſperitas ſcortationem omnem coërcet, deeſt etiam unà cum impuris ſcortis Lues hæc Venerea. Ubicumque verò lupanaria palam permittuntur, remiſſo magiſtratu aut diſſimulante; vel ubicunque meretriculæ latebras aliquas fœdas ſecurè nanciſcuntur; eadem Lues cum horridâ malorum turbâ, cumque omni ſuo miſeriarum famulitio, longè lateque dominatur. Atque, ut mihi quidem videtur, in utero impuro meretricum vulgarium, quæ plurimis viris, quantumlibet ſanis, ſeſe proſtant & commiſcent, certò & naturaliter progignitur Lues, perindè atque in nidò ex ovis naſcuntur volucres. Et quoniam *corruptio optimi* eſt *omnium* ſemper peſſima, cur non ex ſeminis prolifici, & in tantos naturæ uſus deſtinati, corruptione pravâ & incongruâ venenata illa Lues poſſit φυσικῶς propagari? Et nullus dubito, pauciſſimos uſpiam eſſe ſcortatores, qui, quantumvis pœnas meritas aliquandiu effugerint, non ſeriùs aut citiùs in laqueos illos inciderint, qui non turpi & funeſto illo veneno fuerint tandem aliquando contaminati.

Sanè Lues hæc pernicioſa eſt Supremi Judicis tremendum quoddam flagellum, inſtar enſis illius ſtricti capiti Damoclis inter epulandum impendentis, omnibus ſcortatoribus ſemper interminans, quod ſapientes ab impuris amplexibus facilè deterrebit, quodque inſipientes ſeveriſſimis flagris aliquando cædet. Quis enim mulieroſus certus eſſe poteſt, meretriculam qualemcunque ſibi uni, ut videtur ſtipendia facientem, non aliis pluribus fuiſſe priùs, aut denuò fore pervulgatam, atque ideò obnoxiam venereo inquinamento, utcunque iſta mendaciis ſuis, perjuriiſque uſitatis, pudorem aliquem comminiſcatur?

Neapolitanus hic morbus vulgò nuncupatus eſt, & ab obſidione *Neapolitanâ* primùm ejus contagium originem traduxiſſe ut plurimùm creditur, anno ſcilicet poſt *Chriſtum* milleſimo, quadringenteſimo, nonageſimo tertio; cùm *Neapolim* caſtris ſuis circumdaret *Carolus* octavus, Gallorum Rex. Sed cùm rumorum popularium tanta ſit incertitudo, ut ſapientes vix quicquam pro certo pronuncient, quod non manifeſtis & ſibi notis teſtimoniis confirmatur; cùm aliorum morborum primus exortus in tenebris æque permaneat, cùm ita conſtitutum ſit rebus humanis, ut in ſingulis ſæculis quædam continuò pereant, oblivionique tradantur, & alia quædam rurſum emergant & ſuſcitentur, cùm virus Venereum in omnes ferè regiones totius orbis, quantum nobis innoteſcit, ab oriente ad occidentem, à ſeptentrione ad mo-

meridiem, jamdiu spargatur, & usquequaque diffundatur; cùm denique Medici aliquot gravissimi Luem istam infamem ante obsidionem illam Neapolitanam contagio suo virulento *Europam* jamdudùm invasisse constanter affirment, sanè difficile est aliquid certi & indubitati in re ita obscurâ stabilire & decernere; quanquam antiquam Luis prosapiam admodùm apertè indicare videatur antiqua, ac permanens causæ existentia, nempè scortatio illicita, vaga, & promiscua, primordiis fortè rerum humanarum, aut saltem effræni hominum libidini, ac corruptelæ meretriciæ coæva.

Sed ut hanc rem paulò altiùs perscrutemur, *Hippocrates*, cujus autoritas apud omnes doctos plurimùm valet, libro tertio de Morbis Epidemicis, plurima horrenda symptomata enumerat, quæ ad formam Venereorum quàm proximè accedunt: ut, *pustulas magnas, & pustulas corpore universo erumpentes, maximéque caput impetentes, ulcera fœdissima circà pubem & pudenda, inflammationes Erysipelatodes malignas & depascentes, diarrhœas & cibi fastidia, tabes multas*, aut atrophias, *nunc sine febre nunc cum febre contingentes; carnium, nervorum, & ossium mutilationes ex decidentiâ magnas*; a carie præcedente, *prolapsus partium abscessibus corruptarum, & denudationes femoris integri, tibiæ, aut pedis totius, prolapsus brachii, aut cubiti totius*, & *omnium miserrimas carnium jacturas, cùm pubem pudendaque malum affecerit; ichores ulcerum & abscessuum puri absimiles, & pure omni deteriores, capillorum defluvia, fluxiones ad pudenda multas, dolores gravissimos cum vigiliis, ulcera oris serpentia, & tubercula tàm interna quàm externa circa inguina*, aut bubones, *tubercula faucium, ulcerationes pudendorum*, & similia, quæ quidem breviter tradit, & more suo conciso. An verò hæc omnia à Peste verâ, an à Pestiferâ hâc Lue oriantur, in utramque partem ut differant, par est doctis liberum relinquere.

Quicquid verò de turpibus Luis natalibus sit statuendum, certè dolendum est maximè, Curationem tantæ Ægritudinis, omnes corporis partes, tam internas quàm externas, à capite ad calcem, polluentis, è manibus Medicorum, doctorum & peritorum ità profugisse, atque Chirurgis, nec non tonsoribus imperitis, ignarisque quibuslibet vulgò concedi. Quis enim tam fatuus & insulsus, quis tam illiteratus ardelio, qui non Medicaster in hoc morbo circumforaneus facilè evadat, sine instituto, sine sumptu, & sine arte? qui non curationem Luis, aut saltem Gonorrhœæ infallibilem perfrictâ fronte polliceatur; Quales autem hi sunt Medici? Sartores utplurimùm & fabri, similesque artifices, propinatores inertes & decoctores, qui in officinis suis fidem priùs labefactaverant. Quàm infælix igitur & misera & Infectorum conditio, qui duplices sustinent pœnas, damnanturque tùm atrocissimi morbi cruciatibus, tum rudis agyrtæ ignorantiæ periculosæ! Quasi levissimi quilibet affectus peritiam Medicam jure efflagitarent, morbus verò

rò minimè anceps, medullisque penitùs infixus, cuivis illiterato possit tutò demandari!

Ut autem summum discrimen Lue Infectorum manifestiùs appareat, considerandum est, hunc morbum frequenter esse Protei-formem, & post primam ejus subjugationem, sæpe novas posteà induere facies. Illud equidem facilè adducor ut credam, propterea quòd tot tabidos, & atrophiâ confectos, pulmonibus ferè intactis, nec nisi secundariò læsis, viderim perire. Et nisi ex acuto aliquo morbo illos contigerit extingui, marcore & atrophiâ vix intellectâ tandem contabescere semper observavi. His lac Asininum, pectoralia, narcotica, & similia, primam venenatam causam nihil respicientia, ad supremum usque diem frustrà exhibentur. Chirurgi salivatione absolutâ, & mercede laborum acceptâ, integram sanitatem audacter promittebant; atque denuò ægrotantes, longè diversis symptomatis quàm priùs affecti, neutiquam somniant de reliquiis fomitis venenati, aliquamdiu consopiti, & intùs delitescentis, sed sub novâ formâ revirescentis. Interim Medicus quantumlibet peritus, nihil causæ Venereæ facilè suspicabitur, atque ægrotus partim ex verecundiâ, partim præteritæ curationis securus, de pristinis rebus oblivioni jam traditis nullam mentionem facit. Heu quanto igitur discrimine versantur hujusmodi ægrotantes, cùm nec ipsi de causâ ægritudinis primariâ ne verbum mussitent, cùmque Medici contra morbum incognitum, Andabatarum more, cœcutientes militent! Certè Autores nonnulli, magis emunctæ naris, veritatem horum suboluerunt, cùm ita prudenter illi consulerent, quoties aut dolor Ischiaticus, aut Rheumaticus, aut alius valdè pertinax, remediis propriis & usitatis nequaquam cederet, ut ad Diætam sudorificam, è Ligno sancto, Salsaparillâ, & consimilibus, tanquàm ad sacram Anchoram confugeremus.

Ex his Luis reliquiis spretis, & aliquamdiu abditis, non solummodò pendet valetudinaria, & misella parentum, æquè ac aliorum scortatorum conditio; sed & hinc morbi aliquot puerorum tralatitii, & fermè immedicabiles, & quos nominare minimè convenit, nè nati insontes, viri tandem facti, contumeliam, mœstitiam, atque animi perturbationem aliquam exindè immeritò patiantur. Quamlibet enim majus est reverà dedecus à vitiorum suorum, quàm natalium, turpitudine & infamiâ, tamen novi viros eximios & fortes, clarâ & illustri stirpe, sed illegitimè prognatos, qui præter modum dolore opprimebantur, quoties de natalibus suis spuriis mentionem aliquam factam ex susurris clancularis in communi hominum consortio illi suspicarentur. Atque in eâ re major est Turcarum justitia & sapientia, apud quos nemo parentum culpam in filios iniquè transfert, & nulla est ignominia natis ex partu illegitimo prodiisse.

Porrò statuendum est Luem Veneream esse morbum venenatum, & maximè deleterium. Et quanquam non ita repentè interficiat, ut ictus

& morſus animalium venenatorum, tamen temporis aliquo ſpatio, modò longiore, modò breviore, vitam infectis certiſſimè adimit, niſi remediis propriis & ſalutaribus ſanitati priſtinæ tempeſtivè reſtituantur. Paucis igitur agamus de veneni hujus cæterorumque naturâ, & breviuſculâ comparatione. Inter alias notas ſunt ſigna venenorum, inſignis faciei totiuſque corporis pallor, & extremorum perfrigeratio, quæ in Venereis ſunt maximè conſpicua. In venenis aſſumptis, natura materiam venenatam omni vi expellere nititur in ſuperficiem corporis & partes externas, unde maculæ variæ, papulæ, & exanthemata oriuntur: Similiter in Lue Venereâ prodeunt maculæ, interdum parvæ, lentiginum inſtar, interdum latiores; eæque modò rubræ, modò flaveſcentes; & primùm circà frontem ac tempora, deindè caput reliquum, tandemque per totum corpus diffuſæ; nec ſolummodò maculæ, ſed & puſtulæ & tubercula in cute erumpunt. Venenis per os aſſumptis, calidis dico & erodentibus, magnum exoritur incendium in faucibus, & ventriculo, atque inteſtina doloribus aut torminibus exquiſitis crucientur: Lue infecti faucium inflammatione, & paulatim exulceratione, ſemper corripiuntur; ventriculus illorum ſenſim proſternitur; & quanquam artus dolorum ſævitiam & atrocitatem ut plurimùm ferunt, tamen plus ſemel novi, aut inteſtina, aut hypochondria eiſdem diris cruciatibus affecta, iiſque tempore veſpertino recrudeſcentibus, quos artus ut plurimùm & magis regulariter ſuſtinent. Denique Venena propria ſua & peculiaria medicamenta, ſive Antidota, ut ritè expellantur, requirunt: Lues, niſi propriis & quaſi ſpecificis Antidotis pernicies ejus virulenta depellatur, vulgaria omnia pharmaca, & methodos omnes quantumlibet doctas, ſolet aſpernari.

Sed natura hujus Veneni eſt alia atque alia, tum ſecundùm regiones magis ad Septentrionem aut Meridiem poſitas, tùm ſecundùm Temperamentorum varietates. Etenim in Hiſpaniâ & Luſitaniâ, de hoc morbo (ſæpe tàm mitis iſte eſt illic) vulgò colloquuntur, quemadmodùm noſtri ſolent de Liene & Scorbuto. Siquidem illorum Medici ad febricitantes matronas nobiliſſimas ac virtute præditas accerſiti, ſolenniter quærunt, an Lue Venereâ laborent, ſicut noſtri de Catameniis, quanquam & verecundè interrogant. Et in illis regionibus, ubi Veneni aliqua portio indeſinenter perſpirat, Infecti multi ſeſe totam vitam hoc morbo comite ſatis placidè traducere nonnunquam poſſe, ſæpè confitentur. Apud nos verò longè aliter ſe res habet, & hæc Lues ferocem & immanem tyrannidem exercet. Nullus hic ſymptomatum & cruciatuum finis, niſi aſpera aliqua, aut diuturna mitior, medicatio interponatur, donec aut dolores contorquendo, aut ulcera depaſcendo, aut ichor venenatus oſſa corrumpendo, miſeriis finem imponant, & lacerum putridumque cadaver tandem abjiciatur, pabulum ſanè ingratum, & vix vermibus acceptum.

Quin etiam juxtà Temperamentorum diverſitatem Venenum hoc diſſi-

miles vires apud nos obtinet. Temperies Melancholica, & Biliosa ejus exterminationem ægriùs sustinent, quàm Sanguinea, & Phlegmatica. Multò faciliùs restituuntur juvenes, quàm ætate provecti. Idemque est dicendum, de Scabie, Herpete, & nonnullis aliis morbis varia temperamenta affligentibus. Et sicut Temperamentorum differentia efficit, ut Cathartica longè dispares effectus obtineant; hoc corpore mitissimis medicamentis facilè purgato, illo fortissimis ægrè cedenti; utque idem dejectorium medicamentum eodem pondere diversis hominibus exhibitum, in uno celerem ac violentam, in alio tardam ac mitem, & in alio nullam omninò operationem concitaverit: ità & de Venenis dicendum est, quòd illa citiùs aut seriùs interimere soleant, non modò ex propriâ & innatâ vi perniciosâ, sed secundùm fortiorem aut debiliorem repugnantiam naturæ ejus, qui venenum accepit. Nam opinio ista vulgaris ficta est & falsa, quæ *Indos*, ab iisque *Italos*, ita artem veneficam statuit calluisse, ut in statutum diem, aut tempus prædeterminatum, sive fuerit septimana, sive mensis, sive annus, Venenatos omnes certò conficere possint. Natura enim unius quàm alterius, quemadmodum dictum est de catharticis, veneno magis se opponit, & lethale virus reprimit, aut frustratur.

Sunt qui Luem arbitrantur, fractis & attritis senio viribus tyrannidem suam fermè omnem jam deposuisse, & ad interitum suum cum senectâ demum vergere. Eademque apud plures doctos sententia jamdiu obtinuit, quandoquidem blanditiis verborum tàm literati quàm aulici spe vana ductis nonnunquam se accommodant, & gratiam lenociniis solent sibi conciliare. Qui verò sic sentiunt, nosocomia hodierna paulisper adeant, aut Chirurgos probos ac exercitatos consulant, videant ulcera multiplicia, cancrosa; & depascentia, tophos & gummata, ossium caries, & carnium putrilagines; videant tabes, lipothymias, cachexias, denique totam Pandoræ pyxidem ibidem apertam; exaudiant etiam horrendas miserorum exercitationes, gemitus acerbos, & ululatus permolestos; tandemque dicant, an Venus egregiâ illâ mansuetudine mancipia sua hodierna excipiat; dijudicentque pariter, utrùm Mars an Venus plures ex numero viventium tollat; uter denique istorum amasiorum exitium pejus & frequentius cultoribus suis inferat.

Quod ad Therapeiam attinet Luis, alii Salivatione curationem moliuntur; alii sine Hydrargyro, & nescio quibus ineptis Arcanis eandem audacter pollicentur; alii denique emeticis, & catharticis Mercurialibus, & Diætâ Sudorificâ intercalatâ, similibusque, venenum illud penitùs subigere annituntur.

Medici fermè omnes, totumque Chirurgorum sodalitium, uno consensu, Salivatione tanquam brevissimâ, & maximè efficaci methodô, Luis curationem aggrediuntur. Nec denegandum est cuiquam in Arte Medicâ mediocriter versato, Salivationem esse omnium Methodorum, quas hactenus excogitavit peritia Medica, maximè expeditam, atque efficacem,

ad

ad virus illud Venereum valdè obtundendum, & malignitatem ejus perniciosam abundè frangendam, si minùs ea valeat non raro ad venenum istud penitùs delendum. Certè in his regionibus Borealibus, frigoris prædominio obnoxiis, ubi labes Venerea tantâ immanitate sævit, Salivatio præ aliis adhuc notis inducias maximè veloces, perniciei dilationem, & symptomatum omnium vehementium cessationem obtinet celerrimam; nec non in quibusdam infectis, & potissimùm in junioribus, curationem perfectam aliquando complet. Sed si consideretur horrenda illa, terribilis, & nonnunquam intolerabilis medicatio, tantis cruciatibus & periculis extremis stipata, saltem exoptanda est, & omnium votis exposcenda, alia aliqua jucundior methodus, tutior illâ minusque molesta.

Potentissimum, & efficacissimum salivandi genus est id, quod per inunctionem Mercurialem excitatur, & quod solum, tanquam *dignum nodo cuneum* Sydenhamius noster præclarissimus laudat. Sed refert scire, attentéque contemplari, in quot vitæ discrimina Salivatio ista conjicit infectos; quot ex eâ solent vulgò interire; quàm horrendas capitis, fauciumque efficit intumescentias, suffocationem repentinam frequenter minitantes, & vix fræno manus peritissimæ rectè gubernandas. Nôrunt quidem aliptæ quàm periculosas diarrhœas, dysenterias, lipothymias, in temperamentis maximè Mercurio repugnantibus, ista crebrò producit; sed aliam vix exercebunt artem, vix quærent aliptæ, nisi quam in tyrocinio à Magistris suis didicerunt. Tanta verò est in hoc Salivationis genere humorum fusio, tanta succorum omnium corporis sæpè exantlatio, ut nil mirum sit, si spiritus vitales unà dissipentur; & maximè si in hâc terrâ, aliter fæelicissimâ, ubi Melancholia tantum obtinet imperium, complures ex tàm rapidâ fluidorum profusione succumbant ac pereant. Quàm fugax scilicet voluptas acerbissimas sustinet sæpenumerò pœnas! Quantâ curâ & industriâ Sirenum illarum veneficarum blanditiæ sunt ab omnibus fugiendæ quicunque aut sanum corporis temperamentum conservare volunt, aut vitam longævam jucundâ lenique senectute finiendam cupiunt.

Porrò si facultates Hydrargyri tantâ copiâ in corpus intromissi, ac sanguinis motu circulari omnes corporis partes pervadentis, velut in Salivatione vulgari contingit; si illius vires naturæ humanæ tàm noxias, ac inimicas; si virus ejusdem nervis & cerebro peculiariter adversum, attestante id paralysi, & tremoribus frequentibus; si onus & tormina, quæ ventriculo & intestinis vulgô infert; si pallidissimum plumbeumque colorem, quem vultui impertit; si denique quòd à veteribus omnibus medicis Hydrargyrum in catalogo Venenorum annumeretur, diligenter perpendamus: sanè Medico probo incumbit, quando duobus Venenis tàm Morbi quàm remedii unà convenientibus sit necessariò occurrendum, de Antidoto aliquâ propriâ, salutari, & excellenti, sollicitum esse. Et si tela ad hunc morbum

ritè

ritè expugnandum magis apta & idonea unquam reperiantur, è Medicorum pharetrâ magis magisque denuò instructâ, potiùs quàm ex aliorum quorumcumque sive armamentario, sive officinâ, nî plurimùm fallor, certò extrahentur.

Et quidquid delirum vulgus, aliique nonnunquam saniore judicio præditi, contrà sentiant, sanè nescio, an quisquam omnium morborum qui miseros mortales solent excruciare, judicium acerrimum, Medici periti & exercitati, potiùs quàm agyrtæ aut indocti alicujus artificis, requirat ac mereatur, quàm Lues ista immanis & venenata.

Quanquam verò Salivatio omnibus aliis Methodis ubique palmam præripuit, tamen notatu dignum est, quod *Julius Palmarius*, Medicus Parisiensis clarissimus, & eruditissimus copiosiùs disseruit, qui Magni illius *Fernelii* fuit discipulus, & qui librum de Morbis Contagiosis tùm doctè tùm eleganter scripsit. Ille Salivatione, quantumlibet tunc populari, quantumlibet nunc vulgò usitatâ, *vix centesimum quemque* Lue correptum, perfectè sanari tradit; sed recidivo illos morbo, ex scintillis aliquamdiu consopitis recrudescente, nonnunquam citiùs, nonnunquam pòst plures annos affici, & languescere. Atque *alii*, inquit, *decies*, *alii duodecies*, suo tempore *Salivationem frustrà sunt experti*, tantâ interim cum doloris acerbitate, malorumque miserrimorum acervo, ut forti viro multò satius sit semel mori, quàm vitam morte pejorem sic proferre.

Ego itaque hæc animo diu multumque evolvens, nunquam complecti potui, quamobrem *Fernelii*, *Palmarii*, aliorumque medicorum doctissimorum methodi tutiores ac jucundiores tàm paucos sectatores consequutæ sint, & praxi hodiernâ ita proscribantur, nisi ob has potissimum rationes:

1. Medici illi præclarissimi odio adversus Hydrargyrum nimis acri flagrabant, propter noxas illas gravissimas quas sæpius infert corpori. Et *Fernelius*, primus omnium Medicorum, curationem Luis sine quocunque Mercurialium usu interno, & fortè nimis temerè suscipiebat, & palam pollicebatur; Amuletis suis selectis ac saluberrimis, Diætæ Sudorificæ, victui tenui & frugi, & catharsi intercalatæ solummodò confisus. Et certè propter ausum ac tentamen tantum, tamque salubre generi humano, ni fortè minus fælix fuisset successus, omni laude dignissimus est egregius ille Medicus, quanquam in pestiferô hôc morbô usus illius medicamenti periculosi, quod à Plinio vocatur *Venenum omnium rerum*, summè necessarius nobis hactenus videtur. Nam *malum ovum malo corvo* apprimè convenit. *Palmarius* autem Hydrargyrosi vulgari infensus fuit, tum ob perniciem ejus, tum propter extremos cruciatus, doloresque asperrimos, quos inuncti sustinere necessariò damnantur; tum denique, quia proposita sua curatio per Guaiacum & Amuletum, aut per Alexipharmaca sua Hydrargyro conjuncta, tutior fuit, & longè salubrior inunctione vulgari, sputantium vires exhaurienti. Quo circà alias Luem extirpandi methodos,

tutiores, ac magis ſalutares, nec non jucundiores, licet nonnunquam paulò cunctabundas, fusè proponebat.

2. Chirurgi uno ore Salivationi præ aliis curandi modis favere videntur, aut quia præmiis donantur majoribus, iſtô modô valetudini proſpicientes, ſummâ cum aſſiduitate, infectumque ſub imperio quodam deſpotico, vitæ ac mortis clanculum in conclavi, remotis aliis plerumque arbitris præterquam nutrice, tamdiu tenentes; aut quia durante tyrocinio nullam aliam æquè certam Lui medendi artem illi hactenùs didicerunt; aut quia aliam diſcere vix unquam volunt.

3. Quoniam Chirurgi technis ſuis hanc Medicinæ partem, quantum in illis fuit, tanquam ſibi jure propriam ubique arripuerunt; & Medici, ſive ob moleſtias tàm fœdæ curationis, ſive aliis negotiis impediti, illam provinciam quaſi derelictam nimis neglexerunt, ac vilipendêrunt.

4. Quia curationes temporaneæ & Palliativæ in hoc morbo, ut in aliis non nullis, magis placent, ægriſque gratificantur, quàm Eradicativæ, quæ magis operoſæ ſunt, & exercitatione non parvâ egent. Quam ob rationem induciæ multorum dolorum graviſſimorum Narcoticis derepentè comparatæ, & ægrotantibus ſæpè magis placent, & medicis nonnunquam præferuntur, quàm quæcunque alia, permanentibus interim aliquamdiu doloribus, ſalutaris medicatio. His adde, Salivationem ſymptomata omnia Venerea ita ut plurimùm tollere, ut nulla recidivæ ſuſpicio impræſentiarum reſtet, aut præmii procraſtinandi ratio convaleſcentibus ampliùs appareat.

Quod ad Impoſtores illos imperitos, turpiſſimos lucriones, ac nebulones vulgares attinet, qui ſine Mercurio, ſine regimine, ſine quâcunque moleſtiâ, & neſcio quibus *Arcanis* inſulſis, curationem breviſſimam, nec non infallibilem, omnibus Lue infectis cum inſigni impudentiâ publicè pollicentur, argumento ſunt Bacillino quàm Medico digniores, & faſcibus Magiſtratuum aut colliſtrigio, prout veteratores perfidi, ſunt potiùs caſtigandi, quàm diſceptationibus, aut ullis rationum momentis accipiendi.

Denique tertium Lui Venereæ medendi genus, quod poſthabitâ Salivatione ſolenni per inunctionem inſtitutâ, & ſpretis deceptorum inſciorum fallaciis, catharticorum aut emeticorum Mercurialium vi & efficacia, cum Diætâ è Lignis & Radicibus exſiccantibus, ac regimine debito, conjunctorum nititur, fuſiorem orationis copiam planè requirit. Sed nè tot impoſtores & agyrtæ dolis & inſidiis ſuis hinc anſam aliquam avidè arripiant, vela dicendorum contraham, & pauca haud prorſus inutilia jam dictis adjiciam.

Et 1. Notandum eſt, Ligna exſiccantia, Gummi, corticem, & lignum Guajaci, lignum Saſſafras, atque Radices Salſaparillæ & Chinæ, tantum ferè emolumenti naturæ humanæ conferre, & debilitatæ ſuppetias ſalutares præbere, quantum damni & nocumenti Hydrargyrum corpori infligit. Sunt hæc ſalubria quædam hujus morbi venenati, licet imperfecta, pariter atque Mercurii ipſius Alexipharmaca, quandoquidem & citra Mercurii auxilium opera &

ra & oleum noſtrum ſine fructu perdi ſolent. Et quanquam illa ex ſe nunquam apud nos ſcopum attingunt, Hydrargyro prætermiſſo, venenumque Venereum nequeunt penitùs delere & extinguere, tamen robur nativum erigunt & fovent, palloremque huic morbo congenitum, in vividum ac ſanum colorem certo certiùs immutant.

2. Notandum eſt Cathartica deleteria dicta huic morbo expugnando, qui vires corporis validiſſimas ipſe infringit, & robur ſummum facilè comminuit, quandoque minùs convenire, quàm mitiora & blandiora medicamenta. Et quoties fortior & validior requiritur catharſis, illa longè tutiùs obtinenda eſt, in debilibus ſcilicet naturis, ſennâ, rhabarbaro, agarico, jalappâ, epithymo, polypodio, mannâ, hermodactylis, aut eorum quibuſdam, additis etiam ceu ſtimulis, ſale mirabili, cathartico amaro, polychreſto, prunellæ, aut cryſtallis tartari; his, inquam, ſæpè ſecuriùs & commodiùs alvus movetur; neque plura eorum identidem repetita ita corpori imbellium nocent, quemadmodum ſcammonium, colocynthis, & helleborus, quæ aut ventriculum conturbant, aut inteſtina corradunt, gravibuſque torſionibus excruciant, aut viſceribus omnibus, partibuſque principibus, malignâ ſuâ qualitate ſunt infenſa.

3. Quanquam Mercurialia, & Hydrargyroſis, in omnibus temperamentis Lue inquinatis indiſcriminatim vulgò uſurpentur, tamen notandum eſt, corpora craſſa, obeſa, phlegmatica, & frigida, ab illis maximè omnium lædi, & conſtat injurias inſignes quas Hydrargyroſis talibus facit, vix unquam poſteà deleri, adeò ut non minus diſcriminis à medicamento quàm ab ipſo morbo illis contigerit. Atqui Sanguinea, Bilioſa, & præfervido calore redundantia corpora, incommodo minore Hydrargyri uſum paulò copioſiorem ſuſtinent, quàm aut priùs nuncupata, aut Melancholica Temperamenta. Etenim calida & ſicca viſcerum intemperies, contrariis quibus pollet facultatibus Hydrargyrum, corrigitur, emendatur, & nonnunquam inſigniter juvatur, atque bilis ferocientis acrimonia plurimùm demulcetur.

4. Quotieſcunque Lue jam pridem infecti, qui Ptyaliſmum priùs ſubierunt, aut qui aliis modis ad tempus tantummodò ſunt reſtituti, morbo recidivo è latibulis erumpente, aut novam formam ſortito, turbas novas commovente; quoties, inquam, illi in atrophiam, neque à pulmonibus tabidis, neque à Lumbricis pendentem, inciderint, quanquam Diarrhœâ admodùm violentâ exhauriantur, à Narcoticis quibuſcunque abhorrendum eſt Medico, & reſtringentibus interdicendum. Nam Malignitate veneni Venerei intùs deliteſcentis ſic imminutâ, & per ſentinam corporis depoſitâ, propria Antivenerea optato eventu non diu fruſtrabuntur, & corpuſculum ſtrigoſum deleteriâ Lue penè confectum, præter expectationem rurſum pingueſcet.

5. Cum virus Venereum ſit benè retuſum ac fractum, omniſque ſymptomatum ferocia refrænata; at fomes venenatus haud penitus extinctus ſub

ſub cineribus deliteſcat, novos poſteà tumultus ſuſcitaturus: quemadmodum & in aliis nonnunquam caſibus, ubi ſymptomata anomala, doloreſque vagi infirmos detinent, Medicamenta nervina, arthritica, amara, & antiſcorbutica *ſalubria*, aliquamdiu uſurpata, catharticis blandis identidem intercalatis, reliquias Veneni iſtius infracti tutò profligabunt, integramque tandem ſanitatem præ aliis reſtituere valebunt. Siquidem talia corruptelæ humorum deleteriæ contraria, ſanitati tuendæ amiſſæque recuperandæ, vitæ producendæ, ſtaminibuſque vitalibus tenuioribus confirmandis apprimè conducunt.

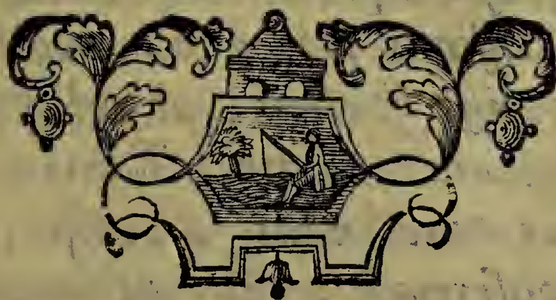
6. Infantes à nutricibus lactantibus infecti, quanquam maculis, puſtulis, ulceribuſque ſcatent, quanquam & nocturnis illis doloribus erunt excruciati, facillimè omnium reſtituuntur. Farina ſarſaparillæ ferè inſipida, ſaltem nullo guſtu ingrato, aut faſtidioſo prædita, panatellis aut pulticulis ſuis, ut par eſt, *commiſta*, addito etiam, ventriculi gratiâ, Santali citrini polline, nullâ pariter nauſeâ donati, catharticiſque debitis intercalatis, tenerrimæ ætati, ut lætè nonnunquam obſervavi, ſalutem perfectam reddidit. Quòd verò infantuli à contaminatâ nutrice infecti, tanquam à Peſte quâdam, ſint ante incœptam curationem quamprimùm amovendi, non opus eſt ut admoneamus.

Denique 7. infectis, cùm curatio modis mitioribus magiſque benignis ac ſalutaribus quàm Salivatione illâ acerbâ & excrucianti inſtituatur, non eſt iis perſiſtendum ad certum quendam ac determinatum dierum numerum, ſed nunc breviùs, nunc diutiùs, pro ratione veneni, naturæque reluctantis, remediis immorandum, quo uſque ſub regimine debito venenum penitùs ſubigatur, & ſymptomata omnia prorsùs evaneſcant.

Antequam finiam, nequeo tacitè prætermittere errorem popularem inſulſum, at valdè pernicioſum, qui longè latèque inauſpicatò increbuit. Nimirum didicit, aut fortè audivit ignarum vulgus, ſi quiſpiam infectus cum ſanâ muliere mutuis amplexibus ſe commiſcuerit, à labe omni Venereâ ſe confeſtim fore tutos & immunes. Quot innocuæ virgines inter alias ex hoc ſtupido errore perierunt! Sed cum ſanguinem pervaſerit virus peſtilens, & viſcera afflatu illo impuro imbuantur, credat etiam plebecula inſipiens pari ratione, ſe clavam *Herculi*, quod aiunt, & fulmen *Jovi*, extorquere poſſe, & ſe montes excelſos, virtute cujuſdam incantamenti, poſſe radicitus avellere, & alio verſum transferre.

Ut verò finem faciam, nonnullis videri poſſum nimis acriter perſtrinxiſſe morbum Venere clementi prognatum, Deâ ſcilicet illâ amabili, cui tàm Principes ſummi, quàm vulgus infimum, vota ſua nimis frequenter faciunt, & cujus illecebræ pectora ferè omnium æſtu quodam impotenti facilè percellunt. Acrius, inquam, hujus morbi ſævitiam perſtrinxiſſe videar, quàm plurimi medicaſtri, qui eundem in poſtremis habere ſolent, ac pro nihilo, ut aiunt, ducunt; ut ſcilicèt artis cujuſdam exquiſitæ, quam alicubi didicerunt, oſtentationem gloriosè faciant;

ciant; atqui ut reverà crumenas incautorum aliquando emungant, ut familiares suos opprimant, omniaque ad quæstum commodumque proprium iniquè referant. At verò longè præstat medico probo, liberalibusque disciplinis instituto, verum dicere, quàm quæstu quovis duci, communique utilitati quàm suæ consulere. Medici rerum status, modò res sint benè partæ, nemini pœniteat. Nam pauca nonnunquam desiderium explent, permulta animum rarissimè satiant. Paucitas rerum commodè benèque vivendo necessariarum facilè suppletur, virisque bonis rarius deest. Sed in Superfluis accumulandis nullus vulgò finis gravissimarum sollicitudinum, nullum molestiarum maximarum tædium rapinarum terminus; quasi dira illa execratio, aut fascinatio, avaros injustosque semper comitaretur, ut in opulentiâ inopes, in abundantiâ egeni vitam prorsùs inquietam traducere damnarentur. Præcipiti cursu breviuscula labitur vita. Nec magna pompa impedimentorum necessaria est, ut amœna sit profectio, neque requiritur tanta viatici copia, ut breve iter conficiatur. Præclarè illis actum puto, in quibus in benè agendo deponitur vita. Nec sapientibus *lugendam esse* corporis *mortem*, *quam* animæ *immortalitas consequitur.* Etenim *tum demùm nos verè victuros* constat, *cùm è vitâ hâc excesserimus.* Quid eò olim eximiè dixerit Philosophus (pectore spe tumido, consolationis pleno, animoque futuris gaudiis admodum aspirante) in senectam vergens, & *Senectutem* ornatissimè laudans? *Si in hoc*, inquit, *erro*, *quòd animas hominum immortales esse credam*, *lubenter erro: nec mihi hunc errorem*, *quo delector*, *dum vivo*, *extorqueri volo.*

DISSERTATIO EPISTOLARIS

AD

GUILIELMUM COLE, M. D.

DE

Observationibus nuperis circa curationem VARIOLARUM Confluentium;

Nec-non

DE AFFECTIONE HYSTERICA.

Humanissimo Viro,

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Iraberis fortasse, Clarissime Vir, quisnam importunus interpellator graviora tua interturbet negotia: sed veniam, confido, dabis, postquam intellexeris, eâ potissimùm de causâ hanc tibi molestiam creari, ut grati animi sensa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratissimis tuis circa Morbos acutos commentariis, agnosco me accepisse fructus, ut ad grates authori persolvendas me prorsus obligatum teneam. Tam accuratè singulas annorum, aërisque quas tractandas suscepisti, Constitutiones, cæptô antehàc inauditô, observasti; tam genuinas, facilèque obvias, pro singulis, qui in illis occurrebant, affectibus sanandis, indicationes excogitasti; tantoque ingenii nitore totum opus exornasti, ut meritò tantam sagacitatem, tam indefesso labori junctam, suspiciamus; unde & ægrotos, & medicos tibi æternùm devincis.

Quanquam verò cuncta, quæ pertractas, accuratè adeò absolvisti, ut pronum sit de singulis in laudes tuas erumpere; præ cæteris tamen haud

haud mihi temperare possum, quin impensè tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem; cujus ope, quin feralis ille hactenus affectus terrificam suam exuat larvam, interque facillimè curabiles (nisi malignitas, vel quiddam valde insolitum accesserit) se sistat, nullus ambigerem, si per nutriculas (turbam rarò non inimicissimam hominum saluti) liceret, quæ calido suo regimine, & medicamentis omnia usque adeò pessum dant, totque ubivis in sepulchrum ante tempus præcipitant, ut meritò Tu, Doctissime Vir, humani generis Vindex audire merearis, qui ægrotis, miserè, cumque extremo vitæ discrimine palantibus, te ducem fidissimum præbes, ut in salutis viam, si ductum tuum sequi volent, redeant. Ut de me loquar, quanquam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformidarim, diu tamen credidi, Variolarum eruptionem, sicut non ipsum esse morbum, sed febris crisim, sic par reliquis crisibus desiderare regimen, in quibus, omnium Medicorum effatis sancitur, totum negotium naturæ committendum, si cuncta rectè procedant; id quod plerumque in isto affectu cernitur, nisi plus justo priùs exagitatus fuerit sanguis. Postquam verò, perlecto aureo tuo libro, senseram tandem panicos esse, qui me aliosque tam diu detinuerunt, timores, ausus que fueram juxta tui præcepta (reclamantibus licèt quandoque non solum vulgo, sed etiam Medicis) ægros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obvenisse comperi, ut, quicquid alii senserint, me felicissimum reputem, cujus in manus tantus devenit thesaurus. Porrò & ubi ad Variolis confluentibus laborantes (quod tamen haud admodum sæpè contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quanquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, tuâ fretus authoritate, confugere, idque successu haud pœnitendo, imò verò stupendo. Tam multum equidem hâc in parte præstitisse mihi videris, ut nil superesse, quod vel aliorum, vel etiam Tui industriam exerceat, facilè crederem, nisi nuperrimè à doctissimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio, *(qui humanitatem tuam plurimùm celebrat) audivissem, te innuisse novas quasdam (quas & ad praxin ritè exercendam perutiles fore non possum non augurari, utpote à te factas) circa idem subjectum tibi occurrisse observationes, quas nisi publico impertias, & in tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde (si quid apud te ignoti valeant preces) haud graveris, obsecro,*

cro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed ne hîc subsistam: Nempe ab eodem accepi, rariora quædam tibi observata fuisse circa Affectus, Hystericos dictos; qui sanè sicut doctissimorum Medicorum, ab omni memoriâ, exercuerunt, imò lassarunt ingenia, sic (proh nimis sæpe) & medicandi traditas methodos eludunt; documentaque dant, quàm parùm tutum sit, in Philosophicis, nostræ rationi nimium fidere; nisi iis in rebus, quarum certitudinem à sensuum testimonio petere valemus. Plurimum, Dignissime Vir, ulteriùs & à præsenti sæculo, à posteris, haud dubiè mereberis, si & quæ circa hanc materiam meditatus es, propalare dignatus fueris. Hoc saltem à te mihi impetrare liceat, ut æqui bonique consulas, quòd, non mei solùm, sed publici etiam causâ, ignotus tibi licèt, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi se quàm maximè devotos profitentur,

Devotissimum

Vigorniæ,
17. Novemb. 1681.

GUILIELMUM COLE.

Spectatissimo, Doctissimoque Viro

GUILIELMO COLE, M. D.

SI usque adeò Philautiæ indulgerem, Ornatissime Vir, ut eas quæ ad me nihil attinent laudes mihi arriperem, ægrè admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantoperè à laudato viro, qui eruditissimis suis lucubrationibus orbi literario, mihi verò nec de facie, quod sciam, innotescit. At verò quòd me tanto, licet immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuæ acceptum refero; cùm maximos quosque & præstantissimos viros ita natura comparaverit, ut non tantùm leviter errantibus, ut fit, æquiores sint, sed etiam in mediocrium studiis deprædicandis, datâ vel qualibet ansâ, ingenuo suo candori morem lubentes gerant. Cujus quòd & in ipso me, & meis istis conatibus, ut ut tenuibus, publico tamen commodo destinatis, præclarum edideris specimen, gratus agnosco.

En

Ea quod spectat, quæ à me præstolaris, sive jam editis de *Variolis* observationibus addenda, sive etiam de *Passione Hysterica* de novo tradenda, ita habe. Horum primum idcirco aggressus sum, ut quæ olim deficere viderentur, ex iis quæ experientia jam annosior mihi suggesserat, possim farcire. Alterum verò ideo in me recipiendum duxi, tum quoniam *Affectus Hystericos* omnium, post Febres, morborum frequentissimos occurrere, tum quia emolumenti aliquid è levidensibus meis observationibus capi posse existimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicum juvandi spem, mihi causam subfuisse, ut otium scilicet benè locarem, & tædium brumalium noctium honestiùs fallerem; cùm jam ingravescente ætate non amplius Congerrones foràs quæram. At quicquid id fuerit, quod me primùm instigaverit, me non ita atque speraveram incœptis ac votis meis parem esse sentio, cùm continua illa cogitationum series, quâ mens obstinatius defigenda est, mihi jam à multis annis ποδαγρῶντι nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senectâ. Cum itaque tàm opportunè appulerint humanissimæ tuæ literæ, brevi Responsionis limite expediam eorum summam, quæ prius fusius deducenda meditabar.

Sumpto itaque à *Variolis* exordio, illud prælibandum censeo, quòd scilicet ea Febrium Intermittentium species, quæ primùm Anno 1677. uti alibi diximus, caput extulit atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo hæc conscribo, 1681. hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempestatibus grassabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos istos omnes, quibus vigebant, alienâ autem tempestate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratiâ, ingruente hyeme, nunquam non *Tussi*, & *Febribus Peripneumonicis* ab illa pendentibus locum dabant, ut & *Variolis*. Redeunte autem Vere dicta Febris postliminiò reversa est. Ita Anno 1680. postquam Febris hæc per Autumnum omnia fuerat depopulata, *Variolæ* brumali tempore eam excipiebant, ubique locorum grassantes. Annò autem vertente, 1681. sc. Febres intermittentes denuò recrudescebant, haud usquequaque Epidemicæ, fractis jam & succisis earum viribus, unde etiam Variolæ, hìc illic sparsæ, unà cum illis subpullulabant. Æstate verò jam ingressâ Variolæ increbrescere quotidiè, tandemque ἐπιδημικώταται factæ stragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, sc. 1681. luce meridianâ, quod aiunt, clarius mihi constabat, quod jam olim ratio suadere videbatur, ægrum scil. lectulo noctes atque dies continuos non prius addicendum esse, quàm Variolarum examen omne in conspectum se dederit: Etenim tum Veris, tum etiam Æstatis temperie ficciore diutiùs, quàm post eorum, qui nunc sunt homines, memoriam invalescente, (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) sanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aër aliàs solebat suppeditare, destituebat; ex quo Variolas jam grassantes major quàm pro morbi indole

inflammatio accendebat, cæteraque exinde nata symptomata præter modum sæviebant. Atque hanc ob causam, si quid ego judico, *Maculæ Purpureæ* plenam Exanthematum eruptionem haud raro præveniebant, & quæ eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam sanguinis crasin interturbans atque disperdens, etiam ante justam materiæ morbificæ expulsionem, præmaturam mortem accersebat. Id vero maxime fatorum sævitiam promovebat, quòd tam exanthemata ob supra dictam causam ita facillime confluerent, vel ipsa aeris intemperie id mali sponte sua procurante, quod alias fere solent Scioli & Medicastri, regimine & Cardiacis calidioribus in ipso morbi limine inauspicato imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum est) post omnium vel exquisitissimas observationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Variolosis salutis spes omnis in *Exanthematum paucitate* reponatur; discrimen in eorundem *multitudine*: & prout plura sunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit æger. Interea fatendum est, & *sanguinis mictum*, & *maculas purpureas*, quæ ita certe mortem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam paucissimis pustulis erumpentibus; hæc vero ut Variolas denso agmine confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquando tam præpropere invadunt, ut ægrum ante plenam eruptionem è medio tollant, sicut jam præmonuimus.

In proclivi est autem, ut mihi videtur, rationem reddere, quare æger plus minusve periclitetur pro majore minoreve exanthematum numero; cùm enim quælibet Pustula *Phlegmone* primò fit, licet sub exigua mole, mox in *Apostema* evadat, fieri non potest, quin *Febris secundaria* à *Pure* jam in fieri pendens, magis minusve exacerbetur, pro puris excoquendi quantitate jam in morbi statu; quod in mitissimo confluentium genere, die à primo morbi insultu *undecimo*, in mediocri *decimo-quarto*, in crudissima vero & ægrius domabili specie, *decimo septimo* fieri consuevit. Quemadmodum enim (quod est notandum) *Confluentium Variolarum* genus *Distinctum* quod dicitur, ratione periculi imminentis, in tantum superat, quantum ab ipsa *Peste* superatur, ita etiam supra dictæ tres Confluentium species aliæ aliis præsentius discrimen adferunt. Quòd insuper tàm in ætate quàm sexu locum habet; cum nemini non sit notissimum, Adolescentem in ipso juventutis flore multò magis periclitari ab hoc morbo, quàm vel fœminam vel impubem. Sed hæc obiter.

Neque sane mirabitur tam ingens discrimen à majori pustularum numero pendere, qui secum reputaverit, quòd si cujuslibet sive humeros, sive brachia, sive aliam quamlibet partem *Phlegmone* (vulgò *a Boyle*) forte invaserit, idem tempore maturationis, qua jam Pus fit, febricitavit; cum scilicet, sanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus massam resorptis, incitatus, Febriculæ fomitem subministret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus ægrum invisens, faciem ad instar pulveris è limatura acicularum undique respersam contemplabitur, mortem

præ-

prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturum; idque præ indomita vi Febris ſuccedaneæ, quam, pro ratione quantitatis puris & innumeris iſtis apoſtematis in ſanguinem rejecti, deſævire neceſſe eſt. Quæ quidem hominis funeſta ruina aliquot diebus antequam ingruat, facilè prævideri poteſt, utut belle ſe habere æger, & ſibi videatur, & aſtantibus etiam in hujus morbi Hiſtoriâ minùs exercitatis.

Quocirca ſi non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis & ſanguinis mictu jam ſepoſitis) quàm ex puſtularum frequentia, seriò mihi perpendendum eſt, quibus potiſſimùm de cauſis ita denſæ protruduntur, & ſi tutò fieri poteſt, iiſdem omni ope coercendis incumbendum. Quod quidem rei caput eſt, & in quo præcipuè ægro ſuppetias ferre queam; cum periculoſæ plenum ſit aleæ quicquid moliamur, jam conſtituto non in hac ſpecie morbo; nec ſi tandem mortem æger evaſerit, id tàm meæ debetur ſolertiæ, quàm vel inſigni narium Hæmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui, quæ morbo accidebat, mutationi. Profuſiſſima autem illa crebrarum puſtularum eruptio, ſi quid ego conjicere poſſum, à præcipiti nimis materiæ Varioloſæ aſſimilatione ortum ducit; quæ quidem præcipitatio maximè videtur contingere, vel quòd ægri natura medicamenti ad inſtar *Cardiaci*, calore & ſpiritu plus ſatis turgeat, vel quòd ipſe æger, ſive præmaturè ſe lectulo includendo, ſive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quovis ſpirituoſo, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis diſponitur ſanguis ad excipiendas & intimiùs admittendas morbi impreſſiones, ipſaque natura, ſeu furiis agitata, præ exuberanti materiæ Varioloſæ copia & plenitudine, omnem ferè ſuccorum & carnium molem in exanthemata evomere ſatagit.

Nullâ verò magis προφάσει promovetur immodica materiæ Varioloſæ aſſimilatio, quàm ſi æger intempeſtivè ſe lecto addicat, *viz.* ante diem ſextum à prima invaſione; vel quartum incluſivè ab eruptione, quo tempore jam omnis puſtularum cohors in conſpectu eſt, nec ſunt plures expectandæ.

Et licet moderatus lecti calor etiam poſt elapſos dies iſtos Phreneſi, vigiliis, aliiſque ſymptomatis accerſendis nonnihil conferat, ea tamen ejuſmodi ſunt, quæ à medicamentis cum judiciô propinatis vinci poſſint; cum ingens illud vitæ periculum, quod die undecimo inſtat, ab innumeris iſtis puſtulis prognatum, omnem medicam opem reſpuat & aſpernetur.

Hîc itaque seriò monendum eſt, ægrum nullo pacto ſe lectulo interdiu debere committere, ſi ſibi cavere velit à nimio puſtularum confluxu, niſi ſexto die jam adveſperaſcente, unde ſe plurimùm uſque refocillari ſentiet: à quo tempore vix ſe continebit à jugi in lecto decubitu, ſi inſignior fuerit puſtularum συνδρομὴ, tum ob acriorem jam puſtularum moleſtiam, tum quod ab ipſo ſeſſionis habitu in animi deliquium ſit propenſior: quòd cùm ſæpenumero animadvertendum, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipſam quaſi digito mihi monſtraſſe, quo

primùm morbi tempore æger lectulo continuò adjudicandus est.

Sed ut non solùm dicti Problematis veritatem adstruam, quod tanti est momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum, verùm etiam ut in iisdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem nostram quasi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quasi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere, quæ sit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo sensu hominum, fidissimis observationibus utentium, non ex opinione incerto Phantasiæ fundo innixâ, rem claré dijudicare valeamus.

Imprimis itaque ejus essentia (quantum nos rerum essentias conjecturâ assequi valemus) in peculiari quadam sanguinis *inflammatione* comprehendi videtur, in qua, Natura primis aliquot diebus id negotii habet, ut particulas inflammatas præparet subigatque, quò facilius in corporis ambitum eliminentur; quo tempore, mota seditione, & perturbato jam sanguinis statu, Febris ut accedat omninò necesse est: quinimo incensæ ac jam furentes particulæ, per omnem circulantis sanguinis ditionem tumultuantes, ventriculi ægritudines, dolores capitis lancinantes, & quæcunque alia Symptomata præcedunt expulsionem, necessariò excitant, prout has vel illas partes motu agitatæ appellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulsaverit, ut priùs in sanguine, ita deinceps in carnea mole id quod superest Tragœdiæ peragitur. Et sicuti Natura non alia quidem methodo quàm accensa Febre materiam in sanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non nisi facto Apostemate massam carneam à re qualibet extranea liberat: ut si forte sentis aut quippiam ejusmodi carni inhæserit, partes circumjacentes mox Apostemate obsidentur, nisi id quicquid est molesti protinus extrahatur. Hæ itaque particulæ in carnibus demum stabulantes, primùm *Phlegmonas* haud ita spectabiles excitant, in quibus latitant; quæ quidem augescentes in horas, atque efferatiores & inflammatiores redditæ, tandem in *pus* & vomicas desinunt; quo quidem tempore fieri non potest, quin aliquid ex illa Apostematum colluvie, in massam sanguinis, per venas circulari motu reducti, resorbeatur; quòd si sanies ista nimia copia sanguini ingeratur, non tantùm febrem accersit, cui ægri vires planè sunt impares, sed etiam omnem ejus massam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput est: quin etiam ab intensiore Febris calore, postremis hisce diebus à nimia puris vi excitato, *Ptyalismus*, qui variolis confluentibus comes indivisus esse debet, præpropere sistitur, unde ægro spiritus continuò intercluditur. Quòd si dicta materia purulenta parciùs sanguini infundatur, insurgens Naturæ robur secundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimit, & abscessulis indies magis, magisque exarescentibus, æger brevi convalescit.

Si vera sit hæc & justa hujus morbi Historia, cœcus sit oportet qui non videat, omnem ejusdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè aut secus primis in diebus jacto, pendere. Nam si calidorum, & præcipuè jugi lectuli usu, calentes hæ ac spirituosæ particulæ acuantur,

necesse

necesse est ut assimilandi facultas (quâ jamdiu plus satis pollent) adhuc intendatur & augescat.

Adde quòd sanguis & reliqui humores his modis excalefacti, fortiori particularum impressioni promptiùs cedunt, unde plures quàm res postulabat, emergunt pustulæ, & æger nullâ necessitate cogente in vitæ discrimen conjicitur. Quando oppositum huic regimen, & modicè frigidiusculum, atque aëris usus liberior, non tantum fervidarum ac ferocientium particularum vim retundit, sed etiam condensat obfirmatque humores, quò se validius spiritibus morbificis opponant, atque eorundem sustineant impetum, unde non major materiæ Variolosæ copia conflatur, quàm pro genuina morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quòd scilic. nimia materiæ morbificæ quantitas assimiletur, & superexaltetur fermentum morbi, multatur is, qui justo citiùs ad lectum damnatur: at ex eodem fonte sæpissimè profluunt tum mictus sanguineus, tum etiam maculæ purpureæ, æstivo maximè tempore, atque in juventa adhuc florentibus. Utraque hæc symptomata, nisi fallor ego, ortum ducunt ab æstu & furore, in quem agitur sanguis à ferventibus & spirituosis particulis, à quibus exagitatus atque insigniter attenuatus, vasorum claustra diffringit, nunc in mictu sanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in musculos & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quasi *sphaceli* oboriuntur iis in partibus, in quibus extravasatus sanguis coagulatur. Atque ut præcaveri facilè poterant duo hæc symptomata primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regimine & diætâ in frigidum vergentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet, qui iisdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo, & Cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quæ nimiam aquæ in olla ebullitionem, igni fomitem subministrando, sufflaminare satagat.

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici, & hujus rei ignari, ac proinde iniqui judices, non solùm malè tutum fuerit, ægrum primis diebus lectulo jugiter affligi, verum enim verò est ubi æger libero aëri omninò est exponendus, si æstas scilicet fuerit, atque æger ætatis florem nondùm prætergressus, aut liquoribus spirituosis assuetus, præsertim si morbus nimiæ compotationi originem debeat. His inquam in casibus, præcipitem nimis pustularum eruptionem haud equidem arbitror satis coerceri posse, tum à lectulo abstinendo, tum etiam à Cardiacis; at sanguis etiam sine horum subsidio, spirituum præfervidorum & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu, at explodatur quasi, necesse habet; atque insuper tanta humorum congeries in exanthemata facesset, ut præ nimia puris copia in sanguinem regurgitantis sub fine morbi, æger quasi obrutus, fato omnino succumbat.

Quamvis haud raro fermentum immodicè exaltatum tantam colluviei Variolosæ vim conficiat, ut æger incipiente adhuc morbô è mediô tollatur; cum scilicet materia morbum committens, tum præ nimiâ sui copiâ, tum præ motu inordinato ac confuso in sanguinis massa excitato, se nequit extricare

& foras educere, cujus loco mictus sanguineus & purpureæ maculæ tragœdiæ catastrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatinâ dictâ, sæpiusculè occurrit, ubi scilicet intempestiva opera in iisdem ad eruptionem vehementius sollicitandis infeliciter collocatur.

Neque sanguinis missio, quantum mihi videtur, licet maturè celebrata, ita efficaciter præproperam materiæ Variolosæ assimilationem cohibere valet, ac sanguinis contemperatio ab aëre intromissô, maximè si statim ab emissô sanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur, his etenim modis, sanguis propensior redditur excipiendis adventitii caloris impressionibus, quàm ante venæ sectionem fuerat. Et sanctè assero, insignissimum ferè omnium, quos mihi unquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui ægram undecimo die jugulaverit, juvenculæ supervenisse, ubi primùm à Rheumatismô usitatâ illâ methodô copiosæ & iteratæ venæsectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde, atque ego prius arbitrabar, Variolis intra justos limites coërcendis conducere: Tametsi sæpenumero observaverim, reiteratam catharsin sanguine nondum inquinato, subsequentes Variolas laudabiles & distinctas ut plurimùm reddidisse.

Neque verò me fallit permulta esse, quæ contra sententiam hanc nostram, quâ ægrum interdiu lecto eximimus, possint objici; eaque haud exigui tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minùs hâc in palæstrâ exercitatos; quos Judices appellare solet vulgus medicorum, ut eorum authoritate malè fundata theoremata statuminent, utpote quæ magis, & quasi ad amussim horum captui quadrent, quàm quæ ab ingeniis penetrantioribus maturè sunt excogitata; unde sequitur, ut cum pars hominum longè maxima exteriori tantùm rerum cortici contemplando apta nata sit, paucissimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendæ pares sint, Scioli isti τῶν πολλῶν suffragio adjuti, primas facilè ferant, hi autem perspicaciores calumniantium maledicentiâ excipiantur, Πολλοὶ γὰρ ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & saniorum, paucorum licet, consensu. Primò itaque objicietur, quòd lecto abesse primis morbi diebus pustularum eruptioni efficiet, & ex consequenti ægritudinem, aliaque symptomata ab impedita eruptione pendentia, in longum ducet. Hoc verùm esse minimè nego, cùm experientia ferè quotidiana ei suffragetur. Quærendum est autem, ubi gravius periculum, vel in sufflaminanda paulisper materia Variolosa, atque ea de causa ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantisper protrahendo; vel ex altera parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam insignem materiæ Variolosæ quantitatem assimilando, ut æger ad orci fauces sistatur à Febre secunda, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor, paucissimos ideò fato defunctos, quòd exanthemata seriùs ocyus non efflorescerent, nisi fortè ex iis aliquot, quorum sanguis præ nimia excalefactione, motu inordinato, quasi œstro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter

excer-

excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimescendum est, quin, si nihil prorsus agamus, materia Variolosa (utut primis hisce diebus hinc illinc transvolans, quamcunque occupaverit partem, fatiget, unde vehementiora illa symptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c. enascuntur) tandem tamen à victrice natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur, præsertim cum ægri alvus hucusque utplurimum adstricta, pustularum eruptionem, seram licet, certam tamen fore spondeat. Ast è contrario quot quantique letho patent aditus, quoties pustulæ intempestivè & nimio opere exiguntur? Longum foret omnes percurrere: præcipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi, 1. Nimirum auctus exanthematum numerus, cui ex æquo respondet Febris ultimis diebus succedentis majus minusve discrimen. 2. Minus sanguineus & maculæ purpureæ, quorum utrumque ab extravasato sanguine oritur, qui plus justo attenuatus, & quasi præ æstu ferociens, disruptis vasorum repagulis, qua data porta ruit. 3. Ut suprà dictum est, debitæ eruptionis suppressio totalis, à nimis sedulo in præcipitanda eruptione conamine, quo non magis scopus medico propositus attingitur, quàm si quis id agens, ut densa hominum turba spatiosis ædibus inclusa, seriatim & servato ordine inde exiret, machinâ chartaceâ pyrio pulvere refertâ ac in medio displosâ usque adeò omnes percelleret, ut singulis ad portam omni ope contendentibus, proindeque constipato agmine in ejus faucibus hærente, exitus universis, quasi cuneo facto, præcluderetur.

Jam si quis roget, quorsum debita materiæ Variolosæ separatio non perinde primis hisce diebus promoveri possit, si æger moderato lectuli calore foveatur, ac si ab eodem arceatur; sciscitabor ego ex adverso, an non testetur experientia quemlibet lecto inclusum tempore brumali, stragulis modicè contectum, foco non accenso, magis percalescere, quàm si idem probè vestitus in eodem cubiculo extra lectum versetur. Quod si de differentia notabili satis constet tunc erit quærendum, quænam ex his methodis magis apta sit ad reprimendam exuberantem fermenti Variolosi agitationem; ad quam metam, si quid nostra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, præcipuè collimandum est, & prout ab eâdem plus minusve is aberraverit, ita cum malis bonisve ægri rebus medicinam fecerit.

Incautioribus id verò præsertim hâc in re imposuit, quòd se animadverterint ægrum suâpte sponte in sudores proclivem, qui cùm jugiter manarent, quoties lecto contineretur æger, æstus febriles haud parum minuebant, secùs ac in iis, qui non sudabant. Primùm autem perpendamus, quam ob causam Febri coercendæ ita impensam navemus operam, quum sit illa solennis naturæ machina, quâ, tum in præparanda, tum in eliminanda materia quavis inimica in sanguine latenti, præcipuè utitur. Quis autem non videt, quòd dum ita sedulò sudorem provocemus ad mitigandam

Febrem,

Febrem, eâdem operâ, ceu Fructum præcocem, humorem crudum & inconcoctum extrudentes, atque iis ipsis sudoribus immaniori postmodum Febri ansam præbeamus; cùm hôc modô serum sanguinis (quo tum ipse sanguis, tum etiam recens natæ fervidæ istæ & Variolosæ particulæ diluuntur) foràs propellitur; his interim particulis vires sumentibus, & ferociam, eo quòd jam liberæ sint à colluvie serosa, quam sudores exhauserant. Verbo dicam, Febris aliorumque symptomatum alleviatio à provocato sudore, & pustulis exinde præmaturè exactis, quamplurimis malè cessit, qui eam ob causam, vitam cum morte die undecimo commutarunt.

Observandum est autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicere ex hypothesi tantùm Variolarum è Confluentium genere subsecutarum: Namque distinctum genus quod attinet, modò certò præviderì possit, ut nulla ægro imperat necessitas se in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cùm exanthematum paucitas, sive hanc, sive illam viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non usque adeò mihi assentor, ut ea, quæ jam tradidi, ex autoritate judicii mei (quod scio quàm sit exiguum) credenda autumem. Et profectò, ita parum firmas, & nullius ferè ponderis hominum quorumcunque opiniones semper duxi, ut proprias etiam ubique pro suspectis habuerim, quoties cum aliorum sententiis pugnant: quod & hîc etiam mihi usu veniret, nisi Phænomena practica quasi uno ore rationis judicio suffragarentur. Seclusis enim practicis observationibus, id quòd vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortassis erit aliud, quam rationis umbra aut phantasma, hoc est, mera opinio. Et quoties inter homines fuerim, certior inde redeo, quàm sit periculosum, vel acutissimò ingenio præditis, cerebrum in qualibet sive Arte sive Scientiâ indagandâ agitari perpetim & quasi concalefieri, nisi factum ipsum veri ac falsi judicem ac sequestrum constituant; quodque istiusmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controversiis purè speculativis, gradibus vel spatiis infinitis, quantum cuiquam possit innotescere, à veritatis scopo aberrent. Cùm qui ad illa tantùm applicuerit animum, quæ Praxis certò determinare queat, si quid fortè fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hôc nostro negotio, an non mihi licet observare à quo maximè regimine adhibito, mitius aut sævius Variolarum genus producatur, atque adeò conformem rei evidentiæ sententiam animo producere? Quod si alii idem factitaverint, satis habeo. Iniquissimum est autem, cùm ne semel quidem per omnem vitam fuerint experti, quantum ægro prosit noceatve jam sæpè memorata è lecto interdiu immunitas, me tanquam falsarium convitiis proscindere. Quòd si jam olim vera, licet inopinabilia, sentientes calumniandi libido obtinuisset, nemo quicquam tentasset quo invento homines juvari possint. Et sanè quorsum ego has mihi facesserem molestias, nisi repetita sæpe & ferè quotidiana experientia,

rientia, hanc methodum vulgari istâ longè tutiorem esse, inclamaret? Non sum usque adeò delirus atque inops mentis, ut famam mihi quæram ab exagitatâ atque explosâ eorum opinione, qui, si plausum venarer, omni obsequio mihi ambiendi erant; neque malitiæ tam deploratæ cuiquam videri possim, ut hominibus, etiam seculis aliquam multis post mea fata nascituris, ex meâ, si quæ erit illa, authoritate insidias struam, & vel mortuus quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Ut ut sit, hâc ego methodô meos ipsius liberos, sanguine & propinquitate conjunctissimos quosque, & quotquot se mihi liberè permiserunt omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum est, quòd obstinatæ contra sentientium pertinaciæ, ne durus ac præfractus haberer, aliquoties cessi, atque hâc de re eorum fidem appello, quibus maximè familiaribus usus sum: Sed hoc ad infelicitatis meæ cumulum accessit, quòd aliquoties, etiam ubi astantes, ea quæ suaseram omnia per integrum morbi cursum fuerant aspernati, ægri tamen fatum (etiam si à colore quem promovebant amici & curatrices, me ad ravim usque reclamante, extincti) mihi crimini dabatur. Quâ de causâ accedente insuperabili τῶν πολλῶν præjudicio, benè mecum agi putarem, si nunquam deinceps ad Variolis laborantes accerserer.

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocumque demum modo tractentur, nonnunquam tamen insigniter eonfluxuras, unde etiam nunquam vacant periculo, quicquid suppetiarum afferatur; id autem assero (quod mihi satis esse debet) diuturnâ atque iteratâ sæpe sæpiùs experientiâ innixus, eum in longè minori discrimine versari, qui à primo morbi insultu lecto interdiu, & carnibus omnino abstinuit; nec nisi potum tenuiorem sibi indulsit, quàm qui statim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca assumpsit. Hæc enim methodus, quod suprà etiam innuimus, aut plurimum densam nimis exanthematum segetem cohibebit, & ex consequenti etiam immodicam Febris secundariæ effervescentiam, quæ non solùm suo Marte perimit, sed etiam salivam (de quâ in hujus Morbi Historia fusè egimus) præproperè incrassando, ægro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto tum sanguinis mictus, tum maculæ purpureæ præcaveri possint; quæ duo symptomata primis morbi diebus invadunt, idque persæpe nullo adhuc manifesto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatinâ Febre, atque Acutis aliis ab intensiore inflammationis gradu ortis, fieri assolet. Mitto jam jucundissimum istud refrigerium quo se æger perfundi animadvertit ab aëris appulsu liberiore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam singuli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quasi vitâ & spiritu receptis, hâc aura postliminio vescerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi subiit cogitare, quanto sæpius fucum nobis facit illa, quam talem esse opinamur, ratio, quàm sensus iste certissimè nobis cognitus; quodque in morborum curatione, plus dandum est ægrorum appetitionibus & desideriis impensioribus (modò perquam enormia non fuerint, & quæ vitam ipso facto extinguant) quàm magis dubiis ac fallacibus Medicæ Artis regulis.

Exempli gratiâ. Febre ardente laborans, tenuioris potûs refrigerium liberaliori manu concessum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypothesi alicui innixa, quæ sibi alium scopum proponit, quocum pugnat liquoris frigentis indulgentia, appetitui adversantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem æger alimenti omne genus, dempto potu tenui, maximopere fastidit; hic Ars, maximè illa quam profitentur Curatrices & Amici adstantes, omnino comedendum esse acriter contendit. Alter post diuturnum ab eâdem causâ languorem, absurdi aliquid, & quod fortè nocere posse videatur, obnixè petit; Ars iterum molesta se opponit, & mortem intentat morem non gerenti; nisi fortè ipsius artifex sanum illum prudentissimi Hippocratis Aphorismum probè concoxerit, *Cibus & Potus paulo deterior, suavior tamen, melioribus quidem, sed insuavioribus* (hoc est minus gratis) *est anteponendus.* In his omnibus, naturæ ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medicâ vel mediocriter versatus, modò animum diligenter adverterit, facilè concedet ægros haud paucos, ubi primùm spreto Medici dictamine, Genio suo obsecundaverint, se meliùs habuisse. Neque hoc sanè mirabitur, qui secum reputaverit, sapientissimum rerum omnium Conditorem Statoremque universa tam exquisito ordine absolvisse, ut sicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conspirent, ita eorum singula divino quodam artificio, propriæ essentiæ quasi intertexto, donantur, quo subjectum eadem mala à se amoliatur; quod in morborum quàm plurium Acutorum exitu naturali satis cernitur, (*Acutos* dico, qui ut plurimum Deum habent Authorem, sicut *Chronici* ipsos nos) uti etiam in propensionibus istis quæ tales comitantur morbos, & ad ægrum ab illâ pernicie liberandum viam struunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc sanè bene cum hominibus agitur, quorum genus universum aliter se perquam malè habuisset, tum cum Ars medica intra breves *Hellados* cancellos tota staret; quæ quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad nostram hanc *Britanniam.* Et quid vel impræsentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cùm omnis *Asia*, *Africa* omnis, atque omnis etiam *America* (demptis aliquot nuperis Coloniis haud ita populosis) atque insuper magna *Europæ* pars, Arte medicâ prorsus destituantur? Attamen ut eleganter Comicus, viros rationis ac virtutum usu præstantes, ab eorum grege, qui formam humanam vitâ ad instar brutorûm ἀλόγων actû conspurcant, distinguens, Ὡς χαρίεν, inquit, ἐστ' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾖ. ita etiam Ars medica, si revera Ars fuerit, & non solùm nomine tenus, maximum est donorum omnium quæ hanc vitam respiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipsa vita iis quibus in illâ gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcunque conducat plerumque ægro ut primis morbi diebus lecto non addicatur, est tamen (quod observandum) ubi etiam ante eruptionem omninò addici debeat. Exempli gratiâ, *Infans* de-

de symptomatis Dentitionem comitantibus jam securus, derepente *Spasmo* corripitur: in hoc casu cogitandum est mihi, convulsionem istam fortassis à naturæ conatu quo *Variolas*, *Scarlatinam Febrem*, aut *Morbillos* in corporis habitum protrudere satagit, pendere, licèt hucusque lateant sub cutis tegmine. Ut itaque tam periculoso symptomati eamus obviam, *Emplastro Epispastico* nuchæ mox applicito, lecto quamprimùm committendus est; exhibito insuper medicamine aliquo *cardiaco*, cui etiam *Paregorici* pauxillum est admiscendum, quo & potentiùs morbi causam eliminet, atque etiam tumultum à quo oritur Paroxysmus consopiat: Verbi gratiâ, puero trienni, *guttæ* v. *Laudani liquidi in Aquæ Epidemicæ cochleari uno* (aut quid simile) sunt propinandæ. Et profectò suspicor admodum, ne dicam certus sum, millenos aliquot infantes, & nonnullos etiam ætate provectiores, idcirco letho fuisse datos, quòd non satis animadverterint Medici hujuscemodi Convulsiones nihil aliud fuisse, quàm morborum jam dictorum prænuncios: cùm enim Practici paulò incautiores, paroxysmos hosce revera symptomaticos pro affectibus Essentialibus habeant, Enematis sæpe repetitis & aliis evacuationibus eos aggressi, Variolarum eruptioni officiunt, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxysmos istos, quos tanto molimine opprimere student, quique aliàs, ubi primùm pustulæ eruperint, suâ sponte certo certius evanescerent. Hìc autem, fausto lætoque omine (quod alibi diximus) Variolæ, quæ cum spasmo teneriores pueros invadunt, rarò insigniter confluunt, unde æger longè tutiùs lecto concreditur primis hisce diebus. Licèt observaverim Variolas, quoties *Affectus Comatosos* à tergo insequuntur, admodum confluere; quo in casu ipsemet Vesicatorium, & Paregoricum, quale suprà descripsi, potius adhiberem, quàm ut ægro jugem lecti usum ante eruptionem permitterem. Quin imò animadverti ejusmodi *Convulsiones* quandoque (oppidò tamen rarò) *Intermittentium Febrium Paroxysmos* præcedere; *Affectus* verò *Comatosos* cum dictis paroxysmis unà invadentes & non nisi cum iisdem terminantes, tam in infantibus quàm adultis persæpe vidi, quorum similiter nulla in curatione ratio habenda est, sola autem Febris, utpote morbus primarius & essentialis, omni ope est expugnanda. Si enim Comatosis hisce Affectibus Febrem comitantibus curandis præcipuè incumberem, ac proinde Venæ-sectione, Catharsi, atque Enematis repetitis, sopori vincendo operam navarem, Febrem inde magis accenderem, & ex consequenti eò usque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternum consopiretur; quando si in Febre debellandâ totis viribus contendam, symptomata omnia ab eâdem pendentia nullo negotio unà facessent. Quod seriò notari velim, cum in hâc re tam crebrò, tamque fataliter errari soleat. De hoc verò alio in loco fusiùs dixi.

Aliquod etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat ut lecto interdiu absistat, nihilominus non potest id solatii eidem indulgeri, *ægritudine* sc. *vehementiori*, *intensiori Febre*, *Vomitu enormi*, *Vertigine*, *Artuum dolore* quasi Rheumatismo laboret, & similibus contra,

indicantibus: quæ quidem symptomata omnino sæviora si fuerint, maximè in sanguineis & ætate florentibus, ingentem materiæ Variolosæ copiam intus natam, & discrimen haud vulgare, à pustulis exitum certatim quærentibus ac mox valde confluxuris, præsagiunt. Cùm itaque frænum fermento ita exorbitanti omni ope injiciendum sit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adjutum ferociet magis, illinc verò præ nimia ægritudine eodem abstinere nequeat ægrotans, nisi suppetias afferamus; has ob causas omnino necesse erit, rebus sic stantibus, *sanguinem* primùm è brachii venis educere, & post aliquot horas *Emeticum* eradicativum *ex Infusione Croci Metallorum* exhibere, quod non solùm materiam, à quâ oritur ægritudo ista insolentior, foràs propellit, sed etiam ægrum ita refocillat, ut jam quasi sanus lectulo abesse queat. Neque huic soli methodo innitendum est ad infringendas fermenti vires, sed quo magis æger in tuto collocari possit, præter evacuationes jam memoratas percommodum erit *Vitrioli Spiritum* potui tenuiori, quoties eum haurit, liberaliùs immiscere, etiam usque ad plenam pustularum eruptionem. Non obstantibus tamen hisce evacuationibus, tùm etiam usu potûs refrigerantis, æger nihilominus non nisi nocturno tempore lectulo permittendus est, si quidem fieri potest, quoniam hæc universa longè minus ad inhibendam præproperam materiæ Variolosæ assimilationem faciunt, quàm una sanguinis contemperatio à novo aëre per pulmones subinde reciprocato: quæ quidem sola mirum in modum ægritudinem symptomaticam, de qua suprà, sublevat confestim, quod à me non uno experimento comprobatum est. Hæc autem methodus paulò insolentior non nisi in ætate florentibus, quorum quidem sanguis sive à Venere, sive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes tenellulos semper excipio) quos unà cum Variolis vehementiora atque enormia ista symptomata jam dicta adoriuntur, necessariò requiritur. Ubi sanguis non usque adeò accenditur, neque ita urget symptomatum violentia, uti materiæ Variolosæ præmaturè assimilandæ longè minor est suspicio, ita ex consequenti & evacuationes præmemoratæ, & Vitrioli Spiritus omitti possunt.

Longior in his fui, quia sat scio Curationis exitum sive lætum, sive funestum, ab ea potissimùm, si non in solidum, ratione pendere, qua æger primis morbi diebus tractatur. Jam verò omni pustularum acie quasi in campum eductâ (quod *die* ab invasione *sexto*, quartò autem inclusivè ab eruptione primâ fieri jam diximus) haud amplius interrumpendus est ægro lecti usus per reliquum morbi decursum: qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat: ita ut diutius differatur, vix patitur ægri status, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem est genus (quod notari velim) de quo hactenus verba fecimus. Quæ enim & pauca & distincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti sive in hanc, sive in alteram partem, si vel mediocriter in arte valeat is qui medetur. Quanquam etiam in genere hoc, utut suopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod seriò dolendum est) Libitinæ cesserint, quoties sc. malo suo fato in eos inciderint, qui

qui in promovendo calore spem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum ægrum, licèt inscii, conspirabant.

Tempore ab hoc Pustulæ augescere & corporis superficiem undique concalefacere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, nisi fuerit infans, ad somnum difficilior est, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum esse arbitror; prout enim sedatior fuerit sanguis, ita debitum augmentum & magnitudinem acquirent pustulæ, atque ex adverso, pro ratione orgasmi quo tumultuatur dictus sanguis, pustulæ marcescent, intercepto ulteriori progressu; unde non solùm peccantis materiæ eliminatio sufflaminatur, sed insuper singularum phlegmonum œconomia & genuina crasis interturbatur; indeque vel non omnino debito tempore ad separationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel succus alius non naturalis, & à genuinis Variolarum pustulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta *Paregorica* æquè indicari in variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cùm hîc quasi *Specifica* sint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febribus intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliquâ præcisè specifica operari; sed isti solùm Indicationi respondendo, qua sanguini & spiritibus consopiendis & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem sanguinis & spirituum motus inordinatior (Variolarum Confluentium in adultis comes individuus) Anodynorum usum præ cæteris deposcit; necdum ei satis innotescit hujusce morbi Genius, qui ista Vigiliis tantùm deberi existimat. Sicuti enim fieri quandoque potest, ut etiam non dormiens bene compositis ac sedatis fruatur spiritibus, (quod ab assumpto Laudano persæpe accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut spiritus vehementiùs agitati laudabili pustularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multùm dormiat, quod observatione dignum.

Ut de genere Anodynorum jam loquar. Tametsi ego à multis annis *Laudanum liquidum* satis auspicatò exhibuerim, quoties huic Indicationi satisfaciendum erat, nihilominus *Syrupum de Meconio* ipse præferendum censeo; licèt enim utrumque ad eundem scopum dirigatur, tamen Laudanum paulò magis calefacere mihi videtur, Syrupus autem minùs. Dosin quod spectat Syrupi, ea non solùm ægri ætati est adaptanda, sed & symptomatum gradui, & quæ homini, qui sedatos habet spiritus & probè compositos, nimia fortè erit, alteri cujus spiritus ferociunt magis, vix sufficiet. Exempli gratiâ, ponamus in genere sex Drachmas plerisque convenire, jam in Variolosis, quoties id remedii indicatur, vix intra *Unciam*, si quid præstare velimus, est subsistendum; quæ quidem quantitas singulis vicibus morbo decurrente imperanda est. De adultis agimus impræsentiarum, etenim si infantibus propinetur, dosis pro ratione ætatis erit minuenda. Et sanè Paregorica non perinde indicantur in infantibus Variolosis, ac in adultioribus, cùm illi in somnos perdurante morbo proniores sint. Quamvis & in his quo-

ties à morbo periclitantur magis, à Paregorico abstinere multùm extimescerem. At, quod dicere animus mihi erat, difficile est admodum Paregoricorum dosin, quocunque in casu ista indicantur, certò determinare. Etenim sive in quocumque *Spirituum motu inordinatiori*, sive in *vomitu enormi & alvi fluxu*, sive etiam in *dolore atrociore*, (in quibus affectibus tribus præsertim usum paregoricorum indicari alibi docui) eâ methodô sunt exhibenda, ut si prima dosis metam non attingat, alia atque alia debito tempore assumatur, donec tandem medicamentum Medici votis responderit, non tam ad ingestam Anodyni quantitatem, quàm ad effectum quod in ægro producendum erat, respectu habito, quod ubi primùm successerit, nec citiùs, Paregorici usu ita copioso ac frequenti cessandum est: interposito tamen semper inter singulas doses spatio aliquo, ut pernoscere valeamus utrum dosis ultima, id quod quærimus præstiterit, antequam nova ingeratur. At ubi semel finem propositum obtinuerimus, dosis Anodyni in morbi progressu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi sunt, quibus eis quæ hactenus tradidi fidem astruam, at unicum impræsentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. Quædam è nostrâ viciniâ, nomine *Crosse*, ad me accedens atque flens, obnixè petiit ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut ipsa metuebat, jam laborabat. Ego à podagrâ, quæ me tunc temporis excruciabat, detentus, Pharmacopolam, quo uti soleo, rogavi ut ægrum inviseret, ac mihi de ejus statu referret: rediens ille mihi narravit pueri matrem è nescio cujus mulierculæ consilio, *pulverem Comitissæ* & alia calidiora remedia filio propinasse, quin & stragula adjecerat matris indulgentiâ, sub quibus quasi defossus latebat æger, ut horum pondere sudores (ad quos ceu ad sacram anchoram in hoc morbo fœminæ confugiunt) exprimeret; ad hæc magnam *Posseti* calentis vim, *floribus Calendulæ & cornu Cervi incoctis*, ægro infuderat; unde adaucto Febris calore, tantam spiritibus confusionem induxerat, ut præter modum deliraret æger, totis adstantium viribus vix lectulo affixus, ac incondita quædam, furentium ad instar, submurmurans. Nondum tamen in lucem prodibant exanthemata, vel saltem obscurè, sed denso agmine cutim impetebant, inhibitâ planè eruptione ab hac methodo violentiore, quæ ad eam sollicitandam destinabatur. Jubeo ut è lecto eximatur quantò ocyùs, neque eundem nisi noctu ingrediatur ante lapsum *sextum diem*: dein ut syrupi de Meconio unciam dimidiam statim sumat, quo ne hilum proficiente, post horæ spatium eandem dosin repeto, at nullo cum fructu; quippe quòd sanguis tam immani furebat orgasmo, ut non nisi unciis duabus cum dimidiâ (spatio tamen inter singulas semiuncias interjecto, quò liqueret quid postrema dosis præstiterat) intro assumptis frænari posset; quo facto, unciam dimidiam tantùm singulis noctibus hauriendam præscripsi usque ad finem morbi: quæ

qui-

quidem illam spirituum requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Unde etiam convaluit æger.

Hìc minimè reticendum est, quòd in quantâcumque demùm dosi, & quantumlibet repetitâ exhibeatur, primis hujus morbi diebus Narcoticum, modò sanguinis æstus atque enormis spirituum agitatio magnopere ferociant, vix scopum attingere poterit id, nisi æger à lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulteriùs augescit atque incendit; proindeque vim ita magnam Narcotici exhibere necesse erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam usu venit, etsi haud tanto vitæ discrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, ægro per ejus usum in lecto se continente. Et hoc, ni fallor, in causa fuit quod curatio hujusce Febris nonnunquam protelata fuerit, quæ aliàs altiùs absoluta esset, & quandoque etiam si Febris Remittens tantummodo, & non interstincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipsam æger haud effugerit.

Missis autem casibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari potest hoc remedium, ego istâ primùm nocte exhibendum suaserim quâ lecto jam in totum addicitur, *sextâ* nempe à prima invasione, à quo tempore usque ad *diem decimum septimum* omni vesperi est propinandum, vel saltem donec æger ἔξω βελῶν quod aiunt, fuerit constitutus. Sexto enim die caro Phlogosi quasi corripitur; unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum est autem sedulò, ut Anodynum temporius sumatur hìc, quàm in aliis morbis: quoniam quidam caloris & inquietudinis quasi paroxysmus Variolosos sub vesperam semper affligit; & quandoque accidit quòd, nisi maturiùs exhibeatur sub ultimis morbi diebus, æger, derepente paulò hebetior factus, mox incalescat, post de ægritudine queratur, quæ brevi in ipsâ morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo ante magnam de ægro, ceu convalituro, spem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confestim ingesto. His itaque diebus, *undecimo* verò præ cæteris, Paregoricum temporiùs propinandum impero, etiam horâ quintâ sextave pomeridianâ, utque in promptu sit, si quando fortè ægritudo ex improviso invaserit. Quin imo persuasissimus sum nonnullos ex mihi notis ideò fato functos, quòd dicto medicamento, re jam postulante, destituerentur; cujus ope, si adfuisset, adhuc inter vivos numerari potuissent. Atque hoc in loco maximè, si in quo unquam alio, *Occasio præceps est.*

Quapropter cùm tam ingens discrimen impendeat, si Narcoticum vel sat citò non fuerit propinatum, vel si è diverso ita præmaturè, ut ejusdem vis paregorica & spirituum sedatrix exoleverit, quàm illud repetendum veniat; idcirco cùm res in lubrico sit, tutissimum omnino est Anodynum statis horis tam manè quàm serò exhibere, ultimis sc. & periculosissimis morbi diebus. Neque hoc tempore syrupi dicti uncia semper

sufficit,

sufficit, cùm ea quantitas nihil magis præstet in intensiori sanguinis inflammatione & spirituum animalium exorbitantia insigniore, quàm uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimò iterata experientia me edocuit, *Sesquiunciam* in juvenibus & sanguineo temperamento præditis pro singula dosi, violentiæ symptomatum, quæ tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti sumus, frangendæ parem tantùm esse; quodque hæc ipsa dosis in talibus subjectis, atque iis temporibus, manè & serò, non tutò tantum, sed cum magno etiam ægrorum commodo, repeti possit, donec illi convaluerint.

Neque verò hoc reticebo, quòd in ultimis diebus Variolarum egregiè confluentium quandoque necesse habui enim ter in spatio diei naturalis, *i. e.* Octavâ quâque horâ, Narcoticum exhibere; quando scilicet vel ob violentum spirituum orgasmum, vel ob eorumdem confusionem, ægritudinem aliqualem inducentem, longiora ab usu ejus intervalla haud concederentur. Hoc autem notandum, quòd si tam frequens Diacodii exhibitio ægro nauseam creet (quod in dictis diebus sæpe accidit) hoc in casu *Laudanum liquidum* propinandum; cujus *gutt.* xvj. idem valent, ac ℥j. *Syr. de Meconio*, nempe si eodem modo præparetur, quem in *Libro de Morbis acutis & in Cap. de Dysenteria* ibidem descripsimus.

Objicient, sat scio, illi, quibus hæc minus placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tam larga dosi repetito, fixam iri, & Ptyalismum retundi. Quibus respondeo, omnino fatendum esse Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamen ita penitus cessare, ut non longissimis ab assumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiscente, nonnihil recrudescat; imò verò gemino hoc commodo stipetur. Primò quòd æger, viribus à Narcotico instauratis, pituitam validius expectorare valeat. Dein quòd Saliva, quæ excreatur, licet parcior sit, rectius tamen excocta est, quam si Anodynum non fuerit exhibitum. Proximò loco, Ptyalismi defectus hic partialis plusquam compensatur faciei manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici usu & certior est & major in iis diebus, quibus hæ partes solent intumescere: facias scil. ab octavo die usque ad undecimum, (quo tempore ferè incipit subsidere) manus verò ab undecimo, usque dum pustulæ eas obsidentes maturuerint. Atque fidenter assero, neminem in hoc morbo probè versatum posse negare utriuslibet horum tumorum absentiam, quo tempore se debent ostendere, pejoris esse ominis, quàm Ptyalismum interceptum. Me quod attinet, longè tutius esse autumo Ptyalismi compescendi discrimen subire, quàm à Narcotico abstinere: quod ita impensè morbus hic efflagitat, ut in eo rudis sit oportet & parum observationi deditus, qui ægros suos subsidio tanto defraudat.

Non verò ita capienda sunt, quæ hactenus disserui, ac si ego quotidianum Diacodii usum, vel eâ quæ convenit dosi, in tenellulis Infantibus, qui Variolis Confluentibus laborant, suaderem, nisi morbus periculum grave intentet, idque duabus de causis; primò, quia usque adeo non calent

calent infantes, atque illi, quorum vitæ fax plenius accensa jam luculentius ardet; dein quod Narcoticorum jugiter assumptorum vim non ita benè ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde quòd sponte suâ somno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilominus quoties vel phrenesi illi corripiuntur, vel pustulæ mali moris sunt, Anodyna omninò indicantur, horum enim utrumque sanguinis atque spirituum animalium motum interturbatum plus satis evincit.

Duo hæc, quæ adeo prolixè tractavimus, nempe ista methodus, quâ inhiberi debet præpropera materiæ Variolosæ primis in diebus assimilatio, tum & altera, quâ motus spirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, est præcavendus, duo sunt quasi Cardines, in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur, quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala, quòd utrique huic discrimini non satis occurreretur, funesta illa symptomata invitant, quibus Variolarum tragœdia absolvitur. Quocirca cùm præcipuæ hæ fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero satis, nihil ampliùs mihi restat agendum, in quantum sc. Medicus sum, non verò formularum medicarum Præscriptor: Quas ego duas, sive Artes, sive Dotes, sive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à se invicem distare arbitror.

Unum adjicio, si *Epispastico* opus fuerit, id peramplum & satis acre ægri Nuchæ applicandum, quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appositum vim epispasticam ante diem undecimum, in quo summa rerum agitur, amiserit; neque in eum ipsum diem rejiciatur, quo jam tardiùs adveniens, illo temporis articulo obesse possit, præ calore & æstu, quem sanguini imprimit, cum Febre Secundaria vix pari Marte tunc decertanti. Opportunissimè itaque applicatur Epispasticum nocte illâ, quæ magnam morbi crisin præcedit, mox ab assumpto Paregorico, quod tunc erat exhibendum. Apposito per id temporis Vesicatorio, dolor, quem ejusdem morsus adferet, desinet ante diem illum, quo æger, vel agonizaturus, & materiæ peccanti eo ipso tempore dabitur exitus, quo eo est opus ad vincenda mala ista, quæ illum diem præstolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Historia fusè deduxi, facies, quæ hactenus inturgescebat, jam detumescere incipit, & salivatio, quæ hucusque pleno amne fluebat, decrescere, condensato jam, & non nisi ægrè excreto, qui eam excitabat, humore. Ut verò mittamus Epipasticum illud tum faciei detumescentiæ, tum etiam imminutæ Salivationi quadantenus substitui, Febri insuper Secundariæ perdomandæ aliquatenus conducit, quæ nunc temporis invalescit, sanguine quasi obruto & penitus infecto puris copiâ à totidem abscessulis resorptâ; adeò ut in omnibus ferè, quos unquam tractavi, Variolis laborantes, observaverim, pulsum in carpo salientem ægrè percipi posse hoc tempore, utut facilè se pridiè hujus diei & postridie etiam, digito exploratori se proderet.

Sed inter ea, quæ à capite sive derivant sive revellunt, nihil æquè mihi

videtur operari ac *Allium* pedum plantis applicitum. Quod Allium revera attrahat, manifestum est à vesiculis, quas sæpe excitat; & à dolore illo non ferendo, quem nonnunquam, licet raro, affert, etiam non excitatis vesiculis, humores scil. in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus est, ut cataplasmate è mica panis similaginei in lacte cocti eundem sedare necesse habuerim: In adultis itaque qui Variolis Confluentibus laborant, Allium incisum & linteo involutum plantis pedum admovere soleo, à die octavo, in quo primum facies intumescit, donec jam morbus periculo omni vacet, singulis diebus renovandum.

Neque interim istud mihi prætereundum est, ægrum scil. à carnibus, durante morbo, arcendum omnino esse, & cerevisiam lupulatam eamque tenuissimam tantum pro potu concedendam. Jusculis avenaceis, pomis coctis, & jam dicta Cerevisia commodissime interea vitam tolerabit. At verò instante jam maturatione, ubi particulæ purulentæ in sanguinis massam regurgitantes eandem tabo suo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, singulis auroris & noctibus ægro indulgere. Stragula quod attinet, & lodices quibus æger in lecto est contegendus, neque plura sint illa, neque pauciora, quam quibus sanus utebatur. Quin & liberum ei sit, quoties voluerit, se ab hac in illam lecti partem transferre, quo præpediri possint sudores isti symptomatici, quos ægro nocere satis opinor, evici. Eodem pacto etiam præcavebitur efferatior exanthematum phlogosis excitata à nimio calore, quem carnes contrahunt, quoties æger semper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem alias prolixius disserui.

Casum nuperrimum, seu specimen integræ hujus Praxeos, subnectam. Hac ipsa hyeme me accersebat fœmina nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam suum nepotem, Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam sanguineo, & ætate florentem Medicus curarem. Pridie cœperat febricitare vehementer; colluviem biliosam in magna copia per vomitum rejiciebat; dorsum plurimum dolebat. His malis solatium quærens & levamen, lectum petebat, & tum stragulis acervatim injectis, tum calidis assumptis liquoribus sudores per diem integrum omni ope sollicitabat, sed frustra, cùm tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licet modicus, omnem sudorificorum vim eluderent; Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras suspicabar, easque insigniter confluxuras, tum ob ætatis vigorem, tum etiam quod sanguinem multum excalefecerat irrito sudoris extorquendi conatu, (quo quidem, si modò æstate ægrotaverat, & mictum sanguineum & maculas purpureas certò advocaverat) tum verò maximè, quod semper observaverim in juvenibus immani vomitione, ægritudine, & dolore præter solitum vexatis, Variolas insequentes ultra modum confluxisse. Meum itaque esse ratus, ut nullum non lapidem moverem, quo præproperam materiæ Variolosæ assimilationem obstruerem, à lecto illum arcebam, nisi statis prius horis somni. Die sequenti (tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, sanguinis uncias octo è dextro brachio manè extrahi curabam:

curabam: optimus erat ille floridusque, cùm adhuc spirituosum tantum μίασμα exceperat, nondum verò putredinem illam, quam conciliat longior morbi mora, & in eorum sanguine utplurimum conspicitur, qui nuper ab hoc morbo convaluerint. Horâ quintâ post meridiem diei ejusdem, Infusionis Croci Metallorum unciam unam exhibui; ex qua satis commodè vomebat, & ægritudine levatus, longè melius habere visus est, jam haud invitus à lecto abstinens, à quo prius ægerrimè se divelli patiebatur, ægritudine & vertigine mactatus. Die quarto manè accedens, exanthemata, quibus præcavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conspexi, ut ab insigniori quem minitabantur, confluxu, ægri vitæ metuendum esset. Diligenter itaque cavebam, ne lecto interdiu committeretur, consulebam etiam, ut Cerevisiam tenuem Spiritu Vitrioli instillato acidulatam potaret. In his ad sextum usque diem perseverabat; quibus diebus licet non ægrotaret, sed aurâ liberiùs vescens multùm reficeretur, tamen alvo subinde laxiore fuit. Jam sub meridie non valebat ulterius, quod hîc fieri assolet, se à lecto abstinere, decubuit itaque usque ad finem morbi, me non reluctante, cùm nunc erupissent pustulæ omnes, quæ, non obstante meo omni conamine, plus satis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis, quæ in nonnullis observavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen, quàm plerisque eorum, qui sanantur, solent prodire. Hâc primùm nocte Syrupi de Meconio Unciam unam in Aq. flor. Paralys. propinabam, singulis deinceps noctibus repetendam; suadebam etiam, ut non aliis stragulis, quàm quibus sanus assueverat, tegeretur; ut Jusculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnunquam etiam pomo cocto vesceretur; Cerevisiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium incisum & panno lineo inclusum pedum plantis applicandum curavi, & renovandum quotidiè, donec extra aleam consisteret. Post hæc pro augescentium pustularum genio omnia cedebant, usque ad decimum diem; quo tempore manè eum invisens, licet mediocriter se haberet, Febris tamen Secundariæ quendam quasi prodromum deprehendi, cum jactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum suprà laudatum exhibui, à quô tranquilla omnia & pacata; eâdem nocte Syrupi de Meconio Sesquiunciam præscripsi. Sequente aurorâ, diei scil. undecimi, cùm post exolescentem vim Anodyni, quod hesternâ nocte sumpserat, jam de novo esset irrequietior, Diacodii iterum Sesquiunciam extemplò ingessi, vesperi item tantundem, atque eandem dosin manè & serò ut assumeret quotidie consulebam, donec omnino convalesceret. Paruit æger; neque aliquod nos deinde symptoma exterruit, nisi quòd urina ei quandoque supprimeretur, (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genubus innixus in lecto reddebat, Ptyalismum quod spectat, quantumvis salivæ copia frequenti Anodynorum in tam larga dosi repetitione aliquantulum interciperetur, tamen longiore ab eorum usu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies manusque debito tempore pro votis intumescebant. Die decimo octavo è lecto

Ii 2 sur-

surgebat, & tunc primum jusculum e pullorum carnibus indulgebam, a quo per gradus indies ad victum consuetum redibat. Die vicesimo primo sanguis mittebatur e brachio dextro ad uncias octo, qui Pleuriticorum sanguinem æmulabatur, & puris fere instar erat. Denique ad quatuor vices, spatio interposito, purgatus fuit.

Hic subinnuam, quod quoties in his pagellis dies ab invasione v. g. sextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quasi Variolæ Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cum satis sciam quandoque ita accidere, etiam in iis, qui vel maxime confluunt, ut pustulæ non nisi post aliquod a die tertio temporis spatium se exerant. Eruptio autem utplurimum in diem tertium ab invasione incidit, & ut plurimum, qui (e. gr.) die Lunæ confluentibus Variolis primum laborare incipit, die Mercurii sequenti pustularum primitias in cute summa deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ secundus, undecimus ille erit, periculi plenissimus, nisi interposuerit se Medicus.

Atque hic iterum repeto Theoremata hæc omnia ad *Confluentes* tantum *Variolas* referri debere, quæ in genere distincto nullum prorsus usum habent, nec ab illo exposcuntur. Et tam sibi quam aliis imponunt, qui attollunt cristas, quoties eos sanaverint, quibus Exanthemata numero pauca, eaque interstincta efflorescebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maxime quoties vel florentes ætate, vel eos qui immodica vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaserit. Ne in levioribus exercitati, ita toto cœlo aberrent, ut se eos servasse existiment, quos ipsi adstantes non occiderint.

Verum dissertatiunculam hancce non prius finiam, quam ubi retulero quæ mihi, dum hæc scriberem, suo ore narravit Amicissimus Dominus *Carolus Goodall*, M. D. Collegii medicorum Socius, atque impræsentiarum Censor: quod mihi ideo faciendum duxi, quo melius iis fidem conciliem, quæ cum hic, tum alibi & de Petechiis, & de mictu sanguineo affirmavi: utrumque nempe hoc symptoma quoties Acutis morbis accedit, atrociori sanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Casus se ita habuit.

Juvenis annorum quasi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violenta & continua correptus est mense Junio, Anno 1681. *Lingua erat sicca & scabra; sitis vehemens; pulsus celer; dolor regionem cordis scrobiculo vicinam discruciabat; dorsum vero imprimis, (in quo jugiter desæviebat) sanguinem subinde mejebat; tum & Petechiæ coloris subfusci collum, pectus, & carpos dense insidebant. Die sexto accersitus Medicus, & ægrum de vita periclitari a nimia urinæ sanguinolentæ excretione comperiens, Indicationes curativas ad sanguinem refrigerandum, incrassandumque, tum etiam ad vasorum oscula, quæ in Renibus relaxata dehiscebant, obturanda dirigendas censebat.*

Præmissis itaque tum Venæ sectione, tum Bolo lenitivo, ægrum, ut in lecto, quantum

quantum fieri potuit, se abstineret, serio monuit, cum à continuo lectuli calore mictum sanguinis promoveri non dubitaret: suadebat etiam ut in culcitra corio tectâ æger potius dormiret, supinus non nisi rarissime jaceret, lac aquæ permistum ut potaret, Panatellâ, oryzâ lacti incoctâ, pomis coctis, sive solis, sive aquæ fontanæ intritis, & saccharo edulcoratis vesceretur. Medicamenta ordinabat sequentia.

℞. *El. ros. rub.* ℥vj. *cort. inter. Querc.* ℥ß. *Sem. Plantag. parum contus.* ℥iij. *Aq. Font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. s. ad gratam aciditatem: infundatur in vase clauso calore leni per quatuor vel sex horas. Colat. add. aq. Cinnam. hord.* ℥iij. *Sacch. albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui grata, de quâ sæpiusculè bibat die noctuque.*

Enema è lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur horâ à meridie secundâ: & horâ somni sequens Haustus propinabatur.

℞. *Aq. fl. Paralys. Plantag. Cinnam. hord. an.* ℥ß. *Aceti stillat.* ℥ij. *Syr. de meconio* ℨvj. *M.*

Die septimo, symptomatis vix se remittentibus, Enema jam descriptum singulis diebus injiciendum curabat, tum etiam Emulsionem, Haustumque ad hunc modum præscribebat.

℞. *Sem. Cichor. Endiv. Lactuc. Portulac. an.* ℨij. *Sem. Cydon. Papav. alb. an.* ℨiß. *Amygd. dulc. excort. n.* iiij. *contundantur simul in Mortar. marmor. sensim affundendo Aq. Hord.* ℔iß. *colat. add. sacchar. Cryst. q. s. f. Emulsio, de qua bibat cochl.* xij. *quartâ quaque horâ.*

℞. *Aqu. fl. Paralys. Nymph. germin. Querc. Plantag. an.* ℥ß. *Aceti stillat. Aq. Cinnam. hord. an.* ℨiij. *confect. de Hyacinth.* ℨß. *syr. de meconio* ℥j. *M. f. Haustus horâ somni sumendus.*

Die octavo, cum adhuc instaret Febris, sanguis Urinæ immistus copiosius exiret, & Petechiæ in præmemoratis partibus numerosæ comparerent, omnia hæc symptomata à sanguinis calore, tenuitate & acrimoniâ, oriri conjectans, sanguinem secundâ vice detraxit, liberaliorem cerevisiæ tenuis usum, cui Vitrioli spiritus ad gratum acorem prius instillabatur, concessit: quam cum fastidiret æger, possetum è succo limonum & lacte ei indulsit, uti etiam limonum pulpam in taleolas divisam & saccharo involutam. Addebat & sequentia.

℞. *Conf. Lujul. Cynorrhod. an.* ℥v. *confect. de Hyacinth.* ℥iij. *Diascord.* ℨiß. *coral. rub. præparat. sang. Dracon. Bol. Armen. an.* ℈j. *Syr. è Symphyt. & Pilosell. q. s. ut f. Opiata, de qua capiat quantit. Avellanæ sextâ quaque horâ, superbibendo haustulum seri lactis succo limonum facti, & sacch. alb. edulcorati, vel decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidulati.*

Haustus hesternâ nocte præscriptus repetatur, cum Syr. de Mecon. ℨx.

Nono die Petechiæ paulatim evanescebant, Urina minus sanguine scatebat, quique inerat sanguis facilius separabatur, & matulæ fundum libentius petebat: hortabatur itaque ægrum ut in Remediorum horum usu perseveraret, & diebus aliquot elapsis sequentia adjiciebat, ad eundem scopum collimantia.

℞. *Conf. Ros. rub. per setaceum traject. & Vitriolat.* ℥iv. *balsam. Lucatel.*

ʒij. *Bol. Armen. Sang. Dracon. Spec. Electuar. Diacoral. an.* ʒj. *Syr. è Coral. q.s. ut f. Elect. de quo cap. quant. Nuc. Moschat. bis de Die, superbibendo haustum Emulsionis sequentis.*

℞. Sem. Lactuc. Portulac. an. ʒiij. *Cidon.* ℈i. *Papav. alb.* ʒß. *Amygd. dulc. excort. n.* v. *contund. in mortar. marmor. sensim affundendo Aq. Plantag.* ℔ij. *Aq. Cinnam. Hord.* ℥ij. *Colat. add. Sacch. q.s.*

His remediis, favente numine, æger intra septimanas tres à Febre & horrendis illis quæ memoravimus symptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urina tum colorem naturalem, tum consistentiam recipiente, paulatim ad sanitatem & vires pristinas rediit.

Quamvis autem symptomata ista jam dicta Febri continuæ accrescerent, non verò illi morbo, de quo nos supra egimus; cùm tamen quoties utrumlibet ea comitantur, à vehementi inflammatione & sanguinis nimiâ attenuatione, unde sanguis per oscula vasorum quasi vi exigitur, semper ortum ducant; nullus dubito quin par Methodus in tantâ causarum paritate, omninò sit adhibenda, quantùm sc. fert utriusque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hìc subnectere. Quam quidem si quis vel mihi infensissimus, (cùm autem alienos mores è propriis æstimans, nullum inimicum habere sperem) prætiterat, tamen veritate victus, præclarissimam eam fuisse omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer; quum jamdiu compertum habeam quam sit fatale Febricitantibus sanguinem cum Urinâ excernere. Cum verò idem amicitiâ mihi sit conjunctissimus, quantò cum animi prolubiô & Veritati & Viri Amantissimi famæ mihi litandum erat. Hic enim ille est, qui cùm pauci admodum me vel minimum quid in re medicâ, sive indagandâ, sive etiam excolendâ profecisse asserere auderent, maledicorum torrenti se medium objicere sustinuit, atque me pari zelo ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam insigni devinctus, nunquam tamen nisi eas, quas commeruit laudes, prædicarem, cum perinde ferè sit improbum sive opprobrio, sive laudatione indignos afficere, quandoquidem utrinque à veritate discedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, si Virum hunc ego nemini, inter eos qui mihi hactenus innotuere, probitate secundum fidenter affirmaverim, cùm in tot annorum spatio, quibus eo familiariter usus sim, nec dicto quemquam lædere, quanto minus facto, sibi permiserit. Quantum verò in ea quam profitetur Arte præcellat, modò Deus vitam ei concesserit, brevi satis elucescet; cum Eruditioni haud vulgari, quî omnes Medicinæ tam Antiquæ quam Modernæ tractus perlustraverit, exquisitissimam in subtilioribus Praxeos minutiis indagandis solertiam (sine qua nemo unquam Medicinam merita cum laude faciet) cautus attulerit: Unde etiam Ægrorum suorum votis, Bonus Felixque cum primis respondet.

Hæc demum sunt quæ ipse de hoc morbo sentio, quæ non mihi suggessit phantasiæ imaginatricis temeritas, sed Phænomena Practica edocuere.

Neque

Neque sanè capio, quî fieri possit, ut fallatur is, qui cogitationes suas omnes mera ac nuda ejus sive Artis sive Facultatis Praxi limitat & determinat, quam sibi perdiscendam & cum laude exercendam proposuit: aut è contra quî possit fieri, ut non tam in ipso se, quàm in aliis decipiendis omnes vitæ annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam disperdit, quæ cum Praxi nihil prorsus habent commune. Et sicuti haudquaquam faustus probusve *navis ad Clavum Gubernator* fuerit ille, qui non tam ad brevia & saxa submarina agnoscenda evitandaque, quàm ad causas Fluxûs Refluxûsque maris speculandas animum adverterit, (quod quidem cum Philosopho sit dignissimum, ab eo tamen perquàm est alienum, cui id tantum negotii datum est ut navis non submergatur) ita neque Medicus, cui non alia quàm curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio cæterisque animi dotibus valeat, in Arte verè Medica proficiet, qui non tam in occulta & tortuosa illa Methodo, qua Natura morbos parit alitque (a qua etiam eorundem Historia pendet) indaganda, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quàm in curiosis & παρέργοις speculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod spondet Medicina) ne hilum facientibus. Quæ quidem prævaricatio non solùm in causa est, quod genus Humanum commodis illis & emolumentis privetur, quibus a plurimorum ingenio, animique dotibus augeri potuisset, sed etiam effecit tandem, ut quæ Medica appellatur, revera Confabulandi Garriendique potius sit Ars, quàm Medendi. Atque eò tandem deventum est, ægris vivendum moriendumve sit, prout Philosophus vel conjectando scopum attigerit, vel ab eodem aberraverit, quod in lubrico semper est atque ancipiti, cùm primi isti speculationum repertores, non minus quàm eorum mancipia, & servum pecus, de cerebrosis istis commentis bello quasi internecino invicem digladientur, attamen nemo fortasse omnium ipsam veritatem assequatur. Quamvis enim, si mentem serio applicuerimus, quid de facto agat Natura, & quibus in operatione suâ utatur organis deprehendere valeamus; modus tamen quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, semper latebit. Neque hoc mirum est, cùm longè (imò supra omnem humanum captum longè) credibilius sit nos misellos homunciones ab illustri vitæ, lucisque regione exulantes, methodum qua in fabricanda machina usus est sapientissimus Artifex, capere nullatenus posse: quàm Fabrum Ferrarium rudem prorsus & imperitum, nescire quo pacto concinnetur Automaton Horarum index, cujus structura & motus exquisitissimam artis elegantiam præ se ferunt. Sicuti de facto constat Cerebrum omnis tam Sensûs quàm Motûs fontem esse, tum etiam & Cogitationum & Memoriæ officinam, & tamen non est possibile a diligentissima ejus inspectione contemplationeve mentem usque adeò illuminari, ut intelligere possit, quo pacto substantia ita crassa & quasi pulpa quædam, neque operis, ut videtur, usque adeò affabrè elaborati, usui ita nobili & facultatibus tam præcellentibus queat sufficere; neque exinde assignare quis potis est, qua ratione ex

naturæ ejus vi & structura partium, sive hæc sive altera ista facultas necessario fuerit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus; Quibus si adduntur quæ in Historiâ Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, summam habes eorum quæ mihi hactenus innotuere, eaque omnia diligentissime, quod à me fieri potuit, trutinata atque expensa.

Accingo me jam (quoniam tu id postulas, Vir Eruditissime) ad ea exponenda, quæ de *Affectionibus Hystericis* hactenus observatione comperi. Quas quidem, perobscuram & difficilem, præ cæteris qui homines vexant, morbis, diagnosin habere, tum etiam ægrius curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem ubi geram, ea, quæ Epistolæ convenit, brevitate, quam sane à me exigit valetudo infirmior & quasi vacillans, hac præsertim anni tempestate, qua mihi verendum est, ne si pertinacius cogitationibus indulsero, Podagræ mox paroxysmum accersam. Paucis itaque expediam, quæ hic habeo dicenda, methodo, qua uti soleo, insistens; brevem sc. morbi Historiam tradens secundum vera Naturæ Phænomena, tum etiam medendi rationem subnectens quæ mihi optime cessit; quamque non tam librorum lectio, quam experientia propria, Magistra haudquaquam infida, jam olim suggessit.

Hic morbus, si recte calculum pono, Chronicorum omnium frequentissime occurrit; & sicuti Febres cum Appendicibus suis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos simul sumptos si comparentur, complent; ita Affectus Hysterici (vel isti saltem qui eo nomine insigniuntur) ad reliquæ partis Tertiæ dimidium assurgunt, hoc est, Chronicorum pars media sunt: Fœminarum enim paucissimæ (qui sexus Adultorum dimidia est pars) ab omni horum affectuum specie prorsus liberæ sunt, si istas excipias, quæ laboribus assuetæ dure vitam tolerant. Quin imo non pauci ex iis Viris qui vitam degentes sedentariam chartis solent impallescere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retro Antiquitas symptomata illa Affectibus Hystericis adnascentia Utero semper vitio verterit, si tamen *Affectiones Hypochondriacas* vulgo dictas, quas Splenis aut Viscerum nescio quorum obstructioni imputamus, cum mulierum Hystericarum symptomatis conferamus, vix ovum ovo similius, quam sunt utrobique Phænomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum est, Fœminas multo crebrius hoc morbi genere corripi quam solent Mares, non quod se Uterus magis male habeat quam alia quævis corporis regio, sed ob causas infra explicandas.

Sed nec spectabilior est hujus morbi frequentia, quam varietas illa multiformis qua se ostendit, & nullos fere non æmulatur ex iis affectibus quibus atteruntur miseri Mortales. Quamcunque enim corporis partem insederit, symptomata, qualia ei competunt parti, statim producit: Et nisi Medicus tam sagaci quadam solertia & δεινότητι, quam in Arte peritia valeat, fraus ei fiet, atque ista symptomata à morbo aliquo essentiali hujus vel illius partis, non vero ab affectione Hysterica, pendere arbitrabitur.

Quan-

Quandoque v. gr. *Capitis* arcem occupans, *Apoplexiam* facit, quæ similiter *Hemiplegia* solvitur, eam omnino referens Apoplexiam, quæ tum ætate, tum mole corporis grandiores sideratur, & quæ ex eo nascitur, quod, Cerebri Cortice pituitæ copia referto ac scatente, Spirituum animalium meatus ac semitæ intercludantur: a qua quidem causa, quæ fœminis Hystericis accidit Apoplexia, oriri nullatenus videtur, cum easdem haud infrequens adoriatur confestim a partu, magni sanguinis vi simul ejecti, & vel partui laboriosiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debetur.

Quandoque *Spasmos* horrendos gignit, *Epilepsiæ* persimiles, Ventre & præcordiis guttur versus intumescentibus, & nixus ita fortes edente ægra, ut licet alias mediocrium tantum fuerit virium, jam omni adstantium ope vix retineri queat, incondita interim atque inarticulata quædam vociferans, & pectus feriens. Fœminæ, quibus hæc species, quæ *uteri Strangulatus* vulgo audit, familiarior est, temperamento sunt utplurimum plusquam solet sanguineo, & habitu corporis ad Viragines accedente.

Nonnunquam *exteriorem Capitis partem* occupat, Pericranium inter Craniumque, dolorem vix tolerabilem adferens, in quadam tantum particula quæ transverso pollice contegi possit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc species *Clavus Hystericus* mihi est, illas præ cæteris fatigans, quæ *Chlorosi* laborant.

Nonnunquam in *partes* incidens *vitales*, ita vehementem *Cordis Palpitationem* excitat, ut quæ eam patitur fœmina pro indubitato habeat, sonitum Cordis in Costas arietantis etiam ab adstantibus omnino debere percipi. Hæc species eas maxime infestat, quæ extenuato sunt corpore, & crasi minus firma, quæque Extabescentium pene formam præ se ferunt; tum etiam Juvenculas *Febre Alba* pallescentes.

Nonnunquam *Pulmones* obsidet, unde æger creberrime tussit & fere sine intermissione, nihil prorsus expectorans: & quantumlibet hæc Tussis species non ita valido nisu thoracem concutiat atque illa quæ Convulsiva dicitur, Explosiones tamen longe frequentiores sunt, æger præterea non ita sensu valet. Hæc autem *Tussis Hystericæ* species oppido rara est, fœminas pituita scatentes præ cæteris exagitat.

Nonnunquam in *Colon*, & regionem *Scrobiculo Cordis* subtensam impetum faciens, dolorem vix ferendum infligit, *Iliacæ Passioni* haud absimilem, ubi ægra immodice vomit, colluviem quandam viridem, Bili, quam *Porraceam* appellant, fere parem, nunc etiam insoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpe etiam postquam ægra ad multos dies, jam dicto dolore, (qui vel Stoicorum ἀπαθείαν expugnaret) & continuo vomituritionis conatu tantum non fuerit enecta, tandem *Ictero* intensione omnem corporis superficiem ad instar Croci tingente, solvitur Paroxysmus. Ægra interea diris mentis angoribus pressa, omnem recuperandæ Sanitatis spem prorsus abjicit: quæ quidem animi dejectio & quasi *desperatio* quædam, non magis, quantum

ego observavi, ab hac Hystericorum Affectuum specie sejungitur, quàm sive dolor, sive Vomitus præmemorati. Atque hoc genus in istis præcipuè locum habet, quæ corporis habitu laxiore crudoque sunt, tùm & in iis, quæ Infantes grandiusculos, cum ingenti sui & naturalium vitæ staminum dispendio, sunt enixæ.

Quandoque hoc malum in alterutrum ex *Renibus* incursans, atrocissimo quem illic parit dolore, *Paroxysmum Nephriticum* omninò mentitur, idque non solùm doloris genere locoque quo sævit, sed & adscitis Vomitionibus immanioribus, tùm etiam nonnunquam ex eo, quòd dolor per Ureterum ductus propagetur. Ita ut ægrè admodum dignosci queat, utrùm hæc symptomata ab incluso Calculo, an verò ab affectu aliquo Hysterico enascantur, nisi fortè Casus aliquis acerbior ægræ animum paulò antequàm corriperetur discrucians, aut materiæ viridis per vomitum rejectio, symptomata ista Affectioni potius Hystericæ quàm Calculosæ tribuenda esse docuerint. Sed neque *Vesica* ab hoc Pseudosymptomate atque ementito Affectu immunis est; cùm non tantùm ipsa ab eo doleat, sed & Urina supprimatur, perinde ac si Calculus eam obstrueret, qui tamen nullus est. Rarissimè autem cernitur postrema hæc species Vesicam attingens, quæ verò Renum calculum imitatur, non ita rarò. Utraque eas solet invadere fœminas, quarum vires repetitis sæpè paroxysmis Hystericis jam fractæ sunt, & sanitas corporis detrita.

Nunc in *Ventriculum* decumbens, continuas *Vomitiones* excitat; nunc etiam *Diarrhœam*, quoties scil. in Intestina effunditur: at neutrùm horum symptomatum sequitur dolor, licet in utroque persæpe compareat dictus ille succus viridis. Utraque hæc species iis familiaris est, quas frequentiores paroxysmi Hysterici debilitaverunt.

Atque ut hic morbus omnes fermè partes *Internas* infestat; ita etiam nonnunquam & *Exteriores*, carnemque musculosam occupat, *maxillas* sc. *humeros*, *manus*, *crura*, *tibias*, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is qui tibias distendit tumor præ reliquis conspicuus est. Cùm enim in Hydropicorum tumoribus duo hæc semper observari possint, ut tumor sc. sub vesperam se majorem exhibeat, tum etiam ut pastæ instar madentis, vestigium digiti fortiùs impressi formamque referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior est, nec digito cedit prementis, aut vestigium ullum manet. Plerumque etiam tibiarum alterutram tantùm inflat: de cætero sive magnitudinem spectes, sive etiam superficiem Hydropicorum tumores ita ad amussim æmulatur, ut ægrè se haud facilè ab ea quæ insedit sententia, dimoveri patiantur.

Sed neque ipsi *Dentes* (quod vix credas) ab hujusce morbi insultu se possunt defendere; licet neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, saltem qui percipi queat, doloris sive ansam præbuerit, sive vehiculum; qui nihilominus nec mitior est, nec contractior, aut expugnatu facilior. Isti verò tum dolores, tùm tumores, quibus afficiuntur,

tur, partes exteriores, quas supra memoravimus, eas præcipuè fœminas adoriuntur, quæ, longâ paroxysmorum Hystericorum serie ac impetu violento tantùm non exanimatæ, vitam ducunt vix vitalem.

Inter omnia verò morbi hujus tormenta, nullum se tam crebrò ingerit quàm *dolor* in *Dorso*, quem certo certiùs persentiscunt, quotquot vel levissimè hoc affectu tanguntur. Quin imo id habent effectum commune dolores prædicti, quòd illa, cui inhæserant regio, etiam post eorum discessum, tenera sic & quasi fustibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo sensim evanescit.

Hoc interim observatu dignissimum est, quòd non raro notabilis quædam *externarum partium refrigeratio*, symptomatis his omnibus viam quasi sternit, & plerumque non nisi paroxysmo finito dispellitur: quam quidem refrigerationem haud semel isti ferè, quâ rigent cadavera, parem comperi, pulsu nihilominus rectè se habente.

Addo, quòd Hystericæ ferè omnes, quotquot ego hactenus tractavi, de *spirituum* dejectione, sive *subsidentiâ* (ut cum illis loquar) conqueruntur; pulmonis regionem indigitantes, quoties locum, in quo hæc spirituum contractio seu subsidentia sentitur, volunt designare.

Demum mulieres Affectione Hystericâ laborantes, nunc in *risum* effundi, nunc in *lachrymas* pariter immodicas solvi, nullâ προφάσει manifestâ, sive illum, sive has extorquente, nemini non est notum.

Inter omnia verò, quæ in hoc morbo comparent Phænomena, illud maximè proprium est, atque ab eo ferè inseparabile, quòd sc. ægræ *urinam* subinde reddant planè *limpidam* ad instar aquæ è rupibus scaturientis, idque satis copiosè; quod quidem ego sigillando percontando, in omnibus ferè didici signum esse Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis *Hystericos*, in Maribus *Hypochondriacos* appellandos censemus. Atque in Masculis nonnunquam observavi, quòd mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò verò proximo temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepente perculsi, statim urinam, Crystallum claritate æmulantem, magnâ copiâ & impetu diu continuato ejecerint, eò usque se malè habentes, donec urina pristinum colorem induerit, & paroxysmus simul evanuerit.

Quin & omnibus tam Hystericis, quàm Hypochondriacis, quibus scilicet jam malum inolevit, id accidit, ut *flatus* quandoque *nidorosos* è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licet moderatè tantùm & pro ratione appetitûs, tum etiam aliquando *acidum* eructent, acetum sapore referens, quoties in os ascenderit: læsâ nempe utrobique concoctione, & succis proinde à naturali statu interversis.

Neque hoc tantum nomine infelices sunt, quòd corpus ita malè affectum & quasi conquassatum, ad instar ædium ruinas undiquaque minitantium, tantùm non corruat & fatiscat, cùm magis adhuc animo ægrotent, quàm cor-

corpore; Cum enim desperatio planè insanabilis de hujusce morbi natura sit, indignantur admodum, quoties aliquis vel minimam de sanitate recuperanda spem injecerit; facilè interim credentes omnia sc. quæcunque in homines cadere possunt incommoda, quæque adeò fert rerum natura, perpessuros, tristissima quæque sibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, suspiciones, & si quæ atrociora sunt animi pathemata, vel ex levissima, vel etiam nullâ datâ ansâ, arripientes, & sinu foventes irrequieto anxioque; ab omni interim gaudio, spe, lætitiâ abhorrentes: quæ, si fortè occurrant, quando hæ raræ aves sunt, velocissimè avolant, animum interim haud minus vehementer exagitantia, quàm solent mœstiora illa πάθη, ita ut nullibi mediocritatem servent, in una levitate constantes; nunc amant præter modum, mox odio eosdem sine causa prosequuntur: nunc hoc illudve sibi agendum proponunt, mox à proposito resiliunt, & quod cum eo pugnat, aggrediuntur, sed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut nunquam liceat quieta mente consistere. Quodque de Superstitiosis asserit Orator Romanus, nostris hisce Melancholicis pulchrè quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum & sollicitudinum esse somnus, ac ex eo ipso plurimæ curæ, metusque nascuntur*; cum funera tantùm in somniis, & denatorum Amicorum umbræ repræsentantur. Ita tàm animo quàm corpore excarnificantur, quasi hæc vita omnis Ignis esset Expurgatorius, in quo scelera alio in statu perpetrata jam luerent atque expiarent. Neque hoc tantùm Maniacis accidit & furiosis, quos dicimus, sed etiam illis, qui, si hos animi impetus excipias, prudentiâ ac judicio valent, quique & meditationum profunditate, & sapientiâ orationis longè eos superant, quorum mentes his cogitationum aculeis nunquam fuerint excitatæ. Ita ut non sine ratione observaverit Aristoteles, Melancholicos cæteris ingenio præstare.

At verò tam horrendus animi status, qualem suprà delineavimus, non aliis competit, quàm iis, qui diu multumque cum hoc morbo conflictati, tandemque subjugati quasi victas manus dant, maximè si res adversæ, animi mœrores, sollicitudinesve, nimia in literarum studio assiduitas, atque animi contentio, cum prava corporis diathesi conspirantes, oleum camino adjecerint.

Dies me deficeret, si omnia quæ affectus Hystericos gravant symptomata enumerare velim; tàm diversâ atque ab invicem contrariâ specie variantia, quàm nec Proteus lusit unquam, nec coloratus spectatur Chamæleon. Proinde rectè mihi videtur rationem subduxisse *Democritus*, (quantumlibet in morbi causa hallucinaretur) ubi in Epistola ad Hippocratem missa disertè asserit: *Sexcentarum ærumnarum, innumerarumque calamitatum authorem esse Uterum.* Neque tantùm multifaria sunt ista, sed nec regulâ aliquâ aut Typo uniformi se contineri patiuntur, quod in aliis hominum affectibus tamen usu venit, sed quasi farrago sunt quædam φαινομένων incomposita atque inordinata, unde perarduum est hujus morbi Historiam describere.

Causæ

Causæ autem hujus morbi *Procatarcticæ* seu externæ, vel sunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo sæpius, violenta quædam animi commotio à repentino aliquo, sive iræ, sive doloris, sive etiam timoris, & similium Pathematum insultu. Quoties itaque me consulunt Fœminæ de hoc illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoscendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquiro, An non eo de quo conqueruntur malo, tùm præcipuè fatigentur, cùm tristitia, ærumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod si annuerint, jam satis superque mihi constat morbum in hâc, de quâ agimus, Tribu censendum; præsertim verò si diagnosin id clariùs illustret, quod sc. certis aliquot temporibus urinam limpidam & Crystalli æmulam, eamque copiosam simul excernant. His verò animi motibus, qui usitatiores sunt hujus morbi προφάσεις, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inediâ pertinacior, vel nimiæ humorum evacuationes, sive à sanguine intemperanter effuso, sive ab Emetico, aut Cathartico, cui impares erant ægræ vires.

Jam verò ab hâc totius morbi imagine, secundum vulgatissima ejus φαινόμενα depicta, proximo loco ejus *Causæ Efficientes internæ* sive προηγκμέναι mihi veniunt pensitandæ, quantùm eas, ex omnibus quas descripsimus Circumstantiis simul junctis, expiscari valeam. Pendent ergo Affectiones istæ, quas in fœminis Hystericas, in maribus Hypochondriacas insignire libet, quantum ego judico, à spirituum Animalium ἀταξία, unde facto impetu in hanc illamve partem plus quàm pro ratâ densi nimiique feruntur, spasmos uti & dolorem excitantes ubi in partes sensu exquisito præditas irruunt, atque organorum, tum ejus in quod se ingerunt, tùm istius à quo abscedunt, functiones pervertentes; cùm utrumque ab hâc tam iniquâ partitione, quæ naturæ œconomiæ penitus adversatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ἀταξίας origo atque *causa Antecedens*, est debilior dictorum Spirituum Crasis, sive nativa ea fuerit, sive etiam adventitia, unde quâvis προφάσει dissipatu faciles sunt & eorundem systema nullo ferè negotio dirimitur. Quemadmodum etiam *Homo* quidam *Exterior* conspicitur ex partibus sensui obviis compaginatus, ita procul dubio & *Interior* est quidem Homo è debitâ spirituum serie & quasi Fabricâ constans, solo rationis lumine contemplandus. Hic verò cum temperie corporis intimiùs conjunctus & quasi unitus, tanto ægriùs faciliusve de statu suo dejicitur, quanto major est minorve ea, quam à natura sortimur, Principiorum constituentium firmitas. Quamobrem Fœminas longè plures quàm Masculos hic morbus aggreditur, quoniam videlicet istas natura magis delicatulo rarioreque habitu (ceu vitæ molliori, & hominum deliciis destinatas) blanda donavit; Mares autem toroso corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colendâ, & repastinandâ, & feris, quibus alantur, capiendis, aliisque similibus, apti nati sint.

Dictam autem Spirituum ἀταξίαν hujus morbi causam esse, Phænomena jam descripta satis probant; quorum præcipua tantùm attingam; à no-

tiſſimo illo Affectu Hyſterico, qui *Uteri Strangulatus* vulgò dicitur, initium faciens. Hìc jam Spiritus, facto, quaſi agmine in ventre inferiore, catervatim magnoque impetu in fauces irruentes, ſpaſmos excitant per omnem quam tranſeunt regionem, ventrem inflantes ad inſtar Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud eſt quàm partium ſpaſmo tentatarum convolutio & quaſi conglobatio quædam, quæ non niſi magnâ vi reprimi poteſt & coërceri. Partes interim externæ maſſaque carnea à ſpiritibus, jam aliò raptis, magnâ ex parte deſtitutæ, eò uſque frigeſcunt perſæpè, non in hâc ſolà Affectûs Hyſterici ſpecie, ſed in aliis omnibus, (quod priùs adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulſus interim qualis ſanarum eſt, nec ægra ab hoc frigore de vitâ periclitatur, niſi illud ab evacuatione aliqua enormiori præcedente originem ducat.

Idem etiam dici poteſt de violentiori iſto Affectu Hyſterico, qui externa facie *Colicam Billioſam*, vel etiam *Paſſionem Iliacam* æmulatur: in quo ægra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpoſita, unà cum immani materiæ herbam colore referentis, evomitione, diſcruciatur. Quod quidem ſymptoma haud aliunde naſci exiſtimo, quàm à vehementi ſpirituum densè conglomeratorum in dictas partes impulſu, unde & ſpaſmus, & dolor, & earum totalis facultatum ſubverſio.

Neque ex eo quòd iſta quæ in hoc Affectu ſive per os, ſive per ſedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, ſtatim conficitur morbum hunc in humoribus reſidere, aut atrociſſimum illum dolorem ab humoris alicujus acrimonia partem cui inhæret dilaniantis, produci; quem idcirco pro minera morbi habeamus, ac proinde Remediis tam ἄνω quàm κάτω Catharticis radicitùs extirpandum cenſeamus. Etenim de facto conſtat, ægritudinem illam, qua laborant Navigantes (à ſpirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbacei ex hominum vel ſaniſſimorum ventriculo exantlare, ut primùm in mare longiùs ſunt provecti, quibus tamen ante ſemihoram ultimò elapſam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare libet. Annon & Infantes in Paroxyſmis Convulſivis, in quibus ſpirituum Animalium maximè res agitur, tam per ſuperiora, quàm per inferiora materiam ejuſdem planè coloris ejiciunt? Quibus addendum eſt id, quod experientia fermè quotidiana docet, ſc. quantumlibet ejuſmodi ſive fœminas, ſive infantes iteratâ Catharſi exhauſerimus, attamen color jam dictus in eis, quæ vel per vomitum, vel per ſedem exeunt, uſque viſetur. Quin etiam à Pharmacis tàm Emeticis quàm Catharticis frequentiùs propinatis uberior materiæ viridis naſcitur ſeges, cùm ab utroque genere ſpirituum ἀταξία provehatur: quæ vel, neſcio quo modo iſtarum partium fermentum deſtruit ac pervertit, vel in ventriculum inteſtinaque vi ſpaſmorum ſuccum aliquem alienæ indolis intorquet, qui humores ejuſmodi coloribus inficere potis eſt. *Chymiæ* Sectatores, licèt nondum ita bene cum illis ſit, ut quæ in Organis ſuis πολυτέχνοις Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debellandis

landis præstent, quàm quæ contunduntur in Mortario, vel in Ollâ decoquuntur, tamen curiosorum περιεργία eo usque gratificari norunt, ut duos liquores æquè limpidos claros que ostendentes, ex iisdem invicem commistis saturatum colorem aliquem, quasi præstigiantes, possint exhibere. Et profectò, ita lubrica est & evanida Colorum speculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum in quibus apparent naturâ, queat deprehendi. Neque magis sequitur ea quæ colore viridi sunt, acria esse omnia, quàm omnia quæ sunt acria, viridi esse colore. Re itaque undique perpensâ, satis liquet dolorem immanissimum qui hîc Colicâ Hystericâ laborantes penè exanimat, tum etiam materiæ viridis rejectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes sub cordis Scrobiculo positas incursantibus, atque easdem spasmo contrahentibus omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum est symptoma istud, quod superiùs *Clavi Hysterici* nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quasi punctulo concentrantur, dolorem haud minùs perterebrantem, quàm si Clavus ferreus in caput vi adigeretur, accersentes, unà cum insigni materiæ viridis evomitione. Quæ quidem Spirituum ab universo corpore quasi in punctum contractio non multùm abludit ab istâ radiorum Solis collectione, quæ fit ope Vitri Incensorii: utque hi vi unitâ exurunt, ita & isti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quasi discerpentes lacerantesque junctis viribus.

Deinde ab hâc inordinatâ Spirituum agitatione sanguinem perturbante, exoritur Symptoma illud, tam Hystericis, quàm Hypochondriacis haud insolens, ut suprà notavimus, quòd nempe sæpenumero *urinam* reddant *claram* limpidamque simul & copiosam: cùm enim sanguinis œconomia subinde interpellatur, quod importatur serum satis diu retinere nequit æger, sed illud priùs dimittit, quàm istis particulis salinis, quarum ope color ad Citrinum traduci debuerat, imprægnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis, qui, cùm plus satis liquoris, maximè tenuioris atque attenuantis, ingurgitaverint, lotium mox limpidissimum excernunt. Quo in casu sanguis ab ea seri quantitate, cui retinendo prorsus impar est, planè devictus, illud omnino limpidum amittit, nec dum à corporis succis infectum, ob moram justo breviorem.

Tertius jam agitur annus, à quo Nobilis quidam me sibi Medicum volebat, qui *Colicam Hypochondriacam* pati mihi videbatur, ad *Passionem iliacam* fere accedentem doloreque & vomitu enormiori; quo morbo diu multumque fuerat vexatus, & tantùm non fractus. Per omnem morbi decursum sedulus animadverti, quòd ubi pessimè se habuerit, urina limpida & exors coloris semper fuerit, quando verò paulo melius, ad Citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, urinam conspexi quam tribus vicibus excreverat, in Matulis totidem reservatam, Citrino colore præditam; lætus ipse hilarisque cibum ex εὐπέπτοις aliquem jam assumere medi-

meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu: in quo temporis articulo superveniens quidam eo usque bilem commovebat, ut extemplo ægrotans, Matulam deposceret, quam urina limpidissima crystallum colore æmulante, ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus sanguinem ita molestantibus pendet *Ptyalismus* ille Hystericis familiaris, cùm ad multas Septimanas salivam expuant tenuem, perinde ac si Unguento ex *Mercurio* fuerint delibutæ: durante enim hoc turbido sanguinis statu, in quo excretionibus ad naturæ methodum exigendis impar is est, serum motum hunc inversum fortè sibi vendicans non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, sed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per *Ductus salivales* salivæ forma prodit. Idem dici potest de nocturnis istis sudoribus, quibus fœminæ Hystericæ nonnunquam profunduntur, qui non ab alia causa fluunt, quàm à seri sanguinis diathesi, quæ in corporis habitum gestit effundi, ob modò memoratam sanguinis ἀταξίαν.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hystericis, luce clarius est, illud ex eo accidere, quòd Spiritus suam in illis stationem deserentes, nimio opere in hanc illamve partem inserant: Nec est dubitandum, quin tàm *Fletus*, quàm *Cachinnus*, quem tollunt haud rarò Hystericæ, etiam nulla data ansâ, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inserviunt, magna vi pulsantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla προφάσει quandoque obnoxios reperiri. Accersebar aliquando ad Virum tam ingenio, quàm genere nobilem, qui nonnisi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medici consilio usus, qui & sanguinem detraxerat, & pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi vestitum conspexerim, & de rebus quibuslibet cum judicio disserentem audierim, rogabam quorsum me conveniret; respondit Familiaris quidam ejus, modò expectarem paulisper, res ipsa loqueretur; considens itaque & sermones cum ægro trahens, mox observavi labrum inferius pendulum protrudi cùm motitatione crebrâ, (uti solent Infantes morosiores fletum adornare) & exinde ægrum in tantas solvi lachrymas, quantas vix alias vidi unquam, cum gemitu ac suspiriis tantùm non Convulsivis. Qui tamen repentinus torrens non ita multò post detumuit prorsus. Hanc ego Affectionem à spirituum ἀταξία, (partim à morbi diuturnitate, partim ab evacuationibus, quas θεραπεία necessariò exigebat, ortâ) pendere existimabam: partim etiam ab exinanitione, & abstinentiâ à carnibus, quam etiam ad dies aliquot posteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidivâ præstaret securiorem. Hinc eum pronunciavi extra omnem Febris aleam jam constitutum; symptomaque prædictum, inanitioni tantùm deberi, ac proinde suadebam, ut pullum Gallinaceum assum in prandium juberet parari, & simul Vinum

mo-

modicè hauriret, quo facto, & carnibus deinceps moderatè vescens, nunquam deinceps Fletum hunce Convulsivum passus est.

Ut tandem finiam, (cætera enim, quæ in hoc morbo spectantur Phænomena, jam missa facio) ab hâc ipsâ Spirituum inordinatione nascitur perturbatio illa, & varians subinde tam animi quàm corporis intemperies, quæ tum in Hystericis, tum Hypochondriacis dominatur: cùm enim utrisque desit ea spirituum firmitas, quæ in robustioribus atque iis, quorum facultates jugi spirituum vegetorum subsidio actuantur, semper invenitur, impressiones rerum minus gratarum nequeunt perferre, sed vel irâ vel dolore subitò perciti, perinde sunt irritabiles, atque illi, quorum ἡγεμονικὸν mollius & debilius vel natura primò procudit, aut longior ægritudinum sive series, sive mora tandem reddidit. Etenim animi robur & constantia, quamdiu hoc corporis lutoris incrustatur, firmitudine spirituum eidem famulantium maximè pendet, cui quidem supremum in scala materiæ gradum constituunt, in ipso *Entis Immaterialis* confinio positi: Cùmque Animi compages, si fas est ita dicere, longè magis affabra sit & delicata, quàm est corporis structura, utpote quæ in harmonia facultatum præstantissimarum & penè divinarum consistat, si hujus σύςασις quoquomodo fuerit interrupta conturbataque, major inde consequetur ruina, quanto præcellentius erat & magis exquisitum opificium, dum integrum perstaret. Et hic quidem miserorum quos depinximus, animoque fractorum status est; cui malo non citius remedium adferet pertinax aliquod vel insolentissimi Stoici Decretum, quàm ὀδονταλγίαν præcaverit is, qui firmiter statuerit, se nullo modo permissurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam constat opinor, omnem hunc morbum ad spiritus animales non ritè dispositos referri debere; nec à semine aut sanguine menstruo corruptis, (quod asserunt nonnulli Authores) & halitus malignos in partes affectas elevantibus, produci; nec à succorum, nescio quâ perversâ depravatione, sive etiam humorum acrium congestione, ut alii volunt, sed ab iis quas modò assignavimus causis. Quòd enim morbi fomes in materia non delitescat, unica hâc instantia satis elucescet. Fœmina v. g. quæ rectissimâ semper valetudine uti solet, modò delicatula sit illa, & teneriore corporis habitu, si fortè errore aliquo, sive Emetico, sive Cathartico quovis fortiore nimiùm fuerit debilitata exhaustaque, certo certius symptomate aliquo, ex iis, quibus hic morbus stipatur, multabitur; quod tamen ejusmodi Vomitio vel Catharsis amoliretur magis quàm invitaret, si morbi minera in humore contineretur. Idem dici potest de immodico sanguinis dispendio, sive phlebotomiâ is fuerit extractus, sive in puerperio debito copiosius manaverit, uti & de exinanitione, & justo longiore à carnibus abstinentia; quæ omnia ad Affectus Hystericos præcavendos potius facerent, quàm ad eosdem accersendos, si illorum fomes in materia aliqua involveretur: cùm è diverso non alia causa ita constanter pariat hujusmodi Affectus, ac solent dictæ Evacuationes.

Quamvis autem satis pateat originarium hujus morbi fomitem in humoribus nullatenus stabulari, fatendum est tamen (quod res est) spirituum ἀταξίαν illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cùm tam illarum partium functio, quæ vehementiori spirituum impulsu distenduntur, quàm earum, quæ illis privantur, omninò pervertatur. Cumque harum pleræque *Organa* sint quasi *Separatoria*, excipiendis Cruoris recrementis designata, si earum functiones quovis modo lædantur, fieri non potest, quin ingens fæculentiæ colluvies accumuletur; quæ quidem eliminata fuisset, totaque proinde sanguinis massa depuratior facta, modò singula organa munus suum explevissent, cui nullo modo defuissent, si debita spirituum œconomia universa invigorasset. Huic ego causæ adjudico *Cachexias* insigniores, ἀνορεξίαν, sive *Appetitus prostrationem*; in Juvenculis *Chlorosin*, sive *Febrim albam*, (quam quidem *speciem* esse *Affectionis hystericæ* nullus dubito) aliamque omnem malorum Lernam, in qua immerguntur Misellæ, quotquot hoc morbo diu elanguerunt, quæ omnia à succis putrescentibus in sanguine congestis, atque exinde in organa varia depluentibus, succrescunt. Hujus farinæ est *Hydrops Testium* in fœminis, quæ jam diutius affectu Hysterico laboraverint, natus à succis depravatis è sanguinis massa in Organa rejectis; unde perversis eorundem facultatibus, primò steriles fiunt mulieres, & destruitur prorsus œconomia partium, indeque serum & sanies gignuntur, quæ non tantùm *Nodulos ovaque Testium* inferciunt, sed etiam in Tunicarum interstitia se insinuantia, Testes in molem ingentem elevant, quod in earum dissectionibus cernitur, quæ hoc morbo pereunt. Diathesis interim Hysterica horum aliorumque humorum similium causa est primaria, quamlibet ejusdem cum illa Prosapiæ non fuerint.

Quemadmodum in *Febre quartana*, quâ vel pancraticè valens quispiam corripietur, si modò duos tresve dies in locis paludosis ac lacustribus egerit, primò, spirituosum quoddam μίασμα morbi hujus sanguini imprimitur, quod diuturnius inhærens, læsa tandem naturæ œconomiâ, omnes corporis succos inquinat, alienâ prorsùs indole eos imbuens, unde æger (maximè si ætate grandior fuerit ac in senium jam vergat) Cachexiis aliisque malis obnoxius redditur, quæ Febribus Intermittentibus diu affligentibus superveniunt. Quæ tamen Febres non sunt profligandæ remediis, quibus rectissimè expurgantur hujusmodi humores, sed *Specificis* iis, quæ abigendis istis Febribus immediatè dicantur.

Ex omnibus, quæ nos hactenus congessimus, abunde mihi constare videtur, præcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam esse, quæ sanguinis (qui spirituum fons & origo est) corroborationem indigitat; quo facto spiritus invigorati eum servare possint tenorem, qui & totius corporis, & singularum partium œconomiæ competit. Cùm verò hæc spirituum ἀταξία (quod suprà fieri posse concessimus) morâ longiore humores vitiaverit, è re fuerit eosdem jam corruptos & *Phlebotomia* & *Catharsi* prius imminuere, modò ægræ vires permiserint, quàm ad sanguinem corroborandum nos accingamus:

cingamus: quem quidem scopum vix assequi poterimus, quamdiu fæculenta humorum colluvies se mediam, quasi obicem, interposuerit. Quandoquidem autem *Dolores* atrociores, *Vomitiones* & *Diarrhœæ* enormes ita nonnunquam efferescant, ut inducias non ferant usque quo primariæ illi fortificandi sanguinis intentioni possit satis fieri, quandoque ab effectis consopiendis (missâ aliquantisper causâ) Curationis tela necessariò ordienda est, exhibito scil. Medicamine *Anodyno*: dein spiritibus, quorum crasis infirmior morbi causa est, rectificandis opera danda est, quo ejusmodi symptomatis deinceps occurratur. Cumque experientia doceat permulta esse, quæ fœtoris exhalatione repellendis spiritibus seditionem molientibus, & in loco suo continendis apta nata sint, (quæ idcirco *Hysterica* audiunt) neque illa sunt negligenda, quoties dictis intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio secari jubeo, dein ut purgetur ægra tribus quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus *Venæsectio* & *Catharsis* celebrantur, ita planè nihil emolumenti capere ægra, ut in pejus ruere, sibi videatur, cùm dictæ Evacuationes tumultu concitato ἀταξίαν promoveant, quâ de re ægram diligenter præmoneo, ne animum despondeat, suadente morbi Genio: utut fuerit, vitiosi isti humores, quos à morbo diuturniore coaggeratos supponimus, quadantenus sunt detrahendi, antequam primariæ Intentioni percommodè satisfacere queamus.

Post has Evacuationes, ad sanguinem confortandum & proinde etiam spiritus ex eo prognatos, *Remedium* aliquod Martiale seu *Chalybeatum* ad *dies triginta* præscribo assumendum, quo non aliud certiùs hîc votis respondet. Etenim massæ sanguineæ, jam effœtæ & languescenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, subdit, à quo excitantur & quasi eriguntur spiritus antea jacentes & suo pondere pressi. Cujus rei indicium est vel apertissimum, quòd quoties *Chalybs* in *Chlorosi* propinatur, pulsus derepentè major fit & celerior, exteriora corporis incalescere; facies non amplius pallida & mortuis concolor, sed vivida cerni & sanguine purpurata: Attamen hîc notandum, quòd non semper Venæsectio & Cathartica Chalybis usui sint præmittenda, cùm viribus admodum imbecillis & diuturnitate morbi attritis fractisque omitti ea possint ac debeant, & cùm Chalybe statim incipiendum; quod diligenter advertendum.

Commodissimè verò, aut ego fallor, in *substantia* exhibetur; atque ut nec observavi unquam ipse, nec fando accepi, eum ita sumptum cuivis nocuisse, ita certiorem me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis substantiam & felicius & breviore temporis spatio curationem absolvere, quàm si is quovis, ex iis qui vulgò feruntur, modò fuerit præparatus. Cùm tam in hoc quàm in aliis melioris notæ remediis, id quandoque præstiterit Chymicorum officiosa sedulitas, non tantùm ut δραςικώτερα non sint, sed etiam à perversa eorundem diligentia & opera plusquam otiosa, magis evilescant. Audivi etiam (quod si modò verum sit, assertiorem hanc nostram fortiter sustinebit) ipsam Mineram, prout à terræ visceribus effoditur, crudam efficacius in morbis subju-

gandis operari, quàm Ferrum ignem jam passum & fusione depuratum: cujus rei fides tamen penes Authorem sit, me nondum experto, siccine se res habeat, an verò aliter. Id certò scio, nullum remedium præclarum atque ἐξαίρετον uspiam gentium fuisse procusum, quod non à natura præcipuas vires acceperit: unde Θεῶν χεῖρας, non verò Hominum præcellentiora quævis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quòd verò nativâ quidpiam bonitate præstans & efficaciâ, mirandos edat effectus, quacunque demum formâ ingeratur, testes hìc adduco Par illud nobile, Papaveris lachrymam sive *Opium*, & *Corticem Peruvianum.* Neque enim tantum in medicamentis præparandis medica cernitur peritia, quàm in iis seligendis appropriandisque, quæ Naturâ, suo igne elaborata atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantum nobis agendum restat, ut medicamenta in eam formam reducantur, quâ vel eorundem substantia, vel saltem vis & efficacia meliùs corporibus nostris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti sumus plus quàm pares. Post Chalybis substantiam, ejusdem *Syrupo* lubentiùs & præ cæteris utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limaturâ, in Vino Rhenano in frigido infusâ, usque dum vinum satis impraegnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum sacchari quantitate sufficienti in Syrupi consistentiam excoquendus est.

Nec mihi solenne est toto illo spatio, quod ægra Chalybeata sumit, Catharticum aliquod statis intervallis exhibere. Cùm tàm in genere Hysterico quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Carthartico intercidi atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium sit, ut spiritus in ordinem redigam, atque eorum systema redintegrem firmemque, quod toto vix Octiduo resarciveram Chalybis ope, Carthartico vel lenissimo exhibito die unicâ rursus demolior; atque ita diruta extruendo, atque à me extructa subruendo, & ægros & operam ludo, vanus & infelix Ardelio. Qui quidem mos cùm etiam in usu Aquarum Mineralium obtineat, quæ Ferri mineræ sunt participes, haud mihi dubium est, easdem exinde minus efficaces reddi. Non sum nesciùs quosdam fuisse sanatos, Catharticis non tantùm intercalatis, sed etiam quotidiè cum chalybe propinatis, quod tamen non tàm Medici prudentiam, quàm Chalybis virtutem ἐνεργετικήν mihi comprobat, cùm, si ea omittantur, breviori temporis spatio Curatio succedat.

Neque sanè video in aliis affectibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, sive potius quid non incommodi tam repetita Catharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negandum sit, quin intestina ex impuritatibus liberent ea, & pariter è massa sanguinea humores noxios in ea stabulantes aliquantulum extrahant; è contra tamen haud minus certum est, quòd frequenter repetita in corporibus imbecillis (maximè verò in ætatibus tenellis) plurimùm officiant; cum ex hac προφάσει ingens humorum colluvies in viscera eliciatur, atque iis in partibus deposita fermentationes præternaturales invitet; ex quibus deinceps *Tumores* in infimo ventre oriuntur, tanto magis indies mole augescentes, quanto sæpius æger purgetur. Atque id demum accidit, ut istæ partes præ imbecillitate & caloris nativi (jam sub humorum

onere quasi obruti) defectu, *tabe* facilè afficiantur ac putrescant. Quandoque etiam, Oeconomiâ viscerum ob causas jam dictas penitus eversâ, *Glandulæ* præternaturales, *Strumæ* soboles, & id genus similia Mesenterio accrescunt, & ad mortem viam sternunt. His rationibus adductus tutissimum esse judico in *Infantibus* post evacuationes universales, easque perpaucas, eò Indicationem Curativam dirigere, ut confortentur sanguis & viscera. Quod *Vinum Hispanicum* vel solum, vel *Herbis corroborantibus* alteratum efficere pote est, modò manè & serò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) satis diu exhibeantur. Cùm verò quæ exteriùs admoventur, tenera Infantium corpora facilè penetrent, proindeque sanguinem ipsum qualicunque virtute suâ penitus afficiant, è re erit in *Tumoribus* qui ventrem eorum occupant, sive *Scrophulis*, sive *Rachitidi veræ* originem illi debeant, *Linimentis* uti, quæ sanguinem ac viscera corroborandi ac pariter labem aliquam morbificam iis inductam delendi vi pollent. Ut ℞. *Fol. Absint. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamepit. Scordii, Calaminth. vulg. Parthenii, saxifrag. pratens. Hyperic. Virgæ Aur. Serpill. Menth. Salviæ, Rutæ, Card. benedict. Puleg. Abrotan. Chamomel. Tanacet. Lilior. Convall. (omnium rec. collectorum & incisorum) an. m. j. Axungiæ porcinæ* ℔iiij. *sevi ovini, & vini Clareti an.* ℔ij. *Macerentur in ollâ fictili super cineres calidos per horas* 12. *Deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut fiat Unguentum; quo venter ac Hypochondria illinantur mane & sero per* 30. *vel* 40. *dies continuas, uti etiam Axillæ utræque.* Quoad *Rachitidem* autem hoc notandum, quòd in tumoribus istis qui ventres Infantium post longas *Intermittentes Febres* olim infestarunt, veræ Rachitidi non multùm abludentes, repetita Catharsis omnino videretur indicari, cùm ante usum *Corticis Peruviani* istæ Febres in diuturnitatem longam se extenderent, ac proinde sedimentum deponerent, hujusmodi Tumorum causam, quæ ideò non nisi purgatione repetitâ abigi poterat: Attamen in *Rachitide verâ* Cathartica locum non habent, nisi ut semel vel bis ad plurimum æger purgandus antequam usum Alterantium aggrediatur. Per totum autem tempus quo partes illiniuntur: intus assumat vel vinum modò dictum; vel, si fieri possit, pro potu omni bibat Cerevisiam, in quâ quantitas sufficiens herbarum prædictarum, vel earum saltem aliquam multarum, unà in dolio inclusa fuerit. Denique hoc quod innui diligenter advertendum volo, cùm non paucos Infantes atque pueros à Catharticis sæpe repetitis (quæ fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuisse satis sciam. Sed hæc obiter.

Si quis objecerit, *limaturam Chalybis*, nisi æger subinde fuerit expurgatus, in visceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere posse; respondeo primùm me nihil unquam tale in quoquam deprehendisse: deinde longè verisimilius esse eandem muco & excrementitiis partium humoribus involutam unà cum istis tandem omnem elabi, quàm medicamentis purgantibus

exagitatam, quæ adstrictiones insolitas, & Viscerum torsiones contractionesque afferunt; quâ quidem compressione, Chalybis particulæ viscerum tunicis impactæ in iisdem penitiùs defigi possunt.

Interea dum Chalybs administratur, (ad confortandum scil. sanguinem & spiritus Animales) Remedia vulgò dicta *Hysterica* in usum quasi obiter revocanda sunt, idque eo modo atque ea forma, quæ maximè conveniunt ægris; quæ quidem si in formâ solidâ fuerint deglutitæ à minùs fastidiosis, potentius longè spiritus in officio & loco suo retinebunt, quàm si in liquidâ hauriantur, hoc est, sive Decocta, sive Infusa. Ipsa enim substantia ventriculum diutius sapore suo afficit, & corpus inficit penitius.

In summâ, indicationibus, quas suprà attigi, universis satisfacturus, paucula hæc & vulgaria præscribere soleo; quæ licèt nihil magnifici præ se ferant, ut plurimum tamen id præstant, quod volo.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥viij.

℞. *Galban. in tincturâ Castor. solut. & colat.* ℥iij. *Tacamahac.* ʒij. *f. Emplast. Umbilico admovendum.*

Sequenti manè aggrediatur usum sequentium Pilularum.

℞. *Pilul. Coch. maj.* ℈ij. *Castor. pulv. gr.* ij. *Balsam. Peruv. gutt.* iv. *f. Pilulæ n.* iv. *Cap. horâ quintâ matutinâ superdormiendo. Repetantur per duas vel tres alias vices, idque singulis vel alternis auroris pro ratione virium, aut operationis.*

℞. *Aq. Ceras. nigr. Rutæ, & Brion. comp. an.* ℥iij. *Castor. in nodulo ligat. & in vitro suspens.* ʒß. *Sacchar. Cryftall. q. s. f. Julapium, de quo capiat cochlearia* iv. *vel* v. *in omni languore; instillando primæ dosi*, modo paroxysmus urgeat, *spir. C. C. gutt.* xx.

Post Pilulas purgantes modô suprà descriptô sumptas, utatur & sequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr.* viij. *cum s. q. extracti Absynth. f. Pilulæ n.* ij. *sumat summo manè, repetanturque horâ quintâ pomeridianâ, per dies* xxx. *superbibendo haustum Vini Absynthitis.*

Vel pro usu quotidiano, ℞. *Limatur. Chalyb. & extract. Absinth. an.* ℥iiij. *ms. asservetur pro usu. Capiat in iisdem temporibus gr.* xvj. *vel* ℈j. *in pilulas tres redact.*

Vel si forma *boli* magis arrideat, ℞. *Conserv. Absint.* Roman. *& conserv. flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic. condit. Nucis moschat. condit. & Theriac. Andromach. an.* ℥ß. *Zingib. condit.* ʒij. *cum s. q. syr. Aurantior. f. Electuarium.* ℞. *Electuarii præscript.* ʒiß. *Limaturæ Chalybis probè triti gr.* viij. *cum s. q. syr. Aurantior. f. bolus, sumendus mane, & horâ quintâ pomeridianâ, superbibendo haustum vini Absinthitis.*

℞. *Myrrh. elect. & Galban. an.* ʒiß. *Castor. gr.* xv. *cum s. q. Balsami Peruv. f. Pilulæ, è singulis Drachmis* xij. *sumat* iij. *singulis noctibus, superbibendo Aq. Brion. comp. Cochlear.* iij. *vel* iv. *per totum decursum hujus processus.*

Sin autem Pilulæ ultimò præscriptæ ventrem moverint, quod in corporibus

poribus quæ facillimè purgantur præ *Gummi* quæ inſunt quandoque fit, tum ſequentes ſubſtituantur.

℞. *Caſtor.* ℈j. *ſal. ſuccini volatil.* ℈ß. *cum ſ. q. extract. Rutæ f. Pilulæ exiguæ numero* xxx. *cap.* iij. *ſingulis noctibus.*

Hic autem obſervandum, quòd *Chalybeata* in quacunque forma aut doſi exhibeatur, fœminis quandoque magnas tum animi tum corporis perturbationes inducant, idque non ſolùm primis diebus, (quod fere omnibus ſolenne eſt) ſed etiam per totum tempus quo illis utuntur; in hoc caſu non ſtatim Chalybis uſus dictis temporibus interrumpendus, ſed, quò meliùs eundem ferre poterint, *laudanum* aquâ aliquâ hyſterica miſtum ſingulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

At ubi ſymptomata mitiora ſunt, & res ſine Ferro introſumpto tranſigi poſſe videtur, (in minore ſc. morbo) ſatis habeo ſanguinem mittere, atque alvum ſolvere ad dies tres quatuorve, ut ſuprà diximus: Dein *Pilulas Hyſtericas* alterantes præmemoratas *manè & ſerò per* x. *dies* capiendas imperare. Quæ quidem methodus in affectu leviore raró à ſcopo aberrat. Imò Pilulæ ſolæ, vel omiſſis Phlebotomiâ & Catharſi, ſæpe magnos effectus edunt.

Seriò interim animadvertendum eſt, nonnullas fœminas *Idioſyncraſia* quadam, ab *Hyſtericis* illis medicamentis (quæ pleriſque hujus morbi ſymptomatis levamen afferunt & ſolatium) ita penitus abhorrere, ut non ſolùm non juventur, ſed etiam inſigniter ab eorum uſu lædantur. In his itaque omnino ſunt omittenda iſta: φύσεως γὰρ ἀντιπρατ7ούσης, ut divinus Senex, κένεα πάντα *Invita Minerva* nihil quicquam moliendum.

Quæ quidem *Idioſyncraſia* adeò inſignis ac frequens eſt, quòd reſpectu ad eam non habito ægræ in diſcrimen vitæ conjici poſſint, idque non ſolùm quoad Hyſterica, ſed quoad multa Remedia alia: Cujus impræſentiarum inſtantiam unicam adferam. Fæminæ nonnullæ *Variolis* laborantes *Syrupi è Meconio* uſum ferre non poſſunt, utpote à quo Vertigines, Vomituritiones, & id genus ſymptomata ad affectus Hyſtericos pertinentia, acceſſantur, quibus tamen *Laudanum liquidum* apprimè conveniat. Quod & dum hæc ſcriberem in Adoleſcentulâ Nobili obſervavi, cui Variolis laboranti cùm ſextâ ac ſeptimâ nocte ſyrupum dictum exhibuiſſem, ſymptomata priùs memorata ſingulâ exhibitione ei ingruebant, neque puſtularùm inflammatio debito modo procedebat; ſed cùm impoſterum Laudano uteretur, à Symptomatis dictis prorſus immunis erat, faciei tumore ac puſtulis indies augeſcentibus, &, quod non minus læti ominis erat, *anxietas* iſta, cum *inquietudine* quâdam tam mentis quàm corporis, (quæ quaſi *paroxyſmus Variolarum* ſolet eſſe) prorſus tolleretur, quoties Paregoricum hoc propinabatur, ægra mox vires atque animum exinde recipiente. Hoc obiter.

Atque ita *hyſterici Affectus* quoad plurimum ſanantur, ut & pleræque *mulierum*, quas appellant, *obſtructiones*, at præ cæteris *Chloroſes*, ſeu

pallidi

pallidi virginum colores, uti etiam *mensium suppressiones* qualescunque. Attamen si sanguis usque adeò effœtus fuerit, tantaque proinde spirituum ἀταξία, ut Chalybs præscriptâ methodo usurpatus malo vincendo par non sit, adeundæ *Aquæ minerales* aliquæ Ferri minerâ saturæ, quales sunt nostræ *Tunbrigienses*, aut aliæ nuper repertæ. Harum enim virtus Chalybeata, tum ob insignem quantitatem quâ hauriuntur, tum etiam ob earundem cum natura convenientiam intimiùs sanguini permiscetur, & potentiùs morbos expugnat, quàm Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Ciniflones imprudentiores.

Hoc autem præ cæteris inter bibendum observandum, si ægritudo quævis ad symptomata affectionis hystericæ referenda accidat, hoc in casu per diem unum alterumve æger aquis absistat donec symptoma illud transitum Aquarum aliàs impediturum, penitus abeat. Etenim tametsi hæ Aquæ humoribus agitandis ac proinde spiritibus confusioni inducendæ minùs aptæ natæ sint, quàm Cathartica vel lenissima ex Officinis deprompta, aliquantulùm tamen idem præstant, quatenus sc. diureticæ sunt; ut taceam quòd sæpe etiam ventrem movent. Quod si ipsæ Aquæ humores ac spiritus exagitando turbandoque aditum sibimet ipsis præcludant, quò minùs facilè transeant, videant illi quàm importunè agunt, qui medicamenta *purgativa* per harum usum imperant, semel aut bis in septimana assumenda, vel, quod adhuc ineptius, ipsis aquis immiscenda præcipiant; Unde fit tam in his quàm in aliis aquis mineralibus, ut non solùm non promptiùs, sed & planè tardiùs ac difficilius eædem operentur.

Hîc mihi non reticendum, quòd tametsi his Aquis ferrum inesse in principiis solutis nonnullis videatur (quod idem planè ac si *ferrum liquidum* supponamus) nullus tamen dubito quin eædem nonnisi simplices aquæ extent virtute mineræ per quam transeunt impraegnatæ ac infectæ. Quod cuipiam liquidò constabit, si aquæ communis congiis aliquot satis magnam vim Clavorum veterum ex calceis equinis extractorum infuderit. Sentiet scilicet aquam hanc cui pulvis *Gallarum*, *fol. Tea*, vel similia fuerint immissa, eodem planè colore infici, ac si aqua esset fontis Mineralis. Neque sanè diversos effectus hæ aquæ sive artificiales sive inartificiales (utrum enim mavult quis appellet) epotæ edent, modò tempore æstivo, atque aëre salubri assumantur.

Sed utut hoc sit, si ob contumaciam ejus hic affectus ferreis aquis minùs cedat, adeundæ sunt *aquæ calidæ Sulphureæ*, quales sunt nostræ *Bathonienses*; atque æger, postquam tribus auroris continuis eas intus assumpserit, sequenti die *Balneum* ingrediatur, & postero die iterùm eas bibat; idem faciendo alternatim per duos menses integros. Etenim tam in his quàm aliis, cujuscunque demum generis sint, hoc sedulò notandum, quòd in earum usu eo usque ægro persistendum, donec non tantùm levamen aliquale sentiat, sed, quo minùs symptomata omnia brevi postliminiò revertant, donec omnino convalescat.

Theriaca Andromachi, vel sola, si crebrò diuque usurpetur, magnum est

est in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc solo, sed in aliis quamplurimis à caloris & concoctionis sive Digestionis defectu ortis, omnium fortè potentissimum, quæ hactenus nobis innotuere, utut à plerisque fastidiatur, quòd & pervulgata sit, & à tot jam sæculis cognita.

Vina Hispanica, Gentianâ, Angelicâ, Absinthiô, Centauriô, Corticum Aurantiorum flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu. Profectò vel *Vini Hispanici simplicis* liberalior haustus horâ somni aliquot noctibus, meo suasu propinatus Hystericis nonnullis perquàm salutaris fuit, cùm ex eo robustior universi corporis habitus redderetur, ipsæque adeò fœminæ è Cacheĉticis vividæ simul ac vegetæ fierent.

Ad hæc *Peruvianus Cortex* eximias mirandasque vires in sanguine & spiritibus confortandis invigorandisque habere nonnunquam deprehenditur, cujus *Scrupulum unum manè & serò* ad septimanas aliquot deglutitum, sanam firmamque corporis crasin (tàm Viris *Hypochondriacis*, quàm *Hystericis* Fœminis diu multùmque ægrotantibus, dejectâque jam quasi corporis œconomiâ restituisse, ipse observavi. In nullo autem Hystericorum Affectuum genere feliciùs succedit, quàm in illo quo *Spasmis* afficiuntur fœminæ, nixus edentes fortissimos, & plusquam muliebres, pectora simul ferientes. Interim tamen confitendum est, quòd hoc medicamentum non ita certò crebroque huic malo succurrat, ac *Febribus Intermittentibus*. Quamvis verò (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia præstet, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipsi nos libenter utamur, tum Uxoribus Liberisque usurpandum imperemus, quoties res postulet; sunt tamen quibus haud minus jam displicet, quòd tam certò subitoque morbos expugnet, quàm olim displicebat, quòd non nisi nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum Optimi quique Viri, tum etiam præstantissima quæque ad δραςικώτατα Remedia semper ferè urgentur. Veruntamen ad hanc notam, seu Lydium Lapidem, indolem nostram licet adductam experiri, atque exindè dignoscere, Hominesne boni simus, an verò probrosi; pro gradu sc. quo vel exultamus; vel dolemus ac ringimur; quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore, augetur.

Si quæ verò ex remediis suprà recensitis minus conveniant, quod temperamento bilioso ac tenui præditis sæpè accidit, tunc *Diæta Lactea* possit usurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod primâ statim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hystericis diu conflictatæ etiam iis, qui omnes Medicorum conatus spreverant eluserantque, tandem Lacte solo aliquandiu vescentes convaluere. Atque illæ quidem maximè quæ ea specie laborabant, quam ego Colicam Hystericam appello, quæ non nisi à Narcoticis potuit deliniri; quibus itaque per intervalla repetendis multum assueverant hæ Fœminæ, dolore recrudescente ut primum emarcuerit Anodyni virtus. Id verò in hâc curandi methodo præcipuè mirandum, quòd cum Lac frigidum tantum crudumque ali-

Mm mentum

mentum præbeat, Spiritus nihilominus ejus usu corroborentur invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorrere illis videbitur, qui secum reputaverint, Lac, cum simplex omnino nutrimentum suppeditet, naturæ minus in coquendo negotium facessere, secus ac solent cibi ac liquores magis compositi; quodque perfectissimam illam Concoctionem æqualis sanguinis spirituumque crasis necessariò sequatur. Illud etiam est animadvertendum, quòd non nuda Spirituum debilitas per se considerata, sed eorundem debilitas ad sanguinis statuum comparatorum, ἀταξίας, quam patiuntur, causa sit. Fieri enim potest, ut infanti spiritus satis firmi robustique sint pro sanguinis ratione, qui tamen debitam ad sanguinem adulti hominis proportionem non teneant. Jam verò cum ex jugi Lactis usu & Diætâ, quantumvis illa sit cruda atque invalida, sanguis mollior & tenerior evadat, si spiritus ab eo nati sanguini pares tantùm sint, satis bene se res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet è lacte aliàs juvari potuerint, ea incommoda superare posse, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in statu conservandis sustentandisque minùs sufficiat.

At verò nihil ex omnibus quæ mihi hactenus innotuere, adeò impensè sanguinem spiritusque fovet firmatque, ac diu multumque singulis ferè diebus *equo vehi*. Cùm enim in hâc Gymnasticæ specie impetus fermè omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vasa Excretoria (quotquot fæculentiis, in sanguinis massa stabulantibus, educendis à naturâ instituuntur) sita sunt; Quæ tanta functionum perversio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi potest, cui tot succussationum millia eodem die ingeminata idque sub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum usque adeò deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuò effervescat? Quæ verò sive præternaturalis substantia, sive succus depravatus in aliquo harum partium sinu recondi potest, qui non hoc corporis exercitio, vel in statum naturæ consentaneum perducatur, vel quaqua versùm dissipetur elimineturque? Quid quòd sanguis perpetuo hoc motu indesinenter exagitatus ac permistus quasi renovatur ac vigescit. Quæ quidem methodus licet Fœminis vitæ desidi atque imbelli assuetis, minus accommoda sit, utpote quæ à motu, maximè in principio, possint lædi, Viris tamen est aptissima, & sanitatem præ cæteris conciliat.

Nostrorum quidam *in Sacris Antistes*, Vir prudentiâ atque eruditione celeberrimus, postquam diu studiis intemperantius incubuerat, omnesque animi, qui permagnus ei est atque excelsus, nervos seriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in *Affectum Hypochondriacum* incidit, quo diutius lacessente, omnia corporis Fermenta erant vitiata, Concoctionesque penitus subversæ. Medicamentorum Chalybeatorum tædium plus semel devoraverat: Aquas Minerales ferè omnes, cum Catharsi sæpè repetitâ, fuerat expertus: Uti etiam Antiscorbutica omnium generum, pulveresque Testaceos quamplurimos, sanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione per tot annos continuatâ, tantùm non fractus, *Diarrhœa Colliquativa*

liquativa (quæ in *Tabe*, aliisque Morbis Chronicis, ubi omnes omninò Digestiones sunt prostratæ, mortem anteire solet) demum corripiebatur. Ubi me tandem consuleret, statim mecum reputavi Pharmacis nullum amplius locum relinqui, cùm tot tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob causas suprà memoratas, ut statim se Equo vehendum curandumque traderet; modicô primùm itinere, quale ferre possit valetudo ita infirma, ut, nisi judicio valuisset rerum interiora altiùs penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuisset adduci. Rogabam autem, ut quotidiè in eo persisteret, donec ex animi sententia convalesceret; majora indies spatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria ascenderet, quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores, qui iter longiusculum negotii alicujus gratiâ susceperunt: Nullo interim sive ad cibos, sive potum, sive etiam aëris temperiem respectu habito, sed ad instar Itinerantis omnia, prout sors dederit, exciperet. Ne longior sim, hanc ille viam incessit, productis gradatim itinerum spatiis, donec tandem ad vicesimum, imò ad tricesimum usque lapidem quotidie vectaretur: cumque se longè meliùs habere post pauculos dies experiretur, ipso rei eventu penè mirabili animatus in eodem cursu ad menses aliquam multos perseverabat, quo temporis spatio plura milliarium millia, quod ipse mihi narrabat, emensus est, donec tandem non convaluerit modò, sed satis validum etiam vegetumque corporis habitum fuerit indeptus.

Neque magis *Hypochondriacis* prodest hoc exercitii genus, quàm *Tabidis Phthisicisque*, quorum nonnulli mihi sanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes, ex meo consilio, sanitati sunt restituti; cùm certò sciam me vel Medicamentis quantivis pretii, aut aliâ methodo, quæcunque demum ea fuerit, nihil magis iisdem proficere potuisse, quàm si multis verbis hortatus fueram, ut rectè valerent. Neque in levioribus tantùm malis, crebrâ tussi & macie stipatis, id remedium obtinuit, sed & in *Tabe* tantùm non deploratâ, ubi *nocturnis sudoribus* jam etiam accesserat *Diarrhœa* ista superiùs dicta, quæ Phthisi confectis mortis prænuntia solet esse, atque adeò utplurimum ultima rerum linea. Verbo dicam. Quantumcunque exitialis *Phthisis* & sit & audiat, utpote quâ intereunt duo ferè Trientes eorum quos *morbi Chronici* jugulant, hoc tamen sanctè assero, quòd neque *Mercurius* in *Lue Venerea*, neque *Cortex Peruvianus* in *Intermittentibus* efficaciores extent, quàm in *Phthisi* curanda *Exercitium* jam laudatum; modò æger curet, ut linteamina lecti probè fuerint arefacta, atque etiam ut satis longa itinera emetiatur. Attamen hoc notandum quod vitæ ἀκμὴν prætergressis multo diutiùs in hoc exercitio persistendum, quàm infra istam ætatem positis. Atque hoc multiplici experientiâ, quæ vix me fefellit unquam, didici: Et licèt equo vehi Phthisicis præcipuè conferat, tamen & itinera curru facta mirandos sanè effectus quandoque ediderunt.

Sed ut ad propositum revertar. Hæc est generalis hujusce morbi curandi ratio, quâ causæ originariæ, quæ est debilior sanguinis crasis, occurritur; ac

proinde extra Paroxysmum tantùm locum habet. Quoties verò *Paroxysmus* invaserit adjuncto quolibet ex prædictis symptomate, si tale aut tantum sit malum ut inducias ferre nolit, donec, sanguine & spiritibus corroboratis, quasi per ambages sanari possit, confestim ad Remedia *Hysterica* ista confugiendum est, quæ odore viroso ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes ac desertores, in proprias stationes remandant, sive intra corpus sumantur, sive naribus admoveantur odoranda, sive exteriùs applicentur; cujusmodi sunt *Assa fœtida*, *Galbanum*, *Castoreum*, *Spiritus salis Armoniaci*, & quicquid est denique quod odorem tetrum admodum ingratumque spirat.

Hìc enim quod res est dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inserviunt, sive natura, sive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, *Spiritus C. C. Sanguinis humani*, *Urinæ*, *Ossium* ac similium, inde præcipuas suas vires acquirunt, quòd, dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant tetrum ac malè olens, quasi essentiæ eorum intimiùs annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cùm exuruntur, exhalantibus. Etenim id habent commune singulæ Animalium substantiæ, ut inter exurendum fumum emittant olidum & olfactui ingratum; qui si importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiatur condensatus is in liquores istos abit ac convertitur, qui *Spirituum Volatilium* nomine insigniuntur, quique facultates eas facile reportant, quæ subjectis suis haud primitus inerant; utpote qui *Ignis* solummodò *Creaturæ* existunt, & singuli eorum eandem planè Virtutem cum cæteris nanciscuntur, ex quacunque demum substantiâ (modò *Animalis* ea sit) producantur extrahanturve.

Proximo loco animadvertendum est, quòd si paroxysmum comitetur *Dolor* aliquis intolerabilis in quâcunque demum parte, aut *Vomitio* enormior, aut etiam *Diarrhœa*, tunc præter Hysterica jam laudata, *Laudanum* in usum revocari debet, quod solum vires habet his symptomatis cohibendis prorsus partes.

At verò in iis doloribus sedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum est sedulò, ne illi sive Laudano, sive alio Paregorico mitigentur, non præmissis debitis Evacuationibus, nisi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primùm, quia tanta nonnunquam sanguinis & humorum copia est aggesta (maximè in fœminis sanguineo, & Masculis propriore habitu præditis) quanta Narcotici vel efficacissimi, ejusque sæpius repetiti, operationem valeat sufflaminare. Unde in talibus sanguis è brachii venis necessariò est extrahendus, & Catharticum eis propinandum est, antequam ad Laudani usum accedamus: his enim ritè peractis, quod priùs vel in maximâ dosi exhibitum, nihil proficiebat, jam in dosi mediocri scopum attinget. Deinde quia multiplici experientiâ edocti sumus, quod quoties ægra paulatim Laudano assueverit, non præmissa evacuatione debitâ, necesse habuit ob dolorem mox ab evanescente remedii virtute denuò revertentem, Paregoricum rursus ingerere, idque quoti-

quotidie annos aliquot continuos, dosi subinde per gradus auctâ, ita ut nullo modo jam à Laudano abstinere queat, licèt omnes ab illo digestiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non sentiam Laudani usum sive Cerebro, sive Nervis, sive Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynis debere præmitti: v. g. Viraginibus & fœminis in quibus sanguis prædominatur, Vena secanda est, & alvus subducenda, præsertim si non jam à longo tempore paroxysmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiliores, & quæ temperamenti à prioribus illis planè diversi sunt, hujuscemodi paroxysmo & dolore affligantur, atque eodem subinde haud ita pridem laboraverint, sufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minus, lacti Cerevisiati haustô, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam dosin imperare sive *Theriacæ Andromachi*, sive *Electuarii Orvietani*, & cochlearia aliquot liquoris alicujus spirituosi & gustui non ingrati cum paucis Laudani liquidi guttulis superbibenda.

Quod si ægra jam pridem vomuerit, antequam accerseretur Medicus, & metus sit ne si Emeticis ulteriùs sollicitetur, in furorem agantur spiritus, & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in casu *Laudanum* sine morâ propinari debet, eô dosis modô numerôque, quæ symptômatis magnitudinem ac durationem non tantùm exæquare possit, sed & vincere.

Duo autem hîc præ cæteris diligenter sunt notanda. Primò, quòd cùm semel post evacuationes justas & necessarias, Laudano uti cœperimus, eâ dosi, atque illâ toties repetitâ, sumendum est istud Pharmacum, donec symptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantùm spatiolo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit antè noscamus, quàm alteram repetamus. Sed de hoc fusiùs alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorsus movendum est, nihil evacuandum, cùm vel mitissimum illud Enema è lacte Saccharato possit destruere, quicquid reparaverat Paregoricum, & tam dolorem quàm vomitionem postliminio revocare.

Utut verò dolores, quod jam innuimus, suprà memorati importuni sint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes & dosin ejusdem longè maximam & sæpissimè repetitam indicant, cum ab inverso motu ventriculi peristaltico (quo in eo contenta versus inferiora erant protrudenda) remedium Paregoricum prius eliminetur per œsophagum, quàm opis aliquid afferre queat, nisi post singulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in forma potissimum solida; aut si in liquida detur, vehiculum ita parcum esse debet, ut ventriculum imbuat tantum, & præ materiæ inopia ab illo sursum evehi nequeat. v. gr. *Guttæ aliquot in cochleari uno Aq. Cinnamomi fortioris*, aut similis. Monenda interim est ægra, ut statim ab assumpto Laudano conquiescat, ac caput præsertim quantum fieri potest immotum teneat; quando vel levissimus capitis motus præ cæteris omnibus Vomitionem provocet, unde medicamenti modò deglutiti jactura fit. Quinimo etiam cessante & quasi perdomita Vomituritione, expedit Anodyno ad

pauculos dies mane & sero exhibito, ceu injecto fræno, recidivam præcavere. Quod itidem post dolorem Hystericum Narcotico sedatum, aut Diarrhœam, omnino observari debet.

Atque ita demum methodo jam tradita & *Dolori* & *Vomitioni* symptomaticis mederi in promptu est; à quibus, cùm aliorum persæpe morborum speciem præ se ferant, Medicis faciliùs imponitur, quàm ab aliis quibuslibet symptomatis, quotquot manum medicam deposcunt, de quo pauca subjungam v. gr. in ista Hystericæ Affectionis specie jam descriptâ quæ *Paroxysmum Nephriticum* imitatur, quis non videt quanta sit paritas morbi utriusque & similitudo, tum quòd pars eadem utrobique doleat, tum quod in utroque affectu vomiturìant ægræ, cum tamen à causis ita ab invicem variantibus pendeant, & tam impari methodo debeant sanari, ut quod in hoc lædat, in illo juvet, & è contrà? Si enim sive *Calculus*, sive *Arenulæ* Renum substantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium consensu Vomitionem, nihil æquè conducet ac prælarga & frequens Causæ Antecedentis per Phlebotomiam revulsio, tum ut dilatentur laxenturque meatus, per quos Calculus excludendus est, Enematis emollientibus sæpenumero repetitis, aliisque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithontriptica addenda sunt. Jam si dicta symptomata à Calculo nullatenus oriantur, sed à spiritibus Animalibus nimiâ copiâ Renes impetentibus, (quo in casu Paregorica tantùm indicantur, nec vel Enema è mitioribus, post primas Evacuationes, sine periculo injicitur) in quanto vitæ discrimine versetur infelix ista de cujus jam corio luditur, non opus est dicere. Idem potest affirmari de affectu illo Hysterico, qui *Colicam Biliosam*, vel *Iliacam Passionem* simulat. Hic ubi pro concesso habeatur Affectum istum (licèt indolis omnino sit diversæ, imò contrariæ) Colicam Biliosam esse, & ab humore acri in viscera per Arteriarum Mesentericarum oscula excreto nasci, (in quem errorem dolor intolerabilis, & viridis color qui in materiâ cernitur tam per os quàm per sedem expulsâ, Medicum incautiorem & cogitationibus minus assuetum haud ægrè perducant) quæ methodus tam commoda, quàm ut in contemperandâ, remediorum Refrigerantium atque Incrassantium ope, humorum acrimoniâ operam locemus? Atque, quo humores è visceribus exterminentur, præter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cætera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad pleniorem materiæ morbificæ eradicationem? Quàm malè autem cum ægris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo insistamus, si Affectus qui Colica biliosa censetur, re ipsâ Hystericus tantùm fuerit, aut Hypochondriacus, nemini non liquet: cum clamet experientia, quos post primas evacuationes universales (quæ humorum putrescentium, quos peperit ἀταξία jam sæpe dicta, quique Anodynis obstaculo esse possint, saburræ amoliendæ dicantur) nihil jam restat nisi ut tumultuantes spiritus consopiamus, donec tandem symptomata evanuerint, atque iis cessantibus opportunè Chalybeata imperemus, vel si quod aliud est remedium quòd sanguinem accendendo at-

que

que invigorando morbum radicitus extirpet. Meum non est plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigisse ipse novi, ubi Colica hæc Hysterica à Bile ortum ducere existimaretur. Veruntamen affirmo Evacuationes sæpe repetitas, quæ quidem in Colica Biliosâ omnino indicantur, dolorem vomitumque non solum non compescere, sed irritare magis, spirituum sc. perturbationem, quæ vera horum symptomatum causa est, promovendo. Tandemque malum ad menses aliquot prolongatum, metathesi derepentè in cerebrum factâ, desinit in *Spasmos*, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi post alias evacuationes diutius repetitas, suadente colore viridi eorum quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego observando didici, imprimis cavendum est, ne Symptomata Fœminis Hystericis familiaria ab aliis quos sæpe æmulantur morbis, diagnosi errante putentur oriri.

Hîc non est reticendum, quod præter errores jam recensitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hystericis obnoxiæ de vita periclitantur, permultæ insuper errore non minus funesto dictis Affectibus multantur eâ tempestate, quâ hic morbus, licèt suâ naturâ non sit lethalis, tamen vi malorum ἐπιγινομένων ac subsequentium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fœmina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia fæliciter & secundum naturam cedunt: Obstetrix, sive rudis & imperita, sive jactabunda, & quàm præclarè suo illa munere functa sit palam ostentans, suadet ut Puerpera paucis à partu diebus surgat, & se à lecto aliquandiu abstineat, hæc morem gerens, statim à primo corporis motu *Affectione Hystericâ* corripitur, & pro ratione qua morbus inaugescit, *Lochia* primum imminuuntur, deinde sistuntur penitus; quorum suppressionem præmaturam longa symptomatum series excepit: quæ, nisi permagna tam diligentia quàm in medendo peritia intercedat, ægram brevi perimunt. Nonnunquam enim *Phrenesi* laborant ex hac occasione, quæ indies efferatior reddita *Spasmos* primùm, dein mortem affert: Si verò mortem evadant, mitiùs aliquantulum insaniunt, quandoque ad ultimum vitæ terminum. Nonnunquam post lochiorum suppressionem in *Febrem* incidunt, quæ vel in earum, quæ tum grassantur, Epidemicarum castra transit, vel ab eâ solâ pendet origine. Adde quòd iidem Affectus Hysterici, quibus Lochiorum suppressio imprimis debetur, jam magis sæviunt, tanquam ex se denuò nati. Diu est à quo mihi subiit in mentem, quòd ex eis quæ moriuntur Puerperis, vix Decima quæque, ut modestè computemus, vel ex eo perit quòd vires partui necessariæ eam defecerint, vel ex doloribus partum laboriosiorem comitantibus; at eo maximè nomine, quòd debito citiùs lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxysmis Hystericis, à quibus cum sistantur Lochia, mox ingens ineluctabilium symptomatum turba ingruit. Quamobrem istis quæ me audiunt ubique Author sum, ut ad *diem* saltem *Decimum* usque in lecto se contineant, si modò naturâ paulò debiliores sint, præcipuè si *Vaporibus*, qui vulgò dicuntur, jam

jam pridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd ista, quâ in lecto fruuntur, quies, à malis jam toties commemoratis eas immunes præstet, non interruptis lecti calor spiritus pariter reficit tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc casu solennibus exhaustos fractosque; quin imò & naturæ suppetias fert, atque omnes, quas gestationis tempore mulier congesserat, cruditates digerit & amolitur.

Verùm, si ab admisso hoc errore quodvis è dictis symptomatis supervenerit, Indicationes Curativæ eò dirigendæ sunt, ut spiritus ab hoc motu jam irrequieti redditi sedentur, & ut *Lochia* rursus fluant, quandoquidem eorum suppressio horum symptomatum causa sit proxima atque immediata. Neque tamen huic methodo pertinaciùs insistendum, sed exhibitis aliquandiu remediis quæ in hoc casu cum successu usurpari solent, si votis ea non respondeant, ab iis temperandum est; cùm neque fortiora hîc locum habeant, neque in mitiorum usu perseverare debeamus, propter attritas & ferè prostratas Puerperarum ita affectarum vires. Exempli gratia, ubi primùm Lochia jam supprimi constat, è re fuerit fœminam è vestigio lecto addicere, mox *Emplastrum Hystericum* umbilico admovere, atque quamprimùm *Electuarium* sequens propinandum imperare. Ut ℞. *Conserv. absinth. Roman. & rutæ an.* ℥j. *trochisc. è mirrha* ʒij. *castor. croci Angl. sal. volatil. salis Armoniaci, & assæ fœtidæ an.* ʒß. *cum s. q. syr. de* 5. *radicibus, f. Electuar. Cap. ad magnitudinem nucis moschat. majoris, tertiâ quâque horâ, superbibendo seq. Julapii cochl.* iiij. *vel* v. ℞. *aq. rutæ, bryon. comp. an.* ℥iij. *sacchari Cand. q. s. mſ. f. Julap.* Atque hæc, si statim à primo suppressionis indicio exhibeantur, hoc malum plerumque devincent. Sin autem dictis Remediis eo usque continuatis donec tota quantitas assumpta fuerit, Lochia adhuc supprimantur, hoc in casu *Laudanum*, unâ saltèm vice, tentandum. Hîc Laudanum, quantumlibet suapte indole adstringat, cùm tamen spirituum perturbationem, à quâ solennis Lochiorum evacuatio fuerat interrupta, compescat, quandoque plurimùm juvare, &, *Emmenagogis* nihil proficientibus, Lochiorum fluxum postliminio revocare possit. Commodissimè verò Narcotica unà cum *Hystericis* & *Emmenagogis* propinantur; v. g. *Laudani liquidi guttæ* xiv. *in Aquâ Bryoniæ composita*; vel *Laudani in forma solida granum unum semis cum scrupulo dimidio Assæ fœtidæ in Pilulas duas redactum.* Sedulò interim animadvertendum est, quod si telo hoc semel misso scopum non attingamus, nec sequantur Lochia, *Opium* nullo modo est repetendum, ut in aliis casibus fieri solet ac debet: Etenim si reiteretur hîc Paregoricum, Lochia ita potenter sistet, ut ea nullâ deinceps arte provocari queant. Verum enim verò si & hoc minus succedat (interjecto aliquo temporis spatio, quo certiores simus quid istud præstiterit) ad medicamenta iterum Ἐμμηναγωγὰ Hystericis permixta redeundum est, & dein ad *Enematis ex Lacte saccharato* injectionem. Verum quod de *Opio* suprà, hîc de *Enematis* dicendum est; nisi enim primo injectum Lochia educat, nihil prorsus à pluribus est sperandum: cùm unum humo-

humores leniter sollicitando, ut fluant Lochia efficere possit, plura verò eadem aliò divertant. His itaque peractis, (quæ tamen leviter tangenda sunt) tutissimum est, & Prudentis Medici officium, temporis συμμαχίαν præstolari; cum singulo quoque die curationis negotium magis magisque extra aleam ponatur, & si ægra *Vicesimum diem* superaverit, jam ferè in vado est. Etenim cum à morbo, quisquis is fuerit, jam diuturniori fœmina aliquantisper respiraverit, viresque quadantenus receperit, eam methodum valebit ferre quæ aptissima videbitur isto malo averruncando, quod à Lochiorum suppressione accreverat: quando remedia obstinatius ingesta, primis ne hilum promoventibus, tum etiam spirituum perturbationem, à quâ morbus oritur, augere possint, quod sedulo advertendum velim.

Nuper Matrona, tam natalibus quàm moribus honestis ac probis, me sibi Medicum volebat: huic ex modò dicta occasione statim à partu paroxysmis Hystericis affectæ, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis suprà memoratis eadem proritare; at frustrà, Affectione Hysterica vehementiore omnem opem medicam respuente. Unde, cum ita demum eam salvam fore præviderem, si nihil prorsus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi ac Coryphæo, committendam censui. Hoc meum consilium ad diem usque decimum quartum optimè illi cessit; quotidie enim illam invisens, nullo die eam in pejore loco, quàm pridiè fuerat, deprehendi: Post hunc mulierculæ adstantes, quas hactenus à noxa illi sub officii specie inferendâ ægrè arcueram, Maritum impellebant, ut sine mora sanguinem è pede uxori extrahi curaret: quo facto, Paroxysmi Hysterici adeo invalescebant, ut intra paucas horas Spasmi accederent, & non ita diu postea, ærumnarum requies, Mors.

Et si fas mihi sit liberè quæ sentio effari, jamdiu in ea Hæresi fui ut arbitrarer me, non tantum in dictis Puerperarum morbis, sed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hac illâve, quâ uti placet, methodo certo insecuturam polliceri nequeam, & Viri & Medici Boni Probique pulchrè defungi munere, quoties nihil omnino tento, modò ægrum invisens, illum non se pejus habere hoc die quàm heri habuit comperiam, nec cras habiturum quàm hodiè conjecturâ assequi possum. Cùm si in ægro curando eâ methodo incedam, de cujus efficaciâ nondum mihi certò constet, tam ab experimento quod ex eó capturus sum, quàm ab ipso morbo is periclitabitur: Neque ita facilè geminum discrimen effugiet, ac simplex erat evasurus. Quamvis enim impræsentiarum nullum vel incipientis Convalescentiæ signum manifestum se prodat, certissimus tamen sum morbi Acuti cujuslibet naturam non ferre ut quis eo semper laboret; ac proinde dies quilibet res ægri magis magisque in tuto collocat, vel saltem Medico ansam præbet, ex quâ opportuniùs ac certiùs morbum feriat confodiatque, quàm in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum plerisque verè affirmatur, ita præcipuè de Puerperarum morbis, quibus error vel leviusculus

 fata-

fatalis esse possit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus suppressione mala, de quibus diximus, proveniunt.

Cùm verò *Affectus Hysterici* non semper primariæ causæ, spirituum nempe debilitati nativæ, sed adventitiæ aliquando originem suam debeant, hujusmodi itaque causam, antequam finiam, hîc recensere libet, quæ frequentissimè *Vaporum*, quos appellant, pararia existit. Atque ea est *Fluxus mensium immodicus*, sive in *Puerperio*, sive extra idem invadat. Quoad primam speciem, ea primis diebus post partum laboriosiorem maximè infestat, & longâ symptomatum hystericorum catervâ stipatur. Et sicuti in primis hisce diebus solum ingruit ac urget, ita etiam brevi se proripere solet. Etenim si victus paulò incrassans instituatur, facilè abigitur; cui & sequens potus addi poterit.

Assumatur *aq. plantag. & vini rubri an.* ℔j. *Coq. simul ad tertias, & deinde edulcoretur s. q. sacchari albiss. Cujus, cum frigescat, capiat* ℔ß. *bis vel ter in die.* Interim *Julapium* aliquod *Hystericum*, at satis mite, subinde propinetur, & *nodulus* seq. naribus admoveatur. ℞. *Galban. & Assæ fœtid. an.* ℨij. *Castor.* ℨiß. *sal. succini volatilis* ℈ß. *msf. f. nodulus.* Vel ℞. *spir. salis Armoniac.* ℨij. quem sæpius olfaciat.

Quod verò ad hujusmodi *extra Puerperium fluxum* attinet, licèt idem omnium tempore fœminis accidere soleat, eas tamen paulo ante tempus illud, quo sponte sua omnino menses cessaturi, sæpissimè invadit; circa ætatis scilicet annum 45. si modo temporiùs fluere inceperant, circa autem 50. si seriùs in vitâ prius prorumpebant. His, uti dictum, paulò ante totalem eorundem discessum (instar Candelæ jam fere absumptæ deflagratæque, quæ subitò flammam edit insigniorem, mox penitus disparituram) cum magno impetu affatim excidunt, & ob copiam sanguinis ingentem qui continuo excernitur, in paroxysmos hystericos ferè continuos miseras dejiciunt. Hîc licèt *Hysterica* tam interna quàm externa obiter usurpanda (fortiora devitando ne fluxum ulterius ea provocent) omnis tamen curationis cardo in menstruis cohibendis vertitur, quæ hunc in modum quàm primùm sistenda.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥viij. Seq. manè exhibeatur *potio purgativa communis*, quæ repetenda est tertiâ quâque die per duas alias vices; & singulis noctibus per totum morbi decursum sumat *Paregoricum ex Syr. de meconio* ℥j.

℞. *Conserv. rosar. siccar.* ℥iij. *trochisc. de terrâ Lemn.* ℨiß. *Cort. granator. & Coral. rubr. præp. an.* ℈ij. *lapid. hæmatit. sang. dracon. & bol. Armen. an.* ℈j. *cum s. q. syr. è Coral. simpl. f. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane & quintâ pomerid. superbibendo seq. Julapii Cochl.* vj.

℞. *Aq. germin. quercus & plantag. an.* ℥iij. *aq. Cinnamom. hord. & syr.*

syr. de rosis siccis an. ℥j. *spir. Vitriol. q. s. ad gratam aciditatem.*

℞. *Fol. Plantag. & urticæ an. q. s. contundantur simul in mortario marmor. & succus exprimatur, qui postea clarificetur. Cap. cochl.* vj. *frigidè ter vel quater in die.* Post primam purgationem applicetur *Emplastr.* seq. regioni lumborum. ℞. *Emplastr. Diapalm. & ad Herniam an. part. æqual. m s. extendatur super Alutam, & f. Emplast.*

Diæta refrigerans incrassansque imperanda, nisi quòd è re erit semel vel bis in die Vini Clareti haustulum Ægræ indulgere, quod etsi minùs conveniat in quantum ebullitionem ciere aptum natum sit, ad vires tamen refocillandas concedi possit. Atque hæc quidem methodus ut fœminis hoc modo affectis apprime proficua sit, ita eadem iis, quibus *Abortus* periculum imminet, non minùs confert. Atqui Cathartica & Succi hîc omittantur.

Est & alia, etsi minus frequens, affectuum hystericorum causa. Nempè post partum laboriosiorem *Uteri procidentia*, magnam hujusmodi malorum Iliada secum trahens, quæ tamen citò ac facilè hoc modo sanatur. ℞. *Cort. quercus* ℥ij. *Coq. aq. font.* ℔iiij. *ad* ℔ij. *sub finem addendo Cort. granator. contus.* ℥j. *rosar. rubr. flor. granator. an. M.* ij. *deinde adde Vini rubri* ℔ß. *Colatura fit pro Fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè, horis duabus antequam è lecto assurgat, & noctè post decubitum donec symptomata penitus evanuerint.* Sed de his plus satis.

Habes tandem, Humanissime Vir, eorum summam quæ à me in hujusce morbi sive Historiâ, sive Curatione hactenus fuerint observata. Restat ut si quid fortè peccaverim, ista minus quàm oportuit accuratè describens, veniam à te petam; tum ut opellam hanc, eo animo exaratam ut gratias tibi referrem, quòd alia nostra conamina, qualia qualia illa fuerint, tuo calculo probare haud dedigneris, æqui bonique consulas. Quæ quidem Gratulatio mihi ità rarò obvenit, ut vel nihil prorsus ab hominibus sim promeritus, vel candidi ingenuique isti, quos eâ mentis præstantiâ natura effinxit, ut grati esse nôrint, perpauci sunt; Vix totidem quot *Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.* Quo non obstante pergo adhuc, imò & pergam, in ediscendâ promovendâque quoad potero Methodô curandorum morborum, atque iis, qui me minus in Praxi valent (si qui sunt ejusmodi) instruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios sit. Æqua enim lance & scrupulosè expendens, Hominesne juvare præstet, aut ab iisdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maximi sanè momenti esse Animi Tranquillitatem; Famam verò populique halitum plumâ leviorem aut bullâ, atque umbrâ insomnii magis evanidum. Quod si opes ejusmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corraserint. Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel sordidissimas exercentium, uberiorem quotidiè quæstum facere, & majorem Auri Argentique vim posteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus superiores evadere; qui sibi suisque pro sua indole prospiciunt; &, si recta ex animi

arbitrio & virtute, nata excipiamus (quorum non est capax Brutorum natura) hos planè exæquant Belluæ, imò & alios qui non eum sibi vitæ scopum proponunt ut prosint quamplurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro sagaci & eruditissimo Domino *D. Kendrick*, tibi mihique amicissimo, utpote cui debeam quod tuum in me ita propensum animum resciverim, eamque qua me complecteris amicitiam, eo internuncio, didicerim. Conabor quantum in me est, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui sim jure meritoque, Vir Dignissime,

Londini,
Jan. 20. 1681.

Tibi Devinctissimus, Tuique
semper Studiosissimus

THOMAS SYDENHAM.

DE Variolis hactenus Clarissimus noster Autor, in variis hujusce Operis locis, ac præcipuè in primis ultimæ hujus Dissertationis paginis, accuratissimè pro more scripsit, ejusque morbi contagium inter homines tum juniores, tum etiam adultos & senes, ita subinde se spargens, ut ejus necessitatem, si ita loqui liceat, vix ex centenis paucissimi evadant, abundè explicuit, curamque, tam atroci quandoque morbo aptissimam exhibuit. Verum in eôdem argumento aliquid se nobis offert infrequentius ac minùs familiare; contagium scilicet Variolicum Armenta quandoque invadens, de quô doctè ac pereleganter commentatus est Clarissimus Ramazzini, postque eum Clariss. Dnus. Herment, Medicus in Galliis Regius, ac Peritiss. Dnus. Droüin Legionis Prætorianæ, ibidem chirurgus Primarius, in id à Rege Christianissimô deputati. Horum autem ultimorum Schedas hìc omittimus, unicâ Clarissimi Ramazzini Dissertatione, quam jam exhibemus contenti. Illa autem sic inscribitur, & hæc est.

DE

DE CONTAGIOSA EPIDEMIA

Quæ in Patavinô Agro, & totâ ferè Venetâ ditione in Boves irrepsit,

DISSERTATIO *habita in* PATAVINO *Lyceô*

A

BERNARDINO RAMAZZINI

Practicæ Medicinæ Professore Primario.
Die IX. Novembris MDCCXI.

Serenissimo VENETIARUM DUCI
JOANNI CORNELIO *dicata.*

Si veri speciem præfert quod vulgò dici consuevit, & apud Sapientes quoque receptum, Consuetudinem vim quandam legis obtinere, ut, qui illam violârit, si non plecti, laudari tamen haud quaquam mereatur, qualem mihi legem ipsemet imposuerim, modò quamvis serò nimis agnosco. Etenim cum annus iste secundi Sexennii, ex quo in hoc celeberrimo Lyceo Practicam Medicinam profiteor, sit complementum, ac quotannis in solenni studiorum Instauratione, ut diù feriatam Juventutem ad Studia capessenda allicerem, Oratione aliqua proludere consueverim, nunc mihi jam effœtis corporis atque animi viribus, quando ætas prædatrix omnia secum aufert, magnum onus incumbere video, si consuetudini meæ nondum interruptæ obsecundare velim, ac vestram expectationem non omninò fallere. Audendum tamen ratus, in unum coactis, qui supersunt spiritibus, ita me comparaveram, ut quod antea præstiteram, hoc anno quoque pro viribus præstarem. Post aliquot igitur meditationes, argumentum non incuriosum, ut reor, nactus fueram, circa quod ingenii mei vires exercebam, cum præsens hæc autumnalis Constitutio præter modum insolens, atque ominosa, Opus quod moliebar, & ad umbilicum penè deduxeram, mihi è manibus excussit, & aliud argumentum à Medicis amœnitatibus longè diversum suscipere coegit, vestra tamen attentione A. O. non indi-

indignum. Nemo non novit, quàm inopinatè, quàm violenter Bubulum genus dira Contagio pervaserit flammæ ad instar, quæ ope nulla humana consopiri, nedum restingui potuerit: Hæc primùm quidem in Vicentino Agro subobscurè observari cœpit, mox in Patavinum transgressa, apertè se prodidit, ac longè lateque effusa, usque ad ipsa Urbis Pomœria, tam magnam ac horrendam Boum stragem edidit, ut tum Rura, tum Civitatem mœrore, ac metu complêrit. Mœret rusticana Plebs, imò stupet attonita, dum ampla Bovilia vacua, ac deserta intuetur, dum quotidiè fere Tumulos adspicit, in quibus sepulta sunt Fortunæ suæ pignora, propriis natis forsan etiam cariora, dum Bobus extinctis, Equos ad Frumenti sationem parum aptos cogitur sufficere.

Quid labor, aut benefacta juvant, quid vomere terras
Invertisse graves?

Sic miserandam Agricolarum sortem deflere libet cum Poëtarum Principe, qui tertio Georgicorum huic non absimilem Boum cladem carmine descripsit. Mœrorem dissimulare nequeunt Cives, & Nobiles Viri, dum prædia sua, & Villas, præcipuo ornatu, & patrimonio orbatas intelligunt, atque etiam vident. Tristatur, ac dolet Plebs urbana, dum Annonæ, rerumque omnium, quæ ad victum spectant, caritatem brevi secuturam prænoscit. Nemo est igitur, quæcunque sit ejus conditio, qui damnum aliquod non sentiat, & graviora quoque non timeat. De hac igitur tam portentosa Boum clade hodierna hac mea Dissertatione, seu potius prælectione, quam hoc Anno ad tractatum de Febribus, ac præsertim de Febre maligna ac pestilenti, sum habiturus, verba facere constitui, hujus morbi Indolem, causas pervestigando, quibus remediis illi obviam sit eundum.

Nec obtrudat quisquam, in hoc tam celebri Lyceo, ab hac Exedra, quæ ordinis sui primatum obtinet, indecorum esse pro Hippocratica doctrina M. Varronis, Palladii, Columellæ, Vegetii, aliorumque Veterinariæ Artis Scriptorum documenta tradere; regeram enim ego, magnum Hippocratem, cui nullius rei scientia vilis habita est, non puduisse de Boum morbis verba facere, in Libro enim de Articulis, rationem adfert, cur Bobus tam facile contingant femorum luxationes. Præterea si Congruentia, quæ omnibus in rebus momentum habet non leve, hic quoque suam meretur animadversionem, tractatio de hac Boum Epidemia nostri muneris est, Illustrissimi, & Spectatissimi Professores, Vobis quæso succurrat, quoniam in loco nos simus, & Professorium munus exerceamus? Nonne in Lyceo, cui à Majoribus nostris Bovis nomen est inditum? neque inauspicatò, quando Bos iste suis mugitibus, hoc est Doctrinæ robore totum litteratum Orbem implevit, ut nulla pars sit tam longè dissita, quæ ad illius celebritatem non reboet, ac ubi non colatur magis illius nomen, quàm olim Serapis in Ægypto. Si ergo sub signo Bovis militamus, si Bos iste nos pascit, quis erit tam vecors, seu tam malignæ Indolis, qui indecorum putet provinciam hanc suscipere, quam de-

detrectare velle impium, & nefas esset; eoque magis, quò ab Excellentissimo Magistratu, qui sanitatis tutelæ Venetiis præsidet, ac postremò ab ipso SERENISSIMO PRINCIPE demandatum est celeberrimo hujus Civitatis Medicorum Collegio, seriò exquirere, quænam sit hujus morbi conditio, quæ causa, & quibus præsidiis ferocienti in dies malo possit occurri.

Affectionis genus, quod Bubulo generi bellum ad internecionem usque videtur indixisse, ex frigore, rigore, horripilatione, mox ex calore acri, & vehementi per universum Corpus diffuso cum pulsus frequentia, febrem esse satis liquet, malignam verò, exitialem, pestilentialem etiam, si mavis, esse apertè testantur, quæ illam comitantur symptomata; qualia sunt, magna anxietas, & gravis anhelitus, etiam cum stertore, & in principio Febris, stupor & species quædam veterni, continuus ex ore, & naribus graveolentis materiæ descensus, fœtidissima alvi proluvies, interdum etiam cruenta, anorexia, & abolita penitus ruminatio, pustulæ quinta vel sexta die per totum corpus erumpentes, ac tubercula variolarum speciem referentia, communis tandem omnium eodem modo circa quintam, & septimam interius, cum Boves paucissimi evadant, iique fortè potius quadam, quàm remediorum dynami. Hæc quidem ex se patent, quid verò intus patiantur miserandi Boves, cum jacent anxii, ac stertentes, ac dum stant immoti, capite usque ad terram demisso, conjectare equidem possumus, sed ex mutis animantibus, quæ per nutus nihil significare possunt, nil certi rescire possumus, quod forsan in causa est, ut difficilior sit curatio. Causam igitur hujusce malignæ febris pro viribus perscrutemur.

Omnibus epidemiis, si à sporadicis affectibus differre debent, id peculiare inest, quod communem causam habeant, sive ab Aëris vitio, sive à corruptis alimentis, aut ab aliquo contagioso fomite prognata fuerit, qui ab uno corpore in aliud transmigret, illique eandem labem communicet. Dissimulare quidem non licet, tempestatum hujusce anni non adeo legitimam fuisse temperiem, juxta illarum naturam, Æstatis præsertim, quæ Veris speciem præferre visa est non admodum latrante Syrio, nec Cicadis arbusta rumpentibus. Annus tamen in universum non insalubris fuit, neque multum in quæstu Medicis, ac Pharmacopolis; nec solum in hac Civitate, sed in aliis quoque, & in transpadana regione, ut per litteras accepi, ut parum verax visus fuerit Hippocrates, quod *cum æstas veri similis est autumnales morbos expectare oporteat.* Nulla in aëre à Meteorolechis portenta visa sunt, nulla in herbis, & frugibus apparuere rubiginis signa, quemadmodum Anno elapso, quo carbunculari morbo laborarunt fruges, nec tamen noxam ullam persensere Armenta, & Pecudes; in fructibus tum Æstivis, tum Autumnalibus, qui omnes serotini fuere, nullæ deprehensæ sunt notæ, quas nebularum uredo inusserit.

Cœlum equidem non consului, ut vi-

viderem, num ex aliquo maligno astrorum influxu, pestilentiæ bubuli gregis causam divinare liceret, ut ex Saturni cum Marte syzigia, in Tauri signo; (quemadmodum olim Marsilius Ficinus, in Consilio quodam Thusco Sermone edito, ut ab omnibus intelligeretur, Pestis quæ Anno 1478. totam Etruriam, ac præcipuè Florentiam, depopulata est, causam retulit in conjunctione Martis cum Saturno in signo humano (quasi Asterismorum in hæc inferiora virtus ab inditis nominibus esset petenda, ut si fortè hujusmodi conjunctio observaretur in signo Arietis, aut Piscium, posset aliquis ovilli generis, aut marini populi excidium prædicere.) Sed postquam, cum Juvenis essem, Pici Mirandulani libros adversus Astrologos legi, Judiciariam à studiis meis valere jussi. Aërem itaque, & pascua, ab hoc crimine quod hujus morbi in causa fuerint absolvere fas erit. Quis enim unquam sibi persuadeat, campos, & prata, talem ab Aëre humorem combibisse, qui solis Bobus tam dirum esset venenum, cæteris verò animantibus, quæ easdem herbas pascerent, esset omninò innoxius? Aliam igitur causam comminisci oportebit, quam nonnisi à Contagioso fomite licebit deducere, cujus rei non simplices conjecturas, sed argumentum habemus apodicticum.

Jam satis constat, & in acta publica relatum, ex Boum turmis, quos è Dalmatia & conterminis regionibus, mercatores in hæc loca solent adducere, Bovem unum à cæteris secessisse, qui à Bubulco repertus, & perductus in latifundium Illustrissimi, & Reverendissimi Comitis Trajani Borromæi, Canonici Patavini, pro hospitio, eadem labe qua erat infectus, hospites suos fœdavit, illo enim paucos post dies mortuo, paulatim eodem morbi genere omnes miserè periere, uno tantum superstite, cui in collo factum fuerat setaceum. Casus iste totam viciniam perterrefecit, sed nulla juvit diligentia, ut domus suas, & casas à flamma nimis vicina præservarent. Isthæc itaque contagio paulatim serpens, totam Patavini agri amplitudinem brevi pervasit, quin postremò Padum transgressa, Æmiliæ Populis idem minatur excidium.

Quoniam autem morbosi seminii ea est indoles, ut facilè sobolescat, & in immensum se propaget, si in subjectum proprium, & mumiatum, ut vocant incidat, cujus rei amplissimum specimen habemus in lue gallica; quæ ex Indiis occidentalibus, à paucis navigantibus ad nos delata, Italiam primò, mox universam Europam, fœdissima, & ineluibili labe citissimè inquinavit; Non est quòd miremur, si per aporias, & effluvia, quæ ad modum atmosphæræ expirant à Bobus ægris, ab extinctis, à Stabulis, à Pascuis, quæ ipsimet Boves pascendo infecerint, promptiùs autem & facilius ab ipsis Bubsequis, & illorum vestibus, (pesti enim volupe est, in lana molliter cubare) non est inquam, quòd miremur, si hæc contagio tam longè latèque se se effuderit. Ubi igitur hæc Aura venenata subtilissima Bovem aliquem antea sanum afflarit, spiritibus vitalibus, & seroso latici se consocians, dum in

Orbem

Orbem agitur, naturalem ſanguinis conſiſtentiam lædit; & viſcerum fermenta corrumpit; quare naturales viſcerum functiones paulatim vitiari, & debitas excretiones coerceri neceſſum eſt, quod paulatim fieri fas eſt credere, non enim ſubitò ac Bos aliquis venenum iſtud hauſerit, vel quoquomodo illud ſuſceperit, non illicò inquam virulentiam perſentit; ut qui à cane rabido commorſi fuerint, ad longum tempus ſibi ſani videntur, at poſtea ex improviſo, ad aquæ conſpectum palam faciunt, quam dirum venenum intus geſtarent. Naturalem ſanguinis conſiſtentiam ab hoc contagioſo fomite lædi paulò ante diximus, ſuppono etenim, imò pro certo habeo venenum iſtud eſſe de illorum genere, quæ ſanguinem potius figant, & coagulent, quàm diſſolvant; id primùm atteſtantur ſymptomata, quæ febrem comitantur, nempè anxietas, gravis anhelitus, ſtertor, & ſtupiditas, ocularis quoque inſpectio, dum à Laniis Boves extincti diſſecantur, qui licet adhuc calentes parum aut nihil ſanguinis effundunt. Bos præterea piger ac tardus ex ſua natura eſt, & Carnes habet duras, *& graves ad ſtateram*, ut ait Hippocrates, data nimirum paritate molis ad carnes cæterorum Animalium, idcircò illius ſanguinem talem eſſe opórtet. Taurinum ſanguinem inter venena recenſuit Dioſcorides, eò quòd epotus ad coagulationem in ſtomacho ſit facilis, Prævotius autem propter flatulentiam; Themiſtoclem ſanguine taurino calido epoto ſibi mortem conſciviſſe, ex Plutarcho, in ejuſdem vita habemus. Mirum itaque non eſt ſi venenatus hic fomes, in hujus animantis genere ſanguinem ex ſua natura craſſum coagularit. Hanc cruoris concretionem in malignis febribus obſervârunt Scriptores, uti Petrus Salius, qui refert in quâdam ex malignâ febre extinctâ repertum fuiſſe in Arteria magna ſanguinem ita concretum, *ut prehenſo illius ſanguinis altero principio, totus ſanguis coaleſcens, ita integer eductus fuerit, perinde ac gladius è vagina extrahi ſolet.* Idem quoque aliquando *in peſtilentiis accidere* teſtatur Richardus Lover in tractatu de corde: Niſi autem talis eſſet in hac Epidemia ſanguinis conditio, non protraheretur ad tot dies febris; ubi enim ſanguis eſt nimis diſſolutus, & vis deleteria humorum corruptioni prævalet, febrilis calor eſt adeò mitis, ut ægri interdum ſe febrire non putent, ſed citiſſimè intra unam vel alteram diem occumbant. Poſtquam igitur fermentificus, & peſtifer hic fomes per venas, & arterias tanquam per cuniculos totum corpus peragrarit, tunc, tanquam hoſtis ex inſidiis erumpens feritatem ſuam patefacit, febrem malignam excitando, quæ intra quintam, aut ſeptimam, lanienam ſuam abſolvit, indiſcriminatim Boves aratores, Tauros, Vaccas, Juvencos, Vitulos jugulando.

Hujus autem Peſtis primam originem, num Bos ille peregrinus eam aliunde ſuſceperit, vel in ipſo primùm genita fuerit, exquirere ad rem noſtram parum refert. Neceſſe eſt enim quemadmodum in libro de Contagione tradit Fracaſtorius, ac pariter Joſeph Aromatarius, in libro de rabie contagioſa, quòd ad aliquod

Animal tandem ſit deveniendum, in quo productum fuerit morboſum ſeminium. Extra enim controverſiam eſt non ſolùm in Brutis, ſed etiam hominibus per varios corruptionis gradus, generari poſſe venena, ac talis naturæ humores, qui ad alia corpora ſymbolica, & analoga facilè tranſeant: ſic qui tabe pulmonari laborant, conſanguineos ſuos facilè inficiunt, ſi cum illis conſuetudinem habeant; Lippitudinem contagioſam eſſe vetus eſt obſervatio.

Dum ſpectant oculi læſos læduntur & ipſi,
Multaq. corporibus tranſitione nocent.

In Boum cadaveribus, quotquot Lanionum ſeceſpitæ ſubjecta fuere, coram Excellentiſſimis Anatomes Profeſſoribus D. Molinetro, & Viſcardo, id ſingulare in omnibus repertum eſt; in Omaſo nempè, corpus quoddam durum, & compactum, ventriculi parietibus fortiter adhærens, magnæ molis, & intolerandæ graveolentiæ; in aliis verò partibus repertæ ſunt hydatides, in cerebro, pulmonibus, ſicuti etiam ingentes veſicæ ſolo flatu plenæ, quæ diſſectæ diram Mephitim exhalarent, ulcera in radice linguæ, & ad illius latera veſiculæ ſero plenæ. Illud verò corpus durum, & compactum ad inſtar calcis, quod in Omaſo obſervatur, primum productum eſſe contagioſi miaſmatis, pro certo habeo, dum tacitè ſævitiem ſuam exercens ſtomachicum fermentum labefactat, & corrumpit; non enim eſt credibile poſt febrem excitatam conflari hoc corpus intra paucos dies, dum Boves ubi primùm febrire cœperint, quodcumque alimentum adverſantur, nec quidquam, niſi liquidum per os infundi poteſt: cætera verò, quæ memoravimus, malignæ febris producta eſſe, facilè crediderim, ſed omnium Phænomenorum exactam rationem adferre velle non patitur unius horæ ambitus; ampla enim materia ſuppeteret ad integrum tractatum conſcribendum.

Verùm ne amplius vos morer, A. O. ad ea properabo, quæ ſunt dicenda, conjectando nempè quem finem habitura ſit hæc contagio, & num aliquid gravius portendat, ac quod magis refert, quid addendum. Quoad primum in hac Epidemia, idem quod in cæteris evenire ſolet, ſecuturum exiſtimo, nimirùm quod poſt tot tentamina, tot experimenta, ac præſertim poſt obſervatam methodum, quam morborum Medicatrix Natura ſervat in iis Bobus ſanandis, quos maligna febris non ſuſtulerit, felicior curatio poſſit inſtitui, ac forſan hujus veneni verum, & ſpecificum remedium reperiri, quo malignum iſtud miaſma penitus extirpari poſſit. Levamen quoque aliquod expectare licet ab adventante Hyeme, ac à ventis aquilonaribus, qui tanquam Aëris ſcopæ auſtrales flatus peſſimæ ſemper indolis procul abigant, quales venti per totum Octobris Menſem dominatum obtinuere. Memoratu dignum eſt, quod de ventorum poteſtate ſupra humana corpora refert Vitruvius. *In inſula Leſbo* (inquit ille) *Oppidum Mitylene magnificenter eſt ædificatum, & eleganter, ſed poſitum non prudenter. In qua Civitate Auſter cum flat, homines ægrotant, quando Corus*

Corus tuſſiunt, cum Septentrio, omnes in ſalubritatem reſtituuntur. Quantum ſævierit Peſtis Octobris menſe, Auſtro, & Euronoto flantibus, ſatis vulgatum eſt, cum plures dies adeo nefaſti fuerint, ut neque quotidianis hecatombis, interdum etiam geminatis, furialis hæc, & execranda febris mitior fieri, nedum placari potuerit. Scio equidem, calori, & frigori morbos peſtiferos non admodum auſcultare, cum aliàs fuerit obſervatum, in ſummo æſtu, & ſummo frigore pariter ſæviſſe hominum peſtem; attamen cum feralis hic morbus, qui celeris eſt motus, ortum habuerit æſtivo tempore, incrementum, atque etiam ſuam acmen autumnali, ſperare licet, quòd hyemali tempore finem, & ſui deſitionem, ope divina ſit habiturus.

Num autem hic Epidemicus Bovini populi morbus longum in tempus perſeverans, humanis corporibus labem aliquam affricare valeat, ut nonnulli ſuſpicantur, non alienum eſt diſquirere. Si in morbis malignis, qui ratiocinia noſtra perſæpè eludunt, quidquam ponderis habent rationum momenta, ſperare licet homines intactos, & illæſos relicturum eſſe; etenim ſi trium menſium ſpatio lues iſta alia Ruminantia, & Cornigera non attigit, quamvis inter ea magnus ſit ſymboliſmus, nec Equos, ſues, ac alias Sylveſtres feras hactenus quidquam læſit, non apparet ratio, cur homines, qui ab iſtis Animantibus tam longè diſtant, debeat afficere.

Non ſum neſcius inter futuræ peſtilentiæ ſigna, quæ plurima ſunt, recenſeri ſolere non Boum ſolummodò, ſed aliorum quoque animantium ſtragem, qualis ea fuit, quæ Ægynam inſulam depopulata eſt; de qua Ovidius:

Strage Canum primo, Volucrumque
Aviumque Boumque.

ac ea, quam memorat Livius, quæ in Sicilia Romanum exercitum, & Carthaginenſem pene delevit, de qua Silius Italicus:

Vim primi ſenſere Canes, mox nubibus atris
Fluxit deficiens penna labente, Volucris.

Cui aliam non abſimilem refert Dionyſius Halicarnaſſeus, quæ *primò Equorum, Boumque armenta invaſit, mox pecudes, & alia quadrupedia aggreſſa eſt, deinde Paſtores, & Colonos attigit, & totum Romanum agrum pervagata, Urbem inſit.* Aſt illorum temporum peſtilentiæ non in ſolis Bobus, ſed in omnibus animantibus, ut ipſis etiam Maris Piſcibus non parceret, (qualis ea fuit, quam Lucretius carmine deſcripſit) ſævitiem ſuam exercuere, ut quæ ab Aëris vitio ortum duxiſſent; de quo non habemus quod ſuſpicemur; in ſolis enim Bobus, & facilius in iis, qui habitiores, & pinguiores eſſent, quàm in gracilibus, hæc lues alimentum invenit, quo rabiem ſuam paſceret. Magna tamen curatione utendum eſt in tumulandis cadaveribus, terra altè defoſſa, quemadmodum publica edicta præſcribunt: ſi quid enim timendum, præcipuè à nimia cadaverum copia, ex quibus minus aptè humatis, ac poſtea putrefactis, redeunte Vere, pravi halitus Aërem inquinare poſſunt. Bonum autem eſſet, in

loco inculto, ſeu in pratis, quæ arationi non ſunt ſubjecta, cadavera humare. Ubi enim de morbo contagioſo agitur, nunquam ſatis cavemus, dum cavemus. Quoniam autem, ſolutis in liquamen Cadaveribus, neceſſe erit terram ſubſidere, cenſerem, bonum eſſe novam terram ſuperingerere, in illam conjiciendo graminis, aliarumque herbarum ſemina. Refert Petrus Foreſtus Delphis apud Batavos Peſte jam ſopita, & cœmeterio Templi vetuſti, cadaveribus oppleto habitam conſultationem inter medicos, num Calce, aut Lapidibus illud cœmeterium eſſet obruendum, ac decretum fuiſſe ut multa terra ſuperinduceretur, atque in eam varia herbarum ſemina conjicerentur, *ut creſcente gramine, & clauſis ſpiraculis lues minus denuò ſuppullularet.*

Silentio tamen præterire non licet, obſervatam aliquando peſtem in ſolis Bobus, ac poſtea ſecutam hominum peſtilentiam; interdum etiam hominum Peſtem in Boves terminaſſe. Primum exemplum habemus ex Livio, qui ſcribit peſtem magnam in Boves ingruiſſe, ſequenti anno ad homines vertiſſe. Secundum verò apud Ripamontium Chroniſtam Mediolanenſem, qui in Libro de Peſte, quæ anno trigeſimo exacti nuper ſeculi ciſpadanam, & tranſpadanam regionem peſſimè mulctavit, peſtilentiæ hominum, peſtem Boum ſubſecutam refert. Hiſce tamen duobus monumentis totidem habemus, quæ opponamus nec longè petenda. Primum à celeberrimo Fracaſtorio, qui in Opere doctiſſimo de Contagione ſcriptum reliquit, Anno decimo quarto ſupra ſeſqui milleſimum diram peſtem in ſolos Boves irrepſiſſe, quæ in tractu Forojulienſi primum nata, exinde uſque ad Euganeos, poſtmodum in Veronenſem agrum, aliaſque Venetæ Ditionis regiones delata, magnam Boum cladem ediderit eodem fermè modo, ac iiſdem ſymptomatibus, ut hæc noſtra illius ſoboles videatur. Alterum monumentum ſuggerunt nobis manuſcripti Artis Lanionum, quibus non eſt deneganda fides, quales libri in hac Civitate aſſervantur, in quibus ad poſterorum memoriam ab Antonio Faccio ſcriptum legitur, Anno nonageſimo nono ejuſdem ſeculi, quo vixit Fracaſtorius, adeò gravem in Boves peſtem graſſatam, ut publicis Auguſtiſſimi Senatus Veneti Edictis vetitum fuerit, ne Caro Bubula, Caſeus recens, Butyrum, Lac ſub capitali pœna in hac Civitate divendi poſſent, ſed ſolis carnibus Vervecinis veſci liceret; attamen iis annis nihil ſiniſtri, præter rei familiaris damnum hominibus obtigiſſe, certò ſcimus; habemus igitur unde ſpes noſtras alamus.

Utrum autem, graſſante hac Epidemia, carnis bubulæ ſanæ creditæ adeò tutus ſit uſus, ut noxam ullam humanis corporibus non poſſit inferre, abs re non erit diſquirere. Res equidem ſuſpicione non vacat, etenim, etiamſi Bos antequam ad lanienam ducatur, fuerit obſervatus vegetus, atque hilaris, ac poſtea in illo jugulato, & excoriato, nullæ in viſceribus deprehendantur corruptionis notæ, quæ in cæteris, qui ex hoc morbo intereunt, deprehenduntur, attamen certi non ſumus,

quòd

quòd Bos ille contagiosum fomitem non gestaret, quod aliis etiam communicare posset: credibile est enim, paucos apud nos esse Boves, qui afflatum hunc malignum non persenserint; licet sani degant, morbosi enim seminii ea est subdola malitia, ut hominum judicia non raro fallat; persæpe enim evenit, ut qui illud in se continet, & secum circumfert, læsionem nullam sentiat, nec forsitan sensurus sit, in alium tamen ejusdem speciei possit facile transferre. Hujus rei exemplum habemus in gallico morbo; non rarò enim contingit, ut aliquis à muliere infecta luem suspiciat, nec quidquam sentiat, & Uxori postea eam communicet, sic ut illa paucos post dies gonorrhœa, vel bubone corripiatur; ex quo fit, quod non leves rixæ, & jurgia inter conjuges oriantur, & Uxor pudicitiæ suæ conscia virum maledictis incessat, quod ab illo tam fœda labe inquinata fuerit, ille autem, qui se perfectè sanum agnoscit nec quidquam de infectione suspicatur, de conjugis fide non parum dubitet. Qua de re legendus Paulus Zachias, Mercurialis, Gaspar à Rejes. Circa esum carnis bubulæ memoratu dignum est quod refert Theodoricus Skenkius in Hist. humor. gen. cap. 2. his verbis: *olim decertatum Venetiis, & Patavii inter Lanios, & incolas, quod illi ex Hungaria Boves advectos, emptos & mactatos in Macello venditassent, quos tamen Cives lue quadam infectos fuisse noverant, cum fluxu alvi cruento tentati plurimi periissent, translato nimirum ab uno ad alterum contagio. Hac de re consulti Medici Patavini, in ea fuere sententia, Carnes hujusmodi esui adhibitas innoxias esse, eo quòd esset contagium particulare, & specificum, ac omnis malitia fuisset emendata ac discussa à prævia agitatione gymnastica, antequam Boves mactentur.* Contrariam opinionem sustinuisse Medicos Venetos tradit Christophorus Fridericus Garamannus in Opere suo eruditissimo de Mortuorum miraculis, eo quia carnes hujusmodi essent contagiosæ, & cadaverosæ. Fabius Paulinus Medicus Utinensis controversiam hanc dirimere aggressus est, suam enim sententiam dixit, nimirum si necessitas urgeat *in cibum carnes vocare, sale aut aceto prius probè esse macerandas, visceraque cum aliis interaneis esse abjicienda, cum in iis causæ morbificæ focus & Nidus existat.* qualis cautio num sufficiat, & omnem dubitationem tollat, liberum cuique esto judicium.

Quid ergo agendum in tam exitiali morbo, qui bubuli generis extinctionem videtur interminari? In id unum incumbendum esse, persuasum habeo, ut per universalia alexipharmaca (quando particulare, & specificum hujus Veneni remedium non habemus) miasma istud pestiferum extinguatur, aut saltem enervetur, ut natura roborata illud ad cutis ambitum ableget, atque extrudat, quando per ulcera, pustulas, & tubercula in iis Bobus, qui evasere, sponte excitata ipsamet natura, nobis indigitavit, qua via sit incedendum. Crediderim itaque in curatione hujus malignæ febris, ea Methodo procedendum, quæ à bonis Medicis servatur in curanda

variolosa puerorum febre, distinguendo tempus ebullitionis à tempore expulsionis; tempore nimirum ebullitionis erit cautè utendum remediis calidioribus, ne intendatur calor febrilis, & plus æquo effervescat massa sanguinea, cui facile succedit perturbata coctio, quam Natura rectrix intendit, qua in re non leviter peccatum esse censeo, cum hujus febris initio ad calidiora cardiaca ventum fuerit, & præcipuè ad vina meraciora cum multa theriaca; quare præposterum remediorum usum, stragem longè majorem edidisse censeo, quàm febrem ipsam. Non desunt Medicæ Praxis docti Scriptores, qui in variolosis constitutionibus in principio febris præcipitantibus utendum esse volunt. Dum hæc sub prælo essent, apud amicum ea legi, quæ Illustrissimus D. Joannes Maria Lancisius Clementis XI. P. O. M. Archiater meritissimus, ac Intimus Cubicularius perdoctè, & eruditè, ut solet in omnibus, de hoc morbo consultus, scripsit; nam inter varia monita, hoc habet, quod cardiacis acida sint maritanda. In Febris itaque principio moderatè agendum per alexipharmaca, in progressu verò morbi, & despumationis, & expulsionis signis liberalius Bezoardicis utendum.

Ut autem ad remediorum materiam descendamus, quando id unum est, quod expetitur, & à nobis exigitur, nequaquam verò nuda verba. Quoad præsidia externa, sanguinis missio visa est improsperè cessisse, idcirco cœpta est omitti; nihil tamen sævitiæ suæ remisit morbus; imo truculentior factus est. Equidem in omnibus Epidemiis suspecta est Phlebotomia, sicuti purgatio, unde Celsus: *Sanguinem non facile mittere, alvum non facile ducere*; in febre tamen variolosa passim mittitur sanguis, in pueris bimis, aut trimis per cucurbitulas scarificatas, & quibusdam in locis etiam per venam sectam, in principio tamen febris. In hac itaque Boum febre, non salubrem tantum, sed necessariam fore venæsectionem crediderim, ad sarcinam minuendam, ut mitior fiat ebullitio totius massæ sanguineæ, & per sua vasa circulatio. Cum enim, ut diximus, Bovis cruor ex sua natura sit valde crassus, & ad facilem concretionem pronus, atque venenum istud de illorum sit genere, quæ massam sanguineam coagulandi vim habent, quo precor remedio laboranti Bovi, & anhelanti ob sanguinis concretiones in vasis sanguifluis, in pulmone, in Corde, quàm per ipsam sanguinis missionem promptius, & facilius poterit succurri? Animadversione dignum est, quod lues ista, Boves robustos, & valde obesos facilius corripiat, macilentos verò, qui vix ossibus hæreant, prætergrediatur; propterea in hac febre, quæ non absimilis est iis, quas appellant inflammatorias (quales sunt, quæ in pleuritide, peripneumonia, angina observantur) sanguinem in fervorem actum, & alioquin ad coagulationem aptum, detrahere, salutare consilium erit. Clamitet autem ad ravim usque contra hanc operationem quisquis velit; non enim video, (si tamen per analogismum in curanda hac febre licet procedere, ut in curatione fe-

bris

bris pestilentis, quæ homines corripit) ego, inquam, non video, cur miseranda hæc Animalia, dum febriunt, & oculis lacrymantibus, opem aliquam quodammodo implorant, hoc magno remedio debeant destitui; morbi enim magnitudo, plethorica dispositio, ob pascua hoc Anno solito uberiora, phlebotomiam manifestè exposcunt, in principio tamen febris, dum vires validæ permittunt, quam doctiores Medici in febre pestilenti, uti Sennertus, Septalius, Antonius Ponce, Sancta Crux, Fracastorius, & alii gravissimi Scriptores admittunt. Certè vires horum animalium, in ipso etiam vigore morbi satis validas esse observavi, è stabulis enim educti, & per campos circumducti experiundi causa, num herbam aliquam velint pascere, robustè incedunt, & suæ libertati relicti, ad stabula promptè recurrunt. Circa porro venarum delectum, non adeo laborandum; ubi enim ad vasorum plenitudinem tollendam mittitur sanguis, parum refert, an ab hac, vel illa vena mittatur.

Inustiones quoque lato ferro candenti faciendæ in collo utrinque, sublata enim eschara, apparebunt ulcera, quæ vesicantium loco esse poterunt; aures quoque rotundo ferro perforandæ, indita postea radice hellebori, ut Veterinarii Scriptores suadent; similiter sub mento perforanda palearia, injecto postea funiculo, quem setaceum vocant, indiget enim Natura aliquo emissario, per quod venenum istud exanthlet; nulli enim comperti sunt evasisse Boves, nisi per pustulas in cute excitatas, multum crassæ, ac fœtidæ materiæ fundentes, nec Bovem ullum, qui sic purgatus fuerit, recidivam passum fuisse adhuc accepi; nam ex Hippocratis oraculo in sexto Epidemiorum; *Quidquid suppuratur non revertitur; ipsa enim maturatio, & judicatio simul, & abscessus.* Observatione dignum est, quod refert laudatus Fracastorius, ait enim, eos *Boves, quibus labes à faucibus ad armos descendebat, & inde ad pedes, sanatos fuisse, quibus autem hæc permutatio non fiebat, ut plurimum interiisse.* Linguam, & palatum, aceto, & sale colluere sæpius oportebit, frictiones pluries in die faciendæ ad faciliorem perspiratum obtinendum, ac ut cutis paratior sit ad recipienda rejectamenta nervorum & arteriarum in glandulas. Cum persæpe in faucibus generentur tumores & crustæ, uti fit in variolis, ut nihil per os possit infundi, compertum est baculum salignum viridem Butyro inunctum, longitudinis ulnæ, & amplius per os inditum, valde contulisse ad impedimentum illud tollendum.

Quoad præsidia interna, hæc è triplici regno erunt petenda. E vegetabili plantas multas habemus cardiacas, quarum magna est supellex; Decoctio itaque in aqua fieri poterit ex foliis Scordii, Cardui Benedicti, Dictamni Cretici, Centaurii, Radicibus Gentianæ, Tormentillæ, Scorzoneræ, & similibus, quibus addi poterunt cicoracea & ad illarum calorem temperandum, quæ decoctio, bis, vel ter in die per os infundi poterit ad duas, vel tres libras. Cum verò febris ad statum pervenerit, decoctio ista ex prædi-

ctis

ctis plantis debebit esse saturatior ad expulsionem promovendam. Camphora quoque magnum antipestilentiale, accensa, & in aquam conjecta, potionem efficiet aptam ad pestiferum Miasma perdomandum, & Diaphoresim promovendam. Pulveres quoque ex iisdem plantis parati, & in aqua cardiaca dissoluti, exhiberi poterunt.

Ut autem præter universalia alexipharmaca, quæ pro malignæ febris curatione à vegetabilium classe abundè suppetunt, aliquod singulare proponamus, placet expendere, num solenne illud antipyreticum, h. e. cortex peruvianus, vulgo China Chinæ, ad malignam hanc febrem expugnandam salutare remedium esse possit. Equidem hoc præsidii genus in febribus periodicis miranda præstat, ac præsertim in tertianis intermittentibus malignis, quæ in ipso impetu accessionis, ægros interdum necant, quarum febrium in Constitutionibus meis epidemicis Mutinensibus mentionem habui; hoc enim febrifugum, fermentum illud malignum, sive penitus restinguit, sive ita enervat, ut periculum illud tollatur, ne æger in ipso febris accessu intereat; ast in febribus continuis, & inflammatoriis, perraro ex corticis peruviani usu, febrem solutam observavi; si tamen habenda fides Richardi Mortoni rationibus, & experimentis, qui in quacunque febre venenum quoddam spiritibus vitalibus hostile agnoscit, cur in hoc Bovini generis morbo experiri non licebit hujus febrifugi virtutem? Isthæc enim Boum febris continua, & acuta, à febribus continuis ab aliqua inflammatione comitatis, quæ homines corripiunt, nullatenus differt; licet Joseph Aromatarius ex Antiquorum doctrina differentiam aliquam statuat inter febres brutorum, & febres hominum, ut brutorum febris καῦρος, hominum vero πυρετὸς vocitetur. Possent itaque unciæ tres pulveris Chinæ Chinæ (quando hujus remedii largior dosis esse cœpit, quàm olim) infundi in libris decem vel duodecim aquæ cardiacæ, seu vino non admodum generoso, quæ infusio inservire poterit pro quatuor, vel quinque dosibus, bis illam in die exhibendo, in febris tamen principio, & cum primum Bos ægrotare cœperit.

Sua quoque remedia suppeditabit regnum animale; Cornu Cervi primas tenebit, infusio itaque ac decoctio, & quæ ex eo parantur remedia erunt ex usu. Pulvis viperinus, qui febrilem calorem non adeo intendet, bis in die exhiberi poterit ad drachmam unam, in aqua cordiali tepida pariter dissolutus; efficacior tamen esset vipera una, vel altera in aqua cordiali decocta: febris enim ista intra paucos dies cursum suum absolvit. Quoniam autem inter cætera symptomata, gravi anhelitu, & stertore Boves premuntur, sperma ceti tanquam remedium aptum ad dissolvendas sanguinis concretiones, & in asthmate usurpari solitum, præscribi poterit ad drachmas duas in vino tepido dissolutum. Mineralia quoque, ut quæ non tam facile à calore nativo, & digestiva facultate alterantur, uti vegetabilia, & animalia, sed integris viribus corpus pervadunt, symbolum suum confe-

ferent. Antimonium diaphoreticum, paratu facile, & exiguæ impensæ, quod nihil aliud est, quàm Antimonii crudi in pulverem contriti, cum æquis partibus Nitri, in crucibulo, vel mortario Æneo per carbonem ignitum, aut bacillum ferreum candentem, conflagratio, ter, vel quater repetita, addita semper novæ conflagrationi æquali portione salis nitri, erit proficuum remedium ad obtinendam illam, quæ expetitur, expulsionem diri veneni ab intimis ad extima. Quoniam verò repertos ajunt esse lumbricos, & Ascarides in intestinis, quod perfacile est credere, cum etiam in pestilentiis hominum observari soleat verminatio, non solum in ventriculo, & intestinis, sed etiam in aliis partibus, quod in scrutinio Pestis tradit Pater Athanasius Kircher è S. J. & animatam putredinem appellat, ad remedia anthelmintica erit confugiendum; Mercurii infusio, ad libram semis super cineres calidos, in aliqua ex prædictis aquis optimum erit remedium, cæteris quæ decantantur præferendum; quando enim inter helminthicos scriptores disputari solet, num acida, an dulcia ad vermes necandos sint usurpanda, Mercurium, licet insipidum, id valenter præstare, & frequenti in usu esse, pro certo habemus. Idem quoque efficiet Mutinensis Agri petroleum; præter enim id, quod vermes enecat, putrescentiam quoque corriget, & diaphoreseos erit stimulus. Nostrates rustici, cum vitulos habent verminantes, quod facile deprehendunt ex odore, quem Vituli expirant, cum lacte exhibent istud petroleum, ad guttas aliquot per os infundendum.

Quoad alimentum, potiones parari poterunt, ex farina hordei, tritici, panis contriti ad instar ptisanæ. Pro potu laudatur fœni puri, odorati, mense Maji collecti, in aqua Maceratio, quod potionis genus hisce animalibus gratum esse observavi. Externorum quoque habenda est ratio. In loco calido Boves detinendi, & custodiendi stragulis cooperti, cavendo quantum licet ab Aëre frigido; quotidie stabulum suffumigando ex baccis Juniperi, Galbano, & similibus.

Atque hæc quidem ad Therapœiã; modò pauca quædam documenta pro hujus meæ prælectionis Coronide, in prophylaxeos gratiã lubet proponere, quando longè præstantius est præservare, quàm curare, sicuti satius est tempestatem prævidere, ac illam effugere, quàm ab ipsa evadere. Cum igitur Boves ab agris post labores in stabulum ad hyemandum jam sint deducti, ut milites ad castra hyberna, magna diligentia studendum erit, ut ea loca in quibus Boves sani degere debeant munda sint, quantum fieri potest, ac sæpè suffumiganda, quæcunque animalia, ut sues, oves etiam ab illis arcendo. Solent rustici, ut stabula hyeme sint calidiora, fimum, & excrementa Boum in iis cumulare, sed satius si quotidie alvinas fœces aliò adsportent. Consilium salubre erit parietum crustas abradere, eô modô, quô Judæi ex legis edictô jubebantur cubiculorum, in quibus leprosus aliquis habitasset, parietes crusta denudare; & flore calcis obducere, solum

autem in hoc casu muros eradere sufficiet; timere enim licet, ne recentis calcis odor hyemali tempore Bobus inibi conclusis possit officere. In id quoque erit incumbendum, ut pura, & munda sint illorum alimenta, cavendo, ne fœnum, paleæ, & alia, à pluviis; & illuvionibus fuerint inquinata, parcius quoque erunt alendi, ne plus æquo pinguescant; non enim hoc anno polysarcia, sed sanitas procuranda. Æstate quidem, quo tempore, in frugum tritura, aratione, & plaustrorum vectura exercentur, ac multum est quod difflatur, pleniùs sunt alendi; ast hyeme, hoc anno præcipuè, quo suspecta est saginatio, & macies tutior visa est, moderata diæta in iis nutriendis erit utendum.

Frictiones pluries in die adhibendæ, non solum manu, sed strigilibus quoque; multum enim conferent ad sanguinem in sua fluiditate continendum, simulque ad superfluitatem exhauriendam, si præsertim frictionis sint validæ: habet enim hoc præsidii genus varias facultates, modo implendi, modo extenuandi. Celsus ex Hippocrate scripsit; *Frictione, si vehemens sit, durari corpus, si lenis molliri, si multa minui, si modica impleri.* Si nimis pinguescant, quandoquidem hoc anno copiosa erit bubuli generis annona, posset etiam institui phlebotomia, sed diæta si fuerit conveniens, venæ sectionis, atque etiam purgationis erit vicaria. Postremo cum ex observatione Boum, qui in hac tempestate evaserint, satis constet, naturam per crustas, & ulcera excitata in corporis ambitu, & multam saniei expurgationem, morbosum illud miasma, luem hanc expugnasse, sanum consilium foret emissarium aliquod in bobus sanis aperire, per quod si qua sint vestigia morbosi seminii, illa sensim extrudantur. Aureum documentum habemus ex Hippocrate in 6. Epid. ad rem nostram accommodandum, hisce verbis. *Decubitus quidem, in quibus facta tollit, hæc ante facta prohibet.* Locus quidem subobscurus est, uti sunt Hippocratis Oracula, sed illum egregiè explicat Vallesius; ait enim, decubitus à natura factos, *qui sunt aliorũ morborum medela, eosdem morbos antevertere, & præservare, si tales decubitus arte procurentur, non simpliciter tamen, quemcumque decubitum, sed illum, qui facta tollit.* Non inutile igitur foret sanis Bobus, palearia sub mento candenti ferro perforare, atque funiculo indito, apertum illud diu servare, ut per illud paulatim egerantur impuritates illæ, quæ hujus contagiosi fomitis sunt soboles, & in capite potissimum acervari solent.

Sed cur ingenii mei tenuitatem frustror, ac divexo, ut morbi hujus naturam, & causas explorem, ac Medicinæ præcepta ad veterinariam traducam? Jamdudum veram, & immediatam hujus ferini morbi causam agnovit, ac patefecit Purpurati Principis, ad hujus Urbis incolumitatem cœlitus demissi admiranda pietas & sollicitudo: nullam aliam scilicet esse causam, quàm Deum justissimum criminum vindicem, nobis iratum; sicuti etiam idem unicum & verum aperuit antidotum, decretis ad plures dies supplicationibus ad cœlestem iram placandam. Magna sanè frequentia clausis ubique Officinis, ad excelsam

excelſam hujus Urbis Baſilicam concurſum eſt, ut nunquam aliàs tantum in unum populi conventus fuerit obſervatus, nec tanta erga Superiores reverentia, ac pietas. Neque verò fervor hujuſmodi poſtea refrixit, uti aliquando fieri conſuevit, ſed perſtitit, magno ad alia celebriora Urbis Templa Populi confluxu, quin cœteris Civitatibus, quæ eodem malo premuntur, exemplo fuit, ut ad divinam opem implorandam publicis precibus confugerent. Hæc tam ſubitò mutata rerum facies & recens nata hic, & alibi pietas, quam graviorum malorum metus expreſſit, in mentem revocant magnam illam Romanæ Urbis conſternationem, quam Livius hujus Civitatis immortale Decus, tam egregiè deſcripſit, quando nimirum Annibal, fuſis, ac deletis Romanis exercitibus, ex improviſo Romam petiit, ac illam tam arcta obſidione preſſit, ut trepidantis Civitatis clamores audiret; ſubito enim terrore perculſus Romanus Populus, ad Templa, & Aras Deorum turmatim concurrebat, ut victimas mactaret, & pro publica ſalute vota conciperet; viſebantur mulieres paſſis crinibus, effuſæ in lachrymas, cum parvis liberis ad Templa convolantes, ac ibi ad Simulacra Deorum armillas, annulos, aurea monilia appendere, ferreas ſcilicet Pœnorum catenas, & aſperrima vincula metuentes. Hanc eandem conſternationem eleganti carmine deſcripſit Silius Italicus. Lubet hìc Carmina hujus Poetæ verè aurea ad rem noſtram apponere.

Tanta adeò, cum res trepidæ, reverentia Divum
Naſcitur, & raræ fumant felicibus aræ.

Num hiſce temporibus congruant hi duo verſus, Vobis A. O. judicandum relinquam.

THOMÆ SYDENHAM, M.D. TRACTATUS DE PODAGRA ET HYDROPE.

Non fingendum, aut excogitandum, ſed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat. Bacon.

Doctiſſimo Viro

THOMÆ SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

N tibi, Humaniſſime Vir, Tractatulum de Podagrâ & Hydrope, loco ſpiſſioris voluminis quod animo deſtinaveram; Hiſtoriam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maximè circa quos mea Praxis potiſſimùm verſata eſt. Cùm verò omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plùs ſatis intendendo, atrociorem podagræ paroxyſmum mihi accerſiverim quàm quo alias, ut puto, fueram mulctandus, res ipſa monebat, ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & mihi tandem ipſe conſulerem, hos tantùm morbos duos quadantenus expediviſſe contentus. Quoties enim ad hæc ſtudia me recipiebam, toties &

Podagra

Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale demum id est, accipere digneris; quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum, quòd earum, quas jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam non tantùm me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quòd ex aliqua consuetudine quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodque tametsi doctrinâ omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potiùs subtilitates determinaverit, quæ è praxi nascuntur, quàm ad inanes speculationes: quæ duo haud minori intervallo à se invicem distant, quàm Sapientum res seriæ ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis disterminantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perrarò in eodem subjecto conveniunt. Quæ tua sagacitas juncta opportunitate, quam tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te ad Artis nostræ fastigium evexit: Et morum comitas versùs omnes haud vulgaris existimationem, quam nactus es, facilè tuebitur. Si qua heic disserui neque tibi cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectatæ probitatis viris quos amicos habeo, vitio dari possint, haud multum alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ mihi infensissimi sunt, nisi quòd aliter tam de ipsis morbis quàm de eorum Curationibus sentiam, atque illi sentiant. Quod ut ità non fieret penes me nullo modo fuit, quando sic à naturâ factus atque dispositus sim, ut quod temporis alii libris legendis, id ego omne meditationi impendere soleam, neque tam quæram, an alii eadem mecum asserant, quàm utrum quæ ego trado cum veritate consentiant: utpotè qui rumores & vulgi plausum haud magni faciam. Et sanè quid tanti est, si officio Civis Boni strenuè perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inserviens, nullam tamen exinde gloriam reportem? Cum si rem rectè perpendam, consulere Existimationi meæ, qui jam senex sim, brevi perinde erit ac si Non-enti consuluissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alphabetica in istum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effingere, quàm ego jam queam concipere qualesnam tandem illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris seculi ignorabunt, & aliis tùm dialectis tùm moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconstantiâ ac vicissitudine. At quorsum ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovendâ & morborum & eorundem Curationum scientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diu istâ laude fruar: Atque è diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio sanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, molestias facessam. Et profectò vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo viro D. Joanne Drake, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud* Cantabrigienses, *agnoscere debeo: Quem quidem virum & nativus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò dotes tam à natura subministratæ, quàm studio excultæ Humano generi utilem*

Pp 3 *admodùm*

admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probè callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde nasci existimes velim, quàm ex illo honore & obsequio quibus te meritò, atque ex animo prosequitur

Tibi addictissimus
Tuique observantissimus

Londini,
Maii 21. 1683.

THOM. SYDENHAM.

DE PODAGRA.

PRocul dubio æstimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam δυσνόητον, ac ferè incomprehensibilem esse, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardissimi ac prorsùs hebetis, cùm meæ tàm de ipso morbo, quàm de ejus curatione observationes ita parum votis respondeant. Utut tamen se res habeat, ego bonâ saltem fide tradam, quæ hactenus rescivi omnia, difficultates salebrasque, sive rationem morbi ipsius, sive curationis methodum spectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandasque relinquens.

Podagra eos plerunque senes invadit, qui postquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia penitùs omisere, quibus juvenes assueverant. Ad hæc, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, Crania habent grandiuscula, Habitu corporis ut plurimum sunt pleniori, humido & laxo, & Constitutionem habent omnes luxuriantem virosamque, ditissima atque optima vitæ stamina.

Non quòd Podagra eos solùm adoriatur, qui crasso & corpulento habitu donantur, cùm aliquando etiam, etsi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus senium præstoletur: quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties scilicet infœlicia morbi semina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores insuper fuerint & liquores spirituosos immoderatiùs hauserint, postea derepente ad liquores tenues & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primùm adoriatur, nunquam posteà vel tam statas habet periodos, vel tàm immaniter sævit, quàm si juniorem occu-

occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad ἀκμὴν pervenit, tùm etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulos displodi potest. At si quem maturiùs lacessat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, sed incertâ periodo pro datâ ansâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nulla methodo invadens recedensque, sensim tamen castra metatur, legem sibi ponens, typumque præformans, tam quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxysmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo insultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ita regulam typumque servat, libet primò differere: posteà de ejusdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties scilicet vel præpostero inidoneorum Medicamentorum usu, de statu suo dejectus fuit, vel ob subjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit assurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nulla ferè præsensione antecedente ingruit, nisi quòd ventriculi cruditate atque ἀπεψίᾳ ad septimanas aliquot æger laboraverit; corporis insuper intumescentiâ quasi ventosâ & gravitate, quæ indies augetur, donec tandem detonet Paroxysmus; quem paucis diebus præit terpor & quasi flatuum descensus per femorum carnes, cum affectione σπασμοειδεῖ, tùm etiam pridie Paroxysmi Appetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto somnoque committitur, Horâ verò secundâ post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui ossium dictorum dislocationnem comitatur, cum sensu quasi aquæ tantùm non frigidæ partis affectæ membranis affusæ. Mox sequitur Rigor cum Horrore, & Febricitationi aliquali. Dolor autem hic primò remissior gradatim intenditur, (& pari passu Rigor atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, se ad varietatem officulorum Tarsi & Metatarsi, quorum ligamenta obsidet, perbellè accommodans, nunc tensionem violentam, vel ligamentorum istorum dilacerationem, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram & coarctionem exprimens: adhæc, ita vivum exquisitumque habet sensum pars affecta, ut nec linteorum super-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantùm in cruciatu transigatur; sed etiam cum irrequietâ partis affectæ hîc istîc rotatione, & mutatione sitûs quasi perpetuâ. Neque minor est totius corporis jactatio incessans, quæ semper Paroxysmum, maximè verò accedentem, comitatur, quàm torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, situs tum ipsius corporis, tum membri affecti mutatione assiduâ, doloris sedationem incassum exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam secundam tertiamve matutinam, (decurso scilicet Nycthemeri spatio à primo appulsu Paroxysmi) quo tempore æger post materiæ peccantis modicam digestionem & dissflationem aliqualem, subitò à dolore respirat, licèt hanc ille liberationem isti membri affecti posituræ, quâ postremò usu erat, immeritò

acceptam

acceptam referat. Jam leni madore perfusus somno concedit; à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cùm solùm antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxysmis solenne est) insignior intumescentia venarum membro vexato intertextarum se in conspectū dederat. Sequente die, fortè etiam ad biduum triduumve, si materia Podagræ generandæ apta fuerit copiosior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam advesperascente, levatur autem sub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit; vel si prior iste jam dolere desierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evanescit, tàm viribus quàm integrâ sanitate isti pedi statim restitutis, perinde ac nunquam laboraverat, si modò dolor pedem nuper tentatum ferocius lancinet. Nihilominus easdem hîc excitat Tragœdias, quas priùs in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cùm materia peccans adeò exuberat, uti ei capiendæ pes unus impar sit, utrosque simul pari vehementiâ fatigat: sed ut plurimum pedes successivè, uti diximus, aggreditur. Postquam utrumque pedem exercuerit, qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tùm quoad tempus invasionis, tùm etiam quoad durationem; hoc tamen ubique servant, quòd dolor noctû recrudescat, manè verò remittatur. Atque ex serie horum *Paroxysmulorum* (sit verbo venia) constat Paroxysmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim censendum est, quoties quis cum hôc morbô ad menses duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxysmum fuisse, sed seriem potiùs & catenam Paroxysmulorum, quorum posterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante prorsùs absumpta æger pristinam obtinuerit sanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius invisit, diebus sæpe quatuordecim fit; in senioribus, atque iis quos sæpiùs afflixit, duobus mensibus, iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam sunt, non priùs valedicit quàm æstas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior est, quæ post separationem sedimentum rubrum & quasi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimùm nisi tertiam potulentorum quæ assumpsit partem per Vesicam reddit; Alvus item ad dictos primos ferè dies constipata est. Appetitus prostratio, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas & molesta sensatio integrum Paroxysmum comitantur. Recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno desquamantur. Morbo jam discusso, ægri tum εὐεξία, tum Appetitus redeunt pro ratâ doloris quo sæviebat Paroxysmus nuper elapsus, & in eâdem proportione servatâ vel acceleratur vel differtur sequens Paroxysmus. Nam si hic ultimus ægrum pessimè mutaverit, sequens Paroxysmus non nisi anno ad idem punctum revertente denuò accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis propriisque se ostendens. Cùm verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem perver-

pervertitur, neque par eſt natura eidem, methodô conſuetâ, eliminando, Phænomena multùm ſunt diverſa à jam deſcriptis. Nam cùm hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, (qui peccantis materiæ ſedes ſunt genuina, quæ cùm alias quaſlibet partes occupat, certiſſimum eſt vel morbi methodum inverſam eſſe, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliaſque regiones occupat, ea jam, ſicut pedes olim ſolebat, diſcrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos diſtorquens faſciculo *radicum Paſtinacæ* ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipſamque cutem deſtruens, nudos *tophos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* æmulantes, aciculâ eruendos exhibet conſpectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem ſubalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, quæ ſenſim inflammatur cum rubore. Eſt ubi Femur occupans ſenſum exhibet quaſi ingentis ponderis appenſi, ſine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quaſi clavo tranſacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo eſt ſe queat dimovere. Et quando, vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente neceſſariô aliquô vitæ officiô, æger aliorum operâ eſt movendus, omni cautela opus eſt ne fortè vel nimia motûs contrarietas dolorem accerſat, qui eô tantùm nomine poteſt tolerari, quòd confeſtim evaneſcat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars eſt ærumnarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxyſmum extenditur, ſi modò pars affecta omnino quieſcat.

Cùm Podagra antehac non niſi exeunte hyeme ſoleret invadere, poſt duos treſve menſes pro more receſſura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus menſibus calidioribus atque æſtivis. Et quod inſuper eſt obſervandum, quemadmodum *Paroxyſmus* major ſive *generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxyſmi* iſti *particulares*, ex quibus generalior componitur, ſinguli diutius ſæviunt: cùm enim antehac particulares iſti non ultra unum alterumve diem excruciarent, jam ubicunque ſedem figant, maximè ſi pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum caſtra movent: Primo ad hæc, aut ſecundo poſt appulſum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque ſimul omnimodam Appetitûs proſtrationem.

Poſtremò, cùm antequam malum uſque adeo incruduerat, æger non ſolùm longioribus frueretur Paroxyſmorum intervallis, ſed etiam durante iſtâ intermiſſione rectè valeret tam artubus quàm reliquo corpore, facultatibus ſingulis naturalibus officio ſuo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet ſtare pôſſit, fortè etiam aliquantiſper procedere, greſſu tamen ita claudicante ac permoleſto prorepit, ut etiam cùm ambulet quieſcere videatur: & ſi ultra vires ambulare perſtiterit quo pedibus rectiùs valeat, quanto magis ipſos ambulando confirmat, & dolori ex-

cipiendo minus obnoxios reddit, tantò morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfectè dissipatus, visceribus periculosius imminet, cum in pedes ita liberè nequeat effundi; qui hoc morbi tempore vix unquam doloris sunt expertes, sed sensatione aliquâ plus minusve molestâ perpetuò tentantur.

Quin etiam multis aliis symptomatis infestatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroso, cibi jam manducati & in Ventriculo putrescentis gustum referente, quoties vel aliquid è Dyspeptis assumpserit, vel eam tantum cibi quantitatem quæ sano competit. Appetitus languet uti & totum corpus præ inopiâ spirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitosus sit & miser, non ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius coloratiorem, maximè in Paroxysmis & in pauca quantitate solebat reddere, jam illam tam colore imitatur quàm copiâ quæ in *Diabete* excernitur. Dorsum aliæque partes molestè pruriunt maximè sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis verò matutinâ, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cùm sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissimæ à manu validâ. Quandoque etiam nullâ Oscitatione præcedente, æger jam se somno committens ictum quasi clavæ Metatarsum confringentis derepente persentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum quæ tibias suffulciunt subinde spasmo corripiuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret vinceretque.

Post multos dirosque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis quam mors jam in propinquo stans mox est datura, Paroxysmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementiùs tractant, (naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppressa, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenuè relegare non amplius valente) ac loco doloris consueti, ægritudo quædam cùm dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam superveniunt. Hæc symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine quasi alternatim lacessente, Paroxysmus longas moras nectit. Animadvertendum est enim, quòd ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor singulis Paroxysmis gradatim imminuitur tandemque ægritudine potiùs conficitur quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris quem pati solebat, cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine, quæ paroxysmos intercedebat, tum sanitate qua interea satis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum, qui quò vehementior est, eò citiùs præterlabitur Paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio & magis perfecta; & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus,

tus, ægritudo, aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragœdiam absolvunt: *Calculum* insuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eô quod æger diu supinus recumbat, tum etiam quòd ferientur Organa secretoria à debitis sibi functionibus; sive etiam quòd Calculus ejusdem materiæ morbificæ in genere portio quædam sit; quam ego litem non dijudico. Quæcunque verò sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœstissima interpellit contemplatio, Calculusne an Podagra immitior sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Vesicam transitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagræ moras haud ampliùs expectantem.

Nec satis est ægrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienæ opis prorsus indigens, sed & hic accedit miseriarum cumulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eò usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictû utrô horum æger calamitosiùs doleat. Non enim rectius Podagræ, quàm iracundiæ, Paroxysmus omnis dici potest; cum mens & ratio usque adeò ab infirmato corpore enerventur, ut vel levissimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipsi quàm aliis gravis est. Quid quòd & cæteris quoque passionibus est obnoxius, timori videlicet, sollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evanescente, animus quoque pristinâ tranquillitate receptâ unà convalescet.

Tandem æger (ut funestissimi hujus morbi Catastrophen semel expediam) visceribus à Materiæ peccantis incubatu complexuque ita læsis, ut Secretionis organa non amplius suo munere fungi queant, unde & sanguis quasi limo & fæculentiis refertus stagnat, & materia peccans non jam, ut olim solebat, in corporis extremitates disploditur atque rejicitur; tandem inquam ὁ τρὶς - ἄθλιος vitam afflictissimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliisque, licèt tam fortunæ quàm ingenii dotibus mediocriter instructis, hôc morbô laborantibus solatio esse possit) ita vixerunt, atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynastæ, Exercituum Classiumque Duces, Philosofophi, aliique his similes haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit, quàm pauperes, plures sapientes, quàm fatuos. Naturâ quasi digitô monstrante, quàm parum iniqua sit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non studeat; cùm eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatiùs ditare soleat: profusiorem verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Adeò ut ubique gentium rata sit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum ac calamitosum posse inveniri, singulos autem utramque experiri sortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati nostræ & mortalitati ita propria, nobis fortasse apprimè conducit.

Podagra Fœminas perraro infestat, easque non nisi jam Vetulas, & Viragines seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in

adolescentiâ, vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismô quô jam olim laborarunt, & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos hactenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt, qui priusquam eam ætatem attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem præsenserant; quorum nempe Patres etiam tunc hôc morbô tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hic explicit morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum Απεψία seu labefactatæ, tam in partibus quàm succis corporis universis Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænatâ morum licentiâ senectutem præmaturiùs accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodicô functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitiô consumpti; verbi gratiâ, præpropero nimioque Veneris usu, insanis improbissimisque laboribus, quibus ardenter atque indefessè voluptatibus inserviunt, & his similibus. Accessit etiam sive ab annis, sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim assueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigoratior, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra verò, succorum corporis recrementa quæ talium exercitiorū ope prius excernebantur, dehinc in Vasis, ceu morbi seminium, reconduntur. Nonnunquam & studium seu Meditatio de re quâpiam seriâ ac diuturna malum auxit, quâ scilicet spiritus defæcatiores & magis volatiles à concoctionum penso quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quòd huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere ferè sunt appetentiores, sed & eorum maximè qui difficillimè ventriculo cedunt; quos cùm haud parciùs devorent, quàm tum solerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licèt id haud raro contigerit) Podagræ viam stravit, ac vesana & immoderatior vini Compotatio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus prosternuntur, præcipitantur ipsæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copia subjugantur dispergunturque. Jam verò cùm unô eôdemque tempore & Spirituum (qui Coctionis instrumenta sunt) vigor imminuatur, atque insuper ingens humorum colluvies sanguinem opprimat, omnino necesse est, ut singulæ Coctiones haud ritè peragantur, dum ita obruuntur singula Viscera, unde Spiritus jamdiu fatiscentes nunc etiam suffocantur: Nam si à solâ spirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum ferè virosissimos quosque adoriatur, & robustissimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggreditur, donec caloris & Spirituum Naturalium defectum sive declinationem, humorum quoque congestio excipiat, à quibus simul junctis Concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porrò

Porrò ut Causarum, quas enumeravimus, singulæ Indigestionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitus & Musculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigestisque humoribus intromittendis panditur, quoties isti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in sanguine diutius stabulantes tam mole quàm prava diathesi macti fuerint, tandem calorem putrescentem acquirunt; & cum non ampliùs è natura regi possint, prorumpunt in speciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquisitissimos in ligamentis membranisque ossa contegentibus excitantes; quæ vel à seniô, vel luxû atque intemperantiâ labefactata laxataque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapsus, qui Paroxysmum constituit seriùs ocyusve contingit, prout ansa hujusmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam vero *curationem* quod spectat; (ut primò quæ sunt omittenda subinnuam) licet, si humores respiciamus atque indigestionem, unde isti trahunt originem, primâ fronte videri possit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum succrescentium aggestio possit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ sunt Indicationes magis generales, quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturæ quasi prærogativa est materiam peccantem suô modô exterminare, & in Articulos deponere, per insensilem transpirationem difflandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagræ continentem ejicere valeamus, Venæ-sectio scil. Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla verò ex his methodus scopum attinget unquam.

Imprimis Venæsectio, quantumvis magna polliceatur, tum in humoribus, qui in procinctu stant, & quasi descensum meditantes, tum in istis, qui jam jam Articulos obsiderunt, evacuandis; manifestò tamen pugnat cum indicatione illa, quam Causa Antecedens, quæ est Indigestio à spirituum (quos sanguinis detractio magis imminuit opprimitque) depravatione ac defectu ortâ, sibi vendicat. Non est itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxysmum qui timetur, vel ad istum, qui jam adest, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam sunt provectiores. Quamvis enim qui educitur sanguis Pleuriticorum & Rheumatismo laborantium Sanguinem utplurimum referat, attamen Venæ-sectio haud minus insigniter in hôc morbô officere ægro, quàm in duobus prædictis prodesse cernitur. Etenim si sanguis in intermissione, quantumlibet diu post Paroxysmum, fuerit extractus, periculum est, ne à sanguinis & humorum agitatione novus succrescat Paroxysmus, qui & priore diuturnior futurus est & symptomatis enormibus stipandus, sanguinis robore & vigore quibus adjutoribus morbi fomitem strenuè ac constanter excutere debuerat, exinde retusis. Atque hoc incommodi toties etiam accersitur, quoties ineunte Paroxysmo vena pertunditur. Si mox à Paroxysmo feriatur vena, ingens periculum est, ne natura, dum sanguis adhuc languidior est, & nondum pristinas vires à morbo succisas redintegraverit, ejusmodi vulnere importunè

inflicto usque adeò infirmetur & succumbat, ut Hydropi aditus aperiatur. Veruntamen si æger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodica potatione excalefactus, sanguis initio Paroxysmi potest detrahi, sin autem in Paroxysmis subsequentibus Phlebotomia jugiter utatur, Podagra quàm citissimè etiam in juvenibus inveterascet, & intra paucos annos latius imperium seu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuisset.

Deinde, Catharsin quod attinet, sive ἄνω sive κάτω animadvertendum est, quòd cùm naturæ lex sit inviolabilis atque ipsi hujusce morbi essentiæ intertexta innexaque, morbi fomitem semper in Articulos rejici debere; nihil prorsus aliud præstabunt Remedia sive Emetica, sive Cathartica propriè dicta, nisi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruserat, in sanguinis massam denuo revocetur; undè accidit, ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è visceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo prius discrimine versabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale esse haud rarò observatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus est) ad leniendum Paroxysmum assueverant. Etenim cùm natura à methodô sibi familiari exturbata fuerit, quâ, utpote securissimâ optimâque, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intrò versus intestina sollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certè perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi torminibus, Lipothymiâ, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miseri quasi enecantur.

Ego certè persuasissimus sum, à jugi & sæpè iterata experientiâ edoctus, Catharsin omnem, tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; sive in Paroxysmô ad minuendam materiam peccantem, sive in fine ad dissipandas morbi reliquias, sive in perfectâ intermissione & rectâ valetudine, ut venturo Paroxysmo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tàm mei ipsius quàm aliorum periculô compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ita parum votis respondisse, ut malum, quod debuerat averruncare atque avertere, accerseret. Primùm itaque Purgatio sæviente adhuc Paroxysmô adhibita, naturæ, in materiâ morbificâ separandâ & in Articulos deponendâ occupatæ, negotium facessens, magnam spirituum ἀταξίαν nonnunquam excitavit, unde non tantùm Paroxysmus magis invalescebat, sed & æger in vitæ discrimen haud obscurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxysmi usurpata, cùm morbi reliquias amoliri debuerint, id tantùm egêre, ut recens Paroxysmus de novô suppullularet, haud mitior priori istô; atque ita æger spe falsâ lactatus ea sibi fabricat mala, quæ non fuerat perpessus, nisi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum; artis medicæ opem præposterè implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Postremò quod Purgationem attinet, certis intervallis & integrâ sanitate repetendam, ut Paroxysmo eatur obviam, atque ei aditus præcludatur; etsi, quod est fatendum, non ita præsens periculum est, ne nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto, cùm

æger

æger nondum ἔξω βέλυς omninò fuerit, tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum parit, idque ob cauſas ſuprà memoratas, quo malo ſi fortè ægrum non ſtatim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat; quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharſi non ſolùm Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imò & ſeptimanis continuis, celebratâ, ſanitati litabant, neque tamen horum quiſquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerunque & immanioribus ſymptomatis eos impetebat, quàm ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam dicta Purgatio cauſæ continentis partem aliquam poſſit educere, cùm tamen coctioni roborandæ (à quo tantum abeſt, ut potiùs eam debilitet) recenti vulnere naturam ſubruens ac dejiciens ne hilum conferat, uni tantummodò cauſæ opponitur, & morbi curationi impares prorſus habet vires.

Ad hæc annotandum eſt, ab eodem illo ſpirituum defectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagrâ ſolent laborare, eorundem Spirituum Animalium σύστασιν minus firmam vegetamque reddi, unde mox dejicitur & interturbatur à quavis cauſa, quæ vel animum vel corpus paulò violentiùs concutit exagitatque; ac proinde jam fugax ac diſſipabilis eſt admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hyſtericæ obnoxii vivunt, perſæpè accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀταξίαν propenſione fit, ut Podagra vel leviſſimam quamlibet evacuationem ferè ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtunt ritè compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At verò hæc ipſa Methodus utut pernicioſa ac nocens, nihilominus Empiricis quibuſdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum aſtutè omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quòd Purgatione currente, æger vel non omnino vel remiſsè admodum dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, æger confeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimverò pœnas impoſterùm pendet diriſſimas ab ἀταξίᾳ in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minùs officiat, liquidò tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra, in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus obeſt. Primò quidem quòd extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ita ſubactos, ut ritè ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eô pactô cunctantem paroxyſmum ante diem, & vel invitâ naturâ ſollicitat. Deindè quòd ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat adigatque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum, & ſi major ſit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgaſmus interea, atque ingens tam ſanguinis

quàm

quàm cæterorum humorum ebullitio ſive exæſtuatio; ſi verò corpus colluvie ſeroſâ Podagræ generandæ aptâ admodum ſcateat, metuendum eſt, ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus ſudores Artis ope ſollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculoſiſſimum eſt eoſdem nimis violenter atque ultra eum Coctionis gradum ad quem humores evacuandi ſuâ ſponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iſte Hippocratis Aphoriſmus, *Cocta non Cruda ſunt medicanda*, tam in Sudoribus provocandis, quàm in ſubducendo Alvo locum habet. Quod quidem liquidò conſtat ex ſudore illo quo Paroxyſmus Febrium Intermittentium claudi ſolet, qui, ſi modicus fuerit & materiæ Febrilis à præcedente Paroxyſmo concoctæ quantitati aptè reſpondens, ægrum inſigniter juvat levatque; ſi verò ultra naturæ modum ſudatio promoveatur, ex eô quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua ſubnaſcitur, & recens focus ſuccenditur, cùm iſte qui prius efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador qui utplurimum manè ſuâ ſponte oritur poſt minorum Paroxyſmorum, è quibus majorem Paroxyſmum conſtare docui, ſingulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuſcum æger totâ nocte conflictabatur, mitigat; è contra verò, ſi quando levis hicce mador & ſuapte naturâ fugax, diutius & vehementius proritetur quàm fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimô Paroxyſmô concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quàm in aliis morbis quibuſcunque, quos mihi videre contigit, dempta ſola Peſte, ſudores prolicere non tam Medici, quàm Naturæ provincia eſt: cùm nullo modo aſſequi poſſimus, quanta materiæ pars ejuſcemodi ſeparationi obeundæ jamjam eſt parata, nec per conſequens quem in provocando ſudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cùm ſatis liqueat, non ſolùm podagræ Curationem à Medicamentis evacuantibus in caſſum peti, ſed & eadem ποδαγριῶσι noxam adferre, reſtat ut exquiramus, ad quem alium ſcopum Curativæ indicationes ſunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium penſitatione & diligenti examine colligo, duabus potiſſimùm cauſis in hujuſce morbi curatione obviam iri debere. Prima eſt cauſa Antecedens, ſive humorum indigeſtio à caloris & ſpirituum Naturalium defectu orta. Altera eſt cauſa Continens, ſive eorundem humorum calor & exæſtuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti ſunt à mora in corpore, quàm oportuerat diuturniore, quæ mora ab inconcoctione ſuprà memoratâ pendet. Hæ cauſæ ita toto cœlo, quod ajunt, à ſe invicem diſcrepant, ut, quæ huic profunt remedia, alteri obſint; unde hic Affectus ita curatû perdifficilis eſt. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigeſtionem vincere ſatagimus, periculum eſt, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverſo, dum ſive Diætâ, ſive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum commitigare volumus, ἀπεψίαν accerſimus, labefactato ſcil. calore naturali. At verò hîc Cauſam Continentem non eam tantùm intelligo, quæ jam actu Articulos obſidens Paroxyſmum format, ſed eam inſuper, quæ adhuc in ſanguine

guine delitescens separationi hactenus est inepta. Perrarò enim materia morbifica omnis à Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorsus in corpore reliquiæ sint, eodem elapso. Ac proindè utriusque hujus causæ tam extra Paroxysmum, quàm eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omnino opus est, suâ ipsius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acresque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certè & præcipua curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere possint.

Quæcunquè igitur naturæ opem ferunt in muneribus suis ritè fungendis, sive Ventriculum confortando, ut alimenta rectè coquat, sive sanguinem ad debitam chyli in illum invecti assimilationem, sive partes solidas corroborando, quò melius succos earundem nutritioni atque augmento destinatos in propriam substantiam convertant, quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant, ut singularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujusmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt, ac propriè *Digestiva* appellantur, sive pharmaca ea fuerint, sive ratio victûs, sive exercitatio, sive alia ex istis quælibet, quæ *sex res non naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere, quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque, qualia sunt verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, *&c.* Addi possunt etiam Antiscorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani rusticani, Folia Cochleariæ hortensis, Nasturtii aquatici, *&c.* Cùm autem herbæ istæ acres ac pungentes, utut stomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdant & augeant calorem, parcius usurpandæ veniunt, præ aliis istis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot affabrè permistæ humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quàm simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum ministrant. Quâlibet enim quoties specificâ medicamenti cujuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius eo meliùs*; tamen cùm id habemus propositi, ut huic illive indicationi satisfaciendo ægrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt, atque in hoc casu, quantò major est simplicium numerus, tantò potentiùs medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliquâ ejusdem farinæ materiâ medicâ, variæ Remediorum formulæ ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Electuarii ad exem-

 plum

plum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præstantissimam, eò quod mutua simplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quasi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate quàm in eorum quolibet. Verùm tam delectum ejusmodi ingredientium quàm formulas quibus exhibenda sunt prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere; at potius veras indicationes notare, ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cùm minus observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis ansa data est, ut se Artis medicæ Principes jactent.

Veruntamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam, quod ad hunc modum componitur. ℞. *Rad. Angelic. Calam. Aroma. Imperator. Enul. Campan. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menthæ, Salviæ, Rutæ, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamæm. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Thlasp. Cochlear. hortens. Carvi, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singula Herbæ, Flores, & radices quo tempore viribus pollent maximis. Siccentur ac in Papyraceis sacculis asserventur, dum in pulverem tenuissimum redigantur. Singularum Unciæ sex simul probè mistæ excipiantur s. q. mellis opt. despumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debitæ consistentiæ conficiantur s. a.* Sumat Drachmas duas mane & serò, vel hujus defectu, sequenti utatur. ℞. *Cons. Cochlear. hortens.* ℥iß. *Absinth. Roman. & Flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. an.* ℥ß. *Theriac. Androm.* ʒiij. *Pulv. Ari comp.* ʒij. *cum s. q. Syrupi Aurantiorum fiat Electuarium.* Capiat Drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. Aquæ cochlear. v. vel vj. ℞. *Rad. Raphan. rust. incis.* ℥iij. *Cochlear. hortens. manip.* vij. *Nasturt. aquatic. Becabung. Salv. Menth. ana manip.* iiij. *Cortic. Aurantior. no.* vj. *Nuc. Moschat. contus. no.* ij. *Cerevisiæ Brunswic.* ℔xij. *Destillentur organis communibus, donec solummodo libræ sex Aquæ eliciantur pro usu.*

E Medicamentis vulgò cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus roborandis præ cæteris confert; Cùm tamen plures in species contineat, quæ plus satis calefaciunt, atque insuper Opio abundet, Electuarium suprà dictum commodius parari potest è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum est interim ut ea simplicia eligantur, quæ ad ægri gustum magis faciant, cum enim diu admodum, scil. ad omnem ferè ætatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit, ut palato minùs sit ingratum. Inter simplicia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cum sanguinem corroboret vegetumque reddat, ejus grana aliquot mane & serò assumantur.

Et sanè uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc & huic similia remedia quæ sanguinem corroborant, vegetumque reddunt (si modò eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quandoquidem singuli hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet *Indigestionem*, si rectè conjicio, referri debeant. Nihil

Nihil eſt autem, ex quo hoc certiùs evinci poterit ac probari, quàm ſi ob oculos ponamus differentiam, quæ inter morbos, *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob cauſam æquus Lector boni conſulet, ſi paulìſper ab eo, quod jam præ manibus eſt, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii ferè habentur, qui citò vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur iſti, qui vel non omnino, vel tardè admodùm & longâ temporis morâ ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipſa rei natura, quàm verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò cauſa hujus differentiæ, quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagationi ſi aliquantiſper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cùm harum rerum notitia clara ac diſtincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viſcera, ſi ita loqui fas eſt, varias ſubeant mutationes, undè à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: ſive inficitur Atmoſphæra omnis ab alteratione quam eidem inducitur peculiaris aliqua corporum Cœleſtiũ quorumlibet Conjunctio: res ita ſe habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis referciatur, quæ humani corporis œconomiæ adverſentur; uti etiam alio tempore iſtiuſmodi particulis imprægnatur, quæ cum corporibus ſpeciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujuſmodi noxia & naturæ inimica μιάσματα in nudum ſanguinem inſpiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata ſunt, Natura *Febrim* acerſit, ſolennem nempe ſibi Machinam ſanguinem à materiâ aliquâ hoſtili & contrariâ intus ſtabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & ideò Acuti ſunt & Breves, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à causâ externâ excitatos, ſunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illâ peculiari ſanguinis inflammatione nati, quæ non à causâ aliqua generaliori ab aere pendente, ſed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego *Intercurrens* & ſporadicum idcirco vocito, quod annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò morbi *Chronici* genium habent longè ab his diverſum: quamvis enim aër minus ſalubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aëri ita immediatè originem debent ſuam, ſed ut plurimũ communi omnium horũ Parenti, Humorum ſcilicet *Indigeſtioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, ſive à ſenectâ, ſive à magnis & continuis circa *Sex res non naturales* erroribus, præcipue in Cibo Potuque; vel ſi Organa Secretoria eò uſque fuerint debilitata, ut jam functionibus ſuis ad defæcandum ſanguinem & ejus ſuperfluitates eliminandas deſtinatis, prorſus fuerint imparia: his in caſibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quàm cui digerendo hominis vires ſufficiant, dicti humores morâ diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandem in *ſpeciem* erumpunt, & varias morborum ſpecies edunt pro depravationũ varietate. Et

prout hi ſucci depravati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve partem dilabuntur, quæ eiſdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam illam ſymptomatum ſeriem explicant, quæ partim à talium ſuccorum naturâ, partim ab *ἀταξίᾳ* iſtis partibus illatâ, ſolent exoriri: quæ duo ſimul juncta iſtam naturæ *ἀνομαλίαν* conſtituunt, quæ morbi alicujus nomine inſignitur.

Jam quòd ejuſmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum cauſa ſit præcipua, facilè liquebit, ſi animadvertamus Senes, quorum Coctiones ſunt læſæ, & ſpiritus, earum inſtrumenta, abſumpti à repetitis vitæ longioris functionibus, hiſce Affectibus magis eſſe obnoxios quàm ſunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accenſa recrementa iſta coacervata diſſipat; & quorum Organa Secretoria jugi iſto caloris naturalis ſubſidio inſtruuntur, ut functionibus in totius ſanguinis maſſa depuranda peragendis neutiquam deficiant, niſi inſuper premantur, & quaſi ſuffocentur à nimiâ humorum copiâ. Adhæc talem humorum indigeſtionem plurium Morborum Chronicorum cauſam eſſe ex eò conſtat, quòd Hyems ad iſtiuſmodi morbos gignendos longè magis faciat quàm Æſtas. Licèt nonnulli ex his morbis non actu exerantur, niſi ſub Brumæ exitum; attamen iſte humorum proventus, à quo illi pendent, per omnem Hyemis decurſum ſuccreſcens, auctior factus eſt ab ejus tempeſtatis frigore & effœto languore naturam debilitante, quo minus valeat in adminiſtrandâ corporis œconomiâ. Unde fit, ut qui in Æſtate ſatis bene habeant, rarò tamen Hyeme eos morbos effugiant, ad quos magis ſunt proclives, *Podagram*, verbi gratiâ, *Aſthma*, *Tuſſes*, *&c.* Atque hinc etiam ratio deducenda eſt, quare Peregrinatio in Regiones magis Auſtrales ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incaſſum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum cauſâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quaſi ſtupendo ac incredibili emolumento, quod ii qui morbis Chronicis pleriſque, præcipuè verò *Phthiſi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digeſtiones ſingulas invigorat firmatque, dum à continuâ corporis ſucceſſione calor naturalis re-accenditur, & organa ſecretioni deſtinata in munere depurandi ſanguinis ritè fungendo promoventur: unde neceſſe eſt, ut ſequatur Digeſtionum deperditarum quaſi renovatio quædam, & è conſequenti totius corporis Craſis optima.

Quo circa è rationibus jam allegatis ſatis eluceſcit, quòd non in Podagra tantùm, ſed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifeſtū contra-indicat. *Herbas* ejuſmodi *excalefacientes* magnum omnino commodum adferre, cùm ſanguini æſtatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis ſi æſtivo tempore earum uſui aſſueſcamus, melius præcavebunt mala iſta, quæ adverſa tempeſtas ſolet apportare. Et profectè ſi ad hyemis uſque appulſum deferantur, quo tempore ingens humorum ſaburra accumulatur, periculum eſt ne ſerò nimis ad hoc Aſylum confugiamus, & quod dici ſolet, *Μετὰ πόλεμον συμμαχία.* Quamvis autem, ut ſuprà fuſius diſſerui, Podagra id ſibi habeat peculiare, ut non tantùm non juvetur, ſed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis pleriſque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & Purgatio ante

ſunt

ſunt imperanda, quàm Remediis corroborantibus & Digeſtivis hîc à me laudatis opera danda eſt: ubi verò ſe æger his addixerit, in iis perſeverandum eſt, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc eſt firmiter retinendum, quod quoties cujuſcunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes, qualeſcunque eæ fuerint, officiunt prorſus. Denique non is ſum, qui aſſeram, Medicamenta Digeſtiva jam memorata cæteris quibuſcunque præſtare: at verò dico eum, qui Remedium ad hanc intentionem ſatisfaciendam potentiſſimum invenire potuerit, longè majora in ſanandis Morbis Chronicis præſtare poſſe, quàm ipſe ſe poſſe exiſtimaverit.

Iſtud verò iis omnibus quæ de Podagrâ ſanandâ dicturus ſum, præmittendum eſt, maximopere præ cæteris obſervandum, nempe quòd *Digeſtiva* Remedia quæcunque, ſive Medicamentorum apparatu, ſive Diætâ, ſive Exercitatione ea conſtant, haud obiter inſtituenda ſint, verùm conſtanter atque omni adhibitâ diligentia aſſiduè uſurpanda. Cùm enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, cauſa ejus in habitum, & novam quaſi naturam tranſiverit, nemo ſanus exiſtimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem ſanguini atque humoribus à quolibet ſive remedii ſive victus genere ſuperinductam, curationis ſcopum poſſe attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus eſt, atque homo integer deinceps quaſi novâ incude refingendus. Neque enim hîc ita ſe res habet atque in morbo Acuto aliquo, ubi is qui modo athleticè ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo ſanitatis ſtatu in morbum periculoſiſſimum, quaſi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ diſpar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comeſſationibus, Compotationibuſque intemperantiùs indulgendo, ſolita exercitia intermittendo, deſidia atque pigritia intabeſcendo, vel etiam nimio ſtudio atque irremiſſa animi intentione, aliiſque vitæ erroribus, id egit tandem quaſi deditâ operâ, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur ſpiritus Animales (qui Coctionis inſtrumenta ſunt primaria) unde humores præter-naturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad ſummum gradum exaltati fuerint, ac ſtragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptiùs excipiunt. Atque ita demum alia quaſi natura ſenſim ſuperinducitur, priſtina & naturali corporis œconomia everſâ funditus & deletâ: Cùm iſti Paroxyſmi, qui hominum incautorum ac minus perſpicacium oculos animoſque ſoli ferè perſtringunt & occupant, nihil prorſus aliud ſint quàm ſeries & ordo ſymptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti ſolet Natura in materia morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quiſquis hoc illove ſive medicamento, ſive etiam regimine ſubinde in uſum revocato, hunc morbum protelare ſatagit. Cum verò hic habitus tum in Digeſtionum omnium labefactatione, tum & in amiſſione firmitudinis naturalis partium ſingularum præcipuè fundetur ac conſtet, utrique malo occurrendum eſt; & tam Coctionum robur, quàm firmitudo partium pedetentim reduci debet ac reſtaurari; pro modulo ſcilicet priſtinæ ac conſuetæ corporis œconomiæ. Quantumlibet verò iſtud plenè perfecteque fieri non poſſe videatur, non eo ſolùm no-

mine, quòd Habitus quicunque non niſi ægerrimè in ſibi contrarios tranſmutantur, ſed etiam quòd ætas ſenilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes eſt & ſocia, vehementer refragatur: tamen quantum vires annique ſinent, tentanda eſt curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minuſve effugiet.

Atque porrò animadvertendum eſt, quòd Remedia πεπτικὰ vel Digeſtiva, ſive partem Medicam ea ſpectant, ſive Diæteticam, in Paroxyſmorum præcipuè intervallis in uſum revocanda ſunt; idque quàm longiſſimè fieri poteſt à Paroxyſmo inſecuturo. Neque enim ſine magnâ temporis mora & pertinaci Remediorum uſu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum reſtauratio, tantaque firmitas, quantum expetunt tum ſanguis, tum viſcera, ſenio adverſante poſſunt acquiri.

Quantumlibet verò proſint hæc aliaque ejuſmodi remedia, attamen hiſce ſolis hæc corroborandi intentio ſatisfieri nequit; ſed & earum etiam rerum habenda eſt ratio, quæ ad artem propriè medicam non ſpectant. Et certiſſimè voto fruſtrabitur is, qui in hoc aliove morbo Chronico omnem curationem Medicamentis ſolis abſolvi poſſe autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas eſt obſervanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes ſubminiſtretur: neque è contra, nimia abſtinentia partes ea proportione defraudentur, qua earundē robur & vigor debuerat ſuſtineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tam in me ipſo, quàm in aliis haud ſemel expertus ſum. Adhæc, ciborum qualitatem quod ſpectat, licet Εὔπεπτα per ſe conſiderata δυσπέπτοις præferenda ſint, attamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum eſt, quod ſæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficiliùs coquatur, citius tamen à natura vincitur quàm quod facilioris concoctionis habetur, ſi ventriculo nauſeā creet: at verò quæ δύσπεπτα habentur, idcirco parcius ſunt comedenda. Unicâ etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbitror, cùm varia carniū genera ſimul ingeſta plus Ventriculo moleſtiæ faceſſunt quàm unicum, quod omnia iſta quantitate exæquet. De cœteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantùm expedit; cùm enim lectus humoribus digerendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non eſt inſumendum. Non cœnent itaque, qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum tamen Cereviſiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere ſint tales; cujus concretio à liquore ejuſmodi hoc tempore hauſto multum impeditur, refrigeratis ſcil. ab eo Renibus prolutiſque.

Γαλακτοποσία, ſeu Diæta è ſolo lacte ſive crudo, ſive cocto, exulantibus cæteris omnibus, niſi quod panis aliquid ſemel forte in die adjiciatur, ab Annis retrò viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujuſce morbi præſidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea diſceſſerint. Quamprimùm

verò

verò ad sanorum diætam, utut lenem mitemque, sese receperit, qui huic insueverat, Podagra confestim reversa ægrum pejus longè quàm antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculosius infestat & diuturnius. Qui igitur huic se methodo tradere cogitat, primùm seriò secum perpendat, num valeat per omnem vitam in eâdem persistere: quod tamen fortassis penes eum non erit, utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantùm sine offensione, sed & cum summa voluptate; (quo tempore quotidiè semel aut pluries dejecerat) sistente derepente alvo ac mutatâ corporis temperie, manente verò adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, absistere coactus est. Nonnulli verò Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel qui alias liquoribus spirituosis diu multumque assuevere, lactis usum nullatenus ferre possunt. Interea emolumentum illud, perbreve ac fugax quod ex hâc diætâ percipiunt illi, quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantùm diæta sit simplicissima (unde nullus dubito quin jusculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præstare possit) sed etiam sanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque insuper, quod ego palmarium judico, cùm lac alimenti genus sit Adultis prorsus impar, istam humorum turgescentiam sive virositatem reprimit, cui Podagra ortum debet, eo nomine paucos istos quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes præstat, quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat ulteriùs. Cùm enim Podagræ causæ originali ac primariæ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione obest, quàm altera prodest. Quod cùm minus perspectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi causæ Continenti, humorum sc. caloris & acredini, obviam ire satagentes, Concoctiones pessundederunt, & functiones naturales prostraverunt omnes.

Liquores quod spectat, ii, me judice, optimi sunt, qui neque ad Vini generositatem ascendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujusmodi sunt Cerevisia tenuis *Londinensis*, sive lupulata, sive non lupulata; cùm extrema ab utraque parte noceant. Primùm de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagrâ laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagrâ, extra controversiam tamen est, & variis ποδαγριώντων experimentis confirmatissimum, *Vinum* de facto officere. Licet enim prodesse credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagræ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causæ Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario usurpatū Coctiones promovere, at potiùs subvertere dicimus, nisi in diu Vino assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu impertiat, certissimum est tamen, fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari, spiritus naturales atque fugari: unde est, si benè conjicio, quod Bibaces atque Nepotes isti malè feriati, *Podagrâ*, *Paralysi*, *Hydrope* aliisque

morbis

morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quòd jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit laxatque; cùm liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, Podagram ferè nesciunt. Notandum est insuper, quòd huic morbo maximè obnoxii Viri sunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quâdam sanguinis luxuriâ plus satis nutriuntur & incrementum sumunt ex materiâ quadam indigesta loco substantiæ sanioris & ritè compactæ. Hanc sanguinis luxuriam Ὀινοποσία adauget magis, ac proinde tum novam materiæ saburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repositum quasi subditâ face actu in morbum provocat. Huic accedat strui, quòd cùm podagricorum sanguis isti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertusis extrahitur, persimilis sit, insanorum esset sanguinem jam ὀργιῶντα ulterius spirituosis liquoribus, ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverso liquores nimium refrigerantes in usum revocantur, cùm hi Concoctiones prorsus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem scilicet ut Vinum, sed ipsam adeò mortem: prout experientia docet in iis, qui ad senium usque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ità diu post vitam cum morte commutârunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiis in potu modus statuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia assumti inebriare possunt, neque frigore suo ventriculum lædere. Hujusmodi est, ut dixi, Cerevisia tenuis nostras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino permixta. Aquam puram crudamque & periculosam existimo, & expertus sum meo damno. Attamen satis commodè ab ineunte ætate potatur Aqua; qua hodieque longè major hominum pars sitim levat: inopia sua feliciores sunt illi, quàm nos nostra copiâ & luxu. Testes appello ingens morborum agmen, quo corpora nostra hoc nomine discruciantur, Podagram sc. Calculum, Apoplexiam, Paralysin, &c. tum & vim animis illa tam qua à nativa rectitudine transversùm aguntur, dum adventitii talium liquorum spiritus, cum spiritibus Animalibus cogitationi formandæ inservientibus complicati, mentem nimium volatilisando perturbant, vana ac futilia loco rerum solidarum atque alicujus momenti subingerentes: atque ita demum ingeniosè Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit, atque est inter Substantiam & prorsus Nihil. Sed de his satis.

Jam verò quamvis sufficiat ei, qui Podagra mitiùs ac tantùm per intervalla laborat, vel Cerevisia tenui uti, vel vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non sit, ut severiori regimini se subjiciat; attamen cùm universa corporis substantia in Podagram quasi degeneraverit, minùs quàm exoptet in profligando morbo promovebit, qui non a liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abstinet, cùm hi omnes spiritus pungentes, & aliquem acredinis gradum in se contineant; & quòd pejus est, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cerevisiæ liquoribus inditi vim suam fermen-

fermentativam toti massæ communicant) humores fermentationi perpetuæ addicunt. *Potus* itaque *Diæteticus* ex ingredientibus vulgò notis & huic usui dicatis pro tali potu ordinario præscribendus est: modò non sit justo fortior, quo haud multo minus periculosè accendentur humores quàm ipso vino; nec è contrà aquosior justo, naturales functiones nimiâ refrigeratione prosternens. Hujuscemodi Potus si ritè paretur selectis Ingredientibus istis quæ ægro minùs sunt ingrata, licèt ad septimanam unam alteramve non sine aliquali fastidio ita jugiter assumatur, posteà tamen perinde gratus & acceptus est, ac sunt alii liquores quibus quis maximè assueverit. Atque ab hoc potûs genere non tantùm non imminuetur Appetitus, sed & augebitur: magis insuper naturalis & genuinus evadet, quàm cùm liquoribus fermentatis uti soleret. Hoc insuper commodi accedet, quod qui hujusmodi potum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu sibi possint indulgere, quàm cùm Cerevisiam biberent, aut Vinum: cùm errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam sortem est) hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod verò omnium primum est, æger hoc modo sibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus est comes; cùm liquores acres ac attenuantes quilibet, ut ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor sequens, utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maximè arridet. ℞. *Sarsaparil.* ℥vj. *Lign. Sassaphr. Chinæ, & rasʃ.c.c.*an.℥ij.*Glycyrrhiz.*℥j.*Coq.in Aq.fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deindè stent clausè super cineres calidos per horas* 12. *postea ebulliant ad tertiæ partis consumptionem. Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi* ℥ß. *Post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clausis ad usum.*

Hic liquor tum primùm commodissimè in usum trahetur, ubi quis à Paroxysmo convaluit; atque in eô perseverandum tam in ipsis Paroxysmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ cursum. Neque enim satis factum est sæviente adhuc morbo novis rebus studere, cùm in ejusmodi ἀταξίᾳ & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosi, cum alio inerti ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum usurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxysmorum insultibus quàm extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potus Diætetici aquositatem quadantenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine ista agitatione, quæ excitari solet ab æstu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse, in quâ omnimoda tùm à Vino tùm ab aliis liquoribus fermentatis abstinentia observatur; respondeo perpendendum esse, an non longè miserius sit ac minùs tolerabile diris inveterascentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quàm huic soli liquori se adstringere, cujus usu continuatô in cæteris esculentis fermè omnibus animo obsequi licet, ut jam non repetam, quòd & hic potus (uti cætera omnia) dulcescet consuetudine. Certè

qui hunc morbum expertus eſt, modò Homo, non bibes fuerit pecus, nihi ambiget, in quam partem debeat concedere.

Quo non obſtante, ſi æger vel à longo ac nimio uſu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimiâ debilitate, cibos abſque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus ac derepente à vino depellere, qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorſus itaque, ſi me audit, Apozema Diæteticum ſuprà præſcriptum abdicet, vel, ſi eodem uti ſtatuerit, ei ſenſim aſſueſcat, hauſtum vini in paſtibus ad tempus aliquot ſibi indulgens, quaſi Remedii loco potiùs quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaſerit. *Vinum* autem *Hiſpanicum* hîc loci tam Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum eſt, quæ poſteriora, licèt ventriculo pergrata ſint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata ſunt. Adde quòd cum æquè ferè cruda ſint, & vix magis concocta quàm eſt noſtrum Pomaceum, non perinde cardiaca ſunt atque calida, ac res poſtulat. Atque hæc de Cibo Potuque ποδαγριώντων dicta ſunto.

Eſt & aliud, quod tametſi parvi pendatur, magni tamen momenti eſt, tam in digerendo morbi fomite, Paroxyſmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam ejuſdem materiæ generationem extra Paroxyſmum, nempe ut æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim poſt venæ ſectionem & Catharſin nihil æquè naturæ vires ſubruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, ſi ſeriò animadvertit, quanto alacrior vegetiorque exurgit, quoties ſe lecto temporius commiſerit, quàm verò enervis eſt ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citiùs ſeriuſve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratiâ, an *horâ nonâ* cubitum eat, & *quintâ ſurgat*, vel *undecimâ* cubitum eat & ſurgat *ſeptimâ*; multum tamen intereſt, idque ob hanc, ut exiſtimo, potiſſimum rationem. Interdiu ſcil. ſpiritus diſſipantur, ſive in corporis exercitio, ſive animi, qui in minus rectè valentibus ita ſunt infirmi ac debiles, ut veſperi ſomni ſubſidio maturiùs opus habeant; & cùm noctis appulſus œconomiæ corporis quaſi relaxationem quandam adferat, quæ diurno tempore à ſolis influxu vegeta conſervatur, lecti calor, brumâ præſertim, ſolis vicem ut gerat neceſſe eſt. Manè verò ſpiritibus tam à prægreſſæ noctis quiete, quàm à lectuli calore refocillatis invigoratiſque, præterquam quod dies ſuperveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo ſurgere hoc tempore, licèt horam unam alteramve à ſomno matutino detrahat; non ita altum vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ veſpertinæ ad horam unam vel alteram protractæ. Quamobrem iſtis qui Podagræ ſunt obnoxii Author ego ſim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum ſe committant, & diluculo exurgant, quantumvis ſomnus juſto brevior ſuadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum ſomnus qui ita diluculo capitur ſecuturæ noctis ſomno tantundem detrahat; atque ita tandem naturæ vi illatâ, ſpretoque ſapienti ejus inſtituto, noctem pro die quis habeat, diem perverſus pro nocte.

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope stabilienda est: cũ perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque secum meditetur æger mortalitatis suæ conditionem, nec se earum, quæ eam sequuntur, molestiarum exortem stultus opinetur: sive enim sui ipsius, sive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quamtumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens spoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis specimen tandem edit, immeritò se brevi vitæ fructu spolians. Idem etiam incommodi sequitur nimiam animi ad studia & res serias applicationem: Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuslibet Melancholia vulgò dicta comes semper adhæreat, qui ei sunt obnoxii, spiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare solent atque obruere, hoc ipsum ita valdè ac nimiopere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conservari nequeat: Quam ob causam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Insipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendam humorum indigestionem (quam ego primariam Podagræ causam constitui) & ad sanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandam faciunt, *Exercitium* corporis facilè palmam præripit. Animadvertendum est autem, ubi suprà monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertiâ atque indulgentiâ jam languescentis & effœminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiu ab eâ desueverat. Hoc verò exercitium vehemens non sit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ subjecta sunt magis usitata. Motus enim corporis justo vehementior nimium dissipat, & è consequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic præsertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur, nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior, qui quidem plus habet & periculi & cruciatûs quàm ipsa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiâ *tophaceam* à longa requie admodũ auctam iri in Articulis corporis, maximè verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim sidenter afferant nonnulli, horũ tophorum materiam nil aliud esse, quàm sanguinis *Tartarum* ad articulos transmissum, facilè tamen constabit cuilibet rem paulò attentiùs perpendenti, quòd dum

magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, ut partim harum virtus assimulativa suffiaminetur, partim à suffocante obstructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ à calore doloreque articuli in hujusmodi substantiam cogitur: atque indies augetur, tum carnem, tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet, acicula, ad instar *Cretæ*, *Ocul. Cancr.* aut similis alicujus rei extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quòd exercitatio longa & quotidiana non tantùm non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & induratos solvit, modò non eo usque invaluerint, ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calculus intercedunt, reliquis longè præferenda est. Et sanè diu multumque mecum reputavi, quòd si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet, æquè efficax in hoc morbo, ut in Chronicis plerisque, ac est Equitatio constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hac si uti non liceat, vectio frequens in curru ferè eodem redit. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus plerisque bene est, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi subministrent, quo hac saltem exercitationis specie fruantur, cùm altera frui nequeant.

Observandum est autem, quòd Exercitatio in aëre salubri longè ea præstantior est, quæ in minus salubri peragitur: ruri scilicet potiùs quàm in urbe, ubi aër vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ædificiorum densitate constipatus; qualis est in *Londinô* hôc nostrô, urbe, quantum certò scimus, omnium quæ in toto terrarum orbe sunt, spatiosissimâ. Quantum verò intersit, an quis ruri, an in urbe se exerceat, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is qui tam Podagra quàm senecta laborat (quandoquidem jam jam ea spirituum copia destitutus est qua Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitiâ articulos & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet & debilitatas) æquè improvidus meo judicio foret si ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cùm longum iter emetiendum susceperit, Viaticum omne priùs abliguriret quàm se viæ committeret. Quin imò præter malum quod sibi accersit, languidiora ævi jam fatiscentis desideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod speciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, se abdicat; qui jam in ultimâ vitæ scena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quasi laniabant, tandem aliquando sunt emancipati: cùm horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel insequebatur, pensaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis

Quamvis autem hujusmodi Regulæ tam Diætam quàm cæterum regimen spectantes, si ab homine Podagræ obnoxio religiosè observentur, eum ab enormioribus morbi insultibus præservare queant, atque istam sanguini & partibus solidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade, unde morbus non solùm supra humanæ patientiæ vires, sed & funestus tandem redditur, eundem immunem præstare possit; non tamen efficient ut non post quædam intervalla, maximè exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æstivo tempore dum tonus vigorque sanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in statu conservatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto successit, omnino oportet ut coctiones longè melius quàm hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est ut ingens materiæ indigestæ colluvies sit accumulata, quæ tandem diuturna mora in speciem prorumpet, propriis se exerens symptomatis & Paroxysmum inducens, quamprimum vel ab humorum motu ab accessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia causa evidenti quacunque ansa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujusce morbi curationem molitur, id negotii sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad pristinam constitutionem refingat, quantum per ætatem & reliquas circumstantias fieri possit, quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cùm enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, serò nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foràs ejiciendus sit, quàm ea quam natura præmonstrat, cui soli permittendus omnino est: Quod & in Febrium Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas ob eandem causam remediis non oppugnamus nisi æstu prius consopito. Nec absurdius quis in extinguendis harum febrium, calore scilicet, siti, inquietudine, aliisque symptomatis, anxiè operam locaverit, quàm existimaverit alius se Podagram sanare, cum in Podagræ symptomatis tantùm coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abscedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adversatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulsioni officit. Adde quod quanto paroxysmi furor ac acies retunditur, non solùm tanto diutiùs affliget, sed & brevius erit spatium interjacens, & minùs etiam liberum ab omni gradu symptomatum, quibus hic morbus funestatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ suprà in hujusce morbi historia edisserui.

Quamobrem licèt nihil magni in *Paroxysmo* tentandum sit, nisi quòd istis symptomatis occurrendum est, quæ falsa medendi methodus quandoque parturit; tamen cùm omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorū copiâ & exuberanti plenitudine nasci, ægro fortasse conducet à carnibus per aliquot dies ubi primùm à morbo corripitur, abstinere, & harum loco simplici jusculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento; cujusmodi diæta tenuis materiæ morbificæ

imminuendæ multum conferet, & naturæ opportunitatem subministrabit, quâ eandem ocyus digerat. Cùm verò ingens sit corporum aliorũ ab aliis discrimen, quibusdam abstinentiam à carne non ferentibus, statim vero ab eâ spirituum animalium ἀταξία, animi deliquio, aliisque symptomatis, qualia fœminis Hysterica Affectione laborantibus accidere solent, correptis; istos non tantùm juvabit, sed & lædet, si diutiùs à carnibus abstineant, quàm ventriculus earum usum aversetur: quot utplurimum non excedit primum aut secundum diem eorum Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti integrum Paroxysmum, ut supra innui, constituunt. At verò sive tardiùs sive ocyùs quis carne vescatur, seriò cavendum est, ne urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore cura opus est in assignanda victus qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorum intervallis, ita præcipuè Paroxysmo jam præsente, æger summopere curare debet, ne quid vel in quantitate vel qualitate sive potus, sive ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fusiùs egi, in intervallis observando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licèt tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim in Paroxysmi initio ægro impossibile videatur ut lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, attamen si id tentaverit, non ità diu post sentiet se minùs à tali motu dolere, quàm cùm se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam manè quàm post meridiem in curru vectus fuerit, quòd cùm domi toto die sederet, noctem ferè insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cùm exercitatio permodica Podagra laborantem eo usque delasset, ut in somnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners utplurimum accersit, quadantenus præcavebit. Quod verò maximi momenti est, à jugi ac pertinaci exercitio occurretur totali Artuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit post Paroxysmum unum alterumve diuturniorem, contractis sive poplitum, sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulserint (maximè crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbati sunt, tam in Paroxysmorum interstitiis, quàm in ipsis Paroxysmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatæ sunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiã quasi in Podagrám habent conversam, nihil minùs sperandum est quàm ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur unquam, cùm enim morbus naturam viribus superet, sæpe moriuntur à languore atque ægritudine quæ fomitis morbosi copia concoctionem respuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo potest assimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen non obstantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxysmis dicta sunt, si tamen æger præ nimia Paroxysmi atrocitate primo statim insultu quasi prostratus fuerit, (quo istis ferè usu venit in quibus Podagra jam

jam ἀκμὴν suam attigit, nec adhuc à multorum annorum decursu mitigata est) hoc in casu si æger cubiculo includendus est, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quàm excubatio aliquam multis, maximè incipiente morbo, si modò æger absque leipothymiâ aliisque malis symptomatis à carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisia tenui & cæteris ejusmodi contentus. Veruntamen haud omittendum est, quod si Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his similia symptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxysmorum jugulatus, si non exercitio utatur, idque in aëre liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum censeo, quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præsertim in lecto incarceratio eosdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato concessissent si molestiam vectationis per majorem diei partem devorare voluissent. Licet enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere, tamen qui loco doloris acerbissimi, ægritudine, aliisque symptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, se in vitæ discrimen conjiciet. Et quidem bene nobiscum agitur quòd quoties dolor ita vehemens est,ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est naturæ remedium, ægro de vitâ prospiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum est à quibus æger in *Paroxysmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare est ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu, quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere, liquores spirituosos cum tenuioribus & multùm refrigerantibus, derepente commutantes, vel *Emplastra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi causa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in postremorum annorum Paroxysmis ad mitigandum hoc symptoma, nihil verò æquè votis respondit ac *Vini Canariensis* haustulus subinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, si exercitio non utatur, omnino servare posse existimandum est.

Sin autem gravius aliquod symptoma inducias haud ferens, ex retrocessu materiæ Podagricæ subitò ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino neque exercitio suprà laudatis fidendum, verùm hoc in casu, modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejusmodi malum impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; nempè *laudani liquidi gutt.* xx. *haustulo aq. Epidemicæ immistæ propinentur*, & in lecto ad quietem æger se componat. Quod

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrœam* induxerit, modò ea Paroxysmi singularis Crisis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omnimodi (hoc enim imprimis ad Diarrhœæ curationem obeundum est) non obstante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, *&c.* accedentibus; unicum, quod scio, remedium est, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic usui destinatis: quod si fiat ad biduum triduumve mane & vesperi, per duas tresve horas continuas, sistetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magna vi in artus detonabit. Hac ego methodo aliquot retrò annis meæ vitæ consului, postquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque posteaquam Cardiacorum & Adstringentium varii generis opem frustrà imploraveram.

Est & aliud symptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipse vidi, Metastasis scilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos, quoties nempe Tussis Brumalis à frigore tempore Paroxysmi suscepto, materiam sensim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantum non, tàm à dolore quàm à tumore liberatis. Uno hoc in casu Intentio Curativa non ad ipsam Podagram dirigenda est, at verò hoc symptoma pari modo tractandum est, quo Peripneumonia absoluta; Venæsectione scilicet repetitâ, cum diætâ & remediis refrigerantibus ac incrassantibus, cùm sanguis, in hoc symptomate præcipuè, extractus Pleuriticorum sanguinem prorsus referat. Purgandus est insuper æger inter venæsectiones Potionibus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapsa possit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite super Artus deturbando, hîc tamen non tantùm non prodest, sed & obest, materiam, pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abscessuli*, & tandem ægri mors certissima subsequitur.

Hìc porrò notandum, quòd *Podagrici* ferè omnes, postquam cum hoc morbo diu conflixere, *calculo renum* sint obnoxii, proindeque vel statu vel declinatione sæpius, paroxysmi generalis Nephritico dolore laborare soleant; idque cum magno ægrorum non tantùm cruciatu, sed & virium dispendio, cùm jam plus satis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in casu posthabitis quibusvis aliis remediis *liquoris possetici*, *cui rad. Althææ* ℥j. *incoctæ fuerint*, *Congium unum* quàm citissimè devoretur, & sequens *Enema* injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & lilior. an.* ℥j. *fol. malvæ, parietar. branc. Ursin. & flor. Chamæmel. an. M. j. sem. lin. & fœnug. an.* ℥ß. *Coq. s. q. aq. ad* ℔iß. *Colaturâ dissolv. sacchar. Culinaris & syr. dialthææ an.* ℥ij. *Mf. f. Enema.* Quam primùm per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingestum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *laudani liquidi* satis magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *pil. Matthæi.* gr. xv.

Remedia *Externa* si quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accommoda, nulla mihi hactenus cognita sunt (licèt plurima tùm in me ipso, tum in aliis expertus fuerim) præter merè Refrigerantia & Repellentia, quorum

usum

usum jam suprà docui periculo haud vacare. Et fidenter assero, multâ & longâ observatione suffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ periisse putantur, non tam ipso morbo quàm subdestâ atque indebitâ medicatione fuisse peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum sibi faciat eadem sub declinatione Paroxysmi particularis (quo tempore dolor jam sponte suâ cessurus est) applicando: quin potiùs sub initio Paroxysmi ista usurpet: & statim edocebitur quàm ficulneum sit illud auxilium, quàm vana spes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque possint: prodesse nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane similagineo cum Croco in lacte cocto, addito postea Oleo Rosaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quæ tamen in Paroxysmi initio nihil prorsus juvabat. Si igitur dolor admodum sæviat, æger rectiùs sibi consultet se in lecto continendo donec is aliquantisper remiserit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* pauxillum vesperi sumere, si dolor patientiam multum vincat, aliter meliùs omittetur.

At verò cùm in externis hujusmodi Remediis jam sim, omnino aliquid mihi dicendum est de Musco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ curatione, si nempe pars affecta eâdem accensâ leviter ustuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* universim omnibus pro incognito habeatur, attamen constabit antiquioris id esse ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit consulere. In præstantissimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quintâ, pag.* mihi 524. de *Ischiade* agens, hæc habet, ἢν δὲ ἐς ἓν τι χωρίον, &c. i.e. *Quod si in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor; neque Medicamentis expellatur; quocumque loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito.* Et paulo post de *Podagrâ* verba faciens: ξυμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, &c. i. e. *Huic eadem quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minimè tamen lethalis. Quòd si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem posse existimare, eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc musco Indico excitatam, ut hæc illa in sanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris* Segmentis accensum majus aliquid præstare posse illo, qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris commitigationem, evocata scil. fomitis morbifici parte subtilissima ac maximè spirituosa, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cùm indigestionem, quæ Podagræ causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est, ut dicam, illud in Podagris tantùm incipientibus locum habere; quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab importuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potiùs quàm dolore ægrum multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur.

En vobis omnia, quæ mihi hactenus comperta sunt in hujus morbi Curatione. Si quis objiciat multa esse Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor nè Promissores isti perindè sint ignari ac sum ego. Et sanè dolendum est, Medicinam (Artem nobilissimam) hujusmodi nugis, quæ, sive ab inscitia, sive à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, usque adeò deturpari; cùm in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis tanquam Θεῶν χεῖρες decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quòd non tantùm in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minimè formatis qui ab Organorum læsione aliqua, aut προφάσει externa producuntur, Viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *Specifica in Contusionibus* vulgò prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, *&c.* quæ omnia id tantum præstant, ut Methodum qua tractari debuerat hic Affectus, divertant: prout illi satis constabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus sanabitur is, qui *Venæsectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alternatis*, usque dum bene habuerit; neglectis prorsus levidensibus istis, quæ pro more post sanguinem semel eductum sæpe exhibentur, atque etiam ea sudorum sollicitatione quæ pari passu cum eorum usu solet procedere: à qua partium jamdiu ad inflammationem propensarum excalefactione æger sine causa in vitæ periculum adducitur.

Quod si nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs sagax videar, & minùs copiosus in Medicamentis eruendis enumerandisque; Universa illa proponam quæ *Lucianus* in Τραγοποδάγρα jam plenius collegit, è quibus tam externa quàm interna qui volet eligat: quæ forsan haud minùs efficacia sentiet quàm sunt eorum plurima quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagra* Persona ita istos alloquitur, qui Secreta quædam Remedia se habere jactabant, quibus is morbus possit expugnari.

Τίς τὴν ἀνίκητον, &c. i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
Ignorat Podagram in terrâ mortalium?
Quam neque Thuris vapor placat,
Neque effusus sanguis aras ad incensas;
Non templum divitiarum undique suspensis ornatum donariis:
Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet;
Omnium Medicus in cœlo Deorum;
Non filius Apollinis doctissimus Æsculapius.
Postquam enim enatum est primum hominibus genus,
Conantur omnes meam elidere potentiam,
Miscentes semper Medicamentorum artificia.
Alius aliam in me experitur artem.
Terunt Plantagines, & Apia mihi;
Et folia Lactucarum; & silvestrem Portulacam.
Alii Marrubium; alii Potamogeitonem;
Alii Urticas terunt; alii Symphytum;

Alii-

Alii Lentes afferunt ex paluſtribus lectas;
Alii Paſtinacam coctam; alii folia Perſicorum,
Hyoſcyamum, Papaver, Cepas agreſtes, Mali Punici Cortices,
Pſyllium, Thus, radicem Ellebori, Nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
Hypariſſimam Gallam, Pollen hordeaceum,
Braſſicæ decoctæ folia, Gypſum ex Garo,
Stercora Montanæ Capræ, humanum oletum,
Farinas Fabarum, florem Aſii lapidis;
Coquunt Rubetas, Mares-araneos, Lacertas, Feles,
Ranas, Hyænas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale Metallum non exploratum eſt mortalibus?
Quis non ſuccus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis oſſa, nervi, pelles,
Adeps, ſanguis, medulla, ſtercus, lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: ſed ſepteno plures.
Alius verò bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impoſtorum deluditur:
Judæus alius ſtultum excantat nactus:
Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,
Et facientibus hæc atque irritantibus me
Soleo occurrere multò iracundior.
Iis verò qui cogitant nihil adverſum mihi,
Benignam adhibeo mentem, faciliſque fio.

Nullus dubito prudentiſſimos quoſque eorum qui cum hoc morbo diu conflixere de omnimodâ Curatione deſperantes, Choro qui iſtius Dramatis Cataſtrophen facit, ſuffragaturos.

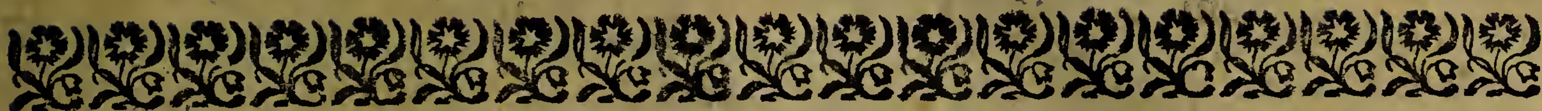
Ἤπιον ὦ πάνδημε, *&c.* i. e.

Lenem, O ubique gentium, celebrata afferas (nobis) dolorem ô Podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud ſævientem,
Tolerabilem, facilè deſinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.

Multi ſunt modi miſerorum:
Sed exercitia dolorum, & conſuetudo
Podagricos ſoletur.
Ideoque æquo animo, ô Complices, oblivіſcimini
Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt.
Tamen etiam præter ſpem accidentibus viam invenire ſolet Deus.
Quivis ſuſtineat Podagrâ laborantium
Deludi & derideri:
Talis enim hujus morbi natura eſt.

Ut ſemel finiam. Methodus quam hîc trado φαινομένων prædictorum examini innititur; quamque ego ſecutus tam in ipſo me, quàm in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia *Radicalis* & uſque quaque perfecta, qua quis etiam à diatheſi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ ſinu reconditur, neſcio quando, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc ſcripto humano generi commodi aliquid contuliſſe, ſi iſtos ſcopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipſemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque inſuper optimam quæ hactenus innoteſcit, methodum præmonſtraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum ſerie, quas huic rei impendere tantum non ſum coactus, inducar credere, ejuſmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod ſi unquam acciderit, inſcitiam ſuam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm inſigniter tam in dignoſcendis morborum eſſentiis, quàm in medicamentis quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum ſatis luculentum habemus in repertione ſummi illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani*. Per quot jam ſæcula homines quique ſolertiſſimi ingenia exercuerant in inveſtigandis harum Febrium cauſis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à ſe excogitatæ optimè reſpondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis conſtat, quorum adhuc recens eſt memoria, in quibus varias Intermittentium ſpecies in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum iſtorum alterationem atque evacuationem dirigere ſolebant. At quàm inauſpicato id egerunt eorum in his conaminum fruſtratio, præcipuè vero hujus *Corticis* uſus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujuſmodi omnes, tum etiam Diætam & regimen quodcunque ſuſque deque habentes, ac nihil niſi methodum pulveri exhibendo debitam obſervantes, ſcopum rectà attingimus; vix ab illo aberrantes unquam niſi ægrum, lecto ſine ulla neceſſitate addicimus, dum in ejus uſu eſt: Tanta tamen eſt hujus remedii vis, ut non obſtante eo incommodi, quod ſcilicet Febris à lecti calore plus quàm erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad ſanitatem ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ Curatio Radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas eſt; hanc meam qualemcunque opellam boni conſulite. Quod ſi minus eveniat, hominum mores ita probè perſpectos habeo, ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et ſi ſæviſſimi iſti cruciatus, impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem ſum perpeſſus, (unà cum damno rei familiaris quod ſuſtinui, à Medicina facienda toties adverſa valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν poſſint comparare, erit unde me fructum aliquem miſeriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepiſſe exiſtimabo.

Ex

EX *paucis hisce, Clarissimi nostri Auctoris paginis, satis manifestum est, quid de Podagrâ in genere ejusque curâ legitimâ, quæ in solis palliativis posita est, sentiendum veniat. Verùm specialius quid circa hunc morbum, aliasque omnes affectiones de ejusdem naturâ participantes, reperitur in Clarissimi Musgrave Tractatibus de Arthridite Symptomaticâ, & Anomalâ, quos propterea pro pleniori ejusce ægritudinis cognitione hîc inserere propositum nobis fuit; sed quandoquidem grandior illorum moles, longiorem Autoris nostri textui interruptionem procreâsset, magis è re visum fuit eos in Voluminis secundi finem rejicere, ubi æquè commodè à Docto Lectore perlegi poterunt, ac si ipsô hôc locô exhiberentur.*

THOMÆ SYDENHAM

Med. Doct.

TRACTATUS DE HYDROPE.

OMnis hominum ætas, sexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infestatur. Fœminæ tamen huic morbo magis sunt obnoxiæ quàm Viri: verùm hos ætate præsertim ingravescente adoritur, illas ubi jam parere desierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiore, sub noctem imprimis conspicuæ, manè verò evanescentes, primum hujusce mali indicium dant, quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signum in Fœminis atque est in Maribus; cùm & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de causa sistuntur, haud rarò idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cùm senex quispiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiarum occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quàm Æstate, tempestate magis pluvia quàm serena, pariter invalescet, & tamen sine quovis incommodo insigniori, eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, suræ & tibiæ intumescentes, etiam in Viris, pro signo supervenientis Hydropis habendæ sunt; maximè si ita affecti spiritum ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quàm mole auctior in dies red-

ditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam respuentibus, crura tentantur, ac postea abdomen ipsum; quod quidem serò è sanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suæ limen distenditur; adeò ut sæpe multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituunt.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnœa*, *Urinæ paucitas*, & *sitis intensa*. Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus sufflaminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei serosæ, quæ à morâ in corpore longiore & calorem & acredinem contrahit, unde æger & febre quadantenus semper laborat, & memorata siti.

Pro rata qua æger in partibus quas morbus obsidet, mole augetur, in reliquis magis magisque indies emaciatur, & gracilescit: tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viscera nobiliora & vitalem arcem facto, cataclysmo quasi submersus perit.

Causa hujusce morbi in genere sanguinis debilitas est, unde alimento, quod forinsecus importatur, in substantiam suam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere necesse habet, mox in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde dispergitur, natura eidem continendo Vesiculas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam superans, uno Peritonæo simul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus per Venæ sectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior, vel perditus ille liquores spirituosos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta destruuntur, & dissipantur spiritus. Hinc est quod bibacissimi quique Helluones sæpius cum hoc morbo, frigido licet, quàm cæteri conflictentur. Econtra etiam Aquæ potatio in iis qui generosis liquoribus diu assueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum est, alia quædam & ab his longè diversa Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra seu obstructio, quæ sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo repositâ primum morbi minerâ, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; quâ jam tantùm non crepante, natura humori excipiendo Vesiculas quasdam suggerit, quarum tandem sive una aliqua, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata, quæ in Hydrope quam suprà depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utræque familiares. Prima est carnium in partibus intra abdomen excrescentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minùs conspicuam attollit, quàm solet, inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet; qui non tumo-

tumorem tantùm, sed & alia ingravidationis signa pariunt. Hæc viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quæ non nisi provectiores ætate nupserant: atque hæ tam suo ipsarum, quàm Obstetricum judicio, quarum Oracula hac ipsa de re consuluere, motum Infantis jam à tempore consueto usque ad legitimum tempus pariendi persentiscentis, quin & ad eundem modum quo gravidæ solent, subinde ægrotantes, sororiantibus insuper mammillis, & lacte extillante, de fasciis haud rarò, cæterisque ad excipiendum infantem necessariis sibi prospexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, sensim detumescens, spem vanam eluserit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum est referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote à prædictis Phænomenis naturaliter quasi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæterisque partibus contentarum evacuationem, vel ad instaurandum sanguinis robur, quo novus earundem proventus præcaveri possit, omnino dirigendæ sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert, ut diligenter observemus in omnibus Hydropicis ea Cathartica, quæ vel segnius vel minus potenter operantur, officere magis quàm prodesse: cum enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ sint inimica, quo nomine Catharseos munere funguntur, sanguinem aliquatenus debilitant læduntque; unde nisi corpus celeriter pervadant & citissimè expellantur, Camerinam eam moventia quam secum abducere nequeunt, & sanguinem tumultuosè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus satis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blandè sollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio instituatur, scire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, sive nullo, sive non nisi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum est, sollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharsin ferre solebat, respicere omnino convenit; quod non alia via ulla certius dignosci potest, quàm ex diligenti inquisitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo usurpata, opus destinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idiosyncrasia quædam inveniatur, quoad facilem difficilemve Catharticorum operationem, ægrum sæpissimè in vitæ discrimen conjiciet is, qui sensibile corporis temperamentum, modum sibi ac normam statuerit: quando non ita rarò usu veniat, ut qui habitu sunt fermè Athletico mediocribus Catharticis facile pareant; cum qui contrario planè habitu sunt præditi, vel fortissimis ægrè cedant. Et profectò jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantùm præscribendis, sed in aliis quibuslibet Catharticis locum habere debet. Etenim sæpenumero observavi hypercatharses à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cùm Hydrops, quod superius dixi, præ cæteris morbis quibuslibet Catharsin & validissimam postulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per ἐπίκρασιν,

quæ

quæ in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharsis non tantum non imminuat tumorem sed & adaugeat:) Hanc, inquam, ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, justo debiliori est præferenda; præcipuè cum *Laudano* non destituatur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur, quam ægri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis præcesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam præbebimus; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoria jam parta uti nescientes, tandem loco pulsi, re infecta turpiter fugabimur. Adde quod periculum est, ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quadam sua inquinet ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istæ aquæ à prægressis Catharticis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propensiores sunt quàm ubi quiescerent. Tam ob hanc itaque causam, quàm ob alias suprà memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem serosam intùs clausam respicit, quam velocissimè satis faciendum est; neque ab ea nisi urgente necessitate est absistendum aut cessandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cùm è Praxi constet Hydragoga fere omnia, genio quodam sibi peculiari, si sola exhibeantur, iis qui ægrè purgantur parum admodum votis respondere, quin & largiorem eorundem dosin, non tam Catharsin quam sanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hæc itaque non alium obtinent usum, in hujusmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticis stimulum addant. Quo non obstante in iis, qui purgatu sunt faciles, Hydragoga ista & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in istis, qui Catharsi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervina*, etiam solus, Aquas sat copiosè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè solas, easque in magnâ quantitate educit, nec sanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem sitim provocet. Quòd si idem vel in summâ dosi aliis propinetur, qui ægrè expurgantur, neque multæ sequentur dejectiones, neque eæ multâ aquâ, ut debuerant, refertæ.

Equidem probè memini, (cùm tunc primùm ad Hydropem curandam invitarer) me annis abhinc 27. aut circiter ad Matronam quandam piam & honestam, nomine *Saltmarsh*, *Westmonasterii* commorantem, fuisse accersitum; cujus abdomen Hydrops, quô atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium,

qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest quàm magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, absque ullâ virium ægræ jactura: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quòd diem unum alterumve intercalati paterer, si quandò paulò infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter indies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiduciâ planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verùm hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cùm enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanæ diuturniori supervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo sæpiùs repetito, & dosi gradatim auctâ, morbum lacessebam; at cùm aquarum evacuationem frustrà tentarem, Catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ægra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recepit.

Ubi igitur constiterit, ægrum eo esse corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modò innui, notandum est, quòd licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen calcaris vice permista, efficacissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratiâ, sequentem Potionem cum successu sæpenumero præscripsi. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *Fol. Sen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. in q. s. Aq. fontan. ad* ℥iij. *in Colatur. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solut. an.* ℥j. *Syr. de Spin. Cervin.* ℥ß. *Elect. è succ. Rosar.* ʒij. *m. f. Potio.* Quæ tamen potio non nisi Robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit, ubi cætera id præstare nequiverint; quod multiplici experientia ipsius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ℥iiij. *Zalap. subtiliss. pul.* ʒj. *Zingib. pul.* ℈ß. *syr. de spin. cervin.* ℥j. *m. f. potio, sumenda summo manè, repetendaque singulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi satis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium usu abhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. g.* ℞. *Rad. jalap. contus. Hermodactyl. an.* ℥ß. *Scammon. crud.* ʒiij. *fol. Senn.* ℥ij. *Glycirrhiz. ras. sem. Anis. Carvi an.* ℥ß. *Summit. Absinth. Fol. Salv. an. m.* j. *Infunde frigide in* ℔iij. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore: Cap. cochlear.* j. *horâ somni &* ij. *mane sequenti:* Augendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.

Restant verò Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis qui non nisi ægrè purgantur, cæteris quæ vel suprà enumeravi, vel adhuc comperta habeo δραστικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infusionem Croci Metallorum. Elaterium* sive *Fæcula Cucumeris agrestis* potenter in permodica quantitate vires suas exerit in conturbanda alvo, & fæcibus cum serosis & aquosis humoribus copiosè egerendis, adeò ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus, dosis aptissima sit. Ego permiscere soleo *Pil. ex Duobus* ℈j. quas in Pilulas tres exiguas formandas, ac manè sumendas impero.

Infusionem Croci quod spectat, ejus ℥iß. (vel purgatu difficillimis ℥ij.) manè exhibita, & quotidie pro ægri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat quàm colluviem in ventriculo stabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquarum super-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quòd cessante Vomitione, in Catharsin τῶν κάτω solet desinere, necesse est omnino, ut cùm tanta fuerit agitatio concussioque tam Ventriculi, quàm viscerum, à tam insigni aquarum corrivatione quasi circumseptorum, earundem evacuatio, per ductus communi naturæ lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Veruntamen si prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum*, quàm *Syrupum de Spinâ cervinâ* soleo post tertiam aut quartam dosin meræ infusionis Croci Metallorum quandoque, licèt rariùs, adjicere. Ex. gr. ℞. *Aq. Card. Ben.* ℥iij. *Infus. Croc. Metallor.* ℥iß. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ß. *Elect. de Succ. Rosar.* ʒij. *m. f. Potio.*

Quòd verò dentur ejusmodi cæci meatus, per quos aquæ ex abdominis cavitate ad intestina transferantur, de facto liquet; cùm quotidiè observemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde ac si primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facilè inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium sæculorum judicio sapientissimi optimique, *Hippocratis* scilicet, qui in libro de Priscâ Medicina hæc habet. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισαὶ, ὡς οὐχ ἐνὶ δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅςις μὴ οἶδεν ὅ, τί ἐςιν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετον, καὶ ὅπως συνεπάγη. Ἐγὼ δὲ τουτέων μὲν ὅσα τίνι εἴρηται σοφιςῆ, ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τεχνῇ προσήκειν, ἢ τῇ γραφικῇ. i.e. *Medici quidam & Sophistæ dicunt, quod impossibile est eum medicinam cognoscere, qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus sit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophistâ aut Medico de Naturâ dicta, aut scripta sunt, minùs censeo ad Artem Medicam spectare quàm ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus insimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ suæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentissimâ cogitatione, eâque Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ assequi valeam, utcunque existimare, quòd necesse omnino sit ut Medicus structuram humani corporis probè calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit, unde oriantur Symptomata illa, quæ à *calculo* vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo melius inter operandum ab iis vasis, sive aliis partibus abstineat, quæ, si violentur, ægro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem rectè poterit reducere, nisi eam ossium compagem, *Sceleton* dictam, curiosè inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quibusdam morbis *Andabatarum*, quòd ajunt, more pugnabit, aut sine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porrò hæc scientia & cito & facilè acquiritur, cùm id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψίᾳ in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiscatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est τὶ θεῖον inesse, sive specificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione, præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quàm ex φαινομένων naturalium, ut & *Juvantium* & *Lædentium* diligenti observatione, promoveri possit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac sugillare.

Et profectò Virum tantum tamque sapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem investigationem ultra generalem ejusmodi notitiam pertingere non posse. Licèt enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant, vasaque itidem nonnulla per quæ succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quæ tamen hujus motûs sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quodvis vel exquisitissimè elaboratum exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylifera transcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus in Venarum oscula reducendus transmittatur, potest detegere. Quinimò sunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hâc mirandâ hominis compage, quos nemo hominum nè per somnium quidem vidit; cùm rudis & indocta, (sit verbo venia) Cognitio nostra in rerum cortice omnis fermè versetur, ac ad τὸ ὅτι sive quòd res hoc modo se habeat, ferè tantùm assurgens, τὸ διότι, sive rerum causas nullatenus attingat. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum qui hujusmodi peritiam, quod suprà dixi, sibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem summâ animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innotescit, tum illud longè excellentissimum in cæteris ad quæ prorsus cæcutimus.

Et sicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati, & περιεργίᾳ, plus dant quàm observationibus practicis, ac proinde quàm ipsius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quispiam in hoc nostro seculo eos culpare possit, qui existimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri posse quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorsus animi esset non libenter agnoscere id emolumenti, quod

Chymiæ acceptum debemus, eo quòd utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus satis faciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipsum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis suppeditaverit; atque eam ob causam, si intra Pharmacopoeæ limites contineatur, Ars est satis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut saltem errore vacant, qui cerebrum sibi eousque excalefaciunt ac torquent, ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere, quòd Remediis magnis atque efficacibus à solâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis subministrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, satis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti, quòd nesciamus quo pacto huic aut illi Intentioni satisfacere debeamus, sed quòd non satis sciamus, quænam sit illa Intentio, cui satisfaciendum est. Cum vel rudissimus quispiam Pharmacopolæ servulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciat, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æstuantem; at verò in palæstra medica probè exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in usum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum nihil æquè ad judicium hac in re ritè formandum conferre atque observationem exactissimam φαινομένων naturalium & morborum, & pariter eorum, quæ in Praxi cernuntur à *Juvantibus* & *Lædentibus* derivata, postea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Hæc si diligenter inter se collata fuerint, mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ sint longè melius certiusque, quàm si ad speculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimæ hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt quàm Metaphora bellè deducta exornataque: quæ etiam ad eorum instar omnium, quæ in scena imaginationis, non verò in ipsa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cum *Naturæ judicia* rerum veritati superstructa, non nisi cum ipsa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philosophicis innixæ futiles sint prorsus, cum nemo hominum scientia intuitiva præditus sit, qua fretus Principia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantùm observationibus natæ, quas Phænomena Practica & Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussæ: ita ut licèt Praxis Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur, nihilominus ipsæ Hypotheses, si modo solidæ fuerint ac genuinæ, Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hysterica* non ideò Chalybeatis utor, cæterisque sanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero, (nisi scilicet in statis quibusdam circumstantiis) & Remedia potius Paregorica impero, quia primùm pro concesso habui hunc

morbum

morbum à debilitatis fractisque spiritibus Animalibus pendere: verum cùm φαινομένων Practicorum constans observatio me docuisset Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his verò contraria eadem symptomata consopire solere, ex hac, aliisque φαινομένων naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quòd si ab Hypothesi cæpissem, eâ planè ratione insanirem atque ille, qui tabulata tignaque domus superiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem istis tantùm convenit, qui in Aere *Castella*, quod aiunt, solent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicunque demum sint meatus isti, per quos aqua ex abdominis cavitate in intestina deducitur, certissimus sum Vomitionem à dicto Emetico excitatam easdem potenter evacuare, idque non solùm deorsum per sedem, sed & sursum per ipsum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim post duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi secretoria elici videntur, quàm ruptis quasi repagulis & claustris reseratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex earundem eruptione atque impetu sæpe facto inter ipsa vomendi spatia, sive intervalla.

Mense Augusto postremùm elapso, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat inclusa fere per triennium, à frigore multum passa erat, venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hactenus viderim: Ego ℥ß. *Infusionis Croci Metallorum* singulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, usque dum doses omnino sex hauserat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus supprimebatur, quam postea quandoque per intervalla reddebat, sed raro admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam solebat rejicere, idque sub finem tam per os quàm per sedem. Verùm post tertiam dosin tumor subsidere atque imminui cœpit, & post quatuordecim dies filo, quo crassitiem corporis inflati jussu meo fuerat dimensa, judice ac teste, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, supputatione ex iis quæ mihi ipsa narravit factâ, ἄνω καὶ κάτω egesserat. Ita ut quæ prius in lecto non nisi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere suffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato secura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio se movere potuerit. Cùm verò dicta Emetica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iisdem diutiùs morbum lacessere tutum non foret, & tamen tam ex residua adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat, quoties se in alterutrum latus convertebat, & vestigiis insuper rei cujuslibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus satis liqueret multum aquæ adhuc in corpore restare: ob causam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar absolvere. Posthac igitur vel Potionem Purgantem suprà dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præscripsi; idque vel rarius vel sæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infestarent. Etenim & Catharsis per inferiora

Affectus Hystericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac solebant Emetica. Atque in hâc methodo persistebam, donec prorsus convaluisse videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè observanda occurrebant: Primò quòd iis diebus, quibus à Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℔ß. vel ℔ij. Potus pro singulis diebus concederem; ita ut portæ omnes, atque canales undecunque patere viderentur. Secundò notatu dignum erat, quod curatione ferè absoluta si quando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter maximè versus superiora, intumescebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parcè bibisset; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ἀταξία ista à Catharticis provocata, tantùm oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur ejecisset, mox tamen cœpit intumescere, nec remittebat tumor ille, ad guttur usque assurgens, & dyspnœâ affligens, donec corpus à Purgantium molestia liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera symptomata derepente evanescebant, donec à succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cùm præfata Fœmina annum agens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen Menses magno quasi flumine erumpebant denuò; qui sanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægressis additus, ingens Affectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scil. in dorso & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tussim ferinam. Adhæc tametsi post tam insignem Aquæ quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam, omnino credibile esset non multam in corpore restare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam à postrema purgatione negotium facessebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iß. propinare; quæ etiam Dosis erat repetenda, nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quo tandem pacata sunt omnia, & tumor disparuit.

Hoc interim observari velim, quòd si leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore, ubi ingens aquarum copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles dum Emetici operatione agitatur, ac concutitur, ad earundem evacuationem mirè confert, atque eam ob causam nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex, quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* à ligno derasi in ℔ij. aquæ & lactis simul mistorum, ad ℔j. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera serò quotidie assumatur, donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet

&

& catharſin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ ſpecificâ: quocirca ſi neutram harum operationum præſtet, vel ſi mediocriter ac parcè, ne hilum prodeſt quidem: ubi verè alterutram producit efficaciter, maximè verò ſi utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At ſanè, quod ſeriò animadvertendum eſt, haud raro accidit, ut aqua non ſolùm in crura ac tibias deturbetur, ſed etiam in ipſam abdominis civitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis ſive ἄνω ſive κάτω ducentibus, omnino elicienda non eſt. Verbi gratia, quoties hujuſmodi tumor vel Phthiſin diuturnam excipit, vel à viſcerum alicujus labe hac putredine naſcitur; vel à ſanguinis tono, ſi ita loqui fas eſt, non tantum relaxato ſed & deperdito, ac ſpiritibus penitus exhauſtis, vel à longa Fiſtularum in partibus carnoſis morâ quæ copioſam ſaniem egeſſerunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm ſpirituum quos advocavit ſive ſalivatio, ſive ſudatio, ſive etiam Purgatio juſto intenſior, & Diæta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quàm res poſtulabat, fuerant adhibitæ. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharſi, ſed imminuto adhuc amplius ſanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita ſtantibus, omnis Curationis Cardo in ſanguine ac viſceribus omni ope corroborandis firmandiſque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infrà enumeranda, ego certiſſimo Experimento edoctus ſum, aëris mutationem, & in aëre libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè reſpondiſſe; ſpiritibus ſcil. quaſi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad penſum ſibi debitum denuò revocatis.

Eſt etiam ubi abſque omni iſtiuſmodi προφάσει, Intentioni iſti quæ aquas evacuandas reſpicit, nec Catharticis, nec Emeticis ſatisfaciendum eſt: quoties enim vel æger conſtitutione eſt infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis ſpirituum animalium admodum obnoxia; fieri non poteſt, ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis res geratur. Hìc itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda eſt. E quorum familiâ, licèt quamplurima in Medicorum ſcriptis magni ſint nominis, efficaciſſima tamen (ne dicam ſola) mihi videntur ea quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Geniſtâ* ſit parabilius, & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum *cinerum* ejus ℥ j. *in Vini Rhenani* ℔iiij. frigidè infundi jubeo, addendo *foliorum Abſinthii vulgaris* pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iiij. manè, horâ quinta promeridiana, & ſero, ægro jugiter hauriendas impero, uſque dum tumor evanuerit. Quo ſolo Remedio Hydropes pro deploratis habitos curatos vidi, in iis quorum Craſis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad ſecundam Intentionem properemus) quæ ſunt proxima cauſa morbi, jam penitus evacuatis, non niſi ad dimidiam Curationis partem

ut

ut plurimum perventum est, nisi sanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & assiduo Medicamentorum *Calefacientium & Coroborantium* usu, unde novus aquarum proventus præcaveri possit. Quamvis enim in junioribus sæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis sine alio quovis præsidio convalescant, cùm eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressura liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in ætate provectioribus, aut iis, qui aliàs minus sano corporis habitu sunt præditi, omnino necesse est, ut statim ab aquarum eductione jam absoluta, ad eorum simplicium usum quæ sanguinem excalefaciunt invigorántque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam superius in *Podagrâ* curanda laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere possint: (nisi quod *Vinum* à quo in Podagra prorsus est abstinendum, non tantùm non noceat Hydropicis, sed & prosit admodum, si pro potu ordinario usurpetur) cùm hi duo morbi id habeant commune, quòd eadem Remedia Corroborantia utriusque causæ originali adversentur. Fatendum est interim, quòd cùm tam ex manifestis Phænomenis, quàm à juvantibus & lædentibus edocti simus, tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulteriùs progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in essentiales eorundem differentias, & specificas Humorum depravationes ab istiusmodi Indigestionibus prognatas, (quæ quidem ἀπεπσία communis omnium stirps est) quimus penetrare. Uti neque varias illas specificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque causa, sanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his, quàm in Chronicis morbis, cum *Specificis* careamus, Curationem non ad Essentialem morborum naturam, sed ad causam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum subinde variantes, vel pro indicio naturæ spontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potissimùm Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat dictantis, filum secuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut sanguis corroboretur, sive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, sive per Catharsin, vel etiam Vomitionem procuretur ut suprà, omnino necesse est, ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur, dum in curando est, (modò nè prius incipiat οἰνοποσίαν quàm meatus quadantenus reclusi fuerint, & porta aquis data) vel saltem loco vini Cerevisiam aliquam è generosioribus; cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant, qui ferè semper in hoc morbo siticulosus est, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obstetricentur: raró itaque, aut nunquam hi sunt concedendi. Atque è diverso liquores generosi, modò non sint spiritus per distillationem eliciti, usque adeò sanitatem promovent, ut vel soli aliquandò amissam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multâ aquâ distento abdomine; præsertim si Herbis calefacientibus & confortantibus fuerint

impræ-

impraegnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res angusta domi, meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in quâ quantitas sufficiens *Radic. Raphan. Rustic. fol. Absinth. vulgaris, Cochlear. hortens. Salviæ, Centaurii min. summitatum Genistæ* inclusa fuerit, meo consilio usurpata pro potu ordinario, sola fuit instar omnium: Pro ditioribus Vinum Canarinum eisdem herbis amaris potest similiter impraegnari, cujus haustulus bis terve de die inter Medicamenta suprà memorata deglutiendus est. Vel si id palato minus allubescat, *Vinum Absinthites* vice ejus substituatur, de quo æger sumere possit cochlearia ix. post *Electuarii Digestivi* (in *Tract. de Podagrâ* descript.) ℥ij. horis medicinalibus *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo satis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo post se intervallo linquit alia. Hîc verò magni momenti est, quòd æger parcè admodum bibat liquores istos, qui minùs generosi sunt; quandoquidem omnes, qualescunque demum sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abstinentia à potu nonnullos sanaverit: atque ob eam causam si liquoribus istis quandoque indulgendum sit, æger tamen admodum parcè eos bibat. Veruntamen cùm sitis magna huic affectui se comitem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinentia adaugeat, è re erit, ut æger sæpiusculè aquâ frigidâ *Spiritu Vitrioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore subinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minùs convenit.

Verum inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum sibi vendicat, sanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob causam & *Allium* hîc adeò conducit, cùm eo solo, missis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præscripto, non meo, depulsum noverim.

Est enim observandum, eum Hydropem qui vel pedes tantùm inflavit, vel etiam ventrem, sed modicè, non statim Curationem per Emetica & Cathartica sibi deposcere; sed hujusmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris seriò animadvertendum est, quòd quoties hunc morbum solis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus est, sive mitiori, sive fortiori quocunque Pharmaco, tantisper dum sanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quidquid Corroborans substruxerit; quod vel invitus agnoscat oportet qui observaverit tumorem, qui ab usu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametsi cùm intentioni isti aquas educendi satisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia subinde exhibere; tamen cùm tota res in isto solùm cardine vertitur, ut sanguis corroboretur, omnino necesse est, ut à Catharticis abstineamus.

Notandum est autem ægrum non semper sanari, quamvis utrique indicationi satisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congestæ omnino eductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia postea ad præcavendum no-

vium aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non rarò contingit, ut *Ascites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viscera incubatione eorum substantiam perverterit, & quasi semi-coxerit; & tam ipsa viscera quàm partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Vesiculas sanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quasi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Ascite inveterato sunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici est, cùm certò scire nequeat, quantum adhuc noxæ visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quàm Corroborantibus: & neque animo ipsius cadere, neque ægro ut cadat autor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi fomite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies nostris rebus invigilat consulitque, sponte sua mirum in modum machinatur, quo ægrum à perniciosis morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Ascites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quàm si nunc primum occœperit.

Topica sive Remedia *Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo præstiterunt unquam. Ea minus saltem nocuere, quæ in forma sive Cataplasmatis, sive Linimenti abdomini ad tumorem discutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ possint discuti. Verùm & alia sunt à nonnullis Remediorum loco præscripta, quæ ita non prosunt, ut etiam obsint plurimum: Hujusmodi sunt *Unguenta à Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Vesicatoria* item cruribus & tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa, ad aquas scil. hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cùm à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnunquam musculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharsis, nulla Remediorum ope unquam sistenda. *Vesicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari solita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus, omnino extinguunt, & *Gangrænam* plus satis in hoc casu familiarem, sæpenumero invitant. Etenim vulnus vel levissimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, sanatu difficillimum est: quoniam ipsa carnium substantia his in partibus usque adeo irrigua est & scatens latice, ut data quacunque porta, continuo cursu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me judice, sive *Paracentesis*, sive *Acupuncturæ* à nonnullis celebratæ, quàm Vesicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic morbus ubi jam in verum *Asciten* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit, quòd si dicto modo tractetur, æquè certò potest subjugari (modò viscera à corruptione sint libera) ac alii permulti qui non ita funesti vulgò æstimantur.

At si quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote simplicissima & planè inartificialia,

cialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; si dum fingatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis juvari, se, uxorem, vel liberos suos, si quando ægrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantiâ, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc sunt, quæ de his duobus morbis dicenda habui: & nisi fallor alios haud attingam unquam. Verùm ista quod spectat, quæ hactenus in publicum dedi, si quis ea semel tantùm perlegere dignetur, est quod doleam me huic eam perdendi temporis ansam præbuisse: Quod si eadem sæpius relegere voluerit, & altâ mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiat, qui voto & magnis laboribus quos ego in istis observationibus faciendis componendisque locavi, aliquatenus respondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter sciet, quàm si in earum Praxi fuerit versatus, ac perinde in observando diligens ac curiosus Explorator atque Ego prius fueram. At si in paucis iis quæ scripsi, Naturam, me quasi manu ducentem, omninò secutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuscunque is demum sit, opinationibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quotquot sunt, veniam mihi saltem daturos; quos & latere non potest, duo esse hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, sufflaminantque: Primum ii sunt, qui nullum prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succenset, qui vel minimum conferre videantur; defectus interim suos atque socordiam, Reverentiæ, quam antiquioribus, à quibus ne latum unguem discedere audent, deberi contendunt, specie prætexentes. Quorsum verò reliquas artes omnes, quæ homines minùs tangunt juvantque, magna incrementa sumpsisse fateamur, etiam sine ullâ priscorum hominum injuria, solam autem Medicam undique perfectam existimemus? An non certioris istius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticæ* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earundem in pugnâ regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, istos sugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant, quæ olim *Actii* depræliabantur? Aut *Augustum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & classium Rectores, ignominiâ afficit? Adhæc innumera ferè sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris seculi inventis longè antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priscarum memoriæ vim inferre censendi sunt, quàm is filius patris famam lædere putandus est, qui rem familiarem à Parente acceptam, industria ac solertia suâ auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac sapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum

hilum facientes, molestè ingerunt; Medicis non tam viam præmonstrantes, quàm ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura eum ingenii modum largita est, quo de illa doctè nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experientia Indice, atque ejus peplum revelanti: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus assurgens, intra angustos cognitionis, quam à quinque sensibus haurire potest, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert sors humana, quis potest evadere, *Philosophus* verò, saltem pro angustiori hujus Nominis Majestate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis, quæ *experientiâ* Indice ac Magistrâ, eosdem valent depellere, tota stat; observatâ tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodô, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Postscriptum.

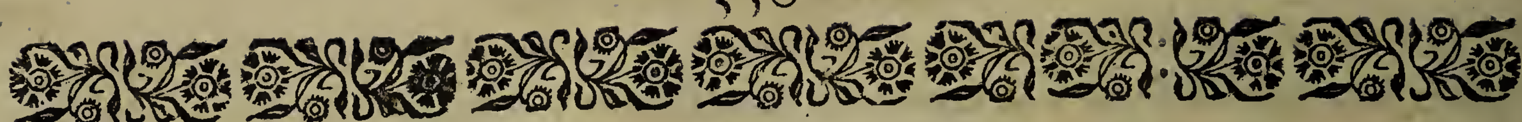
LEctor mihi veniam concedat, si unum haud parvi tàm in dignoscendis quàm curandis Febribus momenti hic adjiciam, quod nisi memoriæ mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi, quòd singulis annis ab hyeme ingruenti usque ad ver adultum, *Febris* quædam invadit, quæ tam quoad Symptomata quàm curationem à *Stationariâ*, sive Febre Epidemicâ Constitutionis generalis, quæ tum obtinet, planè discrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, classem recensenda est. Frigiditati aëris unà cum crassitie ac humiditate ejusdem illa originem suam debere videtur. Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie serosâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putrescens, facilè à suscepto frigore, vel à levi aliquâ occasione febrem accendit. Si materia morbum committens copiosa admodùm fuerit, ea febris emergit, quam sub titulo *Peripneumoniæ nothæ Libro de morbis Acutis Sectione sextâ*, *Capite quarto* descripsi. Sin autem humor iste minus scateat, ea solummodo symptomata producit, quæ jam sum descripturus. Æger per diem unum vel alterum post primum febris insultum nunc incalescit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulsus sanorum pulsui non admodum absimilis: urina turbida est & intensè rubet: sanguis ei detractus Pleuriticorum sanguinem æmulatur: Tussis fermè adest; sed respirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tussiendum quasi idem dissiliret, dictæ tussi, (sicut in *Peripneumoniâ nothâ* solent) se non adjungunt, proindeque cùm notis insignioribus peripneumonicis hæc febris haud stipuletur, licet à dicto morbo non nisi gradu diffideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic

Hic morbus, etsi primo ejus insultu symptomata solummodo à frigore suscepto orta, præ se ferat, si tamen malè tractetur, longam ineluctabilium malorum catenam post se trahit, quæ tandem mortem ipsam accersunt. Etenim cùm Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis nescio quibus ad sudorem eliciendum, ac proinde ad febrim solvendam (quod tamen rarò perficitur) mulctatus, delirium, Lethargus, pulsus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes sæpè sæpiùs hanc febrim comitantur. Hæc atque hujusmodi symptomata, etsi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè gestæ sunt adscribenda. Cùm enim hæc febris suapte naturâ plus satis inflammatione polleat; sanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli usu incenditur: unde spiritus in confusionem, ac motus inordinatos inconditosque adiguntur, atque materiâ morbificâ in cerebrum impulsâ in pessum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi scopum propono: ut exundantem scilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congestam venæsectione revellam, & repetitâ Catharsi subducam. Hæc ut fiant, ubi primùm accersor, sanguinem è brachio dextro ad ℥ix. vel x. mitti jubeo. Die sequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut ℞. *thamarind.* ℥ß. *fol. sennæ* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. s. q. aq. ad* ℥iij. *Colaturâ dissolve mannæ & syr. rosar. fol. an.* ℥j. *mf. f. potio, sumenda summo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter singulas purgationes interposito, modò symptomata omnia citiùs non disparuerint: Et noctibus insequentibus Paregoricum ex syr. de meconio ℥j. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tussis adsit, *Decoctum Pectorale*, & *Eclegma ex oleo amygdalarum dulcium, syr. Capill. Veneris & violarum* subinde assumenda præcipio. Atque ad nimium sanguinis fervorem reprimendum, si febris magnoperè æstuet, *Emulsionem ex seminibus frigidis* præscribo; ut *Julapium seq.* ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & lactuc. an.* ℥iiij. *syr. de limonibus* ℥iß. *syr. viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu sibi temperet, injungo, ut & à carnis esu: post primam verò, vel secundam purgationem haustulum jusculi tenuis ex pullo gallinaceo facti subinde assumendum concedo. Verùm hoc notandum, si symptomata quævis gravia, ut respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, malum hoc ad peripneumoniam notham propiùs accedere indigitet, hoc in casu tam venæsectio, quàm Catharsis eo usque debitis intervallis sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitùs evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto descripsimus, sedulò tractandus. At non nisi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam sævitiem assurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes, pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc satis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quò minus errante diagnosi febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, sive febre Epidemica generalis cujusvis Constitutionis habeatur, cùm ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periisse certò sciam.

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU,
PER
THOMAM SYDENHAM, M. D.

Accedunt ejuſdem

De Febre putrida Variolis confluentibus ſuperveniente,

Et

De mictu ſanguineo à Calculo renibus impacto,

DISSERTATIONES.

VIRO

Tam Virtute, quàm Eruditione undique conſummato,

CAROLO GOODALL, M. D.

Coll. Med. Lond. Socio.

Um ea, quæ de Febre præſenti hujuſce Conſtitutionis nuper obſervâram, in publicum edere ſtatuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatiſſime, opellam hanc meam dicandam eſſe cenſui; idque ob duas potiſſimum rationes mihi faciendum videbatur. Primum quòd cùm amiciſſimus mihi ſis, comes indivulſus lateri ſemper hæſiſti, meque tuo juvaſti patrocinio contra omnes quotquot ſe mihi uſpiam objecerant. Quod non tam mei ipſius gratiâ præſtabas, quàm ex incocto generoſo Pectori honeſto, hoc eſt, ex magno proboque Animo, qui tibi Author fuit, ut Veritati à te cognitæ compertæque aſſentiri haud dubitares, etiam cum omnes fere omniū, qui rem Medicam tractabant linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non eſt quod iraſcar, (nec iraſcor ſanè) quandoquidem cum tot nequam Medicaſtri cerebroſa ſua ſomnia & figmenta venditantes, quo famam ſui latiùs ſpargerent, toties mundo impoſuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non ſtatim & ſine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxeos mori plurimum adverſantia in medium protuleram. Quo non obſtante

cùm

cùm nihilo tibi minus debeam, mearum partium esse duxi, gratum animi mei in te affectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectûs ultimas metas evectam, hâc deceat magis. Nam sicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turba de grege hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelsioris Genii notam ac characterem solet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potissimùm inscribam hæc est: quod sc. pro familiari illa & quasi quotidiana consuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus, Tibi imprimis, plusquam cuiquam mortalium, notum esse oporteat; quanto cum labore Notitias illas, quantulascunque, tam Historiæ quàm Curationis Morborum, de quibus palam disserui, indeptus fuerim. Quæ omnia non simul & semel evulgavi; sed interposito annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Istas verò Observationes meas ita mancas & imperfectas esse judico, ut me magis earum pudeat, quàm ut ullam exinde laudem mihi quæram. Utut se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest adferri, quòd licet 30. annorum, & quod excurrit, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis spatium plus quàm sufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quàm Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis distractissimo satis erit ad eundem in omni Medicæ Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo modulo omnem quam potui operam istuc contuli, ut Observationes quàm accuratissimas colligerem, quas sine morâ prælo mandandas curavi, ut si quid utile haberent, id statim Publico cederet. Quâ in re cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquiescit animus meus, nihil porrò sollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea scripta. Hoc tantum addo, quòd sicuti si quis ea neglexerit, mihi ne hilum nocuerit; ita qui semel tantùm perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc missa faciam, obsecro te, Humanissime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique consulas, quo testatum esse volui, quanto te honore prosequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longè minus quàm mihi perspecta est virtus tua. Neque jure merito existimare quis potest, me qui tui nullatenus indigeo, tibi assentari, cùm palam profitear; Quòd sicuti in ea quam exerces Arte, nemini secundus sis, (ut modestè loquar) ita morum integritate, honestateque undique absolutissimâ, omnes ferè quorum ego consuetudine unquam usus fuerim, superes. Diu vivas post mea fata, & in Iatricâ palmam feras; non tam ad nummos posterorum usui corradendos, (quæ quidem ratio, si cum sequente conferatur, animam ferè Brutorum redolet) quàm ut seculo tandem aliquando detegas, quibus modis istæ in morbis persanandis difficultates, sub quibus Ars Medica hactenus gemit & succumbit, vinci queant. Quod dum moliris, istis quæ ego primis feci fundamentis, si modò libet, possis superstruere. Ita tamen, ut errata

in

in quæ ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Observationibus, sive Historiam, sive curationem hujus illiusve morbi attinentibus, ubi ab annorsâ & repetitâ Experientiâ melius fueris edoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, in vitâ cùm esset, nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauseam & fastidium usque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge

Tibi semper Addictissimum,
THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medicâ Admirabili Viro

D. THOMÆ SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
Eludis Orcum; quò tamen ibimus
Cuncti, quot humanæ Parentes
Et decimæ tulit ordo Lunæ;
Præsens fugacem sistere Spiritum,
Præsens maligno tollere de toro
Mortale Corpus, & propinquum
Exequiis removere Morbum:
Quem Nos honorem, quas statuas Tibi
Ponemus, O qui non alium parem
In arte Phœbus, se remoto,
Aut oriens videt aut recumbens?
Quo Febris audax cunque movet pedem,
Te Mater omnis, Te lachrymabilis
Accurrit Uxor, ne caducum
Orba virum puerosque ploret:
Seu Confluentes fortè timet notas
Decora Virgo; Tu faciem eripis
Periclitantem protegisque
Perniciem juvenum futuram.
Atqui odit artes & Tua pocula
Hæres profusus, quem simul extulit
Ad spem implicatus vel Febrili
Igne Pater, vel Hydropis Undâ.
Mirè paratam, Te Medico, Senex
Protelat Urnam, non sine gloriâ

Phœbi Tuâque, qui fugasti
Pollicitum sibi magna morbum,
Sic Te scientem non faciunt Libri
Et Dogma pulchrum; sed Sapientia
Enata rebus, mensque facti
Experiens, animusque felix.
Non mille Plantæ & multa domi Vitra,
Ignesque centum aut Hypothesis placens
Prosunt Medenti vel coercent
Sæva Luis mala, sæva Febris;
Ni pectus adsit consilii potens;
Ni plena rugis Experientia
Usuque naturam secutus,
Quid faceret moneant in aurem.
Hæc Praxis olim grande decus Sacræ
Adduxit Arti; Sic Veterum stetit
Secura fama; sic præivit
Hippocrates, *meruitque Cœlum.*
At non eandem sorte pari viam
Pressit Galenus; *Non* Arabes *Virum*
Æquè sequuti; non Falernâ
Usque madens Paracelsus *uvâ.*
Primus relictæ Tu genium asseris
Fidemque normæ: En Diva Tibi Salus
Applaudit & ridens Juventus,
Vitaque non metuens Sepulchri,
Ex quo vagantem scripta manu Tuâ
Correxit Orbem Pagina nobilis:
Longum Illa Morbosis, Tibique
Perpetuum patefecit ævum.
Jam si quæ restant, Eja frequentibus
Concede votis; Nos Juvenilium
Vulgus Medentûm, Nos avarâ
Quælibet excipiemus aure.
Fortè & futuro tempore quispiam
Poëta, Musis charior, ætheri
Te sidus addet, Te salubre
Sidus, & in Crisibus benignum.
Me destinantem talia Chymicæ
Curæ reposcunt: Me Medicus labor
Et Spes locatæ non vacare
Pieriis patiuntur undis.

ED. HANNES.
Ex Æde Christi, *OX.*

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

TAmetsi ingravescens jam ætas, & à diuturnis morbis pænè confecta, missionem à cogitandi penso, Meditationeque intensiori vel eo nomine sibi jure postulare videatur; attamen non mihi tempero, quin vel propriæ sanitatis dispendio, alienam curare satagam: populares scilicet meos admonere de subingressu Novæ cujusdam Constitutionis, à qua pendet Febris Nova species, à nuper grassantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum est, quòd in Autumno, *Anno* 1677. Febres Intermittentes se primùm exerebant, quæ quotannis increbrescentes, & ἐπιδημικωτέραι factæ, donec ad suum statum sive ἀκμὴν pervenerint, postmodum sensim decrescebant, & postremis hujus Constitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi potuerint. Quâ de re pariter adnimadvertendum est, posteriores duos Constitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidissimâ fuisse infestatos; penultimum maximè, nempe Annum 1683. in quo ita enormi Brumâ intemperies desæviebat, ut nemo quisquam viventium illi parem, vel intensissimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thamesis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcursitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numerosissimam hominum frequentiam, solidi instar pavimenti, facilè sustentaret. Subsequens Annus 1684. licet nec intenso frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multum ei utrobique cessit. At cum primùm exolveretur gelu Anno 1685. mense Februario, exorta est Febris ista, de qua jam agere institui; quam quidem ego novam Febris speciem esse arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægressum invaluit, esse prorsus dissimilem.

An hujusce Constitutionis mutatio mutationi manifestarum aëris qualitatum, quæ per binas hyemes successit, tribuenda sit, ego non satis scio; quum pro comperto habeam alterationes quoad sensibiles Annorum qualitates, utcunque dispares, morborum Epidemicorum species non protulisse; & certam annorum seriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento discrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum specie producendâ convenisse. Quod cùm seriò animadverterim, opinari mihi subiit, prout à me aliàs dictum fuit, Constitutionis mutationem à secreta aliqua abditaque alteratione in terræ visceribus Atmosphæram

omnem

omnem pervadente, vel à Corporum Cœlestium influxu aliquo maximè pendere. Tametsi hîc est notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, sicciffimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia constrinxerat, necquicquam remisit, donec mensis Martius adolesceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiscente gelu terra solveretur, mox Febris Pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari cœperunt. Utut verò hoc se habeat, Febris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm se ostendit, nempe Februario mense 1684. & tam præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latiùs vagata est; longè magis & Ἐπιδημικωτέρως aliis in locis, quàm hîc Londini desæviens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò existimabam, illam non ex eo genere Febrium fuisse, quas ego Stationarias appello; sed potiùs ex intercurrentium familiâ, quæ singulis ferè annis promiscuè adoriuntur. Non aliud scil. morbi genus esse rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quam Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente discriminis notâ, quòd in hac Febre subindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonicâ, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussiendum sæviffima, & quasi Caput diffringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cùm itaque Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore solicitaret, visum est conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in formâ Postscripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens consensus, quo Febris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculenter conveniebat: quæ nullâ non hyeme subinde occurrit. At cum æstate superveniente, quæ Febres illas Peripneumonicas solebat fugare, hæc nihilominus perseveraret, statim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Constitutionem redigendam omnino censui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehensa, hæc fere sunt, & olim fuere: Æger per vices, calore & frigore tentatur; sæpenumero & caput, & artus dolorem queritur; pulsus sanorum pulsui non absimilis est; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum sanguinem haud rarò æmulatur; Æger ut plurimum laborat Tussi, quæ quidem quantò ab hyeme longiùs invadit morbus, tantò citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina) sub primum morbi insultum quandoque occupat. Febris tametsi prorsus continua sit, sæpe tamen Exacerbationes molestiffimas ingruente nocte apportat, non aliter ac si duplex foret Tertiana, sive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum quantumlibet leviffimè stragulis coorpertus sit, non sine magno suo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum versâ, vel in Coma, vel in Phrenesin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis est in hoc morbo ad Phrenesin lapsus, ut persæpè suâ sponte, nullâ ejusmodi datâ ansâ, illico subrepat. At non eo excandescentiæ & furoris ascendit Phrenitis in hâc Febre, atque illâ, quâ Variolis atque aliis Febribus

correpti laborant; quin imò æger potiùs tranquillè delirat, incongrua subinde effutiens. Ab intempestivo Cardiacorum usu, & regimine paulò calidiore Petechiæ sæpius efflorescunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpureæ, certissimum summæ Inflammationis indicium, tàm in hôc, quàm in aliô quôvis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliares, quas vocant, in superficiem corporis se dispergunt, Morbillis haud multum absimiles, nisi quod rubent magis, & quando recedunt, squamulas istas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ sponte suâ nonnunquam ingruant, sæpiùs tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida est, vel sicca. Ubi inaruerit, fusci est coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbescens. Ubi verò humida est Lingua, omni ex parte alba est, pelliculâ item scabrâ & alba vestita. Nam si æger ab adhibito regimine plus justo incalescat, lingua ferè est fusca & arida; sin minùs, humida est, & alba. Idem de sudore dicendum est, qui pro ratione diversi regiminis præfati dimanat. Nam si calidiùs tractetur æger, ferme viscosus effluit, è capitis, præsertim regione. Quantumvis autem sudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit æger; unde liquet ejusmodi sudores symptomaticos tantùm esse, criticos non esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio, materiam morbificam si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quòd pulsus nunc citior est, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè gestâ spiritus in confusionem omnimodam adigantur, pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu pòst mors excipit.

Curationem quod spectat, ista Peripneumoniæ signa quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni postremi, quo primùm emergebat, statim ab hyemis exitu fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorsus in Perineumonicarum familia censendam esse. Ac proinde me statim contuli ad usum Methodi istius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothæ, & Auctario suprà memorato. Quæ quidem Methodus satis feliciter cessit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adversam valetudinem meam vix sufficiebam, tùm etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aspernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum suaderet, jam mihi satis compertum est, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidissimas hyemes excepit, perpendo temperiem, (Hyeme præsertim, si modo Hyems dici possit quæ nullum frigus notabile secum adduxit) mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud, quàm simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimendam, omnino dirigendas esse.

Hanc itaque ductum sequens, primò loco sanguinem è brachio dextro

ad

ad ℥x. educi volo. Neque sanè Febris hæc (utut sanguis emissus Pleuriticorum sæpissimè sanguinem æmulatur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in casu tam venæsectio quàm catharsis eò usque sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendum volo. Vesperi *Epispasticum* seu Vesicatorium Nuchæ appono. Sequente Aurorâ, lenitivam hanc Potionem exhibeo.

℞. *Tamarind.* ℥ß.
Fol. senn. ʒij.
Rhabarb. ʒß.
Coq. s. q. aq. ad ℥iij.

in Colat. dissolv. Mann. & syr. Rosar. solutiv. an. ℥j. *Ms. F. Potio, sumenda summo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præscribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ somni post Catharsin toties, quoties Paregoricum hoc vel simile injungo.

℞. *Aq. Paralyseos* ℥ij.
Syr. de Meconio ℥j.
Succi Limon. recenter extracti cochl. ij.
Ms. F. Haustus.

Id scil. cavens, ne fortè ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium sanguine & humoribus Purgantia sæpe excitant, æger ex spirituum Animalium confusione, Comatosus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Qua de causa ego in Febre Comatosa Anni 1673. Catharticum propinare non ausus, in Clysterum usu subsistebam, certò sciens Remedia Purgantia eo tempore usurpata, illico Comata adduxisse. Quod forte an aliter evenire potuisset, si Paregoricum usurpatum fuisse post talem Catharsin mihi in mentem venisset. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ somni nullatenus est concedendum; nè sc. Cathartici postridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri solet quantumvis serò assumatur illud) sufflaminet, vel si non in solidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut aliâ quavis Febre Epidemicâ, statutum mihi est alvum non turbare in principio statuve morbi, nisi Venæ-sectione præmissâ. Quæ quidem praxeos Regula susque deque habita, aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maximè, prout alias in cautelam monui.

Observandum est autem, quòd licèt utplurimùm Evacuationes omnes præfatæ in hujus Febris Curatione usurpari debeant; sæpe tamen æger, maximè si juvenis aut Infans fuerit, post eductum sanguinem unâ Catharsi defunctus, statim convalescit, nec pluribus fatigandus est, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnatâ. E contra verò nonnunquam opus est ut alvus

ad plures quàm suprà diximus vices sollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò eveniat, Ægro è Febre jam dictâ methodô liberatô, recrudescentia materiæ Febrilis post dies aliquot morbum postliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tametsi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit nisi ab Aphthis quæ sub exitu Febris præcedentis supervenere, & quæ jam ad statum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum est, & Singultum per intervalla redeuntem sæpenumero post se trahit, qui etiam sublatâ Febre per dies aliquot perseverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium sponte tandem evanescit. Quod est diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu sub finem hujusce Febris accedente nihil ægro periculi est, nisi officiosè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod si fiat, Mors pro Medico est. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum utervis, si non sponte facessat, sed in longum tempus decurrat, facilè fugantur usu *Pul. Corticis Peruviani*, nempè ℥j. *Corticis cum syr. Papaver. Rhæad. q. s.* in forma Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo assumptâ quam olim tradebam Epistolâ ad D. D. *Brady*, superbibendo haustum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc casu scopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratissimis, modò non frustrentur ejus vires (quod fieri assolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis sequentia vel his similia nonnunquam præscribo.

℞. *Conserv. Lujulæ & Cynosbati an.* ℥j.
Conserv. Berberum ℥ß.
Cremoris Tartar. ʒj.
Cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moschat. ter in die superbibendo seq. Julap. cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. an.* ℥iij.
Syr. de Limon. ℥iß.
Syr. Violar. ℥j.
Mf. F. Julapium, vel:

℞. *Aq. Font.* ℔j. *Aq. Rosarum, Succ. Limon. Sacchar. albiss. an.* ℥iiij.
Coq. lento igne dum despumaverint, cap. ℥iij. *ad libitum.*

Verùm in his omnibus spiritum Vitrioli, etsi summè refrigerantem, semper devito, utpote qui, cùm egregiè stypticus sit, minùs convenit morbis omnibus, quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritûs naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vertente, ut æger dum hâc Methodo tractatur, nocte subindè sudore sponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur universa morbi symptomata. Quo non obstante, cùm hujusmodi diaphoresi fidendum non sit, suprà dicta Methodus nullo pacto est intermittenda; quandoquidem si æger ad longius temporis spatium istis sudoribus indulgeat, Febris, quam Purgationes præcedentes quadantenus

ſenus ſubjugaverunt, denuo vires reſumet. Si enim diaphoreſis iſta protrahatur ultra tempus illud quo particulæ Febriles Coctione debitâ præparatæ prorſus difflantur, qui poſt inſequuntur Sudores non ad aliud faciunt quàm ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt Sudores iſti qui ſponte manabant, Critici fortaſſe fuerint, quoad materiæ Febrilis ejus quæ expulſioni jam parata eſt, eliminationem, alii tamen qui poſt illos eliciuntur, Symptomatici tantùm eſſe poſſunt, atque adeò officere magis, quàm prodeſſe. Verbo dicam: Hujuſmodi ſudoribus noctu ſponte ſuâ prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare ſtragula nec plura, nec denſiora illis quibus ſanus aſſueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulum ſolito diutius manè ſubſequente; & poſtea pergat in ſuprà deſcriptâ medendi methodo.

Diæta ex pulticula avenacea eſt, vel juſculo hordeaceo, cum pomo ſubinde ad ignem cocto, atque etiam poſt ſecundam purgationem juſculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cereviſiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. in aq. communis ℔iij. cocti, & poſtea ſacchar. albiſſ. edulcoratum.

Poſt Catharſin bis celebratam nulla ſuadet neceſſitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus aut ſimilibus Eupeptis ægro interdicere, cùm hæc per purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, ſi alii viæ inſiſteretur. Atque porro poſt ultimam purgationem, modo Febris aliquantulum deflagraverit, & intermittentis typum nondum prorſus induerit. Vini Canarini cochl. tria vel quatuor manè & ſerò, ut & poſt prandium, per dies aliquot propinentur, quo & vires citius inſtaurentur, & febriles avertantur acceſſus.

Cùm autem hæc Febris ſpecies præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quaſi apta nata ſit, nec ſine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos ſollicitè moneo ne ſe nudos lectulo, niſi noctu tantùm committant: Quòd ſi uſque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore ſedere nequeant, permitto ut vel ſuper lectum ipſum, vel ſuper grabatum, veſtiti jaceant, capite paululum elevato; nec ſino ut focus ſit luculentior in cubiculo, quàm cui æger tunc cum ſanus erat, aſſueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum eſt ab initio in ſingulis hâc Febre correptis, (fœminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias) ita neceſſariò eſt imperandum, ubi ad ægrum quem ob regimen juſto calidius, Phreneſis, Petechiæ, Purpureæ Maculæ obſederunt, aut alia quævis efferatæ inflammationis indicia, accerſitur Medicus. Hoc enim in ſtatu, quantùmlibet ſanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs ſedabitur Febris, quàm æger ſe lectulo interdiu abſtinuerit: Cùm calor circumambientis aëris inter ſtragula concluſi, ſanguinem plus ſatis exagitet, & procumbentis cor-

po-

poris situs vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hîc ubi Phrenesis ob methodum imperitiorem semel invaluit, nec subitò deleri potest, nec tutum est repetita ultra limites præscriptos vel Phlebotomiâ vel Purgatione, ejusdem curationem aggredi, tandem verò suo tempore suâque sponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque semper præcipio, nullum Emplastrum admovens, sed Pileolum tantùm quod ablatum rasurâ Capillitium spissitudine quadantenus compenset, aut saltem Caput à frigore externo muniat. Hâc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut sensim calidas impressiones Phrenesin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hîc dicuntur, de Comate etiam huic Febri superveniento dicta sunto, in quo ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput sursum fertur, ac proinde si linguæ albedinem excipias, nulla adsunt febris signa, at æger Apyrexia prorsus frui videtur. In hoc pariter affectu ac in alio, Cathartica, sudorifica, vesicatoria atque id genus alia non tantùm nullo cum fructu, sed ne quidem sine maximo periculo usurpantur; istiusmodi enim evacuationes mortem sæpius quàm symptomatis hujus curationem adsciscunt. Quamobrem post evacuationes generales per venæsectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc symptoma astantes perterrefaciat, tota res naturæ & tempori committenda est. Licèt enim stupore æger diu laborârit, post aliquam multos tamen dies pristinam sanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim affigatur, sed de eo eximatur indies, & supra grabatum vel etiam lectum vestitus decumbat. Interim autem abradatur caput & sub affectus finem vini canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fusius egi in *Sectione quinta & capite secundo, lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam insigni Febrim constitutionis illius comitante, disserui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus est Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, si fortè membrorum subsultum, vel motum Convulsivum in ægri corpore persentiscat, dum pulsus tangitur; quandoquidem in quibusdam generis Nervosi affectibus tam Venæ-sectio quàm Purgatio, etiam sæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, sed & necessariò sunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulsionis specie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & sanavi ipsemet, & Venæ-sectionibus & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cùm & mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam affero, veritati luculenter astipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulsionis est species, quæ utplurimum pueros puellasve à decimo ætatis anno, ad pubertatem usque invadit; primò se prodit claudicatione quadam vel potiùs instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori, vel alii alicui parti applicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ

vel

vel horæ momento, sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum instar exhibebit; cùm enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à spasmo manu, huc illud aliquamdiu versat, donec tandem forte fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam misellus id tantum ageret ut deditâ operâ spectantibus risum moveret. Cùm Affectus iste ab humore aliquo in nervos irruente, quorum irritatione istiusmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-sectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervosum omninò dirigendas censebam. Quem in finem hâc utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij. plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die sequente vel dimidiam partem, vel quiddam ampliùs (pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minorisve corporis ad subeundam Catharsin aptitudine) Potionis Purgantis Communis suprà descriptæ ex *Tamarind. Fol. Senn. &c.* exhibeo. Vesperi haustulum seq. propino.

℞. *Aq. Cerasor. Nigr.* ℥iij.
Aq. Epilept. Langii ℥j.
Theriac. Androm. ℈j. *vel*
Laudani liquid. gutt. viij.
F. Haust.

Potionem istam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præscribo, & Haustum paregoricum iisdem noctibus. Postea sanguinem rursus extrahi curo, dein ut ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim sanguinem mitto, & subduco alvum donec ægro vena ter quaterve fuerit incisa, & post singulas venæ-sectiones, toties fuerit purgatus, quoties vires ferre posse viderentur: eo tamen temporis spatio inter alternas evacuationes diligenter observando, ut nihil inde periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, sequentia præscribo.

℞. *Conserv. Absynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ℥j.
Conserv. Anthos ℥ß.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moschat. condit. an. ʒiij.
Zingib. condit. ʒj.
Syr. è succ. Citri q. s. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moschat. mane & horâ quintâ vespertinâ, superbibendo Vini sequentis cochl. v.

℞. *Rad. Pœoniæ. Enul. Campan. Imperator. & Angelicæ an.* ℥j.
Fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. Marrubii albi, & summitat. Centaur. minor. an. m. I. *Baccar. juniper.* ʒvj.

Zz *Cort.*

Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in Vini Canarini ℔vj. *Coletur tantummodo tempore usûs.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv.
Aq. Epilept. Langii & Bryon. compoſ. an. ℥j.
Syr. Pœoniæ ʒvj.
Mſ. f. Julap. cap. cochl. iv.
Sing. noctibus cubitum iturus, inſtillando Spir. C. C. gutt. viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſtrum è Caranna.

Quanto magis convaleſcit æger, tanto minùs pedem ducit; tantò pariter & diutiùs, & conſtantiùs manum in eodem ſitu continens, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certiſſima ſunt indicia quantum profecerit in ſanitate redintegrandâ. Ad quam quidem conſummatiùs perficiendam, licet author non ſim ut plus ter quaterve utplurimùm ſanguinem emittat æger: attamen Remedia Cathartica & alterantia eo uſque in uſum ſunt revocanda, donec rectiſſimè tandem valeat. Et quoniam qui hòc morbo ſemel laboravit facilè recidivam pati poſſit, è re fore exiſtimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipſa tempeſtate anni ſequentis, vel paulò antequàm Morbus primò invaſit. Sanè haud multum abeſt quin huic Methodo *Epilepſiam Adultorum* cedere poſſe autumem, modo Remedia præſcripta ætati eorum ritè adæquentur; tametſi, cùm non niſi perquàm rarò hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem ſum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hyſtericis obnoxiis quandoque accidit, quod ubi Curatio Evacuationibus dictis commiſſa fuit, Febris poſt Venæ-ſectionem & purgationes iſtiuſmodi iteratas etiamnum duret procurratque. In hoc caſu Febris, quæ jam urget ſpiritum commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus planè debet, ac proinde jam aliis omnibus poſthabitis, Indicationes curativæ, modo ſigna Peripneumoniæ, & inflammationes circa partes vitales abſint, ad quietem ſpiritibus inducendam & eorum orgaſmum ſedandum omninò ſunt dirigendæ. Quem in finem ſingulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par ſit exhibeatur, atque etiam medicamenta *Hyſterica* propriè dicta bis vel ter in die injungantur, qualia ſunt pilulæ ex *Galbano*, *Aſſa fœtida*, *Caſtoreo* & ſimilibus, & julapia ejuſdem indolis in cap. de affect. Hyſter. deſcripta. Inſuper ad vires inſtaurandas, & vapores, quos dicunt, ſupprimendos, concedatur ægræ talibus victitare, tam quoad cibum, quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tum anno ultimùm elapſo, tum maximè hoc ipſo qui nunc currit, exacerbationem quandam ſub noctem quotidie adducere, Paroxyſmo Febris Intermittentis non abſimilem. Quamobrem Medici illi qui uſu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermitte-

bant,

bant, (sæpe etiam quæ ne intermittebant quidem) per illam annorum seriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certissimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrem adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis suffragante tentarent, non tamen æquè feliciter illis cessit, atque prioribus istis annis plerumque cesserat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rarissimè ægrum à morbo liberâsse. Idque ita perraro, ut quoties restitueretur æger pristinæ sanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ità penitus Cortex descivit ab illa sanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim istam intelligo, quæ cum nobis impræsentiarum res est, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè atque olim ægris opitulatur. Unde liquidò constat hanc Febrem ab istis Constitutionis prioris toto cœlo distare; cum ne hilum quidem Corticis usu hîc proficiamus; cumque hæc è Vino & Cardiacis, aliisque Calidis exasperetur magis; quibus omnibus cum Corticis usu olim satis conveniebat, quin & cum ipsa Febre.

Porrò notandum est, quòd grassante hâc Febre, per æstatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbus persæpe non tam Pathognomonicis Febris signis, calore sc. inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc siccis, nunc dejectionibus, se ostendebat. Cùm nihilominus sub hac larvâ ipsa hujusce tempestatis Febris delitesceret, in qua exhalationes sanguinis inflammatoriæ, non pro more solito, in externum corporis habitum protrudebantur, sed introrsum per Arterias Mesentericas in viscera inferioris ventris, sive Intestina & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomituritionem excitare solent, præcipuè statim ab ingestione sive potûs sive nutrimenti cujusvis solidioris: Quamvis autem hæc Febris sub dictorum Symptomatum specie & formâ delitescat, omnino tamen genuinâ illâ Methodô, quam suprà dedimus, expugnanda est, perindè ac si usitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-sectionis, quàm repetitæ Catharseôs. Nisi quod hîc animadvertendum sit, quod quoties Febris eò usque Ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* (quæ ad ℈ij. exhibitæ nunquam non per viscera sibi exitum parant) loco Potionis leniter Purgantis substitui possint. Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger superdormiat.

Tum etiam Hypnoticum dosi paulò largiore est concedendum *v. g. Laudani solidi Londinensis gr.* jß. cum simili quantitate *Mastiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18. vel 20. in ℥j. *Aq. Cinnamom. Hordeat.* aut alio quovis Vehiculo generosiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori

 quantitate

quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs insurgat. At si quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur; cum officio suo fungantur, corpore minùs quàm ex Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hîc mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquæ Minerales* in ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhoeâ, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel suspicari possimus, præscribi soleant. Quandoquidem in tam subtili & spirituoso morbi genere ac Febris extat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu sæpèque observasse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obstantibus iis quæ suprà jam tradidimus, quotiescunque prædicta ventris Tormina ad *Dysenteriam* usque *confirmatam* (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucosa unà cum sanguine per sedem excernitur) promoventur; hîc mihi periculosissimum esse constat morbum aggredi protractiore illâ Methodô, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres istos humores, esse docet (ut de Remediis Astringentibus, varii generis, & variante formâ intrò assumptis, tum & clysteribus nunc Abstergentibus, nunc consolidantibus subinde injectis nihil dicam,) cùm Experientiâ didicerim Dysenteriam & certissimè & celerrimè curari, si missis ambagibus, Fluxus Laudano confestim sistatur. Ita enim atrox & vehemens est hicce morbus, ut, si Dysenteriâ jam confirmatâ adhuc purgare satagas, perquam metuendum sit, ne dysenteria sumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te postea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ spoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemicâ, vel Aq. Mirabili, vel aliâ simili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc sæpiùs statis intervallis, si nempe Dosis jam præscripta, manè ac serò tantùm usurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compescendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incrassatis, vel jam magis consistentibus, (quod primum sanitatis mox recuperandæ indicium est) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut æger aliquantisper in usu prædicti Remedii manè & serò capiendi perseveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem est diligenter, quod ægrum diutius ab usu Paregorici lectulo affligendum, curo, cum situs quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet, nisi æger somnos post in lecto satis longos captaverit. Diætam quod attinet, si æger vino priùs assueverat, Canariense concedo, probè tamen aqua dilutum, in qua panis crustulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc usum in lagena asser-

asservandam jubeo, ut in promptu sit ubi vinum est contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi usto, in Aqua fontana, hîc etiam affatim epotum prodest. Pro victu jusculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum in testa coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos dies sufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generosos, tum ad alimentum uberius solidiusque paulatim ascendendum, ne scilicet nimia vacuitas sive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio solet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc est adnotandum, quòd licet in constitutione jam regnante, Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenteriæ Epidemicæ grassantur, & cæteris prælucent morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuationes quas in Capite de Dysenteria olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicata illa Dysenteria modò dicta, ita etiam in hoc qui sequitur casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illa quæ Febri unde primitus ortum duxit, debetur, illico possit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam usu venit, ut qui rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ sunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepente viscerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac insultu gravissimè discruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam supra scriptam, ad Medicamenta nescio quæ Calefacientia, tam intro assumenda, quàm extra applicanda se confert: eo sc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem esse auguratur, his mediis discutiat, donec tandem augescente dolore & visceribus diuturniori morâ quasi impacto, motus Intestinorum Peristalticus, quô ex naturæ ordine omnia deorsum propellere debent, inverti accipit, & inclusa omnia sursum tendunt, unde æger sævissimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca passione desinente. Hîc in Medendi ratione quam Febris quæ hujusce Symptomatis Causa erat Antecedens, sibi postulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut sanguinem ex ægri brachio semel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea statim Emetica fieri, atque ita sursum inversum viscerum motum magis promovere solent; cùm utplurimum vix fortissima quidem Medicamenta Purgantia, vel minima eorum pars, intestina permeare valeant, ac sedem petere. Rebus sic stantibus consultissimum esse arbitror brachii venam primùm pertundere; mox interjectâ horâ unâ alterâve, Clysterem aliquem ex iis, qui potentiùs operantur injicere, ego fumum Nicotianæ sive Tabaci, ex Tubulo inverso, per vesicam majusculam, in intestina validissimè insufflatum, Enema omnium quæ mihi innotescunt hactenus efficacissimum esse duco. Qui etiam post moram aliquam reiterari potest, nisi prior immissus, solutâ alvo, meatus deorsum versus reseraverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente

omnino neceſſe eſt, ut Catharticum pauiò fortius ac δραστικώτερον in uſum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere : Ut,

℞. *Pil. ex duobus gr.* xxv.
Mercurii dulc. ℈j. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. n. iiij. cap. è cochl. uno Syr. violar.*

nullum inſuper liquorem aſſumendo, ne minus retineantur. Sin autem æger hoc Remedium per os rejecerit, hâc methodo procedendum.

Laudani liq. gut. xxv.
Aquæ Cinnam. fortis ℥ß.

inſtillatæ ſtatim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum uſu vomituritio ac ventris dolores remiſerint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem ſub Laudani tutela aſſumptum retinebitur, ac ſuo tandem defungetur munere. Verùm ſi *Anodynorum* virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore reſtitante; in hoc caſu, ex dejectionibus per inferiora ſpe omni impræſentiarum abjectâ, ad uſum Paregorici ſuprà deſcripti revertendum, idemque eo uſque repetendum quarta vel ſexta quaque hora, donec inteſtinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorſum verſus reſtituatur : quo quidem tempore Catharticum, quod hactenus ob contrarium inteſtinorum motum in corpore ſiſteretur, jam operationem ſuam per ſedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum uſu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipſe dum hæc ſcriberem in Generoſo quodam Ileô ſæviſſimô laborante expertus ſum; cui tamen poſtea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quàm acrium Catharticorum retentione, *Aphthæ* ſupervenere, ſed quæ ſatis facilè debellarentur uſu Corticis Peruviani ſuprà deſcripto; ut & os ſæpe colluendo cum ſequendo Gargariſmate.

℞. *Succi Pomorum agreſtium* ℔ß.
Syr. de Rubo Idæo ℥j.

At cùm jam ductus iſti pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum eſt, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec ſcilicet tumultus nuper in viſceribus excitatus, omnino reſederit; quod temporis ſpatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandiſque ſatis commodè impertiri poteſt. Quo facto Catharſi alternis diebus, ut ſupra, repetendæ vacare debet, ſi vel minima adhuc reſtent Febris veſtigia. Sed de hoc ſatis.

Si infans hâc Febre laboret Gargariſma, tum hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplaſtrum Epiſpaſticum poſteriori cervici admoveatur.

Cum Cereviſia in qua Rhabarbarum fuerit infuſum purgetur.

Si poſt Catharſin Febris intermittere videatur : tum *Julapium cum Cort. Peruv.* (in cap. *de Febre Intermittenti*, pro infantibus deſcriptum) exhibeatur.

Hoc

Hoc in loco insuper est animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æquè cum Adultis obnoxii sint, ac proinde pari cum illis Methodo curandi, nisi quod pro ratione ætatis, minor sanguinis quantitas est detrahenda, ac Catharsis tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam fortè rarius celebranda (sæpe enim & Infantium & Juniorum morbus à primo vel secundo saltem Cathartico perdomabitur (nihilominus seriò advertendum est, an quæ hoc modò tractatur Febris pro certo hujusce Constitutionis fuerit, non verò alterius speciei, quod diligenter perquiri debet in Febribus iis, quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuscunque annorum Constitutionibus. Vulgo enim notissimum est Infantes à doloribus ex dentitione ortis, sæpiùs in Febres agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis Febribus internoscuntur. In harum ego Curatione diu multumque angebar, nec nisi nuperis his annis, certò mihi persuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad sanitatem restituti fuerunt, tàm arte quàm Casu convaluisse, donec tandem de felici successu Remedii haud ita celebris, imò ob tritum ejus usum planè contempti, frequenter admonitus illud ipse quoque præscriberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innotescunt medicamentis optimè votis hîc respondet. Ejusmodi verùm est. Guttæ duæ, tres, vel quatuor spiritus C. C. pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero Aq. Cerasor. nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor vel sex.

Est & Symptoma aliud Infantibus permolestum longè diversum, & à Febribus variorum Annorum Constitutionum, & ab illa proximè memoratâ. Est verò Hecticæ species Infantes diu affligens, quâ infestati sine insigni aliquo calore languent, cùm appetitus dejectione; & tam artus quàm corporis truncus ubique emaciantur. Simplicissima quâ hic utor methodô, talis est. Rhei electi taleolatim incisi ℥ij. in lagenam vitream duarum librarum Cerevisiæ tenuis capacem, subere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti solet infans) quam Cerevisiam ita medicatam infanti tam noctu quàm interdiu, & cum & sine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem superaffundi jubeo; quibus pariter exhaustis, alias adhuc duas pro tertia vice substituo; quo facto & Rheum vires suas amittit, & Infans morbo ut plurimum liberatur. Ne tamen Cerevisia primùm affusa Rhei vi Cathartica saturatiùs impraegnata, justo vehementius alvum cieat, cautius agimus, si libra una epota alteram statim adjiciamus: post verò, recentem Cerevisiam non affundemus, nisi exhausta ea omni quæ prius fuerat lagenæ inclusa.

Sed ut ad Febrem de qua nunc agimus, Constitutionis scilicet jam currentis, revertamur. Hoc sedulò observandum est, quòd in hoc Febris genere, (perinde ac in Rheumatismo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio solis evacuationibus absolvitur) si dictis evacuationibus pertinaciter insistamus, usque dum Symptomata omnia prorsus ablegaverimus, sæpius

ægro

ægro non nisi Morte medebimur. Neque enim ita insolens est, ut Symptomata quædam leviora, & quasi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantisper etiam expirante jam morbo perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum est, quæque sua sponte pari passu quo sanitas redit, abscedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud sunt quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies: si huic saltem addamus in causæ partem, exinanitionem illam quam ægri à consuetis cibis potuque abstinentia superinduxit: quæ omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata & penè confecta vim fecerint; Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quàm in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum sc. & quasi disjectum fractumque Spirituum Animalium Systema. Quapropter post factas, quæ tollendo morbo sufficere queant evacuationes, Prudentis Medici est, ab importuna earundem ordinatione sibi temperare, & paulisper attendere quid Tempus, Medicorum sæpè Felicissimus Optimusque ad leviculorum istorum Symptomatum depulsionem conferre possit, quæ quidem sæpenumero, prout multoties repetita observatione comperi, à Paregorico duabus vel tribus noctibus assumpto, sine alio quovis apparatu, sub morbi hujusmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus sum omnibus, in hujusce Febris curatione facilè antecellit. Si quando verò Febrim non prorsus tollat, id saltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hîc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cùm autem Catharsi isthic imperata, Curationi hujus Febris obesse nonnullis fore videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo atque ita potenter ægrum refrigerare atque Catharsin, post venæ-sectionem (quæ ubique præmittenda est) celebratam. Tametsi enim Medicamentum Purgans, eô ipsô quô sumitur die, atque adeò inter operandum majorem impræsentiarum & in sanguine & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; id tamen noxæ emolumento mox inde subsecuturo plus satis pensatur. Testatur enim Experientia, Catharsin, modò post eductum sanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis felicius certiusque Febrem perdomare; tum quatenus fœdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à causa antecedente Febris accendebatur, vel si non antea peccabant ii, jam saltem concalefacti, & à Febris ardore quasi cocti & constipati, ad ejusdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam sternit, quod tutius longè certiusque officio suo fungitur, quàm si humores peccantes, qui Paregorici vires, aliter potuissent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra sicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare satagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & fastidii, & moræ, utpote quâ morbus sæpius ad septimanas aliquot producitur. Cùm æger hôc modô primùm in ipsô sepulchri margine (si forte Libitinam evitet tandem) constituatur, & per longum illum Febris decursum, denso Remediorum agmi-

ne

ne infestetur, quibus ea expugnantur symptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidissimis tentatur Curatio ejusmodi affectus, qui pro genio suo, utraque horum frigidissima omnino deposcit. Atque ita dum malè sani homines, Artis falsò dictæ, Regulis se mancipant; etiam spreto sensuum illis Reclamantium judicio, morbum ex suâ natura brevem facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod ajunt, excitantes in simpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm est Nauclero, ut dum in mari libero navim possit agere, eandem inter cautes & brevia inserat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciscatur, servato in tanta desperatione navigio, viri Prudentis saltem nomen amittet.

Has itaque ob causas, & prudenti, uti spero, fiducia affirmare lubet, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-sectionem & Purgationem expediendam, plus alia quavis præstabit in Febribus quamplurimarum specierum expugnandis. Licèt enim Diaphoresis, propriè loquendo, naturæ ipsius sit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maximè genuina sit, & accommodatissima, quoties natura suo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat; (quem felicem Naturæ eventum Febres per sudores abigentis cùm Medici Practici sæpe animadvertissent, hinc ansam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter statuendi, Febres universas hac tantùm Methodo, non verò aliâ quavis, profligari posse ac debere). Quô tamen datô & concessô, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ se ferat, id saltem sibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per sudores certò exigendis par sit. Primò enim nescit Ars quo pacto materia peccans ad expulsionem subeundam ritè præparanda sit; nec si hoc sciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujusmodi debita præparatione possit moneri; unde etiam & tempus ciendo sudori opportunissimum ignorari necesse est. Temerariam verò sudoris, nondum peracta Coctione, provocationem longè periculosissimam esse, nemo opinor nisi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, saluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta non cruda sunt Medicanda*, non tam Catharsin, quàm Diaphoresin ex Arte sollicitandam spectare videtur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter versatum fugere potest, quàm multi indies malè multentur à Vetulis & imperitis Medicastris, præpostero hoc Sudorificorum abusu: his enim more receptum est, ut siquis de rigore, & capitis atque ossium dolore (quæ ut plurimum Febris mox invasuræ præludia sunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & sudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantùm abest ut præcaveatur Febris, quæ fortè vel sua sponte, vel eductis aliquot sanguinis Unciis potuerat evanescere; ut è contra magis accensa vehementius exardescat, & in

in morbum jam radicatum confirmatumque abeat. Illud insuper (ut Vetulas jam missas faciamus) notissimum est, quòd sicut sudores isti qui Febre primum ingruente spontanei erumpunt, Symptomatici omnino sunt, nullatenus verò Critici; ita etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferant quam solent alteri illi Symptomatici, ita præmature suâ sponte manantes; hoc est ut plurimùm, ne hilum quidem. Deinde verò sicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis qua sudores eliciendi fuerint, ita pariter nescia est quamdiu in iisdem sollicitandis perseverandum sit. Quod si Diaphoresis ultra debitum tempus, quo scil. materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum istarum particularum, quibus sanguis diluendus contemperandusque erat, absumptio, febris tum motæ diuturniori, tum incremento ministrabit. Constat itaque quam in lubrico res hic vertatur; cùm è contra penes Medicum sit alteram illam methodum, quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharsin eliminatur, pro arbitrio suo moderari. Adde quòd hoc etiam nomine hæc illi alteri anteponenda est, quod scilicet si forte Medicus propositum sibi scopum non attigerit in sanando ægro, saltem eundem in nullum discrimen adducit, quod in Diaphoreticorum usu contingit, nisi convalescat. Etenim vel calor lectulo jugiter inclusi, cui præter solitum morem aliquandiu se addixit, (ut Cardiaca quæ in hac Medendi ratione locum semper obtinent, omittamus) naturæ œconomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliaque Symptomata prorsus Anomala adfert. Quæ sane ideo delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt, (quod in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usu venit) sed à superaddito tumultu & confusione oriuntur, quibus sæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati nescio cui solent imputari.

Cujus de *Malignitate* (sive Notionem, sive Verbum dixeris) opinionis inventio humano generi longè ipsâ Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præsertim Malignæ dicantur, in quibus intensioris præ cæteris Inflammationis gradus conspicitur, hinc Medici se ad usum Cardiacorum, & Alexipharmacorum nescio quorum contulerunt, quo scilicet per cutis poros expellant quod somniant *Venenum*; (hoc enim est dicendum, nisi malint verbis ludere, quàm illud quod potest intelligi, seriò proponere) ex quo factum est ut Regimen calidissimum Methodumque huic parem iis morbis adaptaverint, quæ frigidissima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris sibi postulabant. Quod quidem satis arguitur tum in Variolarum, qui ex calidissimis in rerum natura Affectibus est, tum in Febrium aliarum curatione. In quem errorem forte inciderunt ex conspectu Petechiarum, Macularum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων. Quæ tamen omnia in plerisque subjectis, Inflammationi, ægri sanguini jamdiu plus satis à Febre accenso superinductæ, omnino debentur. Utpote quæ

raro ſponte ſua efflorescunt, præter quam ſub adventu Peſtis ipſius: atque in initio invaſionis iſtarum Variolarum Confluentium, quæ ſummæ inflammationis participes ſunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ liventes in variis corporis partibus una cum Puſtulis primum erumpentibus, comparent; atque æger eodem tempore ſanguinis excretione, vel per meatus urinarios, vel cum Tuſſi per Pulmones, fatigabitur; cùm ita valida exagitatione, atque orgaſmo ab inflammatione orto, ſanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat; Et licet Maculæ iſtæ purpureæ in hac Febre non à tam intenſo ſanguinis calore, qualis is eſt, qui iſtiuſmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant: ab eadem nihilominus inflammatione ſed gradu remiſſiori producuntur: & quoties iſta ſanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par eſt Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod ſi Malignitatis præſentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt, ſed ex eo quod obſervaverint, Febris Symptomata ſubinde fuiſſe mitiora quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occiſum fuiſſe quàm pro ratione temporis à quo cœpit ægrotare; Reſpondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quaſi oppreſſa, devictaque, non ſatis valida eſt, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi conſona exerat, omnia verò phænomena prorſus ſunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animali & quaſi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere ſolet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurriſſe mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accerſebar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum ſentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adſtantes amici, quoties aſſerebam eum Febre laborare, quæ ob ſanguinis oppreſſionem (cujus mole, exitu negato, quaſi ſtrangularetur) ſe explicare & oſtendere palam nequibat: quod ſi venam inciderent, Febrem illicò ſatis violentam ſtatim animadverterent. Apertâ venâ, & ſanguine paulo copioſius educto emicuit Febris, quâ vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non niſi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ ceſſit. Sed de his ſatis.

Quod ſi rationes à me allatæ tanti non ſint, ut certò ac neceſſariò evincant, rem ita ſe habere atque ego ſtatui; attamen ſi ſuffragante experientia deprehendere hancce Febrim evacuationibus per Diaphoreſin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuſlibet demum Ratiocinatio, ſed potius Experientia docere poterit, quænam Febrium ſpecies Diaphoreticis, quænam verò aliuſmodi evacuationibus ſanari poſſint ac debeant. Et profectò nemo ſapiens cui tam hominum quàm rerum natura ſatis eſt perſpecta, in iis, quæ meræ ſpeculationes ſunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujuſvis Mortalis verba, quantuſcunque is demum fuerit, facilè juraverit: cùm idem animadvertiſſe debeat,

Momenta Rationis ita prorsus varia, itaque subtilia esse, ut cum aliquis Theoriam quamlibet proposuerit, ita validis rationibus suffultam, ut adstantium, quotquot sunt, omnium assensum extorqueat; hunc mox alius insignioribus forte naturæ dotibus præditus, excipit, qui sententiam istam, quæ ita pulchre stabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud esse aliud quam Cerebri Commentum, cujus nulla prorsus in natura vestigia reperiuntur, palam ostendit. Cujus jam loco is novam quandam substituit Hypothesin, majori adhuc verisimilitudinis specie innixam & magis affabre concinnatam; quod tamen posterius Figmentum, pari cum superiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis se objecerit, qui Secundum istum tantum ingenio vincat, quantum ille sibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum proventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* consummaverit. Quam vero difficile sit hunc hominem investigare & à cæteris dignoscere, statim sentiet, quisquis non usque adeo desipit, ut hanc sibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito suspicari liceat, esse naturas in Orbibus illustrioribus, per Universi expansum hinc illinc sparsis, pene infinitas, quæ præcellentiori longe intellectus vi pollent, quam nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ita efformatum, ut non tam quid sit absolute verum, quam quid maxime conveniens, ac suis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potius speculationibus vanis, quam experientiæ solido sensuum testimonio innixæ, fidem adhibent, dicta sunto.

Quod si quis hic regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorsus contraria persæpe fugari: Respondeo toto quod ajunt, Cœlo distare Curationem Morbi eâ Methodo cui sola ægri nonnunquam ad sanitatem restitutio adstipulatur; & ejusdem Curationem, istâ Praxeos Methodo; cui & frequentior ægri restitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter astipulantur. Exempli gratiâ, in Variolis. Multi ex iis qui diro calidorum & regiminis & remediorum usu cruciantur, tamen convalescent; ex adverso autem, & iis pariter feliciter cedet, quorum Curatio methodo plane contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus? Quænam Methodus est præferenda? Hoc plane modo certissime dijudicabimus. Nempe si in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderate refrigeretur, tanto sedatiori temperamento esse, tantoque minus tam à Febre quam ab aliis Symptomatis vexari. Addo quod servatâ debitâ illâ carnis musculosæ temperie, quæ pustularum tum augmento tum maturationi maxime competit, & grandiores sunt pustulæ & liberalius implentur, quam si æger nimio suffocaretur calore. Posito hoc utroque casu, satis manifestum esse arbitror quam potius Praxeos

Methodum

Methodum sequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre; si comperiar ægrum quò magis calefit, eò magis non tantum Phrenesi, Maculis Purpureis, Petechiis, *&c.* obnoxium esse; sed & Febrim insuper symptomatis omnium generum irregularibus & Anomalis exinde stipari. E contra verò si alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum, ab his symptomatis prorsus liberum observaverim; ratio dictat posteriorem hunc Praxeos modum, longè alteri præstare, tametsi uterque æger ita diversimodè curati ad sanitatem revertantur. Quòd si plures hâc viâ quàm aliâ istâ mortem effugiant; eò faciliùs solvitur Controversiæ nodus; quâ de re non est mearum partium judicium ferre; ne mihi & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris specie. Quò usque illa durabit non hariolor. Neque satis scio annon sit initium aliquod spirituosius ac subtile; & quasi primordium *Febris* illius *Depuratoriæ* jam antiquatæ, quam insecuta est immanissima illa Pestis. Sunt profectò Phænomena quædam, quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præsertim *Quartanæ* hìc illic sparsæ adhuc restant; verum etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis subinde in Intermittentium castra, maximè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre suprà memoratas; eorum Paroxysmorum, qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo saltem modo referre: Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem satis sunt propensi. Quâ de re tamen nihil prorsus pro comperto venditare animus mihi est, quoniam non jam mihi succurrit, qua facie Febris Depuratoria se primùm extulit, prout libro de Morbis Acutis, Sect. I. Cap. III. his verbis subindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non sum; quum mihi hactenus satis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum crases, aut ejusdem Anni varia tempora easdem distingui posse animadverteram.*

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus superveniente.

UM vel ætas jam provectior & in occasum ruens, vel adversa quacum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum forte spatium posthac non concesserit, quo nuperas aliquot observationes à me (tametsi nimis serò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus supervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, si paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem superiùs tractavimus satis abhorrente, pergam subnectere.

Jamdiu aliàs demonstravi quantum intersit inter variolas generis Distincti, & Confluentis: in hoc scilicet quòd qui *Distincto* genere laborat, vix opis medicæ indigus, sponte suâ, & naturæ vi convalescet; nisi fortè ab initio Diaphoresi in lectulo continuò indulserit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Discretis Variolis* laborat æger, cùm satis promptè sudoribus diffluat, ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo insistit, tum remediis Cardiacis intrò assumptis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque hæc eò facit lubentiùs, quòd tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adstantium opinionem propiùs accedat.) Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis istis, quæ ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescunt interstitia, licet interim rubescant pustulæ atque eleventur, etiam post ægri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subitò suâque sponte evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Æger interim

rim Phrenitide corripitur; anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille ſine ullo vitæ periculo à morbo convaluiſſet, ſi naturæ rem committens, nulli ſe prorſus regimini ſubjeciſſet.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter ſe res habet: Licèt enim hæ (niſi ſanguinis, ſive per pulmones, ſive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adſtantes admodum perterrefaciant, nec ægrum in diſcrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; poſtea tamen iſtis diebus, ſub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger, ut an Vita, an Mors inſequatur, pariter incertum ſit. In horum numero *Undecimum* pono (ſi à primo morbi inſultu computes) ſc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ paſſim obviæ ſunt, genere crudiſſimo. Tametſi æger nonnunquam, ſed rarius, non ante *Diem Viceſimum Primum* fato defungatur, puſtulis uſque ad id tempus ita incruſtatis exſiccatiſque, & in carnes quaſi impactis, maximè in ipſa facie, ut ad ſeparationem nullâ arte queant perduci. At verò Undecimo die æger, ut plurimum, primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliiſque ſymptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo eſſe denunciant; à qua æger, niſi Ars Medica intercesſerit, plerumque opprimitur. Quod ſi hoc die non ſuccumbat morbo, utrique illi poſteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi reſtant. Quin imo per ſpatium illud omne quod inter Undecimum & Decimum Septimum interjacet, appetente Veſpera, moleſtiſſimo inquietudinis quaſi paroxyſmo quotidie vexatur; & Mors quaſi vi, & armis protelatur. Porrò oſtendi hanc cauſam eſſe majoris minoriſve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quod ſcilicet in *genere Diſcreto* cùm Phlegmonæ ſive tumores cum inflammatione (cujuſmodi ſunt puſtulæ omnes ubi primum elevantur) pauciores extiterint, ac proinde non niſi exigua Puris quantitas in ſanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cæperint matureſcere; nullus ex hac parte metus eſt ne Febris nimium inſurgat, cùm Naturæ impreſſionibus in ſanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè par ſit. Cùm verò in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè univerſum his Phlegmonis protegitur, quæ poſtmodum in Abſceſſulos totidem faceſſunt, tanta Puris vis, diebus præfatis [in quibus Puſtulæ, duce Naturâ ἀκμὴν ſuam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent] per venas in ſanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quaſi ſuppurati undique ſuperficie, in ſanguinem ſubrepit, ut Febris ex hac occaſione excitata, naturæ vires penitus proſternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre, partim à Veneno quod ſanguinis maſſam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas

uſque

usque adeò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam sensus omnibus communis, Periti Medici esse ita non materiam Variolosam, sub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere, (unde nimia fit assimilatio materiæ morbificæ in sanguine contentæ, totâque corporis substantia quasi in fomitem morbi facessit) ut omnem potius operam in reprimendâ tam enormi & subtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis sanguine, si vel levis fuerit suspicio (sive à florente ægri ætate, sive ex eo quòd sanguinem liquoribus generosis accenderit, sive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpessus, sive denique ab immani Vomitione,) Variolas jamjam exituras ad Confluentium speciem esse referendas; postea verò propinato *Emetico*, ad eundem scopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copiosam materiæ Variolosæ assimilationem æque promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab usu lectuli interdiu semper arceo; usque ad *Sextum diem* à prima morbi invasione, sive ab eruptione pustularum *Quartam*, quo tempore omne pustularum agmen jam in conspectu est. Posthac eundem lectulo committo usque ad morbi finem: at non pluribus densioribusve stragulis coopertum aut luculentiori in cubiculo foco illum uti sino, quàm quibus sanus cùm esset solebat uti. Interim Cerevisiæ tenuioris aliorumque liquorum Refrigerantium qui ægro sunt acceptissimi, usum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obstante vel temperatissimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria & molestas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præscribo singulis noctibus, sed paulò temporiùs quàm pro recepto more, sumendum: quoniam in hoc morbo quasi Paroxysmus quidam, sive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie sub vesperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum justo uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut suprà docui) & ad conciliandum tum incrementum Pustulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam postea maturationem, accommodatissima est.

Attamen (quod sanè dolendum est, cùm florentissima hominum ætas hâc ferè strage deleatur) tum his quæ præcipimus, tum aliis omnibus quæ hactenus invenit Ars Medica præsidiis nihil proficientibus; sæpenumero æger, licèt usque eò admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod usu venit die, vel alio aliquo istorum quos variis speciebus Variolarum Confluentium seu *magis fatales* assignavi, vehemente Febre corripitur, unà cum suffocatione & jactatione inquietissimâ, & de tanta spe decidens subitò moritur, attonitis & stupentibus amicis, qui ad hoc usque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improviso hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè desudabit Medicus. Quem in finem seriò perpendendum

pendendum eſt, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum eſſe tam ab ipſis Variolis, quàm ab iſta Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Phlegmonarum Inflammatione gignitur, prorſus diverſum. Nihil enim eſt aliud quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis putreſcentibus, & à Puſtulis jam adeptis maturitatem ſuam inquinatis, in ſanguinem, uti dixi, reſorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & peſſimâ Febre, & Veneno laceſſitur. Quamobrem ea ſola in remediis huic malo cedere poſſe, Prudens quiſpiam exiſtimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius præſtat quàm copioſa ſanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi ſunt fomes, confeſtim à ſanguine exulant. Neque huic Praxi, ſi quid ego judico, Variolæ in quo jam ſunt ſtatu, vel minimum intercedunt: Jam enim puſtulæ nullo modo introrſum agi poſſunt; adeò ut ſi æger morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Puſtulæ jam in duritiem incruſtatæ, nec intra cutim ſe recipere, nec minimam molis ſuæ partem amittere poterunt. Nec ſanè cum Variolis jam nobis res eſt, ſed cum alio prorſus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob cauſas ſequente Methodo, à quo poſtremas de Variolis obſervationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter uſus ſum; quam ſi omittas nec aliam video, nec conjecturâ aſſequi poſſum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inuſitata ſymptomatum immanitate, ſtatim animam acturus videatur, niſi quis θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præſentiſſimam opem adferat; in hoc inquam caſu, ſanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo Puſtulæ rariores majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm ſunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus etiam omiſsâ venæ ſectione, Orgaſmo vel Paroxyſmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant ſufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo ſecurè fiditur niſi copioſæ ſanguinis detractioni, quâ ſolâ orgaſmus per id temporis deſæviens tutò ſedatur. Veſperi Anodynum, uti prius, largâ doſi exhibendum eſt (ad quod jam tanquam ad ſacram Anchoram confugimus) atque ita deinceps tàm manè quàm ſerò, alicubi etiam & hoc ſæpius. Eſt enim diligenter obſervandum, quòd in quibuſdam Orgaſmus ita ſupra modum efferatur, ut etiam prælarga Paregorici doſis ejuſdem impetum uſque ad 12. horarum ſpatium ſubjugare vel ſiſtere nequeat, quo in caſu omninò neceſſe eſt ut dicta doſis octava quaque hora repetatur.

Cùm verò ſub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè depoſcebat medendi ratio, ita conſtipatam eſſe, ut tum ferè ſuffoce-

 tur

tur ille, tum Febris ad eum gradum ascenderit, ut jam de ægro pæne conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus est, & rebus sic stantibus longè minùs ægro periculi erit ab assumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic ego satis feliciter ℥iß. *Electuarii Lenitivi in Aq. stillatitiæ tenuioris*, (*ex. gr. Cichorei*, *vel Aq. Lactis Alexiter.*) ℥iv. *solut. propinavi.* Qui quidem Haustus licèt tum ob alvi constrictionem huic Affectui solemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum usum haud ita subitò ventrem exsolvat, plerumque tamen si manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod si minùs præstare valeat, attamen Paregoricum vesperi assumendum est, imò & citiùs, non obstante Cathartico nuper assumpto, si modo inquietudo ingens aut ægritudo aliqua insignis periculum minitetur, nè æger hoc præsidio destitutus, dum dejectiones nos præstolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, si nihil prorsus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non respondeat, iteretur proximè sequenti; quæ secunda dosis priori in suppetias data, rarissimè Medici opem frustrabitur. At si primo die id egerit, ut hujus saburræ quantum satis in præsens est, subduxisse Medico videatur, atque Æger exindè melius se habere cœperit, secunda dosis in aliud tempus potest differri. Atque hâc ratione tam Venæ-sectio quàm Catharsis per intervalla repeti possint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Veruntamen in Catharseos negotio illud probè notari velim, ægrum non esse purgandum nisi facessente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum sequuntur; nec per istos etiam dies, nisi sanguis à quo secundaria Febris invasit fuerat imminutus.

Sed ut quantum in me est, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula *de Sputo Sanguinis*, ut & *de Mictu sanguineo* Variolis supervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, sub morbi initio contingit pustulis nondum erumpentibus, vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densæ latent, atque ejus sunt generis, quæ in maximè confluentes adolescerent, nisi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic superficiem corporis obsident, tristem eventum interminantes. Verùm tametsi debita sanguinis contemperatione maculæ ejusmodi auferantur, attamen tam mictus sanguinis, quàm violenta ejusdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare solent. Veruntamen tremenda hæc difficultas superari etiam possit, & ægri vita in tuto collocari. Etenim cùm hæc Symptomata intensæ sanguinis inflammationi, ac proinde summæ ejusdem tenuitati originem suam debeant; Remedia ista, quæ sanguinem contemperant, ac pariter quæ vi,

qui

quâ pollent, astringendi incrassandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hisce apprimè succurrunt. Quamobrem post unicam sanguinis liberali manu eductionem *Paregoricum* exhibeatur, ut:

℞. *Aq. papav. rhæád.* ℥ij. *Laud. liq. gut. XIV. Aceti distillat.* ʒiij. *Syr. de Mecon.* ℥ß. *Mf. f. Haustus.*

Deinde sequentia vel his similia præscribantur, donec Hæmorrhagia prorsus evanuerit.

℞. *Trochisc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana* ℥j. *Terræ sigill. Lapid. hæmatit. sang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana* ʒß. *Mastich. & gum. Arab. ana* ℈j. *M. f. pulv. subtiliss. cujus cap.* ℈ß. *tertia quaque horâ ex Cochl. uno Syr. de Symphyto, superbibendo cochl. IV. vel V. Julap. sequentis.*

℞. *Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana* ℥iij. *Aq. Cinnam. hordeat.* ℥ij. *Syr. de Rof. siccis* ʒj. *spirit. Vitrioli q. s. ad levem aciditatem.*

Interim singulis noctibus Paregoricum præscriptum propinetur.

Emulsiones item ex 4. *sem. frig. maj.* cum *sem. papav. alb.* magnopere conferunt.

Cessante verò hæmorrhagiâ reliqua per decursum morbi agantur, prout in *Variolarum Capite* traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi usurpandas præscribo, *Laudanum* meæ descriptionis intelligo; cujus formula in libro nostro *de Morbis Acutis*, capite de *Dysenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè siccatorum, & (post macerationem in Aquæ font. ℔viij. ad horas 24.) probè coctorum, dein expressorum quàm fortissimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in suo genere efficacissimas esse judico: præsertim *Syrupum de Meconio* cujus ℥j. plus præstat quàm ℥ij. alterius istius, in quo Papaverum capita humidiora usurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco *Albi* quandoque Capita *Papaveris Rhæados*, quæ paululum virtutis habent, partem ita magnam suppeditant. Quoties itaque non satis mihi constat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis loco, *Laudani Londinensis solidi* sesquigranum, vel etiam *gr. ij.* soleo præscribere in Aqua appropriatâ soluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

Quandoquidem in totô Clariss. Autoris nostri Opere, de Febribus in genere, ac de Pestilentialibus, Contagiosis, aliisque Malignis in Specie, abundè actum est; Omissâ tamen Febre Miliari, quæ inter has ultimas à Clariss. Hamilton recensetur: Ejus in hôc Argumentô Tractatum jam tradimus, qui hic est.

DAVIDIS HAMILTON,

Equitis Aurati, Regalis Societatis Londinensis utriusque Socii, nec-non Magnæ Britanniæ Reginæ Medici Ordinarii,

TRACTATUS

DE

FEBRE MILIARI *seu* VESICULARI.

Accessit

FEBRIS MILIARIS Historiarum Fasciculus.

Ad Lectorem PRÆFATIO.

TRACTATUI naturali ordine prodromo, sequentem addendum censui eâ ratione, ut Praxeos specimen, secundum normam mihi usitatam, & à me jam antè propositam, Lectori exhiberem. In quam rem utiliùs præstandam, præ aliis Morbis, Febris Miliaris sive Vesicularis naturam, curandique Methodum describendam elegi; quòd Medicorum neminem, de hâc Febre, tanquam specie diversâ, saltem justo volumine, hactenus scripsisse viderim: Cùm tamen in quamplurimis, vel in Chronicum Morbum immutari, vel brevi exitialem fuisse, noverim. Nonnunquam enim id Ægrorum, in hujus Morbi principio mitiori, de seipsis negligentiâ, aut diutiùs elongati impatientiâ, evenit: Nonnunquam etiam Medicorum fallacibus ejus Symptomatis cœcatorum ignorantiâ: Aut tandem, ubi visitationes necessariò continuandas omittunt, Intempestivo metu, ne Lucri gratiâ Curationem procrastinare videantur. Quamobrem & existimavi operæ impendendæ pretium, si his meis Observationibus, ab inspectis Ægris diligen-

tissimè

tiſſimè collectis, Medicis Junioribus Lumen præberem, & hoc facto Peritos excitarem, ſuas etiam in lucem proferre. Quo autem ea, quæ in hâc Diſſertatione dicta ſunt, magis adhuc firmentur, clariuſque illuſtrentur; Hiſtoriarum huc pertinentium, fuſiuſque exaratarum, Faſciculum ſubjiciendum curavi. Et firmè credat Lector, me ſummâ ubique veracitate uſum fuiſſe.

De Nomine hujus Morbi, Genere, & Speciebus.

Febris Miliaris, à Puſtulis ſive Veſiculis, Seminis Milii ſpeciem quodam modo præ ſe ferentibus, & præcipue circa Partes ſuperiores apparentibus, Nomen accepit. Mihi tamen videtur potiùs nominari debere Febris Veſicularis; quia Puſtulæ ſunt Veſiculæ, primò ſero limpido, deinceps ſubalbo, Perlarum colore non abſimili, plenæ.

Non deſunt, qui Febres ſolummodo Peſtilentiales, Petechialeſque opinantur Malignis adnumerandas. Cenſeo tamen & alias, Specie diverſas, Malignarum Claſſi debere referri.

Primò, quaſcunque febres vel contactu, halituve, vel quavis alia Contagione tralatitias.

Deinde, & iſtiuſmodi Febres quas ſtatim ab Initio Dolor vehemens, & alicui Parti affixus comitatur; *viz.* Capiti, aut Inteſtinorum Renumve Regioni, aut etiam Artubus. Pariter ac ſi Ægrotus Cephalalgiâ, vel Dolore Colico, aut Nephritico, vel Podagrâ, aut Rheumatiſmo, vel etiam Doloribus Parturientis, tanquam originali Morbo, laboraſſet. Cùm tamen iſtiuſmodi Febris Miliaris Symptomata haud iis ceſſura ſint Remediis, quæ, ubi Morbi ita nominati primarii ſunt, valere ſolent.

Porro, & in quibus Spiritus Animales ſubitò opprimuntur & deficiunt; Et ubi prædicta Symptomata à nulla Causâ evidenti, ſed à veneno quodam latente, pendere videntur: ab Antiquis Occultæ Qualitatis, à Neotericis vaporum nomine deſignato.

Vel demum, ubi ex Causâ, ut videtur, non abſimili, ſpem Salutis ſubitanea Mors excipit. Quæ omnia, ut Malignitatem oſtendunt, ita & in Febre Miliari obſervavi accidiſſe.

Et notatu dignum eſt, hanc Febrem eâdem Malignitate ac Petechialis apud Indos graſſari.

Hæc Febris ſpecie duplex eſt, Simplex & Compoſita. Simplicem dico, quoties Puſtulæ erumpunt nullæ, præter Miliares, de quâ hic diſſerturus ſum. Complexam, cùm Puſtulæ Papillares rubræ, Miliaribus ſint interſperſæ; quæque ubi ſolitariæ ſunt, *a Rash*, vulgò appellantur.

Et notandum eſt, Puſtulas Miliares nonnunquam Variolis immiſceri, eaſque, dum intumeſcunt Variolæ, paulatim exareſcere. Verùm poſt exſiccatas Papillares ſuperſtites manere.

Febris Miliaris Descriptio.

QUo melius Febris Miliaris Historiam perscribam; Antecedentia, Concomitantia, & Consequentia enumerare placet.

Antecedunt, Constitutio Corporis imbecillis, sive ea Naturalis est, sive ex Evacuationibus supra modum factis, Victuve nimis parco Adventitia: Sanguis serosior: Mens imbecillior & timidiuscula, ac faciliùs læsa ab externis, ut in Fœminis & effœminatis Viris. Cogitatio multa & intensa, aut mœstitia. Obstructio, vel Ulcus in aliquâ parte cum Dolore conjunctum. Unde Dolore Colico, aut Calculo, aut Renum ulcere, Podagrave diu affecti, huic Febri magis sunt obnoxii. Calor etiam internus in Mulieribus, cum vel sine Siti, & præcipuè sub tempus Puerperii; unde & Partûs Dolores minus solito vehementes sunt, & Spiritus sine causâ evidente admodum deprimuntur, cum oppressione Pectoris suspiria cogente. Quibus, ut in aliis Febribus, hîc etiam ferè semper accedit Frigus externum.

Hanc Febrem sæpe comitatur Dolor, Colici, Nephritici, Pleuritici, Rheumatismatici, vel Parturientis æmulus. Nec non oppressio Pectoris, cum Depressione Spirituum. Dolore prædicto post biduum triduumve recedente, totius Corporis horror, deindèque Frigus Calorque alternatim oriuntur. Lenior tamen hîc Calor est, quàm in Febre vulgari continuâ, & naturali propius accedit: Dum vola manus Calore magis intenso afficitur, pars convexa mitiori. Pulsus etiam frequens est, sed debilis. Spiritus sæpe maximè deficiunt, & quasi ex magno pondere Pectus oppressum edit suspiria. Somnus obrepens subitò est interruptus; omnium penè Symptomatum maximè inseparabile. Sæpe enim plures dies noctesque sine Delirio, aut Capitis Dolore, insomnes sunt: ferè multò diutius quàm in aliis Febribus. Cujus rei Exemplum vidi, præ aliis singulare, in Fœminâ quadam Illustri, quæ sub cura Doct. *Francisci Bernard*, in hâc Febre, sine Delirio, Doloreve Capitis, per Mensem passa est vigilias. Lingua nunc Aphtâ albâ obducta est, nunc sanorum similis. Urina, nonnunquam, ferè ut Aqua communis, pallida, aliàs, naturalem præ se fert colorem. Quo Symptomate decepti Juniores Medici, frequenter ad Vapores, uti vulgò loquuntur, referunt. Hâc Febre correpti aliquando Ventriculi ægritudinem, præcipuè post somnum, patiuntur, & nonnunquam Diarrhœam, vel ex suâ negligentia, vel ex malâ Praxi, scilicet, dum Calefacientia, in Paroxysmis Hystericis usitatiora, sine Diaphoreticis, præscripta sunt. Unde, loco placidi naturæ progressus, Materiam Morbificam per Diaphoresin expellentis, rapida Fermentatio eandem in Intestina deturbat. Alvus nunc astricta, nunc cum Ventriculi ægritudine, & Intestinorum Doloribus, soluta est. Modò multùm sitiunt, modò parum. Aliquando manus & lingua, Medico porrectæ, tremunt; & Ægri quasi cum Tremore loquuntur. Motibus etiam

Con-

Convulſivis, Delirio, ac difficili Reſpiratione haud rarò premuntur. Quorum Symptomatum exacerbationes, Febris Intermittentis Paroxyſmorum inſtar, recurrunt. Pectoris cum ſuſpiriis oppreſſio, vel ſine cauſa evidente ſpirituum major defectus, Vigiliæ, & Spirituum commotio, *a Hurry in the Head* vulgò dicta, quoties Ægri ad ſomnum ſe componunt, nec non Pulſus frequens & debilis, quibuſcunque aliis Symptomatis conjuncta, Puſtulas Miliares erupturas ſemper prænunciant. Quæque omnia perſiſtere ſolent, donec Puſtulæ Miliares emineant: deinde à pleriſque Ægroti liberantur.

Hæ Puſtulæ, plerumque in Pectore, Collo, & Digitorum interſtitiis, interdum etiam in toto Corpore ſunt perſpicuæ; &, paulatim indies auctæ, tandem evaneſcunt; Cuticulâ Puſtularum ſedibus ſubſcabrâ manente. Nonnunquam pruriunt, præcipuè in Febre Miliari complexâ; ubi ſcilicet Puſtulæ Papillares rubræ permiſtæ ſunt Miliaribus. Et obſervare eſt, hanc Febrem, quò ſimplicior eſt, Symptomata habere eo leviora; Quæque hâc ratione, tam incautis Medicis, quàm Ægris, incuriam frequenter creat. Unde Febris hæc vel magis fit periculoſa, vel Morbus alius ſæpe oritur. Ex minori enim cautelâ, quam primo loco adhiberi oportuit, gravioribus Symptomatis, ſcil. Ventriculi ægritudine, Appetitu diminuto, Calore interno, oppreſſione Pectoris, Spirituum depreſſione & ſuſpiriis, Caloris & Frigoris irregulari recurſu, vigiliis, & ſimilibus, aliquando incipit.

In hujus Febris declinatione ſudore frigido ſæpe madent manuum ſuperiora.

An Puſtulæ Miliares certo die apparere ſoleant, difficillimum eſt obſervare: Cùm prima hujus Morbi facies, & de eodem Patientis narratio, adeò ſint incertæ. Quantum autem aſſequi poſſum, eas opinor decimo vel undecimo die, à principio, plerumque pullulare; ſi modò Febris regularem habeat progreſſum: & circa decimum & octavum, vel ubi Materia morbifica abundat, circa primum vel ſecundum & viceſimum deſiccari.

Tempus Eruptionis obſervare, tentavi primò in iis Fœminis, quas tertio à partu die advocatus, de Horrore vel Frigore, & Calore ſubſequente querentes audivi. Cùm enim Puſtulas Miliares in illarum Pectore & Collo inſpectis viderim, eas judicavi à multis diebus Febre Miliari correptas fuiſſe. Et ſcrutinio facto ab uſque Morbi initio, vel Calorem præternaturalem, vel partis alicujus Dolorem, cum vel ſine ſiti, & cum maximâ Pectoris oppreſſione ac ſuſpiriis, Spirituumque defectu, ante partum ſenſiſſe comperi. Quæ Symptomata, cùm ab appropinquante Partu pendere putarentur, à Partu ſe bene habituras ſperabant. Deinde, partûs Dolores, etiamſi ſolito ſint mitiores, eos tamen, maxima Pectoris oppreſſio cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectus, (ab Obſtetricibus Timor & Vapores dictus) pulſuſque frequens ac debilis ſubſequuntur, Puſtulaſque Miliares prænuntiare ſolent. Quarum Eruptioni in Puerperis, ad ſudorem

rem in Lecto compositis, via sternitur. A primo itaque Calore interno, vel Dolore ante Partum, ad Eruptionem à Partu, dies undecim frequenter numero. Verùm Ægrotæ sui status ignorantia & præpostera narratio, Medici prognosin utplurimum adeò confundit, ut ipsissimum diem vel curiosissimus haud indigitare noverit.

Febris Miliaris consequentia, quatenus meæ observationi occurrunt, sunt Tumor Femorum, Tibiarum, Pedumque, non semper indolens, extumescentia & abscessus Mammarum; depravata Memoria, Fluxus Lochiorum nimius, & Urinæ; affectus, Hypochondriaci aut Hysterici æmulus; Calor internus, cum debilitate, languore, & diminuto Appetitu conjunctus. Horum, inquam, nunc hæc nunc illa contingunt, quoties Febris, vel ex suo malo more, vel Medici malâ Praxi, infelicem habet exitum.

De Febris Miliaris Causis Internis.

QUod ad Causas Febris Miliaris internas attinet, partim à Sanguinis, & succi nervosi serositate nimiâ, & quâdam Acidâ Acrimoniâ; partim etiam à Succi Nervosi nimiâ commotione, pendere videtur. Quæ mea conjectura ex hujus Morbi præcedente Historiâ, ex Medicamentorum huc pertinentium effectu, & ex Cadaveribus hâc Febre mortuorum dissectis, probabilis videtur.

Sanguinis Acrimoniam seu Aciditatem arguunt secretiones huic Febri peculiares. Urina enim hic magis decolor est, sanorumque similior; emittiturque majori copiâ, quàm in Febre Ardente, ubi Sanguis & Succus Nervosus Particulis Sulphureo-salinis impraegnantur. Et experimur Urinam decolorem copiosè effluere, ex usu Oxymellitis Scillitici in Hydrope incipiente. Ptyalismus etiam in hâc Febre plerumque copiosior est, quàm in Ardente. Ideoque hîc sitis ut plurimum minor est, & Lingua viscoso humore minùs obducta. Porrò, & Pustulæ Miliares, quæ sero plenæ sunt Vesiculæ, ab Aciditate prædictâ secerni videntur: Non secus ac à quovis Acido affuso, fit Lactis serum.

Idem patet à Medicamentis juvantibus, Testaceis scilicet, ut Oculis Cancrorum & similibus, quæ Acida absorbent.

Nec minus ex Lædentibus. Omnia enim Sapore Acida, ut succus Limonum, &c. in hâc Febre nocent.

Serositas Sanguinis probatur à Calore, qui hìc mitior, quàm in Febre Ardente, sentitur. Et quo simplicior est hæc Febris, eo mitior est Calor. Nam ubi Pustulæ rubræ, *a Rash* vulgò dictæ, Miliaribus sunt interspersæ, omnia Symptomata Febrem magis ardentem ostendunt. Et Anasarcâ laborantes, ubi Sanguis sero abundat, licet Febre aliquando Miliari, & Symptomatis Nervosis, vix tamen unquam ardente afficiuntur.

Idem probat tempus, quo Pustulæ Milia-

Miliares erumpunt. Quæ ob Sanguinis serositatem, indèque Calorem & Motum mitiorem, non tam citò ac Papillares & Variolæ, ubi Sanguis sulphure magis abundat, expelluntur. Quemadmodum simplex Aqua, tardius quàm Vinum aut spiritus vini ebullit. Quam etiam ob Causam Spiritus Animales in hâc Febre primò commoventur.

Remedia hujus Febris Curationi adhibita idem ostendunt: nimirum, continuata Diaphoresis, & Vesicatoria successivè apposita. Quæ serositatem Sanguinis, & Succi Nervosi diminuunt, eodem tempore quo eorundem Aciditatem edulcorant. Adde, & Curatio hujus Febris à Natura perficitur, Sanguinis serum, ex aliquâ parte, in generatione Pustularum Miliarium, eliminando. Neque liquores diluentes & aquosiores, hîc adeò multùm, ac in Febre ardente, prosunt; ubi potiùs Pulli Gallinacei Jusculum copiosè bibendum est. Porrò, & quæcunque seri diminutionem per Diaphoresin impediunt, Lædentibus adnumeranda sunt; ut Frigus externum, & Medicamenta Calefacientia sine vi Diaphoretica.

Tam aciditatem Sanguinis, quàm Serositatem, Cadavera eorum qui hâc Febre moriuntur, satis perspicuè demonstrant. In quibusdam enim Partibus Sanguis coagulatur, & non secus ac Oleum ex affusione spiritûs Vitrioli nigrescit. Idem tamen Sanguis extravasatus Linteum valde pallido colore imbuit. In aliis Partibus, adeò serosus est, ut & ipsa Vasa Sanguinea verè palleant. Cujus rei instantiam profero, in sequentium Historiarum ultima. Et nuperrimè vidi non absimilem, in Juvene quodam Illustri, annos circiter unum & viginti natos, hac Febre mortuo, ex omissâ Morbi Curatione tempestivâ. In cujus Abdomine, Thorace, & Cranio apertis, Vasa, quibusdam in Partibus, Sanguine nigricante & coagulato distenta erant. Sanguis tamen è Vasis discissis elapsus pallido colore Linteum infecit. Et non infrequenter experimur, è Venâ sectâ Sanguinem rutilantem fluere; à Vino nempe generoso copiosè ingesto: Colore tamen pallido lintei imbuti suam Serositatem ostendere. In aliis hujus Cadaveris Partibus, Sanguis serosus videbatur, & Pallido Colore tinctus; ut & Cor ipsum. Plexus etiam Choroides, ob copiam Sanguineorum Vasorum ipsum formantium, semper ferè rubicundus, maximè pallebat: tum Acidi tum Serosi Sanguinis argumentum. Neque dubitandum est, Succum Nervosum, à Sanguine ortum, similem Naturam adeptum fuisse.

Intemperiem Febrilem in Liquore nervoso sive spiritibus Animalibus primitùs accendi, Symptomata Nervosa primò occurrentia, nempe Dolor, Spirituum depressio, Vigiliæ, & similia suprà enumerata, probant. Cùm interim Symptomata, quæ Sanguinis fervorem Febrilem indicant, uti Calor vehemens, pulsûs fortis, Capitis Dolor, Sitis, Linguæ siccitas, Urina rubicunda & parca, &c. omnino desunt. Demum in hâc Febre Juvantia, nempe Mens spiritusque ab omni tumultuario motu immunes, idem ostendunt. Hîc

itaque Commotio Febrilis, à Seri Sanguinis metastasi in Succum Nervosum originari videtur, indèque in Sanguinem transferri.

De Symptomatum Causis.

FEbris Acuta continua, non Maligna, scil. ex obstructione Glandularum, Cutanearum præcipuè, indèque Sanguineorum Vasorum Plethora pendere, plerique autumant. Et in Febre simplice Miliari Succo Nervoso idem accidere, verisimile est. Nam ut Nervi ex Obstructione tenduntur, ita ex Tensione Dolor oritur, hujusce Febris Symptoma omnium ferè primum. Ideoque Medicamentis Diaphoreticis, Plethoram & Obstructionem Nervorum Capillarium minuentibus, potiùs quàm Laudano consopitur. Uti & ex Petechiarum aut Variolarum eruptione, Ægri à Dolore, Symptomate eorum primario, magis liberantur, quàm ab usu Laudani.

Succus Nervosus, Nervorum Capillarium obstructione auctus, & in suo motu repulsus, Motum irregularem imprimit Spiritibus Animalibus, & Horrore Ægrotum afficit.

Calor autem succedit Frigori, ex Succo Nervoso in Sanguinem (tandem obstructione reseratâ) copiosiùs transfuso, motumque Sanguinis citatiorem generante. Neque tamen hîc, ubi Sanguis scatet partibus seroso-acidis, quæ motum ejus inhibent, Pulsus adeò magnus est, ac in aliis Febribus; quæ primò in ipso Sanguine, salinis sulphureisque particulis luxuriante, excitantur.

Calor & Frigus se mutuò excipiunt, sed irregulariter. Nimirum à serositate Sanguinis, Succique Nervosi ab eo secreti: qui exinde citiùs à Medicamentis, motu Corporis, multiloquio, vel Animi Pathematis, affecti sunt. Ideòque nihil magis conducit ad Caloris Frigorisque irregularem recursum cohibendum, quàm mora in Lecto & Quietudo.

Pectoris oppressio & suspiria, à Liquore Nervoso, in Nervis Pectoris Capillaribus stagnante oriuntur. Vesiculis enim seu Pustulis Miliaribus emissis, Ægri ab oppressione liberantur. Certè à Sero in Asperæ Arteriæ extremis Ramulis minimè pendet. Ita enim produceretur Asthma, & Pharmacis Pectoralibus oppressio allevaretur: quæ tamen hîc sunt inutilia, & quæcunque Pustularum Miliarium eruptioni incommoda.

Oppressionem hanc comitatur Spirituum defectus. Nempe ob Sanguinis serositatem, indeque parciorem in Succum Nervosum Spirituum secretionem. Oritur etiam à Succi Nervosi serositate, Spiritus Animales onerante. Serositate enim per Diaphoresin diminutâ, liberantur Spiritus Animales, viresque Æger recuperare videtur. Non secus ac Bajulator, qui deposito onere Spiritus statim resumit. Quod non accidit in Spirituum defectu, ex Hypercatharsi orto. Et notatu dignum est hâc Febre Miliari laborantium, non secus ac oneribus defessorum, Pulsum eundem manere, dum Spirituum defectum passi sint, & ab eodem liberentur. Verùm

rùm ex Evacuatione nimiâ, Pulsûs debilitas, Spirituum depreſſioni reſpondet.

A motu Spirituum Animalium magis celeri inſomnes ſunt, ſæpeque delirant, & quoties ad ſomnum ſe componunt, de quadam Senſûs Interni Confuſione queruntur.

Quando in Vigiliis Caput indolens eſt, à minori Impetu Sanguinis verſus Cerebrum pendet. Licet enim motu paulò vegetiore circuit, quàm in Sanis: remiſſius tamen quàm in aliis Febribus, ſive Intermittentibus ſive Continuis, movetur. Quamobrem & Sitis hîc longe mitior eſt, quàm in Febre Ardente. Et eandem ob Cauſam Urina eſt magis decolor, Sanorumque ſimilior: Et majori copiâ emiſſa, ex Aciditate Sanguinis ſerum ſeparante. Quâ de causâ frequentius etiam expuere ſolent.

A Seroſitate Spirituum Animalium Muſculi antagoniſtæ non ſemper æqualiter contracti retinentur; unde fiunt Motus Convulſivi. Sin autem à ſeroſitate prædicta Contractio Muſculorum fuerit debilior, Linguæ Manuumque ſolummodò fit Tremor.

In hujus Febris principio, ſi Ægri, Similitudine Vaporum decepti, è Lecto ſurgant, calidave Medicamenta uſurpent, Sanguinis Spirituumque motus exinde augetur: Et loco Puſtularum Miliarium Natura ad Materiæ morbificæ intempeſtivam ac deviam Secretionem ſtimulatur. Unde producuntur Symptomata, ſecundum varias Partes in quibus deponitur, variata; Febriſque Miliaris ſub alterius Morbi formâ deliteſcit. Si in Ventriculo, Nauſeam & Vomitum parit; in Inteſtinis, Dolorem & Diarrhoeam. In quo caſu, Dolores & Diarrhoea, citiùs leni & continua Diaphoreſi, quàm Laudano vel Aſtringentibus recedunt. Et ſi contigerint ſolummodo duæ treſve Sedes, abſque Ventris Torminibus, Spirituumque Defectu; quæcunque Aſtringentia & Opiata cenſeo amovenda. Quippe ſæpenumero ſatis eſt Materiæ, tam in Sedes, quàm in Puſtulas Miliares diſtribuendæ. Quapropter & de earum Eruptione à Sedibus nihil metuendum eſt, Idemque experimur, ubicunque Materia abundat ſecernenda: Exempli gratiâ, in Variolis ubi nec Enema, nec Venæſectio, Puſtularum Eruptionem impedit. Nec quicquam mali accidit à Catameniis, toto Variolarum curſu lentè effluentibus.

Pulſus denique fit debilis, à Seroſitate Sanguinis Succique Nervoſi; & proinde Spirituum Animalium paucitate, Cordiſque laxiorè Syſtole.

De Signis in hâc Febre Prognoſticis.

DE hâc Febre Prognoſis ita inſtituenda eſt. Sic Ægrotus ſui Regimen in principio omiſerit, Medicuſve Pharmaca calida Diaphoreſin minimè excitantia præſcripſerit; licet Symptomata ab initio fuerint mitiora, Morbus tamen ſæpe in pejus ruit, & vel mortem, vel ægritudinis diuturnitatem minitatur.

Si ab initio Pars aliqua doleret;

 vel

vel Æger indolenter calefceret, aut ei Ventriculus ægrotaret, deindèque Calor & Frigus alternis vicibus, intervallis tamen inæqualibus recurrerent, Spirituumque defectus, & Pectoris Oppreffio cum Sufpiriis, facili Refpirationi conjuncta fint, tandemque Puftulæ cum leni & perpetua Diaphorefi fefe oftenderent, res plerumque in vado eft.

Delirium, Motus Convulfivi, Convulfio, vel Apoplexia, fi ex Signis hujus Febris Pathognomonicis, nempe fummâ Pectoris Oppreffione, cum Sufpiriis, Spirituumque Defectu, Symptomata comitantia viderentur, & in principio acciderent; faciliùs Medici diligentiæ Praxique regulari cedunt. In progreffu verò, & declinatione, ubi Æger imbecillior eft, & Puftulæ Miliares, aut ex impreffo Frigore, aut forfan à malâ Praxi delitefcunt, in Cerebrum, Nervofque lethalis fit metaftafis, & brevi Mors fequitur.

In hâc Febre, fuppreffio Diarrhœæ fubitanea, five fponte, five Aftringentium, five Opiatorum ab ufu fit, Apoplexiam cavere jubet. Præcipuè, fi ifte Morbus, ex Plethora & Partium ftructura, ftaret in procinctu.

Citrinus Urinæ Color, qui fubitò in pallorem tranfit, de metuenda Metaftafi Medicum monet.

In Puerperis hâc Febre correptis, Diarrhœa, Symptoma periculofum eft. Non modò enim Puftularum Eruptionem, fed & Fluxum Lochiorum impedit.

Refpiratio difficilis, Vox faucibus hærens, & linguæ Tremor, inter periculofa Symptomata collocanda funt. Præcipuè, Dyfpnœa Nervofa.

Ægri, quò magis fomnolenti, eò feliciùs convalefcunt.

Qui mitioris funt Indolis, faciliùs quàm qui Feroces & Iracundi, liberantur.

Si Natura & Medicus, quafi junctis manibus procedant, ftatim à deficcatis Puftulis, Ægri vires recuperant. Nifi, ex abundantia Materiæ Morbificæ, Reliquiæ fuper Partem aliquam feparentur.

In Febre Scarlatina, fi Puftulæ Miliares Colori rubro extincto fupervenient, falutem promittunt.

De Febris Miliaris Simplicis Curatione.

Ex hujus Febris Miliaris Simplicis Natura defcripta enatæ indicationes curativæ funt hujufmodi. Nimirum, Sanguinis & Succi Nervofi Aciditatem dulcificare, eorumque Serofitatem diminuere, nec non Spiritus Animales liberare & reftaurare: Et hac Methodo obviam eundo periculofis Symptomatis, Spirituum Animalium Sanguinifque Motum ad æquilibrium reftituere. Quo facto, Puftulas Miliares è Materiâ ritè præparatâ genitas, folito tempore expectare licet.

Ad fanguinis Succique Nervofi Aciditatem (unde Coagulationes fanguinis, & feri fecretiones proveniunt) edulcorandam, Medicamenta, vulgò Alcalina dicta, & præcipuè Teftacea, funt eligenda: E quibus funt Oculi Cancrorum, Margaritæ præparatæ, & fimilia. Et ad eorum ferofitatem fimul minuen-

nuendam, quæ etiam lenem & continuam Diaphoresin promovent, maximè omnium prosunt: in quorum numero Pulvis è Chelis Cancrorum compositus, Lapis Goensis, & Bezoar Orientalis, præcipuum locum obtinent. Horum enim usu, dies aliquot repetito, Sanguinis & succi Nervosi vitia corriguntur; Pulsusque ad fortiorem motum restitutus, magisque æquabilem, Pustularum Miliarium eruptionem accelerat. Equidem, si nulla ratio Diaphoreseos habenda esset, neque alicujus Indicationis nisi ut Sanguis Spiritusque Animales exaltentur; calidiora Cardiaca, uti Radicem Serpentariæ Virginianæ, aut similia, vel etiam Vinum ipsum tutò & copiosè sumere licuerit. Hæc autem & hujusmodi, in hâc Febre, viz ad Pustulas Miliares expellendas, rarò locum habent. Nam Sanguinis Fermentatio vehementior, & Materiæ morbificæ contemporanea secretio, non bene conveniunt. Et sæpe calidorum usu, Delirium, Motus Convulsivi, & similia producuntur. Omnes itaque Secretiones, sive Naturâ, sive Arte effectæ, facilius lentè procedunt. Id quod à Medicamentis Testaceis obtinetur; quæ dum Calorem fovent mediocrem, simul & edulcorant, & Diaphoresin promovent.

Ad Serositatem minuendam optimè etiam respondent Vesicatoria: Nec non ad Coagulationes sale suo Volatili impediendas. Nullum itaque aliud Remedium Spirituum Animalium Commotionem magis sedat, Somnumque conciliat, aut Spiritus depressos levare solet. Materiâ enim morbificâ ex aliqua parte eorum ope diminutâ, Natura reliquam, viâ sibi consuetâ, facilius amandare potest: tantum abest ut Pustularum Eruptionem impediant. Neque tamen plura unâ vice Vesicatoria, sed alia post alia, applicanda sunt, nisi grande aliquod Symptoma exigat. Notandum autem est, postquam ulcus prioris Vesicæ siccatum fuerit, quamprimum aliam debere excitari. Cùm sæpe observaverim, omnia Symptomata statim à siccatis priorum Vesicarum Ulceribus ingravescere, iterumq; ab aliis Vesicis excitatis fieri leviora.

Anno 1697. quidam hâc Febre correpti non modò Capitis Dolore, sed & Tumore affecti sunt: Attamen ex Vesicatoriis successivè appositis, dietim imminutis. Ex appositis pone Aures disparuit Frontis Tumor; Temporum & Oculorum, ex tertio inter scapulas; & Genarum similiter, Labiorum, Fauciumque, ex aliis super Brachiis, Femoribus, Tibiisque, ut in sequentium Historiarum primâ fusiùs ostenditur. Et notetur quòd ex minimo temporis intervallo, à prioris Vesicæ exsiccatione ad generationem alterius, & Dolor & Tumor aucti fuere.

Anno 1704. quorundam in hâc Febre Fauces occupavit Dolor, illius qui in Anginâ æmulus. Quo percepto Symptomate, licèt multi subitò mortui sint; eô tamen leni & continuâ Perspiratione domitô, omnes sub meâ Curatione evaserunt.

In hâc Febre, Cathartica rarò sunt admittenda; nisi grande aliquod Symptoma indicaverit. Emollienti verò Enemati, ad primas Vias

mundificandas, sæpe locus est.

Rarò etiam Sanguinis emissio permittenda, nisi ex urgente aliquo Symptomate, viz. Asthmate, Pleuritide, vel simili indicaretur.

Animi Pathemata in hâc Febre vitanda sunt. Et quæcunque commovent Spiritus Animales, sive grata sive ingrata fuerint, noxia sunt. Quietudo etiam in lecto imperanda est. Contrario autem in hac Febre incipiente regimine, Pustularum miliarium materia versùs cutem motura, aliò repulsa, Symptomata periculosa producit. Quibus Symptomatis si talia adhibeantur medicamenta, qualia ad primarium Morbum inepta sint, vel mors, vel Morbus Chronicus, sine ullâ postea Pustularum eruptione, sequitur. Unde discimus qui fit, ut Puerperæ ex hâc Febre felicius emergant. Ob id nempe, quòd in lecto tranquillo animo se continentes, lenem & perpetuam Diaphoresin sibi concilient; cibisque potulentis, calefacientium Pharmacorum loco, refocillentur. Sæpe enim observare est, eas, quæ in lecto bene se habere visæ sunt, si inde surgant, tanto spirituum defectu correptas fuisse, ut moribundæ videantur, & ex iis nonnullæ subitò obierint. Quæ etiam nimis properè lectum renuunt, se tantùm hystericè affectas æstimantes, statim in pejus ruunt.

Hujus rei instantiam jam præ oculis habeo in Domina *Shepherd*, in Vico vulgò vocato *Bartholomew-lane*, habitante, & cui D. *Lancashire* fuit Pharmacopœus. Illa Pectoris Oppressionem cum Suspiriis, nec non Confusionem interni Sensus, Cordisque palpitationem passa est: quæ Symptomata, & Ægra, & astantes, Vapores æstimârunt. Ideòque necessarium esse putabant, ut è Lecto resurgat. Simul ac verò induerat Vestimenta, Tremores & Motus Convulsivi, prædictis Symptomatis sunt adjuncti. Ego jam ad Illam vocatus, ex oppressione Pectoris, cum Suspiriis, Spirituumque defectu, Febre Miliari laborare censui, & in periculo stare, nec sine leni & continua Diaphoresi servari posse. Præscripsi itaque in lecto quietudinem, seclusâ Visitantium turbâ; Vesicatorium inter scapulas applicandum; Bolumque sequentem sextâ quâque horâ cum Julapio sumendum.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spermat. Ceti, āa.* ℈j. *Croci gr.* vj. *Syr. Paralys. q. s. Ms. f. Bolus.*

Qua methodo adeò latè res cessit, ut intra biduum Motus Convulsivi penè penitùs aboliti fuerint. Pustulæque Miliares, jam tandem enatæ, altiùs indies emicuere, serumque in iis, usque ad earum exsiccationem, videbatur magis incrassari, & albescere.

Puerperæ hac Febre laborantes, & nimis citò lectum renuentes, nonnunquam ex improviso moriuntur. Uti accidit Dominæ *Barklei*; ad quam licet vocatus essem, tamen ante adventum meum mortua est. Amici Illam, nullo Morbo, præter Vapores vulgò dictos, affici putarunt. Et proinde exurgere, immiscere se Colloquiis, & similia, sanæ instar, agere voluerunt. Ego verò, ex dolore Femoris, oppressione Pectoris, suspiriis, spirituumque defectû, mihi

hi narratis, ipsam Febre Miliari periisse ratus sum. Et allata Candela, Pustulas Miliares quamplurimas super Pectore adhuc eminentes vidi. Et nullus dubito, quin ex frigore, materiam Pustularum in Nervos repellente, hæc Mulier morte subitaneâ oppressa fuerit. Id quod etiam quibusdam Parturientibus in simili casu accidisse memini. Ideoque, ubi ad Parturientes vocatus, Febris Miliaris signa viderim Pathognomonica, moram in lecto, & ut Ægra ad partum se componat, impero.

In prædictæ Dominæ dissecto Cadavere, nil morbosum conspexi præter Polypum. Qui ab eâdem causâ ac ipsa Febris, viz. serositate acidâ proveniens, minimè mortis causa existimanda est.

Sæpe etiam observare est, eos qui in lecto benè se habere visi sunt, si exurgerent, tantum spirituum defectum sensisse, ut moribundi viderentur: cujus rei in Historia casûs D. *Smith*, in Areâ *Bartholomem Closè* vocatâ, exemplum dabimus. Ideòque Cautela, tum à Parturientibus, tum Puerperis observanda est, ut si Pectore oppresso & languore, sine causa evidente affectæ fuerint; statim Obstetricis ope partum avelli curent, & spretis mulierum argutiunculis in contrarium, ad eliciendam diutinam Diaphoresin sese lecto affigant.

De Curatione Febris Miliaris Symptomatum.

SIngulis Symptomatis iisdem Remediis occurrendum censeo, quibus uti maluimus, si solitariè apparuerint: nisi aliquod Symptoma contra indicet; quod à perito Medico perspiciendum est.

Capitis vel partis alterius cujuscunque Dolor, longè certiùs leni & continua Diaphoresi, quàm Opiatis consopitur. Quemadmodum in Febribus petechialibus Variolisque, nullo modo Dolores sedari vidimus, donec expellenda materia super cutem emineat. Cùm itaque vel parturienti, vel dolore quovis laboranti advocatus sim, & spirituum defectum pulsumque frequentem ac paulò debiliorem viderim; omissis Hypnoticis, Naturæ morem gero, & statim Diaphoresin excitare soleo. Sin autem Doloris vehementia Opiatorum usum indicaverit, Diaphoretica admiscenda impero. Alias aut non sedant Dolorem, aut ejus loco aliquid mali afferunt. Et si pleuriticus sit dolor, vel alicubi Inflammationem ostendat, Venæsectio rarò est omittenda.

Quoties Calor & Frigus alternis vicibus & irregularibus recurrunt, ut plerumque solent; lenis Diaphoresis, ex *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* usu, valdè prodest; si modo sine Calefacientibus sumptus fuerit. Quod, etiamsi à nonnullis parvi pendatur Remedium, multoties tamen ejus virtutem expertus sum. Hæcque, ex multis aliis, uno Exemplo in D. *Bolton*, D. *Shaler* pharmacopoei Filia, satis patebit. Illi, secundo die à partu, doluit Abdomen prope Coxam. Quâ in parte lenito dolore, calore deinde & frigore alternis, nec non Vigiliis & oppressione pectoris cum Suspiriis, & Languore, afflicta fuit: tandemque

que post dies aliquot pustulæ Miliares exsudarunt. Solo itaque pulveris è Chelis Cancrorum compositi usu sexta quaque hora, ad continuandam Diaphoresin, omniaque Pathemata prohibendo, Ægramque Cibis fovendo Potulentis, Vinoque pauco Canarino, illamque dies quatuordecim post emissas pustulas lecto alligando; æquè feliciter convaluit, ac si non ægrotasset. Etiamsi ante partum calor Hecticus, Tussis, difficilisque Respiratio, Tabem minitarint. Constat itaque multis hac Febre correptis, sanitatem redintegrari longè difficiliùs; aut ex debita Cura in principio omissa, quasi Ægra tantum hystericè laboret: aut valde Calefacientium abusu, materiam scilicet Morbificam, non criticè, sed symptomaticè expellentium. Et observatu non indignum est, quod hac currente Febre, ut prædictum pulverem, experimenti gratia, omittendo, non solum cessavit Diaphoresis, sed Symptomata omnia pejora videbantur: ita, & illius usum repetendo, quæcunque laudabiliora renovari.

A Vigiliis levantur, Vesicatoriis, & quietudine in lecto, remotis omni strepitu Animique pathematis.

Ad Delirium maximè prodest Antimonium Diaphoreticum, per se sumptum. Quod licèt à quibusdam Medicis, ut effœta Calx æstimetur; sæpe tamen, & semper per se, optato successu, non modò in Vigiliis, sed & in Delirio præscripsi.

Sæpe etiam pacantur Vigiliæ, leni & continua diaphoresi. Ad quam efficiendam, si pulveris prædicti usus sit irritus, Spiritus Cornu Cervi, aliis Medicamentis præferendus est, & in posseto Salviato potiùs bibendus, quàm Salviæ infuso. Ideò scilicet, quòd plus nutrimenti in hâc Febre magis necessarii, suppeditet.

Opiata, si unquam in hâc Febre, post Vesicatoria adhibenda sunt. Et urgente Diarrhœâ, vel pustularum eruptione remorata, Conf. Fracastorii, aut Theriaca Androm. locum præcipuum tenet.

Nihil à me expertum est, quod felicius motus convulsivos in hâc Febre, compescit, quàm omnes illinire Artus Succini Essentiâ; illiusque quasi viginti guttas è quovis conveniente liquore sæpe exhibere.

In oppressione Pectoris cum suspiriis, præcipuè Asthmate Convulsivo conjunctis, eadem fere, nempe lenis & continua Diaphoresis, Spiritus Cornu Cervi, & Vesicatoria, summè sunt utilia.

In spirituum defectu, nihil magis valere expertus sum, quàm Aquam Theriacalem, vel per se, vel in vehiculo cum Salis Vol. oleosi guttis aliquot, & Croci Pulvere; præcipuè si Cordis Palpitatio eundem comitetur.

In Tremoribus, Spiritus Animales aptis sunt reficiendi Medicamentis; è quibus Crocus maximè prodest. Nec non cibis potulentis magisque nutritiis, uti Pullorum jure, & similibus.

In convulsione universali, præcipuè à materiæ morbificæ versus interiora Metastasi ortâ, Cucurbitulis cum emissione sanguinis usus sum feliciter. Deinde calefacientes spiritusque volatiles Ægrotorum

rum ori ingerendos, nec non Enemata, imperare soleo. Quæ quidem in convulsionibus, præcipuè puerorum, sunt proficua.

Ægritudo cum nauseâ, pectorisque calor signa sunt Aphtharum imminentium. Quæ mitigantur Symptomata Diaphoresi continuatâ, donec lingua Aphthis obtecta fuerit. Et observare est, eodem tempore augeri Aphthas, Pustulasque Miliares exarescere. E contra simul ac lingua Aphthis nudata fuerit, Pustulas Miliares elevari. Et nonnunquam Febris reliquias, post desiccationem Pustularum, in Aphthas nutriendas derivari.

Vomitioni occurro, addendo pulveris è Chelis Cancror. comp. scrupulo, salis Absinthii gr. X. Præcipuè si calor Febrilis æqualibus intervallis fuerit repetitus. Nisi aliquod Symptoma (uti Tonsillarum inflammatio, quæ salis lixivialis usu augetur) contraindicet.

In Diarrhoeâ, quam sæpe astringentibus augeri expertus sum, vel eidem suppressæ aliud Symptoma pejus succescere, Vesicatorium utiliter præscribo, ut hujus & Diaphoresis conjuncta ope materia serosa ab intestinorum glandulis revellatur. Margaritas etiam, vel per se vel cum aliquo conveniente Diaphoretico, scrupuli pondere, sumendas vicibusque aliquot repetendas jubeo.

Vesicatorii efficaciam ad Chronicam Darrhoeam frequentissimè expertus sum. Cujus rei jam præ manibus habeo instantiam in Domina *Washta* puerpera, Mercatoris Hispanici in *Gloak-lane* habitantis uxore; cui Dom. *Shervvood* est Pharmacopoeus. Horrore primò correpta fuit, deinde frigore & calore, incertis spatiis recurrentibus: Nec non oppressione Pectoris cum suspiriis, spirituumque defectu. Pulsus etiam ei debilis ac frequentissimus. Et passa est Vigilias, ferè usque ad enatas in lingua Aphthas. Sub earum autem eruptionem, erat admodum somnolenta; uti & Aphtharum tempore infantes sunt. Ægritudine etiam ventriculi premebatur, & Diarrhoeâ, cujus vi improba Lochia ei suppressa sunt. Hanc mulierem sequente methodo multos dies continuatâ ad sanitatem restitui.

℞. *Sper. Ceti, Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℈j. *Croci gr.* v. *Syr. Paralys. q. s. Mf. f.* Bolus sumendus sexta quaque hora è Cochleari Julapii communis. Et applicetur Vesicatorium inter scapulas. Horum usu emicuere Pustulæ Miliares, & paulatim minuebatur Diarrhoea.

Et cum Aphthis postea enatis creverunt Pustulæ Miliares, sine astringentium usu. Hujusmodi quidem medicamenta Ægrota in promptu habuit, sed neque sumpsit, neque iis opus fuit.

Si Theriaca, aliave Opiata usurpanda viderentur, opportunè id fit, post apposita Vesicatoria; quæ pravos Opiatorum effectus inhibent.

Hoc etiam potenter efficiunt sudorifica opiatis admixta. E multis hujus rei exemplis, unum dabo in quadam Domina *Roberts*. Illa secundo à partu die, Dolore colico, sine vomitione aut Diarrhoeâ, sed admodum vehemente & abdomini affixo, correpta fuit. Quapropter coactus sum, Laudani liquidi guttas centum,

 ses-

ſeſquihoræ ſpatio ſumendas, imperare. Attamen paulò poſtea pulveris è Chelis Cancr. compoſiti ſaliſque volatilis oleoſi Doſin majorem offerendo, multas ſudavit horas, dolorque ſine ullâ ſuperſtite querelâ evanuit. Contrà ac in eâdem muliere, & in eodem caſu, ſub cura alterius doctiſſ. Medici acciderat. Ille enim, dando Laudanum ſine ſudoriferis, dolorem equidem ſedavit, diu tamen ægra de quadam inquietudine ſubſequente querebatur. Et liquidò mihi conſtat ex Laudano per ſe ſumpto, omnes evacuationes plerumque ſupprimi. Quod ſi aliter contingat, forſan non Laudano, ſed aliò referendum eſt. Similiter ac ſi ex ſumpto Cortice Peruviano, aut vino Clareto, ob materiæ morbificæ congeriem, Fibrarumve inteſtinorum imbecillitatem, vel quandam Antipathiam, ſequeretur Diarrhœa. Neque poſt ſumptum Laudanum ſudor nonnunquam profluens, & Variolarum extumeſcentia, quicquam redarguunt. Quorum neuter à Laudani naturâ, ſed potiùs à Morbi conditione immediatè pendet. Nam ut in Febribus, durante fermentatione, ſanguis velocius movetur, naturaque ſecretionibus minimè vacat; ideoque urinam tenuem Ægri meiunt, deſinente verò, craſſam cum Hypoſtaſi turbidamque: pari modo, ubi motus ſanguinis ex ſumpto Laudano citatior compeſcitur, Nervi relaxantur, Porique aperti fuerint, in Febribus ſudor, in Variolis pus eliminatur facilius. Natura itaque medicamenti non ex aliquo remoto & incerto, ſed ex proximo illius effectu definienda eſt. Laudanum enim in quibuſdam alvum movit. Quam obſervando regulam, Medici de Laudani, aliorumque Pharmacorum uſu vel abuſu, rariùs diſceptantes, magis amicè honorificèque convenirent.

Hoc mihi in memoriam revocat effectum Laudani memorabilem in Fœminâ quâdam, ad Inſigne Solis in vico *Chancery-lane* vulgò dicto habitante. Illa, cùm poſt abortum dolore Colico vehementiſſimo laboraret, Laudani magnas ſumpſit doſes, & per ſe repetitas. Unde Urinæ, ſedum, Lochiorumque orta ſuppreſſio, maximuſque tumor ventris brevi expectandam mortem pronuntiârunt. Poſtquam autem inquiſitione facta à morbi uſque initio, inſpectiſque præcedentis Medici præſcriptis, jam memorata Symptomata, à Laudani abuſu, ut dictum eſt, provenire cognoverim; Enema injiciendum imperavi. A cujus operatione peracta, omnia, non ſine aſtantium ſtupore, diſparuere Symptomata; quippe, non à morbo, ſed abuſu Laudani, oriunda.

De Febri Miliari compoſita.

FEbris Miliaris compoſita eſt, ubi Puſtulæ Miliares, Papillis rubris, (à *Rash* vulgò dictis) Petechiis, Variolis, aut Morbillis ſunt intermiſtæ.

Symptomata eadem ferè ſunt, ac in Febre Synocho dicta. Spirituum tamen defectu & ſuſpiriis Ægroti magis opprimuntur. In vigilias etiam

etiam proniores sunt; & eorum Urina sanorum est similior.

In Febre cum Pustulis rubris aliquando Pustulæ Miliares non tantùm illis intermistæ sunt, verùm etiam penitùs desiccatis supersunt. In Variolis & Morbillis pustulæ Miliares plerumque præcedunt, & in principio eas comitantur.

In Febre Miliari compositâ Symptomata sanguinis potiùs quàm nervosi generis vitia præ se ferunt. Ubi nempe Pulsus frequens est & fortis; calor intensus, lingua sicca, sitisque haud mediocris. In Febre Miliari simplice, è contra. Verùm defectus Spirituum, & oppressione circa Pectus coacta suspiria, Symptomata sunt utrique communia.

Quod ad curationem attinet, ubi Pustulæ Miliares Variolas & Morbillos comitantur, Diaphoretica medicamenta paulò calidiora tutiora sunt, quàm in Variolis per se existentibus.

Frigus externum, aut regimen quocunque modo frigidum, periculosum est, & mortis causa non nunquam subitaneæ: tum etiam, cum pleraque Symptomata optatum Morbi eventum promittunt.

Quamobrem & opiata calida, ut Diascordium, & similia, feliciùs cedunt, quàm Diacodium vel Laudanum, quoties Variolis Pustulæ Miliares conjunctæ sunt.

De Morbis quibusdam Febri Miliari supervenientibus.

PRæter Febri Miliari consequentia, de quibus ante mentionem feci, & in sequentibus Historiis facturus sum, duo sunt, quæ paulò frequentiùs eidem superveniunt; nempe Artuum inferorum Tumor, & calor Hecticus.

Tumor Pedum & Tibiarum, nec non Femorum Inguinisque fit, aliquando sine, verùm sæpius cum dolore haud mediocri, tumori præeunte. Iste autem Tumor, ex materiæ morbificæ congestis reliquiis, in his Febribus non ritè curatis, contingit. Cujus rei etiamsi plura exempla proferre possim: Methodum tamen, quâ morbum profligare soleo, hîc annectere sufficiat.

Ea autem est: Pilularum Catharticarum, cum Opio vel aliquo Opiato, singulis noctibus sumendarum præscriptio. Opiatum mihi usitatum, est Pilula de Cynoglossa ad ℈j. Catharticum verò eligo, secundùm Coindicantia. Verbi gratia in Appetitu & Digestione diminutis, Pilulas Stomachicas ad ʒß. In Lochiis aut Mensibus suppressis, Pilulam Aloephanginam, aut Fœtidam. Aliquando etiam Resinæ Jalap. gr. iv. vel v. jubeo addenda. Et nonnunquam decocti amari sine sena haustum bis in die propino. Si Cathartica paulò fortiora usurpanda sunt, alternis noctibus adhibeo; & decoctum aliquod Stomachicum diebus interpositis sumendum præscribo. Et post plura alia Medicamenta frustrà sumpta, haud rarò feliciter usus sum hâc methodô.

Sin autem adsit Tumor indolens, Catharticis utor sine Opiatis. Et si Febrem Miliarem comitetur tanquam Symptoma, solâ continuatâ Diaphoresi dissipatur.

Spiritus etiam Cochleariæ, tam

Simplicis quàm Cathartici, usus, in hoc casu maximè prodest. Simplicis efficaciam expertus sum in Domino *Bellasis*, circa ætatis annum octogesimum, Febre vehementi correpto, meæque curæ à Regiâ Majestate commendato. In quo jam extinctæ Febri tumor ab inguine usque ad Pedum Digitos supervenit, Qui, post Vesicatoria frustra adhibita, tandem Spiritûs Cochleariæ simplicis usui cessit.

Spiritus autem tam Simplicis quàm Carthartici, scilicet cum Jalapio præparati, usum conjunctum, expertus sum felicissimum in D. *Lane*, quæ aliquot ante annos puerperio cubabat. Hæc dolore vehemente, cum tumore ab inguine ad Pedum usque Digitos, affecta, duorum Medicorum celebrium curæ submissa fuit; sed id incassum. Eandem itaque Fœminam, spiritu Cochleariæ simplice, ad 20. vel 30. guttas, è conveniente vehiculo ter in die sumpto, & spiritu Cochleariæ cathartico, tertio quoque die deglutito ad guttas 100. nec non Pilulâ *Matthiæ* die purgationis hora somni, penitus curavi.

Calor Hecticus, Appetitûs diminutio, Spiritusque vitalis defectus, locum habent inter ea, quæ Febri Miliari superveniunt. Præcipuè, si Patientes nimis citò de lecto resurgant. Cujus rei vidi quamplurima exempla.

Methodus, quâ hîc bonis avibus utor, est hujusmodi. Sumantur manè dies aliquot, Salis Absinth. gr. 10. aut 15. ex Aq. Spadanæ haustulo; & deinde paulatim ejusdem Aquæ ℔ij. nempe, si Spiritus maximè defecerint. Aliàs ex haustu Aq. Batthoniensis, superbibendo ejusdem ℔ij. similiter. Ut hoc modo aciditatis, ubicunque in hâc Febre peccantis, reliquiæ, unà cum prædictis Aquâ & sale, excernantur. Quod si salis Absinthii usu caput doleret, præscribo Medicamentum aliquod lenitivum, 3. vel 4. quoque die hora somni sumendum. Salsa & Acida à cibis amovenda, nimiusque corporis Animique motus cohibendus. Nam ex alterutro Recidivam sæpe fieri expertus sum. Nec quicquam Febris intermittentis, è præpropero Corticis Peruviani usu, Recidivæ, certius occurrit. Cujus rei instantiam, in Dom. *Warrand* in *Milk-street* habitante, & jam fere moribundâ, vidi insignem: postquam duo alii Medici non incelebres, pro eâdem, re infectâ præscripserant. Et nonnunquam Lac Asininum, cum Testaceis Pulveribus, & præcipuè margaritis, prodesse solet.

Historia Febris Miliaris cum Apoplexiâ.

JUlii 16. 1697. ad Digniss. Virum Dom. *Muschamp*, Vicecomitissæ de *Lansborough* Maritum, in Plateâ vulgò dictâ *Pallmall* habitantem, evocatus sum. Cui Dom. *Malthas* erat Pharmacopœus; idem qui jam Regius. Annum agebat Ægrotus sextum & quinquagesimum.

Consti-

Constitutione erat pituitoso-sanguineus, & obesus: Appetitu gaudebat optimo: deditus negotiis & cogitabundus. Ab aliquo retroacto tempore cum Asthmate ac Nephritico dolore laborasset, Calculos nonnullos, usu Olei Lini ad Cochlearia tria singulis noctibus à me præscripto, cum Urina emisit. Proximè præcedentibus aliquot hebdomadis, calore interno, deinde & languore, sive spirituum defectu, sine ulla causa evidente, affectus est.

Suprà dicto die subito correptus est Apoplexia. Ut ex Antecedentibus jam memoratis, Respiratione cum stertore somni profundi æmulô, sensibusque læsis externis omnibus, certò comperi. Illamque à seroso potiùs quàm grumoso sanguine stagnante oriri, facies ejus minùs rubicunda monstrabat: ut clariùs patebit ex meis observationibus, quas de Apoplexia alterâ à stagnante & extravasato sanguine grumoso, altera à seroso, si vitam DEUS atque otium dederit, posthac in lucem emissurus sum.

Ad serosi sanguinis stagnantis excitandum motum, ac Ventriculi & Intestinorum onus amovendum, à quo sæpè tentatur Caput, sequentem Pulverem Emeticum præscripsi.

℞. *Salis Vitriol.* ʒiij. *f. Pulvis in doses sex dividendus. Sumat singulas ex Aq. Juglandis comp. Cochl. j. superbib. haustum posseti foliis Card. bened. alterati.*

Spiritum etiam salis Armoniaci naribus offerendum jussi. Et ut Ægrotum, tam à saburræ in Ventriculo, quàm Pulveris Emetici reliquiis, nauseam sæpe sequente die creantibus, liberarem, Pilulas sequentes præscripsi.

♃. *Pil. Tart. Querc.* ℈j. *Resina Jalapii gr.* iv. *Syr. è Spin. Cerv. q. s. Mf. f. Pilulæ, finitâ Emetici operatione sumendæ.*

Ad serosum laticem minuendum, sanguinisque adhuc magis accelerandum motum, Emplastra præscripsi Vesicatoria, & mixturam spirituosam sequentem.

℞. *Salis vol. oleos.* ℈iij. *Spir. Lavend. comp.* ʒij. *Mf. Sumat gutt.* xx. *ex haustu decocti Hordei Syrupo Violaceo edulcorati: Hoc jussi vehiculum, ut & lentè augeam vim Pilularum, & Dysuriæ Dolorique Renum à Vesicatoriis, præveniam. Demum Emplastra subpedalia, ex Empl. Cephal. cum Euphorbio & Picis Burgundicæ ana æ. p. curavi applicanda.*

Die prædicti mensis 17mo Ægroto assidentes mihi narrabant, illum statim à peractâ vi vomitorii è somnolentia & stertore expergefactum, sensus omnes recuperasse.

Symptomata jam tum apparentia, hujusmodi fuere, viz. Tumor faciei, & totius capitis: quod eo Anno in Febre Miliari commune erat. Calor etiam Febrilis, Pulsus frequens, sed debilis; cum defectu Spirituum, maximaque Pectoris oppressione cum suspiriis, scilicet, à malignitate Morbi, non nimiis evacuationibus. Quippe Pulsus, post eas finitas, nihilo quàm ante, debilior fuit. Neque subit alterationem, quoties de Spirituum defectu Ægrotus querebatur. Urina tenuitate aquea & satis copiosa; Lingua humore albo & viscoso cooperta;

 Sitis

Sitis immunis, etiamsi & insomnis fuit. E quibus omnibus Symptomatis & præcipuè ex oppressione Pectoris cum suspiriis, spirituum defectu, (signis mihi Pathognomonicis) Febrem hanc esse Miliarem, Pustulasque suo tempore expectandas præmonui. Nec quidem Apoplexia, si hîc non fuisset Symptoma, sed primarius Morbus, tam citò & perfectè evanesceret.

Ut itaque secundùm meam methodum in hoc Morbo consuetam, lenem & continuam foverem Diaphoresin, irregularibus Caloris Frigorisque paroxysmis occurrerem; tandemque lentam Pustularem eruptionem efficerem, sequentia præscripsi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ʒß. *Sumatur* 6ta *quaque hora è Julapii sequentis Cochl.* i. *superbib. Cochl.* iv. *vel* v.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥vj. *fl. Tiliæ* ℥iv. *Pæon. comp.* ʒvj. *Margar.* pp. ʒj. *Sacchari albiss. q. s. Mj. f. Julapium.*

Jussi etiam persistat in usu Decoct. Hord. cum Syr. violaceo: Ut & diluendo à dolore Nephritico præcaverem, & satis materiæ fovendæ Diaphoresi suppeditarem. Verùm ne frigido nimis regimine Spiritus Ægroti deficerent; singulis Decocti haustibus mixturæ spirituosæ antea præscriptæ gutt. xx. addendas curavi. Ne omiserim indicationum, etiamsi contrariarum, alicui satisfecisse. In quâ re Ars Medicinalis præcipua consistit.

Ad viscidam materiam linguæ obductam præscripsi Mucilaginem ex Sem. Cydon. & Psyllii, syr. è Rubo Idæo edulcoratam; cujus Cochl. j. sæpe sumeret sensim deglutiendo.

Die 18vo, Caput vi Vesicatorii detumuit superiùs. Urina coloratior aliquanto magis, & paucior. Spiritus, sudoris mediocris & mixturæ prædictæ cordialis beneficio, non tam multùm defecerunt. Adhuc tamen depressi cogebant suspiria, cum querimoniis de pondere Pectori incumbente. Quibus pensitatis, in omnium hactenus sumptorum repetitione persistere decrevi.

Die 19no, eadem apparuere Symptomata, quæ antea. Si modò id excipias, quòd Caput leviter gravari incepit, & Alvus, non obstante Decocti Hordei cum Syrupo Violarum usu, astricta fuit. Quibus ut prospicerem Symptomatis, Renumque dolorem adhuc præcaverem, Clysterem sequentem præscripsi.

♃. *Decoct. commun. pro Clyst.* ℥viij. *Mell. Mercur.* ℥iij. *Sacch. rubr. q. s. Mſ. f. Enema.*

Die 20mo, ex Enematis usu liber erat à Capitis gravedine. Ulcere autem è Vesicatorio citius quàm debuit exsiccato, prædictus Tumor, spirituum defectus, pectoris oppressio, nonnihil renovari videbantur; sed sine quovis alio suboriente Symptomate. Vesicatoria itaque ponè aures applicanda jussi, decocti prædicti duabus Libris, Aq. Pæon. comp. ℥iiij. addendas, & cum singulis illius haustibus Spir. Lavend. comp. gutt. xv. sumendas imperavi. Hisque non satis prævalentibus, Aq. Theriacal. Cochl. j. vel ij. adhibenda, & circa quintam vespertinam Enema repetendum.

Die-

Diebus 21mo, & 22do, omnia ſymptomata cùm ſint mitiora, antea præſcripta continuanda, & ſolummodo Emplaſtra ſuppedalia addenda curavi.

Die 23tio, Veſicarum ultimò excitatarum Ulcera jam ferè exſiccata ſunt. Caput de novo extumuit, ſpiritúſque magis defecerunt. Quamobrem mandavi, Emplaſtra Veſicatoria Carpis apponenda, pulveris, Julapii, & Decocti uſum continuandum, repetendumque Enema præſcriptum.

Die 24to, omnia ſymptomata laudabilia. Excepto Urinæ pallore, Capitiſque gravedine cum quâdam ſomnolentiâ. Quare cùm Metaſtaſin metuerim, à prædictâ methodo recedens, ſequentes Pilulas præſcripſi.

℞. *Pil. Tart. Querc.* ℈j. *Reſinæ Jalap.* gr. iiij. *Syr. è Rhab. q. ſ. Mſ. f. Pilulæ ſtatim ſumendæ.* Et cum continuato uſu decocti Hordei, ut ultimò parati, Veſicatoria ampla Femoribus internis applicanda juſſi.

Die 25to. Urina tingitur aliquanto magis; Caput ſanatum optimè; Spiritus redivivi, Puſtulæque Miliares ſuper pectore emicuerunt.

Si quis hîc Catharſin ſuprà memoratam, quaſi Puſtularum eruptioni contrariam, reprehenderet; effectus ipſe objicienti reſpondet. Verùm etiam reminiſci debet, hujus Ægroti habitum fuiſſe adipoſum: Neque ex Vomitu & Catharſi primò præſcriptis, elevatio Tumoris in Capite impedita fuit, ſed materiæ morbificæ copiam minuendo potius accelerabatur.

Cùm jam Puſtulas Miliares pullulare viderim, Pulverem è Chel. Cancr. comp. 4ta quaque hora è Cochleari Julap. ſequentis ſumendum juſſi.

℞. *Aq. Card. Bened. Meliſſæ, Cinnamom. Hord. an.* ℥iij. *Epidem.* ℥iß. *Margar.* pp. ʒj. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Præſcripſi etiam, ut cum Decocto Hordei Apozematis ſequentis hauſtulum ſumat.

℞. *Rad. Scorzon.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj. *fol. Meliſſæ, Galegæ, an. Mj. flor. Cord. an. p.* jß. *Sem. Card. bened.* ℥ß. *coq. in Aq. font. q. ſ. ad* ℔j. *Colaturæ adde Aq. Epid.* ℥ij. *Mſ. f. Apozema.*

Et ut per vices ſumat Aq. Theriacal. Cochl. ij. Ideò nempe, quòd in hâc Febre, præcipuè declinante, dum calent Volæ manuum ſuperiora frigeſcunt.

Die 26to, cùm omnia viderim Symptomata adhuc leviora, ultimò præſcriptorum uſum ſenſi continuandum.

Die 27mo, Puſtulæ Miliares numero & magnitudine auctæ ſunt. Ideòque Julapio ultimo præſcripto hoc ſubſtitui.

℞. *Aq. Meliſſæ, Cinnamom. Hord. an.* ℥v. *Scord. Comp.* ℥iß. *Epidem.* ℥j. *Syr. è Cort. Citr. q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum in languoribus.*

Die 28vo, Puſtulæ viſæ ſunt adhuc magis elevari, ſpiritúſque nullo modo defecere. Cùm tamen dorſa manuum frigeſcerent, ideò noviſſimè præſcripta continuari velim.

Die 29no, Febris declinare cœpit. Quare Julapium continuandum,

dum, & Enema injiciendum jussi.

Die 30mo, Symptomata omnia evanuere. Quoniam tamen de aciditate quâdam in Ventriculo questus est; præscripsi Margarit. pp. ℈j. è Julap. seq. Coch. j. sumendum aliquoties in die.

℞. *Aq. Lact. alex. Meliss. Cinamom. Hord. an.* ℥iij. *Epid.* ℥j. *Sacch. perlat. q. s. Mf. f. Julap.*

Deinde ut per biduum triduumve Decocto Hordei, cum spiritus Lavend. comp. guttis aliquot, & Julapio, uti persisteret. Demumque aquas Strethamenses à ℔iv. ad ℔ij. coctas sumeret, ter iterando. Quibus remediis ab Apoplexia, Febre, Renumque affectu perfectè liberabatur.

Historia Febris Miliaris cum Artuum infernorum Paralysi.

CIRCA Decemb. finem, 1705. Vir Humanissimus D. D. *Garth* atque Ego vocati fuimus ad D. *Throgmorton* Viduam, Ducissæ *Nortumbriæ* Filiam, dies aliquot antequam parturiret; cuique D. *Birch* ut Pharmacopola ministravit. Fatigarunt illam Vomitio ferè perpetua & ægritudo. His etiam astrictio Alvi, & inappetentia, Tussis, & Dyspnœa spirituumque defectus accessere. Quæ omnia ex mœrore ob nuperam mariti mortem contigisse æstimabantur.

Primo loco Emplastrum stomacho applicandum, & aquam Strethamensem cum sale Absinthii sumendam præscripsimus: nempe ut Ventriculi & Intestinorum motum rectificaremus. Hinc equidem rarior Vomitio; at nonnihil nutabant Spiritus. Qui tamen, cùm ægra postea puerperio, cubaret, continuatâ Diaphoresi quodammodo restituti sunt.

Verum circa tertium puerperii diem Artus inferni, Paralysi correpti, suam movendi vim amiserunt. Et nocte proximè sequente adeò defecere Spiritus, ut penè in Syncopen incideret. Quare & prædictus Collega meus nocte vocatus, Emplast. Vesicat. Femoribus quamprimum applicanda, Bolumque sequentem sumendum præscripsit.

℞. *Salis Volat. Succini* gr. viij. *Croci* gr. iv. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Conf. Alcherm. sine odor. q. s. ut f. Bolus cum Julapio appropriato deglutiendus.*

Die proximo manè Ægrotæ Spiritus haud parum elevati sunt. Verùm Paralysin nullâ ex parte recessisse vidimus. Sed & mediocrem Tumorem, & dolorificum eidem accessisse. Dixi, non infrequenter in Febre Miliari, Paralyticos affectus, ex materiâ morbificâ in Artus descendente, suboriri. Deindeque statim ad Ægrotam accedentes in denudato Pectore Pustulas conspeximus Miliares, Febremque Miliarem, Morbum originalem agnovimus. Unde concordi animo Medicamenta Diaphoretica, aliorum omnium maxime necessaria decrevimus; & Januarii die quinto à nobis sequentia præscripta sunt.

♃. *Pulveris è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci* ℈ß. *Conf. sine odor. q. s. Mf. f. Bolus sextâ quâque horâ su-*

sumendus è Cochl. 1. *Julap. sequent. superbib. Cochl.* iv. *vel* v.

℞. *Aq. Ceras. nig.* ℥x. *Bryon. comp.* ℥ij. *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julapium.*

Januar. die 6to, Ægrota paulò erat vivacior, Pectusque illi minus oppressum: Dyspnœam autem ex Tussi adhuc passa est, cum vigiliis. Quare & Bolo, die præcedente præscripto, addidimus Haustum sequentem.

℞. *Aq. Puleg. Rutæ Theriacal. Syr. de Mecon. an.* ℥j. *Tinct. Castor.* gutt. X. *Ms. f. Haustus.*

Die 7mo, Spiritus mediocriter refecti, expectoratio facilior, Pustularumque Miliarium eruptio magis conspicua. Colum itaque jussimus cum Julapio repetendum, & haustum vesperi.

Die 8vo, omnia Symptomata facta sunt mitiora. Exceptâ Paralysi, & Musculorum Laryngis Hystericâ quâdam Convulsione leviori. Ideòque præter antea præscripta, Pilulas, è Castor. gr. vj. & Assæ fœtidæ gr. xij. sex parandas singulisque noctibus duas sumendas imperavimus.

Die 9no, Respiratio longè magis quàm antea difficilis, & dolori Lateris Pleuritico ac vehementiori conjuncta. Metuimus à Venæ sectione malum eventum: nempe, ne exinde Pustulæ Miliares retrocessissent. Urgentia autem Symptomata prævalebant; & emissi Sanguinis sperato fructu, tum Ægrota, tum nosmet freti sumus. Hoc tamen, non sine Decocto Pectorali, Boloque antea in usu, & Spermatis Ceti ʒß. sumptis. Quibus & addidimus Emplastrum laterale è Pice Burgundicâ, Haustumque vesperi Paregoricum, & Oleum Lini in promptu habendum, sumendumque urgente Dispnœâ.

Die 10mo, respirabat paulò liberiùs, mitiùsque Latus doluit. Spiritus tamen defecere maximè. Interim Miliarium Pustularum moles conspicua & multitudo præbebant salutis spem haud mediocrem. Quas Diaphoreticis adhuc fovendas pro penso habuimus imprimis accurando. Et ad Dyspnœam, etiamnum prævalentem, jussimus Olei Lini Cochl. ij. secundâ quâque horâ sumenda. Et si Alvus indè laxa fuerit, mixturæ sequentis Cochl. aliquot bibenda.

℞. *Diascordii* ʒiij. *Aq. Pulegii* ℥vj. *Epidem.* ℥j. *Ms.*

Die 11mo, Pustulæ Miliares erant laudabiles, spiritus quodammodo refecti, Dolorque aliquanto mitior. Respiratio tamen adhuc difficilis, sedesque paulò molliores. Bolo itaque & Apozemati Pectorali jam in usu adjecimus Decoctum album alternis vicibus sumendum, Emplastra Vesicatoria Brachiis applicanda, & horâ somni haustum sequentem.

℞. *Aq. Puleg.* ℥ij. *Tinct. Martis gutt.* xx. *Ol. Amygd. dulc.* ℥j. *Syr. de Mecon.* ʒvj. *Mj.*

Die 12mo, Pustulæ Miliares satis conspicuæ; at difficilior Respiratio, & Diarrhœa, adhuc perstitere. Bolum etiam cum Julapio, Oleum Lini, mixturam cum Diascordio, & Haustum pacificum iterari voluimus.

Die 13io, substitere sedes, Pustulæque Miliares adhuc optimæ. Dys-

 pnœa

pnœa tamen, Laterisque dolor, paulò pertinaciores. Bolum itaque præscripsimus continuandum. Et quòd ab Oleo Lini maximè abhorruerit Ægrota Ol. Amygdal. dulc. Cochl. j. tertia quaque hora bibendum. Nec non Hyssopi folia cùm Radicibus Helenii Decocto Pectorali addenda.

Die 14to, cum intermittente Diaphoresi, febrilem calorem accendi, continuari Dyspnœam, & Vesicarum Ulcera penè exsiccata vidimus. Quare præter antea præscripta repetenda, Vesicatorium inter scapulas applicari voluimus.

Die 15to, Spiritus ei longè magis, quàm ab aliquot diebus retro actis, fuere depressi. Loco itaque Boli hactenus in usu, sequent. substituimus.

℞. *Confect. Rauleens* ℈ß. *Croci*, *salis Vol. salis Armon. an. gr.* vj. *Syr. Caryophil. q.s.f. Bolus.* Reliquaque ut antea sumenda.

Die 16to, Spiritus aliquantò vivaciores, leviorque Dyspnœa; Dolor tamen lateralis paulò asperior. Ideòque Bolum præscripsimus priorem, Haustumque pacificum cum Decocto pectorali repetendum.

Die 17mo, Eadem quæ die præcedente jussimus sumenda. Jam enim, & hinc in dies, omnia meliora videbantur. Tandemque membra, hactenus Paralytica, vim suam motivam aliquatenus recuperavêre. Postquam itaque Mannæ ℥ij. in decoct. Pectorali dissolutas sumpsisset, fotum præscripsimus Tibiis applicandum, Vini Chalybeati usum, & ut Bathoniam adiret.

Historia Febris Miliaris cum Delirio Motibusque Convulsivis.

AUGUSTI 8vo, 1700. vocatus sum ad D. *Bullock* apud Insigne calcei Equini, in Vico *Cheapside* vulgò vocato. Cui Pharmacopœus erat D. *Wyer* in Vico vocato *Woodstreet.* Vicesimum quartum annum agebat, constitutione pituitoso-melancholicus, & adhuc Cælebs.

Post itinera quædam rure peracta sensit ægritudinem, cum diminuto appetitu, depressosque spiritus, atque oppressionem Pectoris cum suspiriis, per intervalla. Pro remedio Vinum nonnunquam, & Aquæ cujusdam cordialis aliquantulum bibere solebat. Appetitus tandem omnino aboletur. Et pridie quàm illum visitavi, Vomitu, Diarrhœâ, & Hæmorrhagiâ Narium correptus est. Sumpto autem Medicamento quodam interno, & Nuchæ apposito Vesicatorio ex Pharmacopœi præscripto, ista disparuere Symptomata.

Cùm ego primùm Ægrotum adiverim, horrore quodam laborabat, cum frigore & calore, se mutuò insequentibus, sed temporibus incertis. Maximam etiam pectoris oppressionem cum suspiriis & languorem spirituum passus est: Nec non Animi perturbationem, per intervalla ad Delirium usque, recurrentem. Item Manuum & Linguæ Tremorem, cum Motibus Convulsivis & Vigiliis.

liis. Pulſus etiam frequens & debilis; lingua viſcoſitate alba obducta, ſed ſine ſiti; & urina ſanorum ſimilis.

Ex oppreſſione pectoris & languore, hanc Febrem in Miliarem, eamque ex inæquali calore ac leni ſimplicem terminaturam prænovi. Ideòque Carpis Emp. Veſicatoria, & Plantis pedum alia ex Cephal. cum Euphorbio & Pice Burgundica applicanda juſſi, & ſequentia ſumenda ad lenem Diaphoreſin excitandam.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lapid. Goenſis an.* ℈ſ. *Mſ. f. Pulvis ſextâ quaque horâ è Cochl.* j. *Julap. ſeq. ſumendus, ſuperbib. Cochlearia* vj.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij. *Cinnam. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Sacchar. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Et ut Sudor lenis continuò, & facilius emanaret, ſeq. Apozema addendum curavi.

℞. *Rad. Fragar. Chelidoniæ major. an.* ℥j. *Fol. Fragar. Mij. flor. Paralyſeos p. ij. ſem. Cardui benedict.* ℥j. *Bulliant in Aq. font. q. ſ. ad* ℔ij. *Colaturæ adde Syr. Croci,* ℥j. *Mſ. f. Apozema, de quo ſumat. Cochl. x. ſæpe in die.*

Die 9no, Calor, ſine ſubſequente Frigore, regularis fuit & Cutis humida; ſpirituſque non multum defecere. Æger tamen de quadam oppreſſione pectoris cum ſuſpiriis valde querebatur; & Deliria, Tremores, Motuſque Convulſivi adhuc perſtitere. Ideòque Pulveris, Julapii, & Apozematis uſum ſuaſi continuandum. Et ad viſcidam materiam, linguæ & palato obductam, mucilagine, ex Sem. Cydoniorum & Pſyllii cum Hordeo coctis, os colluendum præſcripſi.

Die 10mo, Calor ſimiliter ac die præcedente regularis ſine renovato Frigore, Cutiſque humida. Sed Motum Tendinum Convulſivi adhuc majores. Quapropter Veſicatoria Tibiis internis applicanda juſſi: ℞. *Lapid. Goenſ.* ℈j. *cum Pulv. de gutt.* ℈ß. *ex Aq. Lact. alex. Coch.* j. ſexta quaque hora ſumendum *ſuperbib. Cochl.* X. Et quoniam erat Æger nauſeabundus, regioni ventriculi apponendum Emplaſtrum ſequens.

℞. *Empl. Stomach. Magiſtr. part. ij. Carannæ, Taccamah. an. p.* vj. *Ol. Cinnam. gutt.* vj. *Mſ. f. Empl.* Et ut vicibus interpoſitis bibat hauſtum Julapii cum gutt. XV. mixturæ ex *Sp.* C. C. ℥ß. *Tinct. Caſtr.* ℈ij. Et in quantum præſcripta Mucilago vix quicquam in viſcidam materiam linguæ adhærentem prævalebat, Gargariſmatis ſequentis uſum imperavi.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥vj. *Epidem.* ℥j. *Syr. de Althæa, Jujubin. & Mellis Mercur. an.* ℥j. *Mſ. f. Gargariſm.* Aquam addidi Epidem. ne quid mali, etiamſi parum deglutiret accideret.

Veſperi pleraque conſpexi ut antea. Motus quidem Convulſivi rariùs iterabantur; verùm ſpiritus valdè defecerunt, manuumque ſuperiora frigebant, volis interim calore affectis. Idcirco, omiſſo Pulvere de gutteta, Bolum ſequentem præſcripſi.

℞. *Conſ. Lujulæ* ℈j. *Bezoar Orient.* ℈ß. *Croci gr.* vj. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſextâ quaque horâ ſumendus cum Julapio antea præſcripto.

Die 11mo mala Symptomata fere disparuerunt. Ideòque ultima præscripta jussi continuanda. Sed quia Apozematis patientem tædebat, in ejus locum substitui Aq. Lactis & Decoct. Pectoral. an. ℔j. pro potu ordinario, ut eo melius gustui gratificarem. Nec quicquam jam de Diarrhoea, quasi ex Decocto accidere possit, metum offerebat.

Vesperi omnia ut antea. Proindèque in usu omnium ultimò præscriptorum persistendum decrevi.

Die 12mo similiter: exceptâ quâdam corporis inquietudine. Ad quam Vesicatoria pone Aures applicanda jussi, & sequentem Haustum statim sumendum.

℞. *Aq. Paralys.* ℥iij. *Croci* ℈ß. *Syr. Paral.* ℥ß. *Mf. f. Haustus.*

Die 13io Inquietudini prædictæ jam abolitæ supervenit Hæmorrhagia narium. Quare suasi Ægro, ut affatim bibendo potum ultimò præscriptum sanguinem dilueret: Sed & persisteret in usu Boli, Julapii, & Mucilaginis. Et si de novo accideret Hæmorrhagia, sequens sumeretur Haustus.

℞. *Aq. Spermat. Ranar.* ℥iij. *Syr. Plantag.* ℥iß. *Mf. f. Haustus.*

Sub vesperam Hæmorrhagia substitit. Reliqua Symptomata, viz. Delirium, Tremores, Motus Convulsivi, Languores, Pectorisque oppressio, in statu eodem ferè ac antea fuere. Ideòque & ultimò præscripta continuavi. Hoc solùm addendo, ut Apozematis, ex Decocti Hordei ℔j. Syr. Viol. ℥ij. sumeret Cochl. X. ter in die, tepidè.

Die 14to, Ægroti conditio pene eadem: nisi quòd aliquantò magis delirabat. Immiscui itaque singulis Bolis Camphoræ grana aliquot, & cætera continuanda jussi.

Die 15to Pustulæ Miliares tandem emissæ Spiritus Animales elevarunt. Attamen Tremores Motusque Convulsivi iidem manebant; & Delirium potiùs videbatur exacerbari. Cùm autem id fieri ex eruptione Pustularum nimis tardâ ac rarâ existimarem; Antimonium Diaphoreticum (cujus efficaciam, tum ad Pustulas expellendas, tum ad sedanda Deliria, expertus sum) sequenti modo præscripsi.

℞. *Antimonii Diaphoret.* ℈j. *Conservæ Lujulæ* ʒß. *Syr. Paralys. q. s. Mf. f.* Bolus sumendus è Cochleari Potûs pectoralis, superbibendo Haustum ejusdem. Post horas quinque Bolum cum Castoreo & Croco sumendum jussi, atque ut alternis vicibus repetantur. Et ut injiciatur Gargarismus ope Syringæ sæpe in die: quia lingua, Antimonii Diaphoretici usu, frequenter viscido humore inficitur.

Vesperi uberiùs altiùsque exstabant Pustulæ; aliaque Symptomata mitiora sunt, Delirio solo excepto. Quare & prohibui Volatilia, Antimonium autem Diaphoreticum quinta quaque hora, cum Decocto pectorali, repetendum mandavi; & Gargarismatis Julapiique usum continuandum.

Die 16to Pustulæ erant adhuc crebriores, eæque majores quàm quæ primò pullulabant. Longè etiam leviùs Delirium per intervalla: Ideòque censui optimum fore, ut Ægrotus persistat in ultimo præscriptorum usu. Quoniam tamen Tremores, Mo-

Motuſque Convulſivi; non obſtante Puſtularum eruptione, ex aliquâ parte manebant; Veſicatoria Brachiis internis applicanda juſſi.

Veſperi omnia penè ut tempore matutino. Excepto Delirio, quod fit adhuc mitius. Ex cauſæ nempe metaſtaſi, à Cerebro in Brachia. Nam motus Convulſivi intenſiores fuere. Quare & ultimò præſcripta judicavi continuanda.

Die 17mo Puſtulæ numeroſiores auctioreſque erant. Motus tamen Convulſivi reliquaque Symptomata prope eadem. Tuſſis autem ac languor aliquantò graviores. Quare & antea præſcriptis addidi Aq. Theriacal. Cochl. j. in Spirituum deliquiis; & uſum ſeq. Apozematis.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Croci* ℥j. *Mſ. ſumat Hauſtum frequenter.*

Veſperi Tuſſis Spirituumque defectus fuere leviores; Ideòque ultimò præſcripta continuanda imperavi.

Die 18vo omnia ut die præcedente vidi, eademque remedia curavi repetenda.

Poſt horas autem aliquot elapſas à meo diſceſſu iterum acceſſor. Motus enim Convulſivi aucti fuerunt ex improviſo, Spirituſque magis defecerunt. Exinde verò nil metuebam; Puſtulæ enim copioſiſſimæ enatæ, Motuſque aucti Convulſivi, Delirium mitigarunt. Præſcripſi tamen *Pulv. de gutt. cum Sem. Pæoniæ, & hauſtum ex Aq. Card. bened.* ℥iij. *Croci* ℈ß. *Syr. Caryoph.* ʒj.

Eodem die, paucas poſt horas, nuncius ad me occurrit, qui ajebat Ægrotum brevi moriturum. Quem cùm reviſi, laborantem inſpexi Motibus Convulſivis, iiſque gravioribus. Sed exinde Delirium fuit mitius. Et prædixi illius matri, ſimiles Motus repetitos iri donec à Delirio perfectè liberaretur. Et ut prædixi, à proximè ſequente Paroxyſmo omnino evanuit; & tam Animi quàm membrorum quies reſtituta fuit. Cavendo tamen ne prædicta Symptomata novarentur, ſequens Apozema (ſæpiſſimè in Adultis, præcipuè autem infantibus expertum) præſcripſi.

℞. *Ungulæ Alcis raſæ* ℥j. *Sem. Pæon. Viſc. Querc. an.* ʒiij. *Raſ. Cran. Human.* ℥ß. *Coqu. leniter in Aq. font. q. ſ. ad* ℔iß. *Colaturæ adde Syr. Pæon. comp.* ℥iij. *Mſ. f. Apozema. Sumat. Cochl.* x. *frequenter.* Juſſi etiam manuum volas pedumque plantas Oleo ſuccini illinendas; ſuccum Rad. Paralyſ. tempore Paroxyſmi Naribus attrahendum; ſumendumque Bolum ſequentem.

℞. *Conf. Anthos, Pulv. e Chel. Cancr. comp. an.* ℈j. *Caſtorei gr.* vj. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Julapio antea præſcripto. Et ne prædicta, ſi forſan repeterentur, ſymptomata, tandem in Apoplexiam vel Convulſionem generalem terminarent, addidi Antimonium Diaphoreticum, ad Puſtulas Miliares adhuc numeroſius altiuſque expellendas. Et ad ſeri ſanguinis morbifici extrahendas reliquias, Veſicatoria Femoribus applicanda juſſi.

Die 19no Puſtulæ copioſiſſimæ

ad tantam crevere molem, ut latæ unguis medietatem æquarent, ut Ægroti verbis utar. Delirio deinde Motibusque Convulsivis profligatis, manuum duntaxat Tremor, corporis debilitas, spirituumque aliqualis languor superstites fuere. Boli itaque & Antimonii Diaphoretici loco jussi Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j. cum Julapio antea præscripto sexta quaque hora sumendum, ad leniter continuandam Diaphoresin. Ut languoribus Aqua Theriacalis usurpetur: in potum ordinarium Apozema Antepilepticum: Et ad linguam, adhuc quodammodo affectam, Gargarisma.

Die 20mo omnia in eodem loco ac in die præcedente stabant. Excipe id tantum, quòd Pustulæ videbantur paulò minùs turgescere. Mandavi itaque ut Antimonium Diaphoreticum, Pulvisque è Chel.Cancr. compositus alternis vicibus sumerentur. Et Gargarismatis, Julapii, & Apozematis ultimò præscripti in usu persisteret.

Die 21mo Pustulæ versus siccitatem declinabant. Apozema tamen, cum Pulv. de Lap. Goens. & Pulv. de gutt. censui continuandum. Nec non Gargarisma cum Mucilagine, ad linguam nondum ab immunditie omnino liberam.

Vespere calorem linguæ sensit, & internum, sine sudore. Præscripsi itaque Margaritarum pp. ℈j. singulis dosibus Pulveris jam in usu addendum. Et ex haustu potûs ordinarii Spir. C. C. gutt. xx. secundâ vel tertiâ quâque horâ sumerentur, donec lenem Diaphoresin excitaverint.

Diebus 22do & 23io, cùm omnia optata viderim, novissimè præscripta decrevi repetenda.

Die 24to, cùm internus calor usque persliterit, Pulverem jam in usu suasi continuandum. Et in languoribus Sal. Vol. Oleos. cum Spir. C. C. ex haustu potûs ordinarii sumendum.

Diebus 25to & 26to, reliqua omittendo, solummodo Sal. Vol. Oleos. ex potu ordinario sumend. jussi. Et Julapium sequens ad languores, si fortè acciderint, in promptu habendum.

℞. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij. *Scordii compos. Saxon. frigid. an.* ℥ij. *Pæon. comp. & Syr. Pæon. comp. an.* ℥j. *Ms.* Et sic tandem Æger perfectè convaluit.

Historia Febris Miliaris ex Opii usu desinentis in Apoplexiam.

AUgusti 4to, 1697. evocatus sum ad *D. Thom. Western*, in Vico *Thames street* dicto cui D. *Lancashire* erat Pharmacopœus.

Vir ille habitu obeso gravabatur, & Plethora: Magno Capite, buccinatâ facie, brevique Collo præditus. Unde & quocunque morbo antea laboraverat, Caput ei semper doluit, & delirabat. Ante dies aliquot lavavit Pedes, & cum amicis liberè comedit. Postea verò de Nauseâ & Ægritudine, cum Calore, & Frigore irregulariter recur-

rentibus, Spirituumque languore & oppressione pectoris cum suspiriis querebatur. Nec Aqua quædam Cordialis, quam sponte sumpsit, Ægritudinem levavit.

Cum prædicto die illum visitaverim, Pulsus erat frequens & debilis; Nausea & Ægritudo, nihilo mitiores. Cum Calore & Frigore, vicibus alternis, sed duratione incertis, Spirituum defectus, Pectorisque maxima oppressio cum suspiriis. Nec sine quâdam perturbatione, quoties somnus irrepere incepit. Quibus omnibus ritè perpensis, imprimis Haustulum sequentem præscripsi.

℞. *Salis Vitriol. Vomit.* ℈iß. *Ex Aq. Jugland. comp. sumatur.* Et in languoribus bibat Julapii sequentis haustum. ℞. *Aq. Menth.* ℥x. *Epid.* ℥iß. *Sir. de Menth.* ℥j. *Mſ. f. Julapium.*

Die 5to Nausea & Ægritudo minores sunt. Idem verò languor, eadem Pectoris oppressio, & Ægroti dormituri perturbatio. Pulsus adhuc frequens & debilis. Manuum caluere volæ, minimè superiora. Urina sanorum similis; Calorque internus sentitur absque siti. Ex quibus Symptomatis novi Febrem adesse Miliarem. Ut itaque lenem excitarem Diaphoresin, proprioque potu illam fovendo Symptomatis prædictis obsisterem, sequentia præscripsi.

♃. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* gr. xxv. *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f.* Bolus è Julapio antea præscripto sumendus sexta quaque hora.

℞. *Decoct. Hord.* ℔jß. addendo inter coquendum Cochinellæ ʒj. Colaturæ adde *Syr. Caryoph. & Viol. an.* ℥j. *Mſ. f. Apozema.* Sumat haustum per intervalla.

Vespere omnia vidi emendatiora. Ideòque Bolum ad ℈ß. augendum & continuandum præscripsi. Ut persisteret in usu Apozematis, & in languoribus, cum Salis Volat. Oleosi gutt. xx. vel Aq. Theriacal. Cochl. ij. At si remissior fuerit Diaphoresis, loco Salis Vol. Oleos. Spir. C. C. gutt. xx. sumeret. Et quoniam Patientis amici eundem narrabant in nullo Morbo tamdiu à Delirio fuisse liberum, hoc itaque præcavendo, Vesicatorium Nuchæ, & Emplastra suppedalia applicanda præscripsi.

Die 6to, manè, cùm omnia eadem ac die præcedente viderim, jussi antea præscripta continuanda.

Vespere quædam in pejorem partem inclinabant. Paucula enim verba locutus est ineptè; & cum Nauseâ singultiebat. Præscripsi itaque Empl. Stomachic. Magistral. cum Caranna, Taccamahacca, & Ol. Cinnamomi, regioni ventriculi applicandum; & Possetum Salviâ & semine Anethi alteratum: utpote in singultu à me probatum & expertum, pro potu ordinario.

Die 7mo, minus singultiebat; post duas tresve sedes, à Delirio omnino liberabatur; Pustulæque Miliares super Pectore emicuere.

Hodie Ægroti Amici alium Medicum mihi addiderunt Collegam. Is sedes, ne Pustularum eruptioni obstarent, cohiberi voluit; ideòque Adstringentia ex Diascordio & similibus quamprimum adhiberi. Ego verò, sumendo argumentum à ma-

à materiæ morbificæ Colluvie, nempe tum ad pustulas replendas, tum ad sedes sufficiente, suasi contrarium. Allegavi etiam, exempli loco, fœminam quandam generosam, quæ à Diarrhœâ, errore quodam suppressâ, indeque morbosa materiâ ex partibus inferioribus in Cerebrum irruente, paucas post horas obiit. Et in nostro Patiente, scilicet obeso habitu, brevique cervice, & eâ ratione ad Apoplexiam proclivi, multò magis humorum Metastasin nos cavere instabam debuisse. Attamen, ut in hâc re mediam ineamus viam, assensum haud difficilem præbui. Præscripsimus itaque Bolum ex Margaritar. & Corallior. pp. an. gr. xv. Salis Absinth. gr. vij. Syr. Caryoph. q. s. Et ut bibat Decoctum album, Cochinellâ concoctâ, & Aq. Cinnamom. Hord. alteratum, instar potûs ordinarii. Ut Emplastrum ex Galbano Umbilico applicetur, ut & mucilagine, Aq. Rosarum extracta, os madefiat.

Vespere Diarrhœa multo mitior fuit. Sed aliquanto plus delirabat Æger, fortè à sedibus rarioribus. Neque à singultu omnino abstinuit. His animadversis, addidimus antea præscriptis Emplastra Vesicatoria Brachiis internis applicanda: Emplastra etiam subpedalia, & Possetum alteratum, ut à me antea præscriptum.

Die 8vo, tertius Medicus ad consultandum vocatus suam opinionem, de sedibus necessariò supprimendis, statim proposuit. Dixitque aliàs impossibile fore (ut ipsius verbi utar) Pustulas emitti. E contra Medicorum prior, atque egomet objecimus materiæ morbificæ abundantiam, & Delirium, aliaque periculoso Symptomata, ex illius Metastasi metuenda: Sed frustra. Ille itaque sequentia præscripsit.

℞. *Theriac. Androm.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. an.* gr. xij. *Syr. Cydon. q. s. Mf. f.* Bolus sumendus è Julapii seq. Cochl. j. superbibendo Julapii dimidium quàm primum, reliquum post horam vel primam sedem.

℞. *Aq. Cynam. Hord. Menth. an.* ℥ij. *Epidem.* ℥j. *Syr. è Mecon.* ℥ß. *Diascordii* ʒj. *Mf.* Et Emplastra Vesicatoria tibiis applicanda.

Collega primò vocatus illi assensit de Bolo sumendo; sed Julapium constanter reprobavit. Nihilominus ambo Medicamenta [circa nonam matutinam præscripta] sumpta sunt.

Circa tertiam vel quartam pomeridianam iterum convenimus, intelleximusque patientem statim à suppressis sedibus in Apoplexiam incidisse. Quem etiam, Pustulis Miliaribus in universum deletis, sensibus orbum vidimus. Quare & Vesicatoria Capiti & Carpis quamprimum applicanda jussimus, Sternutatorium è Flor. Lilii conv. insufflandum, & sequentia sumenda.

℞. *Salis Vol. Oleos. Tinct. Castorei, sp. Lavend. comp. an.* ʒj. *Mf.* Sumat frequenter gutt. xxx. circiter, ex haustulo Julapii seq.

℞. *Aq. Meliss. Rutæ an.* ℥iiij. *Pæon. comp.* ℥iß. *Spir. Lavend. comp.* ʒiij. *Tinct. Castor.* ʒj. *Syr. Pæon. comp.* ℥j. *Mf. f.* Julapium ut supra sumendum. Sed incassum omnia, nam paucas post horas mortuus est.

Histo-

Historia Febris Miliaris ex Aere frigido admisso Lethalis.

SEPT. 25. 1700. Evocatus sum ad D. *Arnold*, Cerevisiarii *Westmonasteriensis* uxorem. Cui obstetricis officium præstitit D. *Watson:* Et Pharmacopoei, D. *Broughton*, in Vico vocato *Tuttle-street.*

Illa, antequam parturiret, dolore Colico, ventriculo, ut aiebat, quasi onusto, & spirituum defectu ingemuit.

Cum die supra dicto primùm adiverim, Aquæ serosæ, ex membranis Fœtum in Utero includentibus, sed jam diruptis, effluxerunt; & Infantis caput extra orificium Uteri internum hærebat. Nempe ex viæ angustiâ, capitis mole majori, spirituum defectu, doloreque mitiori, quàm qui ad partum sufficeret.

De eodem spirituum defectu, etiam post partum exemptum, adeò querebatur, ut astantes omnes illam putarent brevi morituram. Cum autem hoc Symptoma jam idem videretur ac ante partum, idemque Pulsus; imminentis periculi nil metuens, Febrem adesse Miliarem palam indicavi, Pustulasque prædixi Miliares, tandem aliquando exituras. Ut itaque lenem Diaphoresin consuetâ meâ methodo excitarem, seq. præscripsi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Castorei* gr. iv. *Syr. Paralys. q. s. Ms. f.* Bolus quamprimum sumendus è Cochl. j. Julapii communis.

Die 26to Medicus alter magni nominis de Patientis salute consulitur: Quam adhuc de Spirituum defectu & oppresso Pectore querentem audivimus. Ex quo præcipuè Symptomate prædixi etiam alteri Medico, Pustulas Miliares suo tempore erupturas.

Ægrotæ Pulsus frequens adhuc & debilis; Calor universus, & sine alterno Frigore; Urina sanorum similis; verùm à Colico dolore (forsan Alvi bis solutæ beneficio) libera evasit. Ne tamen Lochia minuerentur ex Diarrhœâ, Pilulas imperavimus sequentes sumendas.

℞. *Castorei* gr. vj. *Assæ Fœtid.* gr. xij. *Laud. Lond.* gr. j. *Syr. Atripl. q. s. Ms. f. Pilul.* num. vj. Sumat ij. urgente Alvo, & deinceps quartâ quaque horâ. Sumantur autem è Cochl. j. sequentis Julapii superbib. haustulum ejusdem.

℞. *Aq. Ceras.* nigr. ℥viij. *Cinnam. Hord.* ℥iv. *Epidem.* ʒx. *Margar.* pp. ʒj. *Sacchar. albiss. q. s. Ms. f. Julap.* sumendum, ut suprà præscriptum est, & in languoribus.

Die 27mo Ægrotam in eodem statu, quo die præcedente, vidimus: exceptâ leviori quadam cordis palpitatione. Jussimus itaque ut persistat in usu Pilularum cum Julapio, sumatque gutt. xx. Salis Volat. Oleos. in haustu potûs ordinarii, & in languoribus prædictum Julapium.

Die 28. Pustulis Miliaribus jam in conspectum eminentibus, Spiritus minus defecerunt, mitiora suspiria, minor oppressio. Recte etiam effluebant

 Lo-

Lochia, & Alvus mediocriter soluta fuit. Consulimus itaque Pilulas sine Laudano sextâ quaque horâ sumendas. Mater verò puerperæ, mortem ex Diarrhœa pertimescens, obnixè rogabat sisteretur. Et ut videamur ex aliquâ parte ad ejus mentem accedere, mandavimus sequentis Julapii usum.

℞. *Aq. Menth.* ℥ij. *Epid.* ℥iß. *Confection. Fracast.* ʒj. *Syr. de Mecon. & de Menth. an.* ℥ß. *Mſ. f. Julap.* de quo sumat Coch. iv. urgente Diarrhœa. Et ut persistat in usu salis Vol. Oleos. & Julapii perlati.

Die 29no, Ægrotam visitantes, intelleximus admodùm timuisse matrem ob Diarrhœam & illi multò largius, quàm à nobis concessum est, de Julapio præbuisse: Sedesque exindè primò inspissatas fuisse, postea omnino suppressas. Unde & palpitatio, pectorisque oppressio majores subsecutæ sunt. Quapropter & sequentia censuimus sumenda.

℞. *Croci* ℈ß. *Sumatur e Cochl.* j. *Aq. Lactis superbib. Cochl. V. Sumat. etiam Tinct. Croci gutt.* xx. *ex haustulo Aq. Lactis sæpè.* Usu etiam Croci, ad cordis palpitationem, fluxum Lochiorum, Spirituum defectum, Pustulasque Miliares altiùs emittendas, respectum habuimus: Demumque persistat in usu Pilularum sine Laudano, & Julapii in languoribus. Et matris importunitati cedentes, præscripsimus etiam Julap. cum Diascordio in promptu habendum: dicebat enim mater, se id velle. Ægrotæ etiam percontanti, an semet in lecto erigere, & ventilabro uti liceat, necne? assensus est alter Medicus. Atque etiam, ut in se collectis cortinis pateat lectus; ignisque extrueretur, vel nullus, vel duntaxat parvulus. Interim mihi ab illa quærenti, an ex Aëre frigido, Collo vel Pectori admisso, quicquam mali sentiret? respondet, semet exinde Spirituum defectum Pectorisque oppressionem sensisse. Quamobrem illam obnixè rogavi, ut toto illo die calido utatur regimine; eoque potiùs, quòd ille esset dies Febris Lacteæ: Ne cessante Diaphoresi Pustulæ Miliares retrocederent. Sed à nostro discessu sibi Aërem admisit, Pustulæque Miliares subitò occultabantur. Unde materiæ morbificæ in cerebrum facta est Metastasis, statimque ægra sensibus orbata est.

Cùm eventus meæ responderet prognosi, seorsum vocatus sum: sed jam nullum vidi præscribendi locum.

Ex hisce duabus Historiis clarè constat, Febrem Miliarem, cum Symptomatis mitioribus incipientem, ex minimo errore fatalem sæpe exitum habere.

Historia Febris Miliaris, ubi quoddam Animi Deliquium maximè mirabile, supra biduum erat continuatum.

SEPT. 12. 1697. advocatus sum ad D. *Hall*, ad insigne Leopardi in *Blackman-street*, propè Divi Georgii Templum habitantem, nono post partum die. Cui Pharmacopœus D. *Bynn*, & obstetrix D. *Cre-*

tier, in Vico *Abchurch-lane* vulgo dicto.

Hæc puerpera annum agebat trigesimum octavum, & sextum jam partum enixa est. Constitutione debilis; tam ex partu semper difficili, quàm dolore Colico sæpe recurrente. Quemque nuper passa est, cum Calore & Frigore alternis, & cum oppressione Pectoris, Spirituumque languore. Quæ Symptomata ab amicis tantummodo vapores, ut vulgò vocant, usque ad diem quo infans baptizatus est, communi errore, æstimabatur. Quo die visitantium multitudo adeò fuit obstrepera, ut exinde Spiritus ejus, antea debiles intensè perturbarentur, & Tremore ac Motibus Convulsivis correpta fuerit: Tantaque corporis inquietudine laboraverit, ut maritus vix potis esset eam in lecto retinere. Donec tandem, die scilicet illum quo advocatus sum præcedente, in Convulsionem universalem incidit, & summo languore jacuit quasi penè mortua.

Die supra dicto, cum circa nonam matutinam Patientem visitaturus sim, mihi Domestici narrabant, maritum ejus meum adventum per nuncium inhibuisse: jussisseque, si forte adsim, ne me in cubiculum admittant: putabat enim illam reverâ animam reddidisse. Et cùm, nolentibus illis, ægrotam adiverim, illam equidem absque pulsu, absque respiratione (ut per speculum ori & naribus appositum probavi) facieque mortis pallidissimâ, in lecto immotam & extensam Ego & astantes conspeximus.

Nihilominus è facto scrupulosiori de antecedentibus scrutinio, conjecturam feci, mortis similitudinem illam à materiæ morbificæ in totum genus nervosum Metastasi provenisse. Nam mihi hîc in mentem id venit, quod notatu dignum est in Pisciculis Tubulo vitreo inclusis & per Microscopium inspectis: in quibus, scilicet, conspicua est Sanguinis Circulatio, etiam si mortui videantur. Prohibui itaque ne per dies aliquot hanc ægrotam stragulis denudarent, & non ante septimanam sepeliendam. Et multâ contentione obtinui Cucurbitulas cum Scarificatione, inter Scapulas, & Femoribus internis applicari permittant; Emplastra Vesicatoria pone Aures & super Carpis apponi; tempora & manuum volas pedumque plantas Oleo succini illiniri, succum Paralyseos, & ex Helleboro, Salviâ, & Floribus Betonicæ Sternutatorium Pulverem, naribus alternis vicibus insufflari; & Haustum ex Aq. Lact. ℥iij. Castor. gr. vj. Syr. Artem. ʒvj. nec non Apozema pro D. *Bullock* præscriptum, si fieri possit, vi in os injici.

Post penè biduum, die scilicet 13tio, circa quartam pomeridianam, missi ad me Domestici narrabant, Chirurgum, simul ac hanc puerperam inspexerat, admiratione perculsum interrogâsse, an Cucurbitulas mortuæ applicari vellent. Utcunque tamen eis morem gerens Cucurbitulas Femoribus apposuit; at non inter scapulas; adeò multum rigebat. Vesicatoria etiam Carpis applicarunt. Cæterùm die supra dicto, nempe 13tio vesperi, licet ne mini-

minimum respiraret, visa est tamen parum calescere. Jussi itaque Cranii humani ℈j. cum Aq. Rutæ & Syr. Artemisiæ, si fieri possit, in os immitti.

Die tandem 14to, circa quartam matutinam, mollissimè respirare, atque etiam deglutire incepit. Ideoque Emplastra Vesicatoria inter Scapulas applicanda iterum præscripsi. Et ut gutt. xx. Salis Volat. Oleos. sumat sine vehiculo. Quo facto, Pustulæ Miliares demum in conspectum venere. Et in earum incrementum sequentia sumenda consului.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß. Sumatur quarta quaque hora, e Cochl. j. Julapii sequentis superbibendo Cochl. iiij.

℞. *Aq. Cinnam. Hord.* ℥jv. *Rutæ* ℥iij. *Pœon. comp.* ℥jß. *Sacchar. albiss. q. s. Mf. f. julapium.* Et ut bibat de Apozemate ex Ung. Alcis pro potu ordinario.

Die 15to loqui, seseque movere valuit; & de dolore ex Vesicatoriis edidit querimoniam. Pustulæque Miliares super Pectus pullularunt copiosissimè. Ideoque antea præscripta censui continuanda.

Die 16to Pustulæ molem acceperunt adhuc multò majorem, mensque illi redintegrata est. Nec amplius oppressione Pectoris, aut languore, sed solâ corporis imbecillitate, laboravit. Quapropter & sequentia præscripsi.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xxv. *Aq. Lact. alex.* ℥iiß. *Epidem.* ʒij. *Mf. f.* Haustus sextâ quâque horâ sumendus.

℞. *Rad. Scorzon. Hisp.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj. *fol. Galegæ, Meliss. an. M. j. flor. Cord. an.* pj. *Sem. Card. bened.* ℥ß. *Coqu. in Aq. font. q. s. ad* ℔jß. Addendo Colaturæ *Syr. Limon.* ℥j. *Mf. f. Apozema*, de quo sumat Haustum ad libitum; & in languoribus Aq. Theriacalem.

Ægrotam adeò bene se habentem abhinc usque ad diem 19um omisi visitare. Jamque solum Stomachica quædam amara præscripsi, ad acuendum appetitum: Sumeretque post quartam noctem *Sacram Tincturam*, aquasque *Strethamenses* die sequente. Quo facto, in omnium admirationem perfectè convaluit. Tametsi, ut audivi, in Nare, durante Febre, nimis compressa passa est Sphacelationem. Quâ Chirurgi ope sanatâ, alios quinque vixit annos; tandemque, ut mihi ejus maritus retulit, ex dolore Colico & Convulsione eidem superinductâ è vitâ discessit.

Historia Febris Miliaris in Chronicum Morbum terminantis.

JAn. 14to, 1699. evocatus sum ad D. *Berenberg*, puerperam, tunc in plateâ *Walbrook* vulgò vocata habitantem. Cui ut Pharmacopœus inserviebat D. *Basket*, Obstetricis autem officium præstabat D. *Taylor*, in plateâ *Pater-noster-Row.*

Querebatur, dum parturiret, de virium maxima imbecillitate. Et post

post partum, ut affistentes mihi narrabant, tantâ oppressione Pectoris, cum Spirituum defectu, laboravit, ut ad trahenda suspiria cogeretur. Ex illis tamen Symptomatis nihil præter Hystericos vapores, ut vulgò vocant, suspicatæ sunt. Pridie autem ejus diei, quo me advocarunt, cùm mammas ad lactandum infantem denudâsset, & ad relaxandam alvum super aquæ calefactæ vaporem sedisset, frigorique multò semet exposuisset; exinde tandem spirituum angustiâ, respiratione difficili, Asthmatis convulsivi æmulâ, Tussique siccâ, adeò depressa fuit, ut illi mortem esse in propinquo existimaverint.

Cùm primum illam adiverim, de prædictis affectibus, atque etiam de vigiliis querelas edidit. Pulsus illi erat frequens & debilis, & febrilis calor. Urina tamen pallida, & Lochia omnino suppressa.

Ex antecedentibus suprà memoratis illam Febre Miliari laborare censui: attamen in principio mitiori. Quamdiu, scilicet, consueto puerperarum regimine gubernaretur. Postquam autem, eo ipso tempore, ut verisimile est, quo Miliarium Pustularum eruptio instabat, se irruenti frigori denudaverat; materiam morbificam, retrogrado motu Pectori interiori impactam, supradictum Asthma creâsse, conjectare licet. Nam ut in Pectore à me inspecto Pustulas tunc primò pullulantes, ita & duntaxat paucissimas cernere potueram.

Statui itaque, mihi consuetâ methodo, lenem sudorem & continuum excitare. Et ut alia Medicamenta, convulsivo Asthmati, reliquisque Symptomatis, puerperisque commoda adjungerentur. Quamobrem & sequentia præscripsi.

℞. *Spermatis Ceti* ℈j. *Bezoar. Orient. Croci an* ℈ß. *Syr. Heder. terrestr. q. s. Mf. f.* Bolus sumendus *e Cochl.* j. *Aq. Lactis alex. superbibendo Cochl.* x. His enim, Lochiis promovendis, Asthmati levando, excitandis spiritibus, & sudoribus magis liberis consului. Et ut Patienti illiusque amicis placerem, qui hanc Febrem Hystericum affectum æstimârunt, atque etiam Lochia fœliciùs continuarent, Pilulas sequentes præscripsi.

℞. *Castorei gr.* vj. *Assæ fœtid. gr.* xij. *Syr. Pœon. comp. q. s. Mf. f. Pil. no.* vj.

Die 15to optimè se habebat. Nam ex quo Bolum sumserat, spiritus fuere elevatiores, facilior respiratio, renovatur effluxus Lochiorum, urina coloratior, Pustulæque Miliares super Pectus magis conspicuæ. Bolum itaque die præcedente præscriptum censui repetendum. Addendo *Pulv. de gutt.* grana aliquot, ne Asthma convulsivum recurreret. Umbilico etiam Emplastrum ex Taccamahacca, & Emplastra subpedalia applicanda jussi. Et in languoribus sumeret Haustum Julapii perlati: Nec non Aq. Theriacalis Cochl. ij. alternis vicibus.

Vesperi, ex leni persistente sudore, respiratio adhuc facilis, Pustulæ Miliares densiores, Spiritusque minus defecere. Ideoque ut in usu Bolorum antea præscriptorum persisteret, duxi optimum fore; Sumeretque, pro re natâ, succi fimi

 Equi-

Equini in *Aq. Card. Bened.* & *Puleg.* infusi & expressi. Nimirum, ut Lochiorum effluxus, volatilibus fimi particulis, excitaretur.

Die 16to. noctem intellexi præcedentem sine ullo Symptomate Ægrotam transiisse. Antequam verò ab illâ discessi, respiratione convulsivâ iteratâ, vires subitò diminutas sentiit. Præscripsi itaque Haustum sequentem.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥iij. *Epidem. Syr. Carioph. an.* ʒij. *Lapid. Goens. Pulv. de gutt. an.* ℈ß. *Mſ. f. Haustus.* Et post horas sex sumat etiam Bolum antea præscriptum, Pilularumque duas tempore intermedio.

Vesperi sudorem, ex sumpto Haustu, universalem dimanâsse narrabant. Unde & magis extumuere Pustulæ Miliares, & Asthma diminutum est. Ideoque jussi persisteret in usu ultimò præscriptorum omnium. Et ad flatus, qui multum attulerunt molestiæ, Saccharo instillarentur Olei Cort. Aurant. gutt. iij. & sumerentur ad libitum.

Die 17mo, Cùm prædicta Symptomata debellari viderentur, antea præscripta continuari consului.

Die 18vo, ex sudore intermisso, renovantur Symptomata, cum Ventriculi ægritudine, & quâdam confusione, quasi Delirii prodromo, conjuncta. Quamobrem, ad restituendum sudorem, jussi ut in usu Haustûs persistat: Addendo singulis Haustibus Bezoar. Orient. grana aliquot. Ut cum posseto salviato aquam Theriacalem largè sumeret, & Emplastra subpedalia repeterentur.

Vesperi ex sudore copiosè renovato iterum evanuere Symptomata. Neque exinde quicquam infirmatæ vires, sed potius auctæ fuere. Etiamsi maculæ quædam rubræ, & prurientes, miliaribus interspersæ, vi sudoris excreverint. Jussi itaque ut in usu Haustûs & Infusi persisteret.

Die 19no. Pustulæ Miliares cœperunt exsiccari; & omnia visa sunt versus sanitatem perfectam progredi: Solummodo spirituum diminutione exceptâ. Quapropter & præscripsi usum Haustus cordialis continuari.

20mo vocatus sum circa quintam matutinam. Quippe quòd ægrota in difficilem respirationem denuò incidisset: Non à Pustulis Miliaribus recessis; cum hæ jam antea penitùs exsiccatæ fuerint: Sed forsan à materiæ morbificæ quibusdam reliquiis, viam quasi quærentibus qua excernerentur. Nam ex tribus sedibus, spontè ac subitò supervenientibus, Dyspnœa omnino evanuit, atque Ægra quàm optimè convaluit.

Nihilominus ex illius amicis aliquis, alium Medicum advocari voluit. Qui cùm adveniret, & Pustulas Miliares, jam anteà, ut dictum est, exsiccatas, nusquam vidit, sed tantummodo maculas rubras; me, quod hanc Febrem vocaverim Miliarem, irrisit: Dixitque rubras Pustulas à solo sudore posse oriri. Proindeque juxta indicationes quas sumpserat claudicantes aliquot dies præscripsit, sed re infecta. Deinde alius Medicus, & post illum tertius, atque quartus vocatus est. Qui omnes ignoti morbi curationem incautè susceperunt, donec in Chronicum tandem transiit. Quod si noverint hanc Fe-

Febrem revera fuisse Miliarem, & post exsiccatas Pustulas Miliares Crisin perficiendam naturæ commisissent; nullus dubito, quin Morbi lætus fuisset exitus. Nam ab illo momento, quo Pustulæ Miliares etiam salubriter exarescere solent, non infrequenter observavi, materiæ morbosæ reliquias, vel per Intestina, ut in hoc casu; vel per vias Urinarias, ut in sequenti; vel cum Lochiis per Uterum, ut in quadam D. *King*, in Vico *Fleet*-*stret* dicto, sponte & fœliciter exterminari.

Historia Febris Miliaris in Morbum Chronicum, tandemque Mortem desinentis.

SEPT. 17mo, 1709. vocatus sum ad D. *Bateman*, D. *Bateman*, equitis aurati uxorem. Hæc ante viginti septimanas, in principio puerperii, dolore colico, oppressione pectoris, cum suspiriis spirituumque defectu, nec non pulsu frequente ac debili laboravit. Ex quibus Symptomatis morbum Febrem esse Miliarem palam prædixi. Et ex usu Diaphoreticorum optime se habere sibi suæque Matri visa est. Prædicta enim symptomata parvi penderunt. Ægrotam itaque diutius visitare nolui. Consului tamen, ut seipsam per mensem lecto affigeret, in eorum quæ præscripseram usu persisteret, & ab infantis lactatione abstineret.

Meo autem consilio obtemperare noluit. Proindeque post quinque septimanas à partu passa est recidivam, cum dolore colico & laterali calore & Frigore alternatim recurrentibus, oppressione pectoris, cum suspiriis, spirituumque defectu. Ad Lateris dolorem Sanguis fuit emissus; unde & auctus Languor: Et quædam suffocatio, Hysterici affectus similis, cum suspiriis illam premebat. Quæ symptomata Vapores, ut vulgò loquuntur, tam Ægra quàm ejus mater æstimârunt. Cùm revera à Venæ-sectione, catameniorum tempore, orta sint. Nam Lochia, quæ à partu ad sextam septimanam usque duraverant, exinde subitò suppressa fuere, & deinceps ad illius è vitâ exitum.

Jamque, quod ante exacerbationem Symptomatum magis frigesceret, Morbum putârunt Febrem esse intermittentem: Etiamsi Pustulæ Miliares hoc tempore fuere conspicuæ. Nihilominus sumpsit corticem Peruvianum ex præscriptione Pharmacopoei. Ex quo motum materiæ, Pustulis adhuc magis augendis aptæ, in cutis superficiem impeditum, eandemque aliò transmissam fuisse, minime dubitandum est. Primò super Femur, Tibiam, pedemque, quem Chirurgus scarificabat: Deinde & super intestina, ubi genuit Diarrhœam: Nec non super Nervos pulmonum, ramosque asperæ Arteriæ capillares; ubi Asthma, cum Tussi sputatoriâ & fætidâ produxit. Verum ex emisso è pede sero minimè remissior fuit Dyspnœa.

A Junii 23io, ad 25tum, Medicus præscripsit Bolum *ex Pulv. Chel. Cancr.*

Cancr. composito, *Rad. Serpent. Virg. & Castoreo*; *Decoctum album*, *Suppositorium*, *Empl. Vesicat. Nuchæ*, *& pedibus Cephalicum.*

Junii 25to, Corticis Peruviani Decoctum. Die 26. Corticis Peruv. Pulverem. 28vo, Julapium *ex Aq. Lact.* ℥jv. *Menthæ*, *Cinnamomi hord. an.* ℥j. *Laud. lib.* ʒj. *Conf. Fracast.* ʒiij. *ad Diarrhœam.*

Julii 8vo, *Lac Asininum cum Pulvere Margaritarum*, *e Chelis Cancror. simplice*, *& Saccharo perlato. Nec non Infusum amarum ex Absinthio Romano & Sem. Coriandri*; *addendo Colaturæ*, *Gummi Ammoniaci Aq. Pœon. comp. & mirabil. an. q. s. dissoluti* ʒj. *& Aq. Ceras. nigr.* ℥vj.

Die 9no, Corticem Peruvianum. 26to, *Bolum ex Pulvere è Chel. Cancr. comp. & Theriacâ Andromac. Et Decoctum album cum Rad. Tormentillæ.* 29no, *Infusum amarum*, *& Pilulas ex Pulvere Millepedum.*

Aug. 3io, *Pilulas ex Pulv. Ari comp. Myrrhæ & Syr. Balsamico. Et Decoctum ex Cortice Sassafras*, *Sem. Dauci*, *Baccis Juniperi*, *Rad. Eryngii condit. & Aq. Calcis q. s. addendo Colaturæ Aq. Nephriticam.*

Die 17mo, In consultatione cum alio Medico, *Pilulam Mattheusianam.* 19no, *Vesicatoria Nuchæ & Brachiis applicanda. Pilulas ex Galbano*, *Gum. Ammoniaco*, *Croco*, *& Opobalsamo. Et Julapium perlatum.*

Sept. 6to, *Enema ex Decocto albo*, *Theriacâ Androm. & Diascordio. Infusum amarum ex Radicib. Gentianæ*, *Helenii*, *Absint. & marrubii foliis*, *Sem. Dauci & Baccar. Junip. in Aq. font. infusis*, *addendo Colaturæ Vinum Chalybeatum. Et Bolum ex Diascordio*, *Terrâ Japonicâ*, *& Ol. Cinnamomi.*

Die 13io, Vesicatorium parvum, cum Epispastico Unguento, ad diu continuandum Ulcus. *Pilulas ex speciеb. Diambræ*, *Castoreo*, *Sale Volat.* C. C. *& Galbano. Et Julapium Hystericum.*

Hactenus tres Medici magni nominis, duoque Chirurgi non incelebres Ægrotam visitarunt. Et hanc Morbi methodique præscribendi Historiam, majori ex parte, ab Illâ illiusque Matre, iterum advocatus accepi.

Jam tum difficili respiratione, Diarrhœâ, & manuum artuumque inferiorum Tumore gravata est: Adeo vertiginosa & languida, ut bis uno die ne Syncope moreretur metuerint. Pulsus ei valde frequens ac debilis. Et circa meridiem, Calore, Rubore, & Dyspnœâ, quotidie affectam fuisse narrabant.

Horum omnium, ferè à Morbi principio, Symptomatum, tres quatuorve Causas fuisse arbitror. Quotidianum scilicet è lecto egressum, Lactationem, Venæsectionem, è sumptis Medicamentis imprimis corticem Peruvianum. Hæc enim omnia pustularum miliarium incremento & durationi certum est obstitisse; & materiam morbificam in pulmones, Intestina, Artusque inferiores transtulisse.

De hoc Morbo, quòd sit immedicabilis, feci prognosin. Præcipuè ob summam Ægrotæ imbecillitatem;

&

& quod Dyſpnœa & Diarrhœa contraria indicarent.

Triſtè confeſſa eſt, multùm pœnituiſſe ſe, me poſterius vocatis Medicis non aſſociatum fuiſſe: Præcipuè, quod ſuam Sororem in ſimili caſu à me ſanatam meminerit. Jam tamen à me propoſita Veſicatoria nullibi apponi voluit, etiamſi Reſpiratio difficilis & Vertigo exigerent. Fontanellas itaque inter ſcapulas aperiendas ſuaſi. Et in ventris Tormina, Diarrhœam comitantia, Spiritum Millepedum, cujus efficaciam ſæpe expertus ſum, ex hauſtu potûs ordinarii, ad gutt. xx. bis in die ſumendum præſcripſi. Et ut ſextâ quaque horâ Bolùm ex Spermate Ceti, Pulv. e Chel. Cancr. comp. & Croco, ad Menſes movendos, lenem Diaphoreſin excitandam, Reſpirationemque allevandam, deglutiret.

Die 20mo, in reditu meo à Regio apud *Windeſoriam* Caſtello viſitavi ægrotam, eamque à Vertigine omninò liberam conſpexi, ejus ſpiritus haud mediocriter refectos, ventris Tormina conſopita, & ſuppreſſam Diarrhœam, ut poſtea mixturâ opiatâ non opus fuerit. Perſiſtentibus autem Dyſpnœâ, ac inferiorum Artuum Tumore, & universâ imbecillitate in dies auctâ, poſt unam atque alteram ſeptimanam obiit.

Hiſtoria Febris Miliaris cum largiſſimo Urinæ effluxu circa finem.

JUlii 29no, 1705. D. *Loyd* Lintearius, apud Cynaræ Inſigne in plateâ *Cheapſide* dictâ, cuique D. *Basket* erat Pharmacopœus, me ad ſuam Filiolam ſeptem annos natam evocavit.

Habitudine erat tenuior, Temperie calidior. Spiritus illi vivaces, ſed facilè diſſolubiles. Diebus aliquot præcedentibus, ex Calore interno cutis aridior fuit. Pridie hujus diei, cancrum comedit. Ex quo noctu ægrotabat, & calore vehementi ſitique correpta eſt. Quibus etiam Spirituum defectus, Vomitio, Pulſus frequens ac debilis, & Urina ſanorum ſimilis acceſſere.

Ex morbi Antecedentibus & Symptomatis prænovi hanc Febrem fore Miliarem. Ideoque lactèo Enemate, ad primas abluendas vias injecto, pro meo more decrevi lenem ac continuam Diaphoreſin excitare, calidæque interim & ſiccæ temperiei diluentibus favere. Præſcripſi autem ſequentem in modum.

℞. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr.* viij. *ſumantur è cochl. j. Julapii ſequentis, ſuperbibendo cochl. ij. vel iij.*

℞. *Aq. ceraſ. nigr.* ℥viij. *Epidem.* ℥j. *Sacchari albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

His addidi Emplaſtra, ex Cephalico cum Euphorbio, & pice Burgundica ſubpedalia.

Die 30mo viſitanti mihi narrant; Ægrotam ex Enemate Alvum ſatis dejeciſſe: Noctemque magis placidam, quàm præcedentem, illi contigiſſe. Non adeò multum ardebat; calore tamen & frigore alternis mitius

Ggg affecta

affecta fuit, vomitioque omnino suppressa. Et jam primum super Pectus Pustulæ Miliares in conspectum venêre. Præscripsi itaque ut persisteret in usu Pulveris, & ad diluendam materiam febrilem, sudoremque favendum, Posfetum Salviarum affatim potaret.

Die 31mo, Spiritus minus oppressi sunt, & mediocriter refecti. Sed ex usu Posseti intermisso paulò plus caluit; Pulsus frequentior, sed debilis; Pustulæ tamen miliares aliquanto magis fuere conspicuæ. Præscripsi itaque Pulveris e Chel. Cancr. comp. gr. viij. totidemque Margaritarum præparat. alternis vicibus sumenda.

Augusti 1mo Pustulæ Miliares sunt tumidiusculæ, Calorque internus minor. Externè verò paulò plus caluit, cutisque leni Diaphoresi humectabatur. Jussi itaque post subductam Alvum ex injecto Enemate antea præscripta repetenda.

Aug. 2do Spiritus fuere vivaciores, Calorque adhuc minor internè. Consului itaque persisteret in usu Margarit. pp. cum Julapio quarta quaque horâ: Et ad tuendum caput Emplastra Vesicatoria pone aures applicanda.

Aug. 3tio non adeò equidem externè calebat: Verùm pustulæ Miliares aspectum habebant minus laudabilem. Censui itaque pulverem e chelis cancr. compositum in usum revocandum. Quoniam verò puellæ mater ægrè ferebat Medicamenta adeò frequenter sumenda, sequentia præscripsi.

♃. *Aq. ceras. nigr.* ℥xij. *Epidem.* ℥iß. *pulv. è chel. canc. comp.* ʒj. *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julapium*, de quo sumat Haustum sexta quaque horâ, agitatâ phialâ tempore usus. Et sumeret Margar. præp. Dosin in omnibus intervallis. Uteretur etiam Mucilagine *ex sem. Cydon. & Psyll. Syr. è Rubo Idæo edulcorata.* Et Empl. subpedalia repetentur.

Aug. 4to Calor erat multò intensior, nec sine quibusdam motibus convulsivis. Puella enim, cujus calida erat naturalis temperies, largius de Julapio potaverat, quàm debuit. Præscripsi itaque, Julapii loco, Margarit. pp. ℈ß, sextâ quaque horâ sumendum, è Julapii sequentis Cochl. j. superbib. Cochl. iij.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥viij. *Epidem.* ℥j. *Syr. e Cort. Citr. q. s. Mj. f. Julap.* Et ad seri Sanguinis partem acriorem diluendam, ut lactis aquam alexit. sumeret edulcoratam, instar potûs ordinarii. Si diaphoresis suppressa fuerit, singulis aquæ prædictæ haustulis Spiritus C. C. gutt. iv. adderentur: Et Julapio immisceretur Pulveris de gutt. ʒj.

Die 5to motus quievere Convulsivi, Calor fit mitior, Spiritus animales vires sumunt, Pustulæque Miliares jam in principio declinationis sunt. Quæ clarè indicant, mala antea memorata Symptomata non tam à Morbo, quàm à Julapio, nimia quantitate sumpto, provenisse. Jussi itaque ut in novissimè præscriptorum usu persisteret. Naturæ enim non imperandum, ut bene monet *Baglivus*, sed illius monitis parendum est.

Die 6to Febris adeò declinavit

ut Pustulæ Miliares desiccare inceperint. Præscripsi tamen; ad Febrilem Calorem superstitem extinguendum, ut lactis aquam cum Margarit. præparatis Puella affatim bibat, & cortex Peruvianus in promptu esset, pro re natâ sumendus.

Die 7mo summo manè advocor. Tanta enim copia, tamque subitò minxit Puella, ut de illâ, antequam matula afferri potuit, effluxerit Urina. Unde pertimuit mater, ne Diabetes, & deinde mors sequerentur; ut suo nepoti accidisse ajebat. Cùm reverâ partim ex Aq. Lactis, die præcedente liberaliùs potatâ, partim è Pustulis Miliaribus, tum exsiccatis, eveniret. Quemadmodum in antea descripto casu, & in eodem Morbi tempore, materiæ morbificæ reliquiæ, ad Crisin perficiendam, per Alvum abierunt. Quod & hìc forsan accidisset, si Patientis temperies minus calida, Alvus natura laxior, usùsque Margaritarum parcior fuisset. Et in simili casu hujusmodi Morbi reliquiæ per Lochia non nunquam expelluntur: ut D. *King*, ad Trium Regum Insigne in *Ludgate-hill*, cui Pharmacopœus erat D. *Alen*, accidisse memini. Illi enim, statim à Pustulis Miliaribus penitùs exsiccatis, Lochia, instar Sanguinis super Carbones adusti, nigricantia, sine ulla causa evidenti, aut subsequente periculo, per horam integram emanârunt. Et quoties evacuatio neutrius prædicti generis post exsiccatas Pustulas contingit, sæpe vel Calorem internis partibus hærentem, cum pressurâ Spirituum, deprehendo; vel quavis levi de causa recidivam patiuntur Ægri, & non nunquam mortem subitaneam: Vel ex materiâ in Artus rejectâ, aut Erysipelas, aut Hydropicus dolensque Tumor generatur.

Hæc omnia puellæ matri sigillatim monstravi, quò meliùs eam à timore liberarem. Nihilque amplius agendum, præter virium instaurationem; vel Corticis Peruv. usum, vel Pulveris Testacei cum Lacte Asinino; cujus usus ei antea bene cessit. Alium tamen Medicum associari voluit. Eodem verò tempore ipse evocor ad Nobiliss. D. *Clarendoniæ* Comitem, ut de ejus nepote, Honorabil. D. *Obrian*, consulerem. Ideo & alter Medicus sequentia solus præscripsit.

℞. *Pulv. de gutt. Lapid. Contray. an. gr.* vj. *Castor. Salis Vol. C. C. an. gr.* ij. *Conf. Alcherm. sine Mosch.* ℈j. *Syr. Pœon. comp. q. s. Mf. f.* bolus statim sumendus, & sexta quaque horâ, solutus in Cochl. j. Julapii.

℞. *Decoct. albi* ℔j. *Aq. Cinnam. hord.* ℥j. *Sacch. albiss. q. s. Mf. f.* Apozema pro potu ordinario.

℞. *Salis vol. Oleos.* ʒij. *sumat. gutt.* vj. frequenter in potu quovis ordinario.

Et applicentur Emplastra Vesicatoria Brachiis internis & inter Scapulas.

Hujus præscripti Chartulam D. *Basket* Pharmacopœus ad me misit. Quâ perlectâ stupore quodam perculsus sum; dixique, cùm minimè retrocesserint Pustulæ Miliares,

ſed regulariter & ſine quovis pravo Symptomate exſiccarentur, me, ex Medicamentis calorificis, & à puella calidi temperamenti ac debilitatâ ſumptis, nil melius quàm Febrem de novo accenſam, mortemque minitantem ſperare.

Nec me mea fefellit conjectura. Cum enim circa nonam veſpertinam puellam viſitaverim, ut omnia, ſecundum præſcriptum ultimo memoratum, intellexi facta fuiſſe: ita & puellam ardore vehementiſſimo, cum ſiti ingente, linguaque arida, & reſpiratione difficili, laborantem vidi. Attamen, abſente altero Medico, nihil præſcribere mihi viſum eſt.

Die proximo manè nobis, unà Puellam viſitaatibus, narratum eſt, illam peſſimè tranſiiſſe noctem, & jam ardebat maximè, ſitique valde urgente & Dyſpnœâ afflicta fuit. Et mihi interroganti alterum Medicum, qualibus indicationibus ſatisfeciſſe propoſuerat? Reſpondet, ſe me abſente, qui ſolus Morbi Hiſtoriam enarrare potui, Puſtulas Miliares retrogradas æſtimaviſſe. At cum id fieri non poſſe monſtraverim, habitâ conſultatione, & conceſſit Medicus doſin diminuere, & ſequentia præſcribere.

℞. *Lapid. contray. Pulv. de gutt. an. gr.* iv. *Croci*, *Caſtor. an. gr.* j. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus e Cochl.* j. *Julapii.* Sumeretque ad diluendos humores Decoctum album pro potu ordinario. Et ne ex Alvo adſtricta uſuque Boli Calor excitaretur, ſuppoſitorium præſcripſimus ex Melle & Sale Gemmeo.

Die 9no Calor fuit remiſſior, liberiuſque reſpiravit. Præſcripſimus itaque Enema ex Lacte Saccharato, Bolumque unum.

Die 10mo in ſtatu longè meliori Puellam vidimus; Symptomatis, à calidis Medicamentis ortis, conſopitis omnibus. Attamen ad recuperandas vires, Caloriſque interni recurſum præveniendum, Pulverem præſcripſimus ſequentem, è Cochl. j. Lactis Aſinini ſumendum, ſuperbibendo ℔ß. tepidè.

♃. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Margar.* pp. *an. gr.* vj. *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo ut adhuc tutius præmuniamus puellam, ne illi febrilis Calor novaretur, conſuluimus, *Cort. Peruv. Pulv.* ℈ß. *e Cochl.* j. *Julapii* quarta quaque hora ſumendum; & pro re nata, Aq. Lactis hauſtulum. Et ad perficiendam valetudinem Rus adiret, ubi ſaniori ſtatu ſemper gaudebat.

Haud multo poſt audivi, illam iterum malè valere, alioſque advocari Medicos. Id autem minimè mihi diſplicebat: nam ſub eorum curâ obiit; cum antea, me illam curante ſolo, Deoque favente, tam bene illi res ceſſerit, ut è Febre mediocri tempore evaſerit.

Hiſtoria

Historia Febris Miliaris in Mammæ Apostema terminantis.

JUnii 2do 1699. ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Justitiarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa sui Puerperii principium, evocatus sum. Cui Pharmacopoeus erat D. *Gelsthorp*; obstetrix, D. *Dodson.*

Cum gracili corpore animum possedit tranquillum, Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum sæpe incidit. Postea doluere Dorsum & Femora, ut in Puerperis solent: Et, doloribus remissis, horrore correpta est; quem Febrem esse Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere sensit, die prædicto vocatus sum. Cum observaverim Symptomata, quadam oppressione Pectoris suspiria cogente, summè dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulsuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina sanorum similis, Palmæ erant calidæ, Lochia effluebant, Alvusque potius accessit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Pustulas tres Miliares. E quibus, etiamsi paucissimis, satis apertè constabat, hanc Febrem esse Miliarem. Mihi autem id affirmanti Digniss. D. *Hambden*, aliæque astantes, vix assentiri voluerunt.

Attamen ex numero Pustularum adeò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliô tendere suspicatus sum. Ut itaque earum eruptionem leni & continua Diaphoresi promoverem, sequentem Haustum sexta quaque hora sumendum præscripsi.

℞. *Aq. Lact.* ℥iij. *Pæon. comp.* ℥ß. *Pul. è Chel. Cancr. comp. gr.* xv. *Pulv. de gutt.* ℈ß. *Syr. Meliss. q. s. Ms. f. Haustus.*

Pulverem è Chel. Cancrorum paulò minori quantitate præscripsi, ne motum Sanguinis magis accelerem, quàm Diaphoresi jam excitatæ continuandæ par esset. Ad tuendos nervos, si Pustulæ fortè retrocessissent, addidi Pulv. de gutteta cum Aquæ Lactis majori Dosi diluente.

Præscripsi etiam ad Capitis dolorem Emplastrum Vesicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. subpedalia. Ei pro alimento ut Pullorum jus sorberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipuè in natura debilibus, præbere soleo. Quibus & adjunxi seq. Julapium ad libitum sumendum.

℞. *Aq. Meliss.* ℥viij. *Cinnamom. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Sacch. perlati* ʒij. *Ms. f. Julapium.*

Die 3tio melius se habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoresis, præscripsi Bolum sequentem.

℞. *Conf. Anth.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈. *Syr. Meliss. q. s. Ms. f.* Bolus sumendus cum Julapio.

Vesperi Febris exacerbata est primo

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam accessit Respiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, è Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat transitum ab Utero ad Intestina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio sumendum præscripsi.

℞. *Conf. Anth.* ʒß. *Theriacæ Andr.* ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Croci*, *an.* ℈ß. *Syr. Melissæ q. s. Mʃ. f. Bolus.*

Theriacam prætuli Diascordio, quòd non solùm moderetur Alvum; sed & plerumque magis faveat sudoribus. Et, omissis aliis Astringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, sine astrictione Glandularum Intestinalium, restituerem. Quæcunque enim Intestina astringunt, suum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum est, ne ex uno sanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus suprà dictus minus sit efficax, seq. Julapium præscripsi in promptu habendum.

℞. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij. *Cinnam. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Conf. Fracast.* ʒj. *Conf. de Hyacinth. sine od.* ʒß. *Syr. de Menth.* ℥j. *Mʃ. f. Julap. de quo sumat Cochl.* iv. *post sedes singulas.* Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præscripsi Vesicatoria Carpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa non nunquam prosunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à sumpto Bolo Theriacali somnum sudoremque secutos fuisse intellexi. Unde & omnia Symptomata in meliorem partem inclinarunt. Neque astringentis Julapii opus erat. Præscripsi itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At sine Theriaca; quòd hic minus calida ad continuandam Diaphoresin viderentur sufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par est adhibiti, exemplum habemus in Salivatione. Hanc enim sæpe, & præcipuè in debilibus, Mercurii dulcis gr. v. vel x. singulis noctibus sumpta, fœlicius producunt, quàm ejusdem Medicamenti tripla dosis. Cujus etiam rei Testis est D. *Tindal* Pharmacopœus. Qui, cùm hanc methodum cuidam Patienti præscripsissem, multa admiratione dixit, se nil inde expectare: nuperrimè enim Doses multò majores prædictæ Patientis Filiæ, à magni nominis Chirurgo dari, & vel undecim hebdomadas frustra continuari, viderat. Verùm Mercurius dulcis nimiâ quantitate sumptus Sanguinis motum adeò accelerat, ut materiam, quæ ex mediocri Dosi per Glandulas Salivales secerni solet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum est, in Melancholicis Alvum facilius subduci Medicamentis Lenitivis, quàm Catharticis plerisque fortioribus. Et pari modo sudor jam profluens, Diaphoreticorum Dosin augendo vel nimis frequenter repetendo, sæpe in ardorem desinit.

Attamen ne ad continuandum sudorem deesset materia, Apozem. seq. præscripsi.

♃. *Rad. Fragar. Chelid. major. an.* ℥. *fol. Meliss. Fragar. Chelid. an. p. ij. Sem. Card. bened.* ʒij. *flor.*

flor. Cordial. an. p. ß. *Coquantur in Aq. font. q. f. Colaturæ* ℔j ß. *adde Aq. Epidem.* ℥ij. *Mſ. f. Apozema.*

Veſperi rediit exacerbatio, ſed multò levius. Bolum itaque Theriacalem repetendum præſcripſi. Deinde, poſt horas ſex, Bolum ſine Theriaca; & emplaſtra ſubpedalia applicanda.

Die 5to Symptomata quæque vidi benigniora, Puſtulaſque Miliares ad maturitatem properantes. Præſcripſi itaque ut in uſu Boli ſine Theriaca, Apozematis, & Julap. perſiſteret.

Quoniam tamen Dyſpnœam renovari poſſe ſuſpicatus ſum, ſi exacerbationes prædictæ iterentur, donec Puſtulæ exſiccatæ fuerint, alium Medicum in conſultationem vocandum monui, quem Patientis Amici nominarunt. Veſpere itaque convenientes Symptomata totum illum diem fuiſſe leviora intelleximus. Jam verò vidimus omnia, nempe Diarrhœam, Dyſpnœam, Spirituumque defectum exacerbari. Præſcripſimus itaque ſequentia.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Conf. Fracaſtor. an.* ʒß. *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus in Cochl. j. Julapii ſequentis, ſuperbibendo Cochl. v.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥ij. *Margar. pp.* ʒij. *Sacch. albiſſ. q. ſ. M. f. Julapium.*

Die 6to manè, non obſtante Bolo, Patiens ſexies ſedem petiverat, noxque ei inquiete tranſiit. Nec jam Exacerbatio omnino finita fuit. Juſſimus itaque Bolum continuandum, & Veſicatoria Brachiis internis applicanda. Quibus addidimus Gargariſmum ex Decocto Plantaginis cum toto, & ſeq. Enema.

℞. *Seri Lact. Vino Hiſp. ſeparati* ℥x. *Elect. è Baccis Laur.* ℥j. *Sacch. rubr.* ʒij. *Mſ. f. Enema.*

Attamen interrogatus ſeorſum à D. Hedges, Ægrotæ matre; Quid ad magnum illum Spirituum defectum ſit faciendum? Suaſi, ut in Aq. Lact. hauſtulo Croci ſumeret ℈ß. & poſt aliquot horas repeteret.

Veſperi nobis narratum eſt, Patientem omiſiſſe Bolum cum Diaſcordio. Sed Croci, ut à me præſcripti, uſu repetito, levioribus Symptomatis diem tranſegiſſe. Nam ex leni ſudore Puſtulæ Miliares laudabili modo ſe extulerunt. A juvantibus itaque indicationem ſumentes præſcripſimus Pulverem ſequentem.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ʒß. *Croci Pulv. gr.* vj. *Mſ. f.* Pulvis ſexta quaque hora ſumendus cum Julapio.

Die 7mo viſa eſt optimè ſe habere. Alvus ei mediocriter ſoluta fuit; nempe longioribus intervallis, & ſine virium jactura. Neque inde Puſtulæ Miliares diſparuere. Quamobrem, ut in uſu alterno Boli ſine Diaſcordio, & Pulveris ultimo præſcripti cum Julapio, perſiſteret decrevimus.

Veſperi Symptomata, cum difficili Reſpiratione & Diarrhœa, exacerbata ſunt. Quare & præſcripſimus Bolum cum Diaſcordio, & reliqua ut antea.

Die 8vo. etiamſi Bolum ſumpſiſſet

fiffet, cum Diafcordio, haud tamen ita bene fudâffe aut dormiiffe ac poft Bolum Theriacalem à me præfcriptum Aftantes ajebant. Magis enim inquieta fuit & calida, difficiliufque adhuc refpirabat. Præfcripfimus itaque, ut in ufu Pulveris perfifteret.

Vefpere videbatur novam pati exacerbationem. Ego verò ultimam nondum penitus finitam effe cenfui. Loco itaque Boli Diafcordialis Theriacalem præfcripfimus repetendum.

Die 9no intelleximus, noctem præcedentem fuiffe facillimam. Et jam quæque Symptomata benigna, Puftulafque Miliares, & numero & mole auctas vidimus. Præfcripfimus itaque in Exacerbationis intervallis Bolum fine Diafcordio aut Theriaca fumendum. Opiata enim tempore Exacerbationis fumpta melius operari, expertum habeo: præcipuè fi Veficatoria fimul applicarentur.

Die 10mo, poft noctem valde pacatam, Ægrotam fpirituum fummo defectu, madore frigido & univerfali, præcipuè in manibus, fractam mirati fumus. Præfcripfimus itaque Croci ℈ß, ex hauftulo Aq. Lact. bibendum; & fuppofitorium ex Melle cum Spec. Hier. cocto intrudendum. Ut Lap. Goenf. ℈j. cum Croci gr. vj. fumeret fexta quaque hora: Hauftumque cum Croco in languoribus & madore frigido. Nec non Apozema pectorale, cum Linctu oleofo, ad moderandam Tufficulam jam primo ortam. Ne puftulis ad ficcitatem tendentibus materiæ morbificæ refiduum in Pulmones irrueret.

Diebus fequentibus nihil præter Julapium perlatum & Crocum, in languoribus fumendum, & Diætam Nutritiam, præfcriptum eft. Quibus adeo vires Patientis auctæ funt, ut poftea materiæ morbificæ reliquiæ in Mammarum Glandulas tutò fecernerentur. Verùm ad ejus imbecillitatem habita ratione, Pilulâ Tart. Quercet. aliquot vicibus fumptâ, materiæ prædictæ maturationem tardare volui. Quo facto, ita bene res ceffit fub cura D. *Bernard* Chirurgi Regii, ut paulatim, & pene fine dolore, Pus generaretur, & paucis poft diebus optimè convaluerit.

Verumtamen paulo ante proximum Puerperium narravit Medico magni nominis fe fub præcedente, Febre correptam fuiffe; & ex Calore, quem fenfit interno timere ne fimiliter recurreret. Quare ille Medicus Sanguinis ℥x. Venæ fectione emittendas confuluit. Qua facta, ut Fœtum in Utero languidius moveri ftatim fenferit; itaque cum ad partum ventum effet, adeo debilitata fuit, ut antequam illam adire potuerim, in ipfo Conatu, ad excludendum Fœtum (etiam hic ritè pofitum) neceffario, fupremum diem obierit.

Hiftoria

Historia Febris Miliaris ex Frigore propè Mortalis.

SUb finem mensis Julii, 1706. vocatus sum ad Filiam D. *Smith* in Areâ, *Bartholomew close* vulgo vocata, statim post partum. Cui obstetricis officium præstitit D. *Summers*, & D. *Springet* Pharmacopoei.

Post partum passa est Fluxum Lochiorum nimium; cum Pectoris oppressione maxima, spirituumque defectu: nec non frequenti Pulsu ac debili, manibusque superius pene frigidis. Quorum symptomatum, cum nulla causa, sive ad Infantem, sive placentam, habita ratione, apparuerit: à quodam Febrili Calore, ejus spiritus exhalante, & simul frangente Vasorum vim retinendi, pendere videbantur, Febremque Miliarem, latentem monstrare. Sequentia itaque præscripsi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Castor. gr.* iv. *Syr. Paralys. q. s. M. s. f. Bolus in Cochl. j. Julapii perlati communis sumendus, superbib. Cochl.* iv. *vel* v. Id scilicet mihimet ipsi proposui, ut, facta per Diaphoresin secretione mediocri, moderarer Uterinam. Nam ut Sanguinis Fermentatio aut Motus violentior secretionem minuit: ita & altera Evacuatio alteram. Quem duplicem Aphorismum, ex multiplici mea observatione enatum, habeo. Neque adeo tuto vel Astringentia præscripsissem, vel Opiata. Dum ex nimio Lochiorum fluxu, hoc modo diminuto, forsan & fluxus naturalis defectus sequeretur. Cujus rei effectus quantum metuendi sunt, tam Medici quàm Obstetrices bene norunt.

Meæque in hac re conjecturæ, sumpti Medicamenti operatio dedit Suffragium. Nam Boli usum, ut spirituum antea depressorum elevatio, ita & Lochiorum diminutio secuta est.

Dehinc, etiamsi prænoverim, Febrem suam naturam brevi patefacturam: ne tamen Patientis Amici studere me lucro putarent, de illa tacens, consului, ut in usu Boli mane & vesperi persisteret, in Lecto maneret, seque ab omnium consortio averteret. Ut tranquilli esset Animi, pro Cibo sorberet Pulli Gallinacei Brodium, nec non Decoctum Avenarum excorticatarum Vinosum; & pro potu ordinario, possetum Salviatum; addendo singulis haustibus spiritus cornu Cervi guttas aliquot, si Diaphoresis remissio contigerit; & in languoribus Salis Vol. Oleosi similiter. Hoc facto, Patienti in aliquot dies valedixi.

Deinde redeunti mihi narratum est ab adstantibus, mea mandata diligenter illam observasse, & mediocri usam fuisse valetudine; Vaporibus solis (ut locuti sunt) exceptis. Spirituum enim defectum, Pectusque oppressum passa est, cum Vigiliis & Animi perturbatione ex obrepente somno. Calore enim & Frigore alternis vicibus, sed inæqualibus intervallis

tervallis & præcipuè in ſudoris intermiſſione recurrentibus, affecta eſt. E quibus Symptomatis adhuc certius prævidi, Puſtulas Miliares ſe tandem exhibituras.

Hujuſmodi fere ſtatum Febris retinuit uſque ad diem Auguſti undecimum. Ubi à prandio vocatus ſum ad illam, Syncope ex improviſo correptam: quamque brevi morituram Amici æſtimarunt. Cum illi adſim, è Lecto ſurrexiſſe intellexi, & deinde ſtatim in Syncopen incidiſſe: Nec ab eâ evaſiſſe, donec in Lectum redierit. Ego verò Puſtulas Miliares editas fuiſſe ſubolens, & ab irruente frigore retroceſſiſſe; eas equidem in denudato pectore deprehendi, ſed inter ſurgendum depreſſas.

In hoc caſu non ad vehementer calida cenſui confugiendum. Ne, nimis Sanguinis accelerando motum, Puſtularum uberiorem proventum, magiſque aſpectabilem impedirem. Verum iſtiuſmodi potius elegi Medicamenta, quæ, cum mitiora ſint, fœlicius excitarent Diaphoreſin, &, emittendo Puſtulas, depreſſos Spiritus elevarent. Sequentem itaque in modum præſcripſi.

℞. *Conſ. Acetoſ.* ℈j. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus è Cochl. j. Julapii ſequentis ſuperbib. hauſtum ejuſdem.*

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Angel. comp.* ℥iß. *Sacch. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum ut ſupra, & in languoribus. Repetatque Bolum ſexta quaque hora.*

℞. *Salis Vol. Oleoſ.* ℥ß. *ſumat gutt.* xx. *cum potus ordinarii hauſtulo aliquoties in die. Et ſubpedalia Emplaſtra applicentur.*

Die 12mo multo melius ſe habuit. Spiritus enim nec adeo depreſſi ſunt, neque perturbati; Puſtulæque magis confertæ, & expanſæ, magiſque extumuere. Unde eas ex frigore retroceſſiſſe patet. Aliàs enim tantum progreſſum, tamque ſubitaneum feciſſe, minimè exiſtimandum eſt. Juſſi itaque ut in uſu Boli & Julapii perſiſteret, ſumeretque in languoribus Aq. Theriacal. tenuioris Cochl. ij.

Die 13tio cum quæque viderim laudabilia, ne ſæpe viſitando tædium Patienti afferrem, crearemque ſumendorum odium, ſequentia, uſque ad diem decimum ſeptimum, continuanda juſſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſexta quaque hora ſumendus cum julapii perlati hauſtulo.*

℞. *Caſtor. gr.* vj. *Aſſæ fœtid. gr.* xij. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. pilulæ* num. vj. *ſumat* ij. *in Intervallis, ad fluxum Lochiorum continuandum.*

Die 17mo puſtulis jam exſiccatis, patiens uſquequaque rectè ſe habuit. Excepto quodammodo frigido madore, per intervalla, recurrente. Cui ut occurrerem, prævideremque ne quid mali à puſtulis jam deletis accideret: juſſi, ut in uſu Boli dies decem perſiſteret. Et ſi è lecto ſurgendo defici Spiritus ſentiret, ſtatim in eundem rediret, Bolumque præſcriptum ſumeret. Quibus obtemperando præceptis, perfectè convaluit.

Historia Febris Miliaris, cum Delirio maximè furioso.

MAii 24to 1699. evocatus sum ad D. *Powell*, in platea *Basinghall-street* vulgo dicta, Ancillam; cui D. *Dalton* erat pharmacopœus.

Hæc primò Capitis Dolore, & Frigore Caloreque alternis, sed mitioribus, Rure affecta fuit: Una cum magno Spirituum defectu, & pectoris oppressione suspiria cogente. Quæ Symptomata, à mensibus obstructis & exinde Vaporibus (ut vulgò loquuntur) provenire, Domestici putarunt.

Cum autem indies ingravescerent, primo meæ visitationis prædicto die, illam pulsu frequenti ac debili maximoque languore vidi laborantem, adeoque vehementer delirabat, ut penitus nesciverit responsa dare; vociferabaturque, etiam in Vicinorum Molestiam. Unde & judicavi, hanc Febrem fore Miliarem. Sed ex omisso hactenus debito regimine, materiam pustulis generandis aptam, partim inhærere Sanguini, & ex parte Nervis impelli.

Præscripsi itaque Enema, *ex Decoct. communis pro Clyst.* ℥viij. *Mellis Mercur.* ℥iij. *Sacchar. rubr. q. s. injiciendum quamprimum.* Vesicatoria etiam Carpis applicanda, &, ab Enematis finita operatione, Bolum sequentem sexta quaque hora sumendum.

℞. *Conf. Acetos.* ʒß. *Pulv. e Chel. Cancror. comp.* ℈j. *Croci gr.* iv. *Sem. pæon. gr.* vj. *Syr. Atripl. q. s. Ms. f. Bolus in Cochl.* j. *julap. sequentis sumendus superbib. Cochl.* iv.

♃. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij. *Aq. pœon. comp. Syr. Atripl. an.* ℥j. *Ms. f. julapium.*

Ad deobstruendos Menses pilulas sequentes præscripsi.

♃. *Assæ fœtid. gr.* x. *Castor. gr.* v. *Syr. Atripl. q. s. Ms. f. pilul.* vj. *capiat* ij. *sexta quaque hora Bolorum usui interposita.*

Et in Furorem, si insomnis fuerit, ut addatur Bolo circa horam quartam matutinam sumendo, *Laud. Lond. gr.* j.

Die 25to pulsus ei, ut antea, frequens ac debilis, perstititque vociferari. Non autem continuò deliravit. Bolum itaque cum Laudano Amici omiserunt. Proinde & ipse Bolum sine Laudano, cum Julapio & pilulis, continuandum præscripsi.

Vespere paulo melior erat Morbi facies ac matutino tempore. Cœperunt enim sudores jam effluere, pauculæque in pectore pustulæ Miliares pullulare. Alvus tamen, Enematis antea præscripti vim eludens, adhuc valde stricta fuit. Quamobrem & aliud jussi injiciendum.

♃. *Decoct. commun. pro Clyst.* ℥viij. *Elect. Lenit.* ℥j. *Conf. Hamech.* ℥ß. *Sacch. rubri q. s. Ms. f. Enema.*

Et ab Enematis operatione finita, ut sumeretur Bolus sequens.

♃. *Conf. Acetos.* ʒß. *pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Syr. Melissæ q. s. Ms.*

f. Mf. f. Bolus quinta quaque hora fumendus.

His addidi Mucilaginem ex Semin. Cydon. & Pfyllii, Decocto Hordei extractam, & Syr. è Rubo Idæo edulcoratam ; fumendam cochleatim, fenfimque deglutiendam.

Die 26to ab aftantibus intellexi, fomni paululum obrepfiffe patienti poft Enema rejectum, totamque noctem continuaffe Diaphorefin. Plures etiam jam extitere Puftulæ, & fufpiria fuerunt rariora. Præfcripfi itaque Bolum repetendum.

Vefperi mihi narratum eft, Ægrotam omnia Symptomata de novo paffam fuiffe : Et in vehemente fuo Furore fe adeo in lecto jactaffe, ut inde fudores fubfifterent. Quos ut reftituerem, Spirituumque turbulentiam pacificarem, Camphoræ ufum, (in fimili cafu fæpè à me expertum) cum Emulfione fequente confului.

♃. *Sem. Papav. albi* ℥ij. *Amygd. dulc. excort.* n. xv. *Contund. cum decoct. Hord. q. f. affundendo deinde ejufdem Decocti* ℔iij. *Edulcoretur Colatura Saccharo albo pro potu ordinario.*

Juffi etiam ut Julapium repeteret, & Bolum cum laudano die fequente mane.

Die 27mo dictum eft, Patientem à fumpto Laudano vix quicquam dormire potuiffe. Ex ufu autem Camphoræ totam noctem perftitit Diaphorefis, Puftulæque plures extitere. Juffi itaque Bolum fine Laudano continuandum.

Die 28vo eædem Puftulæ Miliares vifæ funt incredibili conftipari numero. Quæ attamen haud ufque adeo profecerunt, quin Delirium, vociferanfque Furor recurrerent. Cùm itaque Antimon. Diaphoretici vim, tam ad Puftulas expellendas, quàm ad compefcendum Delirium, fæpe expertus fim, fequentia præfcripfi.

℞. *Antimon. Diaphor. Pulv. e Chel. Cancr. comp. an.* ℈ß. *Mf. fumantur ter de die e Cochl. j. Julap. fequentis, fuperbib. Cochl.* v.

♃. *Aq. Ceraf. nigr.* ℥vj. *Meliff.* ℥jv. *Epidem.* ℥ij. *Syr. Meliffæ* ℥j. *Mf. f. Julap.*

Et ad calorem internum ac fitim, linguamque fordidam ac ficcam, præfcripfi Decocti Hord. ℔ij. Syr. Viol. ℥iij. edulcoratas pro potu ordinario.

Die 29no poft noctem multo quietiorem quàm antea, Puftulæ fiunt adhuc ampliores. Unde & Vociferatio & Delirium accepere temperamentum. Lingua tamen manufque arefactæ funt. Præfcripfi itaque ut Bolo addatur Lap. Prun. ℈ß. ut bibat fingulis Diebus Apozematis ℔ij. & ut Empl. Veficat. Tibiis applicarentur.

Die 30mo omnia Symptomata optabilia funt. Quare ut perfifteret in noviffimè præfcriptorum ufu ad Junii 12. confului. Tandem, circa Junii 16. præfcripfi Pil. Tart. Q. ℈j. fecunda vel tertia quaque nocte fumend. ad fextam vicem. Quibus fumptis, perfectè, & præter omnium Domefticorum & Vifitantium expectationem, convaluit.

Historia Febris Miliaris cum læsa memoria.

APrilis 4to 1701. vocatus sum ad D. *Buller* in *Newington-Butts*, cui ut Pharmacopœus inserviebat D. *Hunter*.

Ille, dum iter ad *Londinum* confecit, maximo Dorsi dolore, cum Ventriculi ægritudine, Vomitione & Dysuria, correptus est. Quæ Symptomata sibi visa sunt simpliciter Nephritica. Et Medicamenta quædam huc referentia frustra sumpsit. Prædicto die ad eum accessi. Et quoniam Antecedentia narrando, spirituum defectum & suspiria tacuisset, sequentem præscripsi Haustum Emeticum.

℞. Salis Vitrioli Vomitivi ʒiij. *Divide in Doses sex. Sumantur singulæ ex Aq. Jugland. comp. Cochl.* j. *superbibendo haustum posseti fol. Card. bened. alterati. Et Vomitione finita, ut sumeret Pil. Stomach. cum Gum.* ℈j. *ad Humorum & Vomitorii eliminandas reliquias, & ad mundificandas vias Urinarias, ut die sequente mane bibat Aquæ Strethamens.* ℔ij.

Die 5to cessabant Vomitio & Ægritudo, libereque tam per Urinam, quàm per sedem, aqua Cathartica effluxit. Dorsi tamen perstitit Dolor; etiamsi mitiori gradu. Caloreque ac Frigore, vicibus alternis, sed inæqualibus, captus est. Pulsus etiam illi erat frequens ac debilis. Spirituumque penuria, & Pectoris oppressione suspiria provocante, vexabatur. Unde conjecturam feci, hanc Febrem Miliarem esse futuram, & sequentia præscripsi.

℞. Lapid. Goens. Pulv. de gutt. an. ℈ß. *Mf. f. Pulvis è Julapii perlati haustulo sexta quaque hora sumendus.*

Die 6to Languor & suspiria leviora sunt. Cum verò Dorsi dolor potius ingravesceret: præter Pulverem antea præscriptum, monui Enema ex Decocto communi & Melle Mercuriali injiciendum. Eoque rejecto, ut Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j. ex Haustu sequente sumeret.

℞. Aq. Lact. alex. ℥iij. *Epidem. Syr. de Meconio, Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß. *Mf. f. Haustus. Demumque, ut paretur Mucilago ad emolliendam linguam.*

Die 7mo Dolor fit mitior; spiritus autem perturbati sunt & depressi: forsan ex sumpto Syrupo è Meconio nocte præcedente. Præscripsi itaque Emplastra Vesicatoria quamprimum Brachiis internis applicanda. Et ad continuandum Sudorem Haustum sequentem.

℞. Aq. Lact. alex. ℥iij. *Epidem.* ℥ß. *Lap. Goens. Pulv. de gutt.* an. ℈j. *Mf.*

Et spirituum defectu urgente, ut Haustum Julapii perlati, & Aq. Theriacal. Cochl. j. aut ij. vicibus alternis sumeret. Et ad linguam manusque jam paulisper trementes, ut cum Haustu potus ordinarii spiritus Lavend. comp. gutt. xx. capiat aliquoties in die.

Die 8vo Pustulæ Miliares in conspectum venere. Iedoque multo

lenior factus est Dorsi dolor ; spiritusque minus defecerunt , neque adeo sunt perturbati. Jussi itaque ut sumeret alternis vicibus Haustum ultimo præscriptum , & Bolum sequentem.

℞. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

His addidi Apozema ex Aq. Hordeatæ ℔ij. & Syr. Viol. ℥iij. Ut & Medicamentis & Pustularum materiæ expellendæ sit vehiculum. Nec non ad Renes Viasque Urinarias abluendas : Alvumque plerumque strictiorem , leviter relaxandam. Et Apozematis haustui Aq. Theriacalis aliquot Cochlearia minuscula suasi addenda.

Die 9no auctus erat Tremor, nec sine quibusdam indiciis levioris Delirii. In quantum tamen Pustulæ, adhuc plures majoresque extiterunt, spiritusque fuerunt minus depressi , jussi, ut in omnium antea præscriptorum usu persisteret.

Die 10mo symptomata, die præeunte mala, emendantur. Verùm jam orta Tussis levicula molestiam patienti attulit. Ideoque ne materiæ morbificæ reliquiæ pulmonibus post pustulas desiccatas irruerent, sequentem Linctum præscripsi.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Heder. terr. Capill. Vener. an.* ℥j. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Linctus.*

Et ut loco Apozematis antea præscripti bibat sequentem Ptisanam instar potus ordinarii.

℞. *Decoct. pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔j. *Mſ.*

Et ut sumat sequentis mixturæ gutt. xx. cum haustu Ptisanæ in languoribus.

℞. *Tinct. Castor.* ʒij. *Salis Vol. Oleoſ.* ℥ß. *Mſ. Demumque ut in uſu Hauſtus & Bolorum perſiſteret.*

Die 11mo cum omnia penè eadem ac in die præcedente viderim, jussi ultimo præscripta continuanda.

Die 12mo ex noctis præcedentis vigiliis quodammodo perturbabantur spiritus : sed minimè defecerunt. Quoad reliqua , mediocriter etiam se Æger habuit; Pustulæque in desiccationem inclinarunt. Ne tamen Morbi reliquiæ, in sanguinem Nervosque transferrentur, Vesicatorium inter Scapulas præscripsi applicandum, usumque Bolorum & Julapii perlati repetendum.

Die 15to à Febre liberatur : excepta quadam spirituum perturbatione levicula. Ad quam Enema repetendum jussi; Bolumque cum Julapio mane & vesperi, & in languoribus sumendum. Ne Medicamentorum usui nimis subito desuesceret.

Die 18vo ex Pilularum quarundam Catharticarum usu sensit se Capite multum levari. Deinceps, etiamsi pulmones præcautione antea memorata evasere salvi , ex Morbi tamen reliquiis versus exteriora propulsis, Apostema fuit genitum : quod sub cura D. *Hunter* brevi sanatum est.

Ex hac Febre licet Ægroti Memoria læsa fuit maximè, exquisitæ tamen Diætæ usu, post bimestre spatium, perfectè redintegrata est.

N. B. Symptoma in Febre Miliari primo sensibile partem antea affectam fere semper occupare; ut in casu jam supra descripto contigit.

Historia

Historia Febris Miliaris ex sumpta Emulsione Lethalis.

DIE 10mo Sept. 1700. vocatus sum ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Aurigæ uxorem, in Candelariorum Societatis Ædibus habitantem, & jam puerperam; cuique pharmacopœus erat D. *Hunter.*

Tertio à partu die, febrili Horrore, Caloreque succedente, Febri Lacteæ simili, correpta est. In maximum etiam languorem, pectorisque oppressionem cum suspiriis incidit, & insomnis diem noctemque transegit. Quæ Symptomata, cùm mere Hysterica vulgo putarentur; Ægrota hæc Hysterica etiam Medicamenta, sed frustra sumsit. Quamobrem à Digniss. viro D. *Thoma Lane* Equite Aurato, cui Patientis maritus olim inservierat, visitare illam exoratus sum. Quam cum primo adiverim, Pulsu frequenti ac debili, perturbatis spiritibus, oppresso Pectore, suspiriis Caloreque interno, laborantem vidi. Et licet Urina ejus esset sanorum similis; Palmæ tamen caluere. Quæ omnia ut Febris Miliaris mihi visa sunt indicia; ita & quædam Pustulæ, in illius deinde denudato pectore conspicuæ, hanc meam conjecturam comprobarunt. Præscripsi itaque secundum meam usitatam Methodum Pulverem sequentem, sexta quaque hora sumendum.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci* ℈ß. *Ms. f. Pulvis.*

Die 11mo Pustulæ Miliares mirum in modum constipabantur. Unde & nox patienti transiit placidissimè; Spirituumque perturbatio, & suspiria fuere mediocria. Præscripsi itaque ut in pulveris & Julapii usu triduum persisteret; sumeretque in languoribus Spir. C. C. guttas aliquot in potu ordinario.

Die 14to pustularum Eruptio fuit adhuc magis conspicua; languore & oppressione pectoris jam devictis. Nam præter calorem internum vix quicquam mali sensit. Forsan autem perstitit iste Calor, quod Ægra diluentia, vel nondum, vel non satis potavisset. Ideoque Lactis Aquam alexiteriam instar potus ordinarii bibendam præscripsi. Et ut sumat Aquæ Theriacalis aliquot Cochlearia in haustu ejusdem: ad servandum inter potum & medicamenta æquilibrium. Præcipuè, si vel languor & oppressio recurrerent, vel remitteretur Diaphoresis. Demum, ut Vesicatoria Brachiis internis applicarentur. Tam ad pustulas fœlicius ampliandas, quàm ad mala quæcunque Accidentia avertenda.

Diebus 15to & 16to cum eadem esset Morbi facies, ultimo præscripta censui repetenda.

Die 17mo ex usu Aq. Lactis intermisso incidit Ægrota in levem Dysuriam. Statim itaque D. *Hunter* pharmacopœus, eoque absente alter, accersitus est. Qui dum solummodo Dysuriam præ oculis haberet,

haberet, Emulsionis libram bibendam misit. A cujus usu statim substitit Diaphoresis, maximaque oppressione & Dyspnœa prehensa fuit. Tandem & me vocarunt. Sed antequam illam adiverim de ea conclamatum est, & brevi obiit.

Ex Historia jam supra descripta patet, quam maximum periculum in hac Febre ab errore, etiam minimo, pendere potest.

Historia Febris Miliaris cum Ulcere, Calculoque Renum.

Febr. 27mo 1707. vocatus fum ad D. *Couts*, in Vico *Mark-lane* vulgo dicto; jam puerperam; cui D. *Hunter* ut pharmacopœus ministravit.

Annos aliquot sinistri Lateris dolorem sustinuerat. Quem a Splene genitum plerique ob id æstimarunt, quod prope partem Lienis anticam latus occupare videretur. Cum sinistri Renis antica pars esset revera affecta.

Ex Morbo Nephritico totum Ægrotæ genus Nervosum imbecillitatem aliaque vitia contraxerat. In ptyalismum frequenter incidere solebat. Et per bimestre spatium ante partum passa est internum Calorem. Qui, (ut antea monui) sæpe & præcipuè in Gravidis paulo ante partum Febrem Miliarem præcedit. Tandem, sine obstetricis ope, fœtum enixa est.

Post dies aliquot dolorem primò sensit in sinistro Latere, deinde in dextro cum horrore. Postea calore & frigore alternis, sed inæqualibus intervallis, vexabatur.

Die quo illam primo visitavi, Pulsus ei erat frequens ac debilis; lingua subalba & humida, fere sanorum similis; quemadmodum & Urina, sed sine sedimento. Calor & Frigus irregulares habuere vices. In dorso manus calor erat mediocris, cum palmæ fervescerent. Ut ab illa dormitura avolavit somnus; ita & Spiritus ejus tumultuaria quadam perturbatione commoti sunt. His etiam sonitus Aurium, palpitatio cordis, Dyspnœa irregulariter repetita, maximaque oppressio cum suspiriis, accessere. Nonnunquam item tremuere manus: Et a ptyalismo omnino suppresso, Lochiisque parce effluentibus, tum deliravit, tum motibus convulsivis levioribus correpta fuit. A quibus Symptomatis, Febrem hanc esse censui Miliarem. Et præcipuè a Spirituum defectu, & pectoris oppressione cum suspiriis; mihi hujus Febris signis Pathognomonicis. Et a Dyspnœa, Tremore, & Debilitate, Febrem præcedentibus, periculosam esse intellexi.

Duplicem itaque præ oculis habui indicationem. Scilicet, excitare Diaphoresin, & ad Symptomata sigillatim respicere.

Ut priori satisfacerem, & ad Lochia restituenda, Dyspnœamque levandam, Bolum sequentem præscripsi.

℞. Pulv.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti an.* ℈j. *Castor. gr.* iv. *Syr. e Mecon. q. s. Ms. f. Bolus cum Julapii sequentis haustu sexta quaque hora sumendus.*

℞. *Aq. Ceras. nigr.* ℥x. *Bryon. comp.* ℥iß. *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julapium, de quo sumat haustum ut supra & in languoribus.*

Porro ad Dyspnœam materiamque morbificam minuendam, & caput defendendum, Vesicatorium Nuchæ applicandum jussi.

Ad renovandum autem ptyalismum, Sanguinemque diluendum, eoque modo pustularum egressum promovendum, & ne Dysuria ex Empl. Vesicatorio contingeret, sequens Apozema præscripsi.

℞. *Decocti Pector.* ℔iß. *Aq. Pæon. comp.* ℥jß. *Syr. de Alth. Jujubin. an.* ℥j. *Ms. f. Apozema, de quo sumat haustum frequenter.*

Et ad promovendam Diaphoresin, ut Sp. corn. C. gutt. xx. haustui Apozematis adderentur.

Deinde ad Lateris dolorem leniendum, Haustum sequentem, cum pulv. è chel. cancror. comp. ℈j. sumendum præscripsi.

℞. *Aq. Meliss.* ℥ij. *Bryon. comp. Syr. de Mecon. Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß. *Ms. f. Haustus.*

Et quo melius restitueretur ptyalismus, quoddam Gargarisma, à patiente antea probatum permisi usurpandum.

Ad hæc omni loquacitate & Visitantium turba Ægrotæ interdixi. Ut si insomnis fuerit, saltem tranquillitate frueretur. Suasi etiam, ut possetum salviatum & calidulum affatim bibat, ad calorem internum minuendum, meliusque producendam diaphoresin.

Die 28vo dolor Lateris multò fuit remissior, & jam quietè jacuit, etiamsi nox sine somno præteriisset. Caput etiam pacatius, & Respiratio facilior. Pulsus tamen frequens adhuc & debilis; at cum motu magis æquabili. Quin & palpitatio cordis, Tremorque perstitere, & convulsivorum Motuum quædam specimina. Lenis tamen jam orta fuit & universalis Diaphoresis. Calor item externus magis regularis, & in manu ubique sui similis. Lingua & Urina eædem ac die præcedente. Et quamvis pectus adhuc fuerit oppressum, spiritusque defecerint; rariora tamen trahebat suspiria. Quibus omnibus perpensis sequentia præscripsi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci, Pulv. de gutt. an.* ℈ß. *Syr. Pæon. comp. q. s. Ms. f. Bolus circa tertiam pomeridianam sumendus, & deinceps sexta quaque hora, cum Julapii sequentis haustulo.*

℞. *Aq. Ceras. nigr.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥jß. *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julap.*

Et ut Apozema antea præscriptum continuaretur.

Cùm verò cubicularia me jam discessuro submissiori voce fuisset allocuta: contigit ut Ægrota putaret illam dixisse, se brevi fore maniacam. Quod ei adeo perturbavit animum ut paulo post in delirium (à quo ex primo meo præscripto huc usque immunis fuerat) de novo incidit. Pharmacopœus itaque mis-

fus eſt indicare mihi, quod Domino *Couts* gratum foret, ſi Medicum, jam à multis annis ſibi ſuiſque ordinarium, meis aſſociarem conſiliis: ut ſi forſan alio fuerim avocatus, ille in promptu eſſet.

Veſperi convenimus. Et ſtatim à conſultatione inita, iſte Medicus, primariam Indicationem pro continuanda Diaphoreſi flocci faciens, Medicamentis valde calorificis opus eſſe urget. Quibus à me rejectis, ſequentia præſcripſimus.

℞. *Lapid. Goenſ.* ℈ß. *Oculor. Cancr.* pp. ℈j. *Croci*, *gr.* v. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus hora nona ſumendus in Cochl.* j. *Julapii ſequentis ſuperbib. Cochl.* v.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥vj. *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥iß. *Ocul. Cancr.* pp. *Marg.* pp. *an.* ℈ij. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Et ut applicentur Emplaſtra Epiſpaſtica ſuper carpis.

Martii 1mo nobis narratum eſt, patientem, nocte præcedente inſomnem fuiſſe; & jam inquietudine, calore, & delirio laborare vidimus: Medicamentum enim Sudorificum, Diluenſque omiſſa fuere. Propoſui itaque Antimonii Diaphoretici uſum; Medicamenti, ſcilicet ad puſtulas Miliares emittendas, nec non ad levandum delirium, à me ſæpiſſime probati. Ille verò, poſtquam diu renixus eſt, tandem mihi aſſenſit; convenitque inter nos ſequentia præſcribere.

℞. *Antimon. Diaphor.* ℈j. *Lap. Goenſ. gr.* xij. *Caſtorei grana aliquot*, *Syr. Caryophil. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſexta quaque hora ſumend. cum Julapio antea præſcripto.*

Et ut Emplaſtra ſubpedania applicarentur.

Die 2do involuntariè quidem Urina extillaverat; ſed id à Veſicatoriis, ut videbatur. Domini enim delirii loco ſana mens rediit. Reſpiratio etiam erat facilior; Motuſque Convulſivi vix quicquam ſenſibiles. Vidimuſque puſtulam quandam rubram ſuper inſpecto collo. Quod alter Medicus, hanc Febrem haud eſſe Miliarem, arguere contendit. Quem errorem poſtquam illi ex aliis Symptomatis patefeciſſem; concordi animo eadem quæ ultimo præſcripta ſunt continuari juſſimus.

Die 3io in denudato pectore Puſtulas miliares abſque ullis alterius generis conſpeximus. Unde & quæque lenita ſunt Symptomata. Quamvis enim per noctem pene inſomnis fuiſſet, ex leni tamen Diaphoreſi, quietudine, animique tranquillitate, & reſpiratione facili fruebatur.

Nihilominus ille idem Medicus, eorum loco, quorum uſu finem deſideratum obtinuimus, calida Medicamenta, ad Spiritus, ut ajebat, exaltandos, uſurpari voluit. Ego verò, poſt longam diſceptationem, cum aſſentire minimè auſus ſim, ipſum, ut per ſe faceret experimentum, permiſi. Interim Pharmacopœum Cubiculariamque monui, ut horum Calidorum effectum accuratiſſimè notarent. Ille verò ſequentia præſcripſit.

℞. *Conf. Alcherm. ſine odor.* ℈ß. *Pulv. è chel. cancr. comp. Lapid. contray. an. gr.* xij. *Salis Succin. gr.* v. *caſtor. g.* iij. *Syr. è cort. citr. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus quinta*

quinta quaque hora, superbib. Julap. sequ. cochl. iv.

℞. *Aq. Meliss. Lact. alex. an.* ℥iv. *Scordii comp.* ℥ij. *Bryon. comp.* ℥iß. *Margar.* pp. ℈iv. *Sacch. albiss. q. s. Mis. f. Julapium, sumendum ut suprà præscriptum est & pro libitu in languoribus.*

Die 4to nobis narratum est, Ægrotæ noctem valde inquietè transiisse. Ita ut præ anxia quadam ægritudine sudores calidi per totum corpus ei effusi sint, & (ut asseveravit pedissequa) lintea mordere cogeretur. Ad hæc, maxima oppressione & Dyspnœa, motibusque convulsivis magnis & frequenter repetitis afflicta fuit. Quæ omnia Pulsus frequentissimus & Vermicularis comitabatur.

Forsan prædicta dosis, quoad quantitatem, non adeo calorifica videbatur. Cum tamen brevioribus Intervallis, & ab Ægrota, jam & antehac ad febrilem effervescentiam proclivi, sumeretur; & ubi Ren suo proprio Morbo fuit affectus, minor dosis, instar majoris valere potuit.

Cæterum ille alter Medicus, cum ad consultandum secesserimus, à me quæsivit, quid esset tandem faciendum? Ego verò respondere haud dubitavi, locum consultandi dari nullum, nec quidem sperandi. Ille verò à sudoribus salutem promisit. E contra, eos ex Agonia & Morbi Veneno esse merè colliquativos, admonui. Demum, post quædam alia hic illic objecta, sequentia præscripta sunt.

Applicentur Empl. Vesicat. ampla & acria Femoribus internis. Et repetantur subpedalia.

℞. *Bezoar. Orient.* ℈j. *Antimon. Diaphoret. gr.* xij. *Conf. Alcherm. sine odor.* ℈j. *Syr. Caryoph. q. s. Mis. f. Bolus quamprimum sumendus, superbib. Julapii ultimò præscripti Cochl.* iv.

℞. *Tinct. Castor.* ʒij. *Capiat gutt.* xvj. *in haustu potus ordinarii.*

℞. *Decoct. albi* ℔ß. *Aq. Cinnam. hord.* ℥iv. *Sacchar. albi q. s. Mis. pro potu ordinario.* Sed, antequam parata erant Medicamenta, Ægrota hæc mortua est.

In dissecto Cadavere Intestina, ut sæpè solent, flatibus valde distenta vidimus, & illorum vasa capillaria Sanguine referta. Majora verò, & præcipuè in peritonæi interna superficie, stagnante Sanguine quasi nigricantia, Gangrænæ similitudinem præ se ferebant: scilicet, circa dextrum Latus, ubi nuper Ægra de dolore maximè quærebatur. Nam antea Latus præcipuè sinistrum ei doluit. Ideoque sinistri Renis Parenchyma conspeximus absumptum, Tunicasque pure plenas, & Calculo magno, cum quibusdam parvulis infima & antica parte positis. Ren dexter videbatur fere sanus; & similiter Hepar, atque Uterus. Vesica verò Fellea Bile flavissima, & subflavis Lapillis distenta erat.

Ex his patet, dolorem diuturnum, in recensione Symptomatum memoratum, à sinistri Renis Calculo; Hecticam autem Intemperiem, ab Ulcere, & forsan à Vesicæ Felleæ Lapillis, Bilis exitum præ-

præcludentibus, pendere: Doloremque recentem in Regione dextra à stagnante Sanguine. Qualem Dolorem, hoc est Recentem, in aliis etiam Cadaveribus Sanguinis Stagnationi conjunctum semper comperi.

Historia Variolarum cum Pustulis Miliaribus.

JUlii 15. 1705. vocatus sum ad Dominam *Bek*, D. *Bek* Mercatoris celebris Uxorem; quæ tum temporis, apud *Hampstedium* commorata est; cuique D. *Shervood* erat Pharmacopœus. Hæc, cum antea perfecta valetudine usa fuisset; 13io die Julii, dolore dorsi vehementi, cum oppressione pectoris, atque altis suspiriis, Spirituumque defectu, correpta est. Ex quibus Symptomatis, Febris Miliaris signis Pathognomonicis, novi hanc esse hujus generis; Pustulasque Miliares se brevi exhibituras prædixi. Et de expectandis Variolis feci etiam conjecturam: Eo magis probabilem, quod tum temporis longe lateque grassabantur. Consului itaque illam ad Visitationes facilitandas, in *Londinum* deferri. Et ut tutius suum iter perficeret, *Pulverem ex Bezoar. Orient. & Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ʒj. *sumendum præscripsi.*

Die 16to Variolæ, cum Pustulis Miliaribus interjectis, emicuere. Præscripsi itaque Pulv. è Chel. Cancr. comp. ʒj. cum Julapii perlati communis haustulo, sexta quaque hora sumendam. Ad præveniendam Diarrhœam Dyspnœamque, tum decoctum album, tum pectorale, alternis vicibus bibenda. Quibus etiam provisum est, ne Pustularum Miliarium Variolarumque materiæ emittendæ desit vehiculum: & ut melius linguæ viscositas inhiberi possit. Præscripsi etiam Astringens Gargarisma, ut ejus usu Variolas de Faucibus repellerem.

Die 17. Pustulæ Miliares & Variolæ numerosius extabant. Capite, Gutture, Thorace, Ventriculo, Ægra bene se habebat. Oppressio etiam, & defectus Spirituum fuere mitiores. Tantum insomnis erat, ut Febre Miliari correpti solent. Suasi itaque ut in omnium die præcedente præscriptorum usu persisteret.

Vespere paulum delirabat. Non à Pustularum Miliarium aut Variolarum paucitate, satis enim erant numerosæ; sed ex perpetuis vigiliis. Ad quæ Confectionem Fracastorii, in hac Febre vel Laudano vel Diacodio potiorem, in sequente Haustu præscripsi.

℞. *Aq. Ceras. nigr.* ℥iij. *Epid.* ʒiij. *Conf. Fracast.* ℈j. *Mf. f. Haustus persistente Delirio sumendus.*

Die 18vo à nocturno somno delirium pacatum fuit. Ægrota autem Embryonis recenter concepti Abortum, verum absque ullo malo Symptomate, passa est. Jussi itaque ut in usu antea præscriptorum persisteret. Addendo Pulv. è Chel. Cancr. comp. singulis scrupulis Margarit.

garit. pp. gr. vij. quo certius & à Diarrhœa & à nimio Lochiorum fluxu præcaverem.

Vespere Variolæ satis erant conspicuæ. Ægrota tamen summa Pectoris oppressione, Spirituumque defectu laborabat cum suspiriis. Quæ Symptomata, cum lenem & continuam Diaphoresin indicaverint, præscripsi Pulv. è Chel. Cancr. comp. usum sine Margaritis, & cum Julapio seq.

℞. *Aq. Meliss.* ℥viij. *Pæon. comp.* ℥ij. *Syr. Caryophil.* ℥j. *Mſ. f. Julap.*

Suasi etiam ut persisteret in usu Apozematis Pectoralis; addendo singulis Haustibus Spir. C. C. gutt. xx. Tum ad levanda ex oppressione suspiria, tum ad continuandam uberiorem Diaphoresin. Ubi enim per se extant Variolæ, Spiritusque elevari possunt sine Diaphoresi; sale Volatili Oleoso potius quàm Spiritu C. Cervi utor.

Die 19no Facies atque Artus paulisper tumuere. Variolæ autem pleræque exsiccæ, & colore quasi corneæ videbantur. Oppressio etiam magna erat & suspiriis conjuncta; sed sine Spirituum defectu. Habita itaque ratione ad Partium & Variolarum Tumorem, & Pustularum Miliarium eruptionem, Julapium seq. præscripsi.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥iß. *Confect. Fracaſt.* ʒj. *Spec. Conf. de Hyacinth. ſine odorat.* ℈ij. *Syr. è Mecon. & è Cort. Citr. an.* ℥ß. *Mſ. f. Julap. de quo ſumat Cochl. iv. tertia quaque hora.* Eo fine, ut ex dosibus, brevioribus intervallis sumptis, Ægra perpetua quietudine in lecto jaceret. Eoque modo à Frigore externo, etsi non semper Variolarum, Vesicularum tamen Miliarium eruptioni inimico, præcaveretur. Præscripsi etiam ut, ad Tussim Dyspnœamque saltem minuendas, in usu Apozematis pectoralis persisteret. Et cum Variolæ jam & in Collo & in toto Corpore plenè expulsæ fuerint, loco Astringentis Gargarismatis lenientem substitui.

Vespere quietè, sed pene insomnis, jacuerat. In vola Manuum, ubi Cutis valde crassa, Variolæ videbantur Vesiculæ sero limpido plenæ; in aliis partibus quasi exsiccæ. Præscripsi itaque ut in Apozematis pectoralis frequenti usu persisteret; scilicet, ad Materiam & Variolis & Salivationi præbendam. Et ad majorem cautelam, ne aut Variolæ aut Pustulæ Miliares versus interiora remearent; haustui Apozematis, Aquæ Theriacal. Cochl. j. sæpe addendum monui. Et ut Tumorem partium promoverem, hora somni Haustum sequentem bibendum.

℞. *Aq. Paralyſ.* ℥ij. *Theriacal.* ʒiij. *Confectionis Fracaſtorii* ℈j. *Syr. de Mecon.* ʒß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 20mo omnia in eodem statu perdurarunt Symptomata. Jussi itaque ut in usu mixturæ pacificæ antea præscriptæ quarta quaque hora persisteret: Et in usu Apozematis, Julapii, & Gargarismatis.

Vespere, cum eadem videretur Morbi facies, eadem quæ prius præscripsi continuanda. Et ut Julapii sequentis haustum sumeret in languoribus.

℞. *Aq. Meliss.* ℥x. *Pæon. comp. Epidem. an.* ℥iß. *Syr. Pæon. comp. q. s. Ms. f. Julapium.*

Die 21mo Ægra fere eadem ac antea. In tantum jam querebatur, totum Corpus vehementer prurire. Præscripsi itaque ut in usu omnium persisteret: Præcipuè, mixturæ pacificæ, ne inquietudine ex pruritu pateret frigori, eoque pustulæ Miliares recederent.

Vespere, cum in eodem statu fuisset ac matutino tempore, visum est omnia jubere continuari. Eo potius, quod ex usu Apozematis pectoralis Gargarismatisque frequente omisso, Salivationem (ut in Variolis ficcioribus & Corneis solet) sisti viderim. Hincque patet, cur multi, circa diem à Morbi principio undecimum moriuntur. Nimirum, quod nimis parcè ad diluendum attenuandumque sanguinem, & materiam in salivationem præparandam biberent. Unde & oneri succumbit Natura, faucium subsidit Tumor, cum gravissima Dyspnœa, quæcunque expectorantia eludente; demumque ex Alvo semel aut bis soluta, vel mensium effluxu, subitò mortem obeunt. Calida quoque Medicamenta, à multis præscripta, Dyspnœam siccitatemque Gutturis & Linguæ inferendo, simili Epilogo præludunt. Semper itaque usque ab initio, & per totum progressum Morbi, diluentia præscribo. Nec Cerevisiam tenuem pane tosto alteratam prohibui; nisi Ægritudo, vel nausea, Vomitio, vel Diarrhœa contraindicaverint.

In difficili Respiratione, & ubi Salivatione maximè opus est, Indicationes pro Medicamentis valde calidis nullas agnosco. Cæterum, si forsan, non obstante eorum usu, Patientes evadant, viribus Naturæ referendum est. Partium extumescentiam Opiata satis bene promovent; & Salivationem diluentia. Calida autem Medicamenta, sanguinis accelerando motum, utrumque inhibent. Etenim Fermentatio & Secretio contemporaneæ, nullo modo consistunt. Cujus rei exemplum nuperrimè vidi singulare in Domino *Hatsell*, cui pharmacopœus erat D. *Lancashire.* Is enim, cum mali moris variolis laboraret, & ex sumpta Tincturæ Croci, vel Confect. Alchermes tantum pusilla dosi, Febris vehementius accenderetur, coactus sum oculos Cancrorum, Margaritas, & similia, cum diluentibus præscribere. Quorum benigna vi Ægrotum ex orci faucibus ereptum sanavi. Sed ad historiam præ manibus jam redeo.

Die 22do intellexi generosam Mulierem, cujus hîc casum narro, nocte præcedente vix dormiisse. Multum de Calore interno querebatur, palluitque Urina. Unde & Metastasim materiæ, aut Pustularum Miliarium, aut Variolarum metui. Præscripsi itaque sequentia.

℞. *Decoct. Pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔j. *Theriacal.* ℥ij. *Ms. sumat haustum aliquoties in die.*

Et quo melius, non solum Variolas, diluendo, sed & Pustulas Miliares, Spiritus roborando foverem, Julapium cum Diascordio antea præscriptum, & alterum Cordiale, una cum diluente Julapio, vicissim sumenda præscripsi.

Ves-

Vespere in eodem statu perstitit. Ideoque eadem Medicamenta jussi continuanda.

Die 23tio nempe à Morbi principio undecimo, Ægrota incidit in aliquanto gravius quam hactenus periculum. Nam totam fere noctem insomnis fuerat, potius, ut mihi videbatur, à Pustularum Miliarium vitio, quam variolarum. Præscripsi itaque *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *cum Julap. perlato sumendum octava quaque hora.*

Vespere ter Alvus descenderat. Jussi itaque Paregoricum antea præscriptum quamprimum repetendum. Et post singulas sedes, mixturæ cum Conf. Fracast. Coch. iv. bibenda; addendumque Decoctum album. Et ad alia Symptomata, ut sint in promptu Mucilago & Gargarisma; nec non Apozema pectorale spiritu sulphuris leviter acidulatum.

Die 24. narratum est, Febrem totam noctem intensiorem fuisse. Facies Manusque, sed hæ minus, detumuere. Ad hæc perstitit Diarrhœa, defecere spiritus, respiravit difficillimè, & Salivatio declinavit. Quibus Symptomatis ultimo præscripta methodo occurrendum censui. Addendo Oxymelitis scillit. Cochl. j. Aq. Cinnam. hord. dilutum. Et ut Pulv. e Chelis Cancror. comp. Apozematisque pectoralis in usu persisteret; cùm spiritus Corn. C. gutt. xvj. in singulis haustibus Apozematis. Et in Diarrhœam, mixturam cum Confect. Fracast. statim & post singulas sedes sumendam jussi.

Vespere faciliùs respirabat. Verùm ex sumpto Oxymelite scillitico aliquoties vomuerat. Julapii itaque sequentis haustum urgente vomitu bibendum præscripsi.

℞. *Aq. Menth.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥jß. *Spir. Menthæ gutt.* xj. *Syr. Menth.* ℥j. *Mſ. f. Julapium.*

Die 25to narratum est Patientem nocte præcedente calore febrili valde accenso gravatam fuisse; nec non delirio, Respiratione difficili, & Diarrhœa: Minimè autem modô Paroxysmi regularis. Variolas etiam ubique nigricantes, quasi Gangræna tactas, apparuisse. At cum mane accederem, Symptomata hæc vidi maximè diminuta, & Vomitio penitus suppressa. Ad Tracheæ autem, quam nunc passa est, strangulationem, Pilulas sequentes sumendas curavi.

♃. *Castor. gr.* vj. *Assæ fœtid. gr.* xij. *Syr. Paralys. q. s. Mſ. f. Pil.* n. vj. Et ut persisteret in usu ultimo præscriptorum.

Vespere Exacerbatio febrilis, cum Vigiliis, delirio, dyspnœa, Sedibus, Motibusque Convulsivis; fuit repetita. Emplastra itaque subpedalia, Vesicatorium inter Scapulas, Bolumque cum Julapio sequentem præscripsi.

℞. *Spermat. Ceti, & Pulv. Cancr. comp. an.* ℈j. *Laud. Lond. gr.* j. *Syr. Paralys. q. s. Mſ. f. Bolus sumendus statim, superbibendo Julap. seq. Cochl.* iv. *& deinceps per intervalla.*

℞. *Aq. Rutæ,* ℥x. *Pæon. comp.* ℥ijß. *Sacchar. albi q. s. Mſ. f. Julapium.* Ut persistat in usu Apozematis pectoralis, & mixtura cum confect. Fracast. pro re nata.

Die 26to intellexi noctu Ægram perturbatam fuisse inquietudine & delirio, nec non sedibus, spirituum defe-

defectu; sed sine suffocatione. Imperavi itaque ut in usu ultimo præscriptorum persisteret.

Vespere caloris exacerbatio renovatur. Mitius autem deliravit, sedesque paulo restrictæ sunt. Præscripsi itaque omnia continuanda; & urgente delirio, Vesicatoria Brachiis applicanda.

Die 27mo relatum est, noctem Ægrotam pessimè sustinuisse. Nam ex reaccensa Febre deliravit cum vociferatione. Quamobrem & Curatrix præscripta Vesicatoria apposuit: Et ex vesicis apertis tam Febris quàm Delirium multum levabantur. Jussi itaque, ut Tinctura Corticis Peruviani in promptu esset. Interim ad sitim sedandam, ut Lactis Aquam alexit. Sacchare edulcoratam biberet, & persisteret in usu reliquorum præscriptorum pro re nata.

Observandum est, post apertas Vesicas Emplastris excitatas, Salivationem fuisse redintegratam, & ad diem hinc usque quartum perstitisse. Unde constat, in Variolis, durante Salivatione, medicamenta calida minimè ad rem esse; nisi magnum aliquod Symptoma indicaverit; & jam tum multum ea debere esse diluentia.

Eodem die circa Meridiem ad Patientem accedens, vidi illam, Inquietudine, Delirio, Dyspnœa, Suffocatione, Sedibusque immunem. Calorem solummodo sensit internum, illius, qui Febri Miliari, vel Corticis Peruviani in Febre intermittente præpropero usui succedit, non absimilem. Ad quem præscripsi Margar. pp. ℈j. quinta quaque hora sumendum, cujus efficaciam, ad hujusmodi calorem extinguendum, frequenter expertus sum.

Vespere Febrilis caloris erat expers, nondum tamen Alvus substitit. Volui itaque ut sumeret perlarum pulverem in forma Boli, quo in Ventriculo & Intestinis diutius maneret, transiretque melius in venas. Et ut decoctum album Mixturamque ex Conf. Fracast. &c. in promptu haberet.

Die 28vo minus caluit, sedesque pauciores sunt. Nec recurrêre reliqua mala symptomata. Præscripsi itaque ut in usu Decocti albi, Bolique cum Julapio sexta quaque hora persisteret.

Vespere in eodem statu erat laudabili quo mane. Ne tamen à Vesicarum Ulceribus, nimis cito desiccatis, morbificæ materiæ pars superesset, jussi Vesicatoria pone Aures applicanda. Scilicet ut Cathartici vicem explerent, donec Purgatio per Alvum foret tempestiva. Et ut Julapii & decocti albi usus continuaretur.

Die 29no similiter ut pridie se habuit. Quemadmodum & diebus 30mo & 31mo. Quapropter & jussi, ut in usu Pilularum ex Assa fœtida &c. & Julapii persisteret. Et hoc die 31mo præscripsi Pilulæ Stomachicæ cum Gum. ʒß. hora somni sumendam, & manè seq. Syr. Rosacei solutivi ℥j.

August. 1mo ter quaterve Alvus laxa fuit bonis avibus.

2do Usa est Julapio & Pilulis de Assa fœtida, &c.

3tio & 4to & deinde 5to & 6to Pilulas Catharticas & Syrupum repetendo, à Morbo periculosissimo omnino convaluit.

Historia

Historia Febris Exitialis, ubi Æger statim à principio sua voce fuit privatus.

CIrca quintam diem Octobris 1709. dignisſ. Viri D. *Gulielmi Morisoni* Armigeri Filius, ſedecim annos natus, Temperie biliofus, & in iracundiam aliaque Animi Pathemata facilè accenſus, Febre correptus eſt. In qua Tempeſtate, ab aliquot antea hebdomadis, Febris maligna Londini graſſata fuerat.

Cum primum illum viſitaverim, nulla pars ei doluit. Neque ulla Vomitione, aut Ventriculi Ægritudine, Emetici uſum indicante, tentabatur. Pulſus erat frequens ac debilis. Et uſque à Morbi principio magna loquendi difficultate, cum ſtupore, affectus eſt. Quibus acceſſere Tumores ſubſultuſque Tendinum; lingua arida & ſubnigra; Urina coloratior & clara, & ut plurimum involuntariè emiſſa, cutiſque calida & ſicca.

Hâc peſſimorum Symptomatum apparente Syndrome, accitus eſt D. D. *Grew*. Præſcripſimus Alexipharmaca, ex Serpentariæ Radice, Bezoar, &c. & paucos poſt dies maculis rubris & purpureis Ægroti cuticula, imprimis ſuper Pectus, Crura, Tibiaſque, fœdata fuit. Hæc Symptomata, aliquando paulo mitiora, dies quatuordecim prævalebant. Poſtea evanuere maculæ; creveruntque adeo Motus Convulſivi, ut Æger plures dies moribundus videretur.

Ferè in Morbi principio Emplaſtrum Veſicatorium capiti applicandum juſſimus; ex quo recolligere mentem, & quodam modô balbutire cœpit. Deinde & in Morbi progreſſu artubus univerſis alia apponenda; imò & aliquibus renovanda. Semper enim exſiccatis Veſicarum Ulceribus ferocius ingruebant Symptomata.

Deinceps, cum dies aliquot eadem Veſperi exacerbari videremus, Corticis Peruviani tum pulverem tum Infuſum, minore Doſi viſum eſt præſcribere. Unde motus Convulſivi ſuppreſſi ſunt. Ægrotus tamen, cujus vires & ipſa caro abſumptæ fuere (ita ut in coxa, in quam cubabat, Sphacelismus generaretur) tandem fato ceſſit.

Notatu non indignum eſt, quòd Morbi decem aut duodecim ultimis diebus, adeò fœtide ſpiraret perſpiraretque Ægrotus, ut cubiculum odoratis fumigare neceſſum eſſet. Et ego ipſe, dum paulo propius illi, in os meum reſpiranti inclinarem, ſubito Ægritudine & Languore correptus, horas aliquot in patulis agris vehi coactus ſum; & inde rediens Vinum Hiſpanicum Montanum affatim inter prandium bibere.

Diſſectum eſt cadaver perita manu D. D. *Douglaſs*. Super Pectus fuſci coloris macularum congeries adhuc erat conſpicua. In Arteriis Veniſque in Abdomine magis conſpicuis, nil contentum erat, præter θρόμβες nigricantis Sanguinis, mediis ſpatiis ferò omnino vacuis. Haud equidem vulgare ſpectaculum. Vel quòd rariùs contingeret, vel ex Febribus mortuorum rariùs diſſecaremus cadavera. Etiamſi hinc conſtet ejuſmodi cadaverum, æquè ac aliorum, Anatomen, haud mediocri ex uſu fore. Proindeque hanc Febris, licèt alterius generis, Hiſtoriam appoſui; tum ut exhiberem exemplum, ad Tractatûs prioris Appendicem referendum; tum ut alios alia hujuſmodi Exempla, in communem Medicorum uſum ſuaderem proferre.

THOMÆ SYDENHAM,

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus impacto.

QUamvis hominis minùs cauti & prudentis esse videatur, observationem in vulgus spargere, cujus in se ipso tantùm experimentum ceperit, nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tam diu tantaque à *Mictu Sanguineo*, à Calculo renibus impacto orto, fuerim perpessus, humanitate & miseratione erga Sodales in hoc malo meos commotum, iis qui eodem morbo excruciari quandoque potuerint, ista remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invasit, Paroxysmo tum immaniore tum diuturniore, quàm priùs unquam, miserum affligens, cùm ex hac causa æstivo tempore, vel intra, vel supra lectum submollem jugiter ad duos menses decumberem; finem Paroxysmi, dolorem hebetem & obtusum maximè in sinistro Rene non nunquam, licet rariùs, & in dextro cœpi persentiscere. A Podagra convalescenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, sed satis tolerabilis, me submonebat; nondum enim Paroxysmo Nephritico (cujus sunt comites dolor ingens per Ureterum ductus vesicam versùs tendens, tum Vomitio enormis) vel semel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant ista Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole insigniorem in Renum Pelvi gestare; qui cùm major esset quàm ut ex Pelvi dictâ in Ureterum ductus elabi posset, prædicta symptomata non intulit. Quâ in re, post annos multos elapsos me hallucinatum non fuisse certò comperi. Etenim cum Brumâ Anni 1676. statim à soluto rigidissimo gelu, diu multùmque obambulassem, urinam mox reddidi sanguine permistam; idque toties mihi usu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum gressu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non stratam, licet quàm longissimè, curru vectarer. Urina quam tunc excernebam, tametsi terribili sanguinis tantùm non sinceri specie prodiret, non ita diu post sanguine in fundo seorsim grumescente, in summitate limpida & sui similis conspiciebatur. In hujusce mali remedium sanguinem satis copiosum è brachio mitti curabam, & post Purgationes universales, medicamenta Refrigerantia & Incrassantia, varii generis in usum revocabam; Diætam interea his consentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenuantes

antes follicitè devitans. Cùm autem neque ifta, neque alia permulta, quæ numerare longum effet, quicquam prodeffent; & metuens calculum, quem grandiorem effe fufpicabar quàm ut expelli poffet, Aquis Chalybeatis ad exitum follicitare, tandem fpem, rei benè gerendæ prorfus amifi; idque eo potiffimum nomine, quod obfervâram fenes aliquot mihi notos, fibi mortem accerfiffe, dum hujufmodi remediis incaffum morbi curationem molirentur. Stetit itaque fententia non amplius tentare, at vitato tantum quàm potui maximè corporis motu, ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quàm mirè nonnulli deprædicent feminis *Fraxini* vim Lithontripticam, fubiit cogitare quòd fi femen ejufmodi virtute polleret, omnino verifimile effet *Mannam* Fraxini adhuc plus poffe. Cùm Manna quam habemus, docente Botanographo τῶ πάνυ Dno. *Joh. Ray* poft alios Scriptores, neque Mel Aëreum eft, nec Ros aliquis Cœleftis; fed liquor potiùs, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabriâ* nafcentium, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus eft ab eruditiffimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à fe curiosè contectis Mannam (qui eft fuccus ut dixi) fæpiùs collegit. *Vid. Joh. Ray Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, Mannæ ℥ijß. in feri lactis ℔ij. folutæ haufi, pauxillum fucci limonum fubinde, dum purgarer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod fegniùs operari folet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujufce remedii ufu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licèt enim anteà non femper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & molefto fenfu afficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi ceffit, idem Catharticum fingulis Hebdomadis ftato quodam die ad menfes aliquot continuos in ufum revocabam; & poft fingulas Catharfeôs vices meliùs me habuiffe planè fum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currûs conquaffationem ferre potuerim; ab hoc fymptomate prorfus liberatus ufque ad Veris tempus jam proximè elapfum. Quo appetente, cum perprægreffam hyemem ferè omnem Podagrâ laborâffem, & quæ nimiâ corporis ad motum inhabilitate, quieti & ἀκινησία magis quàm aliàs folebam, indulfiffem, rediit denuò fanguinis mictus. Hìc ego an ad Catharfin me iterum reciperem, hærebam dubius; quoniam nuperis hifce annis omni corporis fubftantiâ in Podagræ fedem & fomitem quafi perversâ, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxyfmum certo certius accerfebat. Tandem animo fuccurrebat, quòd fi Paregoricum fingulis noctibus poft purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus fedaretur, poffe me priftinam methodum Mannæ femel in hebdomade capiendæ tutò refumere. Uncias itaque duas cum femiffe in feri lactis ℔ij. diffolutas manè haufi, & ferò guttas xvj. *Laudani liquidi* in Cerevifia tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo repetens bis in Septimana ad fex vices. Poftea verò Mannâ femel in feptimana

tantum uterer, humorum illuvie jam ita copiosè à Cathartico ſubductâ, ut à Podagra minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd ſi facultate aliqua, ſive diſſolvente, ſive alio quovis modo Lithontripticâ, fuerit inſignita Manna, omnino eſt neceſſe ut Medicamentum, quale eſt Laudanum, validè adſtringens, remedii in quo ſpem collocaveram, efficaciam ac vim quandantenus infringat; ſatius eſſe duxi Hypnoticum miſſum facere, cùm jam ſemel tantum in ſeptimana alvum ſolverem. In quâ Methodô jam ad menſes aliquot perſtiterim, eundem ſeptimanæ diem ubique Catharſi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quâcunque datâ anſâ dimoveri paterer. Licèt à prima remedii hujus doſi dolor qui in dorſo erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu poſt repetita Catharſis Podagræ ſignum dedit; quod nunc Artubus, nunc Viſceribus, bellum cœpit indicere, at hæc morbi tentamina Laudanum fortiter repreſſit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus bene verterit, in eadem perſeverandum mihi eſſe judicabam, tam ad præcavendum mictûs ſanguinis recurſum, quàm ad imminuendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis reſpondit, Hæmorrhagia iſta ex quo Tractatulum hunc primum edidi prorſus evaneſcente, proindeque Mannâ in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modo ſanguinis mictus urgeat, & ſolùm Cathartico hoc lenitivo, Mannâ ſcilicet, & ſecundum Methodum ſuprà à me traditam ſubducatur alvus) jàm retractanda mihi eſt ſententia illa mea quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempè Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione, vel per Paroxyſmorum intervalla purgentur.

Nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, paroxyſmum quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito ſub noctem Hypnotico prohiberi potuiſſe. Nihilominus ſi Podagram ſolùm reſpiciamus, Evacuationes qualeſcunque plurimum nocent, ac proinde nequaquam ſunt admittendæ, niſi Symptoma dictum earundem uſum omnino poſtulaverit.

De *Regimine & victûs* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, (quando nihil eorum præterire velim quæ iſtis uſui eſſe poterunt qui iiſdem, quibuſcum Ego, morbis conflictantur) hæc addo. Manè lecto exſurgens, Decoctionis *foliorum Theæ* cyatum unum alterumve exſicco; dein curru ad meridiem uſque geſtatus, & domum reverſus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto *modicè* (id enim ante omnia ſemper, & diligenti cum cura tenendum eſt) me reficio; ſtatim à prandio per ſingulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ (ſeu Pintæ) vulgaris ad promovendum ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem è viſceribus procul arcendam, haurire ſoleo. Pranſus iterum Rheda vector, &

quoties

quoties per occupationes meas non detineor, Rus peto, aëris salubrioris inspirandi gratia, ad milliaria duo vel tria. Cerevisiæ tenuioris haustus mihi pro cœna est; sed & hunc repeto etiam in lecto, me jam ad somnum compositurus, idque eo fine ut hoc Julapio succos acres calidosque in renibus stabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem ac diluam. Ego verò & hic & inter prandendum Cerevisiam tenuem lupulatam, Cerevisiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui ac miti, præferendam censeo. Licet enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quâ pollet, ad subducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam stipticitatem quam impertiunt Lupuli, minus facit ad sabuli vel materiæ calculosæ generationem, quàm facit non Lupulata, cujus & viscidior est substantia, & lutulentior. Quo die Catharsi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi est; vinum tamen Canarinum pro more meo superbibo. Mihi curæ est, præsertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conservandum pariter tenorem illum atque ordinem, qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverso, nocturnæ lucubrationes, Senum cum Morbo Chronico qualicunque confligantium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam sedulò observo, ad præcavendum à Calculo mictum sanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus sim (Gestatio enim, vel ad maximam quamlibet distantiam, per vias lapidibus non stratas minimè officit mihi) non prius rhedam ingredior quàm haustum Cerevisiæ tenuis paulo liberaliorem ingessero, quem pariter itero ante regressum domum versus, si fortè alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto semper mihi à mictu sanguineo satis est præcautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hisce annis ex errore aliquo circa sex res non naturales commisso, mihi retrocessio subinde materiæ Podagricæ accidit; cujus signa sunt ægritudo ingens, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improviso doloris sunt expertes, ac ad motum plus solito habiles. In hoc casu congium unum Liquoris posseti, vel cerevisiæ tenuis devoro, & quamprimum totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini haustulum, cui instillatæ fuerint Laudani liquidi gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hâc methodo meipsum ab imminenti morte aliquoties liberavi.

Etsi verò haud quenquam fortasse deceat (eum maximè quem sive salvum sive mortuum esse Hominem vix interfit) ita crebram sui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis quorum vita salusque majoris fortasse ponderis & momenti sunt, queant prodesse.

Hìc postremô subindicandum est ingens discrimen, in quod nonnulli se

conjiciunt, tam Calculo, quàm Podagrâ laborantes, quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis ſolutam inconſultò capiunt. Quamvis enim hoc modo aſſumpta, & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nauſeâ Ventriculum irritet; tamen minora iſta commoda injuriam aliàs ab aquis illatam penſare non valent. Etenim ſi calculus Renibus incluſus ità magnæ molis ſit, ut per Ureterum ductus in Veſicam propelli nequeat, iſtæ Aquæ Paroxyſmum ut plurimum excitant, qui eo uſque perdurabit, cum magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quin imo nec *chalybeatis Aquis* æger ſe tutò committet, niſi priùs certò ſciat calculum majorem non eſſe quàm ut per Ureteres viam poſſit ſive invenire, ſive facere, quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoſcere poteſt, ſi nempe jam anteà Paroxyſmum aliquem Nephriticum fuerit perpeſſus, (cum dolore ſcilicet ſæviſſimo in Renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubinde in Ureterem illabitur, atque ita Paroxyſmum hunc invitat, qui fere non deſinit calculo in Veſicam detruſo. Cum res ità ſe habeat, nullum eſt magis efficax Remedium, ſive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, ſive ad eoſdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalybeatarum* Potatio liberalior, per ſingulas æſtates jugiter repetenda.

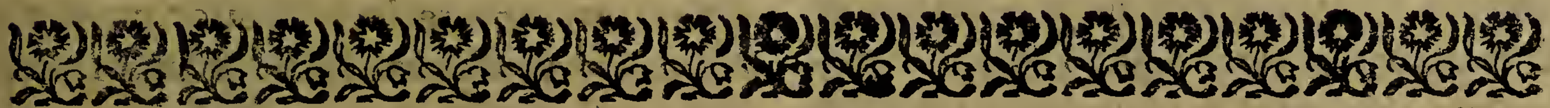
Cùm verò ſæpe accidat, ut *Paroxyſmo Nephritico* quis corripiatur quando hujuſmodi Minerales Aquæ haud præſto ſint, vel etiam tempeſtas Anni adſit, quæ earundem potationi minùs faveat; hâc itaque compendiosâ Methodo, ſine ulteriore Remediorum apparatû, inſiſtendum. Si æger temperamento ſanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, ſanguis ex brachio Reni affecto reſpondenti, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Poſſetici cui Rad. Altheæ* ℥ij. *incoctæ fuerint, Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur. ℞. *Rad. Altheæ & Lilior. an.* ℥j. *Fol. Malvæ, Parietar. Branc. Urſin. & Flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lin. & Fœnugr. ana* ℥ß. *Coq. ſ. q. Aq. ad* ℔iß. *Colaturâ diſſolve Sacchari culinaris & Syr. Dialtheæ, an.* ℥ij. *M. f. Enema.* Quamprimum per vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit; *Laudani Liquidi* ſatis magna doſis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthæi* xv. vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis, (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi Urinam eæ reddant nigram ac ſabuloſam) Venæſectio omittatur: At quoad reliqua, eâdem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci eſt, grandiorem revertamur. Quod ſi

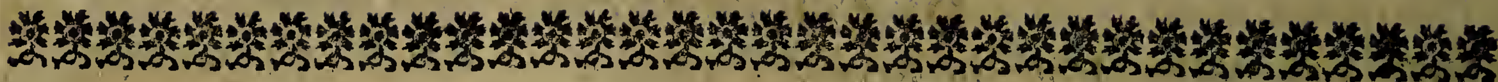
si Calculosus nullo unquam paroxysmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major sit calculus quàm ut ex Pelvi possit elabi: non solùm nihil proderunt *Ferreæ Aquæ*, sed etiam ob jam dictas rationes, non sine præsenti periculo sumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium usus, modò senes fuerint, (ut sunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim non nunquam naturæ vires eo usque sunt imminutæ ac succisæ, ut omnino metuendum sit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur, ac succumbant. Sive verò hoc in causâ sit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento præditi, sive non sit; illud mihi compertissimum est, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quasi confecta fuerant, hisce Aquis interemptos diem suum obiisse.

Atque hæc eorum ferè summa est, quæ mihi in Morborum curatione hactenus innotescunt, ad diem quo hæc scribo, *Septembris sc. Vicesimum & nonum, Anno Domini* 1686.

DE *Calculo renibus impacto, ac inde enato mictu sanguineo, verba fecit in specie Clariss. noster Autor, propriâ in hôc morbô describendô, eâque sanè durissimâ usus experientia. At verò de aliis calculis, tum vesicæ, tum variarum etiam corporis cavitatum, aut solidarum partium, altùm omnino siluit. Non itaque ingratum Doctissimo Lectori fuerit, si quæ de ejus naturâ, origine, progressibus, varietatibus, diversisque sedibus ac cura, magnâ diligentia scriptis consignarunt Præclarissimi Viri* Carolus Drelincurtius, & Martinus Listerus, *hîc legendum exhibeamus, eòque magis, quòd ea quæ ex illius Autoris primô locô nominati, Discipulis, Magni sui Præceptoris ductu scribentibus & disputantibus, habemus, ejusdem variis observationibus, raris prorsus & curiosis, nobis jam dudum à Celeberrimô hôc Virô communicatis abundè illustrare valeamus. Sit itaque primò,*

DISPU-

DISPUTATIO MEDICA
DE
CALCULO VESICÆ,

Quam, sub Præsidio Præclarissimi Viri,

CAROLI DRELINCURTII, *Lugduni in Batavis Professoris Medici Senioris, habuit doctissimus Philippus Rose, Gallo-Cadomæus.*

CUM Microcosmum inter & Macrocosmum, collationem instituo, & summas utriusque dignitates, rationis bilance exploro, summam illius cum hoc necessitudinem, satis demirari non possum. Quanquam etenim meliore, principeque sui parte, Microcosmus omnes Macrocosmi potiores excellentioresque videatur dotes excedere, posteriore tamen, ut pote materiali, tanta illi cum hoc datur affinitas, ut ab iisdem principiis, ab iisdem elementis, iisdem prorsus, variorum impetuum, à sapientissimo Creatore, editis legibus omnino pendeant. Hinc sanè ter beatum prædicabimus, qui indefatigatâ, exactaque Orbis Machinæ φαινομένων, indagatione, accuratissimam, perfectissimamque eorum notionem erit adeptus. Enimverò hic præviæ scientiæ memor, consciusque, factâ attentionis suæ translatione, omnes corporis humani tam salubres quàm insalubres, anomalasque constitutiones maximo cum emolumento, scrutari potis est. Ast quanquam tam diviti scientiæ thesauro, mentis nostræ arcam, locupletatam non sentiamus; nihil tamen est, quod nos à speciminis consilio deterreat, vel impediat quominus omnes contendamus nervos, ut *Calculi*, affectuum quibus adeò miserè conflictatur Adami Posteritas, mehercule non infimi, *Naturâ*, *Differentiis*, & *Symptomatis* ritè explanatis, ejusdem *medelæ* delineationem absolvamus, eamque rationi consentaneam. Adsit infirmo Tyroni Saluberrimus Humanæ Prosapiæ Medicus.

Quia animi Mercurius, loquela est, atque mentis nostræ sensa, aliter quàm sermone, scripturâ, vel nutibus, unicuique significare penes nos non est: hâc moti ratione quædam in Calculi ἔτυμον prælibare, ab instituto haud alienum ducimus. Calculus Latinis vulgò sic appellatur, eos verò, qui aliquam in vesicâ fovent rupem, Calculosos nominant. Istud autem concretum à calce suam traxisse denominationem (alicujus nempe, ἀναλογίας ergò) cum fœcun-

dissimo *Ger. Johan. Voss. in Etymol. Ling. Lat.* existimamus. Medicorum Princeps nomine λίθος calculum plerumque intelligit, uti videre est *libro* iv. de morbis. Calculosos verò λιθιῶντας, *libro de vuln. cap.* ut & affectum λιθίασιν, *aphorism.* 26. *sect.* 3. nuncupat. *Helmontio* post *Paracelsum*, calculus in tractatu de Lithiasi, vocabulo *Duelech* indigitatur.

Calculi nomine explicato, rem ipsam aggrediamur. Ejus autem naturæ certam, distinctamque notionem assecuti videbimur, si diligenti, rectoque examine, causas ejus tam *efficientem* quàm *materialem*, quantùm in nobis est, in medium protulerimus. De calculi materia, ipsiusque concrescendi modò, non parùm apud Artis Proceres hactenus fuit dimicatum: quod quidem nemini admirationem pariat, si quot de cæteris affectibus & morbis, inter ipsos variæ promulgentur sententiæ, paulisper apud se perpenderit. Sed ne curiosiùs quæsitâ harum dissentionum occasione, extra operis cancellos vagari conspiciamur, Ἰατρικῆς Primariorum, hâc de re sensus huc referre; atque ex iisdem quid potius, quid verosimilius habeant ad majorem hujus lemmatis dilucidationem, depromere sat nobis fore judicamus.

Venerandus Ἀρχιατρὸς *libro* 4. *de morbis*, quid sit calculus quâque generetur ratione trutinans, sic scribit: Ἐν τῇ κύστει γίνεται λίθος τρόπῳ τοιῷδε· ὥσπερ ἐφ' ὕδατι μὴ καθαρῷ χαραχθέντι ἐν κύλικι, ἢ ἐν χαλκῷ, καὶ καταστάντι, ὑπέσταθμη ἅλις γίνεται ἐν τῷ μέσῳ. Οὕτω δὲ ἐν τῇ κύστει ἀπὸ τοῦ οὔρου, μὴ καθαροῦ ἐόντος, &c. *In vesicâ generatur lapis hoc modo: quemadmodum in aqua non purâ turbatâ in calice, aut in vase æneo, & denuo quiescente, fæx simul fit in medio, sic & in vesicâ, ab urinâ non purâ existente.* Quæ quidem explicatio propter tanti Viri Autoritatem nobis plurimùm arrideret, nisi fæcis in calicis fundò coacervatæ exemplum, quadantenus impar, mancumque animadverteremus. Quamvis enim fæcis in calicis fundo coacervatio, & calculi in vesica formatio utcunque convenire videantur, quòd utrobique fiat quædam particularum mixti liquidi, ab aliis secretio, seu coagulatio, procul tamen à sese invicem eas non parùm distare, neminem negaturum arbitror, qui vel minimùm ad speciem formamque utriusque concreti attendit. Nec dubio locum fore spero, si αὐτοψία discrimen quod intendo, unicuique palàm fecerit.

Opticè nimirum dignoscitur, fæcis in fundo calicis congestionem eam esse, quæ vel minimo ipsius vasis motu, vel aquæ in eodem vase coërcitæ, factâ bacillo agitatione, omnino solvatur, atque aqua impuris istis quisquiliis modò purgata, ipsis iterum inquinetur, summeque saturetur. Quod sanè à calculi concretione longè abesse, nullus refragabitur, qui matulam introspicere non dedignatur: nam inibi non secùs ac in vesicâ calculum formari, cum Paracelsô Helmontioque, mens nobis est: quod postea solidis confirmabimus argumentis.

tis. Si ergo calculi materia sive calculus ipse parietibus & fundo matulæ adhærens examinetur, magnam certè ejus esse duritiem, nec non arctam vasis concavo adhæsionem, sensûs organis innotescet, adeo ut vel matulâ concussâ, vel lotio aliâ ratione commoto, prædictus calculus à matulæ muris non secedat. Præterea silentio non possum prætermittere, calculi coagulationem absolutè in fundo matulæ, instar fœcis prædictæ nequaquàm fieri: inspicientibus enim patet, matulæ fundi crustam, ab ejusdem parietum loricâ non multùm differre, & æqualem ferè cum eâ crassitudinem habere. Unde meritò concludimus pace Hippocratis, fæcis in fundo vasis aquâ pleni, cumulatæ exemplum, calculi διαμόρφωσιν, minùs perfectè exponere.

At forte aliquis integer Hippocratis sensuum assertor, nostram in improbando culpabit audaciam, atque ad paulò pòst sequentia ejusdem Authoris verba nos ablegabit. Πήγνυται τε ὑπὸ τοῦ φλέγματος ὠμοῦ ἐόντος, κόλλα γὰρ γίνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον: *Induraturque à phlegmate crudo, gluten enim fit, phlegmate cum fæce mixto.* Sed hæc prædictam nostram sententiam nullatenus debilitant, quin nihil aliud probant quàm calculi concretionem à fæcis coactione, ut jam innuimus, maximè discrepare: κόλλα enim quam ex phlegmate & fæcis commistione statuit Hippocrates, coagulationem calculosam, alio penitùs modo ac fœculentam perfici, certò arguit. Nec etiam tale phlegma sive materiam pituitosam, ad calculi compactionem, & indurationem, maximè necessariam nobis fingimus: cùm in matula tale gluten utplurimum non reperiatur, nec ideo ibidem desinat constipari calculus. Sed donemus adesse in matulâ aliquam glutinis speciem, ac inde consequi liceat, eam calculi formationis causam esse genuinam, nec non eandem, istam materiam esse meram pituitam? Quoad prius stare nequit; adsit enim tale gluten, vel desit, calculus in matula perinde nascitur. Quoad posterius, meritò in dubium revocemus, utrùm ista materia, pura puta sit pituita, an potius internum vesicæ adversus urinæ acumina propugnaculum, ab ipsâ vesicâ intrò exsudans, atque ex ea in matulam emictum. Et licet talis mucago, calculi compositionem forsan ingrediatur, immeritò tamen ejus concretionis, atque indurationis causam, ad phlegma idque ὠμὸν, referamus.

Verùm reclamavit alius, calculum suam coagmentationem duritiemque, glutini prædicto non absolutè quidem debere, sed vesicæ calore atque siccitate, instar laterum fictilium, condensari atque lapidescere. Sed quàm futilia & absurda sint illa, vesicæ calor & siccitas, aut frigus ipsum, ad calculi γένεσιν, nemo non videt. Nec etenim matula, sive vesica, intensis clibani ardoribus retorrentur, aut quid ex gravi, Borealis Poli frigore participant, quò calculus instar lateris coquatur, aut instar glaciei congeletur, atque ad debitam, quam solet exhibere soliditatem deducatur. Quis etenim nescit, vesicam per-

petuo serosi laticis stillicidio irrorari, matulamque dum in ipsa calculus perficitur lotio madere. Nonne etiam notum est matulæ calorem, si quis adsit, igni admoto, vesicæ autem calculo, benignam ejus mucaginem abstergenti, fibras asperitatibus vellicanti, atque atterenti, acceptum referri debere. At hæc non magis in renum, quam vesicæ calculi generatione, prædictarum caussarum ullam agnoscimus. Utrumque enim ab eadem caussa esse oriundum, posthac propalabimus.

Sed in tantis rerum angustiis, tamque obscuro opinionum pene infinitarum chao, veritatis partus maxime languescit: cui plures obstetricandi avidi, renum vel vesicæ vim lapidificam altâ voce implorabunt. Ast talis Lucinæ auxilium frustra invocetur. Quem etenim fugit ita philosophantes, obscurum per obscurius explicare niti, & ad patens celeberrimumque crassioris ignorantiæ Sacellum citatis equis confugere. Apage apage insulsas, caussas ignotas, superbamque qualitatem Quadrigam, quâ velocissime abrepti omnia naturæ ænigmata solvere, universasque difficultates superare, ac veluti calcare, nimis gloriose contendunt. Hos itaque missos facimus, ut quid hâc de re sentiat Fernelius curiose expendamus.

Prædictus Autor lib. VI. de part. morb. & sympt. cap. XIII. asserit: *omnem calculum in vesicâ conclusum, rudimentum quoddam è renibus traxisse, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si grandiusculus est, in vesica aliquandiu hæret, ac plerumque persistit, illicque allatarum sordium adhæsu coagmentatur, dum vetus confirmatusque lapis fiat.* Quæ Fernelii mens, suâ non orbatur verosimilitudine, eamque ob rem ab eâ non omnino dissentimus: cùm enim ipse eodem libro notaverit, se neminem in vesica calculum habentem offendisse, qui nephriticis doloribus ante non fuisset divexatus; inde sanè liquet plerosque vesicæ lapides, calculo à renibus per ureteres in vesicam delapso, principium suum debere. Quod suum judicium sequente paulo pòst observatione confirmare conatur Autor, ajens, *Quoscunque exemptos vesicæ calculos, obtrivi autem experiundi gratiâ permultos, in eorum medio quasi nucleum reperi, verum rudimentum è renibus deturbatum, diversi quàm reliquum integumentum, ac involucrum, & coloris, & substantiæ.* Luculentissima hæc Fernelii animadversio, ad ejus opinionem fulciendam non parum confert, adeo ut ipsius vestigiis incedentes, calculos vesicæ, maximam partem, prima à renibus accepisse voluminis sui stamina, non dubitemus affirmare: nec tamen ipsi penitus subscribimus; vesicam enim non secus ac renes saxeo fœtu, quanquam rarius, imprægnari, à ratione alienum minime censemus.

Enimverò quamvis à Fernelii parte contra Hippocratem stemus, fæcem subsidentem, sanguinis grumos, pus, mucosam pituitam aliaque id genus crassiora, facile ex vesicâ profluere cum urinâ, ac proinde calculum ex his non formari: ipsi ta-

tamen talium è vesicâ excretione positâ, calculi ibidem generationem, eamque primariam, tolli constanter negamus; neque etenim ex ejus ratiocinio, inductionem imperfectam referente, quid generale deduci potest. Nam unicuique primo intuitu elucescit, prædicta omnia, à Fernelio enumerata, siquidem valeant semper è vesicâ foras amandari, calculi formationi, neutiquam prodesse, ac proinde ex istis calculum progigni, negare, ipsi fas esse: sed inde omnem calculi in vesicâ concretionem, primariamque, ut jam scriptum est, omnino explodi, inficias imus: nam peculiarem calculi materiam, & à fæce subsidente, grumis sanguineis, pure, mucosâ pituitâ, maxime diversam, posteà assignabimus.

Quæcumque hactenus Autorum placita ponderavimus, quò obscuram calculi cognitionem, è Democriti puteo nobis fortunatè contingeret eruere, parum utilitatis nostræ tribuerunt indagini: aliorsum ergo proram convertamus, ut ad optatum veritatis portum, tutò valeamus appellere. Jamque mihi faustum iter polliceor, modò hâc in densâ tenebrarum caligine, ad ignem protinùs apparentem, portûsque optati mihi monstrantem ostia, rectà contendam. Emporii *Spagyrici* siquidem portus hic est, benè est; nec etenim sibi temerè persuadeant, abstrusam calculi indolem, aliter quàm industriâ Vulcani resolutione, posse unquam referari. Hæcce investiganti, ratio, omnium tutissima nobis est, sed cùm curis, laboribus, nec non impensis, ardua sit, incerti de prospero cœpti eventu, forsitan pro foribus hæreremus, nisi bonis avibus res in promptu nobis occurreret. Vigili quippe & indefesso, *Præstantissimi*, & *Expertissimi*, *D. D. Caroli Drelincurtii*, *Apollinis mei*, *æternum suspiciendi*, *reverendique*, scrutinio, perfectam calculi nanciscor analysim. Hic enim in *Epistola* sua Gallicè exaratâ, cui nomen est, *La Légende du Gascon* &c. calculum in singula principia subtilissimè diremptum, famoso offert Viro. Quantâ autem maximâ possum fidelitate verba, quæ paginâ 35. habentur, hìc Latinè referam. *Sed quod tuâ longè dignius est experientiâ, & quod evidentissimum argumentorum augmentum mihi est; scilicet corporis humani calculi per ignem mihi suppeditant, longè potiori ratione quàm per aquam, tertiam salis volatilis, & spiritûs urinosi penetrantissimi, & circiter quadragesimam partem olei fœtidi aut sulphuris, adeo ut inde mihi supersint ferè duæ tertiæ partium terrenarum, quæ trigesimam partem continent salis adeo fixi, ut ignem violentissimum sustineat.* Quibus verbis cernere est hanc calculi resolutionem igne fuisse peractam, post aliam beneficio aquæ expeditam; quæ in superiori paginâ est reperiunda: eâ tamen quæ igne fuit absoluta, frequentiùs usuri, quandoquidem ut placet clarissimo Autori, *per ignem mihi suppeditat longè potiori ratione, quàm per aquam.* Tam certâ tamque egregiâ calculi potitus anatome, hìc pedem figere segniter, instituti conditio prohibet. Pergo igi-

igitur insitas unicuique principio *δυνάμεις* sedulò investigaturus.

Scenam recludit *spiritus urinosus*, iisque penetrantissimus, potentissimum, mehercule, naturæ coagulum ac forsan pari non gaudens. Talem enim præ se fert *ἐνέργειαν*, ut spiritum vini, seu aquam vitæ dephlegmatam in offam coagulet. Testem appello *Helmontium de Lithiasi* cap. 3. §. 5. Rara hæc mirabilisque simul spiritus urinosi virium experientia, obsepiens calculi *συμπῆξιν*, nebulas non parùm diluit & dissipat. Validissimum quippe assequimur *ἐπαλῆξα*, quô præceps à peripheriâ in centrum motus peragatur. Hîc per transennam hominum sortem dolere mihi incumbit, quod ipsis ferè solis inter animalia, talem spiritum gignere contigerit. Helmontii etenim operâ destillata est urina equina, verùm dissimilis prorsus inde emanavit spiritus, quod apud ipsum legere est, *Tract. de Lith. cap.* 3. §. 9. Hujus phænomeni, humano generi, proh dolor! nimium familiaris, rationem hanc esse arbitror. Homo scilicet gulæ satiandæ avidior, viscera condit in visceribus, sæpeque intempestivâ eduliorum, spiritibus tam sulphureis, quàm salinis, præsertimque terrestribus abundantium, farragine ventriculum ingurgitat, quæ ipsius fermento, forte non imbelli edomita atque elaborata, per ductus mesentericos in lebetem cardiacum promoventur, ubi ulteriore donata coctione, majoreque exaltatione, numerosos spiritus, à sese invicem, volumine, figurâ, motuque sæpissimè non parùm diversos acquirunt. Quemadmodum autem plurium Regnorum Imperia, dominationis suæ imminutionem pertimescere non solent, cum libratis singulorum viribus, ex nullâ parte in aliam, cum successu, fieri potest invasio: pariter si spiritus varii massam sanguineam exagitantes, eamque uno tenore compellentes, temperatâ quadam proportione, æquisque legibus, motus suos exerant, nihil sanè, tunc, humano corpori, damni impendere potest. Sin autem res aliter se habeat, adeo ut v. g. *Spiritus urinosus* aliis dominetur, ipse, procul dubio, in subtilissimas adjacentes particulas perpetim incurrens, eas non solùm variâ impellet ratione, sed etiam cum ipsis in mutuos ruens amplexus, siquidem idoneâ, ad coëundum figurâ præditæ fuerint, pro superficierum magis vel minùs immediato contactu, magis vel minùs solidum lapidem, seu calculum exhibebit. Felicior hâc in parte Equus suo Domino, ut & multæ aliæ brutæ animantes. Nam herbaceis parùmque spirituosis vescentes pabulis, succum particulis activis minimè, vel saltem parùm turgentem obtinent: adeòque fermento generosiori, seu agente efficaciori, quale est *spiritus urinæ*, destituti, calculosis concretionibus vacare, vel saltem rarò infestari, debent. Quod rationi, nec non experientiæ consonum reperimus.

Canere palinodiam, molestum est: valeant ergo quæ scripsimus, sitque *spiritus urinæ* summus coagulator, seu genuina calculi *efficiens* causa audiat. Nunc in subjectam ipsis *materiam* diligenter inquiramus.

mus. At certè ipsa, φλέγμα ὠμὸν nequaquam erit. In matula enim materiam, seu calculum ipsum concavo adnatum vidimus, sed antea nullum urinæ phlegma aderat; neque etiam terra, sicuti videtur in concreto calculo: quin potius urina recens emicta, ubique & æqualiter citrino erat colore perfusa. Præterea notante Helmontio tractatu de *lith. cap.* 3. §. 36. concretio calculosa in vitreo recipiente è spiritibus, liquoribus nempe stillatis & claris, facta est: unde infero calculosam crustam in matula contentam, pariter è spiritibus in urinâ meâ delitescentibus fuisse confectam. Nec nobis obtrudant urinam nostram non fuisse destillatam; certissimum enim est, Helmontii urinam ab ipso destillatam aliud duelech non produxisse, quàm quod non destillata fuisset editura.

Satis commodè satisque evidenter *spiritus urinosi* notitiam videmur adepti, nec aliorum cognitionem majus nobis negotium facessituram confidimus, si methodo jam inceptâ progrediamur: Ideo *quadragesimam partem olei fœtidi, aut sulphuris* considerare subest. Non solùm autem ad prædicti olei *qualitatem*, sed & *quantitatem*, fortiter attendere, non parvi momenti est. Primò quoad ejus *qualitatem*, aliorum oleorum naturam sapit: quatenus ex particulis longiusculis, ramosis, sibi invicem intricatis, ac proinde ductilibus constat. Fœtidum etiam est, quatenus nimirum in destillatione, & præcipuè in sanguineâ fermentatione, ac dein, vel in naturali, vel in artificiali matulâ maximam passum est sui dissolutionem, unde corpuscula ab ipso jugiter emanantia, nimioque fermentationis attritu figuras valdè irregulares nacta, cum ad nervos olfactorios allidunt, irregularem etiam, seu ingratum sensum in nobis debent excitare. Secundò quod ad *quantitatem* attinet, valdè exilis est: *quadragesimam* enim tantùm exhibet. Unde jure consequimur, parùm olei seu *spiritus urinosi* ad concretionem duelech concurrere. Præterea hoc sulphure eruto, *materiam* habemus in quam spiritus urinosus, dum in urinâ adhuc resideret suam potuerit ἀπόῤῥοιαν exercere; eâdem ferè ratione quâ in Helmontii experimento citato.

Superest tandem, ut *duas tertias partium terrenarum*, ut par est, contemplemur; eæ siquidem etsi crassiores & graviores sentiantur, quàm quæ ullo possent motu cieri, sicque vix eò inducamur, ut eas naturam spirituum potuisse unquam adsciscere, credamus, ex præcognitis tamen liquidò apparet, istam quam rudem & penè informem cernimus molem, motui tamen non planè fuisse ineptam, atque alias, ante scilicet ipsius coagulationem, volatilisationis legibus paruisse. Rasuræ etenim matulæ quæ duelech in pulverem redactum repræsentant, ante ipsarum otium & captivitatem, per campum lotii liberè exspatiabantur, atque in omnem loci differentiam abreptæ, spirituum indolem necessariò æmulabantur, eòque magis, quòd nullam peculiarem nobis præberent sui visionem.

Integrum non esset *partium terrena-*

renarum examen, nisi quædam in *salem* intra earum viscera conclusum quædam mitteremus. Nam etsi *terrenas* calculi partes *spirituosas* olim extitisse, in propatulo sit, dubio tamen aliquo posset quis nos lacessere; eò præsertim fretus, quòd perpetuò laudandus Clarissimus *D. Drelincurtius*, designet illum salem adeo fixum, ut ignem violentissimum sustineret. Sed objectionis hujus facilis est enodatio, si maturè consideraverimus, istius salis, dum ignis viribus subjiceretur, eam fuisse constitutionem, ut ipsius minutissimæ particulæ arctissimam inter se iniissent unionem, convenientique præterea caruisse juvamine, seu vehiculo, quô veluti mechanicè potuissent attolli. In matula, vel in vesicâ non item, singula etenim corpuscula salina, tum seroso latice, tum aliis particulis ibidem occurrentibus à sese invicem distincta, & divisa, communi liquoris motu, ultro citroque provehebantur. Ad hanc sententiam ulterius corroborandam multa possemus afferre, rationi & experientiæ cognata, sed cùm præscriptæ nobis angustiæ seu limites id non patiantur, iter maturabimus.

Cùm res ita se habeant, causas calculosæ concretionis, tam *efficientem*, quàm *materialem*, nos jam fuisse consequutos arbitramur. Pensitandum nunc est quônam pactô ab istis duelech in matulâ oriatur. Quod sanè non fuerit nobis cognitu difficile; si *spiritus urinosi*, spiritum vitæ coagulantis, virium meminerimus: is etenim *penetrantissimus*, id est particulis valde activis donatus, stipatusque, vinosas, seu sulphureas impetens, easque ad mutuum cogens accessum, intermedias, tum terrestres, tum salinas, in summas redigit angustias, adeo ut velut irretitæ, motumque suum idcirco amplius edere nesciæ, immediatum ferè cum vicinis acquirant superficierum contactum, ac proinde cum ipsis firmissima fruantur connexione. Hoc prorsus modo in matula, æquè ac in vesica, calculum fieri, persuasum habemus. Cùm nimirum ægri urina in vesica, vel sani in matula, talem sui textus assequuta est dissolutionem, seu corruptionem, ut *spiritus urinæ*, *penetrantissimi* titulum adeptus, talem valeat effectum producere. Si quis autem cum *Paracelso*, *Crollio*, aliisque causam calculi *materialem*, *tartari* nomine velit intelligere, de verbo non litigabimus.

Calculi *naturâ* abundè satis explanatâ, præcipuas ipsius differentias enumerare, ordo postulat. Primò, alius est magnus, alius parvus. Secundò alius mollis, alius durus. Tertiò, alius gravis, alius levis. Quartò, alius lævis, alius asper. Quintò alius albus, alius subfuscus &c. Sextò alius in centro nucleum habet, alius caret. Septimo denique alius adhærens, alius vagus, quorum discriminum causas, has esse opinor. Primò, quò diutius vel brevius in vesicâ calculus hospitatus est, eò majorem vel minorem materiæ appositionem passus est, ideòque grandior vel exilior est. Secundò quò abundantior internæ vesicæ mucaginis copia in calculi compositionem contrahitur, eò mollius; quò autem parcior, eò durius duelech compingitur. Tertiò alius gravis,

vis, alius levis: Quod quidem secundùm ampliorem tantùm & minorem molem non est intelligendum, sed etiam respectu ejusdem calculi voluminis: uti perbellè *Mecœnas* meus, in Epistolâ suâ à nobis citatâ, *scil. pag.* 32. animadvertit. Quartò alius lævis, alius asper; prout nimirum æqualis vel inæqualis facta est materiæ accessio: indeque sequitur Quinta differentia, quæ colorem spectat: nam à varia corpusculorum ordinatione variæ parantur superficies, quæ solares, vel candelares radios diversimodè reflectentes modificantesque, diversos necessariò, τῷ ϖρώτῳ αἰσθητηρίῳ suggerant colorum sensus: de quibus in *physica.* Sextò si nucleus, ut sæpissimè accidit, è renibus per ureteres in vesicam devolvatur, ibique ulterius accipiat molis suæ incrementum, haud laboriosum cogitatu est, in calculi inde orti centro, nucleum debere occurrere: non solùm enim nucleus ille superstratis corticibus longè durior & firmior est: ut præclarè monet æternùm colendus *Mecœnas*, prædictæ Epistolæ *pag.* 34. Sed insuper tam congrua, tamque homogenea, particularum, uno verbo *tartarearum*, fieri non potuit adjectio, quin earum stratificationum ordines, à genuinis nuclei corpusculorum seriebus maximè differrent. Ista omnia contra *Fernelii* sententiam à nobis superiùs oppugnatam nihil facerent, nisi ex doctissimi *Salmasii* ad eruditissimum *Beverovicium* responsione *pag.* 141. sciremus calculos dari nucleo carentes, qui proinde in ipsâ vesicâ primariam, ut antè à nobis scriptum est, sortiti fuerint generationem. Septimò tandem, alius vesicæ adhærens, alius vagus: hujus ratio nulli non perspicua: illius verò hanc esse reor. Quemadmodum matulæ, seu figulinæ, seu stanneæ, interior superficies tam continua ubique, & polita non est, quin innumeris scateat poris & asperitatibus, quibus proximè adjacens calculi materia concrescendo impingatur, atque affigatur: similiter in vesica eoque potiori jure, cùm ea sit membranacea, accidere putamus. His subnectimus expertissimi Barthol. observationem *pag.* 200. anatomiæ recens editæ; *ubi* (inquit de intimâ vesicæ membranâ) *rugæ quàm plurimæ in calculosis, & veluti cuniculi exsculpti cernuntur, calculos servantes ex dilatationis desuetudine contracti.* Unde haurio calculos non solùm prædicto modo, interiori vesicæ membranæ, summâ adhæsione adnasci, sed etiam intra ejusdem membranæ rugas intime coacervari, atque ibidem cavos cuniculos agere. (*a*)

(*a*) *Hæc omnia quàm maximè illustrabuntur per ea quæ nobis olim amicissimè communicavit Vir omni sanè laude major, ipse scilicet* Carolus Drelincurtius *: cujus hæc ipsa sunt verba.*

„ Calculos instar corallii ramosos, „ & expassos ab ambitu pedis anserini in pelvim, ubi coëunt molem in „ unam, aliàs compactam & unicam; „ aliàs verò multiplicem atque divulsam, nec non articulis veluti dis- „ tinctam

» tinctam, & *ginglymi ritu*, ad lumbos inflexos & erectos, mobilem: » aliquando eduxi, & inter musei mei » cimelia anatomica curiosis oculis » objicio. Et isti porrò calculi *caput ureteris* obturant quidem & expandunt, sed quia rarò sphærici sunt, » urinam vulgò è pelvi in vesicam influere sinunt.

» Calculos præterea in *extremô uretere* ita constrictos vidi, ut in vesicam devolvi nequeant, sed inibi » hærentes, dum urinæ tenuissimum » per rimulas transmittunt, crassamen » retinent, cujus accessu mole fiunt » auctiores, & *ureteris* infimul atque » *vesicæ tunicas* ita distendunt, ut alterius ideâ vesicæ rudiores deludant, » quasi reapse foret *vesica duplex*; & » in illum crassum atque supinum errorem Medicos Casauboni incidisse » putem, dum viri tanti *vesicam urinariam* nobis geminam obtrudunt. » Hic porrò, ubi ad extrema deventum est, & calculi in *infimo uretere* » taliter impacti atque cuneati viam » urinæ præcludunt omninò, tunc illa in uretere stagnat, & illum enormiter expandit, unà cum pelvi suâ. » Inde est ut in cadaveribus aliquot » distentam urinâ pelvim, illaque olidissimâ detexerim. Imò totum uretérem eadem illa turgidulum & expassum. Sed *à calculis* divelli nequeo citra hist. *unam* & *alteram*. » Prima est de molli uno & farinaceô, qui solius in vesicam catheteris impulsu ita comminutus est & » attritus, ut per frustilla minutiora » totus fuerit abreptus urinæ fluento: » atque sic qui cystotomus erat in » procinctu ad carnificinam, ab eâ » fuerit longè semotus. At è diversô » calculos conservo siliceos omnino, » quique de marmore resiliunt, uti » *Brassavolus* narrat Comm. in Aph. » 79. Sect. IV. Altera hist. *puerilis* » quidem est, sed *Pæoniô* stylô notanda. *Puer* calculi doloribus excarnificatus, & ambulationi impar, » lectô detinetur, ubi post aliquot » dies furunculus in peritonæô subortus est, cujus pus per medios » acceleratores tam profundè serpsit, » ut vesicam arroserit, quæ validiùs » contracta non *urinam* modò, sed & » *calculum* per ulcus emisit, atque » ita prædam quidem eripuit cystotomo, sed fistulam ingeneravit, quæ » perennat, & quâ jugiter & unicè » effluit urina, abolito prorsùs usu » ductus nativi.

» Coronidis vice *fœmineos* calculos subnectam per urethram (*virili* » *breviorem*, *latiorem* atque *rectiorem*) longè optatiùs excerni, quam » in nobis, atque ita raras esse fœminas quibus calculus extrahatur. » Imò quasdam vidi *vesicæ* doloribus » *ceu labore partus*, excruciatas, sed » quæ post tormenta enormia *petræos* » *fœtus* excluserint, in renibus embryonatos, & intra urinæ cysternam sensim auctos in molem usque » ovi columbini. Et ipsum profectô, imò quid majus ab *Hipp.* visum est, viro ubique Praxeos summè peritæ.

» Calculorum Chymicam analysin » habes in Epimetris Thesium de *Lienosis*. Sed isthæc Chymica calculorum vesicæ analysis, paucum » exhibet oleum, quô biliarii calculi scatent tantô ut aquæ innatent, » & *toti* ardeant, picis instar. Deridendos ergo sese propinant, qui

» profitentur biliarios calculos in ve-
» ſicula bilis & ejus ductibus concreſ-
» cere ob prædominium *tartari* ſive
» *calcis*, & defectum *olei*, ſive *ſul-*
» *phuris*. Et id ipſum nequidem ve-
» rè proferrent de concretionibus in
» arthritide nodosâ; nam è virili pe-
» de, *menſis unius decurſu*, gypſum
» vidi, ſingulis diebus matut. edu-
» ctum, quod glutine multô, è ten-
» dinibus extenſorum nudatis, &
» lymphæ ductibus inciſis, viſcatum
» erat; ſed quod exiccatum, ac cerei
» flammulæ admotum leviter tantùm
» arſit. Sulphuris itaque conſors, fel-
» lei calculi ſorte. Id autem tartari
» ſingulis diebus à me collectum, ſu-
» pra chartam emporeticam extende-
» batur, exiccationis gratiâ; & ex
» illo, (*ad unciam circiter unam*
» *probè ſiccato*) fruſta majora aquæ
» impoſui, ac etiam demerſi; ſed
» ſuberis inſtar ſemper reſiluerunt &
» innatarunt. Illorum igitur compa-
» ratio cum calce vel gypſo, can-
» doris quidem ratione valet, ſed pon-
» deris ergò claudicat. At calculi uri-
» nariæ veſicæ plani quidem innatant,
» ſed depreſſi reſiliunt nunquam, flam-
» mæ autem admoti non ardent, etſi
» ſulphuris non exortes, ſed ob ejus
» parcitatem non igneſcunt.

» Iſthæc rara quidem ſed rariora 2.
» proferam, 1. de calculo ℥xv. quem
» inter κειμήλια ſedulus conſervo. Is
» intra viri pancreas ſenſim increverat
» cum gravitate ad lumbos, maximè
» poſt paſtum & inter ambulandum.
» Vomitus denique cievit enormes &
» lethiferam atrophiam intulit, omni
» præpedito tam conficiendò quàm di-
» ſtribuendo chylo. Mediæ eſt conſi-
» ſtentiæ atque ſoliditatis inter veſi-
» cales, quos farinaceos ſiliceoſque
» deſignavi. Fundum aquæ petit, nec
» ardet, metalli more.

» Alterum eſt de Virgine ann. cir-
» citer 20. quæ dira cephalæa ſeme-
» ſtri diſcruciata, occœcata eſt tan-
» dem, ac reliquis deinceps ſenſibus
» orbata & mediis in planctibus ex-
» tincta.

» Tota ipſi pinealis gland. ſaxea
» fuit, unius ovi gallin. amplitudine,
» & mole tanta nervor. opticor. tha-
» lamos, nec-non reliquos tandem
» nervos lethificè compreſſit.

Præcipuis calculi *Differentiis* per-luſtratis, antequam ad ipſius *Symptomatum Signorumque* exploratione nos accingamus, operæ pretium videtur diſquirere, quinam illi ſint in quos gravis hic affectus imperium ſuum exercere ſoleat. Primum obtinent locum, qui à patre vel à matre, vel ab utroque calculoſum acceperunt characterem: nam ut ait *Fernelius lib.* I. *de morborum cauſis*, *cap.* XI. *nephritici*, *arthritici*, *& epileptici*, *filios vitioſâ conſtitutione gignunt*, *quâ tandem in morbos ſimiles*, *hæreditarios idcirco nuncupatos*, *incurrant*, *ut parentibus liberi ſuccedant*, *non minùs morborum*, *quàm poſſeſſionum hæredes.*

Quare mirum non videatur ſi tot infantes, totque adulti miſeræ vitæ ſtadium ſæpè imperfectè emetientes, tam horrendis cruciatibus diſtorqueantur. Apud ipſos enim morboſum patrimonium tam validas, tàmque altas egit radices, ut nulla mortalium vis id unquam valeat penitus extorquere, funditulque revellere. *Gaudeant* ergo *bene nati.*

Prioribus

Prioribus succedunt ii qui à parentibus alioquin sanis oriundi, propter tamen magnam à causis externis in ipsos introductam alterationem, eodem ac præcedentes, affliguntur malo. Novit enim quilibet, quòd *causæ necessariæ* quas declinare non possumus, ut sunt *aër* quem respiramus, *cibus* & *potus*, *motus* & *quies*, *somnus* & *vigilia*, quæ *excernuntur* aut *subsistunt*, *animi denique perturbationes*, totam animalis Oeconomiam gubernent, ideòque eorum vitiô, vel ipsius animalis abusu, multa emergant monstra, humanæ valetudini infensissima. Hic inter marem & fœminam, discrimen aliquod interferendum venit. Quamvis enim acceptas à parentibus morbosas affectiones, æquali jure, portioneque partiantur, attamen propter diversam partium, vesicæ imprimis, varietatem, ille hâc, in calculum propensior evadit. Utriusque nimirum anatome docet maris urethram longam, curvam, & angustam, fœminæ verò ductum, brevem, rectum, amplumque existere, adeòque difficulter ex illius, verùm ex hujus, vesicâ, facilè satis calculum nondum seniorem posse eliminari. Non omittendum adultiores, renum, infantes verò & senes vesicæ calculo magis esse obnoxios. Illis scilicet arteriæ & venæ sanguine adeo fermentato turgescunt, ut cùm serum in renibus à massa sanguinea segregatur *spiritus urinosus*, quo tinctum est, tali jam polleat virtute, ut particulas sulphureas & salinoterrenas in renum anfractibus statim coagulet, quo peracto latex aquosus per ureteres in vesicam stillans in ipsa sterilis omnino residet, ut pote saxeo semine in renibus orbatus. In infantibus senioribusque contrà res habet. In illis enim adhuc tenellis & imbecillibus, sanguinis principia, tanto fermentationis orgasmo non percelluntur, nec his senio pene confectis spirituum δυνάμεις adeo vegetæ, ut *coagulator urinosius*, tartareas particulas, in renibus, dum eos cum sero pertransit, queat in unum cogere. Exinde salvis sæpè renibus in vesicam cum seroso latice depluit, ubi majori robore, atque imperio in particulas sulphureas & salino-terrenas, comparatis, earum vibrationes infringit, & quasi arctis compedibus revinctas impedit, quò minus vesicæ carcerem effugiant. Haud dubiè tamen multi sunt senium à limine salutantes, qui calculos in vesica, ex renibus contraxerint, eodem pacto, quo cum *Fernelio*, suprà narravimus.

Symptomata, quæ calculum vulgò comitantur, & ex quibus affectûs διάγνωσιν haurit Medicus, quinque enumerat *Hippocrates*, *lib.* 4. *de morbis*. Σημήϊα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε, ἐπήντε οὐρῆσαι θέλη, πονέεται. καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥέει, ὥσπερ στραγγουρικοῖσι. καὶ ἔστιν ὕφαιμον οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου. καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφανὲς σημήϊον δὲ ἀκροποσθίη. *Signa autem morbus quinque habet: nam ubi mejere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ stillicidio: & est subcruenta nimirum vesicâ à lapide exulceratâ, & vesica inflammata est; verùm hoc*

signum inconspicuum est : indicat tamen summa glandis pars. Horum symptomatum signorumque causas has esse ducimus. Primò quidem ἐπὴν τι οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται. Quia cùm musculi abdominis, nec non diaphragma, vesicam in urinæ excretione comprimant, valdè verosimile est eorum & membranæ musculosæ vesicæ actione, lapidem è suo loco dimoveri, atque asperitatibus ejus interioris membranæ fibras corradi : unde non parùm sensilis debet exoriri dolor. Verùm quandoquidem totus omnium prædictorum musculorum impulsus, urinam ad meatum urinarium impellit, maximè probabile est, calculum eâdem vi, eodem loci pelli, præsentiaque suâ quâ egressum urinæ ferè præcludit, eam sinere κατ' ὀλίγον ῥέειν ὥσπερ στραγγουριῶσι, id est veluti in urinæ stillicidio dolorifico : quod est tertium symptoma. Quartò καὶ ἔστιν ὕφαιμον, & est urina subcruenta. Cujus symptomatis rationem reddit ipse Hippocrates : οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου, *nimirum vesicâ à lapide exulceratâ.* Quintò tandem, καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει, *& vesica inflammata est.* Quo de symptomate nutare videtur Autor, id enim vocat ἀφανές. Exinde conjectare licet, illud symptoma non esse perpetuum nec παθογνωμονικὸν, sed tantùm in iis locum habere quibus vesica calculo impensè læsa fuerit : adeo ut etiam ἀκροποσθία, id est, *summæ glandis ardor* illud significare debeat, seu potiùs ordinariò manifestet. His accedit subsequens Hippocratis textus, ex quo aphorismus 79. *sect.* 4. Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ; *quibus in urina subsident sabulosa, iis vesica calculo laborat.* At hic aphorismus tam renum quàm vesicæ calculo competere mihi videtur. Renibus quippe calculo laborantibus, sabulosa etiam excernuntur. Vesicam tamen vel renes speciatim potest respicere, modò cum aliis signis magis particularibus conjungatur, seu coincidat. Hæc & alia signa ut crurum inter-cruciationes, manuum pudendis admotio, priapismus, tenesmus, &c. tam ab *Hippocrate* quàm Fernelio, Sennerto, aliisque magnæ notæ Autoribus probata, cum fructu possunt usurpari si calculus vagus fuerit : at si laterali vesicæ parti, vel etiam ejus fundo adhæserit, vix ullum ex prædictis signis de illo nuntium referet. Hac in re nobis favet *Fernelius de part. morb. & sympt. lib.* VI. *cap.* 13. Huc accedit memorabilis historia ab *Helmontio* descripta *tractatu de lithiasi*, cap. 3. §. 40. de quodam Prædicatore prope Barclaiam in Anglia, qui anno 1629. sanus atque sospes contendens à prandio, librum è sublimi ad se trahere, in imo ventre, magno percussus pondere atque dolore, certis inde à quatriduo signis, scivit se calculo gravatum. Ex hujus narrationis conditione & circumstantiis, judicare possumus Prædicatorem, nullum antea ab isto calculo tulisse molestiam, nec ullam forte utcunque manifestam, de illo suspicionis causam habuisse. Omnia hoc in casu Medicorum dubia solvit catheter : ipse etenim leniter & industriè

ſtriè in veſicam immiſſo omnes explorantur amfractus, omniaque latibula, in quibus alioquin calculus omnem Medicorum ſolertiam & ſagacitatem eluderet.

Jam hujus ægritudinis curationem ſuſcipiendi, hora eſt. Sed *hoc opus, hic labor eſt.* Nam etſi concepta, cauſarum externarum immoderatione, atque intemperie, in calculum inclinatio, earundem moderatione, & temperie, ſæpe avertatur & emendetur, hæreditariam tamen, nullâ poſſe fugari ratione, ratum habeo. Rara etiam, at fortaſſe ignota ſunt medicamenta, quæ ore aſſumpta activitatis ſphæram, tam longè latèque ferant, ut ad calculum in regione veſicæ ſitum, ea extendatur. Tentandum tamen eſt quod ratio experientiæ maritata nobis eſt dictatura.

Verâ & rectâ hujus hoſtis debellandi, methodo inſiſtemus, ſi primò graſſari incipientis progreſſus inhibeamus, eumque ſi fieri queat, capite truncemus. Secundò, ſi eum jam veſicæ muris loricatum atque munitum, foràs ejiciamus, integrâ, imprimis, remanente arce. Primam *indicationem* abſolvere poterimus, tali vivendi ratione, quæ maſſæ ſanguineæ ſuccos, ad priſtinam συμμετρίαν revocet: adeo ut *ſpiritus urinoſus* omni ſuâ ferociâ depoſitâ, cum partibus tartareis, tragicam ſuam perſonam ampliùs non poſſit agere. Primò ſi *aër* ſit intemperatus, atque vaporibus ſeu effluviis è cryptis ſaxeis avolantibus, infamis, protinus deſeratur. Hæc etenim non ſolùm fermenta ſeu ſemina, calculo excitando idonea largiuntur, ſed & homines, beſtias, carpenta, reliquamque ſupellectilem, in rupes aliquando valent convertere: uti legitur in *Helmontio de lith. cap.* 1. §. 18. multiſque in aliis autoribus. Secundò, ſummâ cautio in *eſculentis* & *potulentis* capienda. Quippe ut ea, nimiâ quantitate ingeſta, grave ventriculi fermento; detrimentum inurunt, & vitalem auram maximè peſſumdant, ſæpèque ſuffocant, ſic nocivâ qualitate, pluribus heteroclitis affectibus, ac præcipuè huic, anſam præbent. Abſit tetra ingluvies, *quæ plures quàm gladius perimit.* Procul panis malè fermentatus nec benè coctus. Legumina ferè omnia, rubris ciceribus exceptis, caſeus, lacticinia omnia, piſces grandiores, haleces paſſæ, ſeu infumatæ, oſtreæ & conchylia, & tandem omnia quæ copiam ſeminis petrificantis ſecum gerunt. Horum vices ſubeant caro vervecina, vitulina, capones, perdices, turdi, coturnices, vitelli ovorum &c. amygdalæ amaræ, piſtacia, pineæ, nuclei perſicorum, ceraſa, ficus, rubra cicera. Inter herbas malva, atriplex, petroſelinum, aſparagus, & inprimis chærefolium *Sennerto* ſingulare calculi remedium. Vitetur cereviſia nondum benè fermentata, in eamque dum coquitur ſemen dauci injiciatur. Fugiatur etiam vinum non defæcatum. Nam ea morbi cauſam ſecum portant. Ex inſalubrium numero eſt aqua ſtagnans, in fundo conceptaculi, ſilicibus, ſeu arenis orba; talis enim impura eſt, & terrenis gravida. Verum ea op-

tima cenfetur, quæ perenni fcaturigine, jugique fluento è terræ vifceribus per fummum ejus corticem derivatur, innumerifque calculis & arenulis fundum ftratum habet. Motu nimirum, à corruptione vindicatur, & à fpermate lapidefcente purgatur, dum ipfum in arenas facefcens fubfidet. Vinum Rhenanum, album, liquor pomaceus, pyraceus, propter vim diureticam, valdè juvant. Si qua autem purgatione utendum, ad fuccum fanguineum reformandum, inter alias hæc efto, à celebri Riverio probata. ℞. Caffiæ recenter extractæ cum ol. amygd. dulcium ℥j. Diaphœnici ʒiij. rhabarb. pulv. ʒj. cum pulvere liquiritiæ, fiat bolus. Ad hujus affectûs προφύλαξιν mirè faciunt aquæ minerales acidulæ, & vitriolatæ; ut etenim eæ varia corporum concreta valent diffolvere, ita calculofam difpofitionem potenter enervant. Plura utiliffima apud *Paracelfum*, *Helmontium*, *Sennertum*, *Riverium*, aliofque magnæ famæ Medicos, quorũ ampliora volumina hîc inferere non decrevi. Tertiò excernendorum *excretioni*, & non excernendorum *retentioni* profpiciatur. Quartò motu nimio pretiofum hominis *balfamum* non profundatur, nec pigriori quiete torpeat, aut gravetur. Quintò de *fomno* & *vigilia*, idem dicimus. Sextò *animi perturbationibus* confulendum, eæ etenim, idem ac motus intenfior, & quies defidior, præftant. Omnia igitur medio modo procedant. His & aliis, quæ opufculi brevitas recenferi renuit, ingruenti huic affectui fuccurritur.

Ad alteram *indicationem* adimplendam non ita pollet Medicus. Vix etenim pharmaca cum fuâ operandi facultate, ad veficam pertingunt. Tentanda tamen quæ calculum minuere feruntur. Radices apii, petrofelini, brufci, graminis, afparagi; Folia pariet. Semina anifi, fœniculi, dauci, carvi, ameos, carthami, rutæ; fal prunellæ, cryftal. tartar. Primas obtinet fanguis hirci, vel integer, vel diftillatus per B. M. Studendum autem cum Riverio, ut hircus nutriatur per menfem, faxifraga, pimpinella, baccis juniperi, petrofelino, aliifque diureticis, fine potu. Vinum alkekengi ab Arnoldo Villanov. maximè commendatur: quod fit fructus alkekengi contundendo, cum vino albo, & colaturam exhibendo. *Horatius Augenius* hiftoriam refert cujufdam typographi filii, calculo liberati per pharmacum à Jefuita ipfi oblatum, quod tale eft. ℞. pulv. millep. ʒj. ad fummum ℈iiij. aquæ vitæ ℥ß. juris cicerum rubrorum ℥ix. vel x. capiat horis ante prandium quinque. Spirit. falis Hifpalenfis extollit *Helmont. de lith. cap.* 8. §. 28. aitque ipfo calculum imminui. His omnibus ore hauftis palmam præriperent medicamenta, quæ fuadente *Paracelfo*, aliifque in veficam fyringâ transfunduntur; at ægrorum experientia id alienat. Nam mitiora medicamenta, in ipfam veficam injecta, dolores magnos cient. Si igitur *diætæ* appofitæ, & remediis deglutitis, affectus rebellis non cedat, facra anchora, κυςοτομία, amplectenda. Veficæ inflationem, flabello peractam,

ctam, apud Ægyptios olim exercitam, abhorremus: varia etenim abhinc crudelia imaginamur tormenta, nec commodam calculi eductionem. Nec scriptus à Fab. Hildano extrahendi calculi modus, magis nobis cordi est. Regnet ergo ea sola calculi eruendi ratio, quæ tot excellentibus practicis, Celsoque præsertim, maximè arridet. Si quis autem nosse aveat, quale in viro, quale in puero, mulieribus, aut virginibus calculi educendi ἐγχείρημα excellat, peritorũ χειρουργῶν monumenta adeat. Sed à tædioso librorum evolvendorum labore abstinere queat, quicunque eximiam dictam Epistolam, ab ipso naturæ Genio scriptam, consulere voluerit. Hìc sisto calamum, & DEO TRIUNI gratias ex imo meo corde fundo, & *ipsum* demisso, humilique rogo animo, ut tentamini huicce benignus faveat, Luminisque scintillulam gratus impertire dignetur, quò densis ignorantiæ tenebris mens mea tandem eripiatur.

Dissertationem hanc primam, alia jam Præclarissimi Martini Listeri, *excipiat. Quæ sic habet.*

DISSERTATIO MEDICINALIS
DE
CALCULO HUMANO, &c.

Calculi ubique corporis humani at præcipuè in Renibus & vesica generantur: cujus rei rationem infrà privatim exponam. Igitur inventi sunt Calculi sub lingua, in ductibus pituitariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in vesiculis seminalibus, in utero, in ventriculo, in intestinis, in articulis tùm manuum tùm pedum, at multò frequentiùs in Renibus & vesica. Adisis *Historiæ Medicinalis* Scriptores, & præcipuè mortuorum dissectores.

Calculi autem, etiamsi maximè inter se discrepare videantur & figura & colore & pondere; nam in iis sunt læves, sunt asperi: alii opaci, alii pellucidi & crystallorum æmuli: sunt & tophacei & valde friabiles: alii verò verè metallici, ponderosi, penèque silicei videntur: alii rotundi, alii inæquales: alii quadrati; alii fissiles, alii testacei &c. tamen eorum natura & generationis ratio eadem est, non solum in hominibus, sed etiam in aliis animalibus, ubi calculorum quoque quàm

quàm maxima, varietas differentiæque occurrunt.

At licet ea diſtinctio calculorum ſecundùm loca, & *animalium genera* laudabilis & Hiſtorica ſit, inſtituti tamen noſtri brevitas nos diutius inſiſtere iſtiuſmodi minutiis non patitur.

Verùm ne futilibus conjecturis oratio noſtra procedat, primùm videndum eſt, quid nobis de calculorum natura, & ex eorum analyſi per ignem, & cùm crudi nondumque ignem experti fuerint, exiſtimare liceat.

De calculo autem humano cremato hæc exhibet diligentiſſimus Leuwenhoekius ope microſcopii.

» In calculo humano, inquit, » ignis vi in calcem redacto, magnâ » copiâ inſunt & ſalia fixa & vola- » tilia. *Idem alibi*, ex ſale volatili » & fixo maxima pars calculi con- » ſtituitur; *itemque*, calculi veſicæ » humanæ ex magnâ particularum » ſalinarum copia conſtant.

Porrò: » *ex calculo combuſto* cry- » ſtalli erant pellucidæ, atque ita » angulares ac lateribus planis, ac » ſi ipſum fuiſſet cryſtallum.

» Rurſus ex calculo aduſto cui » aqua infuſa eſt, ſal coagulatur, ac » *tam durum fit ac rigidum*, ut » quamvis aqua ad coctionem uſque » ferveſcat, ſal illud tamen cum aqua » non denuò conjungitur.

» Item ſal volatile *calculi* adeo » *rigidum* & *firmum* eſt, ut, ubi » coagulatum eſt, humido cælo diſ- » ſolvi nequeat.

» Ex capite mortuo *calculi com-* » *buſto*, cui aqua pura infuſa eſt, » eadem aqua ſenſim in aëre ſiccata » detegi plures ſalis figuras, pelluci- » das inſtar Adamantum: nec ſo- » lùm erant pellucidæ, ſed & an- » guli earum erant adeo glabri, ac » adamantum anguli poſſint poliri. » Inter eas verò maxima erat plana, » & ejus baſis triangularis: unus ex » angulis erat obtuſus, juxta hanc ve- » rò jacebat particula ſalina, cujus » baſis erat ſexangularis, &c.

» Præterea jacebat (præcipuè in » liquoris ſuperficie) magna copia » particularum ſalinarum, ſimilium » iis quas in *Arthriticis calcem* ap- » pellamus.

» Etiamſi cœlum, dum accuratè » intuerer ſalis particulas, admodum » eſſet humidum ac frigidum, omnes » hæ particulæ undique, quaſi aqueo » humori injectæ erant: unde earum » rigiditas facilè conjici poteſt.

» *Calculus crudus* ex aqua frigida » infuſus *ſuos quoque ſales* ſimiliter » rigidos dat.

» Nullam vidi particulam ſalinam, » ex tot myriadibus ſalis, qui calcu- » lo humano inſunt, communi no- » ſtro ſali ſimilem. Neque illud » ex ſiccato humore detegi potuit.

» Omne ſal palato noſtro non ſa- » pit; ita nec ſal è teſtis conchylio- » rum crematis, ex alabaſtro crudo; » ita nec ſapit qui elicitur ex calcu- » lo humano: id eſt, *aërem & acidum* ſaporem ad modum ſalis communis non exhibet; ſed ſal tamen eſſe non deſinit, i. e. ſuum habet peculiarem ſaporem, de quo ſuprà ſatis dictum eſt.

» *Capiti mortuo* materiæ calcariæ » *Arthriticorum* ad nigredinem exu- ſto,

» sto, aquâ adjectâ inest magna co-
» pia particularum salinarum, simi-
» lium salium in calculo humano:
» scilicet rigidorum, pluriumque an-
» gulorum: nihil salis vulgaris, quò
» in cibis utimur, inest materia calca-
» ria arthriticorum. *Hactenus Leeuwenhoekius.*

Illud autem notes velim, figurarum salium illorum varietatem ac imperfectionem, apud eum ab incredibili particularum salinarum exiguitate dependere, quæ, ut is testatur, vix tantæ sunt, ut multæ earum myriades arenulam æquent: adeoque propter parvitatem vix satis rectè depingi poterant.

In crystallos itaque majusculas (quantum fieri potest) aliquo artificio cogendæ sunt, ut lenta siccatione in umbra, idque diebus maximè calidis: quo certè tempore ex aquis nostris mineralibus crystallos ad sesqui scrupuli pondus habuimus: deinde quo major quantitas salis erit, eò promptiùs experimentum ejus concretionis in crystallos, magnitudinis conspicuæ & perfectissimæ successurum est.

Hæc autem non exhibui, ac si aliquod dubium sit de veritate experimenti à Leeuwenhoekio de illis salibus expositi, sed ut, etiam sine microscopio, vel nudis oculis res manifestaretur.

Igitur de copia & natura salis in Calculo Humano jam satis ferè diximus; item de ipsa calce similiter sive materia calcaria & metallica.

Illud autem unum addam de hac calculi humani materia, scilicet quod in eorum aliquibus debitè crematis etiam ipsum *ferreum metallum*, ad aliquot grana adhibito magnete, posse extrahi; id quod olim ostendi coram *Societate Regia Londinensi*, cùm ibi fortè caput mortuum dictum alicujus calculi humani à *D. Slare* expositum fuisset. Appello autem Registra ejusdem *S.* de fide experimenti.

Quæ verò præterea *calculi*, *chymicâ analysi* dent, minùs moror, nempe olea & aquam. Cùm non alia sint à sanguine humoribusve corporis: adeoque minus faciunt ad calculi generandi intelligentiam; quæ tamen hujus dissertationis præcipua intentio est.

Igitur his expositis quale sit id, quod in homine lapidescat, satis intellectum puto, atque ita *calculum definio*, nempe esse quid verè lapideum à sale lapideque calcario & interdum à ferreo metallo, humoribusque quibuslibet corporis concretum, atque in plerisque ductibus viscerum excretoriis, maximè verò in Renibus & vesica natum.

Causam itaque *materialem* calculi in solis humoribus, ut in pituitosis, crassis, viscosis, tartareis aut fœculentis non posuimus. Etenim materiam non solum concretioni aptam, quales sunt humores, indicare satis est, sed aliam etiam verè lapideam & metallicam calculi exigere videntur, atque ea ipsissima est, quam in proximè superiore Tractatu Anatomico exhibuimus, è quibus Conchyliorum Testæ fiunt, inque Fontibus Medicatis inveniri diximus; nempe succum lapidescentem è saxo quovis calcario, Pyriteve sive ferreo metallo *Germinante* ortum, atque aquis

abreptum, nobis aliiſque animalibus quovis alimento, maximè verò potione aſſumptum.

Humor autem iſte ſive ſuccus lapideſcens, etiamſi ejus effectus paſſim extra nos innumeris exemplis appareant, tamen à nemine quod ſcio, explicatus eſt. Etenim Helmontii ſomnia hic non vendito; videlicet cuncta metalla ex mera aqua fieri, ſpecifica metallorum ſemina, fermenta, odorem & ſpiritum neſcio quem urinæ lapidificum, Terram ejuſdem volatilem, ſpiritum vini urinæ incolam, hæ meræ nugæ ſunt.

Non ſemen, inquit Helmontius, cum aqua ſibi ſubdita ſolùm petreſcit, quin inſuper corpus ſibi contiguum, odoris ſeminis petrifici, ſolo attactu petrificat, at ſi ita eſſet, cur renes & ipſa veſica non petrificarentur: ubi interdum ſemen iſtud, odor & fermentum tam vehemens eſt ut innumeros & ſæpe ingentes calculos generare potis ſit; ἀλλὰ ἔυηθες τὸ τοῦς ἐυήθεις τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν.

Quæ verò paſſim obſervare licet, ea tantum exhibeo, ſcil. ſaxa calcaria, & pyriten, i. e. ferri metallum ſulphurulentum, præ omnibus metallis, *ſalia ſua lapideis particulis gravida* edere, more plantarum pullulantium; has verò *plantas ſalinas* aquarum curſibus diſſolvi, iterumque vel ob moram, adhæſionem ex aptitudine quadam partium & contiguitate, imbibitionem, aliave ignorabilia accidentia inter ſe coire, & in primam ſuam materiam redire, hinc, inquam, petrificationes extraneas, & calculos intra nos fieri veriſimile eſt.

Eſt itaque peculiaris quædam materiæ ſive ſucci lapideſcentis aptitudo ut in lapidem convertatur, nimirum ex ſalis lapidei naturali coitione, ejuſque rigiditate, ut diſſolutioni, ut dictum eſt, reſiſtat: itemque ex copia & qualitate particularum lapidearum in iſto ſucco contentarum, ſuo ſcilicet ſali ex quadam harmonia ortûs, promptè committendarum, nexu haud facilè diſſolubili.

Igitur calculi materiam ab eſculentis & potulentis, quæ hujuſmodi ſalibus lapideiſque particulis abundant, provenire. Si verò corpus bene ſe habeat foras ejiciuntur, neque in renibus aut veſica retinentur; ſi renes imbecilli fuerint & veſica labefactetur, in lapidem coïre apta ſunt.

Efficiens itaque cauſa calculi eſt copia materiæ lapideæ in ductibus viſcerum excretoriis imbecillis diutiùs ſuppreſſa.

Si qua verò ſit in aliquibus hominibus hæreditaria diſpoſitio ad calculum generandum, ea oriri poſſit ex malâ partium conſtitutione, ex uſu tamen quotidiano victûs, lapideâ materiâ maximè infeſti, vel in maximè integris hominibus calculi etiam generantur, videlicet ſi alimentis continuò & magna copia utantur, quæ plurimùm ſucci lapideſcentis in ſe contineant, aquaſve bibant tali ſucco vitiatas, quia in illis aquis aut cibis cauſa materialis; unde eſt, quod in quibuſdam regionibus præ aliis incolæ complures calculo laborent.

Itaque renes & veſica vitiantur vel ex nativa conſtitutione, vel victu calculoſo ſupervacaneo, quam autem rem ſic intelligo, nimirum à nimia copia

copia & pondere materiæ metallicæ arteriolæ capillares, renum ductibus excretoriis commissæ, distenduntur, præterque naturam valdè amplian-tur, unde excretio debilitatur à constrictione arteriolarum labefactata. Igitur materia metallica in ductibus excretoriis imbecillibus sensim accumulatur moramque trahit, unde ejus coitio in calculos; idem cognita in labe hæreditaria, ubi mala renum constitutio.

Inter *causas* autem calculi *antecedentes* & *procatarcticas*, hæ rectè numerantur.

1. Mala concoctio quâ chylus crudus & lentus quo involvitur succus lapidescens, indiscriminatim intra habitum corporis assumitur, etiamsi verò causa calculi materialis non ex stomacho deducenda sit, tamen eo labefactato in officio suo chyli conficiendi, succus putrescens plus minus in omnigeno alimento necessariò & naturaliter existens, possit ob chyli crassitiem citiùs & faciliùs in majores arenulas coire in renibus.

Profectò robur inæquale partium est calculosorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero sano, quod satis evincit calculi vitium à parte labefactata, potiùs quàm ab ullo materiæ calculosæ defectu oriri, quæ semper, ut dictum est, adest: at raró supra modum arenularum concrescit, nisi vitietur tonus & vigor renis expulsivus.

2. *Lactea infirmata:* nam ab iis integris etiam chylus bene digestus à succo istiusmodi putrescente ex parte purgatur; quòd scilicet is fluori minus aptus sit, adeoque inter alimenti soluti excrementa per intestina dejicitur, antequam venas lacteas subire possit.

3. Hyems autumnusque calculos renum parit, autore *Aretæo*, an quod magis laborent renes, suppressa ex frigore perspiratione cutanea.

Sed ad alia pergamus, & privatim materiam calculi suppeditant maximè *ostrea* & omnia *Testacea* animalia; *aquæ medicatæ*, quæque vel calcario vel ferreo metallo imbutæ, & quæ petrescentes ob conspicuos effectus præcipuè audiunt. *Vina* aut quælibet alia alimenta locis aqua petrescente vitiosis nutrita.

Salsæ autem *carnes* minimè, prout Leeuwenhoeckius extra dubium posuit; scilicet in calculo omninò nil salis culinarii repertum esse.

His verò adjici possunt *vehementissima quæque Diuretica*, quæ materiam morbificam vel nimio impetu ad renes deturbent, vel victum per se minus noxium infestum reddant, quòd ipsi renes ob nimiam excretionem infirmentur.

In his quoque causis *Balnea* ponenda sunt, quibus renes nimirum laxentur, item alimenta vehementer calida, ut Piper, Allia, Resinæ quævis, exercitium vehemens, Venus immoderata.

Audi Hippocratem, (*a*) » Pueris » calculi principium *ex lacte impuro*, pituita enim ex eo lacte urinæ » sedimento admixta, glutinum evadit; ac primùm quidem parva lanugo accrescit, deinde quod accedit » arenosum. Rursus autem alimen- » tum,

(*a*) *Lib.* 4. *de Morbis.*

» tum solidum aut lapidosum effici- » tur, non secus ac *ferrum ex lapidi-* » *bus* &c.

Ita nobiscum satis benè sentit antiquissimus Medicus, calculum accrescere ex arenâ pituitæ commistâ, i. e. ex materia verè lapidea, primòque mollem velut lanuginem, mox virtute arenosæ accessionis solidum ac lapidosum effici: non secus *ac ferrum ex lapidibus.*

Hactenus de calculi natura, ejusque generandi modo causisque; proximo autem in loco ipsius *morbi* ratio sive *pathologia*, sive is in renibus sive in vesica fiat, instituenda est; cum *Diagnosticis* verò incipiam.

Hæc autem Calculi in Renibus indicia sunt. 1. Omnium certissima significatio, calculus excretus est.

2. Ad renem doloris gravitas. (*a*)

3. Femoris è directo stupor sentitur, *idem ibidem.*

4. Nausea & vomitus.

5. Urina cruenta: at hoc perpetuum non est: unum tamen è præcipuis est quando contigerit quod dolorem nephriticum à colico distinguat.

6. Urina in principio aquata, pauca, aut integra suppressio: à moto verò calculo per ureteres, ea copiosa, ferè turbida, arenosa.

Hæc autem indicia per se patent, neque ulla explicatione, certè arte peritis, indigent.

Ubi verò id malum in vesica fuerit, his indiciis, inquit *Celsus*, (*b*) cognoscitur. » Difficulter urina redditur; paulatimque, interdum » etiam sine voluntate destillat, eadem » arenosa est, nonnunquam aut sanguis, aut cruentum, aut *purulentum* » aliquid cum ea excernitur; eamque quidam promptius recti, quidam resupinati, maximè hi, qui grandes habent calculos, quidam etiam » inclinati reddunt, colemque extendendo dolorem levant. Gravitatis » quoque cujusdam in ea parte sensus » est; atque ea cursu omnique motu » augetur: quidam etiam cum torquentur, pedes inter se, subinde mutatis vicibus implicant. Fœminæ » verò oras naturalium suorum, manibus admotis, scabere crebrò coguntur; non nunquam si digitum admoverint, ubi vesicæ cervicem is urget, » calculum sentiunt.

Neque multum aliter Hippocrates. (*c*) » Hic morbus quinque habet » signa: Dolor in urina reddenda; » ejus stillicidium: interdum cruenta, à vesicâ inflammatione vexatâ: verùm id non apparet, indicio » tamen est *summa præputii pars* » (i. e. inflammata) interdum arenosa reddit, interdum duos aut plures » calculos.

Aretæus ex antiquissimis autoribus in plerisque consentit. » Si vesicæ » inhæserit calculus, ex colliquationibus patefiat, neque doloris neque » gravitatis expertes sunt, licet urinam expeditè reddant: Sin minùs » & urinæ difficultas accedet: omnes » verò calculos ex sabulosis urinæ » subsidentiis deprehendes, & quòd » istis virilia sæpius arriguntur: quando enim mejunt subestque calculus, dolent, tractant, attrahunt- » que

(*a*) *Hipp. Epidem. l.* 1. *S.* 1. (*b*) *l.* 2. *c.* 7.

(*c*) *Lib.* 4. *de Morbis.*

» que pudenda, anus quoque vitii » particeps redditur.

De *Inflammatione* autem vesicæ satis constat ex observatione Hippocratis, cùm ad summam glandem ferè visibilis sit ex insigni rubore; unde non mirandum est si molestus interdum *pruritus* sit in pudendo, *dolorque* in vesicæ collo incipiens, ad glandis extremum usque porrigatur, unde etiam *Virilium* frequens *erectio*, non secus ac cantharidibus sumptis.

Urinæ autem *Stillicidium*, & ponderis sensus: item mictio facilior in uno corporis positu quàm in alio: item dejiciendi cupiditas, quæ mictionem excipit; hæc omnia à magnitudine, & figura & motu calculi oriri videntur.

Ultimum autem & omnium certissimum signum est exploratio, vel per digitum in anum, vel per catheterem in ipsam vesicam immissum.

De illo autem Hippocratis (*a*) Aphorismo magna interpretum dissensio est à Galeno ad nostra tempora. Quibus in urina arenosa (ψαμμώδεα subsident,) his vesica calculo laborat.

Johannis Zechii (*b*) opinio, ut video, plerisque arridet; qui hanc subsidentiam non meram arenam esse vult, sed gluten istud mucaginosum in plerisque calculosis conspicuum; at hoc non perpetuum signum est, adeoque minimè pathognomonicum.

Sed; brevitatis causa, missis aliorum disputationibus, mihi videtur Hippocratem hîc, generationis arenæ locum, non calculi existentiam indicare voluisse, & dicit tantùm ipsam vesicam in vitio, ubi arenæ à mictione formantur atque subsident; ita quidem expono ἡ κύστη λιθιᾷ, imò idem Hippocrates (*c*) alibi ait arenam non esse signum calculi in vesica; atque ita ille Aphorismus diverso ab hoc sensu intelligendus est.

Verùm ais, arenæ non sunt calculi, neque negandum est, quod à quibusdam exhibetur, scilicet vix è decem unum reperiri, qui arenas cum lotio non excernant; raros tamen esse, qui renum calculo laborent, & rariores multò, qui vesicæ.

Quamvis autem arenæ revera calculi sint, nec ab iis essentialiter differant; tantùm secundùm magis & minus, nam perexiguus Calculus arena est; tamen aliquo sensu, in gratiam Medicorum, probanda est ista distinctio, nempe arenarum quotidianarum cum urina ejectarum, & calculorum majusculorum non sine dolore & difficulter excernendorum, utræque tamen partes, & Renes & Vesica tum suas arenas, suosque calculos generant, neque aliter visum est Hippocrati, ut suprà dictum est in diagnosticis: vult autem in hoc Aphorismo arenas ex urina micta subsidentes præcipuè à vesica vitiata oriri, eamque calculis generandis præ renibus pronam esse innuere. At hîc prætereunda non est singularis opinio Fernelii, qui statuit omnem vesicæ calculum, rudimentum quoddam, ceu interiorem nucleum ex renibus trahere, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si sit gran-

(*a*) *Aphor.* 79. *S.* 4. (*b*) *Conf.* 58.

(*c*) *L. de inaffectibus.*

diusculus, in Vesica hæret, & sordium illic allatarum adhæsu coagmentatur, dum adoleverit in justum lapidem; eo, inquit, argumento, quod neminem offenderit in vesica calculosum qui non fuerit diu ante nephritide vexatus: item quod in contritis vesicæ lapidibus nucleum quendam se reperisse asserit, diversi à reliquo integumento coloris & substantiæ.

Huic autem opinioni ipse addo, etiam in mediis calculis, è vesica evectis, vidi & *ferramenta* (a) & ossa, per ipsum penem injecta: possint itaque arenulæ renum esse pro rudimentis calculorum vesicæ: at hoc perpetuum non est.

Etenim priorem hujus rei rationem alii Medici ex propria sua experientia negant; nempe in pueris calculosos dari, quibus nulli nephritici dolores antecesserunt: item non in omnibus calculis nucleum istiusmodi inesse.

Illud quidem verum est, calculos renum sive arenulas ab iis plerumque fulvas esse, vesicæ verò albicantes: quare? calculorum color, út suprà dictum est & consistentia varia: modò rufi, modò nigricantes, modò albidi sunt nempe pro ratione cibi potionisve assumpti; at ferè à renibus subcrocei, à vesica albidi: an quia in renibus urina defæcatior, puriorque ei insit arenularum materia ad ocram accedens, in vesica verò eadem pituitæ mucosæ & albicanti, è glandulis excretæ: mista & contaminata sit.

Sed ad *Prognostica* transeamus.

Lapis magnus potione, neque medicamento frangitur, autore Aretæo. Chimicorum insomnia hactenus vana sunt.

Morbus periculosus: hæreditarius incurabilis: nam calculorum procreationem (cum Aretæo loquor) è fœcunda sterilem reddere, nemo potest: facilius est enim uterum à pariendo prohibere quàm calculosos renes calculis vacuare.

Vitia renum & vesicæ in senibus difficulter curantur. (b)

Hippocrates in Coacis vult lapidem in vesica non generari à 14. ætatis anno usque ad 60. nisi prius extiterit.

Ita parvi & senes sunt ipsis viris calculosiores. Pueri autem magis calculo vesicæ laborant, senes verò calculo renum: quid ita? audi Galenum (c) quia in pueris facultas renum expultrix fortior est, ejus autem actio naturalis est, item retinendi in vesica facultas non minus fortis est; at cùm vesica propriè receptaculum est, & pueri parum bibant, parumque mingant, cùm mictio actio voluntaria est, vesicæ exonerandæ non attendunt, sic calculorum coitioni major opportunitas ex mora.

Ex anatomia autem discimus, ubi calculosis ægris mucosa urina effunditur, vesicæ corpus cancrosum esse, & digiti aut pollicis crassitiem nonnunquam adeptum esse: in calculosis verò, qui claram ac tenuem urinam mingunt, vesicæ substantia invenitur membranosa, ferèque ut in statu naturali se habet, de his autem ita sentio, calculum primùm exiguum con-

(a) *Acta Philosoph. Lond.* (b) *Hipp. Aphor.* 6.5.6. (c) *In* 6. *Epid. sect.* 3.

concreviſſe, veſicâ adhuc integra: aucto verò calculo, ab ejus pondere, aſperitate, motuque veſicam lædi, ejuſque membranarum glandulas inflammari, intumeſcere, indurari, i. e. cancroſas fieri: unde veluti puris ſive pituitæ viſcoſæ, interdum cruentatæ ingens copia cum urina profluit.

Poſtremò in *ſectione* ſola cura magnorum lapidum. *Cœlio Aureliano* (*a*) autore.

At, inquies, cur non quibuſdam medicamentis diſſolvantur, certè quidam lapides majores, cùm ex calculis in humano corpore repertis quidam tophacei & friabiles & leves quales ſub lingua & in articulis orti? reſpondeo in veſica lapides ferè ſilicei ſunt; raro molles; & ſi ita, tamen ex arenulis duris compaginantur; ratio eſt, quia per majores vias & in majoribus conceptaculis metalla, ſive particulæ tum ſalinæ, tum lapideæ, è quibus iſte ſuccus petreſcens conſtat, ponderis ſui virtute ferè copioſius & excernantur, & in calculos concreſcunt; atque hæc hactenus. Proximo autem in loco de curatione & medicamentis dicendum eſt.

Curationes autem hæ ferè inſtituendæ ſunt: vel ad calculos minores, arenaſve, cùm moleſti fuerint, expellendos, ſpecialibus adjutoriis: atque hæc ferè diuretica ſunt: vel materiam calculoſam minuendam, doloreſque acerbos mitigandos, in majoribus calculis excretioni ineptis: atque illa prophylactica anodyna ſunt, profectò qui dolorem ſuſtulit, ſatis

(*a*) *T. P. l.* 5.

ad valetudinem profuit.

Quoniam autem inſtituti noſtri ratio brevitatem requirit, & ut repetitiones ſupervacaneæ evitentur, ex adverſariis noſtris ægros aliquot, qui nobis commiſſi fuerint, eorumque curationes paucis enarrabo, deinde medicamentorum, maximè à nobis exhibitorum rationes exponam.

Hi autem *Nephritide* laborarunt.

1. *Ægrotus.*

D. *Dryden* Presbyter Eccleſiæ Eboracenſis, mediæ ætatis vir, ex pluribus menſibus ſanguinis mictione miſerè affectus eſt, maximè ab omni equitatione, aut vehementiori corporis motu: item calculos innumeros, ferè arenoſos (& in iis fuerunt, qui ſeminum coriandri grana implebant) excernere conſuevit; huic etiam frequentiſſimè mingendi cupiditas.

Is autem multa à multis fruſtra ſumpſit: tandem hoc remedium à me feliciter præſcriptum eſt (℞. *ſem. & rad. pœoniæ maris*, *agarici*, *vitrioli Romani*, *mithridat. an.* ʒjß. *conſervæ roſ. rubr.* ℥iij. *Syrup. è roſis q. ſ. f. Electuarium.*)

Convaluit & à ſanguinis mictione, & à Calculo.

2. *Ægrotus.*

D. Breeden de Pangburne, unus è Parliamento Jacobi Secundi Regis, ſexagenarius, ex vehementi ſaltatione in uno & dextro pede per hortos ſuos, quo exercitio aliis

aliis sæpius certare consuevit, sanguinem minxit.

Huic malo curando ei pluries sanguis è brachio missus est, aquas *ferratas* sumpsit; aliaque plurima medicamenta frustrà ab aliis atque aliis medicis adhibita sunt.

Post sesquiannum autem hominem in hac conditione inveni. Sanguinis plus minus ab aliquot septimanis quotidie mingebat, non sine urinæ stillicidio; tumor ingens & durus in abdomine contra renem dextrum; item dolor continuus in dorso: summus ardor in imo abdomine è regione renis dextri: *venæ* abdominis externæ ejusdem lateris *varicosæ* & præter modum tumidæ; habitus corporis qualis in Leucophlegmatia: multùm sitiebat: parum dormiebat. Denique huic coxendicum stupor, & summa crurum imbecillitas.

Huic autem malo sic auxiliandum censui. (℞. *Mithridatii sine opio confecti* ℈jß. *G. Tragacanth. aq. rosac. dissolut.* ℈ß. *f. pilul. n. vj.*) ex his unam singulis noctibus sumpsit.

Item (℞. *aq. hordei* ℔ij. *olei vitrioli guttas vj. succi limon.* ℥iv. *C. C. usti* ℈j. *sacch. candi albi* ℥iijß. *misce*; *de quo ad* ℥vj. *bis quotidie propinavit.*)

Item ℞. *Balsami martis* (*i. e. salis martis ex balsamo Lucatelli* ℥j. *optimè super marmor contriti*) *gr. iij. horâ aliquâ vespertinâ devoravit.*

Ex his autem medicamentis intra diem unum, vel alterum multò melius se habuit.

Postremò bis hominem purgavi Hieræ diacolocynthidos ℈j. quod medicamentum facile tulit.

NB. Quāvis in reliquis mire à meis medicamentis levatus est; adeo ut non amplius sanguinem mingeret, & optimè dormiret, & sat benè cibum appeteret, tamen vix ambulare centum passus præ mira imbecillitate crurum potuit, aut scalas ullatenus ascendere.

In hoc statu ad tres hebdomadas mansit: tandem nulla amicorum prece prohiberi potuit, quin rus iret ad quinquagesimum ferè lapidem à Londiniis, ad videndum uxorem moribundam; ex itinere autem (quamvis lectica veheretur) iterum sanguinem minxit, & aliquot postea diebus ex urinæ suppressione interiit.

Ex dissectione Ren dexter immensæ magnitudinis inventus est, cancrosus, ad quinquaginta uncias pendebat, atque in eo inventi sunt plurimi exigui calculi.

Nequeo sanè mirari satis veterum diligentiam; nam cùm rarissimum sit hoc morbi genus, idque mihi semel tantùm in Praxi occurrit, tamen apud Aetium summa accuratione descriptum illud legere est.

3. *Ægrotus.*

D. Athins, Quinquagenarius, unus è regni Justiciariis, Eboraci, cùm publica negotia obiturus erat, calculo laboravit, huic in altero Rene dolor vehemens, vomuit, mingere cupivit, at frustra, nam paucam tantùm urinam reddidit, eamque aqueam.

E lenioribus autem medicamentis hæc sumpsit; nimirum præmisso enemate

mate è Therebinthina ex vitello ovi diſſoluta in decoct. communi cui vini Emetici ℥iij. adjectæ fuerint, parum effecimus: ideo ſtatim hæc Purgatoria exhibuimus cum diureticis mixta & ſtomachicis. [℞. *Elect. lenitiv.* ℥ß. *aſellorum*, *cochineil. an.* ℈j. *ſal. abſinth.* ℈j. *m. f. bolus*, *huic ſuperbibat potionem ſequentem.* ℞. *decoct. ſennæ Gereon.* ℥ij. *ſyr. è ſpina cervina* ℥j. *ſ. aq. mirab.* ℥vj. *olei amygdalarum dulcium* ℥j. *miſce f. potio.*] bene fecit: calculos enim aliquot albidos cum urina ſubfulva & fœculenta excrevit; & poſtridie publicis negotiis præfuit.

4. *Ægrota.*

Domina *Bellingham* quadragenaria, ſubitò poſt dejectionem vehementi dolore nephritico & ad alteram abdominis partem correpta eſt; vomuit; mox quatuor calculos excrevit cum tantillo urinæ: ab his primis calculis dolore perſeverante hoc medicamentum præſcripſi. (℞. *Caſſiæ recenter extractæ* ℥v. *pulv. jalap.* ℈j. *mercurii dulcis gr.* vj. *olei cinnam. gut.* I. *m. f. bolus.*) alios autem multos calculos deinceps per aliquot dies reddidit.

NB. Horum autem calculorum color *luteus*; figura omnium ſubteres; at non eàdem magnitudo: ad grana verò piperis majuſculi; omnium durities inſignis: aliquot ex iis fractis cortex lapideus unus, more ceparum alteri ſuperinjectus eſt; item interior medulla ſimiliter & lapidea, & rufeſcens.

5. *Ægrotus.*

D. Harduich, mediæ ætatis vir, ex itinere primùm ſanguinem minxit, cum renum dolore; poſt aliquot verò menſes calculos *rufos* exiguos non ſine vomitu & vehementi renum dolore excrevit, item intra annum tertium eodem dolore renum correptus eſt, cum vomitu & calculorum excretione.

Huic ſic præſcripſi (℞. *Agarici pulv.* ℈jß. *jalap. pulver. gr.* vj. *ſummitat. hyperici pulveriſat.* ʒij. *vini veteris Rhenani* ℥v. *m. f. potio.*) ab ea vigeſies minimùm, dejecit, neque tardè aut cum ullis torminibus alvum movebat; convaluit.

6. *Ægrotus.*

D. *Aſcough* ſenex calculo ſæpe vexatus eſt, reniſque alterius vehementi dolore, vomitu, ſanguineo mictu, is autem dolor, ante meum adventum ſine febre ad octiduum manſerat, exhibui ſtatim Caſſiæ ad ʒvj. &c. in bolo, à quo non ſine levamine purgatus eſt; at rediit vehemens dolor; ideo nocte dormituro data eſt *Trochiſc. Alkekengi* ʒj. optimè ſe habuit, poſtridieque manè ſine ullo dolore calculum grandiuſculum minxit.

7. *Ægrotus.*

D. *Rhodes* diu multumque renis dolore affecta eſt, cum vomitu: multa & enemata & alia remedia data ſunt, à quibus inducias trium cir-

citer dierum habuit, tandem huic dormituræ vesperi *Trochisc. Alkekengi* ʒj. exhibuimus; ea nocte placidè quievit, & postridie horâ aliquâ pomeridianâ tres calculos majusculos fere sine dolore excrevit, convaluit.

NB. In his Trochiscis insunt præter baccas solani Alkekengi dictus, & amygdalas amaras, & opium, &c.

8. *Ægrota.*

D. *Legger* quinquagenaria, primaria fœmina, diu febre intermittente luctavit, tandem ad me venit, Eboraci degentem: graviter præter febrem Symptomatis hystericis affecta est, huic adeo Apozema præscripsi ex Cortice Peruviano, Phyllitide, Ceterac, ruta muraria, &c. Singulorum ad ℥iij. in vino post longam macerationem leviter coquend. de eo per aliquot dies sumpsit; tandem febre victa, vomitu & vehementi renis dolore correpta est, calculumque majusculum excrevit; id quod semel tantùm in vita ante quinquennium fecerat, agnosco autem libens, & expertus jam egregiam vim herbarum capillarium ad affectus uterinos; at suspicor illas herbas non tantùm calculum expellere, sed etiam ex parte illum ab iis, tanquam materia, gigni; quod rupibus ferè calcariis, locisque montanis, uliginosisque naturaliter crescunt, ubi eas plurimum succo calcario imbui nutririque necesse est.

Idem de eodem Apozemate in alia atque alia fœmina, D. *Rooksbie*, &c. observavi: unde magis magisque fidem do jam positæ sententiæ.

D. *Green* Coquus aliquoties calculos à renibus excrevit; at ultimo paroxysmo, quo me accersivit ut opem ei ferrem, ex communi consilio cum D. *Barwick*, collega meo dignissimo, *dysuriam* ad triduum passus est magna corporis jactitatione atque anxietate; in extremis autem cùm penè de hominis vita desperatum fuerit, sic præscripsimus. [℞. *Cantharid. probè tostarum, tantùm non crematarum* ℈ß. *aq. spermatis Ranarum* ℔j. *m. f. haustus*] paucis horis elapsis urinam ad quatuor minimum libras reddidit, & unà plurimos calculos, convaluit.

Hi autem Calculo Vesicæ laborarunt, renibus forte in plerisque non integris.

9. *Ægrotus.*

D. *Ramsden*, mercator Eboracensis, mediæ ætatis vir, ex patre calculis miserè afflicto natus, & ipse renum & vesicæ calculo à multis retro annis vehementer laboravit, item ejus filius unicus triennis calculo correptus est, & suctione tandem à pene pueri grandiusculus calculus exemptus est: gravissimis autem symptomatis malum in dies & molestius & periculosius fit; nam sanguinem sæpius minxit; modò dysuria, modò lumborum contra renes dolore, horrendum! cruciatus est: sæpenumero verò calculos ferè asperos, & inæquales

les excrevit, tum albidos, tum flavos hordei grani magnitudine.

Tandem verò ab equitatione primùm observavit se humorem quendam albidum tenacem cum urina reddidisse; is autem humor præ lentore suo matulæ fundo adhæsit, nec facilè cum urina effundi potuit; & interdum ad plures uncias diei unius spatio excretus est; neque unquam sine dolore excerni potuit; propter virgam (puta) inflammatam & acrimoniam fracidæ, & marcescentis urinæ; nam vetustatem redoluit, etiamsi novissimè fuerit reddita.

Sanè hunc hominem, cùm primùm medicinam facerem, curavi; mihique adeo ex propria experientia minus notæ erant medicamentorum vires, illud equidem unum totis viribus efficere conatus sum, scilicet ut materiam istam lentam aut minuerem, aut liquefacerem, quò minore cum dolore per urethram exire posset.

Neque aliud magis profuit, quàm *mercurius dulcis ad gr.* VI. *ex pulver. jalap.* ℈j. exhibitus: quippe eo & alvus diu liquefacta est, & materia lenta & mucosa in grumos farinaceos divisa est: ac sic multò melius se habuit & ratione dysuriæ, & minus frequentes mingendi cupiditate vexatus est: tandem verò, maxima ex parte desiit prodire iste mucus, at fœtor urinæ usque permansit, etiam cùm cætera sanus sibi visus fuerit.

Post mensem verò ex frigore & cruditatibus, eôdem mucô mirè viscido tentatus est.

Tum verò hominem sic purgavi. (℞. *Rhei Torrefacti* ʒß. *Therebinth. Venet. ad duritiem coct. & pulverisat.* ʒiij. *f. Pulvis: detur ex haustu sequenti.* ℞. *mellis despumati* ℥jß. *aq. sperm. ranar.* ℥ij. *misce.*)

Urina autem quæ antea aquea fuit, jam ex rheo intensè colorata est, eique ex Terebinthina odor suavis conciliatus est, at postridie idem urinæ pallor atque idem fœtor redierunt.

Porrò, ex semicupio, in quo semel tantùm ad mitigandos dolores demissus est, involuntaria mictio sequuta est; idem observavi ex usu opii.

Rursus, ex mercurii dulcis aucta dosi ad gr. x. & pro secunda vice dato, idem effectus sequutus est, ut sc. mucosæ urinæ materia in exiguos grumos incideretur & matulæ fundo vix amplius adhæreret: at propter stimulatum anum, & ex consensu communi cum sphinctere vesicæ, diarrhœam plurium dierum, imò ferè integri mensis induxit, item aphtæ in ore & faucibus ortæ sunt.

Cùm verò levi febricula sub eo malo corriperetur, venam in brachio incidimus: sanguis autem missus & refrigeratus, crassa pelle albida contectus est.

Tandem ex communi consilio aliorum mecum Medicorum, & Trochisci, Alkekengi & emulsio cum seminibus frigidis minoribus, cum decocto Symphyti majoris, &c. præscripta sunt.

Ab his autem remediis calculi multi parvi, sed *albissimi*, qualis color fuit emulsionis, excreti sunt; item postridie rediit urina mucosa & lenta & dolor vehementer auctus est, & urinæ difficultas; ideo abstinui à

præſcriptis medicamentis : itaque ſpiritus ſalis Armoniaci, cum Gummi ammoniaci deſtillati ad guttas vj. ter quotidie ſumpſit ex aquæ ſpermatis ranarum hauſtulo.

Ejus autem medicamenti poſt aliquot dies effectus erat, ut urinæ malus odor, ferè ſublatus eſt, & ejus ſedimentum jam bona ex parte ſimilagineum, candidius & leve factum fuerit.

Rediit autem appetitus, & ex uſu ſalſamenti veteris, apud noſtrates *Ling*, dicti, alvus ſubitò compreſſa eſt, & urinam rurſus continuit; cæteraque omnia incommoda mirificè levata ſunt præter unicum in urina fœtorem, neque amplius urina viſcoſa.

Hic autem vir, tolerabilem valetudinem conſequutus, Eboraco Londinum ſe contulit, ubi à chirurgis, ejus artis peritis examinatus digitis in anum immiſſis, calculus ad ovi magnitudinem compertus eſt.

Illud ſedulò autem notavi, medicamenta leniter diuretica, & Renum dolorem ſupra modum intendiſſe, & ſi è valentiſſimis fuerunt, & Teſticulorum, ipſiuſque urethræ, & glandis, ad exitum, inflammationem & rubedinem excitaſſe.

Ab eo tempore, quo Eboracum rediit, nihil, quantum ſcio ſumpſit; certè unum vel alterum annum vixit, ſed graviter decubuit, nec calculum ullum poſtea excrevit.

Tandem neſcio cujus ſuaſu, unciam unam Guttarum dictarum à *Goddard* autore, à Londino nactus, in aqua parietariæ bis aut ter in die ſumpſit, hoc autem medicamentum (ut poſtea didici ab ipſo Rege Carolo Secundo, qui à vidua Goddard magno pretio ſecretum redemit) nihil aliud fuit, quàm *ſpiritus* ſalinus volatilis à *ſerico crudo* vi ignis elicitus, at tanta erat ejus malitia in optimo viro, ut biduo à ſumtione, ſanguinis mictu, & diris cruciatibus, correptus, miſereque convulſus, diem ultimum obierit.

Sub eo tempore in eadem urbe duo ſenes, metallorum foſſores, ex calculo à plurimis annis decumbentes (*Smith* unus appellatus eſt, alterius nominis oblitus ſum) convulſi perierunt, potione ſpiritus Terebinthinæ, ad ℈ij. aliquoties exhibiti, unde inflammatio imum ventrem ex toto occupavit, in Gangrænam protinus mutata, hoc medicamentum ſuaſu cujuſdam Agyrtæ chymici ſumpſerunt, quorum alterum, ſuper pontem habitantem, prece viduæ, diſſecui.

10. *Ægrotus.*

Illuſtriſſimus Baro D. *Franshavv*, Puer novennis, calculo veſicæ ab aliquot annis laboravit, illum *Sandbeck* vidi, villam amœniſſimam D. Comitis de *Caſtleton*, dum ibi ejus matri decumbenti advocatus ſum.

Hujus autem pueri urina, inſtar ſeri lactis recenter concreti, turbida & grumoſa erat, item in fundo ejus reſedere grumi albiſſimi, verè caſeoſi, ejuſque urinæ odor ipſiſſimus qui caſei recentis: is autem puer, ex præſcripto Medicorum, quotidie lac aſininum bibere conſuevit, ex ejus verò veſica poſtea calculus feliciter exſectus eſt Londini.

Illud autem ex hoc caſu conſtat, ſc. la-

ſc. lactearum venarum imbecillitatem, eaſque officio ſuo non rectè fungi, quòd (cætera ſanus puer) odorem & ſubſtantiam fracidi caſei ejus urina exhibebat; aliter multo, quàm in integris etiam puerulis lactantibus, quorum urinæ ſuus odor & conſiſtentia eſt.

II. *Ægrotus.*

D. *Little* Prætoriæ cohortis eques, Eboraci tum degens, mediæ ætatis vir, ex equitatione, primum urinæ diſficultate correptus eſt: mox ea ferè ex toto ſuppreſſa eſt cum vehementi dolore circa pubem & in ipſo penis itinere.

Cum urina verò exiit mucus quidam albidus, viſci inſtar tenax, matulæque fundo pertinaciter adhærens, item ejus odor fœtidus, qualis ex urina veteri.

Ob vehemens verò malum ſæpius animâ defecit, & miſere convulſus eſt.

Hæc autem ante meum adventum, ſtatim oleum amygdalarum dulcium leniter tepefactum, injiciendum veſicæ præſcripſi, cum bono eventu, deinde hoc medicamentum exhibui devorandum. (℞. *Mercurii dulcis gr. iv. pulv. jalap.* ℈j. *Caſſiæ* ʒij. *f. bolus*) à quo alvus ſepties mota, dolores levati ſunt; nocte Troch. Alkekengi ad ʒj. dati. Verùm poſtridie & ſanguinem minxit & aliquam-multos majuſculos calculos albidos excrevit; alioſque per aliquot dies: calculis autem excretis & iſte mucus exire deſiit: convaluit: hunc fortè hominem in Noſocomio militari Chelſienſi ſuperiore anno vidi, beneficii mei non immemorem, & (ut mihi narravit) poſt viginti annos, calculos quod attinet, ſanum.

12. *Ægrota.*

D. *Hedley*, in Vicinia Leedes, oppidi agri Eboracenſis degens, quinquagenaria, admodum obeſa, ex multis annis *calculi cujuſdam arenacei* excretione vehementer cruciata eſt. Ii autem calculi ipſum *Saxum molare* noſtrum arenaceum valdè referebant; nam *ex arenis majuſculis Cryſtallinis, inter ſe coagmentatis* in calculos majuſculos conſtabant, interdùm verò ſolidos, interdum ſolutiores eos, quotidie, haud modica quantitate cum urina reddebat.

Hæc autem Symptomata præter calculorum excretionem paſſa eſt, cordis palpitationem, aſſiduam mingendi cupiditatem, lumborum & veſicæ dolorem, urinam aqueam, cibi inappetentiam, &c.

His autem malis ſic occurrendum eſſe cenſui, (℞. *Linguæ cervinæ, Trichoman. an.* ʒj. *macis* ℈ß. *f. pulvis ſubtiliſſimus, detur ex aq. hordei hauſtu, poſt horam infuſionis, ter quotidie*) poſt 4. dies non amplius calculos reddidit; urina jam fulva, qualis ſanorum cum ſedimento albido, quod ferè defuit ante: ad aliquot amplius dies iiſdem medicamentis, at alia atque alia compoſitionis ratione, uſa eſt; præter opinionem convaluit.

Reverſa autem ad ſuos, rurſus calculorum id genus excretione correpta eſt: iterumque ad me Eboracum venit: atque, iiſdem medicamentis ſimiliter ſumptis, convaluit.

Huic domum redeunti uſum cereviſiæ præcepi tantummodo ex aqua fluminis, & non putei, ut ante conſueverat, confectæ: nam non ſine ratione arbitratus ſum, aquas puteales horum cal-

culorum materiam, ut pote fuccum lapideum, in se continuisse.

13. *Ægrotus.*

D. *Freestone* de Hornecastle, micturitione admodum dolorosa & frequenti, cum viscosa materia matulæ fundo adhærente, correptus est: nisi tamen erectus mingere haud potuit, ut multoties per noctem mingendi causâ è lectulo surgere coactus sit. Diu vitam sic miseram traxit, huic sic præscripsi. (℞. *Balsami martis*) i. e. bals. Leucatell. & salis martis an. ℈j. *f. pilula, sive bolus, quem sumat nocte & tantundem mane*: quô per triduum sumpto non amplius cubitum per noctem reliquit: sed facilè resupinatus in lecto mingere potuit, item huic minor dolor in Urethra & extremo pene.

Item (℞. *Aq. spermatis Ranarum* ℔j. *C. C. usti in subtilissimum pollinem contriti* ℥j. *gummi Tragacanth.* ʒj. *misce hujus bene conquassati* ℥iv. *ter quotidie bibat.*)

Item (℞. *Balsami veneris* ℈j. *dividatur in sex doses:*) has autem per triduum sumpsit singulis diebus mane: à quo alvus die tertio leniter mota est. Omnino melius se habuit, rursusque abiit, nescio an hic æger calculosus fuit, nam in adversariis nostris de calculo nihil scriptum inveni.

14. *Ægrotus.*

D. *Lane*, Divi Laurentii in Urbe Ludi-magister, ex tribus circiter annis, Urinæ stillicidio vehementer cruciatus est. Item plurimos calculos excrevit. Huic autem mingendi cupiditas bis aut ter aut pluries in hora, die nocteque: alvus firma: urina fœtida & visco quodam referta, item doloris acuti sensus in ano, & circa pubem.

Huic autem sic præscripsi. (℞. *Succi hypocistidis glycyrrhizæ ana* ℈j. *mithridatii sine opio* ʒj. *Gummi Tragacanth. aq. sp. ranar. dissolut.* ℈ij. *CC. usti* ʒß. *misce f. pilul.* viij. *ex* ʒj. *harum pilularum unam vesperi atque alteram mane quotidie sumat.*)

NB. Tertia nocte ab iis sumptis ter tantùm minxit; at quotidie alvus bis aut pluries soluta est. Ab eo autem tempore ad dies septem tantùm bis aut ter in nocte minxit, & placidè dormivit, & mirificè levatus est; meque opium ei dedisse putavit: imò planè se convaluisse affirmavit; adeò dolor mitigatus est præ eo, quem ante meum adventum sentire consuevit, at potioni, præ siti, contra meum præceptum indulgere voluit. Unde rediit mingendi frequens cupiditas, & remediis abstinuit.

Alios autem multos calculosos omitto, quibus hæc medicamenta in micturitione, sive mingendi importuna cupiditate profuerunt: neque aliud malum gravius est, ex iis quæ humano generi contingunt; imò omnium perhibente Plinio, ex decisione veterum Medicorum, longè gravissimum est stillicidium urinæ.

15. *Ægrotus.*

D. *Spacy* ex multis annis sanguinem mingere consuevit: Interim plurima intervalla optimæ sanitatis habuit, eoque malo vacuus. Tandem verò mucum quendam, sive Pituitam vitream, viscidamque reddidit, fundo matulæ

matulæ pertinaciter adhærentem: jamque urinæ odor fœtidus, ejusque ſtillicidium moleſtum; at à mictione in extrema penis glande ſæviſſimus dolor.

Huic ſic medicinam feci. *Trochiſcos Alb. Rhaſis* ex aq. ſperm. ranar. in penem injici feci.

Item (*℞. Merc. dulcis* ℈j. *Elect. lenitiv. mithridatii an.* ℈iß. *f. Bolus veſperi detur*) mane alvus ſoluta eſt mannæ potione.

At his medicamentis, calculos plurimos excrevit albidos, leves, anguloſos. Symptomata ex bona parte ſublata ſunt.

16. *Ægrotus.*

D. *Montege*, ſexagenarius & amplius, optimus vir, calculoſus cum urina mirè viſcida; huic viſcoſitati urinæ ter remedia præſcripſi, & toties ex ea ad menſem minimum convaluit: Scil. (*℞. Aq. ſimplicis limacum, ex lacte deſtillatæ* ℔ij. *C.C. uſti & in tenuiſſimum pollinem cont.* ℥j. *ſacch. cand. alb.* ℥ß. *miſce. Hujus probè conquaſſati & turbidi* ℥iv. *ter quotidie potavit.*) Item *℞. Penis viridis teſtudinis furno ſiccati* ℥ij. *Hujus pulveris ad* ʒj. *alternis diebus ſumpſit ex eadem aqua:* At ex recidivis frequentibus, mali vitæque pertæſus, in lithotomorum manibus, tertio à ſectione die, obiit.

Verùm ægrotorum & mihi & tibi fortaſſe Lector ſatis ſuperque eſt: ad medicamentorum verò rationes explicandas, quorum præcipuè cauſâ hæ narratiunculæ ex adverſariis noſtris tranſcriptæ ſunt, propero. Simplicia autem medicamenta calculo maximè accommodata, ſivè *ſpecialia adjutoria*, ut Cœlii Aureliani verbis utar, hæc ſunt, nempe, quæ in quatuor claſſes commodè redigi poſſint.

Prima autem & præcipua *Claſſis* eſt eorum, quæ ex *Inſectis* animalibus oriuntur.

Penis Teſtudinis viridis toſtus. Margaritæ. Conchyliorum teſtæ, & crudæ, & crematæ. Millepedes ſive Aſelli. Scorpionum, Cantharidum, Cochineil, lumbricorum terreſtrium, apum, formicarum naſcentium cinis. Coccus baphica. Spongia Bedegaris ſive Roſæ Sylveſtris mel. aq. ſpermatis Ranarum, cochlearum terreſtrium. Jus conchyliorum marinorum, ſericum, ejuſque ſpiritus deſtillatus.

Hæc autem omnia mirificè calculos expellunt; idque communi ferè virtute præſtant, nempe ſeptica, quâ vehementer corrodunt, ſtimulantque ductus viſcerum excretorios, præcipuèque majores Renum & veſicæ.

In horum autem aliquibus ea vis tanta eſt, ut illa cruda ſumere, nemo impunè ferre poſſit, quin Sanguinem quoque cum calculis effundat, contractioneſque nervorum patiatur. Ideo torrenda ſunt, ut igne miteſcat vis illa ſeptica, ſalinis particulis acrioribus ex bona parte evaporatis.

De horum autem aliquibus privatim diſſerere lubet. De millepedis audi *Scribonium Largum* † Aſellos quinque ex aquæ cyathis tribus ſuffundere (i. infundere) & per urinam extrahere lapides certum eſt. Tanta erat de his animalculis experientia apud veteres.

Hìc autē præterire nolo, quod olim *ediderim, nempe ex *multipedarū* genere eſſe *ſpeciem* quandam apud nos non infrequentem in ſepibus, teretem, lon-

† *Comp.* 151. * *Act. Philoſ. Lond. N.*

longiusculam, ad digitum puta; quam si conteras naribusque protinus admoveas, eos tanto odore sulphurulento & corrosivo percellit, ut multo mitior sit odoratus ex integra uncia spiritus urinæ destillati.

Haud dissimilis verò odor è *Formicis* crudis contritis prodiit, maximè ab *Hippomyrmecis* nostris, consule nares.

Pulveris autem *Lumbricorum terrestrium* tostorum Salsedo insignis est.

Margaritarum verò & Conchyliorum crematorum calx sale supra fidem abundat, teste LeeuWenhoekio.

Vis autem salina è serico evaporata apud nostrates notissima est, sub nomine (*Goddards drops.*)

Cantharidum, apum, formicarum, Scorpionum vis septica & exurens, ab illorum animalculorum effectibus, si viva aliquem pupugerint, cutive admoveantur, neminem latet.

Idem cogita de *Coccô baphicâ, spongiâque* dicta *Rosæ Sylvestris*, quæ ex Apiculis conficiuntur, fœturæ gratia.

Neque ob aliam rationem Gallæ, (ut id hîc obiter dicam) tanti usus sunt, ad lanas tingendas aliave, in arte infectoria, nisi quod Insectorum mera opificia sint, eorumque excrementis & veneno septico penitus imbuantur, at pergam ad ea quæ restant.

Cochineil verò medius status est alicujus scarabæi Indici, i. e. Cantharidibus congeneris; at multò mitioris virtutis.

In hoc autem censu sunt *Cicadæ*, ad calculosos commodæ; vide *Aetium*, nempe *Insectum* quoddam ad Scarabæos accedens.

Cochleæ autem maximè earum cervices, ubi organa generationi dicata, ut vesicam & penem mirificè afficiant, diximus in prima exercitatione ex *Petronio.*

Idem puta de pene Testudinis viridis, Ranarumque aqua stillatitia, magna equidem volumina non affecto; res tantùm attingo, earumque virtutes quasdam communes indicare contentus, ut in singulis admiratione dignam quandam vim septicam & urentem, vehementer adeo stimulantem ductuū excretoriorum; privatim verò renum & vesicæ, mecum agnoscas.

His autem annumerari debent insectivora quædam animalia, propter victus rationem, calculis expellendis idonea. Tales sunt Aves quædā, ut Hirundines, ille Regulus sive Passerculus quidā Troglodites, nostratibus *awren* dictus, de quo consule Aetium. *Hanc autem Aviculam ad calculosos summè efficacē, magna accuratione describit, ejusque condiendi cohibendique modum. Naturalem autem, inquit, vim omnino admiratione dignam habet, itaque sale conditus & crudus in cibo acceptus morbum perfectè sanat: & *novi* adeo quosdam ab ejus usu nunquam amplius ab affectione vexatos: & infra, de causa tantæ virtutis rectè judicare videtur. Arbitror, inquit, & Sanguinis istius aviculæ naturam quiddam in se complecti, quod minimè vulgariter prosit, cui amplius stercoris efficacia accedit; ac revera & in Sanguine & in stercore insectorum, quibus vescitur, vis septica insignis est.

Secunda autem classis sit ex animalibus, vel *frigidis*; nempe ossa cremata in

capite

* *Tetr.* 3. *Sermon.* 3. *c.* 11.

capite Tuberonis, Aselli piscis, similiumque: hæc quidem parem virtutem habent cum conchyliis crematis, & ob eandem rationem, quod in calcem salinam similiter comburantur; vel *calidis*; scilicet Tunicæ interiores Ventriculi Gallinæ, & stercus album ejusdem, item cinis corticum ovorum adustorum: atque illa eandem facultatis suæ expulsivæ rationem habere videntur cum superioribus. Nam Tunica illa tanquam cornea est: albumque stercus & urinosum, & ipsum cortexque ovorum ad testaceum genus quàm proximè accedunt.

Tertia verò classis ex herbis diureticis ferè est ut Terebinthina, Balsamum Judaicum, Peruvianum, Copivi &c.

Omnia autem Terebinthinata vehementer urinam movent, quòd cuti admota corrodant: neque vim suam emplasticam, nisi ustione quadam exerunt. Etenim quatenus vulneris carnem putridam marcescentemque exedendo abstergant; viva interim, quæ subsit, in cicatricem commodè nutritur.

Ex illa autem corrosione calor ac inflammatio oritur: unde ductus urinæ majores ad vehementem contractionem, explosionemque stimulantur.

Porro in hac classe numerare licet Tartarum ex vino, ipsumque vinum album acidulum, vel per se, vel sulphure, more Gallorum, vel ex Gypso, more Hispanorum conditum: item succum limonum: Balaustia ex granatis acidis ac sylvestribus: atque hæc omnia herbarum sale essentiali dicto, & utrinque mucronato, tenuissimis acutissimisque particulis constante abundant, quò majores ductus renum & vesicæ continuò lacessantur.

In hac quoque classe & *Legumina* habentur, præ reliquis verò *cicera rubra* decantantur ob acrium flatuum copiam: nam hos mirè excitant; forte materiam iis non paucam adjiciat, ita velut mantissâ quâdam additâ ferociam quandam flatibus, in corpore præexistentibus, præstant, eosque per Renes trahant. Quàm vehementer autem penem, eosque ductus afficiant, scire licet ex testimonio Veterum: quos adi. Igitur verisimile est conferunt & flatus excitantia, quòd illas partes distendere & expulsione ob acredinem promovere apta sint.

Postremò ad hanc classem pertinent nuces avellanæ, amygdalæ præcipuè amaræ: hæc autem medicamenta lenire potiùs videntur quàm expellere; adeoque inter anodyna censenda sunt: at amaritudo amygdalarum aliud suadet.

Reliqua autem olea dulcia iter expediunt, lubricando. Sanè hujusmodi olea verè pinguia sunt, nec concrescere apta; perinde ut alibi de oleo lini, nucum juglandis, & Papaveris à me dictum est.

At pereunt, inquies, istiusmodi virtutes à concoctione: scilicet succus, puta citri, ex prima digestione acorem suum amittit; minimè verò: si rectè se habeat aliquis & dolore vacuus sit, ita esse concedo: ubi autem adest Nephritis, ac horrenda illa à vesicæ renumve calculo symptomata, digestio ex bona parte cessat, corporis habitum medicamenta tantùm non integra pertranseunt, inque venas viscerum excretorias promota, parum mutata egrediuntur

diuntur, ita in maximis calculi doloribus is succus v. c. subcrudior vim suam extensivam in ipsis renum glandulis vehementer exerit; profectò in ægris Renes, ut & omnia alia itinera tam citra quàm extra sanguinis curriculum, magis aperta sunt, ac laxata; unde virium medicamentorum mira retentio & celerrima trajectio.

Ad *Quartam* autem ac ultimam Classem pertinent à metallis medicamenta: scilicet corallium; lapis Judaicus, nitrum Veterum, spiritus salis vitrioli, sulphuris, sal prunellæ, aquæ medicatæ, vel acidulæ, ferratæ, calcariæve, vel mixtæ scilicet muriaticæ, calidæ, frigidæque, mercurius dulcis. Atque ex his fere medicamentis vani homines Lapidum renum & vesicæ non expulsionem tantùm, sed & fractionem comminutionemque vehementer jactitant.

A salibus certè metallicis, fateor, ob stimulum & summam acrimoniam vehemens contractio majorum ductuum & lapidum expulsio exspectanda est: idque Veteribus probè cognitum est ex multiplici experientia; quos consule, unam aut alteram tantùm instantiam exhibebo.

Nitri vitriolati pondo, ex vino, in arenam solvit lapidem, Scribonio Largo Autore. †

„ Aquæ calidæ quæ sunt in Tusciâ „ *Ferratæ*, mirificè remediant vesicæ „ vitiis; appellantur itẽ *vesicariæ* quon„ dam Milonis Gracchi, Prætorii ho„ minis optimi ad quinquagesimum la„ pidem reddentis eodem* perhibente.

Iis qui vesicæ lapidibus afficiuntur erunt aquæ eligendæ *salsæ*, vel quæ *Nitri* habeant qualitatem, ut apud *Tenariam* Insulam, quæ potandæ & lavacro adhibendæ sunt. ita Cœlius Aurelianus.

At in labefactatis calculo renibus & vesica, maxima opera danda est, ne quid metallicorum, aquarumve medicatarum nimis exhibeatur. Etenim fortiter licet calculum expellant, tamen propter imbecillitatem illarum partium metus est, ne & ipsa quoque remedia ibidem concrescerent in lapidem, cùm ipsissimam lapidis novi materiam in se contineant: scilicet & salem & succum lapideum, id quod vehementer moneo, sæpiusque dicendum esse putavi.

Huic autem nostræ sententiæ favet „ illud Hippocratis præceptum; qui sa„ nus est ac valet, is * nullo habito dis„ crimine, semper eam aquam bibat, „ quæ adest. Qui verò *morbi causa* (puta „ calculi) eam, quæ maxime conveni„ at, bibere volet, is sanitatem conse„ quetur.

Item alibi; calculis maximè tentantur & renum morbis qui *aquas salsas*, (i. e. medicatas) bibunt.

Ejus autem rei rationem reddit; „ scilicet aquæ quarum Fontes in sa„ xosis locis sunt, *duræ* sint, necesse est: „ aut si ubi aquæ calidæ existant, aut „ *ferrum* nascitur, aut *sulphur*, aut „ *Nitrum.*

„ Etenim aquæ salsæ, nitrosæ, ferra„ tæ, saxosæ *indomitæ* nascuntur & co„ qui nequeunt, sunt tamen naturæ „ quædam & *morbi* quibus tales aquæ „ potu sunt commodæ, i. e. ventribus „ mollibus & humidis & pituitosis; „ iis durissimæ aquæ & coctu diffici„ les & aliquantulum salsæ accommo„ datæ sunt. Profectò

† *Comp.* 153. * *Comp.* 146.

*Taral. *P. l.* 5. † *L.* de *Aere locis, & aquis*

Profectò illud sæpius vidi, ex iis qui animi tantùm causa aquas nostras medicatas biberunt, quosdam inter ipsa remedia nephritide primùm correptos fuisse, & calculos excrevisse; quos ex aquis istis putrescentibus (ita omnes aquæ medicatæ meritò, ut ex supra narratis satis ostensum est, existimandæ sunt) ortos fuisse nullus dubito, cùm in renum pelvi aut ureteribus nulla arenula majuscula, vel momento consistere possit sine vehementi dolore; non magis quàm in aspera arteria vel minima mica panis putà sine gravi Tussi.

At, inquies, nulla fere aqua succo petrescente prorsus vacua est, atque adeo hoc nomine nobis noxia foret. Quid igitur indulsit natura humano generi præ reliquis animalibus? libenter accedo plerasque aquas, certè quatenus succi petrescentis participes sint, non usque adeo tutas esse.

Atque idem olim nobis exhibuit Hippocrates. * Qui magnis fluminibus bibunt, in quæ alia flumina decurrunt, & de stagno in quod multarum & cujusvis generis aquarum rivuli decurrunt: quippe adventitiis (per fistulas plumbeas putà) aquis aluntur, quæ ex longo intervallo deducuntur, & calculo maximè tentantur, & renum morbis ac urinæ stillicidio &c. scilicet quia ex iis mixtis aquis aliæ salsæ sunt, i. e. medicatæ.

Idem quoque nobis abundè manifestatur; ex aquis plerisque nostris coctis, tam fluviatilibus, quàm marinis: videlicet in fundo lebetis lapidem quendam calcarium, lapidis alicujus fissilis more, adhærere.

Providentia tamen Divina admiranda est, vel ob hoc commune beneficiū omnibus animalibus concessum: atque homo solus culpandus est, si eô non rectè usus fuerit ex intemperantiâ: siquidem noluit natura uspiam deesse materiam animalium testis ossibusque generandis, nutriendis, firmandis.

Igitur, suadeo, memor sis admonitionis illius Hippocraticæ, supra positæ; nempe de aquis non solicitus sit sanus; at qui calculo puta laboret, aquis petrescentibus abstineat; certè de iis admodum parcè, cautèque bibat ne justas intemperantiæ pœnas luat. atque hæc hactenus; antequam verò manum de hac Tabula auferam, illud quoque Hippocraticum de aquarum vitiis verbo considerandum non alienum erit; nimirum, Pravæ sunt *aquæ* omnes, quæ ex *nive & glacie* fiunt: ubi enim semel concreverint, non amplius ad pristinam naturam redeunt. Hinc, inquit, Urinæ stillicidium & Herniæ; an quòd ex frigore intenso eadem particularum petrescentium concretio metuenda sit, ac ex coctione? sanè constat experientiâ, & ex observatione, olim edita, D. Johannis Raii inter principes hujus seculi philosophos, mihique veteri amicitiâ conjunctissimi, ab hyeme durissima, & à longa aquarum congelatione æstatem maximè morbosam sequutam esse.

Verùm cùm nivatæ aquæ ad se nunquam redeant: tamen cur eædem aquæ Fluminis alicujus, Thamesis nostri puta, toties putrescant, & suaves denuò ac potabiles fiant, inquirere lubet: certè ad Indiam Orientalem navigantes experiuntur, istam aquam ferè intra Tropicos & sub linea Æquinoctiali supra

* *Ibidem.*

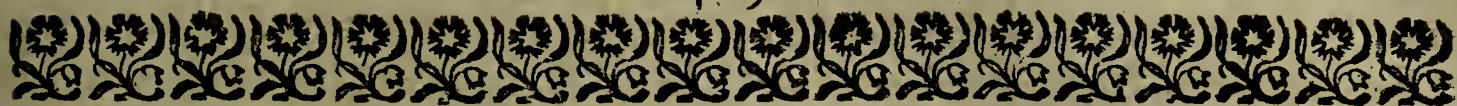
pra modum fœtere turbidamque fieri: mox limpidam reddi & bene olere, item eandem aquam iterum fœtere & turbari in reditu ad nos; denuò purgari à fœcibus & à malo odore, imò interdum sub hac mutatione illam ardescere ad candelam admotam, instar spiritus vini, dolio aperto exhalanteque.

Hujus equidem rei rationem sic intelligo, scilicet omnem aquam fluviatilem plus minus Insectis refertam esse; quod microscopio adhibito extra dubium ponitur, hæc autem animalcula, quòd nostratia sint, sub ardoribus pereunt, unde aquæ tantus fœtor: ubi verò ista putredo è bestiolis corruptis in fundum dolii subsederit, coiveritque aqua fit limpida odore malo vacua. Rursus in Indiâ eadem aqua novis Insectis Indicis repletur, quæ tamen in reditu similiter moriuntur, unde novus fœtor ac aquæ turbatio; iisdem quoque rationibus aqua ad claritatem suam suavitatemque redit.

Ad ardorem verò & inflammationem aquæ istiusmodi quod attinet, ab insectorum quoque putrefactione, id commodè oriri possit, perinde ut flatus intestinorum per anum emissos, & ab alimentorum coctione putredinosa ortos, flamma admotâ ardere, notissimum est: atque ita exposui, quàm brevissimè potui, medicamentorum ad calculos maximè accommodatorum cognatas virtutes, earumque rationes & usus ex Veterum ferè diligentia fideque.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

INTEGRI PROCESSUS

In MORBIS ferè omnibus CURANDIS.

Quibus accessit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO,

Unà cum quamplurimis observatu dignis.

EDITIO novissima plurib. ARTICULIS aucta.

Nec non

DE PHTHISI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR,

Specimen habes Praxeos eximiæ, in dilectissimi filii M.D. usum, cautè & diligenter excogitatum, sua ipsius manu conscriptum, mihi autem pro familiaritate ista qua omnes excepit, concessum à Cl. Sydenham, *Viro sanè cui vix ætas superior parem dederat, vel postera datura est, non modo in arte sua mirâ sagacitate, & ingenii acumine singulari, conspicuo: sed & probis moribus, & in humanum genus, studio & amore insignibus adeò, ut apud omnes summum sui reliquerit desiderium: Cujus præcepta licèt animo meo & imo pectore infixa sint, ne tamen fortè fortuna in mei ipsius & ægrorum detrimentum excidant memoria parum fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impressis, ut amicis quoque inservirem. Nescio autem quo pacto in lucem irrepsit publicam inter* Miscellanea Curiosa *superioris anni Norimberg. editum, sed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo vestitum ut tibi sit in quovis loco paratum; figmentis cerebri vanis & futilibus sciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypothesi placida solidis ut videtur rationum momentis undequaque constipata superbiens; humile autem & modestum accuratè morbos depingit, & accura-*

tius adhuc medetur; in id solum sollicitum innotescat quod natura faciat aut ferat. Et si verum loqui liceat, modo partium situs noveris, pateant tibi per Symptomata ægritudines, (quod assidua edifcas observatione) scias deinde veram & genuinam medendi methodū per diætam & Pharmaciam adhibere, fœlicissimus eris practicus, & tibi & infirmis optimè consules. Parum interim tua refert utrum Alcali peccet an Acidum, num in Spiritibus Animalibus, an in ipso sanguine aut in recondito aliquo Viscere delitescat morbi minera, unde de periodico Intermittentium reditu doctè satis & prolixè possis disserere, dum interea ipsa Febris sine ullis ambagibus, inquietudine, siti, calore, pulsu celeri, nausea, cæterisque Symptomatis, etiam astantibus palam est, & aperte dignoscitur. Hinc sæpius mirari subit, quamobrem anxiè ita & scrupulosè immediatas & proximas morborum causas, dum Medicinam pertractandam suscipiunt, indagare satagunt, & è tenebris istis, quibus natura obduxit, irrito licèt conatu, eruere, gravi & subacto judicio viri, & in praxi versatissimi; satis interim gnari se latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis color. Quid est quod humana anima ratiocinari nequeat dum adhuc Infantes aut Pueri sumus? Unde forma tua Specifica? Satius esse Medicum quàm Philosophum agere (quis enim unquam Cartesium sibi Medicum voluerit) minutissima Phænomena planè & ritè enumerare, & remedia quibus unusquisque morbus faciliùs cedat, candido & sincero animo proponere: ita tandem limites suos prætergressa, quibus angustis nimis jam includitur nobilissima, omnibus, quaquaversum patet orbis, fœliciter satis & prosperè salutem, filiis autem suis honores summos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthisi peritissimus medicus in perquirendo naturæ methodum, qua morbos amoliri studet, ut adjutrices porrigeret manus, & miseriis hominum subveniret, diu noctuque pensitabundo, & anxio animo, exercitatissimus; hinc fidissimarum observationum serie & irrefragabili edoctus experientia, medicinæ praxim ornavit, & ad saniores reduxit regulas; sed væ tabidis, dum hujusmodi nunquam intermissis studiis detenti & defatigati spiritus, solitis non vacabant excubiis, truculentissimus hostis, Podagra, *quæ per multos annos obsederat, & debilitaverat artus, impetu facto in interiora viscera irruit, per vomitum & secessium enormiores intentans mortem, unico autem morbo nescit cedere Medicorum Princeps, sed cum malorum cumulo accessit &* Renum Calculus, *qui corrasis vasorum osculis, sanguinem liberaliùs, quàm senectus tulit, urinæ permixtum effudit, se jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam expiravit animam. Ne tamen auxilio prorsus destituantur tabidi, fragmenta quædam quæ autorem ubivis sapiunt, in primo saltem morbi stadio plerumque proficua, (neque enim fas est, quod ægrotanti proximo opituletur, celaret) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam accurata, & omnibus numeris absoluta, si modo Deus Opt. Maximus concessisset vitam, expectari potuisset Phthisiologia.*

Quid in Febribus, Variolis, Morbillis, acutis cæteris, ut & Chronicis sanandis valuit optimè meritus Autor noster, sequentes indicant paginæ. Regimen & Diæta instituuntur aptissima; præscribuntur remedia pauca, sed necessaria, nec

in

in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani ostentationi composita: sitibundis ægris (eodem modo quo & ipse sitim suam restinguere solitus erat) cerevisiam tenuem affatim & pro libitu hauriendam, unde mirè reficiuntur & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum, surdus, Apozemata & Julapia, præ ingrato sapore fastidita, substituit; maximam adhibet cautelam ne exæstuans nimis, vel igne luculentiori, vel stragulorum onere, plus adhuc incalesceret, vel à propinatis forsan remediis eum in finem ut per poros eliminetur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta, quæ tamen hac data ansa concitato motu cerebrum petit, unde Phrenesis aut Coma, aut extravasato sanguine deturpant cutim maculæ purpureæ, aut eruptiones quas vocant miliares collum & pectus ubivis obsident. Numquid ad amussim magis depingi poterat quàm Variolarum historia? eruptionis diem in utravis specie designat, pustularum ingenium ad unguem describit, quo tempore incipiat, & quamdiu continuetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor se prodat, quid tandem quolibet die expectandum disertè explicat. Paregoricorum usum, quo emolumento judicent Practici, primus persuasit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde sæpe accersitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbavit. Meliùs autem hæc ex ipso fonte. Valeas itaque amice Lector, & sicubi scateant Menda ignoscas.

Amico suo Integerrimo M. D. Expertissimo Domino S. M.

Solum sequaces prætulimus diu
Coum Medentes; Compar habebitur
Qui clariorem te, minori
Reddidit hoc, Medicina! Libro
Non hic tumori Mole superbiens
Blattis futurus Præda opulentior:
Sensu sed arcta Ditiori
Conciliant sibi Verba Pondus.
Frustra molesto vasta Volumine
Lustres Galeni scripta; Minutulæ
Acumen huic majus Tabellæ;
Se stupet hic Medicina totam.
Hic non remoto sordidus Angulo
Sensim fatiscet, Sedula strenuè
Manus quotannis, Spe perenni
Deteret, auctior ut resurgat.
Applaude Votis Turba Medentium:
Non Febris illum, Morbus atrocior
Haud afflet ullus, Commodis qui
Immoritur satagendo Vestris.

Sic Vovet,
Christophorus Crelle, M. D.

MEDI-

MEDICAMENTORUM

Quædam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. Sennæ* ʒij. *Rhei* ʒiß. *coq. in s.q.aq.ad* ℥iij. *in Colatura dissolve Mannæ & Syrup. Rosar. solut. an.* ℥j. *m. f. Potio.*

Emeticum Commune.

℞. *Aq. Cardui Benedict.* ℥ij. *Infus. Croc. Metal.* ℥j. *Syr. Caryophyll.* ℥ß. *m. f. Vomitorium.* Sumat hora 4. pomeridianâ, superbibendo post singulas vomitiones haustum largum liquoris possetici.

Julapium Perlatum.

℞. *Aq. Cerasor. nigr. lact. Alexiter. an.* ℥iij. *aq. Cinnamom.* ℥j. *Margarit. præparat.* ʒiß. *sacchar. Cryst all. q. s. adde aq. Rosar. Damascen.* ʒß. *f. Julap.* de quo cap. cochlear. *iv.* vel *v.* in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Cerasor. nigr. an.* ℥iij. *aq. Epidem. Syr. Caryophil. & de succo Citri, an. unc.* ß. *m. f. Julap. de quo capiat sæpius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. *Rad. Sarsaparill. unc. vj. ligni Sassafr. & Chinæ ana unc. ij. Glycyrrhiz. unc. j. coq. in aq. font. Congiis ij. per horæ dimidium, deinde stent clausè super cineres calidos per horas xij. postea ebulliant ad tertiæ partis consumptionem; Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi unc.* ß. *post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor reponatur in lagenis vitreis probè clausis ad usum.* Sit pro potu ordinario per xxx. dies.

Apozema Aperiens & Antiscorbuticum.

℞. *Rad. gramin. Cichor. Fœnicul. & asparag. ana unc.* j. *uvarum Corinthiac. & passul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M. j. Fol. Beccabung. sub finem addit. M. ij. coq. s. q. aq. fontan. ad* ℔ij. *sub finem adde vini Rhenani* ℔ß. *Colaturâ adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, Cochl. hortens. M. j. colatur. adde syr. è quinque radic. & è succo Aurant. ana unc. ij. aq. Cinnamom. hordeat. unc. j. M. f. Apozema.* Sumat. ℔ß. manè & 5. pomeridianâ per *xjv.* dies.

Eclegma Incrassans in Tussi.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc.* j. *Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Jujub. & Looch sani, ana* ʒß. *Sacchar. cryst all. q. s. M. in mortario marmoreo ad integræ horæ spatium, & f. Linctus perfectè mistus; recondatur in olla figulina, ad usum.* Cap. sæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Eclegma

Eclegma fortiùs incraſſans.

℞. *Conſerv. Roſ. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. ſem. papav. alb.* ʒiij. *contundantur ſimul & per ſetaceum trajiciantur, deinde adde ol. nuc. moſchat. expreſſ. gr. vj. f. Eclegma.*

In Defluxione tenui.

℞. *Conſerv. roſ. rub. unc. ij. Syr. de Mecon. & jujub. an. unc. j. Oliban. Maſtich. & Succin. an.* ʒj. *ol. nuc. Moſchat. per expreſſionem gr. vj. M. f. Lohoch.* de quo lambat ſæpe; bis in die cap. eclegm. deſcript. cochl. j. inſtilland. Balſam. Sulphur. Aniſat. à gut. *viij.* ad gutt. *xij.*

Cereviſia Purgativa.

℞. *Polypod. Querc.* ℔j. *Rad. Rhabarb. Monac. fol. ſennæ & paſſul. enucleat. ana* ℔ß. *Rhabarb. inciſ. & rad. Raphan. Ruſtican. an. unc. iij. fol. Cochl. hortenſ. ſalv. an. M. iv. Aurantior. inciſ. Num. iv. infunde in Congiis v. vel vj. Cereviſiæ non lupulatæ, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit,* ſit pro potu ordinario per dies *xiv.* vel *xxj.* præcipuè verò ſumat hauſtum ſingulis Auroris.

Emplaſtrum Hyſtericum.

℞. *Galbani in tinctura Caſtor. ſolut. & colat.* ʒiij. *Tacamahac.* ʒij. *f. Emplaſt. pro umbilico.*

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. *Syrup. Cichor. cum Rhabar. Cochl. j. parvulum.*

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. *Decoct. amar. duplicatâ ſennâ un. iv. Syrup. de Spina Cervina unc.* j. *Elect. de Succ. Roſar.* ʒij. *M. f. Potio.*

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. *Vini Hiſpanici lib. ij. Opii unc. ij. Croci un. j. pulv. Cinnamomi, & Caryophillorum, an.* ʒj. *infundantur ſimul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat. Colatura ſervetur pro uſu.*

PROCESSUS INTEGRI IN MORBIS fere omnibus curandis.

De Affectione, in fœminis *Hystericâ*, *in* maribus *Hypochondriacâ*, *dictâ*.

CUm à casu aliquo graviori molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiosè excernitur; sanitatis recuperandæ spes omnis protinus abjicitur, tristissima quævis sibi ominantur ægrotæ; quamcunque corporis partem morbus insederit (plurimas autem insidet) symptomata ei parti competentia confestim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia soluta, statim à partu adoritur; spasmi epilepsiæ persimiles (vulgò uteri strangulatus, in quo venter & præcordia guttur versus intumescunt) infestant; clavus hystericus, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miserè excruciat; cordis palpitationem, tussim, passiones iliacam & colicam, nephritin, urinæ suppressionem æmulatur paroxysmus; vomitiones enormes, diarrhœam subinde excitat; externè in carne musculosa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis instar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorsi creberrimè sævit; & sæpe sæpius adeò refrigerantur externæ partes ut cadaver planè referant; in risum & lachrymas effusissimas sine ulla προφάσει ridiculè erumpunt; ptyalismus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hysterici, quamcunque partem obsident, ubi discesserint, teneritudinem, quæ tangi recusat, relinquunt, ac si verberatæ fuissent carnes.

Mittitur Sanguis ad unc. *viij.*

Emplast. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti mane aggrediatur usum sequentium pilularum.

℞. *Pil. Coch. maj.* ℨ*ij. Castor. pulv. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. xij.* cap. *iv.* singulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, superdormiendo.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv. *Bryon. comp.*℥ij. *Castor.nodulo ligat.& in vitro suspens.*℥ß. *Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.* de quo capiat cochl. *iv.* vel *v.* in omni languore.

Post has pilulas sumptas utatur sequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. Extract. Absinth. f. Pil. N. iij.* Sumat summo manè, & repetantur hora 5. pomeridiana per *xxx.* dies, superbibendo haustum Vini Absinthitis.

Sin forma boli magis arrideat.

℞. *Conserv. Absinth. Roman. & Conserv. flaved. Aurant. an. unc. j. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc. ß. pulv. Ari comp.* ℥iij. *Zingib. condit.* ʒij. *cum s. q. Syrup. de succ. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurantior. f. Electuarium.*

℞. *Elect. præscript.* ʒij. *limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus* sumendus manè & sero, superbibendo haustum vini absinthitis, vel Cochl. vj. seq. Infusionis.

♃. *Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. an. unc. j. fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. & Chamædr. an. M. j. Cort. Aurant. duor. incis. affunde vini Hispanic. q. s. ad supereminentiam duorum digitorum.* Coletur tempore usus. Vel

In Delicatulis *Chalybs* exhiberi poterit in forma pulv. sequentis.

℞. *Limatur. Chalyb. probè trit. unc. j. pulv. Ari comp.* ʒvj. *sem. Coriand. præparat. Anisi, Fœnicul. dulc. an. unc. ß. Cinnamom. acutiss. Corall. rubr. præparat. ana* ʒiij. *Nuc. Moschat.* ʒij. *f. omnium pulvis subtilissimus, cui adde sacchar. albiss. ad pondus omnium,* hujus cap. è Cochleari ʒß. bis in die per 4. dies, tum ʒj. bis in die per 40. dies superbibend.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. unc. xij. Gentian. comp. unc. iv. Absinth. magis. comp. unc. ij. sacchar. albiss. q. s. f. Julap.* Vel

℞. *Vini Rhenan. Absinth.* ℔ß. *aq. Gentian. comp. unc. ij. Syr. Caryophyll. unc. j. f. Julap.*

℞. *Myrrh. elect. Galban. & Assæ fœtidæ, an.* ʒj. *Castor.* ʒß. *cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. è singulis drachmis xij.* Sumat *iij.* singulis noctibus, superbibend. aq. Bryon. compos. Cochl. *iij.* vel *iv.* per totum decursum hujus processus.

Si Pilulæ præscriptæ ventrem moverint, utatur sequentibus.

℞. *Castor.* ʒj. *sal. succin. volatil.* ʒß. *cum s. q. extract. Rutæ. f. pilulæ N. xxiv.* cap. *iij.* singulis noctibus, superbibendo Julapii hysteric. Cochl. *iij.* vel *iv.*

Sp. CC. ad gutt. *xvj.* vel *xviij.* in aqua aliqua appropriata sæpius exhibitus, valdè confert.

Si verò his non cedat remediis, tum capiat sequentes pilulas;

℞. *Trochisc. de Myrrh. pulv.* ℈j. *Balsam. sulphur. Terebinth. gut. iv. cum s. gumm. Ammoniac. solut. f. Pil. N. iv.* cap. manè & serò superbib. Julap. hysteric. Cochl. *iv.* vel *v.* instillando Sp. C. C. gut. xij.

Electuarium Antiscorbutic. cum aqua ibidem descripta prodest in his affectionibus, ut & *Electuar. corroborans cum additione Conserv. Cochl. hortens. unc. j. pulv. Ari Compos.* ʒvj. superbibendo præscriptam aquam.

At si affectus his non cedat remediis, eundum est ad *aquas ferreas*: & si neque his, tum ad *Sulphureas*, quales sunt *Bathonienses*.

Inter bibendum aquas ferreas hæc observanda; si aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri potest, tunc ab iis æger abstineat, donec Symptoma istud penitus evanuerit. Æger in earum usu per sex septimanas ad minimum, vel potius ad duos menses perseveret. *Zingiber conditum*, vel *Semina Carvi Saccharata*, ad calefaciendum ventriculum subinde sumat. *Pilulæ* etiam *hystericæ iij.* devorari possunt per primas x. noctes, superbibendo *julap. hysteric.* Cochl. *iv.* vel *v.*

Quoad usum *aquarum Bathoniensium*, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per sex septimanas vel duos menses.

Si *Chalybs* justo plus corpus calefaciat, tum per ejus usum, quarta quaque Aurora sumat *aq. mineralium purgantium* ℔*iv.* Quæ tametsi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut solent Cathartica ex officinis deprompta.

Si *Chalybs* magnas perturbationes inducat, Laudanum aq. aliqua hysterica mistum, singulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cùm à morbi diuturnitate fractæ & attritæ fuerint vires, venæsectio, & Cathartica non sunt præmittenda, sed à Chalybe statim incipiendum.

Ubi Symptomata sunt mitiora satis est sanguinem mittere, & alvum solvere ad dies *iij.* vel *iv.* dein pilulas hystericas ad dies *x.* manè & serò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhœa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & postea corroborandi spiritus, at modò per vires liceat, ante usum Laudani, educatur è venis sanguis, & Catharticum propinetur: in viraginibus præsertim, & sanguineo temperamento præditis; in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxysmum passis sufficit ventriculũ Congio uno lactis cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam dosin *Theriac. Androm.* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & Cochl. aliquot liquoris alicujus Spirituosi, cum pauculis Laudani liquid. guttulis, superbibenda dare. Quod si ægra jampridem vomuerit, & ulterius emeticis sollicitare periculo non vacabit, Laudanum sine mora propinandum est, ea dosi, quæ Symptoma vincat, & post singulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potissimum solida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in Cochl. j. aq. Cinnamom. fortior. ægra interim conquiescente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè & serò, ad dies pauculos continuetur usus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quòd cùm semel post evacuationem Laudano uti cœperimus, ea dosi, atque illa toties repetita, sumendum est, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit ante noscamus quàm alteram ingeramus, deinceps cum Laudano morbum aggredimur, nihil movendum est, nihil evacuandum, vel per mitissimum enema.

Theriaca

Theriaca Andromachi crebro, diuque usurpata, magnum est in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina *Hispanica* gentiana, angelica, absinth. centaurio, corticum aurantior. flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot Cochlearia ter in die potentur admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℈j. manè, & serò, per septimanas aliquot deglutitus, præsertim in spasmis hystericis miras habet vires.

In tenui biliosoque corporis habitu potest usurpari Diæta lactea, præcipuè in Colica Hysterica, si modo ea incommoda possint superari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempè tum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis, in statu conservandis, sustentandisque minus sufficiat.

Nihil tamen æquè sanguinem spiritusque fovet, & confirmat, ac diu multùmque, singulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta suo carent successu.

De Febre Depuratoria annorum 1661. 62. 63. 64.

Si æger juvenis sit, extrahatur sanguis è brachio & eodem die post aliquot horas, vel sequenti die, duabus horis post leve prandium, *Emeticum ex infus. Croc. Metal. paratis Zythogal.* ℔*vj. vel viij.* ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumatur haustus; exhibeatur & post finitam operationem Emetici, hoc vel simile paregoricum.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ℥*jß. aq. Epidem.* ʒß. *Laudan. liquid. gutt. xvj. Syr. Caryophyl.* ℥*ij. M. F. Haustus.*

Vomitoria ex infus. *Croc. Metal.* parata, puerulis, ullisve infra adolescentiam constitutis, vel minima quantitate, non est tutum exhibere.

Post hunc diem usque ad undecimum, vel duodecimum, singulis Auroris, injiciatur enema sequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clystere* ℔j. (*vel lactis vaccini eandem quantitatem*) *Sacchari Culinar. & Syrup. violac. an.* ℥ij. *f. Enema.*

Post dictum diem alvus constipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprimè conducunt.

℞. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo* ℈ß. *cum s. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus* sumendus octava quaque hora, superbibendo sequentis Julapii Cochl. *v.* vel *vj.*

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Cerasor. nigr. an.* ℥iij. *Aq. Epidem. & Syr. Caryophyll. an.* ℥j. *M. F. Julap.* vel alia his similia.

Hâc methodô sollicitè observatâ, usitatò circa *xv.* diem (tum ex laudabili in urina separatione, tum ex manifesta Symptomatum omnium remissione) tempestivum esse Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum, maximè in Senibus, curata Febre, & purgatô corpore, ægrū nihilominus valdè debilem esse, & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi viscosique phlegmatis copiam expectorare. Hoc in casu vinum Malaganum annosum, cum pane tostô ei immissô, bibat æger.

Si superveniat iliaca passio, præscribatur Sal. Absinth. ℈j. ex Cochl. j. Suc. Limonum, manè & serò; intermediis temporibus cap. Aqu. menth. stillatit. sine Saccharo, Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nudo ventri indesinenter accumbat, postquam dolor cum vomitu per biduum triduumve cessaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj.* ʒj. in *Aq. Menth.* soluta, nec removendus catulus ante pilularum usum.

Ad recidivam præcavendam, persistat in usu prædictæ aquæ per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Pestilentiali 1665. 66.

Post venæsectionem in lecto celebrandam, æger stragulis obruatur, & Lacinia Lanea sincipiti alligetur; tum, si vomitus non adsit, hoc vel simile Hydroticum exhibe.

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *Elect. de ov.* ℈ß. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr. xij. Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum s. q. succ. kermes, f. Bolus*, quem sumat sexta quaque hora, superbibendo Cochl. *vj.* seq. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. & Scord. compos. an.* ℥*iv. Aq. Theriacal. stillat.* ℥*ii. Syr. caryophyl.* ℥*i. M. F. Julapium.*

Si adsit Vomitio, hydroticum differatur, donec solo tegumentorum pondere sudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui superinducta.

Incepta Diaphoresis haustulis Zythogalæ salvia alteratæ, vel Cerevisiæ cui macis aliquantulum incoxeris, subinde repetitis ad naturalis diei spatium (i. e. horas 24.) est continuanda; in sudore licet jusculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non sustinui; per horas adhuc à finito sudore *xxiv.* ægro se in lecto continente frigus cautè devitetur. Indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hauriantur, & Zytogalæ salvia alteratæ usus etiamnum continuetur, in seq. luce potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667. 1668. Febrim Variolosam & Variolas produxerunt.

Anni 1669. 70. 71. 72. Febrim Dysentericam.

Anni 1673. 74. 75. Febrim Comatosam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in febre anni 1685. &c. descripta curari eas potuisse autumo.

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxysmus; quibus mox succedit calor, & huic tandem sudor, & subsequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Autumno maximè, aliquoties remissio potius quàm intermissio persentiscatur, in calore æquè ac in rigore vomiturit ut plurimum ac vehementer ægrotat miser cum siti & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor febris solutionem; tonsillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. *Cort. Peruv. subtiliss. pulv. unc. j. cum s. q. Syr. Caryoph. vel de Rosis siccis, f. Electuarium dividendum in xij. doses*; quarum unam capiat quarta quaque

hora,

hora, fuperbibendo Vini cujuslibet hauftum, incipiendo immediatè poft paroxyfmum.

Si autem præfcripti boli ventrem moverint, in hauftu Vini dentur *gutt. Laudan. liquid.* fingulis vel alternis vicibus poft affumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur proceffus prædictus fingulis feptimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. j. cum f. q. Syrup. caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis*, quarum capiat *vj.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ij. Vin. Rhenan.* ℔*ij. ftent fimul in Infufione frigida, & coletur per manicam* Hippocratis. Ufus tempore cap. *unc. iij.* tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem, ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum fexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expreffi Cochl. *j.* cum *Salis abfinth.* ℈j. affumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvj.* cum *Aq. cinnam.* fortior. Cochl. j. ac brevi poft, ceffante vomitu, Corticis ufum aggrediatur.

In intermittentibus vernalibus, nonnunquam emeticum, tempeftivè propinatum, ut nempe ante paroxyfmum negotio fuo defungi poffit, fœliciffimè fucceffit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quatriduum injectum, Curationem abfolvit. Quæ fequenti quoque modo tentari poteft.

℞. *Serpentar. Virgin. fubtiliff. pulverifat. gr. xv. Vin. alb. unc. iij.* Sumat duabus horis ante Paroxyfmum, & ftragulis coopertus æger fudet per *iij.* vel *iv.* horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxyfmum.

Si ab ingeminatis paroxyfmis fummè debilis fuerit æger.

℞. *Conferv. Flor. Borag. Bugloff. an. unc.* j. *confer. Anthos. unc.* ß. *cort. citr. condit. Nuc. Mofchat. condit. Theriac. Andromach. an.* ℨ*iij. confection. Alchermes* ℨij. *M. F. Opiata*, cap. ad quantitatem avellanæ, manè & vefperi, fuperbibendo Cochlearia paucula, alicujus *Aq. Epidemicæ* fimplicioris, *Saccharo* edulcoratæ, interdicto interim enematum ufu.

Si fub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulfa Febre, curatio non eft inftituenda remediis purgantibus, fed infufionibus rad. *Raphan. Ruftican. Summitat. Abfinth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum genift.* &c. in vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborantibus.

℞. *Aq. cerafor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort. Peruv. fubtiliff. pulv.* ℨ*iij. Syr. caryophyll. unc.* j. *M. f. Julap.* cap. Cochl. j. alterumve, pro ratione ætatis quarta quaque hora, donec Paroxyfmi non amplius difcrucient, inftillando alternis vicibus, fi Diarrhœa adfuerit, Laud. liquid. gutt. j. vel ij.

De Febre Stationaria, ab an. 1683. *ad* 90.

¶. Calor & frigus fe invicem excipiunt, artus pariter & Caput dolent, pulfus

interim

interim ferè ſanus, non nunquam tuſſis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo, ſitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula alba & ſcabra veſtita, vel ſicca, fuſci coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones (quas vocant) miliares morbillis magis rubentes, pulſus inordinatus, tendinum ſubſultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio ſymptomatici divexant, qui ſi ab arte provocentur, viſcoſi à Capite erumpunt, & materiam morbificam in Caput aut in artus transferunt.

Mittat. Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venæſectio; ſi modo reſpirationis difficultas, dolor Capitis inter tuſſiendum lancinans, & alia ſigna Peripneumoniæ nothæ adſint. In hoc caſu tam venæſectio, quàm Catharſis repetenda, donec æger convaluerit.

Veſperi applicetur Epiſpaſticum & ſequenti Aurora Potio Lenitiva præſcribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora ſomni poſt Catharſin hauſtus pacificus propinetur.

℞. *Aq. Paralyſ.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ʒj. *Succ. Limon. recent. extract. cochl. ij. M. F. Hauſtus.*

Aphthæ & ſingultus poſt curationem febris ſupervenientes ſponte ſua evaneſcunt; Si in longum tempus decurrant, facilè fugatur *Cortic. Peruv.* ʒj. *cum Syr. Papav. Rhœad. q. ſ. in formam Electuar. vel pilular.* redacta, ſuperbibend. hauſtum lactis deflorati. Remedium hoc certiſſimè ſcopum attinget, ſi non fruſtrentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis ſequentia præſcribentur.

℞. *Conſerv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conſerv. Berber. unc. ß. crem. Tart.* ℥j. *cum ſ. q. Syr. de Limonib. f. Electuarium,* de quo cap. ad magnitud. Nuc. Moſchat. ter in die, ſuperbibendo ſequent. Julap. Cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paral. an.* ℥iij. *Syr. de Limonib.* ℥iß. *Syr. Violar.* ℥j. *M. f. Julapium.* Vel

℞. *Aq. font.* ℔j. *aq. Roſar. Succ. Limonum, Sacch. albiſſ. an. unc. iv. coq. lento igne dum deſpumaverint, cap. unc. iij. ad libitum.* præſcribatur quoque ſeq. gargariſma.

℞. *Succ. Pomor. agreſt.* ℔ß. *Syr. de rubo Idæo unc. j. m. f. gargariſma.*

Si febris ita ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pil. Coch. maj. ad* ℈ij. exhibeantur, tum etiam hypnoticum eſt concedendum, v. gr. *Laudan. Londin. gr. iß. cum ſimili quantitate Maſtic.* vel *Laudan. Liquid. gut. xviij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc. j.*

Decoctum album paratum, ex ℥j. *C. C. uſti, in aq. communis* ℔iij. *cocti & poſtea Saccharo albiſſimo edulcoratum.* Sit pro potu ut & Cereviſia tenuis pro libitu.

Poſt Catharſin bis celebratam, concedatur ægro. Pullorum carnibus veſci & poſt ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum deflagraverit, vini Canarini Cochl. *iij.* vel *iv.* manè, & ſerò, ut & poſt prandium, per dies aliquot propinentur.

In

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplastro, sed Pileolo tantum.

Si (quod fœminis hystericis quandoque accidit) post venæsectionem, & purgationes hujusmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modo signa Peripneumoniæ, & inflammationis circa partes vitales absint, singulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hysterica, bis vel ter in die injungantur.

De Infantibus febre stationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque pone aures applicentur, dein *Emplastr. Epispasticum* cervici amoveatur.

Cerevisia, in qua Rhabarbarum fuerit infusum, purgetur.

Si post Catharsin febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cortice Peruviano* (in Capite de febre intermittenti pro infantibus descriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æstate exeunte, infantes præcipuè infestat. Rigent & horrent sub initium; nec tamen admodum ægrotant; cutis universa maculis parvis rubris, crebrioribus, latioribus, & magis rubentibus quàm in morbillis interstinguitur: Ad duos tresve dies persistunt, quo quidem tempore evanescunt, & decedente subjecta cuticula squamulis furfuraceis, ad instar farinæ, cutis conspergitur.

℞. C.C. *usti & pulv. è Chel. cancr. comp. an.* ʒß. *Coccinell. gr. ij. Sacchar. Crystal.* ʒj. *M.f. pulvis subtiliss. in xij. Chartulas dividend.* quarum unam cap. 6. quaque hora, superbibendo Cochl. ij. vel iij. sequentis Julapii.

℞. *Aq. Cerasor. nigr. aq. Lactis Alexiter. an.* ℥iij. *Syr. e succ. citri* ℥j. *M.f. Julap.*

Applicetur etiam Epispasticum cervici, & qualibet nocte *paregoricum ex Syr. de Mecon.* propinetur, & postquam symptomata cessaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æstatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos statim comitantur calor, sitis, inquietudo & cætera febrium symptomata; elapsis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa costas corripitur; qui nunc versus omoplatas, nunc spinam, nunc anteriora pectoris sese propagat, tussi crebra excruciatur: Materia sputo rejecta in initio morbi pauca est & tenuis, & sæpe sanguinis particulis intermista, progressu verò copiosior & magis concocta, sanguine etiam permixto. Febris pari passu incedit cum tussi, sputo sanguinis, dolore, & pro ratione liberiori expectorationis sensim imminuitur; nunc alvus est astricta, nunc soluta nimis. Eductus è vena sanguis sevi liquati speciem præ se fert ubi refrixerit.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. *Aq. Papav. Rhœad. unc. iv. Sal. prunel.* ʒj. *Syr. Violar. unc.* j. *M. f. Haustus* sumendus statim à prima venæ sectione.

℞. *Amygd. dulc. excorticat. N.v. sem. Melon. Pepon. an. unc.ß sem. papav. alb.* ʒiii. *aq. hord.* ℔ß. *aq. Rosar.* ʒij. *cum s. q. sacchar. cand. f. s. a. Emulsio, Cap. unc. iv.* 4. quâque hora.

℞. Decoct. Pectoral. ℔ij. *Syr. Violar. & cap. Ven. an. unc.* iß. *M.f. Apozema. cap.* ℔ß. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. ij. Syr. Violar. & cap. Ven. an. unc.* j. *Sacchar. Cand. q. s. M.f. Eclegma*, de quo sæpe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per se, vel *Oleum sem. Lini recenter extract.* exhiberi potest.

℞. *Ol. Amygd. dulc. Lilior. & unguent. Dialtheæ. an. unc.* j. *M.f. Linimentum*, quo inungatur latus affectum mane & serò superimponendo fol. Brassicæ.

Repetatur Venæ sectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & respirandi difficultas suadent.

De peripneumonia notha.

Ingruente hyeme & sæpe sub ejus exitum emergit, insultu primo nunc incalescit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginosus est, rubent & inflammantur genæ, oculique; tussit, & inter tussiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida est, & intensè rubet, sanguis pleuriticorum æmulus, anhelus crebrò & celeriter spiritum ducit, dolente thorace. Ab asthmate sicco planè distinguitur, quòd in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifestò se produnt, licèt minora longè & magis obscura quàm in peripneumonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. *x*. Die sequenti æger hanc potionem sumat.

℞. Cassiæ extract. unc. j. *Glycyr.* ʒij. *ficus pingues N. iv. fol. senn.* ʒiiß. *Agarit. trochiscat.* ʒj. *coq. s. q. aquæ ad unc. iv. in Colatur. dissolv. Mannæ unc.* j. *Syr. Rosar. solu. unc.* ß.

Si verò potionem assumere nequeat, Cap. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. horâ quartâ matutinâ.

Sequenti die celebretur iterum Venæsectio, ad eandem quantitatem; ac postero die repetatur Catharsis, quæ porrò repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium; Atque insuper si Symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis, semel adhuc, bis, vel sæpius, diebus aliquot interjectis, prout res postulaverit; sed ut plurimum venæsectio bis celebrata sufficiet; Interim, dum hæc fiunt, præsertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *decocto Pectorali*, *Eclegmate* & *oleo Amygd.* dulcium, in Pleuritide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium symptomata patiuntur, elapso die uno alterove (est & ubi citius) dolor adest atrox, nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris & genibus præsertim, vicissim hos relinquens & illos occupans, rubore & tumore in parte, quam postremùm affecit, adhuc residuis. Febris sensim evanescit, manente dolore, quin & non nunquam immaniùs sæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor est, circa lumborum regionem fixus, nephritim mentiens, nisi quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, sed vel è lecto exilit, vel super eodem erectus sedet, corpore perpetuâ agitatione, nunc versùs anteriora, nunc posteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum similis.

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti, ad unc. x.

℞. *Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an. unc. iv. Syr. de Limonib. un. iß. Syr. Violac. un.* j. *M. f. Julap.* de quo bibat ad libitum.

Præscribend. *Emulsio è 4. Sem. frigid. maj. Cataplasma è mica panis albiss. & lacte Croco tincto* applicetur parti dolenti.

Die sequenti eadem sanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque porrò quater vel pluries, si opus fuerit, hoc observando, ut post secundam Venæ sectionem majora sint intervalla inter singulas sanguinis missiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis, Enema è lacte saccharato subinde injiciatur, vel sequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clystere* ℔j. *Syr. Violar. & Sacchar. culinar. an. unc. ij. M. f. Enema.*

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum post secundam vel tertiam venæ sectionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iisdem noctibus Paregoric. *ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualescunque ferre nequeat, aggrediatur usum *Elect. & aq. Antiscorbutic.* in scorbuto descript. quæ etiam locum habent in Rheumatismo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatismus Diætâ simplici admodùm refrigerante, & mediocriter nutriente, æquè fœliciter, ac repetitis Venæ sectionibus (quas minus ferre queant) profligari potest. Ex. grat.

Solo Lactis sero ad dies quatuor vescatur æger, postea præter serum pane similagineo semel in die loco prandii, donec penitus convalescat, nisi quòd postremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis cessantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die solo lactis sero victitet, donec tandem pancrativè valeat.

De febre erysipelatosa.

Nulla non corporis pars, præsertim facies, tumet, dolet & summè rubet, pustulæ densæ, parvæ, in vesiculas subinde facessunt, quæ per frontem caputque serpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adsunt. In alia hujus morbi specie, liquorum attenuantium potationi superveniente, febricula adest, pustulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in vesiculas sublatæ, mox recedentes, tuberculorum more, sub cute se condentes, maximè pruriunt, & scalpendo rursum apparent. Est & alia eruptionis species, pectus ut plurimum obsidens, macula nimirum lata, cuti vix supereminens, porriginosa, cum squamulis flavis, qua vigente, æger bene se habet; eâdem evanescente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iisdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥ix. vel x. Die sequenti sumat *potionem communem purgativam.*

℞. *Rad. Althææ & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Sambuc. Verbasc. flor. Chamæme. Melilot. summit. Hyperic. & centaur. minor. an. M. j. sem. Lini, fœnugræc. an.* ℥ß. *coq. s. q. aq. libr. iij. Coletur liquor & tempore usûs adde singulis libris decocti, Sp. Vini unc. ij.* Stuphæ è panno laneo huic decocto immersæ, ac expressæ, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta post fotum sequenti mixturâ illinatur.

℞. *Sp. Vini libr.* ß. *Theriac. Androm. unc. ij. pulv. piperis longi, & Caryophill. an.* ʒij. *f. mixtura.* quâ Charta Emporetica madefacta parti affectæ circumvolvatur.

Si primæ venæ sectioni non cedat morbus, tum repetatur; & nondum cessante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à Venæ sectione liberis *Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulsio Refrigerans & Julap. refrigerans,* sunt præscribenda.

De pruritu ferino, & inveteratis cutis eruptionibus, quæ Venæ sectioni & Catharsi non cedunt.

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *Elect. de ovo* ℈j. *rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulver. gr. xv. Lapid. Bezoar. oriental. gr. v. cum s. q.* Syr. *è conditur. citri. f. Bolus,* horâ somni sumendus per dies *xxj.* superbibendo cochl. *vj.* sequent. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. unc. vj. aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an. unc. ij. Syrup. Caryophil. unc. j. M. f. Julap.*

Singulis matutinis cap. liquoris possetici *libr.* ß. calidè, & sudet horæ unius spatiô.

His finitis, si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti Linimento partes affectæ inungantur.

℞. *Unguent. ex Oxylapatho unc. ij. Unguent. Pomati unc. j. flor. Sulphur.* ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. f. Linimentum.

Verumtamen Medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venæ sectione & Catharsi ritè præmissis.

De Angina.

Angina inter Ver & Æstatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur febris insultum, dolor & faucium inflammatio, unde à tumore uvulæ, tonsillarum & laryngis, nec deglutire queat Æger, nec spiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copiosè. Tangantur partes inflammatæ *melle Rosaceo Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad summum acorem permixto, vel Sp. Vitrioli solò.* Mox Gargarisma sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sine ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein expuatur, & repetatur subindè.

℞. *Aq. Plantag. Ros. Rubr. & Sperm. Ranar. an. unc. iv. album. ovor. in aquam agitando redact. N. iij. Sacchar. Crystall.* ʒiij. *M. f. Gargarisma.*

Emulsio Refrigerans in Pleuritide descripta indies sumatur.

Sequenti manè, nisi febris & dolor inter deglutiendum remiserint, Venæ sectio repetatur, Catharsi in diem posterum rejectâ, aliàs Catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente adhuc affectu (quod oppidò rarum) repetatur adhuc Venæ sectio, & Catharsis, Epispasticum amplum ac forte applicetur cervici post primam Venæ sectionem. Omni manè, nisi diebus purgationi datis Enema refrigerans & Emolliens injiciatur, Diætâ tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie absistat.

In his omnibus Febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ stationaria est, cautè observandum, quòd æger à lecto abstineat magnam diei partem, ut jusculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cerevisiam Lupulatam & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo consummatam febrim accersunt, ægritudo vehemens, sitis, inappetentia, lingua alba, (non verò sicca) tussicula, capitis & oculorum gravedo, & somnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter stillat (quæ lachrymæ certissimum morbillorum signum.) Huc accedunt sternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionem, vomitus, diarrhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præsertim; Symptomata ingravescunt ad quartum usque diem, quo quidem die (non nunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morsibus persimiles prodeunt; quæ numero & magnitudine auctæ, racematim coalescunt, & faciem maculis rubris majusculis interstinguunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, supra cutim paulum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi possit.

A facie, quam primò solum occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiasque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ & rubræ, superficiem cutis non superantes conspiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur Symptomata ac in variolis. Vomitus post eruptionem nullus: sed tussicula & febris cum spirandi difficultate, intenduntur, in oculos defluxio, somnolentia & inappetentia perseverant. Die sexto aut circiter frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptâque cuticulâ, in reliquo corpore maculæ latissimæ sunt, & maximè rubescunt. Octavo circiter die in facie evanescunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorsus sunt, per faciem verò & artus quandoque & totum corpus in farinam quandam & squamulas facessunt, & tunc temporis febris, spirandi difficultas, & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livescunt primò, mox nigrescunt exanthemata.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syrup. Violar. & Cap. Ven. an.* ℥iß. *M. f. Apozema, Cap.* ℥iij. vel *iv.* ter vel quater in die.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Violar. & Cap. Ven. an* ℥j. *Sacchar. Cand. albiss. q. s. M. f. Eclegma,* de quo sæpius lambat, præcipuè quando tussis urget.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ℥j. *M. f. haustus* singulis noctibus sumendus, à primo morbi insultu, usque dum convaluerit æger, dosin augendo vel imminuendo pro ratione ætatis.

Æger se contineat in lecto per biduum post primam eruptionem.

Si post Morbillorum discessum, Febris, respirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia supervenerint, sanguis liberaliter extrahendus è brachio, semel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti spatio inter singulas Venæ sectiones: Atque etiam continuentur *decoctum Pectorale suprà descriptum*, ut & *Lohoch*, vel *Ol. Amygd. dulc. per se*. Circa diem *xij.* ab invasione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, Venæ sectione sanatur.

De Variolis.

Distinctæ sunt, vel confluentes, & in dictis invadunt rigor & horror, calor intensus, capitis & dorsi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in sudores propensio, (& hinc minimè confluxuras esse licet conjicere) dolor sub scrobiculo cordis, si manu prematur, stupor & somnolentia, non nunquam & insultus epileptici (in infantibus præsertim) quibus si, dentitione peractâ corripiantur, in procinctu esse variolas possis prædicere; ita ut si fortè insultum epilepticum sub vesperam patiantur, sequenti Aurorâ in conspectum se daturæ sunt variolæ, mites ut plurimum & rarissimè confluentes. Quarto inclusivè ab invasione die, non nunquam serius, rarò tamen ante illum erumpunt, quo tempore, vel minuuntur Symptomata, vel prorsus evanescunt. In eruptione autem subrubræ primò pustulæ tenuissimarum acicularum puncta æquantes, sparsim se produnt per faciem, collum, pectus, & corpus universum; tunc in faucibus dolor, qui cum pustulis surgentibus augetur. Circiter octavum à primo insultu diem intervalla pustularum priùs alba rubere jam incipiunt, in tumorem attolli, & dolore tensivo affici; extenduntur palpebræ, & ut vesica inflata, oculos claudunt. Proximè è facie intumescunt manus, digitique distenduntur, pustulæ faciei antea leves & rubræ, jam asperæ (primum maturationis indicium) & subalbidæ apparent; succum insuper luteum, colore à flavo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam summa in pustularum interstitiis colorem exhibet floridum, & rosarum Damascenarum æmulum, quem quidem colorem, quò mitiores sunt variolæ, eo magis tum pustulæ, tum cutis interjecta ad amussim exprimunt: Quæ faciem occupant pustulæ, asperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus minùs asperæ albæque magis conspiciuntur indies. Die undecimo saniei tumor & inflammatio recedunt, pustulæ & justam magnitudinem (viz. pisi grandiusculi) adeptæ exarescunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem pustulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem disrumpuntur, cæteræ autem, faciei nimirum & corporis desquamantur, & in facie squamulis hisce surfuraceis succedunt foveæ. Per totum morbi decursum alvus vel prorsus constipatur, vel rarissimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in discretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cum in discreto hoc genere promoventur sudores tum cardiacis, tum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida & per

per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur, & albeſcens, puſtulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam poſt ægri mortem, ſudor, qui huc uſque manaverat, derepentè evaneſcit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parcè reddit ac frequenter, & tandem pauciſſimarum horarum ſpatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata, (ſed atrociora) febris ſcilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immanius ſæviunt, licèt non ita promptè, ac in diſcretis, in ſudores diſſolvitur æger. Diarrhœa non nunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum aut alterum poſt illam protrahitur, quod in diſcretis vix contingit. Tertio in die aut citiùs, rarò tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod ſymptoma, v. g. acutiſſimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde, ac in diſcretis, mox ab eruptione remittunt ſymptomata, ſed & febris & alia ad multos etiam dies poſt eruptionem puſtularum ægrum diſcruciant: Nunc eryſipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè diſtinguantur. Creſcente morbo, non in molem aliquam ſpectabilem attolluntur; ſed in facie ſibi invicem implicitæ, tanquam veſicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quàm diſcretæ: poſtmodum ad inſtar pelliculæ vultui agglutinatæ cutis ſuperficiem non admodum ſuperat. Præterlapſo die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exaſperatur, colore fuſco: Intenſus magis eſt dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non niſi poſt diem viceſimum latioribus laminis deſquamatur. Hoc interim obſervatu dignum, quòd quanto puſtulæ matureſcentes propiùs ad colorem ſubfuſcum vergunt, eò deteriores lentiùs abſcedunt; quo magis autem flaveſcunt, eò minùs confluxerint, & ocyùs ſe proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nullâ ſcabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt ſquamulæ furfuraceæ, indolis perquam corroſivæ, quæ foveas relinquunt patentiores, & ſæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorſum cuticulâ denudantur, Morbi periculum à puſtularum frequentia & numero in facie ſola, æſtimandum. Puſtulæ manuum & pedum majores, & quò altiùs ab extremitate artuum aſcenderis, eo ſenſim minores & contractiores extant. In adultis ſalivatio, infantibus diarrhœa (licet non ita certò) confluentium comes. Ptyaliſmus nunc cum eruptione ſe prodit, nunc biduo triduove præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viſcidiorem ægerrimè, excreat. Siticuloſus eſt æger, voce raucâ, ſomnolentiâ & ſtupore ingentibus corripitur, inter bibendum ſubinde tuſſit, & potius per nares revertitur. Tunc ceſſat ut plurimùm ſalivatio, cui niſi faciei intumeſcentia (quæ licèt hoc ipſo die pro morbi genio aliquantiſper remitti debeat, non tamen niſi poſt diem unum alterumve omnino recedere debet) & manuum jam inſigniter incipiens & diutiùs perdurans ſuppetias tulerint, ægro protinus moriendum eſt. Diarrhœa non ita maturè infantes occupat ac

ptyaliſmus

ptyalismus adultos. In utraque variolarum specie febris ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, quâ peractâ, desinit. Superveniunt à malo regimine symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas & subsidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ pustulis interspersæ, & in earum summitate maculæ nigræ exiguæ in medio subsidentes, sanguinis mictus & sputum sub initio morbi, urinæ suppressio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus transigitur: Expulsio per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis abscessibus, in carne perficitur.

Die in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere, à primo morbi insultu, est undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudissimo, decimus septimus; non nunquam tamen, sed rarius, non ante diem vicesimum moritur æger. Quin imo per spatium illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum septimum interjacet, appetente vesperâ, molestissimo inquietudinis paroxysmo, quotidie vexatur æger.

Mittatur sanguis quovis ex tribus primis diebus ab invasione ad unc. *ix.* vel *x.* & postea *Vomitorium* exhibeatur *ad* ℥j. vel ℥iß. *Infusionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur sanguis frequenti potatione Cerevisiæ tenuis Lupulatæ, cui Vitrioli Spiritus immisceatur usque ad plenam pustularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint (quod ut plurimum est sexto die post invasionem) vesperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j. quæ repetatur dehinc singulis noctibus ad diem decimum post invasionem. Et nocte, si Variolæ è Confluentium genere fuerint, augeatur dosis ad ℥iß. quæ dein repetatur ad ℥j. manè: & ad ℥iß. serò, singulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr. de Mecon. minus congruat, substitui possit *Laudan. liquid.* viz. *gutt. xviij. pro* ℥j. *Syrupi, & gutt. xxv. pro unc. iß.* Hoc interim observandum, quod si paregoricum bis in die exhibitum orgasmum compescere non valeat (quod in Variolis insigniter confluentibus, sub finem earum sæpe accidit) tum 8. quaque horâ exhibendum, vel sæpius, si opus fuerit.

At si variolæ interstinctæ fuerint, satis erit, ut solummodo singulis noctibus, post plenam eruptionem exhibeatur Paregoricum; atque etiam in minori dosi.

Qualiscunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, si Phrenitis acciderit, omnino oportet ut inordinato spirituum motui frænum injiciatur, ac proinde si prior Paregorici dosis metam non attingat, alia atque alia assumatur, donec tumultus penitus compescatur, interposito inter singulas doses spatio aliquo; ut pernoscere valeamus, utrum dosis ultima id, quod quærimus, præstiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ suppressio acciderit, æger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si

Si ſaliva ob calorem ſit adeò viſcida, ut expectorari non poſſit, tum Gargariſma cum Syringa ſæpe in fauces injiciatur. Componatur *è Cereviſia tenui* vel *aq. hord. cum Melle Roſarum*; vel ſequens uſurpari poterit.

℞. *Cort. Ulmi* ℥vj. *rad. Glycyrrhiz. unc.* ß. *Paſſul. enucleat. N. xx. roſ. rub. p.ij. coq. ſ.q. aq. ad* ℔iß. *in Colatur. diſſol. oxymel. ſimp. & mell. Roſar. an.* ℥ij. *M. f. Gargariſma.*

Si epiſpaſtico opus fuerit, amplum ſatis & acre nuchæ applicetur nocte iſta, quæ magnam morbi criſin præcedit, mox ab aſſumpto paregorico, plantis quoque pedum applicari poteſt allium, à die octavo, uſque ad morbi finem, ſingulis diebus renovandum.

Si infans, Symptomatis dentitionem comitantibus jam ſecurus, derepente ſpaſmo corripitur hic cogitandum eſt, convulſionem iſtam, fortaſſis à naturæ conatu, quæ variolas, ſcarlatinam Febrem, aut morbillos, in corporis habitum protrudere ſatagit, pendere, applicetur itaque Emplaſt. Epiſpaſticum nuchæ, lecto quàm primum committatur æger, exhibeatur inſuper cardiacum, cui paregorici pauxillum eſt admiſcendum, puero nempe trienni *Laud. Liquid. gut. v. in aq. Epidem. cochl. j.*

Si die undecimo, vel alio quovis poſt eum, febris ſecundaria cum inquietudine, jactatione & cæteris id genus ſymptomatis, uſque adeò efferatur, ut Paregoricis utcumque repetitis ſufflaminari nequeat, & mors quaſi immineat, tum ſanguis in ſatis magna quantitate illicò detrahatur; nempe ad unc. *xij.* vel circiter, atque porrò repeti poſſit, vel bis in ſequentibus diebus, ſi ſymptomatum dictorum ratio idem poſtularit: at non aliàs. Catharſis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum inſequente (modo Venæ ſectio præceſſerit) inſtitui poſſit, nempe ex *Electuarii Lenitivi unc. j. diſſolut. in aq. Cichor. vel lactis Alexiter. unc. iv.* Verumtamen nec Venæ ſectio nec Catharſis impediunt, quo minùs Paregorica in uſum veniant, quæ, (haud obſtantibus iis) tam quoad largam doſin, quàm repetitam exhiberi debent, ſi opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo ſemper confugiendum.

Quando Puſtulæ perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex æqualibus partibus *ol. Amygd. dulc.* & *Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxj.* poſt invaſionem mittatur ſanguis è brachio; & ſequenti die Catharſis celebranda, quæ porrò alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen, à lecto abſtineat ad ſextum diem poſt invaſionem, in quo poſtea ſe contineat uſque ad *xvij.* non aliis ſtragulis tectus, quàm quibus ſanus uti ſolebat.

Juſculis Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cereviſiâ tenui victitet, & poſt undecimum diem vini Hiſpanic. Coch. *iv.* vel *v.* bis in die exhibeantur, ſi æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præſcript. cedat, tum fotu fol. Malv. verbaſc. Sambuc. Lauri, cum floribus Chamæmel. & Melilot. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoë laboret, vel urinam reddat sanguineam, ea quæ in capite de Hæmoptoë præscribuntur, sextâ quâque horâ (donec Symptomata ista prorsus cessaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De Chorea Sancti Viti.

Convulsionis species quædam est, pueros puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more, manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem situ horæ momento, sed in alium situm & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: Non enim rectâ lineâ ori admovet, sed deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat, donec tandem forte fortunâ labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, deditâ tanquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad ℥*viij*. plus minus, pro ætate, ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis commun. hauriatur; & vesperi haustulus sequens propinetur.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ʒj. *aq. Epilept. Langii* ʒ*iij*. *Theriac. Andromach.* ℈j. *Laudan. Liquid. gut. viij. f. haustus.*

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & *haustus Paregoricus* iisdem noctibus.

Postea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur, & sic sanguis mittatur, & alvus subducatur ad tertiam quartamve vicem; spatio tamen inter alternas evacuationes observato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis sequentia præscribantur.

℞. *Conserv. Absinth. Roman. & flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Conserv. Anthos* ℥ß. *Theriac. Andromac. vet. & nuc. moschat. condit. an.* ʒ*iij*. *Zingib. condit.* ʒj. *Syr. è succ. citr. q. s. f. Electuar.* de quo capiat ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quintâ pomeridianâ, superbibend. vini sequentis Cochlear. v.

℞. *Rad. Pæoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an.* ℥j. *fol. Rut. Salv. Betonic. Chamædr. Marrub. alb. & summitat. Cent. min. an. Mj. Baccar. Juniper.* ℥*vi. Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in vini Canarini* ℔*vi.* Coletur tantùmmodo usûs tempore.

℞. *Aq. Rut.* ℥*iv. aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Pæon.* ʒ*vi. M. f. Julap.* cap. Cochl. iv. singulis noctibus cubitum iturus, instillando *Sp. C. C. gutt.* viij.

Applicetur plantis pedum Emplast. è Caranna.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, eâ ipsâ anni sequentis tempestate (vel paulo ante) quâ morbus invasit.

Verisimile

Verisimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepsiæ Adultorum convenire possit, quod tamen non adhuc expertus sum. Cum verò Chorea *Viti* ætates teneras adoriri soleat, in Epilepsia Adultorum tam sanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticorum dosis adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus est profundissimus, & omnimoda sensûs & motûs privatio, exceptâ respiratione, quam ægri habent difficilem cum stertore.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥xij. quamprimum, ac postea ex venis jugularibus ad ℥viij. deinde *Vomitorium ex* ℥*iß. vel unc.* ij. *Infus. Croc. Metal.* propinetur statim.

Emplast. Epispastic. satis amplum ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus sedeat æger in lecto, nec stragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finitâ Vomitorii Operatione, subinde exhibeantur Cochl. iij. vel iv. sequentis Julapii.

℞. *Aq. Rutæ* ʒiv. *aq. Bryon. compos.* & *Antiepilept. Lang. an.* ℥j. *Sp.* C. C. *gut. xx. Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.*

Vel *Cochleare* j. *Sp. Lavendulæ compos.* per se propinari possit bis vel ter, durante paroxysmo, horâ dimidiâ vel integra interposita.

Cavendum est, ne Cardiaca plus justo calida, ac nimis frequenter (uti mos est) exhibeantur; nam quacunque demum specificâ virtute pollere videantur, plus damni quàm emolumenti ægro apportant, ut pote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quod etiam incommodum non minùs infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad præcavendam recidivam sequentia exhibeantur.

♃. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. cap. tertia quaque die per 6. vices horâ 4. matutina superdormiendo.

♃. *Conserv. flor. salv. Rorismarin. an. unc. j. Conserv. flaved. Aurant.* ʒvj. *nuc. Moschat. condit.* & *Zingib. condit. an. unc.* ß. *Theriac. Androm. vet.* ʒij. *pulv. elect. diamb. diamosch. dulc. an.* ʒj. *cum s. q. Syr. conditur. citr. f. opiata.* ad magnitudinem Castaneæ manè & serò voranda, superbibend. *aq. Epilep. Lang. Coch. ij.*

℞. *Ambr. gris.* ʒß. *ol. destil. sem. Anisi, cinnamom. nuc. moschat. an. gut. ij. ol. Caryophil. gut. j. Sacchar. in aq. flor. aurantior. solut. unc. iv. f. s. a. Tabellæ*, quarum capiat unam ad libitum.

Ab usu potus generosioris cujusvis sibi temperet, vescatur jusculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum, agnorum ac id genus ciborum eupepton.

De Ophthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die sumat potionem purgativam communem, quæ repetenda est per duas alias vices, duobus diebus interpositis; iisdem noctibus sumat *haustum paregoricum ex Syr. de Mecon. unc. j.*

Diebus à purgatione vacuis sumat ter aut quater in die *unc. iv. Emulsionis ex Sem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. *Aq. Plantag. Rof. rubr. & Spermat. Ranar. an. unc. j. pulv. Tutiæ præparat.* ʒj. *f. Collyrium*, cujus guttæ aliquot instillentur oculis bis in die; at non incipiendum, nisi post primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ sectio semel vel bis, (præcipuè si sanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharsis.

Abstineat ab usu vini & cujusvis liquoris generosi, ab usu etiam ciborum coctu difficilium, & sale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd sæpè accidit, quòd Venæ sectione & Catharsi utcunque repetitis Ophthalmia non cedit; hoc in casu *Paregoric. ex Syr. de Mecon. unc.* j. singulis noctibus exhibitum, curationem sine aliorum suppetiis absolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. *Cort. Querc.* ℥ij. *Coq. in Aq. font.* ℔*iv. ad* ℔*ij. sub finem addendo Cortic. Granator. contuf.* ℥j. *rof. rub. flor. Granator. an. Mij. dein adde vini rubr.* ℔ß. Colatura sit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitum, donec symptoma penitus evanuerit.

De Paroxysmo Nephritico.

Adsunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum aut calculi excretio, stupor cruris è directo renis laborantis, testis retractio ejus lateris, in quo est dolor, nausea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud absimilis; licet in quibusdam symptomatis planè discrepet, quæ recensita in *Capite de Colica biliosa* videas.

Si Æger temperamento sanguineo fuerit, mittatur sanguis è brachio affecto reni respondenti ad ℥x. dein *liquoris possetici cui Rad. Althææ* ℥ij. *incoctæ fuerint Cong. j.* quàm citissimè deglutiatur, & Enema sequens injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Parietar. Branc. Ursin. & flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lini & Fænugr. an.* ℥ß. *coq. f. q. aq. ad* ℔*iß. M. F. Enema.* Rejectis Vomitorio & Enemate, *Laudan. Liquid. satis magna dosis* propinetur, viz. *ad gutt. xxv.* vel *Pil. Matth. gr. xv. vel xvj.* In senibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiis, (præcipuè si sub initium Paroxysmi urinam eæ reddant nigram & sabulosam) Venæ sectio omittatur; at quoad reliqua, eâdem quæ dicta est via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, stato quodam die, singulis hebdomadis, *Mannæ* ℥iiß. in seri lactis ℔ij. solut.

Conducit aliquando haustus cerevisiæ tenuis liberalior.

In calculo renum grandiori, dolor hebes, & obtufus, nullatenus auctus, fed fatis toleralilis perfentitur, nec paroxyfmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger fe non tutò committet, nifi prius certò fciat, calculum majorem non effe, quàm ut per ureteres viam poffit invenire, quod hoc tantum modo certò poteft dignofci, fi nempe, jam antea, paroxyfmum aliquem nephriticum fuerit perpeffus, (cum dolore fæviffimo in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus fubindè in ureterem illabitur, atque ita paroxyfmum invitat, qui fere non definit, nifi calculo in veficam detrufo, cum fic fe res habeat, nullum eft magis efficax remedium, quam aquarum chalybeatarum potatio; quòd fi calculofus, nullo unquam paroxyfmo nephritico fuerit tentatus, cùm jam major fit calculus, quàm qui ex pelvi poffit elabi, devitandæ funt aquæ ferreæ.

De Dyfenteria, Diarrhœa & Tenefmo.

Rigent horrentque, fequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc, dejectiones crebræ, & mucofæ omnes (nifi quod ftercorofæ nonnunquam interponantur) cum ingenti cruciatu & molestiffimo vifcerum omnium quafi defcenfu, quoties exoneratur alvus, fanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum fanguinis per totum morbi decurfum admifceatur. Progreffu morbi fanguis fincerus quandoque excernitur, & gangræna infanabili afficiuntur inteftina. Si æger floreat, vel cardiacis incalefcat. Febricitat admodum; lingua eft fubalbida, quadam mucilagine densè obfita, interdum nigra & ficca. Profternuntur vires, diffipantur fpiritus, aphthæ infuper oris interna faucefque obfident, præfertim ubi materiæ peccantis evacuatio adftringentibus præpofterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina & cætera morbi fymptomata fequuntur.

In diarrhoea humores excrementitii fine fanguine aut inteftinorum exulceratione excernuntur.

In tenefmo affidua eft defidendi cupiditas, nihil tamen præter mucofum quoddam & fubcruentum aut purulentum rejicitur.

Mittatur fanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane fequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* poft purgationes, quamprimum fuo defunctæ funt munere, ac diebus à purgatione vacuis idem manè & fero eft exhibendum.

Poft Venæ fectionem & Catharfin femel celebratam, per totum morbi decurfum, fequens Cardiacum exhibeatur.

℞. *Aq. Ceraf. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinnam. hordeat. an.* ℥j. *Margarit. præparat.* ʒiß. *Sacchar. cryftal. q. f. adde Aq. Rofar. Damafcen.* ℥ß. *ad gratum faporem. m. f. Julap.* de quo cap. cochl. *iv.* vel *v.* in languoribus, vel ad libitum.

Potus sit Lac coctum cum *Aq. Triplo*, vel *Decoct. Alb.* ut

℞. *C. C. C. & Mic. panis alb. an.* ℥ij. *coqu. in Aq. font.* ℔iij. *ad* ℔ij. *postea f. q. Sacchar. Albiss. edulcoretur.* Vel si dejectio virium postulaverit, *Aq. font.* ℔ij. *cum Vin. Canarini* ℔j. *simul coctæ*, pro potu frigidè assumantur.

Cum per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio usui *Laudani* bis vel ter in die repetiti postea incumbit, nisi quod *Enem. ex Lact. vaccin.* ℔ß. & *Theriac. Androm.* ℨiß. subinde injiciatur, quod in alvi egestionibus mirè confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhœam tantum assurgat, Phlebotom. & Catharsi præscripsit. omissis, sequ. Bolus singulis matutinis exhibeatur.

℞. *Rhabarb. pulv.* ℨß. (*plus minus pro ratione virium*) *cum f. q. Diascordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cinnam. gutt. ij.*

Noctibus insequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat. unc. j. & Laudan. Liquid. gut. xiv. exhibeatur.*

Ubi tormina sicca sine dejectionibus excruciant, curantur diluendo sero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum jusculo aut lacte cerevisiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeò ut omnis ejus vis in rectum intestinum decumbat, cum assidua desidendi cupiditate, Diæta Analeptica instituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut restaurari possint vires, quibus redeuntibus Tenesmus sponte se proripit.

In dysenteria malè curata dolores aliquando ægrum ad annos aliquot discruciant, in hoc casu Phlebotomia repetita pristinam sanitatem restituet.

Notandum est quod in constitutionibus huic morbo minùs faventib. omissis evacuationibus dysenteria Laudano solo sanatur, quod manè & sero repetendum, donec symptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri spatio, si opus fuerit.

De Colica biliosa.

Intestinorum dolor atrocissimus est, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum desinens, qui aut quasi injecta fascia constringit, aut in punctum contractus quasi terebello perforat; subinde remittitur, mox recrudescit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quò autem magis augetur dolor, eò obstinatiùs in punctô figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adstrictio, colica tandem in iliacam transeunte. A nephritide sic distinguitur. 1. Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur secundum longitudinem ureteris. Colicus verò vagus est, & cinguli instar medium ventrem affligit. 2. A pastu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur: 3. In colico dolore, ab excretione per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quàm in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara & tenuis, postea aliquid subsidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: In colica urinæ ab initio crassiores existunt.

Sanguis

Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & poſt horas *iij.* vel *iv. Anodyn.* exhibeatur. Poſtero die *Catharticum Lenitiv.* & interpoſito die unô, ad tertiam vicem propinetur.

At ſi malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingeſtis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cereviſiato affatim hauſto eluendus eſt; quô exantlatô Anodynum propinandum eſt; ſequenti autem die vena ſecanda eſt, & in ordine præſcriptô procedendum.

Ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutiſſimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior ſive aquæ Epidem. ſive Mirab. ſive alius cujuſcunque, quâ ſanus maximè delectabatur, uſus, ægrum hoc tempore ultra ſpem omnem juvit.

De Cholera Morbo.

Intra Auguſti limites ſe continens, vix in priores Septembris hebdomàdas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus ſimilis affectus, nullo temporis diſcrimine inſurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen eſt ſubſellii. Adſunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & anguſtia per alvum dejectio; ventris ac inteſtinorum dolor vehemens, inflatio & diſtentio; cardialgia, ſitis, pulſus celer ac frequens, parvus & inæqualis, æſtus & anxietas, nauſea moleſtiſſima, ſudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & ſimilia, quæ ægrum in 24. horarum ſpatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ font. Congiis elixetur, ut carnis ſaporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris poſſetici capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* ſucceſſivè repetenda. Hauſtibus & Clyſteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus, uncia ſubindè admiſceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penſo (quod *iij.* vel *iv.* horas ſibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non acceſſerit Medicus, niſi poſtquam æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhauſtus, & jam frigeſcant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum eſt, in paulò majori doſi, (viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam. fort. unc. i.*) & cum ceſſaverint ſymptomata, nihilominus manè & ſerò quotidiè eſt repetendum; at in minori doſi, donec priſtinas vires receperit.

Eſt ſpecies quædam Choleræ morbi infantibus valdè familiaris, ac ſæpenumerò funeſta, ex Dentitione, vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus largâ liquorum potatione, multo minùs ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur, ſed Curationem *Laudano* ſolo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ii. iij.* vel *iv.* vel *plures*, pro ratione ætatis, Cochlear. j. cereviſiæ tenuis vel Aquæ cujuſvis appropriatæ inſtillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De Colica Pictonum.

Est species quædam Colicæ, quæ degenerare solet in Paralysin, & motus omnimodam manuum ac pedum depravationem, quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralysi indigitat, & apud insulas Caribum notissima est, utpote quæ magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrocissimum sanat *Balsam. Peruv.* frequenter ac in magna dosi exhibitum, nempe si *ejus gutt. xx. xxx.* vel *xl. Sacchar. Albiss. cochl. j. instillentur*, & bis vel ter in die dentur: at Paralysis huic remedio haud cedit.

De Iliacâ Passione.

Peristalticus intestinorum motus invertitur, propinata cathartica & injecta enemata in emetica statim transeunt, alvi fæces per vomitum rejiciuntur.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. ix. vel x. post aliquot horas exhibeatur sequens Pulvis.

℞. *Resin. Scammon. vel (defectu ejus) Resin. Jalap. gr. xij. Calomelan. Turquet.* ℈j. *m. f. Pulvis*; cap. è Cochl. *i.* lactis vaccini, superbibendo ejusdem lactis Cochl. j. vel alterum, vel si forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Calomel. Turquet.* ℈j. *cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. iv.* sumend. è Cochl. j. Syr. Violarum.

Sin autem æger hoc remedium per os rejecerit, *Laudan. Liquid. gutt. xxv. Aq. Cinnam. fort.* ℥ß. instillatæ statim propinentur, cum verò horum usu vomituritio, ac ventris dolores, remiserint, catharticum dictum iterum exhibeatur, verùm si anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore restitante, ad usum paregorici supra descripti revertendum, idemque eò usque repetendum quarta vel sextâ quaque hora, donec intestinis quies omnino inducatur, quo quidem tempore catharticum operationem suam per sedes exeret.

Nec sanè abs re fuerit elapsa una, aut altera, post Venæ sectionem horâ, clysterem aliquem, ex iis qui potentiùs operantur, injicere, fumum scilicet nicotianæ, ex tubulo inverso, per vesicam majusculam, in intestina validissimè insufflatum, quæ quidem operatio post aliquot horas reiterari debet, nisi citius meatus deorsum pateat.

Finita operatione Cathartici, sumat sequentem haustum.

℞. *Aq. Cinnam. fort. unc. j. Laudan. Liquid. gutt. xxv. m. f. Haustus*, qui porrò repetendus est bis, ter, vel sæpius in die donec vomituritio & dolor penitus cessaverint, atque etiam, istis symptomatis cessantibus nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes, capiat idem paregoricum in minori dosi cubitum iturus.

De Fluxú Mensium immodico.

Menstruorum fluxus, naturaliter constitutus capacitatem testæ ovi anserini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescentia.

Mittatur

Mittatur ſanguis è brachio ad unc. viij. ſequenti mane ſumatur *potio purgativa communis*, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus poſt purgationem, *Paregoric. è Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

℞. *Conſerv. Roſar. ſicc.* ℥ij. *Trochiſc. de terra Lemnia* ʒiß. *Cort. Granator. Corall. rub. præparat. & boli Armen. an.* ℈ij. *lapid. hæmatit. Sanguin. Dracon. an.* ℈j. *cum ſ. q. Syr. Cydonior. f. Elect.* de quo ſumat ad magnitudinem nucis moſchat. maj. manè & horâ quinta pomeridianâ, ſuperbibendo ſequentis Julapii Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Germin. Querc. & plantag. an.* ℥iij. *Aq. Cinnamom. hordeat. & Syr. de Roſis ſiccis an.* ℥j. *Sp. Vitriol. q. ſ.* ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Urtic. an. q. ſ. Contundantur ſimul, & ſuccus exprimatur, & poſtea clarificetur*, de quo cap. Cochl. *iv.* vel *v.* ſæpiuſculè ad libitum.

Poſt primam purgationem applicetur emplaſt. ſeq. regioni Lumborum.

℞. *Emplaſt. de Minio & ad Herniam an. part. æq. extendantur ſuper alutam; f. Emplaſtrum* regioni Lumborum admovendum.

De Colica hyſterica.

Eſt ſpecies quædam, ſeu potiùs inſigne ac valdè uſitatum affectionis ſymptoma; cui comitem ſe adjungit dolor circa ſcrobiculum Cordis atrociſſimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primò, quò ſaburra vitioſorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediat Paregorici efficaciam, ſatis magna quantitas *liquoris poſſetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejuſdem liquoris Cong. iß.* quo peracto *Laudan. Liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi unc. i.* propinetur.

In uſu Paregoric. hoc notandum, quòd eò uſque repetendum eſt, donec ſymptomata omnia penitus ceſſaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior doſis effecit, antequam novam ingeramus.

Si ſanguineo temperamento præditus ſit æger, vel ſi antea hoc ſymptomate haud multum infeſtatus fuerit, ac viribus fractus, hoc in caſu ſanguis primùm à brachio detrahendus antequàm vomitorium præſcriptum propinetur.

Hâc ipsâ Methodo Clavus hyſtericus curatur. Sin verò Colica Hyſterica diuturnior fuerit per Paroxyſmos affligens: tum in eorum intervallis, ſive extra paroxyſmum, ſeq. uſurpentur.

℞. *Zedoar. ſubtiliſſ. pulv.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. è conditur. citri, f. Bolus*, ſumendus manè & ſerò per *xxx.* dies, ſuperbibendo ſequentem infuſionem.

℞. *Zedoar. inciſ. minutim unc.* ß. *vini Canar. unc. iv. infundantur frigidè per xij. horas; deinde colentur pro uſu*; vel *Balſam. Peruv.* ut in Colica Pictonum, uſurpetur.

Quæ de Colica Hyſterica hîc dicuntur, de Colica etiam hypochondriaca dicta ſunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriusque affectûs natura sibi vindicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quasi genuinè morbus cedit; tametsi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hysterica tam in hypochondriacis, quàm hystericis sæpissimè in icterum desinit, qui sensim sponte suî facessit, sin autem longas moras nectat, exhibeatur Apozema sequens.

℞. *Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc. i. chelidon. maj. cum toto & summitat. centaur. an. M. j. coq. in æqualib. partibus Vini Rhenani & Aq. fontan. ad* ℔ij. *colatur. dissolv. Syr. de* 5. *radicibus unc. ij. m. f. Apozema*, de quo capiat ℔ß. calidè manè & serò, usque dum convaluerit.

De Ictero, colicâ neutiquam prægressâ.

Color flavus in toto corpore, præsertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent afflictis, tincta; corporis pruritus, segnities, & lassitudo, linguæ amaror, vomitus biliosus interdum, singultus, egestio alba, urina crocea, & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur *potio purgativa communis*, dein aggrediatur usum sequentium, & durante eorundem usu, Catharticum præscriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. *Conserv. Absinth. Rom. conserv. flaved. Aurant. an. unc. i. Angelic. condit. nuc. moschat. condit. pulv. Ari compos. & chalyb. cum Aceto præparat. an. unc.* ß. *Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an.* ℥ij. *croc. Anglic. pulv.* ℨß. *cum s. q. Syrup. de* 5. *radicibus, f. Electuarium*, de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quinta pomeridianâ, (vel vice Electuarii sumat pilulas chalybeatas) superbibendo post matutinam dosin *aquarum mineralium purgantium* ℔iv. & post pomeridianam dosin *Apozemat. in colica hysterica descrip. lib.* ß.

At si signa hydropis adfuerint, tam mane quàm serò apozema superbibat. Si vel his diu continuatis morbus adhuc perstiterit, ad *aquas ferreas* eundum est, quæ ex ipso fonte sunt bibendæ.

Ad præcavendum Abortum.

Eadem præscribenda, ac in Fluxu mensium immodico, omissis solummodò catharsi & succis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria constituunt, sanguis scilicet purus, copiosus, per triduum primum fluens; dehinc sanguis aquosus, loturæ carnium crassiori similis per quatriduum præter propter durans; hinc postmodum materia viscosa & mucilaginosa, pauco aut nullo sanguine permista, per quinque aut septem dies prodiens, & sic porro ad mensis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus est ex virium dejectione, animi deliquio, sanguine grumoso effluente, cibi fastidio, dolore in hypochondriis, ventris tensione, pulsu debili & frequenti, visûs obtenebratione, aurium tinnitu, & convulsionibus.

Victus incrassans instituatur, & potus sequens addatur.

℞. *Aq. Plantag. vin. rubr. an. lib. j. coq. simul ad tertias, & deinde edulcoretur s. q. sacchar. albiss.* cujus, cum frigescat, cap. lib. ß. bis vel ter in die.

Interim Julap. aliquod Hystericum (at satis mite) subinde propinetur, & nodulus sequens naribus applicetur.

℞. *Galban. Assæ fœtid. an.* ℥ij. *castor. sal. succin. volatil. an.* ʒß. *m. f. nodulus*, vel

℞. *Sp. salis Ammoniac.* ʒij. quem sæpe olfaciat.

De suppressione Lochiorum.

Intumescit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubescit, difficilis est respiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adsunt, animi deliquia, sudores frigidi, pulsationis & ardoris sensus in utero; paralysis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepsia.

E vestigio lecto addicatur, & *Emplast. hystericum* umbilico admoveatur quamprimum; Elect. seq. adhibeatur.

℞. *Conserv. Absinth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochisc. è Myrrh.* ʒij. *Castor. croc. Anglic. sal. volatil. sal. Armoniac. & Assæ fœtid. an.* ʒß. *cum s. q. Syr. è* 5. *radicib. f. Elect.* cap. ad magnitud. nuc. moschat. quarta quaque hora, superbibendo seq. Julap. Cochl. 4. vel 5.

℞. *Aq. Rutæ unc. iv. Bryon. compos. unc. ij. Sacchar. cand. q. s. f. Julap.* vel sumat *Trochis. de Myrrh.* ℈j. quarta quaque hora.

Si tota prædictorum quantitas consumatur, & Lochia adhuc supprimantur, *Laudanum* unica saltem vice exhibendum, ut *Laudan. Liquid. gutt. xiv. in Aq. Bryon. compos. vel Laudan. solid. gr. iß. cum Assæ fœtid.* ℈ß. *in pilulas duas redactum.*

Si hæc nihil proficiant, tum Enema ex lacte Saccharato, unica saltem vice injiciatur.

De Hydrope.

Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiori sub noctem conspicuæ manè evanescentes, hoc malum primum indicant, maximè si spiritus interim ægrius ducatur, (haud rarò tamen fœminæ prægnantes, & quibus catamenia sistuntur: ut & viri ab asthmate inveterato derepentè liberati eodem tumore tentantur) pedibus crurisque ad extremum extensis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis suæ limen paulatim distendunt, donec tandem in viscera nobiliora impetu ab iis facto æger submergitur. Pro rata qua partes à morbo obsessæ mole augentur, aliæ magis magisque gracilescunt, urgentibus dyspnœâ, urinæ paucitate, & siti intensâ. Viros ingravescente ætate, fœminas, ubi jam parere desierint, utplurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ sunt primò ad aquarum evacuationem, deindè ad instaurandum sanguinis robur; quo novus aquarum proventus præcaveri possit.

℞. *Vini albi* ℥iv. *jalap. subtiliss. pulv.* ʒj. *zingib. pulv.* ℈ß. *Syr. de Spin. Cervin. unc. j. M. f. Potio*, sumendaque singulis vel alternis diebus, pro ratione virium donec partes affectæ detumuerint; vel,

℞. *Tamarind. unc.* ß. *fol. Senn.* ʒ. *ij. Rhei.* ʒiß. *Coq. in f. q. aq. ad unc. iij. in Colatur. dissolv. Mannæ & Syr. Rof. folut. an. unc. j. Syr. de Spin. cervin. unc.* ß. *Elect. è fucc. Rofar.* ʒ*iij. M. f. Potio*, fumenda ut fupra; vel,

℞. Pil. *ex duob.* ℈j. *Elater. gr. iij. Ol. Chym. Caryophyl. gutt. ij. f. Pil. N. iij.* cap. fummo manè, repetanturque, ut opus fuerit; vel,

℞. *Gambugii gr. xv. vin. alb. & aq. Cichor. an. unc.* ß. *m. f. Potio* fumenda ut fupra; vel,

℞. *Cortic. interior. Sambuc. lact. & aq. partibus æqual. è lignô derafi M. iij. coq. in aq. miftorum* ℔*ij. ad* ℔*j.* Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram ferò quotidie, donec convalefcat. At hoc remedium, nifi in corporibus, quæ faciliimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa ufum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda funt.

Primò, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter Catharticis cedere foleat, cùm in iis qui facilè purgantur *Syrup. de Spin. Cervin. folus ad unc. i.* exhibitus, aquas fat copiosè eliciat, in illis verò, qui difficulter purgantur, Cathartica fupra defcripta, utut valida, vix fcopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ fegniùs operantur, magis officiunt quàm profunt; quamobrem purgatio paulò fortior & nimia, jufto debiliori eft præferenda.

Tertiò, Aquæ eâ maximâ celeritate exhauriri debent, quam ægri vires ferre queant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Eft autem ubi medicamenta omnia, qualifcunque demum generis, quæ alvum movent, prorfus omitti poffint ac debeant; quoties enim æger conftitutione eft infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis folùm committenda, inter quæ ea funt efficaciffima, quæ ex falibus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. *Cinerum Geniftæ* ℔j. *infundantur frigidè in vini Rhenan.* ℔*iv. liquoris per filtrationem colati unc. iij.* manè quintâ pomeridianâ, & ferò fingulis diebus exhibeantur, ufque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis, Calefacientia & corroborantia medicamenta ufurpanda; ut

℞. *Rad. Raphan. Ruftican. fol. Cochl. hortenf. abfinth. vulgar. Salv. fummitat. centaur. min. & Geniftæ; infundantur in cerevifia forti* pro potu ordinario, qui potus incipienti hydropi aliquando fine Catharticis fubvenit, vel fequent. utatur.

℞. *Conferv. Cochl. hortenf. abfinth. Roman. an. unc.* j. *Extract. Gentian. Abfinth. vulgar. & Centaur. min. an.* ʒ*iij. cum f. q. Syr. è cortic. citr. f. Electuarium* de quo fumat ad quantitatem nuc. mofchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & vefperi, fuperbibend. *unc. iv.* fequentis infufionis.

℞. *Rad. Gentian. unc. j. fummitat. Genift. Centaur. min. & Abfinth. vulgar. an. M. j. Sem. fœnicul. & Petrofelini an* ʒ*ij. incifis minutim affunde vini Rhenani* ℔*v. ftent. fimul in infufione frigida*, & coletur folummodo tempore ufûs.

Notandum

Notandum, cùm ad corroborantium uſum deventum fuerit, ægrum nullo modo eſſe purgandum, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per ſalium Lixivialium uſum omnino obſervandum: quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. unc. iij. fol. Cochl. Hortenſ. Abſinth. vulg. ſalviæ, ſummitat. Centaur. & Geniſtæ, an. M. iij. Aurant. inciſ. N. iij. infundantur in Congiis vj. Cerevisiæ fortis non lupulatæ, inter fermentandum,* ſit pro potu ordinario.

De Gonorrhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium inſolitus, & rotatio teſticulorum, in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, ſtatim à cujus exortu liquor, ſeminis inſtar, exſtillat, qui quotidie à ſeminis colore & conſiſtentia recedens, flaveſcit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore vireſcit, & aqueo humori permiſcetur ſanguine tincto. Puſtula dicta ulcus fit, aphthis infantum ſimile, indies latiùs & profundiùs depaſcens, ſuperveniente orificii callo. *Verpi non glandis ulcere, ſola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quaſi manu tranſverſus fortiter conſtringeretur, noctu præcipuè urget, dum æger lecto incaleſcit. Curvatur penis à fræno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, ſed mictu finito, per urethræ ductum ductum acriter urens, maximè quà in glandem deſinit. Carunculæ lotii exitum quandoque impediunt, & ſcroti dolor ac inflammatio non nunquam ſuperveniunt.

℞. *Maſſ. Pil. Cochiar. maj.* ʒiij. *Extract. Rud.* ʒj. *Reſin. Jalap. & Diagryd. an.* ʒß. *cum ſ. q. Opobalſam. f. Pilul. è ſingulis drachmis vj.* Cap. *iv.* ſingulis Auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ ſeminiformis, admodum imminuantur. Poſteà alternis diebus ad ſeptimanas adhuc duas; ac ſub finem bis in ſeptimana, donec humor ſtillare prorſus ceſſaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, ſubindè intercalari poſſit potio communis purgativa, cui addantur, *Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Roſar. an.* ℥ij. vel, curatione minùs feliciter ſuccedente *Turbith. Minerale ad gr. viij.* exhiberi poteſt bis vel ter, diebus quatuor interpoſitis, vel vice *Turbith. Mineral.*

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Merc. dulc.* ℈j. *cum ſ. Opobalſam. f. Pil. iv.* ſummo manè ſumendæ.

Si æger à dicta Catharſi abhorreat, pilulas primò deſcriptas, tribus Auroris continuis ſumat, tum manè & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyſter ſequens, niſi quòd ſemel aut bis in hebdomade, omiſſo Clyſtere, Cathartic. imperandum.

℞. *Elect. è ſucc. Roſar.* ʒvj. *Terebinth. Venet. Vitello ovi ſolut.* ℥ß. *diſſolvantur in Aq. hord.* ℔j. *Colatur. adde Syr. Violar. unc.* ij. *M. f. Clyſter.*

Singulis noctibus Cap. *Opobalſam. vel Balſam. è Mech. gutt. xxv. Sacch. fruſtulo exceptas.* Hujus defectu *Terebinth. Cypr.* ad quantitatem Avellanæ ſubſtitui poſſit.

Sit pro potu hydrogala; at Cerevisia tenuis in pastubus.

Vel sequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Opobalsam. gutt. iij. f. Pil. n. iij.* Cap. horâ quartâ matutinâ, superdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertiâ quâque die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè & horâ quintâ pomeridianâ Clyster suprà descriptus.

Procedente curatione (quâcunque eâ demùm methodô tentetur) sanguis sub medium curationis semel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incrassans præscribatur, & medicamenta iisdem virtutibus pollentia, qualia sunt *hydrogala*, *Emulsiones ex seminib. frig. &c.*

Si Penis tumore afficiatur.

℞. *Rad. Altheæ, Lilior. an. unc. iß. fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamæmel. Melilot. an. M. j. sem. Lini, Fœnugræc. an. unc.* ß. *coq. s. q. Aq. font. & f. fotus* parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis vel ter in die.

Peractâ fomentatione, perungatur pars affecta ol. sem. Lin. rec. extract. dein *Emplast. è mucilaginibus alutæ agninæ inductum* labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in subjecta Glande hæreat, tum sequens Linimentum præscribatur.

℞. *Unguent. Basilic.* ʒvj. *Unguent. Nicotian.* ʒij. *præcipitat. Aq. Rosar. loti & optime levigat.* ʒß. *M. f. linimentum*, quo lintei rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post fotûs præscripti usum.

Si scrotum tumore afficiatur, statim sanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præscriptus parti affectæ admoveatur, singul. fotubus addendo *Sp. vin. Gallic. Cochl. j. vel alterum*; *vel Cataplasma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modò descriptis intro sumptis utendum est.

De Lue Venerea.

Ubi aut à Gonorrhœæ mora, aut indebito astringentium usu labes sanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interstitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calido; crustulæ & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad instar favi flavescunt. Quo magis scabies diffunditur, tantò minùs æger discruciatur. In cranio, tibiis, brachiisque exostoses, ossium inflammatio & caries; ulcera phagædenica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primò aggredientia, quæ sensim per palatum in nasi cartilaginem propagata, mox eam absumunt, ita ut fulcro destitutus nasus planè concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung. Porc. unc. ij. Mercur. crud. unc. j. M. f. Linimentum*, in tres æquales partes dividendum, quarum unâ brachia, crura & tibias ad tres noctes continuas manibus suis æger perungat.

Si

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat tum *gr. viij. Turbith. Mineral. in conserv. Rosar. rubr. exhibeantur, aut corporibus minus robustis, Merc. dulc.* ℈j. Sed si salivatio jam incœpta priùs elanguescat, quàm symptomata penitus disparuerint, exstimulanda subindè est eâdem dosi Mercur. dulc.

Ptyalismus ita moderari debet, ut lib. *iv.* Nycthemeri spatio exspuat, aut circiter.

Si justo altius exurgat Ptyalismus, cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus, aliquantulum reprimendus est medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum symptomata cessaverint, statim immutentur indusium & tori lintea; at sint ea, quæ prius usurpata fuerint.

Si Diarrhœa supervenerit, (quod plerumque accidit antequam salivatio benè assurgat) tunc sistenda est usu Laudan. liquid. ita dosin augendo, ut debitum opus absolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Rosf. Damascen. vel lacte Aq. permisto*, vel seq. decoct. idem colluatur.

℞. *Rad. Alth. Hord. mundat. an. unc. j. sem. Cydonior. unc.* ß. *coq. s. q. ad lib. ij. M. f. Gargarisma*, quo sæpius utatur.

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in Catharsi imperanda, nisi quod primis aliquot diebus liquore possetico, jusculis avenac. hordeac. ac cerevisia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis, (etiamsi symptomata omnia evanuerint, ac subindè morbus penitus profligari videatur) quo minus recidivam postliminio patiatur, ægro semel in septimana per 4. vel 6. vices, *Merc. dulc.* ℈j. exhibendus, utcunque bene se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride aut subnigrum, modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi pedesque intumescunt.

Mittatur sanguis è brachio ad *unc. viij.*

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. *Castor. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. N. iiij.* cap. horâ quartâ matutinâ, superdormiendo; repetanturque per duas alias vices interponendo diem unum vel alterum pro ratione virium.

℞. *Aq. Rut. unc. iv. Aq. Bryon. comp. unc. ij. Sacchar. Cryftall. q. s. f. Julapium*; Cap. Cochl. *iij.* vel *iv.* in omni languore; deinde aggrediatur usum sequentium.

℞. *Theriac. Andromac.* ℥iß. *Conserv. flaved. Aurant. unc. j. Diascord. unc.* ß. *Zingib. condit. & nuc. moschat. condit. an.* ʒiij. *Pulv. è Chel. cancr. comp.* ʒiß. *cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hispan. corall. rub. præparat. & Trochisc. de terra Lemnia an.* ʒj. *Boli Armen.* ℈ij. *Gumm. Arabic.* ʒß. *cum s. q. Syr. de Rosis siccis, f. Electuar.* de quo sumat ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, horâ quintâ pomeridianâ, & nocte per mensem integrum, superbibendo sequent. infusionis Cochl. vj.

℞. *Rad.*

℞. *Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an.* ℥ß. *fol. Absinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamenth. vulgar. ſalv. ſicc. an. M.j. Junip. unc. j. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini* ℔iv. *ſtent ſimul in infuſione frigidâ*, coletur tantummodò tempore uſûs.

Veſcatur cibis eupeptis, & abſtineat ab uſu olerum & fructuum qualiumcunque, & ſingul. paſtibus bibat vinum Hiſpanicum.

De Diabete.

Succi ſanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum ſibi quærunt, unde ſenſim labefactantur vires, colliqueſcit corpus, & quaſi ſubſtantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum ſiti, ardore viſcerum, lumborum coxarumque intumeſcentiâ, & ſalivæ ſpumoſæ expuitione crebrâ.

Eadem præſcribenda ſunt, quæ in fluore albo, omiſſis ſolummodò Venæ ſectione & Catharſi.

De Dolore Hæmorrhoidum.

Intenſiſſimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi ſuperficies cruore conſpergitur: Non nunquam tumores verrucis ſimiles in ſphinctere deliteſcunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad *unc. x.*

℞. *Sem. Melon. Pepon. an. unc. ß. ſem. papav. alb.* ʒij. *Amygd. dulc. excorticat. N. v. contundantur in mortario marmoreo, ſenſim affundend. Aq. Hord.* ℔ß. *Aq. Roſar.* ʒij. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. f. ſ. a.* emulſio; Cap. ſæpiuſcule.

℞. *Flor. Sulphuris, Pulv. Glycyrrhiz. Salviæ an.* ʒj. *cum ſ. q. Balſam. Lucatel. f. Pil. è ſing.* drachm. *vj.* Cap. *iij.* ter in die, ſuperbibend. Emulſ. præſcript. Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Spermat. Ranar. unc. iiij. in qua diſſolv. Lithargyr.* ʒij. *Opii* ℈j. *f. mixtur.* cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel ſi tumor intus lateat, Cochl. iij. ejuſdem mixturæ modo Clyſteris injiciantur.

Pro potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis uſu abſtineat. Singulis noctibus ſumat Diacodium.

De fluxu Hæmorrhoidum immodico.

Innoteſcit ex viribus proſtratis, copia & diuturnitate ſanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum (ut in ictero) vergente: Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu menſium immodico, omiſsâ ſolummodò Catharſi.

De Epilepſia Puerorum.

Vel primo menſe aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; (quo in caſu *Diaſcordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag. aut lacte materno ſolutum*, & exhibitum, præſtantiſſimum eſt remedium.) Vel circa dentitionis tempus, à ſeptimo ad decimum menſem, tuſſi comitata eſt, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhœâ, viridia (ut ſolent hyſtericæ) egerente infante. Quandoque improvisò occupat paroxyſmus, os oculoſque diſtorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præſentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex ſtabili & inſolita oculorum orbitarum

tarum immobilitate. Nunc feriùs, nunc ociùs fe proripiunt paroxyfmi, certâ fubinde periodô, vagô aliàs infultu revertentes: fed, appetente morte, à tergo fe invicem premunt: Si quando inducias dent, in foporem proclives funt infantes, donec à novo refufcitentur infultu.

Applicetur *Emplaftr. Epifpaftic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ʒiij. *Laudan. Liquid. gut. j. vel ij. vel plures, pro ratione ætatis. Syr. pœon.* ʒj. *M. f. Hauftus*, fumendus quamprimum.

℞. *Aq. Rutæ* ℥iij. *Aq. Epilep. Lang.* & *Aq. Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Caryophill.* ℥ß. *M. f. Julap.* Cap. Coch. j. fingulis horis, fi hauftus præfcript. paroxyfmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adfunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, *viz.* caput jufto majus, facies plenior & floridior, partes carnofæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates coftarum, offa incurvantur, præcipuè tibiæ & fibulæ, hinc ulnæ & radii; aliquando femoris & humeri, dentes tardè & molefte erumpunt, vacillant, nigrefcunt, & fruftulatim excidunt, pectus à lateribus anguftum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tenfio, tuffis & pulmonum vitia laceffunt, lateralis decubitûs modò dextri, modò finiftri averfatio.

℞. *Fol. Abfinth. Vulgar. centaur. minor. Marrub. Alb. chamædryos, Scordii, calament. vulg. Parthen. Saxifrag. pratenf. hyper. Virg. aureæ, ferpill. menth. falv. Rutæ, Card. Benedict. Puleg. chamæmel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & incif. an. Mij. axung. Porcin.* ℔j. *fev. ovin. & Vin. claret. an.* ℔ij. *macerentur in ollâ fictili fuper cineres calidos per horas xij. deinde ebulliant ad humiditatis confumptionem, poftea colentur, ut f. Linimentum*, quo venter & hypochondria illiniantur manè & ferò, ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præfcript. an. Mij.* infundantur frigidè in Cerevifiæ non lupulat. Cong. iv. pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus ab Evacuationibus nimiis procedentibus.

Sanguis & Vifcera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; nifi quod axillæ etiam utræque inungantur, at non artus.

De Febribus à Dentitione ortis.

Sp. C. C. gutt. ij. vel iij. vel iiij. pro ratione ætatis in Cochl. j. vel altero Aq. Cerafor. nigr. vel Julap. alterius appropriati; exhibeantur quarta quaque horâ ad vices quatuor, vel fex.

De Febre hectica Infantum.

Sine infigni calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. incifi ʒij. *in lagenam vitream cerevifiæ tenuis* ℔ij. *capacem* immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *aliæ* ℔ij. *eidem Rhabarb. superaffundantur ad tertiam vicem.*

Si verò potus vi Cathartica saturatiùs impraegnetur, tum ℔j. epota, altera cerevisia mox adjiciatur.

De Tussi Puerorum Convulsiva.

Phlebotomia, & repetita Catharsi, eaque sola, expugnatur hæc tussis, malum aliàs pertinacissimum, & fere insuperabile; sed leniora tantum cathartica hîc conveniunt, eaque cochleatim ingerenda sunt, pro ratione ætatis.

De Hæmorrhagia Narium.

Dolor & calor sinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans & incrassans injungatur, Julap. refriger. & incrassans, cum Emulsionibus refrigerantibus præscribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & semel vel bis *potio purgativa commun.* præscribatur.

Lintea quadruplicata immersa Aq. frigidæ, in qua sal Prunell. dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur nuchæ, & utrinque cervici sæpius in die.

Post Evacuationes liquor seq. applicetur.

℞. *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. j. Phlegm. Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta, liquorem frigefactum filtra, & à Crystallis subinde natis separa, liquori residuo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem*, vel potiùs:

℞. *Aq. Plantag. unc. iij. Bol. Armen. subtiliss. pulver. unc. ß. probè misceantur; Turunda ex linteo raso liquore hoc humectata* nari, ex quo sanguis stillat indatur per dies duos istic relinquenda.

Hoc minus succedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. dissolvatur, qua Turunda imbuta* nari indatur, *liquore* etiam *hoc linteamina imbuta*, & applicata sanguinem sistunt si ex parte externa diffluat.

De Chlorosi.

Adsunt vultûs & totius corporis decoloratio, intumescentia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tensiva lassitudo, respiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulsus febrilis, somnolentia, pica, & mensium suppressio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hysterica præscript. plus minus pro ratione ætatis, superbibend. haustum vini cujuslibet ad libitum, vel infusion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem descriptam. Si Ægra non valde debilis fuerit, purgetur semel vel bis ante præscriptorum usum.

De Suppressione Mensium.

Cibum fastidiunt mulierculæ, fœdus faciei color est, gravitas totius corporis, dolores sincipitis, lumborum, crurum & imi ventris: pedum tumores infestant.

Eadem

Eadem præſcribenda ac in Hyſterica affectione; at ſi iiſdem remediis affectus non ceſſerit, tum ſeq. ſunt præſcribenda.

Singulis Auroris, & quarta pomeridiana, ſumat *Julap. Hyſteric. ſine Caſtor. Cochl. v. inſtilland. Sp. C. C. gutt. xij.* Singulis noctibus ſumat cubitum itura *Trochiſ. de Myrrh.* ℈j. *cum ſyr. de Artemiſ. in formam boli, vel Pil. redact.*

De Vomitu ſanguinis, vel etiam de Hæmoptoë.

In Hæmoptoë dolor & calor pectus obſident, cum debilitate quadam.

Mittatur ſanguis ex brachio dextro ad unc. *x.* Sequenti mane ſumat *potionem purgativ. commun.* & eadem nocte *Paregoric. ex unc. iij. Aq. Ceraſor. nigr. & Syr. de Mecon. unc. i.*

Poſtea aggrediatur uſum ſequent.

℞. *Bol. Armen. unc. j. Pulv. Radic. Symphyt.* ʒij. *Terr. Sigillat. Lapid. hæmatit. & Sang. Dracon. an.* ʒj. *Sacchar. Albiſſ. ad pondus omnium; M. f. Pulvis ſubtiliſſimus*, cujus cap. ʒj. manè, quinta pomeridiana, & nocte, ſuperbibend. ſequent. Apozemat. unc. iv.

℞. *Fol. Plantag. Rubi Sylveſtris, & millefol. an. M. j. coq. ſ. q. Aq. ad* ℔iß. *in Colatura diſſolv. Syrup. de Symphyt. unc. i. M. f. Apozema*; vel cap. Cochl. vj. ſequent. Tincturæ.

℞. *Flor. Roſ. rubr.* ʒvj. *Cort. intern. querc. unc.* ß. *ſem. Plantag. parum contuſ.* ʒiij. *Aq. font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. ſ. ad levem aciditatem, infundatur in vaſe clauſo, calore leni, per* 4. *horas; Colatur. adde Aq. cinnam. Hordeat. unc. iij. Sacchar. Albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata.*

Si ab uſu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu menſium immodico præſcripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora ſomni propinetur.

Phlebotomia inſuper ſemel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpoſitis, & ſemel iterum, ſi res poſtulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incraſſans & refrigerans obſervanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ inciſæ jugiter diſtillat.

℞. *Rad. Lilior. alb. in lacte vaccin. ad teneritud. coct. & contuſ. unc. iv. farin. ſem. Lin. & Avenac. an. unc. iij. coq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam in eodem lacte, quo radices coctæ fuere*, applicetur parti affectæ manè & ſerò.

De Ambuſtis.

Foveatur pars affecta *linteis Sp. Vini imbutis*, uſque dum evaneſcat dolor, ac deinceps de novo imbuatur *linteum*, quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata & vivida ſanguinis craſi oritur. Eſt & alia maniæ ſpecies febres intermittentes diuturniores excipiens, in ſtultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vappiditate ſanguinis, à diutina fermentatione. Præſcribantur itaque cardiaca generoſiora, *viz. Theriac. Andromach. Electuar. de ovo. Pulv. Comitiſſ. Pulv. Gualt. Ravvleigh, in Aq. epidem. theriacal. vel alia*, & diæta inſtituatur analeptica.

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad *unc. viij.* vel *ix.* bis vel ter; diebus tribus inter singulas Venæ sectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti Cathartico, quod sumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim observando, quòd cùm octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad septimanam unam vel alteram omittatur.

℞. *Pharmac. domestic.* (i. e. *Rad. Bryon. alb.*) *pulv.* ʒj. lactis vaccin. *unc. iv.* vel,

℞. *Ejusdem unc.* ß. vel ʒvj. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura dissolve Syr. Violar. unc. j. M. f. Potio*; vel

℞. *Gambugii gr. xxv. Aq. Cerasor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc.* ß. *f. Potio.*

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad unc. x. die seq. exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ sectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decursu, si internæ partes lædantur, sequentia præscribantur.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema*; *cap.* ℔ß. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl.* j. sæpius propinetur.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc. j. M. f. Linimentum*, quo inungatur pars læsa manè & serò, superimponend. fol. Brassicæ.

De furfure, sive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein

℞. *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. misceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput singulis matutinis; diligenter infricando, & postea superimponendo vesicam suillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & postea defricentur squamulæ sensim singulis auroris, prout decidere pronæ fuerint.

De morsu canis Rabidi.

Post 40. dies aut plures melancholica adsunt symptomata, febris, sitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulsio.

℞. *Sp. vin. optimè rectificat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ℥j. *f. mixtura*, qua illiniatur pars læsa ter in die, superimponendo linteum eâdem mixturâ imbutum.

De Ulcere Vesicæ.

Pus graveolens, aut sanguis, non nunquam squamulæ seu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ crustulæ (sin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando crassiores) unà cum urina excernuntur, perpetua dysuria & continuus earum partium dolor infestant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dysuriæ & doloris dantur intervalla, plus etiam excretum copiosius est, album, leve & minimè fœtidum, lacti similis profunditur urina: & longè post mictionem pus ab eo separatum in fundo residet.

℞. *Emplastr.*

℞. *Emplastr. Flos unguent. dict.* ℥iß. *f. Pil. N. ix.* cap. iij. horis medicinalibus, superbibendo sequentis Aq. Cochl. vj.

℞. *Rad. Fœnicul. Consol. Aristoloch. & Caryophyll. an.* ℥iij. *fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & destillentur in vini alb. & lact. an.* ℔iv. *& eliciantur solummodo* ℔ij. pro usu.

℞. *Pulv. rad. Consolid. maj. & gumm. Arab. an.* ℥j. *Sacchar. Penid.* ℥j. *f. Pulv.* cap. Cochl. j. bis in die.

De Asthmate inveterato in iis, qui sanguineo temperamento præditi sunt.

Dividitur in tres species; Dyspnœam, quæ difficilis est respiratio, in qua crebrior densiorque est spiritus tractio ex infarctu pulmonum sine stertore oriunda: Asthma, ubi frequens & magna respiratio, in qua diaphragma, musculi intercostales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum stertore & sibilo. In priore specie substantia pulmonum, in posteriore bronchia opilantur. Est Orthopnœam, quæ est maxima spirandi difficultas, sub qua ægrotantes non nisi sedentes, erectâ cervice respirare possunt, Musculi etiam pectoris & scapularum vehementer exagitantur.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x. Die sequenti sumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

Sem. Anis. subtiliss. pulv. ʒij. *cum s. q. Balsam. Lucatell. f. pil. ex. singulis drachmis vj.* cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, superbibend. *decocti amari sine purgantibus unc. iv.* calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer Processus.

De Paralysi.

Sensus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel simul, vel alterutra tantùm facultas aut prorsus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈ij. alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per *xxx.* dies *Electuar. Antiscorbutic.* ʒij. superbibend. *Aq. Antiscorbutic. Cochl. vj.* Vide in Scorbuto.

℞. *Unguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortens. an. unc. iß. M.* & inungantur partes affectæ, ut spina dorsi, &c. manè & serò.

Pleraque præscriptorum, utut curationi scorbuti solùm destinari videantur, attamen cùm humores crudos ac fixos volatilisare præ aliis apta nata sint, in Paralysi etiam conveniunt.

De Tussi & Phthisi.

Tussis per se patet. Phthisis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris molestat hectica, à cibo invalescens, (quæ ex celeritate pulsûs, rubedineque genarum dignoscitur) materia per tussim excreta est aut purulenta, quæ in ignem conjecta tetrum spirat odorem, & immissa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni superveniunt, livescunt tandem genæ, facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapsus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem statim subsecuturam denunciant.

Si Tussis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia signa Peripneumoniam notham comitantia, accersiverit, vel si à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam sufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, satis erit, ut æger per dies aliquot ab usu vini & carnis abstineat, & his similibus remediis ad libitum utatur.

Balsamum sulphuris Anisatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. crystal. instillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. sequent. quas secum æger continuò portet unam frequenter assumat.

℞. *Sacchar. cand.* ℔iß. *coq. s. q. Aq. font. usque dum adhærescat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ. Enul. Campan. sem. Anis. & Angelic. an.* ℥ß. *pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an.* ʒij. *Ol. Chym. Anisi* ℈ij. *f. s. a. Tabellæ domesticæ vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. cap. Ven. Violac. an. unc. j. Sacchar. cand. q. s. f. Lohoch.* de quo sæpius lambat ex bacillo Glycyrrhizæ, quando tussis urget.

In defluxione tenui *Eclegma incrassantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tussis his remediis haud cessaret, (præcipuè autem si febrem comitem habeat, vel si à Peripneumonia aut Pleuritide originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, sed Venæ sectione & Catharsi debellanda est, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniæ nothæ describitur.

Verùm enimverò cùm, his omnibus non obstantibus, Tussis non modò non curationi cesserit, sed & diuturnâ Pulmonum concussione eos adeò debilitaverit, ut Phthisis tandem subingressa fuerit, tùm hâc methodo præcedendum.

℞. *Balsam. Peruv. gutt. x. instillentur Cochl. j. Syr. Hederæ terrestris*, vel si id minus gratum fuerit ægro, *Cochl. j. Sacchar. cryslall.* cap. ter in die superbibendo *Decocti Amari sine purgantib. unc. iv.* vel (si idem ventrem moverit) *unc. iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa sunt) *Equitatio* ad satis longa & diutina itinera facilè palmam præripit, hoc observando; ut si æger juvenilem ætatem prætergressus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm si puer aut juvenis esset; & sanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hâc ætate Equitatio Phthisi medetur.

De Scorbuto.

Adsunt spontaneæ lassitudines, corporis gravitas, dyspnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, sanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumescentia, nunc extenuatio, in iisdem perpetuò maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuscus.

Extrahatur sanguis è brachio ad *unc. viij.* nisi signa Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertiâ quaque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam postea, per mensem unum vel alterum sumat sequentia.

℞. *Con-*

℞. *Conserv. Cochl. hortens. unc. ij. Conserv. Lujul. unc. j. pulv. Ari compos.* ℥vj. *cum s. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & nocte, superbibendo *Aq. Raphan. compos. Cochl. vj.* vel sequentis.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. rasp.* ℔ij. *rad. Ari* ℔j. *fol. Cochl. hort. M. xij. fol. Menth. Salv. Nasturt. Aquat. & Beccabung. an. M. j. Sem. Cochl. hort. parum contus. lib. ß. unc. Moschat. unc. ß. Vin. Alb. lib. xij. destillentur organis communib. & eliciantur solummodo lib. vj.* pro usu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortens. per se destillentur*, pro usu dicto.

Porro sequens cerevisia sit pro potu ordinario.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. recentis incisi* ℥ij. *fol. Cochl. hort. N. xij. passular. enucleat. N. vj. Aurant. Cum toto incisi dimidium, in Lagenam vitream lib. ij. Cerevisiæ tenuis capacem subere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore Lagenæ pro usu, & post aliquot dies sex aliæ, antequam priores exhauriantur, & sic deinceps; vel,

Vice hujus Cerevisiæ seq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immisceri poterunt singulis haustibus potus communis.

℞. *Rad. Raphan. rustic. & sem. Cochl. hortens. an. unc. ß. fol. Cochl. hortens. M. ij. pulpam unius Aurant. Contundantur simul in mortar. marm. sensim affundendo vin. alb. lib. ß. Coletur cum levi expressione*, & reponatur pro usu.

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharsi omissis, in Rheumatismo scorbutico, sive hysterico, valde prosunt.

Phthisis seu *Tabis Descriptio & Cura.*

Plures sunt Tabis species: Prima ferè oritur è frigore hyeme contracto. Paulò enim ante Solstitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempestate frigida, tussi tentantur: Quæ cum illos invaserit quibus pulmones ab ortu sunt infirmiores, omnino necesse est ut à repetitis tussiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento sibi proprio assimilando, præ mala διαθέσει, prorsus impares reddantur. Hinc jam ingens pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi nisu affatim per os rejicitur: Pulmones exinde pure referti purulenta μιάσματα quaquaversum in carnes dispergunt. Hinc enascitur Febris putrida, cujus Paroxysmus sub vesperam fatigat, sub auroram verò sudore copioso ac vires imminuente solvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa succedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Mesentericis in intestina depositis excretisque, partim à labefactato pessundatoque viscerum Tono. Atque ita demùm æger proxima æstate fato suo fungitur, à morbo cui prægressa Hyems viam straverat, extinctus. Atque hæc præcipua Tabis species.

Porro cùm sanguis hac tempestate particulis humidis admodùm scateat, respiratioque à subita pororum contractione plus satis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per intersperfos Venæ Arteriosæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Asperam Arteriam delapsus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter

jugiter irritat, ut creber & vehemens tussiendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus symptomata, brevi accersat. Cumque non jam amplius naturalem sibi pulmones œconomiam statumque tueri valeant. Glandulæ & Tubercula adnasci solent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus, si aspiciantur pulmones, purulenta sanie plurimum distenta reperiuntur.

Ubi semel evaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aspernatur. Tentari utcunque potest Medicatio, minuendo causam defluxionis in pulmones, pertusa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi status accommodatis. Incrassantibus sc. ubi humor subtilior & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus verò ubi pituita crassior ægrè & cum molestia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus contemperantibusque coercenda. Talia sunt *Lac Asininum*, *Aqua Lactis Stillatitia*, *Emulsiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralys.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda est; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalsamum vulgo dicta, apprimè conferre censetur.

Hujusce Morbi Curatio, me Judice, hâc methodô optimè ac felicissimè instituetur. Primum educatur è brachio sanguis, dein subducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præscripto.* Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc. ß.* Intermisso biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus esse videatur, donec symptomata vel prorsus evanuerint vel saltem mitescant. Post singulas Catharses jam finitas Opobalsami gutt. *xx.* Sacchari particulæ majori instillatas permixtasque nihil superbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Insula Chio cum Saccharo cando confectam. Opobalsamum non assumendum est nisi prægressis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balsamo Lucatelli, Glycyrrh. pulvere, semine Anisi & Terebinthina* concinnatum poterit substitui. Post evacuationes, sedulò conandum est ut Tussis sedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula possit usurpari. ℞. *Decoct. Pectoral. libr. j. Syr. de Mecon. Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Cochl. v. ter in die.* Medicamentum hoc ita frequenter haustum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim sistet; eosque in pristinam εὐεξίαν reducet, nisi jampridem à naturali statu nimium recesserint. Promovebit insuper purulentiæ materiæ in iisdem aggestæ concoctionem.

At verò Palmarium hujusce Morbi præsidium est, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui se huic corporis exercitio sanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adstrictus, nullo Cibi potusve genere privandus est: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibusdam eorum qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus est non multum à Scrophulis abludens.

Est & alia Tabis species à Tussi prognata, longè diverso anni tempore, initio scilicet æstatis. Hæc Juvenes persæpe illos invadit qui debilioris sunt

corporis

corporis habitu, & quorum sanguis particulis calidis acribusque refertus est, Sanguinem isti è pulmonibus per tussim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem sive ægritudinem quandam in pulmonibus persentiscunt: Quæ Symptomata nisi maturè remediis appropriatis eliminentur, primò scabrities, mox & ulcus accedit: unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis species Venæ sectione & Catharsi alternatim repetitis, saltem in principio, facilè vincetur: Si Diætâ insuper Refrigerante & Incrassante utatur æger, & à carnibus in solidum abstineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiscente, amandatæ, qui sensim infirmiores redditi à symptomatis jam memoratis vexantur.

Quandoque oritur à sanie istâ purulentâ quæ à Pleuriticis non satis copiosè per expectorationem egeritur. Quo in casu eandem quam Empyema, Curationem postulat.

Sunt etiam qui à nimis copiosis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis speciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque sumpto, sub noctem lacessit: Atque hos præ cæteris Aphthæ infestant.

Phthisis, seu Tabis descriptionem ac curam integram, Præclarissimus Author morte præoccupatus, absolvere nequivit, & pauca tantùm, sed pro more suo quàm maximè accurata, in hoc argumento nobis reliquit, quibus in aliquale supplementum, adjicere non inconsultum credidimus Præclarissimi Caroli Leigh M.D. *Phthisiologiam Lancastriensem, jam anno* 1694. *Londini editam. Opusculum sanè eximium, & Methodô Sydenhamianæ omnino affini conscriptum. Sit itaque*

DE PHTHISEOS Speciebus & Causis.

CAPUT I.

Quo agitur de variis Phthiseos Speciebus & earum Causis.

PHthises in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad sequentes reduci possunt, videlicet, sunt vel Scorbuticæ, Strumosæ, Chylosæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, Crapulas, Chlorosin, Fluorem album, Icterum, Rheumatismum Scorbuticum, Sarcocelen & Vermes sæpiùs consequuntur: nec non Hæmopthysin & Vomitum Sanguinis; cùm Phthises autem Scorbuticæ præ cæteris furiunt eas Choream ducere statumino.

Phthises Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus sex non naturalibus. De iis autem quæ ab

aëre fiunt, quia locis plerisque Morbi stationarii appellari debent, imprimis agam. Istis terrarum areis quæ paludosis arenis salsis luxuriant, vel aëre fumô carbonaceô crassescente tantùm non epidemicè grassantur; quæ Phænomena innuere videntur ex particulis vitriolaceis & sulphureo-salinis hunc morbum fomitem suum trahere, quò autem hæc res clariùs elucescat haud inconsultum duco tentamina quædam præmittere quæ auspiciis hisce facem ulteriorem accendant.

Imprimis. In salivam instillentur guttæ aliquot Spiritus Vitrioli, & statim in coagulum album viscosum transit, quale per tussim in Phthisi sæpius eructatur.

Secundo. Guttis aliquot fontis Vitriolacei, juxta Haigh agro Lancastriensi cum salivâ commistis, in coagulum viscosum transit cinerei coloris, quale in Phthisi scorbuticâ haud semel notavi.

Tertio. Distillentur carbones fossiles, & ascendet liquor Vitriolaceus, quô cū serô sanguinis commistô, in coagulum viscosum transit, quale in Phthisi scorbuticâ observare in proclivi est.

His positis, videlicet quòd per particulas vitriolaceas saliva, vel serum sanguinis fit coagulum viscosum, ei tabidorum gustû, consistentiâ & colore simile.

Secundo. Quòd in resolutione carbonum particulæ vitriolaceæ catervatim sublimantur, quod encheiresi pyrotechnicâ patet, adeoque illis atmosphæra propemodum saturatur, cùm in aëre hujusmodi Phthisis sit morbus stationarius, haud abs re fore judicare existimo, ibi terra ruper inspirationem particulæ vitriolaceæ massæ sanguineæ communicantur, adeoque sæpè sæpiùs Phthisin inducunt.

Summa jam difficultas diluenda hæc est, nempe unde fit quod circa littora salsa paludosa hoc morbo tantopere infestantur indigenæ, etiamsi solô cespite utuntur, cibisque sale & fumô conditis per totum vitæ decursum abhorrent? & quomodò istis terrarum areis particulis salinis atmosphæra constipatur? cùm salia marina (sicut ab eorum evaporatione constat) sint fixioris naturæ, quàm ut radiis solaribus, vel vi ventorum ascenderent?

Anxiè diu circa hæc cogitanti, hæc tandem conjectura in mentem mihi venit.

Observatu satis est obvium plagas istas maritimas, tam Sulphure, quàm sale luxuriare, hæc hypothesis sequentibus argumentis nititur.

Imprimis, Noctilucæ infinitæ horis vespertinis hisce quasi tot *Phosphori* erumpentes, Sulphuris præsentiam arguunt.

Secundo, Sæpius odores fœtidos emittunt, quales ex Sulphure & sale unitis percipiuntur; in his itaque terris salsis paludosis, particulæ Sulphureæ fugam continuò moliuntur, particulis autem salinis divortium haud ferentibus, particulæ Sulphureæ salia muriatica secum gerunt, adeòque illis atmosphæra constipatur; cùm in aëre itaque hujusmodi Phthisis sit Morbus stationarius, ibi ex particulis Sulphureosalinis trahit Phthisis illius pabulum sicut opinari fas est.

In ulteriorem hujusce sententiæ confirmationem argumentum è contrariô produci potest. Ubi hi limi salini desunt hic Morbus rarò aut nunquam infestat, Hinc ergò fit quòd in *Russiæ* &

Novæ

Novæ Angliæ quibusdam partibus per totum anni decursum tussis sonitus haud auditur, etiamsi mare sit in præcinctû; & hinc quoque forsan fit quòd celeberrimus iste *Monspeliensium* aër antiphthisicus evadit, etiamsi parum è Mari *Mediterraneo* distat.

Dum è contra haud in sese volvitur annus, quin Phthisis, Hydrops, Scorbutus, Febres intermittentes, & penè dixissem Morborum myriades in hisce terrarum areis truculenter grassantur; adeoque quòd de terris hisce salsis paludosis tale propemodum dici potest, quale *Pythagoras*, de herbâ *Apraxi* de quâ sic talia dicit. Datur herba, radix cujus *Naphthæ* ad instar ignem concipit; quique Morbo quocunque correpti sunt, hâc germinante, recidivam patiuntur, quoties illius effluvia per aërem diffunduntur.

De reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus differere jam restat, de iis scilicet quæ ab erroribus sex non naturalibus, & illis quæ à parentibus derivantur. Jam verò cùm Phthises ab erroribus diætâ & victû per causas allatas facilè explicari possint, earum ætiologiis enodandis diutiùs immorari impræsentiarum inutile esset, quapropter de Phthisi Scorbuticâ hæreditariâ breviter jam attingam.

Inter omnes sanè Philosophantes fœtum humanum in ovô formari ultra aleam dubitandi ponitur, de modo autem ova fœcundandi haud tam bene inter se convenit Autoribus.

Ova duplici investiuntur membranâ propriisque tunicis involuti sunt, adeò quòd ne gutta quidem liquoris iis exprimi potest, hinc pro Gas quôdam virili, sive aurâ seminali ovis fœcundandis: quidam viriliter contendunt; in praxi tamen nihil vulgariùs occurrit quàm hunc Morbum intueri patris genium consequentem, etiamsi per totum vitæ decursum matre sat athleticè degente, quidam circa eandem ætatem cum patribus hôc Morbô correpti sunt, alii citiùs, alii seriùs, alii valetudinarii tantùm vixere, alii sat pancraticè priusquam Phthisi confecti sunt, pro diversâ scilicet crasi seminis virilis, scilicet sicut spiritus eô nidulantes, magis vel minùs sunt depressi, & particulæ salinæ evectæ, primis vitæ incunabulis varia format stamina vitæ, adeoque citiùs vel seriùs infans vergit versùs temperiem salinam, huic Morbo inducendo aptam. Ex præmissis mihi videtur inferre liceat, ab uterô semen virile per vasorum extremitates absorbetur, hinc massæ sanguineæ communicatur, & circuitû sanguinis, sicut opinari fas est, ova fœcundat, arduum etenim mihi concipere videtur, quomodo hic Morbus, podagra, & calculus patris genium consequerentur, si ab aurâ seminili tantùm ova fœcundentur: ex præmissis patet ex quali prosapiâ huic Morbo sit origo, capite itaque sequenti venit symptomatum explicatio.

CAP. II.

Hôc agitur de Symptomatum Serie & eorum Causis in statû incipiente.

QUandoquidem Morborum scientia haud meliùs quàm ab eorum productis exprômitur, mihi hunc Morbum descripturo, haud aliâ videtur insistere methodô, quàm symptomatum syndrome delineanda. Missô itaque

olympicô pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea solummodô quæ ratio experientiâ suffulta dictitat brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitûs & virium dejectione, angustiâ pectoris, tussi titillante, sputo copiosô, crassô, albô, quandoque flavescente, pellucidô, cæruleô, cinereô, fœtidô, salsô, acidô, subdulci, pro sanguinis dyscrasiâ scilicet, & obstructionum mole & geniô.

Sudoribus quandoque nocturnis, carnis intabescentiâ, calore & frigore levi & incertô alternatim succedentibus.

Urinâ lixiviali, sedimentô copiosô, albô, sæpiùs autem flavô, vel rufô saturatâ.

Aliquando diarrhœâ, torminibus ventris, & partium extremarum tumore.

Hisce prælibatis Symptomatum explicationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitu prostratô interrogemur, ideo evenire dicimus: glandulæ in ventriculi parte inferiore sitæ, quæ humores subacidos, fluxiles ex arteriis separare debent, humores viscosos elutriant, adeoque fibris nerveis titillandis (quô motû consistit appetitus) inepti sunt, hinc cibi fit fastidium, & hinc est, ni fallor, quòd in quibusdam ab emeticô assumptô, tam immensam saburram viscosi phlegmatis per vomitum frequenter ejectam inspexi.

Per succum viscosum in pulmonibus extravasatum aëris inspiratio interrumpitur, adeoque angustiâ pectoris frequenter corripitur æger; quo pariter circa glandulas Tracheales depositô, & intra pulmones sputum istud, ni fallor, efformat quod tantâ copiâ per tussim eructatur, ab hôc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hisce coagulis, folliculis in glandulis conglobatis gravidis, adeoque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex serosus, qui per lymphatica peregrinare debuit, propriis emunctoriis orbatus, massæ sanguineæ regurgitat, & sic per vasa insolita eliminatur; hinc ergò ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixissem continuis depluit, qui tussim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione sudores tantoperè profusi, diarrhœæ, tormina ventris, & partium extremarum tumores huc collimant.

Quandoque viscosis humoribus mesenterii glangulis infarctis, Chylo transitus denegatur in sanguinem, quo pabulô diurnô orbatus, nutrimentô debitô privatur corpus, hinc vires dejiciuntur, emaciat corpus, & quandoque fœces albescunt, quapropter à viscosis hisce saburris venæ lacteæ mesenteriô disparent, sicut in cœlis *Galaxia* propter densas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas salinas præcipitantur, & indè quandoque sputô albô, crassô, subdulci, per tussim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & indâ in hôc Morbo frequenter Urinæ sedimento candidô copiosô saturantur.

Propter Musculos subsidentes humeros alatos observatu in proclivi est, quod (sicut plebeiis placet) malum portendit, quasi anima relictura corpus illius fugam appropinquantem indicaret.

ret. Hi *Hippocrati* aliisque Græcis πτερυγώδεις appellantur.

Propter glandulas in hepate obstructas bili transcolanti imponitur remora, quæ sanguini itaque regurgitat, ex eâ cum acidis in Sanguine effervescente, lenta febris sequenter in tabidis glíscit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis tantâ flavescente hypostasi, & quandoque rufâ saturatæ, hinc quoque petenda est.

Quandoque calore & frigore alternatim succedentibus cruciatur æger, propter chyli acescentis fermentationem, & inæqualem cum Sanguine misturam.

Sputum frequenter in hôc Morbô fit crassum, album & dulce, quod (sicut prius innuimus) Chylum præcipitatum ponimus, aliquando fit tenue & pellucidum cum crafsô commixtum, quod ponimus esse lympham quæ per lymphæ ductus transire debuit, propter glandulas autem conglobatas obstructas, per alia secretoria eliminatur, & in hôc quidem casu, quicunque humori huic sistendo medicamentis opiatis pertinaciter insistit, à verô deviat, & præstat *ei motos componere fluctus.*

Sputum aliquando fit cæruleum, salsum, acidum, & amarum, sicut bilis, & salia diversæ prosapiæ variè cum eo miscentur.

Restat aliud Symptoma, nec minus reliquis infrequens explicandum, *viz.* unde est quòd in hoc Morbo urina tam intensè lixivialis excernitur, sedimentum copiosum rufum deponens, suavem emittens odorem, parum ei dissimilem in urinis obvium post medicamenta terebinthinata, & quædam præparata Sulphuris assumpta, superficiem gerens pelliculâ tenui oleosâ obductam? In hôc casu ponimus urinam particulis Vitriolaceis vel Muriaticis esse summopere saturatam; particulæ salinæ post ortam cum bile, effervescentiam præcipitant, adeoque urinæ tantam hypostasin deponunt: particulæ biliosæ ab effervescentiâ cum particulis salinis (sicut Sulphur ab incendiô adjunctô) rufescunt, & inde urinæ sedimentum lateritium deponunt. Particulæ salinæ oleosas quasdam particulas in fermentô incarcerant, quæ tumultu unà cum illis per renes ablegantur, hinc urinâ aëri expositâ, particulisque fermentescentibus saturatis, particulæ Sulphureæ oleosæ divortium conantur, adeoque in superficie pelliculam efformant, & odorem suavem emittunt; hypothesi huic suffragatur Phænomenon in Spiritû Nitri dulci satis obvium, ibi etenim ab acidô cum Sulphure unitô, odor ejusmodi prosapiæ observari potest.

Utrùm in hôc statû tuberculis semper infarciuntur pulmones à clarissimo *Mortono* notatis; Hâc patriâ à cultrô anatomicô tanquàm à peste abhorrente, nec nego, nec affirmarem, hoc tamen (praxi suffragante) assererem; in hôc Morbô plures satis succumbere vidi, ne unô quidem symptomate Febris inflammatoriæ apparente; cui sententiæ adstipulatur Historia è Doctore *Bennet* desumpta Theatro tabidor. *pagin.* 96.

Cum apud *Bristollienses* Medicinam facerem, quâ urbe Pēsili tabes frequenter grassatur, nonnullos sputum subdulce levi conatu expectorantes, spatio trimestri fatiscentes, & totaliter enervatos vidi; horum verò quosdam, non omnes tussis vehementior aliquoties

corripuit, & arescentes strigosi periere, in quorum unicæ detectionis causâ, licèt Sanguinem (peracto salino ptyalismo) extussierat, & pulmo ubique inteneratus tonum amiserat, universa spirabilia nec non viscera omnia naturalia, quoad sensum sana comperta sunt. Haud hìc intelligi velim quòd in Phthisi pulmones hisce tuberculis nunquam infarciuntur, eos etenim sæpius ulceratos vidi: at hoc solùmmodò assero eâ Phthisi quæ tam vulgariter in agro *Lancastriensi* grassatur, quâ indies deflorescunt ægri sputum crassum album expuentes, in his dico, hujusce Morbi principiô & incrementô, raro aut nunquàm pulmones confodiuntur, imò aliquandò, ægri è mediô tolluntur & (sicut opinari fas est) iis haud ulceratis, quibusdam etenim per totum Morbi decursum Febris hecticæ symptoma haud apparuit unum.

CAP. III.

In hoc Capite Symptomata in statu confirmato recensentur, & eorum Causæ assignantur.

FAtiscente in dies naturâ in prosapiam propemodum vitriolaceam degenerat massa Sanguinis, hinc sputum frequenter aluminis vel vitrioli martis fit saporis, jam particulis salinis sui juris factis, effusis velut habenis hic Morbus affligit; hinc Febris fit continua & auctior, ex particulis scilicet vitriolaceis cum Sulphure Sanguinis effervescentibus, sicut ex oleis vitrioli & terebinthinæ permistis observare fas est.

Ex hâc effervescentiâ vasis capillaribus circa genas distentis, inde est quòd rubor fixus genas utrasque occupat, mortis adstantis frequenter indicium; quasi vitalis flamma ellychnii ad instar, (cujus pabulum propemodùm exhaustum est) receptaculô gliscéret; *vel solis ad instar rubro colore hemisphærium spargentis, priusquam Cimmerias descendit in umbras.*

Conglobatis glandulis indies magis infarctis, & majori copiâ nutritiô succô quotidie præcipitatô, hinc est quòd sputum fit copiosius & crassius, & ex fermentô vitriolaceô cum Sulphure Sanguinis permistô, aliquando saporis putridorum piscium.

Ex sputô copiosiùs in dies intra pulmones extravasatô, Asthmate frequenter corripitur æger. Et continuâ propemodum gravitate pectoris opprimitur. Sputum aliquando egregiè fœtidum hôc statû quoque notavi, quod tamen haud semper ab ulcere pulmonum, sicut quibusdam placet, ortum sibi ducit, sæpiùs etenim hoc notavi, & patientes tam diarrhœâ, quàm sudoribus immunes, quod procul dubio haud evenire posset ulcere fœtidô pulmonibus confossis, potiùs itaque fœtoris istius causa in hôc consistere videtur, particulis Sulphureis volatilibus, particulis salinis aculeatis, hisque latice serosô luxuriante, cum salivâ miscentur, jam particulis sulphuris ad evolandum satis aptis secum salinas vehunt, quas unitas effluviis saliva emittit, hinc sensorium olfactus tenellum vellicant, iisque itaque ingratis fœtorem conciliant, sicut à contrario particulæ sulphureæ globosæ sine salinarum mixturâ, fibras olfactorias percutientes gratum odorem causant; sicut in aromatibus & balsamicis florum effluviis observare in proclivi est.

est. Grandiori mole in dies nutritiô succô expectoratô, hinc vultus evadit *Hippocraticus*, & corporis universi marasmus.

In dies conglobatis glandulis infarctioribus,& versus temperiem salinam vergente Sanguine, hinc sudoribus profusis & diarrhoeis immanibus cruciantur ægri, nec non doloribus acutis, iis Rheumatismo versatilibus quibusdam atrocioribus, ossibus etenim in ipsis de dolore lancinante quidam conquesti sunt, iique quibus Morbum venereum suspicari nefas.

His Symptoma aliud haud minus commune, & summâ quidem indagine dignum addi potest, strigosi plures, etiamsi ad orci fauces propemodum sunt redacti, appetitu laudabili ditantur, post cibum assumptum hecticô nullô calore succedente, neque sudores, nec diarrhoeæ, nec ventriculi inflãationes adsunt; tamen in dies intabescit æger prægrandi copiâ sputum crassum album expuens. Auguriis nostris ex præmissis sat superque propalatis, particulis vitriolaceis frequenter luxuriare Sanguinem; circa hoc symptoma hæc conjectare liceat. Vitriolaceis particulis aculeatum naturale fermentum, ictû altiori fibras nerveas titillat, quæ quasi ab œstrô percitæ, spiritus fibris ventriculi indigeni in motus concitatiores adiguntur,& inde est, ni fallor, quod appetitus sit voracior, esculenta quævis assumpta struthionis ad instar colliquans; hoc colliquamentum per lacteas ductumq; chyliferum propagatum, cum Sanguine miscetur; quod in propriam naturam haud assimilat, & inde in universi corporis nutrimentum, quin salinæ particulæ Sanguine nidulantes, in humoribus crassis hoc præcipitant, & inde est quod alimenta assumta etiãsi in Sanguinis naturam haud cõvertuntur, tamen nec per sudores, nec per diarrhoeas eliminantur, quin intra pulmones coagulô albô viscosô subsidunt, & inde est quod in dies intabescit æger.

Restat adhuc aliud Symptoma quod sub hôc larvatur vultu: plures hôc Morbô propemodum confectos Febris intermittens anomala frequenter invadit, quosdam semel tantùm, alios bis vel ter spatio viginti quatuor horarum conquassat, ingruit sæpè cum horrore & pruritû inter scapulas, & circa regionem lumbarem, totum postea convellitur corpus per horam unam vel alteram tremulum permanens, calor posteà succedit, & huic sudores & aliquando diarrhoeæ: ex lentoribus salsis circa membranas nerveas, nervorum extremitates, plexus, & glandulas subcutaneas miliares extravasatis, hæ frigoris & caloris reciprocationes procedere videntur, his ad plenitudinem aggestis, & acorem insignem nactis, partes nerveas vellicant, adeòque, ni fallor, dolores hosce frigorificos inducunt, lentoribus hisce per vasorum extremitates tandem absorptis, adeòque cum Sanguine permistis, ex iis cum particulis Sulphureis Sanguinis nova repullulat fermentatio, calor itaque Febrilis succedit tandem autem materiâ morbificâ subactâ, aliquando per diarrhoeam amãdatur. Alii in statu eusarco, etiamsi animi indole dulcissimâ præditi, hôc Morbô tandem confecti, ex levi quâlibet occasione irascendi ansam capiunt; itaque tam continuâ ebulliunt, vix vocem vel visum alicujus tranquillè ferunt: ex succis hisce acescentibus spiritibus animalibus continuô tanquam ab *œstrô* percitis, sicut opinari fas est.

Hisce

Hisce præmissis, de reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus breviter disserere adhuc restat; at cum eæ (scilicet utrùm sint hæreditariæ, vel ab erroribus in diætâ & victû) maximâ ex parte eadem vel similia symptomata præbent: verosimile mihi videtur eas à tali prosapiâ oriri, quapropter earum ætiologiis explicandis diutiùs immorari impræsentiarum inutile esset; nobis itaque sufficiet in casu quolibet historiam unam vel aliam subnectere, & medendi methodum recensere.

CAP. IV.

Canones quidam generales circa hunc Morbum proponuntur.

IN hôc Capite Symptomata in statu deploratô recenseri debent, at cùm nullus sit propemodùm è plebe, quin in hôc statu ægro ex hôc vitæ curriculô manumissionem pronuntiet, diutiùs hisce immorari extra propositum esset; nobis itaque sufficiet Canones quosdam generales circa hunc Morbum proponere, exque iis medendi methodum efformare.

Canon primus:

In statu simplici incipiente facilè curatur Phthisis.

In statu complicato incipiente, visceribus & lymphaticis salvis, bonum sit expectandum.

In statu confirmato, difficulter, tamen quandoque curatur.

In statu confirmatô complicatô aleâ res est dubiô plena.

In statu confirmatô complicato, visceribus vel lymphaticis insanis, nil nisi malum sit pronunciandum.

In statu confirmatô Phthises hæreditariæ inducias frequenter patiuntur, raró autem vel nunquàm curantur.

In statu confirmatô, modò Febris adsit, lacticinia sunt vitanda, in hoc quoque casu chalybeatis abstinendum est.

Urgente dyspnœâ, etiamsi catarrhô titillante infestetur trachæa, ex opiatis tanquàm à peste fugiendum est.

CAP. V.

Hôc Capite medendi methodus in statu incipiente proponitur.

INtentiones in hoc stadio variis indicationibus respondentes ad sequentes reduci possunt.

Imprimis, Per emetica, vel lenia Cathartica, primæ viæ ex saburrâ viscosâ sunt detergendæ.

Secundo, In adultis Phlebotomiam semper proficuam inveni.

Tertio, Pulmones ab humoribus crassis sunt liberandi.

Quarto, Glandulæ infarctæ sunt aperiendæ.

Quinto, Temperies salina Sanguinis sit alteranda.

Sextò, Lymphæ succedentis in Pulmones defluxus sit præcavendus.

Medicamenta intentioni primæ respondentia, hæc vel similia esse possunt, quibus forma liquida arridet sequentia præscribi possunt.

Si Emetico opus est.

℞. *Mell. Scillitic. ab* ℥ij. *ad* ℥iiij. *Aq. Cardui, hyssop. aa.* ℥ij. *syrup. scabios. compos.* ℥ß. *M. S. F. Emeticum.*

Si per Catharsin alvus sit subducenda, sequentia in usum veniunt.

℞. *Decocti*

♃. Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. *ſirup. de ſpinâ cervinâ* ℥iß. *crem. tartari* ʒß. *aq. lumbricor.* ʒij. *M. S. F. P. cum regimine ſumend.* Vel,

♃. Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. *Mannæ Calabrinæ* ℥j. *tincturæ ſacræ* ℥j. *crem. tartari* ʒß. *aq. lumbricor. ſolutione gummi Ammoniaci ſaturat.* ʒj. *M. F. P.*

Cum regimine ſumend. huic ſirup. Roſar. ſolutiv. addi poteſt, pro re natâ.

Quibus forma pilularis arridet hæc, vel ſimilia eſſe poſſunt.

♃. Pil. Stomach. cum gumm. ℈j. *de ammoniacô Magiſtral.* ℈ß. *tartari vitriolati gr.* vj. *reſin. jalapp. gr.* vj. *Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pil. N.* 7. *cum regimine ſumend.* Vel,

℞. *Pil. aloëphangin. tartarear. Quercetan. aa. gr.* 10. *de ammon.* ℈ß. *tartari vitriolati gr.* vj. *reſin. jalap. à gr.* 6. *ad* 10. *Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pil. No.* 7. *cum regimine ſumend. his Calomelas à gr.* 14. *ad* ℈j. *addi poteſt pro re natâ.*

Quibus ſit in animo Bolus, talis eſſe poteſt.

℞. *Elect. lenitivi* ʒvj. *crem. tartari* ʒj. *ſyr. roſ. q. ſ. f. bolus cũ regimine ſumẽd.*

Pro puerulis doſes & formæ variari poſſunt, ſcilicet, pulveres de Rhabarbar. ſenâ, Calomelan. reſinâ jalappæ, & id genus aliis; nec non Elixiria; & tincturæ (inter quæ tinctura ſacra & Elixir Salutis cæteris palmam præripiunt.)

Quibuſdam cereviſia medicata præ cæteris allubeſcit, & in eo caſu talis eſſe poteſt.

℞. *Folior. ſenæ, Rhabar. polypodii quercini aa.* ℥ij. *epithymi* ℥iß. *pini, tamariſci ſummitat. aa. Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terreſtris Mv. ſalviæ agreſtis Miij. radic.* 5. *aperientium aa.* ℥ij. *lapath. acut.* ℥vi. *baccar. juniperi* ℥j. *cortic. aurantior. No.* vj. *F. ſacc. pro tribus cong. cereviſiæ; doſ.* ℔j. *aurorâ quâlibet, vel alternâ ſicut vires ferent. Phthiſin incipientem tempore vernali hac ſola cereviſia haud ſemel curavi. Intentioni tertiæ, quartæ, &c. medicamenta ſequentia reſpondent.*

℞. *Conſerv. Cynosbat.* ℥iiij. *corall. rubri* ʒiij. *ſyrup. balſamic. q. ſ. F. Elect. horis medicis ſumend.* Vel,

℞. *Conſerv. Cynosbat. florum cichorei aa.* ℥iß. *extract. trifolii fibrini* ℥ß. *animæ martis ab inſigni Vigani pp.* ℥j. *gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. ſolut.* ʒj. *florum Benzoin.* ℈j. *cum ſ. q. ſirup. balſamic. Tolutan. F. Elect. eodem modô ſumend.* Vel,

℞. *Conſerv. Cynosbat. lohoch. de pulmon. vulp. aa.* ℥iß. *enulæ Campan. condit.* ℥ß. *ariſtolochiæ rotundæ* ʒiiß. *glycirrhizæ* ʒij. *hederæ terreſtris præparatæ* ʒiij. *florum ſulphuris* ℥ß. *ſyr. de Eryſimo q. ſ. F. Elect.* Vel,

℞. *Conſerv. Cynosbat.* ℥iiij. *martis cum ſulphure pp.* ʒiij. *ſal. ſpirituoſ.* ℈j. *cum ſ. q. ſirup. è cortic. citri. F. Elect.*

Electuariis præſcriptis, ſicut dyſpnœa magis vel minùs urgebit, ſpecies diaireos, ſolutio gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. fact. flores Benzoin. extract. enulæ, radix ariſtolochiæ rotundæ, addi poſſunt, vel omitti, ſicut medico videbitur idoneum.

℞. *Syrup. Balſamic. Tolutan. è ſucc. heder. terreſtris, capillor. veneris aa.* ℥iij. *f. ſyrup.*

℞. *Aq. lactis alexiteriæ* ℔j. *limac. magiſtral.* ℥ij. *gentianæ cõpoſ.* ℥iij. *lumbric.* ℥j. *ſacchar. perlat. q. ſ. F. julapium.*

℞. *Ingredientium q. ſ. ad* ℔iij. *decocti pectoralis; adde radic. ſarſæparil.* ℥iß. *chinæ, fœnic. bardan. urtic. caryophillat. aa.* ʒvj. *ariſtolochiæ rotũd.* ℥ß. *ſem. aniſi, coriãdri, urtic. aa.* ʒij. *paſſular. exacinat.*

℥j. baccar. juniperi ʒj. c. c. rasur. eboris aa. ʒv. folior. hyperici, capillor. veneris, hederæ terrestris, marrubii albi aa. Mj. coq. in aq. fontan. s. q. ad ℔iiij. colaturæ adde vini albi ℥iv. mell. despumat. sacchar. cand. albi aa. ℥ij. M. F. Apozema usus eximii in asthmate & gravitate pectoris.

℞. *Aq. limac. magistral. lumbricor. aa. ℥iiij. sirup. balsamic. Tolutan. de Prassio, Allio vel Erysimo aa. ℥j. spir. sal. armoniaci è gumm. ammon. distillat. ʒij. M. F. mixtura.* Vel,

℞. *Aq. lactis alexiteriæ ℔iß. gentian. compos. ℥vj. limac. magistral. ℥iß. sacchar. q. s. F. julapium.*

℞. *Pulveris milleped. pp. ʒiij. radic. aristolochiæ, gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. solut. aa. ʒiß. fiorũ Benzoin. ʒß. extract. enulæ, croci an. ʒj. Balsam. Peruv. ℈j. sulphuris anisat. q. s. F. pil. mediocres in dyspnœa usus egregii.* Vel,

℞. *Florum Sulphuris, gumm. ammoniaci aa. ʒij. enulæ campan. aristolochiæ rotund. glycirrhiz. Ireos Florentin. aa. ʒj. sem. anisi ℈ij. picis liquidæ Barbadeos partes iv. Balsam. Peruv. partem j. M. F. Massa pilularis.* Vel,

℞. *Balsam. Tolu. ʒiß. milleped. pp. ʒij. gumm. ammoniaci depurat. ʒiß. florum Benzoin. ℈j. Myrrhæ ʒj. Balsam. sulphuris anis. gut. 12. succi glycirrhiz. in tinctura croci solut. q. s. M. F. massa dos. ʒß. vel ℈ij.*

℞. *Pulveris milleped. ʒiij. animæ martis ʒj. gumm. ammon. in aq. lumbricor. solut. ʒj. extract. trifolii fibrin. q. s. F. pil. mediocres.*

℞ *Cinnabar. antimonii ℈ij. F. pulvis. Capiat bis in die: Panacæa quoque antimonii Doctoris* Needhã *egregii sit usus.*

℞. *Pini summitat. Miij. folior. beccabung. Miij. salviæ agrestis Mj. capillor. veneris, hederæ terrestris, aa. Miij. radic. lapath. acut. ℥vj. baccar. juniperi ℥j. cortic. aurantior. N. 6. F. sacc. pro tribus cong. cerevisiæ.*

℞. *Pini, tamarisci summitat. aa. Mij. folior. beccabung. Miij. hederæ terrestris, capillor. veneris aa. Mvj. salviæ agrestis Miij. radic. osmund. Regal. ℥iv. enulæ campan. ℥ij. lapath. acut. ℥vj. 5. aperientium aa. ℥ij. sarsæparillæ ℥vij. baccar. juniperi ℥j. sem. anisi ℥ß. cortic. aurantior. N. vij. F. sacc. pro tribus cong. cerevisiæ, de qua cap. ad ℔ij. in die cum sirup. & pil. prius præscriptis. His debitè adhibitis medicamentis ulterioribus vix opus est; quò autem intentio ultima omni ex parte perfici potest, externa etiam in usum veniunt v. capitis rasura, fontanellæ, vesicatoria satis ampla, quæ revera tussim Phthisicam tutiùs & magis radicitùs tollunt, quàm medicamenta quævis opiata formâ quacunque sumpta, ingenuè etenim fateor ex opiatis copiosiùs sumptis, nil nisi inducias incertas mihi adhuc observare contigit.*

CAP. VI.

Quo agitur de methodô in statu confirmatô.

INtentiones in statu secundo à prioribus tantùm minutiis distant, nisi quòd in hoc stadio Catharses mitiores esse debent, Phlebotomia si omninò, manu tantùm parciori sit celebranda; jam calor febrilis, qui vehementiùs exæstuat præ singulis sit temperandus: ad calorem febrilem temperandum varia ex variis Autoribus præscribuntur; pulveres scilicet testacei, antihectici, con-

conſervæ, antidoti, analeptici, Julapia refrigerantia, emulſiones, & id genus alia, at ingenuè fateor in hoc ſtatu, hac vel tali methodô haud Phthiſin ſemel radicitùs ſanatam vidi; miſſis itaque ambagibus, ad Cortic. Peruvianum (modò adſit pulmonum ulcus) ſemel in die tantùm exhibitum tanquam ad Aſylum fugiendum eſt, hoc tantùm obſervando, quòd tunc temporis pectoralibus fortioribus inſiſtēdum eſt, & die quolibet tertiô, vel alternô per catharſin levem alvus ſit ſubducenda; hac methodô appetitum priùs totaliter proſtratum ſtatim reſtitutum vidi, & calorem febrilem totaliter debellatum. Et cum ita ſe res habet ad coronidem methodo inceptæ imponendam, ad pectoralia detergentia, aperientia, & antiſcorbutica mitiora, confugio, in hôc itaq; ſtatu methodus ſequens vel ſimilis obſervari poteſt.

Imprimis ſi vires ferent Emeticum lene exhiberi jubeo: *v. g.*

℞. *Mell. ſcillitic.* ℥iij. *aq. cardui, hyſſop. aa.* ℥ij. *ſirup. ſcabioſ. compoſ.* ℥ß. *M. F. Emeticum. Ab hôc aſſumptô ſæpius ingentem maſſam viſcoſi Phlegmatis per Vomitum ejectam inveni.*

Aurorâ ſequenti leve Catharticum exhibendum curo, ſcilicèt cum quôdam ex iis cap. priori præſcriptô: at ſi diarrhœa adſit, quæ ſæpiùs in hôc morbô occurrit, infuſionem ſequentem exhibendam ſuadeo.

℞. *Aq. lactis alexiteriæ* ℔j. *gentianæ compoſ.* ℥iv. *limac. magiſtral.* ℥iß. *lumbricor.* ℥ß. *ſal. tartari* ℈ij. *aq. menthæ fortioris* ℥j. *Rhabar. optimi inciſi* ℥ß. *F. ſ. a. infuſum de quo cap. 6. Cochlearia manè, Aurorâ qualibet tertiâ vel alternâ.*

Ad calorem temperandum,

℞. *Conſerv. Cynosbat.* ℥iv. *Cortic. optimi Peruv. pulveriſat.* ℥j. *cum ſ. q. ſirup. balſamic. Tolutan. F. Elect.*

Methodus pro pectoralibus & antiſcorbuticis ex cap. priori deſumi poteſt, pro re natâ utenda; diætam ex cibis eupeptis inſtituo, juſculis ſcilicet, carnibus ovinis, vitulinis, pullis, ovis ſorbilibus, & id genus aliis, religiosè obſervando à lacticiniis abſtinere; modò febris adſit, liquores pectoralibus & antiſcorbuticis medicatos inſtituo. Hâc methodô quamplures ultra ſuos & omnium amicorum ſpes perfectæ ſanitati reſtitui.

CAP. VII.

Quo agitur de Phthiſi in ſtatu deplorato.

IN hoc ſtadio remedia tantùm palliativa exhiberi poſſunt, & vulgariter quicquid exoptat æger concedo. Utcunque ut ægri & amicorum votis importunis modô quocunque ſatisfacerem, remedium aliquod ſymptomati maximè urgenti reſpondens præſcribo. Univerſo ſcilicet marcore jam corpus colliquatur, & frequenter ſummopere gutturis dolore lancinante laborat æger, tali ſcilicet, quòd vix aut ne vix deglutire poteſt, hinc lac aſininum ſi haberi poteſt, ejus autem defectu vaccinum, per ſe, vel decoctis pectoralibus balſamicis exhibendum curo, hauſtu autem quolibet guttis aliquot olei tartari per deliquium, vel pulvere quodam teſtaceô commiſtô, quantùm ſcio remediis ulterioribus haud opus eſt, quapropter his coronidem imponam.

HISTORIÆ IN STATU PRIMO.

Observatio I.

Carolus Fleetwood, Generosus & magno ingenii acumine, oppido de *Kirkham* Chirurgiam factitans, in carnis intabescentiam incidit, tussi laborabat gravi, & nycthemeri spatio saburram ingentem albi viscosi Phlegmatis expuebat, appetitus prostratus erat, quandòque Cochlearia aliquot Sanguinis expuebat, flatibus intumuit ventriculus, lassitudine spontaneâ & debilitate corpus universum macerabat. Me tandem in subsidium vocato, lenitivam potionem præscripsi, & semel repetendam instituti, posteà syrup. martis *Willisianum* cerevisiâ pectorali bis in die sumendum suasi, & horâ somni guttas aliquot Balsam. Peruv. cum syrupo Balsamico Tolutano, brevi tempore cessavit tussis, ipse vires recuperavit, & jam pancraticè valet.

Observatio II.

Gilbertus Ousy de Chorley Causidicus, post Febrem tertianam Catarrho continuo correptus erat; sputum crassum album expuebat, pulsus erat debilis & celer, calor & frigus sæpius in die alternatim succedebant, vultus erat pallidus, musculi totius corporis flaccidi, appetitus totaliter prostratus, vires dejectæ, & sudoribus nocturnis propemodùm colliquatus. Electuarium cum cortic. Peruv. horâ quartâ pomeridianâ sumendum suasi, aurorâ & horâ somni, pil. pectorales, sirupos Balsamicos detersivos, & julapia pectoralia præscripsi, die quolibet tertio, 6. cochlearia infusi de Rhabarbaro in aquâ lactis alexiteriâ fact. sumenda imperabam, posteà pil. pectorales & sirupos cerevisiâ pectorali sumendos instituti, hâc methodo sanitatem pristinam recuperavit, & jam firmâ valetudine fruitur.

Observatio III.

Jacobus Sherdley Baccalaureus in Artibus, & celeberrimo viro Domino *Price* de *Blackburn* Curatus, incidit in tussim gravem, angustiâ magnâ laborabat pectoris, sputum crassum copiosum expuebat cum Sanguine commixtum, vultus & oculi flavescebant, urina parca & lixivialis erat cum sedimento rubro, appetitus prostratus erat, & magnâ quidem debilitate laborabat. Electuarium cum Cortice Peruviano præscripsi, posteà pil. pectorales, sirupos Balsamicos & Apozema detersivum horis medicis sumenda suasi. Et posteà pil. pectorales cerevisiâ pectorali aperitivâ semel septimanâ: nec non infusum de Rhabarbaro, vel dos. pil. stomach. cum gumm. & de ammoniaco magistral. sumenda suasi horâ somni; his assumptis evanuit morbus, & firmâ valetudine magnâ cum laude muniis jam solitis obitur. Eâdem, vel methodô simili *Evan Mandsley* de *Penwortham* sanitati restitui.

Observatio IV.

Dominus *Blackhurst* de *Preston*, tēpore vernali Anno 91. modô sequenti hôc Morbô laborabat, angustiâ tantâ

tantâ pectoris constrictus erat, ut lineis tantùm quibusdam describendis creber recurreret halitus, ab imô anhelans pectore; tussi continuâ titillante tempore decubitus insomnis jacuit, expuit sputum tenue, pellucidum, horis autem matutinis crassum, & quandoque æruginosum subflavum, vultus pallescebat, intumuere pedes, appetitus prosternitur, & vires indies labefactabant. Eruptio miliaris cutem universam conspurcavit, urina erat exigua & lixivialis, & sæpius in die de calore & frigore conquestus est; in subsidium accersitus, statim Phlebotomiam celebrandam institui, & fontanellam in brachio secandam, leves Catharses repetendas, præscripsi, electuariô posteà sequenti usus est, dosi quâlibet superbibendo haustum decocti amari alterantis.

℞. *Pulveris Ari compos.* ℥iß. *martis pp.* ʒj. *sal. spirituosi* ℈j. *conserv. cichorei, becabung. recenter fact. aa.* ℥ii. *cum s. q. sirup. Chalyb. F. Electuarium.*

Hoc repetendum imperavi, & bis in die cum cerevisiâ pectorali sumendum brevi vires recuperavit, & ab hôc Morbô perfectè convaluit. Annô sequenti Dominæ perillustri connubiô conjunctus erat: & sex circiter mensibus elapsis recidivam passus est, rursus ad me misit, tunc temporis autem tertianâ epidemicâ me suspirante, Dominus *Parsons* in auxilium vocatus erat, eum quâ methodo tractavit nescio, in dies autem in pessum abiit, & hyeme sequente ad me rediit, at *quantum mutatus ab illo*! marasmô universali jam confectus erat, vultus erat *Hippocraticus*, Febris continua, rubor fixus genas utrasque occupavit, dolore lancinante guttur quotidie terebratur. Cortic. Peruv. alcalicis, Balsamic. antiscorbuticis, remediisque aliis appropriatis incassum tentatis, auspicante vere, fatis succubuit.

HISTORIÆ
IN
STATU SECUNDO.

Observatio V.

Dominus *Wood* de *Kirkham* B.A. cùm per totam hyemem gravi laborasset tussi, initiô veris me in auxilium vocavit; strigosum perfectè inveni, se quidem ad extremum marcorem redactô, nycthemeri spatiô libram unam vel alteram sputi viscosi cærulei eructabat, glutine propemodum tenacioris; de dolore laterali quotidie conquestus est, & magnâ constrictione, & quasi mole pectoris, & debilitate tantâ, quòd vires vix ei sufficerent ab aliâ tori parte ad alteram sibi movendo, urina lixixialis fuit, sitis autem parva, vel nulla, nec quantum memini de calore quodam insigni conquestus est; imprimis bolum purgantem ex electuario lenitivo præscripsi, posteà decoctum ex radicibus 5. aperientibus & salviâ agresti vice potûs communis institui, deinde per mensis spatium pro potu communi decoctum amarum alterans, & traumaticum solummodò concessi, horâ somni linctu sequenti usus est.

℞. *Sirup. capillor. veneris, è succ. hederæ terrestris, balsamic. Tolutan. aa.* ℥j. *specier. diaireos* ʒiij. *gumm. ammoniaci in aquâ lubricor. solut.* ʒj. *florum Sulphuris* ʒß. *cum s. q. sirup. de* 5. *ra-*

 dicibus.

dicibus. F. linctus, cap. cochlear unum horâ somni cum gut. 4. Balsam. Peruv. initio Aprilis, sumpsit de cerevisiâ pectorali aperitiva bis in die & perfectè convaluit, quod adstantes omnes tunc temporis pro mirô habuere. Anno 89.

Observatio VI.

Johannes Veale Armiger per totam hyemem gravi catarrhô correptus fuit, Ann. 90. initio veris ad me accedit, tunc temporis vultus erat pallidus & perfectè *Hippocraticus*, tussis continua & sicca, horis autem matutinis sputum crassum sanguinolentum expuebat, tantâ raucedine correptus erat, vix ut ullus vocem illius caperet, appetitus prostratus erat, sudoribus nocturnis propemodùum colliquatus, de angustiâ & pondere pectoris conquestus est, & continuis intestinorum torminibus; urina lixivialis erat, & scabies sicca manus præcipuè fœdavit.

Imprimis decoctùm lenitivum cum tincturâ sacrâ præscripsi, posteà usum pilular. pectoralium, siruporum & decocti pectoralis, per 14. dierum spatium institui, & deindè pilulas pectorales & sirupos, cum cerevisiâ pectorali per mensis spatium; ab his sanitati restitutus fuit, & jam pancraticè vivit.

Observatio VII.

Rogerus Threlfal tunc temporis vicô de Crosmore habitans, Anno 91. ad me misit; vultus erat pallidus & macilentus, nec non tabe universali macerabat corpus, sudoribus continuis, & Febre lentâ laborabat, nec non tussi continuâ, expuit & sputum crassum fœtidumque, quandòque sanguinolentum; imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præscripsi, & deindè usum cerevisiæ pectoralis aperitivæ per mensis spatium institui, nocte qualibet horâ somni cepit gut. aliquot balsam. Peruv. in sirup. Balsamico Tolutan. & perfectè convaluit.

Observatio VIII.

Filia natû maxima *Gulielmi Towning* de *Weeton*, An. 91. temporè vernali ad me accessit; vultus erat pallidus, oculi concavi, nares acutæ, humeri alati & insigni quidem extabescentiâ totius corporis laboravit. Febris erat continua, sitis intolerabilis, tussis continua, aspera arteria perpetuò titillans, parùm vel nihil expuens nisi horis matutinis, & tunc sputum crassum eructavit, appetitus prostratus erat, & urina sedimentô copiosô albo saturata; ei infusum de Rhabar. in aquâ lactis alexiteriâ præscripsi, nec non pil. pectorales, electuarium cum cortice Peruviano, sirupos pectorales, & cerevisiam pectoralem, & ab his sanitati restituta fuit.

Observatio IX.

Gulielmus Farington de *Ormskirk*, Pharmacopola, & in arte quidem istâ hujusce Patriæ decus, pleuritide correptus erat, cui gravis successit Catarrhus, nycthemeri spatio libram unam vel alteram sputi pellucidi, saporis vitrioli martis per tussim eructavit, de gravitate & mole pectoris continuò conquestus est, indies extabuit corpus & appetitus prostratus erat, nec non calculi sæpiùs cruciante paroxysmo laboravit, in consiliô conjunctus cum medicô fideli & prudenti Doctore *Grundy*, Phlebotomiam repetendam imperavimus, & catharses lenes repetendas pro re natâ, & usum pil. pectoral. Apozematis, & mixturæ pectoralis instituimus,

mus, ab his valetudinem recuperavit, & per totam æstatem magnâ cum laude artem suam exercuit, tempore hyemali recidivam passus est, rursùs in subsidium vocatus, methodum similem præscripsi, & julapia pectoralia succô millepedum imprægnata, his autem haud cedente morbô cursum chalybeatum temperatum institui, & quia de mole ventriculi cōquestus est, emeticum ex melle scillliticô propinandum suasi, à quô copiosè evomuit, & saburram ingentem viscosi Phlegmatis ejecit, hinc dolor & moles ventriculi evanuit, & tussis parvas inducias dedit, brevi autem tempore redeunte calculi paroxysmô, repullulavit Morbus, hinc suasi ut Morbi syndromen delinearem, eamq; celeberrimo *Gibbonsio* communicarem; his transactis vir celeberrimus aquas *Spadanenses* propinandas suasit, & cursum temperatum Chalybeatum: nec non *Bochetum* ex sarsaparillâ, pulveres quoque cinnabaris antimonii, pil. de styrace, liquores ex cerevisia *Brunswicensi* cum antiscorbuticis destillatos instituit, his horis medicis deglutitis, spes nova salutis affulsit, redeunte autem calculi paroxysmô rursus Morbus revirescebat; hinc æstate elapsâ *Thermas Bathorenses* adiit, rediit autem cum arundine lateri hærenti, expuit jam copiosiùs & crassiùs, & saporis ingrati, hecticô calore & Febre inflammatoriâ immunis, fatis succubuit.

Observatio X.

Anno 91. *Gulielmus Tate* de *Blackburn* siccâ laborabat tussi quâ nihil emolitus est, *nisi* horis matutinis, urina erat exigua & coloris cerevisiæ *Brunswicensis*, lingua sicca & nigrescens, sitis continua, extenuatio universalis corporis, partes extremæ ad molem insignem tumuere, asthmate frequenter correptus erat, & pulmones tantâ mole oppressi vix *palmæ ad instar depressæ* resurgebant, in pectore sibilus perpetuus aures percutit, cui talis raucedo succedit, ut vix sermo perceptibilis, tandem medicô istô expertissimô *Doctore Grundy* mecum in consilio conjunctô, methodum sequentem instituimus; Imprimis per leves catharses alvum esse subducendam, deindè fontanellam in brachio celebrandam, & sequentia præparata.

℞. *Pulveris millepedum pp. ℥iij. specier. diaireos ʒiij. gumm. ammon. in aquâ lumbricor. solut. ʒj. florum Benzoin. ʒß. conserv. cynosbat. ℥iv. cum s. q. sirup. Balsamic. F. Elect. bis in die cum sirup. & cerevisiâ pectorali aperitivâ sumendum, his adhibitis modicum salutis statum recuperavit, & adhuc muniis solitis obitur.*

Observatio XI.

Georgius Longworth de *Eccleston*, Anno 90. me in subsidium vocavit, vultus erat virido-nigrescens, appetitus prostratus, tussis continua & sicca nisi horis matutinis, quo tempore Phlegma lividum viscosum emolitus est, his successit extenuatio corporis, partes extremæ tumuere, torminibus intestinorum inducias vix ferentibus cruciatus est, urina coloris fuit nigrescentis, & hic revera ab omnibus adstantibus conclamatus; Morbum Phthisin scorbuticam judicavi, & methodum sequentem institui, leves catharses imperavi, deindè Electuaria Chalybeata horis Medicis cum cerevisiâ pectorali aperitivâ sumenda, & perfectè convaluit.

DE

DE PHTHISI IN PARTICULARI.

CAP. I.

De Phthisi ab Hæmoptysi.

Observatio I.

VIr insignissimus *Petrus Bold* de *Bold*, Armiger, à celeberrimo nec minùs antiquo *Stēmate* oriundus, & animi nobilitate inter eos illius ætatis facilè primus, Anno 92. ætatis 35. in gravem hæmoptysin incidit, mecum insigni Doctore *Grundy* in auxilium vocato, Phlebotomiam repetendam inculcavimus, nec non haustus succorum hederæ terrestris, plantaginis, becabungæ, & aliorum ejusmodi prosapiæ julapiis refrigerantibus sumendos instituimus, ab his sedato fermento Sanguinis, ad vasa disrupta consolidanda, vel saltem hiantia constringenda, balsamica restringentia præscripsimus, ex *Balsamo* scilicet *Tolutano*, gumm. *Arabic.*& id genus aliis, postea ad præcavendam putredinem à Sanguine pulmonibus extravasato, decocta pectoralia balsamica detersiva, nec non linctus, pilulas pectorales, & medicamenta talis prosapiæ formis diversis instituimus; his debitò adhibitis cessavit hæmoptysis, & tussis, & revera sanitati restitutus erat, ad recidivā autem præcavendam ingurgitationem acidularū & cursum Chalybeatum temperatum instituimus, & evacuationes per *Epicrisin* diebus intermediis intercalandas. *At proh dolor*! vir celeberrimus indole animi dulcissimâ præditus, ut tesseram hospitalem haud confringeret, liquores spirituosos nimis copiosè ingurgitavit, & brevi posteà catarrho correptus fuit, tussis fuit sicca & clangosa; horis autem matutinis Phlegma viscosum subflavum ex glandulis per excreationes, & pulmonibus per tussim eructavit, indies emaciavit, appetitus dejectus erat, urina magnâ ex parte suppressa, & sibilus continuus in pectore aures percutit; hinc pectoralia balsamica detersiva, liquores antiscorbuticos, mixturas succo & infusione millepedum imprægnatas instituimus, his autem haud cessit Morbus; versùs autem hecticum calorem indies vergebat, ad hunc supprimendum corticem Peruvianum medicamentum *Herculeum* judicavimus; illius autem usu tunc temporis, hâc in regione vix lanuginem adepto, inculcavimus Morbi Syndromen delineandam, & quibusdam *Collegii Regalis Londinensium* communicandam, hinc viri celeberrimi Doctores *Rateliff* & *Gibbons* in subsidium vocati sunt, & doctissimus Dr. *Gibbons* methodum ex Cortice Peruviano, & lacte Asinino instituit; his debitò adhibitis Morbus inducias passus est, brevi autem repullulavit virus, hinc sputum crassius & copiosius, Febris adauctior, diarrhœa immanior, dolor terebrans fauces continuò infestavit, tumuere pedes, rubor fixus genas utrasque occupavit, quo tempore omnibus sibi cognitis lachrymas vi nullâ coercendas effundentibus, quasi in tot *Niobes* conversis, fato irresistibili è medio tollitur.

Obser-

Observatio II.

Dominus *Fletcher* de *Cartmell* Mercator vir ingenio peracri, & totus negotiis deditus, Anno 89. in gravem Hæmoptysin incidit, nyɕthemeri spatio librarum aliquot purpureæ massæ dispendium passus est, ne loqui potuit quin ore pleno sanguinem eructavit; in auxilium vocatus, statim Phlebotomiam celebrandam institui, sanguis & eductus fuit tantoperè spumosus, haud adhuc similem vidi. Ingurgitationem julapiorum refrigerantium, & succorum institui, sedato fermento sanguinis, decocta pectoralia pro potu communi institui & ad catarrhum sistendum pilulas sequents.

℞. *Succi hederæ terrestris per insolationē depurat.* ℔j. *florum farfaræ siccat. summitat. hyssop. salviæ, pulegii aa. M. sem. anisi, carvi, fœniculi dulc. cōtus. aa.* ℥ß. *distillentur in B.M. ad medietatem, deinde F. colatura, quæ distilletur ad consistentiam pilular. addendo succi glycirrhiz.* ʒß. *pulv. radic. enulæ campan. flor. sulph. aa.* ʒiij. *flor. Benzoin.* ʒj. *Balsam. Peruv.* ʒß. *tincturæ sulph.* ℥iij. *Ladani Parisat.* ʒij. *M. F. massa formetur in pilulas exiguas & sumat iij. hora somni; & primo manè cerevisiam pariter pectoralem antiscorbuticam præscripsi, cui folia linguæ cervinæ addenda curavi; hac methodo perfectè convaluit per aliquot annos, & per plures annos pro potu communi lac cum aqua commixtum solummodo sumpsit: tribus annis elapsis recidivam passus est, rursùs in auxilium vocatus Phlebotomiâ celebratâ sequentia præscripsi.*

℞. *Conservæ Rosar. rubrar. cynosbat. an.* ℥iij. *pulv. santal. omnium aa.* ʒß. *coral. rubri pp.* ʒj. *croci martis rubicundissimi* ʒij. *sal. prunel.* ℈iv. *cum s. q. sirup. è coral. F. Elect. horâ somni & primò manè sumend. ad quantitatem nucis myristic. superbibendo haustum julapii sequentis.*

℞. *Aq. lactis pectoralis Batean.* ℔j. *portulac. spermatis ranar. an.* ℥iv. *sirup. è succ. hederæ terrestris* ℥ij. *sal. prunel.* ʒj. *M. F. julapium; pro potu communi decocta pectoralia institui, & horâ somni gutt. aliquot Balsam. Peruv. è cochlear. sirup. Balsamic. Tolutan. quoties recidivam passus est hac methodo usus est, & nullô negotiô sanitatē recuperavit, annô elapso repullulavit virus, quo tempore me in agrū* Eboracensem *accersitô, vir præclarus ad medicamēta veterna quasi valentissima auxilia confugit; tunc temporis autem Phlebotomiâ manu liberali celebratâ fermentum sanguinis haud sedari potuit, hinc cortic. Peruvianum dosi prælargâ exhibendum curavi; hoc debitò adhibitô Morbus inducias passus est, & de magna constrictione pectoris jam conquestus est, & sputum crassum copiosum eructavit; hinc pil. pectorales detersivas, julapia pectoralia & sirupos præscripsi, & leves catharses repetendas institui, vires autem & carnes in dies labefactabant, tandem* Kensington *adiit, quo loco post lunarum aliquot circuitus fatis succubuit.*

Observatio III.

Richardus Tinkler de *Poulton* hospes, cùm diu gravi Hæmoptysi laborasset, gravi catarrho magnoperè emaciatus erat, appetitus prostratus, & reverâ unâ voce pronūciarunt omnes ei nulla *vestigia retrorsùm*; in auxilium vocatus; Phlebotomiam repetendam inculcavi, die sequenti levem potionem exhibendā curavi, & postea remedia sequentia.

℞. *Conserv. Cynosbat.* ℥iv. *sal. martis, Balsam. Peruv. aa.* ʒj. *specier. dia-*

 trion

trion. santal. aa. ʒiß. *cum s. q. sirup. Balsamic. Tolutan. F. Elect. ex hôc sumpsit bis in die cum sirupis & decoctis pectoralibus, posteà per* 14. *dierum spatium acidulas Larbricenses copiosè ingurgitavit, perfectè convaluit, & jam pancraticè valet. Methodo simili* Henric. Stirrup. *Servus* Edvvardi Hyde *Armigeri, post dispendium librarum aliquot Sanguinis ad integram sanitatem rediit.*

Domina perillustris Domin. *Marsden* de *Frekleton* ex mensium suppressione toties Hæmoptyses passa est, post potiones lenitivas purgantes per electuaria chalybeata, & infusiones amaras chalybeatas nullô negotiô ad sanitatem rediit.

PHTHISIS

Ex

Vomitu Sanguinis.

INsignis Domina Domin. *Farington* de *Shaw Halle*, Consors *Georgii Farington* Armigeri, An. 91. æstivô tempore pro vomitum tantum Sanguinis dispendium passa est, vix fuit inter vivos habenda, algore universali correpta fuit, sudoribus algidis, pulsus & respiratio vix perceptibiles vox deficit, & ab omnibus conclamata fuit. In subsidium vocatus, sequentia præscripsi.

℞. *Cortic. Peruv.* ℥j. *corall. rubri, hæmatit. croc. martis restringent. aa.* ʒj. *confec. Hyacinth.* ʒij. *conserv. cynosbat.* ℥iv. *cum s. q. sirup. Balsamic. Tolutan. F. Electuarium horis medicis ex Julapio sequenti sumend.*

℞. *Aq. spermatis ranar. Cinnamom. hordeat. tenuioris aa.* ℥iij. *boli armen.* ʒj. *sirup. coral.* ℥iß. *F. Julapium.*

His quarta vice dosi debitâ deglutitis rediere vox, respiratio & pulsus; & de dolore terebranti pulsatili ventriculi conquesta est, Dom. *Worthington* de *Wigan* Chirurg. expertus Apostema ventriculo pronuntiavit, ei autem sententiæ mecum Dr. *Grundy* reclamavit, quapropter ut methodô præscriptâ insisteret inculcavimus, diebus aliquot elapsis clysmata injicienda curavimus, & ingentem massam sanguinis instar picis nigrescẽtis per sedes ejecit, remediis sumptis, & semel repetitis, leves catharses instituimus, decocta Balsamica; & cerevisias pectorales, ab his ad sanitatẽ rediit, nisi quòd vicibus quibusdam de Phlegmate viscoso Bronchiis pulmonum adhærente conqueritur; levi autem conatu cum pectoralibus balsamicis detersivis evanescit.

Phthisis ab Hæmorrhagiâ uterinâ.

DOmina *Towning* de *Weeton* uxor *Gulielmi Towning*, cùm per plures menses hâc laborasset, à magnô dispendiô sanguinis frequentes Lypothymias & quandoque paroxysmos *hystericos* patitur; ad fermentum sedandũ sanguinis, Electuarium cum cortic. Peruviano pro basi præscripsi, Antidoti autem vires morbo impares fuere. Quapropter electuarium sequens (cujus vires in eodem casu in dominâ *Sudel* de *Preston* expertus fueram) statim præscripsi.

℞. *Corall. rubri pulverisat. succini flav. boli Armen. sanguinis draconis aa.* ʒij. *sem. plantaginis, vitrioli martis, croci*

martis

martis restringentis aa. ℥j. *cum s. q. conservæ de cynosbat. & sirup. de rosis siccis F. El. horis medicis Julapio sequent. sumend.*

℞. *Aq. melissæ, lactis alexiteriæ, cinnamom. hordeat. aa.* ℥iij. *confec. hyacinth.* ʒj. *sirup. myrtini* ℥j. *M. F. Julapium.*

His debitò sumptis fluxus cessavit sanguinis, & ipsa gradu lentô indies vires recuperavit; vere sequenti de doloribus continuis versatilibus conquesta est, flatibus admodùm molestis, appetitu prostratô, calore & frigore sæpiùs in die alternatim recurrentibus, nec non de continuâ siti, & reverà perfectè strigosa fuit, ossibus scilicet nil nisi cute pendulâ adhærente. Hinc sequentia præscripsi.

℞. *Pulveris Ar. compos.* ʒvj. *florum sal. armon.* ʒß. *animæ martis Vigani* ʒj. *conserv. cynosbat. cochleariæ aa.* ℥iß. *lujulæ* ℥ß. *cum s. q. sirup. de cortic. citri. F. Elect. horis medicis cum julapio sequent. sumend.*

℞. *Aq. lactis pectoralis* ℔j. *limac. magistral. gentian. compos. aa.* ℥iiß. *lumbricor.* ℥j. *sacchar. perlat. q. s. F. julapium. in dos. quâlibet instillat. gut. 7. spiritus sal. armoniaci succinati.*

His cum regimine deglutinis, & levi catharsi cum cerevisiâ aperitivâ antiscorbuticâ semel septimanâ repetitâ, integrè convaluit, & onus jam *Lucinæ* gerit.

Phthisis ab Impetigine.

QUantum *Græcorum* & *Arabum* impetigines inter se discrepant, mihi brevitati studenti, Morbumque descripturo *Meridiano*, uti loqui amant Mathematici, calculatum, à metâ propositâ alienum foret. In summâ tamen hoc dici potest hic Morbus Medicamentis vulgaribus rarò cedit, & priusquàm pulmones illius venenô conspurcantur, post salivationem repetitam Morbum repullulasse novi. In hôc Morbô symptomata præ cæteris vulgaria ad sequentia reduci possunt. Rubris, duris tuberculis vultus aliæque corporis partes defœdantur, his maturitatem adeptis squamæ furfuraceæ ab iis decidunt, tussi molestâ, tempore præsertim vespertino, corripitur æger, parùm vel nihil expectorans, nisi copiam satis amplam sputi pellucidi; frigore continuô horis antemeridianis convellitur, huic calor & sitis succedunt, adeòque inter duo extrema breves tantùm dantur induciæ. Dolores pungentes tantoperè fauces infestant, ut vix lòqui vel deglutire valeat æger. Appetitus totaliter prosternitur. In hoc Morbo, cùm statum confirmatũ attigit æger, sputum est copiosum, crassum, fœtidum, cærulei, quandoque rufi coloris. In veneno quodam fomes Morbi consistere videtur, quale autẽ sit parùm scio, conjecturam tamen proponere liceat; verosimile mihi videtur in hoc Morbo particulis salinis acidis luxuriare sanguinem, & genus nervosum, quæ cum particulis Sulphureis massa sanguinis eliminantur, adeòque more sublimati cujusdã cuticulæ adhærent, sicut in tentamine sequenti conspicere fas est; sume aceti acerrimi q. v. super lentum ignẽ impone organo quodam communi, vas linteo raro cooperies, particulæ Sulphureæ metallicæ unà cũ fumis acescentibus sublimabunt, & operculo forma sicca albescente adhærent, squamis impetiginosis parùm dis-

crepantes. His accedunt rationes sequentes, istis cœlorum plagis hic Morbus præcipuè grassatur, quibus particulis atmosphæra constipatur salsis, scilicet paludosis, & summa hujus Morbi antidotus carne viperina consistit, cujus præcipua virtus acido infringēdo constat, methodus medendi nititur, catharticis, *acidulis*, *viperarum* & millepedum præparationibus, cerevisiis antiscorbuticis mitioribus, antivenereis, nec non pectoralibus balsamicis. Historias plures recitarem, at in hoc casu nomina affigere forsan ingratum foret.

Phthisis à Rheumatismo Scorbutico.

Observatio I.

INter personas provectioris ætatis propè fluvios salsos habitantes hic Morbus vernaculus appellari potest. E quorum numero Dominus *Ashton* de *Lea* propè *Preston*, Anno 92. me in auxilium vocavit; tunc temporis præter Atrophiam universalem, arenulis quoq; propemodùm confectus erat, per totum diem cruciatu immunis mansit, toro autem haud citiùs se commisit, quin *Hydra* nova revirescceret; insomnis per totam noctem frequenter decubuit, quandoque eò usque furoris Morbus advectus est, circa mediā noctem, lecto quasi tauro *Phalaridis* aufugiit, & levaminis causâ per horam unam vel alteram cathedrâ propè ignem se apposuit; appetitus prostratus erat, & vix nosocomium Skeleton quoddam magis visui objiceret. Calore & siti imunis fuit, nec ullâ tussi afflictus fuit. Imprimis potionem sequentem præscripsi.

℞. *Decocti senæ Gereonis ℥iij. sirup. de spinâ cervin. ℥j. diacnicu ℥ß. crem. tartari ʒß. aq. lumbr. ℥ij. M. f. F. P. cum regimine sumend.*

℞. *Pulveris Ar. compos. ʒvj. florum armon. ʒß. animæ martis Vigan. ʒj. extracti trifolii fibrini ij. conserv. cochleariæ, flavedinis aurantior. aa. ℥ij. cum s. q. sirup. è cortic. citri F. Elect. horis medicis julapio sequenti sumend.*

℞. *Aq. lactis alexiteria ℔j. gentian. compos. ℥iij. limac. magistral. ℥ij. lumbricor. ℥j. succ. express. milleped. N. 500. sacchar. perlat. q. s. F. julapium.*

His deglutitis cerevisiam antiscorbuticam aperitivam institui, æstivo tēpore acidulas *Larbricenses* ingurgitavit, & sanus evasit. Vere sequenti repullulavit virus, methodum similem præscripsi, altiùs autē veneno tincto systemate nervoso, conatus omnis irritus fuit, hinc post summos cruciatus, pedes, tibiæ, & femora tumuere, quapropter mortem adstantem pronuntiavi, hinc vir probus, tunc temporis *populari Empirico* oppido *Prestoniensi* suo more medicinam factitanti, (columnis scilicet oppidanis schedulis suis obtectis) *panacæis theatri* se commisit. *Medicaster circumforaneus* etiamsi *Atrophiam* in summo gradu adstantem conspiceret, nec morbum nec vocis quidem etymologiam cognovit, quin certam ac subitaneam medelam promisit, at brevi tempore fraus *fallentis* detecta fuit, post mensem etenim unum vel alterum fatis succubuit.

Observatio II.

Illustrissima Domina Domina *Fleetwood* de *Penwortham*, cùm cachexiâ Scorbuticâ diu laborasset, totam propemodùm antiscorbuticorūm *encyclopædiam* tentasset, parùm autem levaminis recepit, *Thermas Bathonienses* adiit, conatus

natus autem omnis adhuc irritus erat, tandem suasu viri celeberrimi Doctoris *Baynard* Coll. Regal. *Londinens.* Socii, tunc tẽporis herculeo successu, & summô ingenii cum acumine agro *Lancastriensi* artem Apollineam factitantis, *acidulas Eboracenses* adiit, has copiosè per mensis spatium ingurgitabat, & sæpius septimanâ balneô istô frigidô, *Saint Mungus* charactere insignitô se lavabat. Hinc dolores Rheumatici & Calor hecticus penitus debellati sunt, & per plures annos valetudini restituta fuit. An. 90. recidivam passa est, rursùs *acidulas* ingurgitavit, & Morbus inducias passus est, verè autẽ repullulavit virus, & jam particulis salinis saturatô sanguine, indies vires labefactabant, tantâ anorexiâ correpta fuit, ut à cibi usu vomitus in immanes incideret, & frequenter bilis æruginosæ copiam immensam eructaret, remediis quamplurimis incassùm tentatis, indies sitis & calor hecticus eam affligebant, expuit phlegma viscosum cinereum, & quandoque æruginosum, asthmate posteà correpta fuit, hinc Sanguinis uncias aliquot à brachiô sumendas suasi; Sanguis eductus crassa pelliculâ glutine tenaciore obtectus erat, hinc alcalicis, volatilibus, pectoralibus, detersivis, & antiscorbuticis cujuscumq; generis incassum tentatis, rediit Asthmatis paroxysmus, aphoniâ correpta fuit, & supremam clausit diem; hoc notavi, post dominæ celeberrimæ ab *acidulis* & *balneis frigidis* per totum Morbi decursum solummodò quid levaminis accessit.

Phthisis à Rachitide.

IN hoc Morbo tantopere vultus albescit, quòd nive propemodùm candidior infans, adeoque musculi flaccescunt, vestimenti ad instar penduli cutis circumambit corpus, crura & pedes tantopere vacillant, corpori sustentando inepta evadunt, durities planæ & amplæ abdomine frequenter interspersæ, quæ idiomate vernaculo *Liver-cake* audiunt; tussi corripitur æger, & quandoque diarrhœa. Febri lenta, & siti continua. In *medullâ spinali* mihi fomitem Morbi consistere videtur, in hâc quibusdam illecebris spiritus animales irretiti, influxu debitô spirituum privantur nervi ab ea ramificantes, hinc nervi & fibrillæ musculares pabulô diurnô orbatæ flaccescunt, & consequenter emaciat corpus, & incurvantur ossa: in hac etenim tenella ætate, quòd membra sint firma & recta, necesse est musculos membra circumambientes esse spiritu irriguos, aliter ex inæquali nutritione necesse est partes à situ naturali declinent, similiter ad erectionem istius floris *Heliotropium* dicti *radii solares* requiruntur, quod detractô lumine solari vultu torvo & pendente terram despicit. Propter spiritus nimis parcè fluentes albescit vultus, emaciat corpus, vacillant pedes, acescit Sanguis, hinc tussis, Febris lenta, & quandoque diarrhœa; Humores viscosi intra fibrillas musculares extravasati, durities prædictas constituere videntur. In infantibus methodus medendi constat ex linimentis nervinis, medicamentis volatilibus, specificis, inter quæ prima jure *ens veneris* & radix *Osmundæ regalis* recenseri debent. In Adultioribus methodus medendi constat ex medicamentis chalybeatis, decoctis & cerevisiis aperitivis, aquis mineralibus acidulis, *balneis frigidis*, & id genus

aliis. Methodo priori infantes virorum illustrium *Ambrose Pudsay* de *Bolton Hale*, agro *Eboracensi* Armigeri, & *Johannis Franc.* de *Preston* convaluere. Posteriori Methodo ab ipsis orci faucibus *Edmundus Forde*, filius natu maximus *Lanceloti Forde* de *Kendale*, sanitati restitutus fuit.

Phthisis à fluore albo.

INtemperiem salinam Sanguine mutato, lentorum colluvie luxuriat purpurea massa, hinc viscosa saburra ventriculis infarcitur, quapropter nec edulia assumpta recte concoquit, nec male concocta Sanguis assimilat, hinc fit quòd magna chyli portio albô fluore præcipitatur, portiones aliæ intra pulmones subsidunt, hinc tussi corripitur æger, & sputum salsum viscosum album copiâ prægrandi eructat. Intumescunt frequenter pedes; quod Symptoma ab eadem salsedine Sanguinis deduci potest. Lenta Febris gliscit indies ex salinô fermentô sicut mihi videtur orta. Eruptiones miliares per cutim universam frequenter interspersæ sunt, & lumbago dolorosa summopere torquet, albescit vultus, & caro indies intabescit, quæ Symptomata per causam allatam facilè explicari possunt. Methodus medendi constat in primis viis detergendis, massâ Sanguineâ invigorandâ, & partibus continuô humorum fluxu tonum amissis, constringendis; Remedia huc collimantia, sunt emetica scillitica, cathartica aperitiva, chalybeata, & balsamica parum adstringentia. Ab his Serenissimæ quædam Dominæ oppido de *Preston* & *Kendale* sanitatem integram recuperavere.

Phthisis à Chlorosi.

FOeminis quibuscunque bene se habentibus, à natura insit fermentum quoddam internum, à pubertate finita ad senectutis usque lanuginem, hujus gratia per quemlibet lunæ decursum solennes suas evacuationes habent, ex quibus suppressis pleuritidem, peripneumoniam, rheumatismum, & phthisin haud semel pullulasse notavi. Ab æstuanti quodam animi desiderio, & vitiato ventriculi fermento, hæ sæpissimè suppressiones contingunt, qualis autem prosapiæ fermentum sit menstruale haud magis forsan à priori explicari potest, quàm fluxus & refluxus Oceani *Cynthiæ* motum quasi tot *satellites* observantes. At ne altum silentium profiteamur, liceat conjecturam proponere; Chlorosin grave quoddam animi desiderium consequi, amorem scilicet, vel mœstitiam, omnibus in propatulo est, nec non appetitum diætæ cujuslibet obscœnæ, cretæ, scilicet, calcis, carbonum & id genus aliorum; Sanguinem in hoc Morbo detractum semper glutinosum inveni, & ventriculum viscosâ saburrâ repletum, ex quibus opinari liceat, ex pathemate quodam graviori spiritibus nimiùm oppressis, vel circa quendam appetitum æstuantem, copiâ nimis prægrandi absumptis, penû spirituum diurno privatur massa Sanguinis, ex quô fit quòd particulæ Sanguinis tenaciores tardiùs motæ arctiùs cohærent & viscosæ fiunt, sicut in tentamine sequenti videre est.

℞. *Aq.* & *glutinis*, *q. v.* vase quodam super ignem impone, dum particulis igneis partes aquosæ circumagitantur

tantur, officiunt quo minùs particulæ tenaces cohæreant, & liquidæ manent, amoto autē igne, statim viscosæ fiunt; pari forsan modo dum particulæ serosæ & segnes in massâ Sanguinis, vi spirituum circumagitātur, serum Sanguinis manet liquidum & lentoribus immune, œstro autem amoto, spiritibus scilicet pathemate quodam nimiùm oppressis, vel appetitu quodam nimiùm absumptis, particulas segnes tardius movent, adeóque strictiùs cohærent & viscosæ fiunt, huic sententiæ suffragatur clarissimi *Sylvii* autoritas pag. 304. à mœrore autem solent humores reddi glutinosi ac viscosi, maximè in tenui intestino, & quidē propter succum pancreaticum idcircò factum austeriorem, modus reverà quô succi glandulares à quodam pathemate vehementi acescunt, haud aliter ichnographiam admitti, quantùm ego conjectando valeo, quàm liquores fermentescibiles ab ictu fulminis acescentes. Methodus medēdi sumitur à vomitoriis, catharticis, amaris detergentibus, volatilibus, martiatis, & aquis acidulis naturalibus & artificialibus, historias penè infinitas recitarem; at brevitati studens has omitto.

Phthisis Chylosa.

POst Febres cujuscunque generis inter infantes præcipue hic Morbus contingit, quapropter verosimile videtur conflictu Febrili spirituum penus summoperè absumitur, hinc in salinam dyscrasiam degenerat massa Sanguinis, & verosimile pars serosa Sanguinis per salia coagulatur, adeòque lentoribus glandulæ mesenterii infarciuntur, quapropter in intestina regurgitat Chylus; & si lacteæ totaliter obstruūtur emarcescit corpus, intumescit abdomen, albescunt fœces, & gravi tussi laborat patiens, quandòque lacteæ totaliter haud oppilantur, & hinc fœces haud albescunt, intumescit tamen abdomen, & emaciat corpus propter lacteas quasquam oppilatas; hoc symptoma frequenter notavi. Phthisis hujusmodi lentô procedit gradu, tractu tamen temporis, glandulæ infarctæ mesenterii strumosæ fiunt, & quandoque glandulæ pulmonares, & in isto stadio conclamatum est. Methodus medendi quæ mihi præ cæteris arridet, & quæ spem raro aut nunquàm abludit, modò sit in principiô, vel augmentô Morbi, sumitur à catharticis aperitivis, inter quæ *Elixir Salutis* cæteris palmam præripit, diebus intermediis pilulas ex *trifolio fibrino*, *gum. ammoniacô*, & *animâ martis* instituo, nec non in adultis *Electuaria Chalybeata*, & *cerevisias pectorales* aperitivas, *ens veneris* & *radix osmundæ* regalis egregii sunt usus, & ubi vermium suspicio, *æthiops mineralis*, abdomen sæpius in die linimentis emollientibus & aperitivis illiniendum inculco, & gestare Sylvii Emplastrum carminans, opiô omissô. Hâc methodô, filia natu maxima Domini *Smith*, de *Stalming Grange*, & fœmina *quædam* propè *Whitle hill* habitans, sanitati restitutæ fuere. Plures recitarem; ad umbilicum autem jam ducere incumbit.

Hic est finis Phthisiologiæ Lancastriensis; redeamus jam ad ea quæ restant de Clarissimi Thomæ Sydenham Processibus integris, &c.

THO-

THOMAS SYDENHAM, *DE PODAGRA*.

EXeunte Januario aut incipiente Februario ingruit horâ fere secundâ matutinâ, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò calcaneum, suram, aut talum; mox sequitur rigor cum horrore & febricitatione aliquali, dolor gradatim intenditur, (de pari passu rigor atque horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, nunc tensionem violentam, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquisito dolore, nec linteorum superincumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre Podagricus valeat; dolor non sedatur, nisi ante horam secundam, tertiamve matutinam, (decurso scilicet nycthemeri spatio à primo appulsu) & jam leni madore perfusus æger somno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biduum, triduumve dolet non nihil pars affecta, idque vehementius advesperascente die, levatur autem sub galli cantu. Intra paucos dies alter Pes eodem dolore torquetur. Postquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tum quoad tempus invasionis, tum durationem, atque ex serie horum paroxysmulorum, constat paroxysmus, qui dicitur Podagræ diuturnior breviorve, pro ægri ætate in iis qui vegetiores sunt, & quos Podagra rarius invasit, diebus sæpe quatuordecim, in senioribus, atque iis quos sæpius afflixit, duobus mensibus ferè desinit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti sunt, non prius valedicit, quàm æstas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior est, cum sedimento rubro, & quasi arenulis referto, alvus ferè constipata est, *Appetitus* prostratio, rigor totius corporis sub vesperam integrum Paroxysmum comitantur, recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes desquamantur.

Hactenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, cùm verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos distorquens, fasciculo radicum pastinacæ similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum æmulantes, non nunquam in cubitis tumorem subalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui sensim inflammatur cum rubore, non nunquam femur occupans, sensum exhibet, quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicet; & permolestè prorepit. Urina illam calore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorsum, aliæque partes molestè pruriunt, maximè sub horam somni.

Post multos, dirosque cruciatus Paroxysmi subsequentes, (naturâ partim onere materiæ peccantis partim senio oppressâ) ægrum quoad dolorem clementius

tius tractant, at loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad diarrhœam superveniunt, quæ symptomata evanescunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine, quasi alternatim lacessentibus, Paroxysmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis parit hic affectus.

Fœminas perrarò infestat; easque, non nisi jam vetulas, & viragines, puerosque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni consulatur, indigestionibus sublatis, seu fit per Pharmaca, seu victus rationem, seu exercitationem, seu alia ex istis qualibet quæ sex res non naturales indigitantur.

Venæ sectio, Catharsis, ac Diaphoresis scopum non attingent, licèt iis qui *Renum* simul *Calculo*, & exinde orto *Mictu sanguineo* laborant, non abs re erit semel in septimana, alvum *Mannâ* subducere, & singulis noctibus, post Purgationem Paregoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prædictæ indicationi satisfaciunt, ea sunt, quæ moderatè calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia sunt, *Rad. Angelic. enulæ, fol. Absinth. cent. min. chamædr. chamæp. &c.* quibus addi possunt *Antiscorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. rustic. fol. Cochl. hort. nasturt. Aq. &c.* quæ tamen parciùs usurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos subdunt, & calorem augent, præ istis aliis, quæ miti calore, atque amaritudine, ventriculum corroborant. Haud inutile est *Electuar.* sequens.

℞. *Conserv. Cochl. hort. unc. iß. Absinth. rom. flav. Aurant. an. unc. j. Angel. condit. unc. mosch. cond. an. unc. ß. Theriac. Androm.* ℥iij. *Pulv. ari comp.* ℥ij. *cum q. s. Syr. Aurant. f. Elect. de quo sumat* ℥ij. *bis in die superbibendo seq. Aq. destillat. Cochl. v. vel vj.*

℞. *Rad. raphan. rustic. incis. unc. iij. Cochl. hort. M. xij. nasturt. Aq. becabung. salv. menth. an. M. iv. cort. aurant. No. vj. nuc. mosch. cond. No. ij. cerev. Brunsvicens.* ℔*vij.* destillentur organis communibus, donec solummodo ℔*vj.* aquæ eliciantur pro usu.

Hæc autem remedia *digestiva*, constanter, atque omni adhibita diligentia, assiduè usurpanda, & in *Paroxysmorum* intervallis præcipuè in usum revocanda sunt.

Mediocritas ea in cibo observanda est, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abstinentia, partes ea proportione alimenti defraudentur, quæ earundem robur & vigorem sustinere potis est. Quoad qualitatem autem ciborum, ægri palato consulendum est, & unica ciborum specie singulis pastibus vescatur, de cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec sale condita sint, nec aromatis. Prandere tantum expedit, loco autem cœnæ indulgeat sibi haustum cerevisiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi sunt, qui neque ad vini generositatem ascendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore suo lædant ventriculum, deprimuntur. Hujusmo-

di est *Cerevisia tenuis Londinensis*, aut multa aqua cum pauco vino permixta, aqua autem pura & cruda periculosa est; cum autem universa ferè corporis substantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermento quantumvis levi, & tenui abstineat, & utatur *Decocto Diætico ex Sarsa, in remediorum formulis descriptô*, ubi primum à paroxysmo convaluerit, per reliquum vitæ cursum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium usu, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque vino nequeat concoquere, in pastibus haustum vini Hispanici sibi indulgeat, *Apozema Diæteticum* abdicans.

Æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat, diluculo exurgat, animus sit tranquillus, nec nimis intentus studiis, & rebus seriis, cæteris verò omnibus, exercitatio corporis quotidiana, facilè palmam præripit, quæ moderata sit, & perseverans, nullo autem modo justo vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda est equitatio constans, ac assidua aëre salubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxysmo tentandum sit, conducet tamen fortasse per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, à carnibus abstinere, jusculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; sin autem spiritus animales ataxiam concipere apti sunt, non expedit à carnibus abstinere diutius quàm ventriculus earum usum aversetur, ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate ciborum aut potûs peccet.

Symptomatibus iis occurrendum est, à quibus æger in paroxysmo de vita periclitatur, horum maximè familiare est, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in casu, nihil æquè votis respondet, ac vini Canariensis haustulus subinde deglutitus, exercitio utatur æger, sin autem Symptoma, inducias haud ferens, mortem minitetur, modo caput malum non impetat, ad *Laudan.* statim confugiendum, *viz. gutt. xx.* in haustulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem se componat; hac ipsa methodo se ab imminenti morte liberavit Autor clarissimus, ubi ex errore aliquo, circa res sex non-naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, aliquali ventris dolore; artus interim, ex retrocessione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus solito habiles; Congium nempe unum liquoris possetici, vel cerevisiæ tenuis devorabat, & quam primum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. haustulum, cui instillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xviij.* sumebat. Quod si huic remedio symptoma non cedat, sudor provocetur, methodo & medicamentis huic usui dicatis ad biduum, triduumve, mane & vesperi per duas tresve horas continuas.

Si autem metastasis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum est hoc symptoma, pari modo ac Peripneumonia absoluta, venæ sectione scilicet repetita, diæta, & remediis refrigerantibus, & incrassantibus, purgandus est insuper æger, inter venæ sectiones, potionibus lenientibus, sudoris autem provocatio obest.

FINIS.

INDEX

MORBORUM quorum Curatio in Proceſſ. Integr. &c. habetur.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
Totius Operis Copiosissimus.

A.

Aër

Ano-

lecto

Cathar-

Cortex

D.

Deco-

Dysen-

E.

Cha-

Exer-

Febres

Fœmi-

G.

Infan-

K.

L.

Me-

In

Na-

O.

P.

Po-

Hic

S.

 102.

Sperma

Squa-

T.

V.

Pustulæ

FINIS.